

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE İSİM + YARDIMCI FİİL
YAPISINDAKİ BİRLEŞİK FİİLLER**

DOKTORA TEZİ

ASU ERSOY

KOCAELİ 2012

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE İSİM + YARDIMCI FİİL
YAPISINDAKİ BİRLEŞİK FİİLLER**

DOKTORA TEZİ

ASU ERSOY

DOÇ.DR. ADNAN R. KARABEYOĞLU

KOCAELİ 2012

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE İSİM + YARDIMCI FİİL
YAPISINDAKİ BİRLEŞİK FİİLLER

DOKTORA TEZİ

Tezi Hazırlayan: Asu ERSOY

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 04.07.2012 - 2012/13

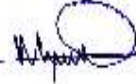
Jüri Başkanı: Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Musa DUMAN

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Münevver TEKCAN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Adnan R. KARAREYOĞLU

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Mehmet TULUM

KOCAELİ 2012

ÖN SÖZ

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait eserlerde karşılaşılan isim + yardımcı fiil yapısındaki birleşik fiillerin hususiyetleri, çeşitleri ve kullanım sıklıklarının tespit edilmesi hem dönem hem de Türkiye Türkçesinin tarihine yönelik incelemeler için önem arz etmektedir.

Biz de bu açıdan incelememizde Türkiye Türkçesinin bu tarihî dönemindeki isim + yardımcı fiil yapısındaki birleşik fiillerde yer alan isim ve fiil unsurlarının çeşitliliğini, kullanım sıklıklarını; isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki sözdizimi, semantik ve morfo-sentaktik ilişkileri tespit etmek ve göstermek amacıyla döneme ait manzum ve mensur eserler üzerinde bir veri tabanı oluşturmak için tarama gerçekleştirdik. Ancak çalışmamızda kaynak olarak faydalandığımız manzum ve mensur eserlerde tarama neticesinde ortaya çıkacak fiş sayısını belirli bir rakamda (15.000 civarı) tutabilmek maksadıyla incelemeye temel kabul edilen eser sayısını ise on eser ile sınırlandırdık.

Çalışmamız giriş, inceleme, sonuç, tablolar ve dizinden meydana gelmektedir. Giriş bölümünde birleşik fiil, temel anlam, yan anlam ve deyim aktarması (metafor), ad aktarması (metonimi) üzerinde söylenen görüşler verildikten sonra bunlar üzerinde yapılan çalışmalar üzerinde durulmuş ve bunların değerlendirilmesi yapılarak tezin inceleme metodu hakkında bilgi verilmiştir.

İnceleme bölümünde belirlediğimiz elli üç fiil ayrı başlıklar halinde ele alınmıştır. Bu fiiller ise anlamları, hâl ekleriyle kullanılışı, söz dizimi ilişkileri, anlam ilişkileri, morfo-sentaks ilişkileri etrafında incelenmiştir.

Sonuç bölümünde birleşik fiil yapılarının özellikleri incelemede ortaya çıkan sonuçlar bakımından söz dizimi, anlam ve morfo-sentaks ilişkileri çerçevesinde tablolar açısından verilmiştir. Tablolar kısmında isim ve fiil unsurlarının söz dizimi ve anlam özellikleri göz önünde tutularak kullanım sıklıkları gösterilmiştir. Böylece elde ettiğimiz veriler ortaya konulmuştur. Dizin bölümü ise; temel anlam + temel

anlam dizini, temel anlam + yan anlam dizini, deyim aktarması (metafor) dizini, ad aktarması (metonimi) dizini olmak üzere dört bölümden oluşmuştur.

Tez konumu belirlememde ve çalışmalarımın her aşamasında zaman ayıran, çalışmamı titizlikle inceleyen, beni cesaretlendiren, her zaman destek ve yardımlarını gördüğüm, bilgilerine başvurduğum değerli hocalarım sayın Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN'a, Prof. Dr. Musa DUMAN'a, çalışmam esnasında benden yardımını esirgemeyen değerli danışman hocam sayın Doç. Dr. Adnan R. KARABEYOĞLU'na teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca manevi desteklerini benden esirgemeyen değerli hocalarım sayın Prof. Dr. Münevver TEKCAN'a ve Doç. Dr. Gencay ZAVOTÇU'ya teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Bunların yanında birleşik fiillerin fişlenmesi esnasında bana destek olan kıymetli ablam Hikmet ERSOY'a ve her zaman yanımda olan aileme minnettarım.

Asu ERSOY

İzmit, 2012

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	2
İÇİNDEKİLER	4
ÖZET	22
ABSTRACT	23
ESER KISALTMALARI	24
DİĞER KISALTMALAR	25
TABLO KISALTMALARI	26
GİRİŞ	27
1. Birleşik fiillere genel bakış	27
1.1. İsim + yardımcı fiil şeklindeki birleşik fiil tanımları	27
2. Birleşik fiil üzerine bugüne kadar yapılan çalışmalar	29
2.1. Yüksek lisans ve Doktora tezi çalışmaları	29
2.2. Makale çalışmaları	30
3. Değerlendirme	32
4. İnceleme yöntemi	34
4.1. İsim + yardımcı fiil yapısında hâl eklerinin kullanılışı	35
4.2. Söz dizimi bakımından isim + yardımcı fiil ilişkileri	35
4.3. Anlam bakımından isim + yardımcı fiil ilişkileri	36
4.3.1. Gerçek anlam	36
4.3.1.1. Temel anlam	39
4.3.1.2. Yan anlam	41
4.3.2. Mecaz anlam	43
4.3.2.1. Deyim aktarması (metafor)	45
4.3.2.2. Ad aktarması (metonimi)	47
4.4. Biçim-söz dizimi (morfo-sentaks) ilişkileri	52
4.5. Tablo ve Dizin	53
İNCELEME	54
1. AÇ-	54
1.1. Anlamları	54
1.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	54
1.3. İsim + fiil ilişkileri	55
1.3.1. Söz dizimi ilişkileri	55
1.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	55
1.3.2. Anlam ilişkileri	56
1.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	56
1.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	56
1.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	57
1.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	57
1.3.2.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	60
1.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	61
1.3.3.1. Gerçekleştirme	62
1.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	62
1.4.1. Açıl-	62
1.4.2. Açtır-	63
2. AĞLA-	65
2.1. Anlamları	65
2.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	65
2.3. İsim + fiil ilişkileri	66
2.3.1. Söz dizimi ilişkileri	66
2.3.1.1. Zarf + yüklem dizilişinde	66
2.3.2. Anlam ilişkileri	66

2.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi	67
2.3.2.1.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	67
2.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	67
2.3.3.1. Gerçekleşme	67
3. AL-	69
3.1. Anlamları	69
3.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	69
3.3. İsim + fiil ilişkileri	71
3.3.1. Söz dizimi ilişkileri	71
3.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	71
3.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	72
3.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	73
3.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	73
3.3.2. Anlam ilişkileri	74
3.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	74
3.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	74
3.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	75
3.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	78
3.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	78
3.3.2.2.2. Ad aktarması (metonomi) ilişkisi	81
3.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	82
3.3.3.1. Özneye yükleme	82
3.3.3.2. Nesneye yükleme	83
3.3.3.3. Gerçekleştirme	85
4. AT-	86
4.1. Anlamları	86
4.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	86
4.3. İsim + fiil ilişkileri	87
4.3.1. Söz dizimi ilişkileri	87
4.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	88
4.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	88
4.3.2. Anlam ilişkileri	89
4.3.2.1. Gerçek anlam ilişkileri	89
4.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkileri	89
4.3.2. Mecaz anlam ilişkisi	90
4.3.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	90
4.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	92
4.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	93
4.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme	93
4.3.3.2. Gerçekleştirme	94
4.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	95
1.4.1. Atdur-	95
5. BAĞIŞLA-	96
5.1. Anlamları	96
5.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	96
5.3. İsim + fiil ilişkileri	97
5.3.1. Söz dizimi ilişkileri	97
5.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	97
5.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	97
5.3.2. Anlam ilişkileri	98
5.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	98
5.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	98

5.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	99
5.3.3.1. Nesneye yükleme	99
5.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	100
6. BAŞLA-	101
.1. Anlamları	101
6.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	101
6.3. İsim + fiil ilişkileri	102
6.3.1. Söz dizimi ilişkileri	102
6.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	102
6.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	103
6.3.2. Anlam ilişkileri	103
6.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	104
6.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	104
6.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	105
6.3.3.1. Gerçekleştirme	105
7. BAT-	107
7.1. Anlamları	107
7.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	107
7.3. İsim + fiil ilişkileri	108
7.3.1. Söz dizimi ilişkileri	108
7.3.1.1. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	108
7.3.2. Anlam ilişkileri	108
7.3.2.1. Gerçek anlam ilişkileri	109
7.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	109
7.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	109
7.3.3.1. Özneye yükleme	109
7.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	110
7.4.1. Batıl-	110
8. BIRAK-	111
8.1. Anlamları	111
8.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	111
8.3. İsim + fiil ilişkileri	112
8.3.1. Söz dizimi ilişkileri	112
8.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	112
8.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	113
8.3.2. Anlam ilişkileri	113
8.3.2.1. Gerçek anlam ilişkileri	114
8.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	114
8.3.2. Mecaz anlam ilişkisi	114
8.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	114
8.3.2.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	115
8.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	116
8.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme	116
8.3.3.2. Gerçekleştirme	117
9. BİL-	119
9.1. Anlamları	119
9.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	119
9.3. İsim + fiil ilişkileri	120
9.3.1. Söz dizimi ilişkileri	120
9.3.1.1. Zarf + yüklem dizilişinde	120
9.3.2. Anlam ilişkileri	121
9.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	121

9.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	
9.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	122
9.3.3.1. Nesneye yükleme	122
10. BUL-	124
10.1. Anlamları	124
10.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	124
10.3. İsim + fiil ilişkileri	126
10.3.1. Söz dizimi ilişkileri	126
10.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	126
10.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	127
10.3.2. Anlam ilişkileri	127
10.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	128
10.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	128
10.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	128
10.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	130
10.3.2.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	130
10.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	131
10.3.3.2. Özneye yükleme	131
10.3.3.2. Nesneye yükleme	132
10.3.3.3. Gerçekleştirme	133
10.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	133
10.4.1. Bulun-	133
11. BULUN-	135
11.1. Anlamları	135
11.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	135
11.3. İsim + fiil ilişkileri	136
11.3.1. Söz dizimi ilişkileri	136
11.3.1.1. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	136
11.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	137
11.3.2. Anlam ilişkileri	137
11.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	137
11.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	137
11.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	138
11.3.3.3.1. Özneye yükleme	138
11.3.3.3.2. Gerçekleştirme	139
12. BUYUR-	140
12.1. Anlamları	140
12.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	140
12.3. İsim + fiil ilişkileri	141
12.3.1. Söz dizimi ilişkileri	141
12.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	141
12.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	142
12.3.2. Anlam ilişkileri	142
12.3.2.1. Gerçek anlam ilişkileri	142
12.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	142
12.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	143
12.3.3.1. Nesneye yükleme	143
12.3.3.2. Gerçekleştirme	144
13. ÇAL-	145
13.1. Anlamları	145
13.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	145
13.3. İsim + fiil ilişkileri	145

13.3.1. Söz dizimi ilişkileri	145
13.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	147
13.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	147
13.3.2. Anlam ilişkileri	148
13.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	148
13.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	148
13.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	149
13.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	149
13.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	149
13.3.3.1. Gerçekleştirme	149
14. ÇEK-	151
14.1. Anlamları	151
14.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	151
14.3. İsim + fiil ilişkileri	153
14.3.1. Söz dizimi ilişkileri	153
14.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	153
14.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	153
14.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	154
14.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	155
14.3.2. Anlam ilişkileri	155
14.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	155
14.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	155
14.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	158
14.3.2.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	158
14.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	159
14.3.3.1. Özneye yükleme	159
14.3.3.2. Nesneye yükleme	160
14.3.3.3. Gerçekleştirme	161
14.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	163
14.4.1. Çekdür- /Çektir-	163
14.4.2. Çekil-	163
14.4.3. Çekiş-	164
15. ÇIK-	165
15.1. Anlamları	165
15.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	165
15.3. İsim + fiil ilişkileri	167
15.3.1. Söz dizimi ilişkileri	167
15.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinden	167
15.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	167
15.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	168
15.3.2. Anlam ilişkileri	168
15.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	169
15.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	169
15.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	169
15.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	170
15.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	170
15.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	171
15.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	172
15.3.3.1. Özneye yükleme	172
15.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	173
15.3.3.3. Gerçekleştirme	174
15.3.3.4. Gerçekleşme	174

15.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	175
15.4.1. Çıkar-	175
16. DART-/TART-	177
16.1. Anlamları	177
16.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	177
16.3. İsim + fiil ilişkileri	178
16.3.1. Söz dizimi ilişkileri	178
16.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	178
16.3.2. Anlam ilişkileri	179
16.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	179
16.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	179
16.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	180
16.3.3.1. Özneye yükleme	180
17. DEĞ-	181
17.1. Anlamları	181
17.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	181
17.3. İsim + fiil ilişkileri	182
17.3.1. Söz dizimi ilişkileri	182
17.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	182
17.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	183
17.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	183
17.3.2. Anlam ilişkileri	184
17.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	184
17.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkileri	184
17.3.2. Mecaz anlam ilişkisi	185
17.3.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	185
17.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	186
17.3.3.1. Özneye yükleme	186
17.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	186
17.3.3.3. Gerçekleştirme	187
17.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	188
17.4.1. Değın-	188
17.4.2. Değür-	188
18. DÖN-	189
18.1. Anlamları	189
18.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	189
18.3. İsim + fiil ilişkileri	190
18.3.1. Söz dizimi ilişkileri	190
18.3.1.1. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	190
18.3.2. Anlam ilişkileri	191
18.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	191
18.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	191
18.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	192
18.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	192
18.3.2.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	193
18.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	194
18.3.3.1. Özneye yükleme	194
18.3.3.2. Gerçekleşme	194
18.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	195
18.4.1. Dönder- / Döndür-	195
19. DUT- /TUT-	197
19.1. Anlamları	197

19.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	197
19.3. İsim + fiil ilişkileri	200
19.3.1. Söz dizimi ilişkileri	200
19.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	200
19.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	201
19.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	202
19.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	203
19.3.2. Anlam ilişkileri	204
19.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	204
19.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	204
19.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	209
19.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	209
19.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	209
19.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	210
19.3.3.1. Özneye yükleme	211
19.3.3.2. Nesneye yükleme	212
19.3.3.3. Gerçekleştirme	215
19.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	216
19.4.1. Dutul- / Tutul-	216
20. DÜŞ-	218
20.1. Anlamları	218
20.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	218
20.3. İsim + fiil ilişkileri	220
20.3.1. Söz dizimi ilişkileri	220
20.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	220
20.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	221
20.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	222
20.3.2. Anlam ilişkileri	222
20.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	223
20.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	223
20.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	225
20.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	225
20.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	227
20.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	227
20.3.3.1. Özneye yükleme	228
20.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	229
20.3.3.3. Gerçekleşme	230
20.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	231
20.4.1. Düşür-	231
21. DÜZ-	232
21.1. Anlamları	232
21.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	232
21.3. İsim + fiil ilişkileri	233
21.3.1. Söz dizimi ilişkileri	233
21.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	233
21.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	234
21.3.2. Anlam ilişkileri	234
21.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	235
21.3.2. Mecaz anlam ilişkisi	235
21.3.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	235
21.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	236
21.3.3.1. Nesneye yükleme	236

21.3.3.2. Gerçekleştirme	237
21.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	237
21.4.1. Düzet-	237
22. EYLE-	239
22.1. Anlamları	239
22.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	239
22.3. İsim + fiil ilişkileri	244
22.3.1. Söz dizimi ilişkileri	244
22.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	246
22.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	247
22.3.2. Anlam ilişkileri	249
22.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	249
22.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	249
22.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	252
22.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	255
22.3.3.1. Nesneye yükleme	107
22.3.3.2. Gerçekleştirme	257
22.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	260
22.4.1. Eylem-	260
23. GEÇ-	261
23.1. Anlamları	261
23.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	261
23.3. İsim + fiil ilişkileri	263
23.3.1. Söz dizimi ilişkileri	263
23.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	263
23.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	264
23.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	264
23.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	265
23.3.2. Anlam ilişkileri	265
23.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	265
23.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	265
23.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	266
23.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	267
23.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	267
23.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	269
23.3.3.1. Özneye yükleme	269
23.3.3.2. Gerçekleştirme	270
23.3.3.3. Gerçekleşme	271
23.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	272
23.4.1. Geçil-	272
23.4.2. Geçir-/ Geçür-	273
24. GEL-	274
24.1. Anlamları	274
24.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	274
24.3. İsim + fiil ilişkileri	277
24.3.1. Söz dizimi ilişkileri	277
24.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	277
24.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	278
24.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	279
24.3.2. Anlam ilişkileri	279
24.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	280
24.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	280

24.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	280
24.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	283
24.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	283
24.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	284
24.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	285
24.3.3.1. Özneye yükleme	285
24.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	287
24.3.3.3. Gerçekleştirme	288
24.3.3.4. Gerçekleşme	289
25. GETÜR-/ GETİR-	291
25.1. Anlamları	291
25.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	291
25.3. İsim + fiil ilişkileri	293
25.3.1. Söz dizimi ilişkileri	293
25.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	293
25.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	294
25.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	294
25.3.2. Anlam ilişkileri	295
25.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	295
25.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	295
25.3.2.1.2. Mecaz anlam ilişkisi	297
25.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	297
25.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	298
25.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	299
25.3.3.1. Nesneye yükleme	299
25.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	300
25.3.3.3. Gerçekleştirme	301
26. GİR-	303
26.1. Anlamları	303
26.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	303
26.3. İsim + fiil ilişkileri	304
26.3.1. Söz dizimi ilişkileri	304
26.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	304
26.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	305
26.3.2. Anlam ilişkileri	305
26.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	305
26.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	305
26.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi	307
26.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	307
26.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	308
26.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	309
26.3.3.1. Özneye yükleme	309
26.3.3.1.1. Gerçekleştirme	309
26.3.3.3. Gerçekleşme	310
27. GİR-	312
27.1. Anlamları	312
27.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	312
27.3. İsim + fiil ilişkileri	314
27.3.1. Söz dizimi ilişkileri	314
27.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	314
27.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	314
27.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	315

27.3.2. Anlam ilişkileri	316
27.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	316
27.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	316
27.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	317
27.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	317
27.3.2.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	317
27.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	317
27.3.3.1. Özneye yükleme	318
27.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	319
27.3.3.3. Gerçekleştirme	320
27.3.3.4. Gerçekleşme	321
28. GÖR-	322
28.1. Anlamları	322
28.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	322
28.3. İsim + fiil ilişkileri	323
28.3.1. Söz dizimi ilişkileri	323
28.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	323
28.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	324
28.3.2. Anlam ilişkileri	324
28.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	325
28.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	325
28.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	326
28.3.3.1. Özneye yükleme	326
28.3.3.2. Nesneye yükleme	326
29. GÖSTER-	328
29.1. Anlamları	328
29.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	328
29.3. İsim + fiil ilişkileri	329
29.3.1. Söz dizimi ilişkileri	329
29.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	329
29.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	329
29.3.2. Anlam ilişkileri	330
29.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	330
29.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	330
29.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	331
29.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	332
29.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	332
29.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	332
29.3.3.1. Nesneye yükleme	333
29.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	333
29.3.3.3. Gerçekleştirme	334
30. GÖTÜR-	335
30.1. Anlamları	335
30.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	335
30.3. İsim + fiil ilişkileri	336
30.3.1. Söz dizimi ilişkileri	336
30.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	336
30.3.2. Anlam ilişkileri	336
30.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi	337
30.3.2.1.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	337
30.3.2.1.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	337
30.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	338

30.2.3.3.1. Gerçekleştirme	338
31. İÇ-	339
31.1. Anlamları	339
31.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	339
31.3. İsim + fiil ilişkileri	340
31.3.1. Söz dizimi ilişkileri	340
31.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	340
31.3.2. Anlam ilişkileri	341
31.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	341
31.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	341
31.3.2. Mecaz anlam ilişkisi	342
31.3.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	342
31.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	342
31.3.3.1. Gerçekleştirme	342
32. İR-/ER-	344
32.1. Anlamları	344
32.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	344
32.3. İsim + fiil ilişkileri	346
32.3.1. Söz dizimi ilişkileri	346
32.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	346
32.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	347
32.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	347
32.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	348
32.3.2. Anlam ilişkileri	348
32.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	349
32.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	349
32.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	350
32.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	350
32.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	351
32.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	351
32.3.3.1. Özneye yükleme	351
32.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	353
32.3.3.3. Gerçekleştirme	354
32.3.3.4. Gerçekleşme	354
32.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	355
32.4.1. İriş-/ Eriş-	355
32.4.2. İrişdür-	356
32.4.3. İrgür-	357
33. İŞLE-	358
33.1. Anlamları	358
33.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	358
33.3. İsim + fiil ilişkileri	359
33.3.1. Söz dizimi ilişkileri	359
33.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	359
33.3.2. Anlam ilişkileri	360
33.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	360
33.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	360
33.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	360
33.3.3.1. Gerçekleştirme	361
33.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	361
33.4.1. İşlen-	361
34. İT-/ ET-	363

34.1. Anlamları	363
34.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	363
34.3. İsim + fiil ilişkileri	370
34.3.1. Söz dizimi ilişkileri	370
34.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	370
34.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	374
34.3.2. Anlam ilişkileri	377
34.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	377
34.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	377
34.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	384
34.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	387
34.3.3.1. Nesneye yükleme	387
34.3.3.2. Gerçekleştirme	390
34.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	394
34.4.1. İdin-/ Edin-	394
34.4.2. İtdür- / Etdür-	395
35. KAL-	396
35.1. Anlamları	396
35.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	396
35.3. İsim + fiil ilişkileri	398
35.3.1. Söz dizimi ilişkileri	398
35.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	398
35.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	399
35.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	400
35.3.2. Anlam ilişkileri	400
35.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	400
35.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	400
35.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	401
35.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	402
35.3.3.1. Özneye yükleme	403
35.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	404
35.3.3.3. Gerçekleştirme	405
36. KES-	406
36.1. Anlamları	406
36.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	406
36.3. İsim + fiil ilişkileri	407
36.3.1. Söz dizimi ilişkileri	407
36.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	407
36.3.2. Anlam ilişkileri	408
36.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	408
36.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	408
36.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	409
36.3.3.1. Gerçekleştirme	409
36.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	410
36.4.1. Kesil-	410
37. KIL-	411
37.1. Anlamları	411
37.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	411
37.3. İsim + fiil ilişkileri	411
37.3.1. Söz dizimi ilişkileri	415
37.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	415
37.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	417

37.3.2. Anlam ilişkileri	418
37.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	418
37.3.2.1.2. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	418
37.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	421
37.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	422
37.3.3.2. Nesneye yükleme	423
37.3.3.4. Gerçekleştirme	424
38. KO-	427
38.1. Anlamları	427
38.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	427
38.3. İsim + fiil ilişkileri	429
38.3.1. Söz dizimi ilişkileri	429
38.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	429
38.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	429
38.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	430
38.3.2. Anlam ilişkileri	430
38.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	431
38.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	431
38.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	431
38.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	431
38.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	432
38.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	433
38.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme	433
38.3.3.2. Gerçekleştirme	434
39. KOŞ-	436
39.1. Anlamları	436
39.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	436
39.3. İsim + fiil ilişkileri	437
39.3.1. Söz dizimi ilişkileri	437
39.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	437
39.3.2. Anlam ilişkileri	437
39.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi	438
39.3.2.1.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	438
39.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	438
39.3.3.1. Gerçekleştirme	438
40. OL-	440
40.1. Anlamları	440
40.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	440
40.3. İsim + fiil ilişkileri	449
40.3.1. Söz dizimi ilişkileri	450
40.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	459
40.3.2. Anlam ilişkileri	459
40.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	459
40.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	459
40.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	470
40.3.3.1. Özneye yükleme	470
40.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	480
40.4.1. Oln-/Olun-	480
40.4.2. Olış-	480
41. SAL-	481
41.1. Anlamları	481
41.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	481

41.3. İsim + fiil ilişkileri	482
41.3.1. Söz dizimi ilişkileri	482
41.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	483
41.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	483
41.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	483
41.3.2. Anlam ilişkileri	484
41.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	484
41.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	484
41.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	485
41.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	485
41.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	486
41.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	487
41.3.3.1. Nesneye yükleme	487
41.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	488
41.3.3.3. Gerçekleşme	489
41.3.3.4. Gerçekleştirme	489
42. SÜR-	491
42.1. Anlamları	491
42.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	491
42.3. İsim + fiil ilişkileri	492
42.3.1. Söz dizimi ilişkileri	492
42.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	492
42.3.2. Anlam ilişkileri	493
42.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	493
42.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	493
42.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	494
42.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme	494
42.3.3.2. Gerçekleştirme	495
42.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	496
42.4.1. Sürül-	496
43. TÖK-/DÖK-	497
43.1. Anlamları	497
43.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	497
43.3. İsim + fiil ilişkileri	498
43.3.1. Söz dizimi ilişkileri	498
43.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	498
43.3.2. Anlam ilişkileri	499
43.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	499
43.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	499
43.3.2. Mecaz anlam ilişkisi	500
43.3.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	500
43.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	501
43.3.3.1. Gerçekleştirme	501
43.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	502
43.4.1. Tökül-/ Dökül-	502
44. TUR-/DUR-	503
44.1. Anlamları	503
44.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	503
44.3. İsim + fiil ilişkileri	506
44.3.1. Söz dizimi ilişkileri	506
44.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	506
44.3.1.1.1. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	506

44.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde	507
44.3.2. Anlam ilişkileri	508
44.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	508
44.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	508
44.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	510
44.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	510
44.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	510
44.3.3.1. Özneye yükleme	510
44.3.3.2. Gerçekleştirme	512
45. UĞRA-	514
45.1. Anlamları	514
45.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	514
45.3. İsim + fiil ilişkileri	514
45.3.1. Söz dizimi ilişkileri	515
45.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	515
45.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	516
45.3.2. Anlam ilişkileri	516
45.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	516
45.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	516
45.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	517
45.3.3.1. Özneye yükleme	518
45.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	518
45.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	519
45.4.1. Uğrat-	519
46. UR-/ VUR-	520
46.1. Anlamları	520
46.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	520
46.3. İsim + fiil ilişkileri	522
46.3.1. Söz dizimi ilişkileri	522
46.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	522
46.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	523
46.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	524
46.3.2. Anlam ilişkileri	524
46.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	525
46.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	525
46.3.2. Mecaz anlam ilişkisi	527
46.3.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	527
46.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	527
46.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	528
46.3.3.1. Nesneye yükleme	528
46.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme	529
46.3.3.2. Gerçekleştirme	530
46.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	531
46.4.1. Urıl-	531
46.4.2. Urun-	532
47. VAR-	533
47.1. Anlamları	533
47.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı	533
47.3. İsim + fiil ilişkileri	534
47.3.1. Söz dizimi ilişkileri	534
47.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	535
47.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	535

47.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	536
47.3.2. Anlam ilişkileri	536
47.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	536
47.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	536
47.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	537
47.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	537
47.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	538
47.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	538
47.3.3.1. Özneye yükleme	538
47.3.3.2. Gerçekleştirme	539
47.3.3.3. Gerçekleşme	540
48. VİR- / VER-	542
48.1. Anlamları	542
48.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	542
48.3. İsim + fiil ilişkileri	545
48.3.1. Söz dizimi ilişkileri	545
48.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	545
48.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde	545
48.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	547
48.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde	547
48.3.2. Anlam ilişkileri	548
48.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	548
48.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi	548
48.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	549
48.3.2. Mecaz anlam ilişkisi	551
48.3.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	551
48.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	552
48.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	553
48.3.3.1. Nesneye yükleme	553
48.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	555
48.3.3.3. Gerçekleştirme	556
48.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	558
48.4.1. Virdür-/ Verdür-	558
48.4.2. Viril-/Veril-	559
49. YAK-	560
49.1. Anlamları	560
49.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	560
49.3. İsim + fiil ilişkileri	562
49.3.1. Söz dizimi ilişkileri	562
49.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	562
49.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	563
49.3.2. Anlam ilişkileri	563
49.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	564
49.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	564
49.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	564
49.3.3.1. Gerçekleştirme	564
50. YAN-	566
50.1. Anlamları	566
50.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	566
50.3. İsim + fiil ilişkileri	567
50.3.1. Söz dizimi ilişkileri	567
50.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde	567

50.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	568
50.3.2. Anlam ilişkileri	568
50.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi	568
50.3.2.1.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	568
50.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	569
50.3.3.1. Gerçekleşme	569
51. YAZ-	570
51.1. Anlamları	570
51.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	570
51.3. İsim + fiil ilişkileri	571
51.3.1. Söz dizimi ilişkileri	571
51.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	571
51.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde	572
51.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde	572
51.3.2. Anlam ilişkileri	572
51.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	573
51.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	573
51.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	573
51.3.3.1. Nesneye yükleme	573
51.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme	574
51.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri	575
51.4.1. Yazıl-	575
52. Yİ-/YE-	577
52.1. Anlamları	577
52.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	577
52.3. İsim + fiil ilişkileri	578
52.3.1. Söz dizimi ilişkileri	578
52.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	578
52.3.2. Anlam ilişkileri	579
52.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	579
52.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	579
52.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	580
52.3.3.1. Özneye yükleme	581
52.3.3.2. Gerçekleştirme	581
53. YUT-	583
53.1. Anlamları	583
53.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı	583
53.3. İsim + fiil ilişkileri	584
53.3.1. Söz dizimi ilişkileri	584
53.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde	584
53.3.2. Anlam ilişkileri	584
53.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi	585
53.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi	585
53.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi	585
53.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	585
53.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri	586
53.3.3.1. Özneye yükleme	586
53.3.3.2. Gerçekleştirme	586
SONUÇ	588
TABLolar	590
Tablo 1 Fiiller ve kullanıldıkları isimler	590
Tablo 2 Birleşik fiil yapısında hâl eklerinin kullanılışı	609

Tablo 3 Sözcük dizimi ilişkileri	611
Tablo 4 Anlam ilişkileri	613
Tablo 5 Morfo-sentaks ilişkileri	616
DİZİN	618
Dizin 1 Temel anlam + temel anlam ilişkisi	618
Dizin 2 Yan anlam + temel anlam ilişkisi	672
Dizin 3 Deyim aktarması (metafor) ilişkisi	795
Dizin 4 Ad aktarması (metonimi) ilişkisi	800
KAYNAKÇA	809
ÖZGEÇMİŞ	816

ÖZET

“Eski Anadolu Türkçesinde “İsim + Yardımcı Fiil Yapısındaki Birleşik Fiiller” adlı bu çalışmada taranılan metinlerden tespit edilen on dört bin civarındaki birleşik fiil örneği incelenmiştir. Bu örneklerde toplam elli üç ayrı fiil unsurunun isimlerle birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada ele alınan isim + yardımcı fiil yapısındaki birleşik fiil örnekleri Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait 13 ve 15 yüzyıllar arası mensur ve manzum toplam on eserden derlenmiştir. Derlenen birleşik fiil örnekleri sözdizim, anlambilim ve biçim-sözdizim (morfo-sentaks) bakımından ele alınmıştır. Sözdizimi bakımından bu birleşik fiil yapıları isim unsurunun aldıkları hâl eklerine göre sınıflandırılmış ve ayrıca isim ve fiil unsuru arasındaki ilişkiler özne + yüklem, nesne + yüklem, tamlayıcı + yüklem, zarf + yüklem şeklinde tasnif edilmiştir.

Anlam bilim bakımından bu birleşik fiil örnekleri isim ve fiil unsurlarının taşıdıkları anlamlar çerçevesinde gerçek (temel ve yan) ve mecaz (metafor ve metonimi) anlamlarına göre incelenmiştir.

Biçim-söz dizim (morfo-sentaks) açısından ise birleşikte yer alan fiil unsurunun yüklendiği görevler özneye yükleme, nesneye yükleme, tamlayıcıya yükleme, gerçekleştirme ve gerçekleşme başlıkları altında ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: İsim + yardımcı fiil yapısındaki birleşik fiiller, sözdizim, anlambilim ve biçim-sözdizim.

ABSTRACT

In this study which is titled by “Compound Verbs in the form of Noun + Auxiliary Verb in the Old Anatolian Turkish” compound verbs of about fourteen thousand that have been scanned in texts are investigated. It is found that in these samples totally fiftytwo seperate verb elements form compound verbs with nouns.

The sample of compound verbs in the form of noun + auxiliary verb that are embraced by this study are compiled from totally ten works written in form of prose or poetical in the period of 13. And 15.centuries which is called Old Anatolian Turkish. The sample of compound verbs that are compiled have been examined in terms of syntax, semantics and morpho-syntax. The compound verbs have been classified according to the case suffixes taken by noun element and, on the other hand, the relations between noun and verb elements have been classified in form of subject + predicate, object + predicate, complement + predicate, adverb + predicate.

In terms of semantics the compound verb samples have been examined according to the meaning of real and metaphor (metaphor and metonymia) in the frame of meanings taken by noun and verb elements.

In terms of morpho-syntax, the functions taken by verb element which is placed in the compound have been dealt with under the titles of attributing to subject, attributing to object, attributing to complement, actualisation and actuation.

Key words: Compound verbs in the form of noun + auxiliary, syntax, semantics ve morpho-syntax.

ESER KISALTMALARI

CS	Cem Sultan'ın Türkçe Divan
DK	Dede Korkut Kitabı I-II,
G	Garibname I/2
KE	Kitabu Evsaf-ı Mesacidi'ş-Şerife
M	Kutbe'd-dîn İznikî Mukaddime
MŞ	Müntehab-ı Şifa
NB	Necatî Beg Divanı
ŞD	Şeyhî Divanı
YE	Yunus Emre Divanı
YZ	Yusuf ve Züleyha

DIĞER KISALTMALAR

age.	Adı geçen eser
ADS	Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü
agm.	Adı geçen makale
bk.	Bakınız
C	Cilt
ev.	Çeviren
EAT	Eski Anadolu Türkçesi
hzl.	Hazırlayan
s.	Sayfa
TaS	Tarama Sözlüğü
TDK	Türk Dil Kurumu
vb.	ve benzeri
Yay.	Yayımları

TABLULARIN KISALTMALARI

Tablo 1 Fiiller ve kullanıldıkları isimler	590 - 608
Tablo 2 Birleşik fiil yapısında hâl eklerinin kullanılışı	609 - 610
Tablo 3 Söz dizimi ilişkileri	611 - 612
Tablo 4 Anlam ilişkileri	613 - 615
Tablo 5 Morfo-sentaks ilişkileri	616 - 617

GİRİŞ

Eski Anadolu Türkçesi dönemindeki *isim + yardımcı fiil* yapısındaki birleşik fiilleri ele aldığımız bu çalışmada birleşik fiilde yer alan isim ve fiil unsurlarının kullanım sıklıklarını; isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi, morfo-sentaktik ve semantik ilişkileri tespit etme amacını gütmekteyiz. Bu maksatla burada önce birleşik fiil tanımı ve konu üzerine yapılan çalışmalar ele alınarak değerlendirilecek, daha sonra konunun ele alınış biçiminde kullanılan ölçüler hakkında bilgi verilecektir.

1. Birleşik fiillere genel bakış

1.1. İsim + yardımcı fiil şeklindeki birleşik fiil tanımları

İsim + yardımcı fiil yapısındaki birleşik fiiller üzerine yapılan tanımlar şöyledir:

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* isimli eserinde *isim + yardımcı fiil* şeklindeki birleşik fiili “Bir yardımcı fiille bir ismin /.../ meydana getirdiği kelime grubudur” şeklinde tanımladıktan sonra bu birleşik fiil yapılarında asıl manayı isim unsurunun taşıdığını ifade eder ve ayrıca isim unsurunun bir isim ya da bir partisip olduğunu, fiil unsurunun *et-*, *eyle-*, *ol-*, *bulun-* ve *yap-* şeklinde karşımıza çıktığını belirtir (1993: 364-365).

Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*’nde *et-*, *ol-*, *eyle-*, *yap-*, *kıl-*, *buyur-* fiillerini yardımcı fiil olarak kabul ettiğini belirtir ve *al-*, *ver-*, *bul-*, *gör-* gibi bir kısım fiillerin de isimlerle bu yardımcı fiiller gibi birleşik fiil yapısı oluşturduğunu söyler. Ayrıca bu yapıları zarf öbeği kalıbında (*ileri gel-*, *öne düş-*) ve çekim öbeği kalıbında (*yardım et-*, *baş kaldır-*) olmak üzere iki guruba ayırır ve *sıfat-fiil + ol-* yapılarını ise karmaşık fiiller olarak gösterir (1990: 310-316).

Faruk Kadri Timurtaş, *Eski Türkiye Türkçesi* adlı eserinde isim + yardımcı fiil şeklindeki birleşik fiillerin tanımını “Birleşik fiiller, bir fiille ondan önce gelen /.../ isim, sıfat, zarf cinsinden bir kelimenin birlikte kullanılmasından meydana gelir” biçiminde verir ve bunları da nominativ hâlinde (*ayak bas-*), iyelik eki alan isimler hâlinde (*gözi tol-*), akkuzativ hâlinde (*râzı aç-*), dativ hâlinde (*derde uğra-*), lokativ hâlinde (*tahayyürde kal-*), ablativ hâlinde (*kendüden git-*) şeklinde ele alır (2005: 159-163).

Zeynep Korkmaz ise, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*'nde isim + yardımcı fiil şeklindeki birleşik fiilleri “Ad ile yardımcı fiilin, /.../ yahut da ad soylu bir veya birden çok kelime ile esas fiilin birleşmesinden oluşan ve tek bir kavrama karşılık oluşan ve tek bir kavrama karşılık olan fiil türleridir ve bunları öğeleri açısından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil*” biçiminde tanımlar (2003: 150).

Ahmet B. Ercilasun, *Kutadgu Bilig Grameri-Fiil* isimli eserinde isim + yardımcı fiil şeklindeki birleşik fiillerin tek bir oluş ve kılış anlattığını, bunları eserinde birleşik fiil yapan yardımcı fiil ve bildirme vazifesi gören yardımcı fiil biçiminde ikiye ayırarak incelemiştir (2005: 45-52).

Mustafa Özkan *Tarih İçinde Türk Dili* isimli kitabında isim + yardımcı fiil şeklindeki birleşik fiilleri *et-*, *eyle-*, *yap-*, *kal-*, *ol-*, *bulun-* şeklinde tam yardımcı fiiller olarak adlandırır. Bunun yanı sıra *al-*, *bil-*, *başla-*, *bul-*, *buyur-*, *dur-*, *gel-*, *gör-*, *koş-*, *kal-*, *koy-*, *sev-*, *ver-*, *yaz-* şeklindeki fiilleri ise yarı yardımcı fiiller gurubuna dahil eder (2009: 329).

Leyla Karahan, *Türkçede Söz Dizimi* adlı eserinde, birleşik fiilleri “Bir hareketi karşılayan birleşik fiiller, bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” olmak üzere iki grupta incelemiştir. İlk grupta ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller (*isim+ et-*, *ol-*, *yap-*, *eyle-*, *kal-*, *bulun-* yardımcı fiilleri), diğer fiillerle kurulan birleşik fiiller (*yol al-*, *para ye-*, *boş ver-* vb.) olmak üzere iki alt grup yer almaktadır (2004: 73-79).

Günay Karaağaç, *Türkçe Dil bilgisi* kitabında *isim + yardımcı fiil* bahsini, *et-*, *ol-*, *yap-*, *eyle-*, *kıl-*, *bulun-*, *başla-* şeklinde tanımlar. Bunlardan *et-*, *eyle-*, *kıl-*, *yap-* fiilleri geçişli birleşik fiil, *ol-*, *bulun-* fiilleri de geçişsiz birleşik fiil yapar (2012: 472-473).

Ayrıca Deny (1941: 465-475), Bilgegil (1992: 280-282.), Topaloğlu (1989: 42), Kahraman (1996: 78), Ediskun (1985: 285), Hengirmen (2007: 264-270), Hatiboğlu (1982: 43- 45), Hacıeminoğlu (1991: 255- 256), Gencan (2001: 310-315), Özel, Atabay ve Kutluk (2003: 184), Güneş (2003: 205), Tören (2009: 72-73), Vural, Böler (2011: 272)'de isim + yardımcı fiil tanımları verilir.

2. Birleşik fiil üzerine bugüne kadar yapılan çalışmalar

2.1. Yüksek lisans ve Doktora tezi çalışmaları:

Sev (1997, 2001) çalışmasında isim + yardımcı fiil şeklindeki birleşik fiilleri isim + *et-* kuruluşundaki birleşik fiiller ve bunların tamlayıcıları ile sınırlandırarak bunları isim unsuru ve tamlayıcılara göre kullanım sıklıklarını vermiştir.

Aykut (2009) ve Khamidova (2009) çalışmalarında *isim + yardımcı fiil* şeklindeki birleşik fiilleri (*et-*, *ol-*, *kıl-*, *eyle-*, *yap-*, *bulun-*) olarak alır ve bunların isim ve fiil unsuruna göre kullanım sıklıklarını verir.

Gözütok (2009) ve Öztürk (2008) incelemelerinde kalıplaşmış *isim + yardımcı fiil* şeklindeki birleşik fiilleri öge sayısına göre (tek, iki, üç, dört) ve söz dizimi ilişkisine göre (*özne + fiil*, *nesne+ fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf +fiil*) ele alır.

Doğan (2011) *al-*, *bin-*, *bul-*, *buyur-*, *çek-*, *dut-/tut-*, *gel-*, *gör-*, *it-*, *kıl-*, *ol-* vb fiillerle kurulan birleşik fiilleri ele aldığı ve örneklerin veri halinde sıralaması ile anlamlarının verilmesi etrafında şekillenen çalışmasında bunları yapı bakımından *isim + fiil* şeklinde gösterir.

Uzun (2007) incelemesinde *isim + yardımcı fiil* yapısındaki birleşik fiilleri *isim+ hâl ekleri + yardımcı fiil* ve *kelime gurubu + yardımcı fiil* şeklinde ele alır. Ayrıca deyimleşmiş birleşik fiiller başlığında yalnızca örneklerini verir.

Uçar (2009) çalışmasında çokanlamlılık yönüyle ve uygunluk kuramı çerçevesinde katkısız eylem olarak adlandırdığı bu birleşik fiil yapılarını sözlükte nasıl verilmesi gerektiğini esas alan bir temelde incelemiştir.

Dağıstanlıoğlu (2009) çalışmasında *isim + yardımcı fiil* yapısındaki birleşik fiilleri bir isim unsuru ile yardımcı fiilden oluşanlar ve bir isim unsuru ile asıl fiilden oluşan birleşik fiiller şeklinde ele alarak örneklerini ve anlamlarını vermiştir.

Uysal (2010) *kıl-* ve Kaya (2007) *ol-* fiiliyle yapılan birleşik fiilleri inceledikleri çalışmalarında her ikisi de hâl ekleriyle kullanılışlarını vermiştir.

2.2. Makale çalışmaları:

Korkmaz (1998) Türkçede birleşik fiiller ve anlam kaymaları adlı yazısında yukarıda geçen eserinde olduğu gibi (Korkmaz 2004: 150-156.) isimle kurulan birleşik fiilleri şu şekilde ayırarak inceler: 1. Bir isim ile *et-*, *ol-* yardımcı fiillerinin veya esas fiil olma dışında yardımcı fiil olarak da kullanılan *bul-*, *buyur-*, *eyle-*, *kıl-*, *yap-* fiillerinin birleştirilmesi yoluyla kurulan birleşik fiiller: *akın et-*, *göç et-*, *kul ol-*, vb.; 2. Karmaşık fiil diye adlandırılan birleşik fiiller: *utanır ol-*, *uğramaz ol-*; 3. İsim veya isim soylu bir veya birden çok kelimenin, belirli gramer kalıpları içinde, bir esas fiil ile birleşerek bir anlam kaymasına uğrayıp kalıplaşması ile oluşan birleşik fiiller: *göze gir-*, *gözden düş-*, *çile çek-*, *üste çık-*, *pamuk ipliğine bağla-* vb.

Gülsevin (2002) ve (2011)'deki yazılarında deyimleşmiş olarak adlandırdığı yazılarında özne ve nesnenin durumunu incelemiştir.

Yiğitbaşı (1999) *et-*, *ol-*, *kal-*, *ver-* vb. ile kurulan *isim + yardımcı fiil* yapısındaki birleşik fiilleri Uygur Türkçesindeki örnekleriyle sıralayarak vermek suretiyle anlam bakımından karşılaştırmıştır.

Filan (2001) Ruzname'deki birleşik fiilleri ele aldığı yazısında metot açısından bunları yardımcı fiillerle kurulan ve deyim niteliğinde olan birleşik fiiller ve esas fiillerle kurulan ve deyim niteliğinde olan birleşik fiiller şeklinde iki kısma ayırmış ve yapı özellikleri bakımından da *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde incelemiştir.

Şahin (2001) *git-* ve *gel-* fiillerini incelediği yazısında bunların *isim + fiil* kuruluşlarındaki özelliklerini ele alır. Bunların hâl ekleriyle kullanışlarına da temas ederek *kötü gel-*, *kötü git-* vb. örneklerde birleşik fiil yapısı oluşturduğunu *göze gel-*, *dize gel-* vb örneklerde gerçek anlamı dışına taşarak kullanıldığını söyler.

Savran (2001) bir isim ile bir yardımcı fiilden oluşan birleşik fiiller üzerine yeni görüşler adlı makalesinde *ol-* fiilinin (*gel-miş ol-dum*) birleşik fiil çekimleri içerisinde yer aldığını, *-i-* fiilinde (*gel-miş i-dim*) taşıdığı anlam dolayısıyla bu yapılar içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini ifade eder.

Subaşı Uzun (1991) Türkçede deyimleşme derecelerini ele aldığı yazısında *kafa tut-* vb. fiilleri tam deyimleşmiş veya birinci dereceden deyimleşmiş; *ağz değiştir-* vb. fiilleri yarı deyimleşmiş veya ikinci dereceden (yan anlamlı unsur + temel anlamlı unsur); *gözden düş-* vb. fiilleri üçüncü dereceden (yan anlamlı unsur + yan anlamlı unsur) ve *fiyat kır-*, *fiyat ver-*, *haklı çık-* vb. fiilleri ise deyim olmayan yapılar (temel anlamlı unsur + yan anlamlı unsur) olarak tanımlar. Ayrıca *et-*, *kıl-*, *yap-* gibi yardımcı fiillerle kurulmuş yapıları deyim olmayan yapılar içerisinde kabul eder.

Türkçede birleşik fiil yapılarıyla benzerlik gösteren ve İngilizce'de *light verb* ya da *complex predicates* olarak adlandırılan yapıları konu alan birtakım çalışmalarda bu yapıların genellikle sözdizimi tahlili *yöneten-yönetilen* ilişkisi içinde yapılırken gramatikal/semantik roller arasındaki ilişkileri (*eyleyen-etkilenen*, *kaynak*, *hedef*, *ajan*, *amaç*, *konu*, *yer*, *zaman*, *yol ve alet*); isim unsurunun hangi hâl eklerini alıp almadığı; isim unsurunun *soyut/ somut*, *tekil/ çoğul olup olmadığı*; *geçişlilik/ geçişsizlik* ilişkisini; isim unsurunun kelime türleri (*isim*, *sıfat*, *zarf*, *edat*) ile aynı

veya farklı dillerden örnekler verilmesi (Japonca, Farsça vb) gibi özellikleri üzerinde durulmuştur (bunlar için şu çalışmalara bakılabilir: Samvellion, Danlos, Sagot 2011, Espinal 2004, Shibatani 2009, Dwyer 2010, Pantcheva 2009, Halpert 2009, Chae 1996, Tu ve Roth 2011, Karimi-Doostan 2005, Butt 2004, Tat 2010, Özbek 2010, Megerdoomian 2008).

Uçar (2010) ise, Kearns (2002)'e dayanarak *tam katkısız eylemler* (true light verbs) ve *bulanık eylem eylemleri* (vague action verbs) şeklinde ayırarak verdiği bu yapıların ayrımı üzerinde durur ve bunları da pasifleştirme, soru kelimesini araya alma, belirlilik gibi ölçülere dayanarak açıklar.

3. Değerlendirme

Bütün bu açıklama ve çalışmalara topluca baktığımızda *isim + yardımcı fiil* yapısındaki birleşiklerle ilgili tanımlarda ortak olan yön bu yapıların yalnızca *et-*, *ol-*, *eyle-*, *yap-*, *kıl-*, *bulun-* gibi fiillerle kurulmadığı bunların yanında *aç-*, *al-*, *bul-*, *düş-*, *gel-*, *kal-*, *ver-* gibi fiillerin de önlerindeki isim unsurlarıyla bu tür birleşik fiil yapıları kurduğu ve ayrıca ilk gurubun genel olarak yalnızca birleşik fiil, ikinci gurubun ise deyimleşmiş yapılar olarak kabul edilmesidir (bk. Banguoğlu 1990: 314, Korkmaz 2003: 837, Karahan 1999: 39, Özkan 2004: 328).

Birleşik fiil üzerine yapılan tez, makale gibi çalışmalarda ise genel olarak bu yapıların incelenmesi malzemenin bir döküm halinde verilmesi yanında söz dizimi ilişkisi açısından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *tamlayıcı + fiil*, *zarf + fiil* olarak ele alınması, anlamlarının verilmesi, deyimleşip deyimleşmediği gibi konular üzerine oturur. Bunların yanında bu yapıların tasnifinin ise birleşik fiil veya anlamca kaynaşmış deyimleşmiş birleşik fiil olarak verildiği görülür.

Ancak, biz, öncelikle *isim + yardımcı fiil* yapısındaki isim ve fiil unsurları arasındaki söz dizimi ilişkilerini yukarıda bahsedilenlerin bir kısmında görüldüğü gibi *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *tamlayıcı + fiil*, *zarf + fiil* vb. şeklinde değil; aşağıda inceleme yöntemi başlığında belirtildiği gibi, söz dizimi ilişkileri açısından doğru bir yaklaşım olduğu için Gülsevin (2002, 2011) ve Karabeyoğlu'nda (2009: 4-8)

gösterildiği gibi özne + yüklem: *dar ol-*, *dar düş-*; nesne + yüklem: *ah et-*; tamlayıcı + yüklem: *günahda bulun-*; zarf + yüklem: *pîş-keş çek-* şeklinde ele almayı uygun buluyoruz.

İkinci olarak *isim + yardımcı fiil* şeklindeki bu birleşik fiil yapılarının tümünü biz, fiil unsuru ister *tam yardımcı* veya isterse *yarı yardımcı fiil* şeklinde olsun birleşik fiil yapısı içerisinde yardımcı fiil görevinde bulunduğu için bu yönleriyle her hangi bir ayrıma tabi tutmadan söz dizimi açısından birer birleşik fiil kuruluğu olarak kabul ettik.

Anlam bakımından ise bu birleşik fiillerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki ilişki ise *et-*, *ol-*, *kıl-* vb. ile kurulan birleşik fiiller açısından esas anlamı isim unsurunun taşıdığı ve yardımcı fiillerin anlama etkisinin olmadığı şeklinde ifade edildiği görülür (Ergin 1993: 364-365; Özkan 2009: 329; Karaağaç 2012: 472-473).

Bunların dışındaki *aç-*, *al-*, *ver-* vb. fiillerle kurulan birleşik fiillerde anlam ilişkisinin ise unsurlardan birinin veya her ikisinin sözlük anlamlarını kaybettiği ve anlamca kaynaşma şeklinde olduğu ifade edilir. Ayrıca yukarıda geçtiği gibi Subaşı Uzun (1991) da bu yapıları deyimleşmiş olup olmadıkları yanında temel ve yan anlamlar açısından ele alır.

Bu bilgilerin bütünü göz önünde tutulduğunda birleşik fiil yapılarındaki anlam ilişkilerini şöyle özetlemek mümkündür:

1. Temel anlamlı unsur + anlamsız unsur (*et-*, *ol-*, *kıl* vb. için)
2. Deyimleşmiş yapılar (*para ye-*, *buz tut-*, *yol al-*, *ant iç-*)
 - 2.1. mecaz anlamlı (tam deyimleşmiş veya birinci dereceden deyimleşmiş)
 - 2.2. Yan anlamlı unsur + temel anlamlı unsur
 - 2.3. Yan anlamlı unsur + yan anlamlı unsur
 - 2.4. Temel anlamlı unsur + yan anlamlı unsur

Bu yaklaşımlar çerçevesinde her ne kadar bu birleşik fiil yapılarında unsurların anlam nitelikleri bakımından görüş farklılığı olsa da unsurların anlam özelliklerinin

temel veya yan anlam yanında deyimleşmiş, deyimleşmemiş şeklinde ele alındığı görülür.

Biz ise çalışmamızda bu yapılardaki isim unsuru ve fiil unsuru arasındaki anlam ilişkilerini aşağıda daha ayrıntılı biçimde bahsedileceği üzere gerçek (temel, yan) ve mecaz (metafor, metonimi) şeklinde ele aldık. Bunun yanında belirtmek gerekir ki yukarıda yer alan maddelerdeki özellikleri bizim çalışmamızla kıyaslarsak, 1 ve 2.4 maddeleri biz de gerçek anlam ilişkileri içerisinde

1. Temel anlam + temel anlam

2. Temel anlam + yan anlam

başlıkları altında yer alır. Yukarıdaki 2.2 maddesi incelememizde karşımıza çıkmamıştır. Diğer maddeler ise biz de mecaz anlam içerisinde

1. Deyim aktarması (metafor)

2. Ad aktarması (metonimi)

başlıklar altında bulunmaktadır.

4. İnceleme yöntemi

İncelemede önce birleşik fiil yapısında yer alan fiil unsurunun dönemin sözlüğü olan Tarama sözlüğünde geçen anlamları ve tespit edilebilen diğer anlamlar verilmiş, metaforik ve metonimik anlamlar ise bunlarla ilgili başlıkta gösterilmiştir. Ardından birleşik fiil yapılarında isim unsurunun aldığı hâl ekli kullanımları gösterilmiş ve daha sonra birleşik fiil yapılarının söz dizimi *özne + yüklem*, *nesne + yüklem*, *tamlayıcı + yüklem*, *zarf+ yüklem* şeklinde ele alınmıştır.

Anlam bilim bahsinde düzanlam - yananlam eksenli anlayış, temel - yan anlam eksenli anlayış, gerçek - mecaz anlam eksenli anlayış türleri bulunmaktadır (Uğur: 2010). Bu anlayışlardan burada üçüncüsü tercih edilmiştir. Bunun sebebi mecaz anlamın ilk iki anlayışta yan anlam sınıflaması içinde gösterilmesi ve bu durumun da mecaz anlam taşıyan örneklerin yan anlam ile karışmasına yol açmasıdır. Üçüncüsünde ise mecaz anlam yan anlamdan ayrı tutulmuştur.

Örneklendirmek gerekirse: *Burun* kelimesinin temel anlamı organ adıdır. *Ayakkabının burnu* ifadesinde ise şekil ve işlev bakımından bir ilişki dolayısıyla *burun* kelimesi yan anlam özelliği gösterir, ancak *burnu büyük* ifadesinde şekil ve işlev bakımından bir ilişki yerine *burun benliktir* gibi metaforik bir ifade söz konusudur, yani şekil ve işlevle irtibatlı olmayan bir kullanım vardır. Bu açıdan bu tür kullanımlarda mecaz anlam taşıyanların yan anlam içerisinde verilmesi aşağıda gösterileceği gibi metaforik ve metonimik anlam taşıyan kelimeler ile yan anlam taşıyan kelimelerin anlaşılmasında ve bunların birbirinden ayrılmasında bir karışıklık meydana getirmektedir. Bu bakımdan, incelemede mecaz anlamı yan anlamdan ayıran üçüncü anlayış tercih edilmiştir.

Biçim-söz dizimi (morfo-sentaks) özellikleri ise özneye yükleme, nesneye yükleme, tamlayıcıya yükleme, gerçekleştirme ve gerçekleşme olarak ele alınmıştır.

4.1. İsim + yardımcı fiil yapısında hâl eklerinin kullanılışı

İsim + yardımcı fiil yapısındaki birleşik fiillerde isim ile fiil unsurunun birleşme şekillerini göstermek maksadıyla isim unsurunun aldığı hâl ekleri de incelemede verilmiştir. Fiilden fiile değişiklik göstermekle birlikte isim unsurunun girdiği hâller yalın, yükleme, yönelme (+(y)A), bulunma, ayrılma ve eşitlik hâli olarak karşımıza çıkar. Ancak, bunlardan yükleme hâli EAT'de -n, +nı ve -(y)ı ekleriyle gösterilmekte ancak 1. ve 2. şahıs iyelik eklerinden sonra eksiz olarak karşımıza çıkmaktadır (Timurtaş 2005: 88, Özkan 2000: 115, Gülsevin 1997: 35-37).

4.2. Söz dizimi bakımından isim + yardımcı fiil ilişkileri

Bu incelemede isim + yardımcı fiil yapılarının söz dizimi ilişkileri *özne + yüklem*, *nesne + yüklem*, *tamlayıcı + yüklem*, *zarf + yüklem* şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

- (1) Zülfi ucında bu dil hattın görüp didi kim
Gelmiş ecel dirîgâ bu 'ömre gâyet ancak (CS/138)
- (2) Şâd olur olsa Necâti eşiğinde rûy-ı mâl
Ehl-i dünyâ gibi kim gönlinü rûy-ı mâl açar (NB/223)

- (3) Sürdüğü devlet kamu *gözden çıka*
Gerdiş-i gerdûn ne kim yaptı yıka (G/795)
- (4) *Esen kaluñ* gönüldük hayr ile biz
Nasîb ola varasız dahı hem siz (KE/32)

Yukarıdaki birleşik fiil örneklerinde isim unsuru yüklem konumundaki fiil unsurunun (1)'de *öznesi*, (2) 'de *nesnesi*, (3)'de *tamlayıcısı*, (4)'de *zarfıdır*.

4.3. Anlam bakımından isim + yardımcı fiil ilişkileri

Bu incelemede birleşik fiil yapılarındaki isim ile fiil unsurları arasındaki anlam ilişkileri, gerçek anlam (temel ve yan anlam) ve mecaz anlam (deyim aktarması (metafor) ve ad aktarması (metonimi)) şeklinde ele alınacaktır. Bu bakımdan burada önce gerçek: temel, yan anlamların; mecaz: deyim aktarması (metafor) ve ad aktarmasının (metonimi) tanımları verilecektir.

4.3.1. Gerçek anlam

Türkiyede yapılan çalışmalar açısından bakıldığında kelimelerin sahip oldukları veya karşıladıkları anlamlar gerçek (temel veya yan) yahut mecaz sınıflandırması içerisinde tanımlanır (Uğur 2007: 21-41, Akbaş 2011: 104-106, Bilgegil 1989: 126-128 , Saraç 2010: 103-108, Akşehirli 2010).

Kelimelerin anlamları üç ayrı görüş çerçevesinde ele alınmaktadır. Bunlardan birincisi “ Düz anlam – yan anlam eksenli” anlayış; ikincisi “Temel anlam – yan anlam (tasarımlar ve duygu değerleri)” eksenli anlayış; üçüncüsü “Gerçek anlam - mecaz anlam” eksenli anlayıştır (Uğur 2010).

Bu anlayışlardan ilk ikisi içerisinde Uğur tarafından etraflıca yapılan değerlendirmelerden de görüleceği üzere bir takım tutarsızlıklar yahut boşluklar mevcuttur (Uğur 2007, 9-41, ve 2010). 3. anlayış ise “Belagat geleneğini devralıp retorikten de hayli yararlanarak konuyu genişleterek” ele alır (Uğur 2010). Bu çerçevede kelimelerin anlamlarının ayırımında 3. anlayış tercih edilmiştir.

Bunun yanında gerçek anlam tanımlarını şöyle özetleyebiliriz:

Uğur, gerçek anlamı “Sözcüğün, dilde kullanımı süreklilik kazanarak belli bir zaman dilimi için sabitlenmiş anlamlarına, başka bir deyişle, tek alındığında da kavrayışımızda uyandırdığı sözlüklere girmiş anlamlarına gerçek anlam” olarak adlandırır (2007: 34). Ayrıca, gerçek anlam ise kendi içerisinde başat /temel ve yan anlam olarak ikiye ayırır (Uğur 2007: 21).

Akbaş, gerçek anlamın tanımını şöyle yapar “Bir kelimenin herkesçe bilinen ilk, temel anlamına gerçek anlam denir. Gerçek anlam kelimenin sözlükte birinci sırada verilen anlamıdır” biçiminde verir ve gerçek anlamı temel ve yan anlam olarak ikiye ayırır (2011: 104-105).

Filizok, gerçek anlamı Uğur (2007) ve Guiraud'a (1999) dayandırarak verir (2010).

Akşehirli ise “Hakikî anlam en genel ve basit tanımıyla bir ifadenin ilk ve temel anlamı, lafzî anlamı; mecaz (non-literal, metaphoric) anlamın mukabilidir” şeklinde tanımlar (2010).

Saraç, söz ve anlam ilişkilerinde sözün konulduğu manayı ifade edip etmemesi konusunda hakikat, mecaz, kinaye ve galat olmak üzere dört durumun söz konusu olduğunu söyler. Sözün konulduğu gerçek anlamda kullanılmasını hakikat, bir ilgi dolayısıyla konulduğu anlamın dışında kullanılmasını mecaz, hakikat anlamı yanında başka bir anlamı da çağrıştırmayı kinaye, yanlış olarak kullanılmasını ise galat olarak açıklar. Sözün işaret ettiği ilk anlamı temel, sonradan kazandığı anlamları ise yan anlam olarak tanımlar (2010: 103-108).

Bilgegil’de de Saraç’ta olduğu gibi gerçek anlam lafzın manaya delaleti başlığı altında hakiki anlam olarak gösterilen ve yine temel (lugavi hakikat) ve yan (örfi hakikat) olmak üzere ikiye ayrılır (1989: 126-128).

Bu açıklamalar ışığında incelemede gerçek anlam temel ve yan anlamları içerisinde barındıran sözlüklere girmiş anlamlar bütünü şeklinde ele alınmıştır.

Ancak, bunların yanında yapısalcı öncesi (prestructuralist), yapısalcı (structuralist), üretici (generativist) ve idraksal (cognitive) şeklinde çeşitli kuramsal yaklaşımlara sahip (Geeraerts 2002) olmasının yanısıra gerçekçi (realistic) ve idraksal (cognitivist) şeklinde de kuramsal yönden ayrıştırılan (Gärdenfors 1995) sözcüksel anlam bilim (lexical semantics) kelimelerin anlamlarına temel, gösterimsel, doğrudan anlam (denotation, referential, literal) ve yan anlam, çağrışımsal, betimleyici (connotation, figurative) yahut ön tip (prototype) kavramları açısından yaklaşır (bk. Coulson ve Oakley 2004; Gärdenfors 1998: 19-36, Johnson 2007, Geeraerts 2009, Lyons 1981 , Leech 1985, Palmer 1976, Saeed 2004).

Bunlardan Leech anlamı 1. kavramsal (conceptual, denotation,), 2. çağrışımsal (connotation), 3. sosyal (social), 4. etkisel (affective), 5. yansıtılan (reflected), 6. eş dizimsel (collocative), 7. konusal (thematic) olarak yediye ayırır (1985: 9-23). Bunlardan kavramsal olanının mantikî, idraksal ve gösterim içerikli (logical, cognitive or denotative content) olduğunu, 2-6. arasındakilerin çağrışımsal, ilişkisel (associative) 7. sinin ise konusal (sıralama ve vurgu bakımından konuşulan şey) olduğunu belirtir (1985: 23).

Palmer, anlam türleri başlığı altında anlamı cognitive, ideational, denotational, propositional olarak ayrılabilceğini söyler (1976: 34-37). Ama açık bir şekilde bunların tanımlarını yapmamakla birlikte bu tasnifin anlam ve gerçek dünya ile ilgisi etrafında şekillendiği anlaşılır (1976: 19-37).

Lyons, anlamın betimleyici, duygusal ve sosyal olabileceğini ifade eder (1981:148) ve sözcüğün anlamını gösterimsel ve çağrışımsal olarak ele alırken birincisini kelimenin dış dünya ile ilişkisi (1981: 152), diğerini duygusal ve sosyal anlamların kapsamı içinde görür (1981: 150).

Saeed, idrak (cognitive) dilbilimcinin dile şekli (formal) ve fonksiyonel (functional) olarak yaklaştığını söyler ve anlamı gösterilene ve gerçeğe dayandıran

gerçek şartlı anlam doktrinini (sembollerin dünyadaki gerçeklikle uyumlu olması, anlamın nesnel refransa sahip olması vb) esas alan objektivist anlam bilime karşı çıkararak anlama imaj şema, ön tip (prototype), zihinsel alemler, boşluklar (mental spaces) gibi kavramlarla yaklaştığını belirtir (2004: 342-344).

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere kelimelerin anlamları farklı terim ve kuramlar altında ele alınmıştır. Bununla birlikte biz burada bu farklılık içerisinde anlam tiplerini ve tanımlarını yukarıda bahsedilen 3. anlayış çerçevesinde ele aldığımızı belirtmek istiyoruz. Ancak aşağıda verileceği üzere metafor ve metonimik örneklerin tahlilinde Lakoff ve Johnson'da (2010) ortaya konulan inceleme yöntemi kullanılmıştır.

4.3.1.1. Temel anlam

Temel anlam¹ için tanımları şöyle sıralayabiliriz:

Uğur, temel anlamı şöyle tanımlar: “Temel /başat (düz anlam, göndergesel anlam asıl anlam, ilk anlam) anlamı bir sözcüğün anlamları içerisinde kavrayışımıza ilk canlanana ve ayrıca günümüz kullanımında en yaygın olanı şeklinde tanımlar. Örnek olarak, dil kelimesi “1. Organ adı, 2. lisan, 3. Bir çağa, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi: *Tevfik Fikret'in dili*” örneklerinde birinci anlam temel, diğer ikisi yan anlamdır” (2007: 24).

Uğur ayrıca temel anlam için şu açıklamayı yapar: “Sözcüğün tek ele alındığında akla ilk gelen, en yaygın, sözlüklerde en önce açıklanan gerçek anlamıdır. Sözcüklerin tarihte hangi anlamıyla dilde başlangıç yaptığı tam bilinemeyeceği için, başat anlam, eşsüremli bir olgudur. Değişebilir, unutulabilir, hatta bazen hangi anlamın başat olduğu hakkında görüş birliği sağlanmamış olabilir. Zaten anlam konusu mutlaklaştırılmaya uygun değildir” (Filizok: 2010).

¹ Temel ve yan anlamların tanımlardaki tutarsızlık ve boşluklara yönelik değerlendirmeler için ayrıca bk. UĞUR '2007 : 9-41. Uğur başat terimini tercih eder ancak burada biz yaygınlığı dolayısıyla başat terimi yerine temel'i tercih ettik.

Akbaş ise “Kelimenin ilk akla gelen, herkes tarafından öncelikle düşünölen anlamına temel anlam denir” açıklamasını verir (2011: 104).

Filizok temel anlam için Şu Şekilde açıklama verir: “Bir kelimenin içerisinde yer aldığı dizimde taşıdığı veya karşıladığı anlamın gerçek (temel veya yan) yahut mecaz olup olmaması onun metindeki kullanılışı ile doğrudan ilgilidir” (2011).

Bilgegil lugâvi hakikat olarak tanımladığı temel anlam için “Lafzın, kendisine mahsus mânâya delâletidir. Eskiden bu hâl, mavaz‘ı kullanılması, diye ifade edilirdi” açıklamasını yapar (1989: 128).

Saraç bu konuda Şunları belirtir “Lafzın işâret ettiği, gösterdiği ilk manaya/kavrama temel anlam diyebiliriz” (2008: 103).

Karaağaç temel anlam için düz anlam tanımını yapar “Dil birimlerinin nedensiz kullanımları, onların düz anlamlarını verir. Gösterge ile gösterilen arasında, nedensizi fakat saymaca (symbolic) ve toplumsal uzlaşmaya dayalı bir ilişkinin olduğu göstergeler olan dil birimleri, düz anlamlı göstergelerdir” (2012:542).

Gencan ise “Her sözcüğün bir temel (konuluŐ) anlamı vardır. Bir adın, bir sözcüğün çeşitli anlamları arasında ancak birisi temeldir. Bu temel anlam bir düzen koruyucusu gibidir” açıklamasını yapar (2007: 557).

Aydın ise temel anlam için Şunları söyler: “Bir kelime sesletildiği zaman zihnimizde beliren bu ilk tasavvura temel anlam denir. Kelimeyle belirtilen bu ilk kavram için asıl anlam veya kavram çekirdeği de denir” (2007: 92).

Bozkurt temel anlam bahsini Şu Şekilde açıklar: “Bir ses birleŐimi ile, akla gelen ilk ve temel tasarımıdır. İnsan belleğinde en başta yaratılan kavramdır” (2000: 144).

Kıran ise bu konuda “ Bir sözcüğün mantıksal, değişmez, nesnel anlamına düz anlam denir. Bu, sözlükte gördüğümüz, o dili kullanan herkes tarafından benimsenmiş nesnel anlamdır” (2006: 264).

Temel anlam için Aksan (2006: 50) “Örneğin kedi sözcüğü söylendiğinde zihnimizde beliren tasarım temel anlam ögesi” açıklamasını yapar ve bunun da “zihnimizde canlanan bu imge sözcük açısından düşünüldüğünde sözcüğün göndergesel anlamı” olduğunu söyler.

Bu tanımlara topluca bakıldığında Uğur (2007), Akbaş (2011), Bilgegil (1989), Saraç (2010)’ın temel anlamın tanımını hakiki (gerçek) anlamın bir alt kategorisi olarak yaptığı; Karaağaç (2012), Gencan (2007), Aydın (2007), Bozkurt (2000), Kıran (2006), Aksan (2006)’ın ise temel anlamın tanımını bu tür bir ayrıma gitmeden verdiği görülür.

Bu açıklamalar çerçevesinde bu incelemede temel anlam *akla ilk gelen, en yaygın, sözlüklerde en önce açıklanan gerçek anlam* olarak ele alınmıştır.

4.3.1.2. Yan anlam

Yan anlam için farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan yan anlamı gerçek anlam içerisinde gösteren Uğur, Akbaş, Bozkurt, Bilgegil, Saraç’ın tanımları şöyledir:

Uğur yan anlam için “Sözcüğün sözlüklerde açıklanan ikincil anlamları, kavramlaşarak dile yerleşmiş anlamlarıdır. Çoğu başat anlamdan, bazen de birbirinden benzerlik ya da bitişiklik ilişkilerine göre etkilenecek çıkmıştır. Bazı durumlarda mecaz anlamla sınırlarını çizmekte zorlanma olabilir. Bir sözlükçünün yan anlam dediğine bir başkası mecaz diyebilir” açıklamasını yapar (2010).

Akbaş ise “Kelimenin ilk anlamına bağlı olarak kazandığı ikinci derecedeki anlamına yan anlam denir” şeklinde açıklar (2011:105).

Bozkurt yan anlam için “Bir sözcüğün düzanlamından başka anlam taşımasıdır. İkinci sırada başka işlev görür bu anlamlar. Bunlarla temel anlam arasında bir yakınlık, bir ilgi bulunur. Zamanla türlü eğilim ve etkenlerle sözcüğe eklenmiş yeni kavramlardır bunlar. Somut ve soyut sözcüklere, aynı türden somut ve soyut kavramlar eklenir” açıklamasını verir (2000: 145).

Bilgegil örfî hakikat olarak tanımladığı yan anlam için “Lugavî hakikatın, bütün bir kavim içinde kazandığı yeni mânâ örfî hakikat adını alır” açıklamasını yapar (1989: 128).

Saraç yan anlam için “Lafızların beyan ilmine de konu olan, sonradan kazandığı manalar yan anlam(lar)dır” açıklamasını verir (2008: 103).

Gencan ise yakıştırma olarak tanımladığı yan anlam bahsini şu şekilde açıklar “Öz adı olmayan ya da bilinmeyen varlıklar, türlü yönlerden, daha çok, örgen adlarından yakışan sözcüklerle adlandırılır” (2007: 559).

Aşağıda verilen alıntılarda ise yan ve mecaz anlam tanımları içiçe karşımıza çıkmaktadır.

Aksan’a göre ise “Her dilde, her göstergenin başlangıçta bir kavramın simgesi olduğu düşünülürse öteki kavramların sonradan eklendiği, sözcüklerin kullanıla kullanıla çokanlamlı duruma geldiği kabul edilir (1997:60).

Aydın da (2007), Aksan’ın görüşlerine paralel olarak yan anlam için “Çok anlamlılık biçiminde adlandırılan bu durum her dilde görülür ve dilin temel niteliklerinden biridir. Buna uygun olarak insanlar, aralarında biçim, görev ve amaç ilişkisi veya yakınlığı bulunan kavramları birbirinin yerine kullanur. Bu da her dilde benzetmeler ve aktarmalarla ortaya çıkan bir durumdur” söyler (2007: 95-96).

Kıran’a göre yan anlam (lar) ise “Bir sözcüğün düz anlamına kullanım sırasında katılan ve iletişimde bulunanların tümünce algılanamayan, ikincil kavramlara, imgelere, öznel izlenimlere vb. ilişkin duygusal, çoşkusal ikincil anlamlarıdır” şeklinde açıklama yaparlar (2006: 264-265).

Karaağaç yan anlam için “Bir varlığı, kendi adıyla değil, neden-sonuç, parça-bütün, benzerlik-aykırılık vb. ilişkilerde bulunduğu komşu bilginin adıyla anmağa yan anlam denir” açıklamasını verir (2012: 543).

Yine yapılan tanımlara topluca baktığımızda Uğur (2007), Akbaş (2011), Bilgegil (1989), Saraç (2010), Bozkurt (2000)’un yan anlamı hakiki (gerçek) anlam içerisinde ele aldığını; Gencan (2007), Aksan (2006), Kıran (2006), Karaağaç (2012)’in ise mecaz anlamın tanımını vermediği ve çokanlamlılık da dahil olmak üzere mecaz anlamı da yan anlam içerisinde ele aldığını görürüz.

Bütün bu açıklamalar ışığında çalışmamızda yukarıdaki ilk guruba uyularak yan anlam gerçek anlam içerisinde gösterilen ve temel anlamla arasında şekil ve işlev bakımından bir yakınlık ve ilişki bulunan (ikincil) anlamlar olarak ele alınmıştır.

4.3.2. Mecaz anlam

Mecaz anlam Uğur’da “Sözcüğün kavramsal içerik kazanmamış, dilde süreklileşmemiş, özerkleşmemiş ancak kullanım sırasında geçici olarak üstlendiği anlamlarına değişmece anlam denir” (2007: 34) ve “Kavramlaşmamış, dilde tek başına henüz kalıcılımamış, anlamı ancak bağlamla çıkarılabilen geçici anlamlardır” (2010) şeklinde açıklanır.

Yine Uğur’da şu açıklamalar yer alır: “Kavramlaşmamış, dilde tek başına henüz kalıcılımamış, anlamı ancak bağlamla çıkarılabilen geçici anlamlardır. Kimi mecazların sabitlenme sürecinde olduğu görülür. Bu nedenle bazı mecaz anlamlar sözlüklerde yer alır. Deyim kalıbı içinde yer alan mecaz anlamlar ise sözlüklerde deyimler verilirken açıklanmış olur. “Mecaz anlam” kavramı şöyle sınıflandırılır: Örneklemeye dayalı mecazlar: Benzerlik yoluyla oluşanlar (benzetme, eğretileme), çağrışımsallık yoluyla oluşanlar (değinmece/kinaye, yoksunlama) Bütünselliğe dayalı mecazlar (düzdeğişmece, niceleme).” (2010).

Akbaş, mecaz anlamın tanımını şöyle yapar: “Kelimelerin bir ilgi veya benzerlikten dolayı kazandıkları ikinci derecedeki anlamlara mecaz anlam denir.” Akbaş mecaz anlamları ise benzerliğe dayalı (istiare, iğretileme) ve benzerliğe dayalı olmayan (mecaz-ı mürsel , ad aktarması) ayırımına dayanarak ikiye ayırır (2011: 105) (Bu tanımda yazarın eserinde verilen örneklerden benzerliği metafor, ilgiyi ise metonimi için kullandığı anlaşılır).

Saraç'ta mecaz anlam “Mecaz bir kelimenin kendi gerçek (temel) anlamı dışında kullanılmasıdır. Mecazda kelime ile o kelimenin gösterdiği anlam arasındaki ilişki hakikatin dışındadır” şeklinde açıklanır (Saraç 2010: 109).

Bilgegil mecaz anlam için “Arada bir karîne-i mâni‘a bulunmak şartı ile, bir sözün, gerçek mânâsı dışında kalan bu mânâyâ delâletine “mecâz” adı verilir” şeklinde açıklama yapar (1989: 130).

Bozkurt mecaz anlam bahsini “Bir sözcüğün gerçek anlamından başka bir anlamda kullanılmasıdır. Mecazlı anlatım günlük konuşmalarda da çok başvurulan bir anlatım biçimidir. Mecazlı anlatımın değişik türleri vardır. Benzetme, istiare, temsili istiare” şeklinde açıklar (2000: 152).

Aksan mecaz anlam için doğrudan bir tanım yapmaz, ancak ad aktarması ve deyim aktarmalarını kelimelerin yeni anlam edinme yolları olarak kabul eder (2006: 58-72).

Bu açıklamaları gözden geçirdiğimizde Uğur (2007), Akbaş (2011), Bilgegil (1989), Bozkurt (2000)'un mecazın tanımını bir ilgi veya benzerlik vasıtasıyla kelimenin temel ve yan anlamlarından başka bir anlam kazanması şeklinde verdiğini; ancak burada bahsedilen anlam özellikleri arasında yer alan mecaz anlam için Gencan (2007), Karaağaç (2012), Kıran (2006), Aydın (2007)'in bir açıklama yapmadığını ve burada bahsedilen anlam özelliklerini ise yan anlam içerisinde Aksan'ın (2006) görüşleri doğrultusunda ele aldıklarını görürüz.

Bu açıklamalar etrafında da bu incelemede mecaz anlamın bir kelimenin gerçek anlamı (temel ve yan) dışında kalan anlam olarak kabul edildiğini söylemek istiyoruz.

Bununla birlikte incelememizde birleşik fiiller ele alınırken mecaz anlamın, oluşma yolları bakımından deyim ve ad aktarması metafor ve metonimi şeklinde karşımıza çıktığı görülür. Bundan dolayı da birleşik fiillerdeki mecaz anlam bahsi deyim aktarması (metafor) ve ad aktarması (metonimi) çerçevesinde ele alınacaktır.

4.3.2.1. Deyim aktarması (metafor)

Uğur *eğretileme* başlığı altında ele aldığı metafor bahsini deyim aktarması olarak kabul etmez, söz sanatı olduğunu söyler (2007: 85-80). Ayrıca Uğur'un bu konu üzerindeki görüşleri “İstiare, eksilteli (elliptique) bir teşbih (comparison) olarak kabul edilir. Birbirine az çok benzeyen iki nesne yahut gerçeğin karşılaştırma edatları kullanılmadan yapılmış bir karşılaştırılmasıdır. “Gibi, kadar, benzer vb.” tarzındaki mantıkî bir gayreti ve düşüncenin tutarlılığını gösteren terimler istiareli anlatımda yer almazlar. İstiaresinin diğer bir ayırıcı özelliği “mana transferi”dir. Bu durumda somut bir terimin soyut bir terim için, soyut bir terimin somut bir terim için kullanılması söz konusudur: vicdan azabı derlemek gibi. Klasik Batı retoriği, istiareyi (metafor) kısaltılmış bir teşbih “comparaison” şeklindedir (2010).

Akbaş metafor bahsi için *iğretileme* sözünü kullanır. Mecaz anlamlı kelimelerde anlam kayması olayının çok olduğunu ve iğretilemenin bir anlam kayması olayı olduğunu söyler (2011: 106).

Saraç'ta bu bahsi *istiâre* başlığı altında “Lügat anlamı bir şeyi ödünç isteyip almak olan istiâre, bir kelimeye aralarındaki benzerlik alâkası dolayısıyla lügat/temel anlamının dışında yeni bir anlam vermektir. Dolayısıyla istiâre, alâkası teşbih/benzerlik olan mecaz-ı lügavî'dir” olarak verilir (2010: 118).

Bilgegil ise “İstiâre (metaphore) bir şeyin ödünç verilmesini veyâ ödünç alınmış bir şeyin iâdesini istemektir (1989: 154).

Rıza Filizok metaforu *eğretileme* olarak adlandırır ve söz sanatı olarak kabul eder. Ancak bunun yanında metaforun bir diğer özelliğinin de mana transferi olduğunu söyler (2001: 118-120).

Doğan Aksan ise bu bahsi deyim aktarması başlığı altında “Aktarmaların her dilde en yaygın türü, değişik çeşitleriyle *deyim aktarması* ya da *iğretileme*’dir” şeklinde açıklar. Ayrıca, deyim aktarmasının etkili ve sanatlı bir anlatım sağladığını ifade ederek bunları (metafor) insandan doğaya aktarma, doğadan insana aktarma, doğadaki nesnelere arasında aktarma, somutlaştırma, duyular arasında aktarmalar biçiminde görüldüğünü örneklendirir (2006: 62-68).

Bu açıklamalara bakıldığında Uğur (2007), Akbaş (2011), Saraç (2010), Bilgegil (1989), Filizok’un (2001) metaforun anlamının benzeyen ve kendisine benzetilenden sadece birinin söylenerek yapılan benzetme şeklinde verildiği ve bunları *eğretileme* / *istiare* olarak adlandırdığı görülür. Aksan (2006) ve Aydın (2007) metaforun tanımını *insandan doğaya aktarma*, *doğadan insana aktarma*, *doğadaki nesnelere arasında aktarma*, *somitlaştırma*, *duyular arasında aktarmalar* şeklinde yaptığı bunun yine söz sanatı olduğunu söylerler, ayrıca bunun yanısıra metaforu deyim aktarması şeklinde tanımlarlar.

Ancak bu incelemede deyim aktarması / metafor başlığı altında esas tutulan bakış açısı metaforik ve metonimik kavramlaştırmalar üzerine Lakoff ve Johnson (2010)’da ortaya konulan ve aşağıda açıklandığı gibi alanlar arası eşleştirmeler şeklinde ortaya çıkan *kaynak kavram* ve *hedef kavram* ilişkileri içerisinde ele alınacaktır.

George Lakoff ve Mark Johnson’a göre (27), “Metaforun özü, bir tür şeyi başka bir tür şeye göre anlamak ve tecrübe etmektir”. Lakof ve Johnson metaforları *yapısal*, *ontolojik* ve *yönelim* metaforları olarak üç tipe ayırdıklarını, ancak bu ayrımın suni olduğunu; çünkü bütün metaforların yapısal ve ontolojik olduğunu, bir çok metaforun da yönelimsel olduğunu söylerler (2010: 296). Yapısal metaforların *tartışma savaştır* gibi yapıları anlatmak için kullanıldığını; ontolojik metaforların ise

zihin makinedir örneğiyle gösterilerek fiziksel nesnelere ilgili tecrübelerin olaylara, hislere, düşüncelere varlık ve töz olarak bakma tarzlarına temel sağladığını söylerler. Uzay ve mekan istikameti ile, yani yukarı-aşağı, ön-arka, öte-beri, derin-satın, merkez-çevre vb. ile ilişkili olanları ise yönelim metaforları olarak tanımlarlar ve yönelim metaforlarının bir kavrama uzay ve mekan yönelimi verdiğini; ayrıca bu yönelimlerin keyfi olmadığını söylerler. Yukarı-aşağı, içeri-dışarı vb. karşıt yönelimler doğada fiziksel olsa da onlara dayanan yönelim metaforlarının kültürden kültüre değişebileceğini de belirtirler (Lakoff ve Johnson 2010: 36-48; 49-53).

Kavramsal metaforlar insanların temel tecrübelerinin zihinde biçimlenmiş halidir. “Lakoff” a göre kaynak kavram alanı ile hedef kavram alanı arasında sistematik bir ilişki mevcuttur. Buna ‘aktarım’ (mapping) denir. Yani kaynak kavram alanına ait bilgiler hedef kavram alanına aktarılır. Lakoff bunu, Çince’deki “Aşk, yemektir” metaforunu kullanarak şemalaştırmıştır”. Bu şöyle daha açık örneklendirilebilir:

Dilsel metafor: Bu aşkın tadı kalmadı.

Kavramsal metafor: Aşk, yemektir (Akşehirli 2010).

Bunların yanında, kavramsal metafor teorisini Geeraerts üç olgu üzerine oturtur: Birincisi metafor kavramsal bir olgudur (yani kavramlaştırma yoludur), ikincisi iki kavram alanı arasında eşleştirmeye dayanır. Üçüncüsü dilsel anlam tecrübüdür (2009: 204). Kaynak kavram ve hedef kavram arasında eşleştirmelere /haritalama İng. *Mapping*) dayanan metaforlarda kaynak ve hedef kavram arasındaki bu eşleştirme ilişkileri metaforun farklı tiplerini birbirinden ayırmada kullanılabilir. Bu çerçevede metaforlar birincil (insan hayvandır, aşk yemektir) ve karmaşık (örneğin: Ali tilkidir, aşkın tadı kalmadı) olarak da sınıflandırılır (Geeraerts 2009: 206).

Türleri bakımından *yapısal, ontolojik, yönelim, birincil ve karmaşık* olarak tasnif edilen metaforlar, bütün metaforların yapısal ve ontolojik ve bu ayrımın da suni olması dolayısıyla tezimizde bu yönleriyle değil, birincil, karmaşık ve yönelim metaforu şeklinde işlenecektir. Ancak, çalışmamızdaki metafor örneklerinin ise

birleşik fiil yapısı içerisinde daha çok *birincil* veya *yönelim* metaforları olarak karşımıza çıktığını söylemek yerinde olacaktır.

4.3.2.2. Ad aktarması (metonimi)

Uğur ad aktarması konusunda “Ad aktarımları, adlara yeni anlamlar yüklenmesi, bir başka deyişle, adların başka kavramlara da ad olarak aktarılmasıdır. Dilin anlamsal boyutundaki devinimsel özellik göz önüne alındığında, anlam aktarımlarının, örnekleme yoluyla ve ekleme (bütünleyicilik) yoluyla gerçekleştiği görülür” açıklamasını verdikten sonra bu durumu şu şekilde detaylandırır: *1. Anlamların örneklendirilmesi yoluyla ad aktarımları a. Tözsel (=Osm. Cevheri) ad aktarımları b. Somutlayıcı ad aktarımları c. Duyusal ad aktarımları d. Belirti sunmaya yönelik ad aktarımları e. Yoksunlaştırıcı ad aktarımları f. Örtmece amaçlı ad aktarımları 2. Anlamların bütünleyiciliği yoluyla ad aktarımları a. Eklenimsel bütünceliğe dayalı ad aktarımları b. Nedensel bütünleyiciliğe dayalı ad aktarımları c. Süresel bütünleyiciliğe dayalı ad aktarımları d. Niceliksel bütünleyiciliğe dayalı ad aktarımları e. Örtmeceyel bütünleyiciliğe dayalı ad aktarımları* (2007: 174-179).

Akbaş bu konuda “Bir kelimeyi benzetme amacı gütmeksizin başka bir kelimenin yerine kullanmaya mecaz-ı mürsel (ad aktarması) denir” açıklamasını verir (2011: 106).

Saraç'ta ad aktarması (metonimi) mecâz-ı mürsel olarak tanımlanır. “Kelimenin gerçek anlamı dışındaki bir anlam kastedilmeli, gerçek anlam ile mecazî anlam arasında –benzerlik dışında- bir ilgi bulunmalı ve gerçek anlamın anlaşılmasına bir engel bulunmalı” biçiminde anlattığı mecâz-ı mürsel bahsinde *bütün-parça ilişkisi (cüz'iyet-külliyet), mahal, sebep-sonuç, genel anlam-özel anlam (umum-husus), mazhariyet, âlet olma, öncelik-sonralık* ilişkisi biçiminde ilgilerin bulunduğunu belirtir (2008: 109-113).

Bilgegil ise “Bir sözün, arada gerçek mânâsını düşünmeğe bir engel bulunmak şartıyla, benzerlik dışında tam bir ilgi yüzünden, kendi mânâsı dışında kullanılmasına mürsel mecâz derler” açıklamasını verir. Bu ilgileri ise şu şekilde açıklar. *1. Parça-*

bütün ilgisi (cüz'iyet-külliyet ilgisi): a. Bütünü söyleyip parçayı kast etmek (küllü söyleyip cüz'ü kast etmek), b. Parçayı söyleyip bütünü kast etmek (cüz'ü söyleyip küllü kast etmek), 2. Sebebiyet ilgisi: a. Sebebi söyleyip müsebbibi kast etmek, b. Müsebbibi söyleyip sebebi kast etmek, 3. Durum – yer ilgisi (hülûl ilgisi): a. Durumu söyleyip yeri kast etmek, b. Yeri söyleyip durumu kast etmek, 4. Genel-özel ilgisi (umum-husus ilgisi): a. Geneli söyleyip özeli kast etmek, b. Özeli söyleyip geneli kast etmek, 5. Çıkış yeri ilgisi (masdariyet ilgisi), 6. Meydana geliş yeri ilgisi (mazhariyet ilgisi), 7. Gereklilik ve gerekli kılınmışlık ilgisi (lâzûmiyet-melzûmiyet) ilgisi: a. Lazımı söyleyip melzumu kast etmek, b. Melzumu söyleyip lazımı kast etmek, 8. Eski durum ilgisi (kevniyet ilgisi), 9. Alacağı durum ilgisi (evveliyet ilgisi), 10. Alet olma ilgisi (âliyet ilgisi), 11. Eksiltme ilgisi (hazf ilgisi, eliptik), 12. Dayandırma ilgisi (isnad ilgisi) (1989: 169-174).

Filizok, “mürsel mecâz” adlı makalesinde şunları belirtir: “Bir sözün, benzerlikten başka bir alâkadan dolayı kendi anlamı dışında kullanılmasıdır. Bu durumda, sözün kendi anlamına alınmasını engelleyecek bir ipucu (karine) bulunmalıdır. Alâka, zihnin, bir kelimenin hakikî anlamından mecazî anlamına intikalini, geçişini sağlayan ilişkidir. Bu ilişki, benzerlik ilişkisi ise istiare, benzerlik dışında bir ilişki ise mürsel mecaz sanatı söz konusudur” (2010).

Aksan, ad aktarmasını (metonimi) bir söz sanatı olarak kabul eder ve ad aktarmasını bütünün parça yerine kullanılması, parça yerine bütünün anılması şeklinde açıklar (2006: 69).

George Lakoff ve Mark Johnson ise metonimi bir şeyi onunla ilişkili bir diğer şeye atıfta bulunmak için kullanıldığını söyler. Örnek olarak: *Organizasyonda biraz yeni kana ihtiyacımız var* ifadesinde parçanın bütün yerine kullanılması sözkonusudur. Burada *insan* için *kan* kullanılmıştır (2010: 61). George Lakoff ve Mark Johnson metoniminin bir referans aracı olmadığını, onun aynı zamanda anlama fonksiyonu gördüğünü, bir şeyi diğerinin yerine geçecek şekilde kullanmamıza imkan verdiğini ve anlamı sağlama fonksiyonunun olmasının yanısıra poetik veya retorik bir cihaz olmamasından dolayı metaforla benzerlik gösterdiği biçimindeki görüşlerini eserinde örneklerle açıklamayı tercih etmişlerdir (2010: 62-66).

Örneğin *ne güzel bir yüzü var* ifadesinde kişi yerine yüz veya bütün yerine parça metonimisinin varlığı görülür. Burada açık bir şekilde kişi ile yüz arasında bir ilgi vardır (2010: 60-66).

Metonimi'yi Saraç (2008), Bilgegil (1989), Filizok (2010) edebi sanat olarak görür. Uğur (2010), Akbaş (2011), Aksan (2006), Aydın (2007) ise edebi sanat olarak görmesinin yanısıra kavramlaştırma yolu olarak da kabul eder. Lakoff ve Johnson metonimi'yi edebi sanatlar çerçevesinde yaklaşmaz ve açık bir şekilde kavramlaştırma yollarından biri olarak görür. Bu görüşe paralel olarak biz de bu çalışmamızda bu tür örnekleri bu yönüyle ele aldık. Metonimik ilişkiler ise yukarıda söylendiği şekillerde karşımıza çıkabilmektedir.

İncelediğimiz birleşik fiil yapılarında ise (isim unsurundan yola çıkarak anlaşılacağı gibi) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin genellikle *organ + fiil = fiil*, *alet + fiil = fiil*, *yer + fiil = fiil* vb. şekillerde karşımıza çıktığını söylemek gerekir. Ayrıca, bunların yanında birleşik fiillerdeki metonimik ilişkilerin kaynak kavramın hedef kavram içerisinde yer aldığı özellikleri taşıyan bir takım örneklere de rastlanmaktadır. Kaynak kavramın hedef kavram içinde yer aldığı çeşitli örnekler için ayrıca şu çalışmalara da bakılabilir: Stefanowitsch and Gries 2006: 136; Evans and Green 2006; Dirven and Pörings 2003, Geeraerts 2002, Ibáñez and Galera-Masegosa 2011.

Bunu aşağıda verilen beyitle şöyle örneklendirebiliriz: Beyitte geçen *kulak dut-* birleşik fiili *dinle-* hedef kavramını karşılar. *Dinle-* fiili kulak organı ile yapılan bir iştir ve bu iş kaynak kavramda yer alan kulak organı ile doğrudan irtibatlıdır. Bu bakımdan da kaynak kavram içerisindeki kulak organı dinlemek fiili için metonimik bir temel oluşturur. Bu çerçevede de beyitte geçen birleşik fiilin hareket için *organ + fiil (= fiil)* şeklinde metonimik bir kuruluş temeline oturduğu anlaşılır:

Kulak dut diñlegil sen işbu sözi

Çevirmegil bu sözde ısrı yüzi (KE/24)

Kaynak = kulak dut- → hedef = dinle-

Verilen bu bilgiler doğrultusunda çalışmamızda karşımıza çıkan örneklerdeki metonimik ilişkileri *parça-bütün, öncelik-sonralık, genel-özel, sebep-sonuç, mahal, alet olma ve organ + fiil = fiil* vb. üzerine temellendirdik.

Yukarıdan itibaren anlam bahsinde verdiğimiz bu açıklamalar çerçevesinde birleşik fiillerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki ilişkileri aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

Gerçek anlam ilişkisi: temel ve yan anlam ilişkileri:

Temel anlam + temel anlam ilişkisi

(5) *Ammâ ödünc alacak adam bulursa ödünc ala M/233*

Yukarıdaki cümlede *ödünç* ismiyle *al-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda *olarak* unsurunun düşmesi veya yok sayılmasıyla birleşik fiil oluşturulmuştur.

Temel anlam + yan anlam ilişkisi

(6) *Eger bu dert ile hasta düşersen*
Safâlık virmesün tımâr gerekmez (YE/132)

Yukarıdaki örnekte *düş-* fiili *ol-* yan anlamıyla kullanılmıştır.

Mecaz anlam ilişkisi: deyim aktarması (metafor) ve ad aktarması (metonimi)

(7) *Ki devran geçer elden sen seni bil*
Ki bir sâ'atça gelmez tiz geçer yıl (KE/24)

Kaynak = elden geç- → hedef = uzaklaş-, geride kal-

El hakimiyyettir metaforu üzerine temellendirilen *elden geç-* birleşik fiilinde *geç-* fiili uzaklaşmak, geride kalmak anlamındadır. Bu yönüyle *geride olan kötüdür* yönelim metaforuna dayanak oluşturur. Bu bakımdan da birleşik fiilin anlamı zamana hakimiyeti yitirmeyi, zamanın geçmesini, uzaklaşmasını anlatır.

- (8) Oldı sa'îd tâ ebed 'âlemde ol kişi
Kim na't-ı pâküñi dimege candan açdı fem (CS/16)

Kaynak = fem aç- → hedef = konuş-, konuşmaya, söylemeye başla-

Kaynak kavramın hedef kavram içinde yer aldığı bu yapılarda kaynak kavram *fem aç-*, hedef kavram olan *konuş-* fiilinin gerçekleşmesi için gerekli olan ve *konuş-* fiilinin alt kavramını oluşturan bir harekettir. Bu açıdan *konuş-* ile *fem aç-* arasında kapsayan (*konuş-*) kapsanan (*fem aç-*) şeklinde bir ilgi dolayısıyla bu tür birleşik fiil yapılarının metonimik temelli olduğu görülür. Bu yüzden bu yapılar da *fiil için organ + fiil* şeklinde metonimik olarak kurulmuş yapılar şeklinde kabul edilmelidir. Ayrıca yukarıdaki beyitte geçen *fem aç-* birleşik fiilinde ayrıca insan-ağız ve ağız-konuşma çerçevesinde *bütün-parça ve vasıta (unsur)-fiil* ilişkileri vardır.

4.4. Biçim-söz dizimi (morfo-sentaks) ilişkileri

İsim + yardımcı fiil yapısındaki birleşik fiildeki fiil unsurları önündeki ismin bildirdiği kavramın cümledeki herhangi bir unsura yüklenmesini sağlayabilirler. Bu sağlama özelliği fiilin morfo-sentaks özelliğidir (Burada bu özellikler Karabeyoğlu 2008, 2009 temelinde ele alınmıştır). Birleşikteki fiil unsurunun bu görevini, yani isim unsurunun bildirdiği kavramın özne, nesne, ve tamlayıcısına yüklenmesini ise *özneye yükleme, nesneye yükleme, tamlayıcıya yükleme* olarak adlandırıyoruz. Fiil, bu yapılarda isim unsurunun oluş fiillerinde gerçekleşmesini, kılış fiillerinde ise gerçekleştirmesini sağlar. Bu bakımından da fiil unsurunun bu şekildeki morfo-sentaks özelliğini de *gerçekleştirme ve gerçekleşme* şeklinde tanımlıyoruz.

- (9) İy niçe şâdî kılan düştü gama
Zârî kılup âh ider demden deme (G/799)

Yukarıdaki beyitte tamlayıcı konumundaki *gam* isim unsurunun bildirdiği anlam öznenin o niteliği, varlığı edinmesini sağlamaktadır.

- (10) Saña ‘âşık eyledün beni şâbâş
Mısr içinde beni ‘ışkuñ *kıldı fâş* (YZ/157)

(10) örneğinde geçen *kıl-* fiili önündeki *fâş* isim unsurunun bildirdiği niteliği birleşik fiilin nesnesi olan *beni* varlığına yüklenmesi yahut o varlığı edinmesi sözkonusudur.

- (11) Yidügi çün kursagında hazm olur
Cümle dürlü a’zaya *kuvvet gelür* (G/587)

Gel- fiili yukarıdaki beyitte birleşikte geçen *kuvvet* isminin tamlayıcı konumundaki *a’za* varlığına yüklenmesi ve birleşikteki isimlerin bildirdiği niteliği edindiğini görmekteyiz.

- (12) Aceb midür âşık kişi ma’şûkını *zıkr iderse*
Aşk başından aşıcağız gönlini *zâr itse* gerek (YE/159)

Beyitte geçen *zıkr it-* ve *zâr it-* birleşik fiilindeki *it-* fiili önündeki isim unsurlarını salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

- (13) Dedim ey cân *el erer* mi tutağın öpmeciğe
Gülerek nâz ile dedi nola bir kerreciğe (NB/365)

Yukarıdaki örnekte oluş anlatan *er-* fiili, *el* isim unsuru vasıtasıyla birleşik fiil yapısı oluşturmuştur. Fiil önündeki isim unsurunun gerçekleşmesini sağlamıştır.

4.5. Tablo ve Dizin

Çalışmanın arkasında hâl ekleri, sözdizimi, anlam, morfo–sentaks ilişkileri açısından isimlerin ve fiillerin kullanım sıklıklarını göstermek için tablolar verilmiştir. Bu tablolarda fiillerin örnek sayılarının çoktan aza doğru sıralaması yapılmıştır. Bunun

yanında ayrıca isim ve fiil unsurlarının temel anlam + temel anlam, temel anlam + yan anlam, deyim aktarması (metafor) ve ad aktarması (metonimi) anlam ilişkilerini gösteren dizinler oluşturulmuştur. Bu dizinlerin oluşturulmasında da fiillerin alfabetik sıralaması esas alınmıştır.

İNCELEME

1. AÇ-

1.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları (Açmak I) *Acıkmak*. (Açmak II) *Parlatmak, perdahlamak*. (Açmak III) 1. *Fethetmek, zaptetmek*. 2. *Uzağa sürmek*. 3. *Yaymak*. 4. *Açığa vurmak, meydana koymak*. (Açmak IV) *Aşmak* olarak gösterilir (TaS: Bkz Aç-).

Taradığımız metinlerde *aç-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *sona erdir-*; *ele geçir-*, *fethet-*, *ortaya çıkar-*, *söyle-*, *konus-*, *(iş) gerçekleştir-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

1.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı²

Aç- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 18 farklı isimle toplam 53 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Aç- fiili 16 farklı isimle 30 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Mushaf-ı hüsnünde *fâl açsam* elif kaddüñ gelür
Başuma bir gün kıyâmet koparur bu fâllar (CS/96)
- (2) Ger meşâyih olmasa yol kim aç
Hak kılıcın uruban *il* kim *aça* (G/763)

Aç- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *fâl*, *il* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

² Kahraman (1996: 83) *aç-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *aç-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Ağz (2), bâl (3), dîdâr (1), dükkân (3), dükkân-ı kerem (1), el (5), fâl (2), fem (1), gönül (1), göz (1), iklîm (1), il (1), iller (1), per (2), râz (1), sırr (1), söz (2), zebân (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Fiilin 7 farklı isimle 23 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (3) Bir kerre gonca *ağzın açıp* gel demiş değil
Bülbüllere ki sahn-ı çemenden yuvalanır (NB/208)
- (4) Ya'kûb nebî buñalur karnı acır
Oğlanların okıdı *râzı açar* (YZ/209)

Aç- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *ağz*, *râz* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmektedir.

Örnekleri:

Ağzın (1), ağzın (6), ellerin (1), gönlü (1), gönlüm (2), gönlünü (1), gönülleri (1), gözüñ (1), gözünü (1), kulaguñ (1), orucun (1), râzı (3), râzın (2) râzını (1).

1.3. İsim + fiil ilişkileri

1.3.1. Söz dizimi ilişkileri³

Taranılan metinlerde 18 farklı isim unsuruyla 53 ayrı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilen *aç-* fiilinin yer aldığı bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

1.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Aç- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 16 farklı isim 30 örnekte, 7 farklı isim ise 23 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

³ Öztürk (2008:1037,1055,1071) *aç-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

- (5) Şeh-per-i Rûh-ü'l-Emîndir ki Cenâb-ı Hakdan
Müjde-i rahmet için halka gelir *açıp bâl* (NB/85)
- (6) Şâd olur olsa Necâti eşiğinde rûy-ı mâl
Ehl-i dünyâ gibi kim *gönlünü* rûy-ı mâl *açar* (NB/223)

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *bâl* isminin yalın, (6)'da ise *gönül* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ağz (2), bâl (3), dîdâr (1), dükkân (3), dükkân-ı kerem (1), el (5), fâl (2), fem (1), gönül (1), göz (1), iklîm (1), il (1), iller (1), per (2), râz (1), sırr (1), söz (2), zebân (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Agzın (1), ağzın (6), ellerin (1), gönlü (1), gönlüm (2), gönlünü (1), gönülleri (1), gözüñ (1), gözünü (1), kulaguñ (1), orucun (1), râzı (3), râzın (2) râzını (1).

1.3.2. Anlam ilişkileri

Aç- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Gerçek anlam (temel anlam + temel anlam) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

1.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

1.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 6 farklı isimle 15 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Aç-* ile kurulan bu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *ele geçir-*, *fethet-* (2); *(iş) gerçekleştir-* (2); *konuş-*, *söz söyle-* (2); *sona erdir-* (1); *söyle-*, *ortaya çıkar-* (8) olmak üzere 5 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (7) Ger meşâyih olmasa yol kim aç
Hak kılıcın uruban *il* kim aç (G/763)
- (8) Mushaf-ı hüsnünde *fâl açsam* elif kaddüñ gelür
Başuma bir gün kıyâmet koparur bu fâllar (CS/96)

Aç- fiili yukarıdaki örneklerden (7)'de *ele geçir-*, *fethet-*; (8)'de *işi gerçekleştir-* yan anlamlarında; *il*, *fâl* isimleri ise temel anlamlarıyla karşımıza çıkar.

- (9) Olmaya bahâ *açar* isen söz deheninden
Gün yüzde eger zerrece ağzın ola peydâ (NB/158)
- (10) Ol araya inmeyince ahşam namâzın kılmaya ve *orucın acmaya*
(M/180)
- (11) Tâ ki sevgü olmayınca ortada
Cân içinden *sırr açılmaz* iy dede (G/569)

Fiil, (9) örneğinde *konuş-*, *söz söyle-*; (10) örneğinde *sona erdir-*; (11) örneğinde ise *söyle-*, *ortaya çıkar-* yan anlamlarında *söz*, *oruç*, *sırr* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Ele geçir-, fethet-: *İl aç-* (1), *iller aç-* (1) (); işi gerçekleştir-: *Fâl aç-* (2); konuş-, söz söyle- : *Söz aç-* (2); sona erdir- : *Oruç aç-* (1); söyle-, ortaya çıkar-: *Râz aç-* (1), *râzı aç-* (3), *râzın aç-* (2), *râzını aç-* (1), *sırr aç-* (1).

1.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

1.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Fiilin mecaz anlam ilişkisi etrafında 5 farklı isimle 8 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *bir durumu değiştir-*, *yeni bir düzen kur-* (1); *hükmini geçir-* (1); *ortaya çık-* (ar-), *(kendini) göster-* (2); *yerleş-*, *daimilik kazan-* (4) olmak üzere 4 farklı anlamı karşıladığı görülür.

- (12) *Açar* bir parmağ ile nice *iklîm*
Kaçan kim re'y-i Asaf ola reh-ber (NB/70)
Kaynak = asaf'ın re'yi → hedef = vezir-i âzâmın yönetimi
Kaynak = iklim aç- → hedef = (yönetime) yeni, güzel bir düzen ver-

(12) örneğindeki beyit vezir-i âzâmın vasıflarından bahseden kaside içinde yer alır. Burada vezir-i azâmın yönetimine Asaf'ın⁴ re'yi'nin örnek olması ve vezirin yönetim işinin *iklim aç-* şeklinde ifade edilmesi söz konusudur. Pala (2008:33) Asaf'ın divan şiirinde fazilet, ileri görüşlülük, idare ve tedbir timsali olarak kullanıldığını söyler. İklim'in ise hava şartları; ülke, memleket, kıta anlamları yanında dünyanın yaşanılan kısımlarını anlattığını belirtir. Bu çerçevede, beyitte vezir Asaf ile, vezirin yaptıkları da Asaf'ın idare-i devlet ve hüsn-i tedbiri (Pala 2008: 33) ile eş tutularak anlatılmak istenir. Bu bakımdan iklim aç- birleşik fiili karmaşık bir metafor örneği olup; vezirin *yeni, güzel bir düzen kurmak* yönündeki yönetim biçimi için kavramlar arasında bir eşleştirme kurulmuş ve bu hedef kavram *iklim aç-* fiili vasıtasıyla anlatılmıştır.

(13) Sîmürg kevn-i zıll-i zalîlinde hoş geçer

Per açdugınca şer'i 'ukâbı Muhammed'ün (CS/11)

Kaynak= Muhammedin kanunlarının kartalı → hedef = islamın hükümlerinin gücü

Kaynak = per aç- → hedef = hükmünü geçir-, yeryüzüne yay-

(13) örneğinde *şer'in ukabı* (kartal)⁵ ibaresinde *kartal* kelimesi güç karşılığında kullanılmıştır. Bu ise bize *kartal güçtür* şeklindeki ontolojik metaforu verir. Bu açıdan bu ontolojik metaforun (kartal = güç) eylemi olan *per aç-* birleşik fiili ise cümlede karmaşık metafor olarak kullanıldığı görülür. Bu çerçevede islamın hükümlerinin yeryüzünde yayılmasının kartalın kanat açarak uçmasına benzetildiği beyitte *islamın hükümleri* ve bu *hükümleri yeryüzünde yay-* veya *hükümlerin yayıl-* şeklindeki hedef kavramlar, kaynak kavramlar olan *özne* görevindeki Muhammed'ün şer'i 'ukâbı (Muhammedin kanunlarının kartalı) ve onun fiili olan *per aç-* hareketi ile ifade edilmiştir.

(14) Nûr-ıla gün gibi kıla leyl-i dalâleti

Dîdâr açarsa lutfi nehârı Muhammed'ün (CS/11)

Yukarıdaki (14) örneğinde *özne* görevindeki Hz. Muhammed'in (S.A.V) *gündüzünün lutfunun* nesne konumundaki *dalâlet (doğru yoldan sapma) gecesini nur ile gün gibi kılması didâr aç-* fiili vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Burada, gecenin

⁴ Süleyman peygamberin veziri (Develioğlu 2010: 46).

⁵ Kartal güç simgesidir bk. Ögel 1. cilt 2005 : 89; Develioğlu 2010: 1302

aydınlatılması ancak, gündüzün olması, ortaya çıkması, kendisini göstermesiyle söz konusu olabilir. Bu açıdan yaklaşıldığında da kelimelerin gerçek anlamı esas alındığında *yüz aç-*, *yüzünü göster-* anlamına gelen *didâr aç-* fiilinin benzetme yoluyla *ortaya çık-*, *kendini göster-* anlamlarını verecek şekilde karmaşık bir metaforik yapı halinde kullanıldığını söylemek mümkündür.

Bunun yanında, metaforik (deyim aktarması) ifadelerdeki ilişkiler çerçevesinde kaynak kavram ve hedef kavram arasında eşleştirmeler yapıldığında,

Kaynak = Muhammed'in (S.A.V) gündüzünün lutfu → hedef = aydınlık dönemi

Kaynak = dalâlet (doğru yoldan sapma) gecesi → hedef = cahiliyet dönemi

Kaynak = didâr aç- → hedef = ortaya çık-, meydana gel-

benzetmelerinin bulunduğu ve *didâr aç-* fiilinin anlamının *ortaya çık-, meydana gel-* şeklinde olduğu görülür.

(15) Itr-ı enfasıyla âfâkı mu'attar kılmağa

Açtı gül-zâr içre attâr-ı sabâ dükkân yine (NB/363)

Yukarıda verilen (15) örneğindeki beyitte özne görevindeki *sabâ (rüzgâr)*, güzel kokular satan satıcıya benzetilmiştir. Öznenin (*rüzgârın*) eylemi olan *es-* fiili ise cümlede yüklem görevindeki *dükkan aç-* fiili ile karşılanmaktadır. Metaforik ifadelerdeki ilişkiler çerçevesinde kaynak kavram ve hedef kavram arasında eşleştirmeler yapıldığında da

Kaynak = attar (aktar) → hedef = rüzgâr

Kaynak = dükkan aç- → hedef = es-

benzetmeleri açık bir şekilde ortaya çıkar.

Bu eşleştirmeler dikkate alındığında, burada, *saba attardır* karmaşık metaforu (birincil metafor ise *saba insandır*) vasıtasıyla rüzgarın *esme* eylemi ile satıcının *dükkân açması* eyleminin eş tutulduğu anlaşılır. Satıcının bir yerde dükkan açması, *bir yerde yerleş-* ve *bir şeyleri satışa çıkar-* demektir. Bu açıdan bakıldığında, *dükkan aç-* fiilinin *yerleş-*, *daimilik kazan-* veya *bir şeyleri satışa çıkar-* şeklinde benzetme yoluyla metaforik anlamda kullanıldığı görülür.

Örnekleri:

Bir durumu değiştir-, yeni bir düzen kur-: *İklîm aç-* (1); hükmünü geçir-: *Per aç-* (1); ortaya çık-(ar-), (kendini) göster-: *Bâl aç-* (1), *dîdâr aç-* (1); yerleş-, daimilik kazan-: *Dükkân aç-* (3), *dükkân-ı kerem aç-* (1).

1.3.2.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Aç- fiilinin 9 (*ağız, bâl, el, fem, gönül, göz, kulak, per, zeban*) farklı isimle 30 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklerde, bu birleşik fiil yapılarında (isim unsurundan anlaşılacağı üzere) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *organ + fiil = fiil* şeklinde karşımıza çıktığı görülür.

Kaynak kavramın hedef kavram içinde yer aldığı bu yapılarda kaynak kavram *ağız aç-*, hedef kavram olan *konuş-* fiilinin gerçekleşmesi için gerekli olan ve konuş-fiilinin alt kavramını oluşturan bir harekettir. Bu açıdan *konuş-* ile *ağız aç-* arasında kapsayan (*konuş-*) kapsanan (*ağız aç-*) şeklinde bir ilgi dolayısıyla bu tür birleşik fiil yapılarının metonimik temelli olduğu görülür. Bu yüzden bu yapılar da *fiil için organ + fiil* şeklinde metonimik olarak kurulmuş yapılar şeklinde kabul edilmelidir.

(18) Devr-i meclis ki bu gün zevk u safâ hirmenidir

El açın vakt-i sabûh oldu du'a hirmenidir (NB/200)

Kaynak = el aç- → hedef = dua et-

Organ + fiil şeklindeki bu metonimik ilişkiler ayrıca başka ilişkiler de taşıyabilmektedir. (18) örneğinde *dua etmek* anlamı verilen *el aç-* fiili, *organ + fiil* ilişkisi yanında, ayrıca genel itibariyle *dua* işinin *el* açılarak yapılması dolayısıyla öncelik-sonralık ilişkisi de gösterebilmektedir. Burada aynı zamanda *el aç-* fiilinin gerçek anlamında kullanıldığı öngörüldüğünde kinâyeden söz etmek de mümkündür.

(19) Sâkiyâ gönlüm karardı lûtf edip bir bûse ver

Kaygılı gönülleri derler şarâb-ı âl açar (NB/223)

Kaynak = gönülleri aç- → hedef = ferahlat-

Yukarıdaki beyitte ikinci mısradaki cümlede yer alan ve beyitteki anlamını *insanın kaygısının giderilmesi* şeklinde yorumladığımız *gönül aç-* birleşik fiilinde

nesne konumundaki *gönül* isim unsuru insanla alakalı olduğu için ayrıca parça-bütün (gönül-insan) ilişkisi de mevcuttur.

(20) Oldı sa'îd tâ ebed 'âlemde ol kişi

Kim na't-ı pâküni dimege candan *açdı fem* (CS/16)

Kaynak = fem aç- → hedef = konuş-, konuşmaya, söylemeye başla-

Yukarıdaki beyitte geçen *fem aç-* birleşik fiilinde ayrıca insan-ağız ve ağız-konuşma çerçevesinde *bütün-parça ve vasıta (unsur)-fiil* ilişkileri vardır.

(22) Şeh-per-i Rûh-ü'l-Emîndir ki Cenâb-ı Hakdan

Müjde-i rahmet için halka gelir *açıp bâl* (NB/85)

Kaynak = bâl aç- → hedef = uç-, uçmaya başla-

(22) örneğinde *bâl aç-* şeklindeki birleşik fiil yapısında cümlede özne konumundaki Rûh-ü'l-Emîn'in uçması ifade edilmek istenmiştir. Bu bakımdan burada *uç-* eylemi ile *kanat aç-* fiilleri arasında ayrıca öncelik-sonralık ilişkisi olduğunu söylemek mümkündür.

Örnekleri:

Dikkatli bulun-: *Gözün aç- (1), gözünü aç- (1)*; dikkatle birini dinle-: *Kulaguñ aç- (1)*; dua et-: *El aç- (5), ellerin aç- (1)*; ferahla-: *Gönlüm aç- (2)*; ferahlat-: *Gönlü aç- (1), gönlünü aç- (1), gönül aç- (1), gönülleri aç- (1)*; konuş-, konuşmaya, söylemeye başla-: *Ağız aç- (2), agzın aç- (1), ağız aç- (6), fem aç- (1), zebân aç- (1)*; kurtul-, fırsat bul-: *Göz aç- (1)*; uç-, uçmaya başla-: *Bâl aç- (2), per aç- (1)*.

1.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Aç- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi sadece gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

1.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 18 farklı isim unsuruyla 53 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (23) Dâl-i devlet gösterir zülf-i dil-âvizin senin
Cân cemâlin mushafından her kaçan kim *fâl açar* (NB/223)
- (24) *Aç kulaguñ* dinle imdi cân-ıla
Şerh idüben eydeyüm kıldan kıla (G/1033)

Yukarıda (23)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi, (24)'de ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *aç-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ağz (2), bâl (3), dîdâr (1), dükkân (3), dükkân-ı kerem (1), el (5), fâl (2), fem (1), gönül (1), göz (1), iklîm (1), il (1), iller (1), per (2), râz (1), sırr (1), söz (2), zebân (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Agzın (1), ağzın (6), ellerin (1), gönlü (1), gönlüm (2), gönlünü (1), gönülleri (1), gözünü (1), gözünü (1), kulaguñ (1), orucun (1), râzı (3), râzın (2) râzını (1).

1.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

1.4.1. Açıl-

Aç- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki *-l-* ile genişlemiş örneklerinin sayısı 10'dur. *Dükân, kurb, küfr, leyl, mes'ele, râz, söz* olmak üzere 7 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *kurb, küfr, leyl, mes'ele, râz, söz* örneklerinde temel anlam + yan anlam ve *dükân* örneklerinde ise deyim aktarması (metafor) şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *açıl-* fiilinin yüklendiği görev pasiflik- meçhullük dolayısıyla gerçekleşme olarak karşımıza çıkmaktadır:

- (27) *Küfr açılır* ve fitne-i âhir zemân uyur
Çünkü niyâm hâbgehinde uyana tîg (NB/74)
- (28) Her kaçan kim ederim hüsnü kitâbına nazar
Her varakda nice bin *mes'ele-i nâz açılır* (NB/228)

- (29) Gonca ağzından ne *söz açıldı* kim handân olup
Gül çıkardı giydiğin verdi sabâya dostum (NB/305)

Küfr, mesele ve *söz* isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örneklerde isim unsurları fiilin öznesi konumundadır. *Açıl-* fiili (27) ve (28)'de *söylen-*, *ortaya çıkarıl-*; (29)'da ise *konuşul-*, *söz söylen-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

- (30) İy Cem çerâg-ı hüsni hayâline ol mehûñ
Dil hânesinde sanki *açıldı dükân-ı şem* ' (CS/134)
- (31) Gelûñ aluñ bu gün erzân metâ'-ı derd ü gamı
Açıldı sîne de her yaña çün *dükân-ı firâk* (CS/141)
- (32) Dir gören bu zülf-i müşgîni ruh-ı dil-dârda
Hoş *dükân-ı müşg açılmış* gûşe-i gül-zârda (CS/198)

Yukarıdaki (30) ve (32) örneklerinde kaynak unsurlar olan *dükân-ı şem* ' , *dükân-ı firâk*, *dükân-ı müşg açılması*nın hedef unsurlar, yani kastedilenler bakımından *aşık ol-* (30), *ayrılık acısı duymaya başla-* (31), *güzel koku saçıl-* (32) şeklinde yorumlanması mümkündür.

Örnekleri:

Aşık ol-: *Dükân-ı şem* ' *açıl-* (1); aydınlan-: *Leyl-i zulmâni açıl-* (1); ayrılık acısı duymaya başla-; *Dükân-ı firâk açıl-* (1); *güzel koku saçıl-*: *Dükân-ı müşg açıl-* (1); konuşul-, söz söylen-: *Söz açıl-* (2); söylen-, ortaya çıkarıl-: *Küfr açıl-* (1), *mes'ele-i nâz açıl-* (1); ortaya çık-: *Râz açıl-* (1); ortaya çık-; kendini göster-: *Kurb-ı visâl açıl-* (1).

1.4.2. Açtır-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan *-Dir* fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şeklinin yalnız *göz* ve *ağız* isimleriyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *göz* isim unsuru ile kurulan birleşik yapı deyim aktarması, *ağız* isim unsuru ile oluşturulan birleşik fiil yapısı ise ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

- (33) Geh boğazın alur ele geh beline girer
Göz açdırır mı değme cihân-pehlevâna tığ (NB/73)

(34) Depretme servi *ağzını açtırma* goncanın
Reftâr-ı yâr ü şive-i güftâr hoş gelir (NB/225)

(33) örneğinde *göz açtır-* birleşik fiil yapısı mecaz anlam ilişkisi bakımından metaforik bir ifade taşıdığından hedef kavramı *fırsat ver-*'dir. (34) örneğindeki *ağız açtır-* birleşik fiil yapısı ise *vasıta* ilgisiyle metonomik bir anlam ilişkisi taşır ve *söz söylet-*, *konuştur-* şeklinde anlamlandırılmalıdır.

Örnekleri:

Fırsat ver-: *Göz açtır-* (2); söz söylet-, konuştur-: *Ağzını açtır-* (1).

2. AĞLA-

2.1. Anlamları

Ağla- fiili TaS’da *ağla-* anlamıyla verilir (TaS: Bkz Ağla-).

Taranılan metinlerde fiilin yalnızca *kan* adıyla birlikte (*çok*) *üzül-* anlamıyla birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

2.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁶

Fiil, birleşik fiil yapısı oluşturduğu isimlerin yalın hâliyle birleşmiştir. Bu örneklerde *kan* isim unsuru 13 örnekte yalın hâlde kullanılmıştır.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Fiil, 1 farklı isimle 13 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturur.

(1) Gül yüzün yâd eyleyüp *kan ağlasa* çeşmüm n’ola
Senden ayru baña bu dem şimdi mi olduğu var (CS/68)

(2) Gözüm *kan ağlayı* sordu bu sırrı câna akl eydir
Var ey bî-cân ciğerden sor yürek kanda gülün kanı (ŞD/288)

Ağla- fiili ile kurulan birleşik fiil yapısında isim unsurları yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)’de *kan* ismi yalın hâlde kullanılmıştır.

Örnekleri:

Kan (12), *kanlar* (1).

⁶ Esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan Kahraman (1996: 84) *ağla-* fiilinin *yalın, yükleme, yönelme, bulunma* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *ağla-* fiilinin ismin sadece *yalın* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

2.3. İsim + fiil ilişkileri

2.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁷

Kan ismi ile *ağla-* fiilinin taranılan metinlerde 13 örnekte birleşik fiil yapısında kullanılmış olup isim unsuru bu birleşik yapılarda zarf görevindedir.

2.3.1.1. Zarf + yüklem dizilişinde

Ağla- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 13 örnekte zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

- (3) Şol kadar *kan ağladum* kim dâr-ı dil dîvârnuñ
Bir taşın yâkut ü bir taşın mercân eyledüm (CS/171)
- (4) Derd ile sen de bencileyin *kanlar ağla_kim*
Bugün banaysa yarın efendi sana imiş (NB/125)

Yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'te *kan* ve *kanlar* isim unsurları birleşikte yüklem konumundaki *ağla-* fiilinin zarfını oluşturur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kan (12), *kanlar* (1).

2.3.2. Anlam ilişkileri

Ağla- fiili, isim unsuru ile anlam ilişkisi bakımından deyim aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam, temel +yan anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

⁷ Söz dizimi ilişkileri bakımından Öztürk (2008:1031,1071) *ağla-* fiilinin *özne + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü belirtir.

2.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi

2.3.2.1.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Fiil, mecaz anlam çerçevesinde 1 isim unsuruyla 13 örnekte metonimik anlamlı birleşik fiil yapısı olarak karşımıza çıkar. *Kan ağla-* şeklindeki birleşik fiilin *çok üzül-* anlamında ad aktarması (metonimi) şeklindeki birkaç örneği şöyledir:

- (5) Görücek derd ile *kan ağladığımı* ter olur
Kızarıp çihre-i zibası nitekim gül-i ter (NB/182)
- (6) Nice dersin ey gönül kim hecrden cân ağlamaz
Ya'ni kimse var mıdır bu derd ile *kan ağlamaz* (NB/409)

Kaynak = kan ağla- → hedef = çok üzül-

Yukarıdaki (5) ve (6) örneklerindeki birleşik fiil yapılarında isim ve fiil unsurları temel anlamlarıyla ele alındığında *kan ağla-* birleşik fiili *gözden kan çıkararak* veya *kan çıkacak derecede (çok) ağlamaya* işaret etmekle birlikte kastedilenin bu ağlamanın sebebini teşkil eden *çok üzül-* şeklinde yorumlanması kanaatindeyiz. Nitekim, ADS'de de *kan ağla-* birleşik fiili için *büyük bir üzüntü içinde bulun-* anlamı verilmektedir. Bu çerçevede de *kan ağla-* fiilinin sebep-sonuç ilişkisi yoluyla *(çok) üzül-* üzerine kurulu metonimik biçimde bir kullanımı söz konusudur.

Örnekleri:

Çok üzül-: *Kan ağla- (12), kanlar ağla- (1).*

2.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Ağla- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

2.3.3.1. Gerçekleşme

Fiilin 1 ayrı isim unsuruyla 13 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun aşağıda verdiğimiz örneklerde yalın hâl ile fiilin nesnesi konumundadır.

- (7) Dil-berüñ mey-gûn lebinden meclis-i ‘uşşâkda
İy gönül *kan ağlayup* kılsañ rivâyet hoş-durur (CS/75)
- (8) Necâti vasf-ı lâ’lin mi kim
Kalem zâr oldu *kan ağlar* elinden (NB/320)

(7) ve (8) örneklerinde isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *ağla-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı *üzül-* mecaz anlamıyla salt bir gerçekleşme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kan (12), kanlar (1).

3. AL-

3.1. Anlamları

Fiil, TaS'da 1. *Basmak, galebe etmek, istila etmek, kaplamak.* 2. *Ele geçirmek, yakalamak, elde etmek.* 3. *Gereken şeyi kendine mal etmek* anlamları taşır (TaS: Bkz Al-).

Al- fiili taradığımız metinlerde birleşik fiil yapılarında *edin-, bir hâli edin-, ile donan-, gerçekleştir-, gibi gör-, kabul et-, maruz kal-, -sız hâle getir-, çıkar-* yan anlamlarda görülür.

3.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁸

Al- fiilinin taranılan metinlerde yalın, yükleme ve yönelme hâlindeki 81 farklı isimle toplam 225 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Fiil, 69 farklı isimle 142 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Çoban bu yığınağı göriçek *'ibret aldı* (DK/207)

(2) Ma'niden ma'nî biter ma'nî gelür

Ma'niyi ma'nî bilür *ma'nî alur* (G/1013)

Al- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *'ibret ve ma'nî* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı kullanıldığı görülür.

Örnekleri:

Abdest (10), 'akl (1), alkış (5), ârâyış (1), bâc (1), bâc ü harâc (1), behre (1), biglik (1), bûse (3), bûseler (1), buşu (1), cân (18), cân ü dil (2), cânlar (1), cevâb (2), dâd (3), derd (1), dermân (1), destûr (1), devr (1), dil (8), dil ü cân (3), diller (1), dîn (1), diriğ (1), el (1), eser (2), fâyide (1), feyz (1), gönül (3), gönül ü cân (1),

⁸ *Al-* fiilinin Kahraman (1996: 88) esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve kimsiz* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Ayrıca taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *al-* fiilinin ismin sadece *yalın, yükleme,yönelme, ayrılma* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

haber (3), hâlet (1), harâc (1), haz (2), hazz (2), heybet (1), hisâb (1), hisse (1), 'ibret (5), ikrâr (1), imân (2), intikâm (1), lezzet (5), ma'nî (1), menzil (1), meydân (2), murâd (1), münevverlik (1), nâle vü efgân (1), nâr (1), nasîb (2), nişân (1), nûr (1), ödünc (2), ögüt (1), öğüt (2), öğün (1), öğüt (2), ölüm (1), pend (1), perveriş (1), selâm (1), sıhhat (1), sovk (1), söz (1), tahâret (2), terbiyet (1), teyemmüm (2), uyhu (1), uyhu (2), yâd (1), zevk (1), ziyâ (1), zünnâr (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

21 farklı isimle 68 örnekte *al-* fiili ismin yüklem hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmektedir.

(3) Kullıg eyler ol begüñ *göñlin alur*

Şöyle kim ol beg aña hoşnûd olur (G/657)

(4) Aklı vü fikri ben dilerim devşirem başa

Akl ile *fikri almaz* imiş hem rızâ-yı aşk (ŞD/188)

Fiilin (3) örneğindeki *göñül* ve (4) örneğindeki *fikr* isimlerinin yüklem hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Âhımı (1), âhum (1), alkış (1), alkışın (2), belâları (1), bûsen (1), bûseni (2), bûsesin (1), cân ü dilümi (1), cânı (1), cânım (4), cânımız (1), cânın (5), cânını (3), cânları (1), cânım (6), cânımı (3), cevâbın (1), derdüñ (1), fikri (1), göñlin (1), göñlüm (3), göñlümi (2), göñlümüz (3), göñlün (1), haberim (1), haberin (3), haberlerin (1), hak hükmi (1), harâcın (1), kanın (1), karârın (2), karârımı (1), lezzetleri (1), ma'nîsin (1), mecâli (1), nasîhatın (1), selâmın (1), sözünü (1), sözümüz (1), sözünü (1), zevkin (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Al- fiili 8 farklı isimle 12 örnekte ismin yönelme hâlinde birleşik fiil yapısı ile karşımıza çıkar.

(5) Cân u dil *aldı ele* didüm didi

Ne gerek sen mübtelâya cân u dil (CS/154)

(6) Dem-beste eyledikçe Necâti'yi zülf-i dost

Lûtf ile hâtırın *ele alıp* yazar nişân (NB/100)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *al-* fiili, *el* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ağzına (1), avcuna (1), boynunuña (1), boynuna (1), bûseye (1), dile (1), ele (4), masharalığa (1), yakana (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Al- fiili 2 farklı isimle 3 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturur.

(7) Çün bu sözi nûr *dilinden aldı cân*

Hem sevindi şâd olup hem geldi cân (G/1049)

(8) Akl *elinden al* gönül şeh-bâzın ey sultân-ı aşk

Destine bir rûsitâyinin doğan vermek neden (NB/323)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *dil, el* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmektedir.

Örnekleri:

Dilinden (2), elinden (1).

3.3. İsim + fiil ilişkileri

3.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁹

Taranılan metinlerde *al-* fiilinin 81 farklı isim unsuruyla 225 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru 5 örnekte özne, 203 örnekte nesne, 15 örnekte ise tamlayıcı, 2 örnekte zarf konumundadır.

3.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Al- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında özne konumundaki 3 isim unsuru 5 örnekte yalın hâlde kullanılmıştır.

(9) Ne diyeyin *buşu* hep *almış* anı

Hüküm itmiş ana *buşu* divânı (YE/380)

⁹ Öztürk (2008:1031, 1038,1055,1071) *al-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil, nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

(10) Kara kıyma gözlerüñ *uyhu almış* açgıl ahı (DK/88)

Yukarıdaki örneklerden (9) ve (10)'da *buşu*, *uyhu* isimlerinin yalın hâlde özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Buşu (1), ölüm (1), uyhu (1), uyhu (2).

3.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Al- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında nesne konumundaki 65 isim unsuru 145 örnekte yalın hâlde, 20 isim unsuru da 68 örnekte yükleme hâlde kullanılmıştır.

(11) Âbdestsüz namâz dürüst degüldür bu söz sahîhdür, *âbdest almakda* edeb budur (M/169)

(12) *Ahımı alma* kim yedi kat gökler ey melek

Cehd eyler ise bağlayı bilmez du'â yolın (NB/322)

Yukarıdaki (11) ve (12) örneklerinde *abdest*, *ah* isimleri *al-* fiillerinin nesnesi konumundadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Abdest (10), 'akl (1), alkış (5), ârâyiş (1), bâc (1), bâc ü harâc (1), behre (1), biglik (1), bûse (3), bûseler (1), cân (18), cân ü dil (2), cânlar (1), cevâb (2), dâd (3), derd (1), dermân (1), destûr (1), devr (1), dil (8), dil ü cân (3), diller (1), dîn (1), diriğ (1), el (1), eser (2), fâyide (1), feyz (1), gönül (3), gönül ü cân (1), haber (3), hâlet (1), harâc (1), haz (2), hazz (2), heybet (1), hisâb (1), hisse (1), 'ibret (5), ikrâr (1), imân (2), intikâm (1), lezzet (5), ma'nî (1), menzil (1), meydân (2), murâd (1), münevverlik (1), nâle vü efgân (1), nâr (1), nasîb (2), nişân (1), nûr (1), öğüt (1), öğüt (2), öğin (1), öğüt (2), pend (1), perveriş (1), selâm (1), sıhhat (1), sovk (1), söz (1), tahâret (2), terbiyet (1), teyemmüm (2), yâd (1), zevk (1), ziyâ (1), zünnâr (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Âhımı (1), âhum (1), alkışı (1), alkışın (2), belâları (1), bûsen (1), bûseni (2), bûsesin (1), cân ü dilümi (1), cânı (1), cânım (4), cânımız (1), cânın (5), cânını (3), cânları (1), cânım (6), cânımı (3), cevâbın (1), derdüñ (1), fikri (1), gönlin (1), gönlüm (3), gönlümi (2), gönlümüz (3), gönlün (1), haberim (1), haberin (3),

haberlerin (1), hak hükmi (1), harâcın (1), kanın (1), karârın (2), karârımı (1), lezzetleri (1), ma'nîsin (1), mecâli (1), nasîhatın (1), selâmın (1), sözünü (1), sözümlerimiz (1), sözümlerini (1), zevkin (1).

3.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Al- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumundaki 8 isim unsuru 12 örnekte yönelme hâlinde, 2 isim unsuru da 3 örnekte ayrılma hâlinde karşımıza çıkar.

(13) Alnuña sür bâri gel *boynuña alma* kanımı
Cânımı çün kaşlaruñ yasına kurban eyledim (CS/171)

(14) Çü pendî nûr *dilinden aldı cân*
Agdı ol tahta vü anda kaldı cân (G/1059)

(13) ve (14) örneklerinde *boyun, dil* isimleri *al-* fiilinin tamlayıcısı konumundadır.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ağzına (1), avcuna (1), boynuña (1), boynuna (1), bûseye (1), dile (1), ele (4), masharalığa (1), yakana (1).

Ayrılma hâli eki ile kullanılışı (+dAn):

Dilinden (2), elinden (1).

3.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Al- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında zarf konumundaki 1 isim unsuru 2 örnekte yalın hâl şeklindedir.

(15) Ammâ *ödünc alacak* adam bulursa *ödünc ala* (M/233)

Yukarıdaki (15) örneğinde *ödünc* ismi *al-* fiilinin zarfı konumundadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ödünc (2).

3.3.2. Anlam ilişkileri

Fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + temel anlam, temel + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması biçiminde karşımıza çıkmaktadır.

3.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

3.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Fiil, 5 farklı isimle 7 örnekte temel anlam + temel anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Al-* fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *al-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür. *Ödünç al-* birleşiminde de bu durum mevcuttur.

(16a) *Ammâ ödünç alacak adam bulursa ödünç ala* (M/233)

Yukarıdaki cümlede zarf konumunda bulunan *ödünç* ismiyle *al-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda gerçekte *olarak* unsurunun varlığı söz konusudur. Bu unsurun düşmesi veya yok sayılmasıyla fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur. Benzer bir durum aşağıdaki örnekte de görülmektedir. Bu örnekte de *mübtelâ* ismi ile *göster-* fiili arasında *olarak* unsurunun varlığı açıkça sezilmektedir.

(16b) *Bana dermiş şöyle kendin mübtelâ göstermesin* (NB/324)

(17) *Bezm-i hayâtı hoş gör el vermiş iken eyyâm*

Devr almadın ayağın götürügör ayağı (NB/406)

(18) *Dilden atma ihtimâl-i sabrı kim*

Kim alur dîvânedan bâc ü harâc (CS/57)

Yukarıdaki (17) ve (18)'de *devr*, *bâc ü harâc* isimleri *al-* fiili ile birleşerek *tarafına al-*, *haraca bağla-* anlamları taşır.

Örnekleri:

Al-: *Bâc al-(1)*, *bâc ü harâc al-(1)*, *devr al-(1)*, *harâc al-(1)*, *haracın al-(1)*, *ödünç al-(2)*.

3.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 59 farklı isimle 108 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Al-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel anlam, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, 1 kez *çevir-*, *sar-*; 2 kez *çıkar-*; 6 kez *duy-*; 3 kez *-e kavuş-*; 29 kez *edin-*; 1 kez *edindir-* *sahibi kıl-*, *sahibi yap*; 13 kez *gerçekleştir-*; 5 kez *gibi gör-*, *kabul et-*; 1 kez *hâle getir-*; 3 kez *ile donan-*; 1 kez *iste-*; 1 kez *kabul et*; 23 kez *-len ekiyle-*; 2 kez *-lı hâle getir-*; 8 kez *maruz kal-*; 1 kez *sor-* olmak üzere 15 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

Al- fiilinin yukarıda verilen *-e kavuş-*, *edin-*, *bir hâli edin-*, *ile donan-* şeklindeki yan anlamlarını aslında *bir şeyi veya nesneyi edinmek* anlamı altında toplamak da mümkündür. Ancak bu durumda bir takım anlam ayırtıları kaybolacaktır. Meselâ *derman al-*, *murad al-*, *bela al-*, *ah al-*, *derd al-*, *nasib al-* gibi birleşik fiil yapılarında *al-* fiilinin karşıladığı anlam son tahlilde *edinmek* şeklinde kabul edilebilir. Ancak bu durumda da *edinmek* üst kavramı içerisinde yer alan *-e kavuşmak* (*dermân al-*, *dermâna kavuş-*, *murad al-*: *murada kavuş-*), *-e maruz kalmak* (*bela al-*: *belaya maruz kal-*, *ah al-*, *aha maruz kal-*) ve *-An* ekiyle karşılanabilen *dertlen-*, *nasiplen-* gibi anlam ayırtılarının göz ardı edilmesi söz konusudur. Bu bakımdan *al-* fiili ile kurulan bu yapılarda *edin-* anlamı altında veya etrafında toplanabilecek bu anlam ayırtılarını göstermek maksadıyla bir kısım örnekler bu anlam başlıkları altında toplanmıştır.

- (19) Kaddûñ elif iki zülf iki dal
Dâd eyle ki *aldı* dört yanım *yâd* (NB/173)
- (20) Ma'niden ma'nî biter ma'nî gelür
Ma'niyi ma'nî bilür *ma'nî alur* (G/1013)
- (21) Zîrâ anları bilmekden dahı gönül cân *lezzet alur* (M/286)
- (22) Nâle kıl kim *alasin* nâ-merd dünyâda *murâd*
Ana süd vermez Necâti tâ kim oğlan ağlamaz (NB/258)

Fiil, 19)'da *çevir-*, *sar-*; (20)'de *çıkar-*, (21)'de *duy-*; (22)'de *-e kavuş-* anlamlarında *yâd*, *ma'nî*, *lezzet*, *murâd* isimleri ise temel anlamlarında kullanıldığı görülür.

- (23) Diyem Cenâb-ı Hazrete yevm-i su'al eğer
Lutf ile rahmet ile kulundan *cevâb ala* (NB/132)
- (24) Şökli Melike seni iletelüm, saña *biglik alı* virelüm (DK/98)
- (25) Aru sudan *abdest aldılar* (DK/175)
- (26) 'Işk degül mi 'akl içinde añlayan
Gördüğinden *'ibret alup* tañlayan (G/995)

Al- fiili yukarıdaki (23)'de *edin-*; (24)'de *edindir-*, *sahibi yap-*, *sahibi kıl-*; (25)'de *gerçekleştir-*; (26)'da *gibi gör-*, *kabul et-* anlamlarında *cevâb*, *biglik*, *abdest*, *'ibret* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (27) Ağırlamış ola yoksa key yaramazlık idüp *masharalığa* mı *almış*
(M/187)
- (28) Beg varur söyler şehe bu hâlleri
Destûr alur, alur iltür ol eri (G/657)
- (29) Akli vü fikri ben dilerim devşirem başa
Akl ile *fikri almaz* imiş hem rızâ-yı aşk (ŞD/188)
- (30) Egriligün koyasın togrı yola gelesin
Kibr ü kîni çıkargıl erden *nasîb alasin* (YE/239)

Fili yukarıdaki (27) örneğinde *hâle getir-*; (28)'de *iste-*; (29)'da *kabul et-*; (30)'da *-len eki* anlamlarında, *masharalığa*, *destûr*, *fikri*, *nasîb* isimleri ise temel anlamlarıyla karşımıza çıkmaktadır.

- (31) Alur yigidi çağında bülbülü ötmez bâğında
Kimse komaz ocagında yigitleri *alur ölüm* (YE/203)
- (32) Nagme-i efgân- Cem'den her seher ta'lîm olur
Nâlişinden *hâlet aldı* bülbül-i gûyâ meger (CS/108)
- (33) *Ahımı alma* kim yedi kat gökler ey melek
Cehd eyler ise bağlayı bilmez du'â yolun (NB/322)
- (34) Oldu çü cevri-i fitne-i âhir zamân kaşın
Alsa aceb mi *akl* u dil ü *dîn* ü cân kaşın (ŞD/196)
- (35) Dünyâ evine konduk oturduk bir iki gün
Lâyık mıdır kerime konukdan *hisâb ala* (NB/132)

Yukarıdaki (31)'de *al-* fiili *-lı hale gel-*, *öl-*; (32)'de *-lı hale gel-*; (33)'de *maruz kal-*; (34)'de *-sız hale getir-*; (35)'de *sor-* anlamlarında, *ölüm*, *hâlet*, *ahımı*, *akl*, *dîn*, *hisâb* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (36) Kankı dilden *alkış ala* ol kişi
Kim döne hoşnûdlığa her bir işi (G/639)

Yukarıdaki beyitte *alkış al-* birleşik fiilinde geçen *alkış* kelimesinin anlamı TaS'da (: 8) "övme, övüş, dua" olarak verilir. Beyitteki dil kelimesi Türkçe kabul edildiğinde bir organa, Farsça kabul edildiğinde ise gönüle karşılık gelir. Övme, övüş ise tabiatıyla dil ile yapılan bir iştir. Ancak burada dil ile kasıt insan'dır. Alkış kelimesi burada EAT için temel anlamıyla kullanılmıştır. Bu açıdan temel + yan anlam ilişkisi çerçevesinde kurulmuş olan bu birleşikte *al-* fiili ise *edin-* yan anlamı taşımaktadır.

Ayrıca aşağıdaki (37) örneğinde *menzil al-* birleşik fiili *mesafe, yol katet-* anlamına gelmektedir. Cümledeki *menzil* kelimesi *yolculukta dinlenmek amacıyla durulan yer, konak; iki konak arasındaki uzaklık; bir günlük yol; at değiştirmek veya konaklamak için kervanların ve posta tatarlarının indikleri bina veya han; ok atma yarışlarında erişilen mesafe* (BTS) anlamlarına gelmektedir. Yukarıdaki beyitte *menzil* kelimesi *konak* anlamıyla alındığında *safha geç-, katet-*; *yol* anlamında alındığında ise *yol katet-* anlamında yine temel + yan anlamla kurulmuş birleşik fiil ilişkisi gösterir.

- (37) Erenlerden etek tutan *menzil alup* Hakk'a yiten
Muhammed nûrına batan ol dünyâya kalmayandır (YE/130)

Örnekleri:

Çevir-, sar-: *Yâd al-* (1); çıkar-: *Ma 'nî al-* (1), *ma 'nîsin al-* (1); duy-: *Lezzet al-* (5), *lezzetleri al-* (1); -e kavuş-: *Ârâyiş al-* (1), *dermân al-* (1), *murâd al-* (1); edin-: *Cevâb al-* (2), *cevâbın al-* (1), *dâd al-* (3), *eser al-* (2), *haber al-* (3), *haberim al-* (1), *haberinin al-* (3), *haberlerin al-* (1), *hisse al-* (1), *ikrâr al-* (1), *nasîhatın al-* (1), *öğüt al-* (1), *öğüt al-* (2), *pend al-* (1), *selâm al-* (1), *selâmın al-* (1), *söz al-* (1), *sözünü al-* (1), *sözümüz al-* (1), *sözünü al-* (1); edindir-, sahibi kıl-, sahibi yap-: *Biglik al-* (1) gerçekleştir-: *Abdest al-* (10), *intikâm al-* (1), *nişân al-* (1), *teyemmüm al-* (1); gibi gör-, kabul et-: *İbret al-* (5); hâle getir-: *Masharalığa al-* (1); ile donan-: *Tahâret al-* (2), *teyemmüm al-* (1); iste-: *Destûr al-* (1); kabul et-: *Fikri al-* (1); -len eki: *Behre al-* (1), *buşu al-* (1), *derd al-* (1), *derdüñ al-* (1), *fâyide al-* (1), *feyz al-* (1), *haz al-* (2), *hazz al-* (2), *heybet al-* (2), *münevverlik al-* (1), *nasîb al-* (2), *nûr al-* (1), *perveriş al-* (1), *sıhhat al-* (1), *sovuk al-* (1), *terbiyet al-* (1), *zevk al-* (1), *zevkin al-* (1), *ziyâ al-* (1); -lı hâle gel-: *Hâlet al-* (1), *ölüm al-* (1); maruz kal-: *Âhımı al-* (1), *âhum al-*

(1), *belâları al-* (1), *diriğ al-* (1), *nâle vü efgân al-* (1), *uyhı al-* (1), *uyhu al-* (2); -sız hâle getir-: '*Akl al-* (1), *öğın al-* (1), *dîn al-* (1), *imân al-* (1), *karârın al-* (1), *karârımı al-* (1), *mecâli al-* (1); sor-: *Hisâb al-* (1); övül-, edin-: *Alkış al-* (5), *alkışı al-* (1), *alkışın al-* (2); yol al-, mesafe katet-: *Menzil al-* (1).

3.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

3.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Al- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 7 farklı isimle 13 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *aşk belasına maruz kal-*, *aşka düş-* (1); *ele geçir-* (4); *hakim ol-* (1); *kazan-* (1); *kurtar-* (1); *küfre düş-* (1); *nasiplen-* (1); *öldür-* (1); *öne çıkar-*, *düşün-* (1); *üstlen-* (1); *yüklen-* (2) olmak üzere 10 farklı anlamı karşıladığı görülür.

(38) Âlemi ucdan uca *avcuna alsan* yeridir

Subh-ı devlettir elin mihr-i münevver hâtem (NB/92)

Kaynak = avcuna al- → hedef = ele geçir-, hakim ol-

(38) örneğindeki birleşik fiili ADS'de *avucunun içine almak* şeklinde geçer ve anlamı *bir kimseyi baskı ve etkisi altına almak* olarak verilir. Beyitte, *avucuna al-* kaynak kavramında yer alan isim ve fiil unsurları gerçek anlamları bakımından ele alındığında, yani bunların cümlede kendi başlarına birer unsur olduğu ve birleşik yapı oluşturmadığı düşünüldüğünde *bir şeyi avcuna al-*, *avucunda tut-* anlamları taşır, ancak fizikî bakımdan öznenin cümlede *nesne* konumundaki *âlemi avucunda tutması* mümkün olmadığından yapının (*insan hükmedendir*) birincil metaforuna dayalı olarak *zaptet-*, *ele geçir-* anlamında kullanıldığı açıktır. Burada, kaynak ve hedef kavramlar arasındaki eşleştirmenin avuca alınan bir şey ile birlikte o şeye sahip olma ve hakim olma yönünde olduğu görülür.

(39) Çin ü Hutenin bacını *boynuna mı aldın*

Ey hâli-i ruhu memleket-i Rum haracı (NB/436)

Kaynak = boynuna al- → hedef = üstlen-

ADS'de *bir şeyi borç veya ödev olarak üstüne almak* anlamları verilen *boynuna al-* birleşik fiil yapısı yukarıdaki örnekte de bu anlamı taşımaktadır. Cümlede *boyun* ve *al-* unsurları gerçek anlamları bakımından ele alındığında bir şeyi (yükü) fizikî

olarak boynunun üzerine almak veya koymak hareketi ifade edilmiş olur. Bu durumda *bac* kelimesinin de *yük* olarak fizikî bir nesneyi (altın, para vs.) karşılması gerekir. Ancak beyitteki anlamı fizikî olmaktan çok psikolojik olarak *bacın* ödenmek üzere borç olarak üstlenilmesidir. Bu bakımdan *bac yüktür* birincil metaforuna dayalı olarak da beyitte *yük borçtur/sorumluluktur* kavramlaştırması aracılığıyla *bac = (yük=) borç, boynuna al- = (= taşımak=) üstlen-* şeklinde karşımıza çıkan kaynak ile hedef kavramlar arasındaki ilişkiler karmaşık metafor türü olarak kendisini göstermektedir.

(40) Baş salar sūfi gibi yeşil murakka'lar giyip
Şöyle benzer serv gülşende sabâdan *aldı el* (NB/304)

Kaynak = el al- → hedef = nasiplen-, tabi ol-, izinden git-

Tarikatlarda bir mürit, mürşidinden, başkalarına yol gösterme iznini almak; bir sanatu yapmak için ustanın iznini almak (ADS) anlamları verilen *el al-* birleşik fiil yapısındaki isim ve fiil kendi başlarına ayrı bir unsur olarak kabul edildiğinde cümlede özne konumundaki *serv*'in fizikî açıdan el alması mümkün değildir. Bu bakımdan *saba sufidir* karmaşık metaforuna dayalı olarak oluşturulan beyitte *sūfi* kelimesi ile *serv* arasındaki (ayrıca söylenmese de *dergah* ile *gülşen*, *mürşid* ile *sabâ* arasında mevcut) benzetmenin varlığı dikkate alındığında ise kaynak kavramın *nasiplen-, tabi ol-, izinden git-* olarak hedef kavram şeklinde yorumlanması mümkündür.

(41) Dem-beste eyledikçe Necâti'yi zülf-i dost
Lûtf ile hâtırın *ele alıp* yazar nişân (NB/100)

Kaynak = ele al- → hedef = öne çıkar-, düşün-

Ele al- birleşigi için ADS'de *bir şey üzerinde çalışmaya başlamak; bir konuyu görüşmek; bir konuyu incelemek, araştırmak: herhangi bir şeyi iş edinmek* anlamları verilir, ancak yukarıdaki beyitte *ele al-* birleşik fiilinin bu anlamların dışında *öne çıkarmak, düşünmek* anlamlarıyla kullanıldığı görülür. Bu bakımdan beyitte *düşün-* anlamıyla kullanılan *ele al-* yapısı da *zülf insandır* birincil metaforuna dayalı olarak oluşturulmuş karmaşık bir metaforik ifadedir.

(42) Akl *elinden al* gönül şeh-bâzın ey sultân-ı aşk
Destine bir rûsitâyinin doğan vermek neden (NB/323)

Kaynak = elinden al- → hedef = kurtar-

ADS'de *bir şeyden mahrum etmek* anlamı verilen *elinden al-* birleşik fiil yapısı yukarıdaki örnekte cümlede aşk sultânı'nın gönülü *akl* elinden alması, yani kurtarması anlatılmaktadır. Bu açıdan burada kaynak kavram olan *elinden al-* ile hedef kavram olan *kurtarmak* fiili arasındaki ilişki de insana ait bir organ olan el üzerinden kurulduğu için *akıl insandır* birincil metaforuna dayanır. Ancak bunun yanında burada *insan bağıdır* ve buna dayanan *akıl bağıdır* karmaşık metaforundan bahsetmek mümkündür.

(43) Kâfire men varayın /.../ Ağam Kazan sen ivüñ almağa gider-iseñ men dahı karındaşum *kanın almağa* giderem didi (DK/104)

Kaynak = kanın al- → hedef = öcünü al-

Yukarıdaki cümlede *kanın al-* birleşik fiil yapısında *kan* ve *al-* unsurları tek başlarına ayrı birer unsur olarak ve gerçek anlamlarıyla kabul edildiklerinde cümlede hedef kavram *öldür-* anlamını taşımayacaktır. Bu açıdan da bu unsurların birleşik yapı şeklinde düşünülmesi gerekmektedir. Ancak, kaynak kavram olan *kan al-* ile *öldür-* hedef kavramı arasında benzerlik ilişkisi çok açık değildir. Bununla birlikte metaforik ifadelerde uzak veya yakın bir benzerlik ilişkisi olmadan da kaynak ve hedef kavram arasında yeni benzetmeler yapılabilir (Bkz.: Lakoff and Johnson 2010: 178-186). vücuda hayat veren sıvı olan . kan ile vücut arasında parça- bütün metonimik ilişkisi vardır. Bunun üzerinden *kan hayattır* metaforu oluşturulur. Bu açıdan Hayatın alınması metaforuyla öldürmek anlamına ulaşılır. Öldürmek (= kan almak) ise, beyitte geçen anlamıyla öç almak için yapılan bir eylemi anlatmaktadır. Bu bakımdan da *kan al-* karmaşık metaforu *öç al-* anlamı taşımaktadır.

(44) Hüsñüññ bağından ol kim nâr alur

Nâr alur sanur velîkin *nâr alur* (CS/95)

Kaynak = nâr al- → hedef = aşk belasına maruz kal-, aşka düş-

Yukarıda (44) örneğindeki ikinci mısırada *nesne* görevindeki *nâr* (*ateş*) kelimesi *ateş* anlamında olmakla birlikte *ateş al-* birleşigi *aşk nardır* birincil metaforu üzerinden *aşk beladır* şeklinde oluşturulan metafora dayanılarak *aşk belasına maruz kal-, aşka düş-* anlamıyla kullanılmıştır. Beyitte altı çizili olmayan farsça *nâr* kelimeleri nar meyvesi anlamında olduğundan bu kelimelerle *al-* fiili arasında bir birleşme sözkonusu değildir. Görüldüğü üzere isim unsurunun anlamının değişmesi *al-* fiilinin önündeki unsurla birleşik fiil yapısını oluşturmasını sağlamıştır. Bu durum ise bize birleşik fiil yapısında isim unsurunun taşıdığı anlamın arkasından

gelen fiille birleşik yapı oluşturup oluşturmayacağını belirlemede etken olduğunu gösterir.

Örnekleri:

Aşk belasına maruz kal-, aşka düş-: *Nâr al-* (1); ele geçir-: *Avcuna al-* (1), *ele al-* (3); kurtar-: *Elinden al-* (1); küfre düş-: *Zünnâr al-* (1); nasiplen-: *El al-* (1); öldür-: *Kanın al-* (1); öne çıkar-, düşün-: *Ele al-* (1); üstlen-: *Yakana al-* (1); yüklen-: *Boynuña al-* (1), *boynuna* (1).

3.3.2.2.2. Ad aktarması (metonomi) ilişkisi

Al- fiilinin 88 örnekte 10 farklı isim unsuruyla mecaz anlam ilişkisi etrafında öncelik - sonralık ve nedensellik ilişkileri içerisinde metonomik anlamlı birleşik fiil yapıları oluşturduğu tespit edilmiştir.

(45) Zîra kudret ol-durur kim el ire

Dilese hem *cân ala* hem *cân vire* (G/571)

Yukarıda (45)'deki beyitte ikinci mısradaki cümlede yer alan ve beyitteki anlamını *öldür-* şeklinde yorumladığımız *cân al-* birleşik fiilinde nesne konumundaki *cân* isim unsuru parça-bütün (*cân-insan*) ilişkisi çerçevesinde kullanılmıştır.

(46) Mühr için adın eğer *ağzına alsan* bir kez

Dirile âb-ı Hayat ile beraber *hâtem* (NB/93)

Yukarıdaki beyitte *ağzına al-* birleşik fiilinin *söyle-* anlamıyla kullanıldığı açıktır. Bu bakımdan hedef kavram olan *söyle-* fiilinin yapıldığı organın kullanıldığı bu örneğin *organ + fiil* şeklinde oluşturulan metonimik bir ifade olduğu görülür. Örnekte temel anlamı bakımından fizikî olarak bir nesneyi edinmek, yahut tarafına geçirmek anlamı taşıyan *al-* fiilinin anlamının sözü ağız yoluyla ifade etmek veya kullanmak anlamı taşıdığı söylenebilir. Bu açıdan da fiilin gerçek değil mecaz anlamla kullanıldığı anlaşılır.

(47) Yâr kim kaküllerinden *düşuna çevgân* alır

Her kiminle hüsn topun oynaya *meydân alır* (NB/242)

Kaynak = meydân al- → hedef = kazan-, hakim ol-

TaS'da *meydana hâkim olmak* anlamıyla verilen yukarıdaki beyitte geçen *meydân al-* birleşigi hedef kavram olarak *kazan-, hakim ol-* anlamları taşır. Meydan oyununun oynandığı yerdir. Oyunda üstün gelindiğini anlatmak için yer adı

kullanılıyor. Bu açıdan da unsurların gerçek anlamları yerine oynanan oyunun kazanılması meydana hakim olma üzerinden *oyun için yer adı* metonimik ilişkisi kurulmuştur.

Örnekleri:

Aşık et-: *Cân ü dil al- (2), cân ü dilümi al- (1), cânı al- (1), dil al- (8), dil ü cân al- (3), diller al- (1), gönlin al- (1), gönlüm al- (3), gönlümi al- (2), gönlümüz al- (3), gönlün al- (1), gönül al- (3), gönül ü cân al- (1)*; canlan-: *Cân al- (1)*; duy-, işit-: *Dilinden al- (2)*; kazan-, hakim ol-: *Meydân al- (2)*; küfre düş-: *Zünnâr al- (1)*; öldür-: *Cân al- (17), cânım al- (4), cânımız al- (1), cânın al- (5), cânını al- (3), cânlar al- (1), cânları al- (1), cânım al- (6), cânımı al- (3), hak hükmi al- (1)*; öp-: *bûse al- (3), bûseler al- (1), busen al- (1), bûseni al- (2), bûsesin al- (1), bûseye al- (1)*; söyle-: *Ağzına al- (1), dile al- (1)*.

3.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Al- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, nesneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

3.3.3.1. Özneye yükleme

Al- fiili 25 örnekte 16 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya yükleme hâlde bulunmaktadır.

(48) Bileginden on parmağını *sovuk almış* (DK/148)

(49) Kendü elümle başuma *aldum belâları*

Kendümden oldı baña bu cürm ü hatâ dirîg (CS/37)

(48) ve (49) örneklerinde *al-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlenin öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Derd (1), devr (1), fâyide (1), hâlet (1), haz (2), hazz (2), heybet (1), lezzet (5), nasîb (1), nûr (1), perveriş (1), sıhhat (1), sovk (1), terbiyet (1), zevk (1), ziyâ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Belâları (1), zevkin (1).

3.3.3.2. Nesneye yükleme

Fiilin 8 farklı isim unsuruyla 6 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Al- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne + yüklem* şeklinde görülür. Özne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(50) Ne diyeyin *buşu* hep *almış* anı

Hüküm itmiş ana *buşu* divânı (YE/380)

(50) örneğinde *al-* fiili birleşikte özne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Buşu (1), ölüm (1), uyhu (1), uyhu (2), ödünc (2).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

(51) Ağırlamış ola yoksa key yaramazlık idüp *masharalığa* mı *almış* (M/187)

Yukarıda örnekte de *al-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki söylenmeyen nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği durumu edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Masharalığa (1).

3.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 61 farklı isim unsuruyla 192 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne+yüklem dizilişinde:

Al- fiili 56 farklı isim 178 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın, yükleme hâlde fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şu şekildedir:

(52) Bendler geçti bana zülf-i siyâh-ı dost kim

Halk-ı âlem *pend alırlar* şimdi pendimden benim (NB/307)

(53) Kâfire men varayın /.../ Ağam Kazan sen ivüñ almağa gider-iseñ men dahı karındaşum *kanın almağa* giderem didi. (DK/104)

(52)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi, (53)'te ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *al-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Abdest (10), 'akl (1), alkış (5), ârâyış (1), bâc (1), bâc ü harâc (1), behre (1), biglik (1), bûse (3), bûseler (1), buşu (1), cân (18), cân ü dil (2), cânlar (1), cevâb (2), dâd (3), derd (1), dermân (1), destûr (1), devr (1), dil (8), dil ü cân (3), diller (1), dîn (1), diriğ (1), el (1), eser (2), fâyide (1), feyz (1), gönül (3), gönül ü cân (1), haber (3), hâlet (1), harâc (1), haz (2), hazz (2), heybet (1), hisâb (1), hisse (1), 'ibret (5), ikrâr (1), imân (2), intikâm (1), lezzet (5), ma'nî (1), menzil (1), meydân (2), murâd (1), münevverlik (1), nâle vü efgân (1), nâr (1), nasîb (2), nişân (1), nûr (1), ögüt (3), öğin (1), öğüt (2), pend (1), perveriş (1), selâm (1), sıhhat (1), sovk (1), söz (1), tahâret (2), terbiyet (1), teyemmüm (2), yâd (1), zevk (1), ziyâ (1), zünnâr (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Âhımı (1), âhum (1), alkışı (1), alkışın (2), belâları (1), bûsen (1), bûseni (2), bûsesin (1), cân ü dilümi (1), cânı (1), cânım (4), cânımız (1), cânın (5), cânını (3), cânları (1), cânım (6), cânımı (3), cevâbın (1), derdüñ (1), fikri (1), gönlin (1), gönlümi (2), gönlüm (2), gönlümüz (3), gönlün (1), göñlin (1), haberim (1), haberin (3), haberlerin (1), hak hükmi (1), harâcın (1), kanın (1), karârın (2), karârımı (1), lezzetleri (1), ma'nîsin (1), mecâli (1), nasîhatın (1), selâmın (1), sözini (1), sözümüz (1), sözünü (1), zevkin (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Al- fiili 7 farklı isim 14 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin *tamlayıcısı* konumundadır. İsim unsurunun yan anlamıyla *yönelme*, *ayrılma* hâlinde fiilin *tamlayıcısı* konumunda olduğu örnekler şu şekildedir:

- (54) Koşmasan zülf ü siyâhı yakana
Almasan bunca günâhı *yakana* (NB/145)
- (55) Çün bu sözi nûr *dilinden aldı cân*
Hem sevindi şâd olup hem geldi cân (G/1049)

Yukarıda (54) ve (55)'de mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *al-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ağzına (1), avcuna (1), boynuña (1), boynuna (1), bûseye (1), dile (1), ele (4), yakana (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Dilinden (2), elinden (1).

4. AT-

4.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları *at-* fiili olarak yer alır (TaS: Bkz At-).

Taradığımız metinlerde *at-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında önündeki isim unsurunu salt bir şekilde fiilleştirdiği yahut, *söyle-* yanında *-la-* ve *-lendir-* ekleriyle karşılanabilecek fiilleştirme göreviyle kullanıldığı görülür.

4.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı¹⁰

At- fiilinin taranılan metinlerde yalın, yükleme ve yönelme hâlindeki 13 farklı isimle toplam 42 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

At- fiili 9 farklı isimle 29 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Andan soñra bayram gün *taş atduktan* soñra bir koyun bogazlaya (M/253)

(2) Eydelüm kurt kapdı yûsufi ata
Biz tagılmışduk geyige *ok ata* (YZ/99)

At- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *taş*, *ok* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirdiği görülür.

Örnekleri:

Cân (8), *daş* (1), *hadeng* (1), *hadenk* (1), *harf* (1), *nazar* (1), *nişân* (1), *oh* (5), *ok* (3), *sıhhat* (1), *seng-i ta'n* (1), *taş* (4), *taş* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Fiil, 3 farklı isimle 3 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu anlaşılır.

¹⁰ Kahraman'da (1996: 93) esas ve yardımcı fiil ayırımı yapılmadan *at-* fiilinin *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığı gösterilir. Ancak taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *at-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme*, *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (3) Ta‘ne *taşın atma* Cem göñline kim
Taşa döymez şîşe-i nâzük-mizâc (CS/58)
- (4) *Küfrini atar* iken îmânun urma sakın
Hırs bizümle düşmândur bilişlüdür il degül (YE/176)

At- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *taş*, *küfr* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Adımın (1), küfrini (1), taşın (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

2 farklı isimle 10 örnekte *at-* fiili ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

- (5) Çün serv dost nâz ile gülşende salına
Ey bâğ-bân çınarın elin al *yabana at* (NB/165)
- (6) Tutuşup baştan ayağa yanuban şem‘ bigi
Cân oda atmak imiş hûba uyanın hevesi (ŞD/281)

At- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)’da *yaban*, *od* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Oda (2), odlara (2), yabana (3), yabanlara (1), yebâna (2).

4.3. İsim + fiil ilişkileri

4.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹¹

Taranılan metinlerde *at-* fiilinin 14 farklı isim unsuruyla 43 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde nesne ve tamlayıcı görevinde karşımıza çıkmaktadır.

¹¹ Öztürk (2008:1031, 1039,1055,1071) *at-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü söyler.

4.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Fiil, 9 farklı isim ile 29 örnekte yalın hâlde, 3 farklı isim ile 3 defa yükleme hâlde nesne görevindedir.

(7) Ta'na *taş atduğu* gice sakladugum bu ki ben
Âhir anı kendüme seng-i mezâr itsem gerek (CS/147)

(8) Bir servdir bu kim varır okunduğu yere
Oldu egerçi *adımın atmağa zâr serv* (NB/104)

(7) ve (8)'de *taş ve adım* isimlerinin yalın ve yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (8), daş (1), hadeng (1), hadenk (1), harf (1), nazar (1), nişân (1), oh (5), ok (3), sıhhat (1), seng-i ta'n (1), taş (4), taş (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Adımın (1), küfrini (1), taşın (1).

4.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

At- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 2 farklı isim 10 kez yönelme hâlde tamlayıcı unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.

(9) *Oda atarsa* seni hasreti ol mâh-veşin
Gönül ah eyleme kim yakdığı tütmez güneşin (NB/278)

(10) Dilerdi kim çeke kendüye vuslatuñ yayın
Yebâna atdı Cem'i ok gibi kemân-ı firâk (CS/141)

Yukarıdaki (9) ve (10)'da *od ve yebân* isimlerinin yönelme hâli almış biçimleriyle tamlayıcı görevinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Oda (2), odlara (2), yabana (3), yabanlara (1), yebâna (2).

4.3.2. Anlam ilişkileri

At- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel anlam + temel anlam) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

4.3.2.1. Gerçek anlam ilişkileri

4.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkileri

Fiil, 7 farklı isimle 14 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *At-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin *söyle-* (1); *-la-* ekiyle olanlar (5); *-landır-* ekiyle olanlar (1) olmak üzere 3 farklı yan anlamda kullanılmıştır.

- (11) Gel iy tîr-i müje dil hânesine
Nazar revzenden *atma* içerü gir (CS/99)

Yukarıdaki beyitin ikinci mısrasındaki *nazar at-* şeklindeki birleşik fiilinde *nazar*, bakış anlamında Arapça bir kelimedir. *Bak-* anlamı taşıyan *nazar at-* birleşiminde *at-* fiilinin önündeki isim unsurunun salt bir şekilde fiilleşmesini sağladığı görülür.

- (12) *Küfrini atar* iken îmânun urma sakın
Hırs bizümle düşmândur bilişlüdür il degül (YE/176)

Yukarıdaki (12) örneğinde *at-* fiili *söyle-* yan anlamında, *küfrini* ismi ise temel anlamında kullanılmıştır.

- (13) Andan soñra bayram gün *taş atduktan* soñra bir koyun bogazlaya
(M/253)

At- fiili (13) örneğinde *-la-* ekiyle karşılanmak üzere isim ve fiil unsuru birleşik anlamı *taşla-* şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca aşağıdaki (18) örneğinde *daş at-* birleşik fiil yapısı *ima ile kına-*, *yer-* anlamlarında metforik bir ilişki içerisinde beyitte yer alır.

- (14a) Eydelüm kurt kapdı yûsufi ata
Biz tagılmışduk geyige *ok ata* (YZ/99)

(14b) Depegözün yağrına bir *oh urdı* (DK/211)

Yukarıdaki (14a) ve (14b) örneklerindeki *ok at-* ve *ok ur-* birleşik fiillerinde *at-* ve *ur-* fiilleri isimden fiil yapan *-la-* ekinin işleviyle kullanılmıştır.

(15) Kani ol yâr-ı mihribân arpa

Sayruya *sıhhat ata* cân arpa (NB/109)

Yukarıdaki (15)'de *sıhhat at-* birleşik fiilinde *at-* fiili isimden fiil yapan *-lan-* fiilinin genişlemiş şekli olan *-lendir-* ekinin görevini üstlenmiştir.

Örnekleri:

Çevir-: *Nazar at-* (1); kötü söz söyle-: *Küfrini at-* (1); *-la-* eki: *Hadeng at-*(1), *nişân at-* (1), *oh at-* (5), *ok at-* (3), *taş at-* (1); *-landır-* eki: *Sıhhat at-* (1).

4.3.2. Mecaz anlam ilişkisi

4.3.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

At- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 7 farklı isimle 27 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *arzu et-*, *çok iste-*(8); *bir işe giriş- başla -*(1); *ima ile kına-, yer-* (7); *itibar etme-, hiçe say-, değer verme-* (6); *ortalığı karıştıracak şekilde bak-* (1); *sıkıntıya düşür-, acı çektir-* (4) olmak üzere 6 farklı anlamı karşıladığı görülür.

(16) Tîr-i gamzeñ yañılup cân dan güzer kılmış meger

Cân atup biri dahı irişdi anuñ payına (CS/199)

Kaynak = *cân at-* → *hedef* = *arzu et-, çok iste-*

ADS'de *şiddetle arzu etmek, çok istemek* anlamları verilen *cân at-* birleşik fiili metnimizde de aynı anlamla yer almaktadır. Can insana ait bir özelliktir. Bu yönüyle parça-bütün metonimik ilişkisinden yola çıkarak *can kalptir* birincil metaforuna dayanılarak kalbin atması, canlılık göstergesidir. İstek ise canlılara has bir psikolojik durumdur. Buradan yola çıkarak *canlı olmak istekli olmak* örneğine dayanılarak *can at-* “istekli ol-“ metaforik yapısının oluşturulduğunu düşünmekteyiz.

(17) Bir servdir bu kim varır okunduğu yere

Oldu egerçi *adımın atmağa zâr serv* (NB/104)

Kaynak = *adımın at-* → *hedef* = *bir işe giriş-, başla-*

ADS'de *bir işe ilk kez girişmek* anlamında geçen *adım at-* birleşik fiili sözlükteki bu anlamıyla metaforik bir kullanım gösterir. Burada beyitte geçen anlam yine ADS'de geçen ile örtüşür. Bu bakımdan beyitte kaynak kavram *adım at-*, hedef kavram ise *bir işe giriş-, başla-*'tır. Adım atmak eylemi (ayağı olan) canlı varlıklara hastır. Adım atmak yürümeye başlamaktır. Burada *yürümek harekettir, hareket iştir* önermelerine dayanılarak bir işe başlamak metaforik anlamı oluşturulduğu kanaatini taşımaktayız.

(18) Eyü yavuz neyse mürşidden dutar

Eyü olsa yavuz olsa *daş atar* (G/733)

Kaynak = daş at- → hedef = ima ile kına-, yer-

(18) numaralı örnekte geçen *daş at-* birleşik fiili ADS'de *birine dolaylı olarak işneleyici, dokunacak bir söz söylemek* anlamıyla verilir ki metnimizde de o şekilde geçmektedir. taş sert ve kırıcı olabilen bir nesnedir. Bu bakımdan taş atılması insanlara zarar verebilecek bir eylem olarak texahür edebilir. Burada da *kırıcı / sert söz taşır* metaforuna dayanılarak *taş at-* birleşik fiili metaorik olarak *ima ile kına-, yer-* anlamları taşır.

(19) *Atma yabana cân ü dili ey kaşı kemân*

Gamzen okuna çünkü gerekdir nişân iki (NB/400)

Kaynak = yabana at- → hedef = itibar etme-, hiçe say-, değer verme-

ADS'de *önem vermemek, önemsiz görmek* anlamlarında olan *yabana at-* şeklindeki birleşik fiil yukarıdaki beyitte de *itibar etme-, hiçe say-, değer verme-* anlamlarını taşır. Burada, *mutlu olan yukarıdadır, kederli olan aşağıdadır, erdemli olan yukarıda erdemsiz olan aşağıdadır* yönelim metaforlarında olduğu gibi (bk. Lakoff ve Johson 2010: 36-44) *dışarıda olan kötüdür* şeklindeki yönelim metaforuna dayanılarak oluşturulmuş bir kavramlaştırma söz konusudur.

(20) Câdû gözün çü fitneye binip *atar hadenk*

Sihir ile ay olur yayı kamçısı ejdehâ (ŞD/98)

Kaynak = hadenk at- → hedef = ortalığı karıştıracak şekilde bak-

Metinde temel anlamları esas alındığında *ok at-* olarak karşılanabilecek *hadenk at-* fiilinin öznesi *câdû göz'*dür. Gözün ok atması söz konusu olamayacağı için burada *hadenk at-* ile kastedilen anlam *bakmak* fiili veya onun bir tarzı olmalıdır. Ayrıca, ikinci mısradaki yay'ın ilk mısradaki göz ile alakası da vardır. beyitte

sevgilinin kirpikleri oka benzetilir¹². Bu açıdan gözün hadenk atması sevgilinin kirpiklerini ok gibi kullanmasını hatırlatmaktadır. İlk mısradan *fitne* kelimesinden dolayı da bakışın ortalığı karıştıracak bir bakış olduğu anlaşılır. Bu bakımdan mısradan *göz yaydır* birincil metaforuna dayanılarak *hadenk at-* kaynak unsuru *ortalığı karıştıracak şekilde bak-* şeklinde çevrilebilecek hedef kavramını anlatmak için metaforik anlamla kullanılmıştır.

- (21) Tutuşup baştan ayağa yanuban şem‘ bigi
Cân oda atmak imiş hûba uyanın hevesi (ŞD/281)

Kaynak = oda at- → hedef = sıkıntıya düşür-, acı çektir-

“Sevgiye kapılanın arzusu baştan ayağa mum gibi yanmak için canını ateşe atmak imiş” şeklinde bugünkü Türkiye Türkçesine aktarılabilecek olan beyitte geçen *yan-* fiili canlılar için sıkıntı ve acı veren bir olaydır. *Od / ud*¹³ kelimesi ise ateşte yakıldığı zaman güzel bir koku veren küçük ve ince çubuk halindeki ağaç parçalarıdır. Beyitte *ateş için (ateşte yanan) nesne* şeklindeki metonimik ilişkiye dayanılarak oluşturulan birleşik fiil yapısı *ateşe at-* şeklinde düşünülebilirse de *oda at-* kaynak kavramının anlam bakımından karşılığı *sıkıntıya düşür-, acı çektir-* hedef kavramıdır. Bu bakımdan canını (kendini) *oda at-* fiili yanmakla, yani kendini sıkıntı ve cefaya sokmak, kendine acı çektirmek ile eş değerdedir. Bu ise kavramlaştırmanın *ateş acı verir* önermesine dayanan metaforik bir kullanım olduğuna işaret eder.

Örnekleri:

Arzu et-, çok iste-: *Cân at-(8)*; bir işe giriş-, başla -: *Adımın at- (1)*; ima ile kına-, yer-; *Daş at-(1)*, *seng-i ta'n at- (1)*, *taş at- (4)*, *taşın at- (1)*; itibar etme-, hiçe say-, değer verme-; *Yabana at- (3)*, *yabanlara at- (1)*, *yebâna at- (2)*; Ortalığı karıştıracak şekilde bak-: *Hadenk at- (1)*; sıkıntıya düşür-, acı çektir-: *Oda at- (2)*, *odlara at- (2)*.

4.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

At- fiili birleşik fiil yapılarında 1 örnekte *harf* isim unsuruyla *fiil için şekil + fiil* şeklinde ad aktarması ilişkisiyle karşımıza çıkar.

¹² Pala'da ayrıca sevgilinin gamzesinin de hadenge benzetildiği ifade edilir. (2008: 182).

¹³ Öd ağacı bk. Pala 2008: 464.

(22) Derc olalı kenâresinde dürc-i lâ'linin
Yâkûta *harf atar* senin ey dil-rübâ hatın (NB/277)

Kaynak = zindana at- → hedef = hapset-

(22) örneğinde ise *harf at-* fiili *çizgi çizmek, çekmek* anlamına gelmektedir. Harf, çizgi çizmek suretiyle oluşturulan bir şekildir. Bu bakımdan burada birleşik fiil ile anlamı arasında parça-bütün ilişkisi yönünde metonimik bir ifade vardır.

Örnekleri:

Çizgi çiz-: *Harf at- (1)*.

4.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

At- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi tamlayıcıya yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

4.3.1.1. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Fiilin oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. *Nesne + yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(23) Kani ol yâr-ı mihrîbân arpa
Sayrûya *sıhhat ata* cân arpa (NB/109)

(23) örneğinde nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura (bana) yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Sıhhat (1).

4.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 13 farklı isim unsuruyla 41 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Nesne+yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(24) Gördi düğünde güyegü *oh atar* (DK/142)

(25) *Küfrini atar* iken îmânun urma sakın

Hırs bizümle düşmândur bilişlûdür il degül (YE/176)

Yukarıda (24) ve (25)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi mevcut olduğu örneklerde *at-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamları salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (8), *daş* (1), *hadeng* (1), *hadenk* (1), *harf* (1), *nazar* (1), *nişân* (1), *oh* (5), *ok* (3), *seng-i ta'n* (1), *taş* (4).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Adımın (1), *küfrini* (1), *taşın* (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler ise şöyledir:

(26) Şeyhi'ye çün zâ'îfdür rahm et

Nicemâ derler anı *yabana at* (ŞD/65)

(27) Yakamı yırtup elüñden nicesi âh itmeyem

Cânumı *odlara atdı* derd-i Oguz Hân felek (CS/30)

Yukarıda (26) ve (27)'de isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *at-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Oda (2), *odlara* (2), *yabana* (3), *yabanlara* (1), *yebâna* (2).

4.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

1.4.1. Atdur-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan *-Dir* fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şeklinin yalnız *zindân* ismiyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu örnekte söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *zindân* isim unsuru ile kurulan birleşik yapı ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

(28) Gözlerinden Ya'kûb'uñ kan itdürüben Yûsufi
Geh kuyuya bıragup geh *atduran zindân* felek (CS/30)

Kaynak = zindâna atdur- → hedef = hapset-

Yukarıdaki (28) örneğinde beyitin ikinci mısrasındaki *zindana at-* şeklindeki birleşik fiil *hapset-* anlamındadır. Bu bakımdan birleşik fiil ile anlamı arasında *yer (zindan)* ilişkisi vardır. Çünkü, zindan burada *hapset-* işinin gerçekleştirileceği yerdir.

Örnekleri:

Hapset-: *Zindân atdur- (1)*.

5. BAĞIŞLA-

5.1. Anlamları

TaS'da fiil geçmemektedir (TaS: Bkz Bağışla-).

Fiil taranılan metinlerde oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *-landır-* ekiyle veya *(-lı) hâle getir-, et-* şeklinde karşılanabilmesi yanında *ver-* anlamında kullanılmıştır.

5.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı¹⁴

Bağışla- fiilinin, taranılan metinlerde yalın hâldeki 6 farklı isimle toplam 11 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Fiil, 6 farklı isimle 11 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Ol sanem rûhu'l-kudüstür ya Mesîh
Kim *bağışlar* hep öpüp koçana *cân* (ŞD/225)
- (2) Bir nefeste bin ölüye *cân bağışlar* leblerin
Sen Mesihâ devletinde ölmek âsân oldu gel (NB/300)

Bağışla- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *cân* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Cân (5), *cânlar* (1), *dermân* (1), *îmân* (1), *kemâl* (1), *kurbân* (1), *kuvvet* (1).

¹⁴ *Bağışla-* fiilinin Kahraman (1996: 97-98) esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yükleme, yönelme, bulunma* hallerindeki isimlerle kullanıldığını belirtir. Ayrıca taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *bağışla-* fiilinin ismin sadece *yalın* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

5.3. İsim + fiil ilişkileri

5.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹⁵

Taranılan metinlerde *bağışla-* fiilinin 6 farklı isim unsuruyla 11 örnekte birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde nesne ve zarf görevindedir.

5.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Bağışla- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 5 farklı isim 10 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (3) *Cân bağışlar* nefesin mürdelere bir dem
Dem-i İsâ komuş Allâh kelâmında Şehâ (NB/116)
- (4) Veh kim kemiz bu dehrin elinde karıncadan
Kuvvet bağışlamağa Süleymânımız gerek (ŞD/191)

Yukarıdaki (3) ve (4) örneklerinde *cân* ve *kuvvet* isimleri *bağışla-* fiillerinin nesnesi konumundadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (5), *cânlar* (1), *dermân* (1), *îmân* (1), *kemâl* (1), *kuvvet* (1).

5.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde

Taranılan metinlerde *kurban* ismi ile *ağla-* fiilinin 1 kez birleşik fiil yapısında kullanılmış olup isim unsuru bu birleşik yapıda zarf görevindedir.

- (5) Kemân ebrûnı ‘îd ayı bilüp Cem
Dil ü cân anlara *kurbân bağışlar* (CS/69)

Yukarıdaki (5) örneğinde *kurbân* isim unsuru birleşikte yüklem konumundaki *bağışla-* fiilinin zarfını oluşturur. Burada *kurbân* unsurunu zarf olarak da yorumlamamızın sebebi *dil ü cân* unsurlarının *bağışla-* fiilinin nesnesi olmasıdır. Bu

¹⁵ Söz dizimi ilişkileri bakımından *bağışla-* fiilinin *özne + fiil*, *nesne + fiil* şeklinde Öztürk (2008:1031, 1038) gösterilir.

durumda *kurban bağışla-* birleşik fiili *bir şeyi kurban et-, o hâle getirmek* anlamı taşır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kurbân (1).

5.3.2. Anlam ilişkileri

Bağışla- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

5.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

5.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 6 farklı isimle 11 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Aç-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *-landır-* ekiyle (6); *et (1)*; *(-lı) hâle getir-, ver-* (4) olmak üzere 3 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(6a) Sözüñ bu mürde cisme *cân bağışlar*
Lebüñ derd ehline *dermân bağışlar* (CS/69)

(7) Kemân ebrûnı ‘îd ayı bilüp Cem
Dil ü cân anlara *kurbân bağışlar* (CS/69)

Bağışla- fiili yukarıdaki örneklerden (6)’da *canlandır-, ver-*; 7’de *et-* yan anlamlarında, *cân, dermân, kurbân* isimleri ise temel anlamlarıdır.

(8) Hatuñ küfrine zülfüñ zulmetinden
Yüzüñüñ pertevi *îmân bağışlar* (CS/69)

(9) Mihri lutfuñla felekde şâh-ı encüm eyledüñ
Hikmetüñi gösterüp *bağışladuñ* aña *kemâl* (CS/4)

(10a) Veh kim kemiz bu dehrin elinde karıncadan
Kuvvet bağışlamağa Süleymânımız gerek (ŞD/191)

Fiil, (8)'de *-lı hale getir-, ver-*; (9) ve (10)'da *ver-* yan anlamlarında, *îmân, kemâl, kuvvet* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Yukarıda (6a) örneğinde *dermân bağışla-*, (10a) örneğinde de *kurban bağışla-* yapılarının aşağıdaki örneklerde de görüleceği üzere *ver-* ve *et-* fiilleri ile de karşılanması mümkündür (Bk. 46.Ver- ve 24.Et- fiilleri). Bu bakımdan (6b) ve (10b) örneklerinde *bağışla-* fiilinin *ver-* ve *et-* şeklinde anlam taşıdığına da delil teşkil eder.

(6b) Çeşme-i Hızr ey habîbim leblerine *cân verir*

Söylediğin derdîme lezzet verir *dermân verir* (NB/139)

(10b) Umardım vaslına erem yüzüm ayağına sürem

Firâkın oduna düşüp cânım *kurbân edip* gittim (ŞD/211)

Örnekleri:

Canlandır-, ver-: *Cân bağışla-* (5), *cânlar bağışla-* (1); -lı hale getir-, ver-: *Îmân bağışla-* (1); ver-: *Dermân bağışla-* (1), *kemâl bağışla-* (1), *kuvvet bağışla-* (1); et-: *Kurbân bağışla-* (1).

5.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Bağışla- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız nesneye yükleme ve tamlayıcıya yükleme şeklinde görülmektedir.

5.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfı konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde:

Bağışla- fiili *kurbân* isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapısında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca zarf + yüklem şeklinde görülür. Bu örnekte isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(11) Kemân ebrûnı ‘îd ayı bilüp Cem

Dil ü cân anlara *kurbân bağışlar* (CS/69)

(11)'de zarf konumundaki kurbân isim usnurunun bildirdiği anlam nesnenin o niteliği ya da durumu edindirilmesini, o hâli yüklenmesini sağlar.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kurbân (1).

5.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 5 farklı isim unsuruyla 10 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Bağışla- fiili oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim usnurunun bildirdiği anlamın cümlede tamlayıcıya yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne+ yüklem* şeklinde görülür. Bu örneklerde isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(12) Hatuñ küfrine zülfüñ zulmetinden

Yüzüñüñ pertevi *îmân bağışlar* (CS/69)

(13) Diller alır kirpiğin *cânlar bağışlar* leblerin

Lâ-cerem âşıkların havf ü recâ üstündedir (NB/204)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)'te nesne konumundaki *îmân ve cânlar* isim unsurlarının bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura (bana) yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (5), cânlar (1), dermân (1), îmân (1), kemâl (1), kuvvet (1).

6. BAŞLA-

6.1. Anlamları

TaS'da fiil *başla* geç-, *öne düş-* anlamlarıyla karşımıza çıkar (TaS: Bkz Başla-).

Taradığımız metinlerde *başla-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında düşmüş unsurlar dolayısıyla *et-(meğe başla-)*, *kıl-(maya başla-)*, *oku-(mağa başla-)*, *anlat-(mağa başla-)*, *göster-(meye başla-)* anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

6.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı¹⁶

Başla- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 13 farklı isimle toplam 17 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Başla- fiili 3 farklı isimle 3 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Mutribâ kavle muhâlif gelme olma bî-amel

Başla gül yüzlülerin vasfında bir rengin *gazel* (NB/303)

(2) Aşkın haberlerinden nakl eyle cân çıkınca

Uyku gelince yârâ gel bir *hikâye başla* (NB/371)

Başla- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *gazel*, *hikâye* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Du'â (1), *gazel (1)*, *hikâye (1)*.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Başla- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

¹⁶ Kahraman (1996: 101) *başla-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *başla-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme* ve *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(3) Tâ ki hatt-ı ârzın geldi *karârı başladı*

Kalmadı gönlüm gibi gitdi *karârı çeşmimin* (NB/286)

Başla- fiili, yukarıdaki örneklerden (3)'de *karâr* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Karârı (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Başla- fiili 10 farklı isimle 14 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(4) *Du'aya başla* Necâtî ki şeh medâyihihin

Diyârına bulımaç pâ-y-i nutk pâ-yânı (NB/113)

(5) Bir kerre derdümi añup *efgâna başlasam*

Yanumce nâleler kıla sahrâ benüm bigi (CS/225)

Başla- fiili, yukarıdaki örneklerden (4) ve (5)'de *du'a*, *efgân* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Du'aya (2), *efgâna* (2), *fitneye* (1), *inkâra* (1), *kazaya* (1), *namâza* (1), *söze* (2), *vefâya* (1), *zevk u safâya* (1), *zulme* (1).

6.3. İsim + fiil ilişkileri

6.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹⁷

Başla- fiil 13 farklı isimle 17 defa birleşik fiil yapısı oluşturmuştur. Örneklerde isim unsuru nesne ve tamlayıcı görevinde yer almaktadır.

6.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Fiili, birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 3 farklı isim 3 kez, 1 farklı isim 1 kez yükleme hâlde nesne unsuru olarak karşımıza çıkar.

¹⁷ Öztürk (2008: 1056,1072) *başla-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

(6) *Gel du 'â başla yiter söyle şikâyet sözünü*
Çünkü vâkıf-durur ahvâlûñe ol hân-ı kerem (CS/29)

(7) *Tâ ki hatt-ı ârzın geldi karârı başladı*
Kalmadı gönlüm gibi gitdi karârı çeşmimin (NB/286)

Yukarıdaki örneklerden (6) ve (7)'de *du 'â*, *karâr* isimlerinin yalın ve yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Du 'â (1), *gazel (1)*, *hikâye (1)*.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Karârı (1).

6.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Başla- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 10 farklı isim 13 kez yönelme hâlde *tamlayıcı* unsuru olarak kullanılmıştır.

(8) *Eger bir kişi namâza başlasa e'ûzü okuduktan sonra öğüne gelse kim sübhâneke okımadı dönüp sübhâneke okumaya (M/193)*

(9) *Zülfine kimdir diyen kim zulme şimdi başlar*
Zülfün ucundan değil mi bu kesilen başlar (NB/206)

Yukarıdaki örneklerden (8) ve (9)'da *namâz*, *zulm* isimlerinin yönelme hâlde *tamlayıcı* unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Du 'âya (2), *efgâna (2)*, *fitneye (1)*, *inkâra (1)*, *kazaya (1)*, *namâza (1)*, *söze (2)*, *vefâya (1)*, *zevk u safâya (1)*, *zulme (1)*.

6.3.2. Anlam ilişkileri

Başla- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + temel anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel anlam + yan anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

6.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

6.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Aşağıdaki örneklerde *başla-* fiilinin isim ile kendisi arasında bulunan *et-*, *kıl-*, *oku-* fiillerinin düşmesi ve böylece önündeki isim unsurlarıyla birleşmek suretiyle birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür. Bu birleşik fiil yapılarında *başla-* fiili düşmüş unsurun anlamını da yüklenmiştir.

- (10) Öykünür imiş bu hat-ı dil-dâra benefşe
Soñra oldu hâcil *başladı inkâra* benefşe (CS/191)
- (11) Gel *du'â başla* yiter söyle şikâyet sözünü
Çünkü vâkıf-durur ahvâlûñe ol hân-ı kerem (CS/29)
- (12) Bir dem ki derdümi añup *efgâna başlayam*
Yol bulur-ıdı sakf-ı semâvâta âh âh (CS/37)

(10), (11) ve (12)'de *inkara başla-*, *dua başla-*, *efgana başla-* fiillerinde *et-* unsuru düşmüştür. Böylece *başla-* fiili temel anlamını da korumak suretiyle bu unsurların anlamını da yüklenerek fiil *etmeğe başla-* şeklinde anlam kazanmıştır.

(13) Eger bir kişi *namâza başlasa* e'üzü okudukdan soñra öğüne gelse kim sübhâneke okımadı dönüp sübhâneke okumaya (M/193)

Yukarıdaki (13) örneğinde *namâza başla-* fiilinde *kıl-* unsuru düşmüştür. Fiil *kılmaya başla-* şeklinde anlamlandırılabilir.

- (14) Aşkın haberlerinden nakl eyle cân çıkınca
Uyku gelince yârâ gel bir *hikâye başla* (NB/371)

Yukarıdaki (14)'de *hikâye başla-* fiilinde *oku-*, *anlat-* unsurları düşmüştür. *hikâye* unsurunun anlamını yüklenen *başla-* fiili burada *hikâye okumaya başla-*, *hikâye anlatmaya başla-* şeklinde anlam kazanması mümkündür.

- (15) Birgün seni Necâtî öldürem demiştin
Ol va'de-i kerîme lûtf et *vefâya başla* (NB/371)

Yukarıdaki (15) örneğinde *vefâya başla-* burada *vefa göster-* yani *vefa göstermeye başla-*, *vefa işini gerçekleştir-* şeklinde *vefa etmeye başla-* olarak da yorumlanabilir.

Örnekleri:

Etmeye başla-: *Du'â başla- (1), du'âya başla- (2), efgâna başla- (2), fitneye başla- (1), inkâra başla- (1), kazaya başla- (1), karârı başla- (1), söze başla- (2), vefâya başla- (1), zevk u safâya başla- (1), zulme başla- (1)*; kılmaya başla-: *Namâza başla- (1)*; okumaya başla-, anlatmaya başla-: *Gazel başla- (1), hikâye başla- (1)*.

6.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Başla- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

6.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 13 ayrı isim unsuruyla 17 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin *nesnesi* ve *tamlayıcısı* konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın hali ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(16) Aşkın haberlerinden nakl eyle cân çıkınca
Uyku gelince yârâ gel bir *hikâye başla* (NB/371)

(17) Tâ ki hatt-ı ârzın geldi *karârı başladı*
Kalmadı gönlüm gibi gitdi karârı çeşmimin (NB/286)

Yukarıda (16) ve (17)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + temel anlam ilişkisi mevcut olduğu örneklerde *başla-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Du'â (1), gazel (1), hikâye (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+I):

Karârı (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yönelme hali ile fiilin *tamlayıcısı* konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(18) Şekker-i şükürün ile âyine-i lutfundan
Tûti-i tab *söze başlamağa* buldu mecâl (NB/87)

(19) Bir kerre derdümi añup *efgâna başlasam*
Yanumce nâleler kıla sahrâ benüm bigi (CS/225)

Yukarıda (18) ve (19)'da isim ile fiil unsuru arasında temel + temel anlam ilişkisi mevcut olduğu örneklerde *başla-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Du 'âya (2), efgâna (2), fitneye (1), inkâra (1), kazaya (1), namâza (1), söze (2), vefâya (1), zevk u safâya (1), zulme (1).

7. BAT-

7.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamı *gömül-* anlamıyla geçer (TaS: Bkz Bat-).

Bat- fiili, taradığımız metinlerde isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *içinde ol-*, *düş-*, *gir-* yan anlamlarıyla kullanılmıştır.

7.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı¹⁸

Bat- fiilinin taranılan metinlerde yönelme hâlindeki 4 farklı isimle toplam 19 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Bat- fiili 4 farklı isimle 19 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Hayra erüben *batasın ni'mete*
Dürlü atlaslar geyüben devlete (YZ/165)
- (2) Niçe lezzet rûzı kıldı Hal aña
Diñle uşbu hikmeti *batgıl taña* (G/629)

Bat- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *ni'met*, *tañ* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmektedir.

Örnekleri:

Günâha (1), *ni'mete* (3), *taña* (14), *yazıklara* (1).

¹⁸ Esas ve yardımcı fiil ayırımı yapılmadan Kahraman (1996: 101) *bat-* fiilinin *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* hallerindeki isimlerle kullanıldığı gösterilir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *bat-* fiilinin ismin sadece *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

7.3. İsim + fiil ilişkileri

7.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹⁹

Taranılan metinlerde *bat-* fiilinin 4 ayrı isim unsuruyla 19 kez birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde tamlayıcı göreviyle kullanılmıştır.

7.3.1.1. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Bat- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalnız hâldeki 4 farklı isim¹⁹ kez yönelme hâlde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

- (3) Diñlenesin *batasın* bol *ni 'mete*
Hoşlug-ıla erişesin devlete (YZ/167)
- (4) Gör Çalap'dan ne hitâb indi aña
İşid uşbu hikmeti *batgıl taña* (G/809)

Yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'da *ni 'met, tañ* isimlerinin yönelme hâli almış şekilleriyle tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Günâha (1), *ni 'mete* (3), *taña* (14), *yazıklara* (1).

7.3.2 . Anlam ilişkileri

Bat- fiili, örneklerin tümünde isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam şeklinde kullanılmıştır. Fiil, gerçek anlam (temel anlam + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

¹⁹ *Bat-* fiilin Öztürk (2008:1037, 1056, 1071) söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

7.3.2.1. Gerçek anlam ilişkileri

7.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Bat- ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel anlam, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin *içinde ol-* *düş-*, *gir-* şeklinde 19 örnekte yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (5) Halkı fetvâ virürsin yâ sen niçün dutmazsın
İlmün var ‘amelün yok hâ *günâha batarsın* (YE/238)
- (6) Yedi yıl yağmur yagar otlar bite
Bolluk ola *bata cihân ni‘mete* (YZ/179)

Bat- fiili yukarıdaki örneklerden (5), (6)’da *içinde ol-* yan anlamında, *günâha*, *ni‘mete* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

İçinde ol-: *Günâha* (1), *ni‘mete* (3), *taña* (14), *yazıklara* (1).

7.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Fiilin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme özelliğiyle kullanılmaktadır.

7.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 4 ayrı isim unsuruyla 19 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme hali ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (7) Âdemînüñ sûreti cândur aña
Diñle uşbu hikmeti *batgıl taña* (G/963)
- (8) Gerçi güzeller ipini zülfün uzattılar
Hakkâ ki boylarınca *yazıklara battılar* (NB/190)

Yukarıda (7), (8)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *bat-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamla özneye yükleme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Günâha (1), ni'mete (3), taña (14), yazıklara (1).

7.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

7.4.1. Batıl-

Bat- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki *-l-* ile genişlemiş örnek sayısı 1'di. *Ni'mete* ismiyle kurulan bu örnekte söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *ni'mete* örneğinde temel anlam + yan anlam şeklindedir. Morfo-sentaks ilişkisi açısından *batıl-* fiilinin *içinde ol-* anlamıyla özneye yükleme özelliğiyle kullanılmaktadır. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yönelme hâlde bulunmaktadır.

(9) Deginmişdür oğluñ ulu devlete

Batılmış-durur ol ağırlık *ni'mete* (YZ/245)

Örnekleri:

İçinde ol-: *Devlete batıl-* (1).

8. BIRAK-

8.1. Anlamları

Bırak- fiilinin anlamları TaS'da 1. *Atmak, koymak.* 2. *Çıkarmak, salmak* anlamlarıyla kullanılmıştır (TaS: Bkz *Bırak-*).

Taradığımız metinlerde *bırak-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *çıkarmak-, gönder-, yolla-, et, sal-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

8.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı²⁰

Bırak- fiilinin taranılan metinlerde yalın, yükleme ve yönelme hâlindeki 10 farklı isimle toplam 11 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bırak- fiili 7 farklı isimle 8 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Çeşm-i pür-fitnesi âlemlere *gavgâ bırakır*

Hûnî-i gamzesi kan üstüne tir tir titrer (NB/202)

(2) Ne bî-nazîr güneştir ki kanda yüz tutsa

Cihân *nazar bırakır* manzar ise ancak ola (ŞD/251)

Bırak- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *gavgâ, nazar* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Bend (1), fıkrlar (1), gavgâ (2), haber (1), hon (1), nazar (1), ok (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n):

Bırak- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

²⁰ Kahraman (1996: 105) *bırak-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik, araçsızlık-yalnızlık* hâllerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *bırak-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(3) Oldur kim gönline dünyâ *endişesin bıragur* (M/271)

Bırak- fiili, yukarıdaki örneklerden (3)'de *endişe* isminin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Endişesin (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Bırak- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(4) Kim ol yaramaz sıfatları kişi *gönlüne bırakmamak* elinden gelmez
(M/144)

(5) Âdem oğlanlarınıñ burnı üzerine *tamuya bırakmaz* (M/282)

Bırak- fiili, yukarıdaki örneklerden (4) ve (5)'de *göñül*, *tamu* isimlerinin yükleme hâli almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturmuş şekilde karşımıza çıkar.

Örnekleri:

Gönlüne (1), tamuya (1).

8.3. İsim + fiil ilişkileri

8.3.1. Söz dizimi ilişkileri²¹

Taranılan metinlerde *bırak-* fiilinin 11 ayrı isim unsuruyla 12 kez birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde nesne ve tamlayıcı görevindedir.

8.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Bırak- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 7 farklı isim 8 kez, 1 farklı isim ise 1 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(6) Can boynuna *bırakalı* zülfün kemendi *bend*

Dîvâne gönlüme eser etmedi nush u pend (ŞD/110)

²¹ Öztürk (2008: 1040,1056,1072) *bırak-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü belirtir.

(7) Oldur kim göñline dünyâ *endîşesin birağur* (M/271)

Yukarıdaki örneklerden (6)'da *bend* isminin yalın hâli ile, (7)'de ise *endîşe* isminin yükleme hâli eki almış şekliyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bend (1), fikrler (1), gavgâ (2), haber (1), hon (1), nazar (1), ok (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n):

Endîşesin (1).

8.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Bırak- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumundaki 2 farklı isim 2 örnekte yönelme hâlinde tamlayıcı unsur olarak kullanılmıştır.

(8) Âdem oğlanlarınıñ burnı üzerine *tamuya bırakmaz* (M/282)

(9) Kim ol yaramaz sıfatları kişi *göñlüne bırakmamak* elinden gelmez (M/144)

Yukarıdaki (8) ve (9) örneklerinde *tamu*, *göñül* isimleri *bırak-* fiilinin tamlayıcısı konumundadır.

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Göñlüne (1), tamuya (1).

8.3.2. Anlam ilişkileri

Bırak- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

8.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

8.3.2.1.1. Temel + yan anlam ilişkisi

Bırak- ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *çıkır-* (2); *et, bak-* (1); *gönder-, yolla-* (2); *sal-* (2) olmak üzere 4 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(10) *Gavgâ bıraktı* küfr ile imân arasına
Zülf ü zâr içinde kopaldan şehâ hatun (NB/277)

(11) Ne bî-nazîr güneştir ki kanda yüz tutsa
Cihân *nazar bırakır* manzar ise ancak ola (ŞD/251)

Bırak- fiili yukarıdaki örneklerden (8)'da *çıkır-*; (9)'da *et-, bırak-* yan anlamlarında, *gavgâ, nazar* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(12) İlk adum Yûnus'ıdı adımı 'âşık dakdum
Terk itdüm ud u edeb şöyle *haber bıraktım* (YE/220)

(13) Biri dahı uzak *fikrler bırakur* kim hîc ucuna irişmez (M/271)

Fiili (10)'da *gönder-, yolla-*; (11)'de *sal-* yan anlamlarında, *haber, fikrler* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Çıkır-: *Gavgâ bırak-* (2); *et-, bak-*: *Nazar bırak-* (1); *gönder-, yolla-*: *Haber bırak-* (1), *tamuya bırak-* (1); *sal-*: *Endişesin bırak-* (1), *fikrler bırak-* (1).

8.3.2. Mecaz anlam ilişkisi

8.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Bırak- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 2 farklı isimle 2 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu örneklerde isim ile fiil unsuru birlikte *aşık et-* (1); *kura çek-* (1); *terketme-, yalnız bırak-, dışla-* (1) olmak üzere 3 ayrı anlamı karşılamaktadır.

(14) Can boynuna *birakalı* zülfün kemendi *bend*
Dîvâne gönlüme eser etmedi nush u pend (ŞD/110)

Kaynak = bend bırak- → hedef = aşık et-

Can kelimesi Pala'da “ *Can, ruh, hayat, gönül. İnsan ve hayvanda yaşamayı sağlayan madde dışı unsur*” olarak tanımlanır. Ayrıca arkadaş anlamı da verilir (2008: 83). Ancak, maşuk'un aşığı kendisine bağlamasının anlatıldığı beyitte *can boynu* ile ifade edilmek istenen aşığın gönlüdür. Bu çerçevede de *gönül* ile *aşığın boynu*'nun eşleştirildiği ve bu eşleştirmeye dayanılarak da *bend bırakmak* fiilinin *aşık etmek* anlamıyla kullanıldığı görülür.

(15) Kısmet olmag ister isen derd ü gam cân ü dile

Ok bıraksın gamzen ey ebrû-kemânım yâ nasîb (NB/161)

Kaynak = ok bırak- → hedef = cefâya düşür-

Divan Edebiyatında gamze ve kirpiğin ok olarak kullanıldığı belirtilir ve aşığın da sevgiliden gelen oku gönlünden çıkarılmasını istemediği ifade edilir. Bu yüzden ok sevgiliden gelen bir armağan olarak kabul edilir. Bu bakımdan da ok cevri ü cefâ olarak görülür. *ok sevgiliden gelen cefadır* metaforuna dayanılarak *ok bırakmak* fiili de cefâya düşürmeyi anlatmak için kullanılan karmaşık bir metafor olarak karşımıza çıkar.

Örnekleri:

Aşık et-: *Bend bırak- (1)*; kura çek-: *Ok bırak- (1)*.

8.3.2.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Bırak- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun gerçek anlamı dışında kullanıldığı 2 örnek tespit edilmiştir. Bu yapılarda *hon* isim unsuru *vasıta* olmak üzere *gönlüne* ismi *parça-bütün* ilişkileri etrafında gerçek anlamı dışında kullanılarak metonomik ifadeler oluşturulmuştur.

(17) Kim ol yaramaz sıfatları kişi *gönlüne bırakmamak* elinden gelmez (M/144)

Kaynak = gönlüne bırakma- → hedef = hatırla-, hatırlat-, hatırına düşür-

Yukarıdaki metonimik örnekte hedef unsur *hatırlat-* ile kaynak unsur *gönlüne bırak-* arasındaki ilişki *hareket için organ (+ fiil)* şeklinde tezahür etmektedir. Aslında *hatırla-* fiili insanın hafızasıyla ilgili bir durumdur. Örnek, insan-hafıza ilgisi bakımından *parça-bütün* ilgisine dayanan ancak *gönül-hafıza* ilişkisi açısından ise

yine bir bütünün parçalarından birinin diğeri yerine kullanıldığı metonimik bir ifade özelliği taşımaktadır.

- (18) Çün bu halkı yog iken var eyledi
Hôn bırakdı kamusını toyladı (G/625)

Kaynak = hön bırak- → *hedef = nimetlendir-*

Yukarıdaki örnekte *hön bırak-* kaynak kavramı *nimetlendir-* hedef kavramını anlatmak için kullanılmıştır. *Nimetlendir-* anlamının insanlara yiyeceğin, nimetin sunulduğu sofranın kullanılarak anlatılmak istenen örnek bu yönüyle *hareket için nesne + fiil* şeklinde metonimik bir ilgi temeline oturur.

Örnekleri:

Hatırla-, hatıra gel-, hatıra düş-: *Gönlüne bırak-* (1); nimetlendir-: *Hön bırak-* (1).

8.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Bırak- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi tamlayıcıya yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

8.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 2 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Bırak- fiili 2 örnekte 2 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. *Nesne+ yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

- (19) Biri dahı uzak *fıkrler bıragur* kim hıc ucuna irişmez (M/271)

- (20) Oldur kim göñline dünyâ *endîşesin bıragur* (M/271)

Yukarıda (19), (20)'de isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *bırak-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamla tamlayıcıya yükleme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Fikrler (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Endîşesin (1).

8.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 8 farklı isim unsuruyla 9 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (21) Ne bî-nazîr güneştir ki kanda yüz tutsa
Cihân *nazar bırakır* manzar ise ancak ola (ŞD/251)
- (22) *Gavgâ bıraktı* küfr ile imân arasına
Zülf ü zâr içinde kopaldan şehâ hatun (NB/277)
- (23) İlk adum Yûnus'ıdı adımı 'âşık dakdum
Terk itdüm ud u edeb şöyle *haber bırakdum* (YE/220)

Yukarıda (21), (22) ve (23)'de isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *bırak-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bend (1), gavgâ (2), haber (1), hon (1), nazar (1), ok (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yönelme hâlde bulunmaktadır.

(24) Âdem oğlanlarınıñ burnı üzerine *tamuya bırakmaz* (M/282)

(24)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örnekte *bırak-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Göñlüne (1), tamuya (1).

9. BİL-

9.1. Anlamları

TaS'da fiil *anla-*, *idrak et-* anlamındadır (TaS: Bkz Bil-).

TaS'ta verilen anlamları dışında *bil-* fiilinin taranılan EAT metinlerinde karşılaşılan örneklerinde *gibi gör-*, *kabul et-*, *san-* anlamlarında kullanıldığı da tespit edilmiştir.

9.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı²²

Bil- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 34 farklı isimle toplam 40 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bil- fiili 33 farklı isimle 39 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Söger didüm Cem'ün azgına la 'lûñ
Didi kim anı sana *du'â bil* (CS/153)
- (2) Tahsîl-i ilm-i aşkı *âsân bilirdin* evvel
Ömr âhir oldu olmaz hâsıl bu hoş hasâyil (ŞD/206)

Bil- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *du'â*, *âsân* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Âh-ı seher-gâh (1), *âsân* (1), *ayru* (1), *belâ* (2), *bir* (1), *bî-zevk ü hod* (1), *büt* (1), *câh* (1), *cân* (2), *diken* (1), *du'â* (1), *duhân* (1), *düşman* (1), *eser* (1), *fitne* (1), *güm-râh* (1), *halvet* (1), *helâl* (1), *hoş* (2), *hûrî* (1), *il* (1), *imân* (2), *kabûl* (1), *kimyâ* (1), *mâh* (2), *merhaba* (1), *nat'-ı dibâ* (1), *ni'met* (1), *ömr* (1), *pirehen* (1), *safâ* (2), *şâh* (1), *vefâ* (1).

²² Kahraman (1996: 107) *bil-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *bil-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n):

Bil- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Mû-be-mû kadr-i ser-i zülfini *yâruñ bilesin*

Vâkıf-ı meritebe-i gev-şeb-i Mi'râc olasin (CS/182)

Bil- fiili, *yâruñ* isim unsurunun yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yâruñ (1).

9.3. İsim + fiil ilişkileri

9.3.1. Söz dizimi ilişkileri²³

Taranılan metinlerde *bil-* fiilinin 34 ayrı isim unsuruyla 40 kez birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde zarf görevindedir.

9.3.1.1. Zarf + yüklem dizilişinde

Bil- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 34 farklı isim 40 kez zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

(4) Çün girü meyl eyledi cân u gönül

Redd-i hazret bil anı *bilme kabûl* (G/693)

(5) Yetîm mâlını Şeyhî *helâl bilmekten*

Yeg ol ki mu'terif olup mey-i haram içeler (ŞD/157)

Yukarıdaki örneklerden (4) ve (5)'de *kabûl* ve *helâl* isimlerinin yalın hâli almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

²³ Öztürk (2008:1031, 1040,1056,1072) *bil-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil, nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü söyler.

Âh-ı seher-gâh (1), âsân (1), ayru (1), belâ (2), bir (1), bî-zevk ü hod (1), büt (1), câh (1), cân (2), diken (1), du‘â (1), duhân (1), düşman (1), eser (1), fitne (1), güm-râh (1), halvet (1), helâl (1), hoş (2), hûrî (1), il (1), imân (2), kabûl (1), kimyâ (1), mâh (2), merhaba (1), nat‘-ı dibâ (1), ni‘met (1), ömr (1), pirehen (1), safâ (2), şâh (1), vefâ (1), yâruñ (1).

9.3.2. Anlam ilişkileri

Bil- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisinde temel + yan anlam ilişkisi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel anlam + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

9.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

9.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 34 farklı isimle 40 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Bil-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *gibi gör-, kabul et-, san-* (40) olmak üzere yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (6) Şarâb-ı la‘lin itmezseñ tenâvül
Belâ bil nûşımı *nîş-i belâ bil* (CS/153)
- (7) Ni‘metindir toylayan dünyâyı *il bilmez* mi kim
Ana karnında ne kanlar yuttu rızk için cenin (NB/97)
- (8) Meyi kevser turalım dilberi *hûrî bilelim*
Şimdi kim sahn-ı çemen ravza-ı rıdvân bigidir (ŞD/145)

Bil- fiili yukarıdaki (6)- (8) örneklerinde *gibi gör-, kabul et-, san-* yan anlamlarında, *nîş-i belâ, il, hûrî* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (9a) Lâle zâr olunca kana gark iderdüm anı da
Kanlu yaşumda *eser bilsem* nice sahrâda yok (CS/141)
- (9b) Şevk-i hurşid-i cemâlinde dehânında *eser*
Bulmadım zerrece hiç oldu kamu mâ-hasalım (NB/313)

Yukarıda (9a) örneğinde *eser bil-* yapısının (9b) örneğinde *eser bul-* yapısı ile karşılanması mümkündür. Bu bakımdan (9a) ve (9b) örneklerinde *eser* ismi *gibi gör-*, *kabul et-*, *say-* şeklinde anlamlar taşıdığını söyleyebiliriz.

Örnekleri:

Gibi gör-, kabul et-, san-: *Âh-ı seher-gâh (1)*, *âsân (1)*, *ayru (1)*, *belâ (2)*, *bir (1)*, *bî-zevk ü hod (1)*, *büt (1)*, *câh (1)*, *cân (2)*, *diken (1)*, *du‘â (1)*, *duhân (1)*, *düşman (1)*, *eser (1)*, *fitne (1)*, *güm-râh (1)*, *halvet (1)*, *helâl (1)*, *hoş (2)*, *hûrî (1)*, *il (1)*, *imân (2)*, *kabûl (1)*, *kimyâ (1)*, *mâh (2)*, *merhaba (1)*, *nat‘-ı dibâ (1)*, *ni‘met (1)*, *ömr (1)*, *pirehen (1)*, *safâ (2)*, *şâh (1)*, *vefâ (1)*, *yâruñ (1)*.

9.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Bil- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız nesneye yükleme şeklinde görülmektedir.

9.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 34 farklı isim unsuruyla 40 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfı konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde:

Bil- fiili oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği *gibi gör-*, *kabul et-*, *san-* anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. *Zarf + yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(10) Tavâf itmek cemâlûñ Ka‘be’sini

Dile Merve hakı gayet *Safâ bil* (CS/153)

(11) Hayât-bahş lebin mürde cisme *cân bilirim*

Yüzün behişt ü saçın *ömr-i câvidan bilirim* (NB/312)

(10) ve (11) örneklerinde zarf konumundaki *safâ*, *cân* ve *ömr-i câvidan* isim unsurlarının bildirdiği anlam nesnenin o niteliği, varlığı edinmesini şeklinde ortaya çıkar.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âh-ı seher-gâh (1), âsân (1), ayru (1), belâ (2), bir (1), bî-zevk ü hod (1), büt (1), câh (1), cân (2), diken (1), du'â (1), duhân (1), düşman (1), eser (1), fitne (1), güm-râh (1), halvet (1), helâl (1), hoş (2), hûrî (1), il (1), imân (2), kabûl (1), kimyâ (1), mâh (2), merhaba (1), nat'-ı dibâ (1), ni'met (1), öldi (1), ömr (1), pirehen (1), safâ (2), şâh (1), vefâ (1), yâruñ (1).

10. BUL-

10.1. Anlamları

TaS'da fiil geçmemektedir (TaS: Bkz Bul-).

Bul- fiili taradığımız metinlerdeki birleşik fiil yapılarında *al-*; *-e maruz kal-*, *-e uğra-*; *edin-*, *-e kavuş-*; *elde et-*; *er-*; *et-*; *gör-*, *sahip ol-*, *ile karşılaş-*; *göster-*, *ortaya çıkar-*; *hâli al-*; *hâli edin-*; *ile donan-*, *süslen-*; *işi yap-* yan anlamlarıyla kullanılmıştır.

10.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı²⁴

Bul- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 129 farklı isimle toplam 213 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit ettik.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bul- fiili 108 farklı isimle 189 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) ‘Adesi mesimek aşî *şifâ bulur* yiyen kişi
Bayram durur yaz u kışî şey li’llah ya Hâli’li’llah (KE/36)
- (2) Dâye eydür deşeydüñ öñdin baña
Tîz çâre *bulurdum* uş ben saña (YZ/143)

Bul- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)’de *şifâ*, *çâre* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirdiği görülür.

Örnekleri:

Âferîniş (1), âfiyet (1), ‘akıbet (1), amân (2), aram (1), âzâdelik (1), bahâ (1), bahâne (1), baht (1), basar (1), behâ (1), bekâ (1), belâ (1), bî-çâre (1), cân (5), çâre (7), dem-i hayâ (1), dermân (3), dest-res (3), devlet (4), dirlik (2), eksük (2), em (1), eser (1), fâyide (3), felâh (1), ferah (1), firâg (1), gam (1), güşâd (1), halâs (2), halel

²⁴ Esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan Kahraman (1996: 111) *bul-* fiilinin yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik, araçsızlık-yalnızlık hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *bul-* fiilinin ismin sadece yalın ve yükleme hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit edilmiştir.

(1), halvet (5), hayât (10), hâzır (1), ictimâ‘(1), ihyâ (1), îmân (1), imkân (1), inkırâz (1), intifa (1), intihâ (2), istikmâl (2), iştihâr (1), i‘tibâr (2), kabûl (1), karâr (1), kemâl (1), kerem (1), kesad (1), kurbet (1), külli kelal (1), lezzet (4), lezzet-i cân (2), makâm (2), mâl (1), me‘âl (1), mecâl (2), menzil (1), mest (1), miskînlik (1), murâd (2), müşâhede (1), necât (3), neşv ü nemâ (1), netâyic (1), nevâ (2), nihâyet (3), ni‘met (1), nişân-ı lutf (1), nizâm (1), nusret (1), nutk u makâl (1), ‘ömr (1), perveriş (2), rağbet (1), râh (1), râhat (2), râhatlık (1), rahmet (3), rehâ (1), resm-i bakâ (1), revnâk (3), rif‘at (1), safâ (4), sebât (2), sevâb (1), sıhhat (1), sûret (1), şan (1), şeref (6), şifâ (9), tâc u taht (1), tavâf (1), tenhâ (1), tıynet (1), uzlet (1), vahdet (1), vefâ (2), vefât (1), visâl (4), vuslat (2), vücûd (2), yer (1), yir (1), yol (1), zafer (2), zevk (1), zevk ü safâlar (1), zib ü fer (1), ziver (1), ziyâ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Bul- fiili 21 farklı isimle 24 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Anun için hasûd *bulmaz emânı*

Sen öküş yaşagıl ol imdi kanı (YE/390)

(4) Bir kişi and icse öyle namâzın cemâ‘at-ıla kılmaga ol namâzuñ âhır rek‘atına irişse and yirine gelmez ammâ cemâ‘at *sevâbın bulur* (M/208)

Bul- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *emân*, *sevâb* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Örnekleri:

Baylığı (1), çâreñi (1), dermânı (1), emânı (1), fırsatın (1), hâli (1), hoşnûdlığını (1), hayât-ı câvidânı (1), hürmeti (1), ‘izz ü nâzuñ (1), kadrin (1), kemâlin (1), kıymeti (1), maksudın (1), murâdını (1), sağlığı (1), sevâbın (1), sevâbını (1), şöhreti (1), teşrifin (1), visâluñ (1), zîneti (1).

10.3. İsim + fiil ilişkileri

10.3.1. Söz dizimi ilişkileri²⁵

Taranılan metinlerde *bul-* fiili 129 farklı isim unsuruyla 213 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru nesne ve zarf görevindedir.

10.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Bul- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 107 farklı isim 186 kez, 21 farklı isim ise 24 kez yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) Ol azcuk zahmetlü 'ibâdeti zevâlsuz *devlet* ve *ni'met* bulmag-ıcun işleseñ delü olmuş olursın (M/311)

(6) Añsuzın irer Çalap hükmi aña
Bulmaz ol dermânı istep dörd yaña (G/789)

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *devlet* ve *ni'met* isimlerinin yalın, (6)'da ise *dermân* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Akıbet* (1), *âferîniş* (1), *âfiyet* (1), *amân* (2), *aram* (1), *âzâdelik* (1), *bahâ* (1), *bahâne* (1), *baht* (1), *basar* (1), *behâ* (1), *bekâ* (1), *belâ* (1), *cân* (5), *çâre* (7), *dem-i hayâ* (1), *dermân* (3), *dest-res* (3), *devlet* (4), *dirlik* (2), *em* (1), *eser* (1), *fâyide* (3), *felâh* (1), *ferah* (1), *firâg* (1), *gam* (1), *güşâd* (1), *halâs* (2), *halel* (1), *halvet* (5), *hayât* (10), *ictimâ'* (1), *ihyâ* (1), *îmân* (1), *imkân* (1), *inkırâz* (1), *intifa* (1), *intihâ* (2), *istikmâl* (2), *iştihâr* (1), *i'tibâr* (2), *kabûl* (1), *karâr* (1), *kemâl* (1), *kerem* (1), *kesad* (1), *kurbet* (1), *küllî kelal* (1), *lezzet* (4), *lezzet-i cân* (2), *makâm* (2), *mâl* (1), *me'âl* (1), *mecâl* (2), *menzil* (1), *mest* (1), *miskînlik* (1), *murâd* (2), *müşâhede* (1), *necât* (3), *neşv ü nemâ* (1), *netâyic* (1), *nevâ* (2), *nihâyet* (3), *ni'met* (1), *nişân-ı lutf* (1), *nizâm* (1), *nusret* (1), *nutk u makâl* (1), *'ömr* (1), *perveriş* (2), *rağbet* (1), *râhat* (2),

²⁵ *Bul-* fiilin Öztürk (2008: 1041, 1057,1072) söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

râhatlık (1), rahmet (3), rehâ (1), resm-i bakâ (1), revnâk (3), rif‘at (1), safâ (4), sebât (2), sevâb (1), sıhhat (1), sûret (1), şan (1), şeref (6), şifâ (9), tâc u taht (1), tavâf (1), tıynet (1), uzlet (1), vahdet (1), vefâ (2), vefât (1), visâl (4), vuslat (2), vücûd (2), yer (1), yir (1), yol (1), zafer (2), zevk (1), zevk ü safâlar (1), zib ü fer (1), ziver (1), ziyâ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Baylığı (1), çâreñi (1), dermânı (1), emânı (1), fursatın (1), hâli (1), hayât-ı câvidânı (1), hoşnûdlığını (1), hürmeti (1), ‘izz ü nâzuñ (1), kadrin (1), kemâlin (1), kıymeti (1), maksudın (1), murâdını (1), sağlığı (1), sevâbın (1), sevâbını (1), şöhreti (1), teşrifin (1), visâluñ (1), zîneti (1).

10.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde

Bul- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında zarf konumundaki 5 ayrı isim unsuru ile 6 kez yalın hâlde kullanılmıştır.

- (7) Kâmet ü zülfe giriftâr oldularsa cân ü dil
Ettilerdi *buldular bî-çâre* n’etdim n’eyledim (NB/318)
- (8) Leb-i Şîrîn’i Husrev *buldu tenhâ*
Hemân yok yire cân terk itdi Ferhâd (CS/63)

Yukarıdaki (7) ve (8) örneklerinde *bî-çâre, tenhâ* isim unsurları birleşikte yüklem konumundaki *bul-* fiilinin zarfını oluşturur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bî-çâre (1), eksük (2), hâzır (1), râh (1), tenhâ (1).

10.3.2. Anlam ilişkileri

Bul- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + temel anlam, temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

10.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

10.3.2.1.1. Temel + temel anlam ilişkisi

Bir takım birleşik fiil yapılarında *bul-* fiilinin taşıdığı anlamı tam olarak kaybetmediği görülür. *Hâzır bul-* birleşiminde de bu durum mevcuttur.

(10) İstedi hiç nesne *hâzır bulmadı*

N'eylemek n'itmek gerekdür bilmedi (G/871)

Yukarıdaki (10) örneğinde bulunan *hâzır* ismiyle *bul-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda gerçekte *olarak* unsurunun varlığı söz konusudur. Bu unsurun düşmesi veya yok sayılmasıyla fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

Hazır olarak bul-: *Hâzır bul-* (1).

10.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 117 farklı isimle 210 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Aç-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin *al-* (1); *-e maruz kal-*, *-e uğra-* (3); *edin-*, *-e kavuş-* (120); *elde et-* (8); *er-* (13); *et-* (2); *gör-*, *sahip ol-*, *ile karşılaş-* (12); *göster-*, *ortaya çıkar-* (8); *hâli al-* (33); *hâli edin-* (7); *ile donan-*, *süslen-* (3); *işi yap-* (1) olmak üzere 12 farklı yan anlamda kullanılmıştır.

(11) *Bulmazdı dil kemânı gümânsız nişân-ı lutf*

Sehm-i sa'âdet olmasa târi Muhammed'ün (CS/13)

(12) Her kim sözüne uymaz-ısa *bulısar belâ*

Her kim muti'ün olmaz-ısa göriser elem (CS/16)

(13) Ol azcuk zahmetlü 'ibâdeti zevâlsuz *devlet ve ni'met bulmag-ı*cun işleseñ delü olmuş olursın (M/311)

(14) Uşbu galbe teşvişinden hâs u 'âm

'Ömri geçdi *bulmadı halvet* makâm (G/603)

Bul- fiili yukarıdaki örneklerden (11)'de *al-*; (12)'de *-e maruz kal-*, *uğra*; (13)'de *edin-*, *-e kavuş-*; (15)'de *elde et-* anlamlarında *nişân-ı lutf*, *belâ*, *devlet ve ni'met* ve *halvet* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (15) Gel bu sınıklı gönlümüñ eyle ziyâretin
Bulmazdı tavâf-ı Ka'be-i 'ulyâyı bir nefes (CS/120)
- (16) Gâh olur kim fikr ile çok *mâl bulur*
Virür anı fikr-ile mülkler alur (G/615)
- (17) Dâye eydür deseydün öñdin baña
Tîz *çâre bulurdum* uş ben saña (YZ/143)
- (18) Makâm-ı sıdk u adâlet hayâ vü ilm ü amel
Kemâliyle buların *buluptur istikmâl* (ŞD/34)

Fiil (15) örneğinde *et-*; (16)'da *gör-*, *sahip ol-*, *ile karşılaş-*; (18)'de *göster-*, *ortaya çıkar-*; (12)'de *hâli al-* anlamlarında *halvet*, *mâl çâre*, *istikmâl* isimleri ise temel anlamlarında kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (19) Filcümle benzeyeydi zamir-i münîrine
Bulsa cihân-ı fânide resm-i bakâ seher (NB/68)
- (20) Cism-i lâtifî ile *bulur zib ü fer* cihân
İsm-i şerifî ile olur nâm-ver nişân (NB/99)
- (21) Fedâ cânım sana ey doğru varan
Müşâhede bulur anı başaran (YE/407)

Bul- fiili yukarıdaki (19)'da *hâli edin-*; (20)'de *ile donan-*; (21)'de *işi yap-* anlamlarında *resm-i bakâ*, *zib ü fer*, *müşâhede* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Al-: *Nişân-ı lutf bul-* (1); *-e maruz kal-*, *-e uğra-*: *Belâ bul-* (1), *halel bul-* (1), *inkırâz bul-* (1); *edin-*, *-e kavuş-*: *Âfiyet bul-* (1), *amân bul-* (2), *aram bul-* (1), *bahâ bul-* (1), *baht bul-* (1), *baylığı bul-* (1), *behâ bul-* (1), *bekâ bul-* (1), *cân bul-* (5), *dem-i hayâ bul-* (1), *dermân bul-* (3), *dermânı bul-* (1), *dest-res bul-* (3), *devlet bul-* (4), *dirlik bul-* (2), *em bul-* (1), *emânı bul-* (1), *fâyide bul-* (3), *halâs bul-* (2), *hâli bul-* (1), *hayât bul-* (10), *hayât-ı câvidânı bul-* (1), *ferah bul-* (1), *firâg bul-* (1), *hoşnûdlığını bul-* (1), *hürmeti bul-* (1), *îmân bul-* (1), *imkân bul-* (1), *i'tibâr bul-* (2), *'izz ü nâzuñ bul-* (1), *kerem bul-* (1), *kiymeti bul-* (1), *lezzet bul-* (4), *lezzet-i cân bul-* (2), *mecâl bul-* (2), *murâd bul-* (2), *murâdını bul-* (1), *nevâ bul-* (2), *ni'met bul-* (1),

nusret bul- (1), nutk u makâl bul- (1), ‘ömr bul- (1), perveriş bul- (2), rağbet bul- (1), râh bulma- (1), râhat bul- (2), râhatlık bul- (1), rahmet bul- (3), safâ bul- (4), sağlığı bul- (1), sevâb bul- (1), sevâbın bul- (1), sevâbını bul- (1), sıhhat bul- (1), şan bul- (1), şeref bul- (6), şifâ bul- (9), şöhreti bul- (1), tâc u taht bul- (1), teşrifin bul- (1), tynet bul- (1), yol bul (1), zevk bul- (1), zevk ü safâlar bul- (1), zafer bul- (2), ziyâ bul- (1); elde et-: Çâreñi bul- (1), fursatın bul- (1), halvet bul- (1), halvet demi bul- (2), halvet makâm bul- (1), maksudın bul- (1); er-: Necât bul- (3), rehâ bul- (1), visâl bul- (4), visâluñ bul- (1), vuslat bul- (2), vücûd bul- (2); et-: Basar bul- (1), tavâf bul- (1); gör-, sahip ol-, ile karşılaş-: Bî-çâre bul- (1), eksük bul- (2), eser bul- (1), gam bul- (1), kadrin bul- (1), makâm bul- (2), mâl bul- (1), vefâ bul- (2), tenhâ bul- (1); göster-, ortaya çıkar-: Bahâne bul- (1), çâre bul- (7); hâli al-: Âferîniş bul- (1), ‘akbet bul- (1), âzâdelik bul- (1), felâh bul- (1), güşâd bul- (1), ictimâ‘ bul- (1), ihyâ bul- (1), intifa bul- (1), intihâ bul- (2), istikmâl bul- (2), iştihâr bul- (1), kabûl bul- (1), karâr bul- (1), külli kelal bul- (1), kemâl bul- (1), kemâlin bul- (1), kesad bul- (1), kurbet bul- (1), me‘âl bul- (1), mest bul- (1), miskînlik bul- (1), neşv ü nemâ bul- (1), netâyic bul- (1), nihâyet bul- (3), nizâm bul- (1), sûret bul- (1), uzlet bul- (1), vahdet bul- (1), vefât bul- (1); hâli edin-: Resm-i bakâ bul- (1), revnâk bul- (3), rif‘at bul- (1), sebât bul- (2); ile donan-, süslen-: Zib ü fer bul- (1), zîneti bul- (1), ziver bul- (1); işi yap-: Müşâhede bul- (1).

10.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

10. 3.2.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Bul- fiilinin yer isimle 2 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklerde, bu birleşik fiil yapılarında (isim unsurundan anlaşılacağı üzere) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *mekan + fiil = fiil* şeklinde karşımıza çıkmıştır.

- (22) Aña dönüñ kim helâk olmayasız
Yohsa dünyâ içre *yir bulmayasız* (G/847)
- (23) Devlet-i aşkında umaram kapında *yer bulam*
Bahtı mûra gah olur taht-ı Süleymân arz eder (NB/203)

Kaynak = yir bul- → hedef = yaşa-

Kaynak = yer bul- → hedef = yaşa-

BTS'de oturacak yer sağlamak şeklinde geçen yer bul- fiilinin yukarıdaki örnekteki anlamı *yaşa-* şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Burada *fiil için mekan + fiil* metonimik eşleştirmesi sözkonusudur.

Örnekleri

Yaşa-: *Yer bul- (1)* , *yir bul- (1)*.

10.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Bul- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, nesneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

10.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 112 farklı isim unsuruyla 188 örnekte kullanıldığı bu görevde birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. İsim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya yükleme hâlde bulunmaktadır.

(24) ‘Âceb bu bend-i belâdan gönül *bulur* mı *halâs*

Tutup yaşum yolını dir ki lâ-tahîne menâs (CS/127)

(25) Niçe kim âsıysa magbûn gitmesün

Maksudın bulsun u mahzûn gitmesün (G/825)

(24) ve (25) örneklerinde nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlam öznenin o bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlenin öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âferîniş (1), âfiyet (1), ‘akıbet (1), amân (2), aram (1), âzâdelik (1), bahâ (1), baht (1), basar (1), behâ (1), bekâ (1), belâ (1), cân (5), dem-i hayâ (1), dermân (3), dest-res (3), devlet (4), dirlik (2), em (1), fâyide (3), felâh (1), ferah (1), firâg (1), gam (1), güşâd (1), halâs (2), halel (1), hâli (1), hayât (10), ictimâ‘(1), ihyâ (1), îmân (1), imkân (1), inkırâz (1), intifa (1), intihâ (2), istikmâl (2), iştihâr (1), i’tibâr (2), kabûl (1), karâr (1), kemâl (1), kerem (1), kesad (1), kurbet (1), külli kelal (1), lezzet (4), lezzet-i cân (2), makâm (2), mâl (1), me‘âl (1), mecâl (2), mest (1), miskînlik (1), murâd (2), necât (3), neşv ü nemâ (1), netâyic (1), nihâyet (3), ni‘met (1), nizâm (1), nusret (1), ‘ömr (1), perveriş (2), rağbet (1), râhat (2), râhatlık (1), rahmet (3), rehâ (1), resm-i bakâ (1), revnâk (3), rif‘at (1), safâ (4), sebât (2), sevâb (1), sıhhat (1), sûret (1), şan (1), şeref (6), şifâ (9), tâc u taht (1), tıynet (1), uzlet (1), vahdet (1), vefâ (2), vefât (1), visâl (4), vuslat (2), vücûd (2), zafer (1), zevk (1), zevk ü safâlar (1), zib ü fer (1), ziver (1), ziver (1), ziyâ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Baylığı (1), dermânı (1), emânı (1), hayât-ı câvidânı (1), hürmeti (1), hoşnûdlığını (1), ‘izz ü nâzuñ (1), kadrin (1), kemâlin (1), kıymeti (1), maksudın (1), murâdını (1), sağlığı (1), sevâbın (1), sevâbını (1), şöhreti (1), teşriifin (1), visâluñ (1), zîneti (1).

10.3.3.2. Nesneye yükleme

Fiilin 5 farklı isim unsuruyla 6 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfi konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın hâlde fiilin zarfi konumunda olduğu örnekler şu şekildedir:

- (26) Leb-i Şîrîn’i Hüsrev *buldu tenhâ*
Hemân yok yire cân terk itdi Ferhâd (CS/63)
- (27) İstedi hiç nesne *hâzır bulmadı*
N’eylemek n’itmek gerekdür bilmedi (G/871)

(26) ve (27) örneklerinde zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlam nesnenin o niteliği, varlığı edinmesini şeklinde ortaya çıkar.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bî-çâre (1), eksük (2), hâzır (1), tenhâ (1), râh (1).

10.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 9 farklı isim unsuruyla 20 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın, yükleme hâlde fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şu şekildedir:

(28) Bir lu'b ile hitâyâya *zafer buldu* ehl-i zeng (ŞD/87)

(29) *Fursatın bulup* Cem'ün katl itmedügiy'çün habîb

Hey nice yañılmışam diyü peşîmandur henüz (CS/113)

Yukarıda (28) ve (29)'da isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *bul-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bahâne (1), çâre (7), eser (1), halvet (5), müşâhede (1), nişân-ı lutf (1), tavâf (1), zafer (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Çâreñi (1), fursatın (1).

10.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

10.4.1. Bulun-

Bul- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki -n- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 9'dur. *Çâre (1), doğru (1), gâyet (1), had (1), kıymet (1), misâl (1), nihâyet (1), pâyân (1), vasf u kıyâs (1)* olmak üzere 9 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi ve zarfi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler

tüm örneklerinde temel anlam + yan anlam şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *bulun-* fiilinin yüklendiği görev tamlayıcıya yükleme ve özneye yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

- (28) Çırâk yandı delîl *doğru bulundu*
Ev aydın oldu vü uğrı bilindi (YE/408)
- (29) Şeb-i hicrâna *nihâyet bulunur* çünkü yine
İtdi hurşîd-i cihân-tâb tecellâ bu gice (CS/194)
- (30) Rûşen oldur ki *bulunmaz* yüzün ayına *misâl*
Hele akl âyinesi bu kadar idrâk eyler (ŞD/160)

Doğru, *nihâyet*, *misâl* isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örneklerde isim unsurları fiilin zarfı ve öznesi konumundadır. *Bulun-* fiili yukarıdaki örneklerden (28)'de gibi görül-; (29)'da *mevcut ol-*; (30)'da ise *ortaya çıkarıl-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Gibi görül-: *Doğru bulun-* (1); mevcut ol-: *Gâyet bulun-* (1), *had bulun-* (1), *kıymet bulun-* (1), *nihâyet bulun-* (1), *pâyân bulun-* (1), *vasf u kıyâs bulun-* (1); ortaya çıkarıl-: *Çâre bulun-* (1), *misâl bulun-* (1).

11. BULUN-

11.1. Anlamları

TaS'da fiil geçmemektedir (TaS: Bkz Bulun-).

Bulun- fiili taradığımız metinlerde birleşik fiil yapılarında *göster-*; *hâlde ol-*; *işle-* yan anlamlarıyla kullanılmıştır.

11.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı²⁶

Bulun- fiilinin taranılan metinlerde yalın hâlindeki 4 farklı isimle toplam 5 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bulun- fiili 2 farklı isimle 3 örnekte ismin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Nisâruñdur kamu eşk-i dürer-bâr
Ne kim *hâzır bulunursa* nazarda (CS/189)
- (2) Dünyâ için gussalanan mescid göricek tutnan
Anda *îmânsuz bulunan* Allah'ı bir bilmeyendür (YE/130)

Bulun- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *hâzır*, *îmânsuz* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı karşımıza çıkar.

Örnekleri:

Hazır (1), hâzır (1), imansuz (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı:

Bulun- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (3) Kan ağlayıp *günehde bulundumsa* ey peri
Öldürme ben kulunu yuma kanı kan ile (NB/349)

²⁶ Kahraman (1996: 111) *bulun-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yönelme*, *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *bulun-* fiilinin ismin sadece *yalın* hal ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (4) Kâfile geçdi sen *gaftetde bulundun*
Sakın sermâyeti virme ziyâne (YE/305)

Bulun- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *güneh*, *gaftet* isimlerinin bulunma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Gaftetde (1), *günehde (1)*.

11.3. İsim + fiil ilişkileri

11.3.1. Söz dizimi ilişkileri²⁷

Taranılan metinlerde *bul-* fiili 4 farklı isim unsuruyla 5 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru tamlayıcı ve zarf görevindedir.

11.3.1.1. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Bulun- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumundaki 2 isim unsuru 2 örnekte bulunma hâlinde kullanılmıştır.

- (3) Kâfile geçdi sen *gaftetde bulundun*
Sakın sermâyeti virme ziyâne (YE/305)
- (4) Kan ağlayıp *günehde buldumsa* ey peri
Öldürme ben kulunu yuma kanı kan ile (NB/349)

Yukarıdaki (3) ve (4) örneklerinde *gaftetde*, *günehde* isimleri *bulun-* fiilinin tamlayıcısı konumundadır.

Örnekleri:

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Gaftetde (1), *günehde (1)*.

²⁷ Öztürk (2008: 1032, 1057,1072) *bulun-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

11.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde

Bulun- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında zarf konumundaki 2 isim unsuru 3 örnekte yalın hâlde kullanılmıştır.

- (5) Nisâruñdur kamu eşk-i dürer-bâr
Ne kim *hâzır bulunursa* nazarda (CS/189)
- (6) Dünyâ için gussalanan meşid göricek tutınan
Anda *îmânsuz bulunan* Allah'ı bir bilmeyendür (YE/130)

Yukarıdaki (15) örneğinde *hâzır* ve *îmânsuz* isimleri *bulun-* fiilinin zarfi konumundadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Hazır (1), hâzır (1), îmâñsuz (1).

11.3.2. Anlam ilişkileri

Bulun- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

11.3.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

11.3.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 4 farklı isimle 5 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Bulun-* fiile ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *göster-* (2); *hâlde ol-* (3) ; *işle-* (1) olmak üzere 3 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (7) Kâfile geçdi sen *gaşletde bulundun*
Sakın sermâyeni virme ziyâne (YE/305)
- (8) Eger bunlar *hâzır bulunmasa* mîkdârından artuk tuz katicak ıslâh eder
(MŞ/30)
- (9) Kan ağlayıp *günehde bulundumsa* ey peri
Öldürme ben kulunu yuma kanı kan ile (NB/349)

Bulun- fiili yukarıdaki (7)'de göster-; (8)'de *hâlde ol-* (9)'da *işle-* anlamlarında *gaflerde*, *hâzır*, *günehde* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Göster-: *Gaflerde* (1); hâlde ol-: *Hazır* (1), *hâzır* (1), *imansuz* (1); işle-: *Günehde* (1).

11.3.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Bulun- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

11.3.3.3.1. Özneye yükleme

Bulun- fiili 4 örnekte 5 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

(10) Kâfile geçdi sen *gaflerde bulundun*

Sakın sermâyeni virme ziyâne (YE/305)

Bu örnekte isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

Örnekleri:

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Gaflerde (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 3 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

(11) Nisâruñdur kamu eşk-i durer-bâr

Ne kim *hâzır bulunursa* nazarda (CS/189)

(12) Dünyâ için gussalanan meşid göricek tutnan

Anda *îmansuz bulunan* Allah'ı bir bilmeyendür (YE/130)

Yukarıdaki (11) ve (12) örneklerinde zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlam öznenin o niteliği, varlığı edindirmesini sağlamaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Hazır (1), hâzır (1), îmânsuz (1).

11.3.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Bulun- fiili 1 farklı isim 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin *tamlayıcısı* konumundadır. İsim unsurunun yan anlamıyla bulunma hâlinde fiilin *tamlayıcısı* konumunda olduğu örnekler şu şekildedir:

(11) Kan ağlayıp *günehde bulundumsa* ey peri

Öldürme ben kulunu yuma kanı kan ile (NB/349)

Yukarıda (11)'de temel anlam + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örnekte *bulun-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+dAn):

Günehde (1).

12. BUYUR-

12.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. 1. *Emretmek*. 2. (*Saygı gösterilen kimse*) *Söylemek*, *demek* olarak gösterilir (TaS: Bkz Buyur-).

Taradığımız metinlerde *buyur-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *et-*; *gör-*, *söyle-*; *ver-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

12.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı²⁸

Buyur- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 7 farklı isimle toplam 8 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Buyur- fiili 5 farklı isimle 6 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Öldüm gamuñla *bûse buyur* kan bahâ didüm
Güldi didi ki kendüye gör ne ziyân sanur (CS/89)
- (2) Şeyhî amelden ere çü üryan eşiğine
Kaddine hâk-i âl-i abadan *buyur kaba* (ŞD/41)

Buyur- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *bûse*, *kaba* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Bûse (2), *cevâb* (1), *kabâ* (1), *kadem-rence* (1), *ma'zûr* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+m) :

Buyur- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

²⁸ Kahraman (1996: 112) *buyur-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *buyur-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(3) Çün lebin şerbeti her haste dile emsem olur
Anı biz haste-dile lûtf ile *buyur emelim* (NB/313)

(4) Saçın çininde hayrânın kaşın yayında kurbânım
Ne kim *buyursa fermânım* beğim kaşın gözün gamzen (NB/289)

Buyur- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *emel*, *fermân* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Emelim (1), fermânım (1).

12.3. İsim + fiil ilişkileri

12.3.1. Söz dizimi ilişkileri²⁹

Taranılan metinlerde *buyur-* fiilinin 7 farklı isim unsuruyla 8 kez birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde nesne ve zarf görevindedir.

12.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Buyur- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 4 farklı isim 5 kez, 2 farklı isim ise 2 kez yükleme hâlde *nesne* unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) Ey tabib-i zamân *cevâb buyur*
K'eyledi beni nâ-tüvân arpa (NB/111)

(6) Saçın çininde hayrânın kaşın yayında kurbânım
Ne kim *buyursa fermânım* beğim kaşın gözün gamzen (NB/289)

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *cevâb* isim unsuru yalın, (6)'da ise *fermân* isim unsuru yönelme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bûse (2), cevâb (1), kabâ (1), kadem-rence (1).

²⁹ Öztürk (2008:1041,1057,1071) *buyur-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Emelim (1), fermânım (1).

12.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde

Buyur- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 1 kez nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(7) Kerem ehli eger nezdik eger dûr

Buyurmuşlar ki elme'mûru *ma'zûr* (NB/41)

Yukarıdaki örneklerden (7)'de *ma'zûr* isminin yalın hâli almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ma'zûr (1).

12.3.2. Anlam ilişkileri

Buyur- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

12.3.2.1. Gerçek anlam ilişkileri

12.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 7 farklı isimle 8 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Buyur-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *et-* (1); *gör-*, *söyle-* (1); *ver-* (6) olmak üzere 3 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(8) Bir *kadem-rence buyur* yoluña olsun şâhum

Zer ü sîm ü ser ü cân ü dil ü dînüm ne ki var

(9) Kerem ehli eger nezdik eger dûr
Buyurmuşlar ki elme'mûru *ma'zûr* (NB/41)

(10) N'ola keremüñden baña bir *bûse buyursañ*
Çün biz kul anı söylemek iy şâh edebdür (CS/101)

Buyur- fiili yukarıdaki örneklerden (8)'de *et-*; (9)'da *gör-, söyle-*; (10)'da *ver-*yan anlamlarında, *kadem-rence*, *ma'zûr*, *bûse* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Et-: *Kadem-rence* (1); gör-, söyle-: *Ma'zûr* (1); ver-: *Bûse* (2), *cevâb* (1), *emelim* (1), *fermânım* (1), *kabâ* (1).

12.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Buyur- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

12.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfı konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde:

Buyur- fiili oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(11) Kerem ehli eger nezdik eger dûr
Buyurmuşlar ki elme'mûru *ma'zûr* (NB/41)

(11) örneğinde zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlam nesnenin o niteliği, varlığı edinmesini şeklinde ortaya çıkar.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ma'zûr (1).

12.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 6 farklı isim unsuruyla 7 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(12) Şeyhî amelden ere çü üryan eşîğine

Kaddine hâk-i âl-i abadan *buyur kaba* (ŞD/41)

(13) Saçın çininde hayrânın kaşın yayında kurbânım

Ne kim *buyursa fermânım* beğim kaşın gözün gamzen (NB/289)

Yukarıda (12) ve (13)'de isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *buyur-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bûse (2), cevâb (1), kabâ (1), kadem-rence (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+m):

Emelim (1), fermânım (1).

13. ÇAL-

13.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları (*Çal- I*) 1. Katmak, karıştırmak. 2. Sürmek, sürüştürmek, tılâ etmek. 3. Sürmek, sığamak (*Çal- II*) 1. Kesmek üzere sürmek, kesmek. 2. Vurmak, çarpmak, atmak. 3. Çelmek. 4. Çizmek, iptal etmek (*Çal- III*) 1. Bağlamak, takmak, sarmak anlamları taşır (TaS: Bkz Çal-).

Taradığımız metinlerde *çal-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *-la-* eki ile karşılanabilecek fiilleştirme görevi yanında *at-*, *vur-*, *üfle-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

13.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı³⁰

Çal- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme ve yönelme hâlindeki 7 farklı isimle toplam 12 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Çal- fiili 4 farklı isimle 5 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) İbrâhîm Halîl geldi Ka'be'ye bünyâd urdı
Oğlına *bıçak çaldı* İsmâîl kurbân kanı (YE/342)
- (2) Bu nağmeler deminde k'ağaçlar semâ ürür
Kim *kef çalar* başını kim saçar direm (ŞD/56)

Çal- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *bıçak*, *kef* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

Örnekleri:

Bıçak (2), dırnak (1), kef (1), tığ (1).

³⁰ *Çal-* fiilinin Kahraman (1996: 116) esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *çal-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme*, *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+I):

Çal- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (3) Bir yanadan mezar ola ölüp dirilici
Aşkın Sirâfili nice kim *çala sûrunu* (ŞD/290)

Çal- fiili, yukarıdaki örneklerden (3)'te *sûr* isminin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Sûrunu (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Çal- fiili 2 farklı isimle 6 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (4) Yol değildir râh-ı aşk içre Necâti bendenin
Sırça gönlün *taşa çaldın* dahi pâ-mâl eyledin (NB/284)
- (5) Sohbetler içre anılır olursa bu haber
Çengini *yere çalsın* u hınyâ-ger ağlasın (NB/127)

Çal- fiili, yukarıdaki örneklerden (4) ve (5)'de *taş*, *yer* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Taşa (2), *taşlara* (1), *yerlere* (2), *yere* (1).

13.3. İsim + fiil ilişkileri

13.3.1. Söz dizimi ilişkileri³¹

Taranılan metinlerde *çal-* fiilinin 7 farklı isim unsuruyla 12 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

³¹ Öztürk (2008:1041,1057,1072) *çal-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

13.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Çal- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 4 farklı isim 5 kez, 1 farklı isim ise 1 kez yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (6) Ok çekilir dırnağa denli dolar
Haylı ulaştırmağa *dırnak çalar* (NB/130)
- (7) Bir yanadan mezar ola ölüp dirilici
Aşkın Sirâfili nice kim *çala sûrunu* (ŞD/290)

Yukarıdaki örneklerden (6)'da *dırnak* isminin yalın, (7)'de ise *sûr* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bıçak (2), dırnak (1), keף (1), tığ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Sûrunu (1).

13.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Çal- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâldeki 2 farklı isim 6 kez tamlayıcı unsur olarak kullanılmıştır.

- (8) Zülf-i siyehin gönlümüz almağa sebep ne
Çün aldı dönüp *yerlere çalmağa* sebep ne (NB/369)
- (9) Nâmûs u âr şişesini *taşa çalmışım*
Yüzüm suyunu toprağa karam kandasın (ŞD/235)

Yukarıdaki (8) ve (9)'da *yer* ve *taş* isimlerinin yönelme hâli almış şekilleriyle tamlayıcı görevinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Taşa (2), taşlara (1), yerlere (2), yere (1).

13.3.2. Anlam ilişkileri

Çal- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel anlam + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

13.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

13.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 5 farklı isimle 6 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Çal-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *at-* (1); *el çırp-* (1); *üfle-* (1); *vur-*, *-la-* eki (3) olmak üzere 3 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (10) Kaddine karşı edemezsin âh-ı âteşin
Yazuk değil mi kim *çala* serv-i revâna *tîğ* (NB/74)
- (11) Bu nağmeler deminde k'ağaçlar semâ ürür
Kim *kef çalar* başını kim saçar direm (ŞD/56)

Çal- fiili yukarıdaki örneklerden (10)'da *at-*; (11)'de *el çırp-* yan anlamlarında, *tig*, *kef* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (12) Bir yanadan mezar ola ölüp dirilici
Aşkın Sirâfili nice kim *çala sûrunu* (ŞD/290)
- (13) İsmâ'ile *çaldum bıçak* bıçak ana kâr itmedi
Hak beni âzâd eyledi koçıla kurbândayıdum (YE/179)
- (14) Ok çekilir dırnağa denli dolar
Haylı ulaştırmağa *dırnak çalar* (NB/130)

Yukarıdaki örneklerden (12)'de *çal-* fiili *üfle-*; (13) ve (14)'de *vur-*, *-la-* ekiyle yan anlamlarında, *sûrunu*, *bıçak*, *dırnak* isimleri ise temel anlamlarında kullanıldığı görülür.

Örnekleri:

At-: *Tîğ* (1); el çırp-: *Kef* (1); üfle-: *Sûrunu* (1); vur-, -la- eki: *Bıçak* (2), *dırnak* (1).

13.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

13.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Çal- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 2 farklı isimle 6 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *aşağıla-* olmak üzere 1 ayrı anlamı karşıladığı görülür.

(15) Yol değildir râh-ı aşk içre Necâti bendenin
Sırça gönlün *taşa çaldın* dahi pâ-mâl eyledin (NB/284)

(16) Sohbetler içre anılır olursa bu haber
Çengini *yere çalsın* u hınyâ-ger ağlasın (NB/127)

Kaynak = taşa çal- → hedef = aşağıla-

Kaynak = yere çal- → hedef = aşağıla-

Yukarıda (15) ve (16) örneklerinde *taşa çal-* ve *yere çal-* birleşik fiillerinin *aşağıla-* anlamında kullanıldığı açıktır. Lakoff (2010: 37) yönelim metaforları bahsinde fiziki temel açısından yukarıda olanın iyi, aşağıda olanın kötü durumu belirttiğini ifade eder. Bu açıdan yaklaşıldığında *taşa çal-*, *yere çal-* metaforik ifadelerinin de burada kötü bir duruma işaret eden yönelim metaforları olduğu anlaşılır.

Örnekleri:

Aşağıla-: *Taşa (2), taşlara (1), yere (1), yerlere (2).*

13.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Çal- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

13.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 7 farklı isim unsuruyla 12 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (17) Kaddine karşı edemezsin âh-ı âteşin
Yazuk değil mi kim *çala* serv-i revâna *tîğ* (NB/74)
- (18) Bir yanadan mezar ola ölüp dirilici
Aşkın Sirâfli nice kim *çala sûrunu* (ŞD/290)

Yukarıda (17) ve (18)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi mevcut olduğu örneklerde *çal-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bıçak (2), dırnak (1), keף (1), tîğ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Sûrunu (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yönelme hâlinde fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şu şekildedir:

- (19) Nâmûs u âr şîşesini *taşa çalmışım*
Yüzüm suyunu toprağa karam kandasın (ŞD/235)
- (20) Zülf-i siyehin gönlümüz almağa sebep ne
Çün aldı dönüp *yerlere çalmağa* sebep ne (NB/369)

Yukarıda (19) ve (20)'de isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *çal-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Taşa (2), taşlara (1), yere (1), yerlere (2).

14. ÇEK-

14.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamı verilmemiştir (TaS: Bkz Çek-).

Taradığımız metinlerde *çek-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *al-*; *at-*; *ayrıl-*, *vazgeç-*; *bekle-*; *borcu yüklen-*, *borçlu ol-*; *çiz-*; *duy-*; *et-*; *hâlde bulun-*; *içir-*; *karşı gel-*, *isyan et-*; *katlan-*; *koy-*; *sor-*; *sür-*; *tart-*; *yap-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

14.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı³²

Çek- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 77 farklı isimle toplam 158 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Çek- fiili 61 farklı isimle 125 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Her bî-nazar ki sofrâ-i lutfundan *el çeke*
Ahşâma karşı aç ola vü bî-nevâ seher (NB/69)

(2) Âşık kaçan ki nâvek-i *âh-ı seher çeker*
Göklerde mihr ü mâh yüzüne siper çeker (NB/215)

Çek- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *el*, *âh-ı seher* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Acı (1), âh-ı seher (1), 'azâb (1), baş (1), belâ (5), belâlar (1), belek (1), bende (1), berg (1), cân (1), cedvel (2), cefâ (2), cevr (2), cevr-i cihân (1), cevr-i sakîl (1), cevr ü cefâ (2), cezâ (1), dâ'ire (3), daire (1), dâyire (1), dem (1), demler (1), derd ü gam (2), derd ü mihnet (1), derd ü minnet (1), el (9), elem (1), emek (2), erba'în (2),

³² *Çek-* fiilinin Kahraman (1996: 119) esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *çek-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme*, *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit ettik.

gam (4), gamlar (1), gussa (1), gussa vu gam (1), haber (1), harf (1), harîm (1), hat (3), intizâr (3), işkence (1), Kâdir ü Hâyî ü Bâki (1), kalem (4), kayd (2), meşakkat (1), mücâhede (1), mistar (1), nedem (2), nişân (4), pîş-keş (2), rakam (1), riyâzât (1), sefer (1), ser (2), siper (1), sitem (1), sürme (2) şerha (3), şîşe (1), tugra (1), tûl-ı emel (2), zahmet (15), zahmetler (2), zih (1), zih-gir (1), ziyân (1), zulm (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Çek- fiili 17 farklı isimle 24 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

- (3) Gönül gözü hâyâlinde olamaz fitneden hâlî
Çü uydu mest-i ayyâra ko çeksin şûr u gavgâyı (ŞD/295)
- (4) Cefâların çekemezler senin kemân kaşının
Ki bağı katılığın bildiler karîne ile (NB/394)

Çek- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de şûr u gavgâ, cefâ isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Belâların (1), belâyı (1), câm-ı şarâbı (1), cedvelini (1), cefâların (1), cefâsın (1), cevriñ (2), dâğı (2), derd ü gamuñ (1), elin (4), gamuñ (1), gamuñı (1), garâmeti (2), gönlümüz (1), minnetini (1), nâleleri (1), nüktesin (1), rakamı (1), sürmeyi (1), şûr u gavgâyı (1), toprağı (1), zahmetin (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Çek- fiili 12 farklı isimle 14 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (5) Zinhâr iy Yûnus gördüm dimegil
Dâra çekerler gördüm diyeni (YE/311)
- (6) Dil-berâ sevdâ-yı zülfün edeli şeydâ beni
Gözlerim yaşı çeker zencîre ser-tâ-pâ beni (NB/417)

Çek- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da dâr, zencîr isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Bâzâra (1), dâra (2), esrâra (1), halâsa (1), hisâba (1), pergâra (2), peymâne (1), şarâba (1), tavk-ı ubûdiyeyete (1), terâzûya (1), yâre (1), zencîre (1), zencîrine (1).

14.3. İsim + fiil ilişkileri

14.3.1. Söz dizimi ilişkileri³³

Taranılan metinlerde *çek-* fiilinin 77 farklı isim unsuruyla 158 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, nesne, tamlayıcı, zarf görevindedir.

14.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Çek- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yükleme hâlindeki 1 farklı isim 1 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (7) Ey Necâtî hançer-i hûn-rîz-i yâra teşneyiz
Sudan artık nesne *çekmez gönlümüz* kat'â bu gün (NB/342)

Yukarıdaki (7) örneğinde *gönlümüz* ismi *çek-* fiilinin öznesi konumundadır.

Örnekleri:

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n) :

Gönlümüz (1).

14.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Çek- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 56 farklı isim unsuru 118 örnekte yalın hâlde, 16 farklı isim unsuru 23 örnekte yükleme hâlinde nesne olarak kullanılmıştır.

- (8) Güzin it dünyâda bir eyü yoldaş
Ki bu nefsün pelidi *çekmeye baş* (YE/398)
- (9) Bu didüklerüñi sen duta gör hem
Ki yarın *çekmeyesin gussa vü gam* (KE/41)

Yukarıdaki (8) ve (9) örneklerinde *baş*, *gussa vü gam* isimleri *çek-* fiillerinin nesnesi konumundadır.

³³ Öztürk (2008: 1032, 1041,1057,1073) *çek-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Acı (1), âh-ı seher (1), 'azâb (1), baş (1), belâ (5), belâlar (1), berg (1), câm-ı şarâbı (1), cân (1), cedvel (2), cefâ (2), cevr (2), cevr-i cihân (1), cevr-i sakîl (1), cevr ü cefâ (2), cezâ (1), dâ'ire (3), daire (1), dâyire (1), dem (1), demler (1), derd ü gam (2), derd ü mihnet (1), derd ü minnet (1), el (9), elem (1), emek (2), erba'in (1), gam (4), gamlar (1), gussa (1), gussa vu gam (1), haber (1), harf (1), harîm (1), hat (3), intizâr (3), işkence (1), Kâdir ü Hâyy ü Bâki (1), kalem (4), kayd (2), meşakkat (1), mistar (1), mücâhede (1), nedem (2), nişân (2), rakam (1), riyâzât (1), sefer (1), ser (2), siper (1), sitem (1), sürme (2), şerha (3), şîşe (1), tugra (1), tûl-ı emel (2), zahmet (15), zahmetler (2), zıh (1), zih-gir (1), ziyân (1), zulm (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Belâların (1), belâyı (1), cedvelini (1), cefâların (1), cefâsın (1), cevrüñ (2), dâğı (2), derd ü gamuñ (1), elin (4), gamuñı (1), garâmeti (2), minnetini (1), nâleleri (1), nüktesin (1), rakamı (1), sürmeyi (1), şûr u gavgâyı (1), topragı (1), zahmetin (1).

14.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Çek- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumundaki 12 isim unsuru 14 örnekte yönelme hâlinde kullanılmıştır.

- (10) Ne bilir savma'a-i gamda benim çekdiğimi
Yürüyüp mey-kedelerde şu ki *peymâne çeke* (NB/396)
- (11) Cedvelden inen çıkma ki *pergâra çekerler*
Doğru yoluna gitmeyi dâra çekerler (NB/192)

Yukarıdaki (10) ve (11) örneklerinde *peymâne*, *pergâra* isimleri *çek-* fiillerinin tamlayıcısı konumundadır.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Bâzâra (1), dâra (2), esrâra (1), halâsa (1), hisâba (1), pergâra (2), peymâne (1), şarâba (1), tavk-ı ubûdiyeyete (1), terâzûya (1), yâre (1), zencîre (1), zencîrine (1).

14.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Çek- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında zarf konumundaki 5 isim unsuru 7 isim unsuru yalın hâlde kullanılmıştır.

- (12) Münşi-i kader dün beni dîvân-ı kazâda
Âlemlere olmağa *nişân çekti* çevirdi (NB/423)
- (13) Elüni öpmege cân *pîş-keş çeker* gönüm
'Aceb bu şey'-i kalîl ermagâna yitmez mi (CS/229)

Yukarıdaki (12) ve (13) örneklerinde *nişân*, *pîş-keş* isimleri *çek-* fiillerinin zarfı konumundadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Belek (1), bende (1), erba'în (1), nişân (2), pîş-keş (2).

14.3.2. Anlam ilişkileri

Çek- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

14.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

14.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 51 farklı isimle 132 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Çek-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *al-* (3); *at-* (1); *ayrıl-*, *vazgeç-* (1); *bekle-* (2); *borcu yüklen-*, *borçlu ol-* (1); *çiz-* (23); *duy-* (2); *et-* (14); *hâlde bulun-* (68); *içir-* (1); *karşı gel-*, *isyan et-* (1); *katlan-* (1); *koy-* (1); *sor-* (1); *sür-* (3); *tart-* (1); *yap-*(10) olmak üzere 17 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (14) Râz-ı lebini mest gözünden sorar gönül
Nâzîklik ile ağzını arar *haber çeker* (NB/215)
- (15) Çok tâc-dârı *tavk-ı ubûdiyeyete çeker*
Çok şehriyârı halka be-gûşu eder *nişân* (NB/99)

(16) Billâh ey servim giyâh-ı nâ-tüvândan *çekme ser*
K'ol kad-i ra'nadan ancak sâye durur mültemes (NB/261)

(17) Bâg-ı İrem gözüne görünmez kimsenin
Min ba'd kimse cennet için *çekmez intizâr* (NB/60)

Çek- fiili yukarıdaki örneklerden (14)'de *al-*; (15)'de *at-*, (16)'da *ayrıl-*, *vazgeç-*; (17)'de *bekle-* yan anlamlarında, *haber*, *tavk-ı ubûdiyeyet*, *ser*, *intizâr* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(18) Bin yıl *çekerse* aşk gamından *garâmeti*
Yok gönlümün bu mihnete bir dem nedâmeti (ŞD/266)

(19) Hatt *dâ'ire çekerse* ruhun üzre vechi var
Rûz-ı bahârda olmaz inen bî-gubâr ab (NB/58)

(20) Dil 'ışk-ı zülfüñ ile hemîşe *nedem çeker*
Bilmezsün iy sanem anı her-dem ne dem çeker (CS/90)

(21) Bâlâ-yı kaddüñi añalı dil belâdur
Cân derd-i hicrûñ-ile hemîşe *sitem çeker* (CS/90)

Fiilin yukarıdaki örneklerden (18)'de *borcu yüklen-*, *borçlu ol-*; (19)'da *çiz-*; (20)'de *duy-*; (21)'de *et-* yan anlamlarında, *garâmet*, *dâ'ire*, *nedem*, *sitem* isimleri ise temel anlamlarında kullanıldığı görülür.

(22) Göñül niçün çeker kûtuñda gamlar
Behişt içinde dirler kim *gam olmaz* (CS/109)

(23) Şimdi onlar yarar güzellere kim
Odaya iletip *şarâba çeker* (NB/135)

(24) Baş koşup zülfüñe gamzeñ sanemâ *ser mi çeker*
Göz göre sahn-ı haremde baña hancer mi çeker (CS/90)

(25) Gönül gözü hâyâlinde olamaz fitneden hâlî
Çü uydu mest-i ayyâra ko *çeksün şûr u gavgâyı* (ŞD/295)

Çek- fiili (22) örneğinde *hâlde bulun-*; (23)'de *içir-*; (24)'de *karşı gel-*, *isyan et-*; (25)'de *katlan-* yan anlamlarında, *gam*, *şarâba*, *ser*, *şûr u gavgâ* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(26) Dil olalı Ka'be-i 'ışka harîm çeker
Çekdi hayâl-i hatuñ aña *harîm* (CS/167)

(27) Sohbeta birkaç akçe harc çeker
Sarhoş eyler döner *hisâba çeker* (NB/135)

(28) /.../ ak düşen göze serçe ödin altun milile *sürme çeker* gibi çekmeler ağın gidere/.../ (MŞ/56)

(29) Keffesi ‘anber *terâzûya çeküp* cân Yûsuf’ın
Sanasın müşg-ile tartar kâkül-i müşgîn-i dôt (CS/55)

(30) /.../ eger enşeden çizmedin kuru hacâm-ı şarâbı at edüp *şîşe çekmeler* yutmak gevez ola /.../ (MŞ/75)

Fiil (26)’da *koy-*; (27)’de *sor-*; (28)’de *sür-*; (29)’da *tart-*; (30)’da *yap-* yan anlamlarında, *harîm*, *hisâb*, *sürme*, *terâzû*, *şîşe* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Al-: *Dem çek-* (1), *demler çek-* (1), *haber çek-* (1); at-: *Tavk-ı ubûdiyeyete* (1); ayrıl-, vazgeç-: *Ser çek-* (1); bekle-: *İntizâr çek-* (2); borcu yüklen-, borçlu ol-: *Garâmeti çek-* (1); çiz-: *Berg çek-* (1), *cedvel çek-* (2), *cedvelini çek-* (1), *dâ’ire çek-* (3), *daire çek-* (1), *dâyire çek-* (1) *harf çek-* (1), *hat çek-* (3), *kalem çek-* (3), *nişân çek-* (4), *rakam çek-* (1), *rakamı çek-* (1), *tugra çek-* (1); duy-: *Nedem çek-* (2); et- : *Âh-ı seher çek-* (1), *belek çek-* (1), *bende çek-* (1), *esrâra çek-* (1), *halâsa çek-* (1), *Kâdir ü Hâyî ü Bâki çek-* (1), *nâleleri çek-* (1), *pîş-keş çek-* (2) *siper çek-* (1), *sitem çek-* (1), *tûl-ı emel çek-* (2), *nüktesin çek-* (1); hâlde bulun-: *Acı çek-* (1), ‘*azâb çek-* (1), *baş çek-* (1), *belâ çek-* (5), *belâlar çek-*(1), *belâların çek-* (1), *belâyı çek-* (1), *cefâ çek-* (2), *cefâların çek-* (1), *cefâsın çek-* (1), *cevr çek-* (2), *cevr-i cihân çek-* (1), *cevr-i sakîl* (1), *cevr ü cefâ çek-* (2), *cevrüñ çek-* (2), *cezâ çek-* (1), *derd ü gam çek-* (2), *derd ü gamuñ çek-* (1), *derd ü mihnet çek-* (1), *derd ü minnet çek-* (1), *elem çek-* (1), *emek çek-* (2), *erba’in çek-* (1) *gam çek-* (4), *gamlar çek-* (1), *gamuñı çek-*(1), *gussa çek-* (1), *gussa vu gam çek-* (1), *işkence çek-* (1), *kayd çek-* (2), *meşakkat çek-* (1), *minnetini çek-* (1), *mücâhede çek-* (1), *riyâzât çek-* (1), *zahmet çek-* (15), *zahmetin çek-* (1), *zahmetler çek-* (2), *ziyân çek-* (1), *zulm çek-* (1); içir-: *Şarâba* (1); karşı gel-, isyan et-: *Ser çek-* (1); katlan-: *Şûr u gavgâyı çek-* (1); koy-: *Harîm çek-* (1); sor-: *Hisâba çek-* (1); sür-: *Sürme çek-* (2), *sürmeyi çek-* (1); tart-: *Terâzûya çek-* (1); yap-: *Dâğî çek-* (2), *sefer çek-* (1), *şerha çek-* (3), *şîşe çek-* (1), *yâre çek-* (1), *zih çek-* (1), *zih-gir çek-* (1).

14.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

14.3.2.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Çek- fiilinin 26 örnekte 10 farklı isim unsuruyla mecaz anlam ilişkisi etrafında *alet (zencir) + fiil, organ+fiil, yer + fiil* ilişkileri içerisinde metonomik anlamlı birleşik fiil yapıları oluşturduğu tespit edilmiştir.

- (31) Zülf-i siyehin gönlümüz almamağ ederse
Zencirine çek ola ki uslana desinler (NB/211)

Kaynak = zencirine çek- → hedef = bağla-

Yukarıdaki örnekte hedef kavram olan bağla- fiili için bu hareketin yapıldığı nesneye dayalı bir kullanım söz konusudur. Bu açıdan burada *alet (zencir) + fiil* şeklinde metonimik bir kullanım mevcuttur.

- (32) Ey Necâtî hançer-i hûn-rîz-i yâra teşneyiz
Sudan artık nesne çekmez gönlümüz kat'â bu gün (NB/342)

Kaynak = gönlümüz çek- → hedef = iste-, arzu et-

Yukarıdaki beyitte *gönül çek-* kaynak kavramı *iste-, arzu et-* hedef kavramını anlatmak için kullanılmıştır. Burada parça- bütün ilişkisi yönüyle gönülün insan yerine kullanıldığı görülür. Bu yönüyle birleşik fiil hem parça-bütün hem de *hareket için organ + fiil* şeklinde metonimik bir ifade olarak karşımıza çıkar.İsim unsuru insanla alakalı olduğu için ayrıca *parça-bütün (gönül-insan)* ilişkisi de mevcuttur.

- (33) Gül Yusufu devrinde güzellik satamaz hiç
Gün başına bir gerçi ki bâzâra çekerler (NB/193)

Kaynak = bâzâra çek- → hedef = Satışa çıkar-

(33) örneğinde *bazara çek-* kaynak unsuru *satışa çıkar-* hedef unsuru anlamıyla kullanılmasının yanı sıra burada hareket için yer + fiil şeklinde metonimik bir ifade durumu da söz konusudur. Pazar satış işinin yapıldığı yerdir bu yönüyle bu örnek yer adının hareket için kullanıldığı metonimik bir ifadedir.

Örnekleri:

As-: *Dâra çek-* (2); bağla-: *Zencîre çek-* (1), *zencîrine çek-* (1); can çekiş-, ölmek üzere ol-: *Cân çek-* (1); Düzelt: *Pergâra çek-* (2); düzgün çizgi çiz-: *Mıstar çek-* (1); içki iç-: *Câm-ı şarâbı -ı şarâbı çek-* (1), *peymâne çek-* (1); iste-, arzu et-:

Gönlümüz çek- (1); *özle-*, *hasret çek-*: *Topragı çek-* (1); *satışa çıkar-*: *Bâzâra çek-* (1); *vazgeç-*, *uzaklaş-*: *El çek-* (9), *elin çek-* (4).

14.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Çek- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, nesneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

14.3.3.1. Özneye yükleme

Çek- fiili 72 örnekte 27 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız veya yükleme hâlinde bulunmaktadır.

(34) /.../ kim ol bahîlligüñ günâhı lâzım ola aña ‘*azâb çekmeyince* kurtılmaya peygamber ‘aleyhi’s-selâm eydür /.../ (M/277)

(35) Ol dost bize gelmezise ben dostu girü varayın

Çeküben cevri ü cefâyı dostumun yüzün göreyin (YE/249)

(34) ve (35) örneklerinde *çek-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

‘*Azâb* (1), *acı* (1), *baş* (1), *belâ* (5), *belâlar* (1), *cefâ* (2), *cevr* (2), *cevr-i cihân* (1), *cevr-i sakîl* (1), *cevr ü cefâ* (2), *cezâ* (1), *derd ü gam* (2), *derd ü mihnet* (1), *derd ü minnet* (1), *elem* (1), *emek* (2), *gam* (4), *gamlar* (1), *gussa* (1), *gussa vu gam* (1), *işkence* (1), *kayd* (2), *meşakkat* (1), *mücâhede* (1), *nedem* (1), *tûl-ı emel* (2), *zahmet* (15), *zahmetler* (2), *ziyân* (1), *zulm* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Belâların (1), belâyı (1), cefâların (1), cefâsın (1), cevriûñ (2), dâğı (2), derd ü gamuñ (1), gamuñı (1), garâmeti (1), minnetini (1), zahmetin (1).

14.3.3.2. Nesneye yükleme

Fiilin 5 farklı isim unsuruyla 6 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi, tamlayıcısı, zarfı konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Çek- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne + yüklem* şeklinde görülür. Özne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(36) Ey Necâtî hançer-i hûn-rîz-i yâra teşneyiz

Sudan artık nesne *çekmez gönlümüz* kat'â bu gün (NB/342)

Yukarıdaki örnekte *çek-* fiili birleşikte özne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki nesne, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Gönlümüz (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Çek- fiili 3 örnekte 3 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(37) Dil derd-mendi *bende çekelden* gurûr ile

Bağlamış Allâh Allâh o zülf-i dü-tâ gönül (NB/299)

(38) Dil kimyâsı kalbî ola sâfa münkalib

Çekse halâsa lutfî 'ayârî Muhammed'üñ (CS/13)

(37) ve (38) örneklerinde *çek-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki nesnesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Halâsa (1), şarâba (1), terâzûya (1), zencîre (1), zencîrine (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

Çek- fiili 5 örnekte 4 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(39) Dokuz etti feleğin cevherini sun-i Kadim

Kasdı budur ki tapuna *çeke* adetce *belek* (NB/76)

(40) Tevkî'i refî olmaya mensûr-ı cemâle

Kaşın gibi kendiyi *nişan çekti* çevirdi (NB/423)

Yukarıdaki örneklerde geçen *çek-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki nesnesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Belek (1), bende (1), nişân (2), pîş-keş (1).

14.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 37 farklı isim unsuruyla 78 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(41) Nice kez ol serv-i serkeş gördü ayaklar rakip
Demedi bir kez ki *el çek* derd-mendimden benim (NB/307)

(42) Türlü *nüktesin çekerem* ben rakibin dostum
Mûrdan olur zebûn olursa ejderha garib (NB/162)

Yukarıda (41) ve (42) örneklerinde *çek-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âh-ı seher (1), berg (1), cedvel (2), dâ'ire (3), daire (1), dâyire (1), dem (1), demler (1), el (9), erba'în (1), haber (1), harf (1), harîm (1), hat (3), intizâr (3), Kâdir ü Hâyy ü Bâki (1), kalem (4), nedem (1), nişân (2), rakam (1), riyâzât (1), sefer (1), ser (2), siper (1), sitem (1), sürme (2) şerha (3), şîşe (1), tugra (1), zih (1), zih-gir (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Cedvelini (1), elin (4), garâmeti (1), nâleleri (1), nüktesin (1), rakamı (1), sürmeyi (1), şûr u gavgâyı (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(43) Cedvelden inen çıkma ki pergâra *çekerler*
Doğru yoluna gitmeyeni *dâra çekerler* (NB/192)

(44) Âşüfteler ol gamze-i hûn-rîzin ucundan
Hançerler ile sinelere *yâre çekerler* (NB/193)

Yukarıda (43) ve (44) örneklerinde *çek-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Dâra (2), esrâra (1), hisâba (1), tavk-ı ubûdiyeyete (1), yâre (1).

14.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

14.4.1. Çekdür- /Çektir-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan *-Dir* fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şeklinin yalnız *intizâr ve zahmet* isimleriyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *intizâr ve zahmet* isim unsuru ile kurulan birleşik yapıları temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

(45) Nikâbuñ keşf idüp göster yüzüñi
İgen çekdürme baña intizârı (CS/213)

(46) Lutf-ı tab'ındır Necâtî sana zahmet çektiren
Udu yakar nâfeyi âvâre eyler yahşi tîb (NB/160)

(45) ve (46) örneklerinde *intizâr çekdür-* ve *zahmet çektür-* birleşik fiil yapıları gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam olarak *beklet-*, *ettir-*, *-e maruz kal-* şeklindedir.

Örnekleri:

Beklet-, ettir-: *İntizârı çekdür-* (1); -e maruz bırak-: *Zahmet çektir-* (1).

14.4.2. Çekil-

Çek- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki *-l-* ile genişlemiş örneklerinin sayısı 7'dir. *Âh, âh ü nâle, cân ü dil, defter, piş-keş yok yere, zencîr* olmak üzere 7 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi, zarfı ve tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *âh, âh ü nâle, piş-keş* örneklerinde temel anlam + yan anlam, *zencîr* örneğinde deyim aktarması (metafor) ve *cân ü dil, deftere* örneğinde ise ad aktarması (metonimi) şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *çekil-* fiilinin yüklendiği görev gerçekleştirme ve gerçekleştirme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(47) Benim ahım senin kaddin görelden mu'attar etti âfâkı
Çekildi nâle-i kumru ile serv-i revân şimdi (NB/407)

(48) Cân ü dil k'ol semen-bere çekilir

Piş-keşdir ki beğlere *çekilir* (NB/201)

Ah, piş-keş isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı (47) örneğinde isim unsuru fiilin öznesi, (48) örneğinde ise isim unsuru fiilin zarfı konumundadır. *Çekil-* fiili yukarıdaki örneklerden (47)'de *edil-*; (48)'da ise *ver-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

(49) Cân bağlamak ol-zülf-i perîşâna ne müşkül

Zencîre çekilmek dil-i divâne ne müşkül (ŞD/203)

(50) Hattı vasfın Necâtî yazmaz isen

Hatt-ı nisyân o *deftere çekilir* (NB/202)

(49) örneğinde *zencîre çekil-* birleşik fiil yapısı mecaz anlam ilişkisi bakımından metaforik bir ifade taşıdığından hedef kavramı *âşık ol-*'dir. (50) örneğindeki *deftere çekil-* birleşik fiil yapısı ise *mahal* ilgisiyle metonimik bir anlam ilişkisi taşır ve *yazıl-* şeklinde anlamlandırılmalıdır.

Örnekleri:

Aşık ol-: *Can ü dil (1)*, *zencîre (1)*; armağan ver-: *Piş-keş (1)*; edil-: *Âh ü nâle (1)*, *âhim (1)*; söylen-: *Yok yere (1)*; yazıl-: *Deftere (1)*.

14.4.3. Çekiş-

Çek- fiilinin, eklendiği fiil köküne oluş anlamı katan fiilden fiil yapma eki *-ş-* ile genişlemiş şeklinin yalnız *cân* ismiyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu örnekte söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *cân* isim unsuru ile oluşturulan birleşik fiil yapısı ise ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Morfo-sentak ilişkisi açısından *çekiş-* fiilinin yüklendiği görev gerçekleşme olarak karşımıza çıkmaktadır.

(51) Beni yavuz amelim şuna yetiştirdi kim

Derd ile *cân çekişem* ölmek ola dermânım (NB/307)

(51) örneğindeki *cân çekiş-* birleşik fiil yapısı ise *parça-bütün (cân-insan)* ilişkisi ilgisiyle yukarıdaki örnekte *hareket* için *nesne + fiil* dayanan metonimik bir anlam ilişkisi taşır ve *ölmek üzere ol-* şeklinde anlamlandırılmalıdır.

Örnekleri:

Ölmek üzere ol-: *Cân çekiş- (1)*.

15. ÇIK-

15.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Erişmek, müncer olmak* 2. *Vazgeçmek* olarak karşımıza çıkar (TaS: Bkz Çık-).

Taradığımız metinlerde *çık-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *etmeye başla-*; *işi yap-*; *itiraz et-*; *hâlde ol-*; *kurtul-*; *-sız hâle gel-*; *yapmaya git-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

15.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı³⁴

Çık- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 24 farklı isimle toplam 40 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Çık- fiili 5 farklı isimle 11 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Geldiğince gam gönül mülkine cân *karşı çıkar*
Nice izzet etmesin bir memleket sultânıdır (NB/230)
- (2) *Cân çıktı* hasret ile gönül çıkmaz erteye
Rûz-ı kıyâmet oldu meğer şeb dedikleri (NB/411)

Çık- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *karşı*, *cân* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Cân (2), *karşı* (3), *karşu* (3), *korku* (1), *mübtela* (1), *nefs* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Çık- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

³⁴ *Çık-* fiilinin Kahraman'da (1996: 121) esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik*, *araçsızlık*- *yalnızlık* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *çık-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme*, yönelme ve ayrılma hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(3) Yine uşşâka *dilin çıktı* kudurdun mu rakîb
Biliriz böyle ulur seg kim ola divâne (NB/380)

(4) Yûsuf anda eglenür olur koca
Yakın gelür 'ömri kim *çık*a uca (YZ/283)

Çık- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *dil*, 'ömür' isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Dilin (1), ömri (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Çık- fiili 6 farklı isimle 10 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmektedir.

(5) Hecr-i ruhunla *erteye çıkmayıyazdı* şem
Bir pâre yummadı gözün olunca tâ seher (NB/66)

(6) Cân ü dil leblerinle *zülme çıkar*
Beni öldürmedin sana ne değer (NB/183)

Çık- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *erte*, *zülm* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

Örnekleri:

Ava (1), başa (2), erteye (2), seyre (3), zülme (1) .

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Çık- fiili 12 farklı isimle 17 örnekte ismin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(7) Kişi farz olan 'ameli terk idicek 'özrsüz *imândan çıkar* (M/151)

(8) Amma şunlar kim farz-ı 'ayn olan 'ameli terk itmeg-ile *mü'minlikden çıkmaz* didiler (M/151)

Çık- fiili, yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *imân*, *mü'min* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu anlaşılır.

Örnekleri:

Başdan (3), cân ü gönülden (1), cedvelden (1), elden (2), endîşeden (1), gözden (1), gözünden (1), imândan (2), kendüzinden (1), mü'minlikden (1), râh-ı edebden (1), sözünden (1), yoldan (1).

15.3. İsim + fiil ilişkileri

15.3.1. Söz dizimi ilişkileri³⁵

Taranılan metinlerde *çık-* fiilinin 24 farklı isim unsuruyla 40 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevi şeklindedir.

15.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Çık- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 3 farklı isim 3 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(9) Göñülden *korku çıkmak* göñül ve dîn harâblığına delîldür (M/155)

(10) Yûsuf anda eglenür olur koca

Yakın gelür ‘*ömri* kim *çık*a uca (YZ/283)

Yukarıdaki örneklerden (9) ve (10)’da *korku*, ‘*ömr*’ isimlerinin yalın hâli almış şekilleriyle özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

Korku (I).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Dilin (I), ömri (I).

15.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Çık- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelim hâlindeki 6 farklı isim 10 örnekte, 12 farklı isim unsuru 17 örnekte tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

(11) Cân çıktı hasret ile gönül *çık*maz erteye

Rûz-ı kıyâmet oldu meğer şeb dedikleri (NB/411)

(12) Hem-dem olan gamze-i hûn-rîzine *baş*dan çıkar

Gizli râzı âşıkın ol türk-i ser-hoşdan çıkar (NB/239)

³⁵ Öztürk (2008:1032, 1042,1058,1073) *çık-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından özne + fiil, nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil şeklinde görüldüğünü belirtir.

Yukarıdaki örneklerden (11)'de *erte* isminin yönelme, (12)'de ise *baş* isminin ayrılma hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ava (1), başa (2), erteye (2), seyre (3), zülme (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Başdan (3), cân ü gönülden (1), cedvelden (1), elden (2), endişeden (1), gözden (1), gözünden (1), imândan (2), kendüzinden (1), mü'minlikden (1), râh-ı edebden (1), sözünden (1), yoldan (1).

15.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Çık- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 2 farklı isim 3 örnekte zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

(13) *Karşu çıkdı ya'kûb'uñ ögey kızı*

Haberün nedür ne dersün eyt sözi (YZ/173)

(14) Bu hâlk ile Necâtî nice etsin ihtilât

Her kim söyletirse sana *mübtelâ çıkar* (NB/185)

Yukarıdaki örneklerden (13) ve (14)'de *karşu*, *mübtelâ* isimlerinin yalın hâli ile zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Karşı (3), karşı (3), mübtela (1).

15.3.2. Anlam ilişkileri

Çık- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + temel anlam, temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

15.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

15.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Çık- fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *çık-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür. *Seyre çık-* ve *zülme çık-* birleşğinde de bu durum mevcuttur.

- (15) Revâ mıdır ki güneş yüzüne kamer diyeler
Geceyle *seyre çıkarsan* dahi neler diyeler (NB/202)
- (16) Cân ü dil leblerinle *zülme çıkar*
Beni öldürmedin sana ne değer (NB/183)

Yukarıdaki beyitlerde tamlayıcı konumunda bulunan *seyr ve zülm* isimleriyle *çık-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda gerçekte *etmeye* unsurunun varlığı söz konusudur. Bu unsurun düşmesi veya yok sayılmasıyla fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

Etmeye *çık-*, (veya) başla-: *Seyre (3), zülme (1)*

15.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 8 farklı isimle 13 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Çık-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *hâlde ol-* (1); *işi yap-* (3); *itiraz et-* (3); *kurtul-* (1); *-sız hâle gel-* (4); *yapmaya git-* (1) olmak üzere 6 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (17) Bu hâlk ile Necâtî nice etsin ihtilât
Her kim söyletirse sana *mübtelâ çıkar* (NB/185)
- (18) Mekke kavmı cümle *karşu çıkdılar*
Her birisi boynına ip dakdılar (G/863)

Çık- fiili yukarıdaki örneklerden (17)'de *hâlde ol-*; (18)'de *işi gerçekleştir-*yan anlamlarında, *mübtelâ, karşu* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (19) Şeş ciheti sen dahı yıksañ gerek
Ya'ni bu *endişeden çıksañ gerek* (G/705) kurtulmak

(20) Zülfüñi döndürdi dînden kendü *îmândan çıkup*

Kasd-ı îmân eyleyüp el bir ider kâfer hâtuñ (CS/142) sız hâle gelmek

(21) Aydur: Kalkubanı Dirse Han senüñ oğluñ yirinden örü turdı, göksi
gözel kaba tağa *ava çıkdı* (DK/84)

Çık- fiili yukarıdaki örneklerden (19)'de *itiraz et*; (20)'de *-sız hâle gel-*; (21)'de *yapmaya git-* yan anlamlarında, *endişe*, *îmân*, *av* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Hâlde ol-: *Mübtela çık-* (1); işi yap-: *Karşu çık-* (3); itiraz et-: *Karşı çık-* (3);
kurtul-: *Endişeden çık-* (1); -sız hâle gel-: *Îmândan çık-* (2), *korku çık-* (1),
mü'minlikden çık- (1), *sözünden çıkma-* (1); *yapmaya git-*: *Ava çık-* (1).

15.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

15.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Çık- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 8 farklı isimle 13 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu örneklerde isim ile fiil unsuru birlikte *aşık et-* (1); *kura çek-* (1); *terketme-*, *yalnız bırak-*, *dışla-* (1) olmak üzere 3 ayrı anlamı karşılamaktadır.

(22) Ey bana sen ağlamakla *başa çıkmazsın* diyen

Gözü yemeyen kişi ummâna olmaz aşınâ (NB/158)

Kaynak = başa çık- → *hedef = üstesinden gel-*

ADS'de *bir şeye gücü yetmek* anlamında kullanılan *başa çık-* fiili burada benzer bir şekilde *üstesinde gel-* anlamıyla kullanılmıştır. Yönelim metaforlarından bahsederken Lakoff (2010: 37) fiziki temel açısından yukarıda olanın iyi durumu belirttiğini ifade eder. Bu yönüyle yaklaşıldığında *başa çık-* birleşik fiil yapısının burada iyi bir duruma (*üstesinden gel-*) işaret eden yönelim metaforu olarak kabul edilmesi mümkündür.

(23) Göz *elden çıkmadın* ağlamag-ıla

Güzeller yolına ölmek güzeldür (CS/81)

Kaynak = elden çık- → *hedef = yit-, hakimiyetten çık-*

Yukarıdaki beyitte *el hakimiyettir* birincil metaforuna dayanılarak oluşturulan elden çık- karmaşık metaforu doğal olarak yit-, hakimiyetinden çık- anlamları taşımaktadır.

- (24) Sürdüğü devlet kamu *gözden çık*
Gerdiş-i gerdûn ne kim yaptı yıka (G/795)

Kaynak = *gözden çık-* → *hedef* = *unutul-*

Yukarıdaki örnekte unutul- anlamı taşıyan *gözden çık-* karmaşık metaforunun *göz hafızadır* birincil metaforuna dayanılarak oluştuğunu düşünmekteyiz.

- (25) Fenâ yeli çü ömrün ede târâc
Gözünden çıkısar sim ü zer ü tâc (NB/134)

Kaynak = *gözünden çık-* → *hedef* = *önemsiz hâle gel-, değeri düş-*

Yukarıdaki beyite benzer bir şekilde yine gözün kullanıldığı bu örnekte *göz akıldır* birincil metaforuna dayanılarak oluşturulan *gözünden çık-* karmaşık metaforunun aklın değer biçme, değerlendirme yönünün öne çıkarılarak kullanılması söz konusudur.

Örnekleri:

Doğruluktan ayrıl-: *Râh-ı edebden çık-* (1), *yoldan çık-* (1); Haddini aş-: *Baş*
çık- (1); *kendini yok say-*: *kendüzinden çık-* (1); sevilme-, unutul-: *Cân ü gönülden*
çık- (1); önemsiz hâle gel-: *Gözünden çık-* (1); unutul-: *Gözden çık-* (1); üstesinden
gel-: *Baş*
çık- (1); yit-: *Elden çık-* (2); *yoldan çık-*: *Başdan çık-* (3).

15.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Çık- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 7 farklı isimle 8 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

- (26) Cân çıktı hasret ile gönül *çık*
maz erteye
Rûz-ı kıyâmet oldu meğer şeb dedikleri (NB/411)

Kaynak = *erteye çık-* → *hedef* = *öl-*

Erte yarın anlamında zaman ifade eden bir kelimedir. Burada *çık-* fiili de ulaş- anlamındadır. Yarına ulaşmak ise, hayatın devam etmesi, yaşamak demektir. Bu açıdan bakıldığında *yaşam için zaman (erte) + yardımcı fiil* metonimik ifadesinin yaşamak fiilini anlatmak üzere kullanıldığı anlaşılır.

(27) *Nefs çıkar* başdan u baş üzre durur
Çün hevâyîdür havâda taht urur (G/1077)

Kaynak = nefis çık- → *hedef = öl-*

Öl- anlamında kullanılan hedef kavram ile *nefs çık-* kaynak kavramı arasındaki parça-bütün ilişkisine dayanan yukarıdaki örnekte *hareket* için *nesne+fiil* kullanılmıştır.

Örnekleri:

Azarla-, çok konuş-: *Dilin çık-* (1); doğruluktan ayrıl-: *Cedvelden çık-* (1); öl-: *Cân çık-* (2), *erteye çık-* (2), *nefs çık-* (1), *ömri çık-* (1); sevilmeye-, unutul-: *Cân ü gönülden çık-* (1).

15.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Çık- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, tamlayıcıya yükleme, gerçekleştirme ve gerçekleşme şeklinde görülmektedir.

15.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 5 farklı isim unsuruyla 11 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı ve zarfı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Çık- fiili 4 örnekte 3 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru ayrılma hâlinde bulunmaktadır.

(28) Kişi farz olan ‘ameli terk idicek ‘özrsüz *îmândan çıkar* (M/151)

(29) Amma şunlar kim farz-ı ‘ayn olan ‘ameli terk itmeg-ile *mü’minlikden çıkmaz* didiler (M/151)

Yukarıdaki (28) ve (29) örneklerinde *çık-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Endîşeden (1), imândan (2), mü'minlikden (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

Çık- fiili 7 örnekte 2 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf+ yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(30) Kuyundan esen yeke *çık* karşı dil ü cân

Şol resm ile kim Ka'be yolundan gele hâcî (NB/403)

(31) Yûsuf dahî *karşu çık*di menzile

Leşker ü haşem bindi sag u sola karşı (YZ/269)

(30) ve (31) örneklerinde *çık-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Karşı (3), karşı (3), mübtela (1).

15.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Çık- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne + yüklem* şeklinde görülür. Özne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(32) Göñülden *korku çık*mak göñül ve dîn harâblığına delîldür (M/155)

(32) örneğinde *çık-* fiili birleşikte özne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Korku (1).

15.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 2 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve akuzatif hâli ile fiilin tamlayıcı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(33) Dedüm ey meh *seyre çık* kim bâğ-ı dil-cûdur bu gün

Dağıtıp zülfün dedi kim gün bulutludur bu gün (NB/142)

(34) Cân ü dil leblerinle *zülme çıkar*

Beni öldürmedin sana ne değer (NB/183)

Yukarıda (40) ve (41)'de isim ile fiil unsuru *çık-* fiili önündeki isim unsurunun taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Seyre (3), zülme (1).

15.3.3.4. Gerçekleşme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 2 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin özne konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(35) *Cân çıktı*_hasret ile gönül çıkmaz erteye

Rûz-ı kıyâmet oldu meğer şeb dedikleri (NB/411)

(36) Yûsuf anda eglenür olur koca

Yakın gelür 'ömri kim *çık*a uca (YZ/283)

Yukarıda (35) ve (36)'da isim ile fiil unsuru *çık*- fiili önündeki isim unsurunun taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (2).

Yükleme hâli ile kullanılışı:

Ömri (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla ayrılma hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(37) *Cedvelden* inen *çıkma* ki pergâra çekerler

Doğru yoluna gitmeyeni dâra çekerler (NB/192)

(38) Hem-dem olan gamze-i hûn-rîzine *başdan çıkar*

Gizli râzı âşıkın ol türk-i ser-hoşdan çıkar (NB/239)

Yukarıda (37) ve (38)'de isim ile fiil unsuru *çık*- fiili önündeki isim unsurunun taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Ayrılma hâli ile kullanılışı:

Başdan (3), *cân ü gönülden* (1), *cedvelden* (1), *elden* (1), *erteye* (2), *gözden* (1), *gözünden* (1), *kendüzinden* (1), *nefs* (1), *râhdan* (1), *yoldan* (1).

15.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

15.4.1. Çıkar-

Çık- fiilinin ettirgenlik hâli olan fiil 12 farklı isimle 14 kez kullanılmıştır. . Bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *ün*, *hükm*, *'öşr*, *subh*, *din*, *yazuk* isim unsurları *temel anlam + yan anlam*, *elden*, *başdan* isim unsurları deyim aktarması, *behâ*, *bâzâr*, *gönül* isim unsurları ise ile oluşturulan birleşik fiil yapısı ise ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

(39) Eydürüz kim kişi âyeti yâ hadfisi te'vîl itse bir *hükm çıkar*sa ol hükm şol vakt kabûl olur (M/153)

(40) Anun rûşen yüzü nûru getirdi geri imâna

Anun fettân saçı çîni *çıkardı* sûfiyi *dinden* (ŞD/232)

Hükm, *din* isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örneklerde isim unsurları fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır. *Çıkar-* fiili yukarıdaki örneklerden (39)'de *ortaya çıkar-*, *ver-*; (40)'da ise *-sız hâle getir-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

(41) *Çıkardık elden* anı kim eline girse idi

Zebûn ola idi destinde Rüstem-i Destân (NB/120)

(42) Göñül dârını *bâzâra çıkardum* gamzeñ okları

İŝidüp şuf'a tutmuşlar harîdâr olmasun kimse (CS/200)

Yukarıdaki (41) - (42) örneklerinde kaynak unsurlar olan *elden*, *bâzâra çıkarmasının* hedef unsurlar, yani kastedilenler bakımından *bırak-* (41), *fiyat biç-*, *satışa çıkar-* (42) şeklinde yorumlanması mümkündür.

Örnekleri:

Bırak-: *Elden çıkar-* (1); bir işi sabaha kadar yap-: *Sabaha çıkar-* (1); fiyat biç-, satışa çıkar-: *Behâya çıkar-* (1), *bâzâra çıkar-* (1); -la- eki: *Subha çıkar-* (1); -sız hâle getir-: *Dinden çıkar-* (2), *yazuklarından çıkar-* (1); ortaya çıkar-, ver-: *Hükm çıkar-* (1), *'öşr çıkar-* (1); *ün çıkar-* (1); unutul-: *Göñlinden çıkar* (1), yoldan çıkar-: *Başdan çıkar-* (2).

16. DART-/TART-

16.1. Anlamları

Fiil, TaS'da 1. *Çekmek* 2. *Esirgemek, menetmek, alıkoymak* 3. *Saklamak* anlamlarıyla geçer (TaS: Bkz Dart-/Tart-).

Taradığımız metinlerde *dart-/tart-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *çek-*, *hâlde bulun-*; *ver-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

16.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı³⁶

Dart-/Tart- fiilinin tararılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 7 farklı isimle toplam 10 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Dart-/Tart- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Bitti bugday *dartdı* boy u virdi bâr
Kopdı toprakdan ulaldı ihtiyâr (G/873)
- (2) Çün geñez kıldı Çalap her bir işi
Niş *dartarsın emek* sen iy kişi (G/557)

Dart-/Tart- fiili, yukarıdaki örneklere (1) ve (2)'de *boy*, *emek* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örneklere:

Dart-

Boy (1), *emek* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Dart-/Tart- fiili 5 farklı isimle 8 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

³⁶ *Dart-/tart-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan Kahraman (1996: 267) *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hâllerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *dart-/tart-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (2) Dünyayı kop cân gönül ‘ışka uya
Kendü ‘ışkı darta ilte kendüye (G/695)
- (3) Ten azâbın tartayım çün can safâsın sürmedim
Baş yarağın göreyim dil râhatını bilmedim (şD/212)

Dart-/Tart- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de ‘ışk, azâb isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dart-

‘ışkı (1), zahmetin (1).

Tart-

Azâbın (2), kaygumuz (2), susalığı (2).

16.3. İsim + fiil ilişkileri

16.3.1. Söz dizimi ilişkileri

Taranılan metinlerde *dart-/tart--* fiilinin 7 ayrı isim unsuruyla 7 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

16.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Dart-/Tart- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 2 farklı isim 2 kez, 5 farklı isim ise 5 kez yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (4) Çün geñez kıldı Çalap her bir işi
Nişe *dartarsın emek* sen iy kişi (G/557)

(5) Çogınuğ tabî‘atı yumşak ola istiskâ-yı zikkîde ‘ilâc oldur ki *susalığı tarta* (Mş/95)

Yukarıdaki örneklerden (4)’de *emek* isminin yalın, (6)’da ise *susalık* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dart-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Boy (1), emek (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

'İşki (1), zahmetin (1).

Tart-

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Azâbın (1), kaygumuz (1), susalığı (1).

16.3.2. Anlam ilişkileri

Dart-/Tart- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam), mecaz (deyim aktarması, ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

16.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

16.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 7 farklı isimle 10 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Dart-/Tart-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *çek-*, *hâlde bulun-* (9); *ver-* (1) olmak üzere 2 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(6) Ten *azâbın tartayım* çün can safâsın sürmedim
Baş yarağın göreyim dil râhatını bilmedim (ŞD/212)

(7) Bitti bugday *dartdı boy* u viridi bâr
Kopdı toprakdan ulaldı ihtiyâr (G/873)

Dart-/Tart- fiili yukarıdaki örneklerden (6)'da *çek-*, *hâlde bulun-*; (7)'de *ver-*, *büyü-* yan anlamlarında, *azâbın*, *boy* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Çek-, *hâlde bulun-*: *Azâbın tart-* (2), *emek dart-* (1), *'işki dart-* (1), *kaygumuz tart-* (2), *susalığı tart-* (2), *zahmetin dart-* (1); *ver-*: *Boy dart-* (1).

16.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Dart-/Tart- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme şeklinde görülmektedir.

16.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 6 farklı isim unsuruyla 6 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Dart-/Tart- fiili 10 örnekte 7 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca nesne + yüklem şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya akuzatif hâlde bulunmaktadır.

(8) Çün geñez kıldı Çalap her bir işi

Nişe *dartarsın emek* sen iy kişi (G/557)

(9) İstiskâ-yı zikkîde ‘ilâc oldur ki *susalığı tarta* (MŞ/95)

(8) ve (9) örneklerinde *dart-/tart-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Dart-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Boy (1), emek (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

‘İşki (1), zahmetin (1).

Tart-

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Azâbın (2), kaygumuz (2), susalığı (2).

17. DEĞ-

17.1. Anlamları

TaS'da fiilin 1.*Düşmek, yakışmak* 2. *Ulaşmak, erişmek, dokunmak, isabet etmek* anlamlarıyla verilir (TaS: Bkz Değ-).

Taradığımız metinlerde *değ-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *dokun-*, *söz söylen-*; *işi yüklen-*; *kavuş-*, *nimetlen-*; *maruz kal-*; *ulaş-*, *gel-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

17.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı³⁷

Değ- fiilinin, taranılan metinlerde yalın, yükleme ve yönelme hâlindeki 10 farklı isimle toplam 10 örnekte isimlerle birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Değ- fiili 8 farklı isimle 8 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Ay dahı virdi gıdâ vü perveriş
Yine çevrindi Zuhâl'a *degdi iş* (G/915)
- (2) Çünkü *degdi* balığa uşbu *cevâb*
Hâline şükr eyledi buldı sevâb (G/827)

Değ- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *iş*, *cevâb* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

'*Akd u hal* (1), *cevâb* (1), *el* (1), *göz* (1), *güftar* (1), *iş* (1), *lâf-ı hüsn* (1), *salâ* (1).

³⁷ Esas ve yardımcı fiil ayrımı yapılmadan Kahraman'da (1996: 129) *değ-* fiilinin *yükleme, yönelme, çıkma* hallerindeki isimlerle kullanıldığı verilir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *değ-* fiilinin ismin sadece *yalın, yükleme, yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Değ- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Degme bir şâh-ı za'ife *zararı degmemeye*

Adli devrinde yemin ile girer bağa şemâl (NB/86)

Değ- fiili, yukarıdaki örneklerden (3)'de *zarar* isminin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Zararı (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Değ- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(4) Yûsuf eydür *degmiş* ola *devlete*

Hem dahı mısırdaki bol ni'mete (YZ/213)

Değ- fiili, yukarıdaki örneklerden (4)'de *devlet* isminin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Devlete (1).

17.3. İsim + fiil ilişkileri

17.3.1. Söz dizimi ilişkileri³⁸

Taranılan metinlerde *değ-* fiilinin 10 ayrı isim unsuruyla 10 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, nesne ve tamlayıcı görevindedir.

17.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Değ- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında özne konumundaki 6 farklı isim unsuru 6 örnekte yalın ve 1 isim unsuru 1 örnekte yükleme hâlinde kullanılmıştır.

³⁸ Öztürk (2008:1032) *değ-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil* şeklinde görüldüğünü söyler.

- (5) Çün *salâ degdi* vü halk üzre bakar
Yimege virür salâ kendü çıkar (G/585)
- (6) Degme bir şâh-ı za'ife *zararı degmemeye*
Adli devrinde yemin ile girer bağa şemâl (NB/86)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *salâ*, *zarar* isimlerinin yalın ve yükleme hâli şeklinde özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Akd u hal (1), cevâb (1), güftar (1), iş (1), lâf-ı hüsn (1), salâ (1).*

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Zararı (1).

17.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Değ- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında nesne konumundaki 2 farklı isim unsuru 2 örnekte yalın hâlde kullanılmıştır.

- (6) Sovuk *el değdi* sabâdan diye çok söz dediler
Sahn-ı gülşende bugün zülf-i perîşânın için (NB/338)
- (7) *Göz degmemeğe* turrası sağına soluna
Boyunca iki heykel-i anber-fişân asar (NB/181)

Yukarıdaki (6) ve (7) örneklerinde *el*, *göz* isimleri *değ-* fiillerinin nesnesi konumundadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

El (1), göz (1).

17.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Değ- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumundaki 1 isim unsuru 1 örnekte yönelme hâlinde kullanılmıştır.

- (8) Yûsuf eydür *degmiş* ola *devlete*
Hem dahı mısırdaki bol ni'mete (YZ/213)

Yukarıdaki (6) örneğinde *devlete* ismi *değ-* fiilinin tamlayıcısı konumundadır.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Devlete (1).

17.3.2. Anlam ilişkileri

Değ- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Gerçek anlam (temel anlam + temel anlam), mecaz anlam (ad aktarması) çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

17.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

17.3.2.1.1. Temel + yan anlam ilişkileri

Fiil, 8 farklı isimle 8 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Değ-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *dokun-*, *söz söylen-* (2); *işi yüklen-* (2); *kavuş-*, *nimetlen-* (1); *maruz kal-* (1); *ulaş-*, *gel-* (2) olmak üzere 5 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(9) Elhak insaf budur tûtiye *değmez güftar*
Şol çemende ki Necâtî şeker-efşanlığ ede (NB/381)

(10) Çünkü sekzinçi aya hükm itdi Zuhâl
Müşteri'ye *degdi* bu kez 'akd u hal (G/915)

Değ- fiili yukarıdaki örneklerden (9)'da *dokunma-*, *söz söylenme-*; (10)'da *işi yüklen-* yan anlamlarında, *güftar*, 'akd u hal isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(11) Yûsuf eydür *degmiş* ola *devlete*
Hem dahı mısırdaki bol ni'mete (YZ/213)

(12) Degme bir şâh-ı za'ife *zararı degmemeye*
Adli devrinde yemin ile girer bağa şemâl (NB/86)

(13) Çünkü *degdi* balığa uşbu *cevâb*
Hâline şükr eyledi buldı sevâb (G/827)

Fiilin yukarıdaki örneklerden (11)'de *kavuş-, nimetlen-*; (12)'de *maruz kal-*; (13)'de *ulaş-, gel-* yan anlamlarında, *devlete, zararı, cevâb* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Dokunma-, söz söylenme-: *Lâf-ı hüsn değ- (1), güftar değ- (1)*; işi yüklen-: *'Akd u hal değ- (1), iş değ- (1)*; kavuş-,nimetlen-: *Devlete değ- (1)*; maruz kal-: *Zararı değ- (1)*; ulaş-, gel-: *Cevâb değ- (1), salâ değ- (1)*.

17.3.2. Mecaz anlam ilişkisi

17.3.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Değ- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 2 farklı isimle 2 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *tesir et- ve nazar değ-* anlamlarında kullanıldığı görülür.

(14) Sovuk *el değdi* sabâdan diye çok söz dediler

Sahn-ı gülşende bugün zülf-i perîşânın için (NB/338)

Kaynak = el değ- → hedef = tesir et-

Soğuk insandır birincil metaforuna dayandırılarak oluşturulan *el değ-* karmaşık metaforunda aynı zamanda *el güçtür* metaforunda bulunduğunu düşündüğümüzde bu birleşik yapı bu açıdan yaklaşıldığında bize *tesir et-* anlamını vermektedir ki bu durum beyitten de anlaşılmaktadır.

(15) *Göz değmemeğe* turrası sağına soluna

Boyunca iki heykel-i anber-fişân asar (NB/181)

Kaynak = göz değ → hedef = nazar değ-

BTS'de uğursuzluk, kötülük getirdiğine inanılan kıskanç veya hayran bakışlar dolayısıyla kötü bir duruma düşmek anlamında yer alan *göz değ-* birleşik fiili *göz uğursuzdur* metaforuna dayanır.

Örnekleri:

Tesir et-: *El değ- (1)*; nazar değ-: *Göz değ- (1)*.

17.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Değ- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, tamlayıcıya yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

17.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Değ- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yönelme hâlde bulunmaktadır.

(16) Yûsuf eydür *degmiş* ola *devlete*

Hem dahı mısırdaki bol ni‘mete (YZ/213)

(16) örneğinde *değ-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin öznesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Devlete (1).

17.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 7 farklı isim unsuruyla 7 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Değ- fiili 7 örnekte 7 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne +*

yüklem şeklinde görülür. *Özne + yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalın ve yükleme hâlde bulunmaktadır.

(17) Çünkü *degdi* balığa uşbu *cevâb*

Hâline şükr eyledi buldı *sevâb* (G/827)

(18) Degme bir şâh-ı za'ife *zararı degmemeye*

Adli devrinde yemin ile girer bağa şemâl (NB/86)

(17) ve (18) örneklerinde özne konumundaki isim unsurunun bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Cümlelerin öznesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Akd u hal* (1), *cevâb* (1), *güftar* (1), *iş* (1), *lâf-ı hüsn* (1), *salâ* (1),

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Zararı (1).

17.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 2 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun mecaz anlamıyla yalın hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(19) *Göz değmemeğe* turrası sağına soluna

Boyunca iki heykel-i anber-fişân asar (NB/181)

(20) Sovuk *el değdi* sabâdan diye çok söz dediler

Sahn-ı gülşende bugün zülf-i perîşânın için (NB/338)

Yukarıda (18) ve (25)'te isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *değ-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirilmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

El (1), *göz* (1).

17.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

17.4.1. Değın-

Değ- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki -n- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 1'dir. *Devlet* ismiyle kurulan aşağıda verilen örnekte söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *devlet* örneğinde temel + yan şeklindedir. Morfo-sentaks ilişkisi açısından *değın-* fiilinin yüklendiği görev pasiflik- meçhullük dolayısıyla özneye olarak karşımıza çıkmaktadır:

(20) *Değınmişdür* oğluñ ulu *devlete*

Batılmış-durur ol ağırlık ni 'mete (YZ/245)

Değın- fiili yukarıdaki örnekte er-, ulaş- yan anlamında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Er-, ulaş-: Devlete değın- (1).

17.4.2. Değür-

Değür- fiili *değ-* fiilinin aktifi olarak karşımıza çıkar. *Haber* ismiyle kurulan aşağıda verilen örnekte söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *haber* örneğinde temel + yan şeklindedir. Morfo-sentaks ilişkisi açısından *değür-* fiilinin yüklendiği görev gerçekleştirme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(21) Çü cäsüs bu sözi 'akla irürdi

Niçe kim varıdı *haber değürdi* (YE/384)

Değür- fiili yukarıdaki örnekte *ulaştır-, ver-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Ulaştır-, ver-: Haber değür- (2).

18. DÖN-

18.1. Anlamları

TaS'da fiil 1. *Değişmek, bozulmak, bir halden başka bir hale geçmek.* 2. *Vazgeçmek, ferağat etmek.* 3. *Benzemek.* 4. *Çevrilmek, tercüme olunmak, naklolunmak* anlamlarıyla kullanılmıştır (TaS: Bkz Dön-)

Taradığımız metinlerde dön- fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında ol-, hâli al-; tutma-; vazgeç- yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

18.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı³⁹

Dön- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 25 farklı isimle toplam 28 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Dön- fiili 23 farklı isimle 26 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) /.../ semüz et tabî 'atı yumşadur têt hazm olur lîkin gıdâsı yaramaz
balgam arturur *safrâya döner* (MŞ/25)

(2) Kaşların fikri *ile döndü hilâl*e kâmetim

Gerçi cânım kılca gelmez ey hilâl-ebrû sana (NB/155)

Dön- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *safra*, *hilâl* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ak mermere (2), çenge (1), günah-kâra (1), hacıya (1), hâle (2), hayra (2), hazâna (1), hilâl (1), hoşnûdlıga (1), kara taşa (1), kıla (1), meste (1), miskînlîğe

³⁹ *Dön-* fiilinin Kahraman (1996: 140) esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik*, *araçsızlık-yalnızlık* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *dön-* fiilinin ismin sadece *yönelme* ve *ayrılma* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

(1), *muma* (1), *oda* (1), *rengine* (1), *safrâya* (1), *şem'a* (1), *târa* (1), *tâsa* (1), *taşa* (1), *uçmağa* (1), *visâle* (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Dön- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı şeklinde karşımıza çıkar.

(3) Bûsesine cân virüp aldum peşîmân oldı dîst

Didi *kavlümden dönerdüm* ben bu bâzâr olmasa (CS/208)

(4) Gözün kanım içer her dem dahi *dönmez kinden*

Sorun bu fitne zâlimden aceb n'ister bu miskînden (ŞD/232)

Dön- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *kavl* ve *kin* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Kavlümden (1), *kinden* (1).

18.3. İsim + fiil ilişkileri

18.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁴⁰

Taranılan metinlerde *dön-* fiilinin 25 farklı isim unsuruyla 28 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde tamlayıcı görevindedir.

18.3.1. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Dön- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumundaki 23 isim unsuru 26 örnekte yönelme hâlinde, 2 isim unsuru 2 örnekte ise ayrılma hâlinde kullanılmıştır.

(5) Cânüm seni seveliden benüm hâlüm *hâle döner*

Kanı bana usûl-i dîn 'ilmün edebin öğrenem (YE/212)

(6) Bûsesine cân virüp aldum peşîmân oldı dîst

Didi *kavlümden dönerdüm* ben bu bâzâr olmasa (CS/208)

⁴⁰ Öztürk (2008:1033, 1043,1060,1073) *dön-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil, nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yukarıdaki (5) ve (6) örneklerinde *hâl ve kavl* isimleri *dön-* fiillerinin tamlayıcısı konumundadır.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ak mermere (2), çenge (1), günah-kâra (1), hacıya (1), hâle (2), hayra (2), hazâna (1), hilâle (1), hoşnûdliga (1), kara taş a (1), kıla (1), meste (1), miskînliğ e (1), muma (1), oda (1), rengine (1), safrây a (1), ş em'a (1), târa (1), tâsa (1), taş a (1), uçmağ a (1), visâle (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Kavlümden (1), kinden (1).

18.3.2. Anlam ilişkileri

Dön- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

18.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

18.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Dön- ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *ol-*, *hâli al-*; *tutma-*; *vazgeç-* olmak üzere 3 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (7) Kaddim bükülüp *çenge döner* sinem olur def
Ağyar ile ol yâr kaçan kim ede sohbet (NB/166)
- (8) Bûsesine cân virüp aldum peşîmân oldı dîst
Didi *kavlümden dönerdüm* ben bu bâzâr olmasa (CS/208)
- (9) Gözün kanım içer her dem dahi *dönmez kinden*
Sorun bu fitne zâlimden aceb n'ister bu miskînden (ŞD/232)

Dön- fiili yukarıdaki örneklerden (7)'de , *ol-*, *hâli al-*; (8)'de *tutma-*; (9)'da *vazgeç-* yan anlamlarında, *çeng*, *kavl*, *kin* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Ol-, hâli al-: *Çenge (1), günah-kâra (1), hacıya (1), hâle (2), hayra (2), hazâna (1), hoşnûdliga (1), meste (1), miskînliğe (1), oda (1), rengine (1), safrâyâ (1), şem'a (1), tâsa (1), taşa (1), uçmağa (1), visâle (1)*; tutma-: *Kavlümden (1)*; vazgeç-: *Kinden (1)*.

18.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

18.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Dön- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 3 farklı isimle 4 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *acı çek-* (1); *hastalan-* (2); *sıkıntı çek-* (1); *yumuşa-* (1) olmak üzere 4 farklı anlamı karşıladığı görülür.

(10) Âlemin ma'mûresinden kalmadı taş üzre taş
Döneli bağrın *kara taşa* tenin ak mermere (NB/350):

(11) Âlemin ma'mûresinden kalmadı taş üzre taş
Döneli bağrın *kara taşa* tenin *ak mermere* (NB/350)

Kaynak = kara taşa dön- → hedef = karar-, acı çek-

Kaynak = ak mermere dön- → hedef = sol-

Bağır bir nesnedir birincil metaforuna dayanan *kara taşa dön-* birleşik fiilinde *kara taş* ibaresinde karanın kötülük ve acıyı anlatması ve taşın da sertlik anlamının kullanılarak *acı çek-* ifadesinin verilmek istendiği anlaşılmaktadır. Bu bakımdan burada nitelik için nesnenin kullanıldığı metonimik bir ifadeye dayalı metaforik bir anlam (*acı çek-*) bulunmaktadır. (14) örneğinde de benzer şekilde *ak mermerin* kullanılması sözkonusudur.

(12) Kaşların fikri ile *döndü hilâle* kâmetim
Gerçi cânım kılca gelmez ey *hilâl-ebrû sana* (NB/155)

Kaynak = hilâle dön- → hedef = sıkıntı çek-

Boy bükülebilen bir nesnedir birincil metaforuyla oluşturulan *hilâle dön-* birleşiminde *hilâl* unsuru şekilden dolayı bu birleşik fiil içerisinde yer almaktadır. Temelinde *düz olan iyidir, eğri olan kötüdür* şeklinde bir yönelim metaforu bulunan birleşik fiilin anlamı (*sıkıntı çek-*) da bu yönelime dayanması yanında ayrıca nitelik

için nesnenin kullanıldığı metonimik bir kavramlaştırmayı da beraberinde taşımaktadır.

(13) Aşkî var gönül yanar yumşanur *muma döner*

Taş gönüller kararmış sarp-katı kışa benzer (YE/108)

Kaynak = muma dön- → hedef = yumuşa-, 'mum gibi ol-'

Bir önceki beyite benzer şekilde buradaki birleşikte mum erime veya eriyip yumuşama niteliğiyle yer alır. *gönül yumuşayabilen bir nesnedir* birincil metaforuna dayanılarak birleşik fiilde *yumuşaklık için nesnenin* kullanılması sözkonusu olmakla birlikte birleşik fiil fizikî değil psikolojik bir durumu anlatan metaforik ifadedir.

Örnekleri:

Acı çek-: *Kara taşta (1)*; hastalan-: *Ak mermere (2)*; sıkıntı çek-: *Hilâle (1)*;
yumuşa: *Muma (1)*.

18.3.2.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Dön- fiilinin 2 farklı isimle 2 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklerde, bu birleşik fiil yapılarında (isim unsurundan anlaşılacağı üzere) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *vücut için tenin* kullanılması şeklinde karşımıza çıktığı görülür.

(14) *Ten kıla döndi mûy-ı miyânı hayâline*

Eşküm dürini dizmeg-içüñ rismâñ idüñ (CS/148)

(15) *Târa döndü cismim eder zahm-ı tirinden figân*

Sanasın mızrâb olupdur âhenin peykân ana (NB/153)

Kaynak = kıla dön- → hedef = zayıfla-

Kaynak = târa dön- → hedef = zayıfla-

Vücut için tenin kullanıldığı yukarıdaki beyitte nitelik için nesnenin kullanıldığı metaforik ifade sözkonusudur. Yalnızca fiziki açıdan zayıflama durumu mevcuttur.

Örnekleri:

Zayıfla-: *Kıla (1)*, *târa (1)*.

18.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Dön- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

18.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 18 farklı isim unsuruyla 24 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca tamlayıcı + yüklem şeklinde görülür.

(16) Aydur: /.../ kaçar-iken kaçmaz olsun *taşa dönsün* (DK/89)

(17) Gözün kanım içer her dem dahi *dönmez kinden*

Sorun bu fitne zâlimden aceb n'ister bu miskînden (ŞD/232)

Yukarıdaki örneklerde *dön-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin söylenmeyen öznesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin öznesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği durumu edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Çenge (1), *günah-kâra* (1), *hacıya* (1), *hâle* (2), *hayra* (2), *hazâna* (1), *hoşnûdliga* (1), *meste* (1), *miskînliğe* (1), *oda* (1), *rengine* (1), *safrâya* (1), *şem'a* (1), *tâsa* (1), *taşa* (1), *uçmağa* (1), *visâle* (1).

18.3.3.2. Gerçekleşme

Fiilin 7 farklı isim unsuruyla 8 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(18) Aşkî var gönül yanar yumşanur *muma döner*

Taş gönüller kararmış sarp-katı kışa benzer (YE/108)

(19) Bûsesine cân virüp aldum peşîmân oldı dôst

Didi *kavlümden dönerdüm* ben bu bâzâr olmasa (CS/208)

Yukarıda (20) ve (21)'de isim ile fiil unsuru arasında deyim aktarması (metafor) ilişkisini mevcut olduğu örnekte *dön-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamla salt bir gerçekleşme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ak mermere (2), hilâle (1), kara taşā (1), kıla (1), muma (1), târa (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Kinden (1).

18.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

18.4.1. Dönder- / Döndür-

Dön- fiilinin ettirgenlik hâli olan *dönder-/döndür-* fiili ile kurulmuş birleşik fiil yapılarında *sûret, cevâb, cennet, mey-i erguvân, cevâb* isimleri temel anlam + yan anlam ve *kan, za'ferân* deyim aktarması (metafor) olarak karşımıza çıkar. Söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır. Morfo-sentaks ilişkisi açısından *dönder-/döndür-* fiilinin yüklendiği görev nesneye yükleme ve gerçekleştirme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(20) Gendüleri yokdan var eyledi bir pâre sümük gibi hor ü hakîr ü nutfe-y-iken bunuñ gibi latîf *sûrete dönderdi* (M/286)

(21) Dâyenüñ sözlerini gördi savâb

Zelîhâ döndürmedi aña cevâb (YZ/145)

Sûret, cevâb isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örneklerde isim unsurları fiilin tamlayıcısı ve nesnesi konumundadır. *Dönder-/Döndür-* fiili yukarıdaki örneklerden (22)'de *hâli aldir-* (23)'de ise *cevâb ver-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

(22) Şevki ruhu *döndürdü* seyl-âb yaşım *kana*

San tâze bahâr erdi ırmağı bulandırdı (NB/407)

(23) Bir berg-i sebz diye sunup düşmana ecel

Döndürdü hasm çehresini *za'ferâna tîğ* (NB/74)

Yukarıdaki (24) - (25) örneklerinde kaynak unsurlar olan *kan*, *za'ferânın* hedef unsurlar, yani kastedilenler bakımından *çok acı çektir-* (24), *korkut-* (25) şeklinde yorumlanması mümkündür.

Örnekleri:

Çevir-: *Dînden döndür-* (1); çok acı çektir-: *Kana döndür-* (2); hâli aldır-: *Sûrete dönder-* (1), *cennete döndür* (1), *mey-i erguvâna* (1); korkut-: *Za'ferâna döndür-* (1), ver-: *Cevâb döndür-* (2).

19. DUT- /TUT-

19.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Sabit kılmak.* 2. *Farzetmek.* 3. *Yapmak, amel etmek.* 4. *Saklamak, muhafaza etmek, gizlemek.* 5. *İstilâ etmek, zaptetmek, kaplamak.* 6. *Bir hayvan çiftleştiği erkekten yavruya yüklü kalmak.* 7. *Kapamak, seddetmek.* 8. *Elde etmek, iltizam etmek, ihtiyar etmek.* 9. *Alıkoymak, gitmeğe bırakmamak; mâni olmak.* 10. *Kullanmak.* 11. *Saymak, addetmek, kabul etmek.* 12. *Karşısına koymak* olarak anlamları taşır (TaS: Bkz Dut-/Tut-).

Taradığımız metinlerde *dut-/tut-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *al-*; *anla-* ; *besle-*, *taşı-*, *et-*; *çevir-*; *dur-*, *sabit ol-*; *edin-*, *elde et-*, *yerleş-*, *yer et-*; *ele geçir-* *kapla-*, *sar-*; *et*, *bak-*; *et-*; *farz et-*, *gibi gör-*, *kabul et-*, *say-*; *geç-*; *gel-*; *getir-*, *dinle-*; *gözetle-*, *umutla bekle-*; *güleceği gel-*, *gül-*; *hâlde bulun-*, *et-*; *hâlde geçir-*; *hâle getir-*, *et-*; *hâlde ol-*; *hâle gir-*; *hâli edin-*; *işle-*, *yap-*; *kıl-*, *et-*, *hâlde muhafaza et-*; *kullan-*, *sahip ol-*; *kusur bul-* , *lanet-*, *muahaze et-*, *kına-*; *-la-ekiyle-*; *-len-*, *-laş-* eki, *hâli edin-*; *-laştır-* ekiyle; *-lı ol-*, *et-*; *ol-*: *ver-*, *ettir-*: *yap-*, *-e maruz bırak-*, *et-*; *yaşa-*; *yerine getir-*, *ol-*; *yerine getir-*, *et-*; *yüksel-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

19.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁴¹

Dut-/Tut- fiilinin taranılan metinlerde yalın, yükleme, yönelme ve bulunma hâlindeki 161 farklı isimle toplam 317 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Dut-/Tut- fiili 141 farklı isimle 259 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

⁴¹ Kahraman (1996: 275) *dut-/tut-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *aç-* fiilinin ismin sadece *yalın* ve *yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (1) Önce *tutar* iken *şem-çerâğ-ı aşk delil*
Nice uyar kişi akl-ı hilâf-endîşe (NB/376)
- (2) Hudâvendâ şükür olsun tapuna
Ki niyyet *dutmuşam* varam kapuña (KE/21)

Dut-/Tut- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *delil*, *niyyet* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Dut-

Açuk (1), alçak (2), arı (1), âteş (1), 'azîz (1), bekâ (1), bug (1), buyruk (1), cefâ (1), dak (1), dâyim (5), delîl (1), diri (12), dogru (1), dölek (1), dürüst (2), düşmân (1), feryâd (1), fetvâ (1), gönül (1), gümân (2), hâne (1), hisâb (1), hoş (1), hôt (4), hunük (1), ısıcak (1), 'ibret (1), karâr (6), karşı (2), kavî (1), kaygu (1), kâyim (6), kılavuz (1), kin (1), kulak (1), kulunc (2), kuvvet (4), makam (2), makâm (9), mâya (1), ma'zûr (1), mekân (1), mukâbil (1), nâzûk (1), oruc (4), öğüt (1), sabr u karâr (1), sehil (1), ser (1), sıtma (1), tamam (1), tâze (1), ter (2), tîz (1), uçuk (2), ümîd (1), vücûd (1), yeksân (1), yel (1), yir (1), yumşak (3), yüce (1).

Tut-

Âb-ı revân (1), âf-tâb olası (1), ağlamak (1), âh (1), ah (1), âsmân (1), âşiyân (1), 'aşk (1), âteş (1), ay-ımış (1), 'azîz (1), bâki (1), bar (1), bazar (1), berâber (1), bî-hod (1), boyun (1), boyun (1), buyruk (2), câ (3), çeri (1), dak (2), delil (1), dem (1), dîn (2), diri (2), dirlik (1), dîv (1), endîşe (1), ermagân (1), fesâd (1), gûş (1), gümân (2), günâh (1), hâb (1), hâr (2), haste (1), hat (1), hayvân (1), hoş (2), hôt (1), hû (1), ıssı (1), dîn ü îmân (1), irtifâ' (1), iş (1), iştihâr (1), kâim (1), karâr (3), karşı (2), karşı (1), kevser (1), kible-i cihân (1), kılavuz (1), kin (1), kolay (1), kulak (6), makâm (1), makbûl (1), mâtem (2), ma'zûr (3), mekân (1), mesken (2), mihrâb-ı cân (1), minnet (1), muhabbet (1), mukâbil (1), muhkem (1), mu'teber (1), nişân (1), niyyet (1), oruc (3), oruc mu (1), oruç (1), öğüt (2), ömr-i Nûh olsun (1), pâk (1), pas (2), pâyende (1), râh-ı adem (1), reng-i şafâk (1), savâb olsun (1), savlecân (1), sâye-bân (1), selâmet (1), ser-nigûn (1), siper (3), şâ'ir olmadı (2), şekl-i mesâ (1), şeref (1), şerî'at (1), şöhret-i şî'rin (1), tama' (1), taravet (1), tarâvet (1), tâze (2), tâze vü ter (1), tevbe (2), tiryâk (1), ülfet (1), ümid (3), vatan (3), yas (1), yeğîn (1), yir (1), yuva (1), yüksek (1), yüz (2), zerk ü riyâ (1), zînet (1), zulem (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Dut-/Tut- fiili 25 farklı isimle 47 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (3) Belin nişânını sordum lebinden eydür kim
Dilin tut eyleme kâli ki bunda sığmaz kıl (ŞD/187)
- (4) Eyle *dutsa* ‘ışk-ıla Hak *emrini*
Kim geçürse emr içinde ‘ömrini (G/957)

Dut-/Tut- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *dil* ve *emr* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

Örnekleri:

Dut-

Buyruğın (1), emri (2), emrin (1), emrini (1), gülregi (1), ıssı (1), kulagın (2), kulaguñ (2), ma ‘niyi (1), miskînliğin (1), öğüdümü (1), öğüdün (1), sözün (1), sözüñ (1), yirini (1).

Tut-

Âhengi(1), agzuñı (1), ‘amelümi (1), aşkın (1), buyrugın (1), buyrugum (1), dakı (1), dilin (1), dilüñ (1), gözüm (1), inkârını (1), işi (1), nasîhatı (1), nazarın (1), öğüdüm (1), pendı (1), pendimi (1), sözün (3), sözüm (1), sözümü (2), sözün (1), tanuklığın (1), tedbîrini (1), ümîdi (2), ümîdini (1), yasum (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Dut-/Tut- fiili 7 farklı isimle 11 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (5) Zekât vâcib olmazsa berâber kata *bahâya tuta* (M/226)
- (6) Kâfirler yalan söylersiz diyü *taşa tutdılar* (DK/240)

Dut-/Tut- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)’de *bahâ*, *taş* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Dut-

Hıdmete (1), hidmete (1), kibr ü kine (1).

Tut-

Bahâya (3), çarha (1), el üstüne (1),kıymete (2), taşa (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA)

Dut-/Tut- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin bulunma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (7) ‘Aklı *dirlikde dutan* bir gör nedür
İşid imdi kim hikâyet nitedür (G/969)

Dut-/Tut- fiili, yukarıdaki örneklerden (7)’de *dirlik* isminin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dut-

Dirlikde (1).

19.3. İsim + fiil ilişkileri

19.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁴²

Tarımlan metinlerde *dut-/tut-* fiilinin 161 farklı isim unsuruyla 317 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, nesne, tamlayıcı ve zarf görevindedir.

19.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Dut-/Tut- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalnız hâldeki 17 farklı isim 21 örnekte, 5 farklı isim ise 5 örnekte yükleme hâlinde özne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (8) Nîlûfer yağı sovuğdur terdür siñirleri yumşak eder *ter dutar* (MŞ/80)
(9) Bu çağ ile sakal biter görenün gülregi dutar
Güzeller katında biter sev-sevüye düşdi gönül (YE/168)

Yukarıdaki örneklerden (8)’de *dut-/tut-* fiili *ter* isminin yalnız, (6)’da ise gülregi isminin yükleme hâli almış şekilleriyle *özne* unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

⁴² *Dut-/tut-* fiilinin Öztürk (2008:1036, 1051, 1069,1079) söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Örnekleri:

Dut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Feryâd (1), kulunc (2), sıtma (1), ter (1), uçuk (2), yel (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Gülregi (1), miskînliğin (1).

Tut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ağlamak (1), 'aşk (1), fesâd (1), hâb (1), mâtem (1), pas (2), selâmet (1), tama' (1), tevbe (2), zerk ü riyâ (1), zulem (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Aşkın (1), gözüm (1), nazarın (1).

19.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Dut-/Tut- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 46 farklı isim 113 örnekte, 20 farklı isim ise 42 örnekte yükleme hâlinde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(10) Dünyâ ânunla *zînet-i bâğ-ı İrem tutar* (ŞD/87)

(11) Yûnus bu *nasîhatı tutan* yatlu olmaya

Bir niçe öğüt durur dinlesen başdan başa (YE/268)

Yukarıdaki örneklerden (10)'de *zînet-i bâğ-ı İrem* isminin yalın, (11)'de ise *nasîhat* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âteş (1), bekâ (1), bug (1), buyruk (1), cefâ (1), dak (1), dogru (1), dölek (1), fetvâ (1), gönül (1), gümân (2), hâne (1), karâr (6), karşu (2), kavl (1), kaygu (1), kin (1), kulak (1), kuvvet (4), makam (2), makâm (9), mekân (1), oruc (4), öğüt (1), sabr u karâr (1), ser (1), tîz (1), ümîd (1)

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Buyruğın (1), emrin (1), emrini (1), kulagın (2), kulaguñ (2), ma'niyi (1), ögüdümü (1), sözün (1), sözüñ (1), yirini (1).

Tut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âteş (1), âh (1), ah (1), âşiyân (1), bar (1), bazar (1), boyun (1), boyun (1), buyruk (2), câ (2), dem (1), dîn (2), din (1), diri (2), dirlik (1), endîşe (1), gûş (1), gümân (2), hû (1), dîn ü îmân (1), irtifâ' (1), iş (1), karâr (3), kin (1), kulak (6), mâtem (2), mekân (1), mesken (2), muhabbet (1), muhkem (1), niyyet (1), oruc (3), oruc mu (1), oruç (1), öğüt (2), râh-ı adem (1), reng-i şafâk (1), şekl-i mesâ (1), şerî'at (1), taravet (1), tarâvet (1), tiryâk (1), ülfet (1), ümid (3), yas (1), yüz (2), zînet (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Âhengi(1), 'amelümi (1), agzuñi (1), buyruğın (1), buyrugum (1), dilin (1), dilüñ (1), inkârını (1), işi (1), nasîhatı (1), ögüdüm (1), pendimi (1), sözün (3), sözüm (1), sözümi (2), sözün (1), sözüñ (1), tanukluğın (1), tedbîrini (1), ümîdi (2), ümîdini (1), yasum (1).

19.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Dut-/Tut- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâlindeki 8 farklı isim 12 örnekte, 1 farklı isim ise 1 örnekte *bulunma* hâlinde tamlayıcı unsur olarak kullanılmıştır.

(12) Zekât vâcib olmazsa berâber kata *bahâya tuta* (M/226)

(13) 'Akli *dirlikde dutan* bir gör nedür

İşid imdi kim hikâyet nitedür (G/969)

Yukarıdaki örneklerden (12)'de *bahâ* isminin yönelme, (13)'de ise *dirlik* isminin *bulunma* hâli almış şekilleriyle tamlayıcı unsur olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dut-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Hidmete (1), hidmete (1), kibr ü kine (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Dirlikde (1).

Tut-

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Bahâya (3), çarha (1), el üstüne (1), kıymete (2), taşa (1).

19.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Dut-/Tut- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 76 farklı isim ise 124 örnekte yalın hâlde zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

(14) İy dostını *düşmân dutan* gaybet yalan söz söyleme
Bunda gammâzlık eyleyen anda yiri dar olırsar (YE/106)

(15) Meh-i cûduñ *tutalı* evc-i sa'âdetde *şeref*
Kem-terîn zerresidür mihr-i dirahşân-ı kerem (CS/26)

Yukarıdaki örneklerden (14) ve (15)'de ise *düşmân*, *şeref* isimlerinin yalın hâl almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Açuk (1), alçak (2), arı (1), 'azîz (2), dakı (1), dâyim (5), delîl (1), diri (12), doğru (1), dölek (1), dürüst (2), düşmân (1), hisâb (1), hoş (1), hôt (4), hunük (1), ısıcak (1), ıssı (2), 'ibret (1), karşı (2), kılavuz (1), makâm (1), mâya (1), ma'zûr (1), mekân (1), nâzûk (1), sehil (1), tâze (1), ter (1), ümîd (1), yeksân (1), yir (1), yumşak (3), yüce (1),

Tut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb-ı revân (1), âf-tâb olasıñ (1), âsmân (1), ay-ımuş (1), bâki (1), berâber (1), bî-hod (1), câ (1), çeri (1), dak (2), delîl (1), diri (2), dîv (1), ermagân (1), günâh (1), hâr (2), haste (1), hat (1), hayvân (1), hoş (2), hôt (1), iştihâr (1), kâim (1), karşı (1), karşı (1), kâyim (6), kevser (1), kible-i cihân (1), kolay (1), makâm (1), makbûl (1), ma'zûr (3), mihrâb-ı cân (1), minnet (1), mu'teber (1), muhkem (1), mukâbil (2), nişân (1), ömr-i Nûh olsun (1), pâk (1), pâyende (1), savâb olsun (1), savlecân (1),

sâye-bân (1), siper (3), şâ'ir olmadı (2), şeref (1), şöret-i şî'rin (1), tâze (2), tâze vü ter (1), vatan (3), yeğîn (1), yir (1), yuva (1), yüksek (1).

19.3.2. Anlam ilişkileri

Dut-/Tut- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

19.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

19.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 138 farklı isimle 267 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Dut-/Tut-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *al-* (5); *anla-* (1); *besle-*, *taşı-*, *et-* (8); *çevir-* (1); *dur-*, *sabit ol-* (7); *edin-*, *elde et-*, *yerleş-*, *yer et-*; *ele geçir-* *kapla-*, *sar-* (10); *davran-* (1); *et*, *bak-* (1); *et* (11); *farz et-*, *gibi gör-*, *kabul et-*, *say-* (49); *geç-* (1); *gel-* (1); *getir-*, *dinle-* (27); *gözetle-*, *umutla bekle-* (1); *güleceği gel-*, *gül-* (1); *hâlde bulun-*, *et-* (9); *hâlde geçir-* (1); *hâle getir-*, *et-* (13); *hâlde ol-* (1); *hâle gir-* (1); *hâli edin-* (2); *işle-*, *yap-* (1); *kıl-*, *et-*, *hâlde muhafaza et-* (50); *kullan-*, *sahip ol-* (1); *kusur bul-*, *lanet-*, *muaheze et-*, *kına-* (4); *-la-* ekiyle (1); *-len-*, *-laş-* eki, *hâli edin-* (22): *-laştır-* ekiyle: (1); *-lı ol-*, *et-* (1); *ol-* (9): *ver-*, *ettir-* (2): *yap-*, *-e maruz bırak-*, *et-* (2); *yaşa-* (1); *yerine getir-*, *ol-* (10); *yerine getir-*, *et-* (1); *yüksel-* (1) olmak üzere 36 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (16) Bir zevk eder ki gonçe-i gülşende *dem tutar* (ŞD/87)
- (17) *Ma'niyi dut* 'akla var kim iresin
Tâ ne lezzet vardur anda göresin (G/637)
- (18) Çünkü aldın bû-yi zülfün *tutma* vaslından *ümid*
Yürü ey bâd-ı sabâ ölünce yeter bu sana (NB/155)
- (19) Kim baña *dogru dutarsa* yönini
Senden eyleyem ben anuñ hönünü (G/817)

Dut-/Tut- fiili yukarıdaki örneklerden (16)'de *kıl-, et, hâlde muhafaza et-*; (17)'de *söyle-, ortaya çıkar-* (18)'de *besle-, taşı-, et-*; (19)'da *çevir-*: yan anlamlarında, *dem, ma' ni, ümid, doğru* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (20) Bir karâra *tutdum karâr* benüm sırrımı kim duyar
Câhil beni kanda görür gönüllere giren benem (YE/199)
- (21) Çünkü kahr uşbu sözi eytdi tamâm
Yirinüp miskînliği *dutı makâm* (G/817)
- (22) Tîr-i gamzeñ çıkmaya hergiz niyâm-ı sîneden
Çünkü *tutmuşdur* ser-â-ser hûn-ı dilden ânı *pas* (CS/119)
- (23) Misâl-i nergis-i şehlâ gerekse zerrin tâc
Edeb yolunu gözet kendisinde *tut nazarın* (NB/294)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (20)'de *dur-, sabit ol-*; (21)'de *edin-, elde et-, yerleş-, yer et-*; (18)'de *ele geçir-, kapla-, sar-*; (19)'da *et-, bak-* yan anlamlarında, *karâr, makâm, pas, nazar* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (24) Ümîdi zülfüñe *tutdum* velî *âh*
Ol dahı 'ömr bigi bî-vefâdur (CS/80)
- (25) Kâdı tanuklukların *dürüst dutdı* dirse ol tanukluk birle kâdı hükm
itmek gerek (M/237)
- (26) Çemende yakar iken lâle bunca sem ü çerâğ
Niçün *tutar* gözünü nergisin humar ile *hâb* (ŞD/70)
- (27) Eger genc gereğise renc iletgil
Öğüt dutarısan gel gence gitgil (YE/400)

Dut-/Tut- fiili (24)'de *et-*; (25)'de *farz et-, gibi gör-, kabul et-, say-*; (26)'da *gel-*; (27)'de *getir-, dinle-* yan anlamlarında, *âh, dürüst, hâb, öğüt* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (28) Bu yidi *dutdı* bularuñ *yirini*
Şerhi birle eydeyüm her birini (G/1121)
- (29) Gözümü tutsun eğer kim *tutmadı* ise *gözüm*
Ayağın toprağımı kuhl-i Safâhân yerlice (NB/359)
- (30) Bu çağ ile sakal biter görenün *gülregi dutar*
Güzeller katında biter sev-sevüye düşdi gönül (YE/168)

(31) İy gözlerüm gelün yaşum *âb-ı revân tutuñ*
Ol cûya karşu kaddini serv-i revân tutuñ (CS/148)

(32) Gelün taşuk idelüm işi *kolay turalum*
Sevelüm sevililüm dünyâ kimseye kalmaz (YE/133)

Dut-/Tut- fiili yukarıdaki örneklerden (28)'de *geç-*; (8)'de *işi gerçekleştir-*; (29)'da *gözetle-*, *umutla bekle-*; (30)'da *güleceği gel-*, *gül-*; (31)'de *hâlde bulun-*, *et-*; (32)'de *hâle getir-*, *et-* yan anlamlarında, *yir*, *göz*, *âb-ı revân*, *kolay* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(33) Ruhsâr-ı dil-firibe zırhlar giyürdi hat
Benzer yine Necâti-i miskine *kin tutar* (NB/225)

(34) *Ağlamak tuttu* beni serv ü gül anman bana kim
Bu şunun kimse has ü hâr ile bendin yenemez (NB/246)

(35) Yakındur işümün ucu azupdur müftî vü hâcî
Göreyin diyen Mi'râc'ı *miskînliğin dutsun* dimiş (YE/145)

(36) Kamularun 'amelidür Münker-Nekir olup gelen
Benüm 'amelüm dost idi 'amelümi tuta varam (YE/210)

Yukarıdaki örneklerden (33)'de *dut-/tut-* fiili *hâlde ol-*; (34)'de *hâle gir-*; (35)'da *hâli edin-*; (36)'da *işle-*, *yap-* yan anlamlarında, *kin*, *ağlamak*, *miskînlik*, 'amel isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(37) Mâluñı terk it yüzüñ döndermegil
Geleni *hōş dut* kuru göndermegil (G/647)

(38) Kâfir üzerine ili kâfirden saklamaga tanulık virüp *çeri tutmak* hâcet degüldür (M/235)

(39) Ser-mest-i câm-ı aşk olupdur Necâti çün
Mest-i şarâb diye ana sûfî *tutma dak* (NB/272)

(40) Kâfirler yalan söylersiz diyü *taşa tutdılar* (DK/240)

(41) Ol ilün zavadası *cefâ duta* gidesi
Şeker ayruğa sunup sen ağu tada mısın (YE/240)

Dut-/Tut- fiili (37)'de *kıl-*, *et-*, *hâlde muhafaza et-*; (38)'de *kullan-*, *sahip ol-*; (39)'da *kusur bul-*, *lanet-*, *muaheze et-*, *kına-*; (40)'da *-la-* ekiyle; (41)'de *-lan-*, *-len-*, *-laş-* eki; *hâli edin-* yan anlamlarında, *hōş*, *çeri*, *dak*, *taş*, *cefâ* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (42) İy gözlerüm gelün yaşum âb-ı revân tutuñ
Ol cûya *karşu* kaddini serv-i revân *tutuñ* (CS/148)
- (43) Bir kişiyi *uçuk dutsa* ve düştüğü vakt agzından köpük gelse ol yaramazdur (MŞ/49)
- (44) Bir saf ol kim şol yaña bitmiş-durur
Mürşid anı *hidmete dutmuş-durur* (G/729)
- (45) Demür dikenini kaynadalar bug edeler başına saralar ve yüzine karşı *bug tutalar* eksük etmeyeler (MŞ/52)

Dut-/Tut- fiili yukarıdaki örneklerden (42)'de *laştır-* ekiyle; (43)'de *ol-*; (44)'de *ver-*, *ettir-*; (45)'de *yap-*, *-e maruz bırak-*, *et-* anlamlarında, *karşu*, *uçuk*, *hidmet*, *bug* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (46) Yadlık yokdur bilene *dirlik tuta* gelene
Bilelik söyleyene vuslat yolu kavîdür (YE/86)
- (47) Ölümlüsüyüz leblerinin bize ne perhiz
Oruc mu tutalım beğim andan sefer üzre (NB/363)
- (48) Kâdı kıyında tanukluk virse kâdı *tanukluğun tutmasa* gendü dahı yise kefâret vâcib olmaz (M/237)
- (49) Mihr eline aldı usturlâb-ı zer
Kim *tuta* yüzüñ güninden *irtifâ'* (CS/131)

Fiil yukarıdaki örneklerden (46)'da *yaşa-*; (47)'de *yerine getir-*, *ol-*; (48)'de *yerine getir-*, *et-*; (49)'da *yüksel-* yan anlamlarında, *dirlik*, *oruc*, *tanukluk*, *irtifâ'* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Al-: *Dem tut-* (1), *fetvâ dut-* (1), *reng-i şafâk tut-* (1), *şekl-i mesâ tut-* (1), *tedbîrini tut-* (1); anla-: *Ma'niyi dut-* (1); besle-, taşı-, et-: *Muhabbet tut-* (1), *ümid tut-* (3), *ümid dut-* (1), *ümidî tut-* (2), *ümidini tut-* (1); çevir-: *Doğru dut-* (1); dur-, sabit ol-: *Karâr dut-* (5), *karâr tut-* (2); edin-, elde et-, yerleş-, yer et-: *Makâm dut-* (3), *makam dut-* (1), *câ tut-* (3), *yir dut-* (1), *yir tut-* (2); davran-: *Nâzûk dut-* (1); ele geçir-, kapla-, sar-: *Aşk tut-* (1), *feryâd dut-* (1), *fesâd tut-* (1), *pas tut-* (2), *sıtma dut-* (1), *şöhret-i şî'rin tut-* (1), *tama' tut-* (1), *zerk ü riyâ tut-* (1), *zulem tut-* (1); et-, bak-: *Nazarın tut-* (1); et-: *Âh tut-* (1), *ah tut-* (1), *âhengi tut-* (1), *hû tut-* (1), *inkârını tut-* (1), *iş tut-*(1), *işi tut-* (1), *kılavuz tut-* (1), *niyyet tut-* (1), *siper tut-* (1), *şerî'at tut-* (1); farz et-, gibi gör-, kabul et-, say-: *Âf-tâb olasın tut-* (1), *alçak dut-* (2),

âsmân tut- (1), aşkın tut- (1), ay-ımuş tut- (1), 'azîz dut- (1), 'azîz tut- (1), bahâya tut- (3), berâber tut- (1), bî-hod tut- (1), delil tut- (1), delîl dut- (2), dîv tut- (1), dîrüst dut- (1), düşmân dut- (1), ermagân tut- (1), günâh tut- (1), hâr tut- (2), hat tut- (1), hayvân tut- (1), hisâb dut- (1), 'ibret dut- (1), kevser tut- (1), kıymete tut- (2), kible-i cihân tut- (1), makam dut- (1) makâm dut- (6), makâm tut- (1), makbûl tut- (1), ma'zûr tut- (3), ma'zûr dut- (1), mihrâb-ı cân tut- (1), minnet tut- (1), mu'teber tut- (1), mukâbil dut- (1), mukâbil tut- (1), ömr-i Nûh olsun tut- (1), savâb olsun tut- (1), savlecân tut- (1), şâ'ir olmadı tut- (2), yeğîn tut- (1), yüksek tut- (1), yüce dut- (1); gel-: Hâb tut- (1); getir-, dinle-: Buyruk dut- (1), buyruk tut- (2), buyruğın dut- (1), buyruğın tut- (1), buyrugum tut- (1), emri dut- (2), sözün dut- (1), emrin dut- (1), emrini dut- (1), kavîl dut- (1), nasîhatı tut- (1), öğüdüm tut- (1), öğüdümü dut- (1), öğüdün dut- (1), öğüt dut- (1), öğüt tut- (2), pendî tut- (1), pendimi tut- (1), sözün tut- (2), sözüm tut- (1), sözümü tut- (2), sözüñ tut- (1), sözün tut (1); geç-: Yirini dut- (1); gözetle-, umutla bekle-: Gözüm tut- (1); güleceği gel-, gül-: Gülregi dut- (1); hâlde bulun-, et-: Âb-ı revân tut- (1), açık dut- (1), mâtem tut- (2), yas tut- (1), yasum tut- (1), yumşak dut- (3); hâlde getir-, et-: Kâyim dut- (2), kılavuz dut- (1), kolay tut- (1), mekân tut- (1), mekân tut- (1), nişân tut- (1), sâye-bân tut- (1), siper tut- (2), vatan tut- (3); hâlde geçir-: Dirî dut- (1), ; hâlde ol-: Kin dut- (1), kin tut- (1); hâlde gir-: Ağlamak tut- (1) (Hâli edin-) Miskînliğin dut- (1), reng-i şafâk tut- (1) (İşle-, yap-) 'Amelümi tut- (1); kıl-, et-, hâlde muhafaza et-: Arî dut- (1), bâki tut- (1), dâyim dut- (5), dirî dut- (11), dirî tut- (1), dirlikde dut- (1), döküt dut- (1), dîrüst dut- (1), haste tut- (1), hoş dut- (1), hoş tut (2), hōş dut (4), hōş tut (1), ısıcak tut- (1), ıssı dut- (1), ıssı tut- (1), kâim tut- (1), kâyim dut- (4), muhkem tut- (1), pâk tut- (1), pâyende tut- (1), sehil dut- (1), ser dut- (1), tâze dut- (1), tâze tut- (2), tâze vü ter tut- (1), ter dut- (1), yeksân dut- (1); kullan-, sahip ol-: Çeri tut- (1); kusur bul-, lanet-, muaheze et-, kına-; Dak dut- (1), dak tut- (2), dakî tut- (1); -la- ekiyle: Taşa tut- (1); -lan-, -len-, -laş- eki; hâli edin-: Bar tut- (1), cefâ dut- (1), endîşe tut- (1), gümân dut- (2), gümân tut- (2), iştihâr tut- (1), kaygu dut- (1), kibr ü kine dut- (1), kuvvet dut- (4), mâya dut- (1), selâmet tut- (1), şeref tut- (1), taravet tut- (1), tevbe tut- (2), zînet tut- (1), ülfet tut- (1); -laştır- ekiyle: Karşu tut- (1), (-lı ol-, et-) İmân dut- (1); ol-: Bekâ dut- (1), kulunc dut- (2), sabr u karâr dut- (1), tîz dut- (1), uçuk dut- (2), ter dut- (1), yel dut- (1); ver-, ettir-: Hidmete dut- (1), hidmete dut- (1); yap-, -e maruz bırak-, et-: Bug dut- (1), tiryâk tut- (1); yaşa-: Dirlik tut- (1); yer et-, yerleş-: yerine getir-, ol-:

Oruc dut- (4), oruc tut- (4), oruç tut- (1), tamam dut- (1); yerine getir-, et-: Tanukluğun tut- (1); yüksel-: İrtifâ‘ tut- (1).

19.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

19.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Dut-/Tut- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 2 farklı isimle 3 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *ortaya çık-, (kendini) göster-; yerleş-, daimilik kazan-; hükmünü geçir-; bir durumu değiştir-, yeni bir düzen kur-* olmak üzere 4 ayrı anlamı karşıladığı görülür.

(50) *Âteş dutar ‘âlemi gönülden*
Âh eyledüğümce her seher-gâh (CS/42)

Kaynak = âteş dut- → hedef = ızdırap kapla-

Ateş kelimesi “Divan edebiyatında âşîğın içinde bulunduğu aşkın ızdırabıdır” olduğu belirtilir (Pala 1810: 41). *Ateş yakıcı bir maddedir* önermesi doğrultusunda *ateş acı verir* fiziki önermesinden psikolojik sıkıntı, ızdırap anlamına ulaşmak mümkündür. Bu çerçevede de *ateş tut-* birleşik fiili *âlemi ızdırap kaplamasını* anlatmaktadır.

Örnekleri:

Hürmet göster-: *El üstüne tut- (1); karışıklığa ver-, karışıklık: Âteş dut- (1), âteş tut- (1).*

19.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Dut-/Tut- fiili 21 farklı isimle 45 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklerde, bu birleşik fiil yapılarında (isim unsurundan anlaşılacağı üzere) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *organ + fiil = fiil* ve *yer + fiil = fiil* şeklinde karşımıza çıktığı görülür.

(51) *Kulak dut* diñlegil sen işbu sözi
Çevirmegil bu sözde ısrâ yüzi
Kaynak = kulak dut- → hedef = dinle-

TaS'da *kulak vermek, dikkatle dinlemek* anlam verilmiştir. Yukarıdaki örnekte *Kulak dut-* birleşik fiili dinle- hedef kavramını karşılar. Bu açıdan beyitte geçen birleşik fiil hareket için organ + fiil metonimik kuruluşu temeline oturur.

(52) Lebini sorduguma gamzesi çeker hancer

Didi ki söyleme ayruk *dilüñ tut* epsem dur (CS/105)

Kaynak = dilüñ tut- → hedef = konuşma-

ADS'de *sonunu düşünmeden gelişigüzel konuşmaktan sakınmak* anlamında kullanılan *dilüñ tut-* birleşik fiili yukarıdaki örnekte *konuşma-* şeklinde bir hedef kavram olarak karşımıza çıkar. *Dilün tut-* birleşik fiilinin metonimik kuruluşu ise hareket için organ + fiil şeklindedir.

(53) *Âşiyân tutalı* başumda hayâl-i zülf-i döst

Leyli-i zülfinde dil Mecnûn gibi sevdâyidür (CS/80)

Kaynak = âşiyân tutalı → hedef = yer et-, yerleş-

Yukarıdaki örnekte kaynak unsur durumundaki *âşiyân tut-* birleşik fiili *yer et-, yerleş-* anlamıyla karşımıza çıkar. *Âşiyân* yuva anlamında bir kelimedir. Bir yeri yuva tutmak oraya yerleşmek demektir. Bu bakımdan bu beyitler hareket için *yer + fiil* şeklinde metonimik bir ifade olduğunu söylemek mümkündür.

Örnekleri:

Bileyle-: *çarha tut-* (1); dinle-: *Gûş* (1), *kulagın dut-* (2), *kulaguñ dut-* (2), *kulak dut-* (1), *kulak tut-* (6); hedef et-: *Karâr tut-* (2), *karşı tut-* (1), *karşu dut-* (2); imanlı ol-: *dîn tut-* (3); *tarâvet tut-* (1); itaat et-: *Boyın tut-* (1), *boyun tut-* (1); konuşma-: *Agzuñi tut-* (1), *dilün tut-* (1), *dilüñ tut-* (1); öl-: *Râh-ı adem tut-* (1); rağbet et-, yönel-: *Yüz tut-* (1); satışa, pazara çıkar-: *Bazar tut-* (1); *var ol-, vücud bul-*: *vücûd dut-* (1); yer et-, yerleş-: *Âşiyân tut-* (1), *hâne dut-* (1), *hunük dut-* (1), *mesken tut-* (2), *yuva tut-* (1); yönel-: *Yüz tut-* (1).

19.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Dut-/Tut- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, nesneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

19.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 27 farklı isim unsuruyla 33 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Dut-/Tut- fiili 24 örnekte 30 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya akuzatif hâlde bulunmaktadır.

(54) Hışm u gazab ederse sipihr-i mu'ânide
Reng-i şafak *tuta* hôr ü *şekl-i mesâ* seher (NB/67)

(55) Bu yidi *dutdı* bularuñ *yirini*
Şerhi birle eydeyüm her birini (G/1121)

(54) ve (55) örneklerinde örneklerde *dut-/tut-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Dut

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bekâ (1), cefâ (1), karâr (5), kaygu (1), kuvvet (4), sabr u karâr (1).

Tut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bar (1), karâr (2), mâtem (1), reng-i şafâk (1), şekl-i mesâ (1), taravet (1), zînet (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Yirini (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

Dut/Tut- fiili 3 örnekte 3 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi

yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya akuzatif hâlde bulunmaktadır.

(56) Anı gölgede kurıdalar ve eger süde bıragalar süd *mâya dutmaya* (MŞ/37)

(57) Cümle cihânda *tutmaz* idi böyle *ıştîhâr*

Zeyn itmese hısâlı cinânı Muhammed'ün (CS/14)

(56) ve (57) örneklerinde örneklerinde *dut-/tut-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlenin öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Dut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Mâya (1).

Tut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

İştîhâr (1), şeref (1).

19.3.3.2. Nesneye yükleme

Fiilin 100 farklı isim unsuruyla 156 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Dut/ tut- fiili 25 örnekte 21 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne + yüklem* şeklinde görülür. Özne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır

(58) Her ki ayu dişin oğlan boynına daksa her giz *sıtma dutmaya* (MŞ/140)

(59) Hât-ı habîb ecelümdür çü gelmedi dahı ol

Benüm bu baht-ı siyâhum neden *tutar mâtem* (CS/162)

(58) ve (59) örneklerinde örneklerinde *dut-/tut-* fiili birleşikte özne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini

sağlamaktadır. Cümlenin nesnesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Dut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Feryâd (1), kulunc (2), sıtma (1), ter (1), uçuk (2), yel (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Gülregi (1), miskînliğin (1).

Tut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ağlamak (1), ‘aşk (1), aşkın (1), fesâd (1), hâb (1), mâtem (1), pas (2), selâmet (1), tama‘ (1), tevbe (1), zerk ü riyâ (1), zulem (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Gözüm (1), nazarın (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Dut/ Tut- fiili 7 örnekte 3 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(60) Kırkda uc yaşar bir sığır virür eger kırk üzerine artsa her sığırı *bahâya tuta* (M/228)

(61) ‘Aklı *dirlikde dutan* bir gör nedür

İşid imdi kim hikâyet nitedür (G/969)

(60) ve (61) örneklerinde örneklerinde *dut-/tut-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlenin nesnesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri

Dut-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Kibr ü kine (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Dirlikde (1).

Tut-

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Bahâya (3), kıymete (2),

Zarf + yüklem dizilişinde:

Dut-/Tut- fiili 124 örnekte 76 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne + yüklem* şeklinde görülür. Özne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(62) Halk-ı zemâne sıdk-ıla muhkem *dutup ümîd*

Rahmet tapuñdan umar eyâ mahrem-i harem (CS/17)

(63) *Tutamaz* sofî melâmet okuna sine *siper*

Yine bu şiveleri âşık-ı bî-bâk eyler (NB/231)

(62) ve (63) örneklerinde *dut-/tut-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki nesnesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Dut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Açuk (1), alçak (2), arı (1), 'azîz (1), dâyim (5), delîl (1), diri (12), dogru (1), dölek (1), dürüst (2), düşmân (1), hisâb (1), hoş (1), hôt (4), ısıcak (1), ısı (1), 'ibret (1), kâyim (6), kılavuz (1), ma'zûr (1), makâm (1), mekân (1), mukâbil (1), sehîl (1), tâze (1), ter (1), ümîd (1), yeksân (1), yir (1), yüce (1).

Tut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb-ı revân (1), âf-tâb olasin (1), âsmân (1), ay-ımış (1), 'azîz (1), bâki (1), berâber (1), bî-hod (1), câ (1), çeri (1), dak (2), daki (1), delîl (1), diri (2), dîv (1), ermagân (1), günâh (1), hâr (2), haste (1), hat (1), hayvân (1), hoş (2), hôt (1), ısı (1), kâim (1), karşu (1), kevser (1), kible-i cihân (1), kılavuz (1), kolay (1), ma'zûr (3), makbûl (1), mihrâb-ı cân (1), minnet (1), mu'teber (1), muhkem (1), mukâbil (1),

nişân (1), ömr-i Nûh olsun (1), pâk (1), pâyende (1), savâb olsun (1), savlecân (1), sâye-bân (1), siper (3), şâ'ir olmadı (1), şöhret-i şî'rin (1), tâze (2), tâze vü ter (1), vatan (3), yeğîn (1), yir (1), yumşak (3), yüksek (1).

19.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 34 farklı isim unsuruyla 137 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (64) Bir katı kettândur ol *nâzûk dutar*
Geymeg-içün anı cümle ten diler (G/1003)
- (65) Bunlar eydür gerçek söyledi bu sâ‘
Zî bildüñ sen bu *sözin tut* sema‘ (YZ/255)

Yukarıda (64)’te isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisi, (65)’te ise gerçek anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *dut-/tut-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Dut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âteş (1), bug (1), buyruk (1), dak (1), fetvâ (1), gümân (2), hâne (1), hunük (1), kavl (1), karşı (2), kin (1), kulagın (2), kulak (1), makam (3), makam (1), makâm (6), nâzûk (1), oruc (4), tamam (1), öğüt (1), ser (1), tîz (1), vücûd (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Buyruğın (1), emri (2), emrin (1), emrini (1), kulaguñ (2), ma‘niyi (1), öğüdümü (1), öğüdün (1), sözün (1).

Tut-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âh (1), ah (1), âşiyân (1), âteş (1), bazar (1), boyun (1), boyun (1), buyruk (2), câ (2), yüz (1), dem (1), dirlik (1), dîn (3), endîşe (1), gûş (1), gümân (2), hû (1), îmân (1), irtifâ‘ (1), iş (1), karâr (2), karşı (1), kin (1), kulak (6), makâm (1), mekân

(1), mesken (2), muhabbet (1), niyyet (1), oruç (3), oruc mu (1), oruç (1), öğüt (2), perde (1), râh-ı adem (1), şerî'at (1), tarâvet (1), tiryâk (1), ülfet (1), ümid (3), yas (1), yuva (1), yüz (2) .

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Agzuñı (1), âhengi (1), 'amelümi (1), buyrugın (1), buyrugum (1), dilin (1), dilüñ (1), inkârını (1), işi (1), nasîhatı (1), öğüdüm (1), pendi (1), pendimi (1), sözün (3), sözüm (1), sözümi (2), sözün (1), sözüñ (1), tanuklğın (1), tedbîrini (1), ümîdi (2), ümîdini (1), yasum (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve akuzatif hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(66) Ol mürîd kim şol yaña bitmiş-idi

Mürşid anı *hıdmete dutmuş-ıdı* (G/731)

(67) Kâfirler yalan söylersiz diyü *taşa tutdılar* (DK/240)

Yukarıda (66) ve (67)'de isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *dut-/tut-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri

Dut-

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Hıdmete (1), hidmete (1).

Tut-

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

El üstüne (1), çarha (1), taşta (1).

19.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

19.4.1. Dutul- / Tutul-

Dutul- / *Tutul-* fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki -l- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 5'dir. *Duzak, lisan, oruc, siper, sihr, şâh*, olmak üzere 6 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru

arasındaki ilişkiler *duzak, oruc, siper, sihr, şâh*, örneklerinde temel anlam + yan anlam ve *lisânım* örneğinde ise ad aktarması (metonimi) şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *dutul-/tutul-* özneye yükleme ve gerçekleşme olarak karşımıza çıkmaktadır:

Dutul-

Olun-: *Oruc dutul- (1)*.

(68) Neyiçün bu çarh okunu atar ü *siper tutulmaz*

Neyiçün bu devr derdin verir ü devâ belirmez (ŞD/179)

(69) Bu ne sırdır göricek yüzünü aklım dağılır

Anun için *tutulur* sözde *lisânım* bilesin (ŞD/236)

Dutul- / Tutul- fiili yukarıdaki örneklerden (68)'de *edil-, hale getiril-* yan anlamlarında kullanılmıştır. (69) örneğinde kaynak unsurlar olan *lisânın* hedef unsur, yani kastedilenler bakımından *söyleme-* şeklinde yorumlanması mümkündür.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Tutul-:

Edil-, hale getiril-: *Siper (1)*; kapıl-, büyülen-: *Sihrine (1)*; konuşama-: *Lisanım (1)*; say-, gör-: *Şâhdan (1)*; yakalan-: *Duzağına (1)*.

Dutul-

Olun-: *Oruc dutul- (1)*.

20. DÜŞ-

20.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Vâki olmak, olabilmek.* 2. *Mağlup olmak.* 3. *Müstevli olmak.* 4. *Üzerine yürümek, hücum etmek.* 5. *Yakışmak, âit olmak.* 6. *Konmak, inmek, nüzul etmek.* 7. *Şehit olmak, savaşta ölmek.* 8. *Baş vurmak, intisap etmek.* 9. *Girmek, kapanmak, sığınmak.* 10. *Atlamak, girmek.* 11. *Yıklmak.* 12. *Âciz, çaresiz kalmak, sefil olmak* anlamlarındadır (TaS: Bkz Düş-).

Taradığımız metinlerde *düş-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *anlaşıl-; bak-; birdenbire düş-, gitmeye başla-; çık-, uzaklaş-; -e gir-, -i al-; hatırla-; içmeye başla-; kavga etmeye başla-; kork-; kal-; -len-, -li ol- ; duy-; ol- ; ol-, -laş-; ol- ; ortaya çık-; ses çıkar-, çınla-; talihli hale gel-; yakalan-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

20.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁴³

Düş- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 77 farklı isimle toplam 168 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Düş- fiili 43 farklı isimle 78 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Pusduğundan kara tağlara *tuman düşmüş* (DK/220)

(2) Eger bir kişinin 'amelinde ahsuzda riyâ ve 'ucb ve buhl *düşdi* (M/144)

Düş- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *tuman*, 'ucb ve buhl isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

⁴³ Esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan Kahraman (1996: 144) *düş-* fiilinin *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *düş-* fiilinin ismin sadece *yalın, yükleme, yönelme, ayrılma* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Âvâre (1), ârzû (1), ayrı (3), ayru (5), buhl (1), cân ü dil (1), devlet (1), dil (2), endîşe (2), figân (1), firâk (1), galat (2), garîb (2), garîb (1), gönül (4), gulgul (1), hasta (1), hoş (2), irag (1), irak (8), ıfık (1), ıztırâb (1), karalık (2), korhu (1), korku (1), kul (1), küp (1), mu'âriz (1), muhtasar (1), müşterek (1), od (1), riyâ (1), sâye (2), sayru (3), sefer (1), sevdâ (1), söz (1), tama' (1), tanîn (1), tuman (1), 'ucb (1), uz (1), yemin (1), yırak (1), zelzele (1), zîbâ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Düş- fiili 7 farklı isimle 9 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (3) Tûbâ kadûññüñ *düş*e diyü *sâyesi* bir gün
Cem hâk-i reh olup yine topraga döşendi (CS/198)
- (4) Hâk ise dahı âyine-i hak-nümâ olur
Mir'at-ı cânâ *düş*se *nigâhı* Muhammed'ün (CS/15)

Düş- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *sâye*, *nigâh* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

Örnekleri:

Göñli (1), gönlümüz (2), hevesi (2), nezâresi (1), nigâhı (1), sâye-i serv-i kâmeti (1), sâyesi (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Düş- fiili 33 farklı isimle 78 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (5) Şeker lebün hevesinün *hevâsına düş*eli
Makâm-ı tûti-i dil oldı âşiyân-ı firâk (CS/141)
- (6) Bişdi *odda düş*di dış ortasına
Ugradıysa bâri Tañrı döstına (G/875)

Düş- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *hevâ*, *od* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

'Aşka (2), aga (1), âvâralığa (1), ayaga (2), ayagina (1), ayaguña (1), ayaklara (1), ayaktan (1), bâzârlara (1), dâm ü dâneye (1), derde (1), derdine (1), dile (1), diline (1), duzâğına (1), duzağa (1), ele (1), endîşeye (1), fikre (1), firâka (1), gama (2), göñle (1), göñline (1), göñüle (3), gurbete (1), gulgule (1), gül güle (1), hâle (1),

hâtıra (1), hevasına (1), hevâsına (2), hevese (1), hevesine (2), ıraga (1), ırağa (1), 'ışka (1), idrâke (1), kaydına (1), korkuya (1), kulaga (1), kulkule (1), oda (6), ögine (1), öğüne (1), öğüme (1), pâyına (2), sevdâña (1), sevdâsına (4), sevdâyâ (3), şânına (1), şarâba (1), şevkine (1), teşvîşine (5), tuzağa (2), yarlığa (1), zencîre (1), taşra (2).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Düş- fiili 3 farklı isimle 5 örnekte ismin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(7) Geldi gönlüm ma'dininden bu dile

Kim bu *dilden düşe* cümle mahfile (G/997)

(8) Farz-ı 'ayn olanları 'özrsiz kasd-ıla terk itse *müsülmânlıktan düşer*

(M/150)

Düş- fiili, yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *dil*, *müsülmânlık* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dilden (1), gözden (1), gözümden (1), müsülmânlıktan (1), nazardan (1).

20.3. İsim + fiil ilişkileri

20.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁴⁴

Taranılan metinlerde *düş-* fiilinin 77 farklı isim unsuruyla 168 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, tamlayıcı ve zarf görevindedir.

20.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Düş- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 25 farklı isim 31 örnekte, 6 farklı isim ise 8 örnekte yükleme hâlinde özne unsuru olarak kullanılmıştır.

(9) Bezme gelseñ ehl-i aşk için de kopar zembere

Gülsitâna vakt-i gülde nitekim *gulgul düşer* (NB/192)

⁴⁴ Öztürk (2008:1032,1060, 1073) *düş-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

(10) Eger bir kiřinüñ ‘amelinde añsuzda riyâ ve ‘*ucb* ve buhl *düşdi*
(M/144)

Yukarıdaki örneklerden (9)’da *gulgul* isminin yalın hâl, (10)’da ise ‘*ucb* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ârzû (1), *buhl* (1), *cân ü dil* (1), *devlet* (1), *dil* (2), *endişe* (2), *figân* (1), *gönül* (4), *gulgul* (1), *ışık* (1), *ıztırâb* (1), *karalık* (2), *korhu* (1), *korku* (1), *od* (1), *riyâ* (1), *sâye* (2), *sefer* (1), *sevdâ* (1), *söz* (1), *tama’* (1), *tanîn* (1), *tuman* (1), ‘*ucb* (1), *yemin* (1), *zelzele* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Göñli (1), *gönlümüz* (2), *hevesi* (2), *nezâresi* (1), *nigâhı* (1), *sâye-i serv-i kâmeti* (1), *sâyesi* (1).

20.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Düş- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâlindeki 33 farklı isim 78 örnekte, 3 farklı isim ise 5 örnekte ayrılma hâlinde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(11) Birisi ‘ışkdur ki bu *göñle düşer*

Dürlü ‘ilm andan biter ü hem bişer (G/763)

(12) Yâr-ı cân idi kenârımda ciğer köşem yaşım

Şimdi *gözden düştüğüyçün* oldu giryân gözlerim (ŞD/193)

Yukarıdaki örneklerden (5)’de *bâl* isminin yalın, (6)’da ise *gönül* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

‘*Aşka* (2), *aga* (1), *âvâralığa* (1), *ayaga* (2), *ayagına* (1), *ayaguña* (1), *ayaklara* (1), *ayaktan* (1), *bâzârlara* (1), *dâm ü dâneye* (1), *derde* (1), *dile* (1), *diline* (1), *duzâgına* (1), *duzağa* (1), *ele* (1), *endişeye* (1), *firâka* (1), *fikre* (1), *gama* (2), *göñle* (1), *göñline* (1), *göñüle* (3), *gulgule* (1), *gurbete* (1), *gül güle* (1), *hâle* (1), *hâtra* (1),

hevasına (1), hevâsına (2), hevese (1), hevesine (2), ıraga (1), ırağa (1), 'ışka (1), idrâke (1), kaydına (1), korkuya (1), kulaga (1), kulkule (1), oda (6), odda (1), ögine (1), öğüne (1), öğüme (1), pâyına (2), sevâña (1), sevdâsına (4), sevdâya (3), şânına (1), şarâba (1), şevkine (1), teşvîşine (5), tuzağa (2), yarlığa (1), zencîre (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Dilden (1), gözden (1), gözümden (1), müsülmânlıktan (1), nazardan (1).

20.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Düş- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 18 farklı isim 40 örnekte, zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

- (13) Geh cefâsı hükm eder mülk-i dile gâhi gamı
Ol iki zâlim bu bir timâra *düştü müşterek* (NB/295)
- (14) Çok durur şehrinde ben *kul düşmüşüm* şâhâ garîb
Cândan ayrı ten gibi nice olan tenhâ garîb (ŞD/101)

Yukarıdaki örneklerden (13) ve (14)'de ise *müşterek*, *kul* isimlerinin yalın hâli ile nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âvâre (1), ayrı (3), ayru (5), firâk (1), galat (2), garîb (2), garîb (1), hasta (1), hoş (2), ırag (1), irak (8), kul (1), küp (1), mu'âriz (1), muhtasar (1), müşterek (1), sayru (3), taşra (2), uz (1), yırak (1), zîbâ (1).

20.3.2. Anlam ilişkileri

Düş- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

20.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

20.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 64 farklı isimle 126 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Düş-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *anlaşıl-* (1); *bak-* (2); *birdenbire düş-*, *gitmeye başla-* (1); *çık-*, *uzaklaş-* (2); *-e gir-*, *-i al* (1)-; *hatırla-* (4); *içmeye başla-* (1); *kavga etmeye başla-* (1); *kork-* (3); *kal-* (17); *-len-*, *-li ol-* ; *duy-* (42); *ol-* (22); *ol-*, *-laş-* (12); *ol-* ; *ortaya çık-* (9); *ses çıkar-*, *çınla-* (1); *talihli hale gel-* (1); *yakalan-* (4) olmak üzere 5 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(15) Didüm iy cân beni gel eyle şehîd-i gam-ı ‘ışk

Didi öğretme baña bu kadar *idrâke düşer* (CS/87)

(16) Dün dökerken yaşum sitârelerin

Ol mehûn bir *nezâresi düşmiş* (CS/234)

(17) Meyhânelere *küp düşer* iken yine sofî

Mescidde varıp bâde-i hamrâyı kınarlar (NB/220))

(18) Farz-ı ‘ayn olanları ‘özrsiz kasd-ıla terk itse *müsülmânlıktan düşer* (M/150)

Düş- fiili yukarıdaki örneklerden (15)’de *anlaşıl-*; (16)’da *bak-*; (17)’de *birdenbire düş-*, *gitmeye başla-*; (18)’de *çık-*, *uzaklaş-* yan anlamlarında, *idrâk*, *nezâre*, *küp*, *müsülmânlık* ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(19) Hem hikâyetdür bu söz hem vâsf-ı hâl

Hôş bu *hâle düşmedük* sûret muhâl (G/997)

(20) Ol hoca gördi anı *fikre düşer*

Yûsufun elin ayagın tîz şişer (YZ/115)

(21) Dil leblerin şevki ile *düştü şarâba*

Sâki içelim sun beri şol kan olacağı (NB/419)

Yukarıdaki örneklerden (19)’da *düş-* fiili *-e gir-*, *-i al-*; (20)’de *hatırla-*; (21)’de *içmeye başla-* yan anlamlarında, *hâl*, *fikr*, *şarâb* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(22) Yanağı lutfun lâle öğerdi

Gülşen içinde *gül güle düşdü* (ŞD/272)

- (23) Kâfirlerün gözine *korhu düşdi* (DK/98)
 (24) Ah kim *düşdüm* diyâr-ı gurbete tenhâ *garib*
 Bî-dil ü bî-câñ olup şûride vü şeydâ *garib* (NB/162)

Düş- fiili yukarıdaki örneklerden (22)'de *kavga etmeye başla-*; (23)'de *kork-*; (24)'de *kal-* yan anlamlarında, *gül gül*, *korhu*, *garib* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (25) Tûbâ kadûññ *düşe* diyü *sâyesi* bir gün
 Cem hâk-i reh olup yine topraga döşendi (CS/198)
 (26) Cânın dirîg tutan kişi dost katından *ırak düşer*
 Fidî kılâm yüz bin cânı ıraklıktan berü gelem (YE/189)
 (27) Eger bir kişinüñ 'amelinde añsuzda riyâ ve 'ucb ve *buhl düşdi*
 (M/144)

Düş- fiili (25)'de *-len-*, *-li ol-*; *duy-*; (26)'da *ol-*; (27)'de *ol-*; *ortaya çık-* yan anlamlarında, *sâye*, *ırak*, *buhl* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (28) Sen ol şehsin ki sâyenden *düşer* cân farkına *devlet*
 Ayaz'ın hâk-i pâyini cihan Mahmûd edinmişdir (ŞD/124)
 (29) Zeyn olaldan nakş-ı eş'ârıyile şahn-ı kâ'inât
Düşmedi gâlib felek tâsına bu resme *tanîn* (NB/97)
 (30) Ömrüm niçe olurısa âzâdlıgum muhâl durur
 Sayyâd elinden kim alur *duzağa düşicek* nahcîr (YE/100)

Düş- fiili yukarıdaki örneklerden (28)'de *talihli hâle gel-*; (29)'da *ses çıkar-*, *çınla*; (30)'da *yakalan-* yan anlamlarında, *devlet*, *tanîn*, *duzak* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Anlaşıl-: *İdrâke düş-* (1); bak-: *Nezâresi düş-* (1), *nigâhı düş-* (1); birdenbire düş-, gitmeye başla-: *Küp düş-* (1); çık-, uzaklaş-: *Gurbete düş-* (1), *müsülmânlıktan düş-* (1); -e gir-, -i al-: *Hâle düş-* (1); hatırla-: *Fikre düş-* (1), *göñle düş-* (1), *göñline düş-* (1), *hâtıra düş-* (1); içmeye başla-: *Şarâba düş-* (1); kavga etmeye başla-: *Gül güle düş-* (1); kork-: *Korhu düş-* (1), *korku düş-* (1), *korkuya düş-* (1); kal-: *Ayrı düş-* (3), *ayru düş-* (5), *taşra düş-* (2), *firâk düş-* (1), *firâka düş-* (1), *galat düş-* (2), *garîb düş-* (2), *garîb düş-* (1); -len-, -li ol- ; duy-: *Ârzû düş-* (1), *derde düş-* (1), *derdine düş-* (1), *endîşe düş-* (2), *endîşeye düş-* (1), *gama düş-* (2), *hevasına düş-* (1), *hevâsına düş-* (2), *hevese düş-* (1), *hevesi düş-* (2), *hevesine düş-* (2), *ışık düş-* (1),

ıztırâb düş- (1), *kaydına düş-* (1), *sâye düş-* (2), *sâye-i serv-i kâmeti düş-* (1), *sayru düş-* (3), *sevdâ düş-* (1), *sevdâña düş-* (1), *sevdâsına düş-* (4), *sevdâyâ düş-* (3), *şevkine düş-* (1), *tuman düş-* (1), *tuzâğa düş-* (2), *teşvîşine düş-* (5); ol-: ‘*Aşka düş-* (2), *âvâre düş-* (1), *âvâralığa düş-* (1), *hasta düş-* (1), *hoş düş-* (2), ‘*ışka düş-* (1), *karalık düş-* (2), *kul düş-* (1), *mu‘âriz düş-* (1), *muhtasar düş-* (1), *müşterek düş-* (1), *sâyesi düş-* (1), *Sefer düş-* (1), *söz düş-* (1), *uz düş-* (1), *yarlığa düş-* (1), *yemin düş-* (1), *zelzele düş-* (1), *zîbâ düş-* (1); ol-, -laş-: *Irag düş-* (1), *ırak düş-* (8), *yırak düş-* (1), *ıraga düş-* (1), *ırağa düş-* (1); ol- ; ortaya çık-: *Buhl düş-* (1), *figân düş-* (1), *gulgul düş-* (1), *gulgule düş-* (1), *kulkule düş-* (1), *riyâ düş-* (1), *Şânına düş-* (1), ‘*ucb düş-* (1), *tama’ düş-* (1); ses çıkar-, çınla-: *Tanîn düş-* (1); talihli hale gel-: *Devlet düş-* (1); yakalan-: *Aga düş-* (1), *duzâğına düş-* (1), *duzağa düş-* (1), *dâm ü dâneye düş-* (1).

20.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

20.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Düş- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 5 farklı isimle 19 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *aydınla-* (1); *güçten düş-*, *aciz içinde kal-* (1); *itibardan düş-* (4); *meded um-*, *yalvar-* (6); *sıkıntı*, *dert çek-* (7) olmak üzere 5 farklı anlamı karşıladığı görülür.

- (31) Her sehergâh *od düşer* eflâke âhımdan benim
Her gece âlem dolar dût-ı siyâhımdan benim (ŞD/222)

Kaynak = *od düş-* → *hedef* = *ızdırıp kapla-*

Od burada ateş anlamındadır. *Dut-/Tut-* fiilinde karşılaştığımız benzer bir durum yukarıdaki beyitte örneği mevcuttur.

- (32) Gezmekle çemen güşelerin *düştüüm ayakdan*
Bir sencileyin serv-i hırâmân ele girmez (NB/248)

Kaynak = *ayaktan düş-* → *hedef* = *güçten düş-*, *aciz içinde kal-*

Yukarıdaki örnekte geçen *ayaktan düş-* yönelim metaforu *ayak güçtür* birincil metaforuna dayandırılır. Bu açıdan da birleşik fiilin *güçsüzleş-*, *güç kaybet-* anlamları taşır. Ayak insanı dik tutan ve ayakta durmak ise aynı güce sahip olunduğunu gösterir ayakta duramamak ise güce sahip olunmadığını gösterir.

- (33) Gözlerüm yaşı *nazardan düşdi* merdüm-zâdedür
N'ola rahm itseñ aña kim 'özü-hâhumdur (CS/162)

Kaynak = nazardan düş- → hedef = itibardan düş-

Düş- yukarıdan veya yüksek bir yerden olur. Burada *göz yukarıdadır veya yüksek bir yerdir* metaforları vardır. Ayrıca burada bunlara temellenen *göz itibardır* metaforu bulunur. Bu açıdan da beyitte *aşağıda olan kötüdür* şeklindeki kavramlaştırmayı anlatan *nazardan düş-* yönelim metaforu *itibardan düş-, değersizleş-* anlamı taşır.

- (34) Yaşım diler özümden ileri öpe izin
Bî-dest ü pây iken nicesi *düşdü pâyına* (ŞD/263)

Kaynak = pâyına düş- → hedef = meded um-, yalvar-

Sosyal ve fizikî temel bakımından statü, *yukarıda* olan sosyal ve fizikî güç ile ilişkidir (Lakoff 2010: 39). Bu açıdan da *aşağıda* olan ise sosyal veya fizikî güç, statü açısından değersiz, kötü, aşağı durumdadır. Statü olarak yukarıda olan hükmeder, emir verir; *aşağıda* olan ise boyun eğer, yalvarır, meded umar. Beyitte yönelim metaforu olarak karşımıza çıkan *pâyına düş-* birleşik fiilinin anlamı da bu açıdan meded um-, yalvar- biçimindedir.

- (35) Bişdi *oda düşdi* diş ortasına
Ugradıysa bâri Tañrı dôtına (G/875)

Kaynak = oda düş- → hedef = sıkıntı, dert çek-

Od ateşte yanan ağaçtır. Od kelimesi ateş yerine kullanılmıştır. Dolayısıyla burada *ateş için ateşte yenen nesne* şeklinde metonimik bir ifade sözkonusudur. *ateş sıkıntudur* metaforu üzerine oturan birleşik fiil ise *düş-* fiil vasıtasıyla yönelim metaforu olarak kullanılmıştır.

Örnekleri:

Aydınla-: *Od düş-* (1); güçten düş-, aciz içinde kal-: *Ayaktan düş-* (1); itibardan düş-: *Ayaga düş-* (1), *gözden düş-* (1), *gözümden düş-* (1), *nazardan düş-* (1); meded um-, yalvar-: *Ayaga düş-* (1), *ayagina düş-* (1), *ayaklara düş-* (1), *ayaguña düş-* (1), *pâyına düş-* (2); sıkıntı, dert çek-: *Oda düş-* (6), *odda düş-* (1).

20.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Düş- fiilinin 8 farklı isimle 23 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

- (36) Bana düşmez kim ruhun gül-zârına şeydâ geçem
Ne kılıp neyleyeyin çârem nedir *gönül düşer* (NB/192)

Kaynak = gönül düş- → hedef = aşık ol-

Yukarıdaki beyitte ikinci mısradaki cümlede yer alan ve beyitteki anlamını *aşık ol-* şeklinde yorumladığımız *gönül düş-* birleşik fiilinde nesne konumundaki *gönül* isim unsuru insanla alakalı olduğu için parça-bütün (*gönül-insan*) ilişkisi de mevcuttur.

- (37) Çünkü mâlik bunlara kakır buşar
Şarabdâruñ *ögine yûsuf düşer* (YZ/177)

Kaynak = ögine düş- → hedef = hatırla-

BTS’de *akıl* kelimesine *düşünme, anlama ve kavrama gücü* anlamları verilir. Yukarıdaki metonimik örnekte hedef unsur *hatırla-* ile kaynak unsur *ögine düş-* arasındaki ilişki *hareket için organ (+ fiil)* şeklindedir. Aslında *hatırla-* fiili insanın hafızasıyla ilgili bir durumdur. Örnek, insan-hafıza ilgisi bakımından parça-bütün ilgisine dayanan ancak akıl-hafıza ilişkisi açısından ise yine bir bütünün parçalarından birinin diğeri yerine kullanıldığı metonimik bir ifade özelliği taşımaktadır.

Örnekleri:

Aşık ol-: *Cân ü dil düş-* (1), *dil düş-* (2), *diline düş-* (1), *göñli düş-* (1), *gönlümüz düş-* (2), *göñül düş-* (2), *gönül düş-* (3); duyul-: *Kulaga düş-* (1); ele gir-, yakayı ele ver-, yakalan-: *Ele düş-* (1); hatırla-: *Göñüle düş-* (3), *ögine düş-* (1), *ögüne düş-* (1), *ögüme düş-* (1); hapsol-: *Zencîre düş-* (1); satışı çıkarıl-: *Bâzârlara düş-* (1); söylen-: *Dilden düş-* (1), *dile düş-* (1).

20.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Düş- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, tamlayıcıya yükleme, gerçekleştirme ve gerçekleşme şeklinde görülmektedir.

20.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin toplam 93 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı ve zarfı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme ve ayrılma hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(38) Gönlüm *düşdi* bir *sevdâya*_(YE/347)

(39) Sürdiler zelîhâyı gitdi işine

Düşdi reyyân yûsufuñ *teşvîşine* (YZ/183)

(38) ve (39) örneklerinde *düş-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

'*Aşka* (2), '*ışka* (1), *aga* (1), *âvâralığa* (1), *ayaklara* (1), *dâm ü dâneye* (1), *derde* (1), *duzâgına* (1), *duzağa* (1), *ele* (1), *endişeye* (1), *fikre* (1), *firâka* (1), *gama* (2), *göñle* (1), *göñline* (1), *gurbete* (1), *gül güle* (1), *gulgule* (1), *hâle* (1), *hâtıra* (1), *hevasına* (1), *hevâsına* (2), *hevese* (1), *hevesine* (2), *ırağa* (1), *ırağa* (1), *idrâke* (1), *kaydına* (1), *korkuya* (1), *kulkule* (1), *sevdâña* (1), *sevdâsına* (4), *sevdâya* (3), *şânına* (1), *şarâba* (1), *şevkine* (1), *teşvîşine* (5), *tuzaga* (2), *yarlığa* (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn)

Müsülmânlıktan (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın hâl ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(40) Günlerde bir gün Yigenek oturup bigler ile sohbet ider-iken Kara Göne oğlu Budağ-ile *uz düşmedi* (DK/200)

(41) Yâd anuñ'çun eylerem kaddüñi ebyâtumdan kim

Nazm-ı şî'rümde añılsa kâmetüñ *zîbâ düşer* (CS/236)

(40) ve (41) örneklerinde *düş-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlelerin öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âvâre (1), ayrı (3), ayru (5), firâk (1), galat (2), garîb (2), garîb (1), hasta (1), hoş (2), irag (1), irak (8), kul (1), küp (1), mu'âriz (1), muhtasar (1), müşterek (1), sayru (3), uz (1), yırak (1), zîbâ (1).

20.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 33 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin öznesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(42) Hâk ise dahî âyine-i hak-nümâ olur

Mir'at-ı câna *düşse nigâhı* Muhammed'ün (CS/15)

(43) Küre-ü hâke düşer *zelzele titrer* hûrşid

Na'ra-i topun ile hasmın olur lâ-yâ'kıl (NB/81)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)'te nesne konumundaki *nigâh*, *zelzele* isim unsurlarının bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ârzû (1), buhl (1), devlet (1), endîşe (2), figân (1), gulgul (1), ışık (1), ıztırâb (1), karalık (2), korhu (1), korku (1), riyâ (1), sâye (2), sâyesi (1), sevdâ (1), söz (1), tama' (1), tanîn (1), tuman (1), 'ucb (1), yemin (1), zelzele (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Hevesi (2), nezâresi (1), nigâhı (1), sâye-i serv-i kâmeti (1).

20.3.3.3. Gerçekleşme

Fiilin 13 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(44) Zülfi dahı bî-vefâlık gösterür
Düşeli_ol bî-vefâya cân ü dil (CS/154)

(45) Dil yandı yüzüñ şem'ine pervâne midür bu
Cân düşdi saçuñ bendine dîvâne midür bu (CS/187)

Yukarıda (44) ve (45)'te isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *düş-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleşme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân ü dil (1), dil (2), gönül (2), gönül (3), od (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Gönli (1), gönlümüz (2).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme ve ayrılma hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(46) *Hâtıra düşen* günâhlu işler dört dürlüdür (M/264)

(47) Nakş olalı gönlümde hayâl-i leb ü haddi
Düştü dü-cihân nakşı *gözüm*den dolu kandır (ŞD/130)

Yukarıda (46)'da isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi, (47)'de ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *düş-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ayaga (2), ayaklara (1), ayagina (1), ayaguña (1), bâzârlara (1), dile (1), diline (1), ele (1), göñüle (3), kulaga (1), oda (7), odda (1), ögine (1), öğüne (1), öğüme (1), pâyına (2), sefer (1), zencîre (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Ayaktan (1), dilden (1), gözden (1), gözümünden (1), nazardan (1).

20.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

20.4.1. Düşür-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan *-Dir* fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şekliyle kullanıldığı örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi, tamlayıcısı ve zarfı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından ise birleşik fiil yapıları temel anlam + yan anlam ilişkisi, deyim aktarması ve ad aktarması oluşturulan şekilde karşımıza çıkmaktadır.

(48) Arz ü semâ arasına *düşürdü* şeb keder

Adlinle verdi aralarına safâ seher (NB/68)

(49) Perde-i ‘uşşâkda çün bûse-lik itdün karâr

Mutribâ âteş *düşürdüñ* cânuma ol sâz-ıla (CS/197)

(50) Mânend-i kemân oldu kadi tîr-i cefâdan

Çün Cem *dil ü cân* ol kad-i bâlâya *düşürdi* CS/191

Düşür- fiili yukarıdaki örneklerden (48)’de *-lendir-* eki yan anlamda şeklinde karşımıza çıkmaktadır. (49) örneğinde *âteş düşür--* birleşik fiil yapısı mecaz anlam ilişkisi bakımından metaforik bir ifade taşıdığından hedef kavramı *acı çekti-*‘dir. (50) örneğindeki *dil ü cân* birleşik fiil yapısı ise *parça-bütün* ilgisiyle metonomik bir anlam ilişkisi taşır ve *âşık ettir-* şeklinde anlamlandırılmalıdır.

Örnekleri:

Acı çektir-: *Âteş düşür-* (1); âşık ettir-: *Dil ü cân düşür-* (1); belaya düşür-, karışıklığa uğrat-, kavga ettir-: *Gavgâya düşür-* (1); günah işlet-: *İşe düşür-* (1); et-: *Muvâfık düşür-* (1), *sâye düşür-* (1), *şikâra düşür-* (1), *yavlak düşür-* (1); İtibardan düşür-, değersiz kıl-: *Pâyâ düşür-* (1); -laştır- eki : *Irak düşür-* (1); -lendir- eki: *Keder düşür-* (1), *sevdâya düşür-* (1); yakalandır-: *Dâma düşür-* (1).

21. DÜZ-

21.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Dizmek, ipliğe geçirmek.* 2. *Yapmak, meydana getirmek, tertip, tanzim etmek.* 3. *Hazırlamak.* 4. *Telif etmek, nazmetmek.* 5. *Düzeltilmek, tashih etmek.* 6. *Düzen vermek, akort etmek.* 7. *Süslemek, donatmak* olarak gösterilir. (TaS: Bkz Düz-)

Taradığımız metinlerde *düz-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *hâle getir-*; *meydana getir-* temel anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

21.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁴⁵

Düz- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 18 farklı isimle toplam 20 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Düz- fiili 14 farklı isimle 16 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Yiri göki niçe *düzdi mu 'teber*

Diñle imdi yog-iken var eyledi (G/697)

(2) Cevherinden tozunun üstâd-ı ayyâğ-ı sabâ

Lâleye la'lin güle nesrine *tâc-ı zer düzer* (G/591)

Düz- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *mu 'teber*, *tâc-ı zer* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

⁴⁵ Kahraman'da (1996: 145) *düz-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapılmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma* hallerindeki isimlerle kullanıldığı gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *düz-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Çenber (1), defter (1), fitne (2), hizmet tapu (1), kâr (1), nağme (1), nazm (1), mu'teber (2), muhkem (1), saflar (1), sin (1), sûret (1), tâc-ı zer (1), tahtgâh (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Düz- fiili 4 farklı isimle 4 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(3) Ol gerek evvel *düze yol zâdını*
Aluban gitmek-içün ol *zâdını* (G/655)

(4) Bu ekinçi dünya *tertîbin düzer*
Ol mesâyih âhiret mülkin bezer (G/767)

Düz- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *yol zâdı*, *tertîb* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

Örnekleri:

Göñlin (1), hönünü (1), tertîbin (1), yol zâdını (1).

21.3. İsim + fiil ilişkileri

21.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁴⁶

Taranılan metinlerde *düz-* fiilinin 19 farklı isim unsuruyla 54 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

21.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Düz- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 10 farklı isim 11 örnekte, 4 farklı isim ise 4 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) Ne bakarsın taş kapuda gir içerü neler gezer
Tama' oturmuş dâimâ saf bağlanmış *fitne düzer* (YE/120)

(6) Şol sa'at Cibrîl indi deñize
Ya'ni kim ol âsınuñ *göñlin düze* (G/825)

⁴⁶ Öztürk (2008: 1043) *düz-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *fitne* isminin yalın, (6)'da ise *gönül* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Defter (1), fitne (2), hizmet tapu (1), kâr (1), nağme (1), saflar (1), sin (1), sûret (1), tâc-ı zer (1), tahtgâh (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Göñlin (1), hönünü (1), tertîbin (1), yol zâdını (1).

21.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde

Düz- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 4 farklı isim 5 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(7) *Nazm düzdüm* bu sözi dün ü günü

Gör ki ne şîrîn hikâyetdür bunı (YZ/83)

(8) Yiri göği *düzdi muhkem mu'teber*

Aya güne durmadın virdi sefer (G/803)

(7) ve (8)'de *nazm* ve *mu'teber* isimlerinin yalın hâl almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Çenber (1), nazm (1), mu'teber (2), muhkem (1).

21.3.2. Anlam ilişkileri

Düz- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

21.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

21.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Fiil, 17 farklı isimle 19 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Düz-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *hâle getir-* (5); *meydana getir-* (14) olmak üzere 2 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (9) Vey ne çâbük-bâzdır hindû benin kim zülfünü
Gah ürür müskîn resen geh anberîn *çenber düzer* (ŞD/153)
- (10) Resûlün sag yanında minberi var
Zihî üstâz kişi *düzmiş* ‘aceb *kâr* (KE/23)

Düz- fiili yukarıdaki örneklerden (9)’da *hâle getir-*; (10)’da *meydana getir-* yan anlamlarında; *çenber*, *kâr* isimleri ise temel anlamlarıyla karşımıza çıkar.

Örnekleri:

Hâle getir-: *Çenber düz-* (1), *nazm düz-* (1), *mu‘teber düz-* (2), *muhkem düz-* (1); *meydana getir-*: *Defter düz-* (1), *fitne düz-* (2), *hıdmet tapu düz-* (1), *hônını düz-* (1), *kâr düz-* (1), *nağme düz-* (1), *saflar düz-* (1), *sin düz-* (1), *sûret düz-* (1), *tâc-ı zer düz-* (1), *tahtgâh düz-* (1), *tertîbin düz-* (1), *yol zâdını düz-* (1).

21.3.2. Mecaz anlam ilişkisi

21.3.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Birleşik fiil yapılarında (isim unsurundan anlaşılacağı üzere) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *organ + fiil = fiil* şeklinde karşımıza çıktığı görülür.

- (11) Şol sa‘at Cibrîl indi deñize
Ya‘ni kim ol âsınuñ *göñlin düze* (G/825)

Kaynak = *göñlin düz-* → *hedef* = *mutlu et-*, *gönlünü hoş et-*

Yukarıdaki beyitte *göñlin düz-* kaynak kavramı iste-, *mutlu et-* hedef kavramını anlatmak için kullanılmıştır. Burada parça- bütün ilişkisi yönüyle *gönlün* insan yerine kullanıldığı görülür. Bu yönüyle birleşik fiil hem parça-bütün hem de *hareket*

için organ+fiil şeklinde metonimik bir ifade olarak karşımıza çıkar. İsim unsuru insanla alakalı olduğu için ayrıca parça-bütün (gönül-insan) ilişkisi de mevcuttur.

Örnekleri:

Mutlu et-, gönlünü hoş et-: *Göñlin düz- (1).*

21.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Düz- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

21.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 4 farklı isim unsuruyla 5 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde:

Fiil, 5 örnekte 4 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(12) *Nazm düzdüm* bu sözi dün ü günü

Gör ki ne şîrîn hikâyetdür bunı (YZ/83)

(13) *Yiri göği düzdi muhkem mu'teber*

Aya güne durmadın virdi sefer (G/803)

(12) ve (13) örneklerinde *düz-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalnız hâl ile kullanılışı:

Çenber (1), nazm (1), mu'teber (2), muhkem (1).

21.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 10 farklı isim unsuruyla 11 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (14) Yine merg-zâr oldu uş yine gül-zâr oldu
Ter *nagme düzer* oldu mûsikîde sâz ile (YE/297)
- (15) Bu ekinçi dünya *tertîbin düzer*
Ol mesâyih âhiret mülkin bezer (G/767)

Yukarıda (14) ve (15)'te isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *düz-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Defter (1), fitne (2), hıdmet tapu (1), kâr (1), nağme (1), saflar (1), sin (1), sûret (1), tâc-ı zer (1), tahtgâh (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Göñlin (1), hönünü (1), tertîbin (1), yol zâdını (1).

21.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

21.4.1. Düzet-

Düz- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –l- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 2'dir. *Dûd-ı âh* ve *müzeyyen* olmak üzere 2 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesne ve zarf konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *müzeyyen* örneğinde temel anlam + yan anlam ve *dûd-ı âh* örneğinde ise ad aktarması (metonimi) şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *düzet-* fiilinin yüklendiği görev nesneye yükleme ve gerçekleştirme olarak karşımıza çıkmaktadır.

(16) Dûde *düzetdi* kâse-i çarh içre *dûd-ı âh*

Oldur hat-ı nigâra mürekkeb dedikleri (NB/412)

(17) Dîn-i Muhammedi ne *müzeyyen düzetdi* (ŞD/81)

Düzet- fiili yukarıdaki örneklerden (16) örneğinde kaynak unsur olan *dûd-ı âh* hedef unsuru, yani kastedilen bakımından *beddua et-* şeklinde, (17) örneğinde ise *hâle getir-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Beddua et-: *Dûd-ı âh düzet-(1)*

Hâle getirmek: *Müzeyyen düzet-(1)*.

22. EYLE-

22.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Yapmak, inşa etmek, imal etmek.* 2. *Yaratmak.* 3. *Demek, buyurmak, söylemek.* 4. *Nasbetmek, tayin etmek* olarak gösterilir (TaS: Bkz Eyle-).

Taradığımız metinlerde *eyle-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *yap-*, *et-* temel, *hâli edindir-*, *hâle getir-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

22.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı

Eyle- fiilinin taranılan metinlerde yalın,yükleme, yönelme ve ayrılma hâlindeki 786 farklı isimle toplam 1721 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Eyle- fiili 757 farklı isimle 1687 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Zülfü hevâsı gayrına *bâzâr k'eyledim*

Germ mahz sûd ise kamu sevdâ-yı hâmdır (ŞD/128)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (1)'de *bâzâr* isminin yalın hâl almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Âb (1), âbâd (3), âb-ı revân (1), açık (1), ad (2), 'adâvet (1), âdem (1), âdet (2), 'adl (1), 'afv (1), afv (2), agâh (1), âğâh (1), âgâz (1), ah (4), âh (19), âh ü efgân (2), âh ü feryâd (1), âh ü figân (2), ahd (1), ahsen (1), akıbet (1), al (3), âl (3), a'lâ (1), âlem (1), altın (3), altun (1), a'mal (1), 'amel (1), anber-efşân (1), âr (1), 'âr (2), ârâm (1), 'arâsât (1), aruk (1), arz (5), 'arz (19), ârzû (1), âsân (3), âsûde (1), 'âşık (1), âşık (1), âşikâr (1), âşinâ (1), aşüfte-dil (1), âvâre (1), ayb (6), 'ayf (1), 'ayân (3), 'ayb (5), ayş (2), 'ayş u safâ (1), azad (1), âzâd (12), âzâr (1), azm (5), 'azm (4), bahâne (1), bahr (2), bahş (5), bâng (1), bârân (1), bayram (1), bâzâr (3), bed-baht (1), belâ (1), bend (3), bend-i 'ışk (1), berdevâm (1), ber-murâd (1), berdâr (1),

beşâret (1), beyân (2), bî-âfitâb (1), bid'at (1), bîdâr (1), bîgânelik (1), bî-hod (1), bî-karar (1), bî-karâr (3), bî-minnet (1), bîmâr (2), bin (1), binâ (1), bî-nûr (1), bir (4), biryân (1), bol (1), bostân (1), bûs u kinâr (1), buhrân (1), buhûr (1), buhurlar (1), bûse (1), buyruk (1), bühtân (1), bülbül (1), bünyâd (4), câ (1), cân (3), cârûb (1), cây-gâh (1), cefâ-gâr (1), cefa (1), cefâ (5), cehd (4), cellâd (1), cem' (8), ceng (3), cerb (1), cevâb (1), cevâhir (1), cevr (4), cevr ü cefâ (2), ceyhûn (1), cezb (1), cism (1), cûş (1), cüdâ (1), çâk (15), çeng (2), çîn (3), Çîn ü Maçîn (1), çift (1), çoğı az (1), çok (1), çûl (1), dad (1), dâd (2), dâg (1), dağ (3), dahl (1), dâ'im (1), dâl (3), dâne (1), dar (2), dâr (1), Dârüsselâm (1), da'vet (5), da'vi (1), def (1), defter (3), delâlet (1), dem-beste (2), dendânelik (1), derc (2), derd ü gam (1), dermân (5), dervîş (2), destân (1), devir (1), devr (8), dilekler (1), dil-şâd (1), dirig (1), dirîg (3), diriğ (4), dirlik (2), divân (1), divâne (1), divânelik (1), dôst (1), dostlık (1), du'â (3), du'a (1), du'â (1), du'âlar (2), dua (1), duhân (1), dûr (3), durag (1), duzag (1), dün (1), dürdânelik (1), dürr-i meknûn (1), düşvâr (1), eda (1), edâ (1), efgân (2), efgende (1), eksik (1), eksük (1), el bir (1), emirahur (1), emr (5), erzâni (1), eser (2), esîr (1), eylik (1), ezber (1), fâl (1), fârigü'l-bâl (1), fâsık (1), fâsid (1), fâş (3), fâyık (1), fedâ (1), fehm (1), ferah-nâk (2), Ferhâd (1), ferrâş (1), feryâd (1), feryâd ü figân (2), fesâd (1), feth (1), fevt (5), fidâ (1), figan (2), figân (1), fikirler (1), fikr (7), firâk (2), fitneler (1), gâlib (1), gam (1), gammâzlık (1), gamze (1), garaz (1), gargara (1), garîk (1), gazab (1), genc-hâne (1), gerdiş (1), gerdîş (1), germ (2), gevher (1), gıybet (1), giñ (1), gir ü dâr (1), giriftâr (1) girih-gîr (1), görklü (1), gözde (1), göz yaşı (1), gubâr (1), gulgul (1), gurûb (1), gûş (1), gûşe-i deyr (1), güher (1), gül (2), gül-âb (1), gül-efsûn (1), gül-gûn (3), günâh (1), güzellik (1), güzer (4), hâb (2), haber (4), hac (1), hâcib (1), hacil (3), haçîn (1), hâk (7), hâk-i reh (1), hâl (2), halal (1), halâl (1), halâs (1), halhâl (2), halîfe (1), halk (1), halka-çîn (1), hâll (1), ham (1), hân (1), handan (1), handân (1), harâb (4), harâret (1), harc (6), hareket (1), hased (2), hasm (1), haste vü zâr (1), haşm (1), hatâ (1), hayâl (1), hayf (1), hayr (2), hayrân (3), hazân (1), hâzır (1), hazer (6), hazm (1), helâk (3), heves (6), hidmet (1), hurâm (1), huşm (5), hyânet (1), hidâyet (1), hikayet (1), hikâyet (7), himmet (3), hisab (1), hisâb (2), hitâb (2), hizmet (1), hôn (4), hôr (1), hoş (5), hôt (2), hoş-hâl (1), hôşnûd (1), hôrmet (1), hulklar (1), hûn (2), hurrem (1), hükm (8), hüsn (1), irag (2), irag (1), irak (1), 'iyân (1), iyş (1), ibadet (1), 'ibâdet (1), ibtâl (1), îcâd (1), icmâl (1), idrâk (2), iftâr (1), igfâr (1), ihmâl (2), ihsân (1), ihsâs (1), iksîr (1),

ihtimâm (1), ihtirâf (1), ihtiyâr (3), ihyâ (1), ihzâr (1), ikram (1), ikrâr (2), iktibâs
 (1), ilac (1), ilâc (2), ilticâ (2), iltifat (1), iltimâs-ı bûse (1), imâret (3), 'imâret (2),
 imtihan (1), imtisâl (1), in'âm (1), inâyet (3), 'inâyet (2), inkâr (7), inşâ (1), i'râz
 (1), irsâl (2), irtikâb (1), isâr (3), 'isâr (1), isbât-ı nazîr (1), ishâl (2), istigfâr (1),
 istikbal (1), istiklal (1), iş (2), işâret (4), itâb (1), i'tibar (1), i'tibâr (1), i'tikâd (1),
 iylik (1), izhâr (2), 'izzet (2), jeng (1), kâ'ide (1), kabul (1), kabûl (11), kâbz (1),
 kadeh (1), kâfûr (1), kâl ü kîl (1), kâli (1), kallâş (1), kâmet (2), kan (17), kânuñ (1),
 kâr (7), kara (1), karâr (11), karşı (1), kasd (15), kasd-ı cân (1), kasd-ı îmân (1),
 kasd-ı ser (1), kasr (1), kat' (2), kat'-ı nat'(1), katı (1), kaymak (1), kavl (1), kazab
 (1), kebâb (1), kec-râ (1), kefen (1), kem (1), kemân (3), kemer (1), kerem (6),
 keremler (1), kesb (2), keşf (3), kible (1), kıyâs (1), kızıl (1), kibr (3), kîl ü kâll (1),
 koca (1), koldaş (1), konukluk (1), kör (1), kul (6), kullıg (1), kullık (3), kulluk (5),
 kulluklar (1), kurbân (7), kusûr (1), kuşak (1), kül (3), külâh (1), lâle gibi (1), lâf (1),
 la'net (2), lâyık (2), lutf (8), lûtf (6), mâ (1), ma'cûn (1), magbûn (1), mahbus (1),
 mahfil (1), mahmûr (1), mahrûm (2), makâm (2), ma'lûm (5), ma'mûr (2), mahv (2),
 mât (3), mâtem (1), mazmaza (1), mecnûn (2), medh (2), meflûc (1), meftûn (1),
 mekân (1), melâmet (1), men (1), men' (4), menlik (1), mensûb (1), menzil (1),
 mercân (1), merdânelik (1), merdümlük (1), merhabâ (1), merhamet (1), mescid (1),
 mesken (3), mesrûr (1), mest (2), mevzûn (1), meyl (17), mezîd (1), mihmân (1),
 mihrâb (2), mismil (1), mîzân (1), Moğolçîn (1), mu'attar (3), mu'tâd (1), muhaşşa
 (1), muhkem (2), mukarrer (1), mûm (2), murâd (1), mübtelâ (1), müdâm (2), müdâvâ
 (1), müfesser (1), mülhem (1), mülk (2), münevver (4), münâcât (3), münhezim (1),
 münkâd (1), müşâhede (1), müşebbek (1), müşekkek (1), müşerref (2), müşg (1),
 müşg-fâm (1), mütâla'a (1), nagâh (1), nakl (1), nakş (4), nâliş (3), nâlişler (1), nasîb
 (1), nasihât (1), nasîhat (2), nâ-tüvân (1), nâz (10), nâz ile dil (1), nazar (11), nazm
 (1), nefîr (1), nefy (1), nem nâk (2), nesne (1), nevâ (1), nevâziş (1), nezr (1), nidâ
 (1), nigâh (3), nihân (2), nikâb (2), nîlgûn (1), nisâr (5), nisbet (4), niyâz (1), niyyet
 (2), nizâ' (2), niş (1), nişân (4), nûş (14), oruc (2), pâk (4), pâ-mâl (1), para (1),
 pâre (2), pâre pâre (1), pas (1), pâyende (1), perişân (4), perâkende (1), perrân (1),
 pervânelik (1), pervâz (1), pervâz-ı nâz (1), perveriş (1), peydâ (1), peymânelik (1),
 peyvend (1), pinhân (4), pir (2), pîr (1), pûl (1), pûlâd (1), pür (7), pür-çîn (1), pür-
 hûn (2), pür-nûr (1), pür-şarâb (1), pür-zer ü sîm (1), râh (1), rakkâs (1), râm (1),
 rahm (21), rahmet (5), rahş (1), raks (1), redd (4), ref'(1), remz (1), resm (1), reşk

(1), revâ (1), revân (7), ri'âyet (1), riyâzet (1), rûh (1), rûşen (7), rûzgâr (1), rûkû'ât (1), rûsvâ (3), rûsvây-ı 'ışk (1), sabır (1), sabr (9), saçak (1), safâ (2), sahc (1), sâhib ü'l mir'âc (1), sâkit (1), sakîl (1), saman (1), sanem (1), sarf (3), sarhoş (1), satu (1), savaş (2), sa'y (1), sa'y (2), sayd ü şikâr (1), sayd (4), sayru (1), sayvan (1), sâz (1), sâzikâr (1), secde (2), secde-gâh (1), sefer (4), sehv (1), sel (1), selâm (1), selâm (1), semâ' (1), semâ' (1), senâ (1), seng-i siyâh (1), ser-ağaz (1), serd (1), serhoş (2), ses (1), seyl-âb (1), seyr (7), sır (1), sihr (1), sipend (1), siyâh (2), sohbet (6), sorguç (1), sûd (1), sultân (3), sücûd (3), şad (1), şâd (6), şâh (3), şeb-gîr (1), şebî-hûn (1), şefâ'at (2), şefâ'at (1), şehâdet (1), şehid (3), şehîd (1), şehnâz (1), şek (1), şereh (1), şerbet (1), şerh (15), şerh ü takrîr (1), şerm (1), şifâ (2), şikâr (2), şikâyet (2), şîr-gîr (1), şîrin-ter (1), şûr (1), şûr u şer (1), şükr (17), şükür (1), şükürler (1), şûmar (1), ta'accüb (1), tâc (1), ta'lîm (1), ta'n (1), ta'bir (1), tâk-ı Kisrâ (1), ta'lim (1), ta'ne (1), tagyir (1), tagyîr (1), tağyir (1), tahammül (1), tahmîr (1), tahrîr (1), tahsil (1), tahsîl (1), tahsin (1), tahtgâh (1), takâzâ (1), takdîr (1), takrir (3), takrîr (3), taleb (8), ta'lik (1), tama' (1), tamâm (3), tañrı (1), tapu (2), tarahhum (1), târ-mâr (1), târumâr (1), tasvir (1), taş (2), tay (1), tavâf (2), tayy (1), tazim (1), tazmin (1), te'hîr (1), te'hîr (3), te'sir (2), tecellî (1), tecennüb (1), tedbîr (5), teemmül (1), tefahhus (2), tefâvüt (1), tefe'ül (1), teferrüc (3), tefsir (1), tehî (1), tekebbürlük (2), tekrâr (1), telh (3), temâm (1), temâşa (1), temâşâ (5), temennâ (1), ten (1), teng (1), terahhum (2), terâne (1), terbiyetler (2), terk (38), terkin (1), tesbîh (1), teskîn (1), teslim (1), teslîm (1), teşbîh (2), tetebbu (1), tevakkû (1), tevakku' (2), tevbe (3), teveccüh (1), tevekkül (1), tevellüd (1), tezyîn (1), tîmâr (6), tîr (1), tiryâk (1), tolu (1), ton (2), top (5), toprak (1), toprak (3), toy (1), traş (1), tuc (1), tugra (1), tul (1), tulû (2), tulû' (3), tuş (4), tutsak (1), uc (2), 'ucb (13), un (1), ulûm (1), 'uryân (1), ümmîd-var (1), üryân (1), üstâd (1), va'de (1), vade (1), vakf (1), vasf (7), vasiyyet (1), vasl (1), vaz' (1), vaz' (1), var (10), vedâ' (1), vezn (1), vefâ (1), virân (3), yad (2), yâd (10), yag (1), yagma (1), yagmâ (1), yaku (2), yalan (4), yalancılık (1), yalınçak (1), yâr (1), yarak (2), yas (1), yasağ (1), yasak (1), yaş (2), yavuzluk (1), yayan (1), yemin (1), yer (3), yeşil (1), yir (4), yog (2), yogı var (1), yohsul (1), yoksul (1), yol (4), yoldaş (4), yord (1), yukaru (1), yurd (2), za'afrân (1), zâhid (1), zâr (3), zarar (1), zarb (1), zârılık (1), zâri (1), za'îf (3), zebûn (1), zencîr (3), zer (1), zevk (1), zevk ü safâ (1), zeyn (12), zikr (14), zinâ (1), zindân (2), ziyân (6), ziyâret (3), zulm (2), zücâc (1), zünnâr (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı:

Eyle- fiili 25 farklı isimle 29 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(2) Gerçi kim Pervizin ezdi ağzına Şirin şeker

Etmedi şol *ayşı* kim fûrkatde Ferhâd *eyledi* (NB/439)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (2)'de *ayş* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ayşı (1), bahşişi (1), cismi (1), çâresin (1), dirliğüñ (1), fikr-i ebrûñ (1), hikâyetin (1), hisab-ı ferahı (1), ibrâmı (1), ihtimam (1), işâreti (1), mest-ânalığı (1), oyuncuğı (1), penâhum (1), pervrahşânalığı (1), raks u cevânı (1), râyuñı (1), rûzî (1), senâsin (2), şerhin (2), temâşâyı (1), 'ucbı (2), yakut-rengi (1), yaragın (2), ziyâretin (1)

Yönelme hâli ile kullanılışı:

Eyle- fiili 3 farklı isimle 4 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Kaçan seccâdesnüñ bir yanı arı olsa arı yanın yukaru eylese murdâr yanın *aşaga eylese* üzerinde namâz kılsa revâ olmaz (M/178)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (2)'de *ayş* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Aşaga (1), aşaga (1), eme (1), nâ-tüvâne (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı:

Eyle- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(4) *Sulardan eyleme* ben çâkerüni kim olalar

Tarîk-i hakka mu'ânid dalâlete sifâl (NB/47)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (4)'de *su* isminin ayrılma hâli almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Sulardan (1).

22.3. İsim + fiil ilişkileri

22.3.1. Söz dizimi ilişkileri

Taranılan metinlerde fiilin 1721 kez 786 ayrı isim unsuruyla birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru nesne, tamlayıcı, zarf konumundadır.

22.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Eyle- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 1076 isim unsuru nesne olarak kullanılmıştır.

- (5) Ayrığın kodu Necâtî zülfün *eyler ârzû*
Bağlamalı oldu bî-çâre imâd ipini çek (NB/296)
- (6) Ben çâresüze rahm idüben *çâresin eyle*
Bu varta-i pür-bîme ki yok çâresi aslâ (CS/24)

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *ârzû* isminin yalın, (6)'da ise *çâre* isminin yüklem hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Adâvet (1), 'adl (1), 'afv (1), afv (2), âgâz (1), ah (4), âh (19), âh ü efgân (2), âh ü feryâd (1), âh ü figân (2), ahd (1), âl (1), a'mal (1), 'amel (1), âr (1), 'âr (2), 'arz (19), arz (5), ârzû (1), 'avf (1), 'ayb (5), ayb (6), ayş (2), 'ayş u safâ (1), ayş (1), âzâr (1), azm (5), 'azm (4), bahâne (1), bahş (5), bâng (1), bayram (1), bâzâr (3), belâ (1), beşâret (1), beyân (2), bid'at (1), bîgânelik (1), binâ (1), buhrân (1), buhûr (1), buhurlar (1), bûse (1), buyruk (1), bühtân (1), bünyâd (3), cefa (1), cefâ (5), cehd (4), ceng (3), cevâb (1), cevr (4), cevr ü cefâ (2), cezb (1), cism (1), cûş (1), çâk (15), çeng (1), da'vet (5), dad (1), dâd (2), dâg (1), dağ (3), dahl (1), def (1), defter (2), delâlet (1), dendânelik (1), derc (2), dermân (4), destân (1), devir (1), devr (8), dilekler (1), dirig (1), dirîg (3), diriğ (4), dirligüñ (1), dirlik (2), divân (1), divânelik (1), dostlık (1), du'â (3), du'a (1), du'â (1), du'âlar (2), dua (1), dürdânelik (1), eda (1), edâ (1), efgân (2), eme (1), emr (5), eser (2), eylik (1), ezber (1), fâl (1), fedâ (1),*

fehmi (1), feryâd (1), feryâd ü figân (2), fesâd (1), feth (1), fevt (5), figan (2), figân (1), fikirler (1), fikr (7), fikr-i ebrûn (1), firâk (1), firâvan (1), fitneler (1), gammâzlık (1), gamze (1), garaz (1), gargara (1), gazab (1), gerdiş (1), gerdîş (1), gybet (1), göz yaşı (1), gulgul(1), gurûb (1), gûş (1), günâh (1), güzellik (1), güzer (4), hâb (2), haber (4), hac (1), hâl (2), halk (1), hâll (1), hâñ (1), harâret (1), harc (5), hareket (1), hased (2), haşm (1), hatâ (1), hayâl (1), hayf (1), hayr (2), hazer (6), hazm (1), heves (6), hudmet (1), hırâm (1), hışm (5), hıyânet (1), hidâyet (1), hikayet (1), hikâyet (7), himmet (3), hisab (1), hisâb (2), hitâb (2), hizmet (1), hön (2), hoş (1), sefer (1), hörmət (1), hulklar (1), hükm (8), hüsn (1), ıyş (1), ibadet (1), 'ibâdet (1), îcâd (1), icmâl (1), idrâk (2), iftâr (1), igfâr (1), ihmâl (2), ihsân (1), ihsâs (1), ihtimam (1), ihtimâm (1), ihtirâf (1), ihtiyâr (3), ihzâr (1), ikram(1), ikrâr (2), iktibâs (1), ilac (1), ilâc (1), ilticâ (2), iltifat (1), iltimâs-ı bûse (1), imâret (1), 'imâret (2), imtihan (1), imtisâl (1), in'âm (1), inâyet (3), 'inâyet (2), inkâr (7), inşâ (1), i'râz (1), irsâl (2), irtikâb (1), isâr (3), 'isâr (1), isbât-ı nazîr (1), istigfâr (1), istikbal (1), istiklal (1), iş (2), işâret (4), itâb (1), i'tikâd (1), i'tibar (1), i'tibâr (1), iylik (1), izhâr (2), 'izzet (2), kâ'ide (1), kabul (1), kabûl (11), kâbz (1), kâl ü kîl (1), kâmet (2), kâr (7), karâr (11), kasd (15), kasd-ı cân (1), kasd-ı îmân (1), kasd-ı ser (1), kasr (1), kat' (2), kat'-ı (1), nat'(1), kavl (1), kazab (1), kem (1), kerem (6), keremler (1), kesb (2), keşf (3), kıyâs (1), kibr (3), kîl ü kâll (1), konukluk (1), kullig (1), kullik (3), kulluk (5), kulluklar (1), kusûr (1), la'net (2), lâf (1), lutf (8), lûtf (6), mahv (2), mâtem (1), mazmaza (1), medh (2), melâmet (1), men (1), men' (4), menlik (1), merdânelik (1), merdümlük (1), merhabâ (1), merhamet (1), mescid (1), mest-ânalığı (1), meyl (17), münâcât (3), münhezim (1), müşâhede (1), nagâh (1), nakl (1), nakş (4), nâliş (3), nâlişler (1), nasîb (1), nasihât (1), nasihat (2), nâz (10), nâz ile dil (1), nazar (11), nazm (1), nefîr (1), nefy (1), nevâ (1), nevâziş (1), nezr (1), nidâ (1), nigâh (3), nisâr (5), nisbet (4), niyâz (1), niyyet (2), nizâ' (2), nûş (14), oruc (2), pervânelik (1), pervâz (1), pervâz-ı nâz (1), perveriş (1), peydâ (1), peymânelik (1), rahm (21), rahmet (5), rahş (1), raks (1), raks u cevlânı (1), redd (4), ref'(1), remz (1), resm (1), reşk (1), revâ (1), ri'âyet (1), riyâzet (1), rükû'ât (1), sa'y (1), sa'y (2), sabır (1), sabr (9), safâ (2), sahc (1), sarf (3), satu (1), savaş (2), sayd (4), sâz (1), secde (2), sefer (3), sehv (1), selâm (1), selâm (1), semâ'(1), semâ' (1), senâ (1), senâsın (2), ses (1), seyr (7), sihr (1), sohbet (6), sûd (1), sücûd (3), şebî-hûn (1), şefâ'at (2), şefâ'at (1), şehâdet (1), şek (1), şereh (1), şerh (15), şerh ü takrîr (1), şerm (1), şifâ

(2), *şikâr* (2), *şikâyet* (2), *şûr u şer* (1), *şükr* (17), *şükür* (1), *şükürler* (1), *şümar* (1), *ta'accüb* (1), *ta'lîm* (1), *ta'n* (1), *ta'bir* (1), *ta'lim* (1), *ta'ne* (1), *tagyir* (1), *tagyîr* (1), *tağyir* (1), *tahammül* (1), *tahmîr* (1), *tahrîr* (1), *tahsil* (1), *tahsîl* (1), *tahsin* (1), *tahtgâh* (1), *takâzâ* (1), *takdîr* (1), *takrir* (3), *takrîr* (3), *taleb* (8), *tama'* (1), *tapu* (2), *tarahhum* (1), *tasvir* (1), *tavâf* (2), *tayy* (1), *tazim* (1), *tazmin* (1), *te'hîr* (1), *te'hûr* (3), *te'sir* (2), *tecellî* (1), *tecennüb* (1), *tedbîr* (5), *teemmül* (1), *tefahhus* (2), *tefâvüt* (1), *tefe'ül* (1), *teferrüc* (3), *tefsir* (1), *tekebbürlük* (2), *tekrâr* (1), *telh* (3), *temâşa* (1), *temâşâ* (5), *temâşâyı* (1), *temennâ* (1), *terahhum* (2), *terâne* (1), *terbiyetler* (2), *terk* (38), *terkin* (1), *tesbîh* (1), *teskîn* (1), *teslim* (1), *teslîm* (1), *teşbîh* (2), *tetebbu* (1), *tevakkû* (1), *tevakku'* (2), *tevbe* (3), *teveccüh* (1), *tevekkül* (1), *tevellüd* (1), *tezyîn* (1), *tîmâr* (6), *toy* (1), *traş* (1), *tulû* (2), *tulû'* (3), *tuş* (4), *'ucb* (13), *ulûm* (1), *va'de* (1), *vade* (1), *vakf* (1), *vasf* (7), *vasiyyet* (1), *vasl* (1), *vaz'* (1), *vaz'* (1), *vedâ'* (1), *vefâ* (1), *yad* (2), *yâd* (10), *yagma* (1), *yagmâ* (1), *yalancılık* (1), *arak* (2), *yas* (1), *yavuzluk* (1), *yemin* (1), *zâr* (1), *zarar* (1), *zarb* (1), *zârılık* (1), *zâri* (1), *zevk* (1), *zevk ü safâ* (1), *zeyn* (12), *zîkr* (14), *zinâ* (1), *ziyâret* (3), *zulm* (2).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Bahşişi (1), *cismi* (1), *çâresin* (1), *hikâyetin* (1), *hisab-ı ferahı* (1), *ibrâmı* (1), *ihtimam* (1), *işâreti* (1), *pervraşânâlığı* (1), *şerhin* (2), *temâşâyı* (1), *'ucbı* (2), *aragın* (2), *ziyâretin* (1).

22.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Eyle- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 3 isim unsuru da yönelme ve ayrılma hâlinde tamlayıcı olarak kullanılmıştır.

- (7) Feth ü zafer-i devlet-i Sultan Muhammed
Küfr ehlinin *eyledi* bu gün *başın aşığa* (NB/49)
- (8) *Sulardan eyleme* ben çâkerüni kim olalar
Tarîk-i hakka mu'ânîd dalâlete sifâl (NB/47)

Yukarıdaki örneklerden (7)'de *aşığa* isminin yönelme, (8)'de ise *sular* isminin ayrılma hâli almış şekilleriyle tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli (+(y)A) ile kullanılışı:

Aşaga (1), başın aşağı (1).

Ayrılma hâli (+dAn) ile kullanılışı:

Sulardan (1).

22.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Eyle- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 642 isim unsuru yalın hâlde zarf olarak kullanılmıştır.

(9) Derd ü gam câmin sunup Cem-hasteye sıhhat diyü

Mest ü *mahmûr eyleyen* ol gözleri şehlä-y-ıdı (CS/211)

Yukarıdaki örneklerden (9)'da ise *mahmûr* isminin yükleme hâli almış şekliyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (1), âb-ı revân (1), âbâd (3), açık (1), ad (2), âdem (1), âdet (2), agâh (1), âğâh (1), ahsen (1), akıbet (1), âl (2), al (3), a'lâ (1), âlem (1), altın (3), altun (1), anber-efşân (1), ârâm (1), 'arâsât (1), aruk (1), âsân (3), âsûde (1), 'âşık (1), 'ayân (3), âşık (1), âşikâr (1), âşinâ (1), aşüfte-dil (1), âvâre (1), azad (1), âzâd (12), bahr (2), bârân (1), bed-baht (1), bend (3), bend-i 'ışk (1), berdevâm (1), ber-murâd (1), berdâr (1), bîdâr (1), bî-âfitâb (1), bî-hod (1), bî-karar (1), bî-karâr (3), bî-minnet (1), bîmâr (2), bin (1), bî-nûr (1), bir (4), bîryân (1), bol (1), bostân (1), bûs u kinâr (1), çeng (1), bülbül (1), bünyâd (1), câ (1), cân (3), cârûb (1), cây-gâh (1), cefâ-gâr (1), cellâd (1), cem' (8), cerb (1), cevâhir (1), ceyhûn (1), cüdâ (1), çîn (3), Çîn ü Maçîn (1), çift (1), çoğı az (1), çok (1), çül (1), dâ'im (1), da'vi (1), dâl (3), dâne (1), dar (2), dâr (1), Dârüsselâm (1), defter (1), dem-beste (2), derd ü gam (1), dermân (1), dervîş (2), dil-şâd (1), divâne (1), döst (1), duhân (1), dûr (3), durag (1), duzag (1), dün (1), dürr-i meknûn (1), düşvâr (1), efgende (1), eksik (1), eksük (1), el bir (1), emirahur (1), erzâni (1), esîr (1), fârigü'l-bâl (1), fâsık (1), fâsid (1), fâş (3), fâyık (1), ferah-nâk (2), Ferhâd (1), ferrâş (1), fidâ (1), fitrâk (1), gâlib (1), gam (1), garîk (1), genc-hâne (1), germ (2), gevher (1), giñ (1), gir ü dâr (1), giriftâr (1) girih-gîr (1), görklü (1), gözde (1), gubâr (1), gûşe-i deyr (1), güher (1), gül (2), gül-âb (1), gül-efsûn (1), gül-gûn (3), hâcib (1), hacil (3), haçîn (1), hâk (7), hâk-i reh (1), halal (1), halâl (1), halâs (1), halhâl (2), halîfe (1), halka-çîn (1), ham (1), handan

(1), handân (1), harâb (4), harc (1), hasm (1), haste vü zâr (1), hayrân (3), hazân (1), hâzır (1), helâk (3), hön (2), hôr (1), hoş (5), hôt (2), hoş-hâl (1), hôt-nûd (1), hün (2), hurrem (1), irag (2), irag (1), irak (1), 'ıyân (1), ibtâl (1), ihyâ (1), iksîr (1), 'ilâc (1), imâret (2), ishâl (2), jeng (1), kadeh (1), kâfûr (1), kâli (1), kallâş (1), kan (16), kânûn (1), kara (1), karşı (1), katı (1), kaymak (1), kebâb (1), kec-râ (1), kefen (1), kemân (3), kemer (1), kible (1), kızıl (1), koca (1), koldaş (1), kör (1), kul (6), kurbân (7), kuşak (1), kül (3), külâh (1), lâle gibi (1), lâyık (2), mâ (1), ma'cûn (1), ma'lûm (5), ma'mûr (2), magbûn (1), mahbus (1), mahfil (1), mahmûr (1), mahrûm (2), makâm (2), mât (3), mecnûn (2), meflûc (1), meftûn (1), mekân (1), mensûb (1), menzil (1), mercân (1), mesken (3), mesrûr (1), mest (2), mevzûn (1), mezîd (1), mihmân (1), mihrâb (2), mismil (1), mîzân (1), Moğolçîn (1), mu'attar (3), mu'tâd (1), muhaşşa (1), muhkem (2), mukarrer (1), mûm (2), murâd (1), mübtelâ (1), müdâm (2), müdâvâ (1), müfesser (1), mülhem (1), mülk (2), münevver (4), münkâd (1), müşebbek (1), müşekkek (1), müşerref (2), müşg (1), müşg-fâm (1), mütâla'a (1), nâ-tüvân (1), nâ-tüvâne (1), nem nâk (2), nesne (1), nihân (2), nikâb (2), nîlgûn (1), niş (1), nişân (4), oyuncacı (1), pâk (4), pâ-mâl (1), para (1), pâre (2), pâre pâre (1), pas (1), pâyende (1), penâhum (1), perişân (4), perâkende (1), perrân (1), peyvend (1), pinhân (4), pir (2), pîr (1), pûl (1), pûlâd (1), pür (7), pür-çîn (1), pür-hün (2), pür-nûr (1), pür-şarâb (1), pür-zer ü sîm (1), râh (1), rakkâs (1), râm (1), râyuñu (1), revân (7), rûh rûşen (7), rûzgâr (1), rûzî (1), rüsvâ (3), rüsvây-ı 'ışk (1), saçak (1), sâhib ül mir'âc (1), sâkıt (1), sakîl (1), saman (1), sanem (1), sarhoş (1), sayd ü şikâr (1), sayru (1), sayvan (1), sâzikâr (1), secde-gâh (1), sel (1), seng-i siyâh (1), ser-ağaz (1), serd (1), serhoş (2), seyl-âb (1), sır (1), sipend (1), siyâh (2), sorguç (1), sultân (3), şad (1), şâd (6), şâh (3), şeb-gîr (1), şehid (3), şehîd (1), şehnâz (1), şerbet (1), şîr-gîr (1), şirin-ter (1), şûr (1), tâc (1), tâk-ı Kısra (1), tamâm (3), ta'lik (1), tañrı (1), târ-mâr (1), târumâr (1), taş (2), tay (1), tehî (1), temâm (1), ten (1), teng (1), tîr (1), tiryâk (1), tolu (1), ton (2), top (5), toprak (1), toprak (3), tuc (1), tugra (1), tul (1), tutsak (1), uc (2), un (1), 'uryân (1), ümmîd-var (1), üryân (1), üstâd (1), var (10), vezn (1), virân (3), yag (1), yaku (2), yakut-rengi (1), yalan (4), yalınçak (1), yâr (1), yasağ (1), yasak (1), yaş (2), yayan (1), yer (3), yeşil (1), yir (4), yog (2), yogı var (1), yohsul (1), yok yire kan (1), yoksul (1), yol (4), yoldaş (4), yord (1), yukaru (1), yurd (2), za'îf (3), za'afrân (1), zâhid (1), zâr (2), zebûn (1), zencîr (3), zer (1), zindân (2), ziyân (6), zücâc (1), zünnâr (1).

22.3.2. Anlam ilişkileri

Birleşik fiil yapısında 786 farklı isimle toplam 1721 örneği tespit edilen *eyle-* fiili anlam ilişkileri bakımından temel anlam + temel anlam ve temel + yan anlam ilişkisi şeklinde karşımıza çıkar.

22.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

22.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Fiil, 1078 örnekte temel anlam + temel anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Eyle-* fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *eyle-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür.

- (10) Şîvelerle eyledi şîrâne âhûlar şikâr
Kimsede yoktur Necâtî gamzenin keskinliği (NB/429)
- (11) Âhı-ı Cem taş a güzer eyler iken âh kim ol
Dahî *kâr eyleyimez* ol dil-i sengîne dirîg (CS/135)

Yukarıdaki cümlede nesne konumunda bulunan *şikâr* ve *kâr* isimleri *eyle-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda, fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

Et-, gerçekleştir-, meydana getir-: 'Adâvet *eyle-* (1), 'adl *eyle-* (1), 'afv *eyle-* (1), afv *eyle-* (2), âgâz *eyle-* (1), ah *eyle-* (4), âh *eyle-* (19), âh ü efgân *eyle-* (2), âh ü feryâd *eyle-* (1), âh ü figân *eyle-* (2), ahd *eyle-* (1), âl *eyle-* (1), a'mal *eyle-* (1), 'amel *eyle-* (1), âr *eyle-* (1), 'âr *eyle-* (2), 'arz *eyle-* (19), arz *eyle-* (5), ârzû *eyle-* (1), 'avf *eyle-* (1), 'ayb *eyle-* (5), ayb *eyle-* (6), ayş *eyle-* (2), 'ayş u safâ *eyle-* (1), ayşî *eyle-* (1), âzâr *eyle-* (1), azm *eyle-* (5), 'azm *eyle-* (4), bahâne *eyle-* (1), bahş *eyle-* (5), bahşişi *eyle-* (1), bâng *eyle-* (1), aşağa *eyle-* (1), bayram *eyle-* (1), bâzâr *eyle-* (3), belâ *eyle-* (1), beşâret *eyle-* (1), beyân *eyle-* (2), bid'at *eyle-* (1), bigânelik *eyle-* (1), binâ *eyle-* (1), buhrân *eyle-* (1), buhûr *eyle-* (1), buhurlar *eyle-* (1), bûse *eyle-* (1), buyruk *eyle-* (1), bühtân *eyle-* (1), bünyâd *eyle-* (3), cefa *eyle-* (1), cefâ *eyle-* (5), cehd *eyle-* (4), ceng *eyle-* (3), cevâb *eyle-* (1), cevr *eyle-* (4), cevr ü cefâ *eyle-* (2), cezb *eyle-* (1), cism *eyle-* (1), cûş *eyle-* (1), çâk *eyle-* (15), çeng *eyle-* (1), da'vet *eyle-*

(5), *dad* eyle- (1), *dâd* eyle- (2), *dâg* eyle- (1), *dağ* eyle- (3), *dahl* eyle- (1), *def* eyle- (1), *defter* eyle- (2), *delâlet* eyle- (1), *dendânelik* v(1), *derc* eyle- (2), *dermân* eyle- (4), *destân* eyle- (1), *devir* eyle- (1), *devr* eyle- (8), *dilekler* eyle- (1), *dirig* eyle- (1), *dirig* eyle- (3), *diriğ* eyle- (4), *dirligüñ* eyle- (1), *dirlik* eyle- (2), *divân* eyle- (1), *divânelik* eyle- (1), *dostlık* eyle- (1), *du'â* eyle- (3), *du'a* eyle- (1), *du'â* eyle- (1), *du'âlar* eyle- (2), *dua* eyle- (1), *dürdânelik* eyle- (1), *eda* eyle- (1), *edâ* eyle- (1), *efgân* eyle- (2), *eme* eyle- (1), *emr* eyle- (5), *eser* eyle- (2), *eylik* eyle- (1), *ezber* eyle- (1), *fâl* eyle- (1), *fedâ* eyle- (1), *fehmi* eyle- (1), *feryâd* eyle- (1), *feryâd ü figân* eyle- (2), *fesâd* eyle- (1), *feth* eyle- (1), *fevt* eyle- (5), *figan* eyle- (2), *figân* eyle- (1), *fikirler* eyle- (1), *fikr* eyle- (7), *fikr-i ebrûñ* eyle- (1), *firâk* eyle- (1), *firâvan* eyle- (1), *fitneler* eyle- (1), *gammâzlık* eyle- (1), *gamze* eyle- (1), *garaz* eyle- (1), *gargara* eyle- (1), *gazab* eyle- (1), *gerdiş* eyle- (1), *gerdiş* eyle- (1), *gybet* eyle- (1), *göz yaşı* eyle- (1), *gulgul* eyle- (1), *gurûb* eyle- (1), *gûş* eyle- (1), *günâh* eyle- (1), *güzellik* eyle- (1), *güzer* eyle- (4), *hâb* eyle- (2), *haber* eyle- (4), *hac* eyle- (1), *hâl* eyle- (2), *halk* eyle- (1), *hâll* eyle- (1), *hâñ* eyle- (1), *harâret* eyle- (1), *harc* eyle- (5), *hareket* eyle- (1), *hased* eyle- (2), *haşm* eyle- (1), *hatâ* eyle- (1), *hayâl* eyle- (1), *hayf* eyle- (1), *hayr* eyle- (2), *hazer* eyle- (6), *hazm* eyle- (1), *heves* eyle- (6), *hidmet* eyle- (1), *hîrâm* eyle- (1), *hişm* eyle- (5), *hiyânet* eyle- (1), *hidâyet* eyle- (1), *hikayet* eyle- (1), *hikâyet* eyle- (7), *himmet* eyle- (3), *hisab* eyle- (1), *hisâb* eyle- (2), *hisab-ı ferahı* eyle- (1), *hitâb* eyle- (2), *hizmet* eyle- (1), *hôn* eyle- (2), *hoş* eyle- (1), *sefer* eyle- (1), *hörmet* eyle- (1), *hulklar* eyle- (1), *hükm* eyle- (8), *hüsn* eyle- (1), *ıyş* eyle- (1), *ibadet* eyle- (1), *'ibâdet* eyle- (1), *icâd* eyle- (1), *icmâl* eyle- (1), *idrâk* eyle- (2), *iftâr* eyle- (1), *igfâr* eyle- (1), *ihmâl* eyle- (2), *ihsân* eyle- (1), *ihsâs* eyle- (1), *ihitimam* eyle- (1), *ihitimâm* eyle- (1), *ihtirâf* eyle- (1), *ihdiyâr* eyle- (3), *ihzâr* eyle- (1), *ikram* eyle- (1), *ikrâr* eyle- (2), *iktibâs* eyle- (1), *ilac* eyle- (1), *ilâc* eyle- (1), *ilticâ* eyle- (2), *iltifat* eyle- (1), *iltimâs-ı bûse* eyle- (1), *imâret* eyle- (1), *'imâret* eyle- (2), *imtihan* eyle- (1), *imtisâl* eyle- (1), *in'âm* eyle- (1), *inâyet* eyle- (3), *'inâyet* eyle- (2), *inkâr* eyle- (7), *inşâ* eyle- (1), *i'râz* eyle- (1), *irsâl* eyle- (2), *irtikâb* eyle- (1), *isâr* eyle- (3), *'isâr* eyle- (1), *isbât-ı nazîr* eyle- (1), *istigfâr* eyle- (1), *istikbal* eyle- (1), *istiklal* eyle- (1), *iş* eyle- (2), *işâret* eyle- (4), *itâb* eyle- (1), *i'tikâd* eyle- (1), *i'tibar* eyle- (1), *i'tibâr* eyle- (1), *iylik* eyle- (1), *izhâr* eyle- (2), *'izzet* eyle- (2), *kâ'ide* eyle- (1), *kabul* eyle- (1), *kabûl* eyle- (11), *kâbz* eyle- (1), *kâl ü kîl* eyle- (1), *kâmet* eyle- (2), *kâr* eyle- (7), *karâr* eyle- (11), *kasd* eyle- (15), *kasd-ı cân* eyle- (1), *kasd-ı imân* eyle- (1), *kasd-ı ser* eyle- (1),

kasr eyle- (1), kat'eyle- (2), kat'-ı eyle- (1), nat'eyle- (1), kavl eyle- (1), kazab eyle- (1), kem eyle- (1), kerem eyle- (6), keremler eyle- (1), kesb eyle- (2), keşf eyle- (3), kıyâs eyle- (1), kibr eyle- (3), kıl ü kâll eyle- (1), konukluk eyle- (1), kullig eyle- (1), kullik eyle- (3), kulluk eyle- (5), kulluklar eyle- (1), kusûr eyle- (1), la'net eyle- (2), lâf eyle- (1), lutf eyle- (8), lûtf eyle- (6), mahv eyle- (2), mâtem eyle- (1), mazmaza eyle- (1), medh eyle- (2), melâmet eyle- (1), men eyle- (1), men'eyle- (4), menlik eyle- (1), merdânelik eyle- (1), merdümlük eyle- (1), merhabâ eyle- (1), merhamet eyle- (1), mescid eyle- (1), mest-ânalığı eyle- (1), meyl eyle- (17), münâcât eyle- (3), münhezim eyle- (1), müşâhede eyle- (1), nagâh eyle- (1), nakl eyle- (1), nakş eyle- (4), nâliş eyle- (3), nâlişler eyle- (1), nasîb eyle- (1), nasihât eyle- (1), nasîhat eyle- (2), nâz eyle- (10), nâz ile dil eyle- (1), nazar eyle- (11), nazm eyle- (1), nefîr eyle- (1), nefy eyle- (1), nevâ eyle- (1), nevâziş eyle- (1), nezr eyle- (1), nidâ eyle- (1), nigâh eyle- (3), nisâr eyle- eyle- (5), nisbet eyle- (4), niyâz eyle- (1), niyyet eyle- (2), nizâ' eyle- (2), nûş eyle- (14), oruc eyle- (2), pervânelik eyle- (1), pervâz eyle- (1), pervâz-ı nâz eyle- (1), perveriş eyle- (1), peydâ eyle- (1), peymânelik eyle- (1), rahm (21), rahmet eyle- eyle- (5), rahş eyle- (1), raks eyle- (1), raks u cevlnâni eyle- (1), redd eyle- (4), ref'eyle- (1), remz eyle- (1), resm eyle- (1), reşk eyle- (1), revâ eyle- (1), ri'âyet eyle- (1), riyâzet eyle- (1), rûkû'ât eyle- (1), sa'y eyle- (1), sa'y eyle- (2), sabır eyle- (1), sabr eyle- (9), safâ eyle- (2), sahc eyle- (1), sarf eyle- (3), satu eyle- (1), savaş eyle- (2), sayd eyle- (4), sâz eyle- (1), secde eyle- (2), sefer eyle- (3), sehv eyle- (1), selâm eyle- (1), selâm eyle- (1), semâ'eyle- (1), semâ' eyle- (1), senâ eyle- (1), senâsın eyle- (2), ses eyle- (1), seyr eyle- (7), sihr eyle- (1), sohbet eyle- (6), sûd eyle- (1), sular dan eyle- (1), sücûd eyle- (3), şebî-hûn eyle- (1), şefâ'at eyle- (2), şefâ'at eyle- (1), şehâdet eyle- (1), şek eyle- (1), şereh eyle- (1), şerh eyle- (15), şerh ü takrîr eyle- (1), şerhin eyle- (2), şerm eyle- (1), şifâ eyle- (2), şikâr eyle- (2), şikâyet eyle- (2), şûr u şer eyle- (1), şükr eyle- (17), şükiir eyle- (1), şükürler eyle- (1), şümar eyle- (1), ta'accüb eyle- (1), ta'lîm eyle- (1), ta'n eyle- (1), ta'bir eyle- (1), ta'lim eyle- (1), ta'ne eyle- (1), tagyir eyle- (1), tagyîr eyle- (1), tağyir eyle- (1), tahammül eyle- (1), tahmîr eyle- (1), tahrîr eyle- (1), tahsil eyle- (1), tahsîl eyle- (1), tahsin eyle- (1), tahtgâh eyle- (1), takâzâ eyle- (1), takdîr eyle- (1), takrir eyle- (3), takrîr eyle- (3), taleb eyle- (8), tama' eyle- (1), tapu eyle- (2), tarahhum eyle- (1), tasvir eyle- (1), tavâf eyle- (2), tayy eyle- (1), tazim eyle- (1), tazmin eyle- (1), te'hîr eyle- (1), te'hîr eyle- (3), te'sir eyle- (2), tecellî eyle- (1), tecennüb eyle- (1), tedbîr

eyle- *eyle-* (5), *teemmül eyle-* (1), *tefahhus eyle-* (2), *tefâvüt eyle-* (1), *tefe'ül eyle-* (1), *teferrüic eyle-* (3), *tefsir eyle-* (1), *tekebbürlük eyle-* (2), *tekrâr eyle-* (1), *telh eyle-* (3), *temâşa eyle-* (1), *temâşâ eyle-* *eyle-* (5), *temâşâyı eyle-* (1), *temâşâyı eyle-* (1), *temennâ eyle-* (1), *terahhum eyle-* (2), *terâne eyle-* (1), *terbiyetler eyle-* (2), *terk* (38), *terkin eyle-* (1), *tesbîh eyle-* (1), *teskîn eyle-* (1), *teslim eyle-* (1), *teslîm eyle-* (1), *teşbîh eyle-* (2), *tetebbu eyle-* (1), *tevakkû eyle-* (1), *tevakku' eyle-* (2), *tevbe eyle-* (3), *teveccüh eyle-* (1), *tevekkül eyle-* (1), *tevellüd eyle-* (1), *tezyîn eyle-* (1), *tîmâr eyle-* (6), *toy eyle-* (1), *traş eyle-* (1), *tulû eyle-* (2), *tulû' eyle-* (3), *tuş eyle-* (4), *'ucb eyle-* (13), *'ucbı eyle-* (2), *ulûm eyle-* (1), *va'de eyle-* (1), *vade eyle-* (1), *vakf eyle-* (1), *vasf eyle-* (7), *vasiyyet eyle-* (1), *vasl eyle-* (1), *vaz'eyle-* (1), *vaz' eyle-* (1), *vedâ' eyle-* (1), *vefâ eyle-* (1), *yad eyle-* (2), *yâd eyle-* (10), *yagma eyle-* (1), *yagmâ eyle-* (1), *yalancılık eyle-* (1), *yaragın eyle-* (2), *arak eyle-* (2), *yas eyle-* (1), *yavuzluk eyle-* (1), *yemin eyle-* (1), *zâr eyle-* (1), *zarar eyle-* (1), *zarb eyle-* (1), *zârlık eyle-* (1), *zâri eyle-* (1), *zevk eyle-* (1), *zevk ü safâ eyle-* (1), *zeyn eyle-* (12), *zîkr eyle-* (14), *zinâ eyle-* (1), *ziyâret eyle-* (3), *ziyâretin eyle-* (1), *zulm eyle-* (2).

22.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Toplam 643 örneği olan *eyle-* fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *hâli edindir-*, *hâle getir-* olmak üzere 1 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(12) *Eyler enbâr-ı lûtf u himmetden*

Atı kalmışlara *revân* arpa (NB/110)

(13) *Gönlüni vir aña gönül virene*

Toprak eyle yüzüni ol erene (G/721)

Eyle- fiili yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)'te *hâli edindir-*, *hâle getir-* yan anlamlarında, *revân*, *toprak* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Hali edindir-, hale getir- : *Âb eyle-* (1), *âb-ı revân eyle-* (1), *âbâd eyle-* (3), *açık eyle-* (1), *ad eyle-* (2), *âdem eyle-* (1), *âdet eyle-* (2), *agâh eyle-* (1), *âğâh eyle-* (1), *ahsen eyle-* (1), *akâbet eyle-* (1), *âl eyle-* (2), *al eyle-* (3), *a'lâ eyle-* (1), *âlem eyle-* (1), *altın eyle-* (3), *altun eyle-* (1), *anber-efşân eyle-* (1), *ârâm eyle-* (1), *'arâsât eyle-* (1), *aruk eyle-* (1), *âsân eyle-* (3), *âsûde eyle-* (1), *'âşık eyle-* (1), *'ayân eyle-*

(3), âşık eyle- (1), âşikâr eyle- (1), âşinâ eyle- (1), aşüfte-dil eyle- (1), âvâre eyle- (1), azad eyle- (1), âzâd eyle- (12), bahr eyle- (2), bârân eyle- (1), bed-baht eyle- (1), bend eyle- (3), bend-i 'ışk eyle- (1), berdevâm eyle- (1), ber-murâd eyle- (1), berdâr eyle- (1), bîdâr eyle- (1), bî-âfitâb eyle- (1), bî-hod eyle- (1), bî-karar eyle- (1), bî-karâr eyle- (3), bî-minnet eyle- (1), bîmâr eyle- (2), bin eyle- (1), bî-nûr eyle- (1), bir eyle- (4), biryân eyle- (1), bol eyle- (1), bostân eyle- (1), bûs u kinâr eyle- (1), çeng eyle- (1), bülbül eyle- (1), bünyâd eyle- (1), câ eyle- (1), cân eyle- (3), çâresin eyle- (1), cârûb eyle- (1), cây-gâh eyle- (1), cefâ-gâr eyle- (1), cellâd eyle- (1), cem' eyle- (8), cerb eyle- (1), cevâhir eyle- (1), ceyhûn eyle- (1), cismi eyle- (1), cüdâ eyle- (1), çîn eyle- (3), Çîn ü Maçîn eyle- (1), çift eyle- (1), çoğı az eyle- (1), çok eyle- (1), çûl eyle- (1), dâ'im eyle- (1), da'vi eyle- (1), dâl eyle- (3), dâne eyle- (1), dar eyle- (2), dâr eyle- (1), Dârüsselâm eyle- (1), defter eyle- (1), dem-beste eyle- (2), derd ü gam eyle- (1), dermân eyle- (1), dervîş eyle- (2), dil-şâd eyle- (1), divâne eyle- (1), dôst eyle- (1), duhân eyle- (1), dûr eyle- (3), durag eyle- (1), duzag eyle- (1), dün eyle- (1), dürr-i meknûn eyle- (1), düşvâr eyle- (1), efgende eyle- (1), eksik eyle- (1), eksük eyle- (1), el bir eyle- (1), emirahur eyle- (1), erzâni eyle- (1), esîr eyle- (1), fârigü'l-bâl eyle- (1), fâsık eyle- (1), fâsid eyle- (1), fâş eyle- (3), fâyık eyle- (1), ferah-nâk eyle- (2), Ferhâd eyle- (1), ferrâş eyle- (1), fidâ eyle- (1), fitrâk eyle- (1), gâlib eyle- (1), gam eyle- (1), garîk eyle- (1), genc-hâne eyle- (1), germ eyle- (2), gevher eyle- (1), giñ eyle- (1), gir ü dâr eyle- (1), giriftâr eyle- (1) girih-gîr eyle- (1), görklü eyle- (1), gözde eyle- (1), gubâr eyle- (1), gûşe-i deyr eyle- (1), güher eyle- (1), gül eyle- (2), gül-âb eyle- (1), gül-efsûn eyle- (1), gül-gûn eyle- (3), hâcib eyle- (1), hacil eyle- (3), haçîn eyle- (1), hâk eyle- (7), hâk-i reh eyle- (1), halal eyle- (1), halâl eyle- (1), halâs eyle- (1), halhâl eyle- (2), halîfe eyle- (1), halka-çîn eyle- (1), ham eyle- (1), handan eyle- (1), handân eyle- (1), harâb eyle- (4), harc eyle- (1), hasm eyle- (1), haste vü zâr eyle- (1), hayrân eyle- (3), hazân eyle- (1), hâzır eyle- (1), helâk eyle- (3), hikâyetin eyle- (1), hön eyle- (2), hôr eyle- (1), hoş eyle- eyle- (5), hôt eyle- (2), hoş-hâl eyle- (1), hôşnûd eyle- (1), hûn eyle- (2), hurrem eyle- (1), irag eyle- (2), irağ eyle- (1), irak eyle- (1), 'iyân eyle- (1), ibrâmı eyle- (1), ibtâl eyle- (1), ihtimam eyle- (1), ihyâ eyle- (1), iksîr eyle- (1), 'ilâc eyle- (1), imâret eyle- (2), ishâl eyle- (2), işâreti eyle- (1), jeng eyle- (1), kadeh eyle- (1), kâfûr eyle- (1), kâli eyle- (1), kallâş eyle- (1), kan eyle- (16), kânuñ eyle- (1), kara eyle- (1), karşı eyle- (1), katı eyle- (1), kaymak eyle- (1), kebâb eyle- (1), kec-râ eyle- (1), kefen eyle-

(1), kemân eyle- (3), kemer eyle- (1), kible eyle- (1), kızıl eyle- (1), koca eyle- (1), koldaş eyle- (1), kör eyle- (1), kul eyle- (6), kurbân eyle- (7), kuşak eyle- (1), kül eyle- (3), külâh eyle- (1), lâle gibi eyle- (1), lâyük eyle- (2), mâ eyle- (1), ma'cûn eyle- (1), ma'lûm eyle- eyle- (5), ma'mûr eyle- (2), magbûn eyle- (1), mahbus eyle- (1), mahfil eyle- (1), mahmûr eyle- (1), mahrûm eyle- (2), makâm eyle- (2), mât eyle- (3), mecnûn eyle- (2), meflûc eyle- (1), meftûn eyle- (1), mekân eyle- (1), mensûb eyle- (1), menzil eyle- (1), mercân eyle- (1), mesken eyle- (3), mesrûr eyle- (1), mest eyle- (2), mevzûn eyle- (1), mezîd eyle- (1), mihmân eyle- (1), mihrâb eyle- (2), mismil eyle- (1), mîzân eyle- (1), Moğolçîn eyle- (1), mu'attar eyle- (3), mu'tâd eyle- (1), muhaşşa eyle- (1), muhkem eyle- (2), mukarrer eyle- (1), mûm eyle- (2), murâd eyle- (1), mübtelâ eyle- (1), müdâm eyle- (2), müdâvâ eyle- (1), müfesser eyle- (1), mülhem eyle- (1), mülk eyle- (2), münevver eyle- (4), münkâd eyle- (1), müşebbek eyle- (1), müşekkek eyle- (1), müşerref eyle- (2), müşg eyle- (1), müşg-fâm eyle- (1), mütâla'a eyle- (1), nâ-tüvân eyle- (1), nâ-tüvâne eyle- (1), nem nâk eyle- (2), nesne eyle- (1), nihân eyle- (2), nikâb eyle- (2), nilgûn eyle- (1), niş eyle- (1), nişân eyle- (4), oyuncağı eyle- (1), pâk eyle- (4), pâ-mâl eyle- (1), para eyle- (1), pâre eyle- (2), pâre pâre eyle- (1), pas eyle- (1), pâyende eyle- (1), penâhum eyle- (1), perişân eyle- (4), perâkende eyle- (1), perrân eyle- (1), peyvend eyle- (1), pinhân eyle- (4), pir eyle- (2), pîr eyle- (1), pûl eyle- (1), pûlâd eyle- (1), pür eyle- (7), pür-çîn eyle- (1), pür-hûn eyle- (2), pür-nûr eyle- (1), pür-şarâb eyle- (1), pür-zer ü sîm eyle- (1), râh eyle- (1), rakkâs eyle- (1), râm eyle- (1), râyuñi eyle- (1), revân eyle- (7), rûh rûşen eyle- (7), rûzgâr eyle- (1), rûzî eyle- (1), rüsvâ eyle- (3), rüsvây-ı 'ışk eyle- (1), saçak eyle- (1), sâhib ül mir'âc eyle- (1), sâkit eyle- (1), sakîl eyle- (1), saman eyle- (1), sanem eyle- (1), sarhoş eyle- (1), sayd ü şikâr eyle- (1), sayru eyle- (1), sayvan eyle- (1), sâzikâr eyle- (1), secde-gâh eyle- (1), sel eyle- (1), seng-i siyâh eyle- (1), ser-ağaz eyle- (1), serd eyle- (1), serhoş eyle- (2), seyl-âb eyle- (1), sır eyle- (1), sipend eyle- (1), siyâh eyle- (2), sorguç eyle- (1), sultân eyle- (3), şad eyle- (1), şâd eyle- (6), şâh eyle- (3), şeb-gîr eyle- (1), şehid eyle- (3), şehîd eyle- (1), şehnâz eyle- (1), şerbet eyle- (1), şîr-gîr eyle- (1), şirin-ter eyle- (1), şûr eyle- (1), tâc eyle- (1), tâk-ı Kistrâ eyle- (1), tamâm eyle- (3), ta'lik eyle- (1), tañrı eyle- (1), târ-mâr eyle- (1), târumâr eyle- (1), taş eyle- (2), tay eyle- (1), tehî eyle- (1), temâm eyle- (1), ten eyle- (1), teng eyle- (1), tîr eyle- (1), tiryâk eyle- (1), tolu eyle- (1), ton eyle- (2), top eyle- eyle- (5), toprak eyle- (1), toprak eyle- (3), tuc eyle- (1), tugra eyle- (1), tul eyle- (1), tutsak

eyle- (1), uc eyle- (2), un eyle- (1), 'uryân eyle- (1), ümmîd-var eyle- (1), üryân eyle- (1), üstâd eyle- (1), var eyle- (10), vezn eyle- (1), virân eyle- (3), yag eyle- (1), yaku eyle- (2), yakut-rengi eyle- (1), yalan eyle- (4), yalınçak eyle- (1), yâr eyle- (1), yasağ eyle- (1), yasak eyle- (1), yaş eyle- (2), yayan eyle- (1), yer eyle- (3), yeşil eyle- (1), yir eyle- (4), yog eyle- (2), yogı var eyle- (1), yohsul eyle- (1), yok yire kan eyle- (1), yoksul eyle- (1), yol eyle- (4), yoldaş eyle- (4), yord eyle- (1), yukaru eyle- (1), yurd eyle- (2), za 'îf eyle- (3), za'afrân eyle- (1), zâhid eyle- (1), zâr eyle- (2), zebûn eyle- (1), zencîr eyle- (3), zer eyle- (1), zindân eyle- (2), ziyan eyle- (6), zücâc eyle- (1), zünnâr eyle- (1).

22.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Eyle- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

22.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 643 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfı konumundadır.

Zarf+yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın hâl ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (14) Oglumı vërsün sözüme inanu
Göñlümi *hoş eylesün* ağırlayu (YZ/249)
- (15) Kerîmsin rahmetüñi *yoldaş eyle*
Girince cennetüñi *koldaş eyle* (KE/32)

(14) ve (15) örneklerinde *eyle-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (1), âb-ı revân (1), âbâd (3), açık (1), ad (2), âdem (1), âdet (2), agâh (1), âğâh (1), ahsen (1), akıbet (1), âl (2), al (3), a'lâ (1), âlem (1), altın (3), altun (1), anber-efşân (1), ârâm (1), 'arâsât (1), aruk (1), âsân (3), âsûde (1), 'âşık (1), 'ayân

(3), âşik (1), âşikâr (1), âşinâ (1), aşüfte-dil (1), âvâre (1), azad (1), âzâd (12), bahr (2), bârân (1), bed-baht (1), bend (3), bend-i 'ışk (1), berdevâm (1), ber-murâd (1), berdâr (1), bîdâr (1), bî-âfütâb (1), bî-hod (1), bî-karar (1), bî-karâr (3), bî-minnet (1), bîmâr (2), bin (1), bî-nûr (1), bir (4), biryân (1), bol (1), bostân (1), bûs u kinâr (1), çeng (1), bülbül (1), bünyâd (1), câ (1), cân (3), cârûb (1), cây-gâh (1), cefâ-gâr (1), cellâd (1), cem' (8), cerb (1), cevâhir (1), ceyhûn (1), cüdâ (1), çîn (3), Çîn ü Maçîn (1), çift (1), çoğu az (1), çok (1), çûl (1), dâ'im (1), da'vi (1), dâl (3), dâne (1), dar (2), dâr (1), Dârüsselâm (1), defter (1), dem-beste (2), derd ü gam (1), dermân (1), dervîş (2), dil-şâd (1), divâne (1), dôst (1), duhân (1), dûr (3), durag (1), duzag (1), dün (1), dürr-i meknûn (1), düşvâr (1), efgende (1), eksik (1), eksük (1), el bir (1), emirahur (1), erzâni (1), esîr (1), fârigü'l-bâl (1), fâsık (1), fâsid (1), fâş (3), fâyık (1), ferah-nâk (2), Ferhâd (1), ferrâş (1), fidâ (1), fitrâk (1), gâlib (1), gam (1), garîk (1), genc-hâne (1), germ (2), gevher (1), giñ (1), gir ü dâr (1), giriftâr (1) girih-gîr (1), görklü (1), gözde (1), gubâr (1), gûşe-i deyr (1), güher (1), gül (2), gül-âb (1), gül-efsûn (1), gül-gûn (3), hâcib (1), hacil (3), haçîn (1), hâk (7), hâk-i reh (1), halal (1), halâl (1), halâs (1), halhâl (2), halîfe (1), halka-çîn (1), ham (1), handan (1), handân (1), harâb (4), harc (1), hasm (1), haste vü zâr (1), hayrân (3), hazân (1), hâzır (1), helâk (3), hön (2), hôr (1), hoş (5), hõş (2), hoş-hâl (1), hõşnûd (1), hûn (2), hurrem (1), irag (2), irag (1), irak (1), 'iyân (1), ibtâl (1), ihyâ (1), iksîr (1), 'ilâc (1), imâret (2), ishâl (2), jeng (1), kadeh (1), kâfûr (1), kâli (1), kallâş (1), kan (16), kânuñ (1), kara (1), karşı (1), katı (1), kaymak (1), kebâb (1), kec-râ (1), kefen (1), kemân (3), kemer (1), kible (1), kızıl (1), koca (1), koldaş (1), kör (1), kul (6), kurbân (7), kuşak (1), kül (3), külâh (1), lâle gibi (1), lâyık (2), mâ (1), ma'cûn (1), ma'lûm (5), ma'mûr (2), magbûn (1), mahbus (1), mahfil (1), mahmûr (1), mahrûm (2), makâm (2), mât (3), mecnûn (2), meflûc (1), meftûn (1), mekân (1), mensûb (1), menzil (1), mercân (1), mesken (3), mesrûr (1), mest (2), mevzûn (1), mezîd (1), mihmân (1), mihrâb (2), mismil (1), mîzân (1), Moğolçîn (1), mu'attar (3), mu'tâd (1), muhaşşa (1), muhkem (2), mukarrer (1), mûm (2), murâd (1), mübtelâ (1), müdâm (2), müdâvâ (1), müfesser (1), müllhem (1), mülk (2), münevver (4), münkâd (1), müşebbek (1), müşekkek (1), müşerref (2), müşg (1), müşg-fâm (1), mütâla'a (1), nâ-tüvân (1), nâ-tüvâne (1), nem nâk (2), nesne (1), nihân (2), nikâb (2), nîlgûn (1), niş (1), nişân (4), oyuncağı (1), pâk (4), pâ-mâl (1), para (1), pâre (2), pâre pâre (1), pas (1), pâyende (1), penâhum (1), perişân (4), perâkende (1), perrân (1), peyvend

(1), pinhân (4), pir (2), pîr (1), pûl (1), pûlâd (1), pür (7), pür-çîn (1), pür-hûn (2), pür-nûr (1), pür-şarâb (1), pür-zer ü sîm (1), râh (1), rakkâs (1), râm (1), râyuñî (1), revân (7), rûh rûşen (7), rûzgâr (1), rûzî (1), rüsvâ (3), rüsvây-ı 'ışk (1), saçak (1), sâhib ül mir'âc (1), sâkit (1), sakîl (1), saman (1), sanem (1), sarhoş (1), sayd ü şikâr (1), sayru (1), sayvan (1), sâzikâr (1), secde-gâh (1), sel (1), seng-i siyâh (1), ser-ağaz (1), serd (1), serhoş (2), seyl-âb (1), sır (1), sipend (1), siyâh (2), sorguç (1), sultân (3), şad (1), şâd (6), şâh (3), şeb-gîr (1), şehid (3), şehîd (1), şehnâz (1), şerbet (1), şîr-gîr (1), şirin-ter (1), şûr (1), tâc (1), tâk-ı Kistrâ (1), tamâm (3), ta'lik (1), tañrı (1), târ-mâr (1), târumâr (1), taş (2), tay (1), tehî (1), temâm (1), ten (1), teng (1), tîr (1), tiryâk (1), tolu (1), ton (2), top (5), toprag (1), toprak (3), tuc (1), tugra (1), tul (1), tutsak (1), uc (2), un (1), 'uryân (1), ümmîd-var (1), üryân (1), üstâd (1), var (10), vezn (1), virân (3), yag (1), yaku (2), yakut-rengi (1), yalan (4), yalınçak (1), yâr (1), yasağ (1), yasak (1), yaş (2), yayan (1), yer (3), yeşil (1), yir (4), yog (2), yogı var (1), yohsul (1), yok yire kan (1), yoksul (1), yol (4), yoldaş (4), yord (1), yukaru (1), yurd (2), za'îf (3), za'afrân (1), zâhid (1), zâr (2), zebûn (1), zencîr (3), zer (1), zindân (2), ziyân (6), zücâc (1), zünnâr (1).

22.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 1078 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim ve fiil unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(16) Dil lebûñ yâdına hâk-i pâyuñî *eyler heves*

Beñzer ol yirde ya âb u yâ türâbum var benüm (CS/163)

(17) Elden koma ayağı diye muttasıl bana

Câm-ı Cemin *hikâyetin eyler hâbâblar* (NB/197)

Yukarıda (16) ve (17)'de isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + temel anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *eyle-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'Adâvet (1), 'adl (1), 'afv (1), afv (2), âgâz (1), ah (4), âh (19), âh ü efgân (2), âh ü feryâd (1), âh ü figân (2), ahd (1), âl (1), a'mal (1), 'amel (1), âr (1), 'âr (2), 'arz (19), arz (5), ârzû (1), 'avf (1), 'ayb (5), ayb (6), ayş (2), 'ayş u safâ (1), ayş (1), âzâr (1), azm (5), 'azm (4), bahâne (1), bahş (5), bâng (1), bayram (1), bâzâr (3), belâ (1), beşâret (1), beyân (2), bid'at (1), bîgânelik (1), binâ (1), buhrân (1), buhûr (1), buhurlar (1), bûse (1), buyruk (1), bühtân (1), bünyâd (3), cefa (1), cefâ (5), cehd (4), ceng (3), cevâb (1), cevr (4), cevr ü cefâ (2), cezb (1), cism (1), cûş (1), çâk (15), çeng (1), da'vet (5), dad (1), dâd (2), dâg (1), dağ (3), dahl (1), def (1), defter (2), delâlet (1), dendânelik (1), derc (2), dermân (4), destân (1), devir (1), devr (8), dilekler (1), dirig (1), dirîg (3), diriğ (4), dirligüñ (1), dirlik (2), divân (1), divânelik (1), dostluk (1), du'â (3), du'a (1), du'â (1), du'âlar (2), dua (1), dürdânelik (1), eda (1), edâ (1), efgân (2), eme (1), emr (5), eser (2), eylik (1), ezber (1), fâl (1), fedâ (1), fehm (1), feryâd (1), feryâd ü figân (2), fesâd (1), feth (1), fevt (5), figan (2), figân (1), fikirler (1), fikr (7), fikr-i ebrûñ (1), firâk (1), firâvan (1), fitneler (1), gammâzlık (1), gamze (1), garaz (1), gargara (1), gazab (1), gerdiş (1), gerdiş (1), gyıbet (1), göz yaşı (1), gulgul(1), gurûb (1), gûş (1), günâh (1), güzellik (1), güzer (4), hâb (2), haber (4), hac (1), hâl (2), halk (1), hâll (1), hâñ (1), harâret (1), harc (5), hareket (1), hased (2), haşm (1), hatâ (1), hayâl (1), hayf (1), hayr (2), hazer (6), hazm (1), heves (6), hudmet (1), hurâm (1), hışm (5), hıyânet (1), hidâyet (1), hikayet (1), hikâyet (7), himmet (3), hisab (1), hisâb (2), hitâb (2), hizmet (1), hön (2), hoş (1), sefer (1), hõrmet (1), hulklar (1), hükm (8), hüsn (1), ıyş (1), ibadet (1), 'ibâdet (1), îcâd (1), icmâl (1), idrâk (2), iftâr (1), igfâr (1), ihmâl (2), ihsân (1), ihsâs (1), ihtimam (1), ihtimâm (1), ihtirâf (1), ihtiyâr (3), ihzâr (1), ikram(1), ikrâr (2), iktibâs (1), ilac (1), ilâc (1), ilticâ (2), iltifat (1), iltimâs-ı bûse (1), imâret (1), 'imâret (2), imtihan (1), imtisâl (1), in'âm (1), inâyet (3), 'inâyet (2), inkâr (7), inşâ (1), i'râz (1), irsâl (2), irtikâb (1), isâr (3), 'isâr (1), isbât-ı nazîr (1), istigfâr (1), istikbal (1), istiklal (1), iş (2), işâret (4), itâb (1), i'tikâd (1), i'tibar (1), i'tibâr (1), iylik (1), izhâr (2), 'izzet (2), kâ'ide (1), kabul (1), kabûl (11), kâbz (1), kâl ü kîl (1), kâmet (2), kâr (7), karâr (11), kasd (15), kasd-ı cân (1), kasd-ı îmân (1), kasd-ı ser (1), kasr (1), kat' (2), kat'-ı (1), nat'(1), kavl (1), kazab (1), kem (1), kerem (6), keremler (1), kesb (2), keşf (3), kıyâs (1), kibr (3), kîl ü kâll (1), konukluk (1), kullig (1), kullik (3), kulluk (5), kulluklar (1), kusûr (1), la'net (2), lâf (1), lutf (8), lûtf (6), mahv (2), mâtem (1), mazmaza (1), medh (2), melâmet (1), men (1), men' (4), menlik (1), merdânelik (1),

merdümlük (1), merhabâ (1), merhamet (1), mescid (1), mest-ânalığı (1), meyl (17), münâcât (3), münhezim (1), müşâhede (1), nagâh (1), nakl (1), nakş (4), nâliş (3), nâlişler (1), nasîb (1), nasihât (1), nasîhat (2), nâz (10), nâz ile dil (1), nazar (11), nazm (1), nefîr (1), nefy (1), nevâ (1), nevâziş (1), nezr (1), nidâ (1), nigâh (3), nisâr (5), nisbet (4), niyâz (1), niyyet (2), nizâ' (2), nûş (14), oruc (2), pervânelik (1), pervâz (1), pervâz-ı nâz (1), perveriş (1), peydâ (1), peymânelik (1), rahm (21), rahmet (5), rahş (1), raks (1), raks u cevlânı (1), redd (4), ref' (1), remz (1), resm (1), reşk (1), revâ (1), ri'âyet (1), riyâzet (1), rükû'ât (1), sa'y (1), sa'y (2), sabır (1), sabr (9), safâ (2), sahc (1), sarf (3), satu (1), savaş (2), sayd (4), sâz (1), secde (2), sefer (3), sehv (1), selâm (1), selâm (1), semâ' (1), semâ' (1), senâ (1), senâsin (2), ses (1), seyr (7), sihr (1), sohbet (6), sûd (1), sücûd (3), şebî-hûn (1), şefâ'at (2), şefâ'at (1), şehâdet (1), şek (1), şereh (1), şerh (15), şerh ü takrîr (1), şerm (1), şifâ (2), şikâr (2), şikâyet (2), şûr u şer (1), şükür (17), şükür (1), şükürler (1), şümar (1), ta'accüb (1), ta'lîm (1), ta'n (1), ta'bir (1), ta'lim (1), ta'ne (1), tagyir (1), tagyîr (1), tağyir (1), tahammül (1), tahmîr (1), tahrîr (1), tahsil (1), tahsîl (1), tahsin (1), tahtgâh (1), takâzâ (1), takdîr (1), takrir (3), takrîr (3), taleb (8), tama' (1), tapu (2), tarahhum (1), tasvir (1), tavâf (2), tayy (1), tazim (1), tazmin (1), te'hîr (1), te'hîr (3), te'sir (2), tecellî (1), tecennüb (1), tedbîr (5), teemmül (1), tefahhus (2), tefâvüt (1), tefe'ül (1), teferrüc (3), tefsir (1), tekebbürlük (2), tekrâr (1), telh (3), temâşa (1), temâşâ (5), temâşâyı (1), temennâ (1), terahhum (2), terâne (1), terbiyetler (2), terk (38), terkin (1), tesbîh (1), teskîn (1), teslim (1), teslîm (1), teşbîh (2), tetebbu (1), tevakkû (1), tevakku' (2), tevbe (3), teveccüh (1), tevekkül (1), tevellüd (1), tezyîn (1), tîmâr (6), toy (1), traş (1), tulû (2), tulû' (3), tuş (4), 'ucb (13), ulûm (1), va'de (1), vade (1), vakf (1), vasf (7), vasiyyet (1), vasl (1), vaz' (1), vaz' (1), vedâ' (1), vefâ (1), yad (2), yâd (10), yagma (1), yagmâ (1), yalancılık (1), yarak (2), yas (1), yavuzluk (1), yemin (1), zâr (1), zarar (1), zarb (1), zârılık (1), zâri (1), zevk (1), zevk ü safâ (1), zeyn (12), zikr (14), zinâ (1), ziyâret (3), zulm (2).

Yükleme hâli ile kullanılışı:

Bahşişi (1), cismi (1), çâresin (1), hikâyetin (1), hisab-ı ferahı (1), ibrâmı (1), ihtimam (1), işâreti (1), pervrahşânalığı (1), şerhin (2), temâşâyı (1), 'ucbı (2), yaragın (2), ziyâretin (1)

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve akuzatif hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (18) Feth ü zafer-i devlet-i Sultan Muhammed
Küfr ehlinin *eyledi* bu gün *başın aşığa* (NB/49)
- (19) *Sulardan eyleme* ben çâkerüni kim olalar
Tarîk-i hakka mu'ânid dalâlete sifâl (NB/47)

Yukarıda (18) ve (19)'da isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + temel anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *eyle-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Yönelme hâli (+(y)A) ile kullanılışı:

Aşığa (1), başın aşığa (1).

Ayrılma hâli (+dAn) ile kullanılışı:

Sulardan (1).

22.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

22.4.1. Eylene-

Eyle- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki – l- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 1'dir. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler temel anlam + yan anlam şeklindedir. Söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin zarfı konumundadır. Morfo-sentak ilişkisi açısından *eylen-* fiilinin yüklendiği görev özneye yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(20) Eger ete sabr edemezse keklik ve serçe etin vèreler ki biryân eylenmiş veya nohûd-âb içinde bişmiş ola (MŞ/95)

Eylen- fiili yukarıdaki örnekte *hâle getiril-*, *edil-* yan anlamında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Hâle getiril-, edil-: Biryân eylen-(1).

23. GEÇ-

23.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları (*Geç- I*) İleri geçmek, sebkat etmek. 2. Geçinmek, yaşamak, ömür sürmek. 3. Vaz geçmek. 4. Gitmek, geçip gitmek. 5. Girmek, dahil olmak. 6. Kendini... saymak. (*Geç- II*) Gamzetmek, koğulamak olarak gösterilir. (TaS: Bkz Geç-)

Taradığımız metinlerde *geç-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *aş-*; *başta otur-*; *geçerli ol-*, *bulun-*; *gibi ol-*, *kabul edil-*, *sayıl-*, *hâli al-*; *hayat sür-*; *kurtul-*; *tesir et-,dinlen-*; *ulaş-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

23.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁴⁷

Geç- fiilinin taranılan metinlerde yalın, yükleme, yönelme ve ayrılma hâlindeki 52 farklı isimle toplam 75 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Geç- fiili 12 farklı isimle 12 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Bir ben değilim ol saneme *mübtelâ geçer*
Âşüfte ana şâh ü vezir ü gedâ geçer (NB/186)
- (2) Niçe kim mülk-i safâ içre *geçe hükmi vefâ*
Niçe kim arada meşhûr ola ihsân-ı kerem (CS/29)

Geç- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *mübtelâ*, *hükmi vefâ* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Fitne-i âhir zaman (1), *hasret (1)*, *hış (1)*, *hükmi vefâ (1)*, *kef (1F)*, *mübtelâ (1)*, *ömr (1)*, *pervâne (1)*, *şarâb (1)*, *şeydâ (1)*, *şah ü vezir ü gedâ (1)*.

⁴⁷Kahraman'da (1996: 156) *geç-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik*, *araçsızlık-yalnızlık* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *geç-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *ayrılma* hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I) :

Geç- fiili 5 farklı isimle 9 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

(3) Saltanat ârâste vü hem ‘adl u dâd
Hükmi geçmez anda çi biliş çi yâd (G/887)

(4) *Geçdi* ‘ömrüm yoldaşa güymeg-ile
Güydüğüm ne assı çün gelmez bile (G/1099)

Geç- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *hükmi*, ‘ömr isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

Örnekleri:

Hükmi (1), hükümü (1), hükümüm (2), sözi (2), ‘ömrüm (1), sohbetimiz (1), tanuklığı (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Geç- fiili 11 farklı isimle 20 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmektedir.

(5) Dilden geçerdim andan öte câna geçmese
Doğrusu bu ki gamzen oku *artuğa geçer* (NB/186)

(6) Hele senden bana minnetler ola cânıma kim
Zahm ise merhem olur derd ise *dermâna geçer* (ŞD/118)

Geç- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)’da *artuk*, *dermân* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Aşaga (2), artuğa (1), dermâna (1), hayra (1), hîçe (1), imâna (1), menzile (1), sadra (2), vîrâne (1), yere (7), yerlere (1), ziyâna (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Geç- fiili 25 farklı isimle 34 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

(7) Bahâr ile yine nakd oldu cennet
Heves dîdâra eyle *geç hevâdan* (ŞD/227)

(8) Ki devran *geçer elden sen* seni bil
Ki bir sâ‘atça gelmez tiz *geçer yıl* (KE/24)

Geç- fiili, yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)’de *hevâ*, *el* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Andan (1), benden (1), cân ü dilden (1), cândan (1), cihândan (2), dam-ı beladan (1), dilden (1), elden (1), goncadan (1), gönülden (1), gözden (1), gururdan (1), hadden (3), haddüñden (1), hevâdan (2), hevâsından (1), hevesden (2), karârımdan (1), kayd-ı bedenden (1), kayıddan (1), kefenden (2), nâtiivândan (1), niyâzuñdan (1), ‘ömr-i câvidândan (1), rakibden (1), senden (1), şarab-ı ergavândan (1).

23.3. İsim + fiil ilişkileri

23.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁴⁸

Taranılan metinlerde *geç-* fiilinin 52 farklı isim unsuruyla 75 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru özne, nesne, tamlayıcı ve zarf görevindedir.

23.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Geç- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 2 farklı isim 2 örnekte, 5 farklı isim ise 9 örnekte yükleme hâlde özne unsuru olarak kullanılmıştır.

(9) Niçe kim mülk-i safâ içre *geçe hükm-i vefâ*

Niçe kim arada meşhûr ola ihsân-ı kerem (CS/29)

(10) ‘Özr olur her kim bu ‘özrsüz cemâ‘atı terk ide *tanuklığı gecmez* (M/205)

Yukarıdaki örneklerden (9)’de *hükm* isminin yalın, (10)’da ise *tanuklık* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Hükm-i vefâ (1), ömr (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

⁴⁸ Öztürk (2008: 1033, 1044,1062,1074) *geç-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil, nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Hükmi (1), hükmü (1), hükmüm (2), 'ömrüm (1), sohbetimiz (1), sözi (2), tanuklığı (1).

23.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Geç- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 1 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(11) Terk et Necâtî hâce-i dünyâ-peresti kim

Kef geçme mâl üstüne verdi kemâl ana (NB/155)

Yukarıdaki örneklerden (11)'de *kef* isminin yalın hâl almış şekliyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kef (1).

23.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Geç- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâlindeki 11 farklı isim 20 örnekte, 25 farklı isim ise 34 örnekte ayrılma hâlimde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

(10) *Hayra geçmez* bir tâ'atı (YE/255)

(11) Hekîm İshâk eydür kan ki buhrân ola anı dutmayalar ki *hadden geçe* (MŞ/61)

Yukarıdaki örneklerden (10)'da *hayr* isminin yönelme, (11)'de ise *hadd* isminin ayrılma hâli almış şekilleriyle tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A)

Artuğa (1), aşaga (2), dermâna (1), hayra (1), hîçe (1), imâna (1), menzile (1), sadra (2), vîrâne (1), yere (7), yerlere (1), ziyâna (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Andan (2), benden (1), cân ü dilden (1), cândan (1), cihândan (2), dam-ı beladan (1), dilden (1), elden (1), goncadan (1), gönülden (1), gözden (1), gururdan

(1), *hadden* (3), *haddüñden* (1), *hevâdan* (2), *hevâsından* (1), *hevesden* (2), *karârımdan* (1), *kayd-ı bedenden* (1), *kayıddan* (1), *kefenden* (2), *nâtüvândan* (1), *niyâzuñdan* (1), *‘ömr-i câvidândan* (1), *rakibden* (1), *senden* (1), *şarab-ı ergavândan* (1).

23.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Geç- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 7 farklı isim 7 örnekte zarf unsuru olarak kullanılmıştır..

(12) Ruhsârın ile çeşmine *hasret geçip* cihân
Nergisle gül görünce sürerler yüzü göze (NB/399)

(13) Şol ki aşk âteşinin şevkine *pervâne geçer*
Şem-veş ömrü anın yana gelir yana geçer (NB/210)

Yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)’de *hasret* ve *pervâne* isimlerinin yalın hâl almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Fitne-i âhir zaman (1), *hasret* (1), *hôş* (1), *mübtelâ* (1), *pervâne* (1), *şeydâ* (1), *şah ü vezir ü gedâ* (1).

23.3.2. Anlam ilişkileri

Geç- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

23.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

23.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Geç- fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *geç-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür. *Hevesden geç-* ve *ömr-i câvidândan geç-* birleşiklerinde de bu durum mevcuttur.

- (14) Uçtu hümâ-yi devlet pervâz edip kafesden
Könüldü âşiyânı koyup *geçip hevesden* (NB/130)
- (15) Göreli ruhsâr ile zülf-i dil-âvizin senin
Cennet-i bâki vü *ömr-i câvidândan geçmişim* (NB/312)

Yukarıdaki cümlede tamlayıcı konumunda bulunan *hevesden ve ömr-i câvidândan* isimleriyle *geç-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda gerçekte *bırak-*, *terk-* unsurunun varlığı söz konusudur. Bu unsurun düşmesi veya yok sayılmasıyla fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

Bırakmak, terk et-: *Andan geç-* (2), *benden geç-* (1), *cân ü dilden geç-* (1), *cândan geç-* (1), *cihândan geç-* (2), *dilden geç-* (1), *goncadan geç-* (1), *göñülden geç-* (1), *gururdan geç-* (1), *hevâdan geç-* (2), *hevâsından geç-* (1), *hevesden geç-* (2), *karârımdan geç-* (1), *kayd-ı bedenden geç-* (1), *kayıddan geç-* (1), *kefenden geç-* (2), *nâtivândan geç-* (1), *niyâzuñdan geç-* (1), *rakibden geç-* (1), *senden geç-* (1), *şarab-ı ergavândan geç-* (1).

23.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 22 farklı isimle 30 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Geç-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *aş-* (4); *başta otur-* (2); *geçerli ol-*, *bulun-* (5); *gibi ol-*, *kabul edil-*, *sayıl-*, *hâli al-* (14); *hayat sür-* (1); *kurtul-* (1); *tesir et-*, *dinlen-* (2); *ulaş-* (1) olmak üzere 8 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (15) Rahm eyle kıl inâyet ile Şeyhî'ye nazar
Hadden geçip durur sanemâ intizârımız (ŞD/175)
- (16) Gamzeñ hadengi şöyle tekellüfsüz oldu kim
Dil hânesinde *sadra geçüp* hoş huzûr ider (CS/104)
- (17) Bu hevâ ile kapında beni ben hâk ederem
Ey cefâ-pişe meğer *geçmeye hükmüm* tenime (NB/399)
- (18) Saçını çözer iken yüzü ayân ettiği nûr
Ya'ni küfrünü görün âşıkın *îmâna geçer* (ŞD/118)

Geç- fiili yukarıdaki örneklerden (15)'de *aş-*; (16)'da *başta otur-*; (17)'de *geçerli ol-*, *bulun-*; (18)'de *gibi ol-*, *kabul edil-*, *sayıl-*, *hâli al-* yan anlamlarında, *had*, *sadr*, *hüküm*, *îmân* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (19) Kaldı nefsum anda şerbet içmege
Sag oluban dünyada *hōş geçmege* (G/891)
- (20) Meyl eder dâne-i hâline gönül murgu veli
Zülf-i miskini koyup *dam-ı belâdan geçemez* (NB/251)
- (21) Ne nebî vü ne velî *geçmez sözi*
Ol rızâ öñinde toprakda yüzi (G/1111)
- (22) Ben üçinçi *menzile geçdüm* yene
Anda bir mahfil dürüst gördüm gene (G/891)

Fiili (19)'da *hayat sür-*; (20)'de *kurtul-*; (21)'de *tesir et-*, *dinlen-*; (22)'de *başta otur-* yan anlamlarında, *hōş*, *dam-ı belâ*, *söz*, *menzil* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Aş-: *Hadden geç-* (3), *haddüñden geç-* (1); *başta otur-*: *Sadra geç-* (2); *geçerli ol-*, *bulun-*: *Hükmi geç-* (1), *hüküm-i vefâ geç-* (1), *hükümü geç-* (1), *hükümüm geç-* (2); *gibi ol-*, *kabul edil-*, *sayıl-*, *hâli al-*: *Âhir zaman geç-* (1), *artuğa geç-* (1), *dermâna geç-* (1), *hasret geç-* (1), *hayra geç-* (1), *hîçe geç-* (1), *imâna geç-* (1), *mübtelâ geç-* (1), *pervâne geç-* (1), *şeydâ geç-* (1), *tanuklığı geç-* (1), *şah ü vezir ü gedâ geç-* (1), *vîrâne geç-* (1), *ziyâna geç-* (1); *hayat sür-*: *Hōş geç-* (1); *kurtul-*: *Dam-ı beladan geç-* (1); *tesir et-*, *dinlen-*: *Sözi geç-* (2); *-laş-* eki ile: *Menzile geç-* (1).

23.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

23.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Geç- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 5 farklı isimle 8 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *gücü yit-* (1); *itibar kaybet-* (9); *yerle bir ol-* (2); *yit-* (1) olmak üzere 4 farklı anlamı karşıladığı görülür.

- (23) Terk et Necâtî hâce-i dünyâ-peresti kim
Kef geçme mâl üstüne verdi kemâl ana (NB/155)

Kaynak = kef geç- → hedef = terketmek-

Tas'da *tükenmek, bitmek, güçsüz kalmak, kudretten düşmek; takati kesilmek, takatten düşmek*; Pala'da da *takati kesil-* anlamları verilen *kef geç-* birleşik fiili bu anlamlarının zıttına beyitin ilk mısrasında geçen *terk et-* birleşik fiiliyle eş yahut yakın anlamlı olarak kullanılmaktadır. Kef kelimesinin anlamı *el içi, avuç içi, el* olarak verilir. *el güçtür* metaforu üzerine oturan *kef geç-* fiilinin buradaki anlamı bir şeye gücünü yöneltmek, gücünü ona harcamak biçimindedir. Bu bakımdan da mısranın günümüz türkçesine çevirisi ise *ey Necâti mala düşkün olma, yatkın olma, bu ona olgunluk verdi, onu erdemli kıldı* şeklinde olmalıdır. Ancak *geç-* fiilinin sonundaki *-ma/-me* mastar eki olarak düşünüldüğünde beyitin anlamı *terketmek ona olgunluk vermek* şeklinde yorumlanabilir.

- (24) Tıynetî reşkinde su *yire geçüp* hâk oldı hâk
Düşdi dîvâne bigi yıl taga âteş külhene (CS/206) *yire*
- (25) Cânımı yakduñ u yıkduñ 'ömrümüñ dîvârını
Bîd-i eyvânuñ yıkılsun *aşaga geçsün* felek (CS/31)

Kaynak = aşaga geç- → hedef = yerle bir ol-

Kaynak = yire geç- → hedef = itibar kaybet-

Yukarıdaki (31) ve (32) örneklerinde *aşağıda olan kötüdür* şeklinde görülen yönelim metaforunda Aşağı, yer değersizliği, itibarsızlığı anlatır. Böylece *aşağa geç-* ve *yire geç-* birleşik fiilleri yerle bir olmak, itibar kaybetmek anlamları taşır.

- (26) Ki devran *geçer elden* sen seni bil
Ki bir sâ'atça gelmez tiz *geçer yıl* (KE/24)

Kaynak = elden geç- → hedef = uzaklaş-, geride kal-

El güçtür, hakimiyettir metaforu üzerine temellendirilen *elden geç-* birleşik fiilinde *geç-* fiili uzaklaşmak, geride kalmak anlamındadır. Bu yönüyle *geride olan kötüdür* yönelim metaforuna dayanak oluşturur. Bu bakımdan da birleşik fiilin anlamı zamana hakimiyeti yitirmeyi, zamanın geçmesini, uzaklaşmasını anlatır.

Örnekleri:

Gücü yit-: *Kef geç-* (1); itibar kaybet-: *Gözden geç-* (1), *yere geç-* (4), *yerlere geç-* (1), *yire geç-* (3); yerle bir ol-: *Aşaga geç-* (2); yit-: *Elden (geç-* 1).

23.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Geç- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

23.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 23 farklı isim unsuruyla 23 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı ve zarfı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Geç- fiili 10 örnekte 10 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yönelme ve ayrılma hâlinde bulunmaktadır.

(27) Dün-gün öter çakıldak değirmen döğer anı
Aldar seni dün ü gün *geçdi* ömür *ziyâna* (YE/283)

(28) Yâr eğer ki bî-karârdır Şeyhî
Hele ben *geçmezem* *karârımdan* (ŞD/228)

(27) ve (28) örneklerinde *geç-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin öznesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A)

Artuğa (1), *aşaga* (2), *hayra* (1), *imâna* (1), *ziyâna* (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn)

Benden (1), *dilden* (1), *elden* (1), *göñülden* (1), *gözden* (1), *karârımdan* (1), *kayd-ı bedenden* (1), *kayıddan* (1).

Zarf + yüklem dizilişinde

Fiil, 13 örnekte 13 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf +*

yüklem şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya akuzatif hâlde bulunmaktadır.

(29) Ol şive-ger ki *fitne-i âhir zamân geçer*
Ben bildiğim zamâne ise bir gün uslanır (NB/180)

(30) Kılssa yir genc-i hayâline göñülde n'ola yâr
Çünkü vîrâneler içre bu da *vîrâne geçer* (CS/102)

(29) ve (30) örneklerinde *geç-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki öznesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

Fitne-i âhir zaman (1), hasret (1), hoş (1), mübtelâ (1), pervâne (1), şeydâ (1), şah ü vezir ü gedâ (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Dermâna (1), hiçe (1), virâne (1).

23.3.3.4. Gerçekleştirme

Fiilin 25 farklı isim unsuruyla 42 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın hâl ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(33) Terk et Necâtî hâce-i dünyâ-peresti kim
Kef geçme mâl üstüne verdi kemâl ana (NB/155)

Yukarıda isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örnekte *geç-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kef (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme ve ayrılma hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (34) Çünkü bir gece kavuşmaz sem meh-i bî-mihr ile
Yere geçsin nedeyim eşk-i süreyyâdan nolur (NB/222)
- (35) Câna niçe âşıksın bu kayıddan geçmezsın
Deryâdan ne alasin ırmaktan geçmeyince (YE/272)

Yukarıda isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi, mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde geç- fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Aşaga (2), Menzile (1), sadra (2), yere (4), yerlere (1), yire (3)

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Andan (2), cân ü dilden (1), cândan (1), cihândan (2), dam-ı beladan (1), elden (1), gözden (1), goncandan (1), gururdan (1), hadden (3), haddüñden (1), hevâdan (2), hevâsından (1), hevesden (2), kefinden (2), nâtiivândan (1), niyâzuñdan (1), 'ömr-i câvidândan (1), rakibden (1), senden (1), şarab-ı ergavândan (1).

23.3.3.3. Gerçekleşme

Fiilin 6 farklı isim unsuruyla 11 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Fiil, 11 örnekte 6 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne + yüklem* şeklinde görülür. Özne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya akuzatif hâlde bulunmaktadır.

- (31) Bu hevâ ile kapında beni ben hâk ederem
Ey cefâ-pişe meğer geçmeye hükmüm tenime (NB/399)
- (32) Geçdi 'ömrüm yoldaşa güymeg-ile
Güydüğüm ne assı çün gelmez bile (G/1099)

(31) ve (32) örneklerinde isim ile fiil unsuru arasında gerçek anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *geç-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarıyla salt bir gerçekleşme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Hükm-i vefâ (1), ömr (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I) :

Hükmi (1), hükmü (1), hükmüm (2), 'ömrüm (1), sohbetimiz (1), sözi (2), tanuklığı (1).

23.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

23.4.1. Geçil-

Geç- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –l- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 1'dir. *Mâ-cerâ* olmak üzere 1 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *mâ-cerâ* örneğinde temel anlam + yan anlam şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *geçil-* fiilinin yüklendiği görev pasiflik- meçhullük dolayısıyla gerçekleşme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(33) Yâ-Rab seherde sıdkıla olan du'â hakı

Ol demde arada geçilen mâ-cerâ hakı (CS/39)

Mâ-cerâ isim unsurunun temel anlamıyla kullanıldığı yukarıdaki örnekte isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. *Geçil-* fiili yukarıdaki örneklerden (33)'de *yaşa-*, *tecrübe et-* yan anlamında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Yaşa-, tecrübe et-: *Mâ-cerâ* geçil-

23.4.2. Geçir-/ Geçür-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan –*Ur* fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şeklinin ög, dil, göğüs fırsat isimleriyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *dil*, *göğüs* ög isim unsuru ile kurulan birleşik yapı ad aktarması, *fursat* isim unsuru ile oluşturulan birleşik fiil yapısı ise temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

(34) Filhâl cevâb eyler idi gamze-i sâki

Yârân-ı safâ her ne ki *dilden geçirirdi* (NB/401)

(35) Bu nesneye ki dirlik ölüm yaragın itmek-icün imiş her kim diri-y-iken

fursat geçürdi (M/309)

(34) örneğinde *dilden geçir-* birleşik fiil yapısı mecaz anlam ilişkisi bakımından metonimik bir ifade taşıdığından hedef kavramı *hatırla-*'dır. birleşik fiil yapısı ise *organ + fiil: fiil* ilgisiyle metonimik bir anlam ilişkisi taşır. (35) örneğindeki *fursat* isim unsurunun temel anlamıyla kullanıldığı yukarıdaki örnekte isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır. *Geçür- fiili* (35) örneğinde *kaybet-* yan anlamında kullanılmıştır

Örnekleri:

Düşün-, *aklından geçir-*: *Öğünden geçür-* (1); *hatırla-*: *Dilden geçir-* (1); *İç geçir-*: *Göğsün geçir-* (1); *kaybet-*: *Fursat geçür-* (1).

24. GEL-

24.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları (Açmak I) *Acıkmak*. (Açmak II) *Parlatmak, perdahlamak*. (Açmak III) 1. *Fethetmek, zaptetmek*. 2. *Uzağa sürmek*. 3. *Yaymak*. 4. *Açığa vurmak, meydana koymak*. (Açmak IV) *Aşmak* şeklindedir (TaS: Bkz Gel-).

Taradığımız metinlerde *gel-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *anla-*; *ayıl-*, *aklı başına gel-*; *dinle-*; *doğruluğa kavuş-*; *-e kavuş-*, *-lan-*, *hali edin-*; *-e maruz kal-*; *edil-*; *et-*; *gibi görün-*, *ol-*; *göster-*, *ortaya çıkar-*; *hâli al-*, *bul-*; *işle-*, *iş ol*, *iş yapmaya gel-*; *ol-*; *ol-*, *çık-*; *ortaya çık-*; *sahip ol-*; *söyle-*; *söylenecek ol-*; *ulaş-*; *vazgeç-*; *ver-*, *veril-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

24.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁴⁹

Gel- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 191 farklı isimle toplam 425 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Gel- fiili 124 farklı isimle 251 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Çok yemeyeler ma'deye ağır gelir (MŞ/26)

(2) Zülfî ucında bu dil hattın görüp didi kim

Gelmiş ecel dirîgâ bu 'ömre gâyet ancak (CS/138).

Gel- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *ağır*, *ecel* isimlerinin yalın hâlde birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

⁴⁹ *Gel-* fiilinin Kahraman'da (1996: 157) esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik*, *araçsızlık*- *yalnızlık* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *gel-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *ayrılma* ve *eşitlik* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

'Aceb (3), ağır (3), 'agrı (1), alçak (1), âsân (2), 'ayân (1), ayruk (1), az (2), bang-ı ceres (1), bayık (1), belâ (6), belâ vü gam (1), bişâret (1), buşu (2), cân (7), cevr ü cefâ (1), derd (1), derd ü mihnet (1), dermân (1), devâ (1), devlet (3), ecel (4), endişe (1), galib (1), gam (1), garîb (2), gayret (1), görmek (3), göz ü kaş (1), güç (1), günâh (1), haber (1), hâl (2), hâldaş (1), harket (1), hatar (1), havf (2), hâzır (1), hevâ (1), heves (1), hitâb (3), hoş (41), Hürî (1), hüner (1), ihlâs (1), îmân (1), imranice (1), iş (2), işâret (1), iştihâ (2), itâ'at (1), 'itâb (1), kafes (2), kahır (1), kan (2), kanâ'at (1), kardaş (1), karşı (4), kaz (1), kaza (2), kenez (1), kısâs (1), kibir (1), kuvvet (2), lâyıık (1), lâzım (5), lezîz (1), lûtf (2), lûtf u kerem (2), mâh (1), makbul (1), ma'nî (1), mekes (1), melâlet (1), melâletler (1), melâmet ü zerc (1), merhâba (1), merhem (1), mesel (1), mihen (1), misâl (1), mu'âriz (1), muhâlif (1), muhtasar (1), mukâbil (1), nâ-hoş (1), nâz (1), nidâ (1), noksân (1), nûr (1), nükte (3), peygâamberlik (1), râhat (1), rahmet (3), râst (2), rast (2), safâ (1), savaş (1), seher (2), sıhhatler (1), siyâh (1), söz (1), sultânlık (2), sürûr (1), şifâ (1), şikâr (1), şîrîn (1), tâk (1), temâşâ (1), togru (1), tuş (4), uyku (4), ün (2), ünvân (2), vâz (18), vefâ (4), yakın (1), yalan (2), yavuz (1), zahmet (2), zarar (1), zevâl (1), ziyân (2), zulm (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Gel- fiili 5 farklı isimle 6 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

- (3) Severem didüm ise ger seni 'ayb eyleme kim
'Aklum iy mâh-likâ gâh *gelür* gâh gider (CS/67)
- (4) Kan Turalınuñ *uyhusı geldi*, uyudu (DK/193)

Gel- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de 'akl, uyhu isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri

Aklum (1), gamuñ (1), karârı (1), rahmeti (1), uyhusı (1), uykusu (1), vakâyi' (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Gel- fiili 66 farklı isimle 142 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (5) Menim canum *cûşa geldi* (DK/178)
(6) Yüzüne benzerem dermiş acebdir hâleti şem'in
Baş ortaya koyup söyler ne kim *gelse zebânına* (NB/383)

Gel- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *cûş*, *zebân* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirdiği görülür.

Örnekleri:

Âfetlere (1), *aşka* (1), *ava* (1), *baş*a (2), *beyâna* (1), *cihâna* (1), *cûşa* (6), *dâra* (3), *dile* (23), *dîne* (2), *du'âya* (1), *duşa* (1), *dünyâya* (8), *ele* (2), *feryâda* (1), *fi'le* (1), *gayrete* (1), *gazaba* (1), *gönlüme* (1), *gözüme* (1), *güftâra* (1), *güreşe* (1), *hâliyâ* (1), *hâlüme*(1), *harekete* (1), *hâsıla* (4), *hesâba* (1), *hizmete* (1), *hoşa* (1), *ikrâra* (2), *îmâna* (4), *işe* (1), *karâra* (1), *kemâle* (1), *kendime* (1), *kendözüme* (1), *kendüye* (1), *kıvama* (4), *kıyâsa* (2), *kudrete* (1), *lebe* (1), *lisân ü kâle* (1), *lisâna* (1), *meydâna* (1), *nâlişe* (1), *nazara* (1), *nebâta* (1), *nutka* (2), *ortaya* (1), *öğlerine* (1), *salâhiyyete* (5), *sıdka* (1), *sıfata* (1), *sırta* (1), *sohbete* (3), *söze* (8), *sûrete* (4), *şikâra* (2), *şikâyete* (1), *şükârâne* (1), *tâ'ata* (1), *takdire* (1), *tavâfa* (1), *tekâzâ* (1), *temâşâyâ* (2), *temennâyâ* (1), *tevbe* (2), *tudaga* (1), *üimde* (1), *vücûda* (2), *yâda* (1), *yağılığa* (3), *yağmaya* (1), *yirine* (5), *yola* (5), *yumuşa* (1), *zebânına* (1), *zuhûra* (2).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Gel- fiili 1 farklı isimle 4 örnekte ismin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (7) Çün *gelmez elümden* ki reha bulam ölümde
Ancak buña kaldı ki yoluñda ölem iy döst (CS/50)
(8) Evvel hitâb kılur câna cânı andan gelür tene
Biz âletüz bahâne ayruk ne *elümüzden gelür* (YE/92)

Gel- fiili, yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *el* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

Örnekleri:

Elümden (3), *elümüzden* (1).

Eşitlik hâli ile kullanılışı (+CA):

Gel- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin eşitlik hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

- (9) Kaşların fikri ile döndü hilâle kâmetim
Gerçi cânım *kılca gelmez* ey hilâl-ebrû sana (NB/155)

Gel- fiili, yukarıdaki örneklerden (9)'da *kıl* isminin eşitlik hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Kılca (1).

24.3. İsim + fiil ilişkileri

24.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁵⁰

Taranılan metinlerde *gel-* fiilinin 191 farklı isim unsuruyla 425 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, nesne ve tamlayıcı görevindedir.

24.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Gel- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 75 farklı isim 127 örnekte, 7 farklı isim ise 8 örnekte yükleme hâlde özne unsuru olarak kullanılmıştır.

(10) Dostdan *belâ geliceğiz* Eyyûb'layın sabr eylegil
Nice sıhhat buldı teni bunca belâ çekmiş iken (YE/254).

(11) Kan Turalınuñ *uyhusı geldi*, uyudu (DK/193)

Yukarıdaki örneklerden (10)'de *belâ* isminin yalın, (11)'da ise *ölüm* isminin yükleme hâli ile nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Agrı (1), *'ayân* (1), *belâ* (6), *belâ vü gam* (1), *bişâret* (1), *buşu* (2), *cân* (7), *cevr ü cefâ* (1), *derd* (1), *derd ü mihnet* (1), *dermân* (1), *devâ* (1), *devlet* (3), *ecel* (4), *endişe* (1), *gam* (1), *gayret* (1), *görmek* (3), *haber* (1), *hâl* (2), *harket* (1), *hatar* (1), *havf* (2), *hevâ* (1), *heves* (1), *hitâb* (3), *hüner* (1), *ihlâs* (1), *iş* (2), *işâret* (1), *iştihâ* (2), *itâ'at* (1), *'itâb* (1), *kahır* (1), *kan* (2), *kanâ'at* (1), *kaza* (2), *kısâs* (1), *kibir* (1), *kuvvet* (2), *lûtf* (2), *lûtf u kerem* (2), *ma'nî* (1), *melâlet* (1), *melâletler* (1), *melâmet ü zerc* (1), *merhâba* (1), *merhem* (1), *mesel* (1), *misâl* (1), *nâz* (1), *nidâ* (1), *nûr* (1),

⁵⁰ Öztürk (2008:1033,,1063,1074) *gel-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

nükte (1), nükte (2), peygâmbelik (1), rahmet (3), safâ (1), seher (2), sıhhatler (1), söz (1), sultânlık (2), sürûr (1), şifâ (1), temâşâ (1), uyku (4), ün (2), ünvân (2), vakâyi' (1), vefâ (4), yavuz (1), zahmet (2), zarar (1), zevâl (1), ziyân (2), zulm (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

'Aklum (1), gamuñ (1), karârı (1), rahmeti (1), uyhusı (1), uykusu (1).

24.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Gel- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 66 farklı isim 142 örnekte, 1 farklı isim ise 4 örnekte yükleme hâlde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

(12) *Gayrete geldi*, kavradı kızuñ bağdamasın aldı (DK/123)

(13) Evvel hitâb kılur câna cânı andan gelür tene

Biz âletüz bahâñe ayruk ne *elümüzden gelür* (YE/92)

Yukarıdaki örneklerden (12)'de *gayret* isminin yönelme, (13)'de ise *el* isminin ayrılma hâli ile tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit ettik.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Âfetlere (1), aşka (1), ava (1), başa (2), beyâna (1), cihâna (1), cûşa (6), dâra (3), dîne (2), dile (23), du'âya (1), duşa (1), dünyâyâ (8), ele (2), feryâda (1), fi'le (1), gayrete (1), gazaba (1), gönlüme (1), gözüme (1), güftâra (1), güreşe (1), hâliyâ (1), hâlüme (1), harekete (1), hâsıla (4), hesâba (1), hizmete (1), hoşa (1), ikrâra (2), îmâna (4), işe (1), karâra (1), kemâle (1), kendime (1), kendözüme (1), kendüye (1), kıvama (4), kıyâsa (2), kudrete (1), lebe (1), lisân ü kâle (1), lisâna (1), meydâna (1), nâlişe (1), nazara (1), nebâta (1), nutka (2), ortaya (1), öglerine (1), salâhiyyete (5), sıdka (1), sıfata (1), sırra (1), sohbet (3), söze (8), sûrete (4), şikâra (2), şikâyete (1), şükârâne (1), tâ'ata (1), takdîre (1), tavâfa (1), tekâzâ (1), temâşâyâ (2), temennâyâ (1), tevbe (2), tudaga (1), ümide (1), vücûda (2), yâda (1), yağılığa (3), yağmaya (1), yirine (5), yola (5), yumuşa (1), zebânına (1), zuhûra (2).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Elümden (3), elümüzden (1).

24.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Gel- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 49 farklı isim 124 örnekte, 1 farklı isim ise 1 örnekte eşitlik hâlinde zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

- (14) Melik reyyân dahı hem *hâzır gelür*
Zelîhâya anda ol kâbîn kılır (YZ/203)
- (15) Kaşların fikri ile döndü hilâle kâmetim
Gerçi cânım *kılca gelmez* ey hilâl-ebürü sana (NB/155)

Yukarıdaki örneklerden (14)'de *hâzır* isminin yalın, (15)'da ise *kıl* isminin eşitlik hâli ile zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Aceb* (3), *agır* (3), *alçak* (1), *âsân* (2), *ayruk* (1), *az* (2), *bang-ı ceres* (1), *bayık* (1), *galib* (1), *garîb* (2), *göz ü kaş* (1), *güç* (1), *günâh* (1), *hâldeş* (1), *hâzır* (1), *hoş* (41), *Hürî* (1), *îmân* (1), *imranice* (1), *kafes* (2), *kardaş* (1), *karşı* (4), *kaz* (1), *kenez* (1), *lâyık* (1), *lâzım* (5), *lezîz* (1), *mâh* (1), *makbul* (1), *mekes* (1), *mihen* (1), *mu'âriz* (1), *muhâlif* (1), *muhtasar* (1), *mukâbil* (1), *nâ-hoş* (1), *noksân* (1), *râhat* (1), *râst* (2), *rast* (2), *savaş* (1), *siyâh* (1), *şikâr* (1), *şîrîn* (1), *tâk* (1), *togru* (1), *tuş* (4), *vâz* (18), *yakın* (1), *yalan* (2).

Eşitlik hâli eki (+CA)

Kılca (1).

24.3.2. Anlam ilişkileri

Gel- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

24.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

24.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Fiil, 18 farklı isimle 22 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. İsim ve fiil unsurlarının temel anlamlarıyla kurulan örneklerde *isim + gel-* şeklindeki birleşik fiillerin oluşmasında söz dizimindeki *kısalma, düşme* hadisesinin varlığı görülür:

(16) Bizüm ilümüze *yağılığa gelmeyesin* (DK/235)

(17) Cânâne *gelir sohbeta* gelmez değil ammâ

Kendisini cân gibi nihân eylemek ister (NB/216)

Yukarıdaki örneklerde *av (yapmağa / yapmak için) gel-*, *yağılık (etmeğe / etmek için) gel-*, *sohbet (etmeğe / etmek için) gel-* şeklindeki dizilişlerden *yapmağa*, *etmeğe* veya *yapmak / etmek için* unsurlarının düşmesi dolayısıyla *ava gel-*, *yağılığa gel-*, *sohbeta gel-* birleşik fiil yapılarının oluştuğu görülür. Burada *gel-* fiilinin temel anlamını kaybetmediği bu yapıların muadilleri olan (*ava gel- =*) *av yap-*, (*yağılığa gel-*) = *yağılık et-*, (*sohbeta gel-*) = *sohbet et-* örneklerinden de anlaşılır.

Örnekleri:

Etmeye başla-, etmeye gel-: *Ava gel- (1)*, *du'âya gel- (1)*, *güreşe gel- (1)*, *hizmete gel- (1)*, *ikrâra gel- (2)*, *nâlişe gel- (1)*, *nutka gel- (2)*, *sırta gel- (1)*, *sohbeta gel- (3)*, *şikâra gel- (2)*, *şikâyete gel- (1)*, *şükranê gel- (1)*, *tâ'ata gel- (1)*, *temennâya gel- (1)*, *temâşâya gel- (2)*, *yağılığa gel- (3)*, *yağmaya gel- (1)*, *yumuşa gel- (1)*.

24.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 173 farklı isimle 255 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Gel-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *anla- (1)*; *ayıl-*, *aklı başına gel- (5)*; *dinle- (1)*; *doğruluğa kavuş- (1)*; *-e kavuş-*, *-lan-*, *hali edin- (65)*; *-e maruz kal- (28)*; *edil- (2)*; *et- (25)*; *gibi görün-*, *ol- (58)*; *göster-*, *ortaya çıkar- (1)*; *hâli al-*, *bul- (10)*; *işle-*, *iş ol*, *iş yapmaya gel- (1)*; *ol- (50)*; *ol-*, *çık- (5)*; *ortaya çık- (43)*; *sahip ol-*; *söyle- (5)*; *söylenecek ol- (4)*; *ulaş- (2)*; *vazgeç- (18)*; *ver-*, *veril- (4)* olmak üzere 20 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (18) Severem didüm ise ger seni ‘ayb eyleme kim
‘*Aklum iy mâh-likâ gâh gelür gâh gider* (CS/67)
- (19) Ögümi dirdüm ü *geldüm hâlüme*
Gözümü açdum u bakdum yoluma (G/1091)
- (20) Menüm canum *cûşa geldi* (DK/178)
- (21) Billah ey serv-i semen seyr et ki bostân vaktidir
Söze gel bülbül bigi gül kim gülistân vaktidir (ŞD/142)

Gel- fiili yukarıdaki örneklerden (18)’de *anla-*; (19)’da *ayıl-*, *aklı başına gel-*; (20)’de *coş-*, *hali al-*; (21)’de *dinle-* yan anlamlarında, ‘*aklum, hâl, cûş, söz* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (22) Ta’n idersin âşıklara gönül gözi açıklara
Uymışsın münâfiklara *sıdka gelmeyesin* bigi (YE/356)
- (23) Şol sebebden saña bu *devlet gele*
Kim işüñ Hazret’e lâyük ola (G/583)
- (24) Eytdiler Zelîhâ’ya *gelmiş belâ*
‘Âşık olmuş ol bir ‘imrâni kula (YZ/159)
- (25) Akdinde saçlarının müşkül *hesâba gelmez*
Akl u kıyâs eliyle hall olımaz mesâyil (ŞD/206)

Gel- fiili (22)’de *doğruluğa kavuş-*; (23)’de *-e kavuş-*, *-lan-*, *hali edin-*; (24)’de *-e maruz kal-*; (25)’de *edil-* yan anlamlarında, *sıdk, devlet, belâ, hesâb* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (26) Ol lâle-‘izâruñ hat-ı gül-bûyına iy Cem
Kâfir dime kim yiñile *îmâna gelüpdür* (CS/244)
- (27) Cem’den isteme sabr kim andan
Bilürem bu kadar *hüner gelmez* (CS/114)
- (28) Deniz kenârından ova kuyuda işleyen koga
Îsâ ağzındaki du‘â oluban ben *işe geldüm* (YE/222)
- (29) Ger biri ol altıdan eksük ola
Hiç nesne *gelmez* andan *hâsıla* (G/757)

Fiil yukarıdaki örneklerden (26)’da *et-*; (27)’de *göster-*, *ortaya çıkar-*; (28)’de *işle-*, *iş ol*, *iş yapmaya gel-*; (29)’da *ortaya çık-* yan anlamlarında, *îmân, hüner, iş; hâsıl* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (30) Sâfi güherden oldu çü zâtı Muhammed'üñ
Gelmez beyâna zâtı sıfâtı Muhammed'üñ (CS/7)
- (31) Küfr-i zülfünden kaçan Cem kurtıla didüm didi
Vâz gel kim kurtılır bu halka-i zünnârdan (CS/174)
- (32) 'İbrete yokdur delîl illâ misâl
Çün misâl geldi dahı yokdur mecâl (G/565):

Yukarıdaki örneklerden (30)'da *söyle-*; (31)'de *vazgeç-*; (32)'de *veril-*, *ver-* yan anlamlarında, *beyân*, *vâz*, *misâl* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Anla-: 'Aklum gel- (1); ayıl-, akli başına gel-: *Hâliyâ gel- (1), hâlüme gel- (1), kendime gel- (1), kendözüme gel- (1), kendüye gel- (1)*; coş-, hali al-: *Cûşa gel- (6)*; dinle-: *Söze gel- (1)*; doğruluğa kavuş-: *Sıdka gel- (1)*; -e kavuş-, -lan-, hali edin-: *Bişâret gel- (1), buşu gel- (2), cân gel- (7) derd gel- (1), derd ü mihnet gel- (1), dermân gel- (1), devâ gel- (1), devlet gel- (3), ecel gel- (4), endişe gel- (1), gayret gel- (1), hevaî gel- (1), hevâ gel- (1), heves gel- (1), ihlâs gel- (1), iştiâ gel- (2), kan (2), kanâ'at gel- (1), karârı gel- (1), kıyâsa gel- (2), kibir gel- (1), kudrete gel- (1), kuvvet gel- (2), lezîz gel- (1), lutf gel- (1), lûtf gel- (1), lutf u kerem gel- (2), nâz gel- (1), nûr gel- (1), peygâamberlik gel- (1), sultânlik gel- (2) rahmet gel- (4), rahmeti gel- (1), safâ gel- (1), sıhhatler gel- (1), sıfata gel- (1), sürûr gel- (1), şifâ gel- (1), vefâ gel- (4), ünvân gel- (2); -e maruz kal-: *Âfetlere gel- (1), belâ gel- (6), belâ vü gam gel- (1), cevr ü cefâ gel- (1), gam gel- (1), gamuñ gel- (1), hatar gel- (1), havf gel- (2), kahır gel- (1), kaza gel- (2), melâlet gel- (1), melâletler gel- (1), mihen gel- (1), nazara gel- (1), zahmet gel- (2), zarar gel- (1), zevâl gel- (1), ziyân gel- (2), zulm gel- (1)*; edil-: *Hesâba gel- (1), işâret gel- (1)*; et-: *Feryâda gel- (1), gayrete gel- (1), gazaba gel- (1), harekete gel- (1), îmâna gel- (4), karâra gel- (1), kaz gel- (1), makbul gel- (1), söze gel- (7), takdîre gel- (1), tavâfa gel- (1), tekâzâ gel- (1), temâşâ gel- (1), tevbeye gel- (2), ümide gel- (1)*; gibi görün-, ol-: *Ayân gel- (1), bang-ı ceres gel- (1), güç gel- (1), hoş gel- (33), hôş gel- (8), hoşâ gel- (1), Hûrî gel- (1), îmân gel- (1), imranice gel- (1), kafes gel- (2), kılca gel- (1), savaş gel- (1), siyâh gel- (1), şîrîn gel- (1), tâk gel- (1), yalan gel- (2), yavuz gel- (1)*; göster-, ortaya çıkar-: *Hüner gel- (1)*; hâli al-, kıvamını bul-: *Kıvama gel- (4)*; hatırla-: *Öglerine gel- (1), yâda gel- (1)*; işle-, iş ol, iş yapmaya gel-: *İşe gel- (1)*; karşılaş-: *Duşa gel- (1), rast gel- (2), râst gel- (2), tuş gel- (4)*; karşılık gel-,ol-: *Mukâbil gel- (1)*; ol-: 'Aceb gel- (3), ağır*

gel- (1), *agrı gel-* (1), *agir gel-* (2), *alçak gel-* (1), *âsân gel-* (2), *aşka gel-* (1), *ayruk gel-* (1), *az gel-* (2), *bayık gel-* (1), *galib gel-* (1), *garîb gel-* (2), *göz ü kaş gel-* (1) *hâlâş gel-* (1), *hâzır gel-* (1), *itâ'at gel-* (1), *kardaş gel-* (1), *kemâle gel-* (1), *kenez gel-* (1), *kısâs gel-* (1), *lâyık gel-* (1), *lâzım gel-* (5), *mâh gel-* (1), *mekes gel-* (1), *melâmet ü zerc gel-* (1), *merhem gel-* (1), *mesel gel-* (1), *mu'âriz gel-* (1), *nâ-hoş gel-* (1), *nebâta gel-* (1), *noksân gel-* (1), *râhat gel-* (1), *seher gel-* (2), *şikâr gel-* (1), *muhtasar gel-* (1), *togru gel-* (1), *vakâyi' gel-* (1), *yakın gel-* (1); *ol-*, *çık-*: *Karşı gel-* (3), *karşu gel-* (1) *muhâlif gel-* (1); *ortaya çık-*: *Fi'le gel-* (1), *hâl gel-* (2), *harket gel-* (1), *hâsıla gel-* (4), *hitâb gel-* (3), *iş gel-* (2), *'itâb gel-* (1), *ma'nî gel-* (1), *mejdâna gel-* (1), *nidâ gel-* (1), *ortaya gel-* (1), *surete gel-* (1), *sûrete gel-* (3), *uyhu gel-* (2), *uyku gel-* (2), *uyhusı gel-* (1), *uykusu gel-* (1) *ün gel-* (2), *zuhura gel-* (1), *zuhûra gel-* (1); *sahip ol-*: *Salâhiyyete gel-* (5); *söyle-*: *Beyâna gel-* (1), *güftâra gel-* (1); *söylenecek ol-*: *Nükte gel-* (3), *söz gel-* (1); *ulaş-*: *Günâh gel-* (1), *haber gel-* (1); *vazgeç-*: *Vâz gel-* (18); *veril-*, *ver-*: *Görmek gel-* (3), *misâl gel-* (1).

24.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

24.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Gel- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 6 farklı isimle 20 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *düzel-* veya *kendini düzelt-* (5); *gücü yet-* (2); *ol-*, *gerçekleş-* (5); *ölecek gibi ol-* (2); *yapabil-*, *bir şey yapma imkanı bul-* (4); *yakalan-*, *elde edil-* (2) olmak üzere 6 farklı anlamı karşıladığı görülür.

- (33) Göñlinden çıkar bu işi *gel yola*
Peygâamberler bu işi nice kıla (YZ/153)

Kaynak = yola gel- → *hedef = düzel-*

Yol düzgünlüktür metaforuna dayanan *yola gel-* birleşğinde *gel-* fiili taşıdığı anlamlar dolayısıyla bir yere bir duruma ulaşmayı anlatır. Bu yönüyle birleşik fiili yönelim metaforu hâline getirir. Bu çerçevede beyitten de anlaşılacağı üzere birleşğin anlamı *düzel-* şeklindedir.

- (34) Yine güydüm bu söze çok rûzigâr
Yirine gelsün diyip kavlı u karâr (G/1101)

Kaynak = yirine gel- → hedef = ol-, gerçekleş-

Yer mümkünluktur, vücut bulmadır metaforu üzerine oturan *yirine gel-* birleşik fiilinde *gel-* fiili taşıdığı anlamlarla hedef unsurun olmak, gerçekleşmek olduğunu bize verir.

(35) Çün lebüñ câñ-ımiş iy câñ lebüme irse n'ola

Cân *lebe gelmek* ise ger sanemâ kâm-ı lebüñ (CS/147)

Kaynak = lebe gel- → hedef = ölecek gibi ol-

Can insana hayat veren soyut bir varlıktır. *Leb* ise canın insandan çıktığı, ayrıldığı yer, sınır olarak düşünülür. Canın insandan ayrılması ise ölüm durumunu ortaya çıkartır. Bu bakımdan *canın lebe gelmesi* ölme sınırına ya da durumuna yaklaşmak demektir. Bu da bize birleşğin ölecek gibi olmak anlamı taşıdığını gösterir.

(36) Evvel hitâb kılur câna câni andan gelür tene

Biz âletüz bahâne ayruk ne *elümüzden gelür* (YE/92)

Kaynak = elümüzden gel- → hedef = yapabil-, bir şey yapma imkanı bul-

El güçtür metaforu üzerine oturan *elümüzden gel-* birleşik fiilinin anlamının bir şey yapma imkanı olduğu açıktır.

Örnekleri:

Düzel- veya kendini düzelt-: *Yola gel-* (5); gücü yet-: *Başa gel-* (2); ol-, gerçekleş-: *Yirine gel-* (5); ölecek gibi ol-: *Lebe gel-* (1), *tudaga gel-* (1); yapabil-, bir şey yapma imkanı bul-: *Elimden gel-* (3), *elümüzden gel-* (1); yakalan-, elde edil-: *Ele* (2).

24.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Gel- fiilinin 10 farklı isimle 100 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklerde, bu birleşik fiil yapılarında (isim unsurundan anlaşılacağı üzere) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *organ + fiil = fiil, hareket için âlet + fiil, mekân + fiil ve parça- bütün ilişkisi*, şeklinde karşımıza çıktığı görülür.

(37) Yalvar günâhun *gel dile* (YE/123)

Kaynak = dile gel- → hedef = konuş-

ADS'de dile gel- birleşik fiili için *konuşma kudreti, yeteneği, olmayan varlık konuşmak, dillenmek, lisana gelmek* anlamı verilmektedir. Bu bakımdan hedef kavram olan *konuş-* fiilinin yapıldığı organın kullanıldığı bu örneğin *organ + fiil* şeklinde oluşturulan metonimik bir ifade olduğu görülür.

(38) Yine *geldi gönlüme* birkaç öğüt
'Akla şerbetdür bu sözler câna kût (G/739)

Kaynak = gönlüme gel- → hedef = hatırla-

Yukarıdaki metonimik örnekte hedef unsur *hatırlat-* ile kaynak unsur *gönlüne bırak-* arasındaki ilişki *hareket için organ (+ fiil)* şeklindedir. Burada parça- bütün ilişkisi yönüyle gönlün insan (hafıza) yerine kullanıldığı görülür.

Örnekleri:

Asıl-, idam edil-, mecbur ol-: *Dâra gel-* (3); doğ-: *Cihâna gel-* (1), *dünyâya gel-* (8); gönüle gel-: *Dile gel-* (3); görün-, iste-: *Gözüme gel-* (1); hatırla-, konuşul-: *Dâra gel-* (2), *dile gel-* (1), *gönlüme gel-* (2); iman et-, inan-: *Dîne gel-* (2); konuş-: *Dile gel-* (3), *zebânına gel-* (1); ol-, ortaya çık-: *Vücûda gel-* (2); söylen-: *Dile gel-* (18), *lisân ü kâle gel-* (1), *lisâna gel-* (1), *merhâba gel-* (1); söylenecek ol-: *Dile gel-* (2).

24.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Gel- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, tamlayıcıya yükleme, gerçekleştirme ve gerçekleşme şeklinde görülmektedir.

24.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 79 farklı isim unsuruyla 160 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfı ve tamlayıcısı konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve eşitlik hâli ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(39) Baña düşvâr olalı derd ü firâk
Müşkil oldur kim aña *âsân gelür* (CS/73)

(40) Bilmez kimesne kâfile-i dösttan haber

Geh geh budur kulağırma *bang-ı ceres gelür* (ŞD/ 171)

(39) ve (40) örneklerinde *gel-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Aceb* (3), *agir* (3), *alçak* (1), *âsân* (2), *ayruk* (1), *az* (2), *bang-ı ceres* (1), *bayık* (1), *galib* (1), *garîb* (2), *göz ü kaş* (1), *güç* (1), *günâh* (1), *hâldeş* (1), *hâzır* (1), *hoş* (41), *Hûrî* (1), *îmân* (1), *imranice* (1), *kafes* (2), *kardaş* (1), *karşı* (4), *kaz* (1), *kenez* (1), *lâyık* (1), *lâzım* (5), *lezîz* (1), *mâh* (1), *makbul* (1), *mekes* (1), *mihen* (1), *mu'âriz* (1), *muhâlif* (1), *muhtasar* (1), *mukâbil* (1), *nâ-hoş* (1), *noksân* (1), *râhat* (1), *râst* (2), *rast* (2), *savaş* (1), *siyâh* (1), *şikâr* (1), *şîrin* (1), *tâk* (1), *togru* (1), *tuş* (4), *yakın* (1), *yalan* (2).

Eşitlik hâli ile kullanılışı (+CA):

Kılca (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yönelme hâli ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(41) Kadr-i makâmı 'izzeti katında 'arş hâk

Gelmez kıyâsa kadr-i makâmı Muhammed'ün (CS/12)

(42) Ol salîta *cûşa geldi* kakıdı

Viribidi Şeyh'i eve okıdı (G/ 859)

(41) ve (42) örneklerinde *gel-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Âfetlere (1), *aşka* (1), *beyâna* (1), *cûşa* (6), *ele* (2), *fi'le* (1), *hâsıla* (4), *hesâba* (1), *hoşa* (1), *ikrâra* (2), *işe* (1), *kemâle* (1), *kıvama* (4), *kıyâsa* (2), *kudrete* (1), *meydâna* (1), *nazara* (1), *nebâta* (1), *ortaya* (1), *öglerine* (1), *salâhiyyete* (5), *sıdka* (1), *sıfata* (1), *sırta* (1), *sûrete* (4), *takdire* (1), *tekâzâ* (1), *yâda* (1), *zuhûra* (2).

24.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 70 farklı isim unsuruyla 118 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi konumundadır.

24.3.3.2.1. Özne + yüklem dizilişinde

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin öznesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (43) Yidügi çün kursagında hazm olur
Cümle dürlü a'zaya *kuvvet gelür* (G/587).
- (44) Göz yaşıyla Necâtî'ye gamdan *gelir sürûr*
Verse aceb midir kişiye hem-demi ferah (NB/169)

(43) ve (44) örneklerinde *gel-* fiili birleşikte özne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Cümlenin tamlayıcısı birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Ayân* (1), *agrı* (1), *belâ* (6), *belâ vü gam* (1), *bişâret* (1), *buşu* (2), *cân* (7), *cevr ü cefâ* (1), *derd* (1), *derd ü mihnet* (1), *dermân* (1), *devâ* (1), *devlet* (3), *ecel* (4), *endişe* (1), *gam* (1), *gayret* (1), *görmek* (3), *hâl* (2), *hatar* (1), *hayf* (2), *hevâ* (1), *heves* (1), *hitâb* (3), *hüner* (1), *ihlâs* (1), *iş* (2), *iştihâ* (2), *itâ'at* (1), *'itâb* (1), *kahr* (1), *kan* (2), *kanâ'at* (1), *kaza* (2), *kısâs* (1), *kibir* (1), *kuvvet* (2), *lûtf* (2), *lûtf u kerem* (2), *ma'nî* (1), *melâlet* (1), *melâletler* (1), *melâmet ü zerc* (1), *merhâba* (1), *mesel* (1), *misâl* (1), *nâz* (1), *nidâ* (1), *nûr* (1), *nükte* (2), *peygâamberlik* (1), *rahmet* (3), *safâ* (1), *seher* (2), *sıhhatler* (1), *sultânlık* (2), *sürûr* (1), *şifâ* (1), *temâşâ* (1), *uyku* (4), *ün* (2), *ünvân* (2), *vefâ* (4), *yavuz* (1), *zahmet* (2), *zarar* (1), *zevâl* (1), *ziyân* (2), *zulm* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Gamuñ (1), *karârı* (1), *rahmeti* (1), *uykusu* (1).

24.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 37 farklı isim unsuruyla 102 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (46) Nâleye âheng edersen ey gönül Ferhâd'a gel
Bağrına taşlar basıp dağlar gibi *feryâda gel* (NB/304)
- (47) Evvel hitâb kılur câna cânı andan gelür tene
Biz âletüz bahâñe ayruk ne *elümüzden gelür* (YE/92)

Yukarıda (46)'da isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + temel anlam ilişkisi, (47)'de ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *gel-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ava (1), *dâra* (5), *dile* (23), *dîne* (2), *du'âya* (1), *feryâda* (1), *gayrete* (1), *gazaba* (1), *gönlüme* (2), *güftâra* (1), *güreşe* (1), *harekete* (1), *hizmete* (1), *ikrâra* (1), *îmâna* (4), *karâra* (1), *lisân ü kâle* (1), *lisâna* (1), *merhâba* (1), *nâlişe* (1), *nutka* (2), *sohbete* (3), *söze* (8), *şikâra* (2), *şikâyete* (1), *şükrâne* (1), *tâ'ata* (1), *tavâfa* (1), *temâşâyâ* (2), *temennâyâ* (1), *tevbeye* (2), *ümide* (1), *yağlığa* (3), *yağmaya* (1), *yumuşa* (1), *zebânuna* (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın hâlde fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (48) Yaşın ırmaklara dönmüş diye benden kaçma
Geç'e bundan gel'e ey serv-i çemen *vâz gel'e* (NB/398)
- (49) Didüm iy çok sevdiğüm cevr ü cefâdan *vâz gel*
Didi kimdür kim diyen baña vefâdan *vâz gel* (CS/158)

Yukarıda (48) ve (49) örneklerinde gerçek anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *gel-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Vâz (18).

24.3.3.4. Gerçekleşme

Fiilin 19 farklı isim unsuruyla 45 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(50) Severem didüm ise ger seni ‘ayb eyleme kim
‘*Aklum iy mâh-likâ gâh gelür gâh gider (CS/67)*

(51) Kan Turalınuñ *uyhusı geldi*, uyudu (DK/193)

Yukarıda (50) ve (51)’de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *gel-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla gerçekleşme şeklinde filleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

‘Aklum (1), haber (1), işâret (1), söz (1), ün (1), vakâyi‘(1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Uyhusı (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yönelme ve ayrılma hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(52) Göñlinden çıkar bu işi *gel yola*
Peygâamberler bu işi nice kıla (YZ/153)

(53) Çün *gelmez elümden* ki reha bulam ölümünden
Ancak buña kaldı ki yoluñda ölem iy döst (CS/50)

Yukarıda (52) ve (53)’de isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *gel-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla gerçekleşme şeklinde filleştirmektedir.

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A)

Aşka (1), başa (2), cihâna (1), cûşa (4), duşa (1), dünyaya (5), dünyâya (3), ele (2), gözüme (1), lebe (1), tudaga (1), vücûda (1), yirine (5), yola (5).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Elümden (3), elümüzden (1).

25. GETÜR-/ GETİR-

25.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Nakletmek, hikâye etmek, rivayet etmek.* 2. *Tercüme etmek, çevirmek* olarak gösterilmemiştir (TaS: Bkz Getür-/Getir-).

Taradığımız metinlerde *getür-/getir-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *al-*, *göster-*; *bir durumu, ortaya çıkar-*, *yap-*; *çek, yap-*; *düşür-*; *et-*; *ettir-*; *göster-*, *et-*; *hâli aldır-*, *hâli edindir-*; *işi gerçekleştir-*; *-landır-*, *-lendir-*; *-le-*; *-lı hale getir-*, *geçür-*; *söyle-*, *et-*; *-tur-*, *unutganlık getir-*; *ver-*; *yetir-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

25.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı⁵¹

Getür-/Getir- fiilinin tararılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 63 farklı isimle toplam 128 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Getür-/Getir- fiili 46 farklı isimle 87 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Gözünle gönlüm arasında elçi kimdir kim
Gam u belâ getirir nâle vü figân iledür (ŞD/134)
- (2) Ehl-i tahkik ruhun dinine *imân getirir*
Küfr-i zülf ana hâlel vermesin imânın için (NB/338)

Getür-/Getir- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *belâ*, *imân* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

Örnekleri:

Getür-

⁵¹ Kahraman (1996: 159) *getür-/getir-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapılmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik*, araçsızlık- yalnızlık hallerindeki isimlerle kullanıldığı gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *getür-/getir-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme* ve *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Âh (1), 'âyet (1), belâ (1), gussa (1), haber (3), hadîs (1), hafâkan (1), hastalıklar (2), hikâyetler (1), 'ibret (1), îmân (11), iştihâ (3), kâmet (3), kaygu (1), kusmak (2), marazlar (1), mesel (1), nasîhatlar (1), nâzle (1), nisyân (1), öksürük (1), salavât (11), sıtma (1), sıtma humma (1), susalık (1), südde (1), şâzî (1), şek (1), tâkat (1), tekbîr (1), tekbîrler (1), uyku (6), uykusuzluk (1), yad (2), yaman (1), yaramaz sıfât (1), zaval (1).

Getir-

Der (1), fer (1), gam u belâ (1), haber (1), hat (1), imân (1), kamet (1), kir (1), müjde-i zafer (1), salevât (1), sürme-i anber (1), şâhid (1), tâkat (1), zafer (1), zîver (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Getür-/Getir- fiili 7 farklı isimle 12 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(3) Bir yigit olsa dirisi *haber*in *getürse* (DK/131)

(4) Yüzlerin sürür kademe tevbe kılurlar nedeme

Ol Nebîyyü'l-mükerrerme *getürürler salavâtı* (KE/43)

Getür-/Getir- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *haber*, *salavât* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Getür-

Haberi (1), haberin (1), iştihâsın (5), rencin (1), salavâtı (1), şahâdet kelimesin (1), şehvetin (1), tekbîrleri (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Getür-/Getir- fiili 15 farklı isimle 29 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(5) Anlaruñ bânınların önerürüz *yirine getürüp* bize yöneldirirüz (M/189)

(6) Pes gerek kim dirgüresin tenleri

Getüresin cünbişe meskenleri (G/1039)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *getür-/getir-* fiili, *yir*, *cünbiş* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Getür-

Cûşa (1), cünbişe (1), dile (4), ele (1), hayza (1), ıslâha (1), îmâna (1), kıvama (1), salâhiyete (1), vücûda (1), yola (1), yirine (11), zabta (1).

Getir-

Güftâra (1), imâna (1), tercümâna (1).

25.3. İsim + fiil ilişkileri

25.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁵²

Taranılan metinlerde *getür-/getir-* fiilinin 63 farklı isim unsuruyla 128 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde nesne, tamlayıcı, zarf görevindedir.

25.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Getür-/Getir- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 45 farklı isim 86 örnekte, 7 farklı isim ise 12 örnekte yükleme hâlinde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(7) Hem her birinüñ farz ıdığına delâlet ider cok *nasîhatlar* ve *hikâyetler* *getürdiler* (M/142)

(8) Evvel yigirmisi vardı, Dirse Hana bu *haberi getürdi* aydur (DK/83)

Yukarıdaki örneklerden (7)'de *nasîhat* ve *hikâyet* isminin yalın, (8)'da ise *haber* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Getür-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âh (1), 'âyet (1), belâ (1), gussa (1), haber (3), hadîs (1), hafâkan (1), hastalıklar (2), hikâyetler (1), 'ibret (1), îmân (11), iştiâ (3), kâmet (3), kaygu (1), kusmak (2), marazlar (1), mesel (1), nasîhatlar (1), nâzle (1), nisyân (1), öksürük (1), salavât (11), sıtma (1), sıtma humma (1), susalık (1), südde (1), şâzî (1), şek (1),

⁵² Öztürk (2008:1044,1063,1075) *getür-/getir-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

tâkat (1), tekbîr (1), tekbîrler (1), uyku (6), uykusuzluk (1), yad (2), yaman (1), yaramaz sıfât (1), zaval (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Haberi (1), haberin (1), iştihâsın (5), rencin (1), salavâtı (1), şahâdet kelimesin (1), şehvetin (1), tekbîrleri (1).

Getir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Der (1), fer (1), gam u belâ (1), haber (1), hat (1), imân (1), kamet (1), kir (1), müjde-i zafer (1), salevât (1), sürme-i anber (1), tâkat (1), zafer (1), zîver (1).

25.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Getür-/Getir- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 15 farklı isim ise 29 örnekte yönelme hâlinde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

(9) Pes gerek kim dirgüresin tenleri

Getüresin cünbişe meskenleri (G/1039)

(10) Süsen gibi nazm etmeğe dilim dolaşırken

Vasfinla getirdi beni güftâra benefşe (NB/107)

Yukarıdaki örneklerden (9) ve (10)'da *cünbiş*, *güftâr* isimlerinin yönelme hâli almış şekilleriyle tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Getür-

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Cûşa (1), cünbişe (1), dile (4), ele (1), hayza (1), islâha (1), imâna (1), kıvama (1), salâhiyete (1), vücûda (1), yola (1), yirine (11), zabta (1).

Getir-

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Güftâra (1), imâna (1), tercümâna (1).

25.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Getür-/Getir- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 1 örnekte zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

- (11) On sekiz bin âlemi *şâhid getirdim* aşkına
Çâre bulmadım rakîb-i münkirin inkârına (NB/375)

Yukarıdaki örneklerden (11)'de *şâhid* isminin yalın hâl almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Getir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Şâhid (1).

25.3.2. Anlam ilişkileri

Getür-/Getir- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

25.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

25.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 56 farklı isimle 108 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Getür-/Getir-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *al-*, *göster-* (1); *bir durumu, ortaya çıkar-*, *yap-* (9); *çek, yap-* (2); *düşür-* (1); *et-* (26); *ettir-* (2); *göster-*, *et-* (3); *hâli aldır-*, *hâli edindir-* (3); *işi gerçekleştir-* (5); *-landır-*, *-lendir-* (27); *-le-* (1); *-lı hâle getir-*, *geçür-* (2); *söyle-*, *et-* (21); *-tur-*, *unutganlık getir-* (1); *ver-* (2); *yetir-* (2) olmak üzere 15 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (12) Ol ilim pes 'akl içinde oturur
Kanda kim bakarsa *'ibret getirür* (G/561),
- (13) Fikr etmegi terk edeler *uyku getirüci* nesne vèrmek (MŞ/45)
- (14) *Hat getirdi* sebze kim târâc ede gam şehri
Turra-i sünbül o mensûr üzere tuğradur yine (NB/108)
- (15) Becid yeyicek cüzâm *rencin getirür* (MŞ/29)

Getür-/Getir- fiili yukarıdaki örneklerden (12)'de *al-*, *göster-*; (13)'de *bir durumu, ortaya çıkar-*, *yap-*; (14)'de *çek, yap-*; (15)'de *düşür-* yan anlamlarında, *'ibret, uyku, hat renc* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(16) Kibleye karşı otura ve rher 'uzvın yur-iken *şahâdet kelimesin getüre* (M/172)

(17) Anuñ rüşen yüzü nûru *getirdi* geri *imâna*
Anun fettân saçı çîni çıkardı sûfiyi dinden (ŞD/232)

(18) On sekiz bin âlemi *şâhid getirdim* aşkına
Çâre bulmadım rakîb-i münkirin inkârına (NB/375)

(19) Pes gerek kim dirgüresin tenleri
Getüresin cünbişe meskenleri (G/1039)

Fiil yukarıdaki örneklerden (16)'da *et-*; (17)'de *ettir-*; (18)'de *göster-*, *et-*; (19)'da *hâli aldir-*, *hâli edindir-* yan anlamlarında, *şahâdet kelimesi, imân, şâhid, cünbiş* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(20) Issu mizâclu kişilere ziyân eder *öksürük getürür* (MŞ/34)

(21) Hemîşe haste dile ermagân *belâ getürür*
Konup bu sîne-i vîrâna kârbân-ı firâk (CS/141)

(22) Bîmâr idi gözleriyle nergis
Gül yüzünü gördü *der getirdi* (ŞD/270)

(23) Hak ta'âlâ dahı göñlüñi *salâhiyyete getürür* (M/189)

Yukarıdaki örneklerden (20)'de fiil, *işi gerçekleştir-*; (21)'de *-landır-*, *-lendir-eki*; (22)'de *-le- eki*; (23)'de *-lı hale getir-*, *geçür-* yan anlamlarında, *öksürük belâ der salâhiyyete* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(24) Görklü *tekbîr getürdiler* (YE/191)

(25) Yêr gelincigi sar'a müfiddür ulu bıñarlar suyu *nisyân getürür* (MŞ/53)

(26) Yâhu cismüñ 'ibretin eydür saña
Bu cihâñdan bir *mesel getürür* aña (G/567)

(27) Dilerem hazretüñden saglık ola
Ki *tâkat getüri* bilem bu yola (KE/21)

Getür-/Getir- fiili 24)'de *söyle-*, *et-*; (25)'de *-tur-*, *unutganlık getir-*; (26)'da *ver-*; (27)'de *yetir-* yan anlamlarında, *tekbîr, nisyân, mesel, tâkat* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Al-, göster-: *‘İbret getir-* (1); bir durumu, ortaya çıkar-, yap-: *Uyku getir-* (6) *Uykusuzluk getir-* (1), *yad getir-* (2); çek, yap-: *Hat getir-* (1), *sürme-i anber getir-* (1); düşür-: *Rencin getir-* (1); et-: *Âh getir-* (1), *hastalıklar getir-* (2), *islâha getir-* (1), *imân getir-* (1), *imân getir-* (11), *marazlar getir-* (1), *nasihatlar getir-* (1), *nâzle getir-* (1), *sıtma getir-* (1), *sıtma humma getir-* (1), *susalık getir-* (1), *südde getir-* (1), *şahâdet kelimesin getir-* (1), *şek getir-* (1), *zaval getir-* (1); ettir-: *İmâna getir-* (1), *imâna getir-* (1); göster-, et-: *‘Âyet getir-* (1), *hadîs (1)*, *şâhid getir-* (1); hâli aldır-, hâli edindir-: *Cünbişe getir-* (1), *hayza getir-* (1), *kıvama getir-* (1); işi gerçekleştir-: *Kusmak getir-* (2), *öksürük getir-* (1), *yaramaz sıfât getir-* (1), *zafer getir-* (1); -landır-, -lendir-: *Belâ getir-* (1), *fer getir-* (1), *cûşa getir-* (1), *gam u belâ getir-* (1), *gussa getir-* (1), *haber getir-* (3), *haber (getir- 1)*, *haberi getir-* (1), *haberin getir-* (1), *iştihâ getir-* (3), *iştihâsın getir-* (5), *kaygu getir-* (1), *kir getir-* (1), *müjde-i zafer getir-* (1), *şâzî getir-* (1), *şehvetin getir-* (1), *zabta getir-* (1), *zîver getir-* (1); -le-: *Der getir-* (1); -lı hale getir-, geçür-: *Hafâkan getir-* (1), *salâhiyete getir-* (1); söyle-, et-: *Hikâyetler getir-* (1), *kâmet getir-* (1), *kâmet getir-* (3), *salavât getir-* (11), *salavâtı getir-* (1), *salevât getir-* (1), *tekbîr getir-* (1), *tekbîrler getir-* (1), *tekbîrleri getir-* (1); -tur- eki: *Güftâra getir-* (1), *nisyân getir-* (1) *tercümâna getir-* (1); ver-: *Mesel getir-* (1), *yaman getir-* (1); yetir-: *Tâkat getir-* (1), *tâkat getir-* (1).

25.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

25.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Getür-/Getir- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 3 farklı isimle 13 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *bir durumu değiştir-*, *yeni bir düzen kur-* (1); *hükmünü geçir-* (1); *ortaya çık-* (ar-), *(kendini) göster-* (2); *yerleş-*, *daimilik kazan-* (4) olmak üzere 4 farklı anlamı karşıladığı görülür.

(28) ‘İlm-i zâhir pes bu nefste oturur

İşi oldur nefsi yola getirür (G/561)

Kaynak = yola getir- → hedef = düzelt-, kendi

Yol düzgünlüktür metaforuna dayanan ve *yola gel-* birleşiminin ettirgeni olan *yola getir-* birleşiminin anlamı da *düzeltil, kendini düzeltil-* şeklinde bir hedef kavram olarak karşımıza çıkar.

(29) Depegöz öñin alup yidi kerre *yirine getürdi* (DK/209)

Kaynak = *yirine getir-* → *hedef* = *gerçekleştir-, yap-*

Yer mümkünlüktür, vücut bulmadır metaforu üzerine oturan ve oluş anlatan *yirine gel-* birleşik fiilinin ettirgeni olan ve kılış anlatan *yirine getir-* birleşik fiilinin anlamı hedef kavram olarak *gerçekleştir-, yap-* şeklinde karşımıza çıkar.

(30) Bir gönül *ele getir* ferâgât ol geç otur

Konya şehrinde yatur ol iki sultân kanı (YE/342)

Kaynak = *ele getir-* → *hedef* = elde et-:

El güçtür metaforu üzerine oturan *ele getir-* fiilinin buradaki anlamı *bir şeyi elde et-* biçimindedir.

Örnekleri:

Düzeltil-: *Yola getir-* (1); elde et-: *Ele getir-* (1); gerçekleştir-, yap-: *Yirine getir-* (11); oluştur-: *Vücûda getir-* (1).

25.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Getür-/Getir- fiilinin 4 farklı isimle 7 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklerde, bu birleşik fiil yapılarında (isim unsurundan anlaşılacağı üzere) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *organ + fiil = fiil* şeklinde karşımıza çıktığı görülür.

(31) Sözi muhtasar *getüreyim dile*

Hazne mâlı cümle geldi dênile (YZ/133)

Kaynak = *getüreyim dile* → *hedef* = söyle-

(32) Yine gönülüm mevci geldi sâhile

Bir hikâyet sürdi *getürdi dile* (G/997)

Kaynak = *dile getir-* → *hedef* = söyle-

Yukarıdaki beyitlerde *dile getir-* birleşik fiillerinin *söyle-* anlamıyla kullanıldığı açıktır. Bu bakımdan hedef kavram olan *söyle-* fiilinin yapıldığı organın kullanıldığı bu örneğin *organ + fiil* şeklinde oluşturulan metonimik bir ifade olduğu görülür.

Örnekleri:

Söyle-: *Dile getir-* (4).

25.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Getür-/Getir- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye, tamlayıcıya ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

25.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 9 farklı isim unsuruyla 10 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Getür-/Getir- fiili 8 örnekte 10 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yönelme hâlinde bulunmaktadır.

(33) Tuzludur ni‘metlerüñ ol bir katı

Ol *getürür zabta* dürlü ni‘meti G/1009

(34) Anuñ rûşen yüzü nûru *getirdi* geri *imâna*

Anun fettân saçı çîni çıkardı sûfiyi dinden (ŞD/232)

Yukarıda örnekte de *getür-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin söylenmeyen nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği durumu edinmektedir.

Örnekleri:

Getür-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Cûşa (1), *cünbişe* (1), *hayza* (1), *ıslâha* (1), *imâna* (2), *kıvama* (1), *salâhiyete* (1), *zabta* (1).

Getir-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

İmâna (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

Fiil 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(35) On sekiz bin âlemi *şâhid getirdim* aşkına

Çâre bulmadım rakîb-i münkirin inkârına (NB/375)

(35) örneğinde de *getür-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki söylenmeyen nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesne birleşikteki isim unsurunun bildirdiği durumu edinmektedir.

Örnekleri:

Getir-

Yalnız hâl ile kullanılışı

Şâhid (1).

25.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 25 farklı isim unsuruyla 39 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

25.3.3.2.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Getür-/Getir- 39 örnekte 25 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. *Nesne + yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(36) Devlet atına çü bindi gitdi

Feth eyleyüben *zafer getirdi* (ŞD/270)

(37) Ager acla andan bir miskâ yerlerse cimâ' *şehvetin getirür* (MŞ/48)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)'te nesne konumundaki *zafer*, *şehvet* isim unsurlarının bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Getür-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Belâ (1), gussa (1), hafâkan (1), hastalıklar (2), iştihâ (3), kaygu (1), kusmak (2), marazlar (1), nâzle (1), nisyân (1), öksürük (1), sıtma (1), sıtma humma (1), susalık (1), südde (1), şâzî (1), uyku (6), uykusuzluk (1), zaval (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

İştihâsın (5) rencin (1), şehvetin (1).

Getir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kir (1), sürme-i anber (1), zafer (1), zîver (1).

25.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 25 farklı isim unsuruyla 79 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(38) Hak size *yaman getürmesün*, devletüñüz pâyende olsun hanum bey (DK/74)

(39) Yüzlerin sürür kademe tevbe kılurlar nedeme

Ol Nebîyyü'l-mükerreme *getürürler salavâtı* (KE/43)

Getür-/Getir- fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Getür-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âh (1), 'âyet (1), haber (3), hadîs (1), hikâyetler (1), 'ibret (1), îmân (11), kâmet (3), mesel (1), nasîhatlar (1), salavât (11), şek (1), tâkat (1), tekbîr (1), tekbîrler (1), yad (2), yaman (1), yaramaz sıfât (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Haberi (1), haberin (1), salavâtı (1), şahâdet kelimesin (1), tekbîrleri (1).

Getir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Der (1), fer (1), gam u belâ (1), haber (1), hat (1), imân (1), kamet (1), müjde-i zafer (1), salevât (1), tâkat (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (40) Bir gönül *ele getir* ferâgât ol geç otur
Konya şehrinde yatur ol iki sultân kanı (YE/342)
- (41) Gû eyler ise bu gazel-i âb-dârımı
Her şâ'iri *getire* gibi *tercümâna* tığ (NB/74)

Yukarıda (40) ve (41)'de isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *getür-/getir-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Getür-

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A)

Dile (1), Ele (1), vücûda (1), yola (1), yirine (1).

Getir-

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Güftâra (1), tercümâna (1).

26. GİR-

26.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları verilmemiştir (TaS: Bkz Gir-).

Taradığımız metinlerde *gir-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *çık-*, *koyul-*; *dinle-*; *etmeye başla-*; *işle-*; *sahip ol-*, *ulaş-*; *saklan-*; *utan-*; *yalnız kal-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

26.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁵³

Gir- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 25 farklı isimle toplam 87 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Gir- fiili 3 farklı isimle 3 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Derelerde kâfire *kırgun girdi* (DK/152)

(2) Derelerde depelerde kâfire *kırgun girdi* (DK/242)

Gir- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *kırgun* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Kırgun (3).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Gir- fiili 24 farklı isimle 84 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(3) Felekte cavk-ı melek *çarha girdi* söfi-vâr

Bu zevkten etti kamer kesb-i hâl-i vicdanı (ŞD/68)

⁵³ Kahraman'da (1996: 160) *gir-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapılmadan *yalın*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik*, *araçsızlık-yalnızlık* hallerindeki isimlerle kullanıldığı gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *gir-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (4) Kuyudan çıkdı vü *zindâna girdi*
Zelîhânuñ hem ol mekrine irdi (KE/24)

Gir- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *kırgun* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Câna (2), çarha (2), devrâna (1), ele (25), elime (2), eline (5), elüme (1), gönülüne (2), gönüle (1), gönlüne (2), gözüme (1), günâha (4), halvete (2), hayra (1), hicâba (2), kana (3), kane (1), kanına (3), kanuma (1), kısmet-i küffâra (1), kulağına (1), nikâba (1), ögüde (1), raksa (1), sevâba (1), sırrına (1), söze (1), takdîrine (1), yazığa (1), yerlere (1), yola (8), zindâna (4).

26.3. İsim + fiil ilişkileri

26.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁵⁴

Tarımlan metinlerde *gir-* fiilinin 25 farklı isim unsuruyla 87 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde özne ve tamlayıcı görevindedir.

26.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Gir- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 3 örnekte yalın hâlde özne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (5) Derelerde kâfire *kırgun girdi* (DK/176)
(6) Derelerde depelerde kâfire *kırgun girdi* (DK/242)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da ise *kırgun* isimlerinin yalın hâli ile özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

Kırgun (3).

⁵⁴ Öztürk (2008: 1064,1075) *gir-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

26.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Gir- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 24 farklı isim 84 örnekte yönelme hâlinde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

- (7) Bildüm iy dost perîsin berü gel *gönlüme gir*
Çün perî mesken ider bulduğı vîrânalığı (CS/225)
- (8) *Kana girme* dön yaşım erdikçe dür yeter dutar
Âh-ı âşıkdan yiğit sen olma gâfil gitme gel (ŞD/204)

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *bâl* isminin yalın, (6)'da ise *gönül* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Câna (2), *çarha* (2), *devrâna* (1), *ele* (25), *elime* (2), *eline* (5), *elüme* (1), *gönlüme* (2), *gönüle* (1), *gönlüne* (2), *gözüme* (1), *günâha* (4), *halvete* (2), *hayra* (1), *hicâba* (2), *kana* (3), *kane* (1), *kanına* (3), *kanuma* (1), *kismet-i küffâra* (1), *kulağına* (1), *nikâba* (1), *öğüde* (1), *raksa* (1), *sevâba* (1), *sırrına* (1), *söze* (1), *takdirine* (1), *yaziğâ* (1), *yerlere* (1), *yola* (8), *zindâna* (4).

26.3.2. Anlam ilişkileri

Gir- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

26.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

26.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 16 farklı isimle 27 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Gir-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *çık-*, *koyul-* (6); *dinle-* (1); *etmeye başla-* (6); *işle-* (7); *sahip ol-*, *ulaş-* (2); *saklan-* (1); *utan-* (2); *yalnız kal-* (2) olmak üzere 8 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (9) Âşık olmayınca etmez kimsene dilden figân
Yola girmeyince kılmaz nâle vü zâri ceres (NB/261)
- (10) ‘Âşık olan ögüde girmez olur
İki gözi örtülü görmez olur (YZ/143)
- (11) Felekte cavk-ı melek çarha girdi sofi-vâr
Bu zevkten etti kamer kesb-i hâl-i vicdânı (ŞD/68)
- (12) Harîm-i savma‘a-i gönümi igen yıkma
Günâha gireceğün_añ ki vakf-ı mey-kededür (CS/244)

Gir- fiili yukarıdaki örneklerden (9)’da *çık-*, *koyul-*; (10)’da *dinle-*; (11)’de *etmeye başla-*; (12)’de *işle-* yan anlamlarında, *yol*, *öğüt*, *çarh*, *günâh* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (13) İmdi gel bir *sırrına gir* bu sözüñ
Gönlüñi dir kendüzüñe aç gözün (G/979)
- (14) Yüzüñi zülfüñe çekseñ *girür nikâba* güneş
Revâ mıdur ki gire dâ’imâ hicâba güneş (CS/125)
- (15) Yüzüñi zülfüñe çekseñ *girür nikâba* güneş
Revâ mıdur ki *gire* dâ’imâ *hicâba* güneş (CS/125)
- (16) Bu sâ‘at yûsufuñ işi bite
Çünkü *girdi* zelîhâ-y-ıla *halvete* (YZ/149)

Fiil (13)’de *sahip ol-*, *ulaş-*; (14)’de *saklan-*; (15)’de *utan-*; (16)’da *yalnız kal-* yan anlamlarında, *sırr*, *nikâb*, *hicâb*, *halvet* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Çık-, *koyul-*: *Yola gir-* (6); *dinle-*: *Ögüde gir-* (1); *etmeye başla-*: *Çarha gir-* (2), *devrâna gir-* (1), *raksa gir-* (1) *söze gir-* (1), *takdîrine gir-* (1); *işle-*: *Günâha gir-* (4), *hayra gir-* (1), *sevâba gir-* (1), *yazığa gir-* (1); *saklan-*: *Nikâba gir-* (1); *sahip ol-*, *ulaş-*: *Kismet-i küffâra gir-* (1), *sırrına gir-* (1); *utan-*: *Hicâba gir-* (2); *yalnız kal-*: *Halvete gir-* (2).

26.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

26.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Gir- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 6 farklı isimle 44 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *Allahın yoluna yönel-*; *istenilen davranışı göster-*, *düzel-* (2); *âşık et-* (7); *ele geç-*, *elde edil-*, *yakalan-* (33); *sevgi ve ilgisini kazan-* (1); *öldürül-*, *öl-* (1) olmak üzere 5 farklı anlamı karşıladığı görülür.

- (17) Var imdi miskîn Yûnus ‘uryân olup *gir yola*
Yüz çokallu gelürse yalıncağı soyamaz (YE/134)

Kaynak = yola gir- → *hedef = Allahın yoluna yönel-*

Daha önce *gel-* ve *getir-* fiillerinde karşılaştığımız gibi *yol düzgünlüktür* metaforuna dayanan *yola gir-* birleşiminin anlamı Allahın emirlerine tam olarak itaat etmektir. Aslından beyit fizikî olarak çıplak bir şekilde *yola çıkan yolcuda hırsızların bir şey bulamamasını anlatır ancak kastedilen ise dünya sevgisinden ve ihtiyaçlarından kurtulmaktır.*

- (18) ‘ Aceb sihrüñ mi var iy tîr-i müjgân
Ki bir nâzüklik ile *câna girdüñ* (CS/151)

Kaynak = câna gir- → *hedef =:âşık et-*

Bu beyitte geçen *câna gir-* birleşik fiilinde *cân kalptir, kalp mekandır* metaforları vardır. Soyut bir durum olan *âşık et-* kavramı mekan ve *gir-* fiili vasıtasıyla somutlaştırılarak verilmek istenmiştir.

- (19) *Girmez gözüme* iki cihanın cevâhiri
Kuhl-i cilâyîçün bir avuç hâk-i der yeter (ŞD/114)

Kaynak = gözüme gir- → *hedef = ilgi, itibar kazan-*

Gir- fiili fiziki açıdan bir mekan gerektirir bu yönüyle yukarıdaki birleşik fiil yapısında *göz mekandır* metaforu bulunur. Bunun yanında hedef kavram açısından yaklaşıldığında *göz itibardır* metaforunun varlığı açıkça görülür. Bu açıdan yaklaşıldığında birleşik fiilin anlamı *ilgi, itibar kazan-* şeklinde karşımıza çıkar. Bu durum ise bize ayrıca bu beyitte bir yere girmek iyidir yönelim metaforunun varlığını gösterir.

Örnekleri:

Allahın yoluna yönel-; istenilen davranışı göster-, düzel-: *Yola gir-* (2); âşık et-: *Câna gir-* (2), *gönlüne gir-* (2), *gönlüme gir-* (2), *gönüle gir-* (1); ele geç-, elde edil-, yakalan-: *ele gir-* (25), *elime gir-* (2), *eline gir-* (5), *elüme gir-* (1); sevgi ve ilgisini kazan-: *Gözüme gir-* (1); öldürül-, öl-: *Yerlere gir-* (1).

26.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Gir- fiilinin 4 farklı isimle 16 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklerde, bu birleşik fiil yapılarında kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *hareket için organ + fiil*, *mekân + fiil* şeklinde karşımıza çıktığı görülür.

(20) Çün saçtı gönlümün kuşuna dâne benlerin
Öldürmesin tutup ki *girer kane* benlerin (ŞD/195)

Kaynak = kane gir- → *hedef = öldür-, cinâyet işle-*

Yukarıdaki beyitte geçen *kane gir-* birleşigi öldürme sonucu ortaya çıkan bir durumdur. Bu bakımdan bu birleşik fiil yapısı *sebe-sonuç* ilişkileri çerçevesinde sebep olan işin sonuç yerine kullanılması şeklinde metonimik bir ifade özelliği taşır.

(21) *Kulağına girer* pendi rakibin
Nite kim kûçe-i hammâra tevbe (NB/397)

Kaynak = kulağına gir- → *hedef = dinle-, sözünü tut-*

TaS'da *kulağına girme-* şeklinde gösterilen ve söylenen sözlere önem vermemek, söylenenleri anlamamak, benimsememek anlamı verilmiştir. Yukarıdaki örnekte *kulağına gir-* birleşik fiili *dinle-, sözünü tut-* hedef kavramını karşılar. Bu bakımdan beyitte geçen birleşik fiil *hareket için organ + fiil* metonimik bir kullanım mevcuttur.

(22) Uşşâk yâ şol çâh-ı zenahtâna girerler
Yâ bir nice kez 'aşk ile *zindâna girerler* (NB/214)

Kaynak = zindâna gir- → *hedef = mahpus ol-*

Yukarıdaki (22) örneğinde beyitin ikinci mısrasındaki *zindana gir-* şeklindeki birleşik fiil *mahpus ol-* anlamındadır. Bu bakımdan birleşik fiil ile anlamı arasında yer (zindan) ilişkisi vardır. Zindan burada *hapset-* işinin gerçekleştirileceği yer olarak

düşündüğümüzde bu birleşik fiil yapısı için *fiil için yer + fiil* şeklinde oluşturulan metonimik bir ifade olduğu görülür.

Örnekleri:

Cinayet işle-, öldür-: *Kana gir-* (3), *kane gir-* (1), *kanına gir-* (3), *kanuma gir-* (1); Dinle-, sözü tut-: *Kulağına gir-* (1); mahpus ol-: *Zindâna gir-* (4); öldürül-, öl-: *Kırgun gir-* (3).

26.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Gir- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

26.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 5 farklı isim unsuruyla 10 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yönelme hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(26) İmdi gel *sırrına gir* bu sözüñ
Göñlüñi dir kendüzüñe aç gözüñ (G/979)

(27) Vatan gurbet idüben *yola girdük*
Bi-hamdi'llâh ki geldük Kudse irdük (KE/33)

(26) ve (27) örneklerinde *gir-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Hicâba (1), *kısmet-i küffâra* (1), *sırrına* (1), *yazığa* (1), *yola* (6).

26.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 22 farklı isim unsuruyla 74 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (28) Bu tamam oldu bu kez gel bir yine
Girelüm anuñ dahı takdîrine (G/1019)
- (25) Tañrı adın añuban *girem söze*
Tâ ki ine tañrıdan rahmet bize (YZ/83)

Yukarıda (24) ve (25)'te isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *gir-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Câna (2), *çarha* (2), *devrâna* (1), *ele* (25), *elime* (2), *eline* (5), *eliime* (1), *gönlüne* (2), *gönlüme* (2), *gönüle* (1), *gözüme* (1), *günâha* (4), *halvete* (2), *hayra* (1), *hicâba* (2), *kana* (3), *kane* (1), *kanına* (3), *kanuma* (1), *kırgun* (3), *kulağına* (1), *nikâba* (1), *öğüde* (1), *raksa* (1), *sevâba* (1), *söze* (1), *takdîrine* (1), *yerlere* (1), *yola* (2), *zindâna* (4).

26.3.3.3. Gerçekleşme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 4 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (26) Derelerde depelerde kâfire *kırgun girdi* (DK/242)
- (27) Derelerde kâfire *kırgun girdi* (DK/152)

(26) ve (27)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *gel-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla gerçekleşme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kırgun (3).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(28) Var imdi miskîn Yûnus ‘uryân olup *gir yola*

Yüz çokallu gelürse yalıncağı soyamaz (YE/134)

(28) örneğinde isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *gel-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla gerçekleşme şeklinde filleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı:

Yola (1).

27. Git-

27.1. Anlamları

Fiil, 1. *Yürümek, câri olmak, yürürlükte bulunmak.* 2. *Geçmek.* 3. *Kaybolmak* anlamları ile TaS'da karşımıza çıkar (TaS: Bkz Git-).

Taradığımız metinlerde *git-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında (*işi*) *gerçekleştir-*; *-sız/-siz hâle gel-*; *ol-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

27.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁵⁵

Git- fiilinin taranılan metinlerde yalın, yükleme, yönelme ve ayrılma hâlindeki 37 farklı isimle toplam 53 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Git- fiili 18 farklı isimle 19 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Böyle ben Mecnun olunca *gitti akl* gitti cân
Uslanınca bir kişi anca ziyân etmek gerek (NB/293)
- (2) Müsülmân olsun getürsün imân
Gitsün içinden anuñ *şekk ü gümân* (YZ/281)

Git- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *akl*, *şekk ü gümân* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Akl (1), *ârâm u karâr* (1), *benlik* (1), *bî-reng ü fer* (1), *buşu* (1), *cân* (1), *elem* (1), *gussa* (1), *günâh* (1), *heves* (1), *keder* (2), *maraz* (1), *safâ* (1), *sahâvet* (1), *şekk ü gümân* (1), *şifâ* (1), *ud* (1).

⁵⁵ Kahraman (1996: 161) *git-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yönelme, bulunma, çıkma* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *git-* fiilinin ismin sadece *yalın, yükleme, yönelme, ayrılma* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Git- fiili 14 farklı isimle 12 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

(3) Kim kâfir müslmân olsa kamu *günahları gider* (M/162)

(4) Dâye eydür ‘ışk işi şöyle olur
‘Âşikuñ *udı gitse* risvâ olur (YZ/143)

Git- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *günâh*, *ud* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

‘*Aklum (1), derdi (1), Günâhları (1), hõr husu (1), îmânı (1), karârı (1), kaygusu vü teşvişi (1), küfri (1), lezzeti (1), rengi (1), udu (1), ussu (3), varlığı (1).*

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A)

Git- fiili 6 farklı isimle 7 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(5) El urursam saçma *tâba gider*

Öper isem elin itâba *gider* (ŞD/144)

(6) Gece serhoş neler kılar der isem

Kendözün kendözüne *hâba gider* (ŞD/144)

Git- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)’de *tâb*, *hâb* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirdiği görülür.

Örnekleri:

Hâba (1), harâba (2), hicâba (1), renc ü aña (1), tâba (1), yabana (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn)

Git- fiili 4 farklı isimle 13 örnekte ismin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(7) Kılssa gun.es yüzüne nazar *kendiden gider*

Elbette gün görünse kamer *kendiden gider* (ŞD/149)

(8) Hacet değil ki tan yeli gülberği dağıda

Her dem hevânile gül-i ter *kendiden gider* (ŞD/149)

Git- fiili, yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)’de *kendi* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

Örnekleri:

Dilümden (1), elden (1), gönülden (1), kendiden (9), kendinden (1).

27.3. İsim + fiil ilişkileri

27.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁵⁶

Taranılan metinlerde *git-* fiilinin 37 farklı isim unsuruyla 53 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, nesne ve tamlayıcı görevindedir.

27.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Git- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 17 farklı isim 18 örnekte, 12 farklı isim ise 15 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(9) Yârâ getir mey-i ârî *keder gider* (ŞD/80)

(10) Buşu kimdeyise *îmânı gider*

Îmân gerekise varını gider (YE/378)

Yukarıdaki örneklerden (9)'da *keder* isminin yalın, (10)'da ise *îmân* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Akl (1), ârâm u karâr (1), benlik (1), buşu (1), cân (1), elem (1), gussa (1), günâh (1), heves (1), keder (2), maraz (1), renc ü aña (1), safâ (1), sahâvet (1), şekk ü gümân (1), şifâ (1), ud (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

'Aklum (1), derdi (1), günâhları (1), hõr husu (1), îmânı (1), karârı (1), kaygusu vü teşvişi (1), küfri (1), rengi (1), udı (1), ussı (3), varlığı (1).

27.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Git- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 1 örnekte, 1 farklı isim unsuru ise 1 örnekte yükleme hâlinde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

⁵⁶ Öztürk (2008:1034,1064,1075) *git-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

- (11) Gül gülmesin yüzüne ki *bî-reng ü fer gider*
Nergis görünmesin gözüne *bî-bâsâr gider* (ŞD/80)
- (12) Nefs gidiçek harketi kalmaz tenüñ
Bile *gider lezzeti* her nesnenüñ (G/1077)

Yukarıdaki örneklerden (11)'de *bî-reng ü fer* isminin yalın, (12)'de ise *lezzet* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

Bî-reng ü fer (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Lezzeti (1).

27.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Git- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâlindeki 5 farklı isim 6 örnekte, 4 farklı isim ise 13 örnekte ayrılma hâlinde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

- (13) Durup gidicek ok gibi *yabana giderler*
Durup gelecek lûtf ile çok câna girerler (NB/214)
- (14) Erse saçma olma perîşân nesîmi sublı
Ol kokuyile bâd-ı seher *kendiden gider* (ŞD/149)

Yukarıdaki örneklerden (13)'de *yaban* isminin yönelme, (14)'da ise *kendi* isminin ayrılma hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Hâba (1), *harâba* (2), *hicâba* (1), *tâba* (1), *yabana* (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Dilümden (1), *elden* (1), *gönülden* (1), *kendiden* (9), *kendinden* (1).

27.3.2. Anlam ilişkileri

Git- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

27.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

27.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 27 farklı isimle 31 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Git-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, (*işi*) *gerçekleştir-* (2); *-sız/-siz hâle gel-* (27); *ol-* (2) olmak üzere 3 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(15) Gece serhoş neler kılar der isem

Kendözün kendözüne *hâba gider* (ŞD/144)

(16) Leb-i cân-bahşı müdâm olmayalı gözde ‘ayân

Haste gönlüme *şifâ gâh gelür gâh gider* (CS/67)

(17) Bu müsülmânlaruñ dinî ve dünyâvî maslahatı *harâba gider* (M/235)

Git- fiili yukarıdaki örneklerden (15)’de *işi gerçekleştir-*; (16)’da *-sız/-siz hâle gel-*; (17)’de *ol-* yan anlamlarında, *hâb*, *şifâ*, *harâb* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

İşi gerçekleştir-: *Hâba git-* (1), *hicâba git-* (1), *-sız/-siz hâle gel-*: *Ârâm u karâr git-* (1), *benlik git-* (1), *bî-reng ü fer git-* (1), *buşu git-* (1), *derdi git-* (1), *elem git-* (1), *gussa git-* (1), *günâh git-* (1), *günâhları git-* (1), *heves git-* (1), *hôr husu git-* (1), *îmânı git-* (1), *karârı git-* (1), *kaygusu vü teşvişi git-* (1), *keder git-* (2), *küfri git-* (1), *lezzeti git-* (1), *maraz git-* (1), *renc ü aña git-* (1), *safâ git-* (1), *sahâvet git-* (1), *şekk ü gümân git-* (1), *şifâ git-* (1), *ud git-* (1), *udı git-* (1), *varlığı git-* (1); *ol-*: *Harâba git-* (2).

27.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

27.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Git- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 1 farklı isimle 1 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *gönli kırıl-*, *gücüne git-* olmak üzere 1 ayrı anlamı karşıladığı görülür.

(19) El urursam saçma *tâba gider*

Öper isem elin itâba gider (ŞD/144)

Kaynak = tâba git- → hedef = gönli kırıl-, gücüne git-

Işık canlılıktır birincil metaforuyla oluşturulan *tâb git-* birleşik fiilinin anlamı bu açıdan *gönli kırıl-*, *gücüne git-* şeklinde bir hedef kavramı bildirir. Burada ayrıca göz ışığın kaynağıdır (güneştir), yahut ışığı yansıtan bir nesnedir (ayna) şeklinde bir metaforik bakış açısının varlığı da söz konusudur.

(20) Çün tabî‘at süst ola durmaz nefes

Pes kuş *elden gitdi* vü sındı kafes (G/889)

Kaynak = elden git- → hedef = gönli kırıl-, gücüne git-

El güçtür metaforunda bulunduğunu düşündüğümüzde bu birleşik yapı bu açıdan yaklaşıldığında bize *gönli kırıl-*, *yitir-* anlamını vermektedir ki bu durum beyitten de anlaşılmaktadır.

Örnekleri:

Gönli kırıl-, gücüne git-: Tâba git- (1); yitir-, git-: Elden git- (1).

27.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Git- fiilinin 9 farklı isimle 10 örnekte ad aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

(21) *Dilümden gitmez* oldı yûsuf aduñ

Bagrumı yandurdı dër senüñ aduñ (YZ/245)

Kaynak = dilümden git- → hedef = sürekli söyle-

(22) Cânımız iver sohbeta lûtf eyle Necâfî

Nâmusu unut *rengi gider* nâmı ko şimdi (NB/423)

Kaynak = rengi git- → hedef = varlığını terket-

(21) örneğinde *dilümden git-* birleşik fiili yukarıdaki örnekte *sürekli söyle-* şeklinde bir hedef kavram, (22) örneğinde ise *renği git-* birleşik fiili *varlığını terket-* hedef kavram olarak karşımıza çıkar. *Dilümden git-* birleşik fiilinin metonimik kuruluşu ise hareket için *organ+fiil*, *renği git-* birleşik fiilinin metonimik kuruluşu ise hareket için renk + fiil şeklindedir.

Örnekleri:

Aklını, kendini kaybet-: *Akl git- (1)*, *'aklum git- (1)*, *kendiden git- (9)*, *kendinden git- (1)*, *ussı git- (3)*; öl-: *Cân git- (1)*; sürekli söyle-: *Dilümden git- (1)*; unut- : *Gönülden git- (1)*; uzaklaş-: *Yabana git- (1)*; varlığını terket-: *Renği git- (1)*.

27.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Git- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

27.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 3 farklı isim unsuruyla 3 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Git- fiili 3 örnekte 3 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yönelme hâlinde bulunmaktadır.

(23) El urursam saçma *tâba gider*

Öper isem elin itâba gider (ŞD/144)

(24) Yeni ay bigi kaşı kûşesile

Görelî deng olup *hicaba gider* (ŞD/144)

(23) ve (24) örneklerinde *git-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin öznesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A)

Hâba (1), harâba(2), hicâba (1).

27.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 22 farklı isim unsuruyla 36 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi, nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Fiil, 34 örnekte 23 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlar.

(25) Eger senden *buşu gitmeye* kala

Azrâil ol damardan cânun ala (YE/381)

(26) Çün eşidür reyyân götürür imân

Küfri gider yarlıganur bî-gümân (YZ/281)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (25) ve (26)'da özne konumundaki *buşu*, *küfr* isim unsurlarının bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ârâm u karâr (1), benlik (1), buşu (1), elem (1), gussa (1), günâh (1), heves (1), keder (2), maraz (1), renc ü aña (1), safâ (1), sahâvet (1), şekk ü gümân (1), şifâ (1), ud (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Günâhları (1), hõr husu (1), imânı (1), karârı (1), kaygusu vü teşvişi (1), küfri (1), udu (1), varlığı (1).

Nesne + yüklem dizilişinde:

Fiil, 2 örnekte 2 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlar..

(27) Gül gülmesin yüzüne *ki bî-reng ü fer gider*

Nergis görünmesin gözüne bî-bâsâr gider (ŞD/80)

(28) Nefs gidiçek harketi kalmaz tenüñ

Bile gider lezzeti her nesnenüñ (G/1077)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (27) ve (28)'te nesne konumundaki *bî-reng ü fer, lezzet* isim unsurlarının bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

Bî-reng ü fer (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Lezzeti (1).

27.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 4 farklı isim unsuruyla 6 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(29) Cânımız iver sohbete lûtf eyle Necâtî

Nâmusu unut *renge gider* nâmı ko şimdi (NB/423)

(29)'da ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *git-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Rengi git- (1), ussı git- (3).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yönelme ve ayrılma hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(30) *Dilümden gitmez* oldu yûsuf aduñ

Bagrumı yandurdu dër senüñ aduñ (YZ/245)

(30)'da ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *git-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Dilümden (1), yabana git- (1).

27..3.3.4. Gerçekleşme

Fiilin 8 farklı isim unsuruyla 19 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve akuzatif hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (31) Böyle ben Mecnun olunca gitti *akl gitti cân*
Uslanınca bir kişi anca ziyân etmek gerek (NB/293)
- (32) Dertlü kişi geyerse *derdi gider*
Dertsüz kişi geyse gör kim n'eder (YZ/261)

Yukarıda (31) ve (32)'te isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *git-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleşme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Akl (1), cân (1)*.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

'*Aklum (1), derdi (1), ussı (2)*.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yönelme ve ayrılma hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (33) Hacet değil ki tan yeli gülberği dağıda
Her dem hevânile gül-i ter *kendiden gider* (ŞD/149)

(33)'te isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *git-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleşme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı:

Tâba (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı:

Elden (1), gönülden (1), kendiden (9), kendinden (1).

28. GÖR-

28.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları gösterilmemiştir (TaS: Bkz Gör-).

Taradığımız metinlerde *aç-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *çek-*, *maruz kal-*, *nâil ol-*, *kavuş-*, *edin-*, *bul-*, *say-*, *kabul et-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

28.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁵⁷

Gör- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 56 farklı isimle toplam 93 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı

Gör- fiili 50 farklı isimle 87 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Bir gece yatur-iken ol *düş görür*

Erte turur anı ya ya 'kûba sorar (YZ/85)

(2) Beyrek otuz tokuz yigidinüñ üzerine geldi, anları *sağ ve esen gördi*
(DK/152)

Gör- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *düş*, *sağ* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

'*Aceb (1), acı (1), alçak (1), ârâste (1), ayrı (1), az (2), âzâb (2), cevr (1), çok (1), dar (1), dürüst (1), eksük (3), eksüklü (1), elif-bâlâ (1), emek (1), fâyide (1), ganîmet (2), hâlel (1), hayz (1), hâyz (1), hoş (13), ırağ (3), irak (1), ihsân (1), iki (1), kem (1), maslahat (2), menfa'atler (1), minnet (1), miskîn (8), muhâl (1), müstedrek (1), öget (1), râgıp (1), râhat (1), rakib (1), revâ (4), safâ (1), sağ (1), savâb (2),*

⁵⁷ Kahraman (1996: 163) *gör-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *gör-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

şeker (1), tan (1), tar (1), ucuz (1), ulu (3), vefâ (1), yeg (1), yeğ (2), yüce (1), zahmet (1), za'îf (1), ziyân (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Gör- fiili 6 farklı isimle 6 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Bunlaruñ çün böyle *gördüm hâllerin*

Pes bu kez kıldum su'âl ahvâllerin (G/897)

(4) Billâhi Necâtî'ye bu *lutf u atâyı gör*

Şeyhi olalı şeyhi nazmı hasen olmuştur (NB/188)

Gör- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *hâl*, *lutf u atâ* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dermânı (1), hâllerin (1), himmetin (1), lutf u atâyı (1), lûtf-ı du'âsın (1), uykuyu (1).

28.3. İsim + fiil ilişkileri

28.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁵⁸

Taranılan metinlerde *gör-* fiilinin 56 farklı isim unsuruyla 93 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde nesne ve zarf görevindedir.

28.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Gör- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 18 farklı isim 20 örnekte, 5 farklı isim ise 5 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) 'Akrebleri sokduğuna katlanup ölmeyeler 'azâb *görmek-icün* dahi bilgil kim... (M/157)

(6) Kaşı mihrâbında âşık kâbe kavseyne erer

Vâ'izin dûn *himmetin gör* ki dahi minberdedir (ŞD/132)

⁵⁸ Öztürk (2008: 1034, 1044,1075) *gör-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yukarıdaki örneklerden (5)'de 'azâb isminin yalın hâl, (6)'da ise *himmet* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

Acı (1), 'azâb (2), cevr (1), emek (1), fâyide (1), halel (1), hayz (1), hâyz (1), ihsân (1), lûtf-ı du'âsın (1), maslahat (2), menfa'atler (1), râhat (1), safâ (1), tan (1), vefâ (1), zahmet (1), ziyân (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Dermânı (1), hâllerin (1), himmetin (1), lutf u atâyı (1), uykuyu (1).

28.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde

Gör- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 33 farklı isim 68 örnekte zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

(7) Dost elinden ölürisem güle güle girü gelem

Ganîmet görem bu demi cân şükrâne virü gelem (YE/189)

(8) Kendiyi *gördü* cennet-i kûyunda ol *rakib*

Şeytan gibi sürülmedi der-gâhdan meded (NB/173)

Yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *ganîmet*, *rakib* isimlerinin yalın hâl almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

'Aceb (1), alçak (1), ârâste (1), ayrı (1), az (2), çok (1), dar (1), dürüst (1), eksük (3), eksüklü (1), elif-bâlâ (1), ganîmet (2), hoş (13), ırağ (3), irak (1), iki (1), kem (1), minnet (1), miskîn (8), muhâl (1), müstedrek (1), öget (1), râgıp (1), rakib (1), revâ (4), sağ (1), savâb (2), şeker (1), tar (1), ucuz (1), ulu (3), yeg (1), yeğ (2), yüce (1), za'îf (1).

28.3.2. Anlam ilişkileri

Gör- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ile

mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

28.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

28.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 56 farklı isimle 93 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Gör-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *çek- maruz kal-(9)*; *nâil ol- kavuş-, edin-, bul-(15)*; *say-, kabul et- (69)* olmak üzere 3 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(9a) Lâ-cerem ki on tokuz yarmak pula
Satıldıñ gördüñ *emek çekdüñ* belâ (YZ/137)

(10a) Çoktur gönül ki *cevr görür* lâ demez velî
Ben mübtelâyem ol ki belâyile hoş geçer (ŞD/115)

Gör- fiili yukarıdaki örneklerden (9a) ve (10a)'da *çek-, maruz kal-* yan anlamlarında, *emek, cevr* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Yukarıda (9a) örneğinde *emek gör-*, (10a) örneğinde de *cevr gör-* yapılarının aşağıdaki örneklerde de görüleceği üzere *çek-* fiili ile de karşılanması mümkündür (Bk. 13.Çek- fiili). Bu bakımdan (9b) ve (10b) örneklerinde *gör-* fiilinin *çek-* şeklinde anlam taşıdığına da delil teşkil eder

Örnekleri:

Çek-, maruz kal-: *Acı gör- (1)*, *'azâb gör- (2)*, *cevr gör- (1)*, *emek gör- (1)*, *halel gör- (1)*, *hâllerin gör- (1)*, *tan gör- (1)*, *zahmet gör- (1)* (*Nail ol-, kavuş-, edin-, bul-)* *Dermânı gör- (1)*, *fâyide gör- (1)*, *hayz gör- (1)*, *hâyz gör- (1)*, *himmetin gör- (1)*, *ihsân gör- (1)*, *8*, *muhâl gör- (1)*, *müstedrek gör- (1)*, *öget gör- (1)*, *râgıp gör- (1)*, *rakib gör- (1)*, *revâ gör- (4)*, *sağ gör- (1)*, *savâb gör- (2)*, *şeker gör- (1)*, *tar gör- (1)*, *ucuz gör- (1)*, *ulu gör- (3)*, *yeg gör- (1)*, *yeğ gör- (2)*, *yüce gör- (1)*, *za'if gör- (1)*, *ziyân gör- (1)*.

28.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Gör- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye ve nesneye yükleme şeklinde görülmektedir.

28.3.3.1. Özneye Yükleme

Fiilin 19 farklı isim unsuruyla 21 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Gör- fiili birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya yükleme hâlde bulunmaktadır.

(13) *Maslahat gördiler* ki Dede Korkut varsun didiler (DK/125)

(14) Kaşî mihrâbında âşîk kâbe kavseyne erer

Vâ'izin dûn *himmetin gör* ki dahi minberdedir (ŞD/132)

(13) ve (14) örneklerinde *gör-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin öznesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

'*Azâb (2), cevr (1), emek (1), fâyide (1), halel (1), hayz (1), hâyz (1), lûtf-ı du'âsın (1), maslahat (2), menfa'atler (1), râhat (1), tan (1), vefâ (1), zahmet (1), ziyân (1).*

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Dermânı (1), hâllerin (1), himmetin (1), lutfu atâyı (1).

28.3.3.2. Nesneye yükleme

Fiilin 32 farklı isim unsuruyla 68 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde:

Gör- fiili birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(15) Aşkdan sebak alursın hem key katı bilürsin
Nite *revâ görürsin* hizmeti dervîşlere (YE/295)

(16) Dehenin gibi cihânda yeri teng olsun eger
Lebinin şerbetini başına *görürse şeker* (NB/115)

(15) ve (16) örneklerinde *gör-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

'*Aceb (1), alçak (1), ârâste (1), ayrı (1), az (2), çok (1), dar (1), dürüst (1), eksük (3), eksüklü (1), elif-bâlâ (1), ganîmet (2), hoş (13), ırağ (3), ırak (1), iki (1), kem (1), minnet (1), miskîn (8), muhâl (1), müstedrek (1), öget (1), râgıp (1), rakib (1), revâ (4), sağ (1), savâb (2), şeker (1), tar (1), ucuz (1), ulu (3), yeg (1), yeğ (2), yüce (1), za'îf (1).*

29. GÖSTER-

29.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları verilmemiştir (TaS: Bkz Göster-).

Taradığımız metinlerde *göster-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *et-*; *olarak ver-*; *ortaya çıkar-*; *ver-*; *yap-*, *et-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

29.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁵⁹

Göster- fiilinin taranılan metinlerde yalın hâlindeki 35 farklı isimle toplam 37 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Göster- fiili 34 farklı isimle 36 örnekte ismin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Zâhir budur ki dosta vü düşmana yarar
Bir beyzadır ki *gösterir alâmet-i tig* u siper nişân (NB/98)
- (2) Kâmetüñ *göstereydi ger harekât*
Harf-i evvelde dil kılurdu galat (CS/239)

Göster- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *alâmet*, *harekât* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

Örnekleri:

Alâmet-i tig (1), *âşinâlık* (1), *bebr-i beyân* (1), *belâ* (1), *bî-vefâlık* (1), *doğruluk* (1), *erlik* (1), *eser* (1), *gün* (1), *harekât* (1), *hayf u recâ* (1), *hoş* (1), *'ibret* (1), *inbisât* (1), *işâret* (1), *kerâmet* (2), *könü* (1), *kurb* (1), *mübtelâ* (1), *mükâfât* (1), *nişân* (1), *oyun* (1), *pâdişâ* (1), *rıza* (1), *sabır* (1), *sadr* (1), *safâ* (2), *şir-i gurîn* (1), *tâ'at* (1), *tar* (1), *tevâzu'* (1), *vefâ* (1), *ziyâ* (1), *ziyân* (1).

⁵⁹ Kahraman (1996: 163) *göster-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *göster-* fiilinin ismin sadece *yalın* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

29.3. İsim + fiil ilişkileri

29.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁶⁰

Taranılan metinlerde *göster-* fiilinin 34 farklı isim unsuruyla 36 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde nesne ve zarf görevindedir.

29.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Göster- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 26 farklı isim 28 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (3) Ol gözüm nuru ırakdan *âşinâlık gösterip*
Gül gibi güldü ve gam-gîn gönlümü şâd eyledi (NB/408)
- (4) *Doğurluk göstere* göz bakışına
Ki senden cümle yavuz iş taşına (YE/408)

Yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *âşinâlık*, *doğurluk* isimleri yalın hâl almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Alâmet-i tig (1), âşinâlık (1), belâ (1), bî-vefâlık (1), doğruluk (1), erlik (1), eser (1), gün (1), harekât (1), havf u recâ (1), inbisât (1), işâret (1), kerâmet (2), kurb (1), mükâfât (1), oyun (1), rıza (1), sabır (1), sadr (1), safâ (2), tâ 'at (1), tevâzu' (1), vefâ (1), ziyâ (1), ziyân (1).

29.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde

Göster- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 9 farklı isim 9 örnekte zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

- (5) Her kişi izi tozun başına tâc edinmesin
Her gedâ kendisini bir *pâdişâ göstermesin* (NB/284)

⁶⁰ Öztürk (2008:1045, 1076) *göster-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

(6) Ol kırkdan birisine çaldumıdı neşteri

Kırkından kan akıdup ‘*ibret gösteren* benem (YE/193)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)’da *pâdişâ*, ‘*ibret* isimleri yalın hâl almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bebr-i beyân (1), *hoş (1)*, ‘*ibret (1)*, *könü (1)*, *mübtelâ (1)*, *nişân (1)*, *pâdişâ (1)*, *şir-i gurîn (1)*, *tar (1)*.

29.3.2. Anlam ilişkileri

Göster- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + temel anlam, temel + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Mecaz anlam (ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

29.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

29.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Göster- fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *göster-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür. *Hoş göster-* birleşiminde de bu durum mevcuttur.

(7) ‘Âkl birle cekişmekdedür zîrâ bu kuvvet dâyim gönüle ol dünyânun hâzır ni‘metlerin ve bâtil bezeklerin *hoş gösterüp* (M/260).

Yukarıdaki cümlede zarf konumunda bulunan *hoş* ismiyle *göster-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda gerçekte *olarak* unsurunun varlığı söz konusudur.

(8) *Ammâ ödünc alacak* adam bulursa *ödünc ala* M/233

Örnekleri:

Olarak düşmüştür: *Bebr-i beyân göster- (1)*, *hoş göster- (1)*, ‘*ibret göster- (1)*, *könü göster- (1)*, *mübtelâ göster- (1)*, *nişân göster- (1)*, *pâdişâ göster- (1)*, *şir-i gurîn göster- (1)*, *tar göster- (1)*.

29.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 23 farklı isimle 25 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Göster-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *et-* (2); *ortaya çıkar-* (12); *yap-* (8); *olarak ver-* (1); *ver-* (2) olmak üzere 4 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(9) Nakd-i vakti görelim ahde *vefâ gösterelim*
Nice bir gussayile kıssa-i mâfât edelim (ŞD/217)

(10) Cefâ vü cevre *mükâfât gösterüp* âhir
Olursa la‘lûñ eger baña ‘özü-hâh yiter (CS/87)

Göster- fiili yukarıdaki örneklerden (9)’da *et-*; (10)’da *olarak ver-* yan anlamlarında, *vefâ*, *mükâfât* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(11) Ne *kerâmet gösterür* gözle bu zülfi hırka-pûş
Kim salup seccâdesin her lahza âb üstindedür (CS/83)

(12) Ehl-i derdin dūd-ı âhından sakınsın âyine
Yârı hod-bin etmeğe inen *safâ göstermesin* (NB/284)

(13) Canavarlar serveri aslandur, anuñ-ile dahı *oyun göstereün*, kızı andan sonra virelüm didi (DK/190)

Göster- fiili (11)’de *ortaya çıkar-*; (12)’de *ver-*; (13)’de *yap-* yan anlamlarında, *kerâmet*, *safâ*, *oyun* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri

Et-: *Kurb göster-* (1), *vefâ göster-* (1); olarak ver-: *Mükâfât göster-* (1); ortaya çıkar-: *Alâmet-i tig göster-* (1), *belâ göster-* (1), *eser göster-* (1), *havf u recâ göster-* (1), *inbisât göster-* (1), *kerâmet göster-* (2), *rıza göster-* (1), *sabır göster-* (1), *tâ‘at göster-* (1), *ziyâ göster-* (1), *ziyân göster-* (1); ver-: *Safâ göster-* (2); yap-, et-: *Âşinâlık göster-* (1), *bî-vefâlık göster-* (1), *doğruluk göster-* (1), *erlik göster-* (1), *harekât göster-* (1), *işâret göster-* (1), *oyun göster-* (1), *tevâzu‘ göster-* (1).

29.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

29.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Göster- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 2 farklı isimle 2 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *ortaya çık-*, *(kendini) göster-*; *yerleş-*, *daimilik kazan-*; *hükmünü geçir-*; *bir durumu değiştir-*, *yeni bir düzen kur-* olmak üzere 4 ayrı anlamı karşıladığı görülür.

(14) Bana göz açtırmayan ol nergis-i şehlâsıdır

Bana *gün göstermeyen* bu zülf ü müşk âsâsıdır. (NB/188)

Kaynak = gün göster- → hedef = rahatlık ver-

Gün aydınlıktır önermesi üzerine temellenen birleşik fiilde *aydınlık rahatlıktır* metaforu sözkonusudur. Aydınlık halinde göz etrafı görür ve işler kolayca yapılır. Bu bakış açısı *sabahın şerri gecenin aydınlığından yeğdir* atasözünde de bulunur. Birleşik yapıda *göster-* ise *ver-* anlamını taşır.

(15) Rakibe *sadr gösterdin* kapında

Ne gün geldi ki ite deriz ulu (NB/347)

Kaynak = sadr göster- → hedef = itibar et-

Develioğlundu *sadr* kelimesinin anlamlarını 1. Göğüs 2. Yürek 3. Her şeyin önü, başı, ilerisi, en yukarı, baş 4. Oturulacak en iyi yer 5. Baş, başkan 6. Kazasker 7. *Sadrâzam sözünün kısaltılmışı* şeklinde gösterilmiştir. Beyitte geçen *sadr* kelimesi *İlerisi, en yukarısı, başı iyidir* yönelim metaforuna dayandığı için bu anlamlardan üçüncüsü ile örtüşmektedir. Bu açıdan da *sadr itibardır* metaforu üzerine temellenen *sadr göster-* birleşik fiili hedef kavram olarak *itibar et-* anlamı taşır.

Örnekleri:

Rahatlık ver-: *Gün göster-* (1); itibar et-: *Sadr göster-* (1).

29.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Göster- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme, tamlayıcıya yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

29.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 9 farklı isim unsuruyla 9 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde

Göster- fiili 9 örnekte 9 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca zarf + yüklem şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(16) Kâfirler aydur: Hay ne uyumak koltuğu altından bakar, kalkar bize giñ yazuyı *tar gösterür* didiler (DK/230)

(17) Bûsene câñ vereyim dermiş Necâti yâra den

Verir imânın bile bir dem *rızâ göstermesin* (NB/285)

(16) ve (17) örneklerinde *göster-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bebr-i beyân (1), hoş (1), 'ibret (1), köñü (1), mübtelâ (1), nişân (1), pâdişâ (1), şir-i gurîn (1), tar (1).

29.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 2 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Göster- fiili 2 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar.

(18) Giydürmedüñ bu kubbede baña kabâ felek

Göstermedüñ bu soffada baña *safâ* felek (CS/36)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (18)'te nesne konumundaki *safâ* isim unsurunun bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura (bana) yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Safâ (2).

29.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 24 farklı isim unsuruyla 25 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (19) Ne *kerâmet gösterür* gözle bu zülf-i hırka-pûş
Kim salup seccâdesin her lahza âb üstindedür (CS/83)
- (20) Rakibe *sadr gösterdin* kapında
Ne gün geldi ki ite deriz ulu (NB/347)

(19)'da isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi, (20)'de ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *göster-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Alâmet-i tig (1), *âşinâlık* (1), *belâ* (1), *bî-vefâlık* (1), *doğruluk* (1), *erlik* (1), *eser* (1), *gün* (1), *harekât* (1), *havf u recâ* (1), *inbisât* (1), *işâret* (1), *kerâmet* (2), *kurb* (1), *mübtelâ* (1), *mükâfât* (1), *oyun* (1), *rıza* (1), *sabır* (1), *sadr* (1), *tâ'at* (1), *tevâzu'* (1), *vefâ* (1), *ziyâ* (1), *ziyân* (1).

30. GÖTÜR-

30.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Ortadan kaldırmak, bertaraf etmek.* 2. *Ayırmak, uzaklaştırmak, kaldırmak.*30. *Tahammül etmek, yüklenmek, taşımak.* 4. *Yukarı kaldırmak.*5. *Toplamak* olarak gösterilir (TaS: Bkz Götür-).

Taradığımız metinlerde fiilin yalnızca *el* ve *gönül* adlarıyla birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bunlardan birincisi fiilin TaS'ta verilen 4. anlamı olan *yukarı kaldırmak*, ikincisi ise 1. anlamı olan *ortadan kaldırmak, bertaraf etmek* ile ilişkilidir.

30.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁶¹

Götür- fiilinin taranılan metinlerde yalnız hâldeki 2 farklı isimle toplam 9 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalnız hâl ile kullanılışı

Fiil, 2 farklı isimle 9 örnekte ismin yalnız hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) *El götürüp isterdi gamın dil edemez il
İl ettiğini kendiye kişi kendi eli ile (NB/30.51)*

(2) *Benzettilerse kadd-i sanevber-hırâmına
Gönül götürmesin inen ey işve-gâr serv (NB/102)*

Fiil, yukarıdaki (1) ve (2)'de *el*, *gönül* isimleri yalnız hâl ile birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

El (8), gönül (1).

⁶¹ Kahraman (1996: 164) *götür-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *götür-* fiilinin ismin sadece *yalın* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

30.3. İsim + fiil ilişkileri

30.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁶²

Fiil 8 kez *el* ismiyle, 1 kez ise *gönül* ismiyle birleşik fiil yapısı oluşturmuştur. Fiilin birleşik fiil oluşturduğu yapılarda isim unsuru nesne konumundadır.

30.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Götür- fiilinin taradığımız metinlerde birleşik fiil yapısı oluşturduğu *el* ve *gönül* isimleri 9 örnekte fiilin nesnesi konumundadır

- (3) *El götürdü* Hazret'e kıldı du'â
Didi iy Hak hâcetüm kılğıl revâ serv (G/859)
- (4) Benzettilerse kadd-i sanevber-hırâmına
Gönül götürmesin inen ey işve-gâr serv (NB/102)

Yukarıdaki (3) ve (4) örneklerinde *el* ve *gönül* isimleri *götür-* fiillerinin nesnesi konumundadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

El (8), gönül (1).

30.3.2. Anlam ilişkileri

Götür- fiili *el* ismiyle TaS'ta verilen *yukarı kaldır-* anlamı ile, *gönül* ismiyle ise *ortadan kaldır-*, *bertaraf et-* anlamı ile irtibatlı olarak mecaz ifade özelliklerinden olan metonomik anlamlı birleşik fiil yapıları oluşturmuştur. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam, temel + yan anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

⁶² Öztürk (2008:1034, 1045, 1065, 1076) *götür-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

30.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi

30.3.2.1.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Götür- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 1 farklı isimle 1 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *bir yardım et-, dua et- (1)* anlamındadır.

(5) *El götürüp rûz u şeb derdini eylerdin taleb*

Ben elimle etmişim bildim günâhım gitme gel (NB/30.9)

Kaynak = el götür- → hedef = yardım et-, dua et-

Taradığımız metinlerde fiilin *el* ismiyle birleşerek *el götür-* şeklinde *yardım iste-, dua et-* anlamında birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapısındaki yardım istemek, dua etmek anlamının dua etme işinin yapılış şekliyle ilgisi açık bir şekilde görülür. *El güçtür* metaforu üzerine oturan *el götür-* birleşik fiilinin anlamının *yardım et-, dua et-* olduğu açıktır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

Yardım et-, dua et-: El götür- (8).

30.3.2.1.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Götür- fiili ile oluşturulan *gönül götür-* birleşik fiil yapılarında isim ile fiil arasındaki anlam ilişkileri bakımından fiil unsurlarının içerisinde *feragat et-, vazgeç-* kullanıldığı görülür.

(6) *Benzettilerse kadd-i sanevber-hırâmına*

Gönül götürmesin inen ey işve-gâr serv (NB/102)

Kaynak = gönül götür- → hedef = feragat et-, vazgeç-

Yukarıdaki beyitte ikinci mısradaki cümlede yer alan ve beyitteki anlamını *feragat et-, vazgeç-* şeklinde yorumladığımız *gönül götür-* birleşik fiilinde nesne konumundaki *gönül* isim unsuru insanla alakalı olduğu için ayrıca parça-bütün (*gönül-insan*) ilişkisi de mevcuttur. Bu yönüyle birleşik fiil hem parça-bütün hem de *hareket için organ+fiil* şeklinde metonimik bir ifade olarak karşımıza çıkar. İsim

unsuru insanla alakalı olduğu için ayrıca parça-bütün (gönül-insan) ilişkisi de mevcuttur.

30.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Götür- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

30.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 9 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun mecaz anlamıyla yalın hâl ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(7) *El götürdü* Hazret'e kıldı du'â

Didi iy Hak hâcetüm kılğıl revâ serv (G/859)

(8) Benzettilerse kadd-i sanevber-hırâmına

Gönül götürmesin inen ey işve-gâr serv (NB/102)

Yukarıda (7) ve (8)'de isim ile fiil unsuru arasında ad aktarması ilişkisi mevcut olduğu örneklerde *götür-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

El (8), gönül (1).

31. İÇ-

31.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamı verilmemiştir (TaS: Bkz İç-).

Taradığımız metinlerde *iç-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *et-* yan anlamıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

31.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁶³

İç- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 2 farklı isimle toplam 37 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

İç- fiili 2 farklı isimle 32 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Ma'nisi budur kim hak ta 'âlâ *and içer* (M/272)

(2) Yanar od gibi girer kalb-i aduya nîzen

Su yerine kılıcın *kanlar içer* rûz-ı gazâ (NB/52)

İç- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *and*, *kan* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

And (24), *kan* (7), *kanlar* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

İç- fiili 1 farklı isimle 5 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

(3) Kanlı yaş ile doludur gözlerimin sâgarı

Çeşm-i ser-mestin diyelden *içeyim kanın* senin (NB/290)

⁶³ Kahraman (1996: 177) *iç-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *iç-* fiilinin ismin sadece *yalın* ve *yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (4) Cânım iver ki mey yerine *içe kanımı*
Nergisleriyle gamze-i mestin süze süze (NB/399)

İç- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *kan* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirdiği görülür.

Örnekleri:

Kanım (1), kanımı (2), kanın (2).

31.3. İsim + fiil ilişkileri

31.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁶⁴

Taranılan metinlerde *iç-* fiilinin 2 farklı isim unsuruyla 37 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

31.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

İç- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 2 farklı isim 32 örnekte, 1 farklı isim ise 5 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (5) Gelün imdi dödiler *and içelüm*
Bir uyardan varıcak ağlaşalum (YZ/99)
- (6) Bîmâr gözü dembedem hasta ciğer *kanın içer*
Şeyhî dediği buyumuş tîmâr eyleyem (ŞD/224)

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *and* isminin yalın, (6)'da ise *kan* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

And (24), kan (7), kanlar (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Kanım (1), kanımı (2), kanın (2).

⁶⁴ Öztürk (2008:1045, 1076) *iç-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

31.3.2. Anlam ilişkileri

İç- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ve mecaz anlam (deyim aktarması) çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

31.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

31.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 1 farklı isimle 24 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *İç-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *et-* (24) olmak üzere 1 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (7) Ben bilir idim zülfün çok başlı vefâsızdır
Şol gamze-i hûn-rîzin *and içdi* inandırdı (NB/407)
- (8) *And içerem* Kur'ân ile (YE/219)

İç- fiili yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *et-* yan anlamında, *and* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Et-: *And iç-* (24).

31.3.2. Mecaz anlam ilişkisi

31.3.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Fiil, mecaz anlam çerçevesinde 1 isim unsuruyla 13 örnekte metonimik anlamlı birleşik fiil yapısı olarak karşımıza çıkar. *Kan iç-* şeklindeki birleşik fiilin *öldür-*, *kötülük yap-*, *intikam al-* anlamında ad aktarması (metonimi) şeklindeki birkaç örneği şöyledir:

- (11) *Kan içmek* istedikçe gözü yâr men eder
Bîmâra bâde içmeği zirâ zarar sezer (NB/246)

(12) Gözün *kanım içer* her dem dahi dönmez kinden

Sorun bu fitne zâlimden aceb n'ister bu miskînden (ŞD/232)

Kaynak = kan iç- → hedef = öldür-, kötülük yap-, intikam al-

Yukarıdaki (11) ve (12) örneklerindeki *kan iç-* birleşği öldürme sonucu ortaya çıkan bir durumdur. Bu bakımdan bu birleşik fiil yapısı *sebep-sonuç* ilişkileri çerçevesinde sebep olan işin sonuç yerine kullanılması şeklinde metonimik bir ifade özelliği gösterir.

Örnekleri:

Öldür-, kötülük yap-, intikam al-: *Kan iç-* (7), *kanım iç-* (1), *kanımı iç-* (2), *kanın iç-* (2), *kanlar iç-* (1).

31.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

İç- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

31.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 37 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

31.3.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(13) Kazana biz 'âsi olduk *and içdük* (DK/249)

(14) Kanlı yaş ile doludur gözlerimin sâgarı

Çeşm-i ser-mestin diyelden *içeyim kanın* senin (NB/290)

Yukarıda (13)'te isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisi, (14)'te ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *iç-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı

And (24), kan (7), kanlar (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Kanım (1), kanımı (2), kanın (2).

32. İR-/ER-

32.1.Anlamları

fiilin⁶⁵ TaS'da 1. *Yetişmek, neşv ü nema bulmak, kemale gelmek.* 2 *Erişmek, dokunmak, isabet etmek.* 3. *Vasıl olmak, yetişmek, erişmek.* 4. *Yetişmek, ileri bir dereceyi bulmak* anlamlarıyla verilmiştir (TaS: Bkz İr-/Er-).

Taradığımız metinlerde *ir-/er-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *anla-; düş-; -e maruz kal-, gel-; elde et-, gel-, ulaş-, hâli al-, -laş-, -len-, sahip ol-; ol-, kal-;* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

32.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı⁶⁶

İr-/Er- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 46 farklı isimle toplam 90 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

İr-/Er- fiili 30 farklı isimle 57 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Fûrkat dününde haste vü mecnun ü zâr iken
Sıhhat ererdi cânuma olsun sabâh esen (NB/143)
- (2) Rahm kıl hastedür gönül gamdan
Lebleründen umar ki ire devâ (CS/45)

İr-/Er- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *sıhhat, devâ* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

İr-

⁶⁵ Timurtaş (2005: 35-41) ve Özkan (2000: 99-100) EAT'de i/e değişmesinin olduğunu ve günümüzde /e/ şeklinde söylediğimiz kelimelerin çoğunun EAT'de /i/ ile yazıldığını ifade ederler.

⁶⁶ Kahraman (1996: 83) *er-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yönelme, bulunma, ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *ir-/er-* fiilinin ismin sadece *yalın, yükleme ve yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Âfet (2), buhul (1), dermân (1), devâ (1), ecel (2), el (3), feryâd (5), feyz (1), haber (1), 'inâyet (1), meded (1), meşakkat (1), mezelletler (1), mihnet (1), nasîb (1), râhat (1), rahmet (11), sıhhat (1), tevfik (1), va 'de (1), visâl (1), za 'f (1), zahm (1).

Er-

Behre (1), el (3), kazâ (1), kemâl (1), meded (2), nasîb (1), rahm (1), sıhhat (1), tevfik (1), va 'de (1), zevel (1), zeval (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Îr-/Er- fiili 3 farklı isimle 3 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Var lutfun âfitâbına *ermeğe himmetim*

Çün tâli'imde doğmadı himmet ne fâyide (ŞD/247)

(4) 'Aklı irmez kimesnenüñ nicedür

Kıdem-i lâ-ilâhe illa'llâh (CS/5)

Îr-/Er- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *himmet*, *akl* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

Örnekleri:

Îr-

'Aklı (1), âteş-i hicri (1).

Er-

Himmetim (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Îr-/Er- fiili 18 farklı isimle 30 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

(5) Har-gûş gibi gözü açık uykuya varmış

Ermezse ne tan devlet-i bidâra benefşe (NB/106)

(6) Evvel kim Hareme girdüm bakdum şol kubbeyi gördüm

Şükür *maksûduma irdüm* i cânım Kuds-i mübârek (KE/45)

Îr-/Er- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *devlet-i bidâr*, *maksûd* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmektedir.

Örnekleri:

Îr-

Dermâna (3), devâya (1), devlete (1), îmâna (1), makâma (1), ma'nisine (1), mekrine (1), maksudına (1), maksûduma (1), rahmetine (1), vasluña (1), vefâña (1), visâle (1).

Er-

Devlet-i bidâra (1), eme (1), hayra (2), hevâya (1), kemâle (1), kemâline (1), murâda (2), murâdına (1), vaslına (2), vefâya (1), visâla (1), yâre (1).

32.3. İsim + fiil ilişkileri

32.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁶⁷

Taranılan metinlerde *İr-/Er-* fiilinin 46 farklı isim unsuruyla 90 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde özne, nesne, tamlayıcı görevindedir.

32.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

İr-/Er- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 29 farklı isim 56 örnekte, 3 farklı isim ise 3 örnekte yükleme hâlde özne unsuru olarak kullanılmıştır.

(7) Yıllarla yeldim *ermedi* sen mâhdan *meded*

Gören dedi ki hey yazık Allâhdan *meded* (NB/173)

(8) 'Aklı *irmez* kimesnenüñ nicedür

Kıdem-i lâ-ilâhe illa'llâh (CS/5)

Yukarıdaki örneklerden (7)'de *meded* isminin yalın, (8)'de ise *akl* isminin yükleme hâlinde özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

İr-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âfet (2), buhul (1), dermân (1), devâ (1), ecel (2), el (3), feyz (1), haber (1), 'inâyet (1), meded (1), meşakkat (1), mezelletler (1), mihnet (1), nasîb (1), râhat (1), rahmet (11), sıhhat (1), tevfik (1), va'de (1), visâl (1), za'f (1), zahm (1).

⁶⁷ Öztürk (2008:1037,1055,1071) *er-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

'Aklı (1), âteş-i hicri (1).

Er-

Yalın hâl ile kullanılışı:

El (3), *kazâ* (1), *kemâl* (1), *meded* (2), *nasîb* (1), *rahm* (1), *sıhhat* (1), *tevfik* (1),
va'de (1), *zelel* (1), *zeval* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Himmatim (1).

32.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

İr-/Er- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 1 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(9) Her yere Bursa'dan *erer behre*

Göneneyin bunun gibi şehre (NB/146)

Yukarıdaki örneklerden (9)'de *behre* isminin yalın hâlde nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Er-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Behre (1).

32.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

İr-/Er- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 18 farklı isim 30 örnekte yönelme hâlinde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

(10) Sehâveti denizinden *hevâya erse* buhâr

Ne sîm güher eyleye ebr-i bârânı (ŞD/67)

(11) Didüm ki *vasluña irmege* bir çâre var mıdur

Gül gibi güldi didi ki var sîm ü zer getür (CS/67)

Yukarıdaki örneklerden (10) ve (11)'de *bâl hevâ*, *vasl* isimlerinin yönelme hâlinde tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

İr-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A)

Dermâna (3), devâya (1), devlete (1), îmâna (1), makâma (1), ma'nisine (1), mekrine (1), maksudına (1), maksûduma (1), rahmetine (1), vasluña (1), vefâña (1), visâle (1).

Er-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A)

Devlet-i bidâra (1), eme (1), hayra (2), hevâya (1), kemâle (1), kemâline (1), murâda (2), murâdına (1), vaslına (2), vefâya (1), visâla (1), yâre (1).

32.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

İr-/Er- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalnız hâldeki 1 farklı isim 5 örnekte yönelme hâlinde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

- (12) Dilerem kim bana *feryâd iresin*
Bu güç görmüş kişiye dâd viresin (YE/394)
- (13) Eytdi iy miskînlerüñ hâlin gören
Buñ güninde kamuya *feryâd iren* (G/849)

Yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)'de *feryâd* isimlerinin yalnız hâlde zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

İr-

Yalnız hâl ile kullanılışı:

Feryâd (5).

32.3.2. Anlam ilişkileri

İr-/Er- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

32.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

32.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 42 farklı isimle 73 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Îr-/Er-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *anla-* (1); *düş-* (1); *-e maruz kal-*, *gel-* (7); *elde et-*, *gel-*, *ulaş-*, *hâli al-*, *-laş-*, *-len-*, *sahip ol-* (63); *et-*, *hâle gel-*; *ol-*, *gel-*; *ol-*, *kal-* olmak üzere 5 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(14) Cân göziyle bak kim anı göresin
Uşbu sözüñ *ma'nisine iresin* (G/533)

(15) Şoldur ol kim pîrlük uhtında kişi
Sûretine *za'fire* kala işi (G/791)

(16) Kuyudan çıkdı vü zindâna girdi
Zelîhânuñ hem ol *mekrine irdi* (KE/24)

Îr-/Er- fiili yukarıdaki örneklerden (14)'de *anla-*; (15)'de *düş-*; (16)'da *-e maruz kal-*, *gel-* yan anlamlarında, *ma'ni*, *za'f*, *mekrine* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(17) Saçuñ küfrinde cânım kalmış-iken
Yüzüñ nûrın bulup *îmâna irdi* (CS/314)

(18) Şeyhî'yâ Hak'tan *ericek tevfiik*
Varalım tevbe-i nasûh edelim (ŞD/218)

(19) Kametinden yüz çevirdim secde-i sehv ola mı
Çün *kazâ erdi* namâzım niyyetini bilmedim (ŞD/212)

Îr-/Er- fiili yukarıdaki örneklerden (17)'de *et-*, *hâle gel-*; (18)'de *konus-*, *söz söyle-*; (19)'da *ol-*, *kal-* yan anlamlarında, *îmân*, *tevfiik*, *kazâ* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Anla-: *Ma'nisine ir-* (1); düş-: *Za'f ir-* (1); -e maruz kal-, gel-: *Âfet ir-* (2), *âteş-i hicri ir-* (1), *mekrine ir-* (1), *meşakkat ir-* (1), *mezelletler ir-* (1), *zahm ir-* (1); elde et-, gel-, ulaş-, hâli al-, -laş-, -len-, sahip ol-: *Behre er-* (1), *devlet-i bidâra* (1), *dermân ir-* (1), *dermâna ir-* (3), *devâ ir-* (1), *devâya ir-* (1), *devlete ir-* (1), *feyz ir-* (1), *eme er-* (1), *haber ir-* (1), *hayra er-* (2), *hevâyaya er-* (1), *himmetim er-* (1), *'inâyet*

ir- (1), kemâl er- (1), kemâle er- (1), kemâline er- (1), makâma ir- (1), maksudına ir- (1), maksûduma ir- (1), meded er- (2), meded ir- (1), mihnet ir- (1), murâda er- (2), murâdına er- (1), nasîb er- (1), nasîb ir- (1), râhat ir- (1), rahm er- (1), rahmet ir- (11), rahmetine ir- (1), sıhhat er- (1), sıhhat ir- (1), tevfik er- (1), tevfik ir- (1), vashına er- (2), vasluña ir- (1), vefâña ir- (1), visâl ir- (1), visâle ir- (1), vefâya er- (1), visâla er- (1), yâre er- (1), zevel er- (1), zeval er- (1); et-, hâle gel-: Îmâna ir- (1); ol-, gel-: Buhul ir- (1); ol-, kal-: Kazâ er- (1).

32.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

32.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Fiilin mecaz anlam ilişkisi etrafında 1 farklı isimle 3 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *fırsat bul-, gücü yet-* olmak üzere 1 farklı anlamı karşıladığı görülür.

(20) Dedim ey cân *el erer* mi tutağın öpmeciğe
Gülerek nâz ile dedi nola bir kerreciğe (NB/365)

(21) Geçdi benden ayrug *el irmeyiser*
Ger sunarsam sûret el virmeyiser (G/1083)

Kaynak = el er- → hedef = fırsat bul-, gücü yet-

Kaynak = el ir- → hedef = fırsat bul-, gücü yet-

El güctür/ imkandır metaforuna dayalı olarak oluşturulan yukarıda geçen *el er-* birleşik fiillerinin anlamı *gücü yet-, fırsat bulmaktır*. Temel kavramlarımızın çoğu bir yahut daha fazla uzay-mekân yönelimli metaforlara göre organize edilir (Lakoff 2010: 40). Bu düşünceyle yaklaşıldığında fiilin birleşige kattığı özellik ise zaman ve mekan açısından *ileride olan iyidir, ileride olana güç yetirilebilirdir* yönelim metaforlarını bize verir.

Örnekleri:

Fırsat bul-, gücü yet-: *El er- (3), el ir- (3).*

32.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

İr-/Er- fiilinin 4 örnekte 10 farklı isim unsuruyla mecaz anlam ilişkisi etrafında hareket için *organ + fiil*, *olay + fiil* ve *zaman + fiil* şeklinde metonomik anlamlı birleşik fiil yapıları oluşturduğu tespit edilmiştir.

- (22) Ben derd-mende etmiş idin va'de-i vefâ
Lûtfeyle va'de ermeden ey bî-vefâ yetiş (NB/264)

Kaynak = va'de erme- → hedef =ömrün bitmesi, öl-

Yukarıdaki örnekte *er-* fiili ile birleşik fiil yapısı oluşturan vade kelimesi sınırlı bir süre ve zaman anlamı taşır. Bu süre ise insanın hayatı ile ilgilidir. Dolayısıyla insanın hayatının sona ermesi vade kelimesi ile ilgi kurularak anlatılmıştır. Burada fiil için zaman + fiil durumu söz konusudur.

- (23) Dilerem kim bana *feryâd* iresin
Bu güç görmüş kişiye dâd viresin (YE/394)

Kaynak = feryâd ir- → hedef = yardım et-

Develioğlundu (2010: 299) *feryat* kelimesi için *yardım etmek için çıkarılan yüksek ses; bağışma, çağrışma* anlamları verilir. Bu beyite kaynak –hedef kavram açısından bakıldığında *feryad ir-* birleşik fiili yardım et- anlamında karşılık geldiğini görürüz. Bu çerçevede metonimik temel fiil için *olay + fiil* üzerine oturur.

Örnekleri:

Anlayabil-: 'Aklı *ir-* (1); ömrün bitmesi, öl-: *Ecel ir-* (2), *va'de er-* (1), *va'de ir-* (1); yardım et-: *Feryâd ir-* (5).

32.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

İr-/Er- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, tamlayıcıya yükleme ve gerçekleşme şeklinde görülmektedir.

32.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 21 farklı isim unsuruyla 35 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İr-/Er- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(24) Her yere Bursa'dan *erer behre*

Göneyin bunun gibi şehre (NB/146)

(24) örneğinde *er-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Er-

Yalın hâl ile kullanılışı

Behre (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İr-/Er- fiili 20 örnekte 34 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya akuzatif hâlde bulunmaktadır.

(25) Yâ Rab cihânda *ermedi gitti murâdına*

Bâri cihânda pâdişeh-i kâm-rân ola (NB/128)

(26) Çün-kim *vefâña irmedi* bu haste dil senüñ

Bârî cefâñ-ıla anı dil-dâr unıtma gel (CS/157)

(25) ve (26) örneklerinde *ir-/er-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin tamlayıcısı birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

İr-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Dermâna (3), devâya (1), devlete (1), îmâna (1), makâma (1), ma'nisine (1), mekrine (1), maksudına (1), maksûduma (1), rahmetine (1), vasluña (1), vefâña (1), visâle (1).

Er-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Devlet-i bidâra (1), eme (1), hayra (2), hevâya (1), kemâle (1), kemâline (1), murâda (2), murâdına (1), vashına (2), vefâya (1), visâla (1), yâre (1).

32.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 27 farklı isim unsuruyla 55 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin öznesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(27) Ni'met-i hulkun kohusundan *ere* diye *nasîb*
Dâmenin açıp gedâlar gibi durur zâr gül (NB/84)

(28) Var lutfun âfitâbına *ermeğe* *himmetim*
Çün tâli'imde doğmadı himmet ne fâyide (ŞD/247)

Yukarıda örneklerde de *ir-/er-* fiili birleşikte özne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Cümlelerin tamlayıcısı birleşikteki isim unsurunun bildirdiği durumu edinmektedir.

Örnekleri:

İr-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âfet (2), buhul (1), dermân (1), devâ (1), feyz (1), 'inâyet (1), meded (1), meşakkat (1), mezelletler (1), mihnet (1), nasîb (1), râhat (1), rahmet (11), sıhhat (1), tevfiik (1), visâl (1), za'f (1), zahm (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Âteş-i hicri (1).

Er-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kazâ (1), kemâl (1), meded (2), nasîb (1), rahm (1), sıhhat (1), tevfiik (1), zevel (1), zeval (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I) :

Himmetim (1).

32.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 5 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve akuzatif hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (29) Eytdi iy miskînlerüñ hâlin gören
Buñ güninde kamuya *feryâd iren* (G/849)
- (30) Dilerem kim bana *feryâd iresin*
Bu güç görmüş kişiye dâd viresin (YE/394)

Yukarıda (29) ve (30)'da isim ile fiil unsuru arasında ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *ir-/er-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

İr-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Feryâd (5).

32.3.3.4. Gerçekleşme

Fiilin 6 farklı isim unsuruyla 13 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve akuzatif hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (31) Nâgehân cânân ilinden *irdi* bu cânâna *haber*
Bu haber harâbât ikliminde eğlenme yürü kıl sefer (YE/109)
- (32) Ezelden yazılmasa kul başına kaza gelmez, ecel *va'de irmeyinçe*
kimse ölmez (DK/73)

Yukarıda (31) ve (32)'de isim ile fiil unsuru arasında ise temel anlam + yan anlam ilişkisi ve ad aktarması (metonimi) ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *ir-*

/er- fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek ve mecaz anlamlarla gerçekleşme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

İr-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Belâ-yı ecel (1), ecel (2), el (3), haber (1), va 'de (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I) :

'Aklı (1).

Er-

Yalın hâl ile kullanılışı:

El (3), va 'de (1).

32.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

32.4.1. İriş-/ Eriş-

Fiilin eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –ş- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 16'dur. *Açıklık, açaklık, dâd, devâ, dermân, ecel, el, haber, îmân, kaza, meded, maksud, şifâ, visâl, zevâl* olmak üzere 15 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi ve tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *açıklık, açaklık, dâd, devâ, dermân, haber, îmân, kaza, meded, maksud, şifâ, visâl, zevâl* örneklerinde temel anlam + yan anlam, ayrıca *el* örneğinde deyim aktarması (metafor), *ecel* örneğinde ise ad aktarması (metonimi) şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *eriş-* fiilinin yüklendiği görev özneye yükleme, tamlayıcıya yükleme ve gerçekleşme olarak karşımıza çıkmaktadır:

- (33) Çün tabîb-i cân ü dilsin iy sanem
Niçün *irişmez şifâya* cân ü dil (CS/154)
- (34) Hâcesinden dün elif ezberleyen dür-dânecik
El erişmez şimdi bir serv-i hırâmân oldu gel (NB/300)
- (35) Devr-i haddinde gelip zülfünü mahv etti hatun
Ey dirigâ dükenip ömrüm *erişti ecelim*

İriş-/Eriş- fiili yukarıdaki örneklerden (33)'de *hâli al-*, *-e kavuş-* yan anlamında kullanılmıştır. Yukarıdaki (34) - (35) örneklerinde kaynak unsurlar olan *el*, *ecelin* hedef unsurlar, yani kastedilenler bakımından *gücü yet-* (34), *öl-* (35) şeklinde yorumlanması mümkündür.

Örnekleri:

Eriş-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Gel-, ulaş-: *Devâ (1)*, *haber (1)*, *kaza (1)*, *meded (1)*, *zevâl (1)*; güç yet-: *El (2)*; hâle gel-, -laş-, ol-: *Alçaklık (1)*; hâli al-, -e kavuş-: *Açıklığa (1)*, *visâline (1)*; *dermâne (1)*, *maksudına (1)*, *şifaya (1)*; et-, gel-: *Îmâne (1)*; ile donat-, ulaş-, -lendir-: *Dâd (1)*; öl-: *ecelim (1)*.

32.4.2. İrişdür-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan *-DUr* fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şeklinin yalnız *halel*, *zahm*, *sa'âdet* isimleriyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin tamlayıcı ve nesne konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *halel*, *zahm*, *sa'âdet* isim unsuru ile kurulan birleşik yapı temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

(36) Âhâdîsi birbirine mütenâkız sanurlar i'tikâdlarına *halel irişdürürler* (M/141).

(37) Bir nasîhatdur kim tañrı ta'âlâ muhabbetin koparur ve *sa'âdete iridürür* (M/159).

Halel ve *sa'âdet* isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örneklerde isim unsurları fiilin nesnesi (36) ve tamlayıcısı (37) konumundadır. *İriüşdür* fiili yukarıdaki örneklerden (36)'da *getir-*, *-e maruz kal-* ve (37)'de *kavuştur-*, *-li hâle getir-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Getirmek, a maruz bırakmak: *Halel (2)*, *zahm (1)*; kavuştur-, li hale getir-: *Sa'âdete (1)*.

32.4.3. İrgür-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan –gUr fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şeklinin yalnız *maksud ve vasl* isimleriyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *maksud ve vasl* isim unsurları ile kurulan birleşik yapısı temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

(38) Beni *maksûduma irgür* Çalabum
Bilürsin neydüğün senden talebüm (KE/32)

(39) Dimişdüñ iy perî ki Cem’i *vasla irgürem*
Dimeli olmasun saña tekrâr unitma gel (CS/157)

Fiil, (38) ve (39) örneklerinde kavuştur- yan anlamlarında *maksud, vasl* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Kavuştur-: *Maksuda (1), maksûduma (1), vasla (8)*.

33. İŞLE-

33.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Yapmak*. 2. *İmâl etmek, yapmak*. 3. *Çalışmak*. 4. *Tesir etmek* olarak gösterilir (TaS: Bkz İşle-).

Taradığımız metinlerde *işle-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *et-*, *yap-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

33.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁶⁸

İşle- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 11 farklı isimle toplam 33 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

İşle- fiili 11 farklı isimle 31 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Hak Çalabum *lutf işleye* habîbine bağışlaya
Ol ki sevmezdi suçlaya ta biline celâleti (KE/43)

(2) Dirse Hanuñ oğlı böyle *bid'at işlemiş* diyeler (DK/84)

İşle- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *lutf*, *bid'at* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

'Amel (2), *bid'at* (1), *farz* (1), *günâh* (14), 'ibâdet (4), *iş* (1), *kerem* (1), *lutf* (1), *tâ'at* (2), *tâ'atlar* (1), 'umre (2), *ziyân* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+I):

İşle- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Eydeceklerdür kim sen fülân *günâhı işleyüp* durursın (M/149)

⁶⁸ Kahraman (1996: 183) *işle-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *işle-* fiilinin ismin sadece *yalın* ve *yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(4) ‘İlmleri bile farz kıldığı *‘ibâdetleri dâyim işleye* (M/267)

İşle- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *günâh*, *ibâdet* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Günâhı (1), *‘ibâdetleri (1)*.

33.3. İsim + fiil ilişkileri

33.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁶⁹

Tarımlan metinlerde *işle-* fiilinin 11 farklı isim unsuruyla 33 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

33.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

İşle- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 11 farklı isim 31 örnekte, 2 farklı isim ise 2 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) Ümmetüñi ben saña bağışladum

Ben kerîmem bil ki *kerem işledüm* (YZ/189)

(6) Eydeceklerdür kim sen fülân *günâhı işleyüp* durursın (M/149)

Yukarıdaki örneklerden (5)’de *kerem* isminin yalın hâl, (6)’da ise *günâ* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

‘Amel (2), *bid‘at (1)*, *farz (1)*, *günâh (14)*, *‘ibâdet (4)*, *iş (1)*, *kerem (1)*, *lutf (1)*, *tâ‘at (2)*, *tâ‘atlar (1)*, *‘umre (2)*, *ziyân (1)*.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Günâhı (1), *‘ibâdetleri (1)*.

⁶⁹ Öztürk (2008:1034,1065,1076) *işle-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

33.3.2. Anlam ilişkileri

İşle- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

33.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

33.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 11 farklı isimle 33 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *İşle-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *yap-*, *et-* (33) olmak üzere 1 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (7) Çün riyâsuz tevbeden şerbet içe
Ne ‘*amel işlerse* Hazret’de geçe (G/575)
- (8) Ne kim *işlerise* kendüye ziyân
Kim olur kendözine eyle kıyan YE/387

İşle- fiili yukarıdaki (7) ve (8) örneklerinde *yap-*, *et-* yan anlamlarında, *amel*, *ziyân* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Et-, yap-: ‘*Amel işle-* (2), *bid‘at işle-* (1), *farz işle-* (1), *günâh işle-* (14), *günâhı işle-* (1), ‘*ibâdet işle-* (4), ‘*ibâdetleri işle-* (1), *iş işle-* (1), *kerem işle-* (1), *lutf işle-* (1), *tâ‘at işle-* (2), *tâ‘atlar işle-* (1), ‘*umre işle-* (2), *ziyân işle-* (1).

33.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Fiilin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

33.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 11 farklı isim unsuruyla 33 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(9) Çün riyâsuz tevbeden şerbet içe

Ne ‘amel işlerse Hazret’de geçe (G/575)

(10) ‘İlmleri bile farz kılduğı ‘ibâdetleri dâyim işleye (M/267)

Yukarıda (9) ve (10)’da isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde işle- fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlam ile salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

‘Amel (2), bid‘at (1), farz (1), günâh (14), ‘ibâdet (4), iş (1), kerem (1), lutf (1), tâ‘at (2), tâ‘atlar (1), ‘umre (2), ziyân (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Günâhı (1), ‘ibâdetleri (1).

33.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

33.4.1. İşlen-

İşle- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –n- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 1 tanedir. *Bühtân u gıybet* olmak üzere 1 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *bühtân u gıybet* örneğinde temel + yan anlam şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *işlen-* fiilinin yüklendiği görev pasiflik- meçhullük dolayısıyla gerçekleşme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(11) Egerçi işlenür bühtân u gıybet

Serencâm oldılar bunlar melâmet (YE/399)

Bühtân u gıybet isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örnekte isim unsurları fiilin nesnesi konumundadır. *İşlen-* fiili yukarıdaki örnekte *gıybet ve iftira edil-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Gıybet ve iftira edil-: Bühtâñ u gıybet işlen- (1).

34. İT-/ ET-

34.1. Anlamları

Fiil⁷⁰ TaS'da *ayıt-* anlamını taşır (TaS: Bkz İt-/Et-).

Taradığımız metinlerde *it-/et-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *yap-*, *et-* temel, *hâli edindir-*, *hâle getir-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

34.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁷¹

Fiilin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 1109 farklı isimle toplam 2984 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Fiil 1084 farklı isimle 2957 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Koma kim hâl ü hatun halka *perişanlığ ede*
Mısr-ı hüsnünde bir iki kara *sultanlığ ede* (NB/381)
- (2) Sayd olurken perçem-i tâvûsuna şebbâz-ı cân
Ol hümâyı ben meges ya'nî *şikâr etsem* gerek (ŞD/192)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *perişanlığ*, *sultanlığ*, *şikâr* isimlerinin yalın hâlde birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Et-

Âbâd (1), *ad* (1), *âdem* (1), *âdet* (1), *'afv* (3), *'amel* (1), *'âr* (1), *âgâz* (1), *ağalığ* (1), *ağaz* (1), *âğâz* (1), *ah* (14), *âh* (18), *ahd* (3), *âheng* (5), *âhîr zamân* (1), *ahmer* (1), *ahsen* (1), *al* (1), *ala* (1), *âlet* (1), *alkış* (1), *altın* (4), *âm* (1), *âmin* (3),

⁷⁰ Timurtaş (2005: 35-41) ve Özkan (2000: 99-100) EAT'de i/e değişmesinin olduğunu ve günümüzde /e/ şeklinde söylediğimiz kelimelerin çoğunun EAT'de /i/ ile yazıldığını ifade ederler.

⁷¹ Kahraman (1996: 184) *edeme-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yükleme*, *yönelme*, *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *it-/et-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

anber (1), âr (2), artuğ (1), aruk (1), arz (23), arzû (3), âsân (1), âşik (1), aşikar (1), âşikâr (5), aşina (1), âşiyâne (1), âşinalığ (1), âşinâlıklar (1), atâ (2), atalıg (1), ayân (1), ‘ayân (2), ayb (8), ayş (11), az (1), âzâd (5), aziz (1), azm (5), bahr (1), bahs (1), baht u sa‘âdet (1), bâtil (1), bayram (1), bâzâr (4), bedel (1), bedr (2), belâ (1), bend (1), bende (1), benzer (1), beraber (1), berâber (1), ber-dâr (1), beyân (2), bezl (1), bîdâr (1), bî-dermân (1), bî-haber (1), bî-hod (1), bî-hûş (2), bî-karâr (1), bî-kenar (1), bîmar (1), bî-nazir (1), bî-nihâyet (1), bir (1), bî-vefâlîğ (1), bi-vefalıklar (1), biryân (2), bizâr (3), boş (1), bug (1), bulamac (1), bûse (1), buyrug (1), buyuruk (1), bühtan (1), bühtân (1), bünyâd (2), bürûdet (1), büryân (1), câ (1), câdûluk (1), câm (1), cân (1), cây (1), cefâ (2), cehd (4), cem (2), cem‘ (3), cem‘ (1), cemşid (1), ceng (4), cennetül-mevâ (1), cerr (3), cevân (2), cevlân (1), cevr (11), cezâlar (1), cûş (9), ciğer (1), ciğer-dûz (1), cuvân (1), cüdâ (2), cüyûş (1), çâk (10), çenber (1), çerh (1), çevgan (1), çîn (2), çoğ (1), dâ‘im (1), dâ‘ire (1), darüs-selam (1), da‘va (1), da‘vâ (1), da‘vet (2), da‘vî (1), dad (1), dâd (2) dâm (1), def‘ (2), dehr (1), delâlet (4), deli (1), delil (1), dellâl (2), der-be-der (1), dermân (2), der-miyân (1), ders (2), deryâ (1), dest-keş (1), devâ (2), devlet (1), devr (7), dikicilik (1), dil ü cân (1), dil-âverlikler (1), dilek (1), dil-rübâlîğ (1), dîn-fürûş (1), dirîğ (8), dirlik (1), dîvâne (1), diyar (1), doğruluk (1), dost (1), du‘a (2), du‘alar (2), du‘âlar (2), dua (1), duhân (1), dûn (1), dûr (1), düğ gün (1), düşmen (1),düşnâm (1), ebededeher (1), edâ (1), efgân (3), el bir (1), elimle (1), emr (3), endişe (1), envâr (1), eser (4), esîr (2), eşk-bâr (1), eşref (1), evkât (1), eylük (1), eyü (1), ezber (3), fahr (3), fakîr (1), farh (1), fark (6), farz (1), fasd (2), fasl (1), fâş (7), fâyide (4), fazl (2), fedâ (2), ferâg (1), feragat (1), ferâgat (1), ferah (2), ferâmûş (1), ferrâş (1), feryâd (6), fesâne (1), feth (4), fettân (1), fevt (2), feyz (2), fidâ (1), figan (1), figân (5),fıkr (3), fûrce (1), fütûh (1), galat (1), gam (1), gâret (2), garib (1), garîb (1), gargara (2), gark (4), gavgâ (1), gayb (1), gazâ (1), gazab (1), gedalığ (1), gevez (1), geri (1), germ (4), geşt (1), gevher (1), gevher-efşân (1), gıda (1), girev (1), girye (1), giryân (1), göç (1), göz (2), gulgul (1), gunc u delâl (1), gurur (1), gurûr (1), gûş (2), gûş-mâl (1), gûya (1), gümüş (1), günâh (1), güzer (4), hâb (2), hacâmat (2), hacc (1), hacil (1), hâdis (1), hak (1), hâk (5), hâkir (1), hâk-rîz (1), halal (1), halâs (4), hâl-dâne (1), hâlis (1), hall (4), hamâkat (1), haml (1), hamra (1), hançer (2), handân (1), hâr (1), harâb (6), harâm (3), harc (7), harç (1),harekât (1), hareket (1), hâsul (2), hata (1), hatm (1), havf (5), hayâ (2), hayâsızlık (1), hayr (2), hayrân (2), hayvanlığ (1), haz (1), hazer

(2), hâzır (1), hazin (1), hazz (1), heba (1), hedef (1), helâk (5), helâl (1), helâl u harâm (1), helâl (1), hesab (1), heves (5), hıdmet (3), hıdmetler (1), hıffet (1), hıfz (3), hılâf (1), huşm (4), hızâb (1), hiç (1), hidâyet (2), hikâyet (3), hilâl (1), himâyet (1), himmet (2), hindû (1), hitâb (1), hizmet (1), hizmetler (1), hoş (3), hôt (3), hoş-bûy (1), hukne (1), humâr (1), hun-ı dil (1), hurrem (2), huruc (1), hurûş (2) husrevâ (1), hûşe-çîn (1), huşk (2), Hutûr (1), hücûm (1), hükm (4), hürmet (2), hüsn (1), islâh (1), itnâb (1), ıyd (1), ıyş (3), ızhar (1), i'tibar (1), i'tibâr (1), i'tikâd (1), i'timad (1), i'tizar (1), i'tizâr (1), ibâdet (2), ibrâm (1), ictinâb (1), idlâl (1), idrâk (1), iftihar (2), iftihâr (1), ihsân (2), ihtilat (1), ihtimam (1), ihtimâm (1), ihtirâ (1), ihtirâz (1), ihtisâr (1), ihtiyâr (5), ihtiyat (1), ihtiyât (2), ihyâ (1), ihzâr (1), ikâb (1), ikrâm (1), ikrâr (3), iktisâb (2), il (1), ilkâ (1), illet (1), ilticâ (1), iltifât (1), ilzâm (1), imtihân (2), imtinâ (1), in'am (1), inâyet (1), inkar (1), inkâr (3), insâf (1), intihâb (1), intisâb (3), intizâr (1), inzâl (1), irag (2), irak (1), ırmak (1), ıyd (1), ihyâ (3), imâret (1), iri (1), isâr (1), isbât (3), isnâd (1), isti'mâl (1), istıfsar (1), istiğfâr (2), istiğnâ (1), istikbâl (1), istima (1), istimâ (2), istincâ (1), iyi kadem (1), iş (1), işâret (1), işâretler (1), işler (1), işret (1), 'işret (1), iştihâ (1), itâ'at (1), ittifâk (1), iyilik (1), izhâr (2), izzet (2), kabûl (7), kâbz (1), kadr (1), kâfur (1), kahr (3), kâmil (1), kâm-rân (1), kan (3), kâr (4), karar (1), karâr (4), kardaş (1), kârzâr (1), kasd (25), kasd-ı din (1), kat (1), kati (1), katl (1), kavî (1), kavut (1), kazâ (1), kebâb (1), kec (1), kelâm (1), kenâr (1), kerem (6), keremler (1), kesâd (1), kesb (10), kesf (1), kesr (2), keşf (1), kethudalığ (1), kevser (1), kible (1), kısmet (2), kıssa (1), kıssa-hân (1), konukluk (2), kör (1), kuhl (1), kul (1), kulluk (2), kurbân (1), küfr (1), kül (3), külah (1), küllî (1), kül (1), kütâh (1), lâg (1), lâl (1), lâ'l (2), la'l (2), la'l-pûş (1), la'l-renk (1), lâ'net (1), leziz (1), lutf (7), lûtf (12), lutfar (1), lûtf mâhülyâ (1), mah (1), mahmûr (2), mahrem (1), mahv (5), makâm (2), makbûl (3), ma'mûr (1), maksûd (1), mareke-gah (1), mât (4), mecmû'a (1), Mecnun (1), mecnûn (1), meded (2), medh (6), mekr (1), melce' ü mevâ (1), men (16), men' (3), men' (1), menzil (3), merhâba (1), merhamet (1), merhem (1), mesâf (1), mest (3), me'vâ (1), meyl (14), mihn (1), mihr ü vefâ (1), minnet (3), minnetler (1), mu'âmele (1), mu'attar (2), mu'attar (2), mu'tâd (1), muhâlefet (1), mukâbele (1), mukîm (1), murâd (1), musahhar (1), muvâfakat (1), muvâfik (1), muzmer (1), mübtelâ (1), müheyyâ (1), mühyemin (1), mükâleme (1), mükedder (1), mükerrer (3), mülâhaza (1), mülk (1), münevver (1), müsâ'adet (1), müsaferet (1), müsta'idd-i nazar (1), müstecâb (1), müşerref (1), müşg (1), müşkbâr

(1), müttekâ (1), müyesser (1), müzeyyen (1), nakl (1), nakş (7), nâ-murâd (1), namâz (2), nâ-peydâ (1), nasîhat (1), nâz (1), nazar (13), nazm (4), nem (2), nerdibân (1), nerm (1), nesh (1), neşât (1), nezzâre (1), nihân (4), nikâb (2), nisâr (9), nisbet (5), nişân (5), niyâz (1), nizâ (2), nizâ' (1), nizâr (1), nûrânî od (1), nûr-bahş (1), nuş (1), nûş (26), odunluğ (1), oğlanlığ (1), ömr (1), pâdişâhlik (1), padişalığ (1), pak (1), pâk (5), pâ-mâl (2), pay-mal (1), per ü bal (1), perhîz (2), perişan (1), perişân (1), perişanlığ (1), pervâz (2), pes (1), peykâr (1), peyvend (1), pinhan (1), pinhân (1), pür (4), pür-anber (1), pür-eşk (1), pür-mey (1), pür-nûr (1), rağm (1), rahm (13), rahmet (1), raks (2), re'ayet (1), red (1), redd (2), remz (1), reşk (5), revân (6), rismân (1), rivâyet (3), rusvâ (1), rûşen (6), rükû (1), rüsvây (1), rüsvâ-yı halk (1), sa'âdet (1), saadet-mend (2), sâbit (1), sağ (1), sâhir (1), sâkin (1), sâkin (1), sa'y (1), sabâh (1), sabr (18), saf (1), sahk (1), sâkilik (1), salâ (3), sâpâş (1), say (1), sayd (6), sâz (4), sebep (1), sebt (1), sebz (1), secde (7), sefer (4), selâm (2), serâb (1), ser-âgâz (1), ser-defter (1), sermest (1), serkeşlik (2), sertlik (1), setr (1), setr ü sed (1), serv (1), server (1), sey (1), seyl-âb (1), seyr (25), sihr (3), siper (1), sirâyet (1), sohbet (4), sû (2), subh (1), suç (1), sultân (1), sultanlığ (1), sûret (1), sûz (1), sücûd (3), Süleymanlığ (1), sür'at (2), süst (1), şâd (5), şâdîman (2), şah (1), şâh (3), şâm (1), şarab (1), şart (1), şeb (1), şebih (1), şebihûn (1), şefâ'at (1), şehâdet (2), şehâdetler (1), şehd ü şekker (1), şehid (1), şeh-mât (1), şeker-efşanlığ (1), şekk (2), şerh (10), şeydâ (1), şeytanlığ (1), şî'âr (1), şifâ (1), şikâr (7), şikâyet (7), şimâl (1), şükr (7), şürû (1), şüruh (1), şürûh (1), ta'arruz (1), ta'accüb (1), tâ'at (1), tab' (1), tâc (1), ta'cil (1), tağyir (1), tahallüf (1), tahammül (2), tahammül (1), tahrib (1), tahsin (5), tahsinler (1), tahsînler (1), takrir (1), takviyet (2), tâli'(1), ta'lim (2), tama (1), tama' (5), tamâ' (2), tan (1), ta'n (1), ta'n (8), tapu (1), tarac (1), târâc (2), târik (1), ta'rif (7), târik (1), târmâr (1), târumâr (2), tasavvur (1), tashîh (1), tasnîf (1), tasrîh (1), tasvir (1), tasvîr (1), taş (2), tatâvil (1), tâtâr (1), tavâf (2), tavf (1), ta'yib (1), ta'yin (1), ta'zim (1), tazallüm (1), tâze vü ter (1), telef (1), temâm (1), te'lif (1), teng ü tar (1), ter (2), te'sir (2), tebdîl (1), tecâhül (1), tecâvüz (2), tecribe (1), tedbir (1), tedbîr (2), tefekkür (1), teferrüc (2), tekâzâ (2), tekrar (1), tekrâr (2), telh (1), temennâ (2), tenkiye (2), terahhum (4), terahhum (3), terciemân (1), tercih (4), terennüm (2), terk (33), tertîb (1), tesellî (1), teshir (1), tesir (1), teskîn (1), teslim (2), teşbih (1), teşbîh (2), teşne (1), tetâvül (1), tevakkuf (1), tevbe (3), teveffuk (1), tevellüd (2), teyemmüm (1), tezhîb (1), tezyin (1), tığ (1), tığ (1), tîmâr (3), timâr (1),

tîr-cân (1), tîz (2), top (1), toprak (1), tu'me (1), tulû' (1), tûmâr (1), türab (1), ubûr (1), ugrılık (1), urûc (1), uryân (1), ülfet (2), üstâd (2), üstüvâr (1), va'de (3), va'deler (2), vahşet (1), vahy (1), vâlih (1), var (2), vâris (1), vasf (10), vaz (1), vefa (1), vefâ (5), vefâlar (1), virân (3), yâd (7), yağma (1), yaku (4), yâkut (1), yalan (1), yalın (1), yâr (1), yarak (1), yaramaz (1), yeksân (1), yemin (1), yenir (1), yer (2), yir (1), yoldaşlık (1), yoş (1), zabt (2), zahmet (4), zâ'il (1), zamm (1), zar (1), zâr (4), zâr zâr (1), zarâfet (1), zariliğ (1), zâriliğ (2), zâyil (1), zebûn (1), zef-fisan (1), zehr (1), zer (1), zerd (2), zer-nişân (1), zevâl (1), zevk (2), zevk ü safâlar (1), zeyn (5), zikr (11), zînet (3), zinhâr (1), zir ü zeber (1), ziyâd (2), ziyâde (1), ziyâfet (1), ziyân (1), ziyân (7), zulm (5), zühd (1), zünnâr (1), zür ü zeber (1).

İt-

Örnekleri:

Âb (1), âb-dâr (1), âb-ı revân (1), âdet (1), 'adl (1), 'afv (2), âgâz (1), ağ (1), âh (20), 'ahd (5), âheng (2), 'akd (1), âl (1), 'amel (7), âmîn (1), 'anberîn (1), 'arz (22), arz (1), arzû (1), asan (1), assı (1), âşikâr (2), âvâz (2), 'ayân (2), 'ayb (1), 'ayş (2), ayruk (1), 'ayyâr (1), az (1), 'azâb (10), âzâd (1), 'azim (1), 'azm (5), bahş (2), bast (1), bâtil (1), bâzâr (2), bed-âyîn (1), bellü (2), bend (2), berâber (1), ber-dâr (2), berk (4), beşâret (1), beyân (8), bezl (1), bigâne (1), bî-karâr (2), bimâr (1), buhl (1), buhûr (2), buyuruk (1), bühtân (1), bülend (1), bünyâd (1), cahîm (1), cân (2), terkin (1), cây (1), cehd (8), cem' (2), cemâ'at (1), ceng (1), cenk (3), cer (1), cevâb (1), cevlân (3), cevr (5), ceyhûn (1), cezb (1), cidâl (1), cimâ' (2), cûş (3), cünbiş (1), cürm (1), çâk (7), çâk çâk (1), çeng (1), çevgân (1), da'vet (4), dâd (1), dâd sarmag (1), dağ (1), dâl (2), dâm (1), dar (1), dâr (1), da'vî (1), def' (4), delâlet (5), dermân (1), der-miyân (1), dervîşlik (1), devâ (2), devr (3), dikkat (2), dirîg (1), dîvân (2), dîvâne (1), du'â (5), du'âlar (1), dûr (1), ebter (1), efgân (1), efsûn (1), eksük (5), el bir (1), emr (4), eser (3), esîr (1), eyülikler (1), ezber (1), ez-ber (1), fahr (4), fâl (1), farz (3), fâsid (4), fâş (4), fâyide (1), fazl (2), feryâd (5), fesâd (2), fevt (2), feyz (1), fitrâk-i dil ü cân (1), figan (1), fikr (10), gam-ı 'ışk (1), gâret-i îmân (1), gargara (1), gark (8), gazâ (1), gazab (2), gerdiş (1), germ (3), gilâf (1), gyibet (1), girân (1), giriftâr (1), gizlü (1), gurbet (1), gurûb (1), gusl (1), gûş (3), gül-âb (1), gül-gün (1), gül-sitân (1), gül-şen (1), günâh (1), haber (1), hac (1), hacâmet (1), hacc (2), hâk (3), hâk (2), hal (1), halal (1), halâl (1), halâs (2), hall (1), hâmûş (1), harâb (3), harâb-ı seyl-i eşk (1), harac u harc (1), harâm (1), harc (4), hareket (1),

hased (3), hâsıl (8), haşm (4), hâtem (1), hatm (1), havf (1), hayâl (1), hayf (1), hâzır (1), hedef (1), helâk (8), helâl (1), heves (2), heybet (1), hezâr (1), hıdmet (1), hıfz (3), huşm (9), hıyânet (1), hicret (1), hidmet (2), hîle (2), hilâl (2), hisâb (2), hizmetkâr (1), hutûr (1), hoş (2), humâr (1), hûn (1), hûr (1), huzûr (1), hükm (22), hüküm (1), hüner (1), ırag (1), ırağ (1), isrâr (1), 'ıyş (1), 'ibâdet (3), ibtidâ (1), icrâ (1), ihtilâf (3), ihtirâ' (1), ihtisâr (2), ihtiyac (1), ihtiyâr (6), ihtiyât (2), ihzâr (1), 'ikâb (2), ikrâr (7), ilam (1), ilham (1), iltimâs (1), imâm (2), imâmetlik (1), imâmlık (3), inkâr (6), insâf (1), inşâ (1), intikâm (1), isgâ (1), isrâf (2), istigfâr (2), istihzâ (2), istinşâk (1), iş (3), işaret (1), işâret (3), işci (1), i'tikâd (20), i'tikâf (1), ittibâ'(1), ittifâk (7), 'izzet (1), kaba (1), kabul (1), kabûl (11), kâfir (1), kâhellik (3), kahr (3), kan (8), kanâ'at (2), kanlığ (1), kâr (3), karañu (1), karañuluk (1), karâr (9), kargaşa (1), kasd (20), kaşın tırâş (1), kat' (3), kat'-ı zünnâr (1), katl (1), kayd (2), kazab (2), kebâb (1), kemha (1), kenâr (2), kesb (1), keşf (3), kible (1), kısmet (1), kıyâm (1), kıyâs (3), kibr (1), kifâyet (2), kıl ü kâl (1), kinâr (1), kolay (1), kolmaş (1), kovculuk (1), kubur (1), kul (2), kullig (1), kullık (4), kulluk (2), kurbân (5), kûşiş (1), kül (1), kürelik (1), lagv (1), lâle-zâr (1), lâyık (1), lezîz (1), lutf (4), mahabbet (1), ma'lûm (1), ma'mûr (2), mağrûr (1), mahrem (1), mahrûm (2), makâm (2), mazmaza (1), mecnûn (1), Mecnûn (1), medh (2), meftûn (1), mekrûh (1), mekrûh (3), men (1), men' (3), mescid (1), mesh (2), mesken (4), meşhûr (1), mevzûn (1), meyl (4), mezâr (1), mihr (1), mihmân (1), misvâk (1), mu'ayyen (1), muhâlefet (2), muhâlif (2), muhkem (2), muhtac (6), murdâr (2), müdâm (1), mü'ezzinlik (1), mülâzemet (1), münâcât (2), münevver (1), münîr (1), müsâreat (1), müsülmân (1), müşâhede (1), müşğîn (1), mütâla'a (2), nâfiz (1), nâkıs (1), nakl (2), nâlân (3), nâliş (12), nâlişler (1), nasihat (2), nâz (2), nazar (3), nehy (1), nesh (1), nesne (1), nezr (1), nihân (2), nikâh (1), nisâr (2), nisbet (2), niyâz (4), niyyet (4), nizâ' (1), nişân (1), nûr (2), nûş (6), pâ-mâl (2), pâk (2), perişân (2), perrân (1), pinhân (2), pister pür (2), pür-hûn (1), rakib (1), ra'duñ (1), rabt (1), ragbet (1), rahm (8), rahmet (1), raks (1), redd (2), rengîn (1), reşk (2), revân (1), rihlet (1), ri'âyet (2), rismân (1), rivâyet (1), rûşen (2), rükû'ı (1), sa'y (2), sabr (10), sadaka (1), sahâvet (1), salâ (2), sarf (4), savaş (2), say (3), sayd (4), sâye (1), sâz (1), sazılık (1), sebak (1), sebt (1), secde (9), sefer (3), sehv (5), senâ (1), ser-gerdân (1), seyr (9), seyrân (3), sihr (1), siper (1), siyâset (1), söz (1), su'âl (1), sulh (2), sücûd (1), sünnet (1), sürü (1), süstlük (3), şâd (3), şakk (1), şart (1), şeb-revlik (1), şefâ'at (2), şerh (10), şerm (1),

şermende (1), şerm-sâr (2), şikâr (2), şikâyet (3), şübhe (1), şükr (14), şükür (1), şümâr (1), tâ'at (1), ta'n (3), tafsîl (9), tafsîl (1), tahâret (1), tahrir (1), tahrîr (2), tahsîl (1), tahsin (1), tahsîs (1), takdîr (1), takrîr (1), taksir (1), taksîrlük (1), taleb (1), tama' (1), tamam (1), tamâm (4), tamaşa (2), tanşuk (1), tarh (1), târ-mâr (1), tasadduk (1), tasarruf (2), tasavvur (4), tavâf (3), tavzîh (1), te'emmül (1), temâm (1), te'vîl (2), tebessüm (1), tecellâ (4), tefahhus (1), tefâhür (1), teferrüc (3), tehdîd (1), tekâsül (3), tekbîr (2), tekebbürlük (1), tekrâr (1), telkîn mi (1), temettu'(1), tenâvül (1), tenfîz (1), terahhum (4), tercîh (1), terk (63), terkin (1), tesbih (2), teskîn(1), teşbih (1), teşbîh (6), teşbîhler (1), teşrîf (1), teşvîş (1), tevakkuf (1), tevbe (4), teveccüh (1), tevekkül (3), tevfk (1), tınab (1), timâr (1), tîmâr (5) tohınç (1), toprağ (1), tulû (1), tulû' (1), tulû' (1), tutsak (1), 'ûd (1), ugruluk (1), 'ummân (1), umre (1), ün (1), üstâd (1), vâcib (3), vâh (1), vakf (1), vasf (6), vasiyyet (3), vaz'(1), vefâ (1), vehm (1), vesvese (1), virân (4), yad (1), yâd (9), yağ (1), yağma (2), vatan (1), yakınlık (4), yakınrak (1), yâr (1), yarağ (1), yarak (2), yaramazlık (1), yardım (2), yesir (1), yığnak (1), yimek içmek (1), yir (3), yol (1), yoldaş (3), yoriyış (1), zabt (2), zafer (1), zâr (1), zâhir (1), zârılık (1), zâri (1), zâyî'(1), zebun (1), zencîr (1), zer (2), zer-nâv-dân (1), zevâl (1), zeyn (11), zîbâ (1), zikr (9), zina (1), zinâ (1), ziyâret (2), ziyân (7), zuhûr (1), zulm (3), zühd (2), Zühre (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Fiil 25 farklı isimle 27 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Hayât âbını içip dirildi mâhi-i tiğ

Bu ayşu etmedi İskendere Hakk erzâni (NB/112)

(4) Eder du 'â-yi devlet zâhir ü bâtında ins ü cân

Okur senâyi gece vü gündüzde şeyh u şâb (NB/55)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de ayş, du 'â isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Et-

Âh ü enîn (1), ayş (2), cevriini (1), du 'âyı (1), el oyunu (1), emeğin (1), gazâyı (1), hat isnadın (1), ihsânı (1), lutf u himâyeti (1), niyyetimiz (1), ölü toprağı (1), seyrin (2), şikâyeti (1).

İt-

Figânu (1), gümânı (1), hayfları (1), hükmi (1), 'ibâdetümüz (1), midhati (1), niyâzı (1), recâsın (1), ta'bîrini (1), ziyâreti (1), zulmü (1).

34.3. İsim + fiil ilişkileri

34.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁷²

Taranılan metinlerde fiilin 2984 kez 1109 ayrı isim unsuruyla birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru nesne, tamlayıcı, zarf konumundadır.

34.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

İt-/Et- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 2193 isim unsuru nesne olarak kullanılmıştır.

- (5) Nidem ki zikrini diyâr-ı dil-nevâz etsem
Ne tan ger sûz ile âh u figân u yâ niyâz etsem (ŞD/219)
- (6) Hayât âbını içip dirildi mâhi-i tiğ
Bu ayşu etmedi İskendere Hakk erzâni (NB/112)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da ise *niyâz*, *ayş* isimlerinin yönelme hâli ile nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Et-

Yalın hâl eki

'Afv (3), âgâz (1), ağalığ (1), ağaz (1), âğâz (1), ah (14), âh (18), âh ü enîn (1), ahd (3), âheng (3), alkış (1), 'amel (1), âmin (3), 'âr (1), âr (2), arz (23), arzû (3), âşinalığ (1), âşinâlıklar (1), atalığ (1), ayb (8), ayş (11), ayşu (2), azm (5), bahs (1), baht u sa'âdet (1), bayram (1), bâzâr (4), belâ (1), bend (1), beyân (2), bezl (1), bî-nihâyet (1), biryân (2), bî-vefâliğ (1), bi-vefâlıklar (1), bug (1), bûse (1), buyrug (1), buyuruk (1), bühân (1), bühâtân (1), bünyâd (2), bürûdet (1), büryân (1), câdûluk (1),

⁷² Öztürk (2008: 1065,1076) *it-/et-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

cefâ (2), cehd (4), ceng (4), cerr (3), cevlân (1), cevr (11), cezâlar (1), cûş (9), cüyüş (1), çâk (10), çerh (1), dâ'ire (1), da'va (1), da'vâ (1), da'vet (2), da'vî (1), dad (1), dâd (2) dâm (1), def' (2), delâlet (4), der-miyân (1), ders (2), devâ (2), devr (7), dikicilik (1), dil ü cân (1), dil-âverlikler (1), dilek (1), dil-rübâlîğ (1), dirîğ (8), dirlik (1), diyar (1), doğruluk (1), du'a (2), du'alar (2), du'âlar (2), dua (1), düşnâm (1), edâ (1), efgân (3), el bir (1), elimle (1), emr (3), endişe (1), envâr (1), eser (4), esîr (1), eşk-bâr (1), evkât (1), eylük (1), ezber (3), fahr (3), farh (1), fark (6), farz (1), fâsd (2), fasl (1), fâş (2), fâyide (4), fazl (2), fedâ (2), ferâğ (1), feragat (1), ferâgat (1), ferâmûş (1), feryâd (6), feth (4), fevt (2), feyz (2), fidâ (1), figan (1), figân (5), fikr (3), fîrce (1), fütûh (1), gam (1), gâret (2), gargara (2), gark (4), gavgâ (1), gazâ (1), gazab (1), gazâyı (1), gedaliğ (1), geşt (1), girye (1), göç (1), göz (2), gulgul (1), gunc u delâl (1), gurur (1), gurûr (1), gûş (2), gûş-mâl (1), günâh (1), güzer (4), hâb (2), hacâmat (2), hacc (1), hâdis (1), hak (1), hall (4), hamâkat (1), haml (1), harc (1), harekât (1), hareket (1), hâsıl (1), hat isnadın (1), hata (1), hatm (1), havf (5), hayâ (2), hayâsızlık (1), hayr (1), hayvanlığ (1), haz (1), hazer (2), hazz (1), hesab (1), heves (5), hıdmet (3), hıdmetler (1), hıffet (1), hıfz (3), hulâf (1), hışm (4), hızâb (1), hidâyet (2), hikâyet (3), himâyet (1), himmet (2), hitâb (1), hizmet (1), hizmetler (1), hukne (1), huruc (1), hurûş (2) husrevâ (1), Hutûr (1), hücum (1), hükm (4), hürmet (2), hüsn (1), ıslâh (1), itnâb (1), ıyd (1), ıyş (3), ızhar (1), ibâdet (2), ibrâm (1), ictimâb (1), idlâl (1), idrâk (1), ıftihar (2), ıftihâr (1), ihsân (2), ihtilat (1), ihtimam (1), ihtimâm (1), ihtirâ (1), ihtirâz (1), ihtisâr (1), ihtiyâr (5), ihtiyat (1), ihtiyât (2), ihyâ (1), ihzâr (1), 'ikâb (1), ikrâm (1), ikrâr (3), iktisâb (2), il (1), illet (1), ilticâ (1), iltifât (1), ilzâm (1), imtihân (2), imtinâ (1), in'am (1), inâyet (1), inkar (1), inkâr (3), insâf (1), intihâb (1), intisâb (3), intizâr (1), inzâl (1), isâr (1), isbât (3), isnâd (1), isti'mâl (1), istifsar (1), istiğfâr (2), istiğnâ (1), istikbâl (1), istima (1), istimâ (2), istincâ (1), iş (1), işâret (1), işâretler (1), işler (1), işret (1), 'işret (1), iştihâ (1), itâ'at (1), i'tibar (1), i'tibâr (1), i'tikâd (1), i'timad (1), i'tizar (1), i'tizâr (1), ittifâk (1), iyilik (1), izhâr (2), izzet (2), kabûl (7), kâbz (1), kadr (1), kahr (3), kâr (4), karar (1), karâr (4), kârzâr (1), kasd (25), kasd-ı din (1), kat (1), katl (1), kavut (1), kazâ (1), kelâm (1), kenâr (1), kerem (6), keremler (1), kesb (10), kesf (1), kesr (2), keşf (1), kethudaliğ (1), kısmet (1), kıssa (1), konukluk (2), kuhl (1), kulluk (2), küfr (1), küllî (1), kül (1), lâ'net (1), lâğ (1), lutf (7), lûtf (12), lutf u himâyeti (1), lutf lar (1), mahv (5), mât (1), mecmû'a (1), meded (2), medh (6), mekr (1), men (16),

men' (3), *men'* (1), *menzil* (1), *merhâba* (1), *merhamet* (1), *mesâf* (1), *meyl* (12), *mihn* (1), *mihr ü vefâ* (1), *minnet* (3), *minnetler* (1), *mu'âmele* (1), *mu'tâd* (1), *muhâlefet* (1), *mukâbele* (1), *murâd* (1), *muvâfakat* (1), *mükâleme* (1), *mülâhaza* (1), *müsâ'adet* (1), *müsaferet* (1), *müstecâb* (1), *müşkbâr* (1), *nakl* (1), *nakş* (7), *namâz* (2), *nasîhat* (1), *nâz* (1), *nazar* (13), *nazm* (4), *nesh* (1), *neşât* (1), *nisâr* (9), *nisbet* (5), *niyâz* (1), *niyyetimiz* (1), *nizâ* (2), *nizâ'* (1), *nizâr* (1), *nuş* (1), *nûş* (26), *odunluğ* (1), *oğlanlığ* (1), *ömr* (1), *pâdişâhlık* (1), *padişalığ* (1), *perhîz* (2), *perişanlığ* (1), *pervâz* (1), *pes* (1), *peyvend* (1), *rağm* (1), *rahm* (13), *rahmet* (1), *raks* (2), *re'ayet* (1), *red* (1), *redd* (2), *remz* (1), *reşk* (5), *rivâyet* (3), *rükû* (1), *sa'âdet* (1), *sa'y* (1), *sabâh* (1), *sabr* (18), *sabûhu* (1), *saf* (1), *sahk* (1), *sâkilik* (1), *salâ* (3), *sâpâş* (1), *say* (1), *sayd* (6), *sâz* (4), *sebz secde* (7), *sefer* (4), *selâm* (2), *ser-âgâz* (1), *serkeşlik* (2), *sertlik* (1), *setr* (1), *setr ü sed* (1), *sey* (1), *seyr* (25), *seyrin* (2), *sihr* (3), *sirâyet* (1), *sohbet* (4), *sû* (2), *suç* (1), *sultanlığ* (1), *sûret* (1), *sûz* (1), *sücûd* (3), *Süleymanlığ* (1), *sür'at* (2), *şâh* (1), *şâh* (1), *şebihûn* (1), *şefâ'at* (1), *şehâdet* (2), *şehâdetler* (1), *şeh-mât* (1), *şeker-efşanlığ* (1), *şekk* (2), *şerh* (10), *şeytanlığ* (1), *şifâ* (1), *şikâr* (2), *şikâyet* (7), *şikâyeti* (1), *şükr* (7), *şürû* (1), *şüruh* (1), *şürûh* (1), *ta'arruz* (1), *ta'accüb* (1), *tâ'at* (1), *ta'cil* (1), *tağyir* (1), *tahalliif* (1), *tahammül* (2), *tahammül* (1), *tahrîb* (1), *tahsin* (5), *tahsinler* (1), *tahsînler* (1), *takrir* (1), *takvîyet* (2), *ta'lim* (2), *tama* (1), *tama'* (5), *tamâ'* (2), *tan* (1), *ta'n* (1), *ta'n* (8), *tapu* (1), *tarac* (1), *târâc* (2), *ta'rif* (7), *tasavvur* (1), *tashîh* (1), *tasnîf* (1), *tasrîh* (1), *tasvir* (1), *tasvîr* (1), *tatâvil* (1), *tavâf* (2), *tavf* (1), *ta'yib* (1), *ta'yin* (1), *ta'zim* (1), *tazallüm* (1), *te'lif* (1), *te'sir* (2), *tebdîl* (1), *tecâhül* (1), *tecâvüz* (2), *tecribe* (1), *tedbir* (1), *tedbîr* (2), *tefekür* (1), *teferrüc* (2), *tekâzâ* (2), *tekrar* (1), *tekrâr* (2), *telh* (1), *temennâ* (2), *tenkiye* (2), *terahhum* (4), *terahhum* (3), *tercih* (4), *terennüm* (2), *terk* (33), *tertîb* (1), *tesellî* (1), *teshir* (1), *tesir* (1), *teskîn* (1), *teslim* (2), *teşbih* (1), *teşbîh* (2), *tetâvül* (1), *tevakkuf* (1), *tevbe* (3), *teveffuk* (1), *tevellüd* (2), *teyemmüm* (1), *tezhîb* (1), *tezyin* (1), *timâr* (1), *tîmâr* (3), *tîr-cân* (1), *tulû'* (1), *tûmâr* (1), *ubûr* (1), *ugrılık* (1), *urûc* (1), *ülfet* (2), *va'de* (3), *va'deler* (2), *vahşet* (1), *vahy* (1), *vasf* (10), *vaz* (1), *vefa* (1), *vefâ* (5), *vefâlar* (1), *yâd* (7), *yağma* (1), *yalan* (1), *yarak* (1), *yemin* (1), *yoldaşlık* (1), *zabt* (2), *zahmet* (4), *zamm* (1), *zar* (1), *zâr* (1), *zâr zâr* (1), *zarâfet* (1), *zariliğ* (1), *zâriliğ* (2), *zef-fisan* (1), *zerd* (1), *zevâl* (1), *zevk* (2), *zevk ü safâlar* (1), *zeyn* (5), *zîkr* (11), *zînet* (1), *zinhâr* (1), *ziyâd* (1), *ziyâfet* (1), *zulm* (5), *zühhd* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Et-

Âh ü enîn (1), ayş (2), cevri (1), du'âyı (1), el oyunu (1), emeğin (1), gazâyı (1), hat isnadın (1), ihsânı (1), lutf u himâyeti (1), niyyetimiz (1), ölü toprağı (1), seyrin (2), şikâyeti (1).

İt-

'Adl (1), 'afv (2), âgâz (1), âh (20), 'ahd (5), âheng (2), 'amel (7), âmîn (1), arz (1), 'arz (22), arzû (1), âvâz (2), 'ayb (1), 'ayş (2), 'azâb (10), 'azim (1), 'azm (5), bahş (2), bast (1), bâzâr (2), bed-âyîn (1), beşâret (1), beyân (8), bezl (1), buhl (1), buhûr (2), buyuruk (1), bühtân (1), cahîm (1), cân (1), terkin (1), cây (1), cehd (8), cemâ'at (1), ceng (1), cenk (3), cer cevlân (3), cevr (5), ceyhûn (1), cezb (1), cidâl (1), cimâ' (2), cûş (3), cünbiş (1), cürm (1), çâk (7), çâk çâk (1), çeng (1), da'vet (4), dâd (1), dâd sarmag (1), dâr (1), def' (4), delâlet (5), der-miyân (1), dervîşlik devâ (2), devr (3), dikkat (2), dirîg (1), dîvân (2), du'â (5), du'âlar (1), efgân (1), efsûn (1), el bir (1), emr (4), eser (3), eyülikler (1), ezber (1), fahr (4), fâl farz (3), fazl (2), feryâd (5), fesâd (2), fevt (2), feyz (1), figan (1), fikr (10), gâret-i îmân (1), gargara (1), gark (8), gazâ (1), gazab (2), gerdiş (1), gulâf (1), gybet (1), gurûb (1), gusl (1), gûş (3), günâh (1), haber (1), hac (1), hacâmet (1), hacc (2), hal (1), hall (1), harc (1), hareket (1), hased (3), hâsil (3), haşm (4), hatm (1), havf (1), hayâl (1), hayf (1), hayfları (1), heves (2), heybet (1), hıdmet (1), hıfz (3), hışm (9), hıyânet (1), hicret (1), hidmet (2), hîle (2), hisâb (2), hutûr (1), huzûr (1), hükûm (22), hüküm (1), hüner (1), isrâr (1), 'ıyş (1), 'ibâdet (3), 'ibâdetümüz (1), ibtidâ (1), icrâ (1), ihtilâf (3), ihtirâ' (1), ihtisâr (2), ihtiyac (1), ihtiyâr (6), ihtiyât (2), ihzâr (1), 'ikâb (2), ikrâr (7), ilam (1), ilham (1), iltimâs (1), imâmetlik (1), imâmlık (3), inkâr (6), insâf (1), inşâ (1), intikâm (1), isgâ (1), isrâf (2), istigfâr (2), istihzâ (2), istinşâk (1), iş (3), işarat (1), işâret (3), i'tikâd (20), i'tikâf (1), ittibâ' (1), ittifâk (7), 'izzet (1), kabul (1), kabûl (11), kâhellik (3), kahr (3), kanâ'at (2), kanlığ (1), kâr (3), karâr (9), kargaşa (1), kasd (20), kaşın tırâş (1), kat' (3), kat'-ı zünnâr (1), katl (1), kayd (2), kazab (2), kenâr (1), kesb (1), keşf (3), kıyâm (1), kıyâs (3), kibr (1), kifâyet (2), kîl ü kâl (1), kovculuk (1), kullıg (1), kullık (4), kulluk (2), kûşîş (1), kürelik (1), lagv (1), lutf (4), mahabbet (1), mazmaza (1), medh (2), men (1), men' (3), mesh (2), meyl (4), mihr (1), misvâk (1), muhâlefet (2), mü'ezzinlik (1), mülâzemet (1), münâcât (2), münîr (1), müsâreat (1), müşâhede (1), mütâla'a (2), nakl (2), nâliş (12), nâlişler

(1), nasîhat (2), nâz (2), nazar (3), nehy (1), nesh (1), nezr (1), nikâh (1), nisâr (2), nisbet (2), niyâz (4), niyyet (4), nizâ' (1), nûş (6), ra'duñ (1), rabt (1), ragbet (1), rahm (8), rahmet (1), raks (1), redd (2), reşk (2), revân (1), rihlet (1), ri'âyet (2), rivâyet (1), rükû'î (1), sa'y (2), sabr (10), sahâvet (1), salâ (2), sarf (4), savaş (2), say (3), sayd (4), sâye (1), sâz (1), sazılık (1), sebak (1), secde (9), sefer (3), sehv (5), senâ (1), seyr (9), seyrân (3), sihr (1), siyâset (1), söz (1), su'âl (1), sulh (2), sücûd (1), sünnet (1), süstlik (3), şakk (1), şeb-revlik (1), şefâ'at (2), şerh (10), şerm (1), şikâr (2), şikâyet (3), şübhe (1), şükr (14), şükür (1), şümâr (1), tâ'at (1), ta'n (3), tafsîl (9), tafsîl (1), tahâret (1), tahrîr (1), tahrîr (2), tahsîl (1), tahsin (1), tahsîs (1), takdîr (1), takrîr (1), taksir (1), taksîrlik (1), taleb (1), tama' (1), tamaşa (2), tarh (1), tasadduk (1), tasarruf (2), tasavvur (4), tavâf (3), tavzîh (1), te'emmül (1), te'vîl (2), tebessüm (1), tecellâ (4), tefahhus (1), tefâhür (1), teferrüc (3), tehdîd (1), tekâsül (3), tekbîr (2), tekebbürlik (1), tekrâr (1), telkîn mi (1), temettu'(1), tenâvül (1), tenfîz (1), terahhum (4), tercih (1), terk (63), terkin (1), tesbih (2), teskîn(1), teşbih (1), teşbîh (6), teşbîhler (1), teşrîf (1), teşvîş (1), tevakkuf (1), tevbe (4), teveccüh (1), tevekkül (3), tevfik (1), timâr (1), tîmâr (5) tohınç (1), tulû (1), tulû' (1), tulû' (1), ugruluk (1), 'ûd (1), 'umre (1), ün (1), vâh (1), vakf (1), vasf (6), vasiyyet (3), vaz'(1), vefâ (1), vehm (1), yad (1), yâd (9), yağma (2), yakınlık (4), yarağ (1), yarak (2), yaramazlık (1), yardım (2), yimek içmek (1), yoriyış (1), zabt (2), zafer (1), zârılık (1), zâri (1), zevâl (1), zeyn (11), zikr (9), zina (1), zinâ ziyâret (2), zuhûr (1), zulm (3), zühd (2), Zühre (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

İt-

Figâmı (1), gümânı (1), hayfları (1), hükmi (1), 'ibâdetümüz (1), midhati (1), niyâzı (1), recâsın (1), ta'birini (1), ziyâreti (1), zulmü (1).

34.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Fiil ile kurulan birleşik fiil yapılarında 791 isim unsuru yalın hâlde zarf olarak kullanılmıştır.

(5) Zülfüññ bend-i kemendine giriftâr ideli

Her gice derd ü gamuñdan Cem'i görseñ ne çeker (CS/93)

- (6) Iraklığın eydem anuñ bilesin
Sıdk-ıla ger salavât hoş êdesin (YZ/129)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *giriftâr*, *işarat* isimlerinin yalın hâlde zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Et-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âbâd (1), ad (1), âdem (1), âdet (1), âheng (2), âhîr (1), zamân (1), ahmer (1), ahsen (1), al (1), ala (1), âlet (1), altın (4), âm (1), anber (1), artuğ (1), aruk (1), âsân (1), âşık (1), aşikar (1), âşikâr (5), aşina (1), âşiyâne (1), atâ (2), ayân (1), 'ayân (2), az (1), âzâd (5), aziz (1), bahr (1), bâtil (1), bedel (1), bedr (2), bende (1), benzer (1), beraber (1), berâber (1), ber-dâr (1), bîdâr (1), bî-dermân (1), bî-haber (1), bî-hod (1), bî-hûş (2), bî-karâr (1), bî-kenar (1), bîmar (1), bî-nazir (1), bir (1), bizâr (3), boş (1), bulamac (1), câ (1), câm (1), cân (1), cây (1), cem (2), cem' (3), cem' (1), cemşid (1), cennetül-mevâ (1), cevân (2), ciğer (1), ciğer-düz (1), cuvân (1), cüdâ (2), çenber (1), çevgan (1), çîn (2), çoğ (1), dâ'im (1), darüs-selam (1), dehr (1), deli (1), delil (1), dellâl (2), der-be-der (1), dermân (2), deryâ (1), dest-keş (1), devlet (1), dîn-fürûş (1), dîvâne (1), dost (1), duhân (1), dûn (1), dûr (1), düğ gün (1), düşmen (1), ebededeher (1), esîr (1), eşref (1), eyü (1), fakîr (1), fâş (5), ferah (2), ferrâş (1), fesâne (1), fettân (1), galat (1), garib (1), garîb (1), gayb (1), gevez (1), geri (1), germ (4), gevher (1), gevher-efşân (1), gıda (1), girev (1), giryân (1), gûya (1), gümüş (1), hacil (1), hâk (5), hâkir (1), hâk-rîz (1), halal (1), halâs (4), hâl-dâne (1), hâlis (1), hamra (1), hançer (2), handân (1), hâr (1), harâb (6), harâm (3), harc (6), harç (1), hâsıl (1), hayr (1), hayrân (2), hâzır (1), hazin (1), heba (1), hedef (1), helâk (5), helâl (1), helâl u harâm (1), helâl (1), hiç (1), hilâl (1), hindû (1), hoş (3), hôt (3), hoş-büy (1), humâr (1), hun-ı dil (1), hurrem (2), hûşe-çîn (1), huşk (2), ırağ (2), irak (1), ırmak (1), ıyd (1), ihyâ (3), imâret (1), iri (1), iyi kadem (1), kâfur (1), kâmil (1), kâm-rân (1), kan (3), kardaş (1), kati (1), kavî (1), kebâb (1), kec (1), kesâd (1), kevser (1), kible (1), kısmet (1), kîssa-hân (1), kör (1), kul (1), kurbân (1), kül (3), külah (1), kütâh (1), la'l (2), la'l-pûş (1), la'l-renk (1), lâ'l (2), lal (1), leziz (1), ma'mûr (1), mah (1), mahmûr (2), mahrem (1), makâm (2), makbûl (3), maksûd mareke-gah (1), mât (3), me'vâ Mecnun mecnûn (1), melce' ü mevâ (1), menzil (2), merhem (1), mest (3), meyl (2), mu'attar (2), mu'attar (2), mukîm (1),

musahhar (1), muvâfık (1), muzmer (1), mübtelâ (1), müheyyâ (1), mühyemin (1), mükedder (1), mükerrer (3), mülk (1), münevver (1), müsta'idd-i nazar (1), müşerref (1), müşg (1), müttekâ (1), müyesser (1), müzeyyen (1), nâ-murâd (1), nâ-peydâ (1), nem (2), nerdibân (1), nerm (1), nezzâre (1), nihân (4), nikâb (2), nişân (5), nûr-bahş (1), nûrânî od (1), ölü toprağı (1), pak (1), pâk (5), pâ-mâl (2), pay-mal (1), per ü bal (1), perişan (1), perişân (1), pervâz (1), peykâr (1), pinhan (1), pinhân (1), pür (4), pür-anber(1), pür-eşk (1), pür-mey (1), pür-nûr (1), revân (6), rismân (1), rusvâ (1), rûşen (6), rüsvây (1), rüsvâ-yı halk (1), saadet-mend (2), sâbit (1), sağı (1), sâhir (1), sâkin (1), sâkin (1), sebep (1), sebt (1), serâb (1), ser-defter (1), sermest (1), serv (1), server (1), seyl-âb (1), siper (1), subh (1), sultân (1), süst (1), şâd (5), şâdıman (2), şah (1), şâh (1), şâm (1), şarab (1), şart (1), şeb şebih (1), şehd ü şekker (1), şehid (1), şeydâ (1), şi'âr (1), şikâr (5), şimâl tab' (1), tâc (1), tâli (1), târik (1), târik (1), târmâr (1), târumâr (2), taş (2), tâtâr (1), tâze vü ter (1), telef temâm (1), teng ü tar (1), ter (2), tercemân (1), teşne (1), tuğ (1), tığ (1), tîz (2), top (1), toprak (1), tu'me (1), türab (1), uryân (1), üstâd (2), üstivâr (1), vâlih (1), var (2), vâris (1), virân (3), yaku (4), yâkut (1), yalın (1), yâr (1), yaramaz (1), yeksân (1), yenir (1), yer (2), yir (1), yoş (1), zâ'il (1), zâr (3), zâyil (1), zebûn zehr (1), zer (1), zerd (1), zer-nişân (1), zînet (2), zir ü zeber (1), ziyâd (1), ziyâde (1), ziyân (1), ziyân (7), zünnâr (1), zür zeber (1).

İt-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (1), âb-dâr (1), âb-ı revân (1), âdet (1), ağ (1), 'akd (1), âl (1), 'anberîn (1), asan (1), assı (1), âşikâr (2), ayruk (1), 'ayân (2), 'ayyâr (1), az (1), âzâd (1), bâtul (1), bellü (2), bend (2), berâber (1), ber-dâr (2), berk (4), bigâne (1), bî-karâr (2), bimâr (1), bülend (1), bünyâd (1), cân (1), cem' (2), cevâb (1), çevgân (1), da'vî (1), dağ (1), dâl (2), dâm (1), dar (1), dermân (1), dîvâne (1), dūr (1), ebter (1), eksük (5), esîr (1), ez-ber (1), fâsid (4), fâş (4), fâyide (1), fitrâk-i dil ü cân (1), gam-ı 'ışk (1), germ (3), girân (1), giriftâr (1), gizlü (1), gurbet (1), gül-âb (1), gül-gün (1), gül-sitân (1), gül-şen (1), hâk (3), hâk (2), halal (1), halâl (1), halâs (2), hâmûş (1), harâb (3), harâb-ı seyl-i eşk (1), harac u harc (1), harâm (1), harc (3), hâsil (5), hâtem (1), hâzır (1), hedef (1), helâk (8), helâl (1), hezâr (1), hilâl (2), hizmetkâr (1), hoş (2), humâr (1), hûn (1), hûr (1), irag (1), irâğ (1), imâm (2), işci (1), kaba (1), kâfir (1), kan (8), karañu (1), karañuluk (1), kebâb (1), kemha (1), kenâr (2), kible

(1), *kısmet* (1), *kinâr* (1), *kolay* (1), *kolmaş* (1), *kubur* (1), *kul* (2) *kurbân* (5), *kül* (1), *lâle-zâr* (1), *lâyık* (1), *lezîz* (1), *ma'lûm* (1), *ma'mûr* (2), *mağrûr* (1), *mahrem* (1), *mahrûm* (2), *makâm* (2), *mecnûn* (1), *Mecnûn* (1), *meftûn* (1), *mekrûh* (1), *mekrûh* (3), *mescid* (1), *mesken* (4), *meşhûr* (1), *mevzûn mezâr* (1), *mihmân* (1), *mu'ayyen* (1), *muhâlif* (2), *muhkem* (2), *muhtac* (6), *murdâr* (2), *müdâm* (1), *münevver* (1), *müsûlmân* (1), *müşgîn* (1), *nâfiz* (1), *nâkıs* (1), *nâlân* (3), *nesne* (1), *nihân* (2), *nişân* (1), *nûr* (2), *ortak pâk* (2), *pâ-mâl* (2), *perîşân* (2), *perrân* (1), *pinhân* (2), *pister pür* (2), *pür-hûn* (1), *rakib* (1), *rengîn* (1), *rismân* (1), *rûşen* (2), *sadaka* (1), *sebt sergerdân* (1), *siper* (1), *sürü* (1), *şâd* (3), *şart* (1), *şermende* (1), *şerm-sâr* (2), *tamam* (1), *tamâm* (4), *tanşuk* (1), *târ-mâr* (1), *temâm* (1), *tinab* (1), *toprağ* (1), *tutsak* (1), *ummân* (1), *üstâd* (1), *vâcib* (3), *vatan* (1), *vesvese* (1), *virân* (4), *yağ* (1), *yakınrak* (1), *yâr* (1), *yesir* (1), *yığnak* (1), *yir* (3), *yol* (1), *yoldaş* (3), *zâhir* (1), *zâr* (1), *zâyî'*(1), *zebun* (1), *zencîr* (1), *zer* (2), *zer-nâv-dân* (1), *zîbâ* (1), *ziyân* (7).

34.3.2. Anlam ilişkileri

Birleşik fiil yapısında 2984 farklı isimle toplam 1109 örneği tespit edilen *it-/et-* fiili anlam ilişkileri bakımından temel anlam + temel anlam ve temel + yan anlam ilişkisi şeklinde karşımıza çıkar.

34.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

34.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Fiil, 2193 örnekte temel anlam + temel anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *İt-/Et-* fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *it-/et-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür.

- (7) Nidem ki zikrini diyâr-ı dil-nevâz etsem
Ne tan ger sûz ile âh u figân u yâ niyâz etsem (ŞD/219)
- (8) Hayât âbını içip dirildi mâhi-i tiğ
Bu ayşî etmedi İskendere Hakk erzâni (NB/112)

Yukarıdaki cümlede nesne konumunda bulunan *niyâz*, *ayş* isimleri *et-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda, fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

Et:

Yap-, et-: *'Afv et- (3)*, *âgâz et- (1)*, *ağalığ et- (1)*, *ağaz et- (1)*, *âğâz et- (1)*, *ah et- (14)*, *âh et- (18)*, *âh ü enîn et- (1)*, *ahd et- (3)*, *âheng et- (3)*, *alkış et- (1)*, *'amel et- (1)*, *âmin et- (3)*, *'âr et- (1)*, *âr et- (2)*, *arz (23)*, *arzû et- (3)*, *âşinalığ et- (1)*, *âşinâlıklar et- (1)*, *atalıg et- (1)*, *ayb et- (8)*, *ayş et- (11)*, *ayşı et- (2)*, *azm et- (5)*, *bahs et- (1)*, *baht u sa 'âdet et- (1)*, *bayram et- (1)*, *bâzâr et- (4)*, *belâ et- (1)*, *bend et- (1)*, *beyân et- (2)*, *bezl et- (1)*, *bî-nihâyet et- (1)*, *biryân et- (2)*, *bî-vefâlığ et- (1)*, *bi-vefalıklar et- (1)*, *bug et- (1)*, *bûse et- (1)*, *buyrug et- (1)*, *buyuruk et- (1)*, *bühtan et- (1)*, *bühtân et- (1)*, *bünyâd et- (2)*, *bürûdet et- (1)*, *büryân et- (1)*, *câdûluk et- (1)*, *cefâ et- (2)*, *cehd et- (4)*, *ceng et- (4)*, *cerr et- (3)*, *cevlân et- (1)*, *cevr et- (11)*, *cevrini et- (1)*, *cezâlar et- (1)*, *cûş et- (9)*, *cüyüş et- (1)*, *çâk et- (10)*, *çerh et- (1)*, *dâ'ire et- (1)*, *da'va et- (1)*, *da'vâ et- (1)*, *da'vet et- (2)*, *da'vî et- (1)*, *dad et- (1)*, *dâd et- (2)*, *dâm et- (1)*, *def' et- (2)*, *delâlet et- (4)*, *der-miyân et- (1)*, *ders et- (2)*, *devâ et- (2)*, *devr et- (7)*, *dikicilik et- (1)*, *dil ü cân et- (1)*, *dil-âverlikler et- (1)*, *dilek et- (1)*, *dil-rübâlığ et- (1)*, *dirîğ et- (8)*, *dirlik et- (1)*, *diyar et- (1)*, *doğruluk et- (1)*, *du'a et- (2)*, *du'alar et- (2)*, *du'âlar et- (2)*, *du'âyı et- (1)*, *dua et- (1)*, *düşnâm et- (1)*, *edâ et- (1)*, *efgân et- (3)*, *el bir et- (1)*, *el oyunu et- (1)*, *elimle et- (1)*, *emeğin et- (1)*, *emr et- (3)*, *endişe et- (1)*, *envâr et- (1)*, *eser et- (4)*, *esîr et- (1)*, *eşk-bâr et- (1)*, *evkât et- (1)*, *eylük et- (1)*, *ezber et- (3)*, *fahr et- (3)*, *farh et- (1)*, *fark et- (6)*, *farz et- (1)*, *fasd et- (2)*, *fasl et- (1)*, *fâş et- (2)*, *fâyide et- (4)*, *fazl et- (2)*, *fedâ et- (2)*, *ferâg et- (1)*, *feragat et- (1)*, *ferâgat et- (1)*, *ferâmûş et- (1)*, *feryâd et- (6)*, *feth et- (4)*, *fevt et- (2)*, *feyz et- (2)*, *fidâ et- (1)*, *figan et- (1)*, *figân et- (5)*, *fikr et- (3)*, *fürce et- (1)*, *fütûh et- (1)*, *gam et- (1)*, *gâret et- (2)*, *gargara et- (2)*, *gark et- (4)*, *gavgâ et- (1)*, *gazâ et- (1)*, *gazab et- (1)*, *gazâyı et- (1)*, *gedalığ et- (1)*, *geşt et- (1)*, *giryet et- (1)*, *göç et- (1)*, *göz et- (2)*, *gulgul et- (1)*, *gunc u delâl et- (1)*, *gurur et- (1)*, *gurûr et- (1)*, *gûş et- (2)*, *gûş-mâl et- (1)*, *günâh et- (1)*, *güzer et- (4)*, *hâb et- (2)*, *hacâmat et- (2)*, *hacc et- (1)*, *hâdis et- (1)*, *hak et- (1)*, *hall et- (4)*, *hamâkat et- (1)*, *haml et- (1)*, *harc et- (1)*, *harekât et- (1)*, *hareket et- (1)*, *hâsıl et- (1)*, *hat isnadın et- (1)*, *hata et- (1)*, *hatm et- (1)*, *havf et- (5)*, *hayâ et- (2)*, *hayâsızlık et- (1)*, *hayr et- (1)*, *hayvanlığ et- (1)*, *haz et- (1)*, *hazer et-*

(2), hazz et- (1), hesab et- (1), heves et- (5), hidmet et- (3), hidmetler et- (1), huffet et- (1), hıfz et- (3), hulâf et- (1), hısm et- (4), huzâb et- (1), hidâyet et- (2), hikâyet et- (3), himâyet et- (1), himmet et- (2), hitâb et- (1), hizmet et- (1), hizmetler et- (1), hukne et- (1), huruc et- (1), hurûş et- (2) husrevâ?? et- (1), Hutûr et- (1), hücûm et- (1), hükme et- (4), hürmet et- (2), hüsn et- (1), islâh et- (1), itnâb et- (1), ıyd et- (1), ıyş et- (3), izhar et- (1), ibâdet et- (2), ibrâm et- (1), ictinâb et- (1), idlâl et- (1), idrâk et- (1), iftihar et- (2), iftihâr et- (1), ihsân et- (2), ihsânı et- (1), ihtilat et- (1), ihtimam et- (1), ihtimâm et- (1), ihtirâ et- (1), ihtirâz et- (1), ihtisâr et- (1), ihtiyâr et- (5), ihtiyat et- (1), ihtiyât et- (2), ihyâ et- (1), ihzâr et- (1), 'ikâb et- (1), ikrâm et- (1), ikrâr et- (3), iktisâb et- (2), il et- (1), ilkâ et- (1), illet et- (1), ilticâ et- (1), iltifât et- (1), ilzâm et- (1), imtihân et- (2), imtinâ et- (1), in'am et- (1), inâyet et- (1), inkar et- (1), inkâr et- (3), insâf et- (1), intihâb et- (1), intisâb et- (3), intizâr et- (1), inzâl et- (1), isâr et- (1), isbât et- (3), isnâd et- (1), isti'mâl et- (1), istihsar et- (1), istiğfâr et- (2), istiğnâ et- (1), istikbâl et- (1), istima et- (1), istimâ et- (2), istincâ et- (1), iş et- (1), işâret et- (1), işâretler et- (1), işler et- (1), işret et- (1), 'işret et- (1), iştihâ et- (1), itâ'at et- (1), i'tibar et- (1), i'tibâr et- (1), i'tikâd et- (1), i'timad et- (1), i'tizar et- (1), i'tizâr et- (1), ittifâk et- (1), iyilik et- (1), izhâr et- (2), izzet et- (2), kabûl et- (7), kâbz et- (1), kadr et- (1), kahr et- (3), kâr et- (4), karar et- (1), karâr et- (4), kârzâr et- (1), kasd (25), kasd-ı dîn et- (1), kat et- (1), katl et- (1), kavut et- (1), kazâ et- (1), kelâm et- (1), kenâr et- (1), kerem et- (6), keremler et- (1), kesb et- (10), kesf et- (1), kesr et- (2), keşf et- (1), kethudalığ et- (1), kısmet et- (1), kıssa et- (1), konukluk et- (2), kuhl et- (1), kulluk et- (2), küfr et- (1), küllî et- (1), küll et- (1), lâ'net et- (1), lâg et- (1), lutf et- (7), lûtf et- (12), lutf u himâyeti et- (1), lutflar et- (1), lûtf mâhülyâ et- (1), mahv et- (5), mât et- (1), mecmû'a et- (1), meded et- (2), medh et- (6), mekr et- (1), men et- (16), men' et- (3), men' et- (1), menzil et- (1), merhâba et- (1), merhamet et- (1), mesâf et- (1), meyl et- (12), mihn et- (1), mihr ü vefâ et- (1), minnet et- (3), minnetler et- (1), mu'âmele et- (1), mu'tâd et- (1), muhâlefet et- (1), mukâbele et- (1), murâd et- (1), muvâfakat et- (1), mükâleme et- (1), mülâhaza et- (1), müsâ'adet et- (1), müsâferet et- (1), müstecâb et- (1), müşkbâr et- (1), nakl et- (1), nakş et- (7), namâz et- (2), nasîhat et- (1), nâz et- (1), nazar et- (13), nazm et- (4), nesh et- (1), neşât et- (1), nisâr et- (9), nisbet et- (5), niyâz et- (1), niyyetimiz et- (1), nizâ et- (2), nizâ' et- (1), nizâr et- (1), nuş et- (1), nûş (26), odunluğ et- (1), oğlanlığ et- (1), ömr et- (1), pâdişâhlik et- (1), padişalığ et- (1), perhîz et- (2),

perişanlıĝ et- (1), pervâz et- (1), pes et- (1), peyvend et- (1), raĝm et- (1), rahm et- (13), rahmet et- (1), raks et- (2), re'ayet et- (1), red et- (1), redd et- (2), remz et- (1), reşk et- (5), rivâyet et- (3), rükû et- (1), sa'âdet et- (1), sa'y et- (1), sabâh et- (1), sabr et- (18), sabûhu et- (1), saf et- (1), sahk et- (1), sâkilik et- (1), salâ et- (3), sâpâş et- (1), say et- (1), sayd et- (6), sâz et- (4), sebz secde et- (7), sefer et- (4), selâm et- (2), ser-âgâz et- (1), serkeşlik et- (2), sertlik et- (1), setr et- (1), setr ü sed et- (1), sey et- (1), seyr et- (25), seyrin et- (2), sihr et- (3), sirâyet et- (1), sohbet et- (4), sû et- (2), suç et- (1), sultanlıĝ et- (1), sûret et- (1), sûz et- (1), sücûd et- (3), Süleymanlıĝ et- (1), sür'at et- (2), şâh et- (1), şâh et- (1), şebihûn et- (1), şefâ'at et- (1), şehâdet et- (2), şehâdetler et- (1), şeh-mât et- (1), şeker-efşanlıĝ et- (1), şekk et- (2), şerh et- (10), şeytanlıĝ et- (1), şifâ et- (1), şikâr et- (2), şikâyet et- (7), şikâyeti et- (1), şükr et- (7), şürû et- (1), şüruh et- (1), şürûh et- (1), ta'arruz et- (1), ta'accüb et- (1), tâ'at et- (1), ta'cil et- (1), taĝyir et- (1), tahallüf et- (1), tahammül et- (2), tahammül et- (1), tahrib et- (1), tahsin et- (5), tahsinler et- (1), tahsînler et- (1), takrir et- (1), takviyet et- (2), ta'lim et- (2), tama et- (1), tama' et- (5), tamâ' et- (2), tan et- (1), ta'n et- (1), ta'n et- (8), tapu et- (1), tarac et- (1), târâc et- (2), ta'rif et- (7), tasavvur et- (1), tashîh et- (1), tasnîf et- (1), tasrîh et- (1), tasvir et- (1), tasvîr et- (1), tatâvil et- (1), tavâf et- (2), tavf et- (1), ta'yib et- (1), ta'yin et- (1), ta'zim et- (1), tazallüm et- (1), te'lif et- (1), te'sir et- (2), tebdîl et- (1), tecâhül et- (1), tecâvüz et- (2), tecrîbe et- (1), tedbir et- (1), tedbîr et- (2), tefekkür et- (1), teferrüc et- (2), tekâzâ et- (2), tekrar et- (1), tekrâr et- (2), telh et- (1), temennâ et- (2), tenkiye et- (2), terahhum et- (4), terahhum et- (3), tercih et- (4), terennüm et- (2), terk (33), tertîb et- (1), tesellî et- (1), teshir et- (1), tesir et- (1), teskîn et- (1), teslim et- (2), teşbih et- (1), teşbîh et- (2), tetâvül et- (1), tevakkuf et- (1), tevbe et- (3), teveffuk et- (1), tevellüd et- (2), teyemmüm et- (1), tezhîb et- (1), tezyin et- (1), timâr et- (1), tîmâr et- (3), tîr-cân et- (1), tulû' et- (1), tûmâr et- (1), ubûr et- (1), ugrılık et- (1), urûc et- (1), ülfet et- (2), va'de et- (3), va'deler et- (2), vahşet et- (1), vahy et- (1), vasf et- (10), vaz et- (1), vefa et- (1), vefâ et- (5), vefâlar et- (1), yâd et- (7), yağma et- (1), yalan et- (1), yarak et- (1), yemin et- (1), yoldaşlık et- (1), zabt et- (2), zahmet et- (4), zamm et- (1), zar et- (1), zâr et- (1), zâr zâr et- (1), zarâfet et- (1), zariliĝ et- (1), zâriliĝ et- (2), zef-fisan et- (1), zerd et- (1), zevâl et- (1), zevk et- (2), zevk ü safâlar et- (1), zeyn et- (5), zikr et- (11), zînet et- (1), zinhâr et- (1), ziyâd et- (1), ziyâfet et- (1), zulm et- (5), zühhd et- (1).

İt-

Yap-, et-: *Âb it- (1), âb-dâr it- (1), âb-ı revân it- (1), âdet it- (1), ‘adl it- (1), ‘afv it- (2), âgâz it- (1), ağ it- (1), âh it- (20), ‘ahd it- (5), âheng it- (2), ‘akd it- (1), âl it- (1), ‘amel it- (7), âmîn it- (1), ‘anberîn it- (1), ‘arz it- (22), arz it- (1), arzû it- (1), asan it- (1), assı it- (1), âşikâr it- (2), âvâz it- (2), ‘ayân it- (2), ‘ayb it- (1), ‘ayş it- (2), ayruk it- (1), ‘ayyâr it- (1), az it- (1), ‘azâb it- (10), âzâd it- (1), ‘azim it- (1), ‘azm it- (5), bahş it- (2), bast it- (1), bâtul it- (1), bâzâr it- (2), bed-âyîn it- (1), bellü it- (2), bend it- (2), berâber it- (1), ber-dâr it- (2), berk it- (4), beşâret it- (1), beyân it- (8), bezl it- (1), bigâne it- (1), bî-karâr it- (2), bimâr it- (1), buhl it- (1), buhûr it- (2), buyuruk it- (1), bühtân it- (1), bülend it- (1), bünyâd it- (1), cahîm it- (1), cân it- (2), terkin it- (1), cây it- (1), cehd it- (8), cem‘ it- (2), cemâ‘at it- (1), ceng it- (1), cenk it- (3), cer it- (1), cevâb it- (1), cevlân it- (3), cevr it- (5), ceyhûn it- (1), cezb it- (1), cidâl it- (1), cimâ‘ it- (2), cûş it- (3), cünbiş it- (1), cürm it- (1), çâk it- (7), çâk çâk it- (1), çeng it- (1), çevgân it- (1), da‘vet it- (4), dâd it- (1), dâd sarmag it- (1), dağ it- (1), dâl it- (2), dâm it- (1), dar it- (1), dâr it- (1), da‘vî it- (1), def‘ it- (4), delâlet it- (5), dermân it- (1), der-miyân it- (1), dervîşlik it- (1), devâ it- (2), devr it- (3), dikkat it- (2), dirîg it- (1), dîvân it- (2), dîvâne it- (1), du‘â it- (5), du‘âlar it- (1), dûr it- (1), ebter it- (1), efgân it- (1), efsûn it- (1), eksük it- (5), el bir it- (1), emr it- (4), eser it- (3), esîr it- (1), eyülikler it- (1), ezber it- (1), ez-ber it- (1), fahr it- (4), fâl it- (1), farz it- (3), fâsid it- (4), fâş it- (4), fâyide it- (1), fazl it- (2), feryâd it- (5), fesâd it- (2), fevt it- (2), feyz it- (1), fitrâk-i dil ü cân it- (1), figan it- (1), figânı it- (1), fîkr it- (10), gam-ı ‘ışk it- (1), gâret-i îmân it- (1), gargara it- (1), gark it- (8), gazâ it- (1), gazab it- (2), gerdiş it- (1), germ it- (3), gülâf it- (1), gıybet it- (1), girân it- (1), giriftâr it- (1), gizlü it- (1), gurbet it- (1), gurûb it- (1), gusl it- (1), gûş it- (3), gül-âb it- (1), gül-gûn it- (1), gül-sitân it- (1), gül-şen it- (1), gümânı it- (1), günâh it- (1), haber it- (1), hac it- (1), hacâmet it- (1), hacc it- (2), hâk it- (3), hâk it- (2), hal it- (1), halal it- (1), halâl it- (1), halâs it- (2), hall it- (1), hâmûş it- (1), harâb it- (3), harâb-ı seyl-i eşk it- (1), harac u harc it- (1), harâm it- (1), harc it- (4), hareket it- (1), hased it- (3), hâsıl it- (8), haşm it- (4), hâtem it- (1), hatm it- (1), hayf it- (1), hayâl it- (1), hayf it- (1), hayfları it- (1), hâzır it- (1), hedef it- (1), helâk it- (8), helâl it- (1), heves it- (2), heybet it- (1), hezâr it- (1), hıdmet it- (1), hıfz it- (3), hışm it- (9), hıyânet it- (1), hicret it- (1), hidmet it- (2), hîle it- (2), hilâl it- (2), hisâb it- (2), hizmetkâr it- (1), hutûr it- (1), hoş it- (2), humâr it- (1), hûn it- (1), hûr it- (1), huzûr*

it- (1), *hükm* (22), *hükmi it-* (1), *hüküm it-* (1), *hüner it-* (1), *ırag it-* (1), *ırag it-* (1), *ısrâr it-* (1), *'ıyş it-* (1), *'ibâdet it-* (3), *'ibâdetümüz it-* (1), *ibtidâ it-* (1), *icrâ it-* (1), *ihtilâf it-* (3), *ihtirâ' it-* (1), *ihtisâr it-* (2), *ihtiyac it-* (1), *ihtiyâr it-* (6), *ihtiyât it-* (2), *ihzâr it-* (1), *'ikâb it-* (2), *ikrâr it-* (7), *ılam it-* (1), *ilham it-* (1), *iltimâs it-* (1), *imâm it-* (2), *imâmetlık it-* (1), *imâmlık it-* (3), *inkâr it-* (6), *insâf it-* (1), *inşâ it-* (1), *intikâm it-* (1), *isgâ it-* (1), *ısrâf it-* (2), *istigfâr it-* (2), *istihzâ it-* (2), *istinşâk it-* (1), *iş it-* (3), *işarat it-* (1), *işâret it-* (3), *işci it-* (1), *i'tikâd it-* (20), *i'tikâf it-* (1), *ittibâ'it-* (1), *ittifâk it-* (7), *'izzet it-* (1), *kaba it-* (1), *kabul it-* (1), *kabûl it-* (11), *kâfir it-* (1), *kâhellik it-* (3), *kahr it-* (3), *kan it-* (8), *kanâ'at it-* (2), *kanlığ it-* (1), *kâr it-* (3), *karañu it-* (1), *karañuluk it-* (1), *karâr it-* (9), *kargaşa it-* (1), *kasd it-* (20), *kaşın trâş it-* (1), *kat' it-* (3), *kat'-ı zünnâr it-* (1), *katl it-* (1), *kayd it-* (2), *kazab it-* (2), *kebâb it-* (1), *kemha it-* (1), *kenâr it-* (2), *kesb it-* (1), *keşf it-* (3), *kable it-* (1), *kismet it-* (1), *kıyâm it-* (1), *kıyâs it-* (3), *kibr it-* (1), *kifâyet it-* (2), *kîl ü kâl it-* (1), *kinâr it-* (1), *kolay it-* (1), *kolmaş it-* (1), *kovculuk it-* (1), *kubur it-* (1), *kul it-* (2), *kullıg it-* (1), *kullık it-* (4), *kulluk it-* (2), *kurbân it-* (5), *kûşış it-* (1), *kül it-* (1), *kürelık it-* (1), *lagv it-* (1), *lâle-zâr it-* (1), *lâyık it-* (1), *lezîz it-* (1), *lutf it-* (4), *mahabbet it-* (1), *ma'lûm it-* (1), *ma'mûr it-* (2), *mağrûr it-* (1), *mahrem it-* (1), *mahrûm it-* (2), *makâm it-* (2), *mazmaza it-* (1), *mecnûn it-* (1), *Mecnûn it-* (1), *medh it-* (2), *meftûn it-* (1), *mekrûh it-* (1), *mekrûh it-* (3), *men it-* (1), *men' it-* (3), *mescid it-* (1), *mesh it-* (2), *mesken it-* (4), *meşhûr it-* (1), *mevzûn it-* (1), *meyl it-* (4), *mezâr it-* (1), *midhati it-* (1), *mıhr it-* (1), *mıhmân it-* (1), *misvâk it-* (1), *mu'ayyen it-* (1), *muhâlefet it-* (2), *muhâlif it-* (2), *muhkem it-* (2), *muhtac it-* (6), *murdâr it-* (2), *müdâm it-* (1), *mü'ezzinlik it-* (1), *mülâzemet it-* (1), *münâcât it-* (2), *münevver it-* (1), *münîr it-* (1), *müsâreat it-* (1), *müsülmân it-* (1), *müşâhede it-* (1), *müşğîn it-* (1), *mütâla'a it-* (2), *nâfiz it-* (1), *nâkıs it-* (1), *nakl it-* (2), *nâlân it-* (3), *nâliş it-* (12), *nâlişler it-* (1), *nasihat it-* (2), *nâz it-* (2), *nazar it-* (3), *nehy it-* (1), *nesh it-* (1), *nesne it-* (1), *nezr it-* (1), *nihân it-* (2), *nikâh it-* (1), *nisâr it-* (2), *nisbet it-* (2), *niyâz it-* (4), *niyâzı it-* (1), *niyyet it-* (4), *nizâ' it-* (1), *nişân it-* (1), *nûr it-* (2), *nûş it-* (6), *pâ-mâl it-* (2), *pâk it-* (2), *perîşân it-* (2), *perrân it-* (1), *pinhân it-* (2), *pister pür it-* (2), *pür-hûn it-* (1), *rakib it-* (1), *ra'duñ it-* (1), *rabt it-* (1), *ragbet it-* (1), *rahm it-* (8), *rahmet it-* (1), *raks it-* (1), *recâsın it-* (1), *redd it-* (2), *rengîn it-* (1), *reşk it-* (2), *revân it-* (1), *rihlet it-* (1), *ri'âyet it-* (2), *rismân it-* (1), *rivâyet it-* (1), *rûşen it-* (2), *rükû'ı it-* (1), *sa'y it-* (2), *sabr it-* (10), *sadaka it-* (1), *sahâvet it-* (1), *salâ it-* (2), *sarf it-* (4), *savaş it-* (2), *say it-* (3), *sayd it-*

(4), sâye it- (1), sâz it- (1), sazılık it- (1), sebak it- (1), sebt it- (1), secde it- (9), sefer it- (3), sehv it- (5), senâ it- (1), ser-gerdân it- (1), seyr it- (9), seyrân it- (3), sihr it- (1), siper it- (1), siyâset it- (1), söz it- (1), su'âl it- (1), sulh it- (2), sücûd it- (1), sünnet it- (1), sürü it- (1), süstlük it- (3), şâd it- (3), şakk it- (1), şart it- (1), şeb-revlik it- (1), şefâ'at it- (2), şerh it- (10), şerm it- (1), şermende it- (1), şerm-sâr it- (2), şikâr it- (2), şikâyet it- (3), şübhe it- (1), şükr it- (14), şükür it- (1), şümâr it- (1), tâ'at it- (1), ta'bîrini it- (1), ta'n it- (3), tafsîl it- (9), tafsîl it- (1), tahâret it- (1), tahrir it- (1), tahrîr it- (2), tahsîl it- (1), tahsin it- (1), tahsîs it- (1), takdîr it- (1), takrîr it- (1), taksir it- (1), taksîrlük it- (1), taleb it- (1), tama' it- (1), tamam it- (1), tamâm it- (4), tamaşa it- (2), taşuk it- (1), tarh it- (1), târ-mâr it- (1), tasadduk it- (1), tasarruf it- (2), tasavvur it- (4), tavâf it- (3), tavzîh it- (1), te'emmül it- (1), temâm it- (1), te'vîl it- (2), tebessüm it- (1), tecellâ it- (4), tefahhus it- (1), tefâhür it- (1), teferrüc it- (3), tehdîd it- (1), tekâsül it- (3), tekbîr it- (2), tekebbürlük it- (1), tekrâr it- (1), telkîn mi it- (1), temettu'it- (1), tenâvül it- (1), tenfiz it- (1), terahhum it- (4), tercih it- (1), terk (63), terkin it- (1), tesbih it- (2), teskînit- (1), teşbih it- (1), teşbîh it- (6), teşbîhler it- (1), teşrîf it- (1), teşvîş it- (1), tevakkuf it- (1), tevbe it- (4), teveccüh it- (1), tevekkül it- (3), tevfik it- (1), tınab it- (1), timâr it- (1), tîmâr it- (5) tohınç it- (1), toprağ it- (1), tulû it- (1), tulû' it- (1), tulû' it- (1), tutsak it- (1), 'ûd it- (1), ugruluk it- (1), 'ummân it- (1), umre it- (1), ün it- (1), üstâd it- (1), vâcib it- (3), vâh it- (1), vakf it- (1), vasf it- (6), vasiyyet it- (3), vaz'it- (1), vefâ it- (1), vehm it- (1), vesvese it- (1), virân it- (4), yad it- (1), yâd it- (9), yağ it- (1), yağma it- (2), vatan it- (1), yakınlık it- (4), yakınrak it- (1), yâr it- (1), yarağ it- (1), yarak it- (2), yaramazlık it- (1), yardım it- (2), yesir it- (1), yığnak it- (1), yimek içmek it- (1), yir it- (3), yol it- (1), yoldaş it- (3), yoriyış it- (1), zabt it- (2), zafer it- (1), zâr it- (1), zâhir it- (1), zârılık it- (1), zâri it- (1), zâyî'it- (1), zebun it- (1), zencîr it- (1), zer it- (2), zer-nâv-dân it- (1), zevâl it- (1), zeyn it- (11), zîbâ it- (1), zikr it- (9), zina it- (1), zinâ it- (1), ziyâret it- (2), ziyân it- (7), ziyâreti it- (1), zuhûr it- (1), zulm it- (3), zulmü it- (1), zühhd it- (2), Zühre it- (1).

34.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Toplam 791 örneği olan *it-/et-* fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *hâli edindir-*, *hâle getir-* olmak üzere 1 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (9) *Sabr êdüben* katlangıl uşbu işe
Sabr-ıla her iş çıkar bir gün başa (YZ/163)
- (10) Bildi dil-ber kim sinukludur metâ‘-ı zülfini
Kılca nesnem yog-iken boynuma *sarmag itdi dâd* (CS/62)

İt-/et- fiili yukarıdaki örneklerden (9) ve (10)’da *hâli edindir-*, *hâle getir-* yan anlamlarında, *revân*, *toprak* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Et-

Hâli edin-: *Âbâd et-* (1), *ad et-* (1), *âdem et-* (1), *âdet et-* (1), *âheng et-* (2), *âhîr et-* (1), *zamân et-* (1), *ahmer et-* (1), *ahsen et-* (1), *al et-* (1), *ala et-* (1), *âlet et-* (1), *altın et-* (4), *âm et-* (1), *anber et-* (1), *artuğ et-* (1), *aruk et-* (1), *âsân et-* (1), *âşık et-* (1), *aşikar et-* (1), *âşikâr et-* (5), *aşına et-* (1), *âşiyâne et-* (1), *atâ et-* (2), *ayân et-* (1), *‘ayân et-* (2), *az et-* (1), *âzâd et-* (5), *aziz et-* (1), *bahr et-* (1), *bâtil et-* (1), *bedel et-* (1), *bedr et-* (2), *bende et-* (1), *benzer et-* (1), *beraber et-* (1), *berâber et-* (1), *berdâr et-* (1), *bîdâr et-* (1), *bî-dermân et-* (1), *bî-haber et-* (1), *bî-hod et-* (1), *bî-hûş et-* (2), *bî-karâr et-* (1), *bî-kenar et-* (1), *bîmar et-* (1), *bî-nazir et-* (1), *bir et-* (1), *bizâr et-* (3), *boş et-* (1), *bulamac et-* (1), *câ et-* (1), *câm et-* (1), *cân et-* (1), *cây et-* (1), *cem et-* (2), *cem‘ et-* (3), *cem’ et-* (1), *cemşid et-* (1), *cennetül-mevâ et-* (1), *cevân et-* (2), *çiğér et-* (1), *çiğér-düz et-* (1), *cuvân et-* (1), *cüdâ et-* (2), *çenber et-* (1), *çevgan et-* (1), *çîn et-* (2), *çoğ et-* (1), *dâ‘im et-* (1), *darüs-selam et-* (1), *dehr et-* (1), *deli et-* (1), *delil et-* (1), *dellâl et-* (2), *der-be-der et-* (1), *dermân et-* (2), *deryâ et-* (1), *dest-keş et-* (1), *devlet et-* (1), *dîn-fürûş et-* (1), *dîvâne et-* (1), *dost et-* (1), *duhân et-* (1), *dûn et-* (1), *dûr et-* (1), *düg gün et-* (1), *düşmen et-* (1), *ebededehr et-* (1), *esîr et-* (1), *eşref et-* (1), *eyü et-* (1), *fakîr et-* (1), *fâş et-* (5), *ferah et-* (2), *ferrâş et-* (1), *fesâne et-* (1), *fettân et-* (1), *galat et-* (1), *garib et-* (1), *garîb et-* (1), *gayb et-* (1), *gevez et-* (1), *geri et-* (1), *germ et-* (4), *gevher et-* (1), *gevher-eşân et-* (1), *gıda et-* (1), *girev et-* (1), *giryân et-* (1), *gûya et-* (1), *gümüüş et-* (1), *hacil et-* (1), *hâk et-* (5), *hâkir et-* (1), *hâk-rîz et-* (1), *halal et-* (1), *halâs et-* (4), *hâl-dâne et-* (1), *hâlis et-* (1), *hamra et-* (1),

hançer et- (2), handân et- (1), hâr et- (1), harâb et- (6), harâm et- (3), harc et- (6), harç et- (1), hâsıl et- (1), hayr et- (1), hayrân et- (2), hâzır et- (1), hazin et- (1), heba et- (1), hedef et- (1), helâk et- (5), helâl et- (1), helâl u harâm et- (1), helâl et- (1), hiç et- (1), hilâl et- (1), hindû et- (1), hoş et- (3), hôt et- (3), hoş-bûy et- (1), humâr et- (1), hun-ı dil et- (1), hurrem et- (2), hûşe-çîn et- (1), huşk et- (2), ırağ et- (2), irak et- (1), ırmak et- (1), ıyd et- (1), ihyâ et- (3), imâret et- (1), iri et- (1), iyi kadem et- (1), kâfur et- (1), kâmil et- (1), kâm-rân et- (1), kan et- (3), kardaş et- (1), kati et- (1), kavî et- (1), kebâb et- (1), kec et- (1), kesâd et- (1), kevser et- (1), kible et- (1), kısmet et- (1), kıssa-hân et- (1), kör et- (1), kul et- (1), kurbân et- (1), kül et- (3), külah et- (1), kütâh et- (1), la'l et- (2), la'l-pûş et- (1), la'l-renk et- (1), lâ'l et- (2), lal et- (1), leziz et- (1), ma'mûr et- (1), mah et- (1), mahmûr et- (2), mahrem et- (1), makâm et- (2), makbûl et- (3), maksûd mareke-gah et- (1), mât et- (3), me'vâ Mecnun mecnûn et- (1), melce' ü mevâ et- (1), menzil et- (2), merhem et- (1), mest et- (3), meyl et- (2), mu'attar et- (2), mu'attar et- (2), mukîm et- (1), musahhar et- (1), muvâfik et- (1), muzmer et- (1), mübtelâ et- (1), müheyyâ et- (1), mühyemin et- (1), mükedder et- (1), mükerrer et- (3), mülk et- (1), münevver et- (1), müsta'idd-i nazar et- (1), müşerref et- (1), müşğ et- (1), müttekâ et- (1), müyesser et- (1), müzeyyen et- (1), nâ-murâd et- (1), nâ-peydâ et- (1), nem et- (2), nerdibân et- (1), nerm et- (1), nezzâre et- (1), nihân et- (4), nikâb et- (2), nişân et- (5), nûr-bahş et- (1), nûrânî od et- (1), ölü toprağı et- (1), pak et- (1), pâk et- (5), pâ-mâl et- (2), pay-mal et- (1), per ü bal et- (1), perişan et- (1), perişân et- (1), pervâz et- (1), peykâr et- (1), pinhan et- (1), pinhân et- (1), pür et- (4), pür-anberet- (1), pür-eşk et- (1), pür-mey et- (1), pür-nûr et- (1), revân et- (6), rismân et- (1), rusvâ et- (1), rûşen et- (6), rüsvây et- (1), rüsvây-ı halk et- (1), saadet-mend et- (2), sâbit et- (1), sağ et- (1), sâhir et- (1), sâkin et- (1), sâkin et- (1), sebep et- (1), sebt et- (1), serâb et- (1), ser-defter et- (1), sermest et- (1), serv et- (1), server et- (1), seyl-âb et- (1), siper et- (1), subh et- (1), sultân et- (1), süst et- (1), şâd et- (5), şâdıman et- (2), şah et- (1), şâh et- (1), şâm et- (1), şarab et- (1), şart et- (1), şeb şebih et- (1), şehd ü şekker et- (1), şehid et- (1), şeydâ et- (1), şî'âr et- (1), şikâr et- (5), şimâl tab' et- (1), tâc et- (1), tâli'et- (1), târik et- (1), târik et- (1), târmâr et- (1), târumâr et- (2), taş et- (2), tâtâr et- (1), tâze vü ter et- (1), telef temâm et- (1), teng ü tar et- (1), ter et- (2), tercemân et- (1), teşne et- (1), tığ et- (1), tığ et- (1), tîz et- (2), top et- (1), toprak et- (1), tu'me et- (1), türab et- (1), uryân et- (1), üstâd et- (2), üstüvâr et- (1), vâlih et- (1), var et- (2), vâris et- (1), virân et- (3),

yaku et- (4), yâkut et- (1), yalın et- (1), yâr et- (1), yaramaz et- (1), yeksân et- (1), yenir et- (1), yer et- (2), yir et- (1), yoş et- (1), zâ'il et- (1), zâr et- (3), zâyil et- (1), zebûn zehr et- (1), zer et- (1), zerd et- (1), zer-nişân et- (1), zînet et- (2), zir ü zeber et- (1), ziyâd et- (1), ziyâde et- (1), ziyân et- (1), ziyân et- (7), zünnâr et- (1), zür zeber et- (1).

İt-

Örnekleri:

Hâli edin-: Âb it- (1), âb-dâr it- (1), âb-ı revân it- (1), âdet it- (1), ağ it- (1), 'akd it- (1), âl it- (1), 'anberîn it- (1), asan it- (1), assı it- (1), âşikâr it- (2), ayruk it- (1), 'ayân it- (2), 'ayyâr it- (1), az it- (1), âzâd it- (1), bâtul it- (1), bellü it- (2), bend it- (2), berâber it- (1), ber-dâr it- (2), berk it- (4), bigâne it- (1), bî-karâr it- (2), bimâr it- (1), bülend it- (1), bünyâd it- (1), cân it- (1), cem' it- (2), cevâb it- (1), çevgân it- (1), da'vî it- (1), dağ it- (1), dâl it- (2), dâm it- (1), dar it- (1), dermân it- (1), dîvâne it- (1), dûr it- (1), ebter it- (1), eksük it- (5), esîr it- (1), ez-ber it- (1), fâsid it- (4), fâş it- (4), fâyide it- (1), fitrâk-i dil ü cân it- (1), gam-ı 'ışk it- (1), germ it- (3), girân it- (1), giriftâr it- (1), gizlü it- (1), gurbet it- (1), gül-âb it- (1), gül-gûn it- (1), gül-sitân it- (1), gül-şen it- (1), hâk it- (3), hâk it- (2), halal it- (1), halâl it- (1), halâs it- (2), hâmûş it- (1), harâb it- (3), harâb-ı seyl-i eşk it- (1), harac u harc it- (1), harâm it- (1), harc it- (3), hâsıl it- (5), hâtem it- (1), hâzır it- (1), hedef it- (1), helâk it- (8), helâl it- (1), hezâr it- (1), hilâl it- (2), hizmetkâr it- (1), hoş it- (2), humâr it- (1), hûn it- (1), hûr it- (1), irag it- (1), irag it- (1), imâm it- (2), işci it- (1), kaba it- (1), kâfir it- (1), kan it- (8), karañu it- (1), karañuluk it- (1), kebâb it- (1), kemha it- (1), kenâr it- (2), kible it- (1), kismet it- (1), kinâr it- (1), kolay it- (1), kolmaş it- (1), kubur it- (1), kul it- (2) kurbân it- (5), küil it- (1), lâle-zâr it- (1), lâyık it- (1), lezîz it- (1), ma'lûm it- (1), ma'mûr it- (2), mağrûr it- (1), mahrem it- (1), mahrûm it- (2), makâm it- (2), mecnûn it- (1), Mecnûn it- (1), meftûn it- (1), mekrûh it- (1), mekrûh it- (3), mescid it- (1), mesken it- (4), meşhûr it- (1), mevzûn mezâr it- (1), mihmân it- (1), mu'ayyen it- (1), muhâlif it- (2), muhkem it- (2), muhtac it- (6), murdâr it- (2), müdâm it- (1), münevver it- (1), müsûlmân it- (1), müşğîn it- (1), nâfiz it- (1), nâkıs it- (1), nâlân it- (3), nesne it- (1), nihân it- (2), nişân it- (1), nûr it- (2), ortak pâk it- (2), pâ-mâl it- (2), perîşân it- (2), perrân it- (1), pinhân it- (2), pister pür it- (2), pür-hûn it- (1), rakib it- (1), rengîn it- (1), rismân it- (1), rûşen it- (2), sadaka it- (1), sebt ser-gerdân it- (1), siper it- (1), sürü it- (1), şâd it- (3), şart it-

(1), *şermende it-* (1), *şerm-sâr it-* (2), *tamam it-* (1), *tamâm it-* (4), *tanşuk it-* (1), *târ-mâr it-* (1), *temâm it-* (1), *tinab it-* (1), *toprağ it-* (1), *tutsak it-* (1), *ummân it-* (1), *üstâd it-* (1), *vâcib it-* (3), *vatan it-* (1), *vesvese it-* (1), *virân it-* (4), *yağ it-* (1), *yakınrak it-* (1), *yâr it-* (1), *yesir it-* (1), *yiğnak it-* (1), *yir it-* (3), *yol it-* (1), *yoldaş it-* (3), *zâhir it-* (1), *zâr it-* (1), *zâyî'it-* (1), *zebun it-* (1), *zencîr it-* (1), *zer it-* (2), *zer-nâv-dân it-* (1), *zîbâ it-* (1), *ziyân it-* (7).

34.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Fiilin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

34.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 791 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfı konumundadır.

Zarf+yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın hâl ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (11) Melâmet oklarına sinemi *siper ettim*
Umaram ola mezârım nişâne yerceğizi (NB/402)
- (12) Hôş yaratmıştır dehânında lebin
Cânı yokdan *var eden* Perverdigâr (NB/194)

(11) ve (12) örneklerinde *it-/et-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümlenin nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Et-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âbâd (1), *ad* (1), *âdem* (1), *âdet* (1), *âheng* (2), *âhîr* (1), *zamân* (1), *ahmer* (1), *ahsen* (1), *al* (1), *ala* (1), *âlet* (1), *altın* (4), *âm* (1), *anber* (1), *artuğ* (1), *aruk* (1), *âsân* (1), *âşık* (1), *aşikar* (1), *âşikâr* (5), *aşına* (1), *âşiyâne* (1), *atâ* (2), *ayân* (1), *'ayân* (2), *az* (1), *âzâd* (5), *aziz* (1), *bahr* (1), *bâtıl* (1), *bedel* (1), *bedr* (2), *bende* (1), *benzer* (1), *beraber* (1), *berâber* (1), *ber-dâr* (1), *bîdâr* (1), *bî-dermân* (1), *bî-haber*

(1), *bî-hod* (1), *bî-hûş* (2), *bî-karâr* (1), *bî-kenar* (1), *bîmar* (1), *bî-nazir* (1), *bir* (1), *bizâr* (3), *boş* (1), *bulamac* (1), *câ* (1), *câm* (1), *cân* (1), *cây* (1), *cem* (2), *cem'* (3), *cem'* (1), *cemşid* (1), *cennetül-mevâ* (1), *cevân* (2), *ciğer* (1), *ciğer-dûz* (1), *cuvân* (1), *cüdâ* (2), *çenber* (1), *çevgan* (1), *çîn* (2), *çoğ* (1), *dâ'im* (1), *darüs-selam* (1), *dehr* (1), *deli* (1), *delil* (1), *dellâl* (2), *der-be-der* (1), *dermân* (2), *deryâ* (1), *dest-keş* (1), *devlet* (1), *dîn-fürûş* (1), *dîvâne* (1), *dost* (1), *duhân* (1), *dûn* (1), *dûr* (1), *düg gün* (1), *düşmen* (1), *ebededeher* (1), *esîr* (1), *eşref* (1), *eyü* (1), *fakîr* (1), *fâş* (5), *ferah* (2), *ferrâş* (1), *fesâne* (1), *fettân* (1), *galat* (1), *garib* (1), *garîb* (1), *gayb* (1), *gevez* (1), *geri* (1), *germ* (4), *gevher* (1), *gevher-efşân* (1), *gıda* (1), *girev* (1), *giryân* (1), *gûya* (1), *gümüş* (1), *hacil* (1), *hâk* (5), *hâkir* (1), *hâk-rîz* (1), *halal* (1), *halâs* (4), *hâl-dâne* (1), *hâlis* (1), *hamra* (1), *hançer* (2), *handân* (1), *hâr* (1), *harâb* (6), *harâm* (3), *harc* (6), *harç* (1), *hâsıl* (1), *hayr* (1), *hayrân* (2), *hâzır* (1), *hazin* (1), *heba* (1), *hedef* (1), *helâk* (5), *helâl* (1), *helâl u harâm* (1), *helâl* (1), *hiç* (1), *hilâl* (1), *hindû* (1), *hoş* (3), *hôt* (3), *hoş-bûy* (1), *humâr* (1), *hun-ı dil* (1), *hurrem* (2), *hûşe-çîn* (1), *huşk* (2), *ıraq* (2), *ırak* (1), *ırmak* (1), *ıyd* (1), *ihyâ* (3), *imâret* (1), *iri* (1), *iyi kadem* (1), *kâfur* (1), *kâmil* (1), *kâm-rân* (1), *kan* (3), *kardaş* (1), *kati* (1), *kavî* (1), *kebâb* (1), *kec* (1), *kesâd* (1), *kevser* (1), *kible* (1), *kismet* (1), *kıssa-hân* (1), *kör* (1), *kul* (1), *kurbân* (1), *kül* (3), *külah* (1), *kütâh* (1), *la'l* (2), *la'l-pûş* (1), *la'l-renk* (1), *lâ'l* (2), *lal* (1), *leziz* (1), *ma'mûr* (1), *mah* (1), *mahmûr* (2), *mahrem* (1), *makâm* (2), *makbûl* (3), *maksûd mareke-gah* (1), *mât* (3), *me'vâ Mecnun mecnûn* (1), *melce' ü mevâ* (1), *menzil* (2), *merhem* (1), *mest* (3), *meyl* (2), *mu'attar* (2), *mu'attar* (2), *mukîm* (1), *musahhar* (1), *muvâfik* (1), *muzmer* (1), *mübtelâ* (1), *müheyyâ* (1), *mühyemin* (1), *mükedder* (1), *mükerrer* (3), *mülk* (1), *münevver* (1), *müsta'idd-i nazar* (1), *müşerref* (1), *müşg* (1), *müttekâ* (1), *müyesser* (1), *müzeyyen* (1), *nâ-murâd* (1), *nâ-peydâ* (1), *nem* (2), *nerdibân* (1), *nerm* (1), *nezzâre* (1), *nihân* (4), *nikâb* (2), *nişân* (5), *nûr-bahş* (1), *nûrânî od* (1), *ölü toprağı* (1), *pak* (1), *pâk* (5), *pâ-mâl* (2), *pay-mal* (1), *per ü bal* (1), *perişan* (1), *perişân* (1), *pervâz* (1), *peykâr* (1), *pinhan* (1), *pinhân* (1), *pür* (4), *pür-anber*(1), *pür-eşk* (1), *pür-mey* (1), *pür-nûr* (1), *revân* (6), *rismân* (1), *rusvâ* (1), *rûşen* (6), *rüsvây* (1), *rüsvâ-yı halk* (1), *saadet-mend* (2), *sâbit* (1), *sağ* (1), *sâhir* (1), *sâkin* (1), *sâkin* (1), *sebeup* (1), *sebt* (1), *serâb* (1), *ser-defter* (1), *sermest* (1), *serv* (1), *server* (1), *seyl-âb* (1), *siper* (1), *subh* (1), *sultân* (1), *süst* (1), *şâd* (5), *şâdıman* (2), *şah* (1), *şâh* (1), *şâm* (1), *şarab* (1), *şart* (1), *şeb şebih* (1), *şehd ü şekker* (1), *şehid* (1), *şeydâ* (1), *şi'âr* (1), *şikâr* (5), *şimâl tab'* (1), *tâc* (1), *tâli* (1),

târik (1), târik (1), târmâr (1), târumâr (2), taş (2), tâtâr (1), tâze vü ter (1), telef temâm (1), teng ü tar (1), ter (2), tercemân (1), teşne (1), tiğ (1), tığ (1), tîz (2), top (1), toprak (1), tu'me (1), türab (1), uryân (1), üstâd (2), üstüvâr (1), vâlih (1), var (2), vâris (1), virân (3), yaku (4), yâkut (1), yalın (1), yâr (1), yaramaz (1), yeksân (1), yenir (1), yer (2), yir (1), yoş (1), zâ'il (1), zâr (3), zâyil (1), zebûn zehr (1), zer (1), zerd (1), zer-nişân (1), zînet (2), zir ü zeber (1), ziyâd (1), ziyâde (1), ziyân (1), ziyân (7), zünnâr (1), zür zeber (1).

İt-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (1), âb-dâr (1), âb-ı revân (1), âdet (1), ağ (1), 'akd (1), âl (1), 'anberîn (1), asan (1), assı (1), âşikâr (2), ayruk (1), 'ayân (2), 'ayyâr (1), az (1), âzâd (1), bâtil (1), bellü (2), bend (2), berâber (1), ber-dâr (2), berk (4), bigâne (1), bî-karâr (2), bimâr (1), bülend (1), bünyâd (1), cân (1), cem' (2), cevâb (1), çevgân (1), da'vî (1), dağ (1), dâl (2), dâm (1), dar (1), dermân (1), dîvâne (1), dūr (1), ebter (1), eksük (5), esîr (1), ez-ber (1), fâsid (4), fâş (4), fâyide (1), fitrâk-i dil ü cân (1), gam-ı 'ışk (1), germ (3), girân (1), giriftâr (1), gizlü (1), gurbet (1), gül-âb (1), gül-gün (1), gül-sitân (1), gül-şen (1), hâk (3), hâk (2), halal (1), halâl (1), halâs (2), hâmûş (1), harâb (3), harâb-ı seyl-i eşk (1), harac u harc (1), harâm (1), harc (3), hâsıl (5), hâtem (1), hâzır (1), hedef (1), helâk (8), helâl (1), hezâr (1), hilâl (2), hizmetkâr (1), hoş (2), humâr (1), hûn (1), hûr (1), irag (1), ırağ (1), imâm (2), işci (1), kaba (1), kâfir (1), kan (8), karañu (1), karañuluk (1), kebâb (1), kemha (1), kenâr (2), kible (1), kısmet (1), kinâr (1), kolay (1), kolmaş (1), kubur (1), kul (2) kurbân (5), küil (1), lâle-zâr (1), lâyık (1), lezîz (1), ma'lûm (1), ma'mûr (2), mağrûr (1), mahrem (1), mahrûm (2), makâm (2), mecnûn (1), Mecnûn (1), meftûn (1), mekrûh (1), mekrûh (3), mescid (1), mesken (4), meşhûr (1), mevzûn mezâr (1), mihmân (1), mu'ayyen (1), muhâlif (2), muhkem (2), muhtac (6), murdâr (2), müdâm (1), münevver (1), müsülmân (1), müşgîn (1), nâfiz (1), nâkıs (1), nâlân (3), nesne (1), nihân (2), nişân (1), nûr (2), ortak pâk (2), pâ-mâl (2), perîşân (2), perrân (1), pinhân (2), pister pür (2), pür-hûn (1), rakib (1), rengîn (1), risâm (1), rûşen (2), sadaka (1), sebt sergerdân (1), siper (1), sürü (1), şâd (3), şart (1), şermende (1), şerm-sâr (2), tamam (1), tamâm (4), tanşuk (1), târ-mâr (1), temâm (1), tınab (1), toprağ (1), tutsak (1), ummân (1), üstâd (1), vâcib (3), vatan (1), vesvese (1), virân (4), yağ (1), yakınrak

(1), yâr (1), yesir (1), yığnak (1), yir (3), yol (1), yoldaş (3), zâhir (1), zâr (1), zâyî (1), zebun (1), zencîr (1), zer (2), zer-nâv-dân (1), zîbâ (1), ziyân (7).

34.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 2193 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim ve fiil unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(13) Yûsufa eydür düşi n'êtmek gerek

Yûsuf eydür hazne *terk etmek* gerek (YZ/193)

(14) Mahz-ı cândır saçı çini bilirim *etme hata*

Deme *teşbih edüben* müşk-i hotendir kokusu (ŞD/282)

Yukarıda (13) ve (14)'de isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + temel anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *it-/et-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Et-

Yalın hâl ile kullanılışı:

'Afv (3), âgâz (1), ağalığ (1), ağaz (1), âğâz (1), ah (14), âh (18), âh ü enîn (1), ahd (3), âheng (3), alkış (1), 'amel (1), âmin (3), 'âr (1), âr (2), arz (23), arzû (3), âşinalığ (1), âşinâlıklar (1), atalığ (1), ayb (8), ayş (11), ayşu (2), azm (5), bahs (1), baht u sa'âdet (1), bayram (1), bâzâr (4), belâ (1), bend (1), beyân (2), bezl (1), bî-nihâyet (1), biryân (2), bî-vefâlığ (1), bi-vefâlıklar (1), bug (1), bûse (1), buyrug (1), buyuruk (1), bühtan (1), bühtân (1), bünyâd (2), bürûdet (1), büryân (1), cādûluk (1), cefâ (2), cehd (4), ceng (4), cerr (3), cevlân (1), cevr (11), cezâlar (1), cûş (9), cüyüş (1), çâk (10), çerh (1), dâ'ire (1), da'va (1), da'vâ (1), da'vet (2), da'vî (1), dad (1), dâd (2) dâm (1), def' (2), delâlet (4), der-miyân (1), ders (2), devâ (2), devr (7), dikicilik (1), dil ü cân (1), dil-âverlikler (1), dilek (1), dil-rübâlığ (1), dirîğ (8), dirlik (1), diyar (1), doğruluk (1), du'a (2), du'alar (2), du'âlar (2), dua (1), düşünâm (1), edâ (1), efgân (3), el bir (1), elimle (1), emr (3), endişe (1), envâr (1), eser (4), esîr (1), eşk-bâr (1), evkât (1), eylük (1), ezber (3), fahr (3), farh (1), fark (6), farz (1), fâsd (2), fasl (1), fâş (2), fâyide (4), fazl (2), fedâ (2), ferâğ (1), feragat (1), ferâgat

(1), ferâmûş (1), feryâd (6), feth (4), fevt (2), feyz (2), fidâ (1), figan (1), figân (5), fikr (3), fûrce (1), fütûh (1), gam (1), gâret (2), gargara (2), gark (4), gavgâ (1), gazâ (1), gazab (1), gazâyı (1), gedaliğ (1), geşt (1), girye (1), göç (1), göz (2), gulgul (1), gunc u delâl (1), gurur (1), gurûr (1), gûş (2), gûş-mâl (1), günâh (1), güzer (4), hâb (2), hacâmat (2), hacc (1), hâdis (1), hak (1), hall (4), hamâkat (1), haml (1), harc (1), harekât (1), hareket (1), hâsıl (1), hat isnadın (1), hata (1), hatm (1), havf (5), hayâ (2), hayâsızlık (1), hayr (1), hayvanlığ (1), haz (1), hazer (2), hazz (1), hesab (1), heves (5), hidmet (3), hidmetler (1), hiffet (1), hıfz (3), hılâf (1), hışm (4), hızâb (1), hidâyet (2), hikâyet (3), himâyet (1), himmet (2), hitâb (1), hizmet (1), hizmetler (1), hukne (1), huruc (1), hurûş (2) husrevâ (1), Hutûr (1), hücûm (1), hükm (4), hürmet (2), hüsn (1), islâh (1), itnâb (1), ıyd (1), ıyş (3), ızhar (1), ibâdet (2), ibrâm (1), ictinâb (1), idlâl (1), idrâk (1), iftihâr (2), iftihâr (1), ihsân (2), ihtilat (1), ihtimam (1), ihtimâm (1), ihtirâ (1), ihtirâz (1), ihtisâr (1), ihtiyâr (5), ihtiyat (1), ihtiyât (2), ihyâ (1), ihzâr (1), 'ikâb (1), ikrâm (1), ikrâr (3), iktisâb (2), il (1), illet (1), ilticâ (1), iltifât (1), ilzâm (1), imtihân (2), imtinâ (1), in'am (1), inâyet (1), inkar (1), inkâr (3), insâf (1), intihâb (1), intisâb (3), intizâr (1), inzâl (1), isâr (1), isbât (3), isnâd (1), isti'mâl (1), istifsar (1), istiğfâr (2), istiğnâ (1), istikbâl (1), istima (1), istimâ (2), istincâ (1), iş (1), işâret (1), işâretler (1), işler (1), işret (1), 'işret (1), iştihâ (1), itâ'at (1), i'tibar (1), i'tibâr (1), i'tikâd (1), i'timad (1), i'tizar (1), i'tizâr (1), ittifâk (1), iyilik (1), izhâr (2), izzet (2), kabûl (7), kâbz (1), kadr (1), kahr (3), kâr (4), karar (1), karâr (4), kârzâr (1), kasd (25), kasd-ı din (1), kat (1), katl (1), kavut (1), kazâ (1), kelâm (1), kenâr (1), kerem (6), keremler (1), kesb (10), kesf (1), kesr (2), keşf (1), kethudaliğ (1), kısmet (1), kıssa (1), konukluk (2), kuhl (1), kulluk (2), küfr (1), küllî (1), kül (1), lâ'net (1), lâg (1), lutf (7), lûtf (12), lutf u himâyeti (1), lutf lar (1), mahv (5), mât (1), mecmû'a (1), meded (2), medh (6), mekr (1), men (16), men' (3), men' (1), menzil (1), merhâba (1), merhamet (1), mesâf (1), meyl (12), mihn (1), mihr ü vefâ (1), minnet (3), minnetler (1), mu'âmele (1), mu'tâd (1), muhâlefet (1), mukâbele (1), murâd (1), muvâfakat (1), mükâleme (1), mülâhaza (1), müsâ'adet (1), müsaferet (1), müstecâb (1), müşkbâr (1), nakl (1), nakş (7), namâz (2), nasîhat (1), nâz (1), nazar (13), nazm (4), nesh (1), neşât (1), nisâr (9), nisbet (5), niyâz (1), niyyetimiz (1), nizâ (2), nizâ' (1), nizâr (1), nuş (1), nûş (26), odunluğ (1), oğlanlığ (1), ömr (1), pâdişâhlık (1), padişalığ (1), perhîz (2), perişanlığ (1), pervâz (1), pes (1), peyvend (1), rağm (1), rahm (13), rahmet (1), raks (2), re'ayet

(1), red (1), redd (2), remz (1), reşk (5), rivâyet (3), rükû (1), sa'âdet (1), sa'y (1), sabâh (1), sabr (18), sabûhu (1), saf (1), sahk (1), sâkîlik (1), salâ (3), sâpâş (1), say (1), sayd (6), sâz (4), sebz secde (7), sefer (4), selâm (2), ser-âgâz (1), serkeşlik (2), sertlik (1), setr (1), setr ü sed (1), sey (1), seyr (25), seyrin (2), sihr (3), sirâyet (1), sohbet (4), sû (2), suç (1), sultanlıĝ (1), sûret (1), sûz (1), sücûd (3), Süleymanlıĝ (1), sür'at (2), şâh (1), şâh (1), şebihûn (1), şefâ'at (1), şehâdet (2), şehâdetler (1), şeh-mât (1), şeker-eşşanlıĝ (1), şekk (2), şerh (10), şeytanlıĝ (1), şifâ (1), şikâr (2), şikâyet (7), şikâyeti (1), şükr (7), şürû (1), şüruh (1), şürûh (1), ta'arruz (1), ta'accüb (1), tâ'at (1), ta'cil (1), taĝyir (1), tahallüf (1), tahammül (2), tahammül (1), tahrib (1), tahsin (5), tahsinler (1), tahsînler (1), takrir (1), takvîyet (2), ta'lim (2), tama (1), tama' (5), tamâ' (2), tan (1), ta'n (1), ta'n (8), tapu (1), tarac (1), târâc (2), ta'rif (7), tasavvur (1), tashîh (1), tasnîf (1), tasrîh (1), tasvir (1), tasvîr (1), tatâvil (1), tavâf (2), tavf (1), ta'yîb (1), ta'yîn (1), ta'zim (1), tazallüm (1), te'lif (1), te'sir (2), tebdîl (1), tecâhül (1), tecâvüz (2), tecrîbe (1), tedbir (1), tedbîr (2), tefekkür (1), teferrüc (2), tekâzâ (2), tekrar (1), tekrâr (2), telh (1), temennâ (2), tenkiye (2), terahhum (4), terahhum (3), tercih (4), terennüm (2), terk (33), tertîb (1), tesellî (1), teshir (1), tesir (1), teskîn (1), teslim (2), teşbih (1), teşbîh (2), tetâvül (1), tevakkuf (1), tevbe (3), teveffük (1), tevellüd (2), teyemmüm (1), tezhîb (1), tezyîn (1), timâr (1), tûmâr (3), tîr-cân (1), tulû' (1), tûmâr (1), ubûr (1), ugrılık (1), urûc (1), ülfet (2), va'de (3), va'deler (2), vahşet (1), vahy (1), vasf (10), vaz (1), vefâ (1), vefâ (5), vefâlar (1), yâd (7), yağma (1), yalan (1), yarak (1), yemin (1), yoldaşlık (1), zabt (2), zahmet (4), zamm (1), zar (1), zâr (1), zâr zâr (1), zarâfet (1), zariliĝ (1), zâriliĝ (2), zef-fisan (1), zerd (1), zevâl (1), zevk (2), zevk ü safâlar (1), zeyn (5), zikr (11), zînet (1), zinhâr (1), ziyâd (1), ziyâfet (1), zulm (5), zühd (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Et-

Âh ü enîn (1), ayş (2), cevriini (1), du'âyı (1), el oyunu (1), emeĝin (1), gazâyı (1), hat isnadın (1), ihsânı (1), lutf u himâyeti (1), niyyetimiz (1), ölü topraĝı (1), seyrin (2), şikâyeti (1).

İt-

'Adl (1), 'afv (2), âgâz (1), âh (20), 'ahd (5), âheng (2), 'amel (7), âmîn (1), arz (1), 'arz (22), arzû (1), âvâz (2), 'ayb (1), 'ayş (2), 'azâb (10), 'azim (1), 'azm (5), bahş (2), bast (1), bâzâr (2), bed-âyîn (1), beşâret (1), beyân (8), bezl (1), buhl (1),

buhûr (2), buyuruk (1), bühtân (1), cahîm (1), cân (1), terkin (1), cây (1), cehd (8), cemâ'at (1), ceng (1), cenk (3), cer cevlân (3), cevr (5), ceyhûn (1), cezb (1), cidâl (1), cimâ' (2), cûş (3), cünbiş (1), cürm (1), çâk (7), çâk çâk (1), çeng (1), da'vet (4), dâd (1), dâd sarmag (1), dâr (1), def' (4), delâlet (5), der-miyân (1), dervîşlik devâ (2), devr (3), dikkat (2), dirîg (1), dîvân (2), du'â (5), du'âlar (1), efgân (1), efsûn (1), el bir (1), emr (4), eser (3), eyülikler (1), ezber (1), fahr (4), fâl farz (3), fazl (2), feryâd (5), fesâd (2), fevt (2), feyz (1), figan (1), fikr (10), gâret-i îmân (1), gargara (1), gark (8), gazâ (1), gazab (2), gerdiş (1), gulâf (1), gybet (1), gurûb (1), gusl (1), gûş (3), günâh (1), haber (1), hac (1), hacâmet (1), hacc (2), hal (1), hall (1), harc (1), hareket (1), hased (3), hâsil (3), haşm (4), hatm (1), havf (1), hayâl (1), hayf (1), hayfları (1), heves (2), heybet (1), hıdmet (1), hıfz (3), huşm (9), hıyânet (1), hicret (1), hidmet (2), hîle (2), hisâb (2), hutûr (1), huzûr (1), hükm (22), hüküm (1), hüner (1), isrâr (1), 'ıyş (1), 'ibâdet (3), 'ibâdetümüz (1), ibtidâ (1), icrâ (1), ihtilâf (3), ihtirâ' (1), ihtisâr (2), ihtiyac (1), ihtiyâr (6), ihtiyât (2), ihzâr (1), 'ikâb (2), ikrâr (7), ilam (1), ilham (1), iltimâs (1), imâmetlik (1), imâmlık (3), inkâr (6), insâf (1), inşâ (1), intikâm (1), isgâ (1), isrâf (2), istigfâr (2), istihzâ (2), istinşâk (1), iş (3), işarat (1), işâret (3), i'tikâd (20), i'tikâf (1), ittibâ'(1), ittifâk (7), 'izzet (1), kabul (1), kabûl (11), kâhellik (3), kahr (3), kanâ'at (2), kanlığ (1), kâr (3), karâr (9), kargaşa (1), kasd (20), kaşın tırâş (1), kat' (3), kat'-ı zünnâr (1), katl (1), kayd (2), kazab (2), kenâr (1), kesb (1), keşf (3), kıyâm (1), kıyâs (3), kibr (1), kifâyet (2), kîl ü kâl (1), kovculuk (1), kullıg (1), kullık (4), kulluk (2), kûşîş (1), kürelik (1), lagv (1), lutf (4), mahabbet (1), mazmaza (1), medh (2), men (1), men' (3), mesh (2), meyl (4), mihr (1), misvâk (1), muhâlefet (2), mü'ezzinlik (1), mülâzemet (1), münâcât (2), münîr (1), müsâreat (1), müşâhede (1), mütâla'a (2), nakl (2), nâliş (12), nâlişler (1), nasîhat (2), nâz (2), nazar (3), nehy (1), nesh (1), nezr (1), nikâh (1), nisâr (2), nisbet (2), niyâz (4), niyyet (4), nizâ' (1), nûş (6), ra'duñ (1), rabt (1), ragbet (1), rahm (8), rahmet (1), raks (1), redd (2), reşk (2), revân (1), rihlet (1), ri'âyet (2), rivâyet (1), rükû'î (1), sa'y (2), sabr (10), sahâvet (1), salâ (2), sarf (4), savaş (2), say (3), sayd (4), sâye (1), sâz (1), sazılık (1), sebak (1), secde (9), sefer (3), sehv (5), senâ (1), seyr (9), seyrân (3), sihr (1), siyâset (1), söz (1), su'âl (1), sulh (2), sücûd (1), sünnet (1), süstlük (3), şakk (1), şeb-revlik (1), şefâ'at (2), şerh (10), şerm (1), şikâr (2), şikâyet (3), şübhe (1), şükr (14), şükür (1), şümâr (1), tâ'at (1), ta'n (3), tafsil (9), tafsil (1), tahâret (1), tahrir (1), tahrîr (2), tahsil (1), tahsin (1), tahsîs (1),

takdîr (1), takrîr (1), taksir (1), taksîrlik (1), taleb (1), tama' (1), tamaşa (2), tarh (1), tasadduk (1), tasarruf (2), tasavvur (4), tavâf (3), tavzîh (1), te'emmül (1), te'vîl (2), tebessüm (1), tecellâ (4), tefahhus (1), tefâhür (1), teferrüc (3), tehdîd (1), tekâsül (3), tekbîr (2), tekebbürlik (1), tekrâr (1), telkîn mi (1), temettu'(1), tenâvül (1), tenfiz (1), terahhum (4), tercîh (1), terk (63), terkin (1), tesbih (2), teskîn(1), teşbih (1), teşbîh (6), teşbîhler (1), teşrîf (1), teşvîş (1), tevakkuf (1), tevbe (4), teveccüh (1), tevekkül (3), tevfik (1), timâr (1), tîmâr (5) tohınç (1), tulû (1), tulû' (1), tulû' (1), ugruluk (1), 'ûd (1), 'umre (1), ün (1), vâh (1), vakf (1), vasf (6), vasiyyet (3), vaz'(1), vefâ (1), vehm (1), yad (1), yâd (9), yağma (2), yakınlık (4), yarağ (1), yarak (2), yaramazlık (1), yardım (2), yimek içmek (1), yoriyış (1), zabt (2), zafer (1), zârılık (1), zâri (1), zevâl (1), zeyn (11), zikr (9), zina (1), zinâ ziyâret (2), zuhûr (1), zulm (3), zühhd (2), Zühre (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

İt-

Figâni (1), gümânı (1), hayfları (1), hükmi (1), 'ibâdetümüz (1), midhati (1), niyâzı (1), recâsın (1), ta'birini (1), ziyâreti (1), zulmü (1).

34.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

34.4.1. İdin-/ Edin-

İt-/et- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki – l- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 37'dir. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler temel anlam + yan anlam şeklindedir. Söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi ve zarfı konumundadır. Morfo-sentak ilişkisi açısından *idin-/edin--* fiilinin yüklendiği görev nesneye yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır:

- (15) Şehâ hüsnün tecellîsin gözüm maksûd edinmişdir
Anunçün Ka'be dîdârın gönül *ma'bûd edinmişdür* (ŞD/133)
- (16) Göz yaşı encümeni *reh-ber edinmezse* eğer
Şeb-i gamda eremez 'âşık-ı güm-râh sana (NB/151)

İdin-/edin- fiili yukarıdaki örneklerde *hâline getirt-* yan anlamında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Edin-

Hâle, hâline getiril-: *‘Âdet (1), bezm-geh (1), germ (1), gıda (1), güvâh (1), hâcet (1), kible (2), ma‘bûd (1), ma‘şûk (1), makâm (1), mekân (1), mesned (2), mesned (1), minkâr (1), peyveste (1), reh-ber (1), saf (1), san‘at (1), secde-gâh (1), sultân (1), şî‘ar ü disâr (1), tâc (1), ûd (1), yâr (1), yer (1).*

İdin-

Hâle, hâline getiril-: *‘Âdet (1), adın (1), âlet (1), durak (1), fahr (2), hicâb (1), maksûd (1), mustar (1), yoldaş(1).*

34.4.2. İtdür- / Etdür-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan –DUr fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şeklinin yalnız *hac, hacâmat, harc, idrâr-ı bevl, ‘ibâdet, ishâl* isimleriyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi ve zarfı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *hac, hacâmat, harc, idrâr-ı bevl, ‘ibâdet, ishâl* isim unsurları ile kurulan birleşik yapı temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

(30) ‘Îlâc tabî‘atı hukneyile ya hablarıyla *ishâl êtdüreler* (MŞ/44)

(31) Şeytân dahı şerri hayr sûretinde gösterür şunuñ gibi ki bir kişiye riyâ *‘ibâdet itdürür* (M/264)

İshâl, ‘ibâdet isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örneklerde isim unsurları fiilin zarfı (30) ve nesnesi (31) konumundadır. *İtdür- /Etdür-* fiili yukarıdaki örneklerden (30)’da *getir-, hâle getirt-* ve (31)’de *yaptirt-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Etdür-

Hâle getirt-: İshâl (2); yaptirt-: Hacâmat (1), idrâr-ı bevl (1)

İtdür-

Hac (2), hacâmet (1), harc (1), ‘ibâdet (1).

35. KAL-

35.1. Anlamları

Fiil TaS'da *bağlanmak*, *kapılmak*, *değer vermek*, *itibar göstermek*, *bakmak* anlamlarıyla karşımıza çıkar (TaS: Bkz Kal-).

Taradığımız metinlerde *kal-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *dur-*; *görme-*; *hâle gir-*; *kurtul-*; *-len-*, *düş-*, *hale gir-*, *et-*; *ol-*, *hâlde bulun-*; *uzaklaş-*; *yapama-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

35.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁷³

Kal- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 79 farklı isimle toplam 160 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kal- fiili 59 farklı isimle 120 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) İki mushaf var üstinde anûn hem
Yüzine baksa kişi *kalmaya gam* (KE/30)
- (2) Kim yüzünüz sizün *kalmış tâze*
Neden ötrü yanmamış eydün bize (YZ/185)

Kal- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *gam*, *tâze* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

'*Aceb* (5), '*âciz* (2), '*acz* (1), *aa* (1), *âciz* (3), *ad* (1), *ârâm* (1), *assı* (1), *ayruk* (3), *bâkî* (8), *bâtil* (1), *ber-karâr* (1), *borç* (1), *buñlu* (1), *cânsuz* (2), *câvidân* (1), *cüdâ* (1), *çaresüz* (1), *dem-beste* (1), *diri* (1), *dürüst* (1), *ebed* (1), *ebedi* (1), *esen* (2), *gam* (5), *gey* (1), *girü* (1), *gönülsüz* (1), *hayrân* (8), *hüş-yar* (1), *ırak* (8), *issuz* (2),

⁷³ Kahraman (1996: 187) *kal-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *kal-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma* ve *ayırma* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

karâr (1), ma'zûl (1), magbûn (1), mahcûb (1), mahrûm (20), mahrûm u zar (1), mahzûn (1), mâlûm (1), mu'allak (1), muhtasar (1), murdâr (1), mübtelâ (2), müşkil (1), necis (1), öksüz (1), selîm (1), sensüz (1), tâkat (1), taşra (1), tâze (1), tul (1), udlu (1), uş (1), vâlih (1), yalañuz (3) zâr (1), zelîl (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I) :

Kal- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (3) Halk katında *kalmaya_hîç hürmeti*
Hak katında *yog-ıdı hõd ragbeti (G/795) hürmeti*
- (4) Sûretüñ bu cân-ıladur revnakı
Cân gidiçek *ragbeti kalmaz* dakı (G/965)

Kal- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *hürmet, ragbet* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Hürmeti (1), ragbeti (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Kal- fiili 8 farklı isimle 27 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (5) Hisâbın bilmeye meselâ irte namâzı kac vakt *kazâya kaldı (M/181)*
- (6) Düşeri budur eyâ pâdişehim yarlığa
Kulunam *kalma günâhuma* benim yarlığa (NB/345)

Kal- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *kazâ, günâh* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

'Acebe (2), aşaga (1), 'ibrete (1), 'ibrete (2), günâhuma (1), heybete (3), izzete (1), kazâya (8), tana (4), taña (4).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Kal- fiili 7 farklı isimle 7 örnekte ismin bulunma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (7) *Kaldı mihnetde* Necâtî derd-mend
Yâ Gıyâsül-müstefisînü'l-gıyâs (NB/167)
- (8) Yüz yıl yelerse yel bigi odunda yanmayan
Kaldı hevesde bilmedi aşk u hevâ nedir (ŞD/134)

Kal- fiili, yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *mihnet*, *heves* isimlerinin bulunma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ahdinde (1), *cehâletde (1)*, *hayâllerde (1)*, *hevesde (1)*, *kayguda (1)*, *mihnetde (1)*, *vebâlde (1)*.

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Kal- fiili 4 farklı isimle 4 örnekte ismin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(9) Leb-i la'lin ile bir nükte söyle

Ki *kalsın* gonce dem-beste *hayâdan* (ŞD/227)

(10) Yıkılmış sinleri dolmuş hep evleri harâb olmuş

Kamu *endişeden kalmış* ne düşvâr hâlleri gördüm (YE/211)

Kal- fiili, yukarıdaki örneklerden (9) ve (10)'da *hayâ*, *endişe* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Endişeden (1), *hayâdan (1)*, *'ibâdetden (1)*, *kullığından (1)*.

35.3. İsim + fiil ilişkileri

35.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁷⁴

Taranılan metinlerde *kal-* fiilinin 79 farklı isim unsuruyla 160 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru özne, tamlayıcı, zarf görevindedir.

35.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Kal- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 4 farklı isim 8 örnekte, 2 farklı isim ise 2 örnekte yükleme hâlde özne unsuru olarak kullanılmıştır.

(11) Bizümle cümle îmân ehline hem

Rahmet eyle bu dilde *kalmasın gam* (KE/42)

⁷⁴ Öztürk (2008:1034,1046,1065,1077) *kal-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

- (12) Sûretüñ bu cân-ıladur revnakı
Cân gidiçek *ragbeti kalmaz* dakı (G/965)

Yukarıdaki örneklerden (11)'de *gam* isminin yalın, (12)'de ise *ragbet* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ârâm (1), gam (5), karâr (1), tâkat (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Hürmeti (1), ragbeti (1).

35.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Kal- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâlindeki 8 farklı isim 26 örnekte, 7 farklı isim 7 örnekte bulunma hâlinde, 4 farklı isim 4 örnekte tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

- (13) Ağzın açıp *tana kalır* goncalar
Leblerin gülşende vâsf ettikçe ben (NB/334)
- (14) Bir dem *cehâletde kalur* hiç nesneyi bilmez olur
Bir dem dalar hikmetlere Câlinûs u Lokmân olur (YE/97)
- (15) Oglancuklar oynadığı oyun gibidür zîrâ dünyâyı arturmaga dürüşen kişi zahmet ceker tañrı *kullığından kalur* zahmetden soñra aña fâyide olmaz (M/269)

Yukarıdaki örneklerden (13)'de *tan* isminin yönelme, (14)'de ise *cehâlet* isminin bulunma, (15)'de *kulluk* isminin ayrılma hâli almış şekilleriyle tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

'Acebe (2), aşaga (1), 'ibrete (1), 'ibrete (2), günâhuma (1), heybete (3), izzete (1), kazâya (8), tana (4), taña (4).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Ahdinde (1), cehâletde (1), hayâllerde (1), hevesde (1), kayguda (1), mihnetde (1), vebâlde (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Endişeden (1), hayâdan (1), 'ibâdetden (1), kullığından (1).

35.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Kal- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 55 farklı isim 114 örnekte yalın hâlde zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

(16) *Bâki kalan* settar Tañrı (DK/180)

(17) *Esen kaluñ* gönüldük hayr ile biz

Nasîb ola varasız dahı hem siz (KE/32)

Yukarıdaki örneklerden (16) ve (17)'de *bâki*, *esen* isimlerinin yalın hâl almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Aceb* (5), '*âciz* (2), '*acz* (1), *aa* (1), *âciz* (3), *ad* (1), *assı* (1), *ayruk* (3), *bâki* (8), *bâtıl* (1), *ber-karâr* (1), *borç* (1), *buñlu* (1), *cânsuz* (2), *câvidân* (1), *cüdâ* (1), *çaresüz* (1), *dem-beste* (1), *diri* (1), *dürüst* (1), *ebed* (1), *ebedi* (1), *esen* (2), *gey* (1), *girü* (1), *gönülsüz* (1), *hayrân* (8), *hüş-yar* (1), *ırak* (8), *ıssuz* (2), *ma'zûl* (1), *magbûn* (1), *mahcûb* (1), *mahrûm* (20), *mahrûm u zar* (1), *mahzûn* (1), *mâlûm* (1), *mu'allak* (1), *muhtasar* (1), *murdâr* (1), *mübtelâ* (2), *müşkil* (1), *necis* (1), *öksüz* (1), *selîm* (1), *sensüz* (1), *taşra* (1), *tâze* (1), *tul* (1), *udlu* (1), *uş* (1), *vâlih* (1), *yalañuz* (3) *zâr* (1), *zelîl* (1).

35.3.2. Anlam ilişkileri

Kal- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + temel anlam ve temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Mecaz anlam (temel anlam + temel anlam) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

35.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

35.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Kal- fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *kal-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür. *Aa kal-* birleşiminde de bu durum mevcuttur.

- (18) Servi Necâtî kaddine benzer dedi ise
Lûtf et sen *aa kalma* ki şâ'ir yalancıdır (NB/190)

Yukarıdaki cümlede zarf konumunda bulunan *aa* ismiyle *kal-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda gerçekte *durumda* unsurunun varlığı söz konusudur. Bu unsurun düşmesi veya yok sayılmasıyla fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

Aa durumda kal-, şaşır-: *Aa kal-* (1).

35.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 58 farklı isimle 159 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Kal-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *dur-* (1); *görme-* (1); *hâle gir-* (40); *kurtul-* (1); *-len-*, *düş-*, *hale gir-*, *et-* (4); *ol-*, *hâlde bulun-* (6); *uzaklaş-* (1); *yapama-* (1) olmak üzere 5 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (19) *Ahdinde kalmadı* eli yufka meğer çinâr
Devrinde salınırsa nola hâce-vâr serv (NB/104)
- (20) Düşeri budur eyâ pâdişehim yarlığa
Kulunam *kalma günâhuma* benim yarlığa (NB/345)
- (21) Eyledi şirin lebin zikrini pir-i hânîkâh
Ol kadar kim *kalmadı* ağzında dendâñi *dürüst* (NB/166)

Kal- fiili yukarıdaki örneklerden (19)'da *dur-*; (8)'de *işi gerçekleştir-*; (20)'de *görme-*; (10)'da *sona erdir-*; (21)'de *hâle gir-* yan anlamlarında, *ahd*, *günâh*, *dürüst* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (22) Yıkılmış sinleri dolmuş hep evleri harâb olmuş
Kamu *endîşeden kalmış* ne düşvâr hâlleri gördüm (YE/211)
- (23) Yüz yıl yelerse yel bigi odunda yanmayan
Kaldı hevesde bilmedi aşk u hevâ nedir (ŞD/134)
- (24) Kim yüzüñüz sizüñ *kalmış tâze*
Neden ötrü yanmamış eydüñ bize (YZ/185)

Fiil yukarıdaki örneklerden (22)'de *kurtul-*; (23)'de *-len-*, *düş-*, *hale gir-*, *et-*; (24)'de *ol-*, *hâlde bulun-* yan anlamlarında, *endişe*, *heves*, *tâze* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(25) Şular kim ol gönülden *taşra kala*

Nasîbin aldurur ayruk ne ala (YE/372)

(26) Oglancuklar oynadığı oyun gibidür zîrâ dünyâyı arturmaga dürüşen kişi zahmet cekeer tañrı *kullığından kalur* zahmetden soñra aña fâyide olmaz (M/269)

Kal- fiili yukarıdaki örneklerden (25)'de *uzaklaş-*; (26)'da *yapama-* yan anlamlarında, *taşra*, *kulluk* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Dur-: *Ahdinde kal-* (1); görme-: *Günâhıma kal-* (1); hâle gir-: *'Aceb kal-* (5), *'acebe kal-* (2), *'âciz kal-* (2), *'acz kal-* (1), *âciz kal-* (3), *ad kal-* (1), *ârâm kal-* (1), *aşaga kal-* (1), *ayruk kal-* (3), *bâkî kal-* (8), *bâtıl kal-* (1), *ber-karâr kal-* (1), *buñlu kal-* (1), *cânsuz kal-* (2), *câvidân kal-* (1), *cüdâ kal-* (1), *çaresüz kal-* (1), *dem-beste kal-* (1), *diri kal-* (1), *dürüst kal-* (1), *ebed kal-* (1), *ebedi kal-* (1), *esen kal-* (2), *gam kal-* (5), *gey kal-* (1), *girü kal-* (1), *gönülsüz kal-* (1), *hayâdan kal-* (1), *hayrân kal-* (8), *hürmeti kal-* (1), *hüş-yar kal-* (1), *ırak kal-* (8), *ıssuz kal-* (2), *'ibâdetden kal-* (1), *'ibrete kal-* (2), *izzete kal-* (1), *karâr kal-* (1), *kayguda kal-* (1), *kazâya kal-* (8), *magbûn kal-* (1), *mahcûb kal-* (1), *mahrûm kal-* (22), *mahrûm u zar kal-* (1), *mahzûn kal-* (1), *mâlûm kal-* (1), *ma'zûl kal-* (1), *mihnetde kal-* (1) *mu'allak kal-* (1), *muhtasar kal-* (1), *murdâr kal-* (1), *mübtelâ kal-* (2), *müşkil kal-* (1), *necis kal-* (1), *öksüz kal-* (1), *ragbeti kal-* (1), *selîm kal-* (1), *sensüz kal-* (1), *tana kal-* (4), *taña kal-* (4), *tâkat kal-* (1), *tul kal-* (1), *udlu kal-* (1), *uş kal-* (1), *vâlih kal-* (1), *yalañuz kal-* (3), *zâr kal-* (1), *zelil kal-* (1); *kurtul-*: *Endişeden kal-* (1); *-len-*; *düş-*, *hale gir-*, *et-*: *Heybete kal-* (3), *hevesde kal-* (1); *ol-*, *halde bulun-*: *Assı kal-* (1), *borç kal-* (1), *cehâletde kal-* (1), *hayâllerde kal-* (1), *tâze kal-* (1), *vebâlde kal-* (1); *uzaklaş-*: *Taşra kal-* (1); *yapama-*: *Kullığından kal-* (1).

35.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Kal- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, tamlayıcıya ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

35.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 46 farklı isim unsuruyla 148 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Kal- fiili 36 örnekte 18 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya akuzatif hâlde bulunmaktadır.

(27) Eytdüm eydüñ bunları kimdür baña

Kim bularuñ hâline *kaldum taña* (G/897)

(28) Diyeler ehl-i mahşerde ol bu hâlde

Boyun zencirli *kalmışdur vebâlde* (YE/392)

(29) Hâk ta ‘âlâ kullığından girü koyup âhîret ‘azâbına ugradıcıdur andan sakınuñ aña magrûr olmañ aldanup *‘ibâdetden kalmak* demek olur (M/270)

(27), (28) ve (29) örneklerinde *kal-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+y)A):

‘Acebe kal- (2), *aşaga* (1), *günâhuma* (1), *heybete* (3), *‘ibrete* (1), *izzete* (1), *kazâya* (8), *tana* (4), *taña* (4).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Cehâletde (1), *hayâllerde* (1), *hevesde* (1), *kayguda* (1), *mihnetde* (1), *vebâlde* (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

‘İbâdetden (1), *endîşeden* (1), *hayâdan* (1), *kullığından* (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

Kal- fiili 143 örnekte 54 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi

yalnızca *zarf* + *yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(30) Gerdiştedir kadeh nicesi *kala* dil *selîm* (ŞD/79)

(31) Andan soñra dîdârın rûzî kıla

Mü'minler anı göre *hayrân kala* (YZ/191)

(30) ve (31) örneklerinde *kal-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Aa (1), *'aceb* (5), *'âciz* (2), *'acz* (1), *âciz* (3), *ad* (1), *assı* (1), *ayruk* (3), *bâkî* (8), *bâtl* (1), *ber-karâr* (1), *borç* (1), *buñlu* (1), *cânsuz* (2), *câvidân* (1), *cüdâ* (1), *çaresüz* (1), *dem-beste* (1), *diri* (1), *dürüst* (1), *ebed* (1), *ebedi* (1), *esen* (2), *gey* (1), *girü* (1), *gönülsüz* (1), *hayrân* (8), *hüş-yar* (1), *ırak* (8), *ıssuz* (2), *ma'zûl* (1), *magbûn* (1), *mahcûb* (1), *mahrûm* (20), *mahrûm u zar* (1), *mahzûn* (1), *mâlûm* (1), *mu'allak* (1), *muhtasar* (1), *murdâr* (1), *mübtelâ* (2), *müşkil* (1), *necis* (1), *öksüz* (1), *selîm* (1), *sensüz* (1), *taşra* (1), *tâze* (1), *tul* (1), *udlu* (1), *uş* (1), *vâlih* (1), *yalañuz* (3), *zâr* (1), *zelîl* (1).

35.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 6 farklı isim unsuruyla 10 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Kal- fiili 10 örnekte 6 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne* + *yüklem* şeklinde görülür. *Özne* + *yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalın ve yükleme hâlinde bulunmaktadır.

(32) Gönül nite dölene ma'sûkın bulmayınca

Kimse âşık mı olur *gönülsüz kalmayınca* (YE/271)

(33) Halk katında *kalmaya* hiç *hürmeti*

Hak katında yog-ıdı hõd ragbeti (G/795)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)'te özne konumundaki *gönül ve hürmet* isim unsurlarının bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ârâm (1), gam (5), karâr (1), tâkat (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Hürmeti (1), ragbeti (1).

35.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 2 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme ve bulunma hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(35) İy gönül gel hikmete tal hikmete

Aç gözüñ bak 'ibrete kal 'ibrete (G/939) SOR

(36) *Ahdinde kalmadı* eli yufka meğer çinâr

Devrinde salınırsa nola hâce-vâr serv (NB/104)

Yukarıda (34) ve (35)'te isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *kal-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

'İbrete (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA) :

Ahdinde (1).

36. KES-

36.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. Katî neticeye bağlamak. 2. Bir bedel üzerinde uyuşmak. 3. Ayırmak, uzaklaştırmak, koparmak olarak gösterilir. (TaS: Bkz Kes-)

Taradığımız metinlerde *kes-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *biç-*; *bulun-*; *gider-*; *hayatı sona erdir-*; *katet-*; *ol-*, *-e düş-*, *besle-*; *söyle-*, *konuş-*; *verme-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

36.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁷⁵

Kes- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 12 farklı isimle toplam 22 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kes- fiili 4 farklı isimle 4 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Lebin umar varıcak zülfüne gönlüm gerçi
Kişi cândan *keser ümmid* olıcak dâra yakın (NB/335)

(2) Yile bir kez es didi esdi eser
'Işık içinde günde biñ *menzil keser* (G/993)

Kes- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *ümmid*, *menzil* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Menzil (1), *ömr (1)*, *recâ (1)*, *ümmid (1)*.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Kes- fiili 9 farklı isimle 18 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

⁷⁵ Kahraman (1996: 83) *kes-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *kes-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(3) Durmayıp cevri ettiğin sen lûtf u ihsândır bana
Kesme ben dervişden sen lûtf edip *ihsânını* (NB/404)

(4) Bugün hışm idüp ol meh-rû *selâmın* bendeden *kesdi*
Nedür hışma sebeb ol bârî ‘aceb bilsem neden *kesdi* (CS/222)

Kes- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *ihsân*, *selâm* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Bahâsın (1), *ihsânını* (1), *in‘âmını* (1), *ömrini* (2), *ömrüñ* (1), *rızkların* (1), *selâmın* (1), *sözü* (3), *sözünü* (1), *susalığı* (1), *ümîdim* (1), *ümidin* (1), *ümîdümi* (1), *ümîdüñ* (1), *ümmidi* (1).

36.3. İsim + fiil ilişkileri

36.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁷⁶

Taranılan metinlerde *kes-* fiilinin 12 farklı isim unsuruyla 22 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

36.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Kes- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 4 farklı isim 4 örnekte, 9 farklı isim ise 18 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) *Kesme* Şeyhî havf ile ol bahr-ı rahmetten *recâ*
Kim olur bir katresi bin bin cihan cürmüne bes (ŞD/29)

(6) *Kesmezven* *ümîdim* ol sebebden (ŞD/86)

Yukarıdaki örneklerden (5)’de *recâ* isminin yalın, (6)’da ise *ümîd* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Menzil (1), *ömr* (1), *recâ* (1), *ümmid* (1).

⁷⁶ Öztürk (2008:1035, 1047, 1066,1077) *kes-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Bahâsın (1), ihsânını (1), in'âmını (1), ömrini (2), ömrüñ (1), rızkların (1), selâmın (1), sözü (3), sözünü (1), susalığı (1), ümîdim (1), ümidin (1), ümîdümi (1), ümîdüñ (1), ümmidi (1).

36.3.2. Anlam ilişkileri

Kes- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel anlam + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

36.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

36.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 12 farklı isimle 22 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Kes-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *biç-* (1); *bulun-* (1); *gider-* (1); *hayatı sona erdir-* (4); *katet-* (1); *ol-*, *-e düş-*, *besle-* (6); *söyle-*, *konuş-* (4); *verme-* (4) olmak üzere 8 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(7) Kutayfer söyler bâzergân hocaya

Bahâsın kes kuluñı kıldı taleb (YZ/133)

(8) *Kesme Şeyhî havf ile ol bahr-ı rahmetten recâ*

Kim olur bir katresi bin bin cihan cürmüne bes (ŞD/29)

(9) Rîvâc rubbı ma 'deye kuvvet vërür kusmağı giderür *susalığı keser* (MŞ/88)

Kes- fiili yukarıdaki örneklerden (7)'de *biç-*; (8)'de *bulunma-*; (9)'da *gider-* yan anlamlarında, *bahâ*, *recâ*, *susalık* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(10) Zülfi ucın kesmege kasd eyledi dil-ber didüm

Kesme kim devri kamerde hoş-durur 'ömr-i dirâz (CS/112)

(11) Yile bir kez es didi esdi eser

'Işk içinde günde biñ *menzil keser (G/993)*

(12) Aşk-ı dilberden *ümidin kesmesin* Ferhâda din

Bî-sütûn üzre çıkıp etsin temennâ bir dahi (NB/147)

Fiil yukarıdaki örneklerden (10)'da *sona erdir-*; (11)'de *katet-*; (12)'de *ol-*, *-e düş-*, *besle-* yan anlamlarında, '*ömr*, *menzil*, *ümid*' isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(13) Dili kesilmez aşk-ı dil-berden ko nâsîh *sözü kes*

Veh ki bu hâb-ı eceldir olamaz mâni mekes (NB/261)

(14) Bugün hışm idüp ol meh-rû *selâmın bendeden kesdi*

Nedür hışma sebep ol bârî 'aceb bilsem neden kesdi (CS/222)

Kes- fiili yukarıdaki örneklerden (13)'de *söyleme-*, *konuşma-*; (14)'de *verme-* yan anlamlarında, *sözü*, *selâ* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Biç-: *Bahâsın kes-* (1); bulunma-: *Recâ kes-* (1); gider-: *Susalığı kes-* (1); hayatı sona erdir-: *Ömr kes-* (1), *ömrini kes-* (2), *ömrüñ kes-* (1); katet-: *Menzil kes-* (1); ol-, -e düş-, besleme-: *Ümîdim kes-* (1), *ümîdümi kes-* (1), *ümidin kes-* (1), *ümîdüñ kes-* (1), *ümmid kes-* (1), *ümmidi kes-* (1); söyleme-, konuşma-: *Sözü kes-* (3), *sözünü kes-* (1); verme-: *İhsânını kes-* (1), *in'âmını kes-* (1), *rızkların kes-* (1), *selâmın kes-* (1).

36.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Kes- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

36.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 12 farklı isim unsuruyla 22 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve akuzatif hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(15) *Ümîdün kes* yûsufdan hiç añmagıl

Özüñü öğütlegil aglamagıl (YZ/245)

(16) Hakkında dahı kullarınıñ bunca günâhların görüp *rızkların kesmeyüp* /.../ (M/157)

Yukarıda (15) ve (16)'da isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *kes-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Menzil (1), ömr (1), ömrüñ (1), recâ (1), ümîdüñ (1), ümmid (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I) :

Bahâsın (1), ihsânını (1), in'âmını (1), ömrini (2), rızkların (1), selâmın (1), sözü (3), sözünü (1), susalığı (1), ümîdim (1), ümidin (1), ümîdümi (1), ümmidi (1).

36.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

36.4.1. Kesil-

Kes- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –l- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 1 tanedir. *Ümîdi* olmak üzere 1 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *ümîdi* örneğinde temel anlam + yan anlam şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *kesil-* fiilinin yüklendiği görev pasiflik- meçhullük dolayısıyla gerçekleşme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(17) Ma'nisi budur kim *ümîdi kesildi* âhiret pâdişâhlığından /.../ (M/267)

Ümîdi isim unsurunun temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örnekte isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. *Kesil-* fiili yukarıdaki örnekte *ol-*, *düş-*, *besleme-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Ol-, düş-, besleme-: Ümîdi kesil- (1).

37. KIL-

37.1.Anlamları

Fiilin anlamları TaS'da *yapmak, etmek* olarak verilir (TaS: Bkz Kıl-).

Taradığımız metinlerde *kıl-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *yap-*, *et-* temel, *hâli edindir-*, *hâle getir-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

37.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁷⁷

Kıl- fiilinin taranılan metinlerde yalın, yükleme ve eşitlik hâlindeki 524 farklı isimle toplam 1180 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kıl- fiili 486 farklı isimle 1150 örnekte ismin yalın hâlde birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) İki rek'at *namaz kıl* it ziyâret
Resûlüñ nûrını gör zî bişâret (KE/22)
- (2) Varlığın yağmaya virdi irdi ma'nâ-yı Resûl
Ol kapudan gir içerü yûri var *kıla hazer* (YE/109)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *namaz, hazer* isminin yalın hâl almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (1), *âbâd* (1), *'aceb* (1), *'adem* (2), *âfitâb* (1), *'afv* (4), *aga* (1), *âgâz* (1), *âh* (9), *ahsen* (1), *âhuvâne* (1), *'akîk* (1), *alkış* (2), *âllar* (1), *alplık* (1), *'amel* (2), *ar* (1), *arak* (1), *ârâm* (1), *arşun* (1), *'arz* (2), *arzû* (3), *ârzû* (2), *assı* (4), *'âşık* (1), *âşık* (1), *âşikâr* (1), *âşüfte-dil* (1), *atâ* (1), *'atâ* (2), *'ayân* (2), *ayş* (1), *'ayş* (2), *âzâd* (7),

⁷⁷ Kahraman (1996: 83) *kıl-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *kıl-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

'azîz (1), azm (1) 'azim (1), bahar (1), bahs (1), bahtulu (1), bâl (1), baş (1), bekçi (1), belâ (1), berdâr (1), ber-dâr (1), beşâret (2), beyân (1), bî-had (1), bî-huzûr (1), bîmâr (3), bir (1), bir nefes (1), bismil (1), bîzâr (1), bî-zebân (1), bol (1), bostan (1), böyle (1), bühtân (2), bülbül-i gûyâ (1), bürehne (1), câm (1), cân (2), cân-perver (1), câvidân (1), cefâ (4), cefâlar (2), cehd (1), cevelân-ı kerem (1), cevlân (2), cevr ü cefâ (1), cevr ü cefâlar (1), cezâ (1), ciğer (1), cilve (1), cimâ'(1), cömerdlik (1), cum'a (2), cûş (3), cüdâ (2), çâre (3), çengel (1), çeng-misâl (1), çini (1), da'vet (5), da'vî (12), dâl (1), def' (3), delü (1), dem (1), dermân (2), deryâ (1), dest-keşt (1), devâ (2), devân (1), dil-haste (1), dilim (1), dil-sûz (1), diri (4), dirîg (4), dîvâne (1), dostlık (1), du'â (26), du'âlar (1), dûr (1), düldül (1), dür (1), efdalü'r-rüsüil (1), egrilik (1), ehl (1), ejderhâ (1), emir (1), emr (1), endîşe (1), erzânî (1), erzâk (1), eser (4), eyle (1), ezber (1), ez-ber (1), fakîr (1), fânî (1), fâş (2), fâyide (1), fedâ (5), fenâ (2), ferâh (1), feryâd (5), fidâ (3), fidî (5), figân (1), figân u nâle (1), fitne (3), gâfil (1), galat (3), gâlib (1), gâlîz (1), gamze (2), ganî (1), garîb (2), gavgâ (4), genc-hâne (1), genez (1), gerdân (1), germ (1), gevher (1), gezend (1), gıybet (1), gile (1), giley (1), giriftâr (1), girih (1), görüş (1), görklü (1), gurûr (1), gussa (1), güm (1), gün gibi (1), güstâhlik (1), güzer (9), hacil (1), hacîl (1), hâcil (1), hâkim (1), halâs (1), halvet (1), hamle (3), hareket (2), hâsil (1), hâsiyyet (1), hatâ (2), havâle (1), havf (1), haz (1), ham (1), hamâyil (1), hâr (1), harâb (3), harc (1), harîf (1), has (1), hâs u 'âmuñ (1), hâsil (1), haste (1), hazer (1), hedef (2), helâk (3), hem-nişîn (1), heves (3), hudmet (3), hicaz (1), hile (1), hitâb (6), hoş (1), hôt (2), hükm (1), hürmetlü (2), hüsn ü fer (1), 'ibâdet (2), 'inâyet (4), i'râz (1), i'tîbar (1), i'timad (1), icrâ (1), ihtiyâr (5), ihyâ (2), ilkâ (1), iltifât (1), imâret (1), imzâ (1), inâyet (1), inşâ (2), intihâ (1), 'irfân (1), irsâl (1), îsâr (2), isti'cal (1), istidlâl (1), iş (3), işarat (1), işâretler (1), işler (1), işret (2), itâb (1), ittisâller (1), izzet (1), ka'be (1), kâbîn (1), kabûl (24) kadem (1), kadem-rence (1), kahr (1), kâmet ile kıyâm (1), kâmil (1), kanâ'at (3), kand ü nebât (1), kâr (2), karâr (12), kasd (4), kasd-ı bismil (1), kat (2), kat' (2), katı (1), kavî (1), kazâ (2), kebâb (1), kefen (1), kemer (2), kemer-i zer (1), kerâmet (1), kerem (14), keşf (1), kıyâm (1), kıl (1), kısmet (1), kul (2), kıyâs (1), kibir (1), kîl ü kâllar (1), kul (1), kullik (2), kulluk (2), kurbâ'in (1), kurbân (2), kuvvet (1), la'l (1), lâle-fâm (1), la'net (1), lâyık (1), lu'b ile hâl (1), magbûn (2), mahrûm (1), makâm (2), ma'lûm (5), ma'mûr (3), mahv (1), mât (1), me'vâ (1), mecrûh (2), meded (5), medh ü zem (1), mekân (1), melûl (1), menzil (1), merhamet

(1), mest (1), mey-perest (1), meyl (3), meyl (1), seyl (1), mustar (1), minber (1), minnet (1), misâl (1), mu'allak (1), mu'attar (1), mu'attar (5), mu'cizât (1), mu'cize (1), muhkem (2), muhtasar (4), mukterîn (1), mu'tâd (1), mutî' (1), mübtelâ (2), müdara (1), müdârâ (1), mülevves (1), münevver (1), mürebbâ (1), mütâla'a (3), müttehem (1), müyesser (3), müzeyyen (1), nâfile (1), nâle (2), nâle vü âh (1), nâleler (1), namaz (10), namâz (15), nâme (1), nâr (2), nâ-revân (1), nasîb (1), nasîhat (1), nâtîkâ-i nutkî (1), nâz u niyâz (1), nazar (49), nefrîn (1), neler (1), nem (1), nevâ (1), nezâre (1), nihân (2), nisâr (8), nişâne (1), niyaz (1), niyâz (2), niyyet (1), nûrânî (1), nûş (4), nutk-ı Mesîhâ'yı (1), nüzûl (1), pâ-mâl (1), pâ-mâllar (1), para (1), pâre (3), pâre pâre (1), per (1), perâkende (1), perrân (1), pervâz (1), perverî (1), peydâ (1), pür (1), pür-defter (1), pür-hûn (1), ragbet (2), rahm (6), rahmet (3), rahmet ü gazâb (1), rakam (2), ra'nâ (1), râst (1), ray (1), rây (1), red (1), rehâ (1), rehn (1), renc (1), revâ (3), revân (2), rind (1), rivâyet (2), rivler (1), riyâ (2), rûşen (1), rûzî (5), rûzî (11), rûzî (1), rüsvâ (1), sabır (1), sabr (2), saddak (1), sâf (1), safâ (2), sâfî (1), savaş (1), sayru (2), sebîl (1), secde (15), secdeleler (1), sefer (5), seher-redif (1), selâm (7), senâ (3), seng-i cefâ (1), sergerdân (1), ser-mest ü lâ-ya' (1), seyran (1), seyrân (4), sîm ü zer (1), siper (1), siyah su (1), su'âl (2), suç (3), sultân (4), sücûd (6), sükût (1), şad (1), şâd (1), şâdılık (1), şâdi (3), şâdî (3), şâd-mân (1), şak (1), şefâ'at (1), şefa'at (1), şefekat (1), şefkat (1), şeh (1), şehâ (1), şeh-mât (1), şehsüvâr (1), şeker (1), şem-sâr (1), şemse (1), şeydâ (1), şikâr (1), şikâyet (3), şitâb (4), şûrîde (1), şükr (13), şükr ü şükür (4), şükürler (1), ta'accüb (2), ta'allüb (1), tâ'at (9), tâ'atümüz (1), taat (1), ta'biye (1), tâc (1), tahsîl (2), tak (1), taleb (9), ta'lîm (1), tamâm (6), tanışukçı (1), Tañrılık (1), tapu (13), târâc (1), tasarruf (1), tavâf (1), tazallüm (1), tâze (1), tâze vü ter (1), tebessüm (4), tecellî (5), tecrîbe (2), tedbîr (4), tefe'ül (1), teferrüc (2), tekvîn (1), tekye (2), telef (1), temannâ (1), temâşâ (7), temennâ (2), ter (3), terahhum (3), tercih (1), terennüm (1), terk (3), tesbîh (1), tesellâ (1), te'sîr (1), teskin (1), teslîm (2), teşbîh (2), tetavvu' (2), tevbe (23), teveccüh (1), tevehhüm (1), timâr (2), tîmâr (1), til til (1), tir-i baran (1), tolu (1), top (1), ugrılık (1), ukâb (1), ulu (1), umac (1), uzlet (1), vasf (1), vefa (1), vefâ (15), yad (1), yâd (3), yagma (5), yâkut (1), yâr (1), yarak (3), yarı (2), yavı (4), yavru (1), yavu (5), yavuz (1), yavuzluk (2), yir (1), yüce (1), yüz bin (1), za'îf (1), zahmet (1), zahmetler (1), zâmane (1), zâr (3), zârılık (3), zârî (7), zârî (15), zârî (4), zârî vü

efgân (1), zârlıklar (1), zeber (1), zebûn (1), zelîl (1), zer (6), zinâ (2), zinde (3), zîr ü zeber (1), ziyâret (4), ziyâde (1), ziyân (1), zühhd (1), zühhd ü tâ'at (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı:

Kıl- fiili 30 farklı isimle 38 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (3) Nîl ü Firât kanı ki kan yaşı gözlerem
Bahr eyledi *kılalı* firâkında *nâleyi* (ŞD/296)
- (4) Kul mısın eyt sen baña dër selîm
Aña layık *bâzârımı kılâyım* (YZ/111)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *nâle*, *bâzâr* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Âhı (1), bâzârımı (1), cefâları (1), cemâlini (1), dilüm (1), feryâdı (1), hasreti (1), hem-demi (1), himâyeti (1), hükmin (1), 'inâyeti (1), kahrı (1), karârı (1), kullığı (1), nâle vü zârı (1), nâleyi (1), namazı (1), namâzı (4), namâzın (5), rek'atı (1), sefer-i 'azmin (1), senâsını (1), seyrin (1), sır denizi (1), suçı (1), şefâ'atın (1), şekl-i küri (1), sipâsı (1), tâ'atun (1), umurun (1), vasfı (1), zârımı (1).

Eşitlik hâli ile kullanılışı:

Kıl- fiili 3 farklı isimle 4 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (5) Va'de-i vasl eyledi bizimle câñan erteye
İvimekden *kılca kıldı* çıkmağa câñ erteye (NB/436)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (5)'de *kıl* isminin eşitlik hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Kılca (1).

37.3. İsim + fiil ilişkileri

37.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁷⁸

Taranılan metinlerde fiilin 1180 kez 524 ayrı isim unsuruyla birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru nesne, tamlayıcı, zarf konumundadır.

37.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Kıl- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 809 isim unsuru nesne olarak kullanılmıştır.

- (6) Habîbine *emr kılur* Mekkeden Aksâya gelür
Enbiyâlar saf saf olur andar anda imâmeti (KE/42)
- (7) Nîl ü Fırât kanı ki kan yaşı gözlerem
Bahr eyledi *kılalı* firâkında *nâleyi* (ŞD/296)

Yukarıdaki örneklerden (6)'da *emr* isminin yalın, (7)'de ise *nâle* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Aceb* (1), '*afv* (4), '*âgâz* (1), '*âh* (9), '*amel* (2), '*alkış* (2), '*âllar* (1), '*alplık* (1), '*ar* (1), '*ârâm* (1), '*arz* (2), '*arzû* (3), '*ârzû* (2), '*assı* (4), '*atâ* (1), '*atâ* (1), '*ayş* (1), '*ayş* (2), '*azm* (1), '*azim* (1), '*bahs* (1), '*belâ* (1), '*beşâret* (2), '*beyân* (1), '*bî-had* (1), '*bismil* (1), '*bühtân* (2), '*bürehne* (1), '*cân* (1), '*cefâ* (4), '*cefâlar* (2), '*cehd* (1), '*cevelân-ı kerem* (1), '*cevlân* (2), '*cevr ü cefâ* (1), '*cevr ü cefâlar* (1), '*cezâ* (1), '*cilve* (1), '*cimâ'* (1), '*cömerdlik* (1), '*cum'a* (2), '*cüş* (3), '*çâre* (2), '*da'vet* (5), '*def'* (3), '*dem* (1), '*dermân* (2), '*devâ* (1), '*dirîg* (4), '*dostlık* (1), '*du'â* (26), '*du'âlar* (1), '*egrilik* (1), '*emir* (1), '*emr* (1), '*endîşe* (1), '*erzânî* (1), '*eser* (4), '*ezber* (1), '*ez-ber* (1), '*fâyide* (1), '*fedâ* (1), '*feryâd* (5), '*figân* (1), '*figân u nâle* (1), '*fitne* (3), '*galat* (2), '*gamze* (2), '*gavgâ* (4), '*gerdân* (1), '*gıybet* (1), '*gile* (1), '*giley* (1), '*göriş* (1), '*gurûr* (1), '*güm* (1), '*güstâhlık* (1), '*güzer* (9), '*halvet* (1), '*hamle* (3), '*hareket* (2), '*hâsıl* (1), '*hâsiyyet* (1), '*hatâ* (2), '*havâle* (1), '*havf* (1), '*haz* (1),

⁷⁸ Öztürk (2008:1037,1055,1071) *kıl-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

hazer (1), heves (3), hıdmet (3), hicaz (1), hile (1), hitâb (6), hükm (1), 'ibâdet (2), icrâ (1), ihtiyâr (5), ihyâ (2), ilkâ (1), iltifât (1), imâret (1), imzâ (1), inâyet (1), 'inâyet (4), inşâ (2), i'râz (1), 'irfân (1), irsâl (1), îsâr (2), isti'cal (1), istidlâl (1), iş (3), işarat (1), işâretler (1), işler (1), işret (2), itâb (1), i'tibar (1), i'timad (1), ittisâller (1), izzet (1), kâbîn (1), kabûl (24) kadem (1), kadem-rence (1), kahr (1), kâmet ile kıyâm (1), kanâ'at (3), kâr (2), karâr (12), kasd (4), kasd-ı bismil (1), kat (2), kat' (2), kavî (1), kazâ (2), kerâmet (1), kerem (14), keşf kıyâm (1), kıyâs (1), kibir (1), kıl ü kâllar (1), kul (1), kulluk (2), kulluk (2), kuvvet (1), la'net (1), mahv (1), me'vâ (1), meded (5), medh ü zem (1), merhamet (1), meyl (3), meyl (1), seyl (1), minnet (1), mu'cizât (1), mu'cize (1), mukterîn (1), müdara (1), müdârâ (1), mütâla'a (3), nâfile (1), nâle (2), nâle vü âh (1), nâleler (1), namaz (10), namâz (15), nasihat (1), nâtıkâ-i nutkı (1), nâz u niyâz (1), nazar (49), nefrîn (1), neler (1), nevâ (1), nezâre (1), nisâr (8), niyaz (1), niyâz (2), niyyet (1), nûş (4), nutk-ı Mesîhâ'yi (1), nüzûl (1), peydâ (1), ragbet (2), rahm (6), rahmet (3), rahmet ü gazâb (1), rakam (2), râst (1), ray (1), rây (1), red (1), rehâ (1), renc (1), revâ (3), rivâyet (2), rivler (1), riyâ (2), sabır (1), sabr (2), saddak (1), sâf (1), safâ (1), savaş (1), secde (15), secdeler (1), sefer (5), sefer-i 'azmin (1), selâm (7), senâ (3), seyran (1), seyrân (4), su'âl (2), suç (3), sücûd (6), sükût (1), şâdılık (1), şak (1), şefâ'at (1), şefaât (1), şefekat (1), şefkat (1), şehâ (1), şeh-mât (1), şikâyet (3), şitâb (4), şûrîde (1), şükr (13), şükr ü şükür (4), şükürler (1), ta'accüb (2), ta'allüb (1), tâ'at (9), taat (1), tâ'atümüz (1), ta'biye (1), ta'lîm (1), tahsîl (2), tak (1), taleb (9), Tañrılık (1), tapu (13), târâc (1), tasarruf (1), tavâf (1), tazallüm (1), tebessüm (4), tecellî (5), tecrîbe (2), tedbîr (4), tefe'ül (1), teferrüc (2), tekvîn (1), tekye (2), temannâ (1), temâşâ (7), temennâ (2), terahhum (3), tercîh (1), terennüm (1), terk (3), tesbîh (1), tesellâ (1), te'sîr (1), teskin (1), teslîm (2), teşbîh (2), tetavvu' (2), tevbe (23), teveccüh (1), tevehhüm (1), timâr (2), tîmâr (1), ugrılık (1), umac (1), uzlet (1), vasf (1), vefa (1), vefâ (15), yad (1), yâd (1), yagma (5), yarak (3), yavuzluk (2), zahmet (1), zahmetler (1), zâr (1), zârılık (3), zâri (7), zârî, (15), zârı (4), zârî vü efgân (1), zârlıklar (1), zinâ (2), ziyâret (4), zühd (1), zühd ü tâ'at (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Âhı (1), bâzârımı (1), cefâları (1), cemâlini (1), feryâdı (1), hasreti (1), himâyeti (1), hükmin (1), 'inâyeti (1), kahrı (1), karârı (1), kullığı (1), nâle vü zârî

(1), nâleyi (1), namazı (1), namâzı (4), namâzın (5), rek'atı (1), senâsını (1), seyrin (1), suçu (1), şefâ'atın (1), sipâsı (1), tâ'atun (1), umurun (1), vasfı (1), zârımı (1).

37.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Kıl- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 370 isim unsuru yalın ve eşitlik hâli ile zarf olarak kullanılmıştır.

- (8) Saña 'âşık eyledüñ beni şâbâş
Mısır içinde beni 'ışkuñ *kıldı fâş* (YZ/157)
- (9) Va'de-i vasl eyledi bizimle câñan erteye
İvimekden *kılca kıldı* çıkmağa câñ erteye (NB/436)

Yukarıdaki örneklerden (8)'de ise *fâş* isminin yalın (9)'da *kıl* isminin eşitlik hâlinde zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (1), *âbâd* (1), *'adem* (2), *âfitâb* (1), *aga* (1), *agzın tolu* (1), *ahsen* (1), *âhuvâne* (1), *'akîk* (1), *arak* (1), *arşun* (1), *âşık* (1), *'âşık* (1), *âşıkâr* (1), *âşüfte-dil* (1), *'atâ* (1), *'ayân* (1), *'ayân* (1), *âzâd* (7), *'azîz* (1), *bahar* (1), *bahtulu* (1), *bâl* (1), *baş* (1), *bekçi* (1), *berdâr* (1), *ber-dâr* (1), *bî-huzûr* (1), *bîmâr* (3), *bir* (1), *bir nefes* (1), *bîzâr* (1), *bî-zebân* (1), *bol* (1), *bostan* (1), *böyle* (1), *bülbül-i gûyâ* (1), *câm* (1), *cân* (1), *cân-perver* (1), *câvidân* (1), *çiğer* (1), *cüdâ* (2), *çâre* (1), *çengel* (1), *çeng-misâl* (1), *çini* (1), *da'vî* (12), *dâl* (1), *delü* (1), *deryâ* (1), *dest-keşt* (1), *devâ* (1), *devân* (1), *dil-haste* (1), *dilim* (1), *dilüm* (1), *dil-sûz* (1), *diri* (4), *dîvâne* (1), *dûr* (1), *düldül* (1), *dür* (1), *efdalü'r-rüsûl* (1), *ehl* (1), *ejderhâ* (1), *erzâk* (1), *eyle* (1), *fakîr* (1), *fânî* (1), *fâş* (2), *fedâ* (4), *fenâ* (2), *ferâh* (1), *fidâ* (3), *fidî* (5), *gâfil* (1), *galat* (1), *gâlib* (1), *gâlîz* (1), *ganî* (1), *garîb* (2), *genc-hâne* (1), *genez* (1), *germ* (1), *gevher* (1), *gezend* (1), *giriftâr* (1), *giriş* (1), *görklü* (1), *gussa* (1), *gün gibi* (1), *hacil* (1), *hacîl* (1), *hâcil* (1), *hâkim* (1), *halâs* (1), *ham* (1), *hamâyil* (1), *hâr* (1), *harâb* (3), *harc* (1), *harîf* (1), *has* (1), *hâs u 'âmuñ* (1), *hâsıl* (1), *haste* (1), *hedef* (2), *helâk* (3), *hem-demi* (1), *hem-nişîn* (1), *hoş* (1), *hôş* (2), *hürmetlü* (2), *hüsn ü fer* (1), *intihâ* (1), *ka'be* (1), *kâmil* (1), *kand ü nebât* (1), *katı* (1), *kebâb* (1), *kefen* (1), *kemer* (2), *kemer-i zer* (1), *kıl* (1), *kısmet* (1), *kul* (2), *kurbâ'in* (1), *kurbân* (2), *la'l* (1), *lâle-fâm* (1), *lâyık* (1), *lu'b ile hâl* (1), *magbûn* (2), *mahrûm* (1), *makâm* (2), *ma'lûm* (5), *ma'mûr* (3), *mât*

(1), mecrûh (2), mekân (1), melûl (1), menzil (1), mest (1), mey-perest (1), mustar (1), minber (1), misâl (1), mu'allak (1), mu'attar (5), mu'tâd (1), mu'attar(1), muhkem (2), muhtasar (4), mutî' (1), mübtelâ (2), mülevves (1), münevver (1), mürebbâ (1), müttehem (1), müyesser (3), müzeyyen (1), nâme (1), nâr (2), nâ-revân (1), nasîb (1), nem (1), nihân (2), nişâne (1), nûrânî (1), pâ-mâl (1), pâ-mâllar (1), para (1), pâre (3), pâre pâre (1), per (1), perâkende (1), perrân (1), pervâz (1), perverî (1), pür (1), pür-defter (1), pür-hûn (1), ra'nâ (1), rehn (1), revân (2), rind (1), rûşen (1), rûzî (5), rûzî (11), rûzî (1), rüsvâ (1), safâ (1), sâfî (1), sayru (2), sebîl (1), seher-redif (1), seng-i cefâ (1), sergerdân (1), ser-mest ü lâ-ya' (1), sır denizi (1), sîm ü zer (1), siper (1), siyah su (1), sultân (4), şad (1), şâd (1), şâdi (3), şâdî (3), şâd-mân (1), şeh (1), şehsüvâr (1), şeker (1), şekl-i küri (1), şem-sâr (1), şemse (1), şeydâ (1), şikâr (1), tâc (1), tamâm (6), tanışukçı (1), tâze (1), tâze vü ter (1), telef (1), ter (3), til til (1), tir-i baran (1), tolu (1), top (1), ukâb (1), ulu (1), yâd (2), yâkut (1), yâr (1), yarı (2), yavı (4), yavru (1), yavu (5), yavuz (1), yir (1), yüce (1), yüz bin (1), za'îf (1), zâmane (1), zâr (2), zeber (1), zebûn (1), zelîl (1), zer (6), zinde (3), zîr ü zeber (1), ziyâde (1), ziyân (1).

Eşitlik hâli ile kullanılışı:

Kılca (1).

37.3.2. Anlam ilişkileri

Birleşik fiil yapısında 524 farklı isimle toplam 1180 örneği tespit edilen *kıl-* fiili anlam ilişkileri bakımından temel anlam + temel anlam ve temel + yan anlam ilişkisi şeklinde karşımıza çıkar.

37.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

22.3.2.1.2. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Fiil, 809 örnekte temel anlam + temel anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Kıl-* fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *kıl-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür.

- (10) Şem‘-i hüsnüñ yâdına dil kaşuñı *kıldı mekân*
Zeyn için san câm asar mihrâba kandil üstine (CS/203)
- (11) Eytdüm iy ‘ışk al beni gitlüm bile
Yohsa ben dôsta *kılam* senden *gile* (G/1107)

Yukarıdaki cümlede nesne konumunda bulunan *mekân* ve *gile* isimleri *kıl*- fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda, fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

Et-, meydana getir-, gerçekleştir-, yap-, ortaya çıkar-: ‘*Aceb kıl-* (1), ‘*afv kıl-* (4), ‘*âgâz kıl-* (1), ‘*âh kıl-* (9), ‘*alkış kıl-* (2), ‘*âllar kıl-* (1), ‘*alphık kıl-* (1), ‘*amel kıl-* (2), ‘*ar kıl-* (1), ‘*ârâm kıl-* (1), ‘*arz kıl-* (2), ‘*arzû kıl-* (3), ‘*ârzû kıl-* (2), ‘*assı kıl-* (4), ‘*atâ kıl-* (1), ‘*atâ kıl-* (1), ‘*ayş kıl-* (1), ‘*ayş kıl-* (2), ‘*azm kıl-* (1) ‘*azim kıl-* (1), ‘*bahs kıl-* (1), ‘*belâ kıl-* (1), ‘*beşâret kıl-* (2), ‘*beyân kıl-* (1), ‘*bî-had kıl-* (1), ‘*bismil kıl-* (1), ‘*bühtân kıl-* (2), ‘*bürehne kıl-* (1), ‘*cân kıl-* (1), ‘*cefâ kıl-* (4), ‘*cefâlar kıl-* (2), ‘*cehd kıl-* (1), ‘*cevelân-ı kerem kıl-* (1), ‘*cevlân kıl-* (2), ‘*cevr ü cefâ kıl-* (1), ‘*cevr ü cefâlar kıl-* (1), ‘*cezâ kıl-* (1), ‘*cilve kıl-* (1), ‘*cimâ‘kıl-* (1), ‘*cömerdlik kıl-* (1), ‘*cum‘a kıl-* (2), ‘*cüş kıl-* (3), ‘*çâre kıl-* (2), ‘*da‘vet kıl-* (5), ‘*def‘ kıl-* (3), ‘*dem kıl-* (1), ‘*dermân kıl-* (2), ‘*devâ kıl-* (1), ‘*dirîg kıl-* (4), ‘*dostluk kıl-* (1), ‘*du‘â* (26), ‘*du‘âlar kıl-* (1), ‘*egrilik kıl-* (1), ‘*emir kıl-* (1), ‘*emr kıl-* (1), ‘*endîşe kıl-* (1), ‘*erzânî kıl-* (1), ‘*eser kıl-* (4), ‘*ezber kıl-* (1), ‘*ez-ber kıl-* (1), ‘*fâyide kıl-* (1), ‘*fedâ kıl-* (1), ‘*feryâd kıl-* (5), ‘*figân kıl-* (1), ‘*figân u nâle kıl-* (1), ‘*fitne kıl-* (3), ‘*galat kıl-* (2), ‘*gamze kıl-* (2), ‘*gavgâ kıl-* (4), ‘*gerdân kıl-* (1), ‘*gıybet kıl-* (1), ‘*gile kıl-* (1), ‘*giley kıl-* (1), ‘*görüş kıl-* (1), ‘*gurûr kıl-* (1), ‘*güm kıl-* (1), ‘*güstâhlik kıl-* (1), ‘*güzer kıl-* (9), ‘*halvet kıl-* (1), ‘*hamle kıl-* (3), ‘*hareket kıl-* (2), ‘*hâsıl kıl-* (1), ‘*hâsiyyet kıl-* (1), ‘*hatâ kıl-* (2), ‘*havâle kıl-* (1), ‘*havf kıl-* (1), ‘*haz kıl-* (1), ‘*hazer kıl-* (1), ‘*heves kıl-* (3), ‘*hıdmet kıl-* (3), ‘*hicaz kıl-* (1), ‘*hile kıl-* (1), ‘*hitâb kıl-* (6), ‘*hükm kıl-* (1), ‘*‘ibâdet kıl-* (2), ‘*icrâ kıl-* (1), ‘*ihtiyâr kıl-* (5), ‘*ihyâ kıl-* (2), ‘*ilkâ kıl-* (1), ‘*iltifât kıl-* (1), ‘*imâret kıl-* (1), ‘*imzâ kıl-* (1), ‘*inâyet kıl-* (1), ‘*‘inâyet kıl-* (4), ‘*inşâ kıl-* (2), ‘*i‘râz kıl-* (1), ‘*‘irfân kıl-* (1), ‘*irsâl kıl-* (1), ‘*îsâr kıl-* (2), ‘*isti‘cal kıl-* (1), ‘*istidlâl kıl-* (1), ‘*iş kıl-* (3), ‘*işarat kıl-* (1), ‘*işâretler kıl-* (1), ‘*işler kıl-* (1), ‘*işret kıl-* (2), ‘*itâb kıl-* (1), ‘*i‘tîbar kıl-* (1), ‘*i‘timad kıl-* (1), ‘*ittisâller kıl-* (1), ‘*izzet kıl-* (1), ‘*kâbîn kıl-* (1), ‘*kabûl* (24) ‘*kadem kıl-* (1), ‘*kadem-rence kıl-* (1), ‘*kahr kıl-* (1), ‘*kâmet ile kıyâm kıl-* (1), ‘*kanâ‘at kıl-* (3), ‘*kâr kıl-* (2), ‘*karâr kıl-* (12), ‘*kasd kıl-* (4), ‘*kasd-ı bismil kıl-* (1), ‘*kat kıl-* (2), ‘*kat‘ kıl-* (2), ‘*kavî kıl-* (1), ‘*kazâ kıl-* (2), ‘*kerâmet kıl-* (1), ‘*kerem kıl-* (14), ‘*keşf kıyâm kıl-* (1), ‘*kıyâs kıl-*

(1), kibir kıl- (1), kıl ü kâllar kıl- (1), kul kıl- (1), kulluk kıl- (2), kulluk kıl- (2), kuvvet kıl- (1), la'net kıl- (1), mahv kıl- (1), me'vâ kıl- (1), meded kıl- (5), medh ü zem kıl- (1), merhamet kıl- (1), meyl kıl- (3), meyl kıl- (1), seyl kıl- (1), minnet kıl- (1), mu'cizât kıl- (1), mu'cize kıl- (1), mukterîn kıl- (1), müdara kıl- (1), müdârâ kıl- (1), müâtâla'a kıl- (3), nâfile kıl- (1), nâle kıl- (2), nâle vü âh kıl- (1), nâleler kıl- (1), namaz kıl- (10), namâz kıl- (15), nasîhat kıl- (1), nâtîkâ-i nutkî kıl- (1), nâz u niyâz kıl- (1), nazar (49), nefrîn kıl- (1), neler kıl- (1), nevâ kıl- (1), nezâre kıl- (1), nisâr kıl- (8), niyaz kıl- (1), niyâz kıl- (2), niyyet kıl- (1), nûş kıl- (4), nutk-ı Mesîhâ'yu kıl- (1), nüzûl kıl- (1), peydâ kıl- (1), ragbet kıl- (2), rahm kıl- (6), rahmet kıl- (3), rahmet ü gazâb kıl- (1), rakam kıl- (2), râst kıl- (1), ray kıl- (1), rây kıl- (1), red kıl- (1), rehâ kıl- (1), renc kıl- (1), revâ kıl- (3), rivâyet kıl- (2), rivler kıl- (1), riyâ kıl- (2), sabır kıl- (1), sabr kıl- (2), saddak kıl- (1), sâf kıl- (1), safâ kıl- (1), savaş kıl- (1), secde kıl- (15), secdeleler kıl- (1), sefer kıl- (5), sefer-i 'azmin kıl- (1), selâm kıl- (7), senâ kıl- (3), seyran kıl- (1), seyrân kıl- (4), su'âl kıl- (2), suç kıl- (3), sücûd kıl- (6), sükût kıl- (1), şâdılık kıl- (1), şak kıl- (1), şefâ'at kıl- (1), şefaât kıl- (1), şefekat kıl- (1), şefkat kıl- (1), şehâ kıl- (1), şeh-mât kıl- (1), şikâyet kıl- (3), şitâb kıl- (4), şûrîde kıl- (1), şükr kıl- (13), şükr ü şükür kıl- (4), şükürler kıl- (1), ta'accüb kıl- (2), ta'allüb kıl- (1), tâ'at kıl- (9), taat kıl- (1), tâ'atümüz kıl- (1), ta'biye kıl- (1), ta'lîm kıl- (1), tahsîl kıl- (2), tak kıl- (1), taleb kıl- (9), Tañrılık kıl- (1), tapu kıl- (13), târâc kıl- (1), tasarruf kıl- (1), tavâf kıl- (1), tazallüm kıl- (1), tebessüm kıl- (4), tecellî kıl- (5), tecrîbe kıl- (2), tedbîr kıl- (4), tefe'ül kıl- (1), teferrüc kıl- (2), tekvîn kıl- (1), tekye kıl- (2), temannâ kıl- (1), temâşâ kıl- (7), temennâ kıl- (2), terahhum kıl- (3), tercih kıl- (1), terennüm kıl- (1), terk kıl- (3), tesbîh kıl- (1), tesellâ kıl- (1), te'sîr kıl- (1), teskin kıl- (1), teslîm kıl- (2), teşbîh kıl- (2), tetavvu' kıl- (2), tevbe (23), teveccüh kıl- (1), tevehhüm kıl- (1), timâr kıl- (2), tîmâr kıl- (1), ugruluk kıl- (1), umac kıl- (1), uzlet kıl- (1), vasf kıl- (1), vefa kıl- (1), vefâ kıl- (15), yad kıl- (1), yâd kıl- (1), yagma kıl- (5), yarak kıl- (3), yavuzluk kıl- (2), zahmet kıl- (1), zahmetler kıl- (1), zâr kıl- (1), zârlık kıl- (3), zârî kıl- (7), zârî, kıl- (15), zârî kıl- (4), zârî vü efgân kıl- (1), zârlıklar kıl- (1), zinâ kıl- (2), ziyâret kıl- (4), zühd kıl- (1), zühd ü tâ'at kıl- (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Âhı (1), bâzârımı (1), cefâları (1), cemâlini (1), feryâdı (1), hasreti (1), himâyeti (1), hükmin (1), 'inâyeti (1), kahrı (1), karârı (1), kullığı (1), nâle vü zârî

(1), nâleyi (1), namazı (1), namâzı (4), namâzın (5), rek'atı (1), senâsını (1), seyrin (1), suçu (1), şefâ'atın (1), sipâsı (1), tâ'atun (1), umurun (1), vasfı (1), zârımı (1).

37.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Toplam 1180 örneği olan *kıl-* fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *hâli edindir-*, *hâle getir-* olmak üzere 1 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (12) Şerî'at oğlanları bahis *da'vî kılurlar*
Hakikat erenleri *da'vîye* kalmadılar (YE/89)
- (13) Yûsufî satan hoca dahı gelür
Kırk oğlıyla kendüzini *kul kılur* (YZ/195)

Kıl- fiili yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)'te *hâli edindir-*, *hâle getir-* yan anlamlarında, *revân*, *toprak* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Hali edindir-, hale getir-: *Âb kıl-* (1), *âbâd kıl-* (1), *'adem kıl-* (2), *âfitâb kıl-* (1), *aga kıl-* (1), *agzın tolı kıl-* (1), *ahsen kıl-* (1), *âhuvâne kıl-* (1), *'akîk kıl-* (1), *arak kıl-* (1), *arşun kıl-* (1), *âşık kıl-* (1), *'âşık kıl-* (1), *âşikâr kıl-* (1), *âşüfte-dil kıl-* (1), *'atâ kıl-* (1), *'ayân kıl-* (1), *'ayân kıl-* (1), *âzâd kıl-* (7), *'azîz kıl-* (1), *bahar kıl-* (1), *bahtulu kıl-* (1), *bâl kıl-* (1), *baş kıl-* (1), *bekçi kıl-* (1), *berdâr kıl-* (1), *ber-dâr kıl-* (1), *bî-huzûr kıl-* (1), *bîmâr kıl-* (3), *bir kıl-* (1), *bir nefes kıl-* (1), *bîzâr kıl-* (1), *bî-zebân kıl-* (1), *bol kıl-* (1), *bostan kıl-* (1), *böyle kıl-* (1), *bülbül-i gûyâ kıl-* (1), *câm kıl-* (1), *cân kıl-* (1), *cân-perver kıl-* (1), *câvidân kıl-* (1), *çiğەر kıl-* (1), *cüdü kıl-* (2), *çâre kıl-* (1), *çengel kıl-* (1), *çeng-misâl kıl-* (1), *çini kıl-* (1), *da'vî kıl-* (13), *dâl kıl-* (1), *delü kıl-* (1), *deryâ kıl-* (1), *dest-keşt kıl-* (1), *devâ kıl-* (1), *devân kıl-* (1), *dil-haste kıl-* (1), *dilim kıl-* (1), *dilüm kıl-* (1), *dil-sûz kıl-* (1), *diri kıl-* (4), *dîvâne kıl-* (1), *dûr kıl-* (1), *düldül kıl-* (1), *dür kıl-* (1), *efdalü'r-rüsül kıl-* (1), *ehl kıl-* (1), *ejderhâ kıl-* (1), *erzâk kıl-* (1), *eyle kıl-* (1), *fakîr kıl-* (1), *fânî kıl-* (1), *fâş kıl-* (2), *fedâ kıl-* (4), *fenâ kıl-* (2), *ferâh kıl-* (1), *fidâ kıl-* (3), *fidî kıl-* (5), *gâfil kıl-* (1), *galat kıl-* (1), *gâlib kıl-* (1), *gâlîz kıl-* (1), *ganî kıl-* (1), *garîb kıl-* (2), *genc-hâne kıl-* (1), *genez kıl-* (1), *germ kıl-* (1), *gevher kıl-* (1), *gezend kıl-* (1), *giriftâr kıl-* (1), *giriş kıl-* (1), *görklü kıl-* (1), *gussa kıl-* (1), *gün gibi kıl-* (1), *hacil kıl-* (1), *hacîl kıl-* (1), *hâcil kıl-* (1), *hâkim kıl-* (1), *halâs kıl-* (1), *ham kıl-* (1), *hamâyil kıl-* (1), *hâr kıl-* (1), *harâb kıl-* (3), *harc*

kıl- (1), harîf kıl- (1), has kıl- (1), hâs u ‘âmuñ kıl- (1), hâsıl kıl- (1), haste kıl- (1), hedef kıl- (2), helâk kıl- (3), hem-demi kıl- (1), hem-nişîn kıl- (1), hoş kıl- (1), hôt kıl- (2), hürmetlü kıl- (2), hüsn ü fer kıl- (1), intihâ kıl- (1), ka‘be kıl- (1), kâmil kıl- (1), kand ü nebât kıl- (1), katı kıl- (1), kebâb kıl- (1), kefen kıl- (1), kemer kıl- (2), kemer-i zer kıl- (1), kıl kıl- (1), kılca kıl- (1), kısmet kıl- (1), kul kıl- (2), kurbâ‘in kıl- (1), kurbân kıl- (2), la‘l kıl- (1), lâle-fâm kıl- (1), lâyük kıl- (1), lu‘b ile hâl kıl- (1), magbûn kıl- (2), mahrûm kıl- (1), makâm kıl- (2), ma‘lûm kıl- (5), ma‘mûr kıl- (3), mât kıl- (1), mecrûh kıl- (2), mekân kıl- (1), melûl kıl- (1), menzil kıl- (1), mest kıl- (1), mey-perest kıl- (1), mustar kıl- (1), minber kıl- (1), misâl kıl- (1), mu‘allak kıl- (1), mu‘attar kıl- (5), mu‘tâd kıl- (1), mu‘attarkıl- (1), muhkem kıl- (2), muhtasar kıl- (4), mutî‘ kıl- (1), mübtelâ kıl- (2), mülevves kıl- (1), münevver kıl- (1), mürebbâ kıl- (1), müttehem kıl- (1), müyesser kıl- (3), müzeyyen kıl- (1), nâme kıl- (1), nâr kıl- (2), nâ-revân kıl- (1), nasîb kıl- (1), nem kıl- (1), nihân kıl- (2), nişâne kıl- (1), nûrânî kıl- (1), pâ-mâl kıl- (1), pâ-mâllar kıl- (1), para kıl- (1), pâre kıl- (3), pâre pâre kıl- (1), per kıl- (1), perâkende kıl- (1), perrân kıl- (1), pervâz kıl- (1), perverî kıl- (1), pür kıl- (1), pür-defter kıl- (1), pür-hûn kıl- (1), ra‘nâ kıl- (1), rehn kıl- (1), revân kıl- (2), rind kıl- (1), rûşen kıl- (1), rûzî kıl- (5), rûzî kıl- (11), rûzî kıl- (1), rûsvâ kıl- (1), safâ kıl- (1), sâfî kıl- (1), sayru kıl- (2), sebîl kıl- (1), seher-redif kıl- (1), seng-i cefâ kıl- (1), sergerdân kıl- (1), ser-mest ü lâ-ya‘ kıl- (1), sır denizi kıl- (1), sîm ü zer kıl- (1), siper kıl- (1), siyah su kıl- (1), sultân kıl- (4), şad kıl- (1), şâd kıl- (1), şâdi kıl- (3), şâdî kıl- (3), şâd-mân kıl- (1), şeh kıl- (1), şehsüvâr kıl- (1), şeker kıl- (1), şekl-i küri kıl- (1), şem-sâr kıl- (1), şemse kıl- (1), şeydâ kıl- (1), şikâr kıl- (1), tâc kıl- (1), tamâm kıl- (6), tanışukçı kıl- (1), tâze kıl- (1), tâze vü ter kıl- (1), telef kıl- (1), ter kıl- (3), til til kıl- (1), tir-i baran kıl- (1), tolu kıl- (1), top kıl- (1), ukâb kıl- (1), ulu kıl- (1), yâd kıl- (2), yâkut kıl- (1), yâr kıl- (1), yarı kıl- (2), yavı kıl- (4), yavru kıl- (1), yavu kıl- (5), yavuz kıl- (1), yir kıl- (1), yüce kıl- (1), yüz bin kıl- (1), za‘îf kıl- (1), zâmane kıl- (1), zâr kıl- (2), zeber kıl- (1), zebûn kıl- (1), zelîl kıl- (1), zer kıl- (6), zinde kıl- (3), zîr ü zeber kıl- (1), ziyâde kıl- (1), ziyân kıl- (1).

37.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Kıl- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

37.3.3.2. Nesneye yükleme

Fiilin 370 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfı konumundadır.

Zarf+yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın hâl ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(14) Tavuk eyüsi oldur ki yumurtlamaduk bülüc ola ve semüz ola fehmi arturur dimâguñ gevherün ziyâde kılur (MŞ/25)

(15) Sen şol asıldansın âhir kim Celîl
Senden ötrü İblis'i kıldı zelîl (G/923)

(14) ve (15) örneklerinde *kıl-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (1), âbâd (1), 'adem (2), âfitâb (1), aga (1), agzın tolı (1), ahsen (1), âhuvâne (1), 'akîk (1), arak (1), arşun (1), âşık (1), 'âşık (1), âşikâr (1), âşüfte-dil (1), 'atâ (1), 'ayân (1), 'ayân (1), âzâd (7), 'azîz (1), bahar (1), bahtulu (1), bâl (1), baş (1), bekçi (1), berdâr (1), ber-dâr (1), bî-huzûr (1), bîmâr (3), bir (1), bir nefes (1), bîzâr (1), bî-zebân (1), bol (1), bostan (1), böyle (1), bülbul-i gûyâ (1), câm (1), cân (1), cân-perver (1), câvidân (1), ciğer (1), cüdâ (2), çâre (1), çengel (1), çeng-misâl (1), çini (1), da'vî (12), dâl (1), delü (1), deryâ (1), dest-keşt (1), devâ (1), devân (1), dil-haste (1), dilim (1), dilüm (1), dil-sûz (1), diri (4), dîvâne (1), dûr (1), düldül (1), dür (1), efdalü'r-rüsûl (1), ehl (1), ejderhâ (1), erzâk (1), eyle (1), fakîr (1), fânî (1), fâş (2), fedâ (4), fenâ (2), ferâh (1), fidâ (3), fidî (5), gâfil (1), galat (1), gâlib (1), gâlîz (1), ganî (1), garîb (2), genc-hâne (1), genez (1), germ (1), gevher (1), gezend (1), giriftâr (1), girih (1), görklü (1), gussa (1), gün gibi (1), hacil (1), hacîl (1), hâcil (1), hâkim (1), halâs (1), ham (1), hamâyil (1), hâr (1), harâb (3), harc (1), harîf (1), has (1), hâs u 'âmuñ (1), hâsıl (1), haste (1), hedef (2), helâk (3), hem-demi (1), hem-nişîn (1), hoş (1), hōş (2), hürmetlü (2), hüsn ü fer (1), intihâ (1), ka'be (1), kâmil (1), kand ü nebât (1), katı (1), kebâb (1), kefen (1), kemer (2), kemer-i zer (1), kul (1), kısmet (1), kul (2), kurbâ'in (1), kurbân (2), la'l (1), lâle-fâm (1), lâyık(1), lu'b ile hâl (1), magbûn (2), mahrûm (1), makâm (2), ma'lûm (5), ma'mûr (3), mât

(1), mecrûh (2), mekân (1), melûl (1), menzil (1), mest (1), mey-perest (1), mustar (1), minber (1), misâl (1), mu'allak (1), mu'attar (5), mu'tâd (1), mu'attar(1), muhkem (2), muhtasar (4), mutî' (1), mübtelâ (2), mülevves (1), münevver (1), mürebbâ (1), müttehem (1), müyesser (3), müzeyyen (1), nâme (1), nâr (2), nâ-revân (1), nasîb (1), nem (1), nihân (2), nişâne (1), nûrânî (1), pâ-mâl (1), pâ-mâllar (1), para (1), pâre (3), pâre pâre (1), per (1), perâkende (1), perrân (1), pervâz (1), perverî (1), pür (1), pür-defter (1), pür-hûn (1), ra'nâ (1), rehn (1), revân (2), rind (1), rûşen (1), rûzî (5), rûzî (11), rûzî (1), rüsvâ (1), safâ (1), sâfî (1), sayru (2), sebîl (1), seher-redif (1), seng-i cefâ (1), sergerdân (1), ser-mest ü lâ-ya' (1), sır denizi (1), sîm ü zer (1), siper (1), siyah su (1), sultân (4), şad (1), şâd (1), şâdi (3), şâdî (3), şâd-mân (1), şeh (1), şehsüvâr (1), şeker (1), şekl-i küri (1), şem-sâr (1), şemse (1), şeydâ (1), şikâr (1), tâc (1), tamâm (6), tanışukçı (1), tâze (1), tâze vü ter (1), telef (1), ter (3), til til (1), tir-i baran (1), tolu (1), top (1), ukâb (1), ulu (1), yâd (2), yâkut (1), yâr (1), yarı (2), yavı (4), yavru (1), yavu (5), yavuz (1), yir (1), yüce (1), yüz bin (1), za'îf (1), zâmane (1), zâr (2), zeber (1), zebûn (1), zelîl (1), zer (6), zinde (3), zîr ü zeber (1), ziyâde (1), ziyân (1).

Eşitlik hâli ile kullanılışı:

Kılca (1).

37.3.3.4. Gerçekleştirme

Fiilin 809 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim ve fiil unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(16) Meclis-i gamda *kılup* kâmetümi *çeng-misâl*

Ney gibi işümi her lahza figân eyleyeli (CS/212)

(17) Anı kim bilmez bu kullar ol bilür

Dilegin işler ü hem *hükmin kılur* (G/667)

Yukarıda (16) ve (17)'de isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + temel anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *kıl-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

'Aceb (1), 'afv (4), âgâz (1), âh (9), 'amel (2), alkış (2), âllar (1), alplik (1), ar (1), ârâm (1), 'arz (2), arzû (3), ârzû (2), assı (4), atâ (1), 'atâ (1), ayş (1), 'ayş (2), azm (1) 'azim (1), bahs (1), belâ (1), beşâret (2), beyân (1), bî-had (1), bismil (1), bühtân (2), bürehne (1), cân (1), cefâ (4), cefâlar (2), cehd (1), cevelân-ı kerem (1), cevlân (2), cevr ü cefâ (1), cevr ü cefâlar (1), cezâ (1), cilve (1), cimâ'(1), cömerdlik (1), cum'a (2), cûş (3), çâre (2), da'vet (5), def' (3), dem (1), dermân (2), devâ (1), dirîg (4), dostluk (1), du'â (26), du'âlar (1), egrilik (1), emir (1), emr (1), endîşe (1), erzânî (1), eser (4), ezber (1), ez-ber (1), fâyide (1), fedâ (1), feryâd (5), figân (1), figân u nâle (1), fitne (3), galat (2), gamze (2), gavgâ (4), gerdân (1), gıybet (1), gile (1), giley (1), görüş (1), gurûr (1), güm (1), güstâhlik (1), güzer (9), halvet (1), hamle (3), hareket (2), hâsıl (1), hâsiyyet (1), hatâ (2), havâle (1), havf (1), haz (1), hazer (1), heves (3), hudmet (3), hicaz (1), hile (1), hitâb (6), hükm (1), 'ibâdet (2), icrâ (1), ihtiyâr (5), ihyâ (2), ilkâ (1), iltifât (1), imâret (1), imzâ (1), inâyet (1), 'inâyet (4), inşâ (2), i'râz (1), 'irfân (1), irsâl (1), îsâr (2), isti'cal (1), istidlâl (1), iş (3), işarat (1), işâretler (1), işler (1), işret (2), itâb (1), i'tibar (1), i'timad (1), ittisâller (1), izzet (1), kâbîn (1), kabûl (24) kadem (1), kadem-rence (1), kahr (1), kâmet ile kıyâm (1), kanâ'at (3), kâr (2), karâr (12), kasd (4), kasd-ı bismil (1), kat (2), kat' (2), kavî (1), kazâ (2), kerâmet (1), kerem (14), keşf kıyâm (1), kıyâs (1), kibir (1), kîl ü kâllar (1), kul (1), kulluk (2), kulluk (2), kuvvet (1), la'net (1), mahv (1), me'vâ (1), meded (5), medh ü zem (1), merhamet (1), meyl (3), meyl (1), seyl (1), minnet (1), mu'cizât (1), mu'cize (1), mukterîn (1), müdara (1), müdârâ (1), mütâla'a (3), nâfile (1), nâle (2), nâle vü âh (1), nâleler (1), namaz (10), namâz (15), nasîhat (1), nâtıkâ-i nutkî (1), nâz u niyâz (1), nazar (49), nefrîn (1), neler (1), nevâ (1), nezâre (1), nisâr (8), niyaz (1), niyâz (2), niyyet (1), nûş (4), nutk-ı Mesîhâ'yi (1), nüzûl (1), peydâ (1), ragbet (2), rahm (6), rahmet (3), rahmet ü gazâb (1), rakam (2), râst (1), ray (1), rây (1), red (1), rehâ (1), renc (1), revâ (3), rivâyet (2), rivler (1), riyâ (2), sabır (1), sabr (2), saddak (1), sâf (1), safâ (1), savaş (1), secde (15), secdeler (1), sefer (5), sefer-i 'azmin (1), selâm (7), senâ (3), seyran (1), seyrân (4), su'âl (2), suç (3), sücûd (6), sükût (1), şâdilîk (1), şak (1), şefâ'at (1), şefaat (1), şefekat (1), şefkat (1), şehâ (1), şeh-mât (1), şikâyet (3), şitâb (4), şûrîde (1), şükr (13), şükr ü şükür (4), şükürler (1), ta'accüb (2), ta'allüb (1), tâ'at (9), taat (1),

tâ'atümüz (1), ta'biye (1), ta'lîm (1), tahsîl (2), tak (1), taleb (9), Tañrılık (1), tapu (13), târâc (1), tasarruf (1), tavâf (1), tazallüm (1), tebessüm (4), tecellî (5), tecrîbe (2), tedbîr (4), tefe'ül (1), teferrüc (2), tekvîn (1), tekye (2), temannâ (1), temâşâ (7), temennâ (2), terahhum (3), tercih (1), terennüm (1), terk (3), tesbîh (1), tesellâ (1), te'sîr (1), teskin (1), teslîm (2), teşbîh (2), tetavvu' (2), tevbe (23), teveccüh (1), tevehhüm (1), timâr (2), tîmâr (1), ugrılık (1), umac (1), uzlet (1), vasf (1), vefa (1), vefâ (15), yad (1), yâd (1), yagma (5), yarak (3), yavuzluk (2), zahmet (1), zahmetler (1), zâr (1), zârılık (3), zâri (7), zârî, (15), zârî (4), zârî vü efgân (1), zârlıklar (1), zinâ (2), ziyâret (4), zühd (1), zühd ü tâ'at (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Âhı (1), bâzârımı (1), cefâları (1), cemâlini (1), feryâdı (1), hasreti (1), himâyeti (1), hükmin (1), 'inâyeti (1), kahrı (1), karârı (1), kullığı (1), nâle vü zârî (1), nâleyi (1), namazı (1), namâzı (4), namâzın (5), rek'atı (1), senâsını (1), seyrin (1), suçu (1), şefâ'atın (1), sipâsı (1), tâ'atun (1), umurun (1), vasfı (1), zârımı (1).

38. KO-

38.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları (Komak- I) 1. *Bırakmak, terketmek, vaz' etmek.* 2. *Müsaade etmek, izin vermek, serbest bırakmak, salıvermek.* 3. *Alıkoymak.* 4. *Tesir etmek (Komak II) ayakta komak* şeklinde gösterilir (TaS: Bkz Ko-).

Taradığımız metinlerde *ko-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *-lendir-* ekiyle karşılanabilecek fiilleştirme görevi yanında *bırak-*; *et-*; *ver-*; yan anlamlarında kullanıldığı tespit edilmiştir.

38.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁷⁹

Ko- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 18 farklı isimle toplam 23 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ko- fiili 15 farklı isimle 20 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Ala gözlü bebeklerin *öksüz komışsın* (DK/214)

(2) Adını *göñül komışlardur* anuñ

Tañrı'ya dogru yoluñ oldur senüñ (G/719)

Ko- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *öksüz, göñül* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Örnekleri:

Ad (2), *divâne* (1), *garib* (1), *göñül* (1), *hâkim* (1), *harâc* (1), *kıymet* (1), *mahkûm* (1), *mahrûm* (3), *mecal* (1), *öksüz* (3), *pertev* (1), *rağbet* (1), *sag* (1), *takdir* (1).

⁷⁹ Kahraman (1996: 208) *ko(y)-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *ko-* fiilinin ismin sadece *yalın, yükleme, yönelme ve ayrılma* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Ko- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (3) Hem komazlar ‘*ömri* kim bunda dura
Bu saf ehliyle bile dirlik süre (G/951)

Ko- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ’de ‘*ömr* isminin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

‘*Ömri* (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Ko- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

- (4) Şehleri mât etmek için zülf-i döst
Ruhların *açmaza kodu* iki kat (NB/163)

Ko- fiili, yukarıdaki örneklerden (4) ’de *açmaz* isminin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Açmaza (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Ko- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

- (5) ‘Âşık anuñ etegin elden koma
Tesbih idin adını *dilden koma* (G/607)

Ko- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ’de *dil* isminin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dilden (1).

38.3. İsim + fiil ilişkileri

38.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁸⁰

Taranılan metinlerde *ko-* fiilinin 18 farklı isim unsuruyla 23 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

38.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Ko- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 8 farklı isim 9 örnekte, 1 farklı isim ise 1 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(6) Adını *göñül komışlardur* anuñ
Tañrı'ya dogru yoluñ oldur senüñ (G/719)

(7) Hem komazlar '*ömri* kim bunda dura
Bu saf ehliyle bile dirlik süre (G/951)

Yukarıdaki örneklerden (6)'de *göñül* isminin yalın, (7)'de ise *garib* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâli ile kullanılışı:

Ad (2), *göñül* (1), *harâc* (1), *kıymet* (1), *mecal* (1), *pertev* (1), *rağbet* (1), *takdir* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı:

'*Ömri* (1).

38.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Ko- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâldeki 1 farklı isim 1 örnekte, 1 farklı isim ise 1 örnekte ayrılma hâlinde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

⁸⁰ Öztürk (2008:1047,1067,1077) *ko-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

- (8) Şehleri mât etmek için zülf-i dôst
Ruhların *açmaza kodu* iki kat (NB/163)
- (9) ‘Âşık anuñ etegin elden koma
Tesbih idin adını *dilden koma* (G/607)

Yukarıdaki örneklerden (8)’de *açmaz* isminin yönelme, (9)’da ise *dil* isminin ayrılma hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Açmaza (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Dilden (1).

38.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Ko- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında zarf unsuru olarak 7 farklı isim 11 yalın hâlde kullanılmıştır.

- (10) Döndi eydür ben olam aña beni
Öksüz koduñ anamdan satduñ beni (YZ/267)
- (11) Sen yirinmegil ki *mahrûm komayam*
Dôstlarumdan sini yâd eylemeyem (G/819)

Yukarıdaki örneklerden (10) ve (11)’de *öksüz*, *mahrûm* isimlerinin yalın hâli almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Divâne (1), garib (1), hâkim (1), mahkûm (1), mahrûm (3), öksüz (3), sag (1).

38.3.2. Anlam ilişkileri

Ko- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

38.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

38.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 15 farklı isimle 18 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Ko-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *bırak-* (6); *et-* (9); *ver-* (4); *-lendir-* ekiyle (1) olmak üzere 4 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (12) *Komadı* zerre kadar adımın atmağa *mecal*
Kodu hayrette boyun şivesi serv-i çemeni (NB/437)
- (13) Hiç halk yokdur ki ol ni‘met yitmez
Degürür hiç kimseyi *mahkûm komaz* (G/625)

Ko- fiili yukarıdaki örneklerden (12)’de *bırak-*; (13)’de *et-* yan anlamlarında, *mecal*, *mahkûm* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (14) Dedem Korkut geldi, oğlana *ad kodı* (DK/121)

(15) Dahı ol yirüñ kavmı üzerine *harâc kodılar* ol dahı harâcı yirdür (M/231)

Ko- fiili yukarıdaki örneklerden (14)’de *ver-*; (15)’de *-len-* eki ile yan anlamlarında, *ad*, *harâc* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Bırak-: *Açmaza ko-* (1), *mecal ko-* (1), *öksüz ko-* (3), *sag ko-* (1); et-: *Divâne ko-* (1), *garib ko-* (1), *hâkim ko-* (1), *mahkûm ko-* (1), *mahrûm ko-* (3), *rağbet ko-* (1), *takdir ko-* (1); ver-: *Ad ko-* (2), *kıymet ko-* (1), *göñül ko-* (1); -lendir- ekiyle: *Harâc ko-* (1).

38.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

38.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Ko- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 1 farklı isimle 1 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *ışık bırakma-*, *cansızlaştır-* anlamını karşıladığı görülür.

- (16) Dîdârın arzusu komadı gözde pertev
Dervişlerde olur nite ki cer çerâğı (NB/438)

Kaynak = pertev ko- → hedef = cansızlaştır-

Işık canlılıktır birincil metaforuyla oluşturulan pertev koma- birleşik fiilin anlamı bu açıdan *cansızlaştır-* şeklinde bir hedef kavramı bildirir. Burada ayrıca göz ışığın kaynağıdır (güneştir), yahut ışığı yansıtan bir nesnedir (ayna) şeklinde bir metaforik bakış açısının varlığı da söz konusudur.

Örnekleri:

Işık bırakma-, cansızlaştır-: *Pertev ko- (1)*.

32.3.2.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Ko- fiilinin 2 örnekte 2 farklı isim unsuruyla mecaz anlam ilişkisi etrafında öncelik - sonralık ve nedensellik ilişkileri içerisinde metonomik anlamlı birleşik fiil yapıları oluşturduğu tespit edilmiştir.

- (17) ‘Âşık anuñ etegin elden koma
Tesbih idin adını *dilden koma* (G/607)

Kaynak = dilden ko- → hedef = konuş-

Organ adı üzerine kurulu metonomik ifade taşıyan yukarıdaki beyitte *dilden ko-* kaynak kavramı *konuş-* hedef kavramını anlatmak için kullanılmıştır.

- (18) Hem *komazlar* ‘*ömri* kim bunda dura
Bu saf ehliyle bile dirlik süre (G/951)

Kaynak = ‘ömri ko- → hedef = ölme-, hayat sür-

Yukarıdaki örnekte *ko-* fiili ile birleşik fiil yapısı oluşturan ‘*ömr* kelimesi sınırlı bir süre ve zaman anlamı taşır. Bu süre ise insanın hayatı ile ilgilidir. Dolayısıyla insanın hayatının sona ermesi ‘*ömr* kelimesi ile ilgi kurularak anlatılmıştır. Burada fiil için zaman +fiil durumu sözkonusudur.

Örnekleri:

Konuş-: *Dilden ko- (1)*; ölme-, hayat sür-: ‘*Ömri ko- (1)*.

38.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Ko- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye ve tamlayıcıya yükleme, gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

38.3.3.1. Nesneye yükleme

Ko- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

- (19) Döndi eydür ben olam aña beni
Öksüz koduñ anamdan satduñ beni (YZ/267)
- (20) Sen yirinmegil ki *mahrûm komayam*
Dôstlarumdan sini yâd eylemeyem (G/819)

Yukarıdaki beyitlerde *ko-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalnız hâl ile kullanılışı:

Divâne (1), garib (1), hâkim (1), mahkûm (1), mahrûm (3), öksüz (3), sag (1).

38.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Ko- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. *Nesne + yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(21) Söz Yusufunu müşg ile tartardı Necâti

Kıymet kosa sarrâf-ı cihâñ bu güher üzre (NB/364)

(21) örneklerinde *ko-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlenin tamlayıcısı, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kıymet (1).

38.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 9 farklı isim unsuruyla 10 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(22) Dedem Korkut geldi, oğlana *ad kodı* (DK/121)

(23) Top eyleyip eflâki önünde *kodu takdir*

Şol resm ile kim yâr sunar yâra benefşe (NB/106)

Yukarıda (22) ve (23)'te isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *ko-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ad (2), gönül (1), harâc (1), mecal (1), 'ömri (1), pertev (1), rağbet (1), takdir (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı:

'Ömri (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yalın hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnek şöyledir:

(24) Âşık anuñ etegin elden koma

Tesbih idin adını dilden koma (G/607)

Yukarıda (24)'de mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örnekte *ko-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Ayrılma hâli ile kullanılışı:

Dilden (1).

39. KOŞ-

39.1. Anlamları

Fiilin anlamları TaS'da 1. *Arkadaş olarak vermek, terfîk etmek, eklemek, zammemek.*
2. *Nazmetmek* şeklindedir (TaS: Bkz Koş-).

Taranılan metinlerde fiilin yalnızca *baş* adıyla birlikte *gönül ver-* anlamıyla birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

39.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁸¹

Koş- fiilinin taranılan metinlerde yalın hâlindeki 1 farklı isimle toplam 12 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Koş- fiili 1 farklı isimle 12 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Yüz virme igen hatt-ı siyeh kâruña iy dost
Kim zülfüne *baş koşdı* igen fitneler eyler (CS/65)
- (2) Cihân-ı pire-zâle *baş koşanlar*
Necâti er değildir er değildir (NB/208)

Koş- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *baş* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur

Örnekleri:

Baş (12).

⁸¹ Kahraman (1996: 207) *koş-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın* isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *aç-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

39.3. İsim + fiil ilişkileri

39.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁸²

Taranılan metinlerde *koş-* fiilinin 1 farklı isim unsuruyla 12 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

39.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Koş- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 12 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (3) *Baş koşup* ben garîb-i bî-‘âra
Sen de bî-‘âr olsan olmaz mı (CS/217)
- (4) Zülfü şebdîzine *baş koşma* Necâti yârın
Yoksa bir gün asılır terkiye bî-çâre başın (NB/279)

Yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *baş* isminin yalın hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Baş (12).

39.3.2. Anlam ilişkileri

Koş- fiili, isim unsuru ile anlam ilişkisi bakımından deyim aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam, temel + yan anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

⁸² Öztürk (2008:1047,1067,1078) *koş-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

39.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi

39.3.2.1.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Koş- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 1 farklı isimle 12 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *gönül ver-* anlamı karşıladığı görülür.

- (5) *Baş koşup* zülfüne gamzeñ sanemâ ser mi çeker
Göz göre sahn-ı haremde bana hancer mi çeker (CS/90)
- (6) *Baş koşup* zülfüne gönlüm dolandır genc-i ruhun
Boynu bir gün ol asılasının urgana geçer (NB/210)

Kaynak = baş koş- → *hedef = gönül ver-*

Kaynak = baş koş- → *hedef = gönül ver-*

Tas'da baş koş- birleşik fiilinin anlamı 1. *Baş başa vermek, fikir birliği yapmak.* 2. *Canla başla bir işin üzerine düşmek.* 3. *Serdar tayin etmek.* 4. *Yarış etmek* olarak verilir. Beyitteki birleşik fiilin anlamı kendini ver-, gönül ver- anlamında kullanılan baş koş- birleşik fiili baş gönüldür metaforuna dayanır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Baş (12).

39.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Koş- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

39.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 12 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (7) ‘Ahd-ı kâdîmi arada iy yâr unıtma gel
Agyâra *baş koşup* beni zinhâr unıtma gel (CS/157)
- (8) Olubdur zülfüne *baş koşalı* dil
Hayâlin gibi bir gece konuğu (NB/412)

Yukarıda (7) ve (8)’de isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *koş-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

40. OL-

40.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları *1.Bulunmak, kalmak, ikamet etmek, eğlenmek* şeklinde verilmiştir (TaS: Bkz Ol-).

Taradığımız metinlerde *ol-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *hâli edindir-, hâle getir-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

40.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁸³

Ol- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 1887 farklı isimle toplam 4550 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğunu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ol- fiili 1842 farklı isimle 4505 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Menüm canum senüñ canuña *kurban olsun* didi, *râzı oldu* (DK/183)

(2) Bahâr sûreti hicrinde hiç uyumazken

Berâber oldu bana leyl ile nehâr dirîg (ŞD/187)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *kurban, berâber* isminin yalın hâl almış şekilleriyle birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Âb (4), abâ (1), âbâd (4), âb-dâr (1), âbdestsüz (1), âb-ı hayât (1), abîr (1), abîr-efşân (1), 'aceb (2), aceb (5), acı (1), acı tatlu (1), âciz (6), 'âciz (2), acuk (1), aç (3), açar (1), açık (2), açılır (1), açmag (1), açug (1), ad (1), adem (1), adem (1), âdem (6), âdemî (1), âdet (1), aferin (1), afet (1), âfet (1), 'âdil (1), âf-tâb (3), af-tâb-perest (1), âfitâb (3), 'afv (2), ag (2), âgâh (1), âgeh (1), ağır (4), agyâr (4), ağ (3), ağır (1), ağlamak (1), ağu (1), agyâr (1), âh (2), âh ü efgân (1), ahd (2), âhır (2),

⁸³ Kahraman (1996: 219) *ol-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik, araçsızlık-yalnızlık* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *ol-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

âhir (3), ahmer (1), ahzân (1), ak (2), âkil (2), akmaz (1), al (2), alay (1), alçak (2), 'âlem (1), a'lem (1), âli-cenab (1), 'âlim (2), 'âm (1), alp (1), altın (1), âlûde-dâmân (1), alur (2), ân (1), anber-efşânî (1), ansuz (1), appak (1), ar (1), 'âr (1), âr arağ (1), ârâste (1), ârâyiş (1), 'araz (2), arı (2), arıca (1), arız (1), ârif (5), arslan (1), artug (2), artuğ (1), artuk (1), aruca (2), arusız (1), arz (5), 'arz (1), asâ (1), asan (1), âsân (5), ases (1), asfar (1), 'âsi (6), 'âsî (3), âsîb (1), aslan (1), assı (1), aş (1), aşaga (1), aşık (1), âşık (29), âşikâr (7), âşinâ (13), âşinalık (1), âşinâñ (1), âşiyân (1), aşk (1), âşk (1), 'âşık (20), aşüfte (1), âşüfte (2), 'atâ (1), atâ (1), atam (1), atar (1), âteş (3), âteş-bâz (1), âtır (2), ay (1), ay gün (1), ayakdaş (2), ayân (3), 'ayân (10), 'ayâr (1), 'ayb (3), 'ayıb (8), ayb (2), ayık (1), ayine (1), âyîne (1), aylağ (1), ayn (2), ayrı (2), ayru (4), ayruk (1), ayruksı (1), ayuk (1), az (4), azâb (4), 'azâb (4), azacuk (1), azad (2), âzâd (28), âzâde (1), âzâdlu (1), âzât (1), azb azîm (1), aziz (4), 'azîz (1), azucuk (1), ba'id (1), ba'id (1), bâd u ebr (1), bag (2), bağışlar (1), baglu (1), bağ (3), bağ ile bostân (2), bağlanmaz (1), bahâ (1), bahâne (2), bahr (3), bahrî (1), bahs (4), bahş (1), bahşiş (1), baht (4), bahtiyâr (2), bakar (3), bakır (1), bâkî (1), bâl (1), bal ü yağ (1), balçık (1), bâlig (5), bani (1), basılaçak (1), baş (6), baş eğmez (1), başa gelegen (1), başlı (1), bâtil (4), battâl (1), bay (2), bayık (2), bayram (1), bâzâr (1), becid (1), bedel (4), bed-nam (1), bedr (8), bedter (1), beg (1), beg kulu (1), begüm (1), beğ (2), behişt (2), belâ (4), belirsiz (1), ben (1), benâguş (1), bend (3), bende (2), bende-vâr (1), benna (1), benven (1), benzemez (1), beraber (1), berâber (6), berdar (1), ber-dâr (1), ber-devâm (2), berg (1), berg-i gül ü yâsemen (1), Berhemen (1), berk (2), ber-karâr (2), ber-murâd (2), ber-taraf (1), bes (1), best (1), beşâret (2), beşşâş (1), beyân (2), beyza (1), bezek (1), bezer (1), bezle-gûy (1), bî-'âr (1), bi-amel (1), bî-bahâ (2), bî-cân (2), bî-çâre (1), bidâr (3), bî-dâr (1), bî-dem (1), bî-dil (1), bî-dûd (1), bî-duhân (1), bî-elvân (1), bî-emân (1), big (1), bî-gam (3), bigâne (2), bî-gâne (1), bî-gubâr (1), bî-gümân (1), bî-haber (3), bî-hâr (1), bî-hazân (1), bî-hisâb (1), bî-hod (1), bî-hod (1), bî-hûş (4), bî-i'tidâl (1), bî-kân (1), bî-karâr-ı 'ışk (1), bî-kıymet (1), bîkî'atin keserâb (1), bilen (1), bî-levn bilmez (2), bilmiş (1), bimâr (6), bîmâr (5), bîna (1), binemez (1), bî-nevâ (3), bî-nikâb (1), binit (4), bir (5), bir adım (1), bî-rahm (1), bî-reng (1), bî-rızâ (1), bî-riyâ (1), biryân (1), biş yüz bişmiş (2), bî-şûmar (1), bî-şûmâr (1), bî-ten (1), biter (1), bitmez (1), bi-vefâbî-vefâ (3), biz (2), bîzâr (6), bî-zevâl (1), bol (2), bostân (2), boş (2), bozar (2), bozdoğan (1), bozırak ve bulanuk (1), bölük (1), budar (1), bulagan (1), bulanıklık

(1), bulanuk (1), bulmuş (1), buzladur mı (1), bülbül (5), bülbül-i şûrîde (1), bülbül-i zâr (1), bünyâd (3), bürka' (1), büryân (1), büt (1), büt-perest (1), bütün (1), câiz (2), Câlinus u Lokmân (1), cam (1), câm (4), cân (14), cân u ten (1), cânân (2), cân-bahş (1), cândan (1), cânsuz (2), cânum câri (1), câri-i mutlak (1), câvid (1), câvidân (4), cây (1), cefa-pişe (1), cehennem (1), cehl (2), celladı (1), cem (6), cem' (8), cemâl (1), cennet (2), cercîs (1), ceres (1), cevân (2), cevher (1), cevlân (1), cevr (1), ceşş (1), ciger (1), ciger-hûn (1), cihân (2), cilâ (1), cinân (1), civân (1), cûd (1), cûd u sehâ (1), cûy-ı cennet (1), cüdâ (4), cürf (1), çağ (1), çâk (3), çak çak (1), çâlâk ü cüst (1), çara (1), çâre (1), çâresi (2), çâşnî (1), çehar erkanu (1), çemen (1), çenber (1), çerag (1), çerâğı (1), çeri başı (1), çeşme (1), çevgân (3), çevük (4), çıkaraçak (1), çıkarmış (1), çinar (1), çinâr (1), çindir (1), çirkin (2), çoğ (1), çoğ (12), çok (4), dâ'im (1), da'vî (1), da'vim (1), dâ'î (1), dâ'im (3), dad (1), dag (1), dâg (2), dağ (2), daim (1), dâl (3), dall (1), dâll (1), dâmen (1), dâne (2), danışmân (1), dâniş-ver (1), dar (3), dâr (3), darü's-selâm (1), Dârü's-Selâm (1), dâsitân (1), dayağ (1), dâye (1), dâyim (3), def (1), def' (2), deli olagan (1), delik (1), delik (1), delîl (3), delü (11), dem (4), dem-âlûd (1), dem-sâz (2), deng (1), deniyyü'n-nefs (1), deniz (1), denk (1), depeçük (1), deper-mi (1), der (1), derbân (1), derc (5), derd (4), dergâh (1), dermân (12), dermânlar (1), dermiyan (1), dert (1), dertlü (2), derviş (3), dervîş (9), dervîşi (1), deryâ (2), dest (2), destân (5), dest-gîr (3), destmâl (1), destûr (3), destûr-ı Hak (1), dest-yâr (1), devâ (2), devâtı (1), devlet (2), devr (2), devr ü teselsül (1), didâr (2), dîdâr (1), diken (2), dil (2), dil ü cân (1), dil-âzâr (1), dil-cû (1), dildâr (2), dildâr (1), dil-esîr (1), dil-küşâ (1), dilsiz (1), dilsüz (1), dîn (1), dîn serveri (1), direk (1), diri (2), dirlik (1), dîv (1), dîvân (1), divâne (3), dîvâne (4), diyâr (1), dogru (1), dolâb (1), donuk (1), dost (7), döker (1), döner-mi (1), du'â (2), dûd (1), duhân (1), duhter (1), dur (1), dûr (5), durak (3), duş (1), duşak (1), duzak (1), dükkân (1), dülkü (1), dür (1), dür-efşân (1), dürr (1), dürüst (8), düşman (3), düşmân (4), düşmen (1), düşvâr (4), dü-tâ (1), düzd (1), düzer (2), ebed (1), ebleh (1), ebsem (1), edâ (1), edeb (2), efâzil (1), efgân (1), efgân ider (1), egri (2), eğlencem (1), ehl (4), ehl-i beyt (2), ehl-i dâr (1), ehl-i îmân (1), ejdeha (1), ejdehâ (1), ejder (1), ekâbir (1), eksik (4), eksük (13), elem (1), em (1), emin (4), emîn (5), emîr (1), emrud-şekl (1), endişelü (1), Ene'l-Hak (1), enîs (3), epsem (6), er (2), er mi (1), erbâb-ı kirâm (1), erişgen (1), ervâh-ı kuds (1), erzân (2), esen (6), eser (1), esir (2), esîr (6), esîr-i gam-ı hicrân (1), esrâr (1), esrük (5), esved (1), eş (2), eşker (1), eydecek (1), eyler (1), eyü

(1), fak (1), fakir (2), fakîr (2), fakr (1), fânî (1), fârig (9), fâriğ (3), farz (16), farz-ı ayn (1), farz-ı sakıt (1), fâsık (1), fâsid (7), fasid endişler (1), fasl (2), faş (1), fâş (10) fayide (1), fâyide (3), fedâ (2), fehmi (1), fenâ (4), ferah (2), ferâmûş (1), Ferhâd (1), Fermân (4), ferrâş (1), ferş (1), ferzâne (2), feth (4), fevt (2), feyz (1), fidâ (1), fidî (1), figan (1), fir'avn (1), Firavn ile Hâmân (1), fitne-ger (1), fodül (1), fûlan (2), fütûh (2), gâfil (5), gafil (17), gâib (1), galabe (1), galbe (1), galib (1), gâlib (19), gâlîz (2), gam (2), gam-gîn (2), gam-hâr (1), gamnâk (1), gamsuz (1), gani (1), garaz (2), garib (4), garîb (9), gark (25), garra (3), garrâ (1), gâşiye-dâr (1), gaşy (1), gavgalı (1), gâvur (1), gavnâs (2), gavnâs (1), gayb (2), gayb-bîn (1), gâyb (3), gazab (1), gazi (1), geçer (1), geda (1), gedâ (1), gedâñ (2), gelmez (2), gelür (2), geñ (1), genc (2), genez (1), geñez (3), gerçek (1), gerd (1), gerdan (1), gerdân (3), gerdün (1), gerilmiş (1), germ (19), gezegen (1), gezer (1), gurra (1), gice (1), gider (2), gilden (1), girçek (1), girdâr (1), giriftâr (5), girih (1), girih (2), giryan (1), giryân (5), giti-sitan (1), gitmez (1), giyilmez (1), gonce-veş (1), göçer (1), gönül (3), göregen (1), göremez (1), görklü (2), görmez (5), görünmez (4), göz gözgü (1), gözsüz (1), gulâm (3), gumâm (1), gusas (1), gûş ü dehen (1), guya (1), gûy-ı melâhat (1), güc (1), güftar (1), güher-bâr (1), gül (3), gülâb (2), gül-âb (2), güldürür (1), güleğen (1), gül-gûn (1), gülistân (2), gülşen (1), gülünc (1), gülüşgen (1), gül-zâr (2), güm (2), gümân (1), gümrah (4), günah (2), günâh (2), günâhkâr (8), gündüz (1), güneş-kâr (2), gürbüz (1), güstah (1), güstâh (1), güzin (1), hâb (1), haber (4), haberdâr (1), habib (1), habl (1), habs (1), hâcet (1), hâcı (1), hâcib (1), hacil (8), hadd (1), hak (1), hâk (12), hâk-i pân (1), hakı (1), hakîm (2), hâkim (2), hakîr (2), hak-nümâ (1), hâk-râh (1), hal (1), hâl (2), halâl (7), halâs (12), halâyık (1), hâlâş (3), hâli (1), hâlî (1), halîfe (1), halîl (1), halk (3), hall (3), hallâc (1), halt (1), halvet (6), halvet-nişin (1), ham (1), hâm (1), hamûş (1), hâmûş (2), hân (1), hançer (1), handân (3), hanîn (1), hâr (1), har u zar (1), hâr ü hacil (1), harab (2), harâb (28), harâc (3), harâm (6), harami (1), harc (4), harçlık (3), haref (1), harf (2), hâric (1), haridâr (1), harîdâr (1), harif (4), harîf (1), harîm (1), hasen (1), hasil (2), hâsil (24), hasta (1), haste (1), haste vü zâr (1), haste-dil (1), haşr (4), hâtem (2), hatm (3), havala (1), havâle (1), havâss (1), havîc (1), hayâl (3), hayır (1), hayr (8), hayrân (30), hayvân (4), hâyız (1), hazır (4), hâzır (17), hazîn (1), hazm (3), hebâ (1), hedef (1), hek (1), helâk (18), helâl (7), hemdem (10), hem-dôst (1), hem-esr (1), hem-nefes (2), hemrah (1), hem-râz (1), hem-reng (1), hem-ser (1), hem-tâ (2), Hem-tâ (1),

hercâyi (1), hest (1), hevâ (1), hevâ-dâr (1), heybetlü (1), hezâr (4), hıfz (1), hurâmân (1), huşm (1), Hitay hakanı (1), hıZR (2), hicab (2), hicâb (5), hicrân (1), hiç (1), hidâyet (1), hilâf (1), hilâl (7), hirmân (1), hisâb (8) hisar (1), hod u migfer (1), hön (1), hor (2), hôr (4), horşid (1), hoş (12), hôt (1), hoş (1), tûtiyâ (1), hoş-bûy (1), hoş-hân (1), hôt-havâ (1), hoşnud (1), hoşnûd (3), hôt-nûd (7), hoş-ter (1), hoş-vakt (1), hoz (1), hûb (2), hûb ü hasen (1), hubbü'l-vatan (1), hucest (1), hulk-ı Hasen (1), hun (1), hûn (1), hûn (1), hurd (2), hurrem (11), hûş (1), huşg (1), huşk (1), hûş-yâr (1), hükm (1), hüsn (4), hüzn (1), ılıcak (1), umâret (1), ırag (2), ırağ (9), ırağ irak (7), ırmağ (1), ırmak (2), ıssı (4), 'ışk (2), 'ıyân (1), 'ıyd (2), ıyş (1), i'tibâr (1), i'tisâm (1), i'tikâdim (1), içit (3), içmez (1), iğrâk (1), ihrâc (1), ihsân (2), ihtilâf (1), ihtiyâr (2), ihtiyarsız (1), ihya (1), 'ikâb (1), iki (1), iki kat (1), ikrâr (1), iktifâ (1), ilâc (1), imâm (1), imâm (1), imân (4), iman ile Kuran (1), 'imâret (3), imkân (1), imtizac (1), in (1), inâyet 'inâyet (1), ince (1), infî'âl (1), inlü (1), insâf (1), insân (4), intihâb (1), intizam (1), intizâr irmiş (2), irsal (1), Îsâ (1), îsâr (2), issi (2), ister (1), isteyen (1), istifrâg (1), isyân (1), iş (2), işaret (1), işâret (3), işler (2), işret (1), iştibâh (1), itâb (2), 'itâb (1), itibâr (1), 'ıyân (1), 'izzetlü (1), izzet (2), izzet (1), jeng (2), Ka'be (1), kâ'im (1), ka'be (1), kâ'il (1), kâ'im (1), kab (1), kabâ (1), kabul (8), kabûl (24), kaçar (1), kadeh-perdâz (1), kadın (1), kâdir (2), kadr (2), kafes (2), kâfi (2), kafir (1), kâfir (17), kâhel (1), kâhil (1), kahr (1), kâim (1), kalagan (1), kalem (2), kalender (1), kalkan (2), kallâş (1), kamer (3), kâmil (2), kâm-rân (1), kâm-yab (1), kan (14), kân (2), kan almağ (1), kanî' (1), kânûn (1), kapında (1), kulun (1), kara (1), kara toprak (1), karangu (3), karanlık (1), karañu (1), karasagu (1), kardaş (8), Kâr-ger (1), kariçuk (1), karındaş (1), karışgan (1), karib (1), karîb (1), karîn (1), kasır (1), kâsid (1), kâsid (1), kasir (1), kâş (1), katı (3), katır (1), katre (1), kavi (1), kavî (6), kaygulu (1), kâyil (3), kâyim (4), kazâ (1), kazar (1), kazi (1), kâzib (1), kebâb (7), kefâret (4), kefen (2), kehce (1), kûh (1), kem (5), kemâl (1), kemân (2), kemend (1), kemer (1), kerem (1), kesâd (1), keşf (5), keşf (4), kevn kible (2), kılavuz (2), kılur (1), kırnak (1), kısas (1), kısım (1), kısmet (3), kıyâm (1), kıyâm ü rükû (1), kızgun (1), kızıl (4), kibri (1), kilid (1), kinâr (1), koca (1), koç (1), kolay (1), konmaz (1), korkar (1), koymuş (1), kölge (3), kör (2), kötrüm (1), kötürüm (1), Kubbe-i Hadrâ (1), Kuds-âşiyân (1), kuhl (1), kul (29), kulağuz (1), kulavuz (2), kurban (21), kurbân (24), kurbânlar (3), kûrbânun (1), kurd (1), kurnaz (1), kuru (1), kuş (1), kutlu (3) kût-vâl (1), kuvvet (3), küçük (1), kül (3), künd (1), küstâhlik (1), la'l (1),

la'l-fâm (1), lagv (2), lâkab (1), lâl (1), lâle zâr (2), lâ-mekân (1), layık (1), lâyık (22), lazım (1), lâzım (4), le'im (1), leb-â-leb (1), leb-be-leb (1), Leclâc (1), leşker-şiken (1), levend (1), leziz (8), lezîz (8), lezzet (1), lu'b ile mât (1), lutf (1), ma'bed (1), ma'dîn (1), ma'lum (2), ma'lûm (18), ma'mûr (6), ma'ni (8), ma'nî (3), ma'zûl (4), ma'zûr (1), ma'hud (1), mâ'il (4), ma'mur (1), ma'rûf (1), ma'zûl (1), magbûn (3), magrûr (6), mağrûr (3), mah (1), mâh (3), mahbûb (2), mahbus (1), mah-çehre (1), mahfîl (1), mahfûz (2), mahir (1), mâhir (1), mahkum (2), mahmûd (1), mahrem (5), mahrûm (8), mahsus (1), mahsûs (1), mahv (10), mahzun (1), mahzûn (2), makâm (9), makbûl (8), maksud (1), maksûrât (1), mâl (1), mâlik (1), malum (1), mânend (4), mani (2), mâni (5), mâni' (6), mansıb (2), Mansûr (3), Mansûr (2), mansûr (1), manzûr (2), mâr (1), mât (1), matlûb (2), mâyil (7), mazhar (2), mazleme (1), mazul (1), me'mûr (1), me'mûr (1), mechûl (1), mecmâ' (1), mecnûn (3), Mecnûn (2), mecnûn-misâl (1), mecrûh (1), meczub (1), meded (1), medh ü senâ (1), medîd (1), meftûn (1), meftûn (3), meges (1), meh (1), mekan (1), mekrûh (4), mekteb-i aşk (1), mektûb (1), melâik (1), melâmet (3), melek-veş (1), melûl (6), memleket (1), menâl (1), mensûb (1), mercân (2), mercû' (1), merdûd (1), merg (1), mergûb (3), merhem (2), merkeb (1), merkûm (1), merzûk (1), mes'ûd (2), mescid (1), Mesîh-dem (1), mesken (1), mest (35), mest ü harâb (1), mest ü melâmet (1), mestâne (2), mestûr (1), meşgul (2), meşgûl (16), meşhûr (6), mevcud (1), mevcûd (1), mevvâc (1), mey (2), meydân (1), meyhâne (2), meyhâre (1), meyl (1), meyl-i kebâb (1), mey-perest (1), meyyâl (1), mezâd (1), mezâr (1), mezîd (1), mezkûr (1), misr-ı hüsn (1), mizrâb (1), mi'mâr (2), midâd (1), mihaksiz (1), mihman (1), mihmân (6), mihr (1), mihrâb (1), sâyesi minnet (2), minnetler (1), misafir (1), misal (1), miskin (4), miskîn (5), mismil (1), miyancı (1), miyesser (1), mu'allak (1), mu'attar (2), mu'ayyen (1), mu'ciz-i ednâ (1), mu'in (1), mu'tekid (1), mu'tekif (2), mu'terif (1), mu'arız (1), mu'attar (1), mu'âvin (1), mu'tâd (1), mu'teber (1), mubâh (1), mubârek (1), mufazzal? (1), muhal (3), muhâl (1), muhâlîf (4), muhâs (1), muhayyer (1), muhibb (1), muhkem (14), muhtâc (7), muhtâr (1), muhtasar (3), muhterem (1), mukâbil (6), mukadder (3), mukârin (1), mukarreb (1), mukarrer (3), mukayyed (2), mukbil (1), mukim (1), mukîm (7), mukrî (1), muktebes (1), mum (2), mûm (2), mûnis (2), muntazır (1), murâd (2), mûrdan (1), murdâr (4), murg (1), musâhib (3), musallat (1), musavver (2), musîbet (2), muslih (1), mutavvel (1), muti (3), muti' (3), mutî' (3), muttali (2), muttali' (1), muttâlî' (1), muttasıf (1), muvâfık (2), muzmer (1), mü'ebbed

(2), mü'min (1), mü'mîn (1), mü'min (1), mübtedî (1), mübtelâ (5), mücâvir (1), mücellâ (1), mücerred (2), müctemi'(1), müdâm (7), müdevver (1), müferrih (2), müflis (2), müheyyâ (2), müjgân (1), mükadder (1), mükâteb (1), mükedder (1), mükerrer (1), mükim (1), mükteseb (1), mülevves (1), mülk (1), mülk ü makâm (1), mültezem (1), mümkin (1), mümkün (2), mümtâz (2), mümteni'(1), münâsib (1), münevver (3), münfehim (1), münkalib (1), münkir (7), müntefi'(1), müntehâ (2), müreffeh (1), müretteb (1), mürid (1), mürid (1), mürişid (2), mürtesem (1), müsâfir (3), müselleme (3), müselmân (1), müsemmâ (1), müseyyeb (1), müslim (2), müsmil (1), müstagni (1), müstağrak (1), müstahik (1), müstakbel (1), müstakîm (1), müstecab (2), müstecâb (5), müstedâm (3), müstefid (1), müstehab (2), müstenîr (1), müstesnâ (1), müsülmân (6), müşebbek (1), müşerref (2), müşevveş (1), müşg (3), müşg-âsâ (1), müşg-bû (1), müşg-feşân (1), müşkil (8), müştâk (1), müştebih (1), müşterek (1), müte'allik (1), müyesser (11), müzeyyen (3), müzeyyin (1), müzîl-i iştiâ (1), nâçâr (1), nâ-çâr (2), nâdân (1), nâfi'(1), nâfile (2), nahcîr (2), nahîf (2), nahs (1), nâ-kâm (1), nakd (1), nâkıs (2), naks (1), nakş (7), nâlañ (3), nâm (1), nâmî (1), nâ-müstakim (1), nam-ver (1), nân (1), nasb (1), nasîb (12), nasîbi (2), nasîri (1), nâ-tüvân (1), nâ-ümid (1), nâz (2), nazar-bâz (1), nazik (1), nazil (1), nazm (3), nazum (1), nefis (1), nehr (1), nem (4), neng (1), ner (1), nerdübân (2), nergis (2), nerm (1), nesh (4), nev-bahâr (1), nev-cevân (1), ney-şeker (1), nezr (1), ni'âl (1), nigerân (1), nihâl (1), nihân (4), nikâb (6), nisâr (1), nisbet (1), nisyân (1), niş (1), nişân (8), nişâne (2), niyyet (1), nizâ'(1), nizâr (1), noksan (1), noksân (1), Nûh (1), nûr (6), nûş (2), ocağ (1), od (3), oğlan (2), olmaz (1), olmuş (1), on bin (1), oruç (1), otluk (1), oyun (1), öğsüz (1), ölü (2), ömr (1), ömr-i Nûh (1), ören (1), örter (1), öttürmez (1), özge (1), 'özl (3), 'özlü (1), pâdişâh (1), pâdişâhsuz (1), padişeh (1), pâd-şâh (1), pâd-şân (1), pâk-dîn (1), para para (1), pâre (2), pârsa (1), pas (2), pâs-bân (1), pâydâr (2), pây-dâr (4), pâyende (1), pâyidâr (1), pâymâl (1), pây-mâl (1), penâh (1), penâhu (1), per (1), perde (3), perde (2), perde-dâr (1), perde-gîr (1), perişân (6), peri-zâd (1), perrân (2), per-tâb (1), pervana (1), pervâne (7), pervâz (1), pest (3), peşimân (2), peşimân (6), peşmân (1), peşmine-pûş (1), peydâ (2), peyk (1), peykân (1), peyvest (1), pınar (1), pinhân (2), pir (1), pîr (1), pişmân (2), piş-rev (1), piş-vâ (1), pûla (1), pusu (1), pür (4), pür âb (1), pür envâr (1), pür-ham (1), pür-hûn (5), pür-kerem (1), pür-sûz (1), pür-tâb (1), pür-tınâb (2), ra'iiyet (1), râhat (6), rahm (2), rahmet (4), rakib (2), rakîb (1), rakîk (4), râm (4),

rasad (1), râst (1), râygân (1), razı (1), râzı (9), râzî (5), re'is (2), red (1), redd (2), ref' (1), rehber (1), reh-ber (1), reh-nümâ (1), reh-nümâñ (1), reh-nümûn (1), remîm (1), remz (1), rencûr (4), resen (1), resm (1), reva (1), revâ (8), revan (10), revâne (1), rezm (2), rıdvân (1), Rıdvân (1), rızân (1), risvâ (1), rivâyet (3), riyâzet (1), ruh (2), ruhban (1), ruhbân (1), ruhsâr (1), rûhu'llah (1), rusvây (1), rûşen (1), rûy (21), rûz (1), rûzigâr (1), rükkân (1), sa'âdet (1), sa'âdetlu (1), sa'id (2), sa'âdet ehli (1), sâ'im (1), sâbık (1), sabit (1), sâbit (5), sabr (1), sabuh (1), sâde-ruhsâr (1), sadık (1), sâdık (5), sad-pâre (1), sadr (1), sâf (1), saf saf (2), safâ (1), sâfî (2), sag (3), sag u esen (1), sağ (7), sağlık (1), sağlıklar (1), sâhib (1), sâhib-dil (1), sâhib-haber (1), sâhib-kudret (1), sahîh (4), sâhir (1), saht (12), sak'î (1), sâkıt (1), sâkî (1), sakîl (2), sakîm (1), sâkin (3), sakka (1), sakkâ (1), sâl (1), salınduraçak (1), salib (1), sararmış (1), sarf (2), sarhoş (2), sarîh (1), sarrâf (1), saru (3), savâb (1), savaş (1), savaşgan (1), savug (1), sayd (3), sâyd (1), sâye (2), sâye-bân (1), sayru (10), sayvân (1), sayvân (2), sâz (2), seb'in yıl (1), sebak (1), sebeb (6), sebih (1), sebük-endâz (1), sebük-sâl (1), sebz (2), sebze-zâr (1), secde (1), secde-gâh (1), secde-i sehv (1), seçer (1), sefer (2), sefid (1), sefih (1), sefine (1), sehâb (1), seher (3), seher-hîz (1), sehl (2), sehv (1), sekbân (2), selâmet (3), semen (1), semend (1), semî (1), sen (1), sened (1), sensüz (3), serâb (1), ser-amed (1), ser-âmed (1), serd (3), ser-ferâz (1), sergerdân (2), serhoş (1), ser-hoş (2), ser-keş (2), sermed (1), ser-mest (1), ser-nigûn (3), ser-pençen (1), ser-sebz (3), ser-tâc (1), serv (4), serv ü semen (1), setr (1), sevâb (2), sevâd (1), sevdâ (1), sevdâyî mizâc (1), sevgülü (1), seylâb (2), seyl-âb (1), seyrân (2), seyyâh (1), siddîk (1), sıdk (2), sıdk u safâ (1), sıfât (2), sığmaz (2), sıhhat (2), sır (1), sırdaş (1), sırr (1), sıvık (1), sipâh (2), sipeh (1), siper (3), sîr (1), sîrâb (1), sitem-gâr (1), siyâh (1), siyeh-gâr (1), siyeh-kâr (2), sorar (18), sovuk (3), söz (3), su (2), subh (3), subh u şâm (1), subh-gâh (1), suç (1), sûfi (1), sultan (1), sultân (27), sunar (1), sûret (1), sünbül (1), süner (1), sürh-rû (1), sürme (1), süst (4), süvâr (1), süzer şâ'ir (2), şâb (1), şad (1), şâd (43), şâd ü hurrem (1), şâdî (1), şad-kam (1), şâdumân (3), şah (1), şâh (6), şâhid (3), şâh-râh (1), şâh-süvâr (1), şâkir (2), şâm (1), şâmil (1), şan (1), şâne (1), şarâb (4), şart (2), şeb (1), sebih (2), şebîh (2), şefâ'atçi (1), şefti (1), şefti' şeh (2), şeha (1), şehid (7), şehîd (5), şeh-per (1), şehriyar (1), şehriyâr (1), şeh-süvâr (2), şekker-şiken (2), şekl şem şem ü şarâb şem' (3), şem'i-veş (1), şem' (1), şemm (1), şems (1), şen (1), şerbet (1), şerh (3), şerha (1), şerha (1), şerîk (1), şermende (3), şermsâr (1), şerm-sâr (4), şevk (1), şeydâ (1), şeyh

(1), şeytân (1), şifâ (1), şihâb (1), şikâr (4), şikeste (1), şikeste-hâl (1), şinâver (1), şirâ (1), şîrâze-i müşgîn (1), şîrîn-sühan (1), şîve (1), şiven (1), şölen (2), şu'ûr (1), şûm (1), şûride (1), şûride (1), tâ'atda (2), ta'lîm (1), ta'rif (1), tab (1), tabak (1), tâbende (1), tâbi (2), tâbi'(1), tabib (1), tac (1), tâc (1), tacdârâ (1), tac-ver (1), tagyîr (6), tahmîr (1), taht (2), tahte't-turâb (1), takrir (1), takrîr (1), tâlib (7), tama'(1), tamam (1), tamâm (39), tanığ (3), tanık (2), tanuk (2), tar (5), târ (1), târâc (1), taraş (1), târâş (1), tarh (1), tarlık (2), târ-mâr (1), tartağan (1), târumâr (1), tâs (1), taş (2), taş bağırlı (1), tatlu (1), tatvîl (1), tavk (1), tayak (1), tayy (1), tebâh (3), tecâvüz (1), tecrid (3), tedârük (1), tek (1), tekebbür (1), tekebbürlik (1), tekellüfsüz (1), tekrâr (1), telef (2), telh (2), tamam (1), temâm (1), temennî (1), temiz (1), temsil (1), ten (3), teng (2), ter (2), terbiyet (1), tercümân (1), terk (4), tertîb (1), tertîb (1), tesbih (1), tesbîh (1), teselsül (1), teşbih (1), teşbîh (1), teşne (2), tevfîk (1), tevfîkuñ (1), tıfl (1), tulism (1), tîg (1), tîmâr (1), tir (1), tiryâk (2), tiz (1), tîz (1), togru (1), togru (3), tok (1), tolu (3), ton (1), top (1), toprağ (1), toprak (8), toptolu (2), toz (1), tozar (1), töhmet (1), Tufân (1), tûfân (1), tугyân (1), tûrâb (1), turamaz (1), tuş (9), tutmaz (2), tutsak (7), tuz kibi (1), türâb (2), 'ucb (1), 'ucbı (1), ucuz (1), uçar (1), 'üd (1), 'ummân (2), umud (1), uryan (1), 'uryân (3), uslu (3), uşacuk (1), uşan (1), utlu (1), uyanuk (1), uyar (1), uzun (3), üftâde (1), ümmet (4), üns (1), 'ünvân (1), üstâd (1), üstühân (1), üstüvâr (2), üzün (1), v'el-leyl (1), va'de-i ferdâ (1), vâ'iz (1), vâcib (15), vâki' (6), vâkif (2), vâki (1), vâki' (3), vakt (6), vâlih (2), vâlih ü hayrân (1), var (8), varacak (1), varaçak (2), varak (1), varan (1), vârid (1), vasf (1), vâsul (4), vâsita (1), vasl (5), vatan (1), vaz (1), vebâl (1), vech (1), vefâ (3), vefâ-dâr (2), vefâsız (1), veli (1), velî (1), velî liküllî zamân (1), virân (5), vîrân (3), virâne (3), vîrâneler (1), virmez (2), virmiş (1), vücûd (1), yad (4), yâd (5), yâd-gâr (2), yâd-gâr-ı 'ışk (1), yadigar (1), yagma (1), yağma (3), yahtulu (1), yakın (7), yakîn (1), yakîni (1), yâkût (1), yalan (7), yalñuz (1), yar (3), yâr (23), yâr u ağyâr (1), yara (1), yaramaz (3), yârân (1), yarar (1), yasağ (2), yaş (3), yavuklu (1), yavuz (1), yay (1), yaylak (2), yaylası (1), yazar (1), yazık (1), yebâb (1), yedek (1), yegâne (1), yegin (1), yegrek (2), yeğ (3), yeksân (1), Yemen (1), yesir (1), yetîm (1), yeyni (1), yiğnak (7), yulan (1), yirtuk (1), yig (1), yigin (1), yigit (1), yigit mi (2), yiğit (2), yitmiş (1), yog (2), yoğ (1), yohsul (4), yok (1), yoksul (3), yol (3), yoldaş (38), yoldâş (1), yoldaş u yâr (1), yoş (1), yumuş (1), yumşak (2), yüce (1), yügürür (1), yüklü (1), yüz (1), yüzer (1), za'if (6), za'if (3), za'ferân (2), za'if (4), za'il (2), zabit (1), zâd (2),

zaferân (1), zâg (1), zâğ (1), zahid (1), zâhid (1), zâhir (11), zahmet (4), zahmetlü (1), zâkir (1), zâlim (3), zamân (1), zâmin (1), zamm (3), zâr (6), zât u hem sıfât (1), zâyî (2), zayî' (3), zâyil (1), zebun (7), zebûn (6), zehhâr zehr (2), zelîl (2), zelîl ü hâr (1), zen (1), zer (5), zerd (2), zer-feşân (1), zer-kâr (1), zer-nişân (1), zevâl (1), zeyn (18), zından (1), zındân (1), zibâ (1), zikr (2), zindân (2), zinde (2), zinet (1), zînet (1), zîr ü zeber (1), ziyâd (5), ziyâde (3), ziyân (3), ziyâret (1), zuhal (1), zulem (1), zulm (1), zulmetsiz (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Ol- fiili 25 farklı isimle 29 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (3) Gele Şeyhî'yi esirge ki esîr oldu sana
Gitmegim yok eşiğin *oldu mekânım* bilesin (ŞD/236)
- (4) *Vücûdu olmasa* maksûd cûd olmaz idi
Vücûdu âlem-i mevcûd cünbüşüne mahâl (ŞD/34)

Fiil, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *mekân*, *vücûd* isminin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

'Alâmeti (1), arpa suyu gibi (1), aşbazı (1), bâbı karîbi (1), borcu (1), borcum (1), buruşuğu (1), cân bahşı (1), dostu (1), döstü (1), eri (1), esîri (1), gavnâsı (2), gubarın (1), hânı (1), hismi (1), hicrin (1), işigüñ (1), iti (1), kaddin (1), kahrı (1), kulu (1), kulun (1), kuluñ (1), mekânım (1), mihmânumuz (1), mihrüñ (1), mugnetim (1), mutî'üñ (1), nişânuñ (1), oyuncağı (4), ömrü (1), rengi (1), şâhidin (1), şekkerin (1), şefâ'atçımız (1), şikârı (1), toyum (1), tutsağı (1), vücûdu (1), yigenegüñ (1).

40.3. İsim + fiil ilişkileri

40.3.1. Söz dizimi ilişkileri

Taranılan metinlerde fiilin 4550 kez 1887 ayrı isim unsuruyla birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru zarfı konumundadır.

40.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Ol- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 642 isim unsuru yalın hâlde zarf olarak kullanılmıştır.

- (5) Birisi *eksük olursa* iş degül
Eksük işlü kimse yol varmış degül (G/739)
- (6) Gele Şeyhî'yi esirge ki esîr oldu sana
Gitmegim yok eşiğin *oldu mekânım* bilesin (ŞD/236)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da ise *eksük, mekân* isminin yalın, yükleme hâlinde zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur. .

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (4), *abâ* (1), *âbâd* (4), *âb-dâr* (1), *âbdestsüz* (1), *âb-ı hayât* (1), *abîr* (1), *abîr-efşân* (1), 'aceb (2), *aceb* (5), *acı* (1), *acı tatlu* (1), *âciz* (6), 'âciz (2), *acuk* (1), *aç* (3), *açar* (1), *açık* (2), *açılır* (1), *açmağ* (1), *açug* (1), *ad* (1), *adem* (1), *adem* (1), *âdem* (6), *âdemî* (1), *âdet* (1), *aferin* (1), *afet* (1), *âfet* (1), 'âdil (1), *âf-tâb* (3), *af-tâb-perest* (1), *âfitâb* (3), 'afv (2), *ag* (2), *âgâh* (1), *âgeh* (1), *agır* (4), *agyâr* (4), *ağ* (3), *ağır* (1), *ağlamak* (1), *ağu* (1), *ağyâr* (1), *âh* (2), *âh ü efgân* (1), *ahd* (2), *âhır* (2), *âhir* (3), *ahmer* (1), *ahzân* (1), *ak* (2), *âkil* (2), *akmaz* (1), *al* (2), *alay* (1), *alçak* (2), 'âlem (1), *a'lem* (1), *âli-cenab* (1), 'âlim (2), 'âm (1), *alp* (1), *altın* (1), *âlûde-dâmân* (1), *alur* (2), *ân* (1), *anber-efşânı* (1), *ansuz* (1), *appak* (1), *ar* (1), 'âr (1), *âr arağ* (1), *ârâste* (1), *ârâyiş* (1), 'araz (2), *arı* (2), *arica* (1), *arız* (1), *ârif* (5), *arслан* (1), *artug* (2), *artuğ* (1), *artuk* (1), *aruca* (2), *arusız* (1), *arz* (5), 'arz (1), *asâ* (1), *asan* (1), *âsân* (5), *ases* (1), *asfar* (1), 'âsi (6), 'âsî (3), *âsîb* (1), *aslan* (1), *assı* (1), *aş* (1), *aşaga* (1), *aşık* (1), *âşık* (29), *âşikâr* (7), *âşinâ* (13), *âşinalık* (1), *âşinâñ* (1), *âşiyân* (1), *aşk* (1), *âşk* (1), 'âşık (20), *aşüfte* (1), *âşüfte* (2), 'atâ (1), *atâ* (1), *atam* (1), *atar* (1), *âteş* (3), *âteş-bâz* (1), *âtır* (2), *ay* (1), *ay gün* (1), *ayakdaş* (2), *ayân* (3), 'ayân (10), 'ayâr (1), 'ayb (3), 'ayıb (8), *ayb* (2), *ayık* (1), *ayine* (1), *âyîne* (1), *aylağ* (1), *ayn* (2), *ayrı* (2), *ayru* (4), *ayruk* (1), *ayruksı* (1), *ayuk* (1), *az* (4), *azâb* (4), 'azâb (4), *azacuk* (1), *azad* (2), *âzâd* (28), *âzâde* (1), *âzâdlu* (1), *âzât* (1), *azb azîm* (1), *aziz* (4), 'azîz (1), *azucuk* (1), *ba'id* (1), *ba'id* (1), *bâd u ebr* (1), *bag* (2), *bağışlar* (1), *baglu* (1), *bağ* (3), *bağ ile bostân* (2), *bağlanmaz* (1), *bahâ* (1), *bahâne* (2), *bahr* (3), *bahrî* (1), *bahs* (4), *bahş* (1), *bahşiş* (1), *baht* (4), *bahtiyâr* (2), *bakar* (3), *bakır* (1), *bâkî*

(1), bâl (1), bal ü yağ (1), balçık (1), bâlig (5), bani (1), basılaçak (1), baş (6), baş eğmez (1), başa gelegen (1), başlı (1), bâtül (4), battâl (1), bay (2), bayık (2), bayram (1), bâzâr (1), becid (1), bedel (4), bed-nam (1), bedr (8), bedter (1), beg (1), beg kulu (1), begüm (1), beğ (2), behişt (2), belâ (4), belirsiz (1), ben (1), benâguş (1), bend (3), bende (2), bende-vâr (1), benna (1), benven (1), benzemez (1), beraber (1), berâber (6), berdar (1), ber-dâr (1), ber-devâm (2), berg (1), berg-i gül ü yâsemen (1), Berhemen (1), berk (2), ber-karâr (2), ber-murâd (2), ber-taraf (1), bes (1), best (1), beşâret (2), beşşâş (1), beyân (2), beyza (1), bezek (1), bezer (1), bezle-gûy (1), bî-âr (1), bi-amel (1), bî-bahâ (2), bî-cân (2), bî-çâre (1), bidâr (3), bî-dâr (1), bî-dem (1), bî-dil (1), bî-dûd (1), bî-duhân (1), bî-elvân (1), bî-emân (1), big (1), bî-gam (3), bigâne (2), bî-gâne (1), bî-gubâr (1), bî-gümân (1), bî-haber (3), bî-hâr (1), bî-hazân (1), bî-hisâb (1), bî-hod (1), bî-hod (1), bî-hûş (4), bî-i'tidâl (1), bî-kân (1), bî-karâr-ı 'ışk (1), bî-kıymet (1), bîkî'atin keserâb (1), bilen (1), bî-levn bilmez (2), bilmiş (1), bimâr (6), bîmâr (5), bîna (1), binemez (1), bî-nevâ (3), bî-nikâb (1), binit (4), bir (5), bir adım (1), bî-rahm (1), bî-reng (1), bî-rızâ (1), bî-riyâ (1), biryân (1), biş yüz bişmiş (2), bi-şümar (1), bî-şümâr (1), bî-ten (1), biter (1), bitmez (1), bi-vefâbî-vefâ (3), biz (2), bîzâr (6), bî-zevâl (1), bol (2), bostân (2), boş (2), bozar (2), bozdoğan (1), bozırak ve bulanuk (1), bölük (1), budar (1), bulagan (1), bulanıklık (1), bulanuk (1), bulmuş (1), buzladur mu (1), bülbül (5), bülbül-i şûrîde (1), bülbül-i zâr (1), bünyâd (3), bürka' (1), büryân (1), büt (1), büt-perest (1), bütün (1), câiz (2), Câlinus u Lokmân (1), cam (1), câm (4), cân (14), cân u ten (1), cânân (2), cân-bahş (1), cândan (1), cânsuz (2), cânum cârî (1), câri-i mutlak (1), câvid (1), câvidân (4), cây (1), cefa-pişe (1), cehennem (1), cehl (2), celladı (1), cem (6), cem' (8), cemâl (1), cennet (2), cercîs (1), ceres (1), cevân (2), cevher (1), cevlân (1), cevr (1), ceşş (1), ciger (1), ciger-hûn (1), cihân (2), cilâ (1), cinân (1), civân (1), cûd (1), cûd u sehâ (1), cûy-ı cennet (1), cüdâ (4), cürf (1), çağ (1), çâk (3), çak çak (1), çâlâk ü cüst (1), çara (1), çâre (1), çâresi (2), çâşnî (1), çehar erkanı (1), çemen (1), çenber (1), çerag (1), çerâğı (1), çeri başı (1), çeşme (1), çevgân (3), çevük (4), çıkaraçak (1), çıkarmış (1), çinar (1), çinâr (1), çindir (1), çirkin (2), çog (1), çoğ (12), çok (4), dâ'im (1), da'vî (1), da'vim (1), dâ'î (1), dâ'im (3), dad (1), dag (1), dâg (2), dağ (2), daim (1), dâl (3), dall (1), dâll (1), dâmen (1), dâne (2), danışmân (1), dâniş-ver (1), dar (3), dâr (3), darü's-selâm (1), Dârü's-Selâm (1), dâsitân (1), dayağ (1), dâye (1), dâyim (3), def (1), def' (2), deli olagan (1), delik (1), delik (1), delil (3), delü (11),

dem (4), dem-âlûd (1), dem-sâz (2), deng (1), deniyyü'n-nefs (1), deniz (1), denk (1), depeçük (1), deper-mi (1), der (1), derbân (1), derc (5), derd (4), dergâh (1), dermân (12), dermânlar (1), dermiyan (1), dert (1), dertlü (2), derviş (3), dervîş (9), dervîşi (1), deryâ (2), dest (2), destân (5), dest-gîr (3), destmâl (1), destûr (3), destûr-ı Hak (1), dest-yâr (1), devâ (2), devâtü (1), devlet (2), devr (2), devr ü teselsül (1), didâr (2), didâr (1), diken (2), dil (2), dil ü cân (1), dil-âzâr (1), dil-cû (1), dildâr (2), dildâr (1), dil-esîr (1), dil-küşâ (1), dilsiz (1), dilsüz (1), dîn (1), dîn serveri (1), direk (1), diri (2), dirlik (1), dîv (1), dîvân (1), divâne (3), dîvâne (4), diyâr (1), dogru (1), dolâb (1), donuk (1), dost (7), döker (1), döner-mi (1), du'â (2), dûd (1), duhân (1), duhter (1), dur (1), dûr (5), durak (3), duş (1), duşak (1), duzak (1), dükkân (1), dülkü (1), dür (1), dür-efşân (1), dürr (1), dürüst (8), düşman (3), düşmân (4), düşmen (1), düşvâr (4), dü-tâ (1), düzd (1), düzer (2), ebed (1), ebleh (1), ebsem (1), edâ (1), edeb (2), efâzıl (1), efgân (1), efgân ider (1), egri (2), eğlencem (1), ehl (4), ehl-i beyt (2), ehl-i dâr (1), ehl-i îmân (1), ejdeha (1), ejdehâ (1), ejder (1), ekâbir (1), eksik (4), eksük (13), elem (1), em (1), emin (4), emîn (5), emîr (1), emrud-şekl (1), endişelü (1), Ene'l-Hak (1), enîs (3), epsem (6), er (2), er mi (1), erbâb-ı kirâm (1), erişgen (1), ervâh-ı kuds (1), erzân (2), esen (6), eser (1), esir (2), esîr (6), esîr-i gam-ı hicrân (1), esrâr (1), esrük (5), esved (1), eş (2), eşker (1), eydecek (1), eyler (1), eyü (1), fak (1), fakir (2), fakîr (2), fakr (1), fânî (1), fârig (9), fâriğ (3), farz (16), farz-ı ayn (1), farz-ı sakıt (1), fâsık (1), fâsid (7), fasid endişler (1), fasl (2), faş (1), fâş (10), fayide (1), fâyide (3), fedâ (2), fehmi (1), fenâ (4), fêrah (2), ferâmûş (1), Ferhâd (1), Fermân (4), ferrâş (1), ferş (1), ferzâne (2), feth (4), fevt (2), feyz (1), fidâ (1), fidî (1), figan (1), fir'avn (1), Firavn ile Hâmân (1), fitne-ger (1), fodül (1), fûlan (2), fütûh (2), gâfil (5), gafil (17), gâib (1), galabe (1), galbe (1), galib (1), gâlib (19), gâlîz (2), gam (2), gam-gîn (2), gam-hâr (1), gamnâk (1), gamsuz (1), gani (1), garaz (2), garib (4), garîb (9), gark (25), garra (3), garrâ (1), gâşiye-dâr (1), gaşy (1), gavgalı (1), gâvur (1), gavvâs (2), gavvâs (1), gayb (2), gayb-bîn (1), gâyb (3), gazab (1), gazi (1), geçer (1), geda (1), gedâ (1), gedâñ (2), gelmez (2), gelür (2), geñ (1), genc (2), genez (1), geñez (3), gerçek (1), gerd (1), gerdan (1), gerdân (3), gerdün (1), gerilmiş (1), germ (19), gezegen (1), gezer (1), gurra (1), gice (1), gider (2), gilden (1), girçek (1), girdâr (1), giriftâr (5), girih (1), girih (2), giryan (1), giryân (5), giti-sitan (1), gitmez (1), giyilmez (1), gonce-veş (1), göçer (1), gönül (3), göregen (1), göremez (1), görklü (2), görmez (5), görünmez (4), göz gözgü (1),

gözsüz (1), gulâm (3), gumâm (1), gusas (1), gûş ü dehen (1), guya (1), gûy-ı melâhat (1), güc (1), güftar (1), güher-bâr (1), gül (3), gülâb (2), gül-âb (2), güldürür (1), gülegen (1), gül-gün (1), gülistân (2), gülşen (1), gülünc (1), gülüşgen (1), gül-zâr (2), güm (2), gümân (1), gümrâh (4), günah (2), günâh (2), günâhkâr (8), gündüz (1), güneh-kâr (2), gürbüz (1), güstah (1), güstâh (1), güzin (1), hâb (1), haber (4), haberdâr (1), habib (1), habl (1), habs (1), hâcet (1), hâcı (1), hâcib (1), hacil (8), hadd (1), hak (1), hâk (12), hâk-i pân (1), hakı (1), hakîm (2), hâkim (2), hakîr (2), hak-nümâ (1), hâk-râh (1), hal (1), hâl (2), halâl (7), halâs (12), halâyık (1), hâldaş (3), hâli (1), hâlî (1), halife (1), halîl (1), halk (3), hall (3), hallâc (1), halt (1), halvet (6), halvet-nişin (1), ham (1), hâm (1), hamûş (1), hâmûş (2), hân (1), hançer (1), handân (3), hanîn (1), hâr (1), har u zar (1), hâr ü hacil (1), harab (2), harâb (28), harâc (3), harâm (6), harami (1), harc (4), harçlık (3), haref (1), harf (2), hâric (1), haridâr (1), harîdâr (1), harif (4), harîf (1), harîm (1), hasen (1), hasıl (2), hâsil (24), hasta (1), haste (1), haste vü zâr (1), haste-dil (1), haşr (4), hâtem (2), hatm (3), havala (1), havâle (1), havâss (1), havîc (1), hayâl (3), hayır (1), hayr (8), hayrân (30), hayvân (4), hâyız (1), hazır (4), hâzır (17), hazîn (1), hazm (3), hebâ (1), hedef (1), hek (1), helâk (18), helâl (7), hemdem (10), hem-dôst (1), hem-esr (1), hem-nefes (2), hemrâh (1), hem-râz (1), hem-reng (1), hem-ser (1), hem-tâ (2), Hem-tâ (1), hercâyi (1), hest (1), hevâ (1), hevâ-dâr (1), heybetlü (1), hezâr (4), hıfz (1), hurâmân (1), huşm (1), Hitay hakanı (1), hıızr (2), hicab (2), hicâb (5), hicrân (1), hiç (1), hidâyet (1), hilâf (1), hilâl (7), hirmân (1), hisâb (8) hisar (1), hod u migfer (1), hön (1), hor (2), hôr (4), horşid (1), hoş (12), hôt (1), hoş (1), tûtiyâ (1), hoş-büy (1), hoş-hân (1), hôt-havâ (1), hoşnud (1), hoşnûd (3), hôt-nûd (7), hoş-ter (1), hoş-vakt (1), hoz (1), hûb (2), hûb ü hasen (1), hubbü'l-vatan (1), hucest (1), hulk-ı Hasen (1), hun (1), hûn (1), hûn (1), hurd (2), hurrem (11), hûş (1), huşg (1), huşk (1), hûş-yâr (1), hükm (1), hüsn (4), hüzn (1), ılıcak (1), imâret (1), ırag (2), ırag (9), ırag irak (7), ırmağ (1), ırmak (2), ıssı (4), 'ışk (2), 'ıyân (1), 'ıyd (2), ıyş (1), i'tibâr (1), i'tisâm (1), i'tikâdım (1), içit (3), içmez (1), iğrâk (1), ihrâc (1), ihsân (2), ihtilâf (1), ihtiyâr (2), ihtiyarsız (1), ihya (1), 'ikâb (1), iki (1), iki kat (1), ikrâr (1), iktifâ (1), ilâc (1), imâm (1), imâm (1), imân (4), iman ile Kuran (1), 'imâret (3), imkân (1), imtizac (1), in (1), inâyet 'inâyet (1), ince (1), infi'âl (1), inlü (1), insâf (1), insân (4), intihâb (1), intizam (1), intizâr ırmış (2), irsal (1), İsâ (1), isâr (2), issi (2), ister (1), isteyen (1), istifrâg (1), isyân (1), iş (2), işaret (1), işâret (3), işler (2), işret (1), iştibâh (1), itâb

(2), 'itâb (1), itibâr (1), 'iyân (1), 'izzetlü (1), izzet (2), izzet (1), jeng (2), Ka'be (1), kâ'im (1), ka'be (1), kâ'il (1), kâ'im (1), kab (1), kabâ (1), kabul (8), kabûl (24), kaçar (1), kadeh-perdâz (1), kadın (1), kâdir (2), kadr (2), kafes (2), kâfî (2), kafîr (1), kâfir (17), kâhel (1), kâhil (1), kahr (1), kâim (1), kalagan (1), kalem (2), kalender (1), kalkan (2), kallâş (1), kamer (3), kâmil (2), kâm-rân (1), kâm-yab (1), kan (14), kân (2), kan almağ (1), kanî' (1), kânûn (1), kapında (1), kulun (1), kara (1), kara toprak (1), karangu (3), karanlık (1), karañu (1), karasagu (1), kardaş (8), Kâr-ger (1), kariçuk (1), karındaş (1), karışgan (1), karib (1), karîb (1), karîn (1), kasır (1), kâsid (1), kâsid (1), kasir (1), kâş (1), katı (3), katır (1), katre (1), kavi (1), kavî (6), kaygulu (1), kâyil (3), kâyim (4), kazâ (1), kazar (1), kazi (1), kâzib (1), kebâb (7), kefâret (4), kefen (2), kehce (1), kûh (1), kem (5), kemâl (1), kemân (2), kemend (1), kemer (1), kerem (1), kesâd (1), keşf (5), keşf (4), kevn kible (2), kulavuz (2), kılur (1), kırnak (1), kısas (1), kısım (1), kısmet (3), kıyâm (1), kıyâm ü rükû (1), kızgun (1), kızıl (4), kibri (1), kilid (1), kinâr (1), koca (1), koç (1), kolay (1), konmaz (1), korkar (1), koymuş (1), kölge (3), kör (2), kötrüm (1), kötürüm (1), Kubbe-i Hadrâ (1), Kuds-âşiyân (1), kuhl (1), kul (29), kulağuz (1), kulavuz (2), kurban (21), kurbân (24), kurbânlar (3), kûrbânuñ (1), kurd (1), kurnaz (1), kuru (1), kuş (1), kutlu (3) kût-vâl (1), kuvvet (3), küçük (1), kül (3), künd (1), küstâhlik (1), la'l (1), la'l-fâm (1), lagv (2), lâkab (1), lâl (1), lâle zâr (2), lâ-mekân (1), layık (1), lâyık (22), lazım (1), lâzım (4), le'im (1), leb-â-leb (1), leb-be-leb (1), Leclâc (1), leşker-şiken (1), levend (1), leziz (8), lezîz (8), lezzet (1), lu'b ile mât (1), lutf (1), ma'bed (1), ma'dîn (1), ma'lum (2), ma'lûm (18), ma'mûr (6), ma'ni (8), ma'nî (3), ma'zûl (4), ma'zûr (1), ma'hud (1), mâ'il (4), ma'mur (1), ma'rûf (1), ma'zûl (1), magbûn (3), magrûr (6), mağrûr (3), mah (1), mâh (3), mahbûb (2), mahbus (1), mah-çehre (1), mahfil (1), mahfûz (2), mahir (1), mâhir (1), mahkum (2), mahmûd (1), mahrem (5), mahrûm (8), mahsus (1), mahsûs (1), mahv (10), mahzun (1), mahzûn (2), makâm (9), makbûl (8), maksud (1), maksûrât (1), mâl (1), mâlik (1), malum (1), mânend (4), mani (2), mâni (5), mâni' (6), mansıb (2), Mansûr (3), Mansûr (2), mansûr (1), manzûr (2), mâr (1), mât (1), matlûb (2), mâyil (7), mazhar (2), mazleme (1), mazul (1), me'mûr (1), me'mûr (1), meçhûl (1), mecmâ' (1), mecnûn (3), Mecnûn (2), mecnûn-misâl (1), mecrûh (1), meczub (1), meded (1), medh ü senâ (1), medîd (1), meftûn (1), meftûn (3), meges (1), meh (1), mekan (1), mekrûh (4), mekteb-i aşk (1), mektûb (1), melâik (1), melâmet (3), melek-veş (1), melûl (6), memleket (1),

menâl (1), mensûb (1), mercân (2), mercû'(1), merdûd (1), merg (1), mergûb (3), merhem (2), merkeb (1), merkûm (1), merzûk (1), mes'ûd (2), mescid (1), Mesîh-dem (1), mesken (1), mest (35), mest ü harâb (1), mest ü melâmet (1), mestâne (2), mestûr (1), meşgul (2), meşgûl (16), meşhûr (6), mevcud (1), mevcûd (1), mevvâc (1), mey (2), meydân (1), meyhâne (2), meyhâre (1), meyl (1), meyl-i kebâb (1), mey-perest (1), meyyâl (1), mezâd (1), mezâr (1), mezîd (1), mezkûr (1), misr-ı hüsn (1), mızrâb (1), mi'mâr (2), midâd (1), mihaksiz (1), mihman (1), mihmân (6), mihr (1), mihrâb (1), sâyesi minnet (2), minnetler (1), misafir (1), misal (1), miskin (4), miskîn (5), mîsmil (1), miyancı (1), miyesser (1), mu'allak (1), mu'attar (2), mu'ayyen (1), mu'ciz-i ednâ (1), mu'in (1), mu'tekid (1), mu'tekif (2), mu'terif (1), mu'ârız (1), mu'attar (1), mu'âvin (1), mu'tâd (1), mu'teber (1), mubâh (1), mubârek (1), mufazzal? (1), muhal (3), muhâl (1), muhâlîf (4), muhâs (1), muhayyer (1), muhibb (1), muhkem (14), muhtâc (7), muhtâr (1), muhtasar (3), muhterem (1), mukâbil (6), mukadder (3), mukârin (1), mukarreb (1), mukarrer (3), mukayyed (2), mukbil (1), mukim (1), mukîm (7), mukrî (1), muktebes (1), mum (2), mûm (2), mûnis (2), muntazır (1), murâd (2), mûrdan (1), murdâr (4), murg (1), musâhib (3), musallat (1), musavver (2), musîbet (2), muslih (1), mutavvel (1), muti (3), muti' (3), mutî' (3), muttali (2), muttali'(1), muttalî' (1), muttasıf (1), muvâfik (2), muzmer (1), mü'ebbed (2), mü'min (1), mü'mîn (1), mü'min (1), mübtedî (1), mübtelâ (5), mücâvir (1), mücellâ (1), mücerred (2), müctemi'(1), müdâm (7), müdevver (1), müferrih (2), müflis (2), müheyyâ (2), müjgân (1), mükadder (1), mükâteb (1), mükedder (1), mükerrer (1), mükim (1), mükteseb (1), mülevves (1), mülk (1), mülk ü makâm (1), mültezem (1), mümkin (1), mümkûn (2), mümtâz (2), mümteni'(1), münâsib (1), münevver (3), münfehim (1), münkalib (1), münkir (7), müntefi'(1), müntehâ (2), müreffeh (1), müretteb (1), mürid (1), mürid (1), mürşid (2), mürtesem (1), müsâfir (3), müselleme (3), müselmân (1), müsemmâ (1), müseyyeb (1), müslim (2), müsmil (1), müstagni (1), müstağrak (1), müstahik (1), müstakbel (1), müstakîm (1), müstecab (2), müstecâb (5), müstedâm (3), müstefîd (1), müstehab (2), müstenîr (1), müstesnâ (1), müsûlmân (6), müşebbek (1), müşerref (2), müşevveş (1), müşg (3), müşg-âsâ (1), müşg-bû (1), müşg-feşân (1), müşkil (8), müştâk (1), müştebih (1), müşterek (1), müte'allik (1), müyesser (11), müzeyyen (3), müzeyyin (1), müzîl-i iştiâ (1), nâçâr (1), nâ-çâr (2), nâdân (1), nâfi'(1), nâfile (2), nahcîr (2), nahîf (2), nahs (1), nâ-kâm (1), nakd (1), nâkıs (2), naks (1), nakş (7), nâlañ (3), nâm (1), nâmî

(1), nâ-müstakim (1), nam-ver (1), nân (1), nasb (1), nasîb (12), nasîbi (2), nasîri (1), nâ-tüvân (1), nâ-ümid (1), nâz (2), nazar-bâz (1), nazik (1), nazil (1), nazm (3), nazum (1), nefis (1), nehr (1), nem (4), neng (1), ner (1), nerdübân (2), nergis (2), nerm (1), nesh (4), nev-bahâr (1), nev-cevân (1), ney-şeker (1), nezr (1), ni'âl (1), nigerân (1), nihâl (1), nihân (4), nikâb (6), nisâr (1), nisbet (1), nisyân (1), nîş (1), nişân (8), nişâne (2), niyyet (1), nizâ'(1), nizâr (1), noksan (1), noksân (1), Nûh (1), nûr (6), nûş (2), ocağ (1), od (3), oğlan (2), olmaz (1), olmuş (1), on bin (1), oruç (1), otluk (1), oyun (1), öğsüz (1), ölü (2), ömr (1), ömr-i Nûh (1), ören (1), örter (1), öttürmez (1), özge (1), 'özl (3), 'özl-hâh (1), 'özlü (1), pâdişâh (1), pâdişâhsuz (1), padişeh (1), pâd-şâh (1), pâd-şân (1), pâk-dîn (1), para para (1), pâre (2), pârsa (1), pas (2), pâs-bân (1), pâydâr (2), pây-dâr (4), pâyende (1), pâyidâr (1), pâymâl (1), pây-mâl (1), penâh (1), penâhi (1), per (1), perde (3), perde (2), perde-dâr (1), perde-gîr (1), perişân (6), peri-zâd (1), perrân (2), per-tâb (1), pervana (1), pervâne (7), pervâz (1), pest (3), peşimân (2), peşimân (6), peşmân (1), peşmine-pûş (1), peydâ (2), peyk (1), peykân (1), peyvest (1), pınar (1), pinhân (2), pir (1), pîr (1), pişmân (2), piş-rev (1), piş-vâ (1), pûla (1), pusu (1), pür (4), pür âb (1), pür envâr (1), pür-ham (1), pür-hûn (5), pür-kerem (1), pür-sûz (1), pür-tâb (1), pür-tınâb (2), ra'yyet (1), râhat (6), rahm (2), rahmet (4), rakib (2), rakîb (1), rakîk (4), râm (4), rasad (1), râst (1), râygân (1), razı (1), râzı (9), râzî (5), re'is (2), red (1), redd (2), ref' (1), rehber (1), reh-ber (1), reh-nümâ (1), reh-nümâñ (1), reh-nümûn (1), remîm (1), remz (1), rencûr (4), resen (1), resm (1), reva (1), revâ (8), revan (10), revâne (1), rezm (2), rıdvân (1), Rıdvân (1), rızân (1), risvâ (1), rivâyet (3), riyâzet (1), ruh (2), ruhban (1), ruhbân (1), ruhsâr (1), rûhu'llah (1), rusvây (1), rûşen (1), rûy (21), rûz (1), rûzigâr (1), rükkân (1), sa'âdet (1), sa'âdetlu (1), sa'id (2), sa'âdet ehli (1), sâ'im (1), sâbık (1), sabit (1), sâbit (5), sabr (1), sabuh (1), sâde-ruhsâr (1), sadık (1), sâdik (5), sad-pâre (1), sadr (1), sâf (1), saf saf (2), safâ (1), sâfi (2), sag (3), sag u esen (1), sağ (7), sağlık (1), sağlıklar (1), sâhib (1), sâhib-dil (1), sâhib-haber (1), sâhib-kudret (1), sahîh (4), sâhir (1), saht (12), sak'î (1), sâkut (1), sâkî (1), sakîl (2), sakîm (1), sâkin (3), sakka (1), sakkâ (1), sâl (1), salınduraçak (1), salib (1), sararmış (1), sarf (2), sarhoş (2), sarîh (1), sarrâf (1), saru (3), savâb (1), savaş (1), savaşgan (1), savug (1), sayd (3), sâyd (1), sâye (2), sâye-bân (1), sayru (10), sayvân (1), sayvân (2), sâz (2), seb'in yıl (1), sebak (1), sebeb (6), sebih (1), sebük-endâz (1), sebük-sâl (1), sebz (2), sebze-zâr (1), secde (1), secde-gâh (1), secde-i sehv (1), seçer

(1), sefer (2), sefid (1), sefih (1), sefine (1), sehâb (1), seher (3), seher-hîz (1), sehl (2), sehv (1), sekbân (2), selâmet (3), semen (1), semend (1), semî (1), sen (1), sened (1), sensüz (3), serâb (1), ser-amed (1), ser-âmed (1), serd (3), ser-ferâz (1), sergerdân (2), serhoş (1), ser-hoş (2), ser-keş (2), sermed (1), ser-mest (1), ser-nigûn (3), ser-pençen (1), ser-sebz (3), ser-tâc (1), serv (4), serv ü semen (1), setr (1), sevâb (2), sevâd (1), sevdâ (1), sevdâyî mizâc (1), sevgülü (1), seylâb (2), seyl-âb (1), seyrân (2), seyyâh (1), siddîk (1), sıdk (2), sıdk u safâ (1), sıfât (2), sığmaz (2), sıhhat (2), sır (1), sırdaş (1), sırr (1), sıvık (1), sipâh (2), sipeh (1), siper (3), sîr (1), sîrâb (1), sitem-gâr (1), siyâh (1), siyeh-gâr (1), siyeh-kâr (2), sorar (18), sovuk (3), söz (3), su (2), subh (3), subh u şâm (1), subh-gâh (1), suç (1), sûfi (1), sultan (1), sultân (27), sunar (1), sūret (1), sūnbül (1), sūner (1), sūrh-rû (1), sūrme (1), sūst (4), sūvâr (1), sūzer şâ'ir (2), şâb (1), şad (1), şâd (43), şâd ü hurrem (1), şâdî (1), şad-kam (1), şâdumân (3), şah (1), şâh (6), şâhid (3), şâh-râh (1), şâh-sūvâr (1), şâkir (2), şâm (1), şâmil (1), şan (1), şâne (1), şarâb (4), şart (2), şeb (1), şebih (2), şebîh (2), şefâ'atçı (1), şefî (1), şefî' şeh (2), şeha (1), şehid (7), şehîd (5), şeh-per (1), şehriyar (1), şehriyâr (1), şeh-sūvâr (2), şekker-şiken (2), şekl şem şem ü şarâb şem' (3), şem'i-veş (1), şem' (1), şemm (1), şems (1), şen (1), şerbet (1), şerh (3), şerha (1), şerha (1), şerîk (1), şermende (3), şermsâr (1), şerm-sâr (4), şevk (1), şeydâ (1), şeyh (1), şeytân (1), şifâ (1), şihâb (1), şikâr (4), şikeste (1), şikeste-hâl (1), şinâver (1), şirâ (1), şîrâze-i müşgîn (1), şîrîn-sūhan (1), şîve (1), şiven (1), şölen (2), şu'ûr (1), şûm (1), şûride (1), şûride (1), tâ'atda (2), ta'lîm (1), ta'rif (1), tab (1), tabak (1), tâbende (1), tâbi (2), tâbi'(1), tabib (1), tac (1), tâc (1), tacdârâ (1), tac-ver (1), tagyîr (6), tahmîr (1), taht (2), tahte't-turâb (1), takrir (1), takrîr (1), tâlib (7), tama'(1), tamam (1), tamâm (39), tanığ (3), tanık (2), tanuk (2), tar (5), târ (1), târâc (1), taraş (1), târâş (1), tarh (1), tarlık (2), târ-mâr (1), tartağan (1), târumâr (1), tâs (1), taş (2), taş bağırlı (1), tatlu (1), tatvîl (1), tavk (1), tayak (1), tayy (1), tebâh (3), tecâvüz (1), tecrid (3), tedârük (1), tek (1), tekebbür (1), tekebbürlik (1), tekellüfsüz (1), tekrâr (1), telef (2), telh (2), tamam (1), temâm (1), temennî (1), temiz (1), temsil (1), ten (3), teng (2), ter (2), terbiyet (1), tercümân (1), terk (4), tertib (1), tertîb (1), tesbih (1), tesbîh (1), teselsül (1), teşbih (1), teşbîh (1), teşne (2), tevfik (1), tevfikuñ (1), tıfl (1), tulism (1), tîg (1), tîmâr (1), tir (1), tiryâk (2), tiz (1), tîz (1), togru (1), togru (3), tok (1), tolu (3), ton (1), top (1), toprağ (1), toprak (8), toptolu (2), toz (1), tozar (1), töhmet (1), Tufân (1), tûfân (1), tугyân (1), tûrâb (1), turamaz (1), tuş

(9), tutmaz (2), tutsak (7), tuz kibi (1), türâb (2), ‘ucb (1), ‘ucbı (1), ucuz (1), uçar (1), ‘ûd (1), ‘ummân (2), umud (1), uryan (1), ‘uryân (3), uslu (3), uşacuk (1), uşan (1), utlu (1), uyanuk (1), uyar (1), uzun (3), üftâde (1), ümmet (4), üns (1), ‘ünvân (1), üstâd (1), üstühân (1), üstüvâr (2), üzün (1), v’el-leyl (1), va‘de-i ferdâ (1), vâ‘iz (1), vâcib (15), vâki‘ (6), vâkif (2), vâki (1), vâki‘ (3), vakt (6), vâlih (2), vâlih ü hayrân (1), var (8), varacak (1), varaçak (2), varak (1), varan (1), vârid (1), vasf (1), vâsıl (4), vâsıta (1), vasl (5), vatan (1), vaz (1), vebâl (1), vech (1), vefâ (3), vefâ-dâr (2), vefâsız (1), veli (1), velî (1), velî liküllî zamân (1), virân (5), vîrân (3), virâne (3), vîrâneler (1), virmez (2), virmiş (1), vücûd (1), yad (4), yâd (5), yâd-gâr (2), yâd-gâr-ı ‘ışk (1), yadigar (1), yagma (1), yağma (3), yahtulu (1), yakın (7), yakîn (1), yakîni (1), yâkût (1), yalan (7), yalñuz (1), yar (3), yâr (23), yâr u ağyâr (1), yara (1), yaramaz (3), yârân (1), yarar (1), yasağ (2), yaş (3), yavuklu (1), yavuz (1), yay (1), yaylak (2), yaylası (1), yazar (1), yazık (1), yebâb (1), yedek (1), yegâne (1), yegin (1), yegrek (2), yeğ (3), yeksân (1), Yemen (1), yesir (1), yetîm (1), yeyni (1), yiğnak (7), yılan (1), yirtuk (1), yig (1), yigin (1), yigit (1), yigit mi (2), yiğit (2), yitmiş (1), yog (2), yoğ (1), yohsul (4), yok (1), yoksul (3), yol (3), yoldaş (38), yoldâş (1), yoldaş u yâr (1), yoş (1), yumuş (1), yumşak (2), yüce (1), yügürür (1), yüklü (1), yüz (1), yüzer (1), za‘if (6), za‘if (3), za‘ferân (2), za‘if (4), za‘il (2), zabit (1), zâd (2), zaferân (1), zâg (1), zâğ (1), zahid (1), zâhid (1), zâhir (11), zahmet (4), zahmetlü (1), zâkir (1), zâlim (3), zamân (1), zâmin (1), zamm (3), zâr (6), zât u hem sıfât (1), zâyi (2), zayî‘ (3), zâyil (1), zebun (7), zebûn (6), zehhâr zehr (2), zelîl (2), zelîl ü hâr (1), zen (1), zer (5), zerd (2), zer-feşân (1), zer-kâr (1), zer-nişân (1), zevâl (1), zeyn (18), zından (1), zındân (1), zibâ (1), zikr (2), zindân (2), zinde (2), zinet (1), zînet (1), zîr ü zeber (1), ziyâd (5), ziyâde (3), ziyân (3), ziyâret (1), zuhal (1), zulem (1), zulm (1), zulmetsiz (1).

Örnekleri:

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

‘Alâmeti (1), arpa suyu gibi (1), aşbazı (1), bâbî karîbi (1), borcu (1), borcum (1), buruşuğu (1), cân bahşı (1), dostu (1), döstü (1), eri (1), esîri (1), gavnâsı (2), gubarın (1), hânı (1), hısmı (1), hicrin (1), işigüñ (1), iti (1), kaddin (1), kahrı (1), kulu (1), kulun (1), kuluñ (1), mekânım (1), mihmânumuz (1), mihrüñ (1), muğnetim (1), mutî‘üñ (1), nişânuñ (1), oyuncağı (4), ömrü (1), rengi (1), şâhidin (1), şekkerin (1), şefâ‘atçımız (1), şikâri (1), toyum (1), tutsağı (1), vücûdu (1), yigenegüñ (1).

40.3.2. Anlam ilişkileri

Ol- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkar. Mecaz anlam ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanılmamıştır.

40.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

40.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Toplam 4550 örneği olan *ol-* fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *hâli edindir-*, *hâle getir-* olmak üzere 1 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (7) Dosta âyine-i nusrat *olur* düşmana *dağ*
Mühter kim hükm-i cihân pervere yazar hâtem (NB/92)
- (8) Ruh ü zülfüñ dil ü cân micmerinde
Birisî ‘*ûd olupdur* biri âteş (CS/123)

Ol- fiili yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)’de *hâli edindir-*, *hâle getir-* yan anlamlarında, *dağ*, ‘*ûd* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Hâli edindir-, hâle getir-: *Âb ol-* (4), *abâ ol-* (1), *âbâd ol-* (4), *âb-dâr ol-* (1), *âbdestsüz ol-* (1), *âb-ı hayât ol-* (1), *abîr ol-* (1), *abîr-efşân ol-* (1), ‘*aceb ol-* (2), *aceb ol-* (5), *acı ol-* (1), *acı tatlu ol-* (1), *âciz ol-* (6), ‘*âciz ol-* (2), *acuk ol-* (1), *aç ol-* (3), *açar ol-* (1), *açık ol-* (2), *açılır ol-* (1), *açmag ol-* (1), *açug ol-* (1), *ad ol-* (1), *adem ol-* (1), *adem ol-* (1), *âdem ol-* (6), *âdemî ol-* (1), *âdet ol-* (1), *aferin ol-* (1), *afet ol-* (1), *âfet ol-* (1), ‘*âdil ol-* (1), *âf-tâb ol-* (3), *af-tâb-perest ol-* (1), *âfitâb ol-* (3), ‘*afv ol-* (2), *ag ol-* (2), *âgâh ol-* (1), *âgeh ol-* (1), *agır ol-* (4), *agyâr ol-* (4), *ağ ol-* (3), *ağır ol-* (1), *ağlamak ol-* (1), *ağu ol-* (1), *ağyâr ol-* (1), *âh ol-* (2), *âh ü efgân ol-* (1), *ahd ol-* (2), *âhır ol-* (2), *âhir ol-* (3), *ahmer ol-* (1), *ahzân ol-* (1), *ak ol-* (2), *âkil ol-* (2), *akmaz ol-* (1), *al ol-* (2), ‘*alâmeti ol-* (1), *alay ol-* (1), *alçak ol-* (2), ‘*âlem ol-* (1), *a’lem ol-* (1), *âli-cenab ol-* (1), ‘*âlim ol-* (2), ‘*âm ol-* (1), *alp ol-* (1), *altın ol-* (1), *âlûde-dâmân ol-* (1), *alur ol-* (2), *ân ol-* (1), *anber-efşânı ol-* (1), *ansuz ol-* (1), *appak ol-* (1), *ar ol-* (1), ‘*âr ol-* (1), *âr arağ ol-* (1), *ârâste ol-* (1), *ârâyış ol-* (1), ‘*araz ol-*

(2), arı ol- (2), arıca ol- (1), arız ol- (1), ârif ol- (5), arpa suyu gibi ol- (1), arslan ol- (1), artug ol- (2), artuğ ol- (1), artuk ol- (1), aruca ol- (2), arusız ol- (1), arz ol- (5), 'arz ol- (1), asâ ol- (1), asan ol- (1), âsân ol- (5), ases ol- (1), asfar ol- (1), 'âsi ol- (6), 'âsî ol- (3), âsîb ol- (1), aslan ol- (1), assı ol- (1), aş ol- (1), aşaga ol- (1), aşbazi ol- (1), aşık ol- (1), âşik ol- (29), âşikâr ol- (7), âşinâ ol- (13), âşinalık ol- (1), âşinân ol- (1), âşiyân ol- (1), aşk ol- (1), âşk ol- (1), 'âşik ol- (20), aşüfte ol- (1), âşüfte ol- (2), 'atâ ol- (1), atâ ol- (1), atam ol- (1), atar ol- (1), âteş ol- (3), âteş-bâz ol- (1), âtir ol- (2), ay ol- (1), ay gün ol- (1), ayakdaş ol- (2), ayân ol- (3), 'ayân ol- (10), 'ayâr ol- (1), 'ayb ol- (3), 'ayıb ol- (8), ayb ol- (2), ayık ol- (1), ayine ol- (1), âyîne ol- (1), aylağ ol- (1), ayn ol- (2), ayrı ol- (2), ayru ol- (4), ayruk ol- (1), ayruksı ol- (1), ayuk ol- (1), az ol- (4), azâb ol- (4), 'azâb ol- (4), azacuk ol- (1), azad ol- (2), âzâd ol- (28), âzâde ol- (1), âzâdlu ol- (1), âzât ol- (1), azb azîm ol- (1), aziz ol- (4), 'azîz ol- (1), azucuk ol- (1), ba 'îd ol- (1), ba 'id ol- (1), bâbî karîbi ol- (1), bâd u ebr ol- (1), bag ol- (2), bağışlar ol- (1), baglu ol- (1), bağ ol- (3), bağ ile bostân ol- (2), bağlanmaz ol- (1), bahâ ol- (1), bahâne ol- (2), bahr ol- (3), bahrî ol- (1), bahs ol- (4), bahş ol- (1), bahşiş ol- (1), baht ol- (4), bahtiyâr ol- (2), bakar ol- (3), bakır ol- (1), bâkî ol- (1), bâl ol- (1), bal ü yağ ol- (1), balçık ol- (1), bâlig ol- (5), bani ol- (1), basılaçak ol- (1), baş ol- (6), baş eğmez ol- (1), başa gelegen ol- (1), başlı ol- (1), bâtil ol- (4), battâl ol- (1), bay ol- (2), bayık ol- (2), bayram ol- (1), bâzâr ol- (1), becid ol- (1), bedel ol- (4), bed-nam ol- (1), bedr ol- (8), bedter ol- (1), beg ol- (1), beg kulu ol- (1), begüm ol- (1), beğ ol- (2), behişt ol- (2), belâ ol- (4), belirsiz ol- (1), ben ol- (1), benâguş ol- (1), bend ol- (3), bende ol- (2), bende-vâr ol- (1), benna ol- (1), benven ol- (1), benzemez ol- (1), beraber ol- (1), berâber ol- (6), berdar ol- (1), ber-dâr ol- (1), ber-devâm ol- (2), berg ol- (1), berg-i gül ü yâsemen ol- (1), Berhemem ol- (1), berk ol- (2), ber-karâr ol- (2), ber-murâd ol- (2), ber-taraf ol- (1), bes ol- (1), best ol- (1), beşâret ol- (2), beşşâş ol- (1), beyân ol- (2), beyza ol- (1), bezek ol- (1), bezer ol- (1), bezle-gûy ol- (1), bî-'âr ol- (1), bi-amel ol- (1), bî-bahâ ol- (2), bî-cân ol- (2), bî-çâre ol- (1), bidâr ol- (3), bî-dâr ol- (1), bî-dem ol- (1), bî-dil ol- (1), bî-dûd ol- (1), bî-duhân ol- (1), bî-elvân ol- (1), bî-emân ol- (1), big ol- (1), bî-gam ol- (3), bigâne ol- (2), bî-gâne ol- (1), bî-gubâr ol- (1), bî-gümân ol- (1), bî-haber ol- (3), bî-hâr ol- (1), bî-hazân ol- (1), bî-hisâb ol- (1), bî-hod ol- (1), bî-hod ol- (1), bî-hûş ol- (4), bî-i'tidâl ol- (1), bî-kân ol- (1), bî-karâr-ı 'ışk ol- (1), bî-kıymet ol- (1), bîkî'atin keserâb ol- (1), bilen ol- (1), bî-levn bilmez ol- (2), bilmiş ol-

(1), bimâr ol- (6), bîmâr ol- (5), bîna ol- (1), binemez ol- (1), bî-nevâ ol- (3), bî-nikâb ol- (1), binit ol- (4), bir ol- (5), bir adım ol- (1), bî-rahm ol- (1), bî-reng ol- (1), bî-rızâ ol- (1), bî-riyâ ol- (1), biryân ol- (1), biş yüz bişmiş ol- (2), bi-şümar ol- (1), bî-şümâr ol- (1), bî-ten ol- (1), biter ol- (1), bitmez ol- (1), bi-vefâbî-vefâ ol- (3), biz ol- (2), bîzâr ol- (6), bî-zevâl ol- (1), bol ol- (2), borcu ol- (1), borcum ol- (1), bostân ol- (2), boş ol- (2), bozar ol- (2), bozdoğan ol- (1), bozırak ve bulanuk ol- (1), bölük ol- (1), budar ol- (1), bulagan ol- (1), bulanıklık ol- (1), bulanuk ol- (1), bulmuş ol- (1), buruşuğu ol- (1), buzladur mı ol- (1), bülbül ol- (5), bülbül-i şûrîde ol- (1), bülbül-i zâr ol- (1), bünyâd ol- (3), bürka' büryân büt büt-perest bütün câiz ol- (2), Câlinus u Lokmân ol- (1), cam ol- (1), câm ol- (4), cân ol- (14), cân bahşı ol- (1), cân u ten ol- (1), cânân ol- (2), cân-bahş ol- (1), cândan ol- (1), cânsuz ol- (2), cânum cârî ol- (1), câri-i mutlak ol- (1), câvid ol- (1), câvidân ol- (4), cây ol- (1), cefa-pişe ol- (1), cehennem ol- (1), cehl ol- (2), celladı ol- (1), cem ol- (6), cem' ol- (8), cemâl ol- (1), cennet ol- (2), cercîs ol- (1), ceres ol- (1), cevân ol- (2), cevher ol- (1), cevlân ol- (1), cevr ol- (1), ceş ol- (1), ciger ol- (1), ciger-hûn ol- (1), cihân ol- (2), cilâ ol- (1), cinân ol- (1), civân ol- (1), cûd ol- (1), cûd u sehâ ol- (1), cûy-ı cennet ol- (1), cüdâ ol- (4), cürf ol- (1), çağ ol- (1), çâk ol- (3), çak çak ol- (1), çâlâk ü cüst ol- (1), çara ol- (1), çâre ol- (1), çâresi ol- (2), çâşnî ol- (1), çehar erkanı ol- (1), çemen ol- (1), çenber ol- (1), çerag ol- (1), çerâğı ol- (1), çeri başı ol- (1), çeşme ol- (1), çevgân ol- (3), çevük ol- (4), çıkaracak ol- (1), çıkarmış ol- (1), çinar ol- (1), çinâr ol- (1), çindir ol- (1), çirkin ol- (2), çog ol- (1), çoğ ol- (12), çok ol- (4), dâ'im ol- (1), da'vî ol- (1), da'vim ol- (1), dâ'î ol- (1), dâ'im ol- (3), dad ol- (1), dag ol- (1), dâğ ol- (2), dağ ol- (2), daim ol- (1), dâl ol- (3), dall ol- (1), dâll ol- (1), dâmen ol- (1), dâne ol- (2), danışmân ol- (1), dâniş-ver ol- (1), dar ol- (3), dâr ol- (3), darü's-selâm ol- (1), Dârü's-Selâm ol- (1), dâsitân ol- (1), dayağ ol- (1), dâye ol- (1), dâyim ol- (3), def ol- (1), def' ol- (2), deli olagan ol- (1), delik ol- (1), delik ol- (1), delil ol- (3), delü ol- (11), dem ol- (4), dem-âlûd ol- (1), dem-sâz ol- (2), deng ol- (1), deniyyü'n-nefs ol- (1), deniz ol- (1), denk ol- (1), depeçük ol- (1), deper-mi ol- (1), der ol- (1), derbân ol- (1), derc ol- (5), derd ol- (4), dergâh ol- (1), dermân ol- (12), dermânlar ol- (1), dermiyan ol- (1), dert ol- (1), dertlü ol- (2), derviş ol- (3), dervîş ol- ol- (9), dervîşi ol- (1), deryâ ol- (2), dest ol- (2), destân ol- (5), dest-gîr ol- (3), destmâl ol- (1), destûr ol- (3), destûr-ı Hak ol- (1), dest-yâr ol- (1), devâ ol- (2), devâti ol- (1), devlet ol- (2), devr ol- (2), devr ü teselsül ol- (1), didâr ol- (2), didâr ol- (1), diken ol- (2),

dil ol- (2), dil ü cân ol- (1), dil-âzâr ol- (1), dil-cû ol- (1), dildâr ol- (2), dil-dâr ol- (1), dil-esîr ol- (1), dil-küşâ ol- (1), dilsiz ol- (1), dilsüz ol- (1), dîn ol- (1), dîn serveri ol- (1), direk ol- (1), diri ol- (2), dirlik ol- (1), dîv ol- (1), dîvân ol- (1), divâne ol- (3), dîvâne ol- (4), diyâr ol- (1), dogru ol- (1), dolâb ol- (1), donuk ol- (1), dost ol- (7), dostu ol- (1), dôsti ol- (1), döker ol- (1), döner-mi ol- (1), du'â ol- (2), dûd ol- (1), duhân ol- (1), duhter ol- (1), dur ol- (1), dûr ol- (5), durak ol- (3), duş ol- (1), duşak ol- (1), duzak ol- (1), dükkân ol- (1), dülkü ol- (1), dür ol- (1), dür-efşân ol- (1), dürr ol- (1), dürüst ol- (8), düşman ol- (3), düşmân ol- (4), düşmen ol- (1), düşvâr ol- (4), dü-tâ ol- (1), düzd ol- (1), düzer ol- (2), ebed ol- (1), ebleh ol- (1), ebsem ol- (1), edâ ol- (1), edeb ol- (2), efâzil ol- (1), efgân ol- (1), efgân ider ol- (1), egri ol- (2), eğlencem ol- (1), ehl ol- (4), ehl-i beyt ol- (2), ehl-i dâr ol- (1), ehl-i îmân ol- (1), ejdeha ol- (1), ejdehâ ol- (1), ejder ol- (1), ekâbir ol- (1), eksik ol- (4), eksük ol- (13), elem ol- (1), em ol- (1), emin ol- (4), emîn ol- (5), emîr ol- (1), emrud-şekl ol- (1), endîşelü ol- (1), Ene'l-Hak ol- (1), enîs ol- (3), epsem ol- (6), er ol- (2), er mi ol- (1), erbâb-ı kirâm ol- (1), eri ol- (1), erişgen ol- (1), ervâh-ı kuds ol- (1), erzân ol- (2), esen ol- (6), eser ol- (1), esir ol- (2), esîr ol- (6), esîri ol- (1), esîr-i gam-ı hicrân ol- (1), esrâr ol- (1), esrük ol- (5), esved ol- (1), eş ol- (2), eşker ol- (1), eydecek ol- (1), eyler ol- (1), eyü ol- (1), fak ol- (1), fakir ol- (2), fakîr ol- (2), fakr ol- (1), fânî ol- (1), fâriğ ol- ol- (9), fâriğ ol- (3), farz ol- ol- (16), farz-ı ayn ol- (1), farz-ı sakit ol- (1), fâsik ol- (1), fâsid ol- (7), fasid endişler ol- (1), fasl ol- (2), faş ol- (1), fâş ol- (10) fayide ol- (1), fâyide ol- (3), fedâ ol- (2), fehm ol- (1), fenâ ol- (4), ferah ol- (2), ferâmûş ol- (1), Ferhâd ol- (1), Fermân ol- (4), ferrâş ol- (1), ferş ol- (1), ferzâne ol- (2), feth ol- (4), fevt ol- (2), feyz ol- (1), fidâ ol- (1), fidî ol- (1), figan ol- (1), fir'avn ol- (1), Firavn ile Hâmân ol- (1), fitne-ger ol- (1), fodül ol- (1), fûlan ol- (2), fütûh ol- (2), gâfil ol- (5), gafîl ol- (17), gâib ol- (1), galabe ol- (1), galbe ol- (1), galib ol- (1), gâlib ol- (19), gâlîz ol- (2), gam ol- (2), gam-gîn ol- (2), gam-hâr ol- (1), gamnâk ol- (1), gamsuz ol- (1), gani ol- (1), garaz ol- (2), garib ol- (4), garîb ol- ol- (9), gark ol- (25), garra ol- (3), garrâ ol- (1), gâşiye-dâr ol- (1), gaşy ol- (1), gavgalı ol- (1), gavvâsı ol- (2), gâvur ol- (1), gavvâs ol- (2), gavvâs ol- (1), gayb ol- (2), gayb-bîn ol- (1), gâyib ol- (3), gazab ol- (1), gazi ol- (1), geçer ol- (1), geda ol- (1), gedâ ol- (1), gedâñ ol- (2), gelmez ol- (2), gelür ol- (2), geñ ol- (1), genc ol- (2), genez ol- (1), geñez ol- (3), gerçek ol- (1), gerd ol- (1), gerdan ol- (1), gerdân ol- (3), gerdün ol- (1), gerilmiş ol- (1), germ ol- (19), gezegen ol- (1), gezer ol- (1), girre ol- (1), gice

ol- (1), gider ol- (2), gilden ol- (1), girçek ol- (1), girdâr ol- (1), giriftâr ol- (5), girih ol- (1), girih ol- (2), giryân ol- (1), giryân ol- (5), giti-sitan ol- (1), gitmez ol- (1), giyilmez ol- (1), gonce-veş ol- (1), göçer ol- (1), gönül ol- (3), göregen ol- (1), göremez ol- (1), görklü ol- (2), görmez ol- (5), görünmez ol- (4), göz gözgü ol- (1), gözsüz ol- (1), gubarın ol- (1), gulâm ol- (3), gumâm ol- (1), gusas ol- (1), gûş ü dehen ol- (1), guya ol- (1), gûy-ı melâhat ol- (1), güc ol- (1), güftar ol- (1), güher-bâr ol- (1), gül ol- (3), gülâb ol- (2), gül-âb ol- (2), güldürür ol- (1), gülegen ol- (1), gül-gûn ol- (1), gülistân ol- (2), gülşen ol- (1), güliinc ol- (1), gülüşgen ol- (1), gül-zâr ol- (2), güm ol- (2), gümân ol- (1), gümrâh ol- (4), günah ol- (2), günâh ol- (2), günâhkâr ol- (8), gündüz ol- (1), güneş-kâr ol- (2), gürbüz ol- (1), güstah ol- (1), güstâh ol- (1), güzün ol- (1), hâb ol- (1), haber ol- (4), haberdâr ol- (1), habib ol- (1), habl ol- (1), habs ol- (1), hâcet ol- (1), hâcı ol- (1), hâcib ol- (1), hacil ol- (8), hadd ol- (1), hak ol- (1), hâk ol- (12), hâk-i pân ol- (1), hakı ol- (1), hakîm ol- (2), hâkim ol- (2), hakîr ol- (2), hak-nümâ ol- (1), hâk-râh ol- (1), hal ol- (1), hâl ol- (2), halâl ol- (7), halâs ol- (12), halâyık ol- (1), hâldeş ol- (3), hâli ol- (1), hâlî ol- (1), halife ol- (1), halil ol- (1), halk ol- (3), hall ol- (3), hallâc ol- (1), halt ol- (1), halvet ol- (6), halvet-nişin ol- (1), ham ol- (1), hâm ol- (1), hamûş ol- (1), hâmûş ol- (2), hân ol- (1), hançer ol- (1), handân ol- (3), hânî ol- (1), hanîn ol- (1), hâr ol- (1), har u zar ol- (1), hâr ü hacil ol- (1), harab ol- (2), harâb ol- (28), harâc ol- (3), harâm ol- (6), harami ol- (1), harc ol- (4), harçlık ol- (3), haref ol- (1), harf ol- (2), hâric ol- (1), haridâr ol- (1), harîdâr ol- (1), harif ol- (4), harîf ol- (1), harîm ol- (1), hasen ol- (1), hasil ol- (2), hâsıl ol- (24), hasta ol- (1), haste ol- (1), haste vü zâr ol- (1), haste-dil ol- (1), haşr ol- (4), hâtem ol- (2), hatm ol- (3), havala ol- (1), havâle ol- (1), havâss ol- (1), havîc ol- (1), hayâl ol- (3), hayır ol- (1), hayr ol- (8), hayrân ol- (30), hayvân ol- (4), hâyız ol- (1), hazır ol- (4), hâzır ol- (17), hazîn ol- (1), hazm ol- (3), hebâ ol- (1), hedef ol- (1), hek ol- (1), helâk ol- (18), helâl ol- (7), hemdem ol- (10), hem-dôst ol- (1), hem-esr ol- (1), hem-nefes ol- (2), hemrâh ol- (1), hem-râz ol- (1), hem-reng ol- (1), hem-ser ol- (1), hem-tâ ol- (2), Hem-tâ ol- (1), hercâyi ol- (1), hest ol- (1), hevâ ol- (1), hevâ-dâr ol- (1), heybetlü ol- (1), hezâr ol- (4), hıfz ol- (1), hurâmân ol- (1), hismu ol- (1), hişm ol- (1), Hutay hakanı ol- (1), hızr ol- (2), hicab ol- (2), hicâb ol- (5), hicrân ol- (1), hicrin ol- (1), hiç ol- (1), hidâyet ol- (1), hilâf ol- (1), hilâl ol- (7), hirmân ol- (1), hisâb ol- (8) hisar ol- (1), hod u migfer ol- (1), hön ol- (1), hor ol- (2), hôr ol- (4), horşid ol- (1), hoş ol- (12), hôt ol- (1), hoş ol- (1),

tûtiyâ ol- (1), hoş-bûy ol- (1), hoş-hân ol- (1), hôt-havâ ol- (1), hoşnud ol- (1), hoşnûd ol- (3), hôt-nûd ol- (7), hoş-ter ol- (1), hoş-vakt ol- (1), hoz ol- (1), hûb ol- (2), hûb ü hasen ol- (1), hubbû'l-vatan ol- (1), hucest ol- (1), hulk-ı Hasen ol- (1), hun ol- (1), hûn ol- (1), hûn ol- (1), hurd ol- (2), hurrem ol- (11), hûş ol- (1), huşg ol- (1), huşk ol- (1), hûş-yâr ol- (1), hükm ol- (1), hüsn ol- (4), hüzn ol- (1), ılıcak ol- (1), imâret ol- (1), irag ol- (2), irâğ ol- ol- (9), irâğ irak ol- (7), ırmağ ol- (1), ırmak ol- (2), ıssı ol- (4), 'ışk ol- (2), 'ıyân ol- (1), 'ıyd ol- (2), ıyş ol- (1), i'tibâr ol- (1), i'tisâm ol- (1), i'tikâdim ol- (1), içit ol- (3), içmez ol- (1), iğrâk ol- (1), ihrâc ol- (1), ihsân ol- (2), ihtilâf ol- (1), ihtiyâr ol- (2), ihtiyarsız ol- (1), ihya ol- (1), 'ikâb ol- (1), iki ol- (1), iki kat ol- (1), ikrâr ol- (1), iktifâol- (1), ilâc ol- (1), imâm ol- (1), imâm ol- (1), imân ol- (4), iman ile Kuran ol- (1), 'imâret ol- (3), imkân ol- (1), imtizac ol- (1), in ol- (1), inâyet 'inâyet ol- (1), ince infî'âl inlü insâf insân ol- (4), intihâb ol- (1), intizam ol- (1), intizâr irmiş ol- (2), irsal ol- (1), Îsâ ol- (1), îsâr ol- (2), issi ol- (2), ister ol- (1), isteyen ol- (1), istifrâg ol- (1), isyân ol- (1), iş ol- (2), işaret ol- (1), işâret ol- (3), işigüñ ol- (1), işler ol- (2), işret ol- (1), iştibâh ol- (1), itâb ol- (2), 'itâb ol- (1), iti ol- (1), itibâr ol- (1), 'ıyân ol- (1), 'izzetlü ol- (1), izzet ol- (2), izzet ol- (1), jeng ol- (2), Ka'be ol- (1), kâ'im ol- (1), ka'be ol- (1), kâ'il ol- (1), kâ'im ol- (1), kab ol- (1), kabâ ol- (1), kabul ol- (8), kabûl ol- (24), kaçar ol- (1), kaddin ol- (1), kadeh-perdâz ol- (1), kadın ol- (1), kâdir ol- (2), kadr ol- (2), kafes ol- (2), kâfi ol- (2), kafir ol- (1), kâfir ol- (17), kâhel ol- (1), kâhil ol- (1), kahr ol- (1), kahrı ol- (1), kâim ol- (1), kalagan ol- (1), kalem ol- (2), kalender ol- (1), kalkan ol- (2), kallâş ol- (1), kamer ol- (3), kâmil ol- (2), kâm-rân ol- (1), kâm-yab ol- (1), kan ol- (14), kân ol- (2), kan almağ ol- (1), kanî' ol- (1), kânûn ol- (1), kapında ol- (1), kulun ol- (1), kara ol- (1), kara toprak ol- (1), karangu ol- (3), karanlık ol- (1), karañu ol- (1), karasagu ol- (1), kardaş ol- (8), Kâr-ger ol- (1), karıçuk ol- (1), karındaş ol- (1), karışgan ol- (1), karib ol- (1), karîb ol- (1), karîn ol- (1), kasır ol- (1), kâsid ol- (1), kâsid ol- (1), kasir ol- (1), kâş ol- (1), katı ol- (3), katır ol- (1), katre ol- (1), kavi ol- (1), kavî ol- (6), kaygulu ol- (1), kâyil ol- (3), kâyim ol- (4), kazâ ol- (1), kazar ol- (1), kazi ol- (1), kâzib ol- (1), kebâb ol- (7), kefâret ol- (4), kefen ol- (2), kehce ol- (1), kûh ol- (1), kem ol- (5), kemâl ol- (1), kemân ol- (2), kemend ol- (1), kemer ol- (1), kerem ol- (1), kesâd ol- (1), keşf ol- (5), keşf ol- (4), kevn kible ol- (2), kılavuz ol- (2), kılur ol- (1), kırnak ol- (1), kısas ol- (1), kısım ol- (1), kısmet ol- (3), kıyâm ol- (1), kıyâm ü rükû ol- (1), kızgun ol- (1), kızıl ol- (4), kibri ol- (1), kilid ol- (1), kinâr ol- (1), koca

ol- (1), koç ol- (1), kolay ol- (1), konmaz ol- (1), korkar ol- (1), koymuş ol- (1), kölge ol- (3), kör ol- (2), kötrüm ol- (1), kötürüm ol- (1), Kubbe-i Hadrâ ol- (1), Kudş-âşiyân ol- (1), kuhl ol- (1), kul ol- (29), kulağuz ol- (1), kulavuz ol- (2), kulu ol- (1), kulun ol- (1), kuluñ ol- (1), kurban ol- (21), kurbân ol- (24), kurbânlar ol- (3), kûrbânuñ ol- (1), kurd ol- (1), kurnaz kuru ol- (1), kuş ol- (1), kutlu ol- (3) kût-vâl ol- (1), kuvvet ol- (3), küçük ol- (1), kül ol- (3), künd ol- (1), küstâhlik ol- (1), la'1 ol- (1), la'l-fâm ol- (1), lagv ol- (2), lâkab ol- (1), lâl ol- (1), lâle zâr ol- (2), lâ-mekân ol- (1), layık ol- (1), lâyık ol- (22), lazım ol- (1), lâzım ol- (4), le'im ol- (1), leb-â-leb ol- (1), leb-be-leb ol- (1), Leclâc ol- (1), leşker-şiken ol- (1), levend ol- (1), leziz ol- (8), lezîz ol- (8), lezzet ol- (1), lu'b ile mât ol- (1), lutf ol- (1), ma'bed ol- (1), ma'din ol- (1), ma'lum ol- (2), ma'lûm ol- (18), ma'mûr ol- (6), ma'ni ol- (8), ma'nî ol- (3), ma'zûl ol- (4), ma'zûr ol- (1), ma'hud ol- (1), mâ'il ol- (4), ma'mur ol- (1), ma'rûf ol- (1), ma'zûl ol- (1), magbûn ol- (3), magrûr ol- (6), mağrûr ol- (3), mah ol- (1), mâh ol- (3), mahbûb ol- (2), mahbus ol- (1), mah-çehre ol- (1), mahfil ol- (1), mahfûz ol- (2), mahir ol- (1), mâhir ol- (1), mahkum ol- (2), mahmûd ol- (1), mahrem ol- (5), mahrûm ol- (8), mahsus ol- (1), mahsûs ol- (1), mahv ol- (10), mahzun ol- (1), mahzûn ol- (2), makâm ol- ol- (9), maktûl ol- (8), maksud ol- (1), maksûrât ol- (1), mâl ol- (1), mâlik ol- (1), malum ol- (1), mânend ol- (4), mani ol- (2), mâni ol- (5), mâni' ol- (6), mansıb ol- (2), Mansûr ol- (3), Mansûr ol- (2), mansûr ol- (1), manzûr ol- (2), mâr ol- (1), mât ol- (1), matlûb ol- (2), mâyil ol- (7), mazhar ol- (2), mazleme ol- (1), mazul ol- (1), me'mûr ol- (1), me'mûr ol- (1), mechûl ol- (1), mecmâ'ol- (1), mecnûn ol- (3), Mecnûn ol- (2), mecnûn-misâl ol- (1), mecrûh ol- (1), meczub ol- (1), meded medh ü senâ ol- (1), medîd ol- (1), meftûn ol- (1), meftûn ol- (3), meges ol- (1), meh ol- (1), mekan ol- (1), mekânım ol- (1), mekrûh ol- (4), mekteb-i aşk ol- (1), mektûb ol- (1), melâik ol- (1), melâmet ol- (3), melek-veş ol- (1), melûl ol- (6), memleket ol- (1), menâl ol- (1), mensûb ol- (1), mercân ol- (2), mercû'ol- (1), merdûd ol- (1), merg ol- (1), mergûb ol- (3), merhem ol- (2), merkeb ol- (1), merkûm ol- (1), merzûk ol- (1), mes'ûd ol- (2), mescid ol- (1), Mesîh-dem ol- (1), mesken ol- (1), mest (35), mest ü harâb ol- (1), mest ü melâmet ol- (1), mestâne ol- (2), mestûr ol- (1), meşgul ol- (2), meşgûl ol- ol- (16), meşhûr ol- (6), mevcud ol- (1), mevcûd ol- (1), mevvâc ol- (1), mey ol- (2), meydân ol- (1), meyhâne ol- (2), meyhâre ol- (1), meyl ol- (1), meyl-i kebâb ol- (1), mey-perest ol- (1), meyyâl ol- (1), mezâd ol- (1), mezâr ol- (1), mezîd ol- (1), mezkûr ol- (1), mısır-ı hüsn ol- (1), mızrâb

ol- (1), mi'mâr ol- (2), midâd ol- (1), mihaksiz ol- (1), mihman ol- (1), mihmân ol- (6), mihmânumuz ol- (1), mihr ol- (1), mihrâb ol- (1), mihrûñ ol- (1), sâyesi minnet ol- (2), minnetler ol- (1), misafîr ol- (1), misal ol- (1), miskin ol- (4), miskîn ol- (5), mismil ol- (1), miyancı ol- (1), miyesser ol- (1), mu'allak ol- (1), mu'attar ol- (2), mu'ayyen ol- (1), mu'ciz-i ednâ ol- (1), mu'in ol- (1), mu'tekid ol- (1), mu'tekif ol- (2), mu'terif ol- (1), mu'ârız ol- (1), mu'attar ol- (1), mu'âvin ol- (1), mu'tâd ol- (1), mu'teber ol- (1), mubâh ol- (1), mubârek ol- (1), mufazzal? ol- (1), mugnetim ol- (1), muhal ol- (3), muhâl ol- (1), muhâlîf ol- (4), muhâs ol- (1), muhayyer ol- (1), muhibb ol- (1), muhkem ol- (14), muhtâc ol- (7), muhtâr ol- (1), muhtasar ol- (3), muhterem ol- (1), mukâbil ol- (6), mukadder ol- (3), mukârin ol- (1), mukarreb ol- (1), mukarrer ol- (3), mukayyed ol- (2), mukbil ol- (1), mukim ol- (1), mukîm ol- (7), mukrî ol- (1), muktebes ol- (1), mum ol- (2), mûm ol- (2), mûnis ol- (2), muntazır ol- (1), murâd ol- (2), mûrdan ol- (1), murdâr ol- (4), murg ol- (1), musâhib ol- (3), musallat ol- (1), musavver ol- (2), musîbet ol- (2), muslih ol- (1), mutavvel ol- (1), muti ol- (3), muti' ol- (3), mutî' ol- (3), mutî'ûñ ol- (1), muttali ol- (2), muttali'ol- (1), muttâlî'ol- (1), muttasîf ol- (1), muvâfik ol- (2), muzmer ol- (1), mü'ebbed ol- (2), mü'min ol- (1), mü'mîn ol- (1), mü'min ol- (1), mübtedî ol- (1), mübtelâ ol- (5), mücâvir ol- (1), mücellâ ol- (1), mücerred ol- (2), müctemi'ol- (1), müdâm ol- (7), müdevver ol- (1), müferrih ol- (2), müflis ol- (2), müheyyâ ol- (2), müjgân ol- (1), mükadder ol- (1), mükâteb ol- (1), mükedder ol- (1), mükerrer ol- (1), mükerrerr ol- (1), mükim ol- (1), mükteseb ol- (1), mülevves ol- (1), mülk ol- (1), mülk ü makâm ol- (1), mültezem ol- (1), mümkün ol- (1), mümkûn ol- (2), mümtâz ol- (2), mümteni'ol- (1), münâsib ol- (1), münevver ol- (3), münfehim ol- (1), münkalib ol- (1), münkir ol- (7), müntefî'ol- (1), müntehâ ol- (2), müreffeh ol- (1), müretteb ol- (1), mürid ol- (1), müürîd ol- (1), mürşid ol- (2), mürtesem ol- (1), müsâfir ol- (3), müsellem ol- (3), müselmân ol- (1), müsemmâ ol- (1), müseyyeb ol- (1), müslim ol- (2), müsnil ol- (1), müstagni ol- (1), müstağrak ol- (1), müstahik ol- (1), müstakbel ol- (1), müstakîm ol- (1), müstecab ol- (2), müstecâb ol- (5), müstedâm ol- (3), müstefîd ol- (1), müstehab ol- (2), müstenîr ol- (1), müstesnâ ol- (1), müsülmân ol- (6), müşebbek ol- (1), müşerref ol- (2), müşevveş ol- (1), müşg ol- (3), müşg-âsâ ol- (1), müşg-bû ol- (1), müşg-feşân ol- (1), müşkil ol- (8), müştâk ol- (1), müştebih ol- (1), müşterek ol- (1), müte'allik ol- (1), müyesser ol- (11), müzeyyen ol- (3), müzeyyin ol- (1), müzîl-i iştihâ ol- (1), nâçâr ol- (1), nâ-çâr ol- (2), nâdân ol- (1), nâfi'ol- (1), nâfile ol- (2), nahcîr

ol- (2), nahîf ol- (2), nahs ol- (1), nâ-kâm ol- (1), nakd ol- (1), nâkıs ol- (2), naks ol- (1), nakş ol- (7), nâlañ ol- (3), nâm ol- (1), nâmî ol- (1), nâ-müstakim ol- (1), nam-ver ol- (1), nân ol- (1), nasb ol- (1), nasîb ol- (12), nasîbi ol- (2), nasîri ol- (1), nâ-tîvân ol- (1), nâ-ümid ol- (1), nâz ol- (2), nazar-bâz ol- (1), nazik ol- (1), nazil ol- (1), nazm ol- (3), nazum ol- (1), nefıs ol- (1), nehr ol- (1), nem ol- (4), neng ol- (1), ner ol- (1), nerdübân ol- (2), nergis ol- (2), nerm ol- (1), nesh ol- (4), nev-bahâr ol- (1), nev-cevân ol- (1), ney-şeker ol- (1), nezr ol- (1), ni'âl ol- (1), nigerân ol- (1), nihâl ol- (1), nihân ol- (4), nikâb ol- (6), nisâr ol- (1), nisbet ol- (1), nisyân ol- (1), nîş ol- (1), nişân ol- (8), nişâne ol- (2), nişânuñ ol- (1), niyyet ol- (1), nizâ'ol- (1), nizâr ol- (1), noksan ol- (1), noksân ol- (1), Nûh ol- (1), nûr ol- (6), nûş ol- (2), ocağ ol- (1), od ol- (3), oğlan ol- (2), olmaz ol- (1), olmuş ol- (1), on bin ol- (1), oruç ol- (1), otluk ol- (1), oyun ol- (1), oyuncuğı ol- (4), öğsüz ol- (1), ölü ol- (2), ömr ol- (1), ömr-i Nûh ol- (1), ömrü ol- (1), ören ol- (1), örter ol- (1), öttürmez ol- (1), özge ol- (1), 'özü ol- (3), 'özü-hâh ol- (1), 'özrlü ol- (1), pâdişâh ol- (1), pâdişâhsuz ol- (1), padişeh ol- (1), pâd-şâh ol- (1), pâd-şân ol- (1), pâk-dîn ol- (1), para para ol- (1), pâre ol- (2), pârsa ol- (1), pas ol- (2), pâs-bân ol- (1), pâydâr ol- (2), pây-dâr ol- (4), pâyende ol- (1), pâyidâr ol- (1), pâymâl ol- (1), pây-mâl ol- (1), penâh ol- (1), penâhu ol- (1), per ol- (1), perde ol- (3), perde ol- (2), perde-dâr ol- (1), perde-gîr ol- (1), perişân ol- (6), peri-zâd ol- (1), perrân ol- (2), per-tâb ol- (1), pervana ol- (1), pervâne ol- (7), pervâz ol- (1), pest ol- (3), peşimân ol- (2), peşimân ol- (6), peşmân ol- (1), peşmine-pûş ol- (1), peydâ ol- (2), peyk ol- (1), peykân ol- (1), peyvest ol- (1), pınar ol- (1), pinhân ol- (2), pir ol- (1), pîr ol- (1), pişmân ol- (2), piş-rev ol- (1), piş-vâ ol- (1), pûla ol- (1), pusu ol- (1), pür ol- (4), pür âb ol- (1), pür envâr ol- (1), pür-ham ol- (1), pür-hûn ol- (5), pür-kerem ol- (1), pür-sûz ol- (1), pür-tâb ol- (1), pür-tunâb ol- (2), ra'ıyyet ol- (1), râhat ol- (6), rahm ol- (2), rahmet ol- (4), rakîb ol- (2), rakîb ol- (1), rakîk ol- (4), râm ol- (4), rasad ol- (1), râst ol- (1), râygân ol- (1), razı ol- (1), râzı ol- (9), râzî ol- (5), re'ıs ol- (2), red ol- (1), redd ol- (2), ref' ol- (1), rehber ol- (1), reh-ber ol- (1), reh-nümâ ol- (1), reh-nümâñ ol- (1), reh-nümûn ol- (1), remîm ol- (1), remz ol- (1), rencûr ol- (4), rengi ol- (1), resen ol- (1), resm ol- (1), reva ol- (1), revâ ol- (8), revan ol- (10), revâne ol- (1), rezm ol- (2), ridvân ol- (1), Ridvân ol- (1), rızân ol- (1), risvâ ol- (1), rivâyet ol- (3), riyâzet ol- (1), ruh ol- (2), ruhban ol- (1), ruhbân ol- (1), ruhsâr ol- (1), rûhu'llah ol- (1), rusvây ol- (1), rûşen ol- (1), rûy ol- (21), rûz ol- (1), rûzigâr ol- (1), rûkkân ol- (1), sa'âdet ol- (1),

sa'âdetlu ol- (1), sa'îd ol- (2), sa'âdet ehli ol- (1), sâ'im ol- (1), sâbık ol- (1), sabit ol- (1), sâbit ol- (5), sabr ol- (1), sabuh ol- (1), sâde-ruhsâr ol- (1), sadık ol- (1), sâdik ol- (5), sad-pâre ol- (1), sadr ol- (1), sâf ol- (1), saf saf ol- (2), safâ ol- (1), sâfî ol- (2), sag ol- (3), sag u esen ol- (1), sağ ol- (7), sağlık ol- (1), sağlıklar ol- (1), sâhib ol- (1), sâhib-dil ol- (1), sâhib-haber ol- (1), sâhib-kudret ol- (1), sahîh ol- (4), sâhir ol- (1), saht ol- (12), sak'î ol- (1), sâkıt ol- (1), sâkî ol- (1), sakîl ol- (2), sakîm ol- (1), sâkin ol- (3), sakka ol- (1), sakkâ ol- (1), sâl ol- (1), salınduraçak ol- (1), salib ol- (1), sararmış ol- (1), sarf ol- (2), sarhoş ol- (2), sarîh ol- (1), sarrâf ol- (1), saru ol- (3), savâb ol- (1), savaş ol- (1), savaşgan ol- (1), savug ol- (1), sayd ol- (3), sâyd ol- (1), sâye ol- (2), sâye-bân ol- (1), sayru ol- (10), sayvân ol- (1), sayvân ol- (2), sâz ol- (2), seb'în yıl ol- (1), sebak ol- (1), sebeb ol- (6), sebih ol- (1), sebük-endâz ol- (1), sebük-sâl ol- (1), sebz ol- (2), sebze-zâr ol- (1), secde ol- (1), secde-gâh ol- (1), secde-i sehv ol- (1), seçer ol- (1), sefer ol- (2), sefid ol- (1), sefih ol- (1), sefine ol- (1), sehâb ol- (1), seher ol- (3), seher-hîz ol- (1), sehl ol- (2), sehv ol- (1), sekbân ol- (2), selâmet ol- (3), semen ol- (1), semend ol- (1), semî ol- (1), sen ol- (1), sened ol- (1), sensüz ol- (3), serâb ol- (1), ser-amed ol- (1), ser-âmed ol- (1), serd ol- (3), ser-ferâz ol- (1), ser-gerdân ol- (2), serhoş ol- (1), ser-hoş ol- (2), ser-keş ol- (2), sermed ol- (1), ser-mest ol- (1), ser-nigûn ol- (3), ser-pençen ol- (1), ser-sebz ol- (3), ser-tâc ol- (1), serv ol- (4), serv ü semen ol- (1), setr ol- (1), sevâb ol- (2), sevâd ol- (1), sevdâ ol- (1), sevdâyî mizâc ol- (1), sevgülü ol- (1), seylâb ol- (2), seyl-âb ol- (1), seyrân ol- (2), seyyâh ol- (1), siddîk ol- (1), sıdk ol- (2), sıdk u safâ ol- (1), sıfât ol- (2), sığmaz ol- (2), sıhhat ol- (2), sır ol- (1), sırdaş ol- (1), sırr ol- (1), sıvık ol- (1), sipâh ol- (2), sipeh ol- (1), siper ol- (3), sîr ol- (1), sîrâb ol- (1), sitem-gâr ol- (1), siyâh ol- (1), siyeh-gâr ol- (1), siyeh-kâr ol- (2), sorar ol- (18), sovuk ol- (3), söz ol- (3), su ol- (2), subh ol- (3), subh u şâm ol- (1), subh-gâh ol- (1), suç ol- (1), sûfî sultan ol- (1), sultân ol- (27), sunar ol- (1), sûret ol- (1), sünbül ol- (1), süner ol- (1), sürh-rû ol- (1), sürme ol- (1), süst ol- (4), süvâr ol- (1), süzer şâ'ir ol- (2), şâb ol- (1), şad ol- (1), şâd (43), şâd ü hurrem ol- (1), şâdî ol- (1), şad-kam ol- (1), şâdumân ol- (3), şah ol- (1), şâh ol- (6), şâhid ol- (3), şâhidin ol- (1), şâh-râh ol- (1), şâh-süvâr ol- (1), şâkir ol- (2), şâm ol- (1), şâmil ol- (1), şan ol- (1), şâne ol- (1), şarâb ol- (4), şart ol- (2), şeb ol- (1), şebih ol- (2), şebîh ol- (2), şefâ'atçımız ol- (1), şefâ'atçi ol- (1), şefî ol- (1), şefî' şeh ol- (2), şeha ol- (1), şehid ol- (7), şehîd ol- (5), şeh-per ol- (1), şehriyar ol- (1), şehriyâr ol- (1), şeh-süvâr ol- (2), şekkerin ol- (1),

şekker-şiken ol- (2), şekl şem şem ü şarâb şem' ol- (3), şem'i-veş ol- (1), şem' ol- (1), şemm ol- (1), şems ol- (1), şen ol- (1), şerbet ol- (1), şerh ol- (3), şerha ol- (1), şerha ol- (1), şerîk ol- (1), şermende ol- (3), şermsâr ol- (1), şerm-sâr ol- (4), şevk ol- (1), şeydâ ol- (1), şeyh ol- (1), şeytân ol- (1), şifâ ol- (1), şihâb ol- (1), şikâr ol- (4), şikârî ol- (1), şikeste ol- (1), şikeste-hâl ol- (1), şinâver ol- (1), şirâ ol- (1), şîrâze-i müşgîn ol- (1), şîrîn-sühan ol- (1), şîve ol- (1), şiven ol- (1), şölen ol- (2), şu'ûr ol- (1), şûm ol- (1), şûride ol- (1), şûride ol- (1), tâ'atda ol- (2), ta'lîm ol- (1), ta'rif ol- (1), tab ol- (1), tabak ol- (1), tâbende ol- (1), tâbi ol- (2), tâbi'ol- (1), tabib ol- (1), tac ol- (1), tâc ol- (1), tacdârâ ol- (1), tac-ver ol- (1), tagyîr ol- (6), tahmîr ol- (1), taht ol- (2), tahte't-turâb ol- (1), takrir ol- (1), takrîr ol- (1), tâlib ol- (7), tama'ol- (1), tamam ol- (1), tamâm (39), tanığ ol- (3), tanık ol- (2), tanuk ol- (2), tar ol- (5), târ ol- (1), târâc ol- (1), taraş ol- (1), târâş ol- (1), tarh ol- (1), tarlık ol- (2), târ-mâr ol- (1), tartağan ol- (1), târumâr ol- (1), tâs ol- (1), taş ol- (2), taş bağırlı ol- (1), tatlu ol- (1), tatvîl ol- (1), tavk ol- (1), tayak ol- (1), tayy ol- (1), tebâh ol- (3), tecâvüz ol- (1), tecrid ol- (3), tedârük ol- (1), tek ol- (1), tekebbür ol- (1), tekebbürlük ol- (1), tekellüfsüz ol- (1), tekrâr ol- (1), telef ol- (2), telh ol- (2), temâm ol- (1), temâm ol- (1), temennî ol- (1), temiz ol- (1), temsil ol- (1), ten ol- (3), teng ol- (2), ter ol- (2), terbiyet ol- (1), tercümân ol- (1), terk ol- (4), tertib ol- (1), tertîb ol- (1), tesbih ol- (1), tesbîh ol- (1), teselsül ol- (1), teşbih ol- (1), teşbîh ol- (1), teşne ol- (2), tevfîk ol- (1), tevfîkuñ ol- (1), tıfl ol- (1), tılsım ol- (1), tîg ol- (1), tîmâr ol- (1), tir ol- (1), tiryâk ol- (2), tiz ol- (1), tîz ol- (1), togrı ol- (1), togru ol- (3), tok ol- (1), tolu ol- (3), ton ol- (1), top ol- (1), toprağ ol- (1), toprak ol- (8), toptolu ol- (2), toyum ol- (1), toz ol- (1), tozar ol- (1), töhmet ol- (1), Tufân ol- (1), tûfân ol- (1), tugyân ol- (1), tûrâb ol- (1), turamaz ol- (1), tuş ol- ol- (9), tutmaz ol- (2), tutsağı ol- (1), tutsak ol- (7), tuz kibi ol- (1), tûrâb ol- (2), 'ucb ol- (1), 'ucbı ol- (1), ucuz ol- (1), uçar ol- (1), 'ûd ol- (1), 'ummân ol- (2), umud ol- (1), uryan ol- (1), 'uryân ol- (3), uslu ol- (3), uşacuk ol- (1), uşan ol- (1), utlu ol- (1), uyanuk ol- (1), uyar ol- (1), uzun ol- (3), üftâde ol- (1), ümmet ol- (4), üns ol- (1), 'ünvân ol- (1), üstâd ol- (1), üstühân ol- (1), üstüvâr ol- (2), üzün ol- (1), v'el-leyl ol- (1), va'de-i ferdâ ol- (1), vâ'iz ol- (1), vâcib ol- (15), vâki' ol- (6), vâkıf ol- (2), vâki ol- (1), vâki' ol- (3), vakt ol- (6), vâlih ol- (2), vâlih ü hayrân ol- (1), var ol- (8), varacak ol- (1), varaçak ol- (2), varak ol- (1), varan ol- (1), vârid ol- (1), vasf ol- (1), vâsıl ol- (4), vâsita ol- (1), vasl ol- (5), vatan ol- (1), vaz ol- (1), vebâl ol- (1), vech ol- (1), vefâ ol- (3), vefâ-dâr ol- (2), vefâsız ol-

(1), *veli ol-* (1), *velî ol-* (1), *velî liküllî zamân ol-* (1), *virân ol-* (5), *vîrân ol-* (3), *virâne ol-* (3), *vîrâneler ol-* (1), *virmez ol-* (2), *virmiş ol-* (1), *vücûd ol-* (1), *vücûdu ol-* (1), *yad ol-* (4), *yâd ol-* (5), *yâd-gâr ol-* (2), *yâd-gâr-ı 'ışk ol-* (1), *yadigar ol-* (1), *yagma ol-* (1), *yağma ol-* (3), *yahtulu ol-* (1), *yakın ol-* (7), *yakîn ol-* (1), *yakîni ol-* (1), *yâkût ol-* (1), *yalan ol-* (7), *yalñuz ol-* (1), *yar ol-* (3), *yâr ol-* (23), *yâr u ağyâr ol-* (1), *yara ol-* (1), *yaramaz ol-* (3), *yârân ol-* (1), *yarar ol-* (1), *yasağ ol-* (2), *yaş ol-* (3), *yavuklu ol-* (1), *yavuz ol-* (1), *yay ol-* (1), *yaylak ol-* (2), *yaylası ol-* (1), *yazar ol-* (1), *yazık ol-* (1), *yebâb ol-* (1), *yedek ol-* (1), *yegâne ol-* (1), *yegin ol-* (1), *yegrek ol-* (2), *yeğ ol-* (3), *yeksân ol-* (1), *Yemen ol-* (1), *yesir ol-* (1), *yetîm ol-* (1), *yeyni ol-* (1), *yığnak ol-* (7), *yılan ol-* (1), *yırtuk yig ol-* (1), *yigenegüñ ol-* (1), *yiginol-* (1), *yigit ol-* (1), *yigit mi ol-* (2), *yiğit ol-* (2), *yitmiş ol-* (1), *yog ol-* (2), *yoğ ol-* (1), *yohsul ol-* (4), *yok ol-* (1), *yoksul ol-* (3), *yol ol-* (3), *yoldaş (38)*, *yoldâş ol-* (1), *yoldaş u yâr ol-* (1), *yoş ol-* (1), *yumış ol-* (1), *yumşak ol-* (2), *yüce ol-* (1), *yügürür ol-* (1), *yüklü ol-* (1), *yüz ol-* (1), *yüzer ol-* (1), *za'if ol-* (6), *za'if ol-* (3), *za'ferân ol-* (2), *za'if ol-* (4), *za'il ol-* (2), *zabit ol-* (1), *zâd ol-* (2), *zaferân ol-* (1), *zâg ol-* (1), *zâğ ol-* (1), *zahid ol-* (1), *zâhid ol-* (1), *zâhir ol-* (11), *zahmet ol-* (4), *zahmetlü ol-* (1), *zâkir ol-* (1), *zâlim ol-* (3), *zamân ol-* (1), *zâmin ol-* (1), *zamm ol-* (3), *zâr ol-* (6), *zât u hem sıfât ol-* (1), *zâyi ol-* (2), *zayî' ol-* (3), *zâyil ol-* (1), *zebun ol-* (7), *zebûn ol-* (6), *zehhâr zehr ol-* (2), *zelîl ol-* (2), *zelîl ü hâr ol-* (1), *zen ol-* (1), *zer ol-* (5), *zerd ol-* (2), *zer-feşân ol-* (1), *zer-kâr ol-* (1), *zer-nişân ol-* (1), *zevâl ol-* (1), *zeyn ol-* (18), *zından ol-* (1), *zindân ol-* (1), *zibâ ol-* (1), *zîkr ol-* (2), *zindân ol-* (2), *zinde ol-* (2), *zinet ol-* (1), *zînet ol-* (1), *zîr ü zeber ol-* (1), *ziyâd ol-* (5), *ziyâde ol-* (3), *ziyan ol-* (3), *ziyâret ol-* (1), *zuhal ol-* (1), *zulem ol-* (1), *zulm ol-* (1), *zulmetsiz ol-* (1).

40.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Ol- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme şeklinde görülmektedir.

40.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 1887 farklı isim unsuruyla 4550 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfı konumundadır.

Zarf+yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (9) Öñindedür Resûlüñ kademi hem
Yüzüñ sür ki *ola* derdüñe *merhem* (KE/34)
- (10) Yûnus olma câhillerden *ırak olma* ehillerden
Câhil ne var mü'minise câhillikden kalur değül (YE/172)

(9) ve (10) örneklerinde *ol-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb (4), *abâ* (1), *âbâd* (4), *âb-dâr* (1), *âbdestsüz* (1), *âb-ı hayât* (1), *abîr* (1), *abîr-efşân* (1), 'aceb (2), *aceb* (5), *acı* (1), *acı tatlu* (1), *âciz* (6), 'âciz (2), *acuk* (1), *aç* (3), *açar* (1), *açık* (2), *açılır* (1), *açmag* (1), *açug* (1), *ad* (1), *adem* (1), *adem* (1), *âdem* (6), *âdemî* (1), *âdet* (1), *aferin* (1), *afet* (1), *âfet* (1), 'âdil (1), *âf-tâb* (3), *af-tâb-perest* (1), *âfitâb* (3), 'afv (2), *ag* (2), *âgâh* (1), *âgeh* (1), *agır* (4), *agyâr* (4), *ağ* (3), *ağır* (1), *ağlamak* (1), *ağu* (1), *ağyâr* (1), *âh* (2), *âh ü efgân* (1), *ahd* (2), *âhır* (2), *âhir* (3), *ahmer* (1), *ahzân* (1), *ak* (2), *âkil* (2), *akmaz* (1), *al* (2), *alay* (1), *alçak* (2), 'âlem (1), *a'lem* (1), *âli-cenab* (1), 'âlim (2), 'âm (1), *alp* (1), *altın* (1), *âlûde-dâmân* (1), *alur* (2), *ân* (1), *anber-efşânı* (1), *ansuz* (1), *appak* (1), *ar* (1), 'âr (1), *âr arağ* (1), *ârâste* (1), *ârâyiş* (1), 'araz (2), *arı* (2), *arica* (1), *arız* (1), *ârif* (5), *arслан* (1), *artug* (2), *artuğ* (1), *artuk* (1), *aruca* (2), *arusız* (1), *arz* (5), 'arz (1), *asâ* (1), *asan* (1), *âsân* (5), *ases* (1), *asfar* (1), 'âsi (6), 'âsî (3), *âsîb* (1), *aslan* (1), *assı* (1), *aş* (1), *aşaga* (1), *aşık* (1), *âşık* (29), *âşikâr* (7), *âşinâ* (13), *âşinalık* (1), *âşinâñ* (1), *âşiyân* (1), *aşk* (1), *âşk* (1), 'âşık (20), *aşüfte* (1), *âşüfte* (2), 'atâ (1), *atâ* (1), *atam* (1), *atar* (1), *âteş* (3), *âteş-bâz* (1), *âtır* (2), *ay* (1), *ay gün* (1), *ayakdaş* (2), *ayân* (3), 'ayân (10), 'ayâr (1), 'ayb (3), 'ayıb (8), *ayb* (2), *ayık* (1), *ayine* (1), *âyîne* (1), *aylağ* (1), *ayn* (2), *ayrı* (2), *ayru* (4), *ayruk* (1), *ayruksı* (1), *ayuk* (1), *az* (4), *azâb* (4), 'azâb (4), *azacuk* (1), *azad* (2), *âzâd* (28), *âzâde* (1), *âzâdlu* (1), *âzât* (1), *azb azîm* (1), *aziz* (4), 'azîz (1), *azucuk* (1), *ba'id* (1), *ba'id* (1), *bâd u ebr* (1), *bag* (2), *bağışlar* (1), *baglu* (1), *bağ* (3), *bağ ile bostân* (2), *bağlanmaz* (1), *bahâ* (1), *bahâne* (2), *bahr* (3), *bahrî* (1), *bahs* (4), *bahş* (1), *bahşiş* (1), *baht* (4), *bahtiyâr* (2), *bakar* (3), *bakır* (1), *bâkî*

(1), bâl (1), bal ü yağ (1), balçık (1), bâlig (5), bani (1), basılaçak (1), baş (6), baş eğmez (1), başa gelegen (1), başlı (1), bâtül (4), battâl (1), bay (2), bayık (2), bayram (1), bâzâr (1), becid (1), bedel (4), bed-nam (1), bedr (8), bedter (1), beg (1), beg kulu (1), begüm (1), beğ (2), behişt (2), belâ (4), belirsiz (1), ben (1), benâguş (1), bend (3), bende (2), bende-vâr (1), benna (1), benven (1), benzemez (1), beraber (1), berâber (6), berdar (1), ber-dâr (1), ber-devâm (2), berg (1), berg-i gül ü yâsemen (1), Berhemen (1), berk (2), ber-karâr (2), ber-murâd (2), ber-taraf (1), bes (1), best (1), beşâret (2), beşşâş (1), beyân (2), beyza (1), bezek (1), bezer (1), bezle-gûy (1), bî-âr (1), bi-amel (1), bî-bahâ (2), bî-cân (2), bî-çâre (1), bidâr (3), bî-dâr (1), bî-dem (1), bî-dil (1), bî-dûd (1), bî-duhân (1), bî-elvân (1), bî-emân (1), big (1), bî-gam (3), bigâne (2), bî-gâne (1), bî-gubâr (1), bî-gümân (1), bî-haber (3), bî-hâr (1), bî-hazân (1), bî-hisâb (1), bî-hod (1), bî-hod (1), bî-hûş (4), bî-i'tidâl (1), bî-kân (1), bî-karâr-ı 'ışk (1), bî-kıymet (1), bîkî'atin keserâb (1), bilen (1), bî-levn bilmez (2), bilmiş (1), bimâr (6), bîmâr (5), bîna (1), binemez (1), bî-nevâ (3), bî-nikâb (1), binit (4), bir (5), bir adım (1), bî-rahm (1), bî-reng (1), bî-rızâ (1), bî-riyâ (1), biryân (1), biş yüz bişmiş (2), bi-şümar (1), bî-şümâr (1), bî-ten (1), biter (1), bitmez (1), bi-vefâbî-vefâ (3), biz (2), bîzâr (6), bî-zevâl (1), bol (2), bostân (2), boş (2), bozar (2), bozdoğan (1), bozırak ve bulanuk (1), bölük (1), budar (1), bulagan (1), bulanıklık (1), bulanuk (1), bulmuş (1), buzladur mı (1), bülbül (5), bülbül-i şûrîde (1), bülbül-i zâr (1), bünyâd (3), bürka' (1), büryân (1), büt (1), büt-perest (1), bütün (1), câiz (2), Câlinus u Lokmân (1), cam (1), câm (4), cân (14), cân u ten (1), cânân (2), cân-bahş (1), cândan (1), cânsuz (2), cânum cârî (1), câri-i mutlak (1), câvid (1), câvidân (4), cây (1), cefa-pişe (1), cehennem (1), cehl (2), celladı (1), cem (6), cem' (8), cemâl (1), cennet (2), cercîs (1), ceres (1), cevân (2), cevher (1), cevlân (1), cevr (1), ceyš (1), ciger (1), ciger-hûn (1), cihân (2), cilâ (1), cinân (1), civân (1), cûd (1), cûd u sehâ (1), cûy-ı cennet (1), cüdâ (4), cürf (1), çağ (1), çâk (3), çak çak (1), çâlâk ü cüst (1), çara (1), çâre (1), çâresi (2), çâşnî (1), çehar erkanı (1), çemen (1), çenber (1), çerag (1), çerâğı (1), çeri başı (1), çeşme (1), çevgân (3), çevük (4), çıkaraçak (1), çıkarmış (1), çinar (1), çinâr (1), çindir (1), çirkin (2), çog (1), çoğ (12), çok (4), dâ'im (1), da'vî (1), da'vim (1), dâ'î (1), dâ'im (3), dad (1), dag (1), dâg (2), dağ (2), daim (1), dâl (3), dall (1), dâll (1), dâmen (1), dâne (2), danışmân (1), dâniş-ver (1), dar (3), dâr (3), darü's-selâm (1), Dârü's-Selâm (1), dâsitân (1), dayağ (1), dâye (1), dâyim (3), def (1), def' (2), deli olagan (1), delik (1), delik (1), delîl (3), delü (11),

dem (4), *dem-âlûd* (1), *dem-sâz* (2), *deng* (1), *deniyyü'n-nefs* (1), *deniz* (1), *denk* (1), *depeçük* (1), *deper-mi* (1), *der* (1), *derbân* (1), *derc* (5), *derd* (4), *dergâh* (1), *dermân* (12), *dermânlar* (1), *dermiyan* (1), *dert* (1), *dertlü* (2), *derviş* (3), *dervîş* (9), *dervîşi* (1), *deryâ* (2), *dest* (2), *destân* (5), *dest-gîr* (3), *destmâl* (1), *destûr* (3), *destûr-ı Hak* (1), *dest-yâr* (1), *devâ* (2), *devâtü* (1), *devlet* (2), *devr* (2), *devr ü teselsül* (1), *didâr* (2), *dîdâr* (1), *diken* (2), *dil* (2), *dil ü cân* (1), *dil-âzâr* (1), *dil-cû* (1), *dildâr* (2), *dil-dâr* (1), *dil-esîr* (1), *dil-küşâ* (1), *dilsiz* (1), *dilsüz* (1), *dîn* (1), *dîn serveri* (1), *direk* (1), *diri* (2), *dirlik* (1), *dîv* (1), *dîvân* (1), *divâne* (3), *dîvâne* (4), *diyâr* (1), *dogru* (1), *dolâb* (1), *donuk* (1), *dost* (7), *döker* (1), *döner-mi* (1), *du'â* (2), *dûd* (1), *duhân* (1), *duhter* (1), *dur* (1), *dûr* (5), *durak* (3), *duş* (1), *duşak* (1), *duzak* (1), *dükkân* (1), *dülkü* (1), *dür* (1), *dür-efşân* (1), *dürr* (1), *dürüst* (8), *düşman* (3), *düşmân* (4), *düşmen* (1), *düşvâr* (4), *dü-tâ* (1), *düzd* (1), *düzer* (2), *ebed* (1), *ebleh* (1), *ebsem* (1), *edâ* (1), *edeb* (2), *efâzıl* (1), *efgân* (1), *efgân ider* (1), *egri* (2), *eğlencem* (1), *ehl* (4), *ehl-i beyt* (2), *ehl-i dâr* (1), *ehl-i îmân* (1), *ejdeha* (1), *ejdehâ* (1), *ejder* (1), *ekâbir* (1), *eksik* (4), *eksük* (13), *elem* (1), *em* (1), *emin* (4), *emîn* (5), *emîr* (1), *emrud-şekl* (1), *endişeli* (1), *Ene'l-Hak* (1), *enîs* (3), *epsem* (6), *er* (2), *er mi* (1), *erbâb-ı kirâm* (1), *erişgen* (1), *ervâh-ı kuds* (1), *erzân* (2), *esen* (6), *eser* (1), *esir* (2), *esîr* (6), *esîr-i gam-ı hicrân* (1), *esrâr* (1), *esrük* (5), *esved* (1), *eş* (2), *eşker* (1), *eydecek* (1), *eyler* (1), *eyü* (1), *fak* (1), *fakir* (2), *fakîr* (2), *fakr* (1), *fânî* (1), *fârig* (9), *fâriğ* (3), *farz* (16), *farz-ı ayn* (1), *farz-ı sakıt* (1), *fâsık* (1), *fâsid* (7), *fasid endişler* (1), *fasl* (2), *faş* (1), *fâş* (10), *fayide* (1), *fâyide* (3), *fedâ* (2), *fehmi* (1), *fenâ* (4), *ferah* (2), *ferâmûş* (1), *Ferhâd* (1), *Fermân* (4), *ferrâş* (1), *ferş* (1), *ferzâne* (2), *feth* (4), *fevt* (2), *feyz* (1), *fidâ* (1), *fidî* (1), *figan* (1), *fir'avn* (1), *Firavn ile Hâmân* (1), *fitne-ger* (1), *fodül* (1), *fülan* (2), *fütüh* (2), *gâfil* (5), *gafil* (17), *gâib* (1), *galabe* (1), *galbe* (1), *galib* (1), *gâlib* (19), *gâlîz* (2), *gam* (2), *gam-gîn* (2), *gam-hâr* (1), *gamnâk* (1), *gamsuz* (1), *gani* (1), *garaz* (2), *garib* (4), *garîb* (9), *gark* (25), *garra* (3), *garrâ* (1), *gâşiye-dâr* (1), *gaşy* (1), *gavgalı* (1), *gâvur* (1), *gavvâs* (2), *gavvâs* (1), *gayb* (2), *gayb-bîn* (1), *gâyib* (3), *gazab* (1), *gazi* (1), *geçer* (1), *geda* (1), *gedâ* (1), *gedâñ* (2), *gelmez* (2), *gelür* (2), *geñ* (1), *genc* (2), *genez* (1), *geñez* (3), *gerçek* (1), *gerd* (1), *gerdan* (1), *gerdân* (3), *gerdün* (1), *gerilmiş* (1), *germ* (19), *gezegen* (1), *gezer* (1), *gurre* (1), *gice* (1), *gider* (2), *gilden* (1), *girçek* (1), *girdâr* (1), *giriftâr* (5), *giriş* (1), *giriş* (2), *giryân* (1), *giryân* (5), *giti-sitan* (1), *gitmez* (1), *giyilmez* (1), *gonce-veş* (1), *göçer* (1), *gönül* (3), *göregen* (1), *göremez* (1), *görklü* (2), *görmez* (5), *görünmez* (4), *göz gözgü* (1),

gözsüz (1), gulâm (3), gumâm (1), gusas (1), gûş ü dehen (1), guya (1), gûy-ı melâhat (1), güc (1), güftar (1), güher-bâr (1), gül (3), gülâb (2), gül-âb (2), güldürür (1), gülegen (1), gül-gün (1), gülistân (2), gülşen (1), gülünc (1), gülüşgen (1), gül-zâr (2), güm (2), gümân (1), gümrâh (4), günah (2), günâh (2), günâhkâr (8), gündüz (1), güneh-kâr (2), gürbüz (1), güstah (1), güstâh (1), güzin (1), hâb (1), haber (4), haberdâr (1), habib (1), habl (1), habs (1), hâcet (1), hâcı (1), hâcib (1), hacil (8), hadd (1), hak (1), hâk (12), hâk-i pân (1), hakı (1), hakîm (2), hâkim (2), hakîr (2), hak-nümâ (1), hâk-râh (1), hal (1), hâl (2), halâl (7), halâs (12), halâyık (1), hâldaş (3), hâli (1), hâlî (1), halife (1), halîl (1), halk (3), hall (3), hallâc (1), halt (1), halvet (6), halvet-nişin (1), ham (1), hâm (1), hamûş (1), hâmûş (2), hân (1), hançer (1), handân (3), hanîn (1), hâr (1), har u zar (1), hâr ü hacil (1), harab (2), harâb (28), harâc (3), harâm (6), harami (1), harc (4), harçlık (3), haref (1), harf (2), hâric (1), haridâr (1), harîdâr (1), harif (4), harîf (1), harîm (1), hasen (1), hasıl (2), hâsil (24), hasta (1), haste (1), haste vü zâr (1), haste-dil (1), haşr (4), hâtem (2), hatm (3), havala (1), havâle (1), havâss (1), havîc (1), hayâl (3), hayır (1), hayr (8), hayrân (30), hayvân (4), hâyız (1), hazır (4), hâzır (17), hazîn (1), hazm (3), hebâ (1), hedef (1), hek (1), helâk (18), helâl (7), hemdem (10), hem-dôst (1), hem-esr (1), hem-nefes (2), hemrâh (1), hem-râz (1), hem-reng (1), hem-ser (1), hem-tâ (2), Hem-tâ (1), hercâyi (1), hest (1), hevâ (1), hevâ-dâr (1), heybetlü (1), hezâr (4), hıfz (1), hurâmân (1), huşm (1), Hitay hakanı (1), hıızr (2), hicab (2), hicâb (5), hicrân (1), hiç (1), hidâyet (1), hilâf (1), hilâl (7), hirmân (1), hisâb (8) hisar (1), hod u migfer (1), hön (1), hor (2), hôr (4), horşid (1), hoş (12), hôt (1), hoş (1), tûtiyâ (1), hoş-büy (1), hoş-hân (1), hôt-havâ (1), hoşnud (1), hoşnûd (3), hôt-nûd (7), hoş-ter (1), hoş-vakt (1), hoz (1), hûb (2), hûb ü hasen (1), hubbü'l-vatan (1), hucest (1), hulk-ı Hasen (1), hun (1), hûn (1), hûn (1), hurd (2), hurrem (11), hûş (1), huşg (1), huşk (1), hûş-yâr (1), hükm (1), hüsn (4), hüzn (1), ılıcak (1), imâret (1), ırag (2), ırag (9), ırag irak (7), ırmağ (1), ırmak (2), ıssı (4), 'ışk (2), 'ıyân (1), 'ıyd (2), ıyş (1), i'tibâr (1), i'tisâm (1), i'tikâdım (1), içit (3), içmez (1), iğrâk (1), ihrâc (1), ihsân (2), ihtilâf (1), ihtiyâr (2), ihtiyarsız (1), ihya (1), 'ikâb (1), iki (1), iki kat (1), ikrâr (1), iktifâ (1), ilâc (1), imâm (1), imâm (1), imân (4), iman ile Kuran (1), 'imâret (3), imkân (1), imtizac (1), in (1), inâyet 'inâyet (1), ince (1), infi'âl (1), inlü (1), insâf (1), insân (4), intihâb (1), intizam (1), intizâr ırmış (2), irsal (1), Îsâ (1), isâr (2), issi (2), ister (1), isteyen (1), istifrâg (1), isyân (1), iş (2), işaret (1), işâret (3), işler (2), işret (1), iştibâh (1), itâb

(2), 'itâb (1), itibâr (1), 'iyân (1), 'izzetlü (1), izzet (2), izzet (1), jeng (2), Ka'be (1), kâ'im (1), ka'be (1), kâ'il (1), kâ'im (1), kab (1), kabâ (1), kabul (8), kabûl (24), kaçar (1), kadeh-perdâz (1), kadın (1), kâdir (2), kadr (2), kafes (2), kâfî (2), kafir (1), kâfir (17), kâhel (1), kâhil (1), kahr (1), kâim (1), kalagan (1), kalem (2), kalender (1), kalkan (2), kallâş (1), kamer (3), kâmil (2), kâm-rân (1), kâm-yab (1), kan (14), kân (2), kan almağ (1), kanî' (1), kânûn (1), kapında (1), kulun (1), kara (1), kara toprak (1), karangu (3), karanlık (1), karañu (1), karasagu (1), kardaş (8), Kâr-ger (1), kariçuk (1), karındaş (1), karışgan (1), karib (1), karîb (1), karîn (1), kasır (1), kâsid (1), kâsid (1), kasir (1), kâş (1), katı (3), katır (1), katre (1), kavi (1), kavî (6), kaygulu (1), kâyil (3), kâyim (4), kazâ (1), kazar (1), kazi (1), kâzib (1), kebâb (7), kefâret (4), kefen (2), kehce (1), kûh (1), kem (5), kemâl (1), kemân (2), kemend (1), kemer (1), kerem (1), kesâd (1), keşf (5), keşf (4), kevn kible (2), kulavuz (2), kılur (1), kırnak (1), kısas (1), kısım (1), kısmet (3), kıyâm (1), kıyâm ü rükû (1), kızgun (1), kızıl (4), kibri (1), kilid (1), kinâr (1), koca (1), koç (1), kolay (1), konmaz (1), korkar (1), koymuş (1), kölge (3), kör (2), kötrüm (1), kötürüm (1), Kubbe-i Hadrâ (1), Kuds-âşiyân (1), kuhl (1), kul (29), kulağuz (1), kulavuz (2), kurban (21), kurbân (24), kurbânlar (3), kûrbânuñ (1), kurd (1), kurnaz (1), kuru (1), kuş (1), kutlu (3) kût-vâl (1), kuvvet (3), küçük (1), kül (3), künd (1), küstâhlik (1), la'l (1), la'l-fâm (1), lagv (2), lâkab (1), lâl (1), lâle zâr (2), lâ-mekân (1), layık (1), lâyık (22), lazım (1), lâzım (4), le'im (1), leb-â-leb (1), leb-be-leb (1), Leclâc (1), leşker-şiken (1), levend (1), leziz (8), lezîz (8), lezzet (1), lu'b ile mât (1), lutf (1), ma'bed (1), ma'dîn (1), ma'lum (2), ma'lûm (18), ma'mûr (6), ma'ni (8), ma'nî (3), ma'zûl (4), ma'zûr (1), ma'hud (1), mâ'il (4), ma'mur (1), ma'rûf (1), ma'zûl (1), magbûn (3), magrûr (6), mağrûr (3), mah (1), mâh (3), mahbûb (2), mahbus (1), mah-çehre (1), mahfil (1), mahfûz (2), mahir (1), mâhir (1), mahkum (2), mahmûd (1), mahrem (5), mahrûm (8), mahsus (1), mahsûs (1), mahv (10), mahzun (1), mahzûn (2), makâm (9), makbûl (8), maksud (1), maksûrât (1), mâl (1), mâlik (1), malum (1), mânend (4), mani (2), mâni (5), mâni' (6), mansıb (2), Mansûr (3), Mansûr (2), mansûr (1), manzûr (2), mâr (1), mât (1), matlûb (2), mâyil (7), mazhar (2), mazleme (1), mazul (1), me'mûr (1), me'mûr (1), meçhûl (1), mecmâ' (1), mecnûn (3), Mecnûn (2), mecnûn-misâl (1), mecrûh (1), meczub (1), meded (1), medh ü senâ (1), medîd (1), meftûn (1), meftûn (3), meges (1), meh (1), mekan (1), mekrûh (4), mekteb-i aşk (1), mektûb (1), melâik (1), melâmet (3), melek-veş (1), melûl (6), memleket (1),

menâl (1), mensûb (1), mercân (2), mercû'(1), merdûd (1), merg (1), mergûb (3), merhem (2), merkeb (1), merkûm (1), merzûk (1), mes'ûd (2), mescid (1), Mesîh-dem (1), mesken (1), mest (35), mest ü harâb (1), mest ü melâmet (1), mestâne (2), mestûr (1), meşgul (2), meşgûl (16), meşhûr (6), mevcud (1), mevcûd (1), mevvâc (1), mey (2), meydân (1), meyhâne (2), meyhâre (1), meyl (1), meyl-i kebâb (1), mey-perest (1), meyyâl (1), mezâd (1), mezâr (1), mezîd (1), mezkûr (1), misr-ı hüsn (1), mızrâb (1), mi'mâr (2), midâd (1), mihaksiz (1), mihman (1), mihmân (6), mihr (1), mihrâb (1), sâyesi minnet (2), minnetler (1), misafir (1), misal (1), miskin (4), miskîn (5), mîsmil (1), miyancı (1), miyesser (1), mu'allak (1), mu'attar (2), mu'ayyen (1), mu'ciz-i ednâ (1), mu'in (1), mu'tekid (1), mu'tekif (2), mu'terif (1), mu'ârız (1), mu'attar (1), mu'âvin (1), mu'tâd (1), mu'teber (1), mubâh (1), mubârek (1), mufazzal? (1), muhal (3), muhâl (1), muhâlîf (4), muhâs (1), muhayyer (1), muhibb (1), muhkem (14), muhtâc (7), muhtâr (1), muhtasar (3), muhterem (1), mukâbil (6), mukadder (3), mukârin (1), mukarreb (1), mukarrer (3), mukayyed (2), mukbil (1), mukim (1), mukîm (7), mukrî (1), muktebes (1), mum (2), mûm (2), mûnis (2), muntazır (1), murâd (2), mûrdan (1), murdâr (4), murg (1), musâhib (3), musallat (1), musavver (2), musîbet (2), muslih (1), mutavvel (1), muti (3), muti' (3), mutî' (3), muttali (2), muttali'(1), muttâlî' (1), muttasıf (1), muvâfik (2), muzmer (1), mü'ebbed (2), mü'min (1), mü'mîn (1), mü'min (1), mübtedî (1), mübtelâ (5), mücâvir (1), mücellâ (1), mücerred (2), müctemi'(1), müdâm (7), müdevver (1), müferrih (2), müflis (2), müheyyâ (2), müjgân (1), mükadder (1), mükâteb (1), mükedder (1), mükerrer (1), mükerr (1), mükim (1), mükteseb (1), mülevves (1), mülk (1), mülk ü makâm (1), mültezem (1), mümkin (1), mümkün (2), mümtâz (2), mümteni'(1), münâsib (1), münevver (3), münfehim (1), münkalib (1), münkir (7), müntefi'(1), müntehâ (2), müreffeh (1), müretteb (1), mürid (1), mürid (1), mürşid (2), mürtesem (1), müsâfir (3), müselleme (3), müselmân (1), müsemmâ (1), müseyyeb (1), müslim (2), müsmil (1), müstagni (1), müstağrak (1), müstahik (1), müstakbel (1), müstakîm (1), müstecab (2), müstecâb (5), müstedâm (3), müstefîd (1), müstehab (2), müstenîr (1), müstesnâ (1), müsülmân (6), müşebbek (1), müşerref (2), müşevveş (1), müşg (3), müşg-âsâ (1), müşg-bû (1), müşg-feşân (1), müşkil (8), müştâk (1), müştebih (1), müşterek (1), müte'allik (1), müyesser (11), müzeyyen (3), müzeyyin (1), müzîl-i iştiâ (1), nâçâr (1), nâ-çâr (2), nâdân (1), nâfi'(1), nâfile (2), nahcîr (2), nahîf (2), nahs (1), nâ-kâm (1), nakd (1), nâkıs (2), naks (1), nakş (7), nâlañ (3), nâm (1), nâmî

(1), nâ-müstakim (1), nam-ver (1), nân (1), nasb (1), nasîb (12), nasîbi (2), nasîri (1), nâ-tüvân (1), nâ-ümid (1), nâz (2), nazar-bâz (1), nazik (1), nazil (1), nazm (3), nazum (1), nefis (1), nehr (1), nem (4), neng (1), ner (1), nerdübân (2), nergis (2), nerm (1), nesh (4), nev-bahâr (1), nev-cevân (1), ney-şeker (1), nezr (1), ni'âl (1), nigerân (1), nihâl (1), nihân (4), nikâb (6), nisâr (1), nisbet (1), nisyân (1), nîş (1), nişân (8), nişâne (2), niyyet (1), nizâ'(1), nizâr (1), noksan (1), noksân (1), Nûh (1), nûr (6), nûş (2), ocağ (1), od (3), oğlan (2), olmaz (1), olmuş (1), on bin (1), oruç (1), otluk (1), oyun (1), öğsüz (1), ölü (2), ömr (1), ömr-i Nûh (1), ören (1), örter (1), öttürmez (1), özge (1), 'özl (3), 'özl-hâh (1), 'özlü (1), pâdişâh (1), pâdişâhsuz (1), padişeh (1), pâd-şâh (1), pâd-şân (1), pâk-dîn (1), para para (1), pâre (2), pârsa (1), pas (2), pâs-bân (1), pâydâr (2), pây-dâr (4), pâyende (1), pâyidâr (1), pâymâl (1), pây-mâl (1), penâh (1), penâhi (1), per (1), perde (3), perde (2), perde-dâr (1), perde-gîr (1), perişân (6), peri-zâd (1), perrân (2), per-tâb (1), pervana (1), pervâne (7), pervâz (1), pest (3), peşimân (2), peşimân (6), peşmân (1), peşmine-pûş (1), peydâ (2), peyk (1), peykân (1), peyvest (1), pınar (1), pinhân (2), pir (1), pîr (1), pişmân (2), piş-rev (1), piş-vâ (1), pûla (1), pusu (1), pür (4), pür âb (1), pür envâr (1), pür-ham (1), pür-hûn (5), pür-kerem (1), pür-sûz (1), pür-tâb (1), pür-tınâb (2), ra'yyet (1), râhat (6), rahm (2), rahmet (4), rakîb (2), rakîb (1), rakîk (4), râm (4), rasad (1), râst (1), râygân (1), razı (1), râzı (9), râzî (5), re'is (2), red (1), redd (2), ref' (1), rehber (1), reh-ber (1), reh-nümâ (1), reh-nümâñ (1), reh-nümûn (1), remîm (1), remz (1), rencûr (4), resen (1), resm (1), reva (1), revâ (8), revan (10), revâne (1), rezm (2), rıdvân (1), Rıdvân (1), rızân (1), risvâ (1), rivâyet (3), riyâzet (1), ruh (2), ruhban (1), ruhbân (1), ruhsâr (1), rûhu'llah (1), rusvây (1), rûşen (1), rûy (21), rûz (1), rûzigâr (1), rükkân (1), sa'âdet (1), sa'âdetlu (1), sa'îd (2), sa'âdet ehli (1), sâ'im (1), sâbık (1), sabit (1), sâbit (5), sabr (1), sabuh (1), sâde-ruhsâr (1), sadık (1), sâdik (5), sad-pâre (1), sadr (1), sâf (1), saf saf (2), safâ (1), sâfi (2), sag (3), sag u esen (1), sağ (7), sağlık (1), sağlıklar (1), sâhib (1), sâhib-dil (1), sâhib-haber (1), sâhib-kudret (1), sahîh (4), sâhir (1), saht (12), sak'î (1), sâkut (1), sâkî (1), sakîl (2), sakîm (1), sâkin (3), sakka (1), sakkâ (1), sâl (1), salınduraçak (1), salib (1), sararmış (1), sarf (2), sarhoş (2), sarîh (1), sarrâf (1), saru (3), savâb (1), savaş (1), savaşgan (1), savug (1), sayd (3), sâyd (1), sâye (2), sâye-bân (1), sayru (10), sayvân (1), sayvân (2), sâz (2), seb'in yıl (1), sebak (1), sebeb (6), sebih (1), sebük-endâz (1), sebük-sâl (1), sebz (2), sebze-zâr (1), secde (1), secde-gâh (1), secde-i sehv (1), seçer

(1), sefer (2), sefid (1), sefih (1), sefine (1), sehâb (1), seher (3), seher-hîz (1), sehl (2), sehv (1), sekbân (2), selâmet (3), semen (1), semend (1), semî (1), sen (1), sened (1), sensüz (3), serâb (1), ser-amed (1), ser-âmed (1), serd (3), ser-ferâz (1), sergerdân (2), serhoş (1), ser-hoş (2), ser-keş (2), sermed (1), ser-mest (1), ser-nigûn (3), ser-pençen (1), ser-sebz (3), ser-tâc (1), serv (4), serv ü semen (1), setr (1), sevâb (2), sevâd (1), sevdâ (1), sevdâyî mizâc (1), sevgülü (1), seylâb (2), seyl-âb (1), seyrân (2), seyyâh (1), siddîk (1), sıdk (2), sıdk u safâ (1), sıfât (2), sığmaz (2), sıhhat (2), sır (1), sırdaş (1), sırr (1), sıvık (1), sipâh (2), sipeh (1), siper (3), sîr (1), sîrâb (1), sitem-gâr (1), siyâh (1), siyeh-gâr (1), siyeh-kâr (2), sorar (18), sovuk (3), söz (3), su (2), subh (3), subh u şâm (1), subh-gâh (1), suç (1), sûfi (1), sultan (1), sultân (27), sunar (1), sūret (1), sūnbül (1), sūner (1), sūrh-rû (1), sūrme (1), sūst (4), sūvâr (1), sūzer şâ'ir (2), şâb (1), şad (1), şâd (43), şâd ü hurrem (1), şâdî (1), şad-kam (1), şâdumân (3), şah (1), şâh (6), şâhid (3), şâh-râh (1), şâh-sūvâr (1), şâkir (2), şâm (1), şâmil (1), şan (1), şâne (1), şarâb (4), şart (2), şeb (1), şebih (2), şebîh (2), şefâ'atçı (1), şefî (1), şefî' şeh (2), şeha (1), şehid (7), şehîd (5), şeh-per (1), şehriyar (1), şehriyâr (1), şeh-sūvâr (2), şekker-şiken (2), şekl şem şem ü şarâb şem' (3), şem'i-veş (1), şem' (1), şemm (1), şems (1), şen (1), şerbet (1), şerh (3), şerha (1), şerha (1), şerîk (1), şermende (3), şermsâr (1), şerm-sâr (4), şevk (1), şeydâ (1), şeyh (1), şeytân (1), şifâ (1), şihâb (1), şikâr (4), şikeste (1), şikeste-hâl (1), şinâver (1), şirâ (1), şîrâze-i müşgîn (1), şîrîn-sūhan (1), şîve (1), şiven (1), şölen (2), şu'ûr (1), şûm (1), şûride (1), şûride (1), tâ'atda (2), ta'lîm (1), ta'rif (1), tab (1), tabak (1), tâbende (1), tâbi (2), tâbi'(1), tabib (1), tac (1), tâc (1), tacdârâ (1), tac-ver (1), tagyîr (6), tahmîr (1), taht (2), tahte't-turâb (1), takrir (1), takrîr (1), tâlib (7), tama'(1), tamam (1), tamâm (39), tanığ (3), tanık (2), tanuk (2), tar (5), târ (1), târâc (1), taraş (1), târâş (1), tarh (1), tarlık (2), târ-mâr (1), tartağan (1), târumâr (1), tâs (1), taş (2), taş bağırlı (1), tatlu (1), tatvîl (1), tavk (1), tayak (1), tayy (1), tebâh (3), tecâvüz (1), tecrid (3), tedârük (1), tek (1), tekebbür (1), tekebbürlik (1), tekellüfsüz (1), tekrâr (1), telef (2), telh (2), tamam (1), temâm (1), temennî (1), temiz (1), temsil (1), ten (3), teng (2), ter (2), terbiyet (1), tercümân (1), terk (4), tertib (1), tertîb (1), tesbih (1), tesbîh (1), teselsül (1), teşbih (1), teşbîh (1), teşne (2), tevfik (1), tevfikuñ (1), tıfl (1), tulism (1), tîg (1), tîmâr (1), tir (1), tiryâk (2), tiz (1), tîz (1), togru (1), togru (3), tok (1), tolu (3), ton (1), top (1), toprağ (1), toprak (8), toptolu (2), toz (1), tozar (1), töhmet (1), Tufân (1), tûfân (1), tугyân (1), tûrâb (1), turamaz (1), tuş

(9), tutmaz (2), tutsak (7), tuz kibi (1), türâb (2), ‘ucb (1), ‘ucbı (1), ucuz (1), uçar (1), ‘ûd (1), ‘ummân (2), umud (1), uryan (1), ‘uryân (3), uslu (3), uşacuk (1), uşan (1), utlu (1), uyanuk (1), uyar (1), uzun (3), üftâde (1), ümmet (4), üns (1), ‘ünvân (1), üstâd (1), üstühân (1), üstüvâr (2), üzün (1), v’el-leyl (1), va‘de-i ferdâ (1), vâ‘iz (1), vâcib (15), vâki‘ (6), vâkif (2), vâki (1), vâki‘ (3), vakt (6), vâlih (2), vâlih ü hayrân (1), var (8), varacak (1), varaçak (2), varak (1), varan (1), vârid (1), vasf (1), vâsıl (4), vâsıta (1), vasl (5), vatan (1), vaz (1), vebâl (1), vech (1), vefâ (3), vefâ-dâr (2), vefâsız (1), veli (1), velî (1), velî liküllî zamân (1), virân (5), vîrân (3), virâne (3), vîrâneler (1), virmez (2), virmiş (1), vücûd (1), yad (4), yâd (5), yâd-gâr (2), yâd-gâr-ı ‘ışk (1), yadigar (1), yagma (1), yağma (3), yahtulu (1), yakın (7), yakîn (1), yakîni (1), yâkût (1), yalan (7), yalñuz (1), yar (3), yâr (23), yâr u ağyâr (1), yara (1), yaramaz (3), yârân (1), yarar (1), yasağ (2), yaş (3), yavuklu (1), yavuz (1), yay (1), yaylak (2), yaylası (1), yazar (1), yazık (1), yebâb (1), yedek (1), yegâne (1), yegin (1), yegrek (2), yeğ (3), yeksân (1), Yemen (1), yesir (1), yetîm (1), yeyni (1), yiğnak (7), yılan (1), yirtuk (1), yig (1), yigin (1), yigit (1), yigit mi (2), yiğit (2), yitmiş (1), yog (2), yoğ (1), yohsul (4), yok (1), yoksul (3), yol (3), yoldaş (38), yoldâş (1), yoldaş u yâr (1), yoş (1), yumış (1), yumşak (2), yüce (1), yügürür (1), yüklü (1), yüz (1), yüzer (1), za‘if (6), za‘if (3), za‘ferân (2), za‘if (4), za‘il (2), zabit (1), zâd (2), zaferân (1), zâg (1), zâğ (1), zahid (1), zâhid (1), zâhir (11), zahmet (4), zahmetlü (1), zâkir (1), zâlim (3), zamân (1), zâmin (1), zamm (3), zâr (6), zât u hem sıfât (1), zâyi (2), zayî‘ (3), zâyil (1), zebun (7), zebûn (6), zehhâr zehr (2), zelîl (2), zelîl ü hâr (1), zen (1), zer (5), zerd (2), zer-feşân (1), zer-kâr (1), zer-nişân (1), zevâl (1), zeyn (18), zından (1), zındân (1), zibâ (1), zikr (2), zindân (2), zinde (2), zinet (1), zînet (1), zîr ü zeber (1), ziyâd (5), ziyâde (3), ziyân (3), ziyâret (1), zuhal (1), zulem (1), zulm (1), zulmetsiz (1).

Örnekleri:

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

‘Alâmeti (1), arpa suyu gibi (1), aşbazı (1), bâbî karîbi (1), borcu (1), borcum (1), buruşuğu (1), cân bahşı (1), dostu (1), döstü (1), eri (1), esîri (1), gavnâsı (2), gubarın (1), hânı (1), hısmı (1), hicrin (1), işigüñ (1), iti (1), kaddin (1), kahrı (1), kulu (1), kulun (1), kuluñ (1), mekânım (1), mihmânumuz (1), mihrüñ (1), mugnetim (1), mutî‘üñ (1), nişânuñ (1), oyuncağı (4), ömrü (1), rengi (1), şâhidin (1), şekkerin (1), şefâ‘atçımız (1), şikâri (1), toyum (1), tutsağı (1), vücûdu (1), yigenegüñ (1).

40.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

40.4.1. Ohn-/Olun-

Ol- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –n- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 16'dır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler temel anlam + yan anlam şeklindedir. Söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin zarfı konumundadır. Morfo-sentak ilişkisi açısından *olun-/olun-* fiilinin yüklendiği görev özneye yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(11) Serâser nazm olan *olundu tahrir*

Zihi kudret ki çektim bahre zencir (ŞD/36)

Olun-- fiili yukarıdaki örnekte *edil-*, *hali edin-*, *hali al-* yan anlamında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Edil-, *hâli edin-*, *hâli al:* *Mahv (1)*, *mânend (1)*, *Mecnûn (1)*, *mu'âlece (2)*, *müşahede (1)*, *mütevâli (1)*, *mütevâter (1)*, *nasb (1)*, *tahrir (1)*, *tedvin (1)*, *terk (1)*, *tesellî (1)*, *teskîn (1)*, *tesvid (1)*, *vâki (1)*, *vasl (1)*.

40.4.2. Olış-

Ol- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –ş- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 1'dir. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler temel anlam + yan anlam şeklindedir. Söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin zarfı konumundadır. Morfo-sentak ilişkisi açısından *olun-/olun-* fiilinin yüklendiği görev özneye yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(12) Â'mâl vire anda cevâb a 'mâlsüze olur 'itâb

Şol kişiye olmaz 'azâb bunda âzâd olışacak (YE/149)

Olun- fiili yukarıdaki örnekte *edil-*, *hali al-* yan anlamında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Âzâd (1).

41. SAL-

41.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları (Açmak I) *Acıkmak*. (Açmak II) *Parlatmak, perdahlamak*. (Açmak III) 1. *Fethetmek, zaptetmek*. 2. *Uzağa sürmek*. 3. *Yaymak*. 4. *Açığa vurmak, meydana koymak*. (Açmak IV) *Aşmak* olarak gösterilir (TaS: Bkz Sal-).

Taradığımız metinlerde *sal-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *at-*; *birak-*, *terket-*; *çıkarm-*; *dışarı çıkar-*, *serbest bırak-*; *düşür-*; *et- yay-*; yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

41.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁸⁴

Sal- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 28 farklı isimle toplam 43 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Sal- fiili 12 farklı isimle 21 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) *Sal* kim dokuna yâ cigerime yâ cana *tîğ*
Lâyık değil ki murçelerden yacana *tîğ* (NB/74)

(2) Gel beri kulum diyüp kalbüne *nazar salup*
Câm-ı ebedî sunup hayrân olasın birgün (YE/225)

Sal- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *tîğ*, *nazar* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Akın (1), *bünyâd* (1), *çak* (1), *ecel* (1), *gavga* (1), *gubâr* (1), *hân* (1), *katre* (1), *nazar* (1), *sâye* (7), *sâyeler* (1), *tîğ* (3).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

⁸⁴ Kahraman'da (1996: 238) *sal-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapılmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik*, *araçsızlık-yalnızlık* hallerindeki isimlerle kullanıldığı gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *sal-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme* ve *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Sal- fiili 6 farklı isimle 6 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

- (3) *Kılıcı* subh-sıfat Çine *sal* ki bendelerin
Revâ durur ki olalar Hıtay hakanı (NB/113)
- (4) *Sâyesin salmağ* için serv-i ser-efrâza habib
Güller ile gülşeni bâd-ı seher zeyn eylemiş (NB/263)

Sal- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *kılıc*, *sâye* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dost hayâli (1), gözüm (1), kılıcı (1), pertevini (1), sâyesin (1), sevdâ-yı aşkı (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Sal- fiili 12 farklı isimle 16 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (5) ‘Azîzmen dünyâ maslahatında sa’y itmemek *takdîre salmak* dürüstdür (M/164)
- (6) Hayli zamândı va ‘*deye salmışıdı* za‘îfini
Gördi gönül şikestesin kapdı ‘imâret eyledi (YE/340)

Sal- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *takdîr*, va‘*de* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ayıklara (1), bende (1), boynuma (1), gavgâya (2), habsa (1), hayâle (1), oda (1), sevdâya (1), takdîre (3), takdîrine (1), va‘deye (1), yabana (2), yere (1), zulmete (1).

41.3. İsim + fiil ilişkileri

41.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁸⁵

Taranılan metinlerde *sal-* fiilinin 28 farklı isim unsuruyla 43 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, nesne ve tamlayıcı görevindedir.

⁸⁵ Öztürk (2008:1049,1068) *sal-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

41.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Sal- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında özne unsuru konumunda olan 1 farklı isim 1 örnekte yalın hâlde kullanılmıştır.

- (7) Çün kara gözünü *gözüm saldı*
Hüsn şeh-bâzının beğün aldı (NB/409)

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *gözüm* isminin yükleme hâli ile özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Gözüm (1).

41.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Sal- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 11 farklı isim 20 örnekte, 5 farklı isim ise 5 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (8) Her agac dibinde *saldı sâyeler* nat'ı peleng
Bağa get kim taraf-ı gülşen hûbdur (NB/129)
- (9) Def'i hilâl-i ıyd-ı zafer âşikâr olur
Bir kerre *salsa pertevini* âsumâna tiğ (NB/72)

Yukarıdaki örneklerden (8)'da *sâye* isminin yalın, (9)'da *pertev* isminin yükleme hâli ile nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Akın (1), bünyâd (1), çâk (1), ecel (1), gavga (1), gubâr (1), hân (1), katre (1), nazar (1), sâye (7), sâyeler (1), tîg (3).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Dost hayâli (1), kılıcı (1), pertevini (1), sâyesin (1), sevdâ-yı aşkı (1).

41.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Sal- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumunda olan 12 farklı isim 16 örnekte yönelme hâlinde kullanılmıştır.

(10) Dünyâ için *takdîre salmak* dürüstdür (M/163)

(11) Beni *sevdâya salıp* eyledi divâne saçın

Nideyim neyleyeyim ah Memi vah Memi (NB/440)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da ise *takdîr ve sevdâ* isimlerinin yönelme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ayaklara (1), bende (1), boynuma (1), gavgâya (2), habsa (1), hayâle (1), oda (1), sevdâya (1), takdîre (3), takdîrine (1), va'deye (1), yabana (2), yere (2), zulmete (1).

41.3.2. Anlam ilişkileri

Sal- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

41.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

41.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 18 farklı isimle 32 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Sal-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *at-* (4); *bırak-*, *terket-* (5); *çıkart-* (1); *dışarı çıkart-*, *serbest bırak-*(1); *düşür-* (6); *et-* (13); *yay-* (2) olmak üzere 7 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(12) Getürdiler toñuz tamına *habsa saldılar* (DK/239)

(13) Hayli zamândı *va'deye salmışıdı* za'îfini

Gördi gönül şikestesin kapdı 'imâret eyledi (YE/340)

(14) Kazan aydur: /.../ Avazı kaba köpeklere *gavga salan* /.../ (YE/340)

Sal- fiili yukarıdaki örneklerden (12)'de *at-*; (13)'de *bırak-*, *terket-*; (14)'de *çıkart-* yan anlamlarında, *habs*, *va'de*, *gavga* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(15) Gönüm bu şâdlıkla *yabana sala* diler (ŞD/88)

- (16) *Sevdâ-yı aşkı* hükm-i kazâ *saldı* başıma
Bu şûr u şevkimin sebebi ol kadar yeter (ŞD/114)
- (17) Gözlerimden hatt u hâl *akın salar* cân üstüne
Tunadan kâfir geçer koman müsülmân üstüne (NB/388)
- (18) Def'i hilâl-i ıyd-ı zafer âşikâr olur
Bir kerre *salsa pertevini* âsumâna tiğ (NB/72)

Sal- fiili yukarıdaki örneklerden (15)'de *dışarı çıkar-*, *serbest bırak-*; (16)'de *düşür-*; (17)'da *et-*; (18)'da *yay yan* anlamlarında, *yaban*, *sevdâ-yı aşk*, *akın*, *pertev* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

At-: *Habsa sal-* (1), *tîg sal-* (3); *bırak-*, *terket-*: *Takdîre sal-* (3), *takdîrine sal-* (1) *va'deye sal-* (1); *çıkâr-*: *Gavga sal-* (1); *dışarı çıkar-*, *serbest bırak-*: *Yabana sal-* (1); *düşür-*: *Dost hayâli sal-* (1), *hayâle sal-* (1), *gavgâya sal-* (2), *sevdâ-yı aşkı sal-* (1), *sevdâyâ sal-* (1); *et-*: *Akın sal-* (1), *bende sal-* (1), *çâk sal-* (1), *nazar sal-* (1), *sâye sal-* (7), *sâyeler sal-* (1), *sâyesin sal-* (1); *yay-*: *Ecel sal-* (1), *pertevini sal-* (1).

41.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

41.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Sal- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 6 farklı isimle 6 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *acı çektir-*; *aşağıla-*, *ayak altına al-*; *engelle-*; *heba et-*; *yükle-* olmak üzere 5 farklı anlamı karşıladığı görülür.

- (19) Nâmûsu yele toprağa nâmı şarâb için
Verdim dahi ne *oda salısar* bu su beni (ŞD/289)

Kaynak = *oda sal-* → *hedef* = *acı, sıkıntı çektir-*

Yukarıdaki beyitte daha önce geçtiği gibi (bk: *Düş* fiili) od ateşte yanan ağaçtır. Od kelimesi ateş yerine kullanılmıştır. Bu yüzden bu örnekte *ateş için ateşte yenen nesne* şeklinde metonimik bir ifade vardır. *Ateş acıdır, sıkıntıdır* metaforu yanısıra *oda sal-* birleşik fiilinde ayrıca *sal-* aşağıya doğru yapılan bir hareket olduğu için *aşağıda olan kötüdür* yönelim metaforu da bulunur.

(20) Yolunda ömrünü sarf eyleyeni zülfü gibi

Ayaklara salar ol şuh-ı dil-sitân bilirim (NB/312)

Kaynak = ayaklara sal- → hedef = aşağılamak, ayak altına al-

Pala'da Farsça isim olarak gösterilen ayak kelimesinin anlamları *kadeh, piyâle, ayaklı kadeh* şeklinde verilir. Kelimenin Türkçe anlamı ise insanın yürümesini sağlayan organdır. Kelime Farsça olarak ele alındığında içkiye mübtelâ etme durumu vardır. Bu yönüyle birleşikte içki için kadehin kullanıldığı metonimik bir ifade bulunur. Kelime Türkçe olarak düşünüldüğünde ayak aşağıdadır, salmak aşağıya doğru bir harekettir yönelimlerine dayanan *aşağıda olan kötüdür* metforik bir kavramlaştırma söz konusudur. Bu bakımdan hedef kavram *aşağıla-* şeklinde karşımıza çıkar.

(21) Zerre kimdir ki *sala* hâtır-ı hûrşide *gubâr*

Katreden telh ola mı bahr-i firâvân-ı kerem (NB/91)

Kaynak = gubâr sal- → hedef = engelle-, aklını karıştır-

Hatır zihin, fikir, gönül anlamlarında bir kelimedir (Develioğlu 2010: 390). *Gubar (toz) engeldir* metaforuna dayanan *gubar sal-* birleşğinde hedef kavram gönlü veya aklı engelle-, karıştır- olarak karşımıza çıkmaktadır.

(22) Yûnus sözün tak kılan görmedi münkir olan

'Ömrin *zulmete salan* ma'rifet yohsulıdır (YE/81)

Kaynak = zulmete sal- → hedef = heba et-, kötü duruma düşür-

Karanlık kötüdür, değersizdir metaforuna dayalı olarak oluşturulan *zulmete sal-* birleşğinde hedef kavram *heba et-, kötü duruma düşür-* şeklindedir.

Örnekleri:

Acı çektir-: *Oda sal-* (1); aşağıla-, ayak altına al-: *Ayaklara sal-* (1), *yere sal-* (1); engelle-: *Gubâr sal-* (1); heba et-: *Zulmete sal-* (1); yükle-: *Boynuma sal-* (1).

41.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Sal- fiilinin 5 örnekte 5 farklı isim unsuruyla mecaz anlam ilişkisi etrafında metonomik anlamlı birleşik fiil yapıları oluşturduğu tespit edilmiştir.

(23) Nev-bahâr-ı lutfu bezl etse kerem ni'metlerin

Sath-ı sebze sahnı çini ola *hân sâlar* gül (NB/83)

Kaynak = hân sal- → hedef = yayıl-, kapla-

Birleşik fiilin anlamı keremde göster-, ikramda bulunmaktır. Kerem göstermek, ikramda bulunmak bir şeyin, yiyeceğin vb. verilmesi ile sebep sonuç ilişkisi bakımından irtibatlıdır. Hân ise yemek sofrası anlamında kullanılan bir kelimedir. (Develioğlu 2010: 372). Sofrada yiyecekler bulunur. Bu yönüyle *ikramda bulunmak* da *han sal-* ile anlatıldığı için birleşik fiilde *yiyecek için yiyeceğin üzerine konulduğu nesnenin (sofranın)* kullanıldığı metonimik ifade vardır. Yapılan iş söylenerek sonuç anlatılmak istenmiştir.

(24) Ten esâsın yıktı kıldı cân evin âbâd aşk
Dilde seng-i hecr ile *saldı* ağır *bünyâd* aşk (NB/274)

Kaynak = bünyâd sal-- → hedef = yerleş-, yer et-

Bünyad bina, temel demektir. (Develioğlu 2010: 132) Beyitte bünyad sal- birleşik fiili bina yapmanın sonucu olan yerleşmek için kullanılmıştır. Bu çerçevede sebep-sonuç ilişkisi bakımından *yerleş-, yer et-* hedef kavramı *bünyâd sal-* kaynak kavram kullanılarak metonimik olarak ifade edilmiştir.

Örnekleri:

Beğen-: *Gözüm sal-* (1); fethে gönder-: *Kılıcı sal-* (1); yağmur bırak-: *Katre sal-* (1); yayıl-, kapla-: *Hân sal-* (1); yerleş-, yer et-: *Bünyâd sal-* (1).

41.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Sal- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme, tamlayıcıya yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

41.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 4 farklı isim unsuruyla 7 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Sal- fiili 7 örnekte 4 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yönelme hâlinde bulunmaktadır.

(25) Sanurdum kendüm ayırıyam dost gayrıdur ben gayrıyam
Beni bu *hayâle salan* bu sıfât-ı insânımış (YE/147)

(26) Birinde gözetmeye hâl budur kim dünyâ işin *takdîre salmak* dürüstdür
(M/163)

(25) ve (26)'da *sal-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki tamlayıcısı birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Hayâle (1), sevdâya (1), takdîre (3), takdîrine (1), va'deye (1).

41.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Sal- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. *Nesne + yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yükleme hâlde bulunmaktadır.

(27) Def'i hilâl-i ıyd-ı zafer âşikâr olur

Bir kerre *salsa pertevini* âsumâna tiğ (NB/72)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (12) ve (13)'te nesne konumundaki *pertevini* isim unsurlarının bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura (bana) yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Pertevini (1).

41.3.3.3. Gerçekleşme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yükleme hâli ile fiilin öznesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(28) Çün kara gözünü *gözüm saldı*

Hüsn şeh-bâzının beğün aldı (NB/409)

Yukarıdaki örnekte oluş anlatan *sal-* fiili, *gözüm* isim unsuru vasıtasıyla birleşik fiil yapısı oluşturmuştur. Fiil önündeki isim unsurunun gerçekleşmesini sağlamıştır.

Örnekleri:

Yükleme hâli ile kullanılışı:

Gözüm (1).

41.3.3.4. Gerçekleştirme

Fiilin 12 farklı isim unsuruyla 34 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(29) Devr-i felek ki arpa kadar zulme meyl ede

Dest-i adâletin *sala çak* kehkeşâna tîğ (NB/73)

(30) *Sâyesin salmağ* için serv-i ser-efrâza habib

Güller ile gülşeni bâd-ı seher zeyn eylemiş (NB/263)

Yukarıda (29) ve (30)'da isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *sal-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Akın (1), bünyâd (1), çak (1), ecel (1), gubâr (1), gavga (1), hân (1), katre (1), nazar (1), sâye (7), sâyeler (1), tîg (3).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Dost hayâli (1), kılıcı (1), sâyesin (1), sevdâ-yı aşkı (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (31) Sarmış iken ayağın eteğine zülf-vâr
Saldı Necâtî'yi yine gavgâya perçemin (NB/298)
- (32) Ârif isen yırtagör âr u hayâ perdesin
Âkıl isen yere sal nengini vü nâmını ŞD/292

Yukarıda (31)'de isim ile fiil unsuru arasında temel anlam + yan anlam ilişkisi, (32)'de ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *sal-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Ayıklara (1), bende (1), boynuma (1), gavgâya (2), habsa (1), oda (1), yabana (1), yere (1), zulmete (1).

42. SÜR-

42.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Yürümek, ilerlemek.* 2. *Takibetmek, kevam etmed.* 3. *Geçirmek, görüp geçirmek, yaşamak.* 4. *Kovmak, uzaklaştırmak, gidermek, taretmek.* 5. *Yürütmek.* 6. *Ovmak, delketmek.* 7. *Karıştırmak, katmak, ilâve etmek* olarak verilir (TaS: Bkz Sür-).

Taradığımız metinlerde *sür-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *çek-*; *et*; (*ilahi sohbette*) *bulun-*; *eyle-*; *geçir-*; *ver-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

42.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁸⁶

Sür- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 17 farklı isimle toplam 31 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Sür- fiili 10 farklı isimle 16 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Geçip meyhâne sadrına kadeh nûş eyle *beğlik sür*

Necâtî pîş-hân tahtın bu gün şâhânedir derler (NB/177)

(2) Zevk icinde *râhatlık süre* bu ümîdde-y-iken aînsuzda bir ıssı yıl atdı (M/269)

Sür- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *beğlik*, *râhatlık* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Âb-ı Hayât (2), *ayş* (1), *beğlik* (2), *devrân* (1), *dirlik* (3), *mekr* (1), *oyun* (1), *ömr* (1), *'ömür* (1), *râhatlık* (1), *safâ* (2).

⁸⁶Kahraman (1996: 260) *sür-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *aç-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Sür- fiili 10 farklı isimle 15 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

- (3) Pes delîl bu ‘ilm-i kudretde ‘ayân
Hükmini sürmek-durur bellü beyân (G/573)
- (4) Ten azâbın tartayım çün cân *safâsın sürmedim*
Baş yarağın göreyim dil râhatını bilmedim (ŞD/212)

Sür- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *hükmi*, *safâ* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Demi (2), Devrânını (1), devrañunu (1), eyyâmı (1), hükmi (1), hükmini (1), hükmini (1), ‘işreti (1), ‘ömri (1), safaların (1), safâsın (1), sohbetin (1), tengi (1), zevkin (1).

42.3. İsim + fiil ilişkileri

42.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁸⁷

Taranılan metinlerde *sür-* fiilinin 17 farklı isim unsuruyla 31 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

42.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Sür- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalnız hâldeki 10 farklı isim 16 örnekte, 10 farklı isim ise 15 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (5) Bûsen ölünce bana dirlik yeter
Ömre *sürer* dostum *âb-ı Hayât* (NB/163)
- (6) Âşık *sürer* safâyile *dîdâr sohbetin*
Sôfi bucakda cennet umar erba’în ile (ŞD/256)

⁸⁷ Öztürk (2008:1050,1068,1078) *sür-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yukarıdaki örneklerden (5)'de *âb-ı Hayât* isminin yalın, (6)'da ise *sohbet* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb-ı Hayât (2), ayş (1), beğlik (2), devrân (1), dirlik (3), mekr (1), oyun (1), ömr (1), 'ömür (1), râhatlık (1), safâ (2).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Demi (2), Devrânını (1), devrañunu (1), eyyâmı (1), hükmi (1), hükmini (1), hükmünü (1), 'işreti (1), 'ömri (1), safaların (1), safâsın (1), sohbetin (1), tengi (1), zevkin (1).

42.3.2. Anlam ilişkileri

Sür- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

42.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

42.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 6 farklı isimle 15 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Sür-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *çek-* (1); *et-* (7); *ilahi sahbette bulun-* (1); *eyle-* (4); *geçir-* (16); *ver-* (2) olmak üzere 5 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(7) Gel ey harîfi-i hem-kadeh dil hâsidin [eyle] şereh
Hoş teng teng otur ferah gen yerde *sür* dil *tengi* sen (ŞD/234)

(8) Beydak-ı hâl-i ruhun kim *sürdü* oyun üstüme
Vaktidir ey zülf-i ser-keş üstüme dön üstüme (NB/358): etmek

(9) Esrikliğüme bakma adum delüye takma

Esrikliğüm ezelden *'işreti sürüp* geldüm (YE/217)

Sür- fiili yukarıdaki örneklerden (7)'de *çek-*; (8)'de *et-*; (9)'da *et-*, *ilahi sohbet*te bulun- yan anlamlarında, *teng*, *oyun*, *'işret* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(10) Her lâhza tâze-rûy cevân olsa tan mıdır

Bir mihr-i mâh-rûy ile *sürer safâ* seher (NB/67)

(11) Ey gönlümün ârâmı hoş *sürelim* *eyyâmı* (ŞD/297)

(12) Ey Necâtî ömre *sürer* nitekim *Âb-ı Hayât*

Gül gibi pejmürde olmaz tâze divânım benim (NB/306)

Sür- fiili yukarıdaki örneklerden (10)'da *eyle-*; (11)'de *geçir-*; (12)'de ver- yan anlamlarında, *safâ*, *eyyâm*, *Âb-ı Hayât* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Çek-: *Tengi sür-* (1); *et-*: *Beğlik sür-* (2), *mekr sür-* (1), *oyun sür-* (1), *sohbetin sür-* (1), *râhatlık sür-* (1), *zevkin sür-* (1); *et-*, *ilahi sohbet*te bulun-: *'İşreti* (1); *eyle-*: *Safâ sür-* (2), *safaların sür-* (1), *safâsın sür-* (1); *geçir-*: *Ayş sür-* (1), *demi sür-* (2), *devrân* (1), *devrânını* (1), *devrânunu* (1), *dirlik* (3), *eyyâmı sür-* (1), *hükmi sür-* (1), *hükmini sür-* (1), *hükmini sür-* (1), *ömr* (1), *'ömri* (1), *'ömür* (1). *ver-*: *Âb-ı Hayât sür-* (2).

42.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Sür- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

42.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Sür- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. *Nesne + yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(13) Bûsen ölünce bana dirlik yeter

Ömre *sürer* dostum *âb-ı Hayât* (NB/163)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (18)'te nesne konumundaki *âb-ı Hayât* isim unsurunun bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura (bana) yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Âb-ı Hayât (2).

42.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 16 farklı isim unsuruyla 30 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(14) Ey Necâtî yârın ile dünyada *sürdün safâ*

Hak sana verdi murâdın hayra döndü işlerin (NB/281)

(15) Âşık *sürer* safâyile *dîdâr sohbetin*

Sôfî bucakda cennet umar erba'ın ile (ŞD/256)

Yukarıda (14) ve (15)'te isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *sür-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ayş (1), *beğlik* (2), *devrân* (1), *dirlik* (3), *mekr* (1), *oyun* (1), *ömr* (1), *'ömür* (1), *râhatlık* (1), *safâ* (2).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Demi (1), devrânını (1), devrânunu (1), eyyâmı (1), hükmi (1), hükmini (1), hükümünü (1), 'işreti (1) 'ömri (1), safaların (1), safâsın (1), sohbetin (1), tengi (1), zevkin (1).

42.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

42.4.1. Sürül-

Sür- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –I- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 4 tanedir. *Hâl, kaygu, 'ömr* olmak üzere 3 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler temel anlam + yan anlam şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *süril-* fiilinin yüklendiği görev gerçekleştirme ve tamlayıcıya yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(23) Gör ne *hâller sürülür* halk üstine
Hâhi düşmânına hâhî dostına (G/785)

(24) Çün gönülden *kaygu küllî sürile*
Renci anuñ sağlığa degşürile (G/617)

Hâl, kaygu isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örnekte isim unsurları fiilin öznesi konumundadır. *Süril-* fiili yukarıdaki örnekte (23)'de *gel-*, *uğra-*; (24)'de *uzaklaştır-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Geç: 'ömrüm (1); geçir-: Ömr (1), gelmek, uğra-: Hâller (1); uzaklaştır-: kaygu (1).

43. TÖK- / DÖK-

43.1. Anlamları

TaS'da fiilin⁸⁸ anlamları 1. *Bırakmak, terketmek, atmak.* 2. *Sarfetmek, harcetmek* olarak gösterilir. (TaS: Bkz Tök-/Dök-)

Taradığımız metinlerde *tök-/dök-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *dağıt-; sarfet; söyle-; yağdır-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

43.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁸⁹

Tök-/Dök- fiilinin tararılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 9 farklı isimle toplam 34 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Tök-/Dök- fiili 7 farklı isimle 23 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Gonce yâkût ola vü bergi zümürüd güli la'1

Ebr-i lutfi *döke* ger gül-şene *bârân-ı kerem* (CS/25)

(2) Egrek aydur: Mere Ters Uzamış baş kesüp *kan tökmek* hüner-midür

didi (DK/225)

Tök-/Dök- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *bârân-ı kerem, kan* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dök-

Bârân (1), bâran-ı kerem (1), emek (1), hân (1), hûn (1), kan (10), yaş (6).

Tök-

⁸⁸ Timurtaş (2005: 74-75) ve Özkan (2000: 106) EAT'de ince sıradan kelimelerin başındaki /t/'ler /d/'ye dönüşürken, kalınsıradan kelimelerdeki /t/ler korunmuştur.

⁸⁹ Kahraman (1996: 140) *dök--* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *tök-/dök--* fiilinin ismin sadece *yalın* ve *yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Kan (1), yaş (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Tök-/Dök- fiili 5 farklı isimle 11 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(3) Turdı evine gider ol kaygulu

Gözlerinden *yaş töker* tolu tolu (YZ/101)

(4) Hattuñ iy döst getürdi yine tezvîr-ile âh

Kanımı dökmek için hüccet elümden ne gelür (CS/71)

Tök-/Dök- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *yaş*, *kan* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dök-

Derdini (1), göz yaşın (1), göz yaşların (1), gözüm yaşın (1), kanım (4), kanımı (1), yaşı (1), yaşlarum (1).

43.3. İsim + fiil ilişkileri

43.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁹⁰

Taranılan metinlerde *Tök-/Dök-* fiilinin 9 farklı isim unsuruyla 34 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

43.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Tök-/Dök- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 7 farklı isim 23 örnekte, 5 farklı isim ise 11 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) Yine işit Resûlüñ hâlin iy cân

O kâfirler dilerler *dökeler kan* (KE/29)

⁹⁰ Öztürk (2008:1043,1059,1059) *dök-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

(6) Her gice aglayup *yaşı* seyyâresin *döker*

Beñzer gözine girdi semânuñ duhân-ı şem‘ (CS/133)

Yukarıdaki örneklerden (5)’de *kan* isminin yalın, (6)’da ise *yaş* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dök-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bârân (1), bâran-ı kerem (1), emek (1), hân (1), hûn (1), kan (10), yaş (6).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I)

Derdini (1), göz yaşın (1), göz yaşların (1), gözüm yaşın (1), kanım (4), kanımı (1), yaşı (1), yaşlarım (1).

Tök-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kan (1), yaş (1).

43.3.2. Anlam ilişkileri

Tök-/Dök- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

43.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

43.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 5 farklı isimle 5 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Tök-/Dök-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *dağıt-* (1); *sarfet-* (1); *söyle-* (1); *yağdır-* (1) olmak üzere 4 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(7) Yerde yeni cân verir irden çürümüş ölüye

Cur’a kim Sultân Murâd ibn-i Muhammed *Hân döker* (ŞD/155)

(8) Dağlar aşup berye söküp irak yire *emek döküp*

İstedüğün bunda iken bu ne ‘aceb sefer durur (YE/105)

(9) Ben sana hâlim ağladığım zahmet olmasın
Bir hasta kim tabibe gele *derdini döker* (NB/426)

(10) Ger lutfi sehâbı *döke bârânı* terahhum
Kim katresidür cürm-i cihân ‘afvine evfâ (CS/24) yağdırmak

Tök-/Dök- fiili yukarıdaki örneklerden (7)’de *dağıt-*; (8)’de *sarfet-*; (9)’da *söyle-*; (10)’da *yağdır-* yan anlamlarında, *hân*, *emek*, *derd*, *bârân* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Dağıt-: *Hân (1)*; *sarfet-*; *Emek (1)*; *söyle-*: *Derdini (1)*; *yağdır-*: *Bârânı (1)*, *bâran-ı kerem (1)*.

43.3.2. Mecaz anlam ilişkisi

43.3.2.1. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Tök-/Dök- fiilinin 3 örnekte 30 farklı isim unsuruyla mecaz anlam ilişkisi etrafında öncelik - sonralık ve nedensellik ilişkileri içerisinde metonomik anlamlı birleşik fiil yapıları oluşturduğu tespit edilmiştir.

(11) Bu resme göz yaşı ciğeri bahrı *hûn döker*
Kanlı ciğerde katre kadar nem bulunmadı (ŞD/275)

Kaynak = hûn dök- → hedef = öldür-

Kanın dök- birleşigi öldürme sonucu ortaya çıkması muhtemelen bir durumdur. Bu yönüyle örnekte sebep-sonuç ilişkisine dayanan metonimik bir ifade vardır.

(12) *Döküp zerrîn yüzüme yaşlarum sîm*
Seni sayd itmek ister sîm ü zerle (CS/210)

Kaynak = yaşlarum dök- → hedef = akıt-, ağla-

Yukarıdaki beyitte ağla- anlamı taşıyan yaş dök- birleşiginde yaş kelimesi gözyaşı için kullanılmıştır. Bu yönüyle bütün kastedilip parçanın söylendiği görülür.

Örnekleri:

Akıt-, ağla-: *Göz yaşın dök- (1)*, *göz yaşların dök- (1)*, *gözüm yaşın dök- (1)*, *yaş dök- (6)*, *yaş tök- (1)*, *yaşı dök- (1)*, *yaşlarum dök- (1)*; *öldür-*: *Hûn dök- (1)*, *kan dök- (10)*, *kan tök- (1)*, *kanım dök- (4)*, *kanımı dök- (1)*.

43.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Tök-/Dök- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

43.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 9 farklı isim unsuruyla 34 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Tök-/Dök- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 7 farklı isim 23 örnekte, 5 farklı isim ise 11 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(13) Gördiler kim ol yigit kim baş kesüpdür *kan döküpdür* (DK/120)

(14) Eşiğinde ahım işiten *döker gözyaşların*

Nitekim kible yeli esse firâvân yağdırır (NB/242)

Yukarıdaki örneklerden (13)'te *kan* isminin yalın, (14)'de ise *gözyaşı* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dök-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Bârân (1), bâran-ı kerem (1), emek (1), hân (1), hûn (1), kan (10), yaş (6).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Derdini (1), göz yaşın (1), göz yaşların (1), gözüm yaşın (1), kanım (4), kanımı (1), yaşı (1), yaşlarım (1).

Tök-

Yalın hâl ile kullanılışı

Kan (1), yaş (1).

43.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

43.4.1. Tökül-/ Dökül-

Tök-/ Dök- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki *-l-* ile genişlemiş örneklerinin sayısı 3'dür. *Günâh, kan, yaş* olmak üzere 3 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *günâh* örneklerinde temel anlam + yan anlam ve *kan* ve *yaş* örneklerinde ise ad aktarması (metonimi) şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *tökül-/dökül-* fiilinin yüklendiği görev pasiflik- meçhullük dolayısıyla gerçekleşme olarak karşımıza çıkmaktadır:

- (15) Vêrür-isevüz salavât biz arı
Töküle bizden *günâh* ne kim varı (YZ/83)
- (16) Hasretinden sanemâ bağrımıza *kan dökülür*
San ki Nûh âfetidir bahrına tûfân dökülür (ŞD/164)

Tökül-/Dökül- fiili yukarıdaki örneklerden (15)'de *kurtul-, sız hale gel-* yan anlamlarında kullanılmıştır. (16) örneğinde ise, kaynak unsur olan kanın hedef unsurlar, yani kastedilenler bakımından *öldür-* şeklinde yorumlanması mümkündür.

Örnekleri:

Yalın hâli ile kullanılışı:

Günâh (2), *kan* (2), *yaş* (1).

44. TUR- / DUR-

44.1. Anlamları

Tur/ Dur- fiili⁹¹ TaS'da 1. *Kıyam etmek, ayağa kalkmak.* 2. *Vaz geçmek, geri durmak.* 3. *Kurulmak, yapılmak.* 4. *Karşı durmak, karşı koymak.* 5. *Bağlanmak, kendini vermek, mülâzemet etmek.* 6. *Kopmak, meydana gelmek.* 7. *Yaşamak, çok yaşamak.* 8. *Erişmek, yerleşmek* anlamlarıyla geçer (TaS: Bkz Dur-/Tur-).

Taradığımız metinlerde *tur-/dur-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *et-*; *karşı çık-*,*karşı ol-*; *ol-*, *bulun-*; *sözünü yerine getir-*; *sus-*, *sessiz halde bulun-*; *uyan-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

44.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁹²

Tur-/Dur- fiilinin taranılan metinlerde yalın, yükleme, yönelme, bulunma ve ayrılma hâlindeki 122 farklı isimle toplam 140 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Tur-/Dur- fiili 96 farklı isimle 119 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Hüsnünün pertevine Şeyhî *mukâbil durıcak*
Sanasın şem' ile pervâne bir araya gelir (ŞD/174)
- (2) Kavl ü ikrârına *durmaz* ahd ü peymânı *yalan*
Bî-vefâlar çok durur illâ selâm olsun sana (NB/152)

Tur-/Dur- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *mukâbil*, *yalan* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dur-

⁹² Kahraman (1996: 83) *tur-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *tur-/dur-* fiilinin ismin sadece *yalın* ve *yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

'Âlem (1), 'âşık (1), âfet (1), âsumân (1), ay (1), ayb (1), bayram (1), belâ (1), berâber (1), bezm (1), bir (2), bühtân (1), cân (1), çok (1), dek (2), dekeş (1), deni (1), dîdâr (1), diri (1), dogru (3), dört (1), düz (1), epsem (1), etmiş (1), fedâ (1), gaddâr (1), ganî (1), gizletmiş (1), gufrân (1), hak (1), hâkim (2), hayrân (1), hâzır (1), hevâ (1), hikmet (1), hoş (2), 'ibret (1), kâbil (1), kâdir (1), karşı (1), karşı (2), kas'an (1), kâyim (1), kim (2), konmuş (1), kuçmuş (1), kudret (1), kullık (2), külli (1), lâyük (1), mahal (1), mahfil (1), mâhi (1), mâr (1), mâyil (1), merhem (1), mestane (1), mey (1), mu'allak (1), mu'teber (1), mukâbil (1), müşk (1), müştâk (1), ne (1), râh (1), rahîm (1), rahmân (2), rahmet (1), râzı (1), revâ (1), rûz u hümayın (1), sah (1), sâyil (1), ser-nigûn (2), sultân (2), şol (1), tâ'at (1), tahayyülât (1), taş (1), ten (2), tevbe (1), toy (1), tut (1), uşbu (1), vâcib (2), vesvâs (1), ya'kûb (1), yakın (1), yalan (1), yir (1), yok (6), zî bay (1).

Tur-

At (1), bünyâmîn (1), dâyim (1), karşı (1), mukâbil (1), tamâm (1), yûsuf (2), zulmet (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Tur-/Dur- fiili 6 farklı isimle 6 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

- (3) Hayrân oldum tañladum göreliden
Peygâmbere *aslı-durur* anı eden (YZ/241)
- (4) Zîra kim hikmet Çalap nutkı-durur
Pes delîli mü'minüñ *sıdkı-durur* (G/567)

Tur-/Dur- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *asl*, *sıdk* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dur-

Aslı (1), *haşmı* (1), *nutkı* (1), *oglanlarum* (1), *rif'atin günü* (1), *sıdkı* (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Tur-/Dur- fiili 4 farklı isimle 9 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

- (5) Çü peymân-ıla 'ahde turmayıcak
Pes idüp 'ahd ü peymânı n'idersin (CS/174)

(6) ‘Âr degül mi *turavuz tapusuna*

Yâ varavuz biz anuñ kapusına (YZ/87)

Tur-/Dur- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)’de ‘*ahd, tapu* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dur-

Ahde (1), yirine (1).

Tur-

‘Ahde (1), ahbine (1), mâ-cerâya (1), tapuya (3), tapusuna (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Tur-/Dur- fiili 4 farklı isimle 4 örnekte ismin bulunma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(7) *Dillerinde durmadın* Allah adı

Her birinüñ gönli tolmış ‘ışk odı (G/893)

(8) ‘Âfet kamu nefis oldu vücûdun adem et kim

Kahrında durur lutfu fenâsında bekâsı (ŞD/43)

Tur-/Dur- fiili, yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)’de *dil, kahr* isimlerinin bulunma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dur-

Dillerinde (1), kahrında (1), pusuda (1), yolda (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Tur-/Dur- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(9) Bünyâmîn eydür aslum *ken ‘ândan-durur*

Uş gelişim benüm hem andan-durur (YZ/221)

(10) Nergis çemende tan mıdır ederse âba meyl

Kaçan ki *uykudan dura* ister humâr âb (NB/57)

Tur-/Dur- fiili, yukarıdaki örneklerden (9) ve (10)’da *ken ‘ân, uyku* isimlerinin ayrılma hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dur-

Andan (1), ken ‘ândan (1), uykudan (1).

44.3. İsim + fiil ilişkileri

44.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁹³

Taranılan metinlerde *Tur-/Dur-* fiilinin 122 farklı isim unsuruyla 140 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru tamlayıcı ve zarf görevindedir.

44.3.1.1. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Tur-/Dur- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâlindeki 4 farklı isim 9 örnekte, 4 farklı isim ise 24 örnekte bulunma hâlinde, 2 farklı isim 2 örnekte ayrılma hâlinde tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

(11) Gümüş-üçün olsa dise yıl tamâm olmadın gümüş helâl olsa altun kalsa
virdüğü gümüş altun *yirine durmaz* (M/229)

(12) Âfet kamu nefis oldu vücûdun adem et kim
Kahrında durur lutfu fenâsında bekâsı (ŞD/43)

(13) Bünyâmîn eydür aslum ken ‘ândan-durur
Uş gelişim benüm hem *andan-durur* (YZ/221)

Yukarıdaki örneklerden (11)’de *yir* isminin yönelme, (12)’de ise *kahr* isminin bulunma, (13)’de o isim unsurunun ayrılma hâli almış şekilleriyle tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dur-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ahde (1), yirine (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Dillerinde (1), kahrında (1), pusuda (1), yolda (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Andan (1), ken ‘ândan (1), uykudan (1).

Tur-

⁹³ Öztürk (2008:1037,1055,1071) *tur-/dur-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

'Ahde (1), ahbine (1), mâ-cerâya (1), tapuya (3), tapusuna (1)

44.3.1.2. Zarf + yüklem dizilişinde

Tur-/Dur- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 96 farklı isim 119 örnekte, 6 farklı isim ise 6 örnekte yükleme hâlde zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

(14) Kavlı ü ikrârına *durmaz* ahd ü peymânı *yalan*

Bî-vefâlar çok durur illâ selâm olsun sana (NB/152)

(15) Zîrâ kim hikmet Çalap nutkı-durur

Pes delîli mü'minüñ *sıdkı-durur* (G/567)

Yukarıdaki örneklerden (14)'de *yalan* isminin yalın, (15)'de ise *sıdk* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

'Âlem (1), 'âşık (1), âfet (1), âsumân (1), ay (1), ayb (1), bayram (1), belâ (1), berâber (1), bezm (1), bir (2), bühtân (1), cân (1), çok (1), dek (2), dekeş (1), deni (1), dîdâr (1), diri (1), doğru (3), dört (1), düz (1), epsem (1), etmiş (1), fedâ (1), gaddâr (1), ganî (1), gizletmiş (1), gufrân (1), hak (1), hâkim (2), hayrân (1), hâzır (1), hevâ (1), hikmet (1), hoş (2), 'ibret (1), kâbil (1), kâdir (1), karşı (1), karşı (2), kas'an (1), kâyim (1), kim (2), konmuş (1), kuçmuş (1), kudret (1), kulluk (2), külli (1), lâyük (1), mahal (1), mahfil (1), mâhi (1), mâr (1), mâyil (1), merhem (1), mestane (1), mey (1), mu'allak (1), mu'teber (1), mukâbil (1), müşk (1), müştâk (1), ne (1), râh (1), rahîm (1), rahmân (2), rahmet (1), râzı (1), revâ (1), rûz u hümayın (1), sah (1), sâyil (1), ser-nigûn (2), sultân (2), şol (1), tâ'at (1), tahayyülât (1), taş (1), ten (2), tevbe (1), toy (1), tut (1), uşbu (1), vâcib (2), vesvâs (1), ya'kûb (1), yakın (1), yalan (1), yir (1), yok (6), zî bay (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Ash (1), haşmu (1), oğlanlarum (1), nutkı (1), rif'atin günü (1), sıdkı (1).

Tur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

At (1), bünyâmîn (1), dâyim (1), karşı (1), mukâbil (1), tamâm (1), yûsuf (2), zulmet (1).

44.3.2. Anlam ilişkileri

Tur-/Dur- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

44.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

44.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 121 farklı isimle 139 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Tur-/Dur-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *et-* (4); *karşı çık-, karşı ol-* (4); *ol-, bulun-* (129); *sözünü yerine getir-* (3); *sus-, sessiz halde bulun-* (1); *uyan-* (1) olmak üzere 6 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (16) ‘Âr degül mi *turavuz tapusuna*
Yâ varavuz biz anuñ kapusına (YZ/87)
- (17) Bizden güçlüler gördük anda varup
Söylemedük korhudan *karşu turup* (YZ/247)
- (18) Secde güneş yüzüne *vâcib durur* ki derler
Âyine sûretinin âyîne-i Hudâyî (ŞD/294)

Tur-/Dur- fiili yukarıdaki örneklerden (16)’da *et-*; (17)’de *karşı çık-, karşı ol-*; (18)’de *ol-, bulun-* yan anlamlarında, *tapu, karşı, vâcib* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (19) Demişti öldürem seni ferah ol tîğ-i hışmımla
Diriğa *ahdine turmaz* sanasın Karamanlıdır (NB/181)
- (20) Lebini sorduguma gamzesi çeker hancer
Didi ki söyleme ayruk dilüñ tut *epsem dur* (CS/105)
- (21) Nergis çemende tan mıdır ederse âba meyl
Kaçan ki *uykudan dura* ister humâr âb (NB/57)

Tur-/Dur- fiili yukarıdaki örneklerden (19)'de *sözünü yerine getir-*; (20)'de *sus-*, *sessiz halde bulun-*; (21)'de *uyan-yan* anlamlarında, *ahd*, *epsem*, *uyku* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Et-: *Tapuya tur-* (3), *tapusuna tur-* (1); karşı çık-, karşı ol-: *Karşı dur-* (1), *karşu dur-* (2), *karşu tur-* (1); ol-, bulun-: *'Âlem dur-* (1), *andan dur-* (1), *'âşık dur-* (1), *âfet dur-* (1), *aslı dur-* (1), *âsumân dur-* (1), *at tur-* (1), *ay dur-* (1), *ayb dur-* (1), *bayram dur-* (1), *belâ dur-* (1), *berâber dur-* (1), *bezm dur-* (1), *bir dur-* (2), *bühtân dur-* (1), *bünyâmîn tur-* (1), *cân dur-*(1), *çok dur-* (1), *dâyim tur-* (1), *dek dur-* (2), *dekeş dur-* (1), *deni dur-* (1), *dîdâr dur-* (1), *dillerinde dur-* (1), *diri dur-* (1), *dogru dur-* (3), *dört dur-* (1), *düz dur-* (1), *etmiş dur-* (1), *fedâ dur-* (1), *gaddâr dur-* (1), *ganî dur-* (1), *gizletmiş dur-* (1), *gufrân dur-* (1), *hak dur-* (1), *hâkim dur-* (2), *haşmu dur-* (1), *hayrân dur-* (1), *hâzır dur-* (1), *hevâ dur-* (1), *hikmet dur-* (1), *hoş dur-* (2), *'ibret dur-* (1), *kâbil dur-* (1), *kâdir dur-* (1), *kahrında dur-* (1), *kas'an dur-* (1), *kâyim dur-* (1), *ken'ândan dur-* (1), *kim dur-* (2), *konmuş dur-* (1), *kuçmuş dur-* (1), *kudret dur-* (1), *kullık dur-* (2), *küllî dur-* (1), *lâyık dur-* (1), *mâ-cerâya tur-* (1), *mahal dur-* (1), *mahfil dur-* (1), *mâhi dur-* (1), *mâr dur-* (1), *mâyil dur-* (1), *merhem dur-* (1), *mestane dur-* (1), *mey dur-* (1), *mu'allak dur-* (1), *mukâbil tur-* (1), *mu'teber dur-* (1), *mukâbil dur-* (1), *müşk dur-* (1), *müştâk dur-* (1), *ne dur-* (1), *nutkı dur-* (1), *pusuda dur-* (1), *oglanlarum dur-* (1), *râh dur-* (1), *rahîm dur-* (1), *rahmân dur-* (2), *rahmet dur-* (1), *râzı dur-* (1), *revâ dur-* (1), *rif'atin günü dur-* (1), *rûz u hümayın dur-* (1), *sah dur-* (1), *sâyil dur-* (1), *ser-nigûn dur-* (2), *sıdkı dur-* (1), *sultân* (2), *şol* (1), *tâ'at dur-* (1), *tahayyülât dur-* (1), *tamâm tur-* (1), *taş dur-* (1), *ten dur-* (2), *tevbe dur-* (1), *toy dur-* (1), *tut dur-* (1), *uşbu dur-* (1), *vâcib dur-* (2), *vesvâs dur-* (1), *ya'kûb dur-* (1), *yakın dur-* (1), *yalan dur-* (1), *yir dur-* (1), *yirine dur-* (1), *yok dur-* (6), *yolda dur-* (1), *yûsuf tur-* (2), *zî bay dur-* (1), *zulmet tur-* (1); *sözünü yerine getir-*: *Ahde dur-* (1), *'ahde tur-* (1), *ahdine tur-* (1); *sus-*, *sessiz halde bulun-*: *epsem dur-* (1); *uyan-*: *Uykudan dur-* (1).

44.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

44.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Tur-/Dur- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 1 farklı isimle 1 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *Allahın emirlerini dinle-* anlamını karşıladığı görülür.

- (22) Niçe devrân kim anda rahle urdun
Okuyup ‘aşr u âyet *yolda durdun* (YE/383)

Kaynak = yolda dur- → hedef = Allahın emirlerini dinle-

Yol burda gerçek anlamında değildir. Yol insanı bir yerden bir yere ulaştıran mekan üzerinde fiziki bir düzlemdir. Beyitten anlaşıldığı kadarıyla cümlede *yol Allahın emirleridir* metaforik bir kavramlaştırması mevcuttur. Bu açıdan da *yolda durmak* birleşik fiilinin bu kavramlaştırmaya dayalı olarak Allahın emirlerini dinle-anlamını taşıdığı kanaatindeyiz.

Örnekleri:

Allahın emirlerini dinle-: *Yolda dur- (1)*.

44.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Tur-/Dur- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

44.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 114 farklı isim unsuruyla 130 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Fiilin 4 farklı isim unsuruyla 4 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

- (23) Gümüş-üçün olsa dise yıl tamâm olmadın gümüş helâl olsa altun kalsa
virdüğü gümüş altun *yirine durmaz* (M/229)

- (24) Âfet kamu nefis oldu vücûdun adem et kim
Kahrında durur lutfu fenâsında bekâsı (ŞD/43)
- (25) Nergis çemende tan mıdır ederse âba meyl
Kaçan ki *uykudan dura* ister humâr âb (NB/57)

(23), (24) ve (25) örneklerinde *tur-/dur-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin söylenmeyen nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümlelerin nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği durumu edinmektedir.

Örnekleri:

Dur-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Yirine (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Dillerinde (1), kahrında (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Uykudan (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

Tur-/Dur- fiili 126 örnekte 110 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin nesnesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın ve yükleme hâlde bulunmaktadır.

- (26) Kul huvallahû ahad hakkı vü Rahmanü'r-rahîm
Kim kemâl-i kudretinde *yok durur* noksânlar (ŞD/158)
- (27) Zîrâ kim hikmet Çalap nutkı-durur
Pes delîli mü'minüñ *sıdkı-durur* (G/567)

Yukarıda örneklerde de *tur-/dur-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümlelerin nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği durumu edinmektedir.

Örnekleri:

Dur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Âlem (1), 'âşık (1), âfet (1), âsumân (1), ay (1), ayb (1), bayram (1), belâ (1), berâber (1), bezm (1), bir (2), bühtân (1), cân (1), çok (1), dek (2), dekeş (1), deni (1), dîdâr (1), diri (1), dogru (3), dört (1), düz (1), epsem (1), etmiş (1), fedâ (1), gaddâr (1), ganî (1), gizletmiş (1), gufrân (1), hak (1), hâkim (2), hayrân (1), hâzır (1), hevâ (1), hikmet (1), hoş (2), 'ibret (1), kâbil (1), kâdir (1), karşı (1), karşı (2), kas'an (1), kâyim (1), kim (2), konmuş (1), kuçmuş (1), kudret (1), kullık (2), külli (1), lâyük (1), mahal (1), mahfil (1), mâhi (1), mâr (1), mâyil (1), merhem (1), mestane (1), mey (1), mu'allak (1), mu'teber (1), mukâbil (1), müşk (1), müştâk (1), ne (1), râh (1), rahîm (1), rahmân (2), rahmet (1), râzı (1), revâ (1), rûz u hümayın (1), sah (1), sâyil (1), ser-nigûn (2), sultân (2), şol (1), tâ'at (1), tahayyülât (1), taş (1), ten (2), tevbe (1), toy (1), tut (1), uşbu (1), vâcib (2), vesvâs (1), ya'kûb (1), yakın (1), yalan (1), yir (1), yok (6), zî bay (1).*

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Ash (1), haşmu (1), nutkı (1), oğlanlarum (1), rif'atin günü (1), sıdkı (1).

Ayrılma hâli ile kullanılışı (+DAn):

Ken'ândan (1).

Tur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

At (1), bünyâmîn (1), dâyim (1), karşı (1), mukâbil (1), yûsuf (2).

44.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 8 farklı isim unsuruyla 10 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme ve bulunma hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(29) Sana mütaba'at için *kıyama durdu* şecer

Rükû'a vardı sipihr ü sücûda indi cibâl (NB/45)

(30) Zülf ü ruhsarın arasında hat-ı kâfir-kiş

Benzer ol leşkere kim *pusuda durup* ala dil (NB/80)

Yukarıda (29) ve (30)'da isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *tur-/dur-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Dur-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ahde (1), ahdine (1), kıyama (1), yolda (1).

Bulunma hâli ile kullanılışı (+DA):

Pusuda (1).

Tur-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

'Ahde (1), mâ-cerâya (1), tapusuna (1), tapuya (3).

45. UĞRA-

45. 1. Anlamları

TaS'da fiilin 1. *Tesadüf etmek, raslamak, rast gelmek.* 2. *Karşılaşıp geçmek, uzaklaşmak.* 3. *Üstüne varmak, birden hücum etmek, saldırmak* anlamları taşır (TaS: Bkz Uğra-).

Taradığımız metinlerde *uğra-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *-len-* ekiyle karşılanabilecek fiilleştirme görevi yanında *düş-*; *-e kavuş-*;; *et-*; *gel-*; *maruz kal-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

45.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁹⁴

Uğra- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 14 farklı isimle toplam 19 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Uğra- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(1) Derde sataşdı tanlaman âhın Necâti'nin

Hâşâke *ateş uğradı* lâbüd duhân olur (NB/192)

(2) Gendüye bir zahmet ya bir *renc uğraya* dise yise kefâret vâcib olmaz

(M/242)

Uğra- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *ateş*, *renc* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ateş (1), renc (1).

⁹⁴ Esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan Kahraman (1996: 83) *uğra-* fiilinin *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *uğra-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Uğra- fiili 12 farklı isimle 17 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(3) Hem âhiretde dahı ol sıfatuñ ‘*azâbına ugrar* (M/144)

(4) Bir katı sudur yine hem ol honuñ

Susayıçak *zahmete ugrar* tenüñ (G/1007)

Uğra- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de ‘*azâb*, *zahmet* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

‘*Azâba* (3), ‘*azâbına* (1), *belâsına* (1), *derde* (2), *derd ü belâya* (1), *devlete* (2), *duzağa* (1), *gavgâlara* (1), *gussaya* (1), *hâle* (1), *pâdişâhlığa* (1), *tamuya* (1), *zahmete* (1).

45.3. İsim + fiil ilişkileri

45.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁹⁵

Tarımlan metinlerde *uğra-* fiilinin 14 farklı isim unsuruyla 17 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde *özne*, *tamlayıcı* görevindedir.

45.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Uğra- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalnız hâldeki 2 farklı isim 2 örnekte özne unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) Gendüye bir zahmet ya bir *renc ugraya* dise yise kefâret vâcib olmaz (M/242)

(6) Derde sataşdı tanlaman âhın Necâti’nin

Hâşâke *ateş uğradı* lâbüd duhân olur (NB/192)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)’da ise *renc* ve *ateş* isimlerinin yalnız hâli ile özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

⁹⁵ Öztürk (2008:1037,1055,1071) *uğra-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ateş (1), renc (1).

45.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Uğra- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumundaki 12 farklı isim 17 örnekte yönelme hâlinde kullanılmıştır.

- (7) Bilmezlik ile *uğramışın dil belâsına*
Yâ Rabbi bana bir dil-i agâhdan meded (NB/173)
- (8) *Ugrayup derd ü belâya cân ü dil*
İrmedi bir dem devâyâ cân ü dil (CS/153)

Yukarıdaki (7) ve (8) örneklerinde *dil belâsı, derd ü belâ* isimleri *uğra-* fiilinin tamlayıcısı konumundadır.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

'Azâba (3), 'azâbına (1), belâsına (1), derde (2), derd ü belâya (1), devlete (2), duzağa (1), gavgâlara (1), gussaya (1), hâle (1), pâdişâhlığa (1), tamuya (1), zahmete (1).

45.3.2. Anlam ilişkileri

Uğra- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

45.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

45.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 14 farklı isimle 19 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Uğra-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan

anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *düş-* (2); *-e kavuş-*, *-len-* ekiyle (3); *et-* (3); *gel-* (1); *maruz kal-* (10) olmak üzere 5 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(9) Bu yol yavlak uzakdur dünyâ ana duzakdur

Bu *duzağa uğrayan* komaya kılavuzın (YE/237)

(10) Kim girü dirilecek ulu *devlete* veyâ *pâdişâhlığa uğrayısarsın* dirler
(M/148)

(11) Bir katı sudur yine hem ol honuñ

Susayıçak *zahmete ugrar* tenüñ (G/1007)

Uğra- fiili yukarıdaki örneklerden (9)'da *düş-*; (10)'da *-e kavuş-*, *-len-* ekiyle ; (11)'de *et-* yan anlamlarında, *devlet*, *pâdişâhlık*, *zahmet* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(12) Gendüye bir zahmet ya bir *renc ugraya* dise yise kefâret vâcib olmaz
(M/242)

(13) Lezzetden mahrûm olup ulu *gussaya* ve '*azâba uğramaga* razı olmaya
(M/303)

Uğra- fiili yukarıdaki örneklerden (12)'de *gel-*; (13)'de *-e maruz kal-* yan anlamlarında, *renc*, *gussa*, '*azâb* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Düş-: *Ateş uğra-* (1), *duzağa uğra-* (1); *-e kavuş-*, *-len-* ekiyle: *Devlete uğra-* (2), *pâdişâhlığa uğra-* (1); *et-*: *Gavgâlara uğra-* (1), *tamuya uğra-* (1), *zahmete uğra-* (1); *gel-*: *Renc uğra-* (1), *maruz kal-*, *-len-*: '*Azâba uğra-* (3), '*azâbına uğra-* (1), *belâsına uğra-* (1), *derde uğra-* (2), *derd ü belâyâ uğra-* (1), *gussaya uğra-* (1), *hâle uğra-* (1).

45.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Uğra- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye ve tamlayıcıya yükleme şeklinde görülmektedir.

45.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 12 farklı isim unsuruyla 17 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yönelme hâlinde bulunmaktadır.

(14) Düşmenler içre niçe ‘aceb *hâle ugradum*

Bir dost kim eyleye bir merhabâ dirig (CS/36)

(15) Baña ‘âsî olmak sizi helâk ider *tamuya ugradur* (M/311)

(14) ve (15) örneklerinde *uğra-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümledeki öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

‘Azâba (3), ‘azâbına (1), belâsına (1), derde (2), *derd ü belâyaya* (1), devlete (2), duzağa (1), *gavgâlara* (1), *gussaya* (1), *hâle* (1), *pâdişâhliga* (1), *tamuya* (1), *zahmete* (1).

45.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 2 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

Uğra- fiili 2 örnekte 2 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *özne + yüklem* şeklinde görülür. Özne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(16) Derde sataşdı tanlaman âhın Necâti’nin

Hâşâke *ateş uğradı* lâbüd duhân olur (NB/192)

(17) Gendüye bir zahmet ya bir *renc ugraya* dise yise kefâret vâcib olmaz (M/242)
Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (16) ve (17)'de özne konumundaki *ateş* ve *renc* isim unsurlarının bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura (kendisine) yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ateş (1), renc (1).

45.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

45.4.1. Uğrat-

Uğra- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki – t- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 3 tanedir. '*Azabına, belâ, kara gün* olmak üzere 3 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler '*azabına* ve '*belâ* örneklerinde temel + yan anlam, *kara gün* örneğinde ise deyim aktarması (metafor) şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *uğrat-* fiilinin yüklendiği görev nesneye yükleme ve gerçekleştirme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(18) Kaddümi cevr ü cefâ-yı 'ışk-ıla kılup dü-tâ

Bini *ugradan belâya* ol kad-i bâlâ-y-ıdı (CS/211)

Belâ isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örnekte isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır. *Uğrat-* fiili yukarıdaki örnekte *maruz bırak-*, *düşür-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

(19) Gözümden ırdı münevver yüzün nigâr dirîg

Başıma *kara gün uğrattı* rûzgâr dirîg (ŞD/187)

(19) örneğinde *kara gün uğrat-* birleşik fiil yapısı mecaz anlam ilişkisi bakımından metaforik bir ifade taşıdığından hedef kavramı *belâ getir-*'dir.

Örnekleri:

Maruz bırakmak, düşür-: '*Azâbına (1), belâya (1); bela getir: kara gün (1).*

46. UR-/ VUR-

46.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları *yapıştırmak* olarak gösterilir (TaS: Bkz Ur-/Vur-).

Taradığımız metinlerde *ur-/vur-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *aç-*, *çırp-*; *al-*; *at-*. *bırak-*, *et-*; *biç-*, *et-*; *çiz-*, *yap-*; *dokun-*; *çıkart-*; *döndür-*; *dön-*, *et-*; *dur-*, *bulun-*, *yer et-*; *-e maruz kal-*; *et-*, *kıl-*; *gel-*; *hâle getir-*, *-len- eki*; *ile ile donat-*; *koy-*, *ver-*; *kur-*: *la-/le- ekiyle*; *sok-*, *batır-*; *söyle-*; *tak-*. *tut-*, *eyle-*, *kıl-*; *yap-*; *yaz-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

46.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı⁹⁶

Ur-/Vur- fiilinin tararılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 94 farklı isimle toplam 244 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ur-/Vur- 202 farklı isimle 81 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Gönlüm cânım aklım bilüm senün ile karâr ider
Pervâz ururlar dem-be-dem uçuban dosta gitmeğe (YE/65)
- (2) Sabâ irürdi meğer Şeyhî'ye saçın kokusun
Ki her *nefes* ki *urur* âlemi mu'attar eder (ŞD/141)

Ur-/Vur- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *pervâz*, *nefes* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur

Örnekleri:

Ur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

⁹⁶ Kahraman (1996: 286) *vur-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *vur-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme* ve *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Ad (1), âfet (2), âh (4), anbâr (2), ‘ayb (1), balk (1), bang (1), baş (1), bend (3), bünyâd (6), cevlân (6), çarh (3), dâg-ı belâlar (1), dâğ (1), darb (1), dem (9), depme (1), dest (3), dirnaklar (1), dil (1), diş (1), el (2), el (6), gerdûn (1), gölge (1), görmeze (1), gubâr (1), iksîr (1), kadem (3), kef (1), kılıç (1), kıymet (1), kilîd (2), kuhl/zemân (1), kulak (4), mahmuz (1), mekân (1), melceme (1), menber (1), merhem (3), mevc (5), minkâr (1), mühr (4), müşk ile anber (1), müşkîn (1), na‘ra (1), nefes (5), niş (1), od (11), ok (2), ok (1), pervâz (4), rahle (1), rakam (1), raks (5), resen (1), salâ (2), saykal (1), sema (1), sikke (1), sûr (3), şâne (3), şapala (1), ta‘na (2), ta‘ne (1), ta‘zîr (1), tâc (3), taht (2), tamga (1), temennâdir (1), terk (2), terkin (17), tîr (1), uyan (2), yakular (1), yara (1), yâre (1), zahm (4), zarb (2), zencîr (1).

Vur-

Ad (1), el (1), merhem (1), sovuik (1), taşra (1), tulâ (1), yaku (2), zift (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Fiil, 15 farklı isimle 24 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(3) İllâ zâhirde cihânuñ cismini

Altı günde *urdu* anuñ *resmini* (YE/697)

(4) Anuñ suyından dört vakiye içseler harâb eder *mazarratın* yürege *vurur* (MŞ/38)

Fiil yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *resim*, *mazarrat* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ur-

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Adı (1), demi (1), îmânun (2), kulağum (1), mahfili (1), menzili (1), merhemi (1), resmini (1), surını (1), terkin (5), yakuyı (1), yarayı (1), yaraların (1), zahmın (1).

Vur-

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Râhı (1), mazarratın (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Fiil, 8 farklı isimle 18 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(5) Ne ayda dâyire çekti izârının hattı
Ki *halka urdu* kamer nokta gibi râh bana (ŞD/97)

(6) Yusuf ile çâha inen *terâzûya* altun *vuran*
Keffesine basaduran Mısır ıssı sultân benem (YE/200)

Fiil yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *halk*, *terâzû* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ur-

Yönelme

Ayıklara (1), gönlüne (1), halka (1), hayme (2), mîzânına (1), oda (5), secdeye (2), zindâna (4), zindânuna (1).

Vur-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Terâzûya (1).

46.3. İsim + fiil ilişkileri

46.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁹⁷

Taranılan metinlerde *ur-/vur-* fiilinin 94 farklı isim unsuruyla 244 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde nesne, tamlayıcı, zarf görevindedir.

46.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Ur-/Vur- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında toplam 223 örnekte nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (7) Eşiğin *terkin urup* ben güneş-gâr
Dönüp bâğ-ı cinâna varsam olmaz (NB/253)
- (8) Sîne-i mecrûhuma gamzeñ *urur* çün *yarayı*
İy sanem çok görme ben bî-çâreye sen çâreyi (CS/230)

⁹⁷ Öztürk (2008: 1036, 1053, 1070,1079) *vur-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından özne +fiil, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Yukarıdaki örneklerden (7)'de *terkin* isminin yalın, (8)'de ise *çâre* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ad (1), âfet (2), âh (4), 'ayb (1), balk (1), bang (1), baş (1), bend (3), bünyâd (6), cevlân (6), çarh (3), dâg-ı belâlar (1), dâğ (1), darb (1), dem (9), depme (1), dest (3), dirnaklar (1), dil (1), diş (1), el (2), el (6), gerdûn (1), gölge (1), gubâr (1), iksîr (1), kadem (3), kef (1), kılıç (1), kıymet (1), kilîd (2), kuhl/zemân (1), kulak (4), mahmuz (1), mekân (1), melceme (1), menber (1), merhem (3), mevc (5), minkâr (1), mühür (4), müşk ile anber (1), na'ra (1), nefes (5), nîş (1), od (11), ok (2), ok (1), pervâz (4), rahle (1), rakam (1), raks (5), salâ (2), saykal (1), sema (1), sikke (1), sûr (3), şâne (3), şapala (1), ta'zîr (1), tâc (3), taht (2), tamga (1), ta'na (2), ta'ne (1), temennâdır (1), terk (2), terkin (17), tîr (1), uyan (2), yakular (1), yara (1), yâre (1), zarb (2), zencîr (1), zahm (4).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Adı (1), demi (1), îmânun (2), kulağum (1), mahfili (1), menzili (1), merhemi (1), resmini (1), surını (1), terkin (5), yakuyı (1), yarayı (1), yaraların (1), zahmın (1).

Vur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ad (1), el (1), merhem (1), sovak (1), taşra (1), tılâ (1), yaku (2), zift (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Râhı (1), mazarratın (1).

46.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Ur-/Vur- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında toplam 16 örnek tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

- (9) Dil garibin *urur ayaklara* zülfün gerçi kim
Eller üstüne tutarlar anı kim ola garib (NB/161)
- (10) Yûsuf ile çâha inen *terâzûya* altun *vuran*
Keffesine basaduran Mısır ıssı sultân benem (YE/200)

Fiil yukarıdaki örneklerden (9) ve (10)'da *ayak*, *terâzû* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ur-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ayaklara (1), gönlüne (1), halka (1), hayme (2), mîzânına (1), oda (5), secdeye (2), zindâna (4), zindânuna (1).

Vur-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Terâzûya (1).

46.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Ur-/Vur- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında toplam 5 örnek zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

- (11) Vey ne çâbük-bâzdur hindû benin kim zülfünü
Gâh *urur müşkîn* resen geh anberîn çenber düzer (ŞD/153)
- (12) Pes nebâtuñ yigregi bunlar-durur
Anuñ-ıçun halk anı *anbâr urur* (G/711)

Yukarıdaki örneklerden (11) ve (12)'de *müşkîn*, *anbâr* isimlerinin yalın hâli ile zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Vur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Anbâr (2), görmeze (1), müşkîn (1), resen (1).

46.3.2. Anlam ilişkileri

Ur-/Vur- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

46.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

46.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 209 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Ur-/Vur-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *aç-*, *çırp-* (1); *al-* (15); *at-* (18); *bırak-*, *et-* (24); *biç-*, *et-*, *çiz-*, *yap-* (1); *çıkar-* (2); *dokun-* (1); *dön-*, *et-* (5) *dur-*, *bulun-*, *yer et-* (2); *-e maruz kal-* (2); *et-*, *kıl-* (28); *gel-* (1); *hâle getir-*, *-len-* eki (7); *ile ile donat-* (14); *koy-*, *ver-* (8); *kur-* (4): *la-/le-* ekiyle (51); *sok-*, *batır-* (1); *söyle-* (1); *tak-* (5); *tut-*, *eyle-*, *kıl-* (2); *yap-* (1); *yaz-* (1).

- (13) Gönlüm cânım aklum bilüm senün ile karâr ider
Pervâz ururlar dem-be-dem uçuban dosta gitmeğe (YE/65)
- (14) Sabâ irürdi meğer Şeyhî'ye saçın kokusun
Ki her *nefes* ki *urur* âlemi mu'attar eder (ŞD/141)
- (15) Kurd yèyen oglumı hem yazgıl aña
Kardaşdır ol kim *urduñ zindânuna* (YZ/249)
- (16) Eşiğin *terkin urup* ben güneh-gâr
Dönüp bâğ-ı cinâna varsam olmaz (NB/253)

Ur-/Vur- fiili yukarıdaki örneklerden (13)'da *aç-,çırp-*; (14)'de *al-*; (15)'de *at-* yan anlamlarında, *pervâz*, *nefes*, *terkin* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (17) Ne ayda dâyire çekti izârının hattı
Ki *halka urdu* kamer nokta gibi râh bana (ŞD/97)
- (18) *Taşra vura* gıdâlardan evvel şarâb-ı nîlüfer ya şekerile arpa kavudı
(MŞ/150)
- (19) Gönlüm kebûterine bir dâne saçdı hâlin
Kim *Çarh urur* mu'allak hoş murg imiş hevâyî (ŞD/294)
- (20) Cân ol evde Hakk'ıla durmuş-ıdı
Takdir içinde *kadem urmuş-ıdı* (G/1039)

Ur-/Vur- fiili yukarıdaki örneklerden (17)'da *biç-*, *et-*, *çiz-*, *yap-*; (18)'de *çıkar-*; (19)'da *dön-et-*, (20)'de *dur-*, *bulun-*, *yer et-* yan anlamlarında, *halk*, *taşra*, *çarh*, *kadem* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (21) Koyıcak yir anı girü yoyıldı
Vay ol kişiye kim *darb uruldu* (YE392)
- (22) İllâ zâhirde cihânuñ cismini
Altı günde *urdu* anuñ *resmini* (YE/697)
- (23) Tumârlar dolar yine mücmel hesâbdır
Vasfında nice kim *ura* ehl-i kalem *rakam* (ŞD/57)

Urr-/Vur- fiili yukarıdaki örneklerden (21)'da *et-*; (22)'de *-e maruz kal-*; (23)'de *yaz-* yan anlamlarında, *darb*, *resim*, *rakam* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Aç-, çırp-: *Pervâz ur-* (4); al-: *Dem ur-* (9), *demi ur-* (1), *nefes ur-* (5); at-: *El ur-* (2), *na'ra ur-* (1), *tîr ur-* (1), *şâne ur-* (3), *kadem ur-* (3), *oh ur-* (1), *ok ur-* (2), *zindâna ur-* (4), *zindânuna ur-* (1); bırak-, et-: *Terk ur-* (2), *terkin ur-* (17), *terkini ur-* (5); biç-, et-: *çiz-*, *yap-*: *Halka ur-* (1); çıkar-: *Taşra vur-* (1), *taşra ur-* (1); dokun-: *Sovuk vur-* (1); dön-, et-: *Çarh ur-* (3), *gerdûn ur-* (1), *sema ur-* (1); dur-, bulun-, yer et-: *Kadem ur-*(2); -e maruz kal-: *Âfet ur-* (2), et-, kıl-: *Âh ur-* (4), *bend ur-* (3), *cevlân ur-* (6), *darb ur-* (1), *dil ur-* (1), *diş ur-* (1), *îmânun ur-* (2), *kıymet ur-* (1), *mazarratın vur-* (1), *mîzânına ur-* (1), *raks ur-* (5), *zarb ur-* (2); gel-: *Görmeze ur-* (1); hâle getir-, len- ekiyle: *Dâg-ı belâlar ur-* (1), *bang ur-* (1), *gölge ur-* (1), *gönlüne ur-* (1), *gubâr ur-* (1), *resen ur-* (1) *zencîr ur-* (1), ile donat-: *Melceme ur-* (1), *merhem ur-* (3), *merhemi ur-* (1), *müşk ile anber ur-* (1), *müşkîn ur-* (1), *saykal ur-* (1), *tlâ vur-* (1), *yaku vur-* (2), *yakular ur-* (1), *yakuyı ur-* (1), *zift vur-* (1); koy-, ver-: *Ad ur-* (1), *ad vur-* (1), *adı ur-* (1), *anbâr ur-* (2), *kuhl/zemân ur-* (1), *secdeye ur-* (2); kur-: *hayme ur-* (2), *menber ur-* (1), *rahle ur-* (1); -la/-le- ekiyle: *'Ayb ur-* (1), *balk ur-* (1), *dâğ ur-* (1), *depme ur-* (1), *dırnaklar ur-* (1), *iksîr ur-* (1), *kef ur-* (1), *kilid ur-* (2), *mahmuz ur-* (1), *menzili ur-* (1), *mühr ur-* (4), *od ur-* (11), *oda ur-* (5), *sikke ur-* (1), *sûr ur-* (3), *surını ur-* (1), *şapala ur-* (1), *tamga ur-* (1), *ta'na ur-* (2), *ta'ne ur-* (1), *giydir ta'zîr ur-* (1), *yara ur-* (1), *yarayı ur-* (1), *yaraların ur-* (1), *yâre ur-* (1), *zahm ur-* (4), *zahmın ur-* (1); sok-, batır-: *nîş ur-* (1), söyle-: *Temennâdır ur-* (1); tak-: *Tâc ur-* (3), *uyan ur-* (2); tut-, eyle-, kal-: *Mahfili ur-* (1), *mekân ur-* (1); yap-: *Resmini ur-* (1); yaz-: *Rakam ur-* (1).

46.3.2. Mecaz anlam ilişkisi

46.3.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Fiilin mecaz anlam ilişkisi etrafında 4 farklı isimle 15 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *çoş-* (5), *bir şey yapmaya başla-*, *el at-*, *yap-* (10), *yönel-* (1) olmak üzere 3 farklı anlamı karşıladığı görülür.

(24) *Mevc urur* bahr-i hüsün fitne koparır hat u hâl

Bu deniz yüzlerinin kimse levendin yenemez (NB/246)

Kaynak = mevc ur- → *hedef = çoş-*

Güzellik denizi insandır. Mevc insanın yüreğidir. Mevc urması ise yüreğin çoşmasıdır. Güzellik denizinin dalgalanmasını anlatan mevc ur- birleşik fiilinin doğrudan fizikî bir dalgayı anlatmadığı açıktır. Çoşmak duyguyu ifade eden bir kavramdır. Bu yönüyle kişileştirmenin de görüldüğü beyitte birleşik fiilin anlamı çoş- şeklinde karşımıza çıkar. Duygularının kabarmasının denizdeki dalga vasıtasıyla somutlaştırılarak anlatılması sözkonusudur.

Örnekleri:

Çoş-: *Mevc ur-* (5); *bir şey yapmaya başla-*, *el at-*, *yap-* : *Dest ur-* (3), *el ur-* (6), *el vur-* (1).

46.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Ur-/Vur- fiilinin 15 örnekte aktarması şeklinde birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklerde, bu birleşik fiil yapılarında (isim unsurundan anlaşılacağı üzere) kaynak kavram ile hedef kavram arasındaki ilişkinin *organ + fiil = fiil*, *mekan + fiil*, *âlet + fiil* şeklinde karşımıza çıktığı görülür.

(25) Yûsuf ile çâha inen *terâzûya* altun *vuran*

Keffesine basaduran Mısır ıssı sultân benem (YE/200)

Kaynak = terâzûya vur- → *hedef = tart-*

Yukarıdaki örnekte kaynak unsur durumundaki terâzûya vur- birleşik fiili *tart-* anlamıyla karşımıza çıkar. Bu bakımdan bu beyitter hareket için *alet + fiil* şeklinde metonimik bir ifade olduğunu söylemek mümkündür.

- (26) Göz açam olmağîçün dilbere hemdem neyisem
Kulak uram nefes-i hemdeme her dem neyisem (ŞD/220)

Kaynak = kulak ur- → hedef = ver-

TaS'da Kulak vermek, dikkatle dinlemek anlam verilmiştir. *Kulak dut-* birleşik fiili dinle- hedef kavramını karşılar. Bu açıdan beyitte geçen birleşik fiil hareket için *organ + fiil* metonimik kuruluşu temeline oturur.

- (27) Âşık kılar dün-gün âhı *vurur* Hak'a doğru *râhı*
Her dem gönül seyrengehi gönli mi'râcdur âşıkun (YE/163)

Kaynak = râhı vur- → hedef = yönel-

Yön kavramını içerisinde barındıran yol kelimesinin kullanıldığı birleşik fiilde genel-özel metonimik ilişki vardır. Özel için genel kullanılmıştır. Yön temelde soyut yol ise somut bir kavramdır. Burada aynı zamanda kapsanan-kapsayıcı ilişkisi çerçevesinde soyut olanın somutlaştırılması sözkonusudur. Bu açıdan *rahı vur-* birleşik fiilinin *yönel-* olduğu anlaşılmaktadır

Örnekleri:

At-, yarala-: ok ur- (1), Çağır-, davet et-: salâ ur- (2); düşür-, sal-: Ayaklara ur- (1); Kur-: Taht ur- (2); tabi ol-, baş eğ-: Baş ur- (1), Tart-: terâzûya vur- (1); savaş-: Kılıç ur- (1), ver-, -le-, dinle-: kulağum ur- (1), kulak ur- (4); yarala-, canını acıt-: Minkâr ur- (1); yönel-: Râhı vur- (1).

46.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Ur/Vur- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme, tamlayıcıya yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

46.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 4 farklı isim unsuruyla 5 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin zarfi konumundadır.

Zarf + yüklem dizilişinde

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yönelme hâli ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (28) Vey ne çâbük-bâzdur hindû benin kim zülfünü
Gâh *urur müşkîn* resen geh anberîn çenber düzer (ŞD/153)
- (29) Pes nebâtuñ yigregi bunlar-durur
Anuñ-ıçun halk anı *anbâr urur* (G/711)

Yukarıdaki örneklerde *ur-/vur-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Ur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Anbâr (2), müşkîn (1), resen (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Gönlüne (1).görmeze (1).

46.3.3.1. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 11 farklı isim unsuruyla 26 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

46.3.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (30) Anuñ suyından dört vakiye içseler harâb eder *mazarratın yürece vurur*
(MŞ/38)
- (31) Sîne-i mecrûhuma gamzeñ *urur çün yarayı*
İy sanem çok görme ben bî-çâreye sen çâreyi (CS/230)

Yukarıdaki örneklerde *ur-/vur-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Ur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

'*Ayb (1), dâg-ı belâlar (1), gubâr (1), kıymet (1), od (11), ta'na (2), ta'ne (1), zahm (4).*

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Yarayı (1), zahmın (1).

Vur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Sovuk (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Mazarratın (1).

46.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 79 farklı isim unsuruyla 60 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(32) Koyacak yir anı girü yoyıldı
Vay ol kişiye kim *darb uruldu* (YE392)

(33) Eşiğin *terkin urup* ben güneş-gâr
Dönüp bâğ-ı cinâna varsam olmaz (NB/253)

Yukarıda (32) ve (33)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *ur-/vur-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Ur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ad (1), âfet (2), âh (4), balk (1), bang (1), bend (3), cevlân (6), çarh (3), dâğ (1), darb (1), dem (9), depme (1), dırnaklar (1), dil (1), diş (1), el (2), gerdûn (1), gölge (1), iksîr (1), kadem (3), kef (1), kılıç (1T), kilid (2), kuhl/zemân (1), kulak (4),

mahmuz (1), mekân (1), melceme (1), member (1), merhem (3), mühr (4), müşk ile anber (1), na'ra (1), nefes (5), nîş (1), ok (2), pervâz (4), rahle (1), rakam (1), raks (5), saykal (1), sema (1), sikke (1), sûr (3), şâne (3), şapala (1), ta'zîr (1), tâc (3), tamga (1), temennâdır (1), terk (2), terkin (17), tîr (1), uyan (2), yakular (1), yara (1), yâre (1), zarb (2), zencîr (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Adı (1), demi (1), îmânun (2), kulağum (1), mahfili (1), menzili (1), merhemi (1), resmini (1), surını (1), terkini (5), yakuyı (1), yaraların (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Halka (1), hayme (2), mîzânına (1), oda (5), secdeye (2), zindâna (4), zindânuna (1).

Vur-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Ad (1), merhem (1), tîlâ (1), yaku (2), zift (1).

46.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

46.4.1. Urıl-

Ur- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki –l- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 2'dir. *Hadd-i kazf ve tertib* olmak üzere 2 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *hadd-i kazf ve tertib* örneklerinde temel anlam + yan anlam şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *urıl-* fiilinin yüklendiği görev tamlayıcıya yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(34) Ol kişi âzâd olsun gerekse kul olsun gerekse 'avrat ebû hanîfe rivâyetinde eger *hadd-ı kazf urılmış* olsa tanuklığı gecmez (M/236)

(35) Hem mukâbildür vücud ol koz gibi

Aña beñzer urilupdur tertibi (G/543)

Urıl- fiili yukarıdaki örneklerden (34)'de *İftira cezası olarak kamçı ile dövül-*; (35)'de ise *yapıl-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

İftira cezası olarak kamçı ile dövül-:*Hadd-i kazf urıl- (1)*; yapıl-: *Tertibi urıl- (1)*.

46.4.2. Urun-

Ur- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki *-n-* ile genişlemiş örneklerinin sayısı 6'dır. *Ad, amâme, ıfık, renk, tâc, yüzük* olmak üzere 6 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi ve nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler ise örneklerin hepsinde temel anlam + yan anlam şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *urun-* fiilinin yüklendiği görev tamlayıcıya yükleme ve gerçekleştirme olarak karşımıza çıkmaktadır:

(36) *Yüzük urunmağ* ile her kişi hem-ser olamaz

Takınır ger çü Süleyman Peygâmbet hâtem (NB/93)

(37) Kim kimün *adın* dilerse *urınur*

Ad bulunmaz diyüben kim yirinür (G/1029)

Urun- fiili yukarıdaki örneklerden (36)'da *giyin-, takın-*; (37)'de ise *konul-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Giyin-, takın-: *Tâc urun- (1)*, *yüzük urun- (1)*, *amâme urun- (1)*; *-lan-* eki: *ıfık urun- (1)*; *konul-*: *Adın urın- (1)*; *-len-* eki: *Reng urun- (1)*.

47. VAR-

47.1. Anlamları

Fiil TaS'da 1. *Geçmek, maziye karışmak.* 2. *Gitmek, yürümek.* 3. *Yok olmak, zail olmak.* 4. *Hücum etmek* anlamlarıyla verilir (TaS: Bkz Var-).

Taradığımız metinlerde *var-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *bulun-*; *düş-*; *et-*, *işi gerçekleştir-*, *yap-*; *ol-*; *ulaş-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

47.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı⁹⁸

Var- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 22 farklı isimle toplam 36 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Var- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Dost burcında toğmuş iken niçün *ırak varmak* bana
Ol mahabbet feleginde her sabâh çevürü gelem (YE/189)
- (2) Kalın Oğuz iline *haber vara* (DK/191)

Var- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *ırak*, *haber* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Haber (1), ırak (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Var- fiili 1 farklı isimle 1 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

⁹⁸ Kahraman (1996: 285) *var-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *var-* fiilinin ismin sadece *yalın*, *yükleme*, *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(3) Şiše göğsün geçirir leblerin öptükçe kadeh

Dili varmaz yüreğim doptolu kandır demeğe (NB/350)

Var- fiili, yukarıdaki örneklerden (3)'de *dil* isminin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dili (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Var- fiili 19 farklı isimle 33 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(4) Nice ki kasd eder tapına ermeğe elim

Yol bulmazam ki *hidmete varam* kandasın (ŞD/235)

(5) Bu on kardaş Yûsuf'ı aldılar

Atasından *teferrüce vardılar* (YZ/255)

Var- fiili, yukarıdaki örneklerden (4) ve (5)'de *hidmet*, *teferrüc* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Ere (1), *fenâya* (1), *garka* (1), *gazaya* (1), *hâba* (1), *haka* (1), *hidmete* (1), *hidmete* (1), *rükûa* (1), *rükû'a* (3), *secdeye* (9), *tanukluga* (1), *teferrüce* (1), *teşehhüde* (1), *uçmağa* (1), *uçmaga* (1), *uyhuya* (1), *uykuya* (1), *yağmaya* (1), *yasa* (1), *yele* (1), *yile* (1), *ziyâna* (1).

47.3. İsim + fiil ilişkileri

47.3.1. Söz dizimi ilişkileri⁹⁹

Taranılan metinlerde *var-* fiilinin 22 farklı isim unsuruyla 36 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, tamlayıcı, zarf görevindedir.

⁹⁹ *Var-* fiilinin Öztürk (2008:1036,1070) söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, şeklinde görüldüğünü ifade eder.

47.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Var- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 1 örnekte, 1 farklı isim ise 1 örnekte yükleme hâlde özne unsuru olarak kullanılmıştır.

(6) Kalın Oğuz iline *haber vara* (DK/191)

(7) Şişe göğsün geçirir leblerin öptükçe kadeh

Dili varmaz yüreğim doptolu kandır demeğe (NB/350)

Yukarıdaki örneklerden (6)'da *haber* isminin yalın, (7)'de ise *dil* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Haber (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Dili (1).

47.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Var- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında tamlayıcı konumundaki 19 isim unsuru 33 örnekte yönelme hâlinde kullanılmıştır.

(8) Var ise devlet Necâti dünyâda şol başdadur

Hâba vardıkça habibinin ayağın yasadur (NB/238)

(9) Mushaf-ı hüsnünde hattın yazdığı âyet bu kim

Rûm ili *yağmaya varıp* mü'mini küffâr sır (NB/234)

Yukarıdaki (8) ve (9) örneklerinde *hâb*, *yağma* isimleri *var-* fiilinin tamlayıcısı konumundadı

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ere (1), *fenâya* (1), *garka* (1), *gazaya* (1), *hâba* (1), *haka* (1), *hidmete* (1), *hidmete* (1), *rükûa* (1), *rükû'a* (3), *secdeye* (9), *tanukluga* (1), *teferrüce* (1), *teşehhüde* (1), *uçmağa* (1), *uçmaga* (1), *uyhuya* (1), *uykuya* (1), *yağmaya* (1), *yasa* (1), *yele* (1), *yile* (1), *ziyâna* (1).

47.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Var- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında zarf konumundaki 1 isim unsuru 1 örnekte yalın hâlde kullanılmıştır.

- (10) Dost burcında togmış iken niçün *ırak varmak* bana
Ol mahabbet feleginde her sabâh çevürü gelem (YE/189)

Yukarıdaki (10) örneğinde *ırak* ismi *var-* fiilinin zarfı konumundadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Irak (1).

47.3.2. Anlam ilişkileri

Var- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

47.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

47.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 6 farklı isimle 15 örnekte temel anlam + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Var-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *bulun-(1)*; *düş-(1)*; *et, işi gerçekleştir-*, *yap-(23)*; *ol-(3)*; *ulaş-(1)* olmak üzere 5 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (11) Kimisi öldi *yasa varmak* gerek
Kavmınuñ hem göñlini sormak gerek (G/599) taziyede bulunmak

- (12) Dost burcında togmış iken niçün *ırak varmak* bana
Ol mahabbet feleginde her sabâh çevürü gelem (YE/189)

Var- fiili yukarıdaki örneklerden (11)'de *bulun-*; (12)'de *düş-* yan anlamlarında, *yas*, *ırak* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (13) Bir sûret gördi gözüm *secdeye vardı* yüzüm
Yıkıldı tertîblerüm zühdümi mâ't eyledi (YE/320)
- (14) Çün 'akıl *fenâya vara* delü ola ne başara
Delülere sensin çâre delü oldum pes n'itmeyem (YE/190)
- (15) Kalın Oğuz iline *haber vara* (DK/191)

Var- fiili yukarıdaki örneklerden (13)'de *et-*, *işi gerçekleştir-*, *yap-*; (14)'de *ol-*; (15)'de *ulaş-* yan anlamlarında, *secde*, *fenâ*, *haber* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Bulun-: *Yasa var-* (1); düş-: *Irak var-* (1); *et*, *işi gerçekleştir-*, *yap-*: *Gazaya var-* (1), *hâba var-* (1), *hidmete var-* (1), *hidmete var-* (1), *rükûa var-* (1), *rükû'a var-* (3), *secdeye var-* (9), *tanukluga var-* (1), *teferrüce var-* (1), *teşehhüde var-* (1), *uyhuya var-* (1), *uykuya var-* (1), *yağmaya var-* (1); *ol-*: *Fenâya var-* (1), *garka var-* (1), *ziyâna var-* (1); *ulaş-*: *Haber var-* (1).

47.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

47.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Var- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 2 farklı isimle 3 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *yar ol-*, *işe yara-* (1); *yok ol-*, *boşa git-* (2) olmak üzere 2 farklı anlamı karşıladığı görülür.

- (16) Ey Necâti izzet-i dünyâya bakma merd isen
Bir vefâsız kahbedir dünyâ ki *varmaz ere* (NB/373)

Kaynak = *ere var-* → *hedef* = nasip *ol-*

Bir kişileştirmenin görüldüğü *dünya kahpe kadındır* metaforuna dayanılarak oluşturulan *ere var-* fiilinin anlamı *nasip ol-* anlamları taşır.

- (17) Haddin katında *yele varır* lâleyile gül
Kaddin katında serv ü çenâr olur iki kat (ŞD/103)

Kaynak = *yele var-* → *hedef* = *değersiz ol-* (*yok ol-*, *boşa git-*)

Yel elle tutulamayan bir tabiat olayıdır. Sevgilinin yanağının güzelliğinin karşısında lâle ile gülün değerinin bir hiç olduğunu ifade etmek için *yel hiçliktir*,

boşluktur metaforuna dayandırılarak oluşturulan *yele var-* birleşiminin anlamı *değersiz ol-* (*değerleri yok ol-, boşa git-*) şeklindedir.

Örnekleri:

Yar ol-, işe yara-: *Ere var- (1)*; yok ol-, boşa git-: *Yele var- (1)*, *yile var- (1)*.

47.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Var- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 3 farklı isimle 4 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *söyle-* (1); *öl-* (3) olmak üzere 2 farklı anlamı karşıladığı görülür.

(18) Şişe göğsün geçirir leblerin öptükçe kadeh

Dili varmaz yüreğim doptolu kandır demeğe (NB/350)

Kaynak = dili var- → hedef = söyle-

Organ adı üzerine kurulu metonomik ifade taşıyan yukarıdaki beyitte *dili var-* kaynak kavramı *söyle-* hedef kavramını anlatmak için kullanılmıştır.

(19) Kurd yedi anı cânı *vardı haka*

Añduk anı bu sûretlere baka (YZ/225)

Kaynak = haka var- → hedef = öl-

Öl- anlamında kullanılan hedef kavram ile *nefs çık-* kaynak kavramı arasındaki *parça - bütün* ilişkisine dayanan yukarıdaki örnekte hareket için *nesne + fiil* kullanılmıştır.

Örnekleri:

Söyle-: *Dili var- (1)*; öl-: *Haka var- (1)*, *uçmaga var- (1)*, *uçmağa var- (1)*.

47.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Var- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme, gerçekleştirme ve gerçekleşme şeklinde görülmektedir.

47.3.3.1. Özneye yükleme

Var- fiili 5 örnekte 5 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *tamlayıcı + yüklem* şeklinde görülür. Tamlayıcı + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yöneleme hâlinde bulunmaktadır.

(20) Çün 'akıl *fenâya vara* delü ola ne başara
Delülere sensin çâre delü oldum pes n'itmeyem (YE/190)

(21) Kimisi öldi *yasa varmak* gerek
Kavminuñ hem gönlini sormak gerek (G/599)

(20) ve (21) örneklerinde *var-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlelerin öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Fenâya (1), garka (1), yasa (1), ziyâna (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *zarf + yüklem* şeklinde görülür. Zarf + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(22) Dost burcında togmış iken niçün *irak varmak* bana
Ol mahabbet feleginde her sabâh çevürü gelem (YE/189)

(22) örneğinde *var-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin öznesine yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlelerin öznesi, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Irak (1).

47.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 10 farklı isim unsuruyla 23 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

Var- fiili 10 farklı isim 23 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin *tamlayıcısı* konumundadır. İsim unsurunun yan anlamıyla *yönelme* hâlinde fiilin *tamlayıcısı* konumunda olduğu örnekler şu şekildedir:

(23) ...zirâ hidâyede eydür bizüm kıyımızda *gazaya varanlar* (M/232)

(24) Bu on kardaş Yûsuf'ı aldılar

Atasından *teferrüce vardılar* (YZ/255)

Yukarıda (23) ve (24)'de gerçek anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *var-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Gazaya (1), hâba (1), hizmete (2), rükû'a (4), secdeye (9), tanukluga (1), teferrüce (1), teşehhüde (1), uykuya (2), yağmaya (1).

47.3.3.3. Gerçekleşme

Fiilin 3 farklı isim unsuruyla 5 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın hâli ile fiilin öznesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(25) Kalın Oğuz iline *haber vara* (DK/191)

Yukarıdaki örnekte oluş anlatan *var-* fiili, *haber* isim unsuru vasıtasıyla birleşik fiil yapısı oluşturmuştur. Fiil önündeki isim unsurunun gerçekleşmesini sağlamıştır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Haber (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yönelme hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(27) Bunlar eydür kanı kurd yedi anı

Uçmaga vardı anuñ şimdi cânı (YZ/213)

(26) Haddin katında *yele varır* lâleyile gül

Kaddin katında serv ü çenâr olur iki kat (ŞD/103)

Yukarıdaki örnekte oluş anlatan *var-* fiili, *uçmag* ve *yel* isim unsurları vasıtasıyla birleşik fiil yapısı oluşturmuştur. Fiil önündeki isim unsurunun gerçekleşmesini sağlamıştır.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Uçmaga (1), uçmağa (1), yele (1), yile (1).

48. VİR- / VER-

48.1. Anlamları

TaS'da fiilin¹⁰⁰ anlamı *göndermek* olarak gösterilir (TaS: Bkz Vir-/ver-).

Taradığımız metinlerde *vir-/ver-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *bildir-, işaret et-; hâle getir- ; et-, ortaya çıkar-, yap-; göster-, et-; hâli edindir-,; oku-; öde-; -sız hale gel-; söyle-, et-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir. Fiile *-la-, -lan-, -landır-, -lat-* gibi eklerle karşılanabilecek anlamlar yüklenebilmektedir.

48.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı¹⁰¹

Vir-/Ver- fiilinin tararılan metinlerde yalın, yükleme ve yönelme hâlindeki 180 farklı isimle toplam 759 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Vir-/ver- fiili 159 farklı isimle 656 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Bu kamu tertîbde kim kandîl-durur
Maksud oldur kim yanar *aydın virür* (G/989)
- (2) Siz *cevâb vèrür* misiz buña söyleyü
Buña soraruz biz bunu isteyü (YZ/253)

Vir-/ver- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *aydın, cevâb* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Vir-

¹⁰⁰ Timurtaş (2005: 35-41) ve Özkan (2000: 99-100) EAT'de i/e değişmesinin olduğunu ve günümüzde /e/ şeklinde söylediğimiz kelimelerin çoğunun EAT'de /i/ ile yazıldığını ifade ederler.

¹⁰¹ Kahraman (1996: 83) *vir-/ver-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç- birliktelik, araçsızlık-yalnızlık* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *vir-/ver-* fiilinin ismin sadece *yalın, yükleme, yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

'Akl (2), amân (4), 'aşk (2), aydın (8), bâc (2), bahâr (2), bahşâyış (2), bañ (2), basîret (2), baş (2), belâ (2), biglik (6), boyun (2), boyun (2), bûse (12), can (3), cân (60), cân ü dil (2), cân ü gönül (2), cân-ı şîrîn (1), cânlar (1), cefâ (1), cavab (3), cevâb (11), cezbe-i safâ (1), dad (1), dâniş (2), derd (1), destûr (1), devlet (4), dil (2), el (5), emânet (1), ezân (1), fer (1), fetvâ (2), fidyeye (2), fırsat (1), gargara (1), gönül (5), gönül (7), haber (36), hareket (1), hidâyet (2), himmet (1), hular (2), hüccet (1), icâzet (1), kerâmet (1), korhu (1), köñül (5), kudret (3), kurban (1), kuvvet (6), lezzet (4), makâm (3), ma'nî (1), möhlet (1), nasîhat (1), necât (1), neşv ü nemâ (1), nezir (1), ni'met (2), nişân (5), nûr (1), ödünc (1), öğüt (1), öğüt (2), 'öşr (2), perveriş (2), rıza (1), rızık (2), rifat (1), safâ (5), safâlık (1), salâ (2), salavat (1), salavât (6), sefer (1), selam (7), selâm (8), sevâb (2), sevinç (1), sükûn (1), şeref (2), şu'le (2), tâbiş (1), taht (2), tanıklık (4), tanukluk (4), tasdî' (1), tekebbür (1), tevbe (1), tevfiik (1), tûfân (1), uyuz (1), vücûd (2), yahtu (1), yir (1), zahmet (2), zamân (1), zekât (5), zemistân (1).

Ver-

Cân (85), cân u cihân (1), cânlar (7), cevâb (3), cevelân (1), cila (1), cilâ (4), cilâlar (1), dermân (1), destûr (2), dil (4), du'a (1), el (16), emân (1), fâ'ide (2), fer (1), ferah (1), gıdâ (1), giciyik (1), gönül (5), haber (28), halâslık (1), halel (3), hâr (1), hâsiyet (1), hayât (5), hulle (2), icâzet (1), ihtimâl (1), ihtiyâr (1), ikrâr (1), insaf (1), iştihâr (1), i'tidâl (1), ittihad (1), ivaz (2), izdivâc (1), keder (1), kemâl (2), kût (1), kuvvet (6), letâfet (1), lezzet (1), marifet (1), meydân (1), müdde (1), müjde (1), necât (2), nefes (1), nişân (2), nûr (2), nusret (1), oy (1), öğüt (4), öğüt (2), ömr (1), pend (2), râhat (1), revân (2), revnak (2), rifat (1), safâ (5), salavât (15), saltanat (1), selâm (11), selâmetler (1), sîret (1), suret (1), sûret (9), sûretler (1), son (1), şeref (4), şifâ (1), şöhret (1), şu'le (1), şu'le (3), tâb (1), tâlib (1), ta'lim (1), ta'm (1), tanıklık (1), tasdî' (1), tasdi'ler (1), tevbe (1), tuğra (1), uyuz (1), va'deler (1), vücûd (1), yigitlik (1), zahmet (3), zamân (2), zarar (1), zevâl ü noksân (1), zib ü behâ (1), zib ü fer (1), zîb ü şeref (1), zinet (3), zînet (1), zînet ü ziver (1), ziver (1), ziyâ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Vir-/ver- fiili 32 farklı isimle 67 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur:

(3) Sabr ile kanâ'atı virübidüm bunlara

Kırkını bir gönleğe kanâ'at kılan benem (YE/193)

(4) Bir dil ki *vire* yoluña cân-ıla *cihâni*

‘Âdet bu mıdur olmayasın aña mukayyed (NB/331)

Vir-/ver- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *kanâ‘at*, *cihân* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Vir-

Adın (2), *adını* (2), ‘*azâbın* (2), *bûseñi* (2), *cânı* (7), *cânı dîn ü îmânı* (1), *cânın* (2), *cânını* (1), *cânum* (2), *cevâbın* (1), *dermânı* (1), *dirligi* (1), *göñlümi* (1), *göñlüñi* (1), *hisâbın* (2), *kanâ‘atı* (1), *kendüzin* (1), *lezzetlerin* (1), *mecâli* (1), *ni‘meti* (1), *öğüdü* (1), *rızkı* (1), *rızkın* (2), *rızkını* (1), *rızkumu* (2), *zekâtın* (1).

Ver-

Canı (1), *cânı* (1), *canımı* (1), *cânın* (1), *derdi* (1), *derdin* (1), *gamın* (1), *gaslin* (1), *gönlüm* (1), *gönlümü* (1), *gönlümüzü* (1), *gönlünü* (2), *görüşin* (1), *güvâhı* (1), *haberi* (1), *haberin* (1), *haberüñ* (1), *imânın* (1), *nazirini* (1), *öğüdün* (1), *rızkı tavarı* (1), *ta‘bîrini* (1), *talâkı* (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Vir-/ver- fiili 16 farklı isimle 38 örnekte ismin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(5) Zîrâ ki gıdâyı *fesâda vèrür* (MŞ/12)

(6) Bu dîv-i zamâne ki bilirsin hevesinde

Yüz taht-ı Süleymânı *yele verdi* hevâsı (ŞD/42)

Vir-/ver- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)’da *fesâd*, *yel* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı meydana getirmiştir.

Örnekleri:

Vir-

Ele (1), *fenâya* (2), *fesâda* (1), *fitneye* (1), *gavgâya* (1), *harâba* (1), *rûzigâra* (1), *seyl-âba* (1), *seyle* (1), *şumâra* (1), *yele* (8), *ziyâna* (1).

Ver-

Dile (1), *garka* (1), *gavgâya* (1), *gümâne* (1), *kurbâna* (1), *mezâda* (1), *yağmaya* (7), *yile* (5), *ziyâne* (2).

48.3. İsim + fiil ilişkileri

48.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹⁰²

Taranılan metinlerde *vir-/ver-* fiilinin 180 ayrı isim unsuruyla 759 kez birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru örneklerde özne, nesne, tamlayıcı ve zarf görevindedir.

48.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Vir-/ver- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 1 özne unsuru olarak kullanılmıştır.

(7) Basatuñ *sevinç virdi* (DK/215)

Yukarıdaki örneklerden (7)'de ise *sevinç* isminin yalın hâli ile özne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Vir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Sevinç (I).

48.3.1.2. Nesne + yüklem dizilişinde

Vir-/ver- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 153 farklı isim 648 örnekte, 32 farklı isim ise 67 örnekte yükleme hâlinde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(8) Koma ki yana nâr-ı gama ümmet-i 'ışkı

Fer virdi yüzüñ nûrına çün nûr-ı Muhammed (CS/61)

(9) Nice mâder-mandeyem Şeyhî belâ-yı aşk ile

Ger *verem* bu *derdi* nâmerdem cihân dermânına (ŞD/261)

Yukarıdaki örneklerden (8)'de *fer* isminin yalın, (9)'da ise *derd* isminin yükleme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

¹⁰² Öztürk (2008:1037,1055,1071) *vir-/ver-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

Örnekleri:

Vir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

'Akl (2), amân (4), 'aşk (2), aydın (8), bâc (2), bahâr (2), bahşâyîş (2), bañ (2), basîret (2), baş (2), belâ (2), biglik (6), boyun (2), boyun (2), bûse (12), can (3), cân (60), cân ü dil (2), cân ü gönül (2), cân-ı şîrîn (1), cânlar (1), cefâ (1), cavab (3), cevâb (11), cezbe-i safâ (1), dad (1), dâniş (2), derd (1), destûr (1), devlet (4), dil (2), el (5), ezân (1), fer (1), fetvâ (2), fidye (2), fursat (1), gargara (1), gönül (5), gönül (7), haber (36), hareket (1), hidâyet (2), himmet (1), hular (2), hüccet (1), icâzet (1), kerâmet (1), korhu (1), köñül (5), kudret (3), kuvvet (6), lezzet (4), makâm (3), ma'nî (1), möhlet (1), nasîhat (1), necât (1), neşv ü nemâ (1), nezir (1), ni'met (2), nişân (5), nûr (1), öğüt (1), öğüt (2), 'öşr (2), perveriş (2), rıza (1), rızk (2), rifat (1), safâ (5), safâlık (1), salâ (2), salavat (1), salavât (6), sefer (1), selam (7), selâm (8), sevâb (2), sükûn (1), şeref (2), şu'le (2), taht (2), tanıklık (4), tanukluk (4), tasdî'(1), tekebbür (1), tevbe (1), tevfik (1), tûfân (1), uyuz (1), vücûd (2), yahtu (1), yir (1), zahmet (2), zamân (1), zekât (5), zemistân (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Adın (2), adını (2), 'azâbın (2), bûseñi (2), cânı (7), cânı dîn ü îmânı (1), cânın (2), cânını (1), cânum (2), cevâbın (1), dermânı (1), dirliği (1), gönülümü (1), gönülünü (1), hisâbın (2), kanâ'atı (1), kendüzin (1), lezzetlerin (1), mecâli (1), ni'meti (1), öğüdü (1), rızkı (1), rızkın (2), rızkını (1), rızkumu (2), zekâtın (1).

Ver-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (85), cân u cihân (1), cânlar (7), cevâb (3), cevelân (1), cila (1), cilâ (4), cilâlar (1), dermân (1), destûr (2), dil (4), du'a (1), el (16), emân (1), fâ'ide (2), fer (1), ferah (1), gıdâ (1), giciyik (1), gönül (5), haber (28), halâslık (1), halel (3), hâr (1), hâsiyet (1), hayât (5), hulle (2), icâzet (1), ihtimâl (1), ihtiyâr (1), ikrâr (1), insaf (1), iştihâr (1), i'tidâl (1), ittihad (1), izdivâc (1), keder (1), kemâl (2), kût (1), kuvvet (6), letâfet (1), lezzet (1), marîfet (1), meydân (1), müdde (1), müjde (1), necât (2), nefes (1), nişân (2), nûr (2), nusret (1), oy (1), öğüt (4), öğüt (2), ömr (1), pend (2), râhat (1), revnak (2), rifat (1), safâ (5), salavât (15), saltanat (1), selâm (11), selâmetler (1), sîret (1), suret (1), sûret (9), sûretler (1), son (1), şeref (4), şifâ (1), şöhret (1), şu'le (1), şu'le (3), tâb (1), tâlib (1), ta'lim (1), ta'm (1), tanıklık (1),

tasdî‘ (1), tasdi’ler (1), tevbe (1), tuğra (1), uyuz (1), va’deler (1), vücûd (1), yigitlik (1), zahmet (3), zamân (2), zarar (1), zevâl ü noksân (1), zib ü behâ (1), zib ü fer (1), zîb ü şeref (1), zinet (3), zînet (1), zînet ü ziver (1), ziver (1), ziyâ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Canı (1), cânu (1), canımı (1), cânın (1), derdi (1), derdin (1), gamın (1), gaslin (1), gönlüm (1), gönlümü (1), gönlümüzü (1), gönlünü (2), görüşin (1), güvâhı (1), haberi (1), haberin (1), haberüñ (1), imânın (1), nazirini (1), öğüdün (1), rızkı tavarı (1), ta’bîrini (1), talâkı (1).

48.3.1.3. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Vir-/ver- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâlindeki 16 farklı isim 38 tamlayıcı unsur olarak kullanılmıştır.

(10) Küfr ile tutdun dinünü *vir yağmaya gümânunu*

Getür görelüm bürhânun belki haber takrîr nedür (YE/102)

(11) Gıdâyı *fesâda verür* (MŞ/12)

Yukarıdaki örneklerden (10) ve (11)’de *yağma* ve *fesâd* isimlerinin yönelme hâli almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Vir-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Dile (1), garka (1), gavgâya (1), gümâne (1), kurbâna (1), mezâda (1), yağmaya (7), yile (5), ziyâne (2).

Ver-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ele (1), fenâyâ (2), fesâda (1), fitneye (1), gavgâya (1), harâba (1), rûzigâra (1), seyl-âba (1), seyle (1), şumâra (1), yeke (8), ziyâna (1).

48.3.1.4. Zarf + yüklem dizilişinde

Vir-/ver- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 6 farklı isim 8 örnekte, yalın hâlde zarf unsuru olarak kullanılmıştır.

(12) Gelũn Halîlu'llâha varalum türbesine yüz sürelüm
Canumuz *kurban virelüm* şeyli'llâh ya Halîlu'llâh (KE/36)

(13) Yârı terk eyle halâs ol bu belâdan derler
Nice bîmâr ola cânım *vere* dermâna *ivaz* (NB/266)

Yukarıdaki örneklerden (13) ve (14)'de *kurban*, *ivaz* isimleri yalın hâlde zarf unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Vir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Emânet (1), kurban (1), ödünc (1), tâbiş (1).

Ver-

Yalın hâl ile kullanılışı:

İvaz (2), revân (2).

48.3.2. Anlam ilişkileri

Vir-/ver- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + temel anlam, temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

48.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

48.3.2.1.1. Temel anlam + temel anlam ilişkisi

Fiil, 2 farklı isimle 3 örnekte temel anlam + temel anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Vir-/Ver-* fiili ile kurulan bir takım birleşik fiil yapılarında *vir-/ver-* fiilinin taşıdığı semantik değeri tam olarak yitirmediği görülür. *Ödünç vir-* ve *fidye vir-* birleşiklerinde de bu durum mevcuttur.

(14) Bu kadar namâzum kalıp durur eger ölürsem anuñcun *fidye virüñ*
(M/211)

(15) Bir kişi güc-üle elinden aldı girü almaz yâ biregüye *ödünc virdi*
(M/225)

Yukarıdaki beyitlerde zarf konumunda bulunan *fidye ve ödünç* isimleriyle *vir-/ver-* fiilinin birleşmesi şeklinde karşımıza çıkan birleşik yapıda gerçekte *olarak* unsurunun varlığı söz konusudur. Bu unsurun düşmesi veya yok sayılmasıyla fiil gerçek anlamıyla önündeki isimle kalıplaşmak suretiyle birleşik fiil oluşturmuştur.

Örnekleri:

Olarak ver-: *Fidye vir-* (2), *ödünç vir-* (1).

48.3.2.1.2. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 159 farklı isimle 374 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Vir-/ver-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *bildir-*, *işaret et-* (1); *hâle getir-*, *-lat- eki* (10); *et-*, *ortaya çıkar-*, *yap-* (156); *göster-*, *et-* (4); *hâli edindir-*, *-la-/le- eki*, *-landır-/lendir- eki*, *ettir-* (161); *oku-* (1); *öde-* (11); *-sız hale gel-* (1); *söyle-*, *et-* (54) olmak üzere 8 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (16) Anı bunda indeyelüm soralum düşün
Ol hod bize eydi *vérür görüşin* (YZ/87)
- (17) Nice bir aldaya *şumâra vere*
Biz de rûz-i şumârı gözleyelim (NB/316)
- (18) Bir nefes dâr olmaga senden *rıza virmez gönül*
Gel ola mülk-i cihâna senden ayru pâd-şâh (CS/195)
- (19) Anuñ-ıçun geldi bunlar bir yire
Kim ol od anda yana *aydın vire* (G/983)

Vir-/ver- fiili yukarıdaki örneklerden (16)'da *bildir-*, *işaret et-*; (17)'de *hâle getir-*, *-lat- eki* (18)'de *göster-*, *et-* yan anlamlarında, *görüüş*, *şumar*, *rıza*, *aydın* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

- (20) Menâre dört durur çü dört bucakda
Mü'ezzinler *ezân virürler* anda (KE/23)
- (21) Bu *'öşr virdügi* hâsıl satmag-ıçun kosa üzerine bir yıl gecse zekât
vâcib olmaz (M/231)
- (22) Bûsene cân vereyim dermiş Necâti yâraden
Verir imânın bile bir dem rızâ göstermesin (NB/325)

(23) Kan Turalı geldi, kara saykalu teküre *selâm vir-di* (DK/188)

Vir-/ver- fiili (20)'de *oku-*; (21)'de *öde-*; (22)'de *-sız hale gel-*; (23)'de *söyle-*, *et-* yan anlamlarında, *ezân*, '*öşr*, *imân*, *selâm* ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Bildir-, işaret et-: *Görüşin ver-* (1); hâle getir-:, -lat- eki: *Aydın vir-* (8), *hâr ver-* (1), *şumâra ver-* (1); et-, ortaya çıkar-, yap-: *Amân vir-* (4), *bañ vir-* (2), *bûse* (12), *bûseñi vir-* (2), *du'a ver-* (1), *emânet vir-* (1), *fenâyâ ver-* (2), *fesâda ver-* (1), *fitneye ver-* (1), *fursat vir-* (1), *gargara vir-* (1), *garka vir-* (1), *gaslin ver-* (1), *gavgâyâ ver-* (1), *gavgâyâ vir-* (1), *giciyik ver-* (1), *güvâhî ver-* (1), *harâba ver-* (1), *haber ver-* (28), *haber vir-* (36), *haberi ver-* (1), *haberin ver-* (1), *haberüñ ver-* (1), *hisâbın vir-* (1), *hular vir-* (2), *icâzet vir-* (1), *icâzet ver-* (1), *ihimâl ver-* (1), *ihiyâr ver-* (1), *ikrâr ver-* (1), *insaf ver-* (1), *kanâ'atı vir-* (1), *kendüzin vir-* (1), *kurban vir-* (1), *kurbâna vir-* (1), *nasîhat vir-* (1), *nazirini ver-* (1), *nefes ver-* (1), *nişân ver-* (3), *nişân vir-* (1), *nusret ver-* (1), *perveriş vir-* (2), *talâkı ver-* (1), *ta'lim ver-* (1), *tâlib ver-* (1), *tanıklık ver-* (1), *tanıklık vir-* (4), *tanukluk vir-* (4), *tasdî'vir-* (1), *tasdî'ver-* (1), *tasdî'ler ver-* (1), *tevbe vir-* (1), *tevbe ver-* (1), *tûfân vir-* (1), *tuğra ver-* (1), *uyuz ver-* (1), *uyuz vir-* (1), *zahmet ver-* (3), *zahmet vir-* (2), *zemistân vir-* (1), *zevâl ü noksân ver-* (1), *ziyâna ver-* (1), *ziyâne vir-* (2); göster-, et-: '*Azâbın vir-* (2), *rıza vir-* (1), *tekebbür vir-* (1); hâli edindir-, -la-/-le- eki, -landır-/-lendir- eki, ettir-: *Adın vir-* (2), *adını vir-* (2), '*aşk vir-* (2), *bahâr vir-* (2), *bahşâyîş vir-* (2), *basîret vir-* (2), *belâ vir-* (2), *biglik vir-* (6), *cavab vir-* (3), *cân ver-* (8), *cân vir-* (6), *cânı dîn ü imânu vir-* (1), *cânını vir-* (1), *cefâ vir-* (1), *cevâb ver-* (3), *cevâb vir-* (11), *cevâbın vir-* (1), *cevelân ver-* (1), *cezbe-i safâ vir-* (1), *cila ver-* (1), *cilâ ver-* (4), *cilâlar ver-* (1), *dad vir-* (1), *dâniş vir-* (2), *derd vir-* (1), *derdi ver-* (1), *derdin ver-* (1), *dermân ver-* (1), *dermânu vir-* (1), *destûr ver-* (2), *destûr vir-* (1), *devlet vir-* (4), *dirligi vir-* (1), *emân ver-* (1), *fâ'ide ver-* (2), *fer vir-* (1), *fer ver-* (1), *ferah ver-* (1), *gamın ver-* (1), *gıdâ ver-* (1), *gümâne vir-* (1), *halâslık ver-* (1), *halel ver-* (3), *hareket vir-* (1), *hâsiyet ver-* (1), *hayat ver-* (1), *hayât ver-* (4), *hüccet vir-* (1), *hidâyet vir-* (2), *himmət vir-* (1), *iştihâr ver-* (1), *i'tidâl ver-* (1), *ittihad ver-* (1), *izdivâc ver-* (1), *keder ver-* (1), *kemâl ver-* (2), *kerâmet vir-* (1), *korhu vir-* (1), *kudret vir-* (3), *kût ver-* (1), *kuvvet vir-* (6), *kuvvet ver-* (6), *letâfet ver-* (1), *lezzet vir-* (4), *lezzetlerin vir-* (1), *lezzet ver-* (1), *makâm vir-* (3), *ma'nî vir-* (1), *marifet ver-* (1), *mecâli vir-* (1), *möhlet vir-* (1), *müdde ver-* (1), *müjde ver-* (1), *necât vir-* (1), *necât ver-* (2), *neşv ü nemâ vir-* (1),

nezir vir- (1), ni'met vir- (2), ni'meti vir- (1), nûr vir- (1), nûr ver- (2), pend ver- (2), öğüdü vir- (1), öğüdüün ver- (1), öğüt ver- (4), öğüt ver- (2), öğüt vir- (1), öğüt vir- (2), ömr ver- (1), râhat ver- (1), revân ver- (2), revnak ver- (2), rızk vir- (2), rızkı vir- (1), rızkı tavarı ver- (1), rızkın vir- (2), rızkını vir- (1), rızkumu vir- (2), rifat vir- (1), rifat ver- (1), safâ ver- (5), safâ vir- (5), safâlık vir- (1), saltanat ver- (1), sefer vir- (1) selâmetler ver- (1), sevâb vir- (2), sevinç vir- (1), seyl-âba ver- (1), seyle ver- (1), sîret ver- (1), son ver- (1), suret ver- (1), sûret ver- (9), sûretler ver- (1), sükûn vir- (1), şeref vir- (2), şeref ver- (4), şifâ ver- (1), şöret ver- (1), şu'le vir- (2), şu'le ver- (1), şu'le ver- (3), tâb ver- (1), tâbiş vir- (1), ta'm ver- (1), tevfik vir- (1), va'deler ver- (1), yağmaya vir- (7), yahtu vir- (1), yigitlik ver- (1), zamân ver- (2), zamân vir- (1), zib ü behâ ver- (1), zib ü fer ver- (1), zîb ü şeref ver- (1), zinet ver- (3), zînet ver- (1), zînet ü ziver ver- (1), ziver ver- (1), ziyâ ver- (1); oku-: Ezân vir- (1); öde-: 'öşr vir- (2), bâc vir- (2), zarar ver- (1), zekât vir- (5), zekâtın vir- (1); -sız hâle gel-: İmânın ver- (1); söyle-, et-: Fetvâ vir- (2), oy ver- (1) salâ vir- (2), salavât ver- (15), salavat vir- (1), salavât vir- (6), selam vir- (7), selâm vir- (8), selâm ver- (11), ta'bîrini ver- (1).

48.3.2. Mecaz anlam ilişkisi

48.3.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Vir-/Ver-- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 6 farklı isimle 49 örnekte metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *durumunu açığa çıkar-* (1); *hebâ et-*, *heder et-*, *mahvet-* (14); *imkan tanı-*, *imkan, fırsat ol-* (8); *istekli ol-* (10), *ortaya çık-*, *el uzat-*, *yardım et-* (15); *sahibi kıl-*, *sultan eyle-* (1) olmak üzere 6 farklı anlamı karşıladığı görülür.

(24) Saçsan şu gül yüzüne sehergeh külâleyi
Haclet odu *yele vere* gül-berg ü lâleyi (ŞD/296)

Kaynak = yele ver- → *hedef = yok ol-, boşa git-*

Var- fiilinde geçtiği gibi *yel hiçliktir, boşluktur* metaforuna dayandırılarak oluşturan *yele ver-* birleşik fiilinde de buna benzer bir durum vardır.

(25) Geçdi benden ayrug el irmeyiser
Ger sunarsam sûret *el virmeyiser* (G/1083)

Kaynak = el vir- → hedef = İmkan tanı-, imkan, fırsat ol-

Beyitten de anlaşılacağı üzere *el fırsattır* metaforuna dayandırılarak oluşturulan *el vir-* birleşik fiilinde hedef kavram fırsatın *ortaya çıkması*, *imkan tanı-* anlamları taşır.

(26) Sag u sol u pîş ü pes hem fevk u taht

Şol aradan ol göñüle *vir*di taht (G/725)

Kaynak = taht vir- → hedef = sahibi kıl-, sultan eyle-

Yukarıdaki örnekte *sahibi kıl-*, *sultan eyle-* anlamı taşıyan *taht vir-* metaforunun *taht değerlidir* birincil metaforuna dayanılarak oluştuğunu düşünmekteyiz.

Örnekleri:

Durumunu açığa çıkar-: *Ele ver-* (1); hebâ et-, heder et-, mahvet-: *Rûzigâra ver-* (1), *yele ver-* (8), *yile vir-* (5); imkan tanı-, imkan, fırsat ol-: *El vir-* (3), *el ver-* (3), *mevdân ver-* (1), *yir vir-* (1); istekli ol-: *Cân ver-* (3), *cânlar ver-* (7); ortaya çık-, el uzat-, yardım et-: *El ver-* (13), *el vir-* (2), *sahibi kıl-*, *sultan eyle-*: *Taht vir-* (1).

48.3.2.2. Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

Vir-/Ver- fiilinin 235 örnekte 22 farklı isim unsuruyla mecaz anlam ilişkisi etrafında *fiil için organ + fiil* ve *yer + fiil* şeklinde ve *parça-bütün* ilişkisi içerisinde birleşik fiil yapıları oluşturduğu tespit edilmiştir.

(27) İhyâ-yi memât olduğunu bilse deminde

Cân vere idi ermek için bu deme İsâ (NB/158)

Kaynak = cân vir- → hedef = öl-

Yukarıdaki örnekte hedef kavram olan *vir-* fiili için bu hareketin yapıldığı organa dayalı bir kullanım söz konusudur. Bu açıdan burada *organ + fiil* şeklinde metonimik bir kullanım mevcuttur. Ayrıca beyitte ikinci mısradaki cümlede yer alan ve beyitteki anlamını *öl-* şeklinde yorumladığımız *cân vir-* birleşik fiilinde nesne konumundaki *cân* isim unsuru *parça-bütün* (*cân-insan*) ilişkisi çerçevesinde kullanılmıştır.

(28) Niçe bir *dil vireyin* kâkül-i pür-çînüñ için

Niçe bir kan yudayın ol leb-i rengînüñ için (CS/177)

Kaynak = dil vir- → hedef = âşık ol-

Organ adı üzerine kurulu metonomik ifade taşıyan yukarıdaki beyitte dil vir-kaynak kavramı *âşık ol-* hedef kavramını anlatmak için kullanılmıştır.

(29) Resmi durur sultânların kullar günâh eyleyicek

Yâ edebler ol kulını yâ *mezâda virür* satar (YE/117) yer

Kaynak = mezâda vir- → hedef = satışa sun-

Yukarıdaki örnekte *mezâda vir-* kaynak unsuru *satışa sun-* hedef unsuru anlamıyla kullanılmasının yanı sıra burada *hareket* için *yer + fiil* şeklinde metonimik bir ifade durumu da söz konusudur. Pazar satış işinin yapıldığı yerdir bu yönüyle bu örnek yer adının hareket için kullanıldığı metonimik bir ifadedir.

Örnekleri:

Âşık ol-: *Dil ver-* (3), *dil vir-* (2); itaat et-: *Boyun vir-* (2), *boyun vir-* (2); öğret-: *Akl vir-* (2); meydana getir-: *Vücûd ver-* (1), *vücûd vir-* (2); öl-: *Baş vir-* (2), *can vir-* (3), *cân ver-* (67), *cân vir-* (52), *cân ü dil vir-* (2), *cân ü gönül vir-* (2), *canı ver-* (1), *cânı ver-* (1), *cânı vir-* (7), *cân-ı şîrîn vir-* (1), *cânın ver-* (1), *canımı ver-* (1), *cânın ver-* (1), *cânın vir-* (1), *cânlar ver-* (6), *cânlar vir-* (1), *cânım vir-* (2); satışa sun-: *Mezâda vir-* (1); söyle, söylet-: *Dile vir-* (1), yönel-, aşık ol-: *Cân ü gönül* (1), *gönlüm ver-* (1), *gönlümi vir-* (1), *gönlümü ver-* (1), *gönlümüzü ver-* (1), *gönlüni vir-* (1), *gönlünü ver-* (2), *gönül vir* (5), *gönül ver-* (5), *gönül vir-* (7), *könül vir-* (5); yönelmek, feda et-: *Cân ü gönül* (1).

48.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Vir-/ver- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme, tamlayıcıya yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

48.3.3.1. Nesneye yükleme

Fiilin 19 farklı isim unsuruyla 30 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin tamlayıcısı konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(30) Başımı *virđüm gavgâya* (YE/347)

(31) Bu yolun ‘ârifleri geçürmezler meta‘ı

Biz hod ‘uryân giderüz dükkâni *yağmaya virđük* (YE/161)

(30) ve (31) örneklerinde *vir-* fiili birleşikte tamlayıcı konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Vir-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Garka (1), gavgâya (1), kurbâna (1), mezâda (1), yağmaya (7), ziyâne (2).

Ver-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Fenâya (2), fesâda (1), fitneye (1), gavgâya (1), harâba (1), seyl-âba (1), seyle (1), şumâra (1), ziyâna (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(32) Bana cânı sen virđün ‘Azrâil’e bildürdin

Senden artık kimseye *emânet viremezsin* (YE/243)

(33) Bir kişi güc-üle elinden aldı girü almaz yâ biregüye *ödünc virđi* (M/225)

Yukarıdaki (32) ve (33) beyitlerinde geçen *vir-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağlar. Cümledeki nesnesi birleşikteki isim unsurunun bildirdiği niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Vir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Emânet (1), kurban (1), ödünc (1).

Ver-

Yalın hâl ile kullanılışı:

İvaz (2), revân (2).

48.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Fiilin 84 farklı isim unsuruyla 179 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel yan anlamıyla yalın hâli ile fiilin öznesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(34) Basatuñ *sevinç virdi* (DK/215)

Yukarıdaki örnekte *vir-* fiili birleşikte özne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlenin tamlayıcısı, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Vir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Sevinç (1)

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(35) Kimine *derd virür* asla inletmez

Kiminün dünyâda derdin bol eyler (YE/128)

(36) Bunda hal olup *vire lezzetlerin*

Kim bilesin Tañrı'nuñ ni'metlerin (G/1053)

Yukarıdaki (35) ve (36) örneklerinde *vir-* fiili birleşikte nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin tamlayıcısına yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlenin tamlayıcısı, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Vir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Amân (4), aydın (8), bahâr (2), basîret (2), belâ (2), cezbe-i safâ (1), derd (1), devlet (4), fer (1), gargara (1), hareket (1), hidâyet (2), hüccet (1), kerâmet (1), korhu (1), kudret (3), kuvvet (6), lezzet (4), makâm (3), neşv ü nemâ (1), nişân (5),

nûr (1), perveriş (2), safâ (5), safâ (5), sükûn (1), şeref (2), şû'le (2), tevfik (1), zahmet (2), zamân (1), zemistân (1), zîb ü şeref (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

'Azâbın (2), dermânı (1), dirligi (1), kanâ'atı (1), lezzetlerin (1), mecâli (1).

Ver-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cevelân (1), cila (1), cilâ (4), cilâlar (1), dermân (1), fâ'ide (2), fer (1), ferah (1), giciyik (1), halâslık (1), halel (3), hâr (1), hâsiyet (1), ihtimâl (1), i'tidâl (1), ihtiyâr (1), insaf (1), iştihâr (1), ittihad (1), keder (1), kemâl (2), kût (1), kuvvet (6), letâfet (1), lezzet (1), marifet (1), nişân (1), nûr (2), nusret (1), ömr (1), râhat (1), revnak (2), rifat (1), saltanat (1), selâmetler (1), sîret (1), son (1), suret (1), sûret (9), sûretler (1), şeref (4), şifâ (1), şöhret (1), şu'le (1), şu'le (1), şu'le (3), ta'lim (1), tâb (1), uyuz (1), yigittik (1), zahmet (3), zamân (1), zarar (1), zevâl ü noksân (1), zib ü behâ (1), zib ü fer (1), zinet (3), zînet (1), zînet ü ziver (1), ziyâ (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Gamın (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel anlamıyla yalın hâli ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(37) Biri güneşdür aña tâbiş virür

Tâbiş-ile gör ne bahşâyış virür (G/757)

Yukarıdaki örnekte *vir-* fiili birleşikte zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlelerin tamlayıcısına yüklenmesini sağlamaktadır. Cümlelerin tamlayıcısı, birleşikteki isim unsurunun bildirdiği o niteliği, varlığı edinmektedir.

Örnekleri:

Vir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Tâbiş (1).

48.3.3.3. Gerçekleştirme

Fiilin 91 farklı isim unsuruyla 552 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi ve tamlayıcısı konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (38) Dükkelinden bu ‘aşk yakın Yûnus hatâ kılma sakın
Aşkdan su’âl sorulacak *cevâb viresi* hâl gerek (YE/158)
- (39) *Dil virenlerde şâne buldı hemîn*
Zülf-i dil-dâra dest-res n’idelüm (CS/164)

(38)’de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi, (39)’da ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *vir-/ver-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Vir-

Yalın hâl ile kullanılışı:

‘*Akl (2), ‘aşk (2), bâc (2), bahşâyış (2), bañ (2), baş (2), biglik (6), boyun (2), boyun (2), bûse (12), can (3), cân (60), cân ü dil (2), cân ü gönül (2), cân-ı şîrîn (1), cânlar (1), cefâ (1), cavab (3), cevâb (11), dad (1), dâniş (2), destûr (1), dil (2), el (5), emânet (1), ezân (1), fetvâ (2), fidye (2), fırsat (1), gönül (5), gönül (7), haber (36), himmet (1), hular (2), icâzet (1), köñül (5), kurban (1), ma ‘nî (1), möhlet (1), nasîhat (1), necât (1), nezir (1), ni ‘met (2), ödünc (1), ögüt (1), ögüt (2), ‘öşr (2), rıza (1), rızık (2), rifat (1), safâlık (1), salâ (2), salavat (1), salavât (6), sefer (1), selam (7), selâm (8), sevâb (2), sevinç (1), taht (2), tanıklık (4), tanukluk (4), tasdî‘ (1), tekebbür (1), tevbe (1), tûfân (1), uyuz (1), vücûd (2), yahtu (1), yir (1), zekât (5).*

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Adın (2), adını (2), bûseñi (2), cânı (7), cânı dîn ü îmânı (1), cânın (2), cânını (1), cânım (2), cevâbın (1), gönülümü (1), gönülüñi (1), hisâbın (2), kendüzin (1), ni ‘meti (1), öğüdü (1), rızkı (1), rızkın (2), rızkını (1), rızkumu (2), zekâtın (1).

Ver-

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (85), cân u cihân (1), cânlar (7), cevâb (3), destûr (2), dil (4), du ‘a (1), el (16), emân (1), gidâ (1), gönül (5), haber (28), hayât (5), hulle (2), icâzet (1), ikrâr (1), ivaz (2), izdivâc (1), meydân (1), müdde (1), müjde (1), necât (2), nefes (1), oy (1), ögüt (4), öğüt (2), pend (2), revân (2), safâ (5), salavât (15), selâm (11), tâlib (1),

ta'm (1), tanıklık (1), tasdî' (1), tasdi'ler (1), tevbe (1), tuğra (1), va'deler (1), vücûd (1), zîb ü şeref (1), ziver (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Canı (1), cânı (1), canımı (1), cânın (1), derdi (1), derdin (1), gaslin (1), gönlüm (1), gönlümü (1), gönlümüzü (1), gönlünü (2), görüşin (1), güvâhı (1), haberi (1), haberin (1), haberün (1), imânın (1), nazirini (1), öğüdün (1), rızkı tavarı (1), ta'bîrini (1), talâkı (1).

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve yükleme hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(40) Zîrâ ki gıdâyı *fesâda vèrür* (MŞ/12)

(41) Saçsan şu gül yüzüne sehergeh külâleyi

Haclet odu *yele vere* gül-berg ü lâleyi (ŞD/296)

(40)'da isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisi, (41)'de ise mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *vir-/ver-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek veya mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Vir-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Dile (1), garka (1), gavgâya (1), gümâne (1), kurbâna (1), mezâda (1), yağmaya (7), yile (5), ziyâne (2).

Ver-

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Ele (1), fenâya (2), fesâda (1), fitneye (1), gavgâya (1), harâba (1), rûzigâra (1), seyl-âba (1), seyle (1), şumâra (1), yele (8), ziyâna (1).

48.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

48.4.1. Virdür-/ Verdür-

Fiilin, eklendiği fiil köküne ettirgenlik anlamı katan *-Dir* fiilden fiil yapma eki ile genişlemiş şeklinin yalnız *amân* ve *tanıkluk* isimleriyle kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından *amân* ve *tanukluk* isim unsurları ile oluşturulan birleşik fiil yapısı temel anlam + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Morfo-sentak ilişkisi açısından *virdür-/verdür-* fiilinin yüklendiği görev tamlayıcıya yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır:

- (42) *Tanukluk vërdürdi* hak tañrı anı
Dahı tevbe kılmaduñ mı sen seni (YZ/157)
- (43) Şeddâd yapıdı Uçmağını girmedin aldı cânını
Bir dem *amân virdürmedi* yidi iklîm dutan ana (YE/72)

Tanukluk ve *amân* isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örneklerde isim unsurları fiilin nesnesi konumundadır. *Virdür-/Verdür-* fiili yukarıdaki örneklerden (42)'de ettir- ve (43)'de fırsat ver- yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Fırsat ver-: *Amân virdür-* (1); şahitlik ettir-: *Tanukluk verdür-* (1).

48.4.2. Viril-/Veril-

Vir-/Ver-- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki -l- ile genişlemiş örneklerinin sayısı 7'dir. *Da 'vet, devlet, hisab, nâz, niyâz, salâ, yıl* olmak üzere 7 farklı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin öznesi ve nesnesi konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *da 'vet, devlet, nâz, niyâz, salâ* örneklerinde temel anlam + yan anlam ve *hisâb* ve *yıl* örneklerinde ise ad aktarması (metonimi) şeklindedir. Morfo-sentaks ilişkisi açısından *viril-/veril-* fiilinin yüklendiği görev gerçekleşme ve gerçekleştirme olarak karşımıza çıkmaktadır.

- (42) Dört yana *salâ virilür* (YE/191)
- (43) Hak ta'âlanuñ kulluğın öğredeler anlara mürsel dirler kalanına *da 'vet virilmişdür* (M/148)

Viril-/ Veril- fiili yukarıdaki örneklerden (42)'de söylen- ve (42)'de *hâli edindiril-, çağırıl-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

- (44) Terâzü sırat kurıla halâyık anda dirile
Hazrete *hisab virile zâhir* ola mahfiyyeti (KE/43)

(45) *Yıl verilmiş* kullarındır çar-fasl-ı kâ'inat

Lîk hüsnüyle kamusından bahar olmuş güzün (NB/97)

Yukarıdaki (44) - (45) örneklerinde kaynak unsurlar olan *hisâb ve yıl* hedef unsurlar, yani kastedilenler *herhangi bir davranışın sebebini açıkla-, anlat-; tanınmış, ömür verilmemiş* bakımından yorumlanması mümkündür.

Örnekleri:

Hâli edindiril-: *Da 'vet viril- (1), devlet veril- (1), nâz veril- (1), niyâz veril- (1); herhangi bir davranışın sebebini açıkla-, anlatmak: Hisab viril- (1); söylen-: salâ viril- (1); tanınmış, ömür verilmemiş: Yıl veril- (1).*

49. YAK-

49.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Yaklaşmak*. 2. *Yaklaştırmak* olarak gösterilir (TaS: Bkz Yak-).

Taradığımız metinlerde *yak-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *acı çektir-* yan anlamıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

49.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı¹⁰³

Yak- fiilinin tararılan metinlerde yalın, yükleme,hâlindeki 3 farklı isimle toplam 27 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Yak- fiili 2 farklı isimle 2 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Pervâne gibi *cân yakar* o zünnar 'ışkuña
Ancak bu işi sanma ki pervânededen gelür (CS/74)
- (2) Nâz eliyle açtı dilber yakasın
Ben bilirem anca *diller yakasın* (NB/143)

Yak- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *cân*, *dil* isimlerinin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Cân (1), diller (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Yak- fiili 1 farklı isimle 4 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

¹⁰³ Kahraman (1996: 289) *yak-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *yak-* fiilinin ismin sadece *yalın, yükleme, yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (3) Nâr-ı eyvây ile şol gabgab *yakar cânımı* kim
Mihr ü mâhı bir eliyle oynatır elma gibi (NB/122)
- (4) Dolundu mihr-i safâ şem gibi *yak cânı*
Şafak oduna nice dâmenin yakar felek (NB/119)

Yak- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *can* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Cânı (1), cânımı (1), cânım (1), cânımı (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Yak- fiili 1 farklı isimle 21 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (5) Kime baksa 'ışk-ile *oda yakar* (DK/189)
- (6) Yüzini hâk ideli hüsn-i meh-i çâr-dehûñ
Âhum *odlara yakar* hirmenini mihr ü mehûñ (CS/149)

Yak- fiili, yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *od* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Oda (16), odlara (5).

49.3. İsim + fiil ilişkileri

49.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹⁰⁴

Taranılan metinlerde *yak-* fiilinin 3 farklı isim unsuruyla 27 örnekte birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

49.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Yak- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 2 farklı isim 2 örnekte, 1 farklı isim ise 4 örnekte yükleme hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

¹⁰⁴ Öztürk (2008:1053,1070,1079) *yak-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil, yer tamlayıcısı + fiil, zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

- (7) Nâz eliyle açtı dilber yakasın
Ben bilirem anca *diller yakasın* (NB/143)
- (8) Nâr-ı eyvây ile şol gabgab *yakar cânımı* kim
Mihr ü mâhı bir eliyle oynatır elma gibi (NB/122)

Yukarıdaki örneklerden (7)'de *diller* isminin yalın hâl, (8)'da ise *cân* isminin yükleme hâli eki almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (1), diller (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Cânı (1), cânımı (1), cânım (1), cânımı (1).

49.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Yak- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâldeki 1 farklı isim 21 örnekte tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

- (9) Kime baksa 'ışk-ile *oda yakar* (DK/189)
- (10) Yüzini hâk ideli hüsn-i meh-i çâr-dehüñ
Âhum *odlara yakar* hirmenini mihr ü mehüñ (CS/149)

Yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *od* isminin yönelme hâli eki almış şekilleriyle tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Oda (16), odlara (5).

49.3.2. Anlam ilişkileri

Yak- fiili, isim unsuru ile mecaz anlam ilişkisi bakımından ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam, temel + yan anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (deyim aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

49.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

49.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Yak- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 3 farklı isimle 27 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *acı çektir-* olmak üzere 1 farklı anlamı karşıladığı görülür.

- (11) Dolundu mihr-i safâ şem gibi *yak cânı*
Şafak oduna nice dâmenin yakar felek (NB/119)
- (12) Yüzini hâk ideli hüsn-i meh-i çâr-dehûñ
Âhum *odlara yakar* hirmenini mihr ü mehûñ (CS/149)

Kaynak = cânı yak-- → hedef = acı çektir-

Kaynak = odlara yak- → hedef = acı çektir-

Yukarıdaki beyitlerde geçen *cânı yak-* ve *odlara yak-* kaynak kavramının anlam bakımından karşılığı *sıkıntıya düşür-*, *acı çektir-* hedef kavramıdır. Bu bakımdan *cânı yak-* ve *odlara yak-* birleşik fiilleri yanmakla, yani kendini sıkıntı ve cefaya sokmak, kendine acı çektirmek ile eş değerdedir. Bu ise kavramlaştırmanın *ateş acı verir* önermesine dayanan metaforik bir kullanım olduğuna işaret eder.

Örnekleri:

Acı çektir-: *Cân yak- (1), cânı yak- (1), canımı yak- (1), cânım yak- (1), cânımı yak- (1), diller yak- (1), oda yak- (16), odlara yak- (5).*

49.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

49.3.3.1. Gerçekleştirme

Fiilin 2 farklı isim unsuruyla 9 kez kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun mecaz anlamıyla yalın hâl ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (13) Pervâne gibi *cân yakar* o zünnar 'ışkuña
Ancak bu işi sanma ki pervânedan gelür (CS/74)

(14) Kime baksa ‘işk-ile *oda yakar* (DK/189)

Yukarıda (13) ve (14)’de isim ile fiil unsuru arasında deyim aktarması (metafor) ilişkisi mevcut olduğu örneklerde *yak-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Cân (1), diller (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Cânı (1), cânımı (1), cânım (1), cânımı (1).

Yönelme hâli ile kullanılışı +(y)A):

Oda (16), odlara (5).

50. YAN-

50.1. Anlamları

Fiil TaS'da *dert dökmek*, *şikâyetle bulunmak* anlamlarındadır (TaS: Bkz Yan-).

Taradığımız metinlerde *yan-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *derde düş-*, *acı çek-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

50.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı¹⁰⁵

Yan- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yönelme hâlindeki 5 farklı isimle toplam 21 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Yan- fiili 1 farklı isimle 2 örnekte ismin yalın hâl ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Çemen-i gülşen anıp *yanma gönül* hasret ile
Şükür Allâha yerin der-geh-i Pâşâ mı degil (NB/88)
- (2) N'ola şeydâ oluban *yansa gönül* lâle gibi
Nev-bahâr olmadı mı mevsim-i sahra mı değil (NB/88)

Yan- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *gönül* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Gönül (2).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Yan- fiili 4 farklı isimle 19 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmaktadır.

- (3) Müşkîn saçını göreliden *oda yandı* ûd
Şîrîn lebini soralı vardı suya nebât (ŞD/103)

¹⁰⁵ Kahraman (1996: 291) *yan-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayrımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *yan-* fiilinin ismin sadece *yalın* ve *yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (4) Zindân içinde çün gece gündüz yanar çerâğ
Dünyâda ben de *âteş-i hicrâna yanayın* (NB/319)

Yan- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *od*, *âteş-i hicrân* isimlerinin yönelme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Aşk oduna (3), *âteş-i hicrâna* (1), *hicrin oduna* (1), *oda* (6), *odlara* (3).

50.3. İsim + fiil ilişkileri

50.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹⁰⁶

Taranılan metinlerde *yan-* fiilinin 5 farklı isim unsuruyla 16 örnekte birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

50.3.1.1. Özne + yüklem dizilişinde

Yan- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 2 örnekte özne unsuru olarak kullanılmıştır.

- (5) N'ola şeydâ oluban *yansa gönül* lâle gibi
Nev-bahâr olmadı mı mevsim-i sahra mı değil (NB/88)
- (6) Çemen-i gülşen anıp *yanma gönül* hasret ile
Şükür Allâha yerin der-geh-i Pâşâ mı değil (NB/88)

Yukarıdaki örneklerden (5) ve (6)'da *gönül* isimleri yalın hâl almış şekilleriyle nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Gönül (2).

¹⁰⁶ Öztürk (2008:1036, 1053, 1070,1079) *yan-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *özne + fiil*, *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

50.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Yan- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâldeki 4 farklı isim 14 örnekte tamlayıcı unsuru olarak kullanılmıştır.

- (7) Müşkîn saçın hevâsıyile *oda yandı* ûd
Şîrîn lebin safâsıyile suya vardı kand (ŞD/110)
- (8) Serâb oldu bana la'lin şarâbı
Sudan nice bir *oda yana* teşne (ŞD/258)

Yukarıdaki örneklerden (7) ve (8)'de *od* isimleri yönelme hâli almış şekilleriyle tamlayıcı unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Aşk oduna yan- (3), *âteş-i hicrâna* (1), *hicrin oduna* (1), *oda* (6), *odlara* (3).

50.3.2. Anlam ilişkileri

Yan- fiili, isim unsuru ile mecaz anlam ilişkisi bakımından deyim aktarması (metafor) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam, temel anlam + yan anlam) ile mecaz anlam ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

50.3.2.1. Mecaz anlam ilişkisi

50.3.2.1.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Yan- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 5 farklı isimle 21 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *derde düş-*, *acı çek-* şeklinde olduğu görülür.

- (9) Çemen-i gülşen anıp *yanma gönül* hasret ile
Şükür Allâha yerin der-geh-i Pâşâ mı degil (NB/88)
- (10) *Yan* türlü türlü *odlara ey* kalb-i sûznük (ŞD/91)
Kaynak = gönül yan- → hedef = Aşık acı çek-
Kaynak = odlara yan- → hedef = derde düşmek, acı çekmek

Od ateşte yanan ağaçtır. Gönül ise sevgilidir. (9) ve (10) örneklerinde geçen *aşk sıcaıklıktır* metaforuna dayanan *gönül yan-* ve *odlara yan-* birleşik fiillerinde *acı çek-*, *derde düş-* ifadesinin verilmek istendiği anlaşılmaktadır.

Örnekleri:

Aşık acı çek-: *Aşk oduna yan-* (3), *âteş-i hicrâna yan-* (1), *gönül yan-* (2), *hicrin oduna yan-* (1), *oda yan-* (6), *odlara yan-* (3).

50.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Yan- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

50.3.3.1. Gerçekleşme

Fiilin 5 farklı isim unsuruyla 21 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin öznesi konumundadır.

Özne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun yan anlamıyla yalın hâl ile fiilin özne konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (11) Zindân içinde çün gece gündüz yanar çerâğ
Dünyâda ben de *âteş-i hicrâna yanayın* (NB/319)
- (12) Çemen-i gülşen anıp *yanma gönül* hasret ile
Şükür Allâha yerin der-geh-i Pâşâ mı degil (NB/88)

Yukarıda (11) ve (12)'de isim ile fiil unsuru arasında deyim aktarması ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *yan-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla gerçekleşme şeklinde kullanılmıştır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Gönül (2).

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Aşk oduna yan- (3), *âteş-i hicrâna* (1), *hicrin oduna* (1), *oda* (6), *odlara* (3).

51. YAZ-

51.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları (*Yazmak I*) *Nakşetmek, resmetmek, süsleyip bezemek. 2. Yaymak, dağıtmak, açmak. (Yazmak II) Şaşırıp yanılmak, hata etmek. 2. Hedefe sabet ettirmekte yanılmak* olarak gösterilir (TaS: Bkz Yaz-).

Taradığımız metinlerde *yaz-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *kabul et-, say-; meydana getir-, kat-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

51.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı¹⁰⁷

Yaz- fiilinin tararılan metinlerde yalın ve yönelme hâlindeki 6 farklı isimle toplam 8 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Yaz- fiili 3 farklı isimle 3 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Gird-i la'lûnde hatt-ı müşgînüñ
Hatt-ı yâkûti *yâd-gâr* yazar (CS/102)
- (2) Din etibbâya ki Kanûn u Şifâ yazmakdan
Hüner oldur ki gam-ı dilbere *dermân* yazalar (NB/243)

Yaz- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *yâd-gâr, derman* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur

Örnekleri:

Derman (1), şîrînlîk (1), yâd-gâr (1).

¹⁰⁷ Kahraman (1996: 296) *yaz-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *yaz-* fiilinin ismin sadece *yalın ve yönelme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Yaz- fiili 4 farklı isimle 5 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

(3) Kemân ebruña ‘îd vuslatuñda
Kabûl it cânımı *kurbâna yazdum* (CS/167)

(4) Kitâb-ı tıbbı tıbb içinde iy dost
Cefâ vü derdüñi *dermâna yazdum* (CS/167)

Yaz- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)’de *kurban*, *dermân* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Dermâna (1), îmâna (1), kûrbâna (2), vîrâna (1).

51.3. İsim + fiil ilişkileri

51.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹⁰⁸

Taranılan metinlerde *yaz-* fiilinin 1 farklı isim unsuruyla 1 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

51.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Yaz- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yalın hâldeki 1 farklı isim 1 örnekte yalın hâlde nesne unsuru olarak kullanılmıştır.

(5) La‘lüñe hatt-ı siyeh beñzer ki *şîrînlîk yazar*
Kim nebât üzre lebüñ sihr okıdı efsûn için (CS/185)

Yukarıdaki örneklerden (5)’de *şîrînlîk* isminin yalın hâlde nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Şîrînlîk (1).

¹⁰⁸ Öztürk (2008:1054,1070,1080) *yaz-* fiilin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil*, *yer tamlayıcısı + fiil*, *zarf + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

51.3.1.2. Tamlayıcı + yüklem dizilişinde

Yaz- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında yönelme hâldeki 4 farklı isim 5 örnekte tamlayıcı unsur olarak kullanılmıştır.

- (6) Kemân ebruña ‘îd vuslatuñda
Kabûl it cânımı *kurbâna yazdum* (CS/167)
- (7) Kitâb-ı tıbbı tıbb içinde iy dost
Cefâ vü derdüñi *dermâna yazdum* (CS/167)

Yukarıdaki örneklerden (6) ve (7)’de *kurban*, *dermân* isimlerinin yönelme hâli eki almış şekilleriyle tamlayıcı unsur olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Dermâna (1), *îmâna* (1), *kûrbâna* (2), *vîrâna* (1).

51.3.1.3. Zarf + yüklem dizilişinde

Yaz- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında zarf konumundaki 2 farklı isim 5 örnekte yalın hâlde kullanılmıştır.

- (8) Din etibbâya ki Kanûn u Şifâ yazmakdan
Hüner oldur ki gam-ı dilbere *dermân yazalar* (NB/243)
- (9) Gird-i la‘lûñde hatt-ı müşgînüñ
Hatt-ı yâkûtı *yâd-gâr yazar* (CS/102)

Yukarıdaki (8) ve (9) örneklerinde *dermân* ve *yâd-gâr* isim unsurları birleşikte yüklem konumundaki *yaz-* fiilinin zarfını oluşturur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Derman (1), *yâd-gâr* (1).

51.3.2. Anlam ilişkileri

Yaz- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ile

mecaz anlam (deyim ve ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

51.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

51.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 6 farklı isimle 8 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Yaz-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *kabul et-*, *say-* (7); *meydana getir-*, *kat-* (1) olmak üzere 2 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (8) Dil ü cân safhasında küfr-i zülfin
Ne deñlü küfr ise *îmâna yazdum* (CS/167)
- (9) La'lüñe hatt-ı siyeh beñzer ki *şîrînlîk yazar*
Kim nebât üzre lebüñ sihr okıdı efsûn için (CS/185)

Yaz- fiili yukarıdaki örneklerden (8)'de *kabul et-*, *say-*; (9)'da *meydana getir-*, *kat-* yan anlamlarında, *îmâna*, *şîrînlîk* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Kabul et-, say-, olarak düşmüş: *Derman yaz-* (1), *dermâna yaz-* (1), *îmâna yaz-* (1), *kûrbâna yaz-* (2), *vîrâna yaz-* (1), *yâd-gâr yaz-* (1); meydana getir-, kat-: *Şîrînlîk yaz-* (1).

51.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Yaz- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi nesneye yükleme ve tamlayıcıya yükleme şeklinde görülmektedir.

51.3.3.1. Nesneye yükleme

Yaz- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki nesnesine yüklenmesini sağladığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Tamlayıcı + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yönelme hâli ile fiilin tamlayıcısı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(10) Hayâl-i hatt-ı haddüñ dilde iy mâh
Tılsım-ı genc imiş *vîrâna yazdum* (CS/167)

(11) Dil ü cân safhasında küfr-i zülfin
Ne deñlü küfr ise *îmâna yazdum* (CS/167)

(10) ve (11) örneklerinde tamlayıcı konumundaki isim unsurlarının bildirdiği anlam nesnenin o niteliği, varlığı edinmesini şeklinde ortaya çıkar.

Örnekleri:

Yönelme hâli ile kullanılışı (+(y)A):

Dermâna (1), *îmâna* (1), *kûrbâna* (2), *vîrâna* (1).

Zarf + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın hâli ile fiilin zarfı konumunda olduğu örnekler şöyledir:

(12) Din etibbâya ki Kanûn u Şifâ yazmakdan
Hüner oldur ki gam-ı dilbere *dermân yazalar* (NB/243)

(13) Gird-i la'lüñde hatt-ı müşgînüñ
Hatt-ı yâkûtı *yâd-gâr yazar* (CS/102)

(12) ve (13) örneklerinde zarf konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlam nesnenin o niteliği, varlığı edinmesini sağlamaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Derman (1), *yâd-gâr* (1).

51.3.3.2. Tamlayıcıya yükleme

Yaz- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlede tamlayıcısına yüklenmesini sağlar. Bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. *Nesne + yüklem* ilişkisinde ise isim unsuru yalnız hâlde bulunmaktadır.

(14) La'lüñe hatt-ı siyeh beñzer ki *şîrînlîk yazar*

Kim nebât üzre lebûñ sihr okıdı efsûn içün (CS/185)

Fiilin morfo-sentaks işlevi yukarıdaki örneklerden (14)'de nesne konumundaki *şîrînlîk* isim unsurunun bildirdiği durumu, niteliği tamlayıcı durumundaki unsura (la'lüñe) yüklenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Örnekleri:

Yalnız hâl ile kullanılışı:

Şîrînlîk (1).

51.4. Fiilin yapım ekleriyle genişlemiş şekilleri

51.4.1. Yazıl-

Yaz- fiilinin, eklendiği fiil köküne pasiflik, meçhullük katan fiilden fiil yapma eki *-l-* ile genişlemiş örneklerinin sayısı 5'dir. *Derman, dîvâne, firavan, galat, kurbana* olmak üzere 5 ayrı isimle kurulan bu örneklerde söz dizimi bakımından isim unsuru fiilin zarfı, *kurbâna* ile kurulan 1 isim unsurunda ise fiilin tamlayıcısı konumundadır. Anlam ilişkileri bakımından isim ile fiil unsuru arasındaki ilişkiler *Derman, dîvâne, firavan, galat, kurbana* örneklerinde temel + yan şeklindedir. Morfo-sentak ilişkisi açısından *yazıl-* fiilinin yüklendiği görev pasiflik- meçhullük dolayısıyla özneye yükleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

(15) Didüm Cem defterüñde nicedür dir

Bu defterde o *dîvâne yazılmış* (CS/122)

(16) Ol hokka-i mercân üzerinde hat-ı müşğîn

Dil-hastelerin derdine *dermân yazılıpdır* (NB/195)

(17) Ey hüsn-i deyi âşık olan göz ile kaşa

Bu şive kilisâda *firâvân yazılıpdır* (NB/195)

(18) Çü 'îd ayı-durur kaşuñı göster

Ki cânım saña *kurbâña yazılmış* (CS/195)

Divâne, dermân, firavan ve kurbâna isim unsurlarının temel anlamlarıyla kullanıldığı yukarıdaki örneklerde isim unsurları fiilin zarfı konumundadır. *Yazıl-* fiili yukarıdaki örneklerden (15), (16), (17) ve (18)'de ise *kabul edil-* yan anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Kabul edil-: *Dermân yazıl- (1), divâne yazıl- (1), firavan yazıl- (1), galat yazıl- (1), kurbâna yazıl- (1)*

52. Yİ-/YE-

52.1. Anlamları

TaS'da fiilin¹⁰⁹ anlamı verilmemiştir (TaS: Bkz Yi-/Ye-).

Taradığımız metinlerde *yi-/ye-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *-lan-* ekiyle karşılanabilecek fiilleştirme görevi yanında *al-*; *boz-*; *çek-*; *-e maruz kal-*; *elde et-*, *kazan-*; *et-*, *duy-*; ve *öp-* yan anlamlarıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

52.2. İsmın hâlleri ile kullanılışı¹¹⁰

Yi-/Ye- fiilinin taranılan metinlerde yalın ve yükleme hâlindeki 15 farklı isimle toplam 43 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Yi-/Ye- fiili 12 farklı isimle 30 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

- (1) Eytgil aña peygâMBER olan kişi
Harâm yimez ugruluk degül işi (YZ/249)
- (2) Gerçi sabâ kokun uma her dem gelir gider
Verhem yiyip saçın ile derhem gelir gider (ŞD/148)

Yi-/Ye- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *harâm*, *verhem* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yi-

Emek (1), *endîşe (1)*, *gam (4)*, *gussa (4)*, *harâm (1)*, *kaygu (2)*, *kaygular (1)*, *oruc (1)*, *renc (2)*, *ribâ (1)*, *verhem (1)*.

¹⁰⁹ Timurtaş (2005: 35-41) ve Özkan (2000: 99-100) EAT'de i/e değişmesinin olduğunu ve günümüzde /e/ şeklinde söylediğimiz kelimelerin çoğunun EAT'de /i/ ile yazıldığını ifade ederler.

¹¹⁰ *Ye/Yi-* fiilinin Kahraman'da (1996: 298) esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın*, *yükleme*, *yönelme*, *bulunma*, *çıkma* ve *araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *ye/yi-* fiilinin ismin sadece *yalın* ve *yükleme* hali ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

Ye-

Gam (4), *gam u gussa (1), gussa (1), harâm (3), kaygu (1), ta'n-ı düşmen (1)*.

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Yi-/Ye- fiili 6 farklı isimle 13 örnekte ismin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

(3) *Gamın yediği için ko firâkın öldürsün*

Kayırmaz öldüğü ön yerse kan-bahâ-yı katîl (ŞD/207)

(4) *Hem añarlar adını hem işini*

Kimse var mı kim yimez teşvîşini (G/597)

Yi-/Ye- fiili, yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *gam, teşvîş* isimlerinin yükleme hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yi-

Gamın (1), gussañı (1), kaydın (1), kaydını (1), kaydum (1), teşvîşi (1), teşvîşini (1).

Ye-

Bûseni (1), gamın (2), gamını (1), gussañ (1), kayguñ (1).

52.3. İsim + fiil ilişkileri

52.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹¹¹

Tarımlan metinlerde *yi-/ye-* fiilinin 14 ayrı isim unsuruyla 43 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

52.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Ye-/Yi- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 12 farklı isim 30 örnekte yalın hâlde, 6 farklı isim unsuru ise 13 örnekte yükleme hâlde nesne olarak kullanılmıştır.

¹¹¹ Öztürk (2008:1054) *ye-/yi-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

- (5) Eytdiler tiz ogrusun tutun diyü
Döndiler onlar kamu *gussa yéyü* (YZ/235)
- (6) Ata ana ‘avrat oylan kız gelin
Kamusınıñ sen *yiseñ* gerek *gamın* (G/601)

Yukarıdaki örneklerden (5)’de *gussa* isminin yalın, (6)’da ise *gam* isminin yükleme hâli ile nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yi-

Emek (1), endîşe (1), gam (4), gussa (4), harâm (1), kaygu (2), kaygular (1), oruc (1), renc (2), ribâ (1), verhem (1).

Ye-

Gam (4), gam u gussa (1), gussa (1), harâm (3), kaygu (1), ta’n-ı düşmen (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Yi-

Gamın (1), gussañı (1), kaydın (1), kaydını (1), kaydum (1), teşvişi (1), teşvişini (1).

Ye-

Bûseni (1), gamın (2), gamını (1), gussañ (1), kayguñ (1).

52.3.2. Anlam ilişkileri

Yi-/Ye- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel anlam + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim ve ad aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

52.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

52.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Fiil, 6 farklı isimle 15 örnekte temel + yan anlam ilişkisinde kullanılmıştır. *Aç-* ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *al-* (1); *boz-* (1); *çek-* (34); *-e maruz kal-* (2); *et-*,

duy-(1), -lan- ekiyle (1), öp- (1) olmak üzere 7 farklı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

(7) Süci içmek *ribâ yimek* tevbe-y-ile gitmez (M/162)

(8) Ramazânda *oruc yidügi*-cün tutar birisi (M/238)

Yi-/Ye- fiili yukarıdaki örneklerden (7)'de *al-*; (8)'de *boz-* yan anlamlarında, *ribâ, oruc* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(9) Ol nüzûlın bilmege *yimek emek*

Şol-durur kim ol ta'âtımı çeynemek (G/591)

(10) Hem añarlar adını hem işini

Kimse var mı kim *yimez teşvîşini* (G/597)

(11) Kiçi oğlın sattuñuz kuldur dëyü

Alduñuz bahâsını *harâm yëyü* (YZ/239)

Yi-/Ye- fiili (9)'da *çek-*; (10)'da *-e maruz kal-*; (11)'de *elde et-, kazan-* yan anlamlarında, *emek, teşvîş, harâm* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

(12) Gerçi sabâ kokun uma her dem gelir gider

Verhem yiyip saçın ile derhem gelir gider (ŞD/148)

(13) Gece gündüz *yediğimdir ta'n-ı düşmen* kahr-ı dost

Kendi cânımdan meğer bîzâr sanmış şeh beni (NB/435)

Yi-/Ye- fiili yukarıdaki örneklerden (11)'de *et-, duy-*; (12)'de *-lan ekiyle*; yan anlamlarında, *verhem, ta'n-ı düşmen* isimleri ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Al-: *Ribâ yi- (1), bûseni ye- (1)*; boz-: *Oruc yi- (1)*; çek-: *Emek yi- (1), endişe yi- (1), gam ye- (4), gam yi- (3), gamın ye- (2), gam u gussa yi- (1), gamını yi- (2), gussa ye- (1), gussa yi- (4), gussañ ye- (1), gussañı yi- (1), kaydum yi- (1), kaydın yi- (1), kaydını yi- (1), kaygu ye- (1), kaygu yi- (1), kaygular yi- (1), kayguñ ye- (1), renc yi- (2)*; -e maruz kal-: *Teşvîşi yi- (1), teşvîşini yi- (1)*; elde et-, kazan-: *harâm ye- (3), harâm yi- (1)*, et-, duy-: *Verhem yi- (1)*, -lan- ekiyle: *Ta'n-ı düşmen ye- (1)*.

52.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Yi-/Ye- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi yalnız gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

52.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 15 farklı isim unsuruyla 43 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Yi-/Ye- fiili 37 örnekte 13 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümledeki öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın veya akuzatif hâlde bulunmaktadır.

(14) Öldüğüm için *gussa* mı *yirem*

Ala cânımı yine yaradan (YE/261)

(15) Hemîşe *gussañi yir* lutfuñı görür ammâ

Yidügi hakkını bilmez rakîbi ben bilürem CS/169)

(13) ve (14) örneklerinde nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlam öznenin o niteliği, varlığı edinmesini sağlamaktadır.

Örnekleri:

Yi-

Emek (1), *endîşe* (1), *gam* (4), *gussa* (4), *kaygu* (2), *kaygular* (1), *renc* (2), *verhem* (1).

Ye-

Gam (4), *gam u gussa* (1), *gussa* (1), *kaygu* (1), *ta'n-ı düşmen* (1).

Yükleme hâli ile kullanılışı (+n ve +I):

Yi-

Gamın (1), *gussañı* (1), *kaydın* (1), *kaydını* (1), *kaydum* (1), *teşvişi* (1), *teşvişini* (1).

Ye-

Bûseni (1), *gamın* (2), *gamını* (1), *gussañ* (1), *kayguñ* (1).

52.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 3 farklı isim unsuruyla 6 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun temel veya yan anlamıyla yalın ve akuzatif hâli ile fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (16) Kiçi oğlın sattuñuz kuldur dèyü
Alduñuz bahâsını *harâm yèyü* (YZ/239)
- (17) *Gamın yediği* için ko firâkın öldürsün
Kayırmaz öldüğü ön yerse kan-bahâ-yı katîl (ŞD/207)

Yukarıda (16) ve (17)'de isim ile fiil unsuru arasında temel + yan anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *yi-/ye-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı gerçek anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yi-

Harâm (1), oruc (1), ribâ (1).

Ye-

Harâm (3).

53. YUT-

53.1. Anlamları

TaS'da fiilin anlamları 1. *Ütmek, yenmek.* 2. *Hazmetmek, dışarı vurmamak, içinde bırakmak* olarak gösterilir (TaS: Bkz Yut-).

Taradığımız metinlerde *yut-* fiilinin isim unsurlarıyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında *edin-* yan anlamıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

53.2. İsmi hâlleri ile kullanılışı¹¹²

Yut- fiilinin taranılan metinlerde yalın hâlindeki 2 farklı isimle toplam 19 örnekte birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yalın hâl ile kullanılışı:

Yut- fiili 2 farklı isimle 19 örnekte ismin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

- (1) Niçe bir dil vireyin kâkül-i pür-çînüñ
Niçe bir *kan yudayın* ol leb-i rengînüñ için (CS/177)
- (2) Teşne cânım *kan yutar* la'line karşı eylemez
Gamzen okundan hazer benzer susadı kanına (ŞD/261)

Yut- fiili, yukarıdaki örneklerden (1) ve (2)'de *kan* isimlerinin yalın hâli ile birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Gussa (1), kan (14), kanlar (4).

¹¹² Kahraman (1996: 304) *yut-* fiilinin esas ve yardımcı fiil ayırımı yapmadan *yalın, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma ve araç-birliktelik* hallerindeki isimlerle kullanıldığını gösterir. Bununla birlikte taradığımız metinlerde *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda *yut-* fiilinin ismin sadece *yalın* hal ile birleşik fiil yapısı oluşturduğu görülür.

53.3. İsim + fiil ilişkileri

53.3.1. Söz dizimi ilişkileri¹¹³

Taranılan metinlerde *yut-* fiilinin 2 ayrı isim unsuruyla 19 örneğinde birleşik fiil yapısında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiil yapılarında isim unsuru bütün örneklerde nesne görevindedir.

53.3.1.1. Nesne + yüklem dizilişinde

Yut- fiili ile kurulan birleşik fiil yapılarında 2 isim unsuru yalın hâlde nesne olarak kullanılmıştır.

- (3) Ben *kan yutarım* gamzen içer kanımı güyâ
Bir kan yalaşır iki karındaşlarınız biz (NB/255)
- (4) Aşkın şehidiyem sanemâ silme kanımı
Kan yutup ölmüşem yine kan ile yu beni (ŞD/289)

Yukarıdaki örneklerden (3) ve (4)'de *kan* isimlerinin yalın hâlde nesne unsuru olarak birleşik fiil yapısı oluşturmuştur.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Gussa (1), kan (14), kanlar (4).

53.3.2. Anlam ilişkileri

Yut- fiili, isim unsuru ile gerçek anlam ilişkisi bakımından temel + yan anlam, mecaz anlam ilişkisinde ise deyim aktarması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fiil, gerçek anlam (temel + temel anlam) ilişkisi ile mecaz anlam (ad aktarması) ilişkisi çerçevesinde fiilin örneklerine rastlanmamıştır.

¹¹³ Öztürk (2008:1054) *yut-* fiilinin söz dizimi ilişkileri bakımından *nesne + fiil* şeklinde görüldüğünü ifade eder.

53.3.2.1. Gerçek anlam ilişkisi

53.3.2.1.1. Temel anlam + yan anlam ilişkisi

Yut- ile kurulan birleşik fiil yapılarında isim unsurunun temel, fiil unsurunun ise yan anlam ilişkisi gösterdiği örneklerde fiilin, *edin-* (1) olmak üzere 1 ayrı yan anlamda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (5) Atamı yidi dirler anamı dört bilürem
Atam anam birimiş niçün *gussa yudaram* (YE/220)

Yut- fiili yukarıdaki örneklerden (5)'inde *edin-* yan anlamlarında, *gussa* ismi ise temel anlamlarında kullanılmıştır.

Örnekleri:

Edin-: *Gussa yut-* (1).

53.3.2.2. Mecaz anlam ilişkisi

53.3.2.2.1. Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

Yut- fiilinin mecaz anlam ilişkisi etrafında 1 farklı isimle 18 kez metaforik anlamlı birleşik fiil yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu birleşik fiillerin ise, *ıstırap çek-* olmak üzere 1 ayrı anlamı karşıladığı görülür.

- (6) Çâre yok irmege iy Cem deheni câmına hîç
Kan yudup derd-ile nâ-çâr içelüm bâr-ı kadeh (CS/60)

- (7) *Kan yut* cefâ-yı dehr ile bağruna taş bas
Ağzından ey dil ister isen lâ'l-veş nisâb (NB/55)

Kaynak = *kan yut-* → *hedef* = *ıstırap çek-*

Kaynak = *kan yut-* → *hedef* = *ıstırap çek-*

Birleşikte rengi dolasıyla kullanılan *kan şaraptır* metaforuna dayandırılarak *kan yut-* ve *şarap iç-* anlamı taşır. Ancak verem hastalarının hastalıklarını gizlemek amacıyla ağızları gelen kanı yutmasına yönelik bir telmih varlığından söz etmekte mümkündür. Bu çerçevede de *kan yut-* kavramı aracılığıyla *ıstırap çek-* anlatılmak istenmiştir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Istrap çek-: *Kan yut- (14), kanlar yut- (4).*

53.3.3. Morfo-sentaks ilişkileri

Yut- fiilinin birleşik fiil yapılarında morfo-sentaks açısından görevi özneye yükleme ve gerçekleştirme şeklinde görülmektedir.

53.3.3.1. Özneye yükleme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 1 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

Yut- fiili 1 örnekte 1 farklı isim unsuruyla oluşturduğu birleşik fiil yapılarında isim unsurunun bildirdiği anlamın cümlenin öznesine yüklenmesini sağlar. Bu örneklerde isim unsuru ile fiil unsuru arasındaki söz dizimi ilişkisi yalnızca *nesne + yüklem* şeklinde görülür. Nesne + yüklem ilişkisinde ise isim unsuru yalın hâlde bulunmaktadır.

(8) Atamı yidi dirler anamı dört bilürem

Atam anam birimiş niçün *gussa yudaram* (YE/220)

(8) örneğinde nesne konumundaki isim unsurunun bildirdiği anlam öznenin o niteliği, varlığı edinmesini sağlamaktadır.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Gussa (1).

53.3.3.2. Gerçekleştirme

Fiilin 1 farklı isim unsuruyla 18 örnekte kullanıldığı bu görevde isim unsuru fiilin nesnesi konumundadır.

Nesne + yüklem dizilişinde:

İsim unsurunun deyim aktarması (metaforik) anlamıyla yalın hâli fiilin nesnesi konumunda olduğu örnekler şöyledir:

- (9) *Kan yut cefâ-yı dehr ile bağruna taş bas*
Ağzından ey dil ister isen lâ'l-veş nisâb (NB/55)
- (10) *Lâ'lüñ şarâbı yâdına kanlar yudalı Cem*
Hoş görünür müdâm aña hûn-ı ciger lezîz (CS/64)

Yukarıda (9) ve (10)'da isim ile fiil unsuru arasında mecaz anlam ilişkisinin mevcut olduğu örneklerde *yut-* fiili önündeki isim unsurunu taşıdığı mecaz anlamlarla salt bir gerçekleştirme şeklinde fiilleştirmektedir.

Örnekleri:

Yalın hâl ile kullanılışı:

Kan yut- (14), *kanlar yut-* (4).

SONUÇ

Eski Anadolu Türkçesinde İsim + Yardımcı Fiil Yapısındaki Birleşik Fiiller adlı çalışmamızda kaynak eserlerin taranmasıyla tespit edilen toplam 13.839 isim + fiil yapısındaki birleşik fiil örneği incelenmiştir. Bu birleşik fiil örnekleri içerisinde kullanılan fiil sayısı 53'tür. Ancak bu sayı, bunların fiilden fiil yapma ekleriyle genişlemiş şekilleriyle birlikte 90'a çıkmaktadır. Bunların kullanım sıklığı ise şöyledir: ol- (4550), it-/et- (2984) , eyle- (1721), kıl- (1180), vir-/ver- (761), gel (425), dut-7tut- (317), ur-/vur- (244), al- (225), bul- (213), düş- (168) . (bk. Tablo 1).

Birleşikte yer alan fiil unsurlarının kaç ayrı isimle birleşik fiil yapısı oluşturduğu ise yine Tablo 1'de verilmiştir. Tabloda bu isimlerin o fiille kaç kez kullanıldığı da parantez içinde gösterilmiştir. Bir sıralamaya tabi tutmak gerekirse bunlardan çoktan aza doğru ilk on tanesi şöyledir: Et, ol-, it/et-, kıl-, eyle- fiilleri haricinde gel- fiili 191 ayrı isimle, vir/ver- fiili 182, dut-/tut- fiili 160, bul- fiili 129, tur-/dur- fiili 122, ur-/vur- fiili 94, al fiili 81 ayrı isimle kullanılmıştır. (bk. Tablo 1).

Tablo 2'de ise fiil unsurları esas tutularak birleşik fiillerdeki hâl eklerinin kullanım sıklıkları gösterilmiştir.

Tablo 3'de ise isim ve fiil unsurlarının aralarındaki söz dizimi ilişkileri fiillere göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Bu tablodan çıkan sonucu şöyle özetleyebiliriz: Nesne + yüklem ilişkisi en çok görülen söz dizimi ilişkisidir. Diğerlerinin kullanımı çokluklarına göre tamlayıcı + yüklem, zarf + yüklem, özne + yüklem şeklindedir.

Tablo 4'te ise anlam ilişkileri bakımından kullanım sıklıkları gösterilmiştir. Tablo'da görüleceği üzere anlam ilişkileri açısından en çok karşımıza çıkan özellik temel anlam + yan anlam ilişkisidir. Bunu sırasıyla şunlar takip eder: temel anlam + temel anlam, deyim aktarması (metafor), ad aktarması (metonimi).

Morfo-sentaks bakımından ise fiil unsurlarının yüklendiği görevlerin kullanım sıklıkları sırasıyla gerçekleştirme, özneye yükleme, nesneye yükleme, tamlayıcıya yükleme ve gerçekleşme şekliyle Tablo 5'te görüldüğü gibi verilmiştir.

Dizin kısmında birleşik fiil yapıları, tespit edilen bütün örnekleri ve alındığı kaynakların gösterilmesi amacıyla fiil unsuruna göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Ancak bu sıralamada *isim + yardımcı fiil* yapısının temel anlam + temel anlam, temel anlam + yan anlam, metafor ve metonimi ilişkileri ile kaynak alınan eserlerde geçtiği yerlerin gösterilmesi ölçü alınmıştır.

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olan (13yy), (14), (15) olmak üzere toplam on eser üzerinde çalışmak suretiyle birleşik fiil yapılarının incelediğimiz tezimizde yukarıda özetlediğimiz elde edilen veriler doğrultusunda bu yapıların (söz dizimi, anlam, morfo-sentaks ilişkileri) gösterdikleri özelliklerinin kısmen de olsa ortaya çıktığını söylemek mümkündür.

Yukarıda verilen açıklamalar yanında belirtmek gerekir ki birleşik fiiller üzerine bugüne kadar yapılan çalışmaların genel olarak tespit edilen örneklerin sıralanması ve anlamlarının kısmen verilmesi şeklinde bir metotla incelendiği görülür. Biz ise bunlardan ayrı olarak bu çalışmada örneklerin sıralanmasından çok isim ve fiil unsurları arasındaki söz dizimi, biçim-söz dizimi (morfo-sentaks) ve anlam ilişkilerini esas alan bir metot çerçevesinde birleşik fiil yapılarını incelemeye çalıştık.

Bugüne kadar yapılan çalışmalarda et-, ol-, kıl-, eyle- dışındaki fiillerle kurulan birleşik fiil yapıları anlamca kaynaşmış deyimleşmiş birleşik fiiller olarak adlandırılmış ancak bu yapılarıdaki isim ve fiil unsurları arasındaki ilişkiler ise ayrıca ele alınmamıştır. Bu çalışmada ortaya çıkan veriler doğrultusunda ise et-, ol-, kıl-, eyle- dışındaki fiillerle kurulan birleşik fiil yapılarının temel anlam + temel anlam, temel anlam + yan anlam, deyim aktarması (metafor) ve ad aktarması (metonimi) şeklinde anlam ilişkileriyle oluştuğunu belirtmek gerekir.

TABLolar

Tablo 1. Fiiller ve kullanıldıkları isimler

Fiiller	Örnek Sayısı	Kullanıldığı isimler ve örnek sayıları
Aç-	53	18 ayrı isimle kullanılmıştır: Ağz (7), bâl (3), didâr (1), dükkân (4), el (6), fâl (2), fem (1), gönül (6), göz (4), iklim (1), il (2), kulak (1), oruc (1), per (2), râz (7), sırr (1), söz (2), zebân (1).
Açıl-	10	7 ayrı isimle kullanılmıştır: Dükân (3), leyl-i zulmâni (1), söz (2), küfr açıl- (1), mes'ele-i nâz (1), râz (1), kurb-ı visâl (1).
Açtır-	3	2 ayrı isimle kullanılmıştır: Göz (2), ağız (1).
Ağla-	13	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Kan (12), kanlar (1).
Al-	225	81 ayrı isimle kullanılmıştır: Abdest (10), avuc (1), ağız (1), âh (2), 'akl (1), alkış (8), ârâyiş (1), bâc (1), bâc ü harâc (1), behre (1), belâ (1), biglik (1), boyun (2), büse (9), buşu (1), cân (43), cân ü dil (3), cevâb (3), dâd (3), derd (2), dermân (1), destûr (1), devr (1), dil (12), dil ü cân (3), dîn (1), diriğ (1), el (6), eser (2), fâyide (1), feyz (1), fikr (1), gönül (13), gönül ü cân (1), haber (8), hak hükmi (1), hâlet (1), harâc (2), haz (4), heybet (1), hisâb (1), hisse (1), 'ibret (5), ikrâr (1), imân (2), intikâm (1), kan (1), karâr (3), lezzet (6), ma'nî (2), masharalık (1), mecâl (1), menzil (1), meydân (2), murâd (1), münevverlik (1), nâle vü efgân (1), nâr (1), nasîb (2), nasîhat (1), nişân (1), nûr (1), ödünc (2), ögüt (5), öğün (1), ölüm (1), pend (1), perveriş (1), selâm (2), sıhhat (1), sovk (1), söz (4), tahâret (2), terbiyet (1), teyemmüm (2), uyhu (3), yâd (1), yaka (1), zevk (2), ziyâ (1), zünnâr (1).
At-	42	13 ayrı isimle kullanılmıştır: Adım (1), cân (8), hadeng (2), harf (1), küfr (1), nazar (1), nişân (1), od (4), ok (8), sıhhat (1), seng-i ta'n (1), taş (7), yabân (6).
Atdur-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Zindân (1).
Bağışla-	11	6 ayrı isimle kullanılmıştır: Cân (6), dermân (1), imân (1), kemâl (1), kurbân (1), kuvvet (1).
Başla-	17	13 ayrı isimle kullanılmıştır: Du'â (3), efgân (2), fitne (1), gazel (1), hikâye (1), inkâr (1), karâr (1), kaza (1), namâz (1), söz (2), vefâ (1), zevk u safâ (1), zulm (1).
Bat-	19	4 ayrı isimle kullanılmıştır: Günâh (1), ni'met (3), tañ (14), yazık (1).
Batıl-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Devlet (1).
Bırak-	12	11 ayrı isimle kullanılmıştır: Bend (1), endişe (1), fikr (1), gavgâ (2), gönül (1), haber (1), hon (1), nazar (1), ok (1), tamuya (1),
Bil-	40	34 ayrı isimle kullanılmıştır: Âh-ı seher-gâh (1), âsân (1), ayru (1), belâ (2), bir (1), bî-zevk ü hod (1), büt (1), câh (1), cân (2), diken (1), du'â (1), duhân (1), düşman (1), eser (1), fitne (1), güm-râh (1), halvet (1), helâl (1), hoş (2), hûrî (1), il (1), imân (2), kabûl (1), kimyâ (1), mâh (2), merhaba (1), nat'-ı dibâ (1), ni'met (1), ömr (1), pirehen (1), safâ (2), şâh (1), vefâ (1), yâr (1).

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

Bul-	213	129: ayrı isimle kullanılmıştır: Âferîniş (1), âfiyet (1), ‘akıbet (1), amân (3), aram (1), âzâdelik (1), bahâne (1), baht (1), basar (1), baylık (1), behâ (2), bekâ (1), belâ (1), bî-çâre (1), cân (5), çâre (8), dem-i hayâ (1), dermân (4), dest-res (3), devlet (4), dirlik (2), eksük (2), em (1), eser (1), fâyide (3), felâh (1), ferah (1), firâğ (1), fırsat (1), gam (1), güşâd (1), hâl (1), halâs (2), halel (1), halvet (5), hayât (10), hayât-ı câvidân (1), hâzır (1), hoşnûdlik (1), hürmet (1), ictimâ‘ (1), ihyâ (1), îmân (1), imkân (1), inkırâz (1), intifa (1), intihâ (2), istikmâl (2), iştihâr (1), i’tibâr (2), ‘izz ü nâz (1), kabûl (1), kadr (1), karâr (1), kemâl (2), kerem (1), kesad (1), kıymet (1), kurbet (1), külli kelal (1), lezzet (4), lezzet-i cân (2), makâm (2), maksud (1), mâl (1), me‘âl (1), mecâl (2), menzil (1), mest (1), miskînlik (1), murâd (3), müşâhede (1), necât (3), neşv ü nemâ (1), netâyic (1), nevâ (2), nihâyet (3), ni‘met (1), nişân-ı lutf (1), nizâm (1), nusret (1), nutk u makâl (1), ‘ömr (1), perveriş (2), rağbet (1), râh (1), râhat (3), rahmet (3), rehâ (1), resm-i bakâ (1), revnâk (3), rif‘at (1), safâ (4), saglık (1), sebât (2), sevâb (3), sıhhat (1), sûret (1), şan (1), şeref (6), şifâ (9), şöhret (1), tâc u taht (1), tavâf (1), tenhâ (1), teşrif (1), tıynet (1), uzlet (1), vahdet (1), vefâ (2), vefât (1), visâl (5), vuslat (2), vücûd (2), yer (2), yol (1), zafer (2), zevk (1), zevk ü safâlar (1), zib ü fer (1), zînet (1), ziver (1), ziyâ (1).
Bulun- (pasif)	9	9 ayrı isimle kullanılmıştır: Çâre (1), doğru (1), gâyet (1), had (1), kıymet (1), misâl (1), nihâyet (1), pâyân (1), vasf u kıyâs (1).
Bulun-	5	4 ayrı isimle kullanılmıştır: Gafletde (1), hazır (2), imansuz (1), günah (1).
Buyur-	8	7 ayrı isimle kullanılmıştır: Bûse (2), cevâb (1), emel (1), fermân (1), kabâ (1), kadem-rence (1), ma’zûr (1).
Çal-	12	7 ayrı isimle kullanılmıştır: Bıçak (2), dırnak (1), kef (1), sûr (1), taş (3), tığ (1), yer (3).
Çek-	158	77: ayrı isimle kullanılmıştır: Acı (1), âh-ı seher (1), ‘azâb (1), baş (1), bâzâr (1), belâ (7), belâlar (1), belek (1), bende (1), berg (1), câm-ı şarâb (1), cân (1), cedvel (3), cefâ (4), cevr (4), cevr-i cihân (1), cevr-i sakîl (1), cevr ü cefâ (2), cezâ (1), dâğ (2), dâ’ire (5), dâr (2), dem (2), derd ü gam (3), derd ü mihnet (1), derd ü minnet (1), el (13), elem (1), emek (2), erba‘în (2), esrâr (1), gam (7), garâmet (2), gönül (1), gussa (1), gussa vu gam (1), haber (1), halâs (1), harf (1), harîm (1), hat (3), hisâb (1), intizâr (3), işkence (1), Kâdir ü Hâyî ü Bâki (1), kalem (4), kayd (2), meşakkat (1), mucâhede (1), mistar (1), minnet (1), nâle (1), nedem (2), nişân (4), nükte (1), pergâra (2), peymâne (1), piş-keş (2), rakam (2), riyâzât (1), sefer (1), ser (2), şarâb (1), siper (1), sitem (1), sürme (3), şerha (3), şîşe (1), şûr u gavgâ (1), tavk-ı ubûdiyeyet (1), terâzû (1), toprak (1), tugra (1), tûl-ı emel (2), yâre (1), zahmet (16), zahmetler (2), zencîr (2), zih (1), zih-gir (1), ziyân (1), zulm (1).
Çekil-	7	7 ayrı isimle kullanılmıştır: Âh ü nâle (1), âh (1), can ü dil (1), defter (1), piş-keş (1), yok yer (1), zencîr (1).
Çekiş-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Cân (1).
Çektir-	2	2: İntizâr (1), zahmet (1).
Çık-	40	24 ayrı isimle kullanılmıştır: Av (1), baş (2), cân (2), dil (1), erte (2), karşı (6), korku (1), mübtela (1), nefis (1), ömri (1), seyr (3), zulm (1).
Çıkar-	14	12 ayrı isimle kullanılmıştır: Din (2), hükm (1), sabâh (1), ‘öşr (1), subh (1), ün (1), yazuk (1).
Dart-/ Tart-	10	7 ayrı isimle kullanılmıştır: Azâb (2), boy (1), emek (1), ‘ışkı (1), kaygu (2), susalık (2), zahmetin (1).
Değ-	10	10 ayrı isimle kullanılmıştır: ‘Akd u hal (1), cevâb (1), devlet (1), el (1), göz (1), güftar (1), iş (1), lâf-ı hüsn (1), salâ (1), zarar (1).
Değın-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Devlet (1).
Değür-	2	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Haber (2).

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

Dön-	28	25: Ak mermer (2), çeng (1), günah-kâr (1), hacı (1), hâl (2), hayr (2), hazân (1), hilâl (1), hoşnûdlik (1), kara taş (1), kavlı (1), kıl (1), kinden (1), mest (1), miskînlik (1), mum (1), od (1), renk (1), safrâ (1), şem' (1), târ (1), tâs (1), taş (1), uçmak (1), visâl (1).
Dönder- /Döndür-	9	7 ayrı isimle kullanılmıştır: Cennet (1), cevâb (2), dîn (1), kan (2), mey-i erguvân (1), sûret (1), za'ferân (1),
Dut-/Tut-	317	160 ayrı isimle kullanılmıştır: Âb-ı revân (1), açuk (1), âf-tâb olası (1), ağız (1), ağlamak (1), âh (2), âhenk (1), alçak (2), 'amel (1), arı (1), âsmân (1), âşiyân (1), 'aşk (2), âteş (2), ay (1), 'aziz (2), bahâ (3), bâki (1), bar (1), bazar (1), berâber (1), bekâ (1), bî-hod (1), boyun (2), bug (1), buyruk (5), câ (3), çarh (1), cefâ (1), çeri (1), dak (4), dâyim (5), delil (2), dem (1), dîn (2), din ü îmân (1), dil (2), diri (14), dirlik (2), dîv (1), doğru (1), dölek (1), dürüst (2), düşmân (1), el üstü (1), emr (4), endîşe (1), ermagân (1), feryâd (1), fesâd (1), fetvâ (1), gönül (1), göz (1), gûş (1), gülregi (1), gümân (4), günâh (1), hâb (1), hâne (1), hâr (2), haste (1), hat (1), hayvân (1), hıdmet (2), hisâb (1), hoş (8), hû (1), hunûk (1), ısıcak (1), ıssı (2), 'ibret (1), inkâr (1), irtifâ' (1), iş (2), iştihâr (1), kâim (1), karâr (9), karşı (5), kavlı (1), kaygu (1), kâyim (6), kevser (1), kible-i cihân (1), kılavuz (2), kıymet (2), kibr ü kin (1), kin (2), kolay (1), kulak (6), kulunc (2), kuvvet (4), makâm (12), makbûl (1), ma'ni (1), mâtem (2), mâya (1), ma'zûr (4), mekân (2), mesken (2), mihrâb-ı cân (1), minnet (1), miskînlik (1), muhabbet (1), muhkem (1), mukâbil (2), mu'teber (1), nasihat (1), nazar (1), nâzûk (1), nişân (1), niyyet (1), oruc (9), öğüt (6), ömr-i Nûh olsun (1), pâk (1), pas (2), pâyende (1), pend (2), râh-ı adem (1), reng-i şafâk (1), sabr u karâr (1), savâb olsun (1), savlecân (1), sâye-bân (1), sehil (1), selâmet (1), ser-nigûn (1), ser (1), sıtma (1), siper (3), söz (9), şâ'ir olmadı (2), şekl-i mesâ (1), şeref (1), şerî'at (1), şöhret-i şî'rin (1), tama' (1), tamam (1), tanuklık (1), tarâvet (2), taş (1), tâze (3), tâze vü ter (1), tedbîr (1), ter (2), tevbe (2), tîz (1), tiryâk (1), uçuk (2), ülfet (1), ümîd (7), vatan (3), vücûd (1), yas (2), yeğîn (1), yeksân (1), yel (2), yer (2), yumşak (3), yuva (1), yüce (1), yüksek (1), yüz (2), zerk ü riyâ (1), zînet (1), zulem (1).
Dutul-/Tutul-	6	6 ayrı isimle kullanılmıştır: Lisan (1), oruc (1), siper (1), sihr (1), şâh (1), duzak (1).
Düş-	168	77 ayrı isimle kullanılmıştır: ağa (1), aşk (2), âvâre (1), âvâralık (1), ârzû (1), ayak (6), ayrı (8), bâzâr (1), buhl (1), cân ü dil (1), dâm ü dâne (1), derd (2), devlet (1), dil (5), el (1), endîşe (3), figân (1), fikr (1), firâk (2), galat (2), gam (2), garîb (2), garîb (1), gönül (12), gözden (2), gulgul (4), gurbet (1), hâl (1), hasta (1), hâtıra (1), heva (3), heves (5), hoş (2), irak (2), irak (8), 'ışk (2), ıztırâb (1), idrâk (1), karalık (2), kayd (1), korku (3), kul (1), kulak (1), küp (1), mu'âriz (1), muhtasar (1), müsülmânlik (1), müsterek (1), nazar (1), nezâre (1), nigâh (1), od (2), ök (3), pây (2), riyâ (1), sâye (3), sâye-i serv-i kâmet (1), sayru (3), sefer (1), sevdâ (9), söz (1), şân (1), şarâb (1), şevk (1), tama' (1), tanîn (1), taşra (2), teşvîş (5), tuman (1), tuzâk (4), 'ucb (1), uz (1), yarlık (1), yemin (1), yırak (1), zelzele (1), zencîr (1), zîbâ (1).
Düşür-	13	13: ayrı isimle kullanılmıştır: Âteş (1), dâm (1), dil ü cân (1), gavgâ (1), irak (1), iş (1), keder (1), muvâfık (1), pây (1), sâye (1), sevdâ (1), şikâr (1), yavlak (1).
Düz-	20	18 ayrı isimle kullanılmıştır: Çenber (1), defter (1), fitne (2), gönül (1), hıdmet tapu (1), hön (1), kâr (1), nağme (1), nazm (1), mu'teber (2), muhkem (1), saflar (1), sin (1), sûret (1), tâc-ı zer (1), tahtgâh (1), tertîbin (1), yol zâdı (1).
Düzet-	2	2 ayrı isimle kullanılmıştır: Dûd-ı âh (1), müzeyyen (1)
Eyle-	1721	786 ayrı isimle kullanılmıştır: Âb (1), âbâd (3), âb-ı revân (1), açık (1), ad (2), 'adâvet (1), âdem (1), âdet (2), 'adl (1), afv (3), agâh (2), âgâz (1), âh (23), âh ü efgân (2), âh ü feryâd (1), âh ü figân (2), ahd (1), ahsen (1), akıbet (1), âl (4), a'lâ (1), âlem (1), altın (4), a'mal (1), 'amel (1), anber-efşân (1), âr

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

	(3), ârâm (1), ‘arâsât (1), aruk (1), arz (24), ârzû (1), âsân (3), âsûde (1), aşâğı (1), âşik (2), âşikâr (1), âşinâ (1), aşüfte-dil (1), âvâre (1), ‘avf (1), ayb (11), ‘ayân (4), ayş (4), ‘ayş u safâ (1), âzâd (13), âzâr (1), azm (9), bahâne (1), bahr (2), bahş (5), bahşîş (1), bâng (1), bârân (1), bayram (1), bâzâr (3), bed-baht (1), belâ (1), bend (3), bend-i ‘ışk (1), berdevâm (1), ber-murâd (1), berdâr (1), beşâret (1), beyân (2), bî-âfitâb (1), bid‘at (1), bîdâr (1), bigânelik (1), bî-hod (1), bî-karâr (4), bî-minnet (1), bîmâr (2), bin (1), binâ (1), bî-nûr (1), bir (4), biryân (1), bol (1), bostân (1), bûs u kinâr (1), buhrân (1), buhûr (2), bûse (1), buyruk (1), bühtân (1), bülbül (1), bünyâd (4), câ (1), cân (3), cârûb (1), cây-gâh (1), cefâ-gâr (1), cefâ (6), cehd (4), cellâd (1), cem‘ (8), ceng (3), cerb (1), cevâb (1), cevâhir (1), cevr (4), cevr ü cefâ (2), ceyhûn (1), cezb (1), cism (2), cûş (1), cüdâ (1), çâk (15), çâre (1), çeng (2), çîn (3), Çîn ü Maçîn (1), çift (1), çoğı az (1), çok (1), çûl (1), dâd (3), dâg (4), dahl (1), dâ‘im (1), dâl (3), dâne (1), dâr (3), Dârüsselâm (1), da‘vet (5), da‘vi (1), def (1), defter (3), delâlet (1), dem-beste (2), dendânelik (1), derc (2), derd ü gam (1), dermân (5), dervîş (2), destân (1), devr (9), dil (1), dil-şâd (1), diriğ (8), dirlik (3), divân (1), divâne (1), divânelik (1), dôst (1), dostlık (1), du‘â (8), duhân (1), dûr (3), durag (1), duzag (1), dün (1), dürdânelik (1), dürr-i meknûn (1), düşvâr (1), edâ (2), efgân (2), efgende (1), eksik (2), el bir (1), em (1), emirahur (1), emr (5), erzâni (1), eser (2), esîr (1), eylik (1), ezber (1), fâl (1), fârigü‘l-bâl (1), fâsik (1), fâsid (1), fâş (3), fâyık (1), fedâ (2), fehm (1), ferah-nâk (2), Ferhâd (1), ferrâş (1), feryâd (1), feryâd ü figân (2), fesâd (1), feth (1), fevt (5), figân (3), fikr (8), fikr-i ebrûñ (1), firâk (2), fitne (1), gâlib (1), gam (1), gammâzlık (1), gamze (1), garaz (1), gargara (1), garîk (1), gazab (1), genc-hâne (1), gerdîş (2), germ (2), gevher (1), giybet (1), giñ (1), gir ü dâr (1), giriftâr (1), girih-gîr (1), görklü (1), gözde (1), göz yaşı (1), gubâr (1), gulgul (1), gurûb (1), gûş (1), gûşe-i deyr (1), güher (1), gül (2), gül-âb (1), gül-efsûn (1), gül-gûn (3), günâh (1), güzellik (1), güzer (4), hâb (2), haber (4), hac (1), hâcib (1), hacil (3), haçîn (1), hâk (7), hâk-i reh (1), hâl (2), halâl (2), halâs (1), halhâl (2), halîfe (1), halk (1), halka-çîn (1), hâl (1), ham (1), hân (1), handân (2), harâb (4), harâret (1), harc (6), hareket (1), hased (2), hasm (1), haste vü zâr (1), haşm (1), hatâ (1), hayâl (1), hayf (1), hayr (2), hayrân (3), hazân (1), hâzır (1), hazer (6), hazm (1), helâk (3), heves (6), hîdmet (1), hîrâm (1), hîşm (5), hîyânet (1), hidâyet (1), hikâyet (8), hikâyetin (1), himmet (3), hisâb (3), hisab-ı ferah (1), hitâb (2), hizmet (1), hön (4), hôr (1), hoş (7), hoş-hâl (1), hôşnûd (1), hõrmet (1), hulk (1), hûn (2), hurrem (1), hükm (8), hüsn (1), ırak (3), ibâdet (2), ibtâl (1), ibrâm (1), icâd (1), icmâl (1), idrâk (2), iftâr (1), igfâr (1), ihmâl (2), ihsân (1), ihsâs (1), iksîr (1), ihtimâm (1), ihtirâf (1), ihtimam (1), ihtiyâr (3), ihyâ (1), ihzâr (1), ikram (1), ikrâr (2), iktibâs (1), ilâc (3), ilticâ (2), iltifat (1), iltimâs-ı bûse (1), imâret (5), imtihan (1), imtisâl (1), in‘âm (1), inâyet (5), inkâr (7), inşâ (1), i‘râz (1), irsâl (2), irtikâb (1), ‘isâr (4), isbât-ı nazîr (1), ishâl (2), istigfâr (1), istikbal (1), istiklal (1), iş (2), işâret (5), itâb (1), i‘tibâr (2), i‘tikâd (1), iylik (1), izhâr (2), ‘izzet (2), jeng (1), kâ‘ide (1), kabûl (12), kâbz (1), kadeh (1), kâfûr (1), kâl ü kîl (1), kâli (1), kallâş (1), kâmet (2), kan (17), kânûñ (1), kâr (7), kara (1), karâr (11), karşı (1), kasd (15), kasd-ı cân (1), kasd-ı îmân (1), kasd-ı ser (1), kasr (1), kat‘ (2), kat‘-ı nat‘ (1), katı (1), kaymak (1), kavl (1), kazab (1), kebâb (1), kec-râ (1), kefen (1), kem (1), kemân (3), kemer (1), kerem (7), kesb (2), keşf (3), kıble (1), kıyâs (1), kızıl (1), kibr (3), kîl ü kâll (1), koca (1), koldaş (1), konukluk (1), kör (1), kul (6), kulluk (10), kurbân (7), kusûr (1), kuşak (1), kül (3), külâh (1), lâle gibi (1), lâf (1), la‘net (2), lâyık (2), lûtf (14), mâ (1), ma‘cûn (1), magbûn (1), mahbus (1), mahfil (1), mahmûr (1), mahrûm (2), makâm (2), ma‘lûm (5), ma‘mûr (2), mahv (2), mât (3), mâtem (1), mazmaza (1), mecnûn (2), medh (2), meflûc (1), meftûn (1), mekân (1), melâmet (1), men‘ (6), mensûb (1), menzil (1), mercân (1), merdânelik (1), merdümlük (1), merhabâ (1), merhamet (1), mescid (1),
--	---

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

		mesken (3), mesrûr (1), mest (2), mest-ânalık (1), mevzûn (1), meyl (17), mezîd (1), mihmân (1), mihrâb (2), mismil (1), mîzân (1), Moğolçîn (1), mu‘attar (3), mu’tâd (1), muhaşşa (1), muhkem (2), mukarrer (1), mûm (2), murâd (1), mübtelâ (1), müdâm (2), müdâvâ (1), müfesser (1), mülhem (1), mülk (2), münevver (4), münâcât (3), münhezim (1), münkâd (1), müşâhede (1), müşebbek (1), müşekkek (1), müşerref (2), müşg (1), müşg-fâm (1), mütâla‘a (1), nagâh (1), nakl (1), nakş (4), nâliş (4), nasîb (1), nasihât (3), nâ-tüvân (2), nâz (10), nâz ile dil (1), nazar (11), nazm (1), nefir (1), nefy (1), nem nâk (2), nesne (1), nevâ (1), nevâziş (1), nezr (1), nidâ (1), nigâh (3), nihân (2), nikâb (2), nîlgûn (1), nisâr (5), nisbet (4), niyâz (1), niyyet (2), nizâ‘ (2), niş (1), nişân (4), nûş (14), oruc (2), pâk (4), pâ-mâl (1), para (1), pâre (3), pas (1), pâyende (1), perişân (4), perâkende (1), perrân (1), pervânelik (1), pervâz (1), pervâz-ı nâz (1), oyuncak (1), penâhum (1), perveriş (1), pervraşânalık (1), peydâ (1), peymânelik (1), peyvend (1), pinhân (4), pîr (2), pûl (1), pûlâd (1), pür (7), pür-çîn (1), pür-hûn (2), pür-nûr (1), pür-şarâb (1), pür-zer ü sîm (1), râh (1), rakkâs (1), raks u cevân (1), râm (1), rahm (21), rahmet (5), rahş (1), raks (1), râyuñ (1), redd (4), ref‘ (1), remz (1), resm (1), reşk (1), revâ (1), revân (7), ri‘âyet (1), riyâzet (1), rûh (1), rûşen (7), rûzgâr (1), rûzî (1), rûkû‘ât (1), rûsvâ (3), rûsvây-ı ‘îşk (1), sabr (10), saçak (1), safâ (2), sahc (1), sâhib ül mir‘âc (1), sâkit (1), sakîl (1), saman (1), sanem (1), sarf (3), sarhoş (1), satu (1), savaş (2), sa‘y (3), sayd (4), sayd ü şîkâr (1), sayru (1), sayvan (1), sâz (1), sâzikâr (1), secde (2), secde-gâh (1), sefer (4), sehv (1), sel (1), selâm (2), semâ‘ (2), senâ (3), seng-i siyâh (1), ser-ağaz (1), serd (1), serhoş (2), ses (1), seyl-âb (1), seyr (7), sır (1), sihr (1), sipend (1), siyâh (2), sohbet (6), sorguç (1), su (1), sûd (1), sultân (3), sücûd (3), şâd (7), şâh (3), şeb-gîr (1), şebî-hûn (1), şefâ‘at (3), şehâdet (1), şehid (3), şehîd (1), şehnâz (1), şek (1), şereh (1), şerbet (1), şerh (16), şerh ü takrîr (1), şerm (1), şifâ (2), şîkâr (2), şîkâyet (2), şîr-gîr (1), şirin-ter (1), şûr (1), şûr u şer (1), şûkr (19), şûmar (1), ta‘accüb (1), tâc (1), ta‘lîm (1), ta‘n (1), ta‘bir (1), tâk-ı Kîsrâ (1), ta‘lim (1), ta‘ne (1), tagyîr (3), tahammül (1), tahmîr (1), tahrîr (1), tahsîl (2), tahsin (1), tahtgâh (1), takâzâ (1), takdîr (1), takrîr (6), taleb (8), ta‘lik (1), tama‘ (1), tamâm (3), tañrı (1), tapu (2), tarahhum (1), târumâr (2), tasvir (1), taş (2), tay (1), tavâf (2), tayy (1), tazim (1), tazmin (1), te‘hîr (1), te‘hîr (3), te‘sir (2), tecellî (1), tecennüb (1), tedbîr (5), teemmül (1), tefahhus (2), tefâvüt (1), tefe‘ül (1), teferrüc (3), tefsîr (1), tehî (1), tekebbürlik (2), tekrâr (1), telh (3), temâm (1), temâşâ (7), temennâ (1), ten (1), teng (1), tarahhum (2), terâne (1), terbiyet (2), terk (38), terkin (1), tesbîh (1), teskîn (1), teslîm (2), teşbîh (2), tettebbu (1), tevakkû‘ (3), tevbe (3), teveccüh (1), tevekkül (1), tevellüd (1), tezyîn (1), tîmâr (1), tîr (1), tiryâk (1), tolu (1), ton (2), top (5), toprak (4), toy (1), traş (1), tuc (1), tugra (1), tul (1), tulû‘ (4), tuş (4), tutsak (1), uc (2), ‘ucb (15), un (1), ulûm (1), ‘uryân (2), ümmîd-var (1), üstâd (1), va‘de (2), vakf (1), vasf (7), vasiyyet (1), vasl (1), vaz‘ (2), var (10), vedâ‘ (1), vezn (1), vefâ (1), virân (3), yâd (11), yağ (1), yagma (2), yaku (2), yakut-rengi (1), yalan (4), yalancılık (1), yalınçak (1), yâr (1), yarak (4), yas (1), yasak (2), yaş (2), yavuzluk (1), yayan (1), yemin (1), yer (7), yeşil (1), yog (2), yogı var (1), yoksul (2), yol (4), yoldaş (4), yord (1), yukaru (1), yurd (2), za‘afrân (1), zâhid (1), zâr (3), zarar (1), zarb (1), zârılık (1), zâri (1), za‘îf (3), zebûn (1), zencîr (3), zer (1), zevk (1), zevk ü safâ (1), zeyn (12), zîkr (14), zinâ (1), zindân (2), ziyan (6), ziyâret (4), zulm (2), zücâc (1), zünnâr (1).
Eylen-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Bîryân (1)
Geç-	75	52 ayrı isimle kullanılmıştır: Andan (1), aşığa (2), artuğa (1), ben (1), cân ü dil (1), cândan (1), cihân (2), dam-ı bela (1), dermân (1), dil (1), el (1), fitne-i âhir zaman (1), gonca (1), gönül (1), göz (1), gurur (1), hadd (4), hasret (1), hayr (1), hevâdan (3), heves (2), hiç (1), hîş (1), hükm (4) hükm-i vefâ (1),

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

		imân (1), karârım (1), kayd-ı beden (1), kayıd (1), kef (1), kefen (2), menzil (1), mübtelâ (1), nâtüvân (1), niyâz (1), ömr (2), ‘ömr-i câvidân (1), pervâne (1), rakib (1), sadr (2), sen (1), sohbet (1), söz (2), şarâb (1), şarab-ı ergavân (1), şeydâ (1), şah ü vezir ü gedâ (1), tanuklığı (1), vîrâne (1), yer (8), ziyân (1).
Geçil-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Mâ-cerâ (1).
Geçir-	4	4 ayrı isimle kullanılmıştır: Dilden (1), fırsat (1), göğsün (1), öğünden (1).
Gel-	425	191 ayrı isimle kullanılmıştır: ‘Aceb (3), âfetlere (1), ağır (3), ‘agrı (1), Aklum (1), alçak (1), âsân (2), aşk (1), av (1), ‘ayân (1), ayruk (1), az (2), bang-ı ceres (1), baş (2), bayık (1), belâ (6), belâ vü gam (1), beyân (1), bişâret (1), buşu (2), cân (7), cevr ü cefâ (1), cihân (1), cüş (6), dâr (3), derd (1), derd ü mihnet (1), dermân (1), devâ (1), devlet (3), dil (23), dîn (2), du’â (1), dudak (1), dünyâ (8), ecel (4), el (6), endişe (1), feryâd (1), fi’l (1), galib (1), gam (2), garîb (2), gayret (2), gazab (1), görmek (3), gönül (1), göz (1), güç (1), güftâr (1), günâh (1), güreş (1), haber (1), hâl (3), hâldeş (1), hâliyâ (1), hareket (2), hâsıl (4), hatar (1), havf (2), hâzır (1), hesâb (1), hevâ (1), heves (1), hitâb (3), hizmet (1), hoş (42), Hürî (1), hüner (1), ihlâs (1), ikrâr (2), imân (5), imranice (1), iş (3), işâret (1), işihâ (2), itâ’at (1), ‘itâb (1), kafes (2), kahır (1), kan (2), kanâ’at (1), karâr (2), kardaş (1), karşı (4), kaz (1), kaza (2), kemâl (1), kendi (3), kenez (1), kılca (1), kısâs (1), kıvam (4), kıyâs (2), kibir (1), kudret (1), kuvvet (2), lâyık (1), lâzım (5), leb (1), leziz (1), lisân (1), lisân ü kâle (1), lûtf (2), lûtf u kerem (2), mâh (1), makbul (1), ma’nî (1), mekes (1), melâlet (1), melâletler (1), melâmet ü zerc (1), merhâba (1), merhem (1), mesel (1), meydân (1), mihen (1), misâl (1), mu’âriz (1), muhâlif (1), muhtasar (1), mukâbil (1), nâ-hoş (1), nâliš (1), nâz (1), nazar (1), nebât (1), nidâ (1), noksân (1), nûr (1), nutk (2), nükte (3), orta (1), ölüm (1), ög (1), peygâmbelik (1), râhat (1), rahmet (4), râst (2), rast (2), safâ (1), salâhiyyet (5), savaş (1), seher (2), sıdk (1), sıfât (1), sıhhatler (1), sır (1), siyâh (1), sohbet (3), söz (9), sultânlık (2), sûret (4), sürûr (1), şifâ (1), şikâr (3), şikâyet (1), şîrîn (1), şükâne (1), tâ’at (1), tâk (1), takdîr (1), tavâf (1), tekâzâ (1), temennâ (1), temâşâ (3), tevbe (2), togru (1), tuş (5), uyku (6), ümid (1), ün (2), ünvan (2), vakâyi’ (1), vâz (18), vefâ (4), vücûd (2), yâd (1), yağılık (3), yağma (1), yakın (1), yalan (2), yavuz (1), yer (1), yol (5), yumuş (1), zahmet (2), zarar (1), zebân (1), zevâl (1), ziyân (2), zuhûra (2), zulm (1).
Getür-/Getir-	128	63 ayrı isimle kullanılmıştır: Âh (1), ‘âyet (1), belâ (1), cüş (1), cünbiş (1), der (1), dil (4), el (1), fer (1), gam u belâ (1), gussa (1), güftâr (1), haber (2), hadîs (1), hafâkan (1), hastalıklar (2), hat (1), hayz (1), hikâyetler (1), ıslâh (1), ‘ibret (1), imân (14), işihâ (8), kâmet (4), kaygu (1), kıvam (1), kir (1), kusmak (2), marazlar (1), mesel (1), müjde-i zafer (1), nasîhat (1), nâzle (1), nisyân (1), öksürük (1), renc (1), salâhiyyet (1), salavât (13), sıtma (1), sıtma humma (1), susalık (1), südde (1), sürme-i anber (1), şahâdet kelimesi (1), şâhid (1), şâzî (1), şehvet (1), şek (1), tâkat (2), tekbîr (3), tercümân (1), uyku (6), uykusuzluk (1), vücûd (1), yad (2), yaman (1), yaramaz sıfât (1), yer (11), yol (1), zaval (1), zabt (1), zafer (1), zîver (1).
Gir-	87	25 ayrı isimle kullanılmıştır: Cân (2), çarh (2), devrân (1), el (33), gönül (5), gözüm (1), günâh (4), halvet (2), hayr (1), hicâb (2), kan (8), kurgun (3), kısmet-i küffâr (1), kulak (1), nikâb (1), ögüt (1), raks (1), sevâb (1), sır (1), söz (1), takrîr (1), yazık (1), yer (1), yol (8), zindân (4).
Git-	53	37 ayrı isimle kullanılmıştır: Akl (2), ârâm u karâr (1), benlik (1), bî-reng ü fer (1), buşu (1), cân (1), derd (1), dil (1), el (1), elem (1), gönül (1), gussa (1), günâh (2), gümân (1), hâb (1), harâb (2), hicâb (1), heves (1), hõr husu (1), imân (1), karâr (1), kaygusu vü teşviş (1), keder (2), kendi (10), küfr (1), lezzet (1), maraz (1), reng (1), renc ü aña (1), safâ (1), sahâvet (1), şekk ü şifâ (1), tâb (1), ud (2), us (3), yaban (1), varlık (1).

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

Gör-	93	56 ayrı isimle kullanılmıştır: ‘Aceb (1), acı (1), alçak (1), ârâste (1), ayrı (1), az (2), ‘azâb (2), cevri (1), çok (1), dar (1), dermân (1), dürüst (1), eksük (3), eksüklü (1), elif-bâlâ (1), emek (1), fâyide (1), ganîmet (2), hâl (1), hâlel (1), hayz (1), hâyız (1), himmet (1), hoş (13), ırak (4), ihsân (1), iki (1), kem (1), lutf u atâ (1), lûtf-ı du’â (1), maslahat (2), menfâ‘at (1), minnet (1), miskîn (8), muhâl (1), müstedrek (1), öget (1), râgıp (1), râhat (1), rakib (1), revâ (4), safâ (1), sağ (1), savâb (2), şeker (1), tan (1), tar (1), ucuz (1), ulu (3), uyku (1), vefâ (1), yeğ (3), yüce (1), zahmet (1), za‘îf (1), ziyân (1).
Göster-	37	35 ayrı isimle kullanılmıştır: Alâmet-i tig (1), âşinâlık (1), bebr-i beyân (1), belâ (1), bî-vefâlık (1), doğruluk (1), erlik (1), eser (1), gün (1), harekât (1), havf u recâ (1), hoş (1), ‘ibret (1), inbisât (1), işâret (1), kerâmet (2), könu (1), kurb (1), mübtelâ (1), mükâfât (1), nişân (1), oyun (1), pâdişâ (1), rıza (1), sabır (1), sadr (1), safâ (2), şir-i gurîn (1), tâ‘at (1), tar (1), tevâzu‘ (1), vefâ (1), ziyâ (1), ziyân (1).
Götür-	9	2 ayrı isimle kullanılmıştır: El (8), gönül (1).
İç-	37	2 ayrı isimle kullanılmıştır: And (24), kan (13), kanlar (1).
İr-/Er-	90	46 ayrı isimle kullanılmıştır: Âfet (2), ‘akl (1), âteş-i hicr (1), behre (1), buhul (1), dermân (4), devâ (2), devlet (1), devlet-i bidâr (1), ecel (2), el (6), em (1), feryâd (5), feyz (1), haber (1), hayr (2), hevâ (1), himmet (1), îmân (1), ‘inâyet (1), kazâ (1), kemâl (3), makâm (1), maksûd (2), ma‘ni (1), meded (2), mekr (1), meşakkat (1), mezellet (1), mihnet (1), murâd (1), nasîb (2), râhat (1), rahm (1), rahmet (12), sıhhat (2), tevfik (2), va‘de (2), vasl (3), vefâ (2), visâl (3), yâr (1), za‘f (1), zahm (1), zelev (1), zeval (1).
İriş-/Eriş-	16	15 ayrı isimle kullanılmıştır: Açıklık (1), alçaklık (1), dâd (1), dermân (2), devâ (1), ecel (1), el (4), haber (1), îmân (1), kaza (1), maksud (1), meded (1), şifaya (1), visâl (1), zevâl (1).
İrgür-	10	2 ayrı isimle kullanılmıştır: Maksuda(2), vasl (8).
İrişdür-	4	3 ayrı isimle kullanılmıştır: Halel (2), sa‘âdet (1), zahm (1).
İşle-	33	11 ayrı isimle kullanılmıştır: ‘Amel (2), bid‘at (1), farz (1), günâh (15), ‘ibâdet (5), iş (1), kerem (1), lutf (1), tâ‘at (3), ‘umr (2), ziyân (1).
İşlen-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Gıybet ve iftira edil-: Bühtân u gıybet işlen- (1).
İt-/Et-	2984	1109 ayrı isimle kullanılmıştır: Âb (1), Âbâd (1), âb-dâr (1), âb-ı revân (1), ad (1), âdet (1), âdem (1), âdet (1), ‘adl (1), ‘afv (5), âgâz (5), ağalığ (1), ağ (1), âh ü enîn (1), âh (52), ‘ahd (8), âheng (7), âhîr zamân (1), ahmer (1), ahsen (1), ‘akd (1), al (2), ala (1), âlet (1), alkış (1), altın (4), âm (1), ‘amel (8), âmîn (1), ‘anberîn (1), ‘âr (3), âmin (3), anber (1), artuğ (1), aruk (1), ‘arz (46), arzû (4), âsân (2), assı (1), âşık (1), âşikâr (8), aşına (1), âşiyâne (1), âşinalığ (2), atâ (2), atalığ (1), âvâz (2), ‘ayân (5), ayb (9), ayş (15), ayruk (1), ‘ayyâr (1), az (2), ‘azâb (10), âzâd (6), aziz (1), ‘azim (1), ‘azm (10), bahr (1), bahs (1), bahş (2), baht u sa‘âdet (1), bast (1), bâtil (2), bayram (1), bâzâr (6), bed-âyîn (1), bedel (1), bedr (2), belâ (1), bellü (2), bend (3), bende (1), benzer (1), berâber (3), ber-dâr (3), berk (4), beşâret (1), beyân (10), bezl (2), bîdâr (1), bî-dermân (1), bigâne (1), bî-haber (1), bî-hod (1), bî-hûş (2), bî-karâr (3), bî-kenar (1), bîmar (2), bî-nazir (1), bî-nihâyet (1), bir (1), bî-vefâlık (1), bî-vefâlıklar (1), biryân (2), bizâr (3), boş (1), bug (1), buhl (1), buhûr (2), bulamac (1), bûse (1), buyruk (3), bühtân (3), bülend (1), bünyâd (3), burûdet (1), büryân (1), câ (1), câdûluk (1), cahîm (1), câm (1), cân (3), cây (2), cefâ (2), cehd (12), cem‘ (10), cemâ‘at (1), cemşid (1), cenk (9), cennetül-mevâ (1), cer (4), cevâb (1), cevân (2), cevlân (4), cevri (17), ceyhûn (1), cezâ (1), cezb (1), cidâl (1), ciğer (1), ciğer-dûz (1), cimâ‘ (2), cûş (12), cuvân (1), cüdâ (2), cünbiş (1), cürm (1), cüyûş (1), çâk (18), çenber (1), çerh (1), çevgan (2), çîn (2), çoğ (1), dâ‘im (1), dâ‘ire (1), darüs-selam (1), da‘vâ (4), da‘vet (6), dâd (4), dağ (1), dâl (2), dâm (2), dar (2), def‘ (6), dehr (1), delâlet (9), deli (1), delil (1), dellâl (2), der-be-der (1), dermân (3), der-miyân (2),

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

	<p>ders (2), dervîşlik (1), deryâ (1), dest-keş (1), devâ (4), devlet (1), devr (10), dikicilik (1), dikkat (2), dil ü cân (1), dil-âverlikler (1), dilek (1), dil-rübâlîğ (1), dîn-fürûş (1), dirîğ (9), dirlik (1), dîvân (2), dîvâne (2), diyar (1), doğruluk (1), dost (1), du'a (14), duhân (1), dún (1), dûr (2), düğün (1), düşmen (1), düşnâm (1), ebededeher (1), ebter (1), edâ (1), efgân (4), efsûn (1), eksük (5), el bir (2), el (1), el oyunu (1), emek (1), emr (7), endişe (1), envâr (1), eser (7), esîr (3), eşk-bâr (1), eşref (1), evkât (1), eyülük (2), eyü (1), ezber (5), fahr (7), fakîr (1), fâl (1), farh (1), fark (6), farz (4), fâsd (2), fâsid (4), fasl (1), fâş (11), fâyide (5), fazl (4), fedâ (3), ferâğ (1), ferâgat (2), ferah (2), ferâmûş (1), ferrâş (1), feryâd (11), fesâd (2), fesâne (1), feth (4), fettân (1), fevt (4), feyz (3), fitrâk-i dil ü cân (1), figân (8), fikr (13), fûrce (1), fütûh (1), galat (1), gam (1), gam-ı 'ışk (1), gâret (2), gâret-i îmân (1), garîb (2), gargara (3), gark (12), gavgâ (1), gayb (1), gazâ (3), gazab (3), gedalığ (1), geñez (1), gerdiş (1), geri (1), germ (7), geşt (1), gevher (1), gevher-efşân (1), gıda (1), gılâf (1), gıybet (1), girân (1), girev (1), girifât (1), girye (1), giryân (1), gizlü (1), göç (1), göz (2), gulgul (1), gunc u delâl (1), gurbet (1), gurûb (1), gurûr (2), gusl (1), gûş (5), gûş-mâl (1), gûya (1), gül-âb (1), gül-gûn (1), gül-sitân (1), gül-şen (1), gümân (1), gümüş (1), günâh (2), güzer (4), hâb (2), haber (1), hacâmat (3), hac (3), hacil (1), hâdis (1), hâk (11), hâkir (1), hâk-rîz (1), halal (1), halâs (4), hâl-dâne (1), hâlis (1), hall (5), halâl (2), halâs (2), hamâkat (1), haml (1), hamra (1), hâmûş (1), hançer (2), handân (1), hâr (1), harâb (9), harâb-ı seyl-i eşk (1), harac u harc (5), harâm (4), harc (8), hareket (3), hased (3), hâsıl (10), haşm (4), hat isnadın (1), hata (1), hâtem (1), hatm (2), havf (7), hayâ (2), hayâl (1), hayâsızlık (1), hayf (1), hayr (2), hayrân (2), hayvanlık (1), haz (2), hazer (2), hâzır (2), hazin (1), heba (1), hedef (2), helâk (13), helâl (3), helâl u harâm (1), hesap (1), heves (7), heybet (1), hezâr (1), hîdmet (7), hıffet (1), hıfz (6), hılâf (1), hışm (13), hıyânet (1), hızb (1), hicret (1), hiç (1), hidâyet (2), hikâyet (3), hilâl (3), hîle (2), himâyet (1), himmet (2), hindû (1), hisâb (2), hitâb (1), hizmet (2), hizmetkâr (1), hoş (8), hoş-büy (1), hukne (1), humâr (2), hûn (1), hun-ı dil (1), hurrem (2), hûr (1), huruc (1), hurûş (2) husrevâ?? (1), hûşe-çîn (1), huşk (2), hutûr (2), huzûr (1), hücum (1), hükm (29), hüner (1), hürmet (2), hüsn (1), irak (5), ırmak (1), ıslâh (1), ısrâr (1), itnâb (1), ıyd (2), ıyş (4), ızhar (1), ibâdet (7), ibrâm (1), ibtidâ (1), icrâ (1), ictimâb (1), idlâl (1), idrâk (1), iftihâr (2), ihsân (3), ihtilâf (3), ihtilat (1), ihtimâm (2), ihtirâ (2), ihtirâz (1), ihtisâr (3), ihtiyac (1), ihtiyâr (11), ihtiyât (5), ihyâ (1), ihzâr (2), 'ikâb (3), ikrâm (1), ikrâr (10), iktisâb (2), il (1), ilam (1), ilham (1), ilkâ (1), illet (1), ilticâ (1), iltifât (1), iltimâs (1), ilzâm (1), imâm (2), imâmlık (3), imâmetlik (1), imtihân (2), imtinâ (1), in'am (1), inâyet (1), inkâr (10), insâf (2), inşâ (1), intihâb (1), intikâm (1), intisâb (3), intizâr (1), inzâl (1), ihyâ (3), imâret (1), iri (1), isâr (1), isbât (3), isgâ (1), isrâf (2), isnâd (1), isti'mâl (1), istifsar (1), istigfâr (4), istiğnâ (1), istihzâ (2), istikbâl (1), istimâ (3), istincâ (1), istinşâk (1), iyi kadem (1), iş (5), işâret (6), işçi (1), 'işret (2), iştihâ (1), itâ'at (1), i'tibâr (2), i'tikâd (21), i'tikâf (1), i'timad (1), i'tizâr (2), ittibâ' (1), ittifâk (8), iyilik (1), izhâr (2), izzet (3), kaba (1), kabûl (19), kâbz (1), kadr (1), kâfir (1), kâfur (1), kâhellik (3), kahr (6), kâmil (1), kâm-rân (1), kan (11), kanâ'at (2), kanlık (1), kâr (7), karâr (5), karañu (1), karañuluk (1), karâr (9), kardaş (1), kargaşa (1), kârzâr (1), kasd (45), kasd-ı din (1), kat' (4), kat'-ı zünnâr (1), kati (1), katl (2), kavî (1), kavut (1), kayd (2), kazâ (1), kazab (2), kebâb (2), kec (1), kelâm (1), kemha (1), kenâr (4), kerem (7), kesâd (1), kesb (11), kesf (4), kesr (2), keşf (1), kethudalığ (1), kevser (1), kible (2), kismet (3), kissa (1), kissa-hân (1), kıyâm (1), kıyâs (3), kibr (1), kifâyet (2), kıl ü kâl (1), kolay (1), kolmaş (1), konukluk (2), kovculuk (1), kör (1), kubur (1), kuhl (1), kul (5), kulluk (7), kurbân (6), kûşîş (1), küfr (1), kül (4), külah (1), küllî (1), kül (1), kürelik (1), kütâh (1), lâğ (1), lagv (1), la'l (5), la'l-pûş (1), la'l-renk (1), lâle-</p>
--	--

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

	<p>zâr (1), lâ'net (1), lâyük (1), lezîz (2), lûtf (24), lutf u himâyeti (1), lûtf mâhülyâ (1), mağrûr (1), mah (1), mahabbet (1), mahmûr (2), mahrem (2), mahrûm (2), mahv (5), makâm (4), makbûl (3), ma'lûm (1), ma'mûr (3), maksûd (1), mareke-gah (1), mât (4), mazmaza (1), mecmû'a (1), mecnûn (4), meded (2), medh (8), meftûn (1), mekr (1), mekrûh (4), melce' ü mevâ (1), men' (24), menzil (3), merhâba (1), merhamet (1), merhem (1), mesâf (1), mescid (1), mesh (2), mesken (4), mest (3), meşhûr (1), me'vâ (1), mevzûn (1), meyl (18), mezâr (1), midhat (1), mihmân (1), mihn (1), mihr (1), mihr ü vefâ (1), minnet (4), misvâk (1), mu'âmele (1), mu'attar (4), mu'ayyen (1), muhkem (2), muhtac (6), mu'tâd (1), muhâlefet (3), muhâlif (2), mukâbele (1), mukîm (1), murâd (1), murdâr (2), musahhar (1), muvâfakat (1), muvâfik (1), muzmer (1), mübtelâ (1), müdâm (1), mü'ezzinlik (1), müheyâ (1), mühyemin (1), mükâleme (1), mükedder (1), mükerrer (3), mülâhaza (1), mülâzemet (1), mülk (1), münâcât (2), münevver (2), münîr (1), müsâ'adet (1), müsaferet (1), müsâreat (1), müsta'idd-i nazar (1), müstecâb (1), müsülmân (1), müşâhede (1), müşerref (1), müşğ (1), müşğîn (1), müşkbâr (1), mütâla'a (2), müttekâ (1), müyesser (1), müzeyyen (1), nâfiz (1), nâkis (1), nakl (1), nakş (9), nâ-murâd (1), nâlân (3), nâlîş (13), namâz (2), nâ-peydâ (1), nasîhat (3), nâz (3), nazar (16), nazm (4), nehy (1), nem (2), nerdibân (1), nerm (1), nesh (2), nesne (1), nezr (1), neşât (1), nezzâre (1), nihân (6), nikâb (2), nikâh (1), nisâr (11), nisbet (7), nişân (6), niyâz (6), niyyet (5), nizâ' (4), nizâr (1), nûr (2), nûrânî od (1), nûr-bahş (1), nûş (33), odunluk (1), oğlanlık (1), ölü toprağı (1), ömr (1), pâdişâhlik (2), pâk (8), pâ-mâl (6), per ü bal (1), perhîz (2), perişân (4), perişanlık (1), perrân (1), pervâz (2), pes (1), peykâr (1), peyvend (1), pinhân (4), pister pür (2), pür (4), pür-anber (1), pür-eşk (1), pür-hûn (1), pür-mey (1), pür-nûr (1), rabt (1), ra'duñ (1), ragbet (1), rağm (1), rahm (21), rahmet (2), rakib (1), raks (3), recâ (1), ri'âyet (3), red (5), remz (1), renk (1), reşk (7), revân (7), rihlet (1), rismân (2), rivâyet (4), rusvâ (1), rûşen (8), rükû (2), rüsvây (1), rüsvây-ı halk (1), sa'âdet (1), saadet-mend (2), sâbit (1), sabr (10), sağı (1), sâhir (1), sâkin (2), sa'y (3), sabâh (1), sabr (18), s sabûhu (1), adaka (1), saf (1), sahâvet (1), sahk (1), sâkilik (1), salâ (5), sâpâş (1), sarf (4), savaş (2), say (4), sayd (10), sâye (1), sâz (5), sazılık (1), sebak (1), sebep (1), sebt (2), sebz (1), secde (16), sefer (7), sehv (5), selâm (2), senâ (1), serâb (1), ser-âgâz (1), ser-defter (1), ser-gerdân (1), sermest (1), serkeşlik (2), sertlik (1), setr (2), setr ü sed (1), serv (1), server (1), sey (1), seyl-âb (1), seyr (36), seyrân (3), sihr (4), siper (1), sirâyet (1), siyâset (1), sohbet (4), söz (1), sû (2), su'âl (1), subh (1), suç (1), sulh (2), sultân (1), sultanlığı (1), sûret (1), sûz (1), sücûd (4), Süleymanlığı (1), sünnet (1), sür'at (2), sürü (1), süst (1), süstlik (3), şâd (8), şâdman (2), şâh (4), şakk (1), şâm (1), şarab (1), şart (2), şeb (1), şeb-revlik (1), şebih (1), şebihûn (1), şefâ'at (3), şehâdet (3), şehd ü şekker (1), şehid (1), şeh-mât (1), şeker-eşanlığı (1), şekk (2), şerh (20), şerm (1), şermende (1), şerm-sâr (2), şeydâ (1), şeytanlığı (1), şî'âr (1), şifâ (1), şikâr (9), şikâyet (11), şimâl (1), şübhe (1), şükr (32), şümâr (1), şürû (1), şürûh (2), ta'arruz (1), ta'accüb (1), tâ'at (2), tab' (1), ta'bîr (1), tâc (1), ta'cil (1), tafsîl (10), tağyir (1), tahallûf (1), tahammül (3), tahâret (1), tahrib (1), tahrîr (3), tahsîl (1), tahsîn (8), takdîr (1), tahsîs (1), takrîr (2), taksir (1), taksîrlik (1), takviyet (2), taleb (1), tâli' (1), ta'lim (2), tamâ' (9), tamâm (5), tamaşa (2), ta'n (13), tañşuk (1), tapu (1), târâc (3), tarh (1), ta'rif (7), târik (2), târumâr (4), tasadduk (1), tasarruf (2), tasavvur (5), tashîh (1), tasnîf (1), tasrîh (1), tasvîr (2), taş (2), tatâvil (1), tâtâr (1), tavâf (5), tavf (1), tavzîh (1), ta'yib (1), ta'yin (1), ta'zim (1), tazallüm (1), tâze vü ter (1), tebdîl (1), tebessüm (1), tecâhül (1), tecellâ (4), tecâvüz (2), tecribe (1), tedbîr (3), te'emmül (1), tefâhür (1), tefahhus (1), tefekkür (1), teferrüc (5), tehdîd (1), telef (1), telkîn (1), temâm (2), temettu' (1), te'lif (1), tenâvül (1), tenfiz (1), teng ü tar (1), ter (2), terahhum (4), tercîh (1), terkin (1), te'sir (2), tekâzâ (2), tekâsül (3), tekbîr</p>
--	---

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

		(2), tekebbürlük (1), tekrâr (4), telh (1), temennâ (2), tenkiye (2), terahhum (7), tercemân (1), tercih (4), terennüm (2), terk (99), terkin (1), tertîb (1), tesellî (1), tesbih (2), teshir (1), tesir (1), teskîn (2), teslim (2), teşbîh (11), teşrîf (1), teşne (1), teşvîş (1), tetâvül (1), tevakkuf (2), tevbe (7), teveccüh (1), teveffuk (1), tevekkül (3), tevellüd (2), tevfik (1), te'vîl (2), teyemmüm (1), tezhîb (1), tezyin (1), tınab (1), turâş (1), tîğ (2), tûmâr (10), tîr-cân (1), tîz (2), tohınç (1), top (1), toprak (2), tulû' (4), tûmâr (1), tu'me (1), tutsak (1), türab (1), ubûr (1), 'ûd (1), uğruluk (2), 'ummân (1), umre (1), urûc (1), uryân (1), ülfet (2), ün (1), üstâd (3), üstüvâr (1), vâcib (3), va'de (5), vâh (1), vahşet (1), vahy (1), vakf (1), vâlih (1), var (2), vâris (1), vasf (16), vasiyyet (3), vatan (1), vaz' (2), vefâ (8), vehm (1), vesvese (1), virân (7), yâd (17), yağ (1), yağma (3), yakınlık (4), yakınrak (1), yaku (4), yâkut (1), yalan (1), yalın (1), yâr (2), yarak (4), yaramaz (1), yaramazlık (1), yardım (2), yeksân (1), yemin (1), yenir (1), yer (6), yesir (1), yığnak (1), yimek içmek (1), yol (1), yoldaş (3), yoldaşlık (1), yoriyış (1), yoş (1), zabt (4), zafer (1), zahmet (4), zâhir (1), zâ'il (1), zamm (1), zâr (7), zarâfet (1), zârılık (4), zârî (1), zâyî' (1), zâyil (1), zebûn (2), zef-fisan (1), zehr (1), zencîr (1), zer (3), zerd (2), zer-nâv-dân (1), zer-nişân (1), zevâl (2), zevk (2), zevk ü safâlar (1), zeyn (16), zîbâ (1), zikr (20), zinâ (2), zînet (3), zinhâr (1), zir ü zeber (1), ziyâd (2), ziyâde (1), ziyâfet (1), ziyân (15), ziyâret (3), zuhûr (1), zulm (9), zühd (3), zühre (1).zunnâr (1), zür ü zeber (1).
İtdür-/Etdür-	9	6 ayrı isimle kullanılmıştır: Hac (2), hacâmat (2), harc (1), 'ibâdet (1), idrâr-ı bevl (1), ishâl (2).
İdin-/Edin-	37	32 ayrı isimle kullanılmıştır: Ad (1), 'âdet (2), âlet (1), bezm-geh (1), durak (1), fahr (2), germ (1), gıda (1), güvâh (1), hâcet (1), hicâb (1), kible (2), ma'bûd (1), ma'sûk (1), makâm (1), maksûd (1), mekân (1), mesned (3), mîstar (1), minkâr (1), peyveste (1), reh-ber (1), saf (1), san'at (1), secde-gâh (1), sultân (1), şî'ar ü disâr (1), tâc (1), ûd (1), yâr (1), yer (1), yoldaş(1).
Kal-	161	79 ayrı isimle kullanılmıştır: 'Aceb (7), 'âciz (2), 'acz (1), aa (1), âciz (3), ad (1), ahd (1), ârâm (1), assı (1), aşaga (1), ayruk (3), bâkî (8), bâtul (1), berkarâr (1), borç (1), buñlu (1), cânsuz (2), câvidân (1), cehâlet (1), cüdâ (1), çaresüz (1), dem-beste (1), diri (1), dürüst (1), ebed (1), ebedî (1), endîşe (1), esen (2), gam (5), gey (1), girü (1), gönülsüz (1), günâh (1), hayâ (1), hayâl (1), hayrân (8), heybet (3), heves (1), hürmet (1), hüş-yar (1), irak (8), ıssuz (2), 'ibâdet(1), 'ibret (3), izzet (1), karâr (1), kazâ (8), kaygı (1), kullık (1), ma'zûl (1), magbûn (1), mahcûb (1), mahrûm (22), mahrûm u zar (1), mahzûn (1), mâlûm (1), mihnet (1), mu'allak (1), muhtasar (1), murdâr (1), mübtelâ (2), müşkil (1), necis (1), öksüz (1), ragbet (1), selîm (1), sensüz (1), tâkat (1), tan (8), taşra (1), tâze (1), tul (1), udlu (1), uş (1), vâlih (1), vebâlde (1), yalañuz (3) zâr (1), zelîl (1).
Kes-	22	12 ayrı isimle kullanılmıştır: Bahâsın (1), ihsânını (1), in'âmını (1), menzil (1), ömrini (4), recâ (1), rızkların (1), selâmın (1), sözü (3), sözünü (1), susalığı (1), ümîd (6).
Kesil-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Ümîdi (2)
Kıl-	1180	524 ayrı isimle kullanılmıştır: Âb (1), âbâd (1), 'aceb (1), 'adem (2), âfîtabl (1), 'afv (4), aga (1), âgâz (1), âh (10), ahsen (1), âhuvâne (1), 'akîk (1), alkiş (2), âllar (1), alplik (1), 'amel (2), ar (1), arak (1), ârâm (1), arşun (1), 'arz (2), arzû (5), assı (4), âşık (2), âşikâr (1), âşüfte-dil (1), 'atâ (3), 'ayân (2), 'ayş (3), âzâd (7), 'azîz (1), azm (1) 'azim (1), bahar (1), bahs (1), bahtulu (1), bâl (1), baş (1), bâzâr (1), bekçi (1), belâ (1), ber-dâr (2), beşâret (2), beyân (1), bî-had (1), bî-huzûr (1), bîmâr (3), bir (1), bir nefes (1), bismil (1), bîzâr (1), bî-zebân (1), bol (1), bostan (1), böyle (1), bühtân (2), bülbül-i gûyâ (1), bürehne (1), câm (1), cân (2), cân-perver (1), câvidân (1), cefâ (7), cehd (1), cemâl (1), cevelân-ı kerem (1), cevlân (2), cevr ü cefâ (2), cezâ (1), ciğer (1), cilve (1), cimâ'(1), cömerdlik (1), cum'a (2), cûş (3), cüdâ (2), çâre (3), çengel (1), çeng-misâl (1), çini (1), da'vet (5), da'vî (12), dâl (1), def' (3), delü (1), dem (1), dermân (2), deryâ (1), dest-keş (1), devâ (2), devân (1),

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

	<p>dil-haste (1), dilim (1), dil-sûz (1), diri (4), dirîg (4), dîvâne (1), dostluk (1), du'â (27), dûr (1), düldül (1), dür (1), efdalü'r-rüsûl (1), egrilik (1), ehl (1), ejderhâ (1), emir (2), endîşe (1), erzânî (1), erzâk (1), eser (4), eyle (1), ezber (2), fakîr (1), fânî (1), fâş (2), fâyide (1), fedâ (13), fenâ (2), ferâh (1), feryâd (6), figân (1), figân u nâle (1), fitne (3), gâfil (1), galat (3), gâlib (1), gâliz (1), gamze (2), ganî (1), garîb (2), gavgâ (4), genc-hâne (1), genez (1), gerdân (1), germ (1), gevher (1), gezend (1), gıybet (1), gile (1), giley (1), giriftâr (1), girih (1), görüş (1), görklü (1), gurûr (1), gussa (1), güm (1), gün gibi (1), güstâhlık (1), güzer (9), hacîl (3), hâkim (1), halâs (1), halvet (1), hamle (3), hareket (2), hâsıl (1), hâsiyyet (1), hasret (1), hatâ (2), havâle (1), havf (1), haz (1), ham (1), hamâyil (1), hâr (1), harâb (3), harc (1), harîf (1), has (1), hâs u 'âmuñ (1), hâsıl (1), haste (1), hazer (1), hedef (2), hem-dem (1), helâk (3), hem-nişîn (1), heves (3), hıdmet (3), hicaz (1), himâyet (1), hile (1), hitâb (6), hoş (3), hükm (2), hürmetlü (2), hüsn ü fer (1), 'ibâdet (2), icrâ (1), ihtiyâr (5), ihyâ (2), ilkâ (1), iltifât (1), imâret (1), imzâ (1), 'inâyet (6), inşâ (2), intihâ (1), i'râz (1), 'irfân (1), irsâl (1), isâr (2), isti'cal (1), istidlâl (1), iş (4), işâret (2), işret (2), itâb (1), i'tîbar (1), i'tîmad (1), ittisâller (1), izzet (1), ka'be (1), kâbîn (1), kabûl (24) kadem (1), kadem-rence (1), kahr (2), kâmet ile kıyâm (1), kâmil (1), kanâ'at (3), kand ü nebât (1), kâr (2), karâr (13), kasd (4), kasd-ı bismil (1), kat (2), kat' (2), katı (1), kavî (1), kazâ (2), kebâb (1), kefen (1), kemer (2), kemer-i zer (1), kerâmet (1), kerem (14), keşf (1), kılca (1), kıyâm (1), kıl (1), kısmet (1), kul (8), kıyâs (1), kibir (1), kıl ü kâllar (1), kurbâ'in (1), kurbân (2), kuvvet (1), la'1 (1), lâle-fâm (1), la'net (1), lâyıq (1), lu'b ile hâl (1), magbûn (2), mahrûm (1), makâm (2), ma'lûm (5), ma'mûr (3), mahv (1), mât (1), mecrûh (2), meded (5), medh ü zem (1), mekân (1), melûl (1), menzil (1), merhamet (1), mest (1), mey-perest (1), meyl (4), me'vâ (1), seyl (1), mistar (1), minber (1), minnet (1), misâl (1), mu'allak (1), mu'attar (6), mu'cizât (1), mu'cize (1), muhkem (2), muhtasar (4), mukterîn (1), mu'tâd (1), mutî' (1), mübtelâ (2), müdârâ (2), mülevves (1), münevver (1), mürebba (1), mütâla'a (3), müttehem (1), müyesser (3), müzeyyen (1), nâfile (1), nâle (4), nâle vü âh (1), nâle vü zârî (1) namâz (32), nâme (1), nâr (2), nâ-revân (1), nasîb (1), nasîhat (1), nâtıkâ-i nutkı (1), nâz u niyâz (1), nazar (49), nefrîn (1), neler (1), nem (1), nevâ (1), nezâre (1), nihân (2), nisâr (8), nişâne (1), niyâz (3), niyyet (1), nûrânî (1), nûş (4), nutk-ı Mesihâ (1), nüzûl (1), pâ-mâl (1), pâ-mâllar (1), pâre (5), per (1), perâkende (1), perrân (1), pervâz (1), perverî (1), peydâ (1), pür (1), pür-defter (1), pür-hûn (1), ragbet (2), rahm (6), rahmet (3), rahmet ü gazâb (1), rakam (2), ra'nâ (1), râst (1), rây (2), red (1), rehâ (1), rehn (1), rek'at (1), renc (1), revâ (3), revân (2), rind (1), rivâyet (2), rivler (1), riyâ (2), rûşen (1), rûzî (5), rûzî (11), rûzi (1), rûsvâ (1), sabir (3), saddak (1), sâf (1), safâ (2), sâfi (1), savaş (1), sayru (2), sebîl (1), secde (16), sefer (5), sefer-i 'azm (1), seher-redif (1), selâm (7), senâ (4), seng-i cefâ (1), sergerdân (1), ser-mest ü lâ-ya' (1), seyr (1), seyrân (5), sır denizi (1), sîm ü zer (1), sipâ (1), siper (1), siyah su (1), su'âl (2), suç (4), sultân (4), sücûd (6), sükût (1), şâd (2), şâdılık (1), şâdî (6), şâd-mân (1), şak (1), şefâ'at (3), şefekat (1), şefkat (1), şeh (1), şehâ (1), şeh-mât (1), şehsüvâr (1), şeker (1), şekl-i küri (1), şem-sâr (1), şemse (1), şeydâ (1), şikâr (1), şikâyet (3), şitâb (4), şûrîde (1), şükr (14), şükr ü şükür (4), ta'accüb (2), ta'allüb (1), tâ'at (12), ta'biye (1), tâc (1), tahsîl (2), tak (1), taleb (9), ta'lîm (1), tamâm (6), tanışukçı (1), Tañrılık (1), tapu (13), târâc (1), tasarruf (1), tavâf (1), tazallüm (1), tâze (1), tâze vü ter (1), tebessüm (4), tecellî (5), tecrîbe (2), tedbîr (4), tefe'ül (1), teferrüc (2), tekvîn (1), tekye (2), telef (1), temâşâ (7), temennâ (3), ter (3), terahhum (3), tercîh (1), terennüm (1), terk (3), tesbîh (1), tesellâ (1), te'sîr (1), teskin (1), teslim (2), teşbîh (2), tetavvu' (2), tevbe (23), teveccüh (1), tevehhüm (1), timâr (2), tîmâr (1), til til (1), tir-i baran (1), tolu (1), top (1), ugrılık (1), ukâb (1), ulu (1), umac (1), umur (1),</p>
--	--

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

		uzlet (1), vasf (2), vefâ (16), yâd (4), yagma (5), yâkut (1), yâr (1), yarak (3), yarı (2), yavru (1), yavu (6), yavuz (1), yavuzluk (2), yir (1), yüce (1), yüz bin (1), za'îf (1), zahmet (2), zâmane (1), zâr (4), zârılık (3), zârî, (26), zârî vü efgân (1), zârîklar (1), zeber (1), zebûn (1), zelîl (1), zer (6), zinâ (2), zinde (3), zîr ü zeber (1), ziyâret (4), ziyâde (1), ziyân (1), zühd (1), zühd ü tâ'at (1).
Ko-	23	18 ayrı isimle kullanılmıştır: Açmaza (1), ad (2), dil (1), divâne (1), garib (1), gönül (1), hâkim (1), harâc (1), kıymet (1), mahkûm (1), mahrûm (3), mecal (1), öksüz (3), 'ömri (1), pertev (1), rağbet (1), sag (1), takdir (1).
Koş-	12	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Baş (12).
Ol-	4550	1887 ayrı isimle kullanılmıştır: Âb (4), abâ (1), âbâd (4), âb-dâr (1), âbdestsüz (1), âb-ı hayât (1), abîr (1), abîr-efşân (1), 'aceb (7), acı (1), acı tatlı (1), âciz (8), acuk (1), aç (3), açar (1), açık (2), açılır (1), açmak (1), açık (1), ad (1), âdem (8), âdemî (1), âdet (1), aferin (1), âfet (2), 'âdil (1), af-tâb-perest (1), âfitâb (6), 'afv (2), ağ (5), âgâh (2), agyâr (4), ağır (2), ağlamak (1), ağu (1), agyâr (1), âh (2), âh ü efgân (1), ahd (2), âhir (5), ahmer (1), ahzân (1), ak (2), âkil (2), akmaz (1), al (2), alay (1), alçak (2), 'âlem (1), a'lem (1), âli-cenab (1), 'âlim (2), 'âm (1), alp (1), altın (1), âlüde-dâmân (1), alur (2), ân (1), anber-efşânî (1), ansuz (1), appak (1), 'âr (3), ârâste (1), ârâyiş (1), 'araz (2), arı (2), arıca (1), arız (1), ârif (5), arslan (1), artuk (4), aruca (2), arusız (1), 'arz (6), asâ (1), âsân (6), ases (1), asfar (1), 'âsi (6), 'âsî (3), âsîb (1), aslan (1), assı (1), aş (1), aşaga (1), âşık (30), âşikâr (7), âşinâ (14), âşinalık (1), âşiyân (1), aşk (2), 'âşık (20), âşüfte (3), 'atâ (2), atam (1), atar (1), âteş (3), âteş-bâz (1), âtır (2), ay (1), ay gün (1), ayakdaş (2), 'ayân (13), 'ayâr (1), 'ayb (5), 'ayıb (8), ayık (1), âyîne (2), aylak (1), ayn (2), ayrı (6), ayruk (1), ayruksı (1), ayuk (1), az (4), 'azâb (8), azacuk (1), âzâd (31), âzâde (1), âzâdî (1), azb (1), azîm (1), 'azîz (5), azucuk (1), ba'îd (2), bâd u ebr (1), bag (2), bağışlar (1), bağlı (1), bağ (3), bağ ile bostân (2), bağlanmaz (1), bahâ (1), bahâne (2), bahr (3), bahrî (1), bahs (4), bahş (1), bahşîş (1), baht (4), bahtiyâr (2), bakar (3), bakır (1), bâkî (1), bâl (1), bal ü yağ (1), balçık (1), bâlig (5), bani (1), basılaçak (1), baş (6), baş eğmez (1), başa gelegen (1), başlı (1), bâtil (4), battâl (1), bay (2), bayık (2), bayram (1), bâzâr (1), becid (1), bedel (4), bed-nam (1), bedr (8), bedter (1), beg (1), beg kulu (1), begüm (1), beğ (2), behişt (2), belâ (4), belirsiz (1), ben (1), benâguş (1), bend (3), bende (2), bende-vâr (1), benna (1), benven (1), benzemez (1), berâber (7), ber-dâr (2), ber-devâm (2), berg (1), berg-i gül ü yâsemen (1), Berhemen (1), berk (2), ber-karâr (2), ber-murâd (2), ber- taraf (1), bes (1), best (1), beşâret (2), beşşâş (1), beyân (2), beyza (1), bezek (1), bezer (1), bezle-gûy (1), bî-'âr (1), bi-amel (1), bî-bahâ (2), bî-cân (2), bî-çâre (1), bidâr (4), bî-dem (1), bî-dil (1), bî-dûd (1), bî-duhân (1), bî-elvân (1), bî-emân (1), big (1), bî-gam (3), bigâne (3), bî-gubâr (1), bî-gümân (1), bî-haber (3), bî-hâr (1), bî-hazân (1), bî-hisâb (1), bî-hod (2), bî-hûş (4), bî-i'tidâl (1), bî-kân (1), bî-karâr-ı 'ışk (1), bî-kıymet (1), bîkî'atin keserâb (1), bilen (1), bî-levn bilmez (2), bilmiş (1), bimâr (11), bîna (1), binemez (1), bî-nevâ (3), bî-nikâb (1), binit (4), bir (5), bir adım (1), bî-rahm (1), bî-reng (1), bî-rızâ (1), bî-riyâ (1), biryân (1), biş yüz bişmiş (2), bî-şümâr (2), bî-ten (1), biter (1), bitmez (1), bi-vefâ (3), biz (2), bîzâr (6), bî-zevâl (1), bol (2), bostân (2), boş (2), bozar (2), bozdoğan (1), bozırak ve bulanuk (1), bölük (1), budar (1), bulagan (1), bulanıklık (1), bulanuk (1), bulmuş (1), buzladur mı (1), bülbül (5), bülbül-i şûride (1), bülbül-i zâr (1), bünyâd (3), bürka' (1), büryân (1), büt (1), büt-perest (1), bütün (1), câiz (2), Câlinus u Lokmân (1), câm (5), cân (15), cân u ten (1), cânân (2), cân-bahş (1), cândan (1), cânsuz (2), cârî (1), câri-i mutlak (1), câvid (1), câvidân (4), cây (1), cefa-pişe (1), cehennem (1), cehl (2), celladı (1), cem (6), cem' (8), cemâl (1), cennet (2), cercîs (1), ceres (1), cevân (2), cevher (1), cevân (1), cevr (1), ceys (1), ciger (1), ciger-hûn (1), cihân (2), cilâ (1), cinân (1), civân (1), cûd (1), cûd u sehâ (1), cûy-ı cennet (1), cüdâ

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

	<p>(4), cürf (1), çağ (1), çâk (3), çak çak (1), çâlâk ü cüst (1), çara (1), çâre (1), çâresi (2), çâşnî (1), çehar erkânı (1), çemen (1), çenber (1), çerag (2), çeri başı (1), çeşme (1), çevgân (3), çevük (4), çıkaraçak (1), çıkarmış (1), çinar (1), çinâr (1), çindir (1), çirkin (2), çog (1), çoğ (12), çok (4), dâ'im (1), da'vî (1), da'vim (1), dâ'î (1), dâ'im (3), dad (1), dag (1), dâg (2), dağ (2), daim (1), dâl (3), dall (1), dâll (1), dâmen (1), dâne (2), danışmân (1), dâniş-ver (1), dar (3), dâr (3), darü's-selâm (1), Dârü's-Selâm (1), dâsitân (1), dayağ (1), dâye (1), dâyim (3), def (1), def' (2), deli olagan (1), delik (1), delik (1), delîl (3), delü (11), dem (4), dem-âlûd (1), dem-sâz (2), deng (1), deniyyü'n-nefs (1), deniz (1), denk (1), depeçük (1), deper-mi (1), der (1), derbân (1), derc (5), derd (4), dergâh (1), dermân (12), dermânlar (1), dermiyan (1), dert (1), dertlü (2), dervîş (3), dervîş (9), dervîşi (1), deryâ (2), dest (2), destân (5), dest-gîr (3), destmâl (1), destûr (3), destûr-ı Hak (1), dest-yâr (1), devâ (2), devâtı (1), devlet (2), devr (2), devr ü teselsül (1), didâr (2), didâr (1), diken (2), dil (2), dil ü cân (1), dil-âzâr (1), dil-cû (1), dildâr (2), dil-dâr (1), dil-esîr (1), dil-küşâ (1), dilsiz (1), dilsüz (1), dîn (1), dîn serveri (1), direk (1), diri (2), dirlik (1), dîv (1), dîvân (1), divâne (3), divâne (4), diyâr (1), dogru (1), dolâb (1), donuk (1), dost (7), döker (1), döner-mi (1), du'â (2), düd (1), duhân (1), duhter (1), dur (1), dūr (5), durak (3), duş (1), duşak (1), duzak (1), dükkân (1), dülkü (1), dūr (1), dūr-efşân (1), dürr (1), dürist (8), düşman (3), düşmân (4), düşmen (1), düşvâr (4), dü-tâ (1), düzd (1), düzer (2), ebed (1), ebleh (1), ebsem (1), edâ (1), edeb (2), efâzıl (1), efgân (2), egri (2), eğlencem (1), ehl (4), ehl-i beyt (2), ehl-i dâr (1), ehl-i îmân (1), ejdeha (1), ejdehâ (1), ejder (1), ekâbir (1), eksik (17), elem (1), em (1), emin (4), emîn (5), emîr (1), emrud-şekl (1), endîşelü (1), Ene'l-Hak (1), enîs (3), epsem (6), er (3), erbâb-ı kirâm (1), erişgen (1), ervâh-ı kuds (1), erzân (2), esen (6), eser (1), esîr (8), esîr-i gam-ı hicrân (1), esrâr (1), esrük (5), esved (1), eş (2), eşker (1), eydecek (1), eyler (1), eyü (1), fâk (1), fakir (2), fakîr (2), fakr (1), fânî (1), fârig (9), fâriğ (3), farz (16), farz-ı ayn (1), farz-ı sakit (1), fâsik (1), fâsid (8), fasl (2), fâş (11) fâyide (4), fedâ (2), fehm (1), fenâ (4), ferah (2), ferâmûş (1), Ferhâd (1), Fermân (4), ferrâş (1), ferş (1), ferzâne (2), feth (4), fevt (2), feyz (1), fidâ (1), fidî (1), figan (1), fir'avn (1), Firavn ile Hâmân (1), fitne-ger (1), fodûl (1), fûlan (2), fütûh (2), gâfil (5), gafil (17), gâib (1), galabe (1), galbe (1), galib (1), gâlib (19), gâlîz (2), gam (2), gam-gîn (2), gam-hâr (1), gamnâk (1), gamsuz (1), gani (1), garaz (2), garib (4), garîb (9), gark (25), garra (3), garrâ (1), gâşiye-dâr (1), gaşy (1), gavgalı (1), gâvur (1), gavvâs (3), gayb (2), gayb-bîn (1), gâyib (3), gazab (1), gazi (1), geçer (1), geda (1), gedâ (1), gedâñ (2), gelmez (2), gelür (2), geñ (1), genc (2), genez (1), geñez (3), gerçek (1), gerd (1), gerdan (1), gerdân (3), gerdün (1), gerilmiş (1), germ (19), gezegen (1), gezer (1), gırre (1), gıce (1), gider (2), gilden (1), girçek (1), girdâr (1), giriftâr (5), girih (1), girih (2), giryan (1), giryân (5), gitî-sitan (1), gitmez (1), giyilmez (1), gonce-veş (1), göçer (1), gönül (3), göregen (1) göremez (1), görklü (2), görmez (5), görünmez (4), göz (1), gözgü (1), gözsüz (1), gulâm (3), gumâm (1), gusas (1), gûş ü dehen (1), guya (1), gûy-ı melâhat (1), güc (1), güftar (1), güher-bâr (1), gül (3), gülâb (2), gül-âb (2), güldürür (1), gülegen (1), gül-gûn (1), gülistân (2), gülşen (1), gülünc (1), gülüşgen (1), gül-zâr (2), güm (2), gümân (1), gümrâh (4), günah (2), günâh (2), günâhkâr (8), gündüz (1), güneh-kâr (2), gürbüz (1), güstah (1), güstâh (1), güzin (1), hâb (1), haber (4), haberdâr (1), habib (1), habl (1), habs (1), hâcet (1), hâci (1), hâcib (1), hacil (8), hadd (1), hak (1), hâk (13), hâk-i pân (1), hakîm (4), hakîr (2), hak-nümâ (1), hâk-râh (1), hâl (5), halâl (7), halâs (12), halâyık (1), hâldaş (3), halife (1), halîl (1), halk (3), hall (3), hallâc (1), halt (1), halvet (6), halvet-nişin (1), hâm (2), hamûş (1), hâmûş (2), hân (1), hançer (1), handân (3), hanîn (1), hâr (1), har u zar (1), hâr ü hacil (1), harab (2), harâb (28), harâc (3), harâm (6), harami (1), harc (4), harclık (3), haref (1), harf (2), hâric (1), haridâr (1), harîdâr (1), harif (4), harîf (1), harîm (1), hasen (1), hasıl (2),</p>
--	--

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

	<p>hâsıl (24), hasta (2), haste vü zâr (1), haste-dil (1), haşr (4), hâtem (2), hatm (3), havâle (2), havâss (1), havîc (1), hayâl (3), hayr (9), hayrân (30), hayvân, (4), hâyız (1), hâzır (21), hazîn (1), hazm (3), hebâ (1), hedef (1), hek (1), helâk (18), helâl (7), hemdem (10), hem-dôst (1), hem-esr (1), hem-nefes (2), hemrâh (1), hem-râz (1), hem-reng (1), hem-ser (1), hem-tâ (2), Hem-tâ (1), hercâyî (1), hest (1), hevâ (1), hevâ-dâr (1), heybetlü (1), hezâr (4), hıfz (1), hırâmân (1), hışm (1), Hitay hakanı (1), hızr (2), hicâb (7), hicrân (1), hiç (1), hidâyet (1), hilâf (1), hilâl (7), hirmân (1), hisâb (8) hisar (1), hod u migfer (1), hön (1), hor (2), hôr (4), horşid (1), hoş (12), hôt (1), hoş (1), tûtîyâ (1), hoş-bûy (1), hoş-hân (1), hôt-havâ (1), hoşnûd (11), hoş-ter (1), hoş-vakt (1), hoz (1), hûb (2), hûb ü hasen (1), hubbül-vatan (1), hucest (1), hulk-ı Hasen (1), hun (1), hûn (2), hurd (2), hurrem (11), hûş (1), huşk (2), hûş-yâr (1), hükm (1), hüsn (4), hüzn (1), ılıcak (1), imâret (1), irak (19), ırmak (3), ıssı (4), 'ışk (2), 'ıyân (1), 'ıyd (2), ıyş (1), i'tibâr (1), i'tisâm (1), i'tikâd (1), içit (3), içmez (1), iğrâk (1), ihrâc (1), ihsân (2), ihtilâf (1), ihtiyâr (2), ihtiyarsız (1), ihya (1), 'ikâb (1), iki (1), iki kat (1), ikrâr (1), iktifâ (1), ilâc (1), îmâm (2), îmân (4), iman ile Kuran (1), 'imâret (3), imkân (1), imtizac (1), in (1), 'inâyet (2), ince (1), infî'âl (1), inlü (1), insâf (1), insân (4), intihâb (1), intizam (1), intizâr ırmış (2), irsal (1), İsâ (1), İsar (2), issi (2), ister (1), isteyen (1), istifrâg (1), isyân (1), iş (4), işaret (1), işâret (3), işret (1), iştibâh (1), itâb (3), itibâr (1), 'iyân (1), 'izzetlü (1), izzet (3), jeng (2), Ka'be (1), kâ'im (1), ka'be (1), kâ'il (1), kâ'im (1), kab (1), kabâ (1), kabûl (32), kaçar (1), kadeh-perdâz (1), kadın (1), kâdir (2), kadr (2), kafes (2), kâfi (2), kafir (1), kâfir (17), kâhel (1), kâhil (1), kahr (1), kâim (1), kalagan (1), kalem (2), kalender (1), kalkan (2), kallâş (1), kamer (3), kâmil (2), kâm-rân (1), kâm-yab (1), kan (14), kân (2), kan almağ (1), kanî' (1), kânûn (1), kapında (1), kulun (1), kara (1), kara toprak (1), karangu (3), karanlık (1), karañu (1), karasagu (1), kardaş (8), Kâr-ger (1), karıçuk (1), karındaş (1), karışgan (1), karib (1), karîb (1), karîn (1), kasır (1), kâsid (1), kâsid (1), kasir (1), kâş (1), katı (3), katır (1), katre (1), kavi (1), kavî (6), kaygulu (1), kâvil (3), kâyim (4), kazâ (1), kazar (1), kazi (1), kâzib (1), kebâb (7), kefare (4), kefen (2), kehce (1), kûh (1), kem (5), kemâl (1), kemân (2), kemend (1), kemer (1), kerem (1), kesâd (1), keşf (5), keşf (4), kevn kible (2), kılavuz (2), kılur (1), kırnak (1), kısas (1), kısım (1), kısmet (3), kıyâm (1), kıyâm ü rûkû (1), kızgun (1), kızıl (4), kibri (1), kilid (1), kinâr (1), koca (1), koç (1), kolay (1), konmaz (1), korkar (1), koymuş (1), kölge (3), kör (2), kötrüm (1), kötürüm (1), Kubbe-i Hadrâ (1), Kuds-âşiyân (1), kuhl (1), kul (29), kulağuz (1), kulavuz (2), kurban (21), kurbân (24), kurbânlar (3), kûrbânûñ (1), kurd (1), kurnaz (1), kuru (1), kuş (1), kutlu (3) kût-vâl (1), kuvvet (3), küçük (1), kül (3), künd (1), küstâhlik (1), la'l (1), la'l-fâm (1), lagv (2), lâkab (1), lâl (1), lâle zâr (2), lâ-mekân (1), layık (1), lâyık (22), lazım (1), lâzım (4), le'im (1), leb-â-leb (1), leb-be-leb (1), Leclâc (1), leşker-şiken (1), levend (1), leziz (8), lezîz (8), lezzet (1), lu'b ile mât (1), lutf (1), ma'bed (1), ma'din (1), ma'lum (2), ma'lûm (18), ma'mûr (6), ma'ni (8), ma'nî (3), ma'zûl (4), ma'zûr (1), ma'hud (1), mâ'il (4), ma'mur (1), ma'rûf (1), ma'zûl (1), magbûn (3), magrûr (6), mağrûr (3), mah (1), mâh (3), mahbûb (2), mahbus (1), mah-çehre (1), mahfil (1), mahfûz (2), mahir (1), mâhir (1), mahkum (2), mahmûd (1), mahrem (5), mahrûm (8), mahsûs (2), mahv (10), mahzûn (3), makâm (9), makbûl (8), maksud (1), maksûrât (1), mâl (1), mâlik (1), malum (1), mânend (4), mâni' (13), mansıb (2), Mansûr (5), mansûr (1), manzûr (2), mâr (1), mât (1), matlûb (2), mâyil (7), mazhar (2), mazleme (1), mazul (1), me'mûr (1), me'mûr (1), meçhûl (1), mecmâ' (1), mecnûn (5), mecnûn-misâl (1), mecrûh (1), meczub (1), meded (1), medh ü senâ (1), medîd (1), meftûn (4), meges (1), meh (1), mekan (1), mekrûh (4), mekteb-i aşk (1), mektûb (1), melâik (1), melâmet (3), melek-veş (1), melûl (6), memleket (1), menâl (1), mensûb</p>
--	--

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

	(1), mercân (2), mercû‘(1), merdûd (1), merg (1), mergûb (3), merhem (2), merkeb (1), merkûm (1), merzûk (1), mes‘ûd (2), mescid (1), Mesih-dem (1), mesken (1), mest (35), mest ü harâb (1), mest ü melâmet (1), mestâne (2), mestûr (1), meşgul (2), meşgûl (16), meşhûr (6), mevcud (1), mevcûd (1), mevvâc (1), mey (2), meydân (1), meyhâne (2), meyhâre (1), meyl (1), meyl-i kebâb (1), mey-perest (1), meyyâl (1), mezâd (1), mezâr (1), mezîd (1), mezkûr (1), mısır-ı hüsn (1), mızrâb (1), mi‘mâr (2), midâd (1), mihaksiz (1), mihman (1), mihmân (6), mihr (1), mihrâb (1), sâyesi minnet (2), minnetler (1), misafir (1), misal (1), miskin (4), miskîn (5), mismil (1), miyancı (1), miyesser (1), mu‘allak (1), mu‘attar (2), mu‘ayyen (1), mu‘ciz-i ednâ (1), mu‘în (1), mu‘tekid (1), mu‘tekif (2), mu‘terif (1), mu‘ârız (1), mu‘attar (1), mu‘âvin (1), mu‘tâd (1), mu‘teber (1), mubâh (1), mubârek (1), mufazzal (1), muhal (3), muhâl (1), muhâlîf (4), muhâs (1), muhayyer (1), muhibb (1), muhkem (14), muhtâc (7), muhtâr (1), muhtasar (3), muhterem (1), mukâbil (6), mukadder (3), mukârin (1), mukarreb (1), mukarrer (3), mukayyed (2), mukbil (1), mukim (1), mukîm (7), mukrî (1), muktebes (1), mum (2), mûm (2), mûnis (2), muntazır (1), murâd (2), mûrdan (1), murdâr (4), murg (1), musâhib (3), musallat (1), musavver (2), musîbet (2), muslih (1), mutavvel (1), muti (3), muti‘ (3), mutî‘ (3), muttali (2), muttali‘(1), muttali‘ (1), muttasif (1), muvâfik (2), muzmer (1), mü‘ebbed (2), mü‘min (1), mü‘mîn (1), mü‘min (1), mübtedî (1), mübtelâ (5), mücâvir (1), mücellâ (1), mücerred (2), müctemi‘(1), müdâm (7), müdevver (1), müferrih (2), müflis (2), müheyyâ (2), müjgân (1), mükadder (1), mükâteb (1), mükedder (1), mükerrer (1), mükerrir (1), mükim (1), mükteseb (1), mülevves (1), mülk (1), mülk ü makâm (1), mültezem (1), mümkin (1), mümkün (2), mümtâz (2), mümteni‘(1), münâsib (1), münevver (3), münfehîm (1), münkalib (1), münkir (7), müntefî‘(1), müntehâ (2), müreffeh (1), müretteb (1), mürid (1), müriid (1), mürşid (2), mürtesem (1), müsâfir (3), müselleme (3), müselmân (1), müsemmâ (1), müseyyeb (1), müslim (2), müsmil (1), müstagni (1), müstağrak (1), müstahik (1), müstakbel (1), müstakîm (1), müstecâb (7), müstedâm (3), müstefid (1), müstehab (2), müstenîr (1), müstesnâ (1), müsûlmân (6), müşebbek (1), müşerref (2), müşevves (1), müşg (3), müşg-âsâ (1), müşg-bû (1), müşg-feşân (1), müşkil (8), müştâk (1), müştebih (1), müşterek (1), müte‘allik (1), müyesser (11), müzeyyen (4), müzil-i iştihâ (1), nâçâr (1), nâ-çâr (2), nâdân (1), nâfi‘(1), nâfile (2), nahcîr (2), nahîf (2), nahs (1), nâ-kâm (1), nakd (1), nâkis (2), naks (1), nakş (7), nâlañ (3), nâm (1), nâmî (1), nâ-müstakim (1), nam-ver (1), nân (1), nasb (1), nasîb (12), nasîbi (2), nasîri (1), nâ-tüvân (1), nâ-ümid (1), nâz (2), nazar-bâz (1), nazik (1), nazil (1), nazm (3), nazum (1), nefis (1), nehr (1), nem (4), neng (1), ner (1), nerdübân (2), nergis (2), nerm (1), nesh (4), nev-bahâr (1), nev-cevân (1), ney-şeker (1), nezr (1), ni‘âl (1), nigerân (1), nihâl (1), nihân (4), nikâb (6), nisâr (1), nisbet (1), nisyân (1), niş (1), nişân (8), nişâne (2), niyyet (1), nizâ‘(1), nizâr (1), noksan (1), noksân (1), Nûh (1), nûr (6), nûş (2), ocağ (1), od (3), oğlan (2), olmaz (1), olmuş (1), on bin (1), oruç (1), otluk (1), oyun (1), öğsüz (1), ölü (2), ömr (1), ömr-i Nûh (1), ören (1), örter (1), öttürmez (1), özge (1), ‘özlü (3), ‘özlü-hâh (1), ‘özlü (1), pâdişâh (1), pâdişâhsuz (1), padişeh (1), pâd-şâh (1), pâd-şân (1), pâk-dîn (1), para para (1), pâre (2), pârsa (1), pas (2), pâs-bân (1), pâydâr (2), pây-dâr (4), pâyende (1), pâyidâr (1), pâymâl (1), pây-mâl (1), penâh (2), per (1), perde (3), perde (2), perde-dâr (1), perde-gîr (1), perişân (6), peri-zâd (1), perrân (2), per-tâb (1), pervana (1), pervâne (7), pervâz (1), pest (3), peşimân (8), peşmân (1), peşmine-pûş (1), peydâ (2), peyk (1), peykân (1), peyvest (1), pınar (1), pinhân (2), pîr (2), pişmân (2), piş-rev (1), piş-vâ (1), pûla (1), pusu (1), pür (4), pür âb (1), pür envâr (1), pür-ham (1), pür-hûn (5), pür-kerem (1), pür-sûz (1), pür-tâb (1), pür-tûnâb (2), ra‘iyyet (1), râhat (6), rahm (2), rahmet (4), rakib (2), rakîb (1), rakîk (4), râm (4), rasad (1), râst (1), râygân (1), râzı (10), râzî (5), re‘is (2),
--	--

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

	red (3), ref (1), rehber (1), reh-ber (1), reh-nümâ (1), reh-nümân (1), reh-nümûn (1), remîm (1), remz (1), rencûr (4), resen (1), resm (1), reva (1), revâ (8), revan (10), revâne (1), rezm (2), rıdvân (2), rızân (1), risvâ (1), rivâyet (3), riyâzet (1), ruh (2), ruhban (1), ruhbân (1), ruhsâr (1), rûhu'llah (1), rusvây (1), rûşen (1), rûy (21), rûz (1), rûzigâr (1), rûkkân (1), sa'âdet (1), sa'âdetlu (1), sa'îd (2), sa'âdet ehli (1), sâ'im (1), sâbık (1), sâbit (6), sabr (1), sabuh (1), sâde-ruhsâr (1), sadık (1), sâdık (5), sad-pâre (1), sadr (1), sâf (3), safâ (1), sâfi (2), sag u esen (1), sağ (10), sağlık (1), sağlıklar (1), sâhib (1), sâhib-dil (1), sâhib-haber (1), sâhib-kudret (1), sahîh (4), sâhir (1), saht (12), sâkit (1), sâkî (2), sakîl (2), sakîm (1), sâkin (3), sakkâ (2), sâl (1), salınduraçak (1), salib (1), sararmış (1), sarf (2), sarhoş (2), sarîh (1), sarrâf (1), saru (3), savâb (1), savaş (1), savaşgan (1), savug (1), sayd (3), sâyd (1), sâye (2), sâye-bân (1), sayru (10), sayvân (1), sayvân (2), sâz (2), seb'in yıl (1), sebak (1), sebeb (6), sebih (1), sebük-endâz (1), sebük-sâl (1), sebz (2), sebze-zâr (1), secde (1), secde-gâh (1), secde-i sehv (1), seçer (1), sefer (2), sefid (1), sefih (1), sefine (1), sehâb (1), seher (3), seher-hîz (1), sehl (2), sehv (1), sekbân (2), selâmet (3), semen (1), semend (1), semî (1), sen (1), sened (1), sensüz (3), serâb (1), ser-amed (1), ser-âmed (1), serd (3), ser-ferâz (1), ser-gerdân (2), serhoş (1), ser-hoş (2), ser-keş (2), sermed (1), ser-mest (1), ser-nigûn (3), ser-pençen (1), ser-sebz (3), ser-tâc (1), serv (4), serv ü semen (1), setr (1), sevâb (2), sevâd (1), sevdâ (1), sevdâyî mizâc (1), sevgülü (1), seyl-âb (3), seyran (2), seyyâh (1), siddik (1), sıdk (2), sıdk u safâ (1), sıfât (2), sığmaz (2), sıhhat (2), sır (1), sırdaş (1), sırr (1), sıvık (1), sipâh (2), sipeh (1), siper (3), sır (1), sırâb (1), sitem-gâr (1), siyâh (1), siyeh-gâr (1), siyeh-kâr (2), sorar (18), sovk (3), söz (3), su (2), subh (3), subh u şâm (1), subh-gâh (1), suç (1), sûfi (1), sultan (1), sultân (27), sunar (1), sûret (1), sünbül (1), süner (1), sürh-rû (1), sürme (1), süst (4), süvâr (1), süzer şâ'ir (2), şâb (1), şad (1), şâd (43), şâd ü hurrem (1), şâdî (1), şad-kam (1), şâdumân (3), şah (1), şâh (6), şâhid (3), şâh-râh (1), şâh-süvâr (1), şâkir (2), şâm (1), şâmil (1), şan (1), şâne (1), şarâb (4), şart (2), şeb (1), şebih (2), şebih (2), şefâ'atçi (1), şefî (2), şeh (2), sheha (1), şehîd (12), şeh-per (1), şehriyâr (2), şeh-süvâr (2), şekker-şiken (2), şekl (1), şem ü şarâb (1), şem' (5), şem'i-veş (1), şemm (1), şems (1), şen (1), şerbet (1), şerh (3), şerha (2), şerik (1), şermende (3), şerm-sâr (5), şevk (1), şeydâ (1), şeyh (1), şeytân (1), şifâ (1), şihâb (1), şikâr (4), şikeste (1), şikeste-hâl (1), şinâver (1), şirâ (1), şirâze-i müşğîn (1), şîrîn-sühan (1), şîve (1), şiven (1), şölen (2), şu'ûr (1), şûm (1), şûride (2), tâ'atda (2), ta'lîm (1), ta'rif (1), tab (1), tabak (1), tâbende (1), tâbi' (3), tabib (1), tâc (2), tacdârâ (1), tac-ver (1), tagyîr (6), tahmîr (1), taht (2), tahte't-turâb (1), takrîr (2), tâlib (7), tama' (1), tamâm (40), tanık (7), târ (6), târâc (1), târâş (2), tarh (1), tarlık (2), tartağan (1), târumâr (2), tâs (1), taş (2), taş bağırlı (1), tatlu (1), tatvîl (1), tavk (1), tayak (1), tayy (1), tebâh (3), tecâvüz (1), tecrid (3), tedârük (1), tek (1), tekebbür (1), tekebbürlik (1), tekellüfsüz (1), tekrâr (2), teselsül (1), teşbih (2), teşne (2), tevfik (1), tevfiküñ (1), tıfl (1), tılısm (1), tîg (1), tîmâr (1), tir (1), tiryâk (2), tîz (2), togrı (1), togru (3), tok (1), tolu (3), ton (1), top (1), toprak (9), toptolu (2), toz (1), tozar (1), töhmet (1), tûfân (2), tugyân (1), tûrâb (1), turamaz (1), tuş (9), tutmaz (2), tutsak (7), tuz kibi (1), türâb (2), 'ucb (2), ucuz (1), uçar (1), 'ûd (1), 'ummân (2), umud (1), 'uryân (4), uslu (3), uşacuk (1), uşan (1), utlu (1), uyanuk (1), uyar (1), uzun (3), üftâde (1), ümmet (4), üns (1), 'ünvân (1), üstâd (1), üstühân (1), üstüvâr (2), üzün (1), v'el-leyl (1), va'de-i ferdâ (1), vâcib (15), vâ'iz (1), vâki' (6), vâkîf (2), vâki (1), vâki' (3), vakt (6), vâlih (2), vâlih ü hayrân (1), var (8), varacak (1), varaçak (2), varak (1), varan (1), vârid (1), vasf (1), vâsil (4), vâsita (1), vasl (5), vatan (1), vaz (1), vebâl (1), vech (1), vefâ (3), vefâ-dâr (2), vefâsız (1), velî (2), velî liküllî zamân (1), virân (8), virâne (4), virmez (2), virmiş (1), vücûd (1), yâd (9), yâd-gâr (3), yâd-gâr-ı 'ışk (1), yağma (4), yahtulu (1), yakın (8), yakîni (1), yâkût (1), yalan (7), yalñuz (1), yar (3), yâr
--	--

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

		(23), yâr u aġyâr (1), yara (1), yaramaz (3), yârân (1), yarar (1), yasak (2), yaş (3), yavuklu (1), yavuz (1), yay (1), yaylak (2), yayla (1), yazar (1), yazık (1), yebâb (1), yedek (1), yegâne (1), yegin (1), yegrek (2), yeġ (3), yeksân (1), Yemen (1), yesir (1), yetîm (1), yeyni (1), yıġnak (7), yılan (1), yırtuk (1), yig (1), yigin (1), yigit (1), yigit mi (2), yiġit (2), yitmiş (1), yohsul (4), yok (4),yoksul (3), yol (3), yoldâş (39), yoldaş u yâr (1), yoş (1), yumuş (1), yumşak (2), yüce (1), yügürür (1), yüklü (1), yüz (1), yüzer (1), za'if (13), za'ferân (2), za'il (2), zabit (1), zâd (2), zaferân (1), zâg (1), zâġ (1), zahid (1), zâhid (1), zâhir (11), zahmet (4), zahmetlü (1), zâkir (1), zâlim (3), zamân (1), zâmin (1), zamm (3), zâr (6), zât u hem sıfât (1), zâyi (2), zayî' (3), zâyil (1), zebun (7), zebûn (6), zehhâr zehr (2), zelîl (2), zelîl ü hâr (1), zen (1), zer (5), zerd (2), zer-feşân (1), zer-kâr (1), zer-nişân (1), zevâl (1), zeyn (18), zibâ (1), zikr (2), zindân (4), zinde (2), zînet (2), zîr ü zeber (1), ziyâd (5), ziyâde (3), ziyân (3), ziyâret (1), zuhal (1), zulem (1), zulm (1), zulmetsiz (1).
Olın-	29	26 ayrı isimle kullanılmıştır: Mahv (1), mânend (1), Mecnûn (1), mu'âlece (2), müşahede (1), mütevâli (1), mütevâter (1), nasb (1), tahrir (1), tedvin (1), terk (1), tesellî (1), teskîn (1), tesvid (1), vâki (1), vasl (1).
Olış-	1	1 ayrı isimle kullanılmıştır: Âzâd (1)
Sal-	43	28 ayrı isimle kullanılmıştır: Akın (1), ayak (1), bend (1), boyun (1), bünyâd (1), çak (1), dost hayâli (1), ecel (1), gavga (3), göz (1), gubâr (1), habs (1), hân (1), hayâl (1), katre (1), kılıc (1), nazar (1), od (1), pertev (1), sâye (9), sevdâ (1), sevdâ-yı aşk (1), takdîr (4), tîg (3), va'de (1), yaban (2), yer (1), zulmet (1).
Sür-	31	17 ayrı isimle kullanılmıştır: Âb-ı Hayât (2), ayş (1), beġlik (2), dem (2), devrân (3), dirlik (3), eyyâm (1), hükm (3), 'işret (1), mekr (1), oyun (1), ömr (3), râhatlık (1), safâ (4), sohbet (1), teng (1), zevk (1).
Süril-	4	3 ayrı isimle kullanılmıştır: Hâller (1), kaygu (1), ömr (2).
Tök-/Dök-	34	9 ayrı isimle kullanılmıştır: Bârân (1), bâran-ı kerem (1), derd (1), emek (1), göz yaş (3), hân (1), hûn (1), kan (16), yaş (9).
Tökül-/Dökül-	5	3 ayrı isimle kullanılmıştır: Kan (2), günâh (1), yaş (1).
Tur-/Dur-	140	122 ayrı isimle kullanılmıştır: Âfet (1), ahd (3), andan (1), 'âlem (1), asl (1), 'âşık (1), âsumân (1), ay (1), ayb (1), at (1), bayram (1), belâ (1), berâber (1), bezm (1), bir (2), bühtân (1), bünyâmîn (1), cân (1), çok (1), dâyim (1), dek (2), dekeş (1), deni (1), didâr (1), dil (1), diri (1), dogru (3), dört (1), düz (1), epsem (1), etmiş (1), fedâ (1), gaddâr (1), ganî (1), gizletmiş (1), gufrân (1), hak (1), hâkim (2), haşm (1), hayrân (1), hâzır (1), hevâ (1), hikmet (1), hoş (2), 'ibret (1), kâbil (1), kâdir (1), kahr (1), karşı (4), kas'an (1), kâyim (1), ken'ân (1), kim (2), konmuş (1), kuçmış (1), kudret (1), kullık (2), külli (1), lâyık (1), mâ-cerâ (1), mahal (1), mahfil (1), mâhi (1), mâr (1), mâyil (1), merhem (1), mestane (1), mey (1), mu'allak (1), mukâbil (1), mu'teber (1), mukâbil (1), müşk (1), müştâk (1), ne (1), nutk (1), pusu (1), oglan (1), râh (1), rahîm (1), rahmân (2), rahmet (1), râz (1), revâ (1), rif'atin günü (1), rûz u hümayın (1), sah (1), sâyil (1), ser-nigûn (2), sıdk (1), sultân (2), şol (1), tâ'at (1), tahayyülât (1), tamâm (1), taş (1), ten (2), tevbe (1), toy (1), tut (1), uşbu (1), uyku (1), vâcib (2), vesvâs (1), ya'kûb (1), yakın (1), yalan (1), yir (2), yok (6), yol (1), yûsuf (2), tapu (4), zulmet (1), zî bay (1).
Uġra-	20	14 ayrı isimle kullanılmıştır: Ateş (1), 'azâb (4), belâ (1), derd (2), derd ü belâ (1), devlet (2), duzak (1), gavgâ (1), gussa (1), hâl (1), pâdişâhlik (1), renc (1), tamu (1), zahmet (1).
Uġrat-	3	3 ayrı isimle kullanılmıştır: 'Azâb (1), belâ (1), kara gün (1)
Ur-/Vur-	244	94 ayrı isimle kullanılmıştır: Ad (3), âfet (2), âh (4), anbâr (2), 'ayb (1), balk (1), bang (1), baş (1), bend (3), bünyâd (6), cevlân (6), çarh (3), dâġ-ı belâlar (1), dâġ (1), darb (1), dem (10), depme (1), dest (3), dırnaklar (1), dil (1), diş (1), el (3), el (6), gerdûn (1), gölge (1), görmeze (1), gubâr (1), iksîr (1), îmân

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

		(2), kadem (3), kef (1), kılıç (1), kıymet (1), kilid (2), kuhl/zemân (1), kulak (5), mahfil (1), mahmuz (1), mazarrat (1), mekân (1), melceme (1), menber (1), menzil (1), merhem (5), mevc (5), minkâr (1), mühür (4), müşk ile anber (1), müşkîn (1), na'ra (1), nefes (5), niş (1), od (11), ok (2), ok (1), pervâz (4), râh (1), rahle (1), rakam (1), raks (5), resen (1), resm (1), salâ (2), saykal (1), sema (1), sikke (1), sovk (1), sūr (4), şâne (3), şapala (1), ta'na (2), ta'ne (1), ta'zir (1), tâc (3), taht (2), tamga (1), taşra (1), temennâdir (1), terk (2), terkin (22), tılâ (1), tîr (1), uyan (2), yaku (4), yara (4), zahm (5), zarb (2), zencir (1), zift (1).
Urul-	2	2 ayrı isimle kullanılmıştır: hadd-i kazf (1), tertibi (1)
Urun-	6	6 ayrı isimle kullanılmıştır: Adın (1), amâme (1), ışık (1), reng (1), tâc (1), yüzük (1)
Var-	36	21 ayrı isimle kullanılmıştır: Dil (1), er (1), fenâ (1), gark (1), gaza (1), hâb (1), haber (1), hak (1), hizmet (2), irak (1), rûkû'a (4), secde (9), tanukluk (1), teferrüc (1), teşehhüd (1), uçmak (2), uyku (2), yağma (1), yasa (1), yel (2), ziyân (1).
Vir-/Ver-	761	182 ayrı isimle kullanılmıştır: Ad (4), 'akl (2), amân (4), 'aşk (2), aydın (8), 'azâb (2), bâc (2), bahâr (2), bahşâyış (2), bañ (2), basîret (2), baş (2), belâ (2), biglik (6), boyun (4), bûse (14), cân (172), cân u cihân (1), cân ü dil (2), cân ü gönül (2), cân-ı şîrîn (1), cânı dîn ü imâmı (1), cefâ (1), cevâb (18), cevelân (1), cezbe-i safâ (1), cilâ (6), dad (1), dâniş (2), derd (3), dermân (2), destûr (3), devlet (4), dil (7), dirlik (1), du'a (1), el (22), emân (1), emânet (1), ezân (1), fâ'ide (2), fenâ (2), fer (2), ferah (1), fesâd (1), fetvâ (2), fîdye (2), fitne (1), fırsat (1), gargara (1), gark (1), gam (1), gasl (1), gavgâ (2), gönül (7), gönül (12), görüş (1), gümâne (1), güvâh (1), haber (39), gıdâ (1), giciyik (1), gönül (10), haber (28), halâslık (1), halel (3), hâr (1), harâb (1), hareket (1), hâsiyet (1), hayât (5), hidâyet (2), himmet (1), hisâb (2), hular (2), hulle (2), hüccet (1), icâzet (2), ihtimâl (1), ihtiyâr (1), ikrâr (1), imân (1), insaf (1), iştihâr (1), i'tidâl (1), ittihad (1), ivaz (2), izdivâc (1), kanâ'at (1), keder (1), kemâl (2), kendüzin (1), kerâmet (1), korhu (1), kudret (3), kurban (2), kuvvet (12), kût (1), letâfet (1), lezzet (6), makâm (3), ma'nî (1), marifet (1), mecâl (1), meydân (1), mezâd (1), möhlet (1), müdde (1), müjde (1), nasîhat (1), necât (3), nefes (1), neşv ü nemâ (1), nezir (2), ni'met (3), nişân (7), nûr (3), nusret (1), oy (1), ödünc (1), öğüt (11), ömr (1), 'öşr (2), pend (2), perveriş (2), râhat (1), revân (2), revnak (2), rıza (1), rızk (8), rızkı tavarı (1), rifât (2), rûzigâr (1), safâ (10), safâlık (1), salâ (2), salavât (22), saltanat (1), sefer (1), selâm (27), sevâb (2), sevinç (1), seyl (1), seyl-âb (1), sîret (1), son (1), sûret (11), sükûn (1), şeref (6), şifâ (1), şöret (1), şu'le (6), şumâr (1), tâb (1), ta'bîr (1), tâbiş (1), taht (2), talâk (1), tâlib (1), tanıklık (4), tanukluk (4), tasdî' (1), tekebbür (1), tevbe (2), tevfik (1), ta'lim (1), ta'm (1), tanıklık (1), tasdî' (2), tûfân (1), tuğra (1), uyuz (2), va'de (1), vücûd (3), yağma (7), yahtu (1), yel (13), yigitlik (1), yir (1), zahmet (5), zamân (3), zarar (1), zekât (6), zemistân (1), zevâl ü noksân (1), zib ü behâ (1), zib ü fer (1), zib ü şeref (1), zinet (4), zînet ü ziver (1), ziver (1), ziyâ (1), ziyân (3).
Viril-/Veril-	7	7 ayrı isimle kullanılmıştır: Da'vet (1), devlet (1), hisab (1), nâz (1), niyâz (1), salâ (1), yıl (1).
Virdür-/Verdür-	2	2 ayrı isimle kullanılmıştır: Amân (1), tanukluk (1).
Yak-	28	3 ayrı isimle kullanılmıştır: Cân (4), dil (1), od (21).
Yan-	21	5 ayrı isimle kullanılmıştır: Aşk odu (3), âteş-i hicrân (1), gönül (2), hicrin odu (1), od (9),
Yaz-	8	7 ayrı isimle kullanılmıştır: Derman (2), imân (1), kûrbân (2), şîrînlük (1), yâd-gâr (1), vîrân (1).
Yazıl-	5	5 ayrı isimle kullanılmıştır: Dermân (1), divâne (1), firavan (1), galat (1), kurbân (1)

Tablo 1. Devam Fiiller ve kullanıldıkları isimler

Yi-/Ye-	43	17 ayrı isimle kullanılmıştır: Bûse (1), emek (1), endîşe (1), gam (10), gam u gussa (1), gussa (7), harâm (4), kayd (3), kaygu (4), oruc (1), ramazân (1), renc (2), ribâ (1), şa‘bân (1), ta’n-ı düşmen (1), teşviş (2), verhem (1).
Yut-	19	2 ayrı isimle kullanılmıştır: Gussa (1), kan (18).

Tablo 2 Birleşik fiil yapısında hâl eklerinin kullanılışı

Fiil	Örnek Sayısı	Yalın	Yükleme	Yönelme	Bulunma	Ayrılma	Eşitlik
Aç-	53	30	23	---	---	---	---
Açıl-	10	9	1	---	---	--	---
Açtır-	3	2	1	---	---	---	---
Ağla-	13	13	---	---	---	---	---
Al-	225	142	68	12	---	3	---
At-	42	29	3	10	---	---	---
Atdur-	1	1	---	---	---	---	---
Bağışla-	11	11	---	---	---	---	---
Başla-	17	3	1	14	----	---	---
Bat-	19	---	---	9	---	---	---
Batıl-	1	---	---	1	---	---	---
Bırak-	12	8	1	3	---	---	---
Bil-	40	39	1	---	---	---	---
Bul-	213	189	24	---	---	---	---
Bulun- (bul- filinin pasifi)	9	9	----	----	----	----	---
Bulun-	5	3	---	---	2	---	---
Buyur-	8	6	2	---	---	---	---
Çal-	12	5	1	6	---	---	---
Çek-	158	125	24	9	----	----	---
Çekil-	7	3	1	3	---	----	---
Çekiş-	1	1	---	---	---	---	---
Çektir-	2	1	1	----	---	---	---
Çık-	40	11	2	10	----	17	---
Çıkar-	14	3	---	4	---	7	---
Dart-	10	2	8	---	---	---	---
Değ-	10	8	1	1	---	---	---
Değın-	1	---	---	1	---	---	---
Değür-	2	2	---	---	---	---	---
Dön-	28	---	----	26	---	2	---
Dönder- /Döndür-	9	2	---	6	---	1	---
Dut-/Tut-	317	259	47	10	1	---	---
Dutul- /Tutul-	6	2	1	2	---	1	---
Düş-	168	78	9	75	---	6	---
Düşür-	13	7	---	6	---	---	---
Düz-	20	16	4	---	---	---	---
Düzet-	2	2	---	---	---	---	---
Eyle-	1721	1687	28	4	1	1	---
Eylen-	1	1	---	---	---	---	---
Geç-	75	12	9	20	---	34	---
Geçil-	1	1	---	---	---	---	---
Geçir-	4	1	1	---	---	2	---
Gel-	425	251	6	142	---	4	1
Getür- /Getir-	128	87	12	29	---	---	---

Tablo 2 Devam Birleşik fiil yapısında hâl eklerinin kullanılışı

Gir-	87	3	---	84	---	---	---
Git-	53	19	14	7	---	13	---
Gör-	93	87	6	---	---	---	---
Göster-	37	37	---	---	---	---	---
Götür-	9	9	---	---	---	---	---
İç-	37	32	5	---	---	---	---
İr-/Er-	90	57	3	30	---	---	---
İriş-/Eriş-	16	9	1	6	---	---	---
İrgür-	10	---	---	10	---	---	---
İrişdür-	4	3	---	1	---	---	---
İşle-	33	31	2	---	---	---	---
İşlen-	1	1	---	---	---	---	---
İt-/Et-	2984						
İtdür-/Etdür-	9	9	---	---	---	---	---
İdin-/Edin-	37	36	1	---	---	---	---
Kal-	161	122	2	26	7	4	---
Kes-	22	4	18	---	---	---	---
Kesil-	1	---	1	---	---	---	---
Kıl-	1180						
Ko-	23	20	1	1	---	1	---
Koş-	12	12	---	---	---	---	---
Ol-	4550						
Olin-	29	29	---	---	---	---	---
Olış-	1	1	---	---	---	---	---
Sal-	43	21	6	16	---	---	---
Sür-	31	16	15	---	---	---	---
Süril-	4	3	1	---	---	---	---
Tök-/Dök-	34	23	11	---	---	---	---
Tökül- /Dökül-	5	5	---	---	---	---	---
Tur-/Dur-	140	119	6	9	4	2	---
Uğra-	20	2	---	18	---	---	---
Uğrat-	3	1	---	2	---	---	---
Ur-/Vur-	244	202	24	18	---	---	---
Urul-	2	1	1	--	---	---	---
Urun-	6	5	1	---	---	---	---
Var-	36	6	1	29	---	---	---
Vir-/Ver-	761	656	67	38	---	---	---
Viril-/Veril-	7	7	---	---	---	---	---
Virdür- /Verdür-	2	2	---	---	---	---	---
Yak-	28	2	4	22	---	---	---
Yan-	21	2	---	9	---	---	---
Yaz-	8	3	---	5	---	---	---
Yazıl-	5	4	---	1	---	---	---
Yi-/Ye-	43	30	13	---	---	---	---
Yut-	19	9	---	---	---	---	---

Tablo 3. Söz dizimi ilişkileri

Fiil	Örnek Sayısı	Özne+ yüklem	Nesne + yüklem	Tamlayıcı + yüklem	Zarf + yüklem
Aç-	53	---	18-53	---	---
Açıl-	10	10	---	---	---
Açtır-	3	---	3	---	---
Ağla-	13	---	13	---	---
Al-	225	5	203	15	2
At-	42	---	32	10	---
Atdur-	1	---	1	---	---
Bağışla-	11	---	10	---	---
Başla-	17	---	4	13	---
Bat-	19	---	---	19	---
Batıl-	1	---	---	1	---
Bırak-	11	---	10	1	---
Bil-	40	---	---	---	40
Bul-	213	---	205	---	5
Bul- fiilinin pasifi	9	8	---	---	1
Bulun-	5	---	---	2	3
Buyur-	8	---	7	---	1
Çal-	12	---	6	6	---
Çek-	158	---	139	14	5
Çekil-	7	3	---	3	---
Çekiş-	1	---	1	---	---
Çektir-	2	---	2	---	---
Çık-	40	3	---	30	7
Çıkar-	14	---	2	12	---
Dart-	10	---	10	---	---
Değ-	10	7	2	1	---
Değın-	1	---	---	1	---
Değür-	2	---	2	---	---
Dön-	28	---	---	28	---
Dönder- /Döndür-	9	---	3	7	---
Dut-/Tut-	317	25	155	11	126
Dutul- /Tutul-	6	2		3	1
Düş-	168	34	11	83	41
Düşür-	13	---	4	6	3
Düz-	20	---	15	---	---
Düzet-	2	---	1	---	1
Eyle-	1721	---	1076	3	642
Eylen-	1	---	---	---	1
Geç-	75	11	1	51	13
Geçil-	1	1			
Geçir-	4	---	2	2	---
Gel-	425				

Tablo 3. Devam Söz dizimi ilişkileri

Getür-/Getir-	128		99	28	1
Gir-	87	3		84	
Git-	53	32	2	19	
Gör-	93		25		68
Göster-	37		28		9
Götür-	9		9		
İç-	37		37		
İr-/Er-	90	54	1	30	5
İriş-/Eriş-	16	9		7	
İrgür-	10			10	
İrişdür-	4		3	1	
İşle-	33		33		
İşlen-	1		1		
İt-/Et-	2984		2193		791
İtdür-/Etdür-	9		7		2
İdin-/Edin-	37		3		34
Kal-	161	10		37	123
Kes-	22		22		
Kesil-	1	1			
Kıl-	1180		809		371
Ko-	23		10	2	11
Koş-	12		12		
Ol-	4550				4550
Olin-	29	6			23
Olış-	1				1
Sal-	43		25	18	
Sür-	31		31		
Süril-	4	3	1		
Tök-/Dök-	34		34		
Tökül-/Dökül-	5	5			
Tur-/Dur-	140		1	13	126
Uğra-	20	2		17	
Uğrat-	3		1	2	
Ur-/Vur-	243		223	16	5
Urul-	2	2			
Urun-	6	1	4	1	
Var-	36	2		33	1
Vir-/Ver-	761	1	712	40	8
Viril-/Veril-	7	2	5		
Virdür-/Verdür-	2		2		
Yak-	28		6	22	
Yan-	21	2		7	
Yaz-	8		1	5	2
Yazıl-	5			1	4
Yi-/Ye-	43		43		
Yut-	19		19		

Tablo 4 Anlam ilişkileri

Fiil	Örnek Sayısı	Temel + temel sayısı	Temel anlam+ yan anlam sayısı	Metafor ve sayısı	Metonimi ve sayısı
Aç-	53	---	15	8	30
Açıl-	10	---	7	3	---
Açtır-	3	---	---	3	---
Ağla-	13	---	---	---	13
Al-	225	7	117	10	91
At-	42		14	27	1
Atdur-	1				1
Bağışla-	11		11		
Başla-	17	17			
Bat-	19		19		
Batıl-	1		1		
Bırak-	12		7	2	2
Bil-	40		40		
Bul-	213	1	210		1
Bul- fiilinin pasifi	9		9		
Bulun-	5		5		
Buyur-	8		8		
Çal-	12		6	6	
Çek-	158		132		26
Çekil-	7		4	1	2
Çekiş-	1				1
Çektir-	2		2		
Çık-	40	4	15	13	8
Çıkar-	14		6	1	3
Dart-	10		10		
Değ-	10		8	1	1
Değın-	1		1		
Değür-	2		2		
Dön-	28		21	7	
Dönder- /Döndür-	9		7	3	
Dut-/Tut-	317		267	5	45
Dutul- /Tutul-	6		5		1
Düş-	168		126	20	23

Tablo 4 Devam Anlam ilişkileri

Düşür-	13		8	3	2
Düz-	20	18	1		1
Düzet-	2	1			1
Eyle-	1721	642	1079		
Eylen-	1		1		
Geç-	75	29	33	13	
Geçil-	1		1		
Geçir-	4		1		
Gel-	425		355	20	100
Getür- /Getir-	128		108	13	7
Gir-	87		27	11	49
Git-	53		31	1	21
Gör-	93		93		
Göster-	37	9	26	2	
Götür-	9			8	1
İç-	37		24		13
İr-/Er-	90		73	6	11
İriş- /Eriş-	16		13	2	1
İrgür-	10		10		
İrişdür-	4		4		
İşle-	33		33		
İşlen-	1		1		
İt-/Et-	2984	2193	791		
İtdür- /Etdür-	9		9		
İdin- /Edin-	37		10		
Kal-	161	1	159		
Kes-	22		22		
Kesil-	1		1		
Kıl-	1180	802	371		
Ko-	23		20	1	2
Koş-	12			12	
Ol-	4551		4551		
Olm-	29		29		
Olış-	1		1		

Tablo 4 Devam Anlam ilişkileri

Sal-	43		32	6	5
Sür-	31		31		
Süril-	4		4		
Tök- /Dök-	34		16		18
Tökül- /Dökül-	5		2		3
Tur- /Dur-	140		139	1	
Uğra-	20		19		
Uğrat-	3		2	1	
Ur-/Vur-	244		209	14	21
Urul-	2		2		
Urun-	6		6		
Var-	36		29	3	4
Vir- /Ver- SOR?	761	4	374	37	246
Viril- /Veril-	7		5		2
Virdür- /Verdür-	2		2		
Yak-	28			28	
Yan-	21			11	
Yaz-	8		8		
Yazıl-	5		5		
Yi-/Ye-	43		43		
Yut-	19		1	18	

Tablo 5 Morfo-sentaks ilişkileri

Fiil	Örnek Sayısı	Özne yükleme	Nesneye yükleme	Tamlayıcı yükleme	Gerçekleştirme	Gerçekleşme
Aç-	53	---	---	---	53	---
Açıl-	10	---	---	---	---	10
Açtır-	3	---	---	---	3	---
Ağla-	13	---	---	---	13	---
Al-	225	25	8		192	
At-	42			1	41	
Atdur-	1				1	
Bağışla-	11		1	10		
Başla-	17				17	
Bat-	19	19				
Batıl-	1	1				
Bırak-	12			2	9	
Bil-	40		40			
Bul-	213	188	5		17	
Bulun- fiilinin pasifi	9	1		8		
Bulun-	5	4			1	
Buyur-	8		1		7	
Çal-	12				12	
Çek-	158	72	8		78	
Çekil-	7	3			1	3
Çekiş-	1				1	
Çektir-	2			1	1	
Çık-	40	24		1	12	3
Çıkar-	14				14	
Dart-	10	10				
Değ-	10			8	2	
Değın-	1	1				
Değür-	2				2	
Dön-	28	20			8	
Dönder- /Döndür-	9		4		6	
Dut-/Tut-	317	26	154		137	
Dutul-/Tutul-	6	4				2
Düş-	168	93		33		43
Düşür-	13		5	1	7	
Düz-	20		5		15	
Düzet-	2		1		1	
Eyle-	1721		642		1079	
Eylen-	1	1				
Geç-	75	23			42	11
Geçil-	1					
Geçir-	4				4	
Gel-	425	160		118	102	45
Getür-/Getir-	128		10	39	79	
Gir-	87	10			74	
Git-	53	3		36	6	19

Tablo 5 Devam Morfo-sentaks ilişkileri

Gör-	93	89			4	
Göster-	37		9	2	26	
Götür-	9				9	
İç-	37				37	
İr-/Er-	90					
İriş-/Eriş-	16					
İrgür-	10		2		8	
İrişdür-	4		1	3		
İşle-	33				33	
İşlen-	1				1	
İt-/Et-	2984		791		2193	
İtdür-/Etdür-	9		2		7	
İdin-/Edin-	37		7		3	
Kal-	161	148		10	2	
Kes-	22				22	
Kesil-	1	1				
Kıl-	1180		371		809	
Ko-	23		12	1	10	
Koş-	12			12		
Ol-	4551	4550				
Olin-	29	29				
Olış-	1	1				
Sal-	43		7	2	34	
Sür-	31			2	29	
Süril-	4			2	1	1
Tök-/Dök-	34				34	
Tökül- /Dökül-	5			2		3
Tur-/Dur-	140	130			10	
Uğra-	20	16		2		
Uğrat-	3		2		1	
Ur-/Vur-	244		5	28	210	
Urul-	2			2		
Urun-	6			2	4	
Var-	36	5			27	4 ???
Vir-/Ver-	761		30	179	552	
Viril-/Veril-	7			3	2	2
Virdür- /Verdür-	2			2		
Yak-	28				28	
Yan-	21					11
Yaz-	8		7	1		
Yazıl-	5	5				
Yi-/Ye-	43	37			6	
Yut-	19	1			18	

DİZİN

Dizin 1 Temel anlam + temel anlam ilişkisi

al-	bâc	CS/58	düz-	hônını	G/589
al-	bâc ü harâc	CS/57	düz-	kâr	KE/23
al-	devr	NB/406	düz-	mu‘teber	G/697
al-	harâc	M/231	düz-	mu‘teber	G/803
al-	harâcım	NB/144	düz-	muhkem	G/803
al-	ödünc	M/233	düz-	nağme	YE/297
al-	ödünc	M/233	düz-	nazm	YZ/83
başla-	du‘â	CS/29	düz-	saflar	NB/99
başla-	du‘aya	NB/113	düz-	sin	KE/38
başla-	du‘aya	NB/370	düz-	sûret	YE/306
başla-	efgana	CS/225	düz-	tâc-ı zer	ŞD/153
başla-	efgâna	CS/37	düz-	tahtgâh	G/563
başla-	fitneye	NB/329	düz-	yol zâdını	G/655
başla-	gazel	NB/303	düzet-	müzeyyen	ŞD/81
başla-	hikâye	NB/371	ed-	âheng	NB/210
başla-	inkâra	CS/191	et-	‘afv	YZ/115
başla-	karârı	NB/286	et-	‘afv	YZ/287
başla-	kazâya	NB/371	et-	‘afv	YZ/169
başla-	namâza	M/193	et-	âgâz	NB/70
başla-	söze	NB/254	et-	ağalığ	NB/164
başla-	söze	NB/87	et-	ağaz	NB/85
başla-	vefâya	NB/371	et-	âgâz	NB/368
başla-	zevk u safâya	NB/370	et-	ah	NB/126
başla-	zulme	NB/205	et-	ah	NB/209
bul-	hâzır	G/871	et-	ah	NB/242
çık-	seyre	NB/142	et-	ah	NB/261
çık-	seyre	NB/178	et-	ah	NB/301
çık-	seyre	NB/202	et-	ah	NB/307
çık-	zülme	NB/183	et-	ah	NB/354
çıkar-	hükm	M/153	et-	ah	NB/395
çıkar-	ün	YZ/255	et-	ah	NB/43
düz-	çenber	ŞD/153	et-	ah	NB/43
düz-	dünya tertîbin	G/767	et-	ah	NB/90
düz-	fitne	YE/120	et-	ah	NB/194
düz-	fitne	YE/408	et-	ah	NB/359
düz-	hıdmet tapu	G/655	et-	ah	NB/363

et-	âh	NB/125	et-	arz	NB/204
et-	âh	NB/125	et-	arz	NB/204
et-	âh	NB/126	et-	arz	NB/204
et-	âh	NB/352	et-	arz	NB/281
et-	âh	ŞD/235	et-	arz	NB/366
et-	âh	ŞD/235	et-	arz	NB/89
et-	âh	ŞD/285	et-	arz	NB/94
et-	âh	YZ/123	et-	arz	ŞD/269
et-	âh	YZ/127	et-	arz	ŞD/294
et-	âh	YZ/131	et-	arz	NB/102
et-	âh	YZ/199	et-	arz	NB/304
et-	âh	YZ/199	et-	arz	NB/314
et-	âh	YZ/223	et-	arz	NB/67
et-	âh	YZ/257	et-	arz	NB/84
et-	âh	NB/108	et-	arz	ŞD/125
et-	âh	NB/320	et-	arz	ŞD/193
et-	âh	NB/362	et-	arz	ŞD/211
et-	âh	NB/389	et-	arzû	NB/167
et-	âh	YZ/201	et-	ârzû	NB/251
et-	âh ü enîn	NB/140	et-	ârzû	NB/214
et-	ahd	NB/204	et-	âşinalıĝ	NB/164
et-	ahd	ŞD/110	et-	âşinâlıklar	NB/177
et-	ahd	ŞD/137	et-	atalıg	NB/164
et-	âheng	NB/304	et-	ayb	NB/140
et-	âheng	NB/330	et-	ayb	NB/185
et-	alkış	YZ/235	et-	ayb	NB/185
et-	‘amel	MŞ/9	et-	ayb	NB/341
et-	âmin	NB/105	et-	ayb	NB/345
et-	âmin	NB/368	et-	ayb	NB/413
et-	âmin	ŞD/253	et-	ayb	NB/427
et-	âr	NB/437	et-	ayb	ŞD/49
et-	’âr	NB/229	et-	ayş	NB/105
et-	âr	NB/104	et-	ayş	NB/108
et-	arz	NB/121	et-	ayş	NB/108
et-	arz	NB/203	et-	ayş	NB/309
et-	arz	NB/203	et-	ayş	NB/397
et-	arz	NB/203	et-	ayş	ŞD/135
et-	arz	NB/203	et-	ayş	NB/289
et-	arz	NB/204	et-	ayş	NB/321

et-	ayş	NB/407	et-	cefâ	NB/293
et-	ayş	ŞD/105	et-	cehd	ŞD/211
et-	ayş	ŞD/252	et-	cehd	ŞD/248
et-	ayş1	NB/439	et-	cehd	NB/146
et-	ayş1	NB/112	et-	cehd	ŞD/77
et-	azm	ŞD/217	et-	ceng	NB/275
et-	azm	NB/114	et-	ceng	NB/117
et-	azm	ŞD/192	et-	ceng	NB/129
et-	azm	ŞD/219	et-	ceng	NB/99
et-	azm	ŞD/46	et-	cerr	NB/167
et-	bahs	NB/416	et-	cerr	NB/431
et-	baht u sa'âdet	ŞD/223	et-	cerr	NB/404
et-	bayram	NB/245	et-	cevlân	ŞD/69
et-	bâzâr	NB/229	et-	cevr	NB/226
et-	bâzâr	NB/435	et-	cevr	NB/368
et-	bâzâr	NB/88	et-	cevr	NB/368
et-	bâzâr	NB/367	et-	cevr	NB/391
et-	belâ	YZ/107	et-	cevr	YZ/163
et-	bend	ŞD/257	et-	cevr	NB/106
et-	beyân	MŞ/9	et-	cevr	NB/385
et-	beyân	NB/147	et-	cevr	NB/404
et-	bezl	NB/83	et-	cevr	NB/89
et-	bî-nihâyet	ŞD/138	et-	cevr	ŞD/163
et-	biryân	ŞD/211	et-	cevr	ŞD/269
et-	biryân	MŞ/53	et-	cevrini	ŞD/138
et-	bî-vefâlıĝ	NB/164	et-	cezâlar	NB/166
et-	bi-vefâlıklar	NB/180	et-	cûş	NB/226
et-	bug	MŞ/52	et-	cûş	NB/306
et-	bûse	NB/219	et-	cûş	NB/430
et-	buyrug	YZ/87	et-	cûş	ŞD/116
et-	buyuruk	YZ/195	et-	cûş	ŞD/191
et-	bühtan	NB/391	et-	cûş	ŞD/80
et-	bühtân	NB/213	et-	cûş	NB/258
et-	bünyâd	NB/327	et-	cûş	NB/91
et-	bünyâd	NB/91	et-	cûş	ŞD/75
et-	bürûdet	NB/67	et-	cüyûş	ŞD/76
et-	büryân	ŞD/159	et-	çâk	NB/106
et-	câdûluk	NB/388	et-	çâk	NB/357
et-	cefâ	NB/229	et-	çâk	NB/440

et-	çâk	NB/238	et-	dilek	NB/253
et-	çâk	NB/278	et-	dil-rübâlıĝ	NB/164
et-	çâk	NB/343	et-	dirîĝ	ŞD/254
et-	çâk	NB/399	et-	dirîĝ	ŞD/254
et-	çâk	ŞD/238	et-	dirîĝ	ŞD/254
et-	çâk	ŞD/45	et-	dirîĝ	ŞD/254
et-	çâk	ŞD/50	et-	dirîĝ	ŞD/254
et-	çerh	ŞD/55	et-	dirîĝ	ŞD/254
et-	dâ'ire	ŞD/140	et-	dirîĝ	ŞD/254
et-	da'va	NB/105	et-	dirîĝ	ŞD/254
et-	da'vâ	NB/210	et-	dirlik	NB/305
et-	da'vet	NB/203	et-	diyar	ŞD/219
et-	da'vet	NB/340	et-	doĝruluk	NB/100
et-	da'vî	NB/61	et-	du'a	NB/104
et-	dad	NB/274	et-	du'a	NB/133
et-	dâd	NB/154	et-	du'alar	NB/105
et-	dâd	ŞD/80	et-	du'alar	NB/130
et-	dâm	NB/361	et-	du'âlar	NB/281
et-	def'	ŞD/272	et-	du'âlar	NB/218
et-	def'	MŞ/14	et-	du'âyı	NB/55
et-	delâlet	MŞ/10	et-	dua	NB/132
et-	delâlet	MŞ/10	et-	düşnâm	NB/329
et-	delâlet	MŞ/10	et-	edâ	NB/142
et-	delâlet	MŞ/11	et-	efĝân	NB/213
et-	der-miyân	NB/293	et-	efĝân	NB/363
et-	ders	ŞD/224	et-	efĝân	NB/188
et-	ders	ŞD/81	et-	el bir	NB/238
et-	devâ	NB/420	et-	el oyunu	NB/429
et-	devâ	NB/68	et-	elimle	NB/299
et-	devr	NB/60	et-	emeĝin	NB/188
et-	devr	NB/87	et-	emr	NB/78
et-	devr	NB/90	et-	emr	NB/110
et-	devr	ŞD/245	et-	emr	YZ/257
et-	devr	NB/163	et-	endişe	NB/78
et-	devr	NB/66	et-	envâr	ŞD/49
et-	devr	ŞD/51	et-	eser	ŞD/106
et-	dikicilik	NB/410	et-	eser	ŞD/150
et-	dil ü cân	ŞD/275	et-	eser	NB/299
et-	dil-âverlikler	NB/78	et-	eser	ŞD/216

et-	esîr	ŞD/283	et-	feryâd	YZ/91
et-	eşk-bâr	NB/121	et-	feryâd	NB/408
et-	evkât	ŞD/217	et-	feth	NB/113
et-	eylûk	ŞD/165	et-	feth	NB/354
et-	ezber	NB/182	et-	feth	NB/43
et-	ezber	NB/69	et-	feth	ŞD/237
et-	ezber	ŞD/105	et-	fevt	NB/362
et-	fahr	NB/107	et-	fevt	ŞD/35
et-	fahr	NB/239	et-	feyz	ŞD/229
et-	fahr	ŞD/58	et-	feyz	ŞD/66
et-	farh	ŞD/43	et-	fidâ	NB/432
et-	fark	NB/272	et-	figan	NB/120
et-	fark	ŞD/233	et-	figân	NB/153
et-	fark	NB/327	et-	figân	NB/312
et-	fark	NB/345	et-	figân	ŞD/93
et-	fark	NB/415	et-	figân	NB/142
et-	fark	ŞD/77	et-	figân	NB/261
et-	farz	NB/86	et-	fikr	NB/53
et-	fasd	NB/175	et-	fikr	NB/87
et-	fasd	NB/242	et-	fikr	ŞD/219
et-	fasl	ŞD/99	et-	fürce	ŞD/217
et-	fâş	ŞD/220	et-	fütûh	ŞD/218
et-	fâş	ŞD/223	et-	gam	ŞD/207
et-	fâyide	MŞ/14	et-	gâret	NB/302
et-	fâyide	MŞ/37	et-	gâret	NB/400
et-	fâyide	MŞ/85	et-	gargara	MŞ/38
et-	fâyide	MŞ/96	et-	gargara	MŞ/76
et-	fazl	ŞD/90	et-	gark	NB/414
et-	fazl	ŞD/62	et-	gark	NB/164
et-	fedâ	NB/324	et-	gark	ŞD/129
et-	fedâ	NB/391	et-	gark	ŞD/280
et-	ferâg	NB/59	et-	gavgâ	NB/162
et-	feragat	NB/90	et-	gazâ	KE/31
et-	ferâgat	NB/184	et-	gazab	NB/67
et-	ferâmûş	ŞD/160	et-	gazâyı	ŞD/139
et-	feryâd	YZ/113	et-	gedalıĝ	NB/164
et-	feryâd	YZ/115	et-	geşt	NB/382
et-	feryâd	YZ/131	et-	girye	NB/219
et-	feryâd	YZ/151	et-	göç	NB/121

et-	göz	ŞD/125	et-	hayâ	ŞD/242
et-	göz	ŞD/77	et-	hayâ	NB/68
et-	gulgul	NB/142	et-	hayâsızlık	NB/316
et-	gunc u delâl	NB/45	et-	hayr	NB/391
et-	gurur	NB/416	et-	hayvanlıg	NB/381
et-	gurûr	ŞD/71	et-	haz	NB/267
et-	gûş	ŞD/274	et-	hazer	NB/185
et-	gûş	ŞD/76	et-	hazer	NB/261
et-	gûş-mâl	NB/83	et-	hazz	NB/321
et-	günâh	NB/224	et-	hesab	NB/192
et-	güzer	NB/117	et-	heves	NB/268
et-	güzer	NB/176	et-	heves	NB/395
et-	güzer	ŞD/106	et-	heves	NB/181
et-	güzer	ŞD/293	et-	heves	NB/298
et-	hâb	NB/302	et-	heves	NB/75
et-	hâb	NB/53	et-	hıdmet	NB/241
et-	hacâmat	MŞ/118	et-	hıdmet	NB/97
et-	hacâmat	MŞ/43	et-	hıdmet	NB/341
et-	hacc	ŞD/190	et-	hıdmetler	NB/128
et-	hâdis	ŞD/79	et-	hıffet	NB/340
et-	hak	NB/76	et-	hıfz	NB/166
et-	hall	NB/64	et-	hıfz	NB/166
et-	hall	ŞD/223	et-	hıfz	NB/286
et-	hall	ŞD/203	et-	hılâf	NB/63
et-	hall	ŞD/218	et-	hışm	NB/185
et-	hamâkat	NB/436	et-	hışm	NB/393
et-	haml	ŞD/46	et-	hışm	NB/397
et-	harc	ŞD/288	et-	hışm	ŞD/88
et-	harekât	ŞD/63	et-	hızâb	NB/54
et-	hareket	NB/277	et-	hidâyet	ŞD/138
et-	hâsıl	NB/81	et-	hidâyet	ŞD/168
et-	hat isnadın	NB/389	et-	hikâyet	YZ/167
et-	hata	ŞD/282	et-	hikâyet	YZ/255
et-	hatm	ŞD/194	et-	hikâyet	YZ/265
et-	havf	NB/205	et-	himâyet	ŞD/138
et-	havf	NB/252	et-	himmet	NB/232
et-	havf	NB/282	et-	himmet	NB/224
et-	havf	NB/158	et-	hitâb	ŞD/61
et-	havf	NB/205	et-	hizmet	ŞD/77

et-	hizmetler	ŞD/250	et-	ihtisâr	NB/104
et-	hukne	MŞ/124	et-	ihtiyâr	ŞD/176
et-	huruc	NB/160	et-	ihtiyâr	ŞD/214
et-	hurûş	NB/220	et-	ihtiyâr	NB/121
et-	hurûş	ŞD/75	et-	ihtiyâr	NB/64
et-	husrevâ??	NB/117	et-	ihtiyâr	ŞD/192
et-	hutûr	NB/40	et-	ihtiyat	ŞD/183
et-	hücûm	NB/310	et-	ihtiyât	NB/205
et-	hüküm	NB/110	et-	ihtiyât	NB/212
et-	hüküm	NB/295	et-	ihyâ	NB/124
et-	hüküm	NB/73	et-	ihzâr	NB/107
et-	hüküm	ŞD/80	et-	‘ikâb	NB/54
et-	hürmet	NB/341	et-	ikrâm	NB/245
et-	hürmet	NB/391	et-	ikrâr	NB/303
et-	hüsn	NB/293	et-	ikrâr	ŞD/31
et-	ıslâh	NB/84	et-	ikrâr	ŞD/186
et-	ıtnâb	ŞD/71	et-	iktisâb	NB/53
et-	ıyd	NB/137	et-	iktisâb	NB/57
et-	ıyş	ŞD/257	et-	il	NB/351
et-	ıyş	ŞD/56	et-	ilkâ	NB/124
et-	ıyş	ŞD/183	et-	illet	NB/341
et-	ızhar	NB/131	et-	ilticâ	NB/69
et-	ibâdet	ŞD/122	et-	iltifât	NB/218
et-	ibâdet	NB/273	et-	ilzâm	NB/245
et-	ibrâm	NB/245	et-	imtihân	NB/331
et-	ictinâb	ŞD/62	et-	imtihân	NB/62
et-	idlâl	NB/46	et-	imtinâ	NB/267
et-	idrâk	ŞD/30	et-	in‘am	ŞD/142
et-	iftihar	NB/65	et-	inâyet	ŞD/138
et-	iftihar	NB/78	et-	inkar	NB/76
et-	iftihâr	NB/101	et-	inkâr	NB/165
et-	ihsân	NB/90	et-	inkâr	NB/229
et-	ihsân	ŞD/164	et-	inkâr	ŞD/224
et-	ihsânı	NB/113	et-	insâf	NB/223
et-	ihtilat	NB/185	et-	intihâb	ŞD/62
et-	ihtimam	NB/128	et-	intisâb	NB/54
et-	ihtimâm	NB/398	et-	intisâb	NB/57
et-	ihtirâ	NB/267	et-	intisâb	NB/57
et-	ihtirâz	MŞ/120	et-	intizâr	ŞD/214

et-	inzâl	NB/44	et-	kabûl	NB/298
et-	isâr	NB/396	et-	kabûl	NB/379
et-	isbât	NB/268	et-	kabûl	ŞD/207
et-	isbât	ŞD/217	et-	kabûl	YZ/111
et-	isbât	ŞD/64	et-	kâbz	MŞ/33
et-	isnâd	NB/351	et-	kadr	NB/137
et-	isti‘mâl	MŞ/21	et-	kahr	NB/61
et-	istifsar	NB/84	et-	kahr	ŞD/177
et-	istiğfâr	NB/149	et-	kahr	ŞD/58
et-	istiğfâr	NB/229	et-	kâr	NB/314
et-	istiğnâ	NB/124	et-	kâr	NB/389
et-	istikbâl	NB/46	et-	kâr	NB/72
et-	istima	NB/355	et-	kâr	ŞD/106
et-	istimâ	NB/267	et-	karar	NB/438
et-	istimâ	NB/64	et-	karâr	NB/241
et-	istincâ	MŞ/20	et-	karâr	ŞD/184
et-	iş	NB/308	et-	karâr	ŞD/281
et-	işâret	ŞD/220	et-	karâr	ŞD/71
et-	işâretler	ŞD/156	et-	kârzâr	NB/103
et-	işler	YZ/193	et-	kasd	NB/176
et-	işret	ŞD/183	et-	kasd	NB/216
et-	‘işret	ŞD/119	et-	kasd	NB/218
et-	iştihâ	NB/139	et-	kasd	NB/218
et-	itâ’at	NB/62	et-	kasd	NB/218
et-	i’tibar	NB/121	et-	kasd	NB/218
et-	i’tibâr	NB/38	et-	kasd	NB/218
et-	i’tikâd	NB/252	et-	kasd	NB/218
et-	i’timad	NB/303	et-	kasd	NB/218
et-	i’tizar	NB/104	et-	kasd	NB/218
et-	i’tizâr	NB/64	et-	kasd	NB/352
et-	ittifâk	NB/96	et-	kasd	ŞD/140
et-	iyilik	NB/431	et-	kasd	ŞD/140
et-	izhâr	NB/204	et-	kasd	ŞD/140
et-	izhâr	NB/400	et-	kasd	ŞD/140
et-	izzet	NB/81	et-	kasd	ŞD/140
et-	izzet	NB/230	et-	kasd	ŞD/140
et-	kabûl	NB/275	et-	kasd	ŞD/140
et-	kabûl	NB/397	et-	kasd	ŞD/235
et-	kabûl	NB/409	et-	kasd	YZ/155

et-	kasd	YZ/91	et-	kulluk	YZ/117
et-	kasd	NB/165	et-	kulluk	YZ/213
et-	kasd	NB/167	et-	küfr	NB/81
et-	kasd	NB/291	et-	küllî kül	ŞD/44
et-	kasd	NB/64	et-	lâ'net	NB/341
et-	kasd-ı din	NB/162	et-	lâg	NB/302
et-	kat	NB/333	et-	lutf	NB/179
et-	katl	NB/426	et-	lutf	ŞD/177
et-	kavut	MŞ/74	et-	lutf	ŞD/279
et-	kazâ	NB/109	et-	lutf	NB/142
et-	kelâm	NB/398	et-	lutf	NB/190
et-	kenâr	NB/66	et-	lutf	NB/91
et-	kerem	NB/178	et-	lutf	ŞD/142
et-	kerem	NB/206	et-	lûtf	NB/223
et-	kerem	NB/422	et-	lûtf	NB/229
et-	kerem	NB/428	et-	lûtf	NB/230
et-	kerem	NB/51	et-	lûtf	NB/241
et-	kerem	NB/90	et-	lûtf	NB/268
et-	keremler	ŞD/156	et-	lûtf	NB/398
et-	kesb	NB/103	et-	lûtf	NB/404
et-	kesb	NB/108	et-	lûtf	NB/61
et-	kesb	NB/426	et-	lûtf	NB/280
et-	kesb	NB/68	et-	lûtf	NB/305
et-	kesb	NB/68	et-	lûtf	NB/354
et-	kesb	NB/68	et-	lûtf	NB/371
et-	kesb	NB/56	et-	lutf u himâyeti	ŞD/267
et-	kesb	ŞD/110	et-	lutflar	NB/72
et-	kesb	ŞD/68	et-	lûtf	ŞD/33
et-	kesb	NB/95	et-	mâhülyâ	NB/245
et-	kesf	ŞD/217	et-	mahv	NB/64
et-	kesr	ŞD/99	et-	mahv	ŞD/133
et-	kesr	ŞD/61	et-	mahv	ŞD/170
et-	keşf	NB/133	et-	mahv	ŞD/290
et-	kethudalığ	NB/164	et-	mahv	NB/313
et-	kısmet	NB/157	et-	mât	NB/302
et-	kıssa	ŞD/217	et-	mecmû'a	NB/394
et-	konukluk	YZ/159	et-	meded	NB/173
et-	konukluk	NB/276	et-	meded	ŞD/41
et-	kuhl	NB/117	et-	medh	NB/47

et-	medh	ŞD/296	et-	meyl	NB/191
et-	medh	NB/357	et-	meyl	NB/364
et-	medh	NB/37	et-	meyl	NB/432
et-	medh	ŞD/241	et-	mihn	NB/353
et-	medh	ŞD/276	et-	mihir ü vefâ	NB/439
et-	mekr	NB/302	et-	minnet	NB/307
et-	men	NB/246	et-	minnet	NB/195
et-	men	NB/254	et-	minnet	NB/341
et-	men	NB/293	et-	minnetler	NB/367
et-	men	NB/383	et-	mu'âmele	NB/356
et-	men	NB/415	et-	mu'tâd	NB/433
et-	men	NB/124	et-	muhâlefet	MŞ/45
et-	men	NB/138	et-	mukâbele	ŞD/98
et-	men	NB/154	et-	murâd	NB/360
et-	men	NB/225	et-	muvâfakat	ŞD/221
et-	men	NB/274	et-	mükâleme	NB/393
et-	men	NB/281	et-	mülâhaza	NB/268
et-	men	NB/342	et-	müsâ'adet	NB/48
et-	men	NB/344	et-	müsâferet	NB/135
et-	men	NB/355	et-	müstecâb	ŞD/65
et-	men	NB/383	et-	müşkbâr	ŞD/192
et-	men	NB/389	et-	nakl	ŞD/116
et-	men'	MŞ/88	et-	nakş	NB/252
et-	men'	MŞ/88	et-	nakş	NB/254
et-	men'	ŞD/41	et-	nakş	NB/396
et-	men'	NB/285	et-	nakş	NB/167
et-	menzil	ŞD/223	et-	nakş	NB/99
et-	merhâba	NB/213	et-	nakş	ŞD/46
et-	merhamet	NB/391	et-	nakş	ŞD/76
et-	mesâf	NB/86	et-	namâz	NB/306
et-	meyl	NB/144	et-	namâz	ŞD/219
et-	meyl	NB/214	et-	nasîhat	ŞD/289
et-	meyl	NB/230	et-	nâz	ŞD/52
et-	meyl	NB/406	et-	nazar	NB/125
et-	meyl	NB/57	et-	nazar	NB/160
et-	meyl	NB/73	et-	nazar	NB/169
et-	meyl	ŞD/196	et-	nazar	NB/169
et-	meyl	ŞD/261	et-	nazar	YZ/149
et-	meyl	NB/165	et-	nazar	NB/107

et-	nazar	NB/371	et-	nûş	ŞD/129
et-	nazar	NB/371	et-	nûş	ŞD/135
et-	nazar	NB/91	et-	nûş	ŞD/197
et-	nazar	ŞD/290	et-	nûş	ŞD/198
et-	nazar	ŞD/63	et-	nûş	ŞD/230
et-	nazar	ŞD/70	et-	nûş	ŞD/75
et-	nazar	YZ/121	et-	nûş	NB/146
et-	nazm	NB/63	et-	nûş	NB/167
et-	nazm	ŞD/278	et-	nûş	NB/174
et-	nazm	NB/107	et-	nûş	NB/177
et-	nazm	ŞD/213	et-	nûş	NB/218
et-	nesh	ŞD/70	et-	nûş	NB/230
et-	neşât	ŞD/183	et-	nûş	NB/309
et-	nisâr	NB/396	et-	nûş	NB/327
et-	nisâr	ŞD/230	et-	nûş	NB/359
et-	nisâr	NB/121	et-	nûş	NB/389
et-	nisâr	NB/239	et-	nûş	NB/422
et-	nisâr	NB/279	et-	nûş	NB/430
et-	nisâr	NB/38	et-	nûş	NB/436
et-	nisâr	ŞD/192	et-	nûş	NB/85
et-	nisâr	ŞD/45	et-	nûş	ŞD/191
et-	nisâr	ŞD/70	et-	odunluğ	ŞD/65
et-	nisbet	NB/153	et-	oğlanlığ	NB/381
et-	nisbet	NB/187	et-	ömr	ŞD/218
et-	nisbet	NB/341	et-	pâdişâhlık	YZ/99
et-	nisbet	NB/410	et-	padişalığ	NB/164
et-	nisbet	NB/81	et-	perhîz	MŞ/16
et-	niyâz	ŞD/219	et-	perhîz	MŞ/18
et-	niyyetimiz	NB/251	et-	perişanlığ	NB/381
et-	nizâ	NB/267	et-	pervâz	ŞD/85
et-	nizâ	NB/373	et-	pes	ŞD/75
et-	nizâ'	NB/268	et-	peyvend	NB/60
et-	nizâr	NB/77	et-	rağm	ŞD/242
et-	nuş	NB/41	et-	rahm	ŞD/112
et-	nûş	NB/258	et-	rahm	NB/281
et-	nûş	NB/359	et-	rahm	NB/317
et-	nûş	NB/362	et-	rahm	NB/338
et-	nûş	NB/407	et-	rahm	NB/381
et-	nûş	NB/420	et-	rahm	NB/391

et-	rahm	NB/392	et-	sabr	YZ/163
et-	rahm	ŞD/256	et-	sabr	NB/164
et-	rahm	ŞD/261	et-	sabr	NB/304
et-	rahm	ŞD/279	et-	sabr	NB/318
et-	rahm	ŞD/61	et-	sabr	ŞD/182
et-	rahm	ŞD/65	et-	sabr	YE/129
et-	rahm	ŞD/97	et-	sabûhu	NB/420
et-	rahmet	YZ/83	et-	saf	MŞ/121
et-	raks	NB/163	et-	sahk	MŞ/54
et-	raks	NB/360	et-	sâkilik	NB/155
et-	re'ayet	NB/141	et-	salâ	NB/245
et-	red	NB/172	et-	salâ	ŞD/289
et-	redd	NB/271	et-	salâ	NB/414
et-	redd	ŞD/280	et-	sâpâş	NB/118
et-	remz	ŞD/262	et-	say	NB/105
et-	reşk	NB/155	et-	sayd	NB/181
et-	reşk	ŞD/194	et-	sayd	NB/206
et-	reşk	ŞD/242	et-	sayd	NB/317
et-	reşk	ŞD/268	et-	sayd	NB/327
et-	reşk	NB/108	et-	sayd	NB/433
et-	rivâyet	NB/191	et-	sayd	ŞD/85
et-	rivâyet	ŞD/138	et-	sâz	ŞD/105
et-	rivâyet	ŞD/156	et-	sâz	ŞD/219
et-	rükû	ŞD/266	et-	sâz	ŞD/219
et-	sa'âdet	ŞD/81	et-	sâz	ŞD/56
et-	sa'y	NB/270	et-	sebz	NB/118
et-	sabâh	ŞD/218	et-	secde	NB/256
et-	sabr	NB/157	et-	secde	NB/306
et-	sabr	NB/186	et-	secde	NB/362
et-	sabr	NB/202	et-	secde	NB/419
et-	sabr	NB/229	et-	secde	NB/166
et-	sabr	NB/236	et-	secde	NB/306
et-	sabr	NB/322	et-	secde	NB/431
et-	sabr	NB/359	et-	sefer	NB/101
et-	sabr	NB/395	et-	sefer	NB/176
et-	sabr	NB/410	et-	sefer	NB/187
et-	sabr	NB/419	et-	sefer	ŞD/197
et-	sabr	NB/75	et-	selâm	NB/275
et-	sabr	YZ/131	et-	selâm	NB/398

et-	ser-âgâz	ŞD/219	et-	sohbet	NB/346
et-	serkeşlik	ŞD/81	et-	sohbet	ŞD/114
et-	ser-keşlik	NB/162	et-	sohbet	ŞD/125
et-	sertlik	ŞD/162	et-	sû	NB/367
et-	setr	NB/333	et-	sû	NB/389
et-	setr ü sed	ŞD/35	et-	suç	NB/308
et-	sey	NB/162	et-	sultanlığ	NB/381
et-	seyr	NB/207	et-	sûret	NB/341
et-	seyr	NB/326	et-	sûz	ŞD/219
et-	seyr	NB/352	et-	sücûd	ŞD/210
et-	seyr	NB/368	et-	sücûd	ŞD/266
et-	seyr	NB/378	et-	sücûd	NB/357
et-	seyr	NB/381	et-	Süleymanlığ	NB/381
et-	seyr	NB/431	et-	sür'at	ŞD/185
et-	seyr	NB/60	et-	sür'at	NB/341
et-	seyr	ŞD/101	et-	şâh şâh	NB/74
et-	seyr	ŞD/139	et-	şebihûn	NB/176
et-	seyr	ŞD/180	et-	şefâ'at	YZ/287
et-	seyr	ŞD/197	et-	şehâdet	NB/277
et-	seyr	ŞD/219	et-	şehâdet	NB/380
et-	seyr	ŞD/286	et-	şehâdetler	NB/45
et-	seyr	ŞD/78	et-	şeh-mât	NB/278
et-	seyr	ŞD/90	et-	şeker-efşanlığ	NB/381
et-	seyr	YZ/199	et-	şekk	NB/332
et-	seyr	NB/289	et-	şekk	ŞD/134
et-	seyr	NB/95	et-	şerh	NB/194
et-	seyr	ŞD/131	et-	şerh	NB/337
et-	seyr	ŞD/142	et-	şerh	NB/75
et-	seyr	ŞD/297	et-	şerh	ŞD/126
et-	seyr	ŞD/79	et-	şerh	ŞD/153
et-	seyr	ŞD/90	et-	şerh	NB/330
et-	seyr	ŞD/39	et-	şerh	ŞD/150
et-	seyrin	NB/141	et-	şerh	ŞD/267
et-	seyrin	NB/234	et-	şerh	ŞD/284
et-	sihr	NB/276	et-	şerh	ŞD/55
et-	sihr	NB/69	et-	şeytanlığ	NB/381
et-	sihr	NB/348	et-	şifâ	ŞD/262
et-	sirâyet	MŞ/74	et-	şikâr	NB/291
et-	sohbet	NB/166	et-	şikâr	NB/302

et-	şikâyet	NB/304	et-	ta'yib	NB/436
et-	şikâyet	ŞD/138	et-	ta'yin	NB/96
et-	şikâyet	ŞD/281	et-	ta'zim	NB/366
et-	şikâyet	NB/205	et-	tağyir	NB/77
et-	şikâyet	NB/320	et-	tahallüf	ŞD/100
et-	şikâyet	ŞD/59	et-	tahammül	ŞD/154
et-	şikâyet	ŞD/98	et-	tahammül	ŞD/154
et-	şikâyeti	NB/215	et-	tahrib	NB/148
et-	şükr	NB/335	et-	tahsin	NB/73
et-	şükr	YZ/171	et-	tahsin	NB/87
et-	şükr	YZ/177	et-	tahsin	NB/167
et-	şükr	NB/125	et-	tahsin	NB/330
et-	şükr	NB/388	et-	tahsin	NB/95
et-	şükr	ŞD/264	et-	tahsinler	NB/184
et-	şükr	YZ/245	et-	tahsînler	ŞD/263
et-	şürû	NB/399	et-	takrir	NB/239
et-	şüruh	ŞD/218	et-	takviyet	MŞ/22
et-	şürûh	ŞD/109	et-	takviyet	MŞ/85
et-	ta'arruz	ŞD/33	et-	tama	NB/366
et-	ta'accüb	NB/187	et-	tama'	NB/268
et-	tâ'at	NB/425	et-	tama'	NB/268
et-	ta'cil	NB/140	et-	tama'	NB/268
et-	ta'lim	NB/291	et-	tama'	NB/268
et-	ta'lim	NB/71	et-	tama'	NB/269
et-	ta'n	NB/176	et-	tamâ'	NB/268
et-	ta'n	NB/279	et-	tamâ'	NB/268
et-	ta'n	NB/360	et-	tan	ŞD/280
et-	ta'n	NB/371	et-	ta'n	ŞD/35
et-	ta'n	NB/404	et-	tapu	NB/180
et-	ta'n	NB/105	et-	tarac	NB/168
et-	ta'n	NB/191	et-	târâc	NB/108
et-	ta'n	NB/310	et-	târâc	NB/134
et-	ta'rif	NB/224	et-	tasavvur	ŞD/31
et-	ta'rif	NB/271	et-	tashîh	NB/42
et-	ta'rif	NB/271	et-	tasnîf	MŞ/9
et-	ta'rif	NB/272	et-	tasrîh	NB/42
et-	ta'rif	NB/272	et-	tasvir	NB/342
et-	ta'rif	NB/272	et-	tasvîr	ŞD/215
et-	ta'rif	NB/272	et-	tatâvil	NB/104

et-	tavâf	NB/306	et-	terk	NB/311
et-	tavâf	NB/250	et-	terk	NB/393
et-	tavf	NB/123	et-	terk	NB/395
et-	tazallüm	NB/380	et-	terk	ŞD/176
et-	te'lif	NB/274	et-	terk	ŞD/180
et-	te'sir	NB/213	et-	terk	ŞD/224
et-	te'sir	NB/241	et-	terk	ŞD/234
et-	tebdil	MŞ/47	et-	terk	ŞD/80
et-	tecâhül	NB/162	et-	terk	YZ/117
et-	tecâvüz	NB/259	et-	terk	YZ/121
et-	tecâvüz	MŞ/61	et-	terk	YZ/123
et-	tecribe	MŞ/77	et-	terk	YZ/257
et-	tedbir	NB/244	et-	terk	YZ/283
et-	tedbîr	YZ/191	et-	terk	NB/155
et-	tedbîr	YZ/87	et-	terk	NB/187
et-	tefekkür	ŞD/31	et-	terk	NB/227
et-	teferrüc	ŞD/291	et-	terk	NB/268
et-	teferrüc	NB/121	et-	terk	NB/279
et-	tekâzâ	NB/251	et-	terk	NB/345
et-	tekâzâ	NB/152	et-	terk	NB/36
et-	tekrar	NB/252	et-	terk	NB/421
et-	tekrâr	NB/229	et-	terk	NB/421
et-	tekrâr	ŞD/116	et-	terk	ŞD/161
et-	telh	NB/252	et-	terk	ŞD/170
et-	temennâ	NB/302	et-	terk	ŞD/185
et-	temennâ	NB/147	et-	terk	ŞD/292
et-	tenkiye	MŞ/47	et-	terk	ŞD/297
et-	tenkiye	MŞ/54	et-	terk	YZ/193
et-	terahhum	NB/206	et-	terk	YZ/239
et-	terahhum	NB/77	et-	terk	NB/224
et-	terahhum	NB/199	et-	terk	NB/159
et-	terahhum	ŞD/211	et-	terk	NB/83
et-	tercih	NB/296	et-	terfîb	MŞ/87
et-	tercih	NB/389	et-	tesellî	ŞD/65
et-	tercih	NB/77	et-	teshir	NB/259
et-	tercîh	NB/42	et-	tesir	NB/185
et-	terennüm	NB/104	et-	teskîn	MŞ/88
et-	terennüm	NB/402	et-	teslim	NB/227
et-	terk	NB/254	et-	teslim	NB/166

et-	teşbih	NB/429	et-	vasf	???
et-	teşbîh	ŞD/282	et-	vasf	NB/146
et-	teşbîh	ŞD/99	et-	vasf	NB/266
et-	tetâvül	NB/124	et-	vasl	NB/105
et-	tevakkuף	NB/44	et-	vaz	NB/111
et-	tevbe	NB/390	et-	vefa	NB/129
et-	tevbe	NB/398	et-	vefâ	NB/301
et-	tevbe	ŞD/218	et-	vefâ	NB/351
et-	teveffuk	NB/75	et-	vefâ	NB/386
et-	tevellüd	MŞ/112	et-	vefâ	NB/388
et-	tevellüd	MŞ/30	et-	vefâ	NB/420
et-	teyemmüm	NB/275	et-	vefâlar	NB/130
et-	tezhîb	ŞD/44	et-	yâd	NB/202
et-	tezyin	NB/343	et-	yâd	NB/432
et-	tîmâr	NB/229	et-	yâd	ŞD/163
et-	tîmâr	YZ/211	et-	yâd	ŞD/219
et-	tîmâr	YZ/211	et-	yâd	NB/432
et-	tîmâr	MŞ/129	et-	yâd	ŞD/295
et-	tîr-cân	NB/63	et-	yâd	ŞD/93
et-	tulû'	NB/370	et-	yağma	NB/78
et-	tûmâr	NB/429	et-	yalan	NB/213
et-	ubûr	NB/113	et-	arak	YZ/105
et-	ugrılık	YZ/243	et-	yemin	NB/308
et-	urûc	NB/297	et-	yoldaşlık	NB/205
et-	ülfet	NB/329	et-	zabt	NB/53
et-	ülfet	ŞD/101	et-	zabt	NB/99
et-	va'de	NB/293	et-	zahmet	ŞD/157
et-	va'de	NB/251	et-	zahmet	ŞD/188
et-	va'de	NB/402	et-	zahmet	ŞD/262
et-	va'deler	NB/140	et-	zahmet	NB/341
et-	va'deler	NB/200	et-	zamm	NB/77
et-	vahşet	NB/398	et-	zar	NB/66
et-	vahy	ŞD/76	et-	zâr	NB/121
et-	vasf	NB/121	et-	zâr zâr	NB/126
et-	vasf	NB/294	et-	zarâfet	NB/141
et-	vasf	NB/315	et-	zariliğ	NB/183
et-	vasf	NB/37	et-	zâriliğ	NB/197
et-	vasf	NB/75	et-	zâriliğ	NB/239
et-	vasf	ŞD/278	et-	zef-fisan	NB/82

et-	zerd	ŞD/219	eyle-	ah	NB/330
et-	zevâl	NB/257	eyle-	ah	NB/435
et-	zevk	NB/239	eyle-	âh	CS/177
et-	zevk	ŞD/87	eyle-	âh	CS/38
et-	zevk ü safâlar	NB/130	eyle-	âh	CS/42
et-	zeyn	NB/143	eyle-	âh	CS/70
et-	zeyn	NB/108	eyle-	âh	CS/71
et-	zeyn	NB/57	eyle-	âh	CS/84
et-	zeyn	NB/64	eyle-	âh	DK/116
et-	zeyn	NB/96	eyle-	âh	G/771
et-	zıkr	NB/239	eyle-	âh	G/773
et-	zıkr	NB/351	eyle-	âh	G/775
et-	zıkr	ŞD/166	eyle-	âh	NB/106
et-	zıkr	ŞD/217	eyle-	âh	NB/363
et-	zıkr	ŞD/241	eyle-	âh	ŞD/141
et-	zıkr	MŞ/113	eyle-	âh	YZ/115
et-	zıkr	NB/354	eyle-	âh	YZ/151
et-	zıkr	NB/43	eyle-	âh	YZ/279
et-	zıkr	ŞD/116	eyle-	âh	YZ/89
et-	zıkr	ŞD/125	eyle-	âh ü efgân	NB/283
et-	zıkr	ŞD/48	eyle-	âh ü efgân	NB/332
et-	zînet	NB/169	eyle-	âh ü feryâd	NB/408
et-	zinhâr	NB/40	eyle-	âh ü figân	NB/183
et-	ziyâd	NB/144	eyle-	âh ü figân	NB/216
et-	ziyâfet	NB/141	eyle-	ahd	NB/350
et-	zulm	NB/345	eyle-	âl	CS/50
et-	zulm	ŞD/129	eyle-	a'mal	NB/42
et-	zulm	NB/370	eyle-	'amel	YE/151
et-	zulm	NB/417	eyle-	âr	NB/256
et-	zulm	ŞD/138	eyle-	'âr	YE/138
et-	zühhd	NB/95	eyle-	'âr	YE/313
eyle-	'adâvet	M/186	eyle-	arz	NB/178
eyle-	'adl	YE/180	eyle-	arz	NB/273
eyle-	'afv	YZ/259	eyle-	arz	NB/36
eyle-	afv	NB/207	eyle-	arz	ŞD/150
eyle-	afv	ŞD/86	eyle-	arz	YE/228
eyle-	âgâz	ŞD/234	eyle-	'arz	CS/108
eyle-	ah	NB/263	eyle-	'arz	CS/124
eyle-	ah	NB/278	eyle-	'arz	CS/134

eyle-	‘arz	CS/155	eyle-	azm	NB/140
eyle-	‘arz	CS/171	eyle-	azm	NB/168
eyle-	‘arz	CS/198	eyle-	azm	NB/200
eyle-	‘arz	CS/215	eyle-	azm	ŞD/183
eyle-	‘arz	CS/242	eyle-	azm	ŞD/224
eyle-	‘arz	CS/27	eyle-	bahâne	NB/202
eyle-	‘arz	CS/27	eyle-	bahş	G/925
eyle-	‘arz	CS/28	eyle-	bahş	G/927
eyle-	‘arz	CS/46	eyle-	bahş	MŞ/9
eyle-	‘arz	CS/48	eyle-	bahş	NB/42
eyle-	‘arz	CS/61	eyle-	bahşişi	NB/421
eyle-	‘arz	CS/73	eyle-	bâng	NB/48
eyle-	‘arz	CS/97	eyle-	bayram	YE/115
eyle-	‘arz	G/813	eyle-	bâzâr	NB/179
eyle-	‘arz	G/907	eyle-	bâzâr	NB/225
eyle-	‘arz	YE/142	eyle-	bâzâr	ŞD/128
eyle-	ârzû	NB/296	eyle-	belâ	YZ/109
eyle-	aşağa	NB/49	eyle-	beşâret	YE/339
eyle-	‘avf	G/669	eyle-	beyân	MŞ/9
eyle-	ayb	NB/165	eyle-	beyân	ŞD/185
eyle-	ayb	NB/241	eyle-	bid‘at	DK/84
eyle-	ayb	NB/251	eyle-	bîgânelik	ŞD/161
eyle-	ayb	NB/283	eyle-	binâ	NB/132
eyle-	ayb	NB/326	eyle-	buhrân	MŞ/107
eyle-	ayb	ŞD/297	eyle-	buhûr	CS/191
eyle-	‘ayb	CS/121	eyle-	buhurlar	NB/64
eyle-	‘ayb	CS/166	eyle-	bûse	CS/136
eyle-	‘ayb	CS/186	eyle-	buyruk	NB/110
eyle-	‘ayb	CS/230	eyle-	bühtân	NB/90
eyle-	‘ayb	CS/67	eyle-	bünyâd	G/697
eyle-	ayş	NB/178	eyle-	bünyâd	NB/123
eyle-	ayş	NB/261	eyle-	bünyâd	NB/163
eyle-	‘ayş u safâ	CS/194	eyle-	cefa	NB/386
eyle-	ayşı	NB/439	eyle-	cefâ	CS/178
eyle-	âzâr	NB/179	eyle-	cefâ	CS/56
eyle-	‘azm	CS/226	eyle-	cefâ	NB/189
eyle-	‘azm	CS/33	eyle-	cefâ	NB/381
eyle-	‘azm	G/1049	eyle-	cefâ	NB/52
eyle-	‘azm	G/851	eyle-	cehd	CS/3

eyle-	cehd	NB/281	eyle-	dad	NB/173
eyle-	cehd	NB/322	eyle-	dâd	NB/39
eyle-	cehd	NB/43	eyle-	dâd	ŞD/240
eyle-	ceng	NB/165	eyle-	dâg	NB/53
eyle-	ceng	NB/170	eyle-	dağ	NB/264
eyle-	ceng	YE/205	eyle-	dağ	NB/270
eyle-	cevâb	NB/401	eyle-	dağ	NB/422
eyle-	cevr	CS/185	eyle-	dahl	NB/87
eyle-	cevr	NB/197	eyle-	def	NB/138
eyle-	cevr	NB/220	eyle-	defter	NB/70
eyle-	cevr	NB/83	eyle-	defter	NB/93
eyle-	cevr ü cefâ	CS/178	eyle-	delâlet	YE/340
eyle-	cevr ü cefâ	NB/276	eyle-	dendânelik	ŞD/161
eyle-	cezb	ŞD/244	eyle-	derc	CS/17
eyle-	cism	G/999	eyle-	derc	NB/328
eyle-	cismi	G/1065	eyle-	dermân	CS/195
eyle-	cûş	NB/403	eyle-	dermân	NB/163
eyle-	çâk	CS/18	eyle-	dermân	NB/280
eyle-	çâk	CS/180	eyle-	dermân	NB/345
eyle-	çâk	CS/30	eyle-	destân	NB/332
eyle-	çâk	CS/44	eyle-	devir	CS/3
eyle-	çâk	CS/94	eyle-	devr	CS/205
eyle-	çâk	CS/95	eyle-	devr	NB/169
eyle-	çâk	CS/96	eyle-	devr	NB/391
eyle-	çâk	NB/231	eyle-	devr	NB/401
eyle-	çâk	NB/305	eyle-	devr	NB/407
eyle-	çâk	NB/332	eyle-	devr	NB/408
eyle-	çâk	NB/333	eyle-	devr	NB/98
eyle-	çâk	ŞD/160	eyle-	devr	ŞD/135
eyle-	çâk	ŞD/231	eyle-	dilekler	YE/204
eyle-	çâk	ŞD/71	eyle-	dirig	NB/119
eyle-	çâk	ŞD/86	eyle-	dirîg	CS/27
eyle-	çâresin	CS/24	eyle-	dirîg	CS/82
eyle-	çeng	NB/210	eyle-	dirîg	G/749
eyle-	da'vet	CS/100	eyle-	diriğ	NB/269
eyle-	da'vet	G/1097	eyle-	diriğ	NB/283
eyle-	da'vet	G/1105	eyle-	diriğ	NB/338
eyle-	da'vet	G/645	eyle-	diriğ	NB/346
eyle-	da'vet	YZ/279	eyle-	dirligüñ	G/871

eyle-	dirlik	G/1019	eyle-	fevt	NB/404
eyle-	dirlik	G/741	eyle-	fevt	NB/436
eyle-	divân	NB/283	eyle-	figan	CS/212
eyle-	divânelik	ŞD/161	eyle-	figan	CS/226
eyle-	dostlık	G/721	eyle-	figân	NB/263
eyle-	du‘â	DK/117	eyle-	fikirler	MŞ/10
eyle-	du‘â	DK/117	eyle-	fikr	CS/175
eyle-	du‘â	ŞD/238	eyle-	fikr	CS/22
eyle-	du‘a	NB/50	eyle-	fikr	DK/82
eyle-	du‘â	NB/317	eyle-	fikr	G/583
eyle-	du‘âlar	NB/368	eyle-	fikr	M/311
eyle-	du‘âlar	NB/37	eyle-	fikr	NB/43
eyle-	dua	NB/386	eyle-	fikr	YE/285
eyle-	dürdânelik	ŞD/161	eyle-	fikr-i ebrûñ	CS/184
eyle-	eda	NB/132	eyle-	fîrâk	NB/432
eyle-	edâ	NB/142	eyle-	fitneler	CS/65
eyle-	efgân	NB/292	eyle-	gammâzlık	YE/106
eyle-	efgân	NB/314	eyle-	gamze	NB/210
eyle-	eme	NB/393	eyle-	garaz	NB/418
eyle-	emr	CS/29	eyle-	gargara	MŞ/29
eyle-	emr	DK/184	eyle-	gazab	CS/21
eyle-	emr	G/825	eyle-	gerdiş	CS/3
eyle-	emr	M/314	eyle-	gerdiş	ŞD/160
eyle-	emr	YE/92	eyle-	gıybet	YZ/159
eyle-	eser	NB/313	eyle-	göz yaşı	NB/318
eyle-	eser	YE/91	eyle-	gulgul	YE/128
eyle-	eylik	CS/56	eyle-	gurûb	CS/102
eyle-	ezber	NB/93	eyle-	gûş	NB/224
eyle-	fâl	NB/282	eyle-	günâh	YE/117
eyle-	fedâ	NB/128	eyle-	güzellik	NB/299
eyle-	fehmi	CS/23	eyle-	güzer	CS/106
eyle-	feryâd	NB/440	eyle-	güzer	CS/135
eyle-	feryâd ü figân	CS/130	eyle-	güzer	CS/65
eyle-	feryâd ü figân	NB/220	eyle-	güzer	NB/107
eyle-	fesâd	NB/93	eyle-	hâb	NB/426
eyle-	feth	ŞD/270	eyle-	hâb	ŞD/159
eyle-	fevt	CS/32	eyle-	haber	DK/193
eyle-	fevt	NB/303	eyle-	haber	ŞD/125
eyle-	fevt	NB/363	eyle-	haber	YE/143

eyle-	haber	YE/185	eyle-	hışm	NB/156
eyle-	hac	NB/290	eyle-	hışm	NB/78
eyle-	hâl	G/905	eyle-	hıyânet	YE/389
eyle-	hâl	NB/284	eyle-	hidâyet	CS/15
eyle-	halk	NB/365	eyle-	hikayet	KE/41
eyle-	hâll	YE/176	eyle-	hikâyet	CS/55
eyle-	hâñ	CS/135	eyle-	hikâyet	NB/363
eyle-	harâret	MŞ/107	eyle-	hikâyet	YZ/119
eyle-	harc	NB/135	eyle-	hikâyet	YZ/171
eyle-	harc	NB/220	eyle-	hikâyet	YZ/179
eyle-	harc	NB/258	eyle-	hikâyet	YZ/181
eyle-	harc	NB/348	eyle-	hikâyet	YZ/243
eyle-	harc	NB/377	eyle-	hikâyetin	NB/197
eyle-	hareket	MŞ/10	eyle-	himmet	KE/32
eyle-	hased	DK/83	eyle-	himmet	NB/164
eyle-	hased	M/186	eyle-	himmet	YE/176
eyle-	haşm	G/869	eyle-	hisab	NB/54
eyle-	hayâl	CS/50	eyle-	hisâb	CS/208
eyle-	hayf	DK/105	eyle-	hisâb	G/1013
eyle-	hayr	NB/155	eyle-	hisab-ı feraha	NB/76
eyle-	hayr	NB/362	eyle-	hitâb	ŞD/159
eyle-	hazer	CS/166	eyle-	hitâb	ŞD/60
eyle-	hazer	CS/65	eyle-	hizmet	YE/264
eyle-	hazer	G/715	eyle-	hôn	G/585
eyle-	hazer	NB/136	eyle-	hôn	G/589
eyle-	hazer	NB/206	eyle-	hörmet	DK/188
eyle-	hazer	ŞD/230	eyle-	hulklar	YE/103
eyle-	hazm	G/1007	eyle-	hükm	CS/221
eyle-	heves	CS/118	eyle-	hükm	G/965
eyle-	heves	CS/163	eyle-	hükm	NB/348
eyle-	heves	CS/92	eyle-	hükm	NB/425
eyle-	heves	NB/260	eyle-	hükm	NB/73
eyle-	heves	NB/282	eyle-	hükm	NB/99
eyle-	heves	ŞD/227	eyle-	hükm	ŞD/297
eyle-	hıdmet	YE/69	eyle-	hükm	YZ/235
eyle-	hırâm	CS/44	eyle-	hüsn	NB/290
eyle-	hışm	CS/66	eyle-	ıyş	ŞD/88
eyle-	hışm	CS/82	eyle-	‘ibâdet	YE/202
eyle-	hışm	CS/97	eyle-	ibadet	YE/181

eyle-	ibrâmı	NB/403	eyle-	inkâr	CS/155
eyle-	îcâd	CS/52	eyle-	inkâr	CS/176
eyle-	icmâl	ŞD/32	eyle-	inkâr	KE/23
eyle-	idrâk	NB/231	eyle-	inkâr	M/154
eyle-	idrâk	ŞD/160	eyle-	inkâr	M/225
eyle-	iftâr	YE/159	eyle-	inkâr	NB/275
eyle-	igfâr	NB/179	eyle-	inkâr	ŞD/186
eyle-	ihmâl	NB/282	eyle-	inşâ	CS/22
eyle-	ihmâl	NB/284	eyle-	irsâl	G/905
eyle-	ihsân	YE/183	eyle-	irsâl	NB/282
eyle-	ihsâs	MŞ/42	eyle-	irtikâb	NB/57
eyle-	ihtimam	NB/122	eyle-	isâr	NB/404
eyle-	ihtimâm	NB/122	eyle-	isâr	NB/82
eyle-	ihtirâf	NB/102	eyle-	isâr	ŞD/224
eyle-	ihtiyâr	M/190	eyle-	‘isâr	ŞD/55
eyle-	ihtiyâr	NB/126	eyle-	isbât-1 nazîr	CS/242
eyle-	ihtiyâr	NB/279	eyle-	istigfâr	YE/314
eyle-	ihzâr	NB/83	eyle-	istikbal	NB/44
eyle-	ikram	G/643	eyle-	istiklal	NB/45
eyle-	ikrâr	NB/179	eyle-	iş	CS/39
eyle-	ikrâr	ŞD/224	eyle-	iş	NB/38
eyle-	iktibâs	CS/119	eyle-	işâret	KE/29
eyle-	ilac	NB/162	eyle-	işâret	NB/294
eyle-	ilâc	NB/199	eyle-	işâret	ŞD/256
eyle-	ilticâ	CS/46	eyle-	işâret	YE/340
eyle-	ilticâ	NB/61	eyle-	işâreti	ŞD/39
eyle-	iltifat	DK/225	eyle-	i‘râz	CS/128
eyle-	iltimâs-1 bûse	CS/118	eyle-	itâb	NB/220
eyle-	‘imâret	YE/272	eyle-	i‘tikâd	M/151
eyle-	imâret	ŞD/67	eyle-	i‘tibar	NB/135
eyle-	‘imâret	YE/340	eyle-	i‘tibâr	NB/38
eyle-	imtihan	NB/343	eyle-	iylik	NB/265
eyle-	imtisâl	CS/3	eyle-	izhâr	CS/16
eyle-	in‘âm	CS/91	eyle-	izhâr	NB/83
eyle-	inâyet	NB/167	eyle-	‘izzet	CS/166
eyle-	inâyet	NB/47	eyle-	‘izzet	DK/188
eyle-	inâyet	NB/98	eyle-	kâ‘ide	YZ/233
eyle-	‘inâyet	CS/15	eyle-	kabul	DK/160
eyle-	‘inâyet	YE/75	eyle-	kabûl	CS/167

eyle-	kabûl	CS/182	eyle-	kasd	G/1105
eyle-	kabûl	M/252	eyle-	kasd	NB/288
eyle-	kabûl	NB/397	eyle-	kasd	NB/353
eyle-	kabûl	NB/403	eyle-	kasd	NB/39
eyle-	kabûl	NB/437	eyle-	kasd	YE/260
eyle-	kabûl	ŞD/127	eyle-	kasd	YZ/153
eyle-	kabûl	YE/75	eyle-	kasd	YZ/153
eyle-	kabûl	YZ/103	eyle-	kasd-ı cân	CS/135
eyle-	kabûl	YZ/247	eyle-	kasd-ı îmân	CS/142
eyle-	kâbz	MŞ/12	eyle-	kasd-ı ser	CS/65
eyle-	kâl ü kîl	ŞD/233	eyle-	kasr	KE/23
eyle-	kâmet	NB/431	eyle-	kat´	CS/197
eyle-	kâmet	YE/319	eyle-	kat´	ŞD/77
eyle-	kâr	CS/135	eyle-	kat´-ı nat´	CS/224
eyle-	kâr	CS/158	eyle-	kavl	YZ/149
eyle-	kâr	CS/47	eyle-	kazab	DK/84
eyle-	kâr	DK/212	eyle-	kem	NB/424
eyle-	kâr	NB/256	eyle-	kerem	CS/154
eyle-	kâr	NB/433	eyle-	kerem	CS/17
eyle-	kâr	YE/138	eyle-	kerem	DK/128
eyle-	karâr	CS/214	eyle-	kerem	NB/168
eyle-	karâr	G/797	eyle-	kerem	NB/207
eyle-	karâr	G/867	eyle-	kerem	NB/433
eyle-	karâr	NB/102	eyle-	keremler	CS/176
eyle-	karâr	NB/103	eyle-	kesb	NB/379
eyle-	karâr	NB/178	eyle-	kesb	NB/430
eyle-	karâr	NB/49	eyle-	keşf	CS/186
eyle-	karâr	NB/58	eyle-	keşf	CS/91
eyle-	karâr	NB/60	eyle-	keşf	ŞD/231
eyle-	karâr	YE/138	eyle-	kıyâs	G/771
eyle-	karâr	YE/139	eyle-	kibr	G/839
eyle-	kasd	CS/112	eyle-	kibr	G/841
eyle-	kasd	CS/136	eyle-	kibr	G/853
eyle-	kasd	CS/166	eyle-	kîl ü kâll	CS/3
eyle-	kasd	CS/208	eyle-	konukluk	DK/125
eyle-	kasd	CS/230	eyle-	kullıg	G/657
eyle-	kasd	CS/75	eyle-	kullık	DK/116
eyle-	kasd	CS/77	eyle-	kullık	YE/120
eyle-	kasd	DK/84	eyle-	kullık	YE/137

eyle-	kulluk	YE/306	eyle-	merhamet	NB/353
eyle-	kulluk	YE/80	eyle-	mescid	KE/39
eyle-	kulluk	YZ/121	eyle-	mest-ânalığı	CS/224
eyle-	kulluk	YZ/175	eyle-	meyl	CS/231
eyle-	kulluk	YZ/97	eyle-	meyl	G/1081
eyle-	kulluklar	NB/353	eyle-	meyl	G/1101
eyle-	kusûr	CS/124	eyle-	meyl	G/633
eyle-	la‘net	G/845	eyle-	meyl	G/693
eyle-	la‘net	YE/389	eyle-	meyl	NB/172
eyle-	lâf	CS/192	eyle-	meyl	NB/203
eyle-	lutf	G/673	eyle-	meyl	NB/242
eyle-	lutf	G/867	eyle-	meyl	NB/249
eyle-	lutf	NB/129	eyle-	meyl	NB/256
eyle-	lutf	NB/168	eyle-	meyl	NB/284
eyle-	lutf	NB/188	eyle-	meyl	NB/324
eyle-	lutf	NB/211	eyle-	meyl	NB/353
eyle-	lutf	ŞD/297	eyle-	meyl	NB/436
eyle-	lutf	YE/268	eyle-	meyl	NB/82
eyle-	lûtf	NB/264	eyle-	meyl	NB/91
eyle-	lûtf	NB/317	eyle-	meyl	ŞD/217
eyle-	lûtf	NB/323	eyle-	münâcât	G/1119
eyle-	lûtf	NB/393	eyle-	münâcât	YE/181
eyle-	lûtf	NB/396	eyle-	münâcât	YE/320
eyle-	lûtf	NB/423	eyle-	münhezim	CS/16
eyle-	mahv	CS/42	eyle-	müşâhede	NB/282
eyle-	mahv	ŞD/64	eyle-	nagâh	YZ/95
eyle-	mâtem	CS/38	eyle-	nakl	NB/371
eyle-	mazmaza	MŞ/71	eyle-	nakş	CS/102
eyle-	medh	NB/46	eyle-	nakş	G/925
eyle-	medh	NB/98	eyle-	nakş	G/927
eyle-	melâmet	ŞD/214	eyle-	nakş	NB/42
eyle-	men	NB/154	eyle-	nâliş	G/827
eyle-	men‘	MŞ/37	eyle-	nâliş	G/829
eyle-	men‘	ŞD/140	eyle-	nâliş	NB/38
eyle-	men’	NB/282	eyle-	nâlişler	NB/390
eyle-	menlik	DK/178	eyle-	nasîb	YE/75
eyle-	merdânelik	ŞD/161	eyle-	nasihât	NB/233
eyle-	merdümlük	NB/325	eyle-	nasîhat	NB/222
eyle-	merhabâ	CS/36	eyle-	nasîhat	NB/263

eyle-	nâz	CS/170	eyle-	nisbet	G/953
eyle-	nâz	G/807	eyle-	nisbet	NB/189
eyle-	nâz	G/809	eyle-	nisbet	NB/72
eyle-	nâz	G/825	eyle-	niyâz	NB/398
eyle-	nâz	G/859	eyle-	niyyet	KE/31
eyle-	nâz	G/871	eyle-	niyyet	KE/41
eyle-	nâz	NB/129	eyle-	nizâ‘	CS/131
eyle-	nâz	NB/237	eyle-	nizâ‘	CS/152
eyle-	nâz	NB/259	eyle-	nûş	CS/112
eyle-	nâz	NB/414	eyle-	nûş	CS/32
eyle-	nâz ile dil	NB/162	eyle-	nûş	CS/94
eyle-	nazar	CS/135	eyle-	nûş	G/769
eyle-	nazar	NB/107	eyle-	nûş	G/817
eyle-	nazar	NB/151	eyle-	nûş	NB/177
eyle-	nazar	NB/165	eyle-	nûş	NB/220
eyle-	nazar	NB/176	eyle-	nûş	NB/245
eyle-	nazar	NB/336	eyle-	nûş	NB/262
eyle-	nazar	YE/165	eyle-	nûş	NB/330
eyle-	nazar	YE/271	eyle-	nûş	NB/408
eyle-	nazar	YE/340	eyle-	nûş	NB/412
eyle-	nazar	YE/349	eyle-	nûş	ŞD/115
eyle-	nazar	ŞD/32	eyle-	nûş	YE/307
eyle-	nazarı	NB/360	eyle-	oruc	NB/416
eyle-	nazm	ŞD/61	eyle-	oruc	NB/417
eyle-	nefir	YE/210	eyle-	pervânalığı	CS/225
eyle-	nefy	ŞD/217	eyle-	pervânelik	ŞD/161
eyle-	nevâ	NB/54	eyle-	pervâz	CS/216
eyle-	nevâziş	CS/162	eyle-	pervâz-ı nâz	CS/114
eyle-	nezr	NB/305	eyle-	perveriş	NB/118
eyle-	nidâ	DK/180	eyle-	peydâ	NB/82
eyle-	nigâh	CS/221	eyle-	peymânelik	ŞD/161
eyle-	nigâh	CS/222	eyle-	rahm	CS/121
eyle-	nigâh	ŞD/97	eyle-	rahm	CS/135
eyle-	nisâr	CS/23	eyle-	rahm	CS/177
eyle-	nisâr	CS/25	eyle-	rahm	CS/190
eyle-	nisâr	NB/57	eyle-	rahm	CS/192
eyle-	nisâr	NB/61	eyle-	rahm	CS/208
eyle-	nisâr	ŞD/46	eyle-	rahm	CS/21
eyle-	nisbet	G/949	eyle-	rahm	CS/212

eyle-	rahm	CS/236	eyle-	sa'y	NB/310
eyle-	rahm	CS/36	eyle-	sabır	YE/216
eyle-	rahm	CS/44	eyle-	sabr	CS/166
eyle-	rahm	CS/48	eyle-	sabr	G/799
eyle-	rahm	CS/50	eyle-	sabr	G/799
eyle-	rahm	CS/52	eyle-	sabr	NB/240
eyle-	rahm	CS/56	eyle-	sabr	ŞD/88
eyle-	rahm	CS/76	eyle-	sabr	YE/210
eyle-	rahm	CS/83	eyle-	sabr	YZ/107
eyle-	rahm	CS/88	eyle-	sabr	YZ/131
eyle-	rahm	NB/165	eyle-	sabr	YZ/153
eyle-	rahm	NB/173	eyle-	safâ	ŞD/202
eyle-	rahm	NB/198	eyle-	safâ	YE/254
eyle-	rahm	NB/334	eyle-	sahc	MŞ/107
eyle-	rahm	ŞD/175	eyle-	sarf	G/1113
eyle-	rahm	ŞD/235	eyle-	sarf	G/939
eyle-	rahm	ŞD/37	eyle-	sarf	NB/312
eyle-	rahmet	CS/6	eyle-	satu	YZ/111
eyle-	rahmet	DK/188	eyle-	savaş	DK/172
eyle-	rahmet	G/695	eyle-	savaş	YE/202
eyle-	rahmet	KE/42	eyle-	sayd	CS/114
eyle-	rahmet	YZ/287	eyle-	sayd	CS/227
eyle-	rahş	NB/42	eyle-	sayd	NB/352
eyle-	raks	NB/224	eyle-	sayd	NB/377
eyle-	raks u cev lâni	ŞD/68	eyle-	sâz	ŞD/234
eyle-	redd	CS/24	eyle-	secde	M/296
eyle-	redd	G/745	eyle-	secde	YE/127
eyle-	redd	NB/83	eyle-	sefer	CS/23
eyle-	redd	ŞD/203	eyle-	sefer	CS/65
eyle-	ref'	ŞD/61	eyle-	sefer	NB/361
eyle-	remz	ŞD/131	eyle-	sefer	NB/413
eyle-	resm	CS/23	eyle-	sehv	NB/440
eyle-	reşk	CS/205	eyle-	selâm	YZ/169
eyle-	revâ	NB/151	eyle-	selâm	YZ/197
eyle-	ri'âyet	NB/273	eyle-	semâ'	G/631
eyle-	riyâzet	MŞ/20	eyle-	semâ'	NB/268
eyle-	rükû'ât	YE/319	eyle-	senâ	NB/98
eyle-	sa'y	CS/58	eyle-	senâsın	CS/9
eyle-	sa'y	NB/279	eyle-	senâsın	NB/79

eyle-	ses	NB/388	eyle-	şerh	NB/152
eyle-	seyr	CS/192	eyle-	şerh	ŞD/123
eyle-	seyr	CS/209	eyle-	şerh	YE/97
eyle-	seyr	CS/32	eyle-	şerh ü takrîr	G/993
eyle-	seyr	NB/35	eyle-	şerhin	CS/203
eyle-	seyr	NB/361	eyle-	şerhin	NB/284
eyle-	seyr	NB/57	eyle-	şerm	CS/155
eyle-	seyr	ŞD/198	eyle-	şifâ	CS/186
eyle-	sihr	ŞD/192	eyle-	şifâ	KE/42
eyle-	sohbet	CS/202	eyle-	şikâr	NB/429
eyle-	sohbet	DK/84	eyle-	şikâr	NB/85
eyle-	sohbet	NB/103	eyle-	şikâyet	CS/197
eyle-	sohbet	NB/241	eyle-	şikâyet	NB/306
eyle-	sohbet	NB/349	eyle-	şûr u şer	CS/65
eyle-	sohbet	ŞD/255	eyle-	şükr	DK/136
eyle-	sûd	CS/106	eyle-	şükr	G/1019
eyle-	sücûd	CS/112	eyle-	şükr	G/1021
eyle-	sücûd	CS/191	eyle-	şükr	G/1025
eyle-	sücûd	CS/70	eyle-	şükr	G/1027
eyle-	şebî-hûn	CS/144	eyle-	şükr	G/1029
eyle-	şefâ'at	YE/131	eyle-	şükr	G/1031
eyle-	şefâ'at	YZ/285	eyle-	şükr	G/1035
eyle-	şefâ'at	NB/47	eyle-	şükr	G/1037
eyle-	şehâdet	NB/248	eyle-	şükr	G/583
eyle-	şek	NB/292	eyle-	şükr	G/815
eyle-	şereh	ŞD/234	eyle-	şükr	G/827
eyle-	şerh	CS/107	eyle-	şükr	ŞD/44
eyle-	şerh	CS/163	eyle-	şükr	YE/285
eyle-	şerh	CS/195	eyle-	şükr	YE/339
eyle-	şerh	CS/230	eyle-	şükr	YE/86
eyle-	şerh	CS/84	eyle-	şükr	YZ/191
eyle-	şerh	CS/99	eyle-	şükür	DK/152
eyle-	şerh	G/1091	eyle-	şükürler	DK/151
eyle-	şerh	G/579	eyle-	şümar	NB/65
eyle-	şerh	G/669	eyle-	ta'accüb	G/1047
eyle-	şerh	G/835	eyle-	ta'lfim	CS/219
eyle-	şerh	G/835	eyle-	ta'n	CS/135
eyle-	şerh	KE/43	eyle-	ta'bir	NB/340
eyle-	şerh	NB/142	eyle-	ta'lim	NB/384

eyle-	ta'ne	NB/231	eyle-	te'hîr	M/166
eyle-	tagyir	NB/290	eyle-	te'hîr	NB/340
eyle-	tagyîr	MŞ/11	eyle-	te'sir	NB/144
eyle-	tağyir	NB/340	eyle-	te'sir	YE/204
eyle-	tahammül	ŞD/179	eyle-	tecellî	YZ/195
eyle-	tahmîr	CS/122	eyle-	tecennüb	CS/163
eyle-	tahrîr	CS/122	eyle-	tedbîr	CS/122
eyle-	tahsil	NB/101	eyle-	tedbîr	G/941
eyle-	tahsîl	CS/114	eyle-	tedbîr	NB/339
eyle-	tahsin	NB/321	eyle-	tedbîr	NB/339
eyle-	tahtgâh	G/699	eyle-	tedbîr	YE/210
eyle-	takâzâ	G/1005	eyle-	teemmül	ŞD/179
eyle-	takdîr	YZ/141	eyle-	tefahhus	G/655
eyle-	takrir	G/1089	eyle-	tefahhus	G/663
eyle-	takrir	G/771	eyle-	tefâvüt	NB/133
eyle-	takrir	G/799	eyle-	tefe'ül	CS/127
eyle-	takrîr	G/1053	eyle-	teferrüc	G/627
eyle-	takrîr	G/579	eyle-	teferrüc	ŞD/56
eyle-	takrîr	NB/121	eyle-	teferrüc	YE/85
eyle-	taleb	CS/120	eyle-	tefsir	NB/290
eyle-	taleb	CS/124	eyle-	tekebbürlik	DK/73
eyle-	taleb	CS/22	eyle-	tekebbürlik	M/258
eyle-	taleb	CS/48	eyle-	tekrâr	ŞD/224
eyle-	taleb	NB/157	eyle-	telh	NB/250
eyle-	taleb	NB/190	eyle-	telh	NB/396
eyle-	taleb	NB/299	eyle-	telh	ŞD/77
eyle-	taleb	YE/137	eyle-	temâşa	CS/124
eyle-	tama'	YE/273	eyle-	temâşâ	CS/184
eyle-	tapu	YZ/103	eyle-	temâşâ	CS/201
eyle-	tapu	YZ/221	eyle-	temâşâ	NB/198
eyle-	tarahhum	NB/302	eyle-	temâşâ	NB/57
eyle-	tasvir	NB/254	eyle-	temâşâ	YE/320
eyle-	tavâf	CS/32	eyle-	temâşâyı	CS/120
eyle-	tavâf	NB/360	eyle-	temennâ	CS/124
eyle-	tayy	NB/216	eyle-	terahhum	CS/238
eyle-	tazim	NB/44	eyle-	terahhum	CS/63
eyle-	tazmin	NB/143	eyle-	terâne	ŞD/86
eyle-	te'hîr	NB/290	eyle-	terbiyetler	NB/247
eyle-	te'hîr	CS/122	eyle-	terbiyetler	NB/289

eyle-	terk	CS/147	eyle-	tesbîh	YZ/107
eyle-	terk	CS/181	eyle-	teskîn	CS/42
eyle-	terk	CS/193	eyle-	teslim	YE/68
eyle-	terk	CS/193	eyle-	teslîm	CS/186
eyle-	terk	CS/212	eyle-	teşbîh	CS/128
eyle-	terk	CS/50	eyle-	teşbîh	ŞD/53
eyle-	terk	G/1099	eyle-	tetebbu	NB/135
eyle-	terk	G/769	eyle-	tevakkû	NB/401
eyle-	terk	KE/31	eyle-	tevakku‘	G/629
eyle-	terk	M/141	eyle-	tevakku‘	ŞD/180
eyle-	terk	NB/164	eyle-	tevbe	DK/126
eyle-	terk	NB/177	eyle-	tevbe	M/275
eyle-	terk	NB/193	eyle-	tevbe	YE/337
eyle-	terk	NB/266	eyle-	teveccüh	G/593
eyle-	terk	NB/268	eyle-	tevekkül	ŞD/179
eyle-	terk	NB/287	eyle-	tevellüd	NB/124
eyle-	terk	NB/310	eyle-	tezyîn	CS/171
eyle-	terk	NB/373	eyle-	tîmâr	CS/41
eyle-	terk	NB/399	eyle-	tîmâr	ŞD/224
eyle-	terk	NB/414	eyle-	tîmâr	YE/256
eyle-	terk	NB/51	eyle-	tîmâr	YZ/153
eyle-	terk	ŞD/102	eyle-	tîmâr	YZ/201
eyle-	terk	ŞD/176	eyle-	tîmâr	YZ/201
eyle-	terk	ŞD/234	eyle-	toy	DK/81
eyle-	terk	ŞD/93	eyle-	traş	NB/118
eyle-	terk	YE/102	eyle-	tulû	NB/419
eyle-	terk	YE/122	eyle-	tulû	NB/53
eyle-	terk	YE/129	eyle-	tulû‘	CS/132
eyle-	terk	YE/151	eyle-	tulû‘	CS/194
eyle-	terk	YE/170	eyle-	tulû‘	CS/196
eyle-	terk	YE/230	eyle-	tuş	G/701
eyle-	terk	YE/245	eyle-	tuş	G/815
eyle-	terk	YE/307	eyle-	tuş	G/817
eyle-	terk	CS/177	eyle-	tuş	YE/202
eyle-	terk	CS/50	eyle-	‘ucb	G/837
eyle-	terk	CS/66	eyle-	‘ucb	G/839
eyle-	terk	NB/256	eyle-	‘ucb	G/845
eyle-	terk	NB/315	eyle-	‘ucb	G/845
eyle-	terkin	CS/104	eyle-	‘ucb	G/853

eyle-	‘ucb	G/861	eyle-	yagma	CS/194
eyle-	‘ucb	G/865	eyle-	yagmâ	CS/138
eyle-	‘ucb	G/865	eyle-	yalancılık	YE/108
eyle-	‘ucb	G/869	eyle-	yaragın	G/659
eyle-	‘ucb	G/871	eyle-	yaragın	G/661
eyle-	‘ucb	G/871	eyle-	arak	YZ/129
eyle-	‘ucb	G/873	eyle-	arak	YZ/275
eyle-	‘ucb	G/875	eyle-	yas	YE/70
eyle-	‘ucbı	G/865	eyle-	yavuzluk	YE/113
eyle-	‘ucbı	G/869	eyle-	yemin	NB/440
eyle-	ulûm	NB/56	eyle-	zâr	YE/127
eyle-	va‘de	DK/185	eyle-	zarar	CS/65
eyle-	vade	NB/436	eyle-	zarb	DK/90
eyle-	vakf	NB/361	eyle-	zârlık	DK/209
eyle-	vasf	CS/27	eyle-	zâri	G/885
eyle-	vasf	NB/348	eyle-	zevk	CS/34
eyle-	vasf	NB/39	eyle-	zevk ü safâ	CS/19
eyle-	vasf	NB/40	eyle-	zeyn	CS/191
eyle-	vasf	YZ/145	eyle-	zeyn	CS/204
eyle-	vasf	YZ/247	eyle-	zeyn	NB/239
eyle-	vasf	YZ/247	eyle-	zeyn	NB/263
eyle-	vasiyyet	DK/250	eyle-	zeyn	NB/263
eyle-	vasl	ŞD/174	eyle-	zeyn	NB/263
eyle-	vaz‘	ŞD/46	eyle-	zeyn	NB/263
eyle-	vaz’	NB/53	eyle-	zeyn	NB/263
eyle-	vedâ’	NB/373	eyle-	zeyn	NB/264
eyle-	vefâ	YE/254	eyle-	zeyn	NB/264
eyle-	yad	CS/202	eyle-	zeyn	NB/264
eyle-	yad	CS/82	eyle-	zeyn	NB/291
eyle-	yâd	CS/147	eyle-	zıkr	G/1019
eyle-	yâd	CS/164	eyle-	zıkr	G/1021
eyle-	yâd	CS/236	eyle-	zıkr	G/1025
eyle-	yâd	G/815	eyle-	zıkr	G/1027
eyle-	yâd	G/819	eyle-	zıkr	G/1029
eyle-	yâd	NB/408	eyle-	zıkr	G/1031
eyle-	yâd	NB/408	eyle-	zıkr	G/1035
eyle-	yâd	ŞD/215	eyle-	zıkr	G/1037
eyle-	yâd	ŞD/240	eyle-	zıkr	G/597
eyle-	yâd	CS/68	eyle-	zıkr	G/597

eyle-	zıkr	NB/354	geç-	ömr	ŞD/256
eyle-	zıkr	YE/213	geç-	ömr-i câvidândan	NB/312
eyle-	zıkr	YE/285	geç-	‘ömrüm	G/1099
eyle-	zıkr	YZ/139	geç-	rakibden	NB/168
eyle-	zinâ	M/162	geç-	senden	NB/168
eyle-	ziyâret	KE/31	geç-	şarâb-ı ergavândan	NB/313
eyle-	ziyâret	KE/37	göster-	‘ibret	YE/193
eyle-	ziyâret	YE/340	göster-	bebr-i beyân	NB/97
eyle-	ziyâretin	CS/120	göster-	hoş	M/260
eyle-	zulm	G/569	göster-	könü	NB/59
eyle-	zulm	ŞD/297	göster-	mübtelâ	NB/324
eyle--	âh	CS/218	göster-	nişân	CS/98
eyle-	bahş	CS/19	göster-	pâdişâ	NB/324
eyle-	kabûl	CS/81	göster-	şir-i gurîn	NB/97
eyleme-	âh	CS/92	göster-	tar	DK/230
eyleme-	men‘	CS/229	it-	‘adl	M/309
geç-	andan	NB/168	it-	‘afv	M/160
geç-	andan	G/893	it-	‘afv	M/162
geç-	benden	NB/168	it-	âgâz	CS/33
geç-	cân ü dilden	NB/155	it-	âh	CS/195
geç-	cândan	NB/313	it-	âh	CS/231
geç-	cihândan	CS/217	it-	âh	CS/30
geç-	cihândan	NB/303	it-	âh	CS/30
geç-	dilden	NB/186	it-	âh	CS/42
geç-	goncadan	NB/134	it-	âh	CS/61
geç-	göñülden	G/1077	it-	âh	DK/103
geç-	gururdan	NB/177	it-	âh	DK/219
geç-	hevâdan	ŞD/227	it-	âh	DK/229
geç-	hevâdan	YE/174	it-	âh	G/773
geç-	hevâsından	ŞD/107	it-	âh	G/773
geç-	hevesden	KE/45	it-	âh	G/777
geç-	hevesden	NB/130	it-	âh	G/779
geç-	karârımdan	ŞD/228	it-	âh	G/797
geç-	kayd-ı bedenden	NB/168	it-	âh	KE/41
geç-	kayıddan	YE/272	it-	âh	KE/43
geç-	kefenden	NB/134	it-	âh	KE/44
geç-	kefenden	NB/168	it-	âh	YE/216
geç-	nâtivândan	NB/313	it-	âh	YE/222
geç-	niyâzuñdan	CS/145	it-	âh	YE/79

it-	‘ahd	CS/142	it-	âvâz	CS/96
it-	‘ahd	G/1091	it-	âvâz	YE/226
it-	‘ahd	G/823	it-	‘ayb	CS/215
it-	‘ahd	G/833	it-	‘ayş	CS/152
it-	‘ahd	M/211	it-	‘ayş	CS/48
it-	âheng	CS/141	it-	‘azâb	M/139
it-	âheng	CS/160	it-	‘azâb	M/139
it-	‘amel	M/142	it-	‘azâb	M/141
it-	‘amel	M/147	it-	‘azâb	M/145
it-	‘amel	M/150	it-	‘azâb	M/145
it-	‘amel	M/256	it-	‘azâb	M/148
it-	‘amel	M/273	it-	‘azâb	M/160
it-	‘amel	YE/111	it-	‘azâb	M/198
it-	‘amel	YE/281	it-	‘azâb	M/256
it-	âmîn	CS/68	it-	‘azâb	M/258
it-	arz	NB/157	it-	‘azim	YE/250
it-	‘arz	CS/128	it-	‘azm	CS/157
it-	‘arz	CS/134	it-	‘azm	G/1041
it-	‘arz	CS/15	it-	‘azm	G/1041
it-	‘arz	CS/18	it-	‘azm	KE/22
it-	‘arz	CS/18	it-	‘azm	YE/204
it-	‘arz	CS/183	it-	bahş	CS/152
it-	‘arz	CS/183	it-	bahş	DK/206
it-	‘arz	CS/186	it-	bast	CS/142
it-	‘arz	CS/19	it-	bâzâr	YE/227
it-	‘arz	CS/191	it-	bâzâr	YE/263
it-	‘arz	CS/213	it-	bed-âyîn	CS/68
it-	‘arz	CS/22	it-	beşâret	M/148
it-	‘arz	CS/230	it-	beyân	CS/27
it-	‘arz	CS/242	it-	beyân	G/639
it-	‘arz	CS/244	it-	beyân	M/140
it-	‘arz	CS/39	it-	beyân	M/141
it-	‘arz	CS/47	it-	beyân	M/142
it-	‘arz	CS/52	it-	beyân	M/142
it-	‘arz	CS/61	it-	beyân	M/157
it-	‘arz	CS/70	it-	beyân	M/160
it-	‘arz	YE/187	it-	bezl	NB/123
it-	‘arz	YE/187	it-	buhl	M/141
it-	arzû	M/261	it-	buhûr	CS/104

it-	buhûr	CS/18	it-	çâk	CS/36
it-	buyuruk	DK/117	it-	çâk	CS/37
it-	bühtân	M/153	it-	çâk	CS/94
it-	cân terkin	CS/225	it-	çâk	CS/72
it-	cây	CS/85	it-	çâk çâk	NB/183
it-	cehd	CS/80	it-	çâre	KE/31
it-	cehd	G/1091	it-	çeng	CS/127
it-	cehd	G/661	it-	da'vet	G/1101
it-	cehd	M/142	it-	da'vet	G/847
it-	cehd	M/165	it-	da'vet	M/147
it-	cehd	M/168	it-	da'vet	YE/121
it-	cehd	M/198	it-	dâd	NB/154
it-	cehd	M/263	it-	dâd sarmag	CS/62
it-	cemâ'at	M/205	it-	dâr	CS/222
it-	ceng	YE/206	it-	def'	CS/144
it-	cenk	DK/234	it-	def'	G/733
it-	cenk	DK/83	it-	def'	G/735
it-	cenk	DK/94	it-	def'	M/312
it-	cer	CS/103	it-	delâlet	M/142
it-	cevlân	YE/166	it-	delâlet	M/147
it-	cevlân	YE/204	it-	delâlet	M/150
it-	cevlân	YE/276	it-	delâlet	M/151
it-	cevr	CS/231	it-	delâlet	M/305
it-	cevr	CS/231	it-	der-miyân	CS/149
it-	cevr	CS/66	it-	dervîşlik	YE/232
it-	cevr	CS/81	it-	devâ	CS/37
it-	cevr	NB/250	it-	devâ	CS/37
it-	cezb	M/142	it-	devr	CS/201
it-	cidâl	CS/173	it-	devr	CS/58
it-	cimâ'	M/209	it-	devr	CS/63
it-	cimâ'	M/213	it-	dikkat	CS/110
it-	cûş	CS/47	it-	dikkat	CS/96
it-	cûş	CS/75	it-	dirîg	CS/170
it-	cûş	CS/75	it-	dîvân	CS/203
it-	cünbiş	CS/6	it-	dîvân	CS/31
it-	cürm	CS/204	it-	du'â	CS/159
it-	çâk	CS/168	it-	du'â	KE/39
it-	çâk	CS/173	it-	du'â	M/155
it-	çâk	CS/174	it-	du'â	M/201

it-	du‘â	M/224	it-	fıkr	M/144
it-	du‘âlar	M/261	it-	fıkr	M/155
it-	efgân	CS/40	it-	fıkr	M/157
it-	efsûn	CS/51	it-	fıkr	M/157
it-	el bir	CS/142	it-	fıkr	M/261
it-	emr	M/142	it-	fıkr	M/263
it-	emr	M/147	it-	fıkr	M/314
it-	emr	M/150	it-	gâret-i î mân	CS/51
it-	emr	M/157	it-	gargara	M/168
it-	eser	CS/63	it-	gark	CS/138
it-	eser	M/142	it-	gark	CS/141
it-	eser	NB/151	it-	gark	CS/17
it-	eyülikler	DK/102	it-	gark	CS/182
it-	ezber	M/197	it-	gark	CS/232
it-	fahr	CS/28	it-	gark	CS/27
it-	fahr	NB/45	it-	gark	M/158
it-	fahr	NB/57	it-	gark	YE/197
it-	fahr	YE/102	it-	gazâ	DK/103
it-	fâl	CS/173	it-	gazab	M/158
it-	farz	CS/12	it-	gazab	M/223
it-	farz	CS/219	it-	gerdiş	CS/6
it-	farz	M/139	it-	gılâf	CS/133
it-	fazl	G/903	it-	gıybet	M/162
it-	fazl	M/309	it-	gurûb	CS/226
it-	feryâd	CS/108	it-	gusl	M/213
it-	feryâd	CS/135	it-	gûş	CS/41
it-	feryâd	CS/139	it-	gûş	CS/75
it-	feryâd	CS/240	it-	gûş	NB/58
it-	feryâd	YE/247	it-	gümânı	CS/212
it-	fesâd	M/216	it-	günâh	YE/142
it-	fesâd	M/277	it-	haber	YE/227
it-	fevt	CS/112	it-	hac	M/243
it-	fevt	CS/31	it-	hacâmet	M/241
it-	feyz	CS/128	it-	hacc	KE/31
it-	figan	CS/185	it-	hacc	KE/31
it-	figânı	CS/133	it-	hal	CS/163
it-	fıkr	CS/126	it-	hall	DK/73
it-	fıkr	CS/144	it-	harc	M/235
it-	fıkr	G/1075	it-	hareket	YE/171

it-	hased	CS/44	it-	hutûr	CS/104
it-	hased	YE/225	it-	huzûr	CS/104
it-	hased	M/141	it-	hükm	CS/34
it-	hâsıl	CS/137	it-	hükm	G/1029
it-	hâsıl	CS/176	it-	hükm	G/659
it-	hâsıl	CS/62	it-	hükm	G/667
it-	haşm	G/659	it-	hükm	G/869
it-	haşm	G/667	it-	hükm	G/869
it-	haşm	G/851	it-	hükm	G/869
it-	haşm	G/865	it-	hükm	G/891
it-	hatm	KE/25	it-	hükm	G/911
it-	havf	CS/207	it-	hükm	G/915
it-	hayâl	CS/173	it-	hükm	G/919
it-	hayf	DK/97	it-	hükm	G/931
it-	hayfları	DK/97	it-	hükm	G/931
it-	heves	CS/202	it-	hükm	G/967
it-	heves	M/267	it-	hükm	M/147
it-	heybet	YE/255	it-	hükm	M/154
it-	hıdmet	G/731	it-	hükm	M/165
it-	hıfz	CS/10	it-	hükm	M/237
it-	hıfz	CS/134	it-	hükm	YE/148
it-	hıfz	CS/214	it-	hükm	YE/165
it-	hışm	CS/108	it-	hükm	YE/200
it-	hışm	CS/136	it-	hükm	CS/30
it-	hışm	CS/201	it-	hükmi	M/211
it-	hışm	CS/222	it-	hüküm	YE/80
it-	hışm	CS/44	it-	hüner	KE/24
it-	hışm	CS/69	it-	ısrâr	M/163
it-	hışm	CS/79	it-	‘ıyş	YE/384
it-	hışm	CS/86	it-	‘ibâdet	M/160
it-	hışm	M/155	it-	‘ibâdet	M/164
it-	hıyânet	YE/78	it-	‘ibâdet	M/314
it-	hicret	KE/22	it-	‘ibâdetümüz	M/189
it-	hidmet	CS/94	it-	ibtidâ	CS/150
it-	hidmet	G/645	it-	icrâ	CS/25
it-	hîle	M/230	it-	ihtilâf	M/139
it-	hîle	M/266	it-	ihtilâf	M/145
it-	hisâb	G/1021	it-	ihtilâf	M/165
it-	hisâb	M/148	it-	ihtirâ‘	CS/131

it-	ihtisâr	M/188	it-	isrâf	M/265
it-	ihtisâr	M/281	it-	istigfâr	M/144
it-	ihtiyac	NB/127	it-	istigfâr	M/162
it-	ihtiyâr	CS/141	it-	istihzâ	M/154
it-	ihtiyâr	CS/16	it-	istihzâ	M/154
it-	ihtiyâr	G/663	it-	istinşâk	M/170
it-	ihtiyâr	M/150	it-	iş	DK/124
it-	ihtiyâr	M/197	it-	iş	KE/34
it-	ihtiyâr	YE/111	it-	iş	YE/118
it-	ihtiyât	M/155	it-	işarat	DK/192
it-	ihtiyât	M/173	it-	işâret	KE/38
it-	ihzâr	M/197	it-	işâret	M/143
it-	‘ikâb	M/152	it-	işâret	M/207
it-	ikrâr	M/140	it-	i‘tikâd	M/140
it-	ikrâr	M/149	it-	i‘tikâd	M/146
it-	ikrâr	M/149	it-	i‘tikâd	M/149
it-	ikrâr	M/150	it-	i‘tikâd	M/149
it-	ikrâr	M/188	it-	i‘tikâd	M/149
it-	ikrâr	YE/263	it-	i‘tikâd	M/149
it-	ikrâr	YE/284	it-	i‘tikâd	M/149
it-	ilam	KE/39	it-	i‘tikâd	M/150
it-	ilham	DK/73	it-	i‘tikâd	M/150
it-	iltimâs	CS/165	it-	i‘tikâd	M/150
it-	imâmetlik	M/204	it-	i‘tikâd	M/150
it-	imâmlık	M/191	it-	i‘tikâd	M/150
it-	imâmlık	M/203	it-	i‘tikâd	M/151
it-	imâmlık	M/236	it-	i‘tikâd	M/152
it-	in‘âmlar	M/155	it-	i‘tikâd	M/159
it-	inkâr	CS/24	it-	i‘tikâd	M/160
it-	inkâr	M/154	it-	i‘tikâd	M/160
it-	inkâr	M/154	it-	i‘tikâd	M/211
it-	inkâr	M/163	it-	i‘tikâd	M/236
it-	inkâr	M/216	it-	i‘tikâd	M/311
it-	inkâr	YE/263	it-	i‘tikâf	M/244
it-	insâf	CS/229	it-	ittibâ‘	M/142
it-	işâ	CS/41	it-	ittifâk	M/151
it-	intikâm	M/149	it-	ittifâk	M/152
it-	isgâ	CS/19	it-	ittifâk	M/152
it-	isrâf	M/246	it-	ittifâk	M/152

it-	ittifâk	M/191	it-	kasd	CS/133
it-	ittifâk	M/237	it-	kasd	CS/134
it-	ittifâk	M/272	it-	kasd	CS/153
it-	‘izzet	KE/34	it-	kasd	CS/212
it-	kabul	DK/73	it-	kasd	CS/232
it-	kabûl	CS/167	it-	kasd	CS/49
it-	kabûl	KE/41	it-	kasd	CS/51
it-	kabûl	M/153	it-	kasd	CS/56
it-	kabûl	M/236	it-	kasd	CS/79
it-	kabûl	YE/121	it-	kasd	G/595
it-	kabûl	YE/141	it-	kasd	G/717
it-	kabûl	YE/67	it-	kasd	G/859
it-	kabûl	G/805	it-	kasd	M/166
it-	kabûl	G/809	it-	kasd	M/181
it-	kabûl	G/821	it-	kasd	M/212
it-	kabûl	G/879	it-	kasd	M/241
it-	kâhellik	M/211	it-	kasd	YE/160
it-	kâhellik	M/211	it-	kasd	YE/204
it-	kâhellik	M/263	it-	kasd	YE/215
it-	kahr	G/667	it-	kaşın tırâş	CS/156
it-	kahr	M/155	it-	kat‘	CS/113
it-	kahr	M/158	it-	kat‘	CS/13
it-	kanâ‘at	M/233	it-	kat‘	CS/8
it-	kanâ‘at	YE/175	it-	kat‘-ı zünnâr	CS/113
it-	kanlıġ	NB/381	it-	katl	CS/113
it-	kâr	CS/138	it-	kayd	M/144
it-	kâr	G/929	it-	kayd	M/233
it-	kâr	YE/179	it-	kazab	DK/80
it-	karâr	CS/158	it-	kazab	DK/80
it-	karâr	CS/197	it-	kenâr	CS/189
it-	karâr	CS/217	it-	kesb	KE/26
it-	karâr	CS/38	it-	keşf	CS/14
it-	karâr	NB/55	it-	keşf	CS/155
it-	karâr	YE/136	it-	keşf	CS/213
it-	karâr	YE/212	it-	kıyâm	CS/55
it-	karâr	YE/280	it-	kıyâs	CS/97
it-	karâr	YE/65	it-	kıyâs	KE/23
it-	kargaşa	DK/128	it-	kıyâs	KE/27
it-	kasd	CS/118	it-	kibr	M/141

it-	kifâyet	CS/55	it-	münâcât	M/150
it-	kifâyet	M/164	it-	münâcât	YE/184
it-	kîl ü kâl	CS/173	it-	münîr	CS/183
it-	kovculuk	M/266	it-	müsâreat	NB/48
it-	kullıg	G/647	it-	müşâhede	YE/233
it-	kullık	G/1015	it-	mütâla‘a	M/139
it-	kullık	G/713	it-	mütâla‘a	M/143
it-	kullık	YE/237	it-	nakl	M/154
it-	kullık	YE/262	it-	nakl	M/155
it-	kulluk	M/314	it-	nâliş	G/805
it-	kulluk	YE/166	it-	nâliş	G/807
it-	kûşîş	G/901	it-	nâliş	G/807
it-	kürelık	YE/79	it-	nâliş	G/809
it-	lagv	M/214	it-	nâliş	G/815
it-	lutf	CS/113	it-	nâliş	G/821
it-	lutf	CS/232	it-	nâliş	G/823
it-	lutf	CS/98	it-	nâliş	G/825
it-	lutf	G/667	it-	nâliş	G/831
it-	mahabbet	NB/138	it-	nâliş	G/833
it-	mazmaza	M/170	it-	nâliş	G/861
it-	medh	CS/27	it-	nâliş	G/871
it-	medh	KE/45	it-	nâlişler	CS/19
it-	men	NB/259	it-	nasîhat	M/205
it-	men‘	CS/150	it-	nasîhat	M/261
it-	men‘	M/152	it-	nâz	CS/202
it-	men‘	M/242	it-	nâz	G/1111
it-	mesh	M/170	it-	nazar	CS/53
it-	mesh	M/171	it-	nazar	M/141
it-	meyl	CS/171	it-	nazar	YE/227
it-	meyl	CS/231	it-	nehy	M/141
it-	meyl	G/627	it-	nesh	CS/10
it-	meyl	NB/249	it-	nezr	M/204
it-	midhati	KE/43	it-	nikâh	DK/113
it-	mıhr	CS/156	it-	nisâr	CS/147
it-	misvâk	M/242	it-	nisâr	CS/163
it-	muhâlefet	M/189	it-	nisbet	M/152
it-	muhâlefet	M/294	it-	nisbet	YE/110
it-	mü‘ezzinlik	M/236	it-	niyâz	CS/202
it-	mülâzemet	M/145	it-	niyâz	CS/202

it-	niyâz	G/1111	it-	sa‘y	CS/49
it-	niyâz	NB/389	it-	sabr	CS/155
it-	niyâzı	KE/22	it-	sabr	CS/99
it-	niyyet	M/164	it-	sabr	G/647
it-	niyyet	M/201	it-	sabr	G/675
it-	niyyet	M/206	it-	sabr	G/783
it-	niyyet	YE/163	it-	sabr	G/799
it-	nizâ‘	CS/105	it-	sabr	G/899
it-	nûş	CS/172	it-	sabr	KE/22
it-	nûş	CS/75	it-	sabr	M/290
it-	nûş	CS/79	it-	sabr	M/298
it-	nûş	NB/400	it-	sahâvet	YE/396
it-	nûş	YE/118	it-	salâ	KE/43
it-	nûş	YE/159	it-	salâ	NB/66
it-	ra‘duñ	CS/36	it-	sarf	G/1009
it-	rabt	CS/11	it-	sarf	G/955
it-	ragbet	M/143	it-	sarf	M/161
it-	rahm	CS/136	it-	sarf	M/261
it-	rahm	CS/162	it-	savaş	DK/94
it-	rahm	CS/20	it-	savaş	YE/118
it-	rahm	CS/202	it-	say	M/142
it-	rahm	CS/213	it-	say	M/159
it-	rahm	CS/216	it-	say	M/159
it-	rahm	CS/24	it-	sayd	CS/105
it-	rahm	CS/96	it-	sayd	CS/136
it-	rahmet	KE/26	it-	sayd	CS/173
it-	raks	CS/220	it-	sayd	CS/210
it-	recâsm	CS/118	it-	sâye	CS/115
it-	redd	CS/166	it-	sâz	CS/202
it-	redd	CS/190	it-	sazılık	KE/40
it-	reşk	CS/198	it-	sebak	YE/67
it-	reşk	CS/97	it-	secde	CS/145
it-	revân	NB/210	it-	secde	M/183
it-	rıhlet	CS/8	it-	secde	M/183
it-	ri‘âyet	M/145	it-	secde	M/191
it-	ri‘âyet	M/197	it-	secde	M/198
it-	rivâyet	M/195	it-	secde	M/198
it-	rükû‘ı	M/200	it-	secde	M/199
it-	sa‘y	CS/39	it-	secde	M/201

it-	secde	YE/67	it-	şerh	CS/220
it-	sefer	YE/149	it-	şerh	CS/88
it-	sefer	YE/202	it-	şerh	G/1059
it-	sefer	YE/227	it-	şerh	KE/26
it-	sehv	M/188	it-	şerh	YE/159
it-	sehv	M/199	it-	şerh	YE/189
it-	sehv	M/199	it-	şerh	YE/77
it-	sehv	M/200	it-	şerh	YE/89
it-	sehv	M/210	it-	şerm	CS/159
it-	senâ	M/155	it-	şikâr	CS/147
it-	seyr	CS/128	it-	şikâr	YE/227
it-	seyr	CS/128	it-	şikâyet	CS/177
it-	seyr	CS/136	it-	şikâyet	DK/208
it-	seyr	CS/151	it-	şikâyet	M/291
it-	seyr	CS/20	it-	şübhe	M/209
it-	seyr	CS/221	it-	şükr	CS/35
it-	seyr	CS/61	it-	şükr	G/1011
it-	seyr	G/897	it-	şükr	G/1013
it-	seyr?	M/156	it-	şükr	G/1015
it-	seyrân	G/713	it-	şükr	G/1017
it-	seyrân	YE/204	it-	şükr	G/1035
it-	seyrân	YE/241	it-	şükr	G/1035
it-	sihr	CS/154	it-	şükr	G/1037
it-	siyâset	NB/106	it-	şükr	G/827
it-	söz	YE/132	it-	şükr	G/845
it-	su'âl	CS/189	it-	şükr	KE/21
it-	sulh	M/232	it-	şükr	KE/40
it-	sulh	M/235	it-	şükr	YE/147
it-	sücûd	CS/148	it-	şükr	YE/168
it-	sünnet	M/238	it-	şükür	KE/22
it-	süstlık	M/164	it-	şümâr	YE/227
it-	süstlık	M/165	it-	tâ'at	M/309
it-	süstlık	M/289	it-	ta'bîrini	CS/232
it-	şakk	CS/8	it-	ta'n	CS/10
it-	şeb-revlik	CS/65	it-	ta'n	CS/145
it-	şefâ'at	M/162	it-	ta'n	YE/140
it-	şefâ'at	M/273	it-	tafsîl	M/143
it-	şerh	CS/146	it-	tafsîl	M/144
it-	şerh	CS/156	it-	tafsîl	M/146

it-	tafsîl	M/149	it-	tecellâ	CS/194
it-	tafsîl	M/154	it-	tecellâ	CS/40
it-	tafsîl	M/160	it-	tefahhus	G/1041
it-	tafsîl	M/162	it-	tefâhür	CS/70
it-	tafsîl	M/193	it-	teferrüc	DK/81
it-	tafsîl	M/268	it-	teferrüc	G/1049
it-	tahâret	M/292	it-	teferrüc	KE/34
it-	tahrir	NB/312	it-	tehdîd	M/141
it-	tahrîr	CS/179	it-	tekâsül	M/151
it-	tahrîr	CS/210	it-	tekâsül	M/163
it-	tahsîl	CS/142	it-	tekâsül	M/163
it-	tahsin	NB/97	it-	tekbîr	M/184
it-	tahsîs	M/188	it-	tekbîr	M/217
it-	takdir	M/160	it-	tekebbürlik	M/273
it-	takrîr	CS/26	it-	tekrâr	M/160
it-	taksir	CS/176	it-	telkîn mi	CS/159
it-	taksîrlük	M/289	it-	temettu‘	M/253
it-	taleb	M/261	it-	tenâvül	CS/153
it-	tama‘	YE/173	it-	tenfiz	NB/99
it-	tamaşa	DK/143	it-	terahhum	CS/162
it-	tamaşa	DK/188	it-	terahhum	CS/163
it-	tarh	CS/82	it-	terahhum	CS/172
it-	tasadduk	M/164	it-	terahhum	CS/37
it-	tasarruf	M/142	it-	tercîh	M/231
it-	tasarruf	M/225	it-	terk	CS/154
it-	tasavvur	CS/60	it-	terk	CS/197
it-	tasavvur	M/167	it-	terk	CS/200
it-	tasavvur	M/259	it-	terk	CS/201
it-	tasavvur	M/259	it-	terk	CS/47
it-	tavâf	CS/153	it-	terk	CS/63
it-	tavâf	KE/25	it-	terk	CS/71
it-	tavâf	M/253	it-	terk	CS/72
it-	tavzîh	M/152	it-	terk	CS/72
it-	te‘emmül	M/156	it-	terk	CS/74
it-	te‘vîl	M/153	it-	terk	CS/78
it-	te‘vîl	M/153	it-	terk	G/1095
it-	tebessüm	CS/237	it-	terk	G/1095
it-	tecellâ	CS/19	it-	terk	G/1095
it-	tecellâ	CS/194	it-	terk	G/1095

it-	terk	G/1097	it-	terk	YE/204
it-	terk	G/1097	it-	terk	YE/204
it-	terk	G/1099	it-	terk	YE/206
it-	terk	G/1101	it-	terk	YE/220
it-	terk	G/1101	it-	terk	YE/229
it-	terk	G/1103	it-	terk	YE/264
it-	terk	G/1105	it-	terk	YE/93
it-	terk	G/1105	it-	terk	CS/147
it-	terk	G/1107	it-	terk	CS/192
it-	terk	G/1109	it-	terkin	CS/181
it-	terk	G/1111	it-	tesbih	G/607
it-	terk	G/647	it-	tesbîh	CS/3
it-	terk	G/717	it-	teskîn	CS/68
it-	terk	G/751	it-	teşbih	NB/255
it-	terk	G/751	it-	teşbih	CS/12
it-	terk	G/903	it-	teşbih	CS/155
it-	terk	G/993	it-	teşbih	CS/198
it-	terk	KE/23	it-	teşbih	CS/198
it-	terk	KE/31	it-	teşbih	CS/224
it-	terk	M/139	it-	teşbih	CS/86
it-	terk	M/150	it-	teşbihler	M/261
it-	terk	M/151	it-	teşrif	ŞD/58
it-	terk	M/151	it-	teşvîş	YE/118
it-	terk	M/159	it-	tevakkuf	CS/204
it-	terk	M/196	it-	tevbe	M/153
it-	terk	M/199	it-	tevbe	M/153
it-	terk	M/203	it-	tevbe	M/163
it-	terk	M/205	it-	tevbe	M/267
it-	terk	NB/145	it-	tevecçüh	NB/49
it-	terk	YE/104	it-	tevekkül	M/236
it-	terk	YE/122	it-	tevekkül	M/305
it-	terk	YE/138	it-	tevekkül	M/307
it-	terk	YE/139	it-	tevfik	M/144
it-	terk	YE/155	it-	tîmâr	G/611
it-	terk	YE/161	it-	tîmâr	CS/155
it-	terk	YE/174	it-	tîmâr	CS/157
it-	terk	YE/175	it-	tîmâr	M/159
it-	terk	YE/175	it-	tîmâr	YE/227
it-	terk	YE/193	it-	tîmâr	YE/227

it-	tohinç	DK/123	it-	arak	G/661
it-	tulû	NB/67	it-	arak	YE/88
it-	tulû'	CS/131	it-	yaramazlık	M/187
it-	tulû'	CS/220	it-	yardım	KE/43
it-	'ûd	CS/129	it-	yardım	M/272
it-	ugruluk	M/271	it-	yimek içmek	DK/226
it-	'umre	M/252	it-	yoruyuş	DK/206
it-	ün	YE/76	it-	zabt	CS/11
it-	vâh	YE/216	it-	zabt	M/141
it-	vakf	M/195	it-	zafer	YE/227
it-	vasf	CS/22	it-	zârlık	M/224
it-	vasf	CS/24	it-	zâri	CS/197
it-	vasf	KE/35	it-	zevâl	CS/173
it-	vasf	KE/35	it-	zeyn	CS/14
it-	vasf	M/157	it-	zeyn	CS/14
it-	vasf	YE/152	it-	zeyn	CS/154
it-	vasiyyet	M/211	it-	zeyn	CS/210
it-	vasiyyet	M/215	it-	zeyn	CS/241
it-	vasiyyet	M/242	it-	zeyn	CS/25
it-	vaz'	CS/16	it-	zeyn	CS/69
it-	vefâ	KE/23	it-	zeyn	CS/8
it-	vehm	CS/147	it-	zeyn	CS/8
it-	yad	CS/159	it-	zeyn	CS/9
it-	yâd	CS/174	it-	zeyn	CS/9
it-	yâd	CS/202	it-	zıkr	G/1013
it-	yâd	KE/32	it-	zıkr	G/827
it-	yâd	KE/36	it-	zıkr	M/149
it-	yâd	KE/41	it-	zıkr	M/170
it-	yâd	YE/109	it-	zıkr	M/220
it-	yâd	CS/68	it-	zıkr	M/260
it-	yâd	CS/68	it-	zıkr	YE/159
it-	yâd	G/881	it-	zıkr	YE/168
it-	yağma	DK/243	it-	zıkr	YE/185
it-	yağma	DK/243	it-	zina	M/153
it-	yakınlık	M/168	it-	zinâ	M/211
it-	yakınlık	M/238	it-	ziyâret	KE/22
it-	yakınlık	M/242	it-	ziyâret	YE/163
it-	yakınlık	M/243	it-	ziyâreti	KE/43
it-	yarağ	YE/144	it-	zuhûr	CS/104

it-	zulm	G/863	kıl-	arzû	YE/242
it-	zulm	M/153	kıl-	arzû	YE/242
it-	zulm	M/216	kıl-	ârzû	CS/49
it-	zulmü	NB/154	kıl-	assı	G/611
it-	zühhd	CS/163	kıl-	assı	MŞ/73
it-	zühhd	M/298	kıl-	assı	YE/266
it-	zühre	ŞD/244	kıl-	assı	YE/284
kal-	aa	NB/190	kıl-	atâ	ŞD/40
kıl-	‘aceb	G/659	kıl-	‘atâ	G/557
kıl-	‘afv	YE/262	kıl-	ayş	NB/282
kıl-	‘afv	YZ/259	kıl-	‘ayş	CS/194
kıl-	‘afv	YZ/259	kıl-	‘ayş	CS/32
kıl-	‘afv	YZ/273	kıl-	‘azim	YZ/173
kıl-	âgâz	CS/195	kıl-	azm	ŞD/149
kıl-	âgâz	ŞD/135	kıl-	bahs	CS/57
kıl-	âh	CS/65	kıl-	bâzârumı	YZ/111
kıl-	âh	ŞD/102	kıl-	belâ	YZ/279
kıl-	âh	YZ/101	kıl-	beşâret	G/821
kıl-	âh	YZ/135	kıl-	beşâret	G/823
kıl-	âh	YZ/161	kıl-	beyân	G/755
kıl-	âh	YZ/203	kıl-	bismil	CS/238
kıl-	âh	YZ/243	kıl-	bühtân	M/162
kıl-	âh	YZ/265	kıl-	bühtân	YZ/103
kıl-	âh	YZ/93	kıl-	bürehne	NB/54
kıl-	âhı	YE/163	kıl-	cân	YE/269
kıl-	alkış	G/647	kıl-	cefâ	CS/140
kıl-	alkış	G/647	kıl-	cefâ	ŞD/117
kıl-	âllar	CS/95	kıl-	cefâ	YE/197
kıl-	alplık	G/919	kıl-	cefâ	YE/219
kıl-	‘amel	G/1081	kıl-	cefâlar	CS/77
kıl-	‘amel	M/150	kıl-	cefâlar	CS/81
kıl-	ar	NB/344	kıl-	cefâları bî-had	CS/235
kıl-	ârâm	CS/111	kıl-	cehd	G/643
kıl-	‘arz	ŞD/188	kıl-	cemâlini	ŞD/291
kıl-	‘arz	YZ/257	kıl-	cevelân-ı kerem	CS/25
kıl-	arza	NB/112	kıl-	cevlân	YE/177
kıl-	arza	ŞD/105	kıl-	cevlân	YE/189
kıl-	arzû	YE/242	kıl-	cevr ü cefâ	CS/50
kıl-	arzû	YE/242	kıl-	cevr ü cefâlar	CS/36

kıl-	cezâ	CS/45	kıl-	du'â	G/857
kıl-	cilve	NB/196	kıl-	du'â	G/857
kıl-	cimâ'	MŞ/119	kıl-	du'â	G/859
kıl-	cömerdlik	YZ/271	kıl-	du'â	G/861
kıl-	cum'a	M/214	kıl-	du'â	YZ/103
kıl-	cum'a	M/214	kıl-	du'â	YZ/125
kıl-	cüş	G/917	kıl-	du'â	YZ/135
kıl-	cüş	ŞD/234	kıl-	du'â	YZ/135
kıl-	cüş	YE/207	kıl-	du'â	YZ/175
kıl-	çâre	CS/98	kıl-	du'â	YZ/175
kıl-	çâre	YZ/143	kıl-	du'â	YZ/233
kıl-	da'vet	G/1099	kıl-	du'â	YZ/249
kıl-	da'vet	G/729	kıl-	du'â	YZ/285
kıl-	da'vet	G/733	kıl-	du'â	YZ/97
kıl-	da'vet	YE/118	kıl-	du'âlar	YE/99
kıl-	da'vet	YZ/279	kıl-	egrilik	YZ/235
kıl-	def'	CS/135	kıl-	emir	YZ/183
kıl-	def'	ŞD/277	kıl-	emr	KE/42
kıl-	def'	NB/303	kıl-	endîşe	YZ/121
kıl-	dem	ŞD/33	kıl-	erzânî	G/557
kıl-	dermân	NB/346	kıl-	eser	CS/37
kıl-	dermân	YE/286	kıl-	eser	G/857
kıl-	devâ	CS/35	kıl-	eser	G/929
kıl-	dirîg	CS/203	kıl-	eser	ŞD/67
kıl-	dirîg	CS/52	kıl-	ezber	NB/80
kıl-	dirîg	G/743	kıl-	ez-ber	CS/103
kıl-	dirîg	G/743	kıl-	fâyide	MŞ/109
kıl-	dostlık	G/815	kıl-	fedâ	ŞD/89
kıl-	du'â	CS/46	kıl-	feryâd	CS/121
kıl-	du'â	CS/68	kıl-	feryâd	ŞD/163
kıl-	du'â	DK/121	kıl-	feryâd	ŞD/228
kıl-	du'â	DK/177	kıl-	feryâd	YE/391
kıl-	du'â	DK/184	kıl-	feryâd	CS/63
kıl-	du'â	DK/198	kıl-	feryâdı	ŞD/80
kıl-	du'â	DK/206	kıl-	figân	G/857
kıl-	du'â	DK/243	kıl-	figân u nâle	CS/169
kıl-	du'â	DK/251	kıl-	fitne	YZ/151
kıl-	du'â	G/1083	kıl-	fitne	YZ/157
kıl-	du'â	G/737	kıl-	fitne	YZ/87

kıl-	galat	CS/239	kıl-	hazer	CS/222
kıl-	galat	CS/76	kıl-	hazer	CS/65
kıl-	gamze	NB/179	kıl-	hazer	G/663
kıl-	gamze	NB/303	kıl-	hazer	NB/176
kıl-	gavga	DK/236	kıl-	hazer	NB/229
kıl-	gavgâ	CS/24	kıl-	hazer	NB/321
kıl-	gavgâ	CS/44	kıl-	hazer	ŞD/137
kıl-	gavgâ	CS/79	kıl-	hazer	ŞD/147
kıl-	gerdân	G/993	kıl-	hazer	ŞD/88
kıl-	gıybet	YZ/159	kıl-	hazer	YE/109
kıl-	gile	G/1107	kıl-	heves	CS/121
kıl-	giley	YZ/279	kıl-	heves	CS/150
kıl-	göriş	YZ/273	kıl-	heves	NB/434
kıl-	gurûr	ŞD/35	kıl-	hıdmet	G/647
kıl-	güm	ŞD/83	kıl-	hıdmet	G/731
kıl-	güstâhlık	NB/171	kıl-	hıdmet	YE/215
kıl-	güzer	CS/157	kıl-	hicaz	KE/43
kıl-	güzer	CS/199	kıl-	hile	YZ/237
kıl-	güzer	CS/215	kıl-	himâyeti	CS/38
kıl-	güzer	ŞD/147	kıl-	hitâb	G/557
kıl-	güzer	ŞD/150	kıl-	hitâb	G/803
kıl-	güzer	ŞD/189	kıl-	hitâb	G/809
kıl-	güzer	ŞD/226	kıl-	hitâb	G/819
kıl-	güzer	ŞD/233	kıl-	hitâb	G/831
kıl-	güzer	ŞD/88	kıl-	hitâb	YE/92
kıl-	halvet	G/595	kıl-	hükm	NB/98
kıl-	hamle	ŞD/162	kıl-	hükmin	G/667
kıl-	hamle	YE/174	kıl-	‘ibâdet	M/147
kıl-	hamle	YZ/247	kıl-	‘ibâdet	YE/148
kıl-	hareket	G/1067	kıl-	icrâ	CS/24
kıl-	hareket	ŞD/123	kıl-	ihtiyar	NB/316
kıl-	hâsıl	YZ/195	kıl-	ihtiyâr	G/1115
kıl-	hâsiyyet	ŞD/76	kıl-	ihtiyâr	M/190
kıl-	hasreti	KE/43	kıl-	ihtiyâr	ŞD/175
kıl-	hatâ	YE/158	kıl-	ihtiyâr	ŞD/78
kıl-	hatâ	YE/216	kıl-	ihyâ	ŞD/169
kıl-	havâle	CS/241	kıl-	ihyâ	ŞD/79
kıl-	havf	NB/245	kıl-	ilkâ	CS/22
kıl-	haz	NB/267	kıl-	iltifât	CS/135

kıl-	imâret	ŞD/147	kıl-	kabûl	YZ/261
kıl-	imzâ	CS/23	kıl-	kabûl	YZ/269
kıl-	inâyet	ŞD/175	kıl-	kabûl	G/1109
kıl-	‘inâyet	CS/55	kıl-	kabûl	G/1117
kıl-	‘inâyet	CS/75	kıl-	kabûl	G/565
kıl-	‘inâyet	M/185	kıl-	kabûl	G/645
kıl-	‘inâyet	CS/4	kıl-	kabûl	G/659
kıl-	‘inâyeti	KE/42	kıl-	kabûl	G/769
kıl-	inşâ	CS/22	kıl-	kabûl	G/789
kıl-	inşâ	ŞD/238	kıl-	kabûl	G/807
kıl-	i‘râz	CS/128	kıl-	kabûl	G/813
kıl-	‘irfân	G/897	kıl-	kabûl	G/817
kıl-	irsâl	ŞD/34	kıl-	kabûl	G/829
kıl-	isâr	CS/156	kıl-	kabûl	G/837
kıl-	îsâr	CS/81	kıl-	kabûl	G/859
kıl-	isti‘cal	ŞD/35	kıl-	kabûl	G/899
kıl-	istidlâl	ŞD/31	kıl-	kadem	NB/286
kıl-	iş	G/575	kıl-	kadem-rence	NB/105
kıl-	iş	G/653	kıl-	kahr	ŞD/81
kıl-	iş	G/719	kıl-	kahrı	G/783
kıl-	işarat	DK/195	kıl-	kâmet ile kıyâm	ŞD/210
kıl-	işâretler	CS/201	kıl-	kanâ‘at	CS/118
kıl-	işler	YZ/199	kıl-	kanâ‘at	CS/165
kıl-	işret	G/1069	kıl-	kanâ‘at	YE/193
kıl-	işret	NB/53	kıl-	kâr	CS/233
kıl-	itâb	ŞD/60	kıl-	kâr	DK/210
kıl-	i‘tîbar	CS/31	kıl-	karâr	CS/48
kıl-	i‘timad	NB/172	kıl-	karâr	CS/80
kıl-	ittisâller	ŞD/89	kıl-	karâr	G/815
kıl-	izzet	ŞD/51	kıl-	karâr	NB/299
kıl-	kâbîn	YZ/203	kıl-	karâr	ŞD/148
kıl-	kabûl	M/186	kıl-	karâr	ŞD/210
kıl-	kabûl	M/237	kıl-	karâr	YE/110
kıl-	kabûl	YZ/113	kıl-	karâr	YE/146
kıl-	kabûl	YZ/125	kıl-	karâr	YE/189
kıl-	kabûl	YZ/183	kıl-	karâr	YE/200
kıl-	kabûl	YZ/191	kıl-	karâr	YE/215
kıl-	kabûl	YZ/191	kıl-	karâr	YE/304
kıl-	kabûl	YZ/249	kıl-	karârı	ŞD/187

kıl-	kasd	CS/51	kıl-	la'net	DK/224
kıl-	kasd	G/861	kıl-	mahv	NB/413
kıl-	kasd	ŞD/253	kıl-	me'vâ	CS/78
kıl-	kasd	YZ/153	kıl-	meded	CS/116
kıl-	kasd-ı bismil	CS/165	kıl-	meded	ŞD/180
kıl-	kat	CS/11	kıl-	meded	ŞD/209
kıl-	kat	NB/63	kıl-	meded	YZ/209
kıl-	kat'	CS/131	kıl-	meded	YZ/93
kıl-	kat'	CS/132	kıl-	medh ü zem	ŞD/57
kıl-	kavî	M/142	kıl-	merhamet	NB/308
kıl-	kazâ	M/193	kıl-	meyl	CS/78
kıl-	kazâ	ŞD/28	kıl-	meyl	NB/439
kıl-	kerâmet	M/161	kıl-	meyl	YE/90
kıl-	kerem	CS/111	kıl-	meyl seyl	ŞD/75
kıl-	kerem	CS/157	kıl-	minnet	CS/71
kıl-	kerem	CS/164	kıl-	mu'cizât	YZ/137
kıl-	kerem	CS/177	kıl-	mu'cize	M/161
kıl-	kerem	CS/186	kıl-	mukterîn	ŞD/75
kıl-	kerem	CS/193	kıl-	müdüara	DK/240
kıl-	kerem	CS/229	kıl-	müdârâ	CS/21
kıl-	kerem	CS/29	kıl-	mütâla'a	M/141
kıl-	kerem	G/607	kıl-	mütâla'a	M/154
kıl-	kerem	G/829	kıl-	mütâla'a	M/154
kıl-	kerem	M/150	kıl-	nâfile	M/193
kıl-	kerem	M/162	kıl-	nâle	NB/258
kıl-	kerem	ŞD/204	kıl-	nâle	ŞD/92
kıl-	kerem	YE/204	kıl-	nâle vü âh	CS/155
kıl-	keşf	CS/213	kıl-	nâle vü zâri	NB/261
kıl-	kıyâm	ŞD/266	kıl-	nâleler	CS/225
kıl-	kıyâs	CS/119	kıl-	nâleyi	ŞD/296
kıl-	kibir	YE/272	kıl-	namaz	DK/152
kıl-	kîl ü kâllar	CS/96	kıl-	namaz	DK/160
kıl-	kul	G/911	kıl-	namaz	DK/194
kıl-	kullığı	YZ/117	kıl-	namaz	DK/75
kıl-	kullık	G/1099	kıl-	namaz	KE/22
kıl-	kullık	M/185	kıl-	namaz	KE/31
kıl-	kulluk	YZ/235	kıl-	namaz	KE/38
kıl-	kulluk	YZ/237	kıl-	namaz	KE/39
kıl-	kuvvet	G/913	kıl-	namaz	KE/39

kıl-	namaz	NB/45	kıl-	nazar	G/913
kıl-	namâz	CS/112	kıl-	nazar	G/919
kıl-	namâz	KE/28	kıl-	nazar	G/953
kıl-	namâz	KE/28	kıl-	nazar	G/961
kıl-	namâz	KE/29	kıl-	nazar	G/991
kıl-	namâz	KE/34	kıl-	nazar	KE/31
kıl-	namâz	KE/42	kıl-	nazar	KE/35
kıl-	namâz	M/150	kıl-	nazar	M/156
kıl-	namâz	M/152	kıl-	nazar	M/157
kıl-	namâz	M/162	kıl-	nazar	NB/100
kıl-	namâz	M/193	kıl-	nazar	NB/308
kıl-	namâz	YE/131	kıl-	nazar	NB/347
kıl-	namâz	YE/137	kıl-	nazar	NB/347
kıl-	namâz	YE/137	kıl-	nazar	NB/358
kıl-	namâz	YE/156	kıl-	nazar	NB/381
kıl-	namâz	YE/157	kıl-	nazar	NB/384
kıl-	namazı	NB/434	kıl-	nazar	NB/397
kıl-	namâzı	M/143	kıl-	nazar	NB/57
kıl-	namâzı	M/197	kıl-	nazar	ŞD/106
kıl-	namâzı	M/204	kıl-	nazar	ŞD/149
kıl-	namâzı	YE/123	kıl-	nazar	ŞD/150
kıl-	namâzın	M/180	kıl-	nazar	ŞD/176
kıl-	namâzın	M/193	kıl-	nazar	ŞD/46
kıl-	namâzın	M/214	kıl-	nazar	ŞD/49
kıl-	namâzın	NB/280	kıl-	nazar	ŞD/76
kıl-	namâzın	YZ/283	kıl-	nazar	ŞD/76
kıl-	nasîhat	ŞD/177	kıl-	nazar	ŞD/88
kıl-	nâtıkâ-i nutkı	CS/22	kıl-	nazar	ŞD/97
kıl-	nâz u niyâz	G/823	kıl-	nazar	YE/116
kıl-	nazar	CS/116	kıl-	nazar	YE/149
kıl-	nazar	CS/183	kıl-	nazar	YE/197
kıl-	nazar	CS/198	kıl-	nazar	YE/239
kıl-	nazar	CS/212	kıl-	nazar	YE/249
kıl-	nazar	CS/86	kıl-	nazar	YE/271
kıl-	nazar	CS/89	kıl-	nazar	YE/83
kıl-	nazar	G/1049	kıl-	nazar	YE/84
kıl-	nazar	G/1089	kıl-	nazar	ŞD/32
kıl-	nazar	G/795	kıl-	neler	ŞD/144
kıl-	nazar	G/811	kıl-	nevâ	NB/87

kıl-	nezâre	NB/104	kıl-	rek‘atı	M/212
kıl-	nisâr	CS/219	kıl-	renc	NB/151
kıl-	nisâr	CS/73	kıl-	revâ	G/1033
kıl-	nisâr	G/1013	kıl-	revâ	G/859
kıl-	nisâr	NB/60	kıl-	revâ	YZ/201
kıl-	nisâr	ŞD/142	kıl-	rivâyet	CS/75
kıl-	nisâr	ŞD/207	kıl-	rivâyet	M/221
kıl-	nisâr	ŞD/89	kıl-	rivler	NB/317
kıl-	nisâr	ŞD/92	kıl-	riyâ	G/647
kıl-	niyaz	KE/25	kıl-	riyâ	YE/181
kıl-	niyâz	G/821	kıl-	sabır	YZ/229
kıl-	niyâz	ŞD/93	kıl-	sabr	NB/303
kıl-	niyyet	M/201	kıl-	sabr	YZ/153
kıl-	nûş	CS/73	kıl-	saddak	G/545
kıl-	nûş	G/853	kıl-	sâf	NB/421
kıl-	nûş	ŞD/143	kıl-	safâ	ŞD/188
kıl-	nûş	ŞD/234	kıl-	savaş	NB/338
kıl-	nutk-ı Mesîhâ’yı	CS/120	kıl-	secde	CS/240
kıl-	nüzûl	G/561	kıl-	secde	G/843
kıl-	peydâ	CS/18	kıl-	secde	G/843
kıl-	ragbet	G/621	kıl-	secde	G/843
kıl-	ragbet	YZ/221	kıl-	secde	ŞD/153
kıl-	rahm	CS/137	kıl-	secde	ŞD/196
kıl-	rahm	CS/45	kıl-	secde	YZ/121
kıl-	rahm	CS/56	kıl-	secde	YZ/137
kıl-	rahm	NB/160	kıl-	secde	YZ/171
kıl-	rahm	NB/204	kıl-	secde	YZ/175
kıl-	rahm	NB/433	kıl-	secde	YZ/177
kıl-	rahmet	KE/32	kıl-	secde	YZ/197
kıl-	rahmet	YZ/151	kıl-	secde	YZ/245
kıl-	rahmet	YZ/191	kıl-	secde	YZ/85
kıl-	rahmet ü gazâb	ŞD/36	kıl-	secde	YZ/99
kıl-	rakam	CS/170	kıl-	secdeler	ŞD/119
kıl-	rakam	NB/282	kıl-	sefer	CS/98
kıl-	râst	CS/229	kıl-	sefer	G/609
kıl-	ray	G/685	kıl-	sefer	YE/109
kıl-	rây	G/687	kıl-	sefer	YE/136
kıl-	red	CS/62	kıl-	sefer	YE/252
kıl-	rehâ	CS/98	kıl-	sefer ‘azmin	CS/157

kıl-	selâm	YZ/163	kıl-	şikâyet	CS/206
kıl-	selâm	YZ/163	kıl-	şikâyet	CS/55
kıl-	selâm	YZ/165	kıl-	şikâyet	NB/144
kıl-	selâm	YZ/173	kıl-	şitâb	G/675
kıl-	selâm	YZ/187	kıl-	şitâb	G/675
kıl-	selâm	YZ/217	kıl-	şitâb	G/677
kıl-	selâm	YZ/275	kıl-	şitâb	G/679
kıl-	senâ	G/851	kıl-	şûrîde	CS/221
kıl-	senâ	G/865	kıl-	şükr	CS/32
kıl-	senâ	ŞD/88	kıl-	şükr	G/867
kıl-	senâsım	CS/14	kıl-	şükr	KE/25
kıl-	seyran	G/637	kıl-	şükr	KE/40
kıl-	seyrân	G/635	kıl-	şükr	ŞD/222
kıl-	seyrân	G/831	kıl-	şükr	ŞD/59
kıl-	seyrân	YE/201	kıl-	şükr	YZ/259
kıl-	seyrân	YE/94	kıl-	şükr	YZ/267
kıl-	seyrin	CS/108	kıl-	şükr	YZ/269
kıl-	su'âl	ŞD/99	kıl-	şükr	YZ/271
kıl-	su'âl	G/897	kıl-	şükr	YZ/273
kıl-	suç	YZ/115	kıl-	şükr	YZ/83
kıl-	suç	YZ/83	kıl-	şükr	YZ/83
kıl-	suç	YZ/83	kıl-	şükr ü sipâsı	ŞD/44
kıl-	suçı	YZ/165	kıl-	şükür	DK/177
kıl-	sücûd	CS/62	kıl-	şükür	DK/180
kıl-	sücûd	G/689	kıl-	şükür	G/819
kıl-	sücûd	G/843	kıl-	şükür	YE/68
kıl-	sücûd	G/931	kıl-	şükürler	DK/206
kıl-	sücûd	G/997	kıl-	ta'accüb	G/1053
kıl-	sücûd	YE/274	kıl-	ta'accüb	G/1057
kıl-	sükût	ŞD/248	kıl-	ta'allüb	G/1101
kıl-	şâdılık	ŞD/262	kıl-	tâ'at	G/595
kıl-	şak	CS/140	kıl-	tâ'at	G/843
kıl-	şefâ'at	YZ/285	kıl-	tâ'at	YE/116
kıl-	şefâ'atın	YZ/285	kıl-	tâ'at	YE/125
kıl-	şefaât	YZ/187	kıl-	tâ'at	YE/170
kıl-	şefekat	YZ/269	kıl-	tâ'at	YE/173
kıl-	şefkat	G/789	kıl-	tâ'at	YE/75
kıl-	şehâ	ŞD/292	kıl-	tâ'at	YE/75
kıl-	şeh-mât	CS/182	kıl-	tâ'at	YE/78

kıl-	tâ'atun	YE/203	kıl-	tebessüm	ŞD/164
kıl-	tâ'atümüz	YE/141	kıl-	tecellî	CS/172
kıl-	ta'biye	ŞD/71	kıl-	tecellî	CS/19
kıl-	ta'lîm	YE/281	kıl-	tecellî	CS/198
kıl-	taat	YE/158	kıl-	tecellî	ŞD/108
kıl-	tahsîl	YE/147	kıl-	tecellî	YE/176
kıl-	tahsîl	YE/181	kıl-	tecribe	CS/20
kıl-	tak	YE/81	kıl-	tecribe	CS/203
kıl-	taleb	CS/174	kıl-	tedbîr	CS/123
kıl-	taleb	CS/234	kıl-	tedbîr	ŞD/44
kıl-	taleb	CS/91	kıl-	tedbîr	YZ/233
kıl-	taleb	G/737	kıl-	tedbîr	G/687
kıl-	taleb	G/819	kıl-	tefe'ül	CS/198
kıl-	taleb	G/967	kıl-	teferrüc	ŞD/171
kıl-	taleb	YZ/131	kıl-	teferrüc	YE/292
kıl-	taleb	YZ/133	kıl-	tekvîn	ŞD/75
kıl-	taleb	YZ/205	kıl-	tekye	G/735
kıl-	Ta'ñrılık	G/911	kıl-	tekye	YE/220
kıl-	tapu	CS/34	kıl-	temannâ	CS/44
kıl-	tapu	G/847	kıl-	temâşâ	CS/152
kıl-	tapu	NB/376	kıl-	temâşâ	CS/154
kıl-	tapu	YE/167	kıl-	temâşâ	CS/21
kıl-	tapu	YE/185	kıl-	temâşâ	CS/44
kıl-	tapu	YE/197	kıl-	temâşâ	NB/162
kıl-	tapu	YZ/117	kıl-	temâşâ	NB/296
kıl-	tapu	YZ/119	kıl-	temâşâ	NB/49
kıl-	tapu	YZ/179	kıl-	temennâ	G/769
kıl-	tapu	YZ/205	kıl-	temennâ	NB/386
kıl-	tapu	YZ/241	kıl-	terahhum	CS/22
kıl-	tapu	YZ/251	kıl-	terahhum	NB/345
kıl-	tapu	YZ/251	kıl-	terahhum	NB/425
kıl-	târâc	CS/58	kıl-	tercîh	CS/60
kıl-	tasarruf	G/1049	kıl-	terennüm	CS/164
kıl-	tavâf	ŞD/190	kıl-	terk	ŞD/293
kıl-	tazallüm	CS/163	kıl-	terk	ŞD/83
kıl-	te'sîr	CS/98	kıl-	terk	CS/241
kıl-	tebessüm	CS/152	kıl-	tesbîh	M/147
kıl-	tebessüm	CS/209	kıl-	tesellâ	CS/21
kıl-	tebessüm	CS/240	kıl-	teskin	ŞD/197

kıl-	teslîm	ŞD/111	kıl-	vasfî	ŞD/31
kıl-	teslîm	ŞD/266	kıl-	vefa	YE/371
kıl-	teşbîh	CS/59	kıl-	vefâ	CS/125
kıl-	teşbîh	ŞD/83	kıl-	vefâ	CS/46
kıl-	tetavvu‘	M/204	kıl-	vefâ	CS/57
kıl-	tetavvu‘	M/204	kıl-	vefâ	G/1101
kıl-	tevbe	G/575	kıl-	vefâ	G/641
kıl-	tevbe	G/591	kıl-	vefâ	G/671
kıl-	tevbe	G/621	kıl-	vefâ	G/733
kıl-	tevbe	KE/43	kıl-	vefâ	G/817
kıl-	tevbe	M/211	kıl-	vefâ	G/945
kıl-	tevbe	YE/116	kıl-	vefâ	NB/222
kıl-	tevbe	YZ/115	kıl-	vefâ	NB/314
kıl-	tevbe	YZ/121	kıl-	vefâ	NB/336
kıl-	tevbe	YZ/121	kıl-	vefâ	ŞD/182
kıl-	tevbe	YZ/151	kıl-	vefâ	ŞD/186
kıl-	tevbe	YZ/153	kıl-	vefâ	YE/80
kıl-	tevbe	YZ/155	kıl-	yad	YE/92
kıl-	tevbe	YZ/157	kıl-	yâd	ŞD/277
kıl-	tevbe	YZ/157	kıl-	yagma	CS/20
kıl-	tevbe	YZ/163	kıl-	yagma	CS/78
kıl-	tevbe	YZ/169	kıl-	yagma	G/1025
kıl-	tevbe	YZ/169	kıl-	yagma	G/929
kıl-	tevbe	YZ/197	kıl-	yagma	M/263
kıl-	tevbe	YZ/197	kıl-	arak	G/1097
kıl-	tevbe	YZ/199	kıl-	arak	YE/174
kıl-	tevbe	YZ/201	kıl-	arak	YZ/209
kıl-	tevbe	YZ/89	kıl-	yavuzluk	YZ/155
kıl-	tevbe	YZ/95	kıl-	yavuzluk	YZ/235
kıl-	teveccüh	YE/115	kıl-	zahmet	KE/32
kıl-	tevehhüm	CS/164	kıl-	zahmetler	ŞD/156
kıl-	timâr	G/613	kıl-	zâr	ŞD/186
kıl-	timâr	NB/84	kıl-	zârı	G/805
kıl-	tîmâr	G/611	kıl-	zârı	YE/134
kıl-	ugrılık	YZ/235	kıl-	zârı	YE/174
kıl-	umac	CS/58	kıl-	zârı	YE/79
kıl-	umurun	NB/87	kıl-	zârılık	DK/108
kıl-	uzlet	ŞD/93	kıl-	zârılık	DK/130
kıl-	vasf	YZ/249	kıl-	zârılık	DK/210

kıl-	zârımı	ŞD/220	kıl-	zârî	YZ/279
kıl-	zârî	G/799	kıl-	zârî	YZ/283
kıl-	zârî	G/809	kıl-	zârî vü efgân	CS/212
kıl-	zârî	G/849	kıl-	zârlıklar	ŞD/163
kıl-	zârî	G/903	kıl-	zinâ	YE/131
kıl-	zârî	NB/213	kıl-	zinâ	YZ/155
kıl-	zârî	YE/126	kıl-	ziyâret	KE/25
kıl-	zârî	YE/247	kıl-	ziyâret	KE/37
kıl-	zârî	CS/213	kıl-	ziyâret	KE/37
kıl-	zârî	G/775	kıl-	ziyâret	KE/38
kıl-	zârî	G/811	kıl-	zühd	YE/75
kıl-	zârî	M/150	kıl-	zühd ü tâ'at	YE/134
kıl-	zârî	YZ/113	kılma-	du'â	CS/37
kıl-	zârî	YZ/149	kılma-	nazar	CS/230
kıl-	zârî	YZ/201	kılma-	nazar	CS/97
kıl-	zârî	YZ/215	kılma-	nefrîn	CS/56
kıl-	zârî	YZ/215	vir-	fidye	M/211
kıl-	zârî	YZ/215	vir-	fidye	M/242
kıl-	zârî	YZ/243	vir-	ödünc	M/225
kıl-	zârî	YZ/257	vir-	tekebbür	YE/298
kıl-	zârî	YZ/257			

Dizin 2 Yan anlam + temel anlam ilişkisi

ac-	orucun	M/180	al-	alkış	G/639
aç-	fâl	CS/96	al-	alkış	G/641
aç-	fâl	NB/223	al-	alkış	G/643
aç-	il	G/763	al-	alkış	G/647
aç-	iller	G/615	al-	alkışı	G/639
aç-	râz	G/571	al-	alkışın	G/643
aç-	râzı	G/747	al-	alkışın	G/645
aç-	râzı	YZ/199	al-	ârâyış	CS/18
aç-	râzı	YZ/209	al-	behre	G/607
aç-	râzın	G/571	al-	belâları	CS/37
aç-	râzın	NB/216	al-	biglik	DK/98
aç-	râzını	G/681	al-	buşu	YE/380
aç-	sırr	G/569	al-	cevâb	G/689
aç-	söz	NB/158	al-	cevâb	NB/132
aç-	söz	YZ/201	al-	cevâbın	NB/268
açıl-	kurb-ı visâl	G/707	al-	dâd	G/1045
açıl-	kurb-ı visâl	G/707	al-	dâd	G/545
açıl-	küfr	NB/74	al-	dâd	NB/327
açıl-	leyl-i zulmâni	NB/113	al-	derd	ŞD/98
açıl-	mes'ele-i nâz	NB/228	al-	derdüñ	CS/71
açıl-	râz	NB/228	al-	dermân	NB/174
açıl-	söz	NB/305	al-	destûr	G/657
açıl-	söz	NB/339	al-	dîn	ŞD/196
al-	abdest	DK/152	al-	diriğ	NB/174
al-	abdest	DK/160	al-	eser	CS/228
al-	abdest	DK/172	al-	eser	CS/85
al-	abdest	DK/175	al-	fâyide	G/895
al-	abdest	DK/194	al-	feyz	NB/56
al-	abdest	M/168	al-	fıkri	ŞD/188
al-	abdest	M/169	al-	haber	G/583
al-	abdest	M/169	al-	haber	G/627
al-	abdest	M/218	al-	haber	NB/224
al-	abdest	M/242	al-	haberim	NB/339
al-	âhımı	NB/322	al-	haberın	DK/165
al-	âhum	CS/157	al-	haberın	NB/294
al-	'akl	ŞD/196	al-	haberın	NB/362
al-	alkış	G/639	al-	haberlerin	NB/246

al-	hâlet	CS/108	al-	öğüt	G/1059
al-	haz	NB/267	al-	öğün	YE/116
al-	haz	NB/267	al-	öğüt	DK/74
al-	hazz	G/637	al-	öğüt	YE/116
al-	hazz	G/679	al-	ölüm	YE/203
al-	heybet	KE/34	al-	pend	NB/307
al-	hisâb	NB/132	al-	perveriş	G/755
al-	hisse	CS/36	al-	selâm	YZ/263
al-	‘ibret	DK/207	al-	selâmın	G/791
al-	‘ibret	G/959	al-	sıhhat	ŞD/79
al-	‘ibret	G/979	al-	sovuk	DK/148
al-	‘ibret	G/995	al-	söz	NB/148
al-	‘ibret	ŞD/55	al-	sözini	G/685
al-	ikrâr	CS/95	al-	sözümüz	DK/84
al-	imân	NB/175	al-	sözünü	G/689
al-	imân	NB/242	al-	tahâret	M/169
al-	intikâm	M/149	al-	tahâret	M/242
al-	karârın	NB/175	al-	terbiyet	CS/25
al-	karârın	NB/242	al-	teyemmüm	M/173
al-	karârımı	CS/89	al-	teyemmüm	M/173
al-	lezzet	CS/106	al-	uyhı	DK/234
al-	lezzet	G/627	al-	uyhu	DK/231
al-	lezzet	M/268	al-	uyhu	DK/88
al-	lezzet	M/285	al-	yâd	NB/173
al-	lezzet	M/286	al-	zevk	G/619
al-	lezzetleri	G/627	al-	zevkin	ŞD/84
al-	ma‘nî	G/1013	al-	ziyâ	NB/297
al-	ma‘nîsin	G/1029	at-	hadeng	ŞD/87
al-	masharalığa	M/187	at-	küfrini	YE/176
al-	mecâli	ŞD/108	at-	nişân	NB/99
al-	menzil	YE/130	at-	oh	DK/142
al-	murâd	NB/258	at-	oh	DK/142
al-	münevverlik	NB/297	at-	oh	DK/153
al-	nâle vü efgân	NB/174	at-	oh	DK/156
al-	nasîb	YE/239	at-	oh	DK/156
al-	nasîb	CS/155	at-	ok	G/825
al-	nasîhatın	M/279	at-	ok	ŞD/80
al-	nişân	NB/98	at-	ok	YZ/99
al-	nûr	CS/106	at-	sıhhat	NB/109

at-	taş	M/253	bil-	âh-ı seher-gâh	NB/178
bağışla-	cân	CS/69	bil-	âsân	ŞD/206
bağışla-	dermân	CS/69	bil-	ayru	G/973
bağışla-	îmân	CS/69	bil-	belâ	CS/153
bağışla-	kemâl	CS/4	bil-	belâ	NB/189
bağışla-	kurbân	CS/69	bil-	bir	CS/35
bağışla-	cân	NB/116	bil-	bî-zevk ü hod	ŞD/234
bağışla-	cân	NB/300	bil-	büt	NB/221
bağışla-	cân	NB/374	bil-	câh	CS/90
bağışla-	cân	ŞD/225	bil-	cân	NB/312
bağışla-	canlar	NB/204	bil-	cân	G/921
bağışla-	kuvvet	ŞD/191	bil-	diken	ŞD/291
bat-	günâha	YE/238	bil-	du'â	CS/153
bat-	ni'mete	YZ/165	bil-	duhân	NB/312
bat-	ni'mete	YZ/167	bil-	düşman	G/751
bat-	ni'mete	YZ/179	bil-	eser	CS/141
bat-	taña	G/1083	bil-	fitne	NB/312
bat-	taña	G/629	bil-	güm-râh	NB/179
bat-	taña	G/809	bil-	halvet	G/595
bat-	taña	G/859	bil-	helâl	ŞD/157
bat-	taña	G/881	bil-	hoş	CS/188
bat-	taña	G/963	bil-	hoş	ŞD/279
bat-	taña	YZ/115	bil-	hûrî	ŞD/145
bat-	taña	YZ/121	bil-	il	NB/97
bat-	taña	YZ/137	bil-	iman	NB/389
bat-	taña	YZ/139	bil-	imân	NB/367
bat-	taña	YZ/161	bil-	kabûl	G/693
bat-	taña	YZ/203	bil-	kimyâ	NB/189
bat-	taña	YZ/223	bil-	mâh	CS/90
bat-	taña	YZ/281	bil-	mâh	NB/178
bat-	yazıklara	NB/190	bil-	merhaba	NB/189
batıl-	ni'mete	YZ/245	bil-	nat'-ı dibâ	CS/184
bırag-	endişesin	M/271	bil-	ni'met	CS/174
bırag-	fikrler	M/271	bil-	ömr-i câvidan	NB/312
bırag-	tamuya	M/282	bil-	pirehen	NB/221
bırak-	gavgâ	NB/202	bil-	safâ	CS/153
bırak-	gavgâ	NB/277	bil-	safâ	ŞD/193
bırak-	haber	YE/220	bil-	şâh	CS/90
bırak-	nazar	ŞD/251	bil-	vefâ	NB/189

bil-	yâruñ	CS/182	bul-	devlet	M/311
bul-	âferîniş	CS/26	bul-	devlet	NB/200
bul-	âfiyet	ŞD/253	bul-	devlet	YE/78
bul-	‘akıbet	YE/270	bul-	dirlik	YE/246
bul-	amân	ŞD/291	bul-	dirlik	YE/260
bul-	amân	ŞD/59	bul-	eksük	DK/137
bul-	aram	CS/239	bul-	eksük	DK/137
bul-	âzâdelik	NB/353	bul-	em	CS/218
bul-	bahâ	YE/317	bul-	emânı	YE/390
bul-	bahâne	YE/122	bul-	eser	NB/313
bul-	baht	NB/62	bul-	fâyide	MŞ/127
bul-	basar	ŞD/291	bul-	fâyide	MŞ/127
bul-	baylığı	G/609	bul-	fâyide	MŞ/96
bul-	behâ	NB/355	bul-	felâh	ŞD/192
bul-	bekâ	G/693	bul-	ferah	NB/237
bul-	belâ	CS/16	bul-	fîrâg	G/593
bul-	bî-çâre	NB/318	bul-	fursatın	CS/113
bul-	can	DK/180	bul-	gam	NB/425
bul-	can	DK/180	bul-	güşâd	CS/62
bul-	cân	NB/362	bul-	halâs	CS/127
bul-	cân	ŞD/158	bul-	halâs	MŞ/80
bul-	cân	ŞD/252	bul-	halel	CS/152
bul-	çâre	NB/119	bul-	hâli	NB/424
bul-	çâre	NB/375	bul-	halvet	G/605
bul-	çâre	NB/424	bul-	halvet demi	G/601
bul-	çâre	YE/325	bul-	halvet demi	G/607
bul-	çâre	YZ/143	bul-	halvet makâm	G/603
bul-	çâre	KE/29	bul-	hayât	CS/40
bul-	çâre	M/163	bul-	hayât	CS/41
bul-	çâreñi	CS/126	bul-	hayât	CS/41
bul-	dem-i hayâ	ŞD/40	bul-	hayât	CS/41
bul-	dermân	ŞD/163	bul-	hayât	CS/42
bul-	dermân	YE/117	bul-	hayât	CS/43
bul-	dermân	YE/225	bul-	hayât	CS/69
bul-	dermânı	G/789	bul-	hayât	NB/382
bul-	dest-res	NB/260	bul-	hayât	ŞD/103
bul-	dest-res	ŞD/180	bul-	hayât	G/691
bul-	dest-res	ŞD/216	bul-	hayât-ı câvidâmı	CS/42
bul-	devlet	G/835	bul-	hõşnûdlıgını	G/645

bul-	hürmeti	ŞD/59	bul-	miskînlik	YE/234
bul-	ictimâ‘	CS/131	bul-	murâd	G/905
bul-	ihyâ	CS/147	bul-	murâd	NB/77
bul-	îmân	ŞD/153	bul-	murâdını	ŞD/249
bul-	îmkân	CS/129	bul-	müşâhede	YE/407
bul-	inkırâz	CS/10	bul-	necât	CS/56
bul-	intifa	NB/69	bul-	necât	ŞD/104
bul-	intihâ	CS/150	bul-	necât	ŞD/280
bul-	intihâ	NB/67	bul-	neşv ü nemâ	ŞD/39
bul-	istikmal	NB/46	bul-	netâyic	NB/144
bul-	istikmâl	ŞD/34	bul-	nevâ	CS/12
bul-	iştihâr	NB/101	bul-	nevâ	G/1015
bul-	i‘tibâr	NB/103	bul-	ni‘met	M/311
bul-	i‘tibâr	NB/44	bul-	nihâyet	CS/223
bul-	‘izz ü nâzun	YE/157	bul-	nihâyet	CS/55
bul-	kabûl	YE/270	bul-	nihâyet	NB/406
bul-	kadrin	CS/22	bul-	nişân-ı lutf	CS/13
bul-	karâr	NB/266	bul-	nizâm	CS/9
bul-	kelâl	ŞD/31	bul-	nusret	CS/5
bul-	kemâl	M/256	bul-	nutk u makâl	CS/3
bul-	kemâlin	NB/372	bul-	‘ömr	G/975
bul-	kerem	CS/185	bul-	perveriş	CS/140
bul-	kesâd	CS/62	bul-	perveriş	CS/25
bul-	kıymeti	CS/165	bul-	rağbet	NB/124
bul-	kurbet	NB/105	bul-	râh	CS/42
bul-	lezzet	G/679	bul-	râhat	G/963
bul-	lezzet	M/187	bul-	râhat	YE/285
bul-	lezzet	MŞ/118	bul-	râhatlık	M/309
bul-	lezzet	MŞ/118	bul-	rahmet	G/781
bul-	lezzet-i cân	CS/27	bul-	rahmet	G/875
bul-	lezzet-i cân	CS/28	bul-	rahmet	YE/399
bul-	makâm	G/649	bul-	rehâ	CS/50
bul-	makâm	G/683	bul-	resm-i bakâ	NB/68
bul-	maksudın	G/825	bul-	revnak	NB/330
bul-	mâl	G/615	bul-	revnak	NB/371
bul-	me‘âl	ŞD/33	bul-	revnâk	NB/82
bul-	mecâl	NB/87	bul-	rif‘at	CS/163
bul-	mecâl	ŞD/31	bul-	safâ	CS/49
bul-	mest	NB/65	bul-	safâ	CS/98

bul-	safâ	NB/44	bul-	visâl	YE/155
bul-	safâ	ŞD/180	bul-	visâl	YE/170
bul-	saglığı	G/609	bul-	visâluñ	CS/234
bul-	sebât	G/757	bul-	vuslat	G/705
bul-	sebât	ŞD/75	bul-	vuslat	YE/300
bul-	sevâb	G/827	bul-	vücûd	NB/66
bul-	sevâbın	M/208	bul-	vücûd	YE/234
bul-	sevâbım	CS/65	bul-	yer	NB/203
bul-	sihhat	NB/429	bul-	yol	G/675
bul-	sûret	NB/379	bul-	zafer	G/663
bul-	şan	ŞD/87	bul-	zafer	ŞD/87
bul-	şeref	CS/137	bul-	zevk	YE/352
bul-	şeref	G/545	bul-	zevk ü safâlar	CS/75
bul-	şeref	NB/106	bul-	zib ü fer	NB/99
bul-	şeref	NB/368	bul-	zîneti	CS/24
bul-	şeref	NB/86	bul-	ziver	NB/70
bul-	şeref	ŞD/172	bul-	ziyâ	NB/131
bul-	şifâ	CS/108	bulın-	çare	KE/22
bul-	şifâ	CS/128	bulın-	had	CS/239
bul-	şifâ	CS/77	bulın-	hazır	MŞ/30
bul-	şifâ	KE/36	bulın-	hâzır	CS/189
bul-	şifâ	MŞ/106	bulın-	îmânsuz	YE/130
bul-	şifâ	MŞ/124	bulın-	kıymet	CS/71
bul-	şifâ	MŞ/51	bulın-	nihâyet	CS/194
bul-	şifâ	MŞ/60	bulın-	pâyân	CS/26
bul-	şifâ	MŞ/67	bulun-	gafletde	YE/305
bul-	şöhreti	NB/387	bulun-	gâyet	NB/406
bul-	tâc u taht	YE/151	bulun-	günehde	NB/349
bul-	tavâf	CS/120	bulun-	misâl	ŞD/160
bul-	tenhâ	CS/63	bulun-	vasf u kıyâs	ŞD/31
bul-	teşrifin	NB/78	bulun-	doğru	YE/408
bul-	tıynet	CS/13	buyur-	bûse	CS/101
bul-	uzlet	ŞD/237	buyur-	bûse	CS/89
bul-	vahdet	YE/225	buyur-	cevâb	NB/111
bul-	vefâ	G/951	buyur-	emelim	NB/313
bul-	vefâ	ŞD/104	buyur-	fermânım	NB/289
bul-	vefât	ŞD/104	buyur-	kabâ	ŞD/41
bul-	visâl	NB/47	buyur-	kadem-rence	NB/178
bul-	visâl	NB/85	buyur-	ma'zûr	NB/41

çal-	bıçak	YE/179	çek-	dâ'ire	NB/58
çal-	bıçak	YE/342	çek-	dağı	NB/269
çal-	dırmak	NB/130	çek-	dâğı	NB/406
çal-	kef	ŞD/56	çek-	daire	NB/375
çal-	sûrunu	ŞD/290	çek-	dâyire	ŞD/97
çal-	tığ	NB/74	çek-	dem	CS/90
çek-	acı	NB/218	çek-	demler	CS/187
çek-	âh-ı seher	NB/215	çek-	derd ü gam	CS/163
çek-	'azâb	M/277	çek-	derd ü gam	CS/168
çek-	baş	YE/398	çek-	derd ü gamuñ	CS/197
çek-	belâ	NB/167	çek-	derd ü mihnet	CS/121
çek-	belâ	NB/274	çek-	derd ü minnet	NB/349
çek-	belâ	NB/432	çek-	elem	CS/90
çek-	belâ	YE/254	çek-	emek	NB/77
çek-	belâ	YZ/137	çek-	emek	YZ/147
çek-	belâlar	CS/50	çek-	erba'in	CS/9
çek-	belâların	NB/284	çek-	esrâra	NB/193
çek-	belâyı	CS/192	çek-	gam	CS/127
çek-	belek	NB/76	çek-	gam	CS/216
çek-	bende	NB/299	çek-	gam	CS/56
çek-	berg	CS/100	çek-	gam	NB/285
çek-	cedvel	CS/198	çek-	gamlar	CS/109
çek-	cedvel	NB/64	çek-	gamuñı	CS/235
çek-	cedvelini	CS/129	çek-	garâmeti	ŞD/266
çek-	cefâ	YE/249	çek-	garâmeti	CS/213
çek-	cefâ	YE/291	çek-	gussa	ŞD/154
çek-	cefâların	NB/394	çek-	gussa vu gam	KE/41
çek-	cefâsın	CS/185	çek-	haber	NB/215
çek-	cevr	NB/215	çek-	halâsa	CS/13
çek-	cevr	ŞD/154	çek-	harf	NB/268
çek-	cevr	ŞD/207	çek-	harîm	CS/167
çek-	cevr	YE/249	çek-	hat	NB/201
çek-	cevr ü cefâ	CS/186	çek-	hat	NB/343
çek-	cevr ü cefâ	CS/232	çek-	hat	NB/371
çek-	cevrüñ	CS/185	çek-	hisâba	NB/135
çek-	cevrüñ	CS/91	çek-	intizâr	NB/60
çek-	cezâ	YE/179	çek-	intizâr	NB/65
çek-	dâ'ire	NB/154	çek-	intizâr	NB/102
çek-	dâ'ire	NB/251	çek-	işkence	NB/303

çek-	Kâdir ü Hâyy ü Bâki	NB/148	çek-	zahmet	CS/139
çek-	kayd	CS/165	çek-	zahmet	G/785
çek-	kayd	CS/60	çek-	zahmet	KE/31
çek-	meşakkat	CS/196	çek-	zahmet	M/164
çek-	minnetini	NB/367	çek-	zahmet	M/186
çek-	mücâhede	YE/233	çek-	zahmet	M/188
çek-	nâleleri	NB/405	çek-	zahmet	M/212
çek-	nedem	CS/90	çek-	zahmet	M/233
çek-	nedem	CS/90	çek-	zahmet	M/241
çek-	nişân	CS/105	çek-	zahmet	M/243
çek-	nişân	CS/146	çek-	zahmet	M/269
çek-	nişân	NB/423	çek-	zahmet	M/289
çek-	nişân	NB/423	çek-	zahmet	MŞ/124
çek-	nüktesin	NB/162	çek-	zahmet	MŞ/54
çek-	pîş-keş	CS/229	çek-	zahmetin	M/270
çek-	rakam	CS/50	çek-	zahmetler	KE/26
çek-	rakamı	NB/193	çek-	zahmetler	M/186
çek-	riyâzât	YE/88	çek-	zih	NB/370
çek-	sefer	NB/215	çek-	zih-gir	NB/92
çek-	ser	NB/261	çek-	ziyân	M/269
çek-	ser	CS/90	çek-	zulm	NB/218
çek-	siper	NB/215	çekdür-	intizârı	CS/213
çek-	sitem	CS/90	çekil-	âh ü nâle	NB/201
çek-	sürme	MŞ/56	çekil-	âhım	NB/407
çek-	sürme	ŞD/77	çekil-	piş-keş	NB/201
çek-	sürmeyi	NB/192	çekil-	yok yere	NB/202
çek-	şarâba	NB/135	çektir-	zahmet	NB/160
çek-	şerha	CS/100	çık-	ava	DK/84
çek-	şerha	CS/105	çık-	endişeden	G/705
çek-	şerha	CS/37	çık-	farkına	NB/70
çek-	şîşe	MŞ/75	çık-	imândan	M/151
çek-	şûr u gavgâyı	ŞD/295	çık-	imândan	CS/142
çek-	tavk-ı ubûdiyeyete	NB/99	çık-	karşı	NB/230
çek-	terâzûya	CS/55	çık-	karşı	NB/400
çek-	tugra	CS/19	çık-	karşı	NB/403
çek-	tûl-ı emel	CS/157	çık-	karşu	G/863
çek-	tûl-ı emel	CS/89	çık-	karşu	YZ/173
çek-	yâre	NB/193	çık-	karşu	YZ/269
çek-	zahmet	CS/118	çık-	korku	M/155

çık-	mü'minlikden	M/151	dök-	yaşlarum	CS/210
çık-	mübtela	NB/185	dön-	çenge	NB/166
çık-	sözünden	NB/124	dön-	günah-kâra	NB/105
çık-	dinden	ŞD/232	dön-	hacıya	NB/176
çık-	dînden	CS/178	dön-	hâle	YE/212
çık-	'öşr	M/230	dön-	hâle	YE/212
çık-	sabâha	NB/143	dön-	hâle	YE/245
çık-	subha	NB/76	dön-	hayra	NB/281
çık-	yazuklarından	YZ/159	dön-	hazâna	CS/110
dart-	boy	G/873	dön-	hüşnûdlıga	G/639
dart-	emek	G/557	dön-	kavlümden	CS/208
dart-	'ışkı	G/695	dön-	kinden	ŞD/232
dart-	zahmetin	G/663	dön-	meste	NB/264
deg-	'akd u hal	G/915	dön-	miskînliğe	YE/141
deg-	cevâb	G/827	dön-	oda	YZ/187
deg-	devlete	YZ/213	dön-	rengine	G/687
deg-	güftar	NB/381	dön-	safrâya	MŞ/25
deg-	iş	G/915	dön-	şem'a	NB/383
deg-	lâf-ı hüsn	NB/152	dön-	tâsa	NB/263
deg-	salâ	G/585	dön-	taşa	DK/89
deg-	zararı	NB/86	dön-	uçmağa	ŞD/63
degin-	devlete	YZ/245	dön-	visâle	YE/154
değür-	haber	YE/189	dönder-	sûrete	M/286
değür-	haber	YE/384	döndür-	cennete	NB/388
dök-	bârân	CS/24	döndür-	cevâb	YZ/145
dök-	bârân-ı kerem	CS/25	döndür-	cevâb	YZ/95
dök-	derdini	NB/176	döndür-	dînden	CS/142
dök-	emek	YE/105	döndür-	mey-i erguvâna	NB/74
dök-	göz yaşın	ŞD/149	dur-	âfet	ŞD/177
dök-	göz yaşların	NB/217	dur-	ahde	NB/408
dök-	gözüm yaşın	NB/421	dur-	'âlem	G/547
dök-	hân	ŞD/155	dur-	aslı	YZ/241
dök-	yaş	CS/164	dur-	âsumân	ŞD/45
dök-	yaş	CS/31	dur-	'âşık	YZ/153
dök-	yaş	DK/171	dur-	ay	YZ/109
dök-	yaş	ŞD/146	dur-	ayb	NB/220
dök-	yaş	ŞD/187	dur-	bayram	KE/36
dök-	yaş	ŞD/80	dur-	belâ	NB/173
dök-	yaşı	CS/133	dur-	berâber	NB/178

dur-	bezm	NB/165	dur-	karşı	NB/152
dur-	bir	YZ/117	dur-	karşu	G/657
dur-	bir	YZ/121	dur-	karşu	G/855
dur-	bühtân	YZ/249	dur-	kas'an	YZ/205
dur-	cân	NB/262	dur-	kâyim	G/867
dur-	çok	YZ/111	dur-	ken'ândan	YZ/221
dur-	dek	NB/185	dur-	kim	YZ/129
dur-	dek	ŞD/77	dur-	kim	YZ/157
dur-	dekeş	NB/335	dur-	konmuş	G/559
dur-	deni	NB/47	dur-	kuçmış	YZ/147
dur-	dîdâr	ŞD/245	dur-	kudret	G/559
dur-	dillerinde	G/893	dur-	kullik	G/893
dur-	diri	YZ/147	dur-	kullik	G/895
dur-	dogru	G/647	dur-	külli	G/651
dur-	dogru	G/729	dur-	lâyık	ŞD/125
dur-	dogru	G/771	dur-	mahal	ŞD/92
dur-	dört	KE/23	dur-	mahfil	G/893
dur-	düz	G/869	dur-	mâhi	NB/112
dur-	epsem	CS/105	dur-	mâr	ŞD/42
dur-	etmiş	YZ/249	dur-	mâyil	NB/207
dur-	fedâ	ŞD/251	dur-	merhem	KE/31
dur-	gaddâr	ŞD/239	dur-	mestane	NB/106
dur-	ganî	NB/47	dur-	mey	ŞD/75
dur-	gizletmiş	YZ/249	dur-	mu'allak	G/539
dur-	gufrân	YZ/83	dur-	mu'teber	G/553
dur-	hak	G/563	dur-	mukâbil	ŞD/174
dur-	hâkim	G/563	dur-	müşk	ŞD/134
dur-	hâkim	G/573	dur-	müştâk	G/701
dur-	haşmı	G/799	dur-	ne	YZ/217
dur-	hayrân	ŞD/54	dur-	nutkı	G/567
dur-	hâzır	YZ/141	dur-	oglanlarum	YZ/273
dur-	hevâ	ŞD/180	dur-	pusuda	NB/80
dur-	hikmet	G/559	dur-	râh	ŞD/84
dur-	hoş	G/1079	dur-	rahîm	YZ/83
dur-	hoş	YZ/229	dur-	rahmân	YZ/83
dur-	'ibret	G/559	dur-	rahmân	YZ/83
dur-	kâbil	G/561	dur-	rahmet	KE/42
dur-	kâdir	YZ/141	dur-	râzı	ŞD/113
dur-	kahrında	ŞD/43	dur-	revâ	NB/113

dur-	rif'atin günü	ŞD/81	dut-	'azîz	M/189
dur-	rûz u hümâyın	ŞD/55	dut-	bekâ	G/963
dur-	sah	YZ/205	dut-	bug	MŞ/52
dur-	sâyil	ŞD/123	dut-	buyruğın	YE/302
dur-	ser-nigûn	G/673	dut-	buyruk	G/887
dur-	ser-nigûn	G/677	dut-	cefâ	YE/240
dur-	sıdkı	G/567	dut-	dak	YE/150
dur-	sultân	YZ/245	dut-	dâyim	G/765
dur-	sultân	YZ/249	dut-	dâyim	G/767
dur-	şol	G/561	dut-	dâyim	G/963
dur-	tâ'at	G/1111	dut-	dâyim	G/979
dur-	tahayyülât	ŞD/87	dut-	dâyim	G/981
dur-	taş	ŞD/122	dut-	delil	G/1117
dur-	ten	G/551	dut-	diri	G/975
dur-	ten	ŞD/80	dut-	diri	G/961
dur-	tevbe	NB/397	dut-	diri	G/963
dur-	toy	ŞD/68	dut-	diri	G/963
dur-	uşbu	YZ/257	dut-	diri	G/967
dur-	uykudan	NB/57	dut-	diri	G/967
dur-	vâcib	ŞD/166	dut-	diri	G/763
dur-	vâcib	ŞD/294	dut-	diri	G/965
dur-	vesvâs	ŞD/43	dut-	diri	G/965
dur-	ya'kûb	YZ/173	dut-	diri	G/969
dur-	yakın	NB/335	dut-	diri	G/973
dur-	yalan	NB/152	dut-	diri	G/973
dur-	yir	KE/26	dut-	dirlikde	G/969
dur-	yirine	M/229	dut-	dogru	G/817
dur-	yok	G/535	dut-	dölek	G/869
dur-	yok	G/537	dut-	dürüst	M/237
dur-	yok	ŞD/158	dut-	dürüst	G/873
dur-	yok	YZ/111	dut-	düşmân	YE/106
dur-	yok	YZ/125	dut-	emri	G/755
dur-	yok	YZ/155	dut-	emri	G/955
dur-	zî bay	YZ/109	dut-	emrin	M/139
dur-	zulmet	NB/112	dut-	emrini	G/957
dut-	açuk	MŞ/16	dut-	feryâd	YE/392
dut-	alçak	G/835	dut-	fetvâ	YE/238
dut-	alçak	G/835	dut-	gülregi	YE/168
dut-	arı	G/1085	dut-	gümân	G/647

dut-	gümân	YE/67	dut-	makâm	G/817
dut-	hıdmete	G/731	dut-	mâya	MŞ/37
dut-	hidmete	G/729	dut-	mekân	G/1039
dut-	hisâb	G/949	dut-	miskînliğin	YE/145
dut-	hoş	CS/34	dut-	mukâbil	G/537
dut-	hôş	G/1017	dut-	oruc	M/152
dut-	hôş	G/747	dut-	oruc	M/212
dut-	hôş	G/823	dut-	oruc	M/237
dut-	hôş	MŞ/90	dut-	oruc	MŞ/139
dut-	ısıcak	MŞ/17	dut-	öğüdümü	YE/175
dut-	ıssı	MŞ/42	dut-	öğüdün	YE/302
dut-	‘ibret	G/959	dut-	öğüt	YE/400
dut-	karâr	G/705	dut-	sabr u karâr	G/1127
dut-	karâr	G/843	dut-	sehil	MŞ/83
dut-	karâr	G/867	dut-	ser	G/1007
dut-	karâr	G/867	dut-	sıtma	MŞ/140
dut-	karâr	G/869	dut-	sözün	M/262
dut-	kavl	G/955	dut-	tamam	M/212
dut-	kaygu	G/617	dut-	tâze	G/1085
dut-	kâyim	G/765	dut-	ter	G/1007
dut-	kâyim	G/767	dut-	ter	MŞ/80
dut-	kâyim	G/963	dut-	tîz	G/859
dut-	kâyim	G/965	dut-	uçuk	MŞ/51
dut-	kâyim	G/979	dut-	uçuk	MŞ/49
dut-	kâyim	G/981	dut-	ümîd	CS/17
dut-	kılavuz	YE/160	dut-	yeksân	KE/29
dut-	kibr ü kine	G/647	dut-	yel	MŞ/26
dut-	kin	M/258	dut-	yir	G/1081
dut-	kulunc	MŞ/101	dut-	yirini	G/1121
dut-	kulunc	MŞ/101	dut-	yumşak	MŞ/78
dut-	kuvvet	G/1069	dut-	yumşak	MŞ/81
dut-	kuvvet	G/1071	dut-	yumşak	MŞ/91
dut-	kuvvet	G/919	dut-	yüce	G/837
dut-	kuvvet	MŞ/94	dutıl-	oruc	M/253
dut-	ma‘niyi	G/637	düş-	aga	CS/190
dut-	ma’zûr	NB/207	düş-	ârzû	G/635
dut-	makam	G/1075	düş-	‘aşka	YE/139
dut-	makâm	G/1085	düş-	‘aşka	YE/344
dut-	makâm	G/947	düş-	âvâre	NB/139

düş-	ayrı	NB/187	düş-	hevasına	ŞD/148
düş-	ayrı	NB/307	düş-	hevâsına	CS/141
düş-	ayrı	ŞD/186	düş-	hevâsına	ŞD/182
düş-	ayru	CS/121	düş-	hevese	NB/49
düş-	ayru	G/619	düş-	hevesi	M/262
düş-	ayru	G/793	düş-	hevesi	ŞD/281
düş-	ayru	YE/232	düş-	hevesine	NB/158
düş-	ayru	YE/252	düş-	hevesine	NB/421
düş-	buhl	M/144	düş-	hoş	CS/180
düş-	dâm ü dâneye	NB/384	düş-	hoş	CS/208
düş-	derde	YE/243	düş-	ırag	G/685
düş-	derdine	CS/218	düş-	ıraga	CS/190
düş-	devlet	ŞD/124	düş-	ırağa	YE/371
düş-	duzâgına	M/166	düş-	ırak	G/797
düş-	duzağa	YE/100	düş-	ırak	M/260
düş-	endîşe	M/157	düş-	ırak	M/280
düş-	endîşe	M/262	düş-	ırak	M/281
düş-	endîşeye	M/309	düş-	ırak	YE/189
düş-	figân	NB/120	düş-	ırak	YE/206
düş-	fikre	YZ/115	düş-	ırak	YE/371
düş-	firâk	G/1113	düş-	ırak	YE/371
düş-	firâka	CS/115	düş-	ışık	G/1047
düş-	galat	CS/177	düş-	‘ışka	G/989
düş-	galat	CS/90	düş-	ıztırâb	NB/53
düş-	gama	G/799	düş-	idrâke	CS/87
düş-	gama	NB/354	düş-	karalık	MŞ/92
düş-	garib	NB/160	düş-	karalık	MŞ/92
düş-	garib	NB/162	düş-	kaydına	M/311
düş-	garîb	ŞD/211	düş-	korhu	DK/98
düş-	göñle	G/763	düş-	korku	NB/347
düş-	göñline	M/144	düş-	korkuya	G/883
düş-	gulgul	NB/192	düş-	kul	ŞD/101
düş-	gulgule	ŞD/272	düş-	kulkule	ŞD/272
düş-	gurbete	NB/189	düş-	küp	NB/220
düş-	gül güle	ŞD/272	düş-	mu‘âriz	ŞD/223
düş-	hâle	G/997	düş-	muhtasar	G/547
düş-	hasta	YE/132	düş-	müsül mânîlikdan	M/150
düş-	hâtıra	M/263	düş-	müşterek	NB/295
düş-	hâtıra	M/264	düş-	nezâresi	CS/234

düş-	nigâhı	CS/15	düş-	yırak	G/675
düş-	riyâ	M/144	düş-	zelzele	NB/81
düş-	sâye	CS/87	düş-	zîbâ	CS/236
düş-	sâye	CS/114	düşür-	dâma	CS/187
düş-	sâye-i serv-i kâmeti	CS/213	düşür-	ırak	M/260
düş-	sâyesi	CS/218	düşür-	keder	NB/68
düş-	sayru	DK/177	düşür-	muvâfik	NB/35
düş-	sayru	G/619	düşür-	sâye	CS/211
düş-	sayru	G/793	düşür-	sevdâya	CS/211
düş-	sefer	G/1095	düşür-	şikâra	NB/120
düş-	sevdâ	YE/146	düşür-	yavlak	YE/389
düş-	sevdâña	CS/115	düz-	defter	ŞD/153
düş-	sevdâsına	CS/232	er-	behre	NB/146
düş-	sevdâsına	CS/69	er-	devlet-i bidâra	NB/106
düş-	sevdâsına	NB/345	er-	eme	NB/393
düş-	sevdâsına	NB/325	er-	hayra	YZ/131
düş-	sevdâya	NB/356	er-	hayra	YZ/165
düş-	sevdâya	ŞD/239	er-	hevâya	ŞD/67
düş-	sevdâya	YE/347	er-	himmetim	ŞD/247
düş-	söz	YE/334	er-	kazâ	ŞD/212
düş-	şânına	NB/432	er-	kemâl	NB/54
düş-	şarâba	NB/419	er-	kemâle	NB/139
düş-	şevkine	CS/163	er-	kemâline	ŞD/263
düş-	tama'	NB/269	er-	meded	NB/173
düş-	tanîn	NB/97	er-	meded	NB/173
düş-	taşra	G/1089	er-	murada	NB/181
düş-	taşra	M/271	er-	murâda	NB/268
düş-	teşvîşine	YZ/103	er-	murâdına	NB/128
düş-	teşvîşine	YZ/145	er-	nasîb	NB/84
düş-	teşvîşine	YZ/161	er-	rahm	ŞD/182
düş-	teşvîşine	YZ/175	er-	sıhhat	NB/143
düş-	teşvîşine	YZ/183	er-	tevfik	ŞD/218
düş-	tuman	DK/220	er-	vaslına	NB/168
düş-	tuzaga	ŞD/98	er-	vaslına	NB/349
düş-	tuzaga	YE/201	er-	vefâya	NB/229
düş-	'ucb	M/144	er-	visâle	NB/377
düş-	uz	DK/200	er-	yâre	ŞD/255
düş-	yarlığa	NB/365	er-	zelel	ŞD/82
düş-	yemin	NB/95	er-	zeval	NB/85

eriş-	açıklığa	NB/67	et-	aşına	NB/164
eriş-	dâd	NB/172	et-	âşiyâne	NB/74
eriş-	dermâne	ŞD/273	et-	atâ	NB/134
eriş-	devâ	NB/66	et-	atâ	NB/68
eriş-	haber	ŞD/150	et-	ayân	ŞD/118
eriş-	îmâne	ŞD/273	et-	‘ayân	G/709
eriş-	kaza	NB/81	et-	‘ayân	G/721
eriş-	meded	NB/171	et-	az	NB/412
eriş-	şifaya	CS/154	et-	âzâd	NB/432
eriş-	visâline	ŞD/246	et-	âzâd	YZ/103
eriş-	zevâl	ŞD/199	et-	âzâd	YZ/271
et-	âbâd	NB/432	et-	âzâd	YZ/271
et-	ad	NB/38	et-	âzâd	YZ/273
et-	âdem	NB/309	et-	aziz	NB/135
et-	âdet	NB/37	et-	bahr	ŞD/50
et-	âheng	NB/191	et-	bâtil	NB/272
et-	âheng	NB/320	et-	bedel	NB/173
et-	âhîr zamân	NB/293	et-	bedr	NB/396
et-	ahmer	NB/92	et-	bedr	NB/369
et-	ahsen	ŞD/291	et-	bende	NB/376
et-	al	NB/138	et-	benzer	NB/82
et-	ala	ŞD/180	et-	beraber	NB/119
et-	âlet	NB/257	et-	berâber	NB/177
et-	altın	NB/177	et-	ber-dâr	NB/229
et-	altın	NB/177	et-	bîdâr	NB/357
et-	altın	NB/189	et-	bî-dermân	ŞD/211
et-	altın	NB/234	et-	bî-haber	ŞD/212
et-	âm	ŞD/125	et-	bî-hod	NB/208
et-	anber	ŞD/141	et-	bî-hûş	NB/224
et-	artuğ	NB/371	et-	bî-hûş	NB/233
et-	aruk	MŞ/12	et-	bî-karâr	NB/121
et-	âsân	NB/213	et-	bî-kenar	NB/121
et-	âşık	NB/187	et-	bîmar	NB/339
et-	aşikar	NB/65	et-	bî-nazir	NB/56
et-	âşikâr	ŞD/214	et-	bir	NB/287
et-	âşikâr	NB/362	et-	bizâr	NB/229
et-	âşikâr	NB/391	et-	bizâr	NB/323
et-	âşikâr	NB/57	et-	bîzâr	NB/339
et-	âşikâr	ŞD/192	et-	boş	ŞD/75

et-	bulamac	MŞ/120	et-	dîn-fürûş	ŞD/75
et-	câ	NB/50	et-	dîvâne	ŞD/54
et-	câm	NB/73	et-	dost	NB/329
et-	cân	NB/311	et-	duhân	NB/181
et-	cây	NB/283	et-	dûn	ŞD/288
et-	cem	NB/82	et-	dûr	NB/314
et-	cem	ŞD/187	et-	düg ğün	ŞD/68
et-	cem´	ŞD/135	et-	düşmen	ŞD/89
et-	cem´	ŞD/278	et-	ebededeher	NB/52
et-	cem´	MŞ/139	et-	esîr	NB/416
et-	cem´	ŞD/192	et-	eşref	NB/86
et-	cem´	NB/78	et-	eyü	MŞ/74
et-	cemşid	NB/341	et-	fakîr	NB/419
et-	cennetül-mevâ	NB/124	et-	fâş	NB/194
et-	cevân	NB/290	et-	fâş	NB/303
et-	cevân	NB/362	et-	fâş	NB/55
et-	ciğer	ŞD/220	et-	fâş	NB/241
et-	ciğer-dûz	NB/280	et-	fâş	NB/329
et-	cuvân	NB/340	et-	ferah	NB/169
et-	cüdâ	NB/174	et-	ferah	NB/169
et-	cüdâ	NB/367	et-	ferrâş	NB/376
et-	çenber	NB/323	et-	fesâne	NB/73
et-	çevgan	NB/77	et-	fettân	ŞD/170
et-	çîn	NB/70	et-	galat	NB/146
et-	çîn	ŞD/263	et-	garib	NB/161
et-	çoğ	NB/389	et-	garîb	ŞD/102
et-	dâ'im	NB/271	et-	gayb	ŞD/49
et-	darüs-selam	NB/398	et-	geñez	MŞ/89
et-	dehr	NB/107	et-	geri	ŞD/289
et-	deli	ŞD/289	et-	germ	ŞD/122
et-	delil	NB/380	et-	germ	NB/318
et-	dellâl	NB/108	et-	germ	NB/58
et-	dellâl	NB/88	et-	germ	ŞD/135
et-	der-be-der	NB/161	et-	gevher	ŞD/66
et-	dermân	NB/163	et-	gevher-efşân	ŞD/68
et-	dermân	NB/264	et-	gıda	ŞD/218
et-	deryâ	ŞD/207	et-	girev	NB/249
et-	dest-keş	ŞD/261	et-	giryân	ŞD/211
et-	devlet	NB/98	et-	gûya	NB/124

et-	gümüş	NB/417	et-	hayrân	ŞD/170
et-	hacil	NB/414	et-	hayrân	ŞD/252
et-	hâk	NB/299	et-	hâzır	NB/59
et-	hâk	NB/399	et-	hazin	NB/130
et-	hâk	ŞD/88	et-	heba	NB/137
et-	hâk	ŞD/205	et-	hedef	NB/271
et-	hâk	ŞD/238	et-	helâk	NB/161
et-	hâkir	NB/166	et-	helâk	NB/293
et-	hâk-rîz	NB/252	et-	helâk	NB/343
et-	halal	NB/398	et-	helâk	NB/352
et-	halâs	NB/205	et-	helâk	NB/98
et-	halâs	NB/198	et-	helâl	NB/184
et-	halâs	NB/215	et-	helâl	ŞD/201
et-	halâs	NB/437	et-	helâl u harâm	ŞD/34
et-	hâl-dâne	NB/73	et-	hiç	ŞD/89
et-	hâlis	ŞD/27	et-	hilâl	NB/116
et-	hamra	NB/124	et-	hindû	ŞD/213
et-	hançer	NB/148	et-	hoş	NB/144
et-	hançer	ŞD/105	et-	hoş	YZ/129
et-	handân	NB/59	et-	hoş	NB/402
et-	hâr	NB/80	et-	hôş	NB/179
et-	harâb	NB/186	et-	hôş	MŞ/97
et-	harâb	ŞD/192	et-	hôş	NB/338
et-	harâb	MŞ/88	et-	hoş-bûy	ŞD/294
et-	harâb	NB/119	et-	humâr	ŞD/214
et-	harâb	ŞD/71	et-	hun-ı dil	ŞD/130
et-	harâb	ŞD/112	et-	hurrem	NB/323
et-	harâm	ŞD/122	et-	hurrem	ŞD/93
et-	harâm	NB/398	et-	hûşe-çîn	ŞD/231
et-	harâm	ŞD/34	et-	huşk	ŞD/222
et-	harc	NB/174	et-	huşk	ŞD/88
et-	harc	NB/242	et-	ırağ	NB/115
et-	harc	NB/384	et-	ırağ	NB/281
et-	harc	NB/421	et-	irak	NB/153
et-	harc	NB/271	et-	ırmak	NB/153
et-	harc	NB/360	et-	ıyd	NB/91
et-	harç	NB/392	et-	ihyâ	NB/36
et-	hâsıl	MŞ/26	et-	ihyâ	NB/48
et-	hayr	ŞD/238	et-	ihyâ	NB/64

et-	imâret	ŞD/165	et-	mahmûr	NB/146
et-	iri	MŞ/78	et-	mahrem	ŞD/220
et-	iyi	NB/179	et-	makâm	NB/215
et-	kadem	NB/433	et-	makâm	ŞD/141
et-	kâfur	ŞD/162	et-	makbûl	NB/105
et-	kâmil	NB/80	et-	makbûl	ŞD/170
et-	kâm-rân	NB/95	et-	makbûl	ŞD/61
et-	kan	NB/169	et-	maksûd	ŞD/124
et-	kan	NB/213	et-	mareke-gah	ŞD/174
et-	kan	ŞD/170	et-	mât	ŞD/217
et-	kardaş	NB/118	et-	mât	ŞD/278
et-	kati	NB/258	et-	mât	NB/163
et-	kavî	MŞ/13	et-	me'vâ	NB/49
et-	kebâb	NB/344	et-	Mecnun	NB/186
et-	kec	NB/380	et-	mecnûn	ŞD/202
et-	kesâd	NB/144	et-	melce' ü mevâ	NB/124
et-	kevser	ŞD/141	et-	menzil	NB/81
et-	kible	ŞD/71	et-	menzil	ŞD/104
et-	kısmet	ŞD/58	et-	merhem	MŞ/99
et-	kıssa-hân	NB/346	et-	mest	NB/163
et-	kör	NB/65	et-	mest	NB/163
et-	kul	NB/289	et-	mest	ŞD/175
et-	kurbân	ŞD/211	et-	meyl	NB/251
et-	kül	NB/115	et-	meyl	NB/415
et-	kül	NB/200	et-	mu'attar	ŞD/141
et-	kül	MŞ/98	et-	mu'attar	ŞD/105
et-	kûlah	NB/89	et-	mu'attar	NB/315
et-	kütâh	NB/109	et-	mu'attar	NB/407
et-	la'1	ŞD/194	et-	mukîm	ŞD/284
et-	la'1	ŞD/162	et-	musahhar	NB/71
et-	la'1-pûş	ŞD/75	et-	muvâfik	NB/36
et-	la'1-renk	ŞD/199	et-	muzmer	ŞD/141
et-	lâ'1	NB/151	et-	mübtelâ	NB/416
et-	lâ'1	NB/369	et-	müheyâ	NB/433
et-	lal	ŞD/194	et-	mühyemin	NB/44
et-	leziz	NB/173	et-	mükedder	ŞD/141
et-	ma'mûr	ŞD/278	et-	mükerrer	ŞD/141
et-	mah	NB/177	et-	mükerrer	ŞD/105
et-	mahmûr	ŞD/203	et-	mükerrer	ŞD/138

et-	mülk	NB/74	et-	per ü bal	NB/45
et-	münevver	ŞD/105	et-	perişan	NB/167
et-	müsta'idd-i nazar	NB/268	et-	perişân	NB/347
et-	müşerref	NB/78	et-	pervâz	NB/130
et-	müşg	NB/396	et-	peykâr	NB/83
et-	müttekâ	NB/68	et-	pinhan	NB/167
et-	müyesser	NB/52	et-	pinhân	NB/213
et-	müzeyyen	NB/409	et-	pür	NB/356
et-	nâ-murâd	ŞD/281	et-	pür	NB/70
et-	nâ-peydâ	NB/418	et-	pür	NB/119
et-	nem	NB/239	et-	pür	NB/84
et-	nem	ŞD/145	et-	pür-anber	ŞD/245
et-	nerdibân	NB/297	et-	pür-eşk	ŞD/213
et-	nerm	MŞ/13	et-	pür-mey	ŞD/219
et-	nezzâre	NB/107	et-	pür-nûr	ŞD/67
et-	nihân	NB/110	et-	revân	NB/98
et-	nihân	NB/119	et-	revân	NB/286
et-	nihân	NB/293	et-	revân	NB/293
et-	nihân	ŞD/79	et-	revân	NB/313
et-	nikâb	NB/181	et-	revân	NB/402
et-	nikâb	NB/309	et-	revân	NB/58
et-	nişân	NB/100	et-	rismân	NB/59
et-	nişân	NB/99	et-	rusvâ	NB/224
et-	nişân	NB/99	et-	rûşen	NB/212
et-	nişân	NB/343	et-	rûşen	NB/295
et-	nişân	ŞD/257	et-	rûşen	NB/85
et-	nûrânî	ŞD/27	et-	rûşen	MŞ/57
et-	nûr-bahş	NB/131	et-	rûşen	NB/221
et-	od	NB/390	et-	rûşen	NB/79
et-	ölü toprağı	NB/148	et-	rüsvây	ŞD/172
et-	pak	ŞD/78	et-	rüsvâ-yı halk	ŞD/289
et-	pâk	NB/55	et-	saadet-mend	NB/124
et-	pâk	NB/55	et-	saadet-mend	NB/344
et-	pâk	ŞD/155	et-	sâbit	NB/358
et-	pâk	NB/326	et-	sağ	NB/334
et-	pâk	ŞD/253	et-	sâhir	NB/424
et-	pâ-mâl	NB/115	et-	sâkin	MŞ/37
et-	pâ-mâl	NB/44	et-	sâkin	MŞ/88
et-	pay-mal	NB/293	et-	sebep	NB/133

et-	sebt	NB/241	et-	târik	NB/53
et-	serâb	NB/119	et-	târik	NB/69
et-	ser-defter	NB/243	et-	târmâr	NB/119
et-	sermest	ŞD/100	et-	târumâr	ŞD/214
et-	serv	NB/360	et-	târumâr	ŞD/192
et-	server	ŞD/105	et-	târumâr	ŞD/187
et-	seyl-âb	NB/342	et-	taş	NB/224
et-	siper	NB/402	et-	taş	NB/382
et-	subh	NB/224	et-	tâtâr	NB/229
et-	sultân	NB/213	et-	tâze vü ter	ŞD/120
et-	süst	MŞ/12	et-	telef	NB/271
et-	şâd	NB/376	et-	temâm	NB/398
et-	şâd	YZ/191	et-	teng ü tar	NB/121
et-	şâd	NB/361	et-	ter	ŞD/105
et-	şâd	NB/432	et-	ter	ŞD/146
et-	şâd	ŞD/288	et-	tercemân	NB/293
et-	şâdıman	NB/63	et-	teşne	ŞD/61
et-	şâdıman	NB/79	et-	tığ	NB/72
et-	şah	NB/126	et-	tığ	NB/75
et-	şâh	NB/427	et-	tîz	ŞD/241
et-	şâm	ŞD/157	et-	tîz	ŞD/177
et-	şarab	NB/194	et-	top	NB/309
et-	şart	NB/321	et-	toprak	ŞD/159
et-	şeb	ŞD/245	et-	tu'me	NB/164
et-	şebih	NB/99	et-	türab	NB/173
et-	şehd ü şekker	ŞD/141	et-	uryân	NB/58
et-	şehid	NB/199	et-	üstâd	NB/131
et-	şeydâ	NB/417	et-	üstâd	NB/433
et-	şeydâ	NB/95	et-	üstüvâr	ŞD/192
et-	şi'âr	ŞD/214	et-	vâlih	ŞD/296
et-	şikâr	ŞD/214	et-	var	YZ/107
et-	şikâr	NB/138	et-	var	NB/194
et-	şikâr	NB/259	et-	vâris	ŞD/40
et-	şikâr	ŞD/192	et-	virân	ŞD/215
et-	şikâr	ŞD/234	et-	virân	NB/119
et-	şimâl	ŞD/120	et-	virân	NB/301
et-	tab'	NB/143	et-	yaku	MŞ/29
et-	tâc	NB/367	et-	yaku	MŞ/36
et-	tâli'	ŞD/81	et-	yaku	MŞ/96

et-	yaku	MŞ/98	etdür-	ishâl	MŞ/75
et-	yâkut	ŞD/194	eyle-	âb	ŞD/159
et-	yalın	NB/70	eyle-	âbâd	G/697
et-	yâr	ŞD/59	eyle-	âbâd	G/869
et-	yaramaz	MŞ/89	eyle-	âbâd	NB/39
et-	yeksân	NB/213	eyle-	âb-1 revân	CS/212
et-	yenir	NB/75	eyle-	açık	NB/322
et-	yer	NB/343	eyle-	ad	NB/439
et-	yer	NB/221	eyle-	ad	YE/363
et-	yir	NB/213	eyle-	âdem	NB/424
et-	yoş	ŞD/75	eyle-	âdet	NB/218
et-	zâ'il	NB/80	eyle-	âdet	NB/285
et-	zâr	NB/104	eyle-	agâh	NB/427
et-	zâr	NB/409	eyle-	âğâh	NB/83
et-	zâr	NB/96	eyle-	ahsen	ŞD/75
et-	zâyil	MŞ/49	eyle-	akıbet	NB/202
et-	zebûn	NB/269	eyle-	al	DK/249
et-	zehr	NB/119	eyle-	al	NB/283
et-	zer	NB/144	eyle-	al	NB/85
et-	zerd	NB/170	eyle-	âl	NB/282
et-	zer-nişân	NB/99	eyle-	âl	NB/283
et-	zînet	NB/83	eyle-	a'lâ	CS/124
et-	zînet	NB/352	eyle-	âlem	NB/424
et-	zir ü zeber	NB/182	eyle-	altın	NB/273
et-	ziyâd	NB/38	eyle-	altın	NB/334
et-	ziyâde	MŞ/32	eyle-	altın	NB/97
et-	ziyan	NB/118	eyle-	altın	YZ/139
et-	ziyân	NB/168	eyle-	anber-efşân	NB/280
et-	ziyân	MŞ/12	eyle-	ârâm	NB/355
et-	ziyân	MŞ/36	eyle-	'arâsât	YE/339
et-	ziyân	MŞ/38	eyle-	aruk	MŞ/14
et-	ziyân	MŞ/83	eyle-	âsân	G/707
et-	ziyân	MŞ/85	eyle-	âsân	NB/280
et-	ziyân	NB/293	eyle-	âsân	NB/283
et-	zûnnâr	ŞD/274	eyle-	âsûde	CS/15
et-	zür zeber	NB/101	eyle-	aşaga	M/178
etdür-	hacâmat	MŞ/66	eyle-	âşık	NB/231
etdür-	idrâr-1 bevl	MŞ/139	eyle-	'âşık	YZ/157
etdür-	ishâl	MŞ/44	eyle-	âşikâr	CS/147

eyle-	âşinâ	NB/386	eyle-	bin	NB/226
eyle-	aşüfte-dil	NB/179	eyle-	bî-nûr	CS/132
eyle-	âvâre	NB/160	eyle-	bir	NB/157
eyle-	‘ayân	CS/136	eyle-	bir	NB/230
eyle-	‘ayân	CS/226	eyle-	bir	NB/290
eyle-	‘ayân	CS/59	eyle-	bir	YE/210
eyle-	azad	DK/176	eyle-	biryân	CS/171
eyle-	âzâd	G/869	eyle-	bol	YE/128
eyle-	âzâd	KE/31	eyle-	bostân	YE/202
eyle-	âzâd	M/223	eyle-	bûs u kinâr	NB/256
eyle-	âzâd	M/240	eyle-	bûlbûl	YE/127
eyle-	âzâd	NB/274	eyle-	bünyâd	ŞD/240
eyle-	âzâd	NB/408	eyle-	câ	CS/45
eyle-	âzâd	NB/439	eyle-	cân	YE/167
eyle-	âzâd	NB/91	eyle-	cân	YE/183
eyle-	âzâd	YE/179	eyle-	cân	ŞD/204
eyle-	âzâd	YE/271	eyle-	cârûb	CS/41
eyle-	âzâd	YZ/239	eyle-	cây-gâh	CS/55
eyle-	bahr	ŞD/296	eyle-	cefâ-gâr	NB/252
eyle-	bahr	ŞD/50	eyle-	cellâd	NB/408
eyle-	bârân	NB/283	eyle-	cem‘	G/705
eyle-	bed-baht	NB/45	eyle-	cem‘	G/863
eyle-	bend	CS/193	eyle-	cem‘	G/951
eyle-	bend	CS/22	eyle-	cem‘	G/979
eyle-	bend	CS/225	eyle-	cem‘	YE/181
eyle-	bend-i ‘işk	CS/200	eyle-	cem‘	DK/199
eyle-	berdâr	ŞD/224	eyle-	cem‘	DK/235
eyle-	berdevâm	NB/121	eyle-	cem‘	ŞD/39
eyle-	ber-murâd	NB/38	eyle-	cerb	MŞ/58
eyle-	bî-âfitâb	ŞD/159	eyle-	cevâhir	ŞD/76
eyle-	bîdâr	G/1117	eyle-	ceyhûn	CS/144
eyle-	bî-hod	ŞD/84	eyle-	cüdâ	G/695
eyle-	bî-karar	NB/82	eyle-	çeng	CS/202
eyle-	bî-karâr	CS/3	eyle-	çift	G/931
eyle-	bî-karâr	CS/6	eyle-	çîn	ŞD/274
eyle-	bî-karâr	NB/355	eyle-	çîn	ŞD/274
eyle-	bîmâr	CS/155	eyle-	çîn	ŞD/274
eyle-	bîmâr	NB/179	eyle-	Çîn ü Maçîn	ŞD/274
eyle-	bî-minnet	ŞD/92	eyle-	çoğı az	G/925

eyle-	çok	MŞ/10	eyle-	fâsık	YE/214
eyle-	çûl	YE/128	eyle-	fâsid	MŞ/53
eyle-	dâ'im	NB/50	eyle-	fâş	NB/326
eyle-	da'vi	NB/101	eyle-	fâş	NB/342
eyle-	dâl	NB/282	eyle-	fâş	YZ/135
eyle-	dâl	NB/282	eyle-	fâyık	NB/37
eyle-	dâl	NB/283	eyle-	ferah-nâk	NB/231
eyle-	dâne	MŞ/33	eyle-	ferâh-nâk	CS/95
eyle-	dar	NB/179	eyle-	Ferhâd	ŞD/240
eyle-	dar	NB/256	eyle-	ferrâş	NB/326
eyle-	dâr	NB/433	eyle-	fîdâ	YE/198
eyle-	Dârüsselâm	NB/121	eyle-	fitrâk	CS/94
eyle-	defter	ŞD/121	eyle-	gâlib	NB/38
eyle-	dem-beste	CS/235	eyle-	gam	CS/55
eyle-	dem-beste	NB/100	eyle-	garîk	CS/220
eyle-	derd ü gam	CS/173	eyle-	genc-hâne	G/725
eyle-	dermân	NB/280	eyle-	germ	CS/137
eyle-	dervîş	YE/145	eyle-	germ	NB/333
eyle-	dervîş	YE/202	eyle-	gevher	YE/95
eyle-	dil-şâd	NB/439	eyle-	giñ	KE/32
eyle-	divâne	NB/440	eyle-	gir ü dâr	NB/102
eyle-	dôst	NB/428	eyle-	giriftâr	ŞD/243
eyle-	duhân	CS/136	eyle-	giriş-gîr	CS/144
eyle-	dûr	CS/197	eyle-	görklü	YZ/147
eyle-	dûr	CS/213	eyle-	gözde	ŞD/137
eyle-	dûr	CS/79	eyle-	gubâr	ŞD/282
eyle-	durag	G/663	eyle-	gûşe-i deyr	CS/38
eyle-	duzag	CS/135	eyle-	güher	ŞD/67
eyle-	dün	ŞD/204	eyle-	gül	YE/127
eyle-	dürr-i meknûn	CS/175	eyle-	gül	ŞD/62
eyle-	düşvâr	G/807	eyle-	gül-âb	NB/56
eyle-	efgende	NB/37	eyle-	gül-efsûn	NB/291
eyle-	eksik	NB/122	eyle-	gül-gûn	CS/144
eyle-	eksük	YE/137	eyle-	gül-gûn	CS/175
eyle-	el bir	NB/175	eyle-	gül-gûn	NB/309
eyle-	emirahur	DK/105	eyle-	hâcib	YZ/197
eyle-	erzâni	KE/43	eyle-	hacil	CS/163
eyle-	esîr	CS/36	eyle-	hacil	CS/188
eyle-	fârigü'l-bâl	NB/284	eyle-	hacil	NB/349

eyle-	haçîn	ŞD/274	eyle-	hoş	YZ/249
eyle-	hâk	CS/166	eyle-	hoş	ŞD/129
eyle-	hâk	CS/191	eyle-	hoş	ŞD/71
eyle-	hâk	CS/55	eyle-	hôtş	G/701
eyle-	hâk	CS/94	eyle-	hôtş	MŞ/37
eyle-	hâk	NB/440	eyle-	hoş-hâl	NB/282
eyle-	hâk	ŞD/106	eyle-	hôtşnûd	G/753
eyle-	hâk	ŞD/160	eyle-	hûn	CS/144
eyle-	hâk-i reh	CS/63	eyle-	hûn	CS/227
eyle-	halal	DK/170	eyle-	hurrem	NB/424
eyle-	halâl	M/162	eyle-	ırag	CS/135
eyle-	halâs	CS/28	eyle-	ırag	CS/219
eyle-	halhâl	NB/282	eyle-	ırağ	NB/335
eyle-	halhâl	NB/283	eyle-	ırak	YE/152
eyle-	halife	G/625	eyle-	‘ıyân	YE/183
eyle-	halka-çîn	ŞD/232	eyle-	ıbtâl	NB/47
eyle-	ham	NB/424	eyle-	ıhyâ	CS/231
eyle-	handan	YE/183	eyle-	ıksîr	CS/122
eyle-	handân	NB/292	eyle-	‘ılâc	MŞ/70
eyle-	harâb	CS/177	eyle-	ımâret	CS/48
eyle-	harâb	CS/75	eyle-	ımâret	CS/79
eyle-	harâb	NB/190	eyle-	ıshâl	MŞ/32
eyle-	harâb	NB/54	eyle-	ıshâl	MŞ/43
eyle-	harc	CS/218	eyle-	jeng	ŞD/164
eyle-	hasm	NB/103	eyle-	kadeh	CS/59
eyle-	haste vü zâr	CS/37	eyle-	kâfûr	ŞD/51
eyle-	hayrân	YE/183	eyle-	kâli	ŞD/207
eyle-	hayrân	YE/251	eyle-	kallâş	NB/326
eyle-	hayrân	YE/287	eyle-	kan	CS/129
eyle-	hazân	NB/110	eyle-	kan	CS/135
eyle-	hâzır	YE/313	eyle-	kan	CS/136
eyle-	helâk	DK/208	eyle-	kan	CS/153
eyle-	helâk	G/727	eyle-	kan	CS/174
eyle-	helâk	ŞD/151	eyle-	kan	CS/175
eyle-	hôn	G/681	eyle-	kan	CS/212
eyle-	hôn	G/817	eyle-	kan	CS/227
eyle-	hôr	G/873	eyle-	kan	CS/76
eyle-	hoş	CS/33	eyle-	kan	NB/216
eyle-	hoş	YE/202	eyle-	kan	NB/280

eyle-	kan	NB/283	eyle-	kül	M/156
eyle-	kan	NB/283	eyle-	kül	YE/128
eyle-	kan	NB/292	eyle-	kül	YE/66
eyle-	kan	NB/332	eyle-	külâh	CS/70
eyle-	kan	YE/167	eyle-	lâle gibi	CS/141
eyle-	kân	G/691	eyle-	lâyık	NB/37
eyle-	kânuñ	CS/175	eyle-	lâyık	ŞD/39
eyle-	kara	ŞD/180	eyle-	mâ	NB/202
eyle-	karanılık	NB/299	eyle-	ma‘cûn	MŞ/114
eyle-	karşı	ŞD/261	eyle-	ma‘lûm	G/695
eyle-	katı	MŞ/20	eyle-	ma‘lûm	YZ/177
eyle-	kaymak	MŞ/82	eyle-	ma‘lûm	YZ/181
eyle-	kebâb	CS/64	eyle-	ma‘lûm	YZ/273
eyle-	kec-râ	CS/124	eyle-	ma‘lûm	YZ/87
eyle-	kefen	NB/346	eyle-	ma‘mûr	NB/304
eyle-	kemân	CS/136	eyle-	ma‘mûr	NB/366
eyle-	kemân	CS/212	eyle-	magbûn	G/845
eyle-	kemân	NB/288	eyle-	mahbus	G/621
eyle-	kemer	CS/94	eyle-	mahfil	G/1079
eyle-	kible	NB/260	eyle-	mahmûr	CS/211
eyle-	kızıl	MŞ/10	eyle-	mahrûm	NB/429
eyle-	koca	NB/267	eyle-	mahrûm	YE/137
eyle-	koldaş	KE/32	eyle-	makâm	CS/139
eyle-	kör	YE/306	eyle-	makâm	NB/121
eyle-	kul	G/1011	eyle-	mât	NB/352
eyle-	kul	G/913	eyle-	mât	YE/320
eyle-	kul	G/921	eyle-	mât	ŞD/288
eyle-	kul	NB/117	eyle-	mecnûn	CS/144
eyle-	kul	YE/128	eyle-	mecnûn	CS/175
eyle-	kul	YE/209	eyle-	meflûc	NB/416
eyle-	kulağınca	NB/325	eyle-	meftûn	CS/175
eyle-	kurbân	CS/171	eyle-	mekân	CS/226
eyle-	kurbân	CS/220	eyle-	mensûb	G/983
eyle-	kurbân	NB/283	eyle-	menzil	G/1079
eyle-	kurbân	NB/292	eyle-	mercân	CS/171
eyle-	kurbân	NB/292	eyle-	mesken	CS/123
eyle-	kurbân	NB/332	eyle-	mesken	CS/195
eyle-	kurbân	YE/183	eyle-	mesken	CS/30
eyle-	kuşak	YZ/199	eyle-	mesrûr	YE/364

eyle-	mest	NB/322	eyle-	müşg	CS/65
eyle-	mest	ŞD/229	eyle-	müşg-fâm	NB/122
eyle-	mevzûn	CS/144	eyle-	mütâla‘a	CS/160
eyle-	mezîd	CS/29	eyle-	nâ-tüvân	NB/111
eyle-	mihmân	CS/171	eyle-	nâ-tüvâne	NB/74
eyle-	mihrâb	CS/181	eyle-	nem nâk	NB/231
eyle-	mihrâb	M/179	eyle-	nem-nâk	CS/95
eyle-	mismil	YE/149	eyle-	nesne	M/259
eyle-	mîzân	CS/171	eyle-	nihân	CS/152
eyle-	Moğolçîn	ŞD/274	eyle-	nihân	NB/216
eyle-	mu‘attar	ŞD/254	eyle-	nikâb	YZ/233
eyle-	mu‘attar	ŞD/265	eyle-	nikâb	ŞD/159
eyle-	mu‘attar	ŞD/288	eyle-	nîlgûn	ŞD/64
eyle-	mu’tâd	NB/440	eyle-	niş	CS/39
eyle-	muhaşşa	CS/124	eyle-	nişân	CS/130
eyle-	muhkem	G/1059	eyle-	nişân	CS/212
eyle-	muhkem	NB/425	eyle-	nişân	CS/226
eyle-	muhtac	DK/95	eyle-	nişân	NB/98
eyle-	mukarrer	NB/47	eyle-	oyuncağı	NB/411
eyle-	mûm	NB/409	eyle-	pâk	CS/94
eyle-	mûm	YE/244	eyle-	pâk	NB/127
eyle-	murâd	NB/418	eyle-	pâk	NB/231
eyle-	mübtelâ	NB/386	eyle-	pâk	ŞD/160
eyle-	müdâm	G/947	eyle-	pâ-mâl	NB/284
eyle-	müdâm	NB/122	eyle-	para	DK/213
eyle-	müdâvâ	NB/152	eyle-	pâre	NB/372
eyle-	müfesser	ŞD/156	eyle-	pâre	NB/372
eyle-	mülhem	CS/5	eyle-	pâre pâre	NB/163
eyle-	mülk	G/1115	eyle-	pas	YE/70
eyle-	mülk	G/927	eyle-	pâyende	NB/37
eyle-	münevver	CS/16	eyle-	penâhum	CS/15
eyle-	münevver	NB/124	eyle-	perâkende	ŞD/108
eyle-	münevver	ŞD/254	eyle-	perişân	NB/280
eyle-	münevver	ŞD/69	eyle-	perişân	NB/283
eyle-	münkâd	ŞD/240	eyle-	perişân	NB/292
eyle-	müşebbek	CS/104	eyle-	perişân	CS/116
eyle-	müşekkek	NB/396	eyle-	perrân	YE/183
eyle-	müşerref	NB/355	eyle-	peyvend	NB/317
eyle-	müşerref	ŞD/69	eyle-	pinhân	CS/146

eyle-	pinhân	NB/280	eyle-	rûşen	ŞD/207
eyle-	pinhân	NB/283	eyle-	rûşen-ter	NB/70
eyle-	pinhân	NB/292	eyle-	rûzgâr	CS/170
eyle-	pir	NB/166	eyle-	rûzî	ŞD/212
eyle-	pir	NB/290	eyle-	rûsvâ	CS/231
eyle-	pîr	NB/340	eyle-	rûsvâ	NB/191
eyle-	pûl	YE/128	eyle-	rûsvâ	ŞD/224
eyle-	pûlâd	ŞD/240	eyle-	rûsvây-ı 'ışk	CS/138
eyle-	pür	CS/218	eyle-	saçak	NB/141
eyle-	pür	CS/219	eyle-	sâhib ül mir'âc	NB/44
eyle-	pür	CS/26	eyle-	sâkıt	MŞ/15
eyle-	pür	CS/35	eyle-	sakîl	MŞ/12
eyle-	pür	ŞD/250	eyle-	saman	NB/110
eyle-	pür	ŞD/51	eyle-	sanem	ŞD/43
eyle-	pür	ŞD/75	eyle-	sarhoş	NB/135
eyle-	pür-çîn	ŞD/274	eyle-	sayd ü şikâr	NB/256
eyle-	pür-hûn	CS/175	eyle-	sayru	YE/229
eyle-	pür-hûn	ŞD/155	eyle-	sayvan	YE/199
eyle-	pür-nûr	CS/184	eyle-	sâzikâr	YE/77
eyle-	pür-şarâb	ŞD/159	eyle-	secde-gâh	CS/70
eyle-	pür-zer ü sîm	ŞD/33	eyle-	sel	YE/128
eyle-	râh	CS/70	eyle-	seng-i siyâh	CS/55
eyle-	rakkâs	CS/127	eyle-	ser-ağaz	NB/129
eyle-	râm	CS/205	eyle-	serd	CS/197
eyle-	râyûnî	CS/160	eyle-	serhoş	YE/318
eyle-	revân	CS/135	eyle-	serhoş	YE/71
eyle-	revân	CS/226	eyle-	seyl-âb	NB/296
eyle-	revân	CS/226	eyle-	sır	YE/210
eyle-	revân	CS/27	eyle-	sipend	ŞD/110
eyle-	revân	NB/110	eyle-	siyâh	CS/38
eyle-	revân	NB/217	eyle-	siyâh	CS/70
eyle-	revân	ŞD/203	eyle-	sorguç	NB/416
eyle-	rûh	ŞD/76	eyle-	sulardan	NB/47
eyle-	rûşen	CS/196	eyle-	sultân	CS/171
eyle-	rûşen	MŞ/56	eyle-	sultân	CS/99
eyle-	rûşen	NB/322	eyle-	sultân	G/615
eyle-	rûşen	NB/56	eyle-	şad	NB/408
eyle-	rûşen	NB/57	eyle-	şâd	G/783
eyle-	rûşen	ŞD/136	eyle-	şâd	G/815

eyle-	şâd	KE/42	eyle-	ton	YZ/139
eyle-	şâd	ŞD/240	eyle-	top	NB/106
eyle-	şâd	ŞD/240	eyle-	top	NB/214
eyle-	şâd	ŞD/297	eyle-	top	NB/265
eyle-	şâh	CS/4	eyle-	top	NB/366
eyle-	şâh	CS/71	eyle-	top	YE/205
eyle-	şâh	ŞD/59	eyle-	toprag	G/647
eyle-	şeb-gîr	YE/210	eyle-	toprak	G/721
eyle-	şehid	DK/210	eyle-	toprak	YE/161
eyle-	şehid	NB/134	eyle-	toprak	ŞD/38
eyle-	şehid	NB/168	eyle-	tuc	NB/417
eyle-	şehîd	CS/87	eyle-	tugra	CS/124
eyle-	şehnâz	NB/129	eyle-	tul	DK/214
eyle-	şehnâz	ŞD/234	eyle-	tutsak	DK/94
eyle-	şerbet	G/565	eyle-	uc	NB/416
eyle-	şîr-gîr	YE/210	eyle-	uc	NB/416
eyle-	şirin-ter	NB/174	eyle-	un	G/873
eyle-	şûr	YE/244	eyle-	‘uryân	YE/183
eyle-	ta‘lik	ŞD/187	eyle-	ümmîd-var	NB/38
eyle-	tâc	CS/58	eyle-	üryân	NB/355
eyle-	tâk-ı Kisrâ	CS/124	eyle-	üstâd	NB/440
eyle-	tamâm	CS/28	eyle-	var	CS/34
eyle-	tamâm	M/310	eyle-	var	G/1117
eyle-	tamâm	YE/77	eyle-	var	G/625
eyle-	tañrı	YZ/201	eyle-	var	G/697
eyle-	târ-mâr	CS/176	eyle-	var	YE/124
eyle-	târumâr	YE/128	eyle-	var	YE/139
eyle-	taş	NB/326	eyle-	var	YE/143
eyle-	taş	YE/202	eyle-	var	YE/313
eyle-	tay	CS/216	eyle-	var	YE/74
eyle-	tehî	CS/152	eyle-	var	G/539
eyle-	temâm	NB/122	eyle-	vezn	NB/302
eyle-	ten	YE/183	eyle-	virân	NB/283
eyle-	teng	NB/200	eyle-	virân	NB/332
eyle-	tîr	CS/70	eyle-	vîrân	CS/30
eyle-	tiryâk	NB/231	eyle-	yag	G/983
eyle-	tiryâk	ŞD/160	eyle-	yaku	MŞ/84
eyle-	tolu	CS/94	eyle-	yaku	MŞ/98
eyle-	ton	G/999	eyle-	yakut-rengi	NB/203

eyle-	yalan	CS/178	eyle-	za'afrân	NB/176
eyle-	yalan	NB/216	eyle-	zâhid	YE/214
eyle-	yalan	NB/280	eyle-	zâr	NB/179
eyle-	yalan	NB/283	eyle-	zâr	NB/249
eyle-	yalınçak	DK/128	eyle-	zebûn	NB/305
eyle-	yâr	ŞD/224	eyle-	zencîr	CS/122
eyle-	yasag̃	NB/374	eyle-	zencîr	NB/290
eyle-	yasak	DK/208	eyle-	zencîr	YE/244
eyle-	yaş	NB/326	eyle-	zer	NB/138
eyle-	yaş	YE/202	eyle-	zindân	CS/171
eyle-	yayan	NB/110	eyle-	zindân	YE/183
eyle-	yer	NB/144	eyle-	ziyan	NB/188
eyle-	yer	NB/290	eyle-	ziyân	CS/188
eyle-	yer	NB/340	eyle-	ziyân	CS/226
eyle-	yeşil	MŞ/11	eyle-	ziyân	MŞ/94
eyle-	yir	G/911	eyle-	ziyân	NB/110
eyle-	yir	G/911	eyle-	ziyân	NB/262
eyle-	yir	YE/139	eyle-	zücâc	NB/168
eyle-	yir	YE/139	eyle-	zünnâr	ŞD/224
eyle-	yog	CS/34	eyleme-	âzâd	CS/193
eyle-	yog	G/541	eylen-	biryân	MŞ/95
eyle-	yogi var	G/925	geç-	artuğa	NB/186
eyle-	yohsul	G/913	geç-	dam-ı belâdan	NB/251
eyle-	yoksul	YE/128	geç-	dermâna	ŞD/118
eyle-	yol	G/689	geç-	fitne-i âhir zaman	NB/180
eyle-	yol	YE/128	geç-	geda	NB/186
eyle-	yol	YE/65	geç-	hadden	MŞ/61
eyle-	yol	YE/65	geç-	hadden	ŞD/119
eyle-	yoldaş	G/783	geç-	hadden	ŞD/175
eyle-	yoldaş	KE/32	geç-	haddünden	CS/205
eyle-	yoldaş	NB/326	geç-	hasret	ŞD/158
eyle-	yoldaş	YE/202	geç-	hayra	YE/255
eyle-	yord	YE/113	geç-	hîçe	ŞD/117
eyle-	yukaru	M/178	geç-	hõş	G/891
eyle-	yurd	G/823	geç-	hükmi	G/887
eyle-	yurd	G/917	geç-	hükm-i vefâ	CS/29
eyle-	za'if	CS/159	geç-	hükmü	ŞD/118
eyle-	za'if	MŞ/10	geç-	hükmüm	G/839
eyle-	za'if	MŞ/13	geç-	hükmüm	NB/399

geç-	imâna	ŞD/118	gel-	belâ	YZ/159
geç-	menzile	G/891	gel-	belâ	YZ/249
geç-	mübtelâ	NB/186	gel-	belâ	YZ/95
geç-	pervâne	NB/210	gel-	belâ vü gam	CS/74
geç-	sadra	CS/104	gel-	beyâna	CS/7
geç-	sadra	CS/86	gel-	bişâret	G/1045
geç-	sohbetimiz	NB/96	gel-	buşu	YE/379
geç-	sözi	G/1111	gel-	buşu	YE/384
geç-	sözi	G/571	gel-	cân	CS/73
geç-	şah	NB/186	gel-	cân	G/1037
geç-	şeydâ	NB/192	gel-	cân	G/1049
geç-	tanuklığı	M/205	gel-	cân	G/915
geç-	vezir	NB/186	gel-	cân	NB/230
geç-	vîrâne	CS/102	gel-	cân	YE/244
geç-	ziyâna	YE/283	gel-	cân	YE/391
geçil-	mâ-cerâ	CS/39	gel-	cevr ü cefâ	CS/67
geçür-	fursat	M/309	gel-	cûşa	CS/31
gel-	‘aceb	M/159	gel-	cûşa	DK/178
gel-	‘aceb	YE/169	gel-	cûşa	G/859
gel-	‘aceb	YE/344	gel-	cûşa	YE/114
gel-	âfetlere	G/729	gel-	cûşa	YE/222
gel-	agır	MŞ/26	gel-	cûşa	YE/247
gel-	agır	M/195	gel-	derd	NB/242
gel-	agır	M/288	gel-	derd ü mihnet	NB/244
gel-	agrı	MŞ/45	gel-	dermân	NB/373
gel-	‘aklum	CS/67	gel-	devâ	NB/242
gel-	alçak	G/801	gel-	devlet	G/583
gel-	âsân	CS/73	gel-	devlet	G/583
gel-	âsân	NB/230	gel-	devlet	G/737
gel-	aşka	YE/147	gel-	du’âya	NB/305
gel-	ava	YE/177	gel-	duşa	YE/380
gel-	‘ayân	G/573	gel-	ecel	CS/138
gel-	ayruk	YE/150	gel-	ecel	NB/339
gel-	az	YE/80	gel-	ecel	NB/340
gel-	bang-ı ceres	ŞD/171	gel-	ecel	YZ/279
gel-	bayık	G/581	gel-	endişe	YE/114
gel-	belâ	NB/242	gel-	feryâda	NB/304
gel-	belâ	YE/254	gel-	fi’le	M/166
gel-	belâ	YZ/103	gel-	galib	CS/221

gel-	gam	CS/111	gel-	hizmete	ŞD/280
gel-	gamuñ	CS/152	gel-	hoş	CS/191
gel-	garîb	YE/181	gel-	hoş	CS/202
gel-	garîb	YE/197	gel-	hoş	DK/129
gel-	gayret	DK/105	gel-	hoş	DK/154
gel-	gayrete	DK/123	gel-	hoş	DK/177
gel-	gazaba	MŞ/46	gel-	hoş	DK/180
gel-	görmek	G/651	gel-	hoş	DK/180
gel-	görmek	G/977	gel-	hoş	DK/184
gel-	görmek	G/977	gel-	hoş	DK/217
gel-	göz ü kaş	YE/126	gel-	hoş	M/159
gel-	güç	NB/200	gel-	hoş	M/159
gel-	güftâra	CS/186	gel-	hoş	M/268
gel-	günâh	ŞD/173	gel-	hoş	M/269
gel-	güreşe	YE/222	gel-	hoş	M/280
gel-	haber	YZ/107	gel-	hoş	M/280
gel-	hâl	G/725	gel-	hoş	NB/174
gel-	hâl	G/855	gel-	hoş	NB/225
gel-	hâldaş	YE/126	gel-	hoş	NB/225
gel-	hâliyâ	G/885	gel-	hoş	NB/225
gel-	hâlûme	G/1091	gel-	hoş	NB/225
gel-	harekete	MŞ/9	gel-	hoş	NB/321
gel-	harket	G/1067	gel-	hoş	NB/324
gel-	hâsıla	G/585	gel-	hoş	NB/95
gel-	hâsıla	G/757	gel-	hoş	ŞD/172
gel-	hâsıla	YE/202	gel-	hoş	ŞD/172
gel-	hâsıla	YE/292	gel-	hoş	ŞD/172
gel-	hatar	G/861	gel-	hoş	ŞD/172
gel-	havf	NB/354	gel-	hoş	ŞD/172
gel-	havf	NB/43	gel-	hoş	ŞD/172
gel-	hayâl ü vehme	CS/9	gel-	hoş	ŞD/172
gel-	hâzır	YZ/203	gel-	hoş	YE/126
gel-	hesâba	ŞD/206	gel-	hoş	YE/269
gel-	hevâ	ŞD/171	gel-	hoş	YE/313
gel-	hevaî	YE/295	gel-	hêt	G/805
gel-	heves	ŞD/171	gel-	hêt	G/805
gel-	hitâb	G/1045	gel-	hêt	MŞ/132
gel-	hitâb	G/675	gel-	hêt	MŞ/89
gel-	hitâb	G/679	gel-	hêt	MŞ/90

gel-	hôş	NB/38	gel-	kemâle	NB/406
gel-	hôş	NB/426	gel-	kendime	NB/275
gel-	hôş	G/585	gel-	kendözüme	YE/233
gel-	hoşa	YE/114	gel-	kendüye	CS/155
gel-	Hûrî	YE/350	gel-	kenez	NB/273
gel-	hüner	CS/114	gel-	kılca	NB/155
gel-	ihlâs	YE/120	gel-	kısâs	CS/127
gel-	ikrâra	G/569	gel-	kıvama	MŞ/81
gel-	ikrâra	NB/374	gel-	kıvama	MŞ/84
gel-	îmân	CS/73	gel-	kıvama	MŞ/90
gel-	îmâna	NB/304	gel-	kıvama	MŞ/90
gel-	îmâna	CS/187	gel-	kıyâsa	CS/12
gel-	îmâna	CS/244	gel-	kıyâsa	CS/13
gel-	îmâna	M/149	gel-	kibir	YE/373
gel-	imranice	YZ/223	gel-	kudrete	G/571
gel-	iş	CS/74	gel-	kuvvet	G/1069
gel-	iş	CS/74	gel-	kuvvet	G/587
gel-	işâret	G/1045	gel-	lâyık	G/581
gel-	işe	YE/222	gel-	lâzım	ŞD/100
gel-	iştihâ	NB/242	gel-	lâzım	M/151
gel-	iştihâ	MŞ/12	gel-	lâzım	M/154
gel-	itâ'at	CS/74	gel-	lâzım	M/154
gel-	itâb	G/1045	gel-	lâzım	M/154
gel-	kafes	ŞD/171	gel-	lezîz	NB/174
gel-	kafes	ŞD/180	gel-	lutf	NB/214
gel-	kahr	DK/104	gel-	lûtf	NB/242
gel-	kan	NB/230	gel-	lutf u kerem	CS/74
gel-	kan	NB/217	gel-	lutf u kerem	CS/74
gel-	kanâ'at	YE/368	gel-	ma'nî	G/1013
gel-	karâra	ŞD/285	gel-	mâh	ŞD/173
gel-	karârı	YE/118	gel-	makbul	DK/125
gel-	kardaş	YE/126	gel-	mekes	ŞD/171
gel-	karşı	NB/211	gel-	melâlet	G/731
gel-	karşı	NB/385	gel-	melâletler	G/725
gel-	karşı	NB/398	gel-	melâmet ü zerc	NB/242
gel-	karşu	YZ/239	gel-	merhem	NB/75
gel-	kaz	YE/80	gel-	mesel	G/985
gel-	kaza	DK/193	gel-	meydâna	YE/118
gel-	kaza	DK/73	gel-	mihen	CS/229

gel-	misâl	G/565	gel-	sıdka	YE/356
gel-	mu‘ârız	ŞD/149	gel-	sıfata	YE/233
gel-	muhâlif	NB/303	gel-	sıhhatler	NB/244
gel-	muhtasar	YZ/233	gel-	sırta	YE/186
gel-	mukâbil	G/535	gel-	siyâh	ŞD/173
gel-	nâ-hoş	ŞD/172	gel-	sohbete	NB/216
gel-	nâlişe	YE/222	gel-	sohbete	NB/401
gel-	nâz	NB/398	gel-	sohbete	NB/60
gel-	nazara	NB/333	gel-	söz	YZ/205
gel-	nebâta	G/677	gel-	söze	G/1035
gel-	nidâ	G/679	gel-	söze	G/535
gel-	noksân	NB/113	gel-	söze	NB/285
gel-	nûr	KE/39	gel-	söze	NB/326
gel-	nutka	CS/22	gel-	söze	NB/329
gel-	nutka	CS/55	gel-	söze	ŞD/116
gel-	nükte	YZ/195	gel-	söze	ŞD/142
gel-	nükte	YZ/207	gel-	söze	YZ/157
gel-	nükte	YZ/183	gel-	sultânlık	YZ/175
gel-	ortaya	NB/404	gel-	sultânlık	YZ/183
gel-	öglerine	YZ/259	gel-	surete	G/1065
gel-	peygâamberlik	YZ/279	gel-	sûrete	G/1089
gel-	râhat	G/963	gel-	sûrete	G/1089
gel-	rahmet	G/727	gel-	sûrete	YE/81
gel-	rahmet	G/737	gel-	sürûr	NB/169
gel-	rahmet	G/583	gel-	şifâ	CS/67
gel-	rahmeti	G/575	gel-	şikâr	NB/377
gel-	rast	DK/218	gel-	şikâra	YE/281
gel-	rast	M/152	gel-	şikâyete	YE/343
gel-	râst	CS/188	gel-	şîrin	YE/268
gel-	râst	NB/91	gel-	şükrâne	YE/186
gel-	safâ	CS/67	gel-	tâ‘ata	G/645
gel-	salâhiyyete	M/142	gel-	tâk	ŞD/76
gel-	salâhiyyete	M/145	gel-	takdire	M/141
gel-	salâhiyyete	M/305	gel-	tavâfa	NB/46
gel-	salâhiyyete	M/305	gel-	tekâzâ	NB/138
gel-	salâhiyyete	M/305	gel-	temâşâ	YE/222
gel-	savaş	YE/126	gel-	temâşâya	ŞD/174
gel-	seher	NB/116	gel-	temâşâya	ŞD/71
gel-	seher	ŞD/80	gel-	temennâya	ŞD/174

gel-	tevbeye	YE/157	gel-	vefâ	NB/329
gel-	tevbeye	YE/158	gel-	vefâ	NB/395
gel-	togru	YZ/87	gel-	yâda	NB/304
gel-	tuş	G/805	gel-	yağılığa	DK/235
gel-	tuş	G/805	gel-	yağılığa	DK/235
gel-	tuş	G/823	gel-	yağılığa	DK/240
gel-	tuş	NB/356	gel-	yağmaya	ŞD/174
gel-	uyhu	CS/117	gel-	yakın	YZ/283
gel-	uyhu	CS/150	gel-	yalan	NB/140
gel-	uyhusı	DK/193	gel-	yalan	NB/230
gel-	uyku	MŞ/10	gel-	yavuz	YZ/217
gel-	uyku	MŞ/42	gel-	yumişa	YE/222
gel-	uykusu	NB/175	gel-	zahmet	G/727
gel-	ümide	NB/110	gel-	zahmet	M/159
gel-	ün	YZ/121	gel-	zarar	G/613
gel-	ün	YE/154	gel-	zeval	NB/47
gel-	ünvân	NB/230	gel-	ziyân	YE/359
gel-	ünvân	NB/241	gel-	ziyân	YZ/259
gel-	vakâyi'	CS/131	gel-	zuhura	NB/40
gel-	vaz	CS/197	gel-	zuhûra	YE/186
gel-	vaz	NB/290	gel-	zulm	NB/319
gel-	vaz	NB/313	getir-	der	ŞD/270
gel-	vaz	NB/398	getir-	fer	ŞD/270
gel-	vaz	NB/408	getir-	gam u belâ	ŞD/134
gel-	vaz	YE/80	getir-	haber	ŞD/270
gel-	vâz	CS/158	getir-	hat	NB/108
gel-	vâz	CS/158	getir-	imân	NB/338
gel-	vâz	CS/159	getir-	imâna	ŞD/232
gel-	vâz	CS/159	getir-	kâmet	M/209
gel-	vâz	CS/159	getir-	kir	NB/184
gel-	vâz	CS/159	getir-	müjde-i zafer	NB/112
gel-	vâz	CS/159	getir-	salevât	NB/291
gel-	vâz	CS/159	getir-	sürme-i anber	ŞD/271
gel-	vâz	CS/159	getir-	şâhid	NB/375
gel-	vâz	CS/170	getir-	tâkat	ŞD/226
gel-	vâz	CS/174	getir-	zafer	ŞD/270
gel-	vâz	CS/197	getir-	zîver	ŞD/271
gel-	vefâ	NB/229	getür-	âh	CS/71
gel-	vefâ	NB/242	getür-	'âyet	M/143

getür-	belâ	CS/141	getür-	kâmet	M/207
getür-	cûşa	CS/120	getür-	kâmet	M/214
getür-	cünbişe	G/1039	getür-	kaygu	MŞ/38
getür-	gussa	MŞ/38	getür-	kıvama	MŞ/76
getür-	haber	CS/67	getür-	kusmak	MŞ/82
getür-	haber	DK/207	getür-	kusmak	MŞ/88
getür-	haber	G/849	getür-	marazlar	MŞ/13
getür-	haberi	DK/83	getür-	mesel	G/567
getür-	haberin	DK/131	getür-	nasîhatlar	M/142
getür-	hadîs	M/143	getür-	nâzle	MŞ/15
getür-	hafâkan	MŞ/15	getür-	nisyân	MŞ/53
getür-	hastalıklar	MŞ/12	getür-	öksürük	MŞ/34
getür-	hastalıklar	MŞ/27	getür-	rencin	MŞ/29
getür-	hayza	MŞ/88	getür-	salâhiyyete	M/189
getür-	hikâyetler	M/142	getür-	salavat	DK/114
getür-	ıslâha	MŞ/106	getür-	salavat	DK/172
getür-	‘ibret	G/561	getür-	salavat	DK/175
getür-	‘imân	YZ/117	getür-	salavat	DK/189
getür-	îmân	G/595	getür-	salavat	DK/189
getür-	îmân	M/149	getür-	salavat	DK/191
getür-	îmân	M/149	getür-	salavat	DK/192
getür-	îmân	M/211	getür-	salavat	DK/230
getür-	îmân	M/211	getür-	salavat	DK/230
getür-	îmân	M/293	getür-	salavât	M/223
getür-	îmân	YZ/121	getür-	salâvât	YE/131
getür-	îmân	YZ/281	getür-	salavâtı	KE/43
getür-	îmân	YZ/281	getür-	sıtma	MŞ/34
getür-	îmân	YZ/281	getür-	sıtma humma	MŞ/25
getür-	îmân	YZ/281	getür-	susalık	MŞ/37
getür-	îmâna	M/271	getür-	südde	MŞ/29
getür-	iştihâ	MŞ/33	getür-	şahâdet kelimesin	M/172
getür-	iştihâ	MŞ/86	getür-	şâzî	MŞ/96
getür-	iştihâ	MŞ/89	getür-	şehvetin	MŞ/48
getür-	iştihâsın	MŞ/103	getür-	şek	YE/292
getür-	iştihâsın	MŞ/28	getür-	tâkat	KE/21
getür-	iştihâsın	MŞ/30	getür-	tekbîr	YE/191
getür-	iştihâsın	MŞ/33	getür-	tekbîrler	M/208
getür-	iştihâsın	MŞ/36	getür-	tekbîrleri	M/217
getür-	kâmet	M/191	getür-	uyku	MŞ/14

getür-	uyku	MŞ/36	gir-	yola	YZ/117
getür-	uyku	MŞ/39	gir-	yola	YZ/239
getür-	uyku	MŞ/45	gir-	yola	NB/261
getür-	uyku	MŞ/48	git-	ârâm u karâr	G/1071
getür-	uyku	MŞ/96	git-	benlik	G/1123
getür-	uykusuzluk	MŞ/15	git-	bî-reng ü fer	ŞD/80
getür-	yad	DK/152	git-	buşu	YE/381
getür-	yad	DK/161	git-	derdi	YZ/261
getür-	yaman	DK/74	git-	elem	NB/244
getür-	yaramaz sıfât	M/143	git-	gussa	YE/259
getür-	zabta	G/1009	git-	günâh	M/162
getür-	zaval	DK/207	git-	günâhları	M/162
gir-	çarha	G/867	git-	hâba	ŞD/144
gir-	çarha	ŞD/68	git-	harâba	M/235
gir-	devrâna	NB/214	git-	harâba	ŞD/144
gir-	günâha	CS/244	git-	heves	CS/165
gir-	günâha	M/261	git-	hicâba	ŞD/144
gir-	günâha	M/263	git-	hôr husu	G/1099
gir-	günâha	M/265	git-	îmânı	YE/378
gir-	halvete	G/593	git-	karârı	NB/286
gir-	halvete	YZ/149	git-	kaygusu vü teşvişi	G/869
gir-	hayra	NB/340	git-	keder	ŞD/146
gir-	hicâba	CS/125	git-	keder	ŞD/80
gir-	hicâba	CS/125	git-	küfri	YZ/281
gir-	kırgun	DK/152	git-	lezzeti	G/1077
gir-	kırgun	DK/176	git-	maraz	CS/129
gir-	kırgun	DK/242	git-	renc ü anâ	NB/116
gir-	kısmet-i küffâra	NB/107	git-	safâ	CS/67
gir-	nikâba	CS/125	git-	sahâvet	YE/394
gir-	ögüde	YZ/143	git-	şekk ü gümân	YZ/281
gir-	raksa	G/631	git-	şifâ	CS/67
gir-	sevâba	M/289	git-	ud	YZ/153
gir-	sırrına	G/979	git-	udı	YZ/143
gir-	söze	YZ/83	git-	varlığı	G/693
gir-	takdîrine	G/1019	gör-	‘aceb	G/1125
gir-	yazığa	ŞD/269	gör-	acı	NB/261
gir-	yola	KE/33	gör-	alçak	G/835
gir-	yola	KE/40	gör-	ârâste	NB/214
gir-	yola	YZ/107	gör-	ayrı	NB/304

gör-	az	NB/159	gör-	irak	M/310
gör-	az	ŞD/58	gör-	ihsân	NB/308
gör-	azab	M/157	gör-	iki	NB/417
gör-	azab	YZ/207	gör-	kem	G/811
gör-	cevr	ŞD/115	gör-	lutf u atâyı	NB/188
gör-	çok	M/292	gör-	lûtf-ı du'âsın	NB/329
gör-	dar	YZ/141	gör-	maslahat	DK/124
gör-	dermâmı	G/619	gör-	maslahat	DK/125
gör-	dürüst	G/891	gör-	menfa'atler	M/300
gör-	eksük	G/801	gör-	minnet	NB/166
gör-	eksük	G/807	gör-	miskîn	G/807
gör-	eksük	G/807	gör-	miskîn	G/811
gör-	eksüklü	G/835	gör-	miskîn	G/815
gör-	elif-bâlâ	NB/439	gör-	miskîn	G/819
gör-	emek	YZ/137	gör-	miskîn	G/823
gör-	fâyide	YE/388	gör-	miskîn	G/829
gör-	ganîmet	ŞD/129	gör-	miskîn	G/833
gör-	ganîmet	YE/189	gör-	miskîn	G/835
gör-	halel	ŞD/82	gör-	muhâl	M/237
gör-	hâllerin	G/897	gör-	müstedrek	NB/76
gör-	hayz	M/240	gör-	öget	NB/341
gör-	hâyz	M/252	gör-	râgıp	NB/215
gör-	himmetin	ŞD/132	gör-	râhat	M/159
gör-	hoş	DK/237	gör-	rakib	NB/173
gör-	hoş	DK/237	gör-	revâ	G/1115
gör-	hoş	G/805	gör-	revâ	ŞD/292
gör-	hoş	G/895	gör-	revâ	YE/295
gör-	hoş	NB/147	gör-	revâ	YZ/273
gör-	hoş	NB/375	gör-	safâ	NB/324
gör-	hoş	NB/381	gör-	sağ	DK/152
gör-	hoş	NB/391	gör-	savâb	G/689
gör-	hoş	NB/406	gör-	savâb	YZ/145
gör-	hoş	NB/42	gör-	şeker	NB/115
gör-	hoş	NB/420	gör-	tan	M/159
gör-	hoş	NB/420	gör-	tar	YZ/141
gör-	hoş	ŞD/252	gör-	ucuz	YZ/123
gör-	ırağ	NB/270	gör-	ulu	G/649
gör-	ırağ	NB/270	gör-	ulu	G/835
gör-	ırağ	NB/271	gör-	ulu	M/274

gör-	uykuyu	NB/213	iç-	and	DK/247
gör-	vefâ	NB/334	iç-	and	DK/248
gör-	yagı	G/1043	iç-	and	DK/249
gör-	yeg	NB/252	iç-	and	DK/249
gör-	yeğ	NB/147	iç-	and	M/272
gör-	yeğ	ŞD/226	iç-	and	NB/126
gör-	yüce	G/873	iç-	and	NB/198
gör-	za‘îf	G/833	iç-	and	NB/342
gör-	zahmet	M/159	iç-	and	NB/397
gör-	ziyân	NB/281	iç-	and	NB/407
göster-	alâmet-i tig	NB/98	iç-	and	NB/96
göster-	âşinâlık	NB/408	iç-	and	YE/219
göster-	belâ	NB/324	iç-	and	YZ/103
göster-	bî-vefâlık	CS/154	iç-	and	YZ/135
göster-	doğruluk	YE/408	iç-	and	YZ/217
göster-	erlik	DK/122	iç-	and	YZ/235
göster-	eser	NB/98	iç-	and	YZ/89
göster-	harekât	CS/239	iç-	and	YZ/91
göster-	havf u recâ	YE/248	iç-	and	YZ/93
göster-	inbisât	ŞD/183	iç-	and	YZ/99
göster-	işâret	CS/183	idin-	‘âdet	M/266
göster-	kerâmet	CS/83	idin-	adın	YE/223
göster-	kerâmet	YZ/119	idin-	âlet	M/300
göster-	kurb	ŞD/27	idin-	durak	YE/194
göster-	mükâfât	CS/87	idin-	fahr	M/266
göster-	oyun	DK/190	idin-	fahr	M/266
göster-	rıza	NB/325	idin-	hicâb	CS/159
göster-	sabır	YE/319	idin-	maksûd	CS/209
göster-	safâ	CS/36	idin-	mıstar	CS/99
göster-	safâ	NB/324	idin-	yoldaş	YE/193
göster-	tâ‘at	YE/321	ir-	âfet	CS/56
göster-	tevâzu‘	M/191	ir-	âfet	G/727
göster-	vefâ	ŞD/217	ir-	âteş-i hicri	CS/206
göster-	ziyâ	NB/52	ir-	buhul	YE/389
göster-	ziyân	NB/53	ir-	dermân	CS/41
iç-	and	DK/240	ir-	dermâna	NB/389
iç-	and	DK/246	ir-	dermâna	NB/405
iç-	and	DK/247	ir-	dermâna	YE/260
iç-	and	DK/247	ir-	devâ	CS/45

ir-	devâya	CS/153	irgür-	vasla	CS/155
ir-	devlete	G/835	irgür-	vasla	CS/155
ir-	feyz	CS/12	irgür-	vasla	CS/157
ir-	haber	YE/109	irgür-	vasla	CS/157
ir-	îmâna	CS/234	irgür-	vasla	CS/213
ir-	‘inâyet	CS/40	irgür-	vasla	CS/213
ir-	ma‘nisine	G/533	irgür-	vasla	CS/56
ir-	makâma	G/899	irgür-	vasla	CS/56
ir-	maksudına	G/651	iriş-	alçaklık	YE/375
ir-	maksûduma	KE/45	iriş-	alçaklık	YE/375
ir-	meded	CS/183	iriş-	maksudına	DK/198
ir-	mekrine	KE/24	iriş-	maksudına	DK/198
ir-	meşakkat	G/731	irişdür-	halel	M/141
ir-	mezelletler	G/725	irişdür-	halel	M/159
ir-	mihnet	G/737	irişdür-	sa‘âdete	M/159
ir-	nasîb	YE/265	irişdür-	zahm	DK/205
ir-	râhat	CS/196	işle-	‘amel	G/575
ir-	rahmet	G/581	işle-	‘amel	M/161
ir-	rahmet	G/801	işle-	bid‘at	DK/84
ir-	rahmet	G/807	işle-	farz	M/198
ir-	rahmet	G/807	işle-	günâh	M/147
ir-	rahmet	G/811	işle-	günâh	M/149
ir-	rahmet	G/815	işle-	günâh	M/153
ir-	rahmet	G/819	işle-	günâh	M/160
ir-	rahmet	G/823	işle-	günâh	M/161
ir-	rahmet	G/829	işle-	günâh	M/162
ir-	rahmet	G/833	işle-	günâh	M/163
ir-	rahmet	ŞD/165	işle-	günâh	M/165
ir-	rahmetine	G/1083	işle-	günâh	M/257
ir-	sihhat	G/623	işle-	günâh	M/258
ir-	tevfik	G/801	işle-	günâh	M/258
ir-	vasluña	CS/67	işle-	günâh	M/264
ir-	vefâña	CS/157	işle-	günâh	M/265
ir-	visâl	CS/50	işle-	günâh	M/313
ir-	visâla	CS/209	işle-	günâhı	M/149
ir-	za‘f	G/791	işle-	‘ibâdet	M/162
ir-	zahm	CS/199	işle-	‘ibâdet	M/267
irgür-	maksuda	DK/166	işle-	‘ibâdet	M/313
irgür-	maksûduma	KE/32	işle-	‘ibâdet	M/313

işle-	‘ibâdetleri	M/267	it-	berk	KE/31
işle-	iş	KE/31	it-	berk	M/311
işle-	kerem	YZ/189	it-	berk	YE/138
işle-	lutf	KE/43	it-	bigâne	CS/74
işle-	tâ‘at	M/258	it-	bî-karâr	CS/146
işle-	tâ‘at	M/267	it-	bî-karâr	CS/230
işle-	tâ‘atlar	M/293	it-	bimâr	CS/35
işle-	‘umre	M/253	it-	bülend	NB/44
işle-	‘umre	M/253	it-	bünyâd	M/143
işle-	ziyân	YE/387	it-	cahîm	CS/35
işlen-	bühtan u gıybet	YE/399	it-	cân	NB/401
it-	âb	CS/172	it-	cem‘	G/919
it-	âb-dâr	CS/146	it-	cem‘	KE/26
it-	âb-ı revân	CS/148	it-	cevâb	M/153
it-	âdet	CS/89	it-	ceyhûn	CS/51
it-	ağ	DK/215	it-	çevgân	CS/81
it-	‘akd	CS/9	it-	da‘vî	G/879
it-	âl	CS/173	it-	dağ	YE/133
it-	‘anberîn	CS/150	it-	dâl	CS/173
it-	asan	M/160	it-	dâl	NB/282
it-	assı	M/239	it-	dâm	DK/225
it-	âşikâr	CS/146	it-	dar	NB/79
it-	âşikâr	CS/59	it-	dermân	CS/51
it-	‘ayân	CS/165	it-	dîvâne	YE/203
it-	‘ayân	CS/203	it-	dûr	CS/166
it-	ayruk	M/253	it-	ebter	CS/130
it-	‘ayyâr	YE/142	it-	eksük	CS/216
it-	az	CS/202	it-	eksük	CS/232
it-	âzâd	M/153	it-	eksük	CS/53
it-	âzâd	G/881	it-	eksük	CS/85
it-	bâtl	M/177	it-	eksük	M/307
it-	bellü	M/221	it-	esîr	CS/21
it-	bellü	M/238	it-	ez-ber	CS/40
it-	bend	CS/176	it-	fâsid	M/144
it-	bend	CS/88	it-	fâsid	M/167
it-	berâber	CS/213	it-	fâsid	M/177
it-	ber-dâr	CS/145	it-	fâsid	M/198
it-	ber-dâr	CS/95	it-	fâş	CS/119
it-	berk	G/993	it-	fâş	CS/145

it-	fâş	CS/59	it-	hâtem	NB/92
it-	fâş	YE/177	it-	hâzır	M/188
it-	fâyide	M/152	it-	hedef	CS/174
it-	fitrâk-i dil ü cân	CS/87	it-	helâk	CS/209
it-	fidâ	CS/193	it-	helâk	DK/208
it-	gam-ı 'ışk	CS/226	it-	helâk	G/829
it-	germ	CS/14	it-	helâk	M/151
it-	germ	CS/160	it-	helâk	M/157
it-	germ	CS/78	it-	helâk	M/158
it-	girân	CS/148	it-	helâk	M/311
it-	giriftâr	CS/93	it-	helâk	M/314
it-	gizlü	M/280	it-	helâl	CS/173
it-	gurbet	KE/33	it-	helâl	ŞD/122
it-	gül-âb	CS/101	it-	hezâr	CS/161
it-	gül-gûn	CS/51	it-	hilâl	CS/173
it-	gül-sitân	CS/148	it-	hilâl	CS/3
it-	gül-şen	CS/180	it-	hizmetkâr	M/259
it-	hâk	CS/111	it-	hoş	CS/76
it-	hâk	CS/149	it-	hoş	YE/118
it-	hâk	CS/203	it-	humâr	YE/227
it-	halal	DK/249	it-	hûn	CS/148
it-	halâl	NB/144	it-	hûr	CS/9
it-	halâs	CS/24	it-	ırag	CS/80
it-	halâs	NB/59	it-	ırağ	YE/133
it-	hâmûş	CS/75	it-	imâm	M/205
it-	harâb	CS/184	it-	imâm	M/208
it-	harâb	CS/48	it-	işci	M/259
it-	harâb	M/263	it-	kaba	CS/35
it-	harâb-ı seyl-i eşk	CS/172	it-	kâfir	YE/128
it-	harac u harc	G/1071	it-	kan	CS/148
it-	harâm	M/175	it-	kan	CS/209
it-	harc	CS/65	it-	kan	CS/30
it-	harc	NB/41	it-	kan	CS/48
it-	harc	YE/159	it-	kan	CS/51
it-	hâsıl	M/140	it-	kan	CS/76
it-	hâsıl	M/143	it-	kan	NB/220
it-	hâsıl	M/257	it-	kan	NB/389
it-	hâsıl	M/257	it-	karañu	KE/32
it-	hâsıl	M/261	it-	karañuluk	CS/30

it-	kebâb	CS/62	it-	mesken	CS/225
it-	kemha	M/219	it-	mesken	CS/26
it-	kenâr	CS/146	it-	mesken	CS/84
it-	kenâr	CS/205	it-	meşhûr	M/159
it-	kible	YE/204	it-	mevzûn	CS/51
it-	kismet	CS/152	it-	mezâr	CS/147
it-	kinâr	NB/237	it-	mihmân	YE/204
it-	kolay	KE/32	it-	mu'ayyen	CS/6
it-	kolmaş	YE/118	it-	muhâlif	M/163
it-	kubur	CS/104	it-	muhâlif	M/230
it-	kul	DK/237	it-	muhkem	M/181
it-	kul	YE/167	it-	muhkem	YE/227
it-	kurbân	CS/173	it-	muhtac	DK/115
it-	kurbân	CS/214	it-	muhtac	DK/176
it-	kurbân	CS/51	it-	muhtac	DK/184
it-	kurbân	M/250	it-	muhtac	DK/198
it-	kurbân	YE/204	it-	muhtac	DK/243
it-	kül	YE/203	it-	muhtac	DK/251
it-	lâle-zâr	CS/147	it-	murdâr	M/176
it-	lâyık	M/142	it-	murdâr	M/206
it-	leziz	CS/64	it-	müdâm	CS/185
it-	ma'lûm	G/729	it-	münevver	CS/39
it-	ma'mûr	CS/29	it-	müsûlmân	YE/128
it-	ma'mûr	CS/51	it-	müşgîn	CS/68
it-	mağrûr	NB/148	it-	nâfiz	M/167
it-	mahrem	CS/202	it-	nâkıs	M/144
it-	mahrûm	KE/32	it-	nâlân	CS/185
it-	mahrûm	M/150	it-	nâlân	CS/51
it-	makâm	CS/126	it-	nâlân	CS/56
it-	makâm	CS/159	it-	nesne	M/259
it-	mecnûn	CS/51	it-	nihân	CS/187
it-	Mecnûn	YE/203	it-	nihân	CS/193
it-	meflûn	CS/241	it-	nişân	CS/149
it-	mekrûh	M/144	it-	nûr	CS/104
it-	mekrûh	M/177	it-	nûr	YE/66
it-	mekrûh	M/190	it-	ortak	M/279
it-	mekrûh	M/242	it-	pâk	CS/231
it-	mescid	CS/224	it-	pâk	CS/95
it-	mesken	CS/158	it-	pâ-mâl	CS/231

it-	pây-mâl	CS/173	it-	üstâd	G/645
it-	perîşân	CS/116	it-	vâcib	M/161
it-	perîşân	CS/117	it-	vâcib	M/163
it-	perrân	YE/205	it-	vâcib	M/294
it-	pinhân	CS/118	it-	vatan	CS/193
it-	pinhân	CS/57	it-	vesvese	M/272
it-	pister	CS/103	it-	virân	CS/199
it-	pür	CS/150	it-	vîrân	CS/113
it-	pür	CS/86	it-	vîrân	CS/31
it-	pür-hûn	CS/51	it-	vîrân	CS/51
it-	rakib	NB/189	it-	yağ	YE/132
it-	rengîn	CS/68	it-	yakınrak	M/186
it-	rismân	CS/148	it-	yâr	CS/226
it-	rûşen	CS/133	it-	yesir	DK/98
it-	rûşen	CS/15	it-	yığnak	DK/81
it-	sadaka	M/280	it-	yir	CS/128
it-	sebt	CS/182	it-	yir	KE/34
it-	ser-gerdân	CS/179	it-	yir	NB/241
it-	siper	CS/77	it-	yol	M/209
it-	sürü	YE/65	it-	yoldaş	CS/29
it-	şâd	KE/32	it-	yoldaş	DK/203
it-	şâd	KE/37	it-	yoldaş	G/1105
it-	şâd	KE/41	it-	zâhir	G/559
it-	şart	M/235	it-	zâr	YE/159
it-	şermende	CS/83	it-	zâyî‘	M/261
it-	şerm-sâr	CS/6	it-	zebun	DK/210
it-	şerm-şâr	CS/215	it-	zencîr	CS/183
it-	tamam	DK/73	it-	zer	CS/122
it-	tamâm	G/659	it-	zer	CS/25
it-	tamâm	M/184	it-	zer-nâv-dân	CS/148
it-	tamâm	M/193	it-	zîbâ	CS/40
it-	tamâm	M/207	it-	ziyân	CS/130
it-	tañşuk	YE/133	it-	ziyân	M/151
it-	târ-mâr	CS/146	it-	ziyân	M/151
it-	temâm	KE/39	it-	ziyân	M/152
it-	tınab	CS/151	it-	ziyân	M/240
it-	toprağ	YE/132	it-	ziyân	M/314
it-	tutsak	DK/97	it-	ziyân	YE/66
it-	ummân	CS/51	itdür-	‘ibâdet	M/264

itdür-	hac	M/254	kal-	câvidân	G/753
itdür-	hac	M/254	kal-	cehâletde	YE/97
itdür-	hacâmet	M/238	kal-	cüdâ	G/673
itdür-	harc	M/264	kal-	çaresüz	YE/371
kal-	‘aceb	YZ/107	kal-	dem-beste	NB/133
kal-	‘aceb	YZ/133	kal-	diri	YE/317
kal-	‘aceb	YZ/157	kal-	dürüst	NB/166
kal-	‘aceb	YZ/261	kal-	ebed	ŞD/165
kal-	‘aceb	YZ/275	kal-	ebedi	NB/90
kal-	‘acebe	YZ/119	kal-	endîşeden	YE/211
kal-	‘acebe	YZ/139	kal-	esen	DK/228
kal-	‘acz	G/901	kal-	esen	KE/32
kal-	‘âciz	G/681	kal-	gam	KE/28
kal-	‘âciz	MŞ/94	kal-	gam	KE/30
kal-	âciz	G/667	kal-	gam	KE/36
kal-	âciz	G/901	kal-	gam	KE/37
kal-	âciz	YE/137	kal-	gam	KE/42
kal-	ad	NB/332	kal-	gey	KE/31
kal-	ahdinde	NB/104	kal-	girü	YE/164
kal-	ârâm	ŞD/235	kal-	gönülsüz	YE/271
kal-	assı	YZ/171	kal-	günâhıma	NB/365
kal-	aşaga	M/273	kal-	hayâdan	ŞD/227
kal-	ayruk	G/893	kal-	hayâllerde	YE/233
kal-	ayruk	G/903	kal-	hayrân	G/637
kal-	ayruk	YE/150	kal-	hayrân	G/703
kal-	bâki	DK/180	kal-	hayrân	NB/155
kal-	bâki	NB/42	kal-	hayrân	ŞD/213
kal-	bâki	NB/420	kal-	hayrân	YE/104
kal-	bâkî	M/173	kal-	hayrân	YZ/123
kal-	bâkî	YE/172	kal-	hayrân	YZ/191
kal-	bâkî	YE/305	kal-	hayrân	G/901
kal-	bâkî	YE/394	kal-	hevesde	ŞD/136
kal-	bâkî	YE/80	kal-	heybete	G/571
kal-	bâtıl	G/763	kal-	heybete	G/649
kal-	ber-karâr	NB/102	kal-	heybete	YE/243
kal-	borç	YE/134	kal-	hürmeti	G/795
kal-	buñlu	DK/179	kal-	hüş-yar	NB/190
kal-	cânsuz	YE/155	kal-	ırak	G/1091
kal-	cânsuz	YE/196	kal-	ırak	G/1097

kal-	irak	G/1113	kal-	mahrûm	G/875
kal-	irak	G/1121	kal-	mahrûm	M/223
kal-	irak	G/903	kal-	mahrûm	ŞD/203
kal-	irak	YE/149	kal-	mahrûm	ŞD/30
kal-	irak	YE/151	kal-	mahrûm	YE/158
kal-	irak	YE/174	kal-	mahrûm	YE/231
kal-	issuz	YE/135	kal-	mahrûm	YE/233
kal-	issuz	YE/286	kal-	mahrûm	YE/234
kal-	‘ibâdetden	M/270	kal-	mahrûm	YE/336
kal-	‘ibrete	G/939	kal-	mahrûm	YE/356
kal-	‘ibrete	G/701	kal-	mahrûm u zar	G/957
kal-	ibrete	YE/80	kal-	mahzûn	G/809
kal-	izzete	YE/220	kal-	mâlûm	YZ/133
kal-	karâr	ŞD/214	kal-	mihnetde	NB/167
kal-	kayguda	G/971	kal-	mu‘allak	YE/154
kal-	kazâya	M/181	kal-	muhtasar	G/553
kal-	kazâya	M/181	kal-	murdâr	G/875
kal-	kazâya	M/181	kal-	mübtelâ	G/1085
kal-	kazâya	M/193	kal-	mübtelâ	G/901
kal-	kazâya	M/210	kal-	müşkil	G/573
kal-	kazâya	M/210	kal-	necis	M/169
kal-	kazâya	M/212	kal-	öksüz	G/789
kal-	kazâya	M/238	kal-	ragbeti	G/965
kal-	kullığından	M/269	kal-	selîm	ŞD/79
kal-	ma‘zûl	G/631	kal-	sensüz	YE/220
kal-	magbûn	G/875	kal-	tâkat	ŞD/211
kal-	mahcûb	NB/169	kal-	tana	NB/277
kal-	mahrûm	G/577	kal-	tana	NB/334
kal-	mahrûm	G/589	kal-	tana	ŞD/197
kal-	mahrûm	G/629	kal-	tana	YE/70
kal-	mahrûm	G/791	kal-	taña	G/1125
kal-	mahrûm	G/809	kal-	taña	G/535
kal-	mahrûm	G/841	kal-	taña	G/897
kal-	mahrûm	G/845	kal-	taña	YZ/125
kal-	mahrûm	G/853	kal-	taşra	YE/372
kal-	mahrûm	G/861	kal-	tâze	YZ/185
kal-	mahrûm	G/865	kal-	tul	YZ/163
kal-	mahrûm	G/865	kal-	udlu	G/1059
kal-	mahrûm	G/871	kal-	uş	G/1115

kal-	vâlih	YE/104	kıl-	arak	ŞD/81
kal-	vebâlde	YE/392	kıl-	arşun	YZ/223
kal-	yalañuz	DK/104	kıl-	‘aşık	YZ/143
kal-	yalañuz	YZ/163	kıl-	âşık	NB/171
kal-	yalañuz	YZ/219	kıl-	âşikâr	CS/237
kal-	zâr	G/901	kıl-	âşüfte-dil	CS/238
kal-	zelîl	G/837	kıl-	‘atâ	CS/147
kes-	bahâsın	YZ/133	kıl-	‘ayân	CS/149
kes-	ihsânını	NB/404	kıl-	‘ayân	YZ/247
kes-	in‘âmını	ŞD/292	kıl-	âzâd	KE/42
kes-	menzil	G/993	kıl-	âzâd	M/233
kes-	ömr-i dirâz	CS/112	kıl-	âzâd	NB/173
kes-	ömrini	CS/118	kıl-	âzâd	YZ/103
kes-	ömrini	G/791	kıl-	âzâd	YZ/163
kes-	ömrüñ	CS/222	kıl-	âzâd	YZ/271
kes-	recâ	ŞD/29	kıl-	âzâd	YZ/271
kes-	rızkların	M/157	kıl-	‘azîz	M/147
kes-	selâmın	CS/222	kıl-	bahar	ŞD/57
kes-	sözû	NB/70	kıl-	bahtulu	G/581
kes-	sözû	NB/261	kıl-	bâl	ŞD/33
kes-	sözû	ŞD/29	kıl-	baş	YE/126
kes-	sözünü	ŞD/216	kıl-	bekçi	YZ/207
kes-	susalığı	MŞ/88	kıl-	berdâr	YZ/167
kes-	ümîdim	ŞD/86	kıl-	ber-dâr	ŞD/186
kes-	ümidin	NB/147	kıl-	bî-huzûr	NB/371
kes-	ümîdümi	YZ/247	kıl-	bîmâr	CS/233
kes-	ümîdüñ	YZ/245	kıl-	bîmâr	CS/233
kes-	ümmid	NB/335	kıl-	bîmâr	NB/416
kes-	ümmidi	NB/298	kıl-	bir	CS/98
kesil-	ümîdi	M/267	kıl-	bir nefes	CS/120
kıl-	âb	NB/57	kıl-	bîzâr	CS/233
kıl-	âbâd	NB/274	kıl-	bî-zebân	G/1119
kıl-	‘adem	CS/38	kıl-	bol	M/300
kıl-	‘adem	YE/196	kıl-	bostan	DK/224
kıl-	âfitâb	NB/52	kıl-	böyle	YZ/143
kıl-	aga	G/581	kıl-	bûlbûl-i gûyâ	CS/232
kıl-	ahsen	ŞD/237	kıl-	câm	ŞD/162
kıl-	âhuvâne	ŞD/196	kıl-	cân	NB/248
kıl-	‘akîk	YZ/145	kıl-	cân-perver	ŞD/162

kıl-	câvidân	ŞD/194	kıl-	ejderhâ	CS/78
kıl-	çiğer	ŞD/71	kıl-	erzâk	ŞD/49
kıl-	cüdâ	NB/345	kıl-	eyle	YZ/283
kıl-	cüdâ	NB/393	kıl-	fakîr	G/821
kıl-	çâre	YE/75	kıl-	fânî	G/853
kıl-	çengel	NB/52	kıl-	fâş	NB/223
kıl-	çeng-misâl	CS/212	kıl-	fâş	YZ/157
kıl-	çini	NB/105	kıl-	fedâ	ŞD/235
kıl-	da'vî	G/609	kıl-	fedâ	ŞD/264
kıl-	da'vî	G/825	kıl-	fedâ	ŞD/268
kıl-	da'vî	G/837	kıl-	fedâ	ŞD/89
kıl-	da'vî	G/839	kıl-	fenâ	G/849
kıl-	da'vî	G/845	kıl-	fenâ	G/851
kıl-	da'vî	G/865	kıl-	ferâh	YE/204
kıl-	da'vî	G/865	kıl-	fidâ	CS/62
kıl-	da'vî	YE/137	kıl-	fidâ	G/679
kıl-	da'vî	YE/239	kıl-	fidâ	G/681
kıl-	da'vî	YE/243	kıl-	fidî	G/649
kıl-	da'vî	YE/89	kıl-	fidî	G/767
kıl-	da'vî	YE/95	kıl-	fidî	YE/176
kıl-	dâl	ŞD/32	kıl-	fidî	YE/196
kıl-	delü	YE/130	kıl-	fidî	YZ/161
kıl-	deryâ	CS/78	kıl-	gâfil	M/309
kıl-	dest-keşt	CS/160	kıl-	galat	CS/130
kıl-	devâ	YE/227	kıl-	gâlib	M/236
kıl-	devân	G/803	kıl-	gâlîz	MŞ/104
kıl-	dil-haste	ŞD/222	kıl-	ganî	CS/93
kıl-	dilim dilüm	CS/163	kıl-	garîb	G/815
kıl-	dil-sûz	NB/287	kıl-	garîb	ŞD/102
kıl-	diri	NB/204	kıl-	genc-hâne	G/557
kıl-	diri	ŞD/277	kıl-	genez	G/557
kıl-	diri	ŞD/282	kıl-	germ	CS/218
kıl-	diri	YZ/151	kıl-	gevher	ŞD/197
kıl-	dîvâne	YE/304	kıl-	gezend	ŞD/110
kıl-	dûr	CS/213	kıl-	giriftâr	NB/433
kıl-	düldül	ŞD/162	kıl-	giriş	CS/199
kıl-	dür	CS/80	kıl-	görklü	M/188
kıl-	efdalü'r-rüsül	ŞD/34	kıl-	gussa	ŞD/207
kıl-	ehl	ŞD/36	kıl-	gün gibi	CS/11

kıl-	hacil	CS/215	kıl-	kemer-i zer	CS/97
kıl-	hacîl	G/837	kıl-	kıl	CS/166
kıl-	hâcil	ŞD/246	kıl-	kılca	NB/436
kıl-	hâkim	G/911	kıl-	kısmet	YE/225
kıl-	halâs	CS/54	kıl-	kul	YZ/193
kıl-	ham	CS/197	kıl-	kul	YZ/195
kıl-	hamâyil	ŞD/206	kıl-	kurbâ'in	YE/114
kıl-	hâr	CS/233	kıl-	kurbân	YE/210
kıl-	harâb	CS/49	kıl-	kurbân	YE/251
kıl-	harâb	YE/124	kıl-	la'l	ŞD/197
kıl-	harâb	YE/356	kıl-	lâle-fâm	NB/317
kıl-	harc	CS/78	kıl-	lâyık	G/641
kıl-	harîf	G/833	kıl-	lu'b ile hâl	ŞD/217
kıl-	has	YZ/263	kıl-	ma'lûm	G/741
kıl-	hâs u 'âmuñ	G/823	kıl-	ma'lûm	G/741
kıl-	hâsıl	MŞ/53	kıl-	ma'lûm	G/819
kıl-	haste	CS/161	kıl-	ma'lûm	G/859
kıl-	hedef	CS/136	kıl-	ma'lûm	G/889
kıl-	hedef	CS/137	kıl-	ma'mûr	CS/113
kıl-	helâk	DK/82	kıl-	ma'mûr	CS/63
kıl-	helâk	ŞD/160	kıl-	ma'mûr	ŞD/67
kıl-	helâk	YZ/283	kıl-	magbûn	CS/31
kıl-	hem-demi	CS/152	kıl-	magbûn	G/735
kıl-	hem-nişîn	G/875	kıl-	mahrûm	ŞD/129
kıl-	hoş	CS/99	kıl-	makâm	G/559
kıl-	hüş	G/917	kıl-	makâm	G/803
kıl-	hüş	ŞD/234	kıl-	mât	ŞD/195
kıl-	hürmetlü	KE/25	kıl-	mecrûh	CS/127
kıl-	hürmetlü	M/147	kıl-	mecrûh	CS/138
kıl-	hüsn ü fer	ŞD/142	kıl-	mekân	CS/203
kıl-	intihâ	G/697	kıl-	melûl	YE/270
kıl-	ka'be	G/823	kıl-	menzil	G/833
kıl-	kâmil	M/300	kıl-	mest	ŞD/121
kıl-	kand ü nebât	ŞD/296	kıl-	mey-perest	ŞD/177
kıl-	katı	YZ/189	kıl-	mıstar	CS/54
kıl-	kebâb	NB/54	kıl-	minber	ŞD/162
kıl-	kefen	CS/175	kıl-	misâl	CS/13
kıl-	kemer	CS/103	kıl-	mu'allak	YE/77
kıl-	kemer	CS/94	kıl-	mu'attar	CS/16

kıl-	mu'attar	CS/229	kıl-	pâre pâre	MŞ/67
kıl-	mu'attar	CS/54	kıl-	per	ŞD/162
kıl-	mu'attar	ŞD/124	kıl-	perâkende	CS/20
kıl-	mu'attar	ŞD/152	kıl-	perrân	G/849
kıl-	mu'tâd	CS/63	kıl-	pervâz	ŞD/216
kıl-	mu'attar	NB/363	kıl-	perverî	G/873
kıl-	muhkem	M/150	kıl-	pür	ŞD/116
kıl-	muhkem	YE/239	kıl-	pür-defter	ŞD/162
kıl-	muhtasar	CS/104	kıl-	pür-hûn	CS/91
kıl-	muhtasar	YZ/133	kıl-	ra'nâ	ŞD/198
kıl-	muhtasar	YZ/205	kıl-	rehn	ŞD/224
kıl-	muhtasar	YZ/285	kıl-	revân	G/803
kıl-	mutî'	M/258	kıl-	revân	M/197
kıl-	mübtelâ	CS/35	kıl-	rind	ŞD/177
kıl-	mübtelâ	M/260	kıl-	rûşen	CS/129
kıl-	mülevves	ŞD/42	kıl-	rûzı	G/1005
kıl-	münevver	ŞD/288	kıl-	rûzı	G/1015
kıl-	mürebâ	CS/20	kıl-	rûzı	G/1087
kıl-	mütthem	CS/17	kıl-	rûzı	G/623
kıl-	müyesser	NB/113	kıl-	rûzı	G/629
kıl-	müyesser	NB/123	kıl-	rûzı	G/639
kıl-	müyesser	ŞD/198	kıl-	rûzı	G/653
kıl-	müzeyyen	G/867	kıl-	rûzı	G/723
kıl-	nâme	G/909	kıl-	rûzı	G/783
kıl-	nâr	NB/178	kıl-	rûzı	G/923
kıl-	nâr	ŞD/162	kıl-	rûzı	G/939
kıl-	nâ-revân	ŞD/46	kıl-	rûzi	KE/22
kıl-	nasîb	CS/192	kıl-	rûzî	G/739
kıl-	nem	CS/164	kıl-	rûzî	MŞ/9
kıl-	nihân	CS/118	kıl-	rûzî	YZ/125
kıl-	nihân	CS/57	kıl-	rûzî	YZ/191
kıl-	nişâne	CS/150	kıl-	rûzî	YZ/191
kıl-	nûrânî	CS/114	kıl-	rûsvâ	G/1025
kıl-	pâ-mâl	NB/86	kıl-	safâ	G/599
kıl-	pâ-mâllar	CS/96	kıl-	sâfî	CS/59
kıl-	para	DK/231	kıl-	sayru	YZ/141
kıl-	pâre	ŞD/117	kıl-	sayru	YZ/143
kıl-	pâre	YE/189	kıl-	sebil	G/1009
kıl-	pâre	YZ/201	kıl-	seher-redif	NB/69

kıl-	seng-i cefâ	CS/21	kıl-	tâze vü ter	ŞD/152
kıl-	sergerdân	G/993	kıl-	telef	CS/137
kıl-	ser-mest ü lâ-ya‘	CS/201	kıl-	ter	CS/103
kıl-	sır denizi	YE/166	kıl-	ter	ŞD/145
kıl-	sîm ü zer	ŞD/162	kıl-	ter	ŞD/88
kıl-	siper	CS/121	kıl-	til til	G/851
kıl-	siyah	NB/380	kıl-	tir-i baran	ŞD/213
kıl-	su	ŞD/209	kıl-	tolu	YZ/137
kıl-	sultân	YZ/169	kıl-	top	CS/41
kıl-	sultân	YZ/257	kıl-	ukâb	NB/52
kıl-	sultân	YZ/269	kıl-	ulu	YZ/201
kıl-	sultân	YZ/85	kıl-	yâd	CS/137
kıl-	şad	YE/92	kıl-	yâd	CS/159
kıl-	şâd	G/915	kıl-	yâkut	YZ/145
kıl-	şâdi	G/791	kıl-	yâr	YZ/203
kıl-	şâdi	G/815	kıl-	yarı	G/545
kıl-	şâdi	G/831	kıl-	yarı	ŞD/224
kıl-	şâdî	G/809	kıl-	yavı	YE/195
kıl-	şâdî	YZ/129	kıl-	yavı	YE/196
kıl-	şâdî	YZ/217	kıl-	yavı	YE/226
kıl-	şâd-mân	CS/30	kıl-	yavı	YE/98
kıl-	şeh	ŞD/273	kıl-	yavru	ŞD/212
kıl-	şehsüvâr	G/905	kıl-	yavu	G/659
kıl-	şeker	CS/3	kıl-	yavu	G/777
kıl-	şekl-i küri	NB/112	kıl-	yavu	G/901
kıl-	şem-sâr	NB/245	kıl-	yavu	G/923
kıl-	şemse	CS/224	kıl-	yavu	YE/208
kıl-	şeydâ	ŞD/199	kıl-	yavuz	YZ/99
kıl-	şikâr	ŞD/171	kıl-	yir	CS/102
kıl-	tâc	ŞD/198	kıl-	yüce	G/833
kıl-	tamâm	G/649	kıl-	yüz bin	ŞD/181
kıl-	tamâm	G/753	kıl-	za‘îf	YE/224
kıl-	tamâm	G/819	kıl-	zâmane	ŞD/68
kıl-	tamâm	M/182	kıl-	zâr	CS/111
kıl-	tamâm	YE/214	kıl-	zâr	CS/233
kıl-	tamâm	YZ/263	kıl-	zeber	ŞD/91
kıl-	tanışuk	YZ/283	kıl-	zebûn	CS/37
kıl-	tanışukçı	YZ/197	kıl-	zelîl	G/923
kıl-	tâze	CS/4	kıl-	zer	CS/158

kıl-	zer	CS/171	ol-	âbâd	YE/207
kıl-	zer	CS/39	ol-	âb-dâr	ŞD/184
kıl-	zer	CS/53	ol-	âbdestsüz	M/218
kıl-	zer	ŞD/199	ol-	âb-ı hayât	ŞD/49
kıl-	zer	ŞD/88	ol-	abîr	NB/43
kıl-	zinde	CS/132	ol-	abîr-efşân	ŞD/252
kıl-	zinde	CS/29	ol-	aceb	NB/352
kıl-	zinde	ŞD/282	ol-	aceb	NB/435
kıl-	zîr ü zeber	ŞD/88	ol-	aceb	NB/63
kıl-	ziyâde	MŞ/25	ol-	aceb	NB/67
kıl-	ziyân	YZ/185	ol-	aceb	ŞD/79
ko-	açmaza	NB/163	ol-	'aceb	CS/48
ko-	ad	NB/274	ol-	'aceb	YE/192
ko-	ad	DK/121	ol-	acı	MŞ/10
ko-	divâne	NB/379	ol-	acı tatlu	YE/182
ko-	garib	NB/161	ol-	âciz	CS/7
ko-	göñül	G/719	ol-	âciz	NB/251
ko-	hâkim	G/913	ol-	âciz	NB/40
ko-	harâc	M/231	ol-	âciz	NB/75
ko-	kıymet	NB/364	ol-	âciz	ŞD/44
ko-	mahkûm	G/625	ol-	âciz	ŞD/186
ko-	mahrûm	G/819	ol-	'âciz	YE/131
ko-	mahrûm	G/837	ol-	'âciz	YZ/133
ko-	mahrûm	ŞD/189	ol-	acuk	M/237
ko-	mecal	NB/439	ol-	aç	NB/144
ko-	öksüz	DK/214	ol-	aç	NB/168
ko-	öksüz	YZ/267	ol-	aç	NB/69
ko-	öksüz	YZ/267	ol-	açar	YE/212
ko-	rağbet	NB/105	ol-	açık	NB/273
ko-	sag	G/873	ol-	açık	YE/209
ko-	takdir	NB/106	ol-	açılır	NB/248
ol-	âb	CS/175	ol-	açmag	CS/113
ol-	âb	NB/260	ol-	açug	G/737
ol-	âb	NB/58	ol-	ad	G/661
ol-	âb	ŞD/241	ol-	adem	NB/254
ol-	abâ	CS/37	ol-	âdem	NB/249
ol-	âbâd	NB/172	ol-	âdem	NB/338
ol-	âbâd	NB/259	ol-	âdem	NB/35
ol-	âbâd	NB/402	ol-	âdem	NB/91

ol-	‘adem	CS/153	ol-	ahd	ŞD/203
ol-	âdemî	G/691	ol-	âhır	M/210
ol-	âdet	CS/220	ol-	âhır	ŞD/31
ol-	‘âdil	YZ/239	ol-	âhir	NB/402
ol-	aferin	NB/241	ol-	âhir	ŞD/206
ol-	afet	NB/419	ol-	âhir	ŞD/262
ol-	âfet	NB/328	ol-	ahmer	NB/92
ol-	âfitâb	NB/260	ol-	ahzân	YE/206
ol-	âfitâb	NB/66	ol-	ak	MŞ/125
ol-	âfitâb	ŞD/166	ol-	ak	MŞ/45
ol-	âf-tâb	CS/176	ol-	âkil	NB/212
ol-	âf-tâb	CS/207	ol-	âkil	NB/437
ol-	âf-tâb	CS/220	ol-	akmaz	DK/89
ol-	af-tâb-perest	CS/62	ol-	al	NB/138
ol-	‘afv	CS/13	ol-	al	ŞD/143
ol-	‘afv	M/206	ol-	‘alâmeti	M/232
ol-	ag	CS/207	ol-	alay	NB/180
ol-	ag	KE/41	ol-	alçak	NB/162
ol-	âgâh	CS/42	ol-	alçak	YZ/275
ol-	âgeh	CS/42	ol-	‘âlem	YE/207
ol-	agır	M/150	ol-	a‘lem	ŞD/50
ol-	agır	MŞ/10	ol-	âli-cenab	NB/260
ol-	agır	MŞ/10	ol-	‘âlim	M/163
ol-	agır	MŞ/70	ol-	‘âlim	M/229
ol-	agyâr	CS/137	ol-	alp	DK/222
ol-	agyâr	CS/202	ol-	altın	ŞD/177
ol-	agyâr	G/797	ol-	âlûde-dâmân	NB/281
ol-	agyâr	YE/73	ol-	alur	DK/180
ol-	ağ	NB/261	ol-	alur	DK/181
ol-	ağ	NB/334	ol-	‘âm	CS/147
ol-	ağ	NB/41	ol-	ân	YE/207
ol-	ağır	NB/161	ol-	anber-efşânı	ŞD/66
ol-	ağlamak	YZ/103	ol-	ansuz	YZ/237
ol-	ağu	YE/240	ol-	appak	YZ/189
ol-	ağyâr	NB/319	ol-	‘âr	G/843
ol-	âh	G/995	ol-	ar	ŞD/262
ol-	âh	NB/140	ol-	âr	ŞD/90
ol-	âh ü efgân	NB/269	ol-	arağ	NB/335
ol-	ahd	ŞD/175	ol-	ârâste	G/585

ol-	ârâyîş	NB/84	ol-	‘âsi	DK/249
ol-	‘araz	CS/129	ol-	‘âsi	DK/249
ol-	‘araz	CS/129	ol-	‘âsi	YZ/163
ol-	arı	M/178	ol-	‘âsî	CS/16-
ol-	arı	YZ/117	ol-	‘âsî	M/216
ol-	arıca	M/218	ol-	‘âsî	M/311
ol-	arız	NB/131	ol-	âsîb	CS/208
ol-	ârif	NB/129	ol-	aslan	DK/206
ol-	ârif	NB/191	ol-	assı	G/737
ol-	ârif	NB/231	ol-	aş	ŞD/213
ol-	ârif	NB/251	ol-	aşaga	YZ/259
ol-	ârif	ŞD/183	ol-	aşbazı	DK/159
ol-	arpa suyu gibi	MŞ/9	ol-	aşık	NB/406
ol-	arслан	YE/205	ol-	âşık	NB/106
ol-	artug	M/257	ol-	âşık	NB/155
ol-	artug	YZ/127	ol-	âşık	NB/161
ol-	artuğ	NB/195	ol-	âşık	NB/195
ol-	artuk	MŞ/73	ol-	âşık	NB/234
ol-	aruca	M/175	ol-	âşık	NB/238
ol-	aruca	M/256	ol-	âşık	NB/239
ol-	arusız	M/167	ol-	âşık	NB/248
ol-	arz	NB/114	ol-	âşık	NB/255
ol-	arz	NB/151	ol-	âşık	NB/261
ol-	arz	NB/280	ol-	âşık	NB/261
ol-	arz	ŞD/256	ol-	âşık	NB/262
ol-	arz	ŞD/76	ol-	âşık	NB/273
ol-	’arz	NB/114	ol-	âşık	NB/275
ol-	asâ	NB/407	ol-	âşık	NB/276
ol-	asan	NB/165	ol-	âşık	NB/333
ol-	âsân	CS/50	ol-	âşık	NB/361
ol-	âsân	MŞ/9	ol-	âşık	NB/378
ol-	âsân	NB/300	ol-	âşık	NB/386
ol-	âsân	NB/420	ol-	âşık	NB/419
ol-	âsân	YE/74	ol-	âşık	NB/423
ol-	ases	ŞD/30	ol-	âşık	ŞD/133
ol-	asfar	NB/92	ol-	âşık	YE/129
ol-	‘âsi	DK/218	ol-	âşık	YE/139
ol-	‘âsi	DK/247	ol-	âşık	YE/139
ol-	‘âsi	DK/247	ol-	âşık	YE/152

ol-	âşık	YE/177	ol-	âşinâ	NB/265
ol-	âşık	YE/216	ol-	âşinâ	NB/303
ol-	âşık	YE/259	ol-	âşinâ	ŞD/221
ol-	‘âşık	CS/181	ol-	âşinalık	NB/273
ol-	‘âşık	CS/198	ol-	âşinâñ	CS/168
ol-	‘âşık	G/557	ol-	âşiyân	CS/141
ol-	‘âşık	G/605	ol-	aşk	NB/411
ol-	‘âşık	G/973	ol-	âşk	NB/357
ol-	‘âşık	KE/41	ol-	aşüfte	NB/106
ol-	‘âşık	M/155	ol-	âşüfte	CS/216
ol-	‘âşık	YE/115	ol-	âşüfte	YE/206
ol-	‘âşık	YZ/127	ol-	atâ	NB/87
ol-	‘âşık	YZ/127	ol-	atam	NB/77
ol-	‘âşık	YZ/127	ol-	‘atâ	CS/29
ol-	‘âşık	YZ/127	ol-	atar	CS/88
ol-	‘âşık	YZ/139	ol-	âteş	CS/123
ol-	‘âşık	YZ/143	ol-	âteş	CS/123
ol-	‘âşık	YZ/143	ol-	âteş	NB/263
ol-	‘âşık	YZ/145	ol-	âteş-bâz	NB/358
ol-	‘âşık	YZ/147	ol-	âtır	NB/413
ol-	‘âşık	YZ/159	ol-	âtır	NB/418
ol-	‘âşık	YZ/161	ol-	ay	YE/222
ol-	‘âşık	YZ/97	ol-	ay gün	ŞD/290
ol-	âşikâr	CS/175	ol-	ayakdaş	NB/288
ol-	âşikâr	CS/195	ol-	ayakdaş	NB/422
ol-	âşikâr	CS/219	ol-	ayân	NB/53
ol-	âşikâr	CS/6	ol-	ayân	ŞD/119
ol-	âşikâr	CS/95	ol-	ayân	ŞD/185
ol-	âşikâr	NB/72	ol-	‘ayân	CS/124
ol-	âşikâr	ŞD/91	ol-	‘ayân	CS/20
ol-	âşinâ	CS/36	ol-	‘ayân	CS/238
ol-	âşinâ	NB/157	ol-	‘ayân	CS/238
ol-	âşinâ	NB/157	ol-	‘ayân	CS/27
ol-	âşinâ	NB/157	ol-	‘ayân	CS/65
ol-	âşinâ	NB/158	ol-	‘ayân	CS/67
ol-	âşinâ	NB/158	ol-	‘ayân	CS/84
ol-	âşinâ	NB/158	ol-	‘ayân	G/759
ol-	âşinâ	NB/158	ol-	‘ayân	NB/332
ol-	âşinâ	NB/158	ol-	‘ayâr	CS/171

ol-	ayb	NB/287	ol-	‘azâb	M/263
ol-	ayb	ŞD/127	ol-	azacuk	MŞ/115
ol-	‘ayb	G/1087	ol-	azad	DK/180
ol-	‘ayb	G/609	ol-	azad	DK/180
ol-	‘ayb	G/733	ol-	âzâd	G/1003
ol-	‘ayıb	DK/122	ol-	âzâd	G/1021
ol-	‘ayıb	DK/148	ol-	âzâd	G/583
ol-	‘ayıb	DK/169	ol-	âzâd	G/595
ol-	‘ayıb	DK/187	ol-	âzâd	G/607
ol-	‘ayıb	DK/195	ol-	âzâd	G/617
ol-	‘ayıb	DK/214	ol-	âzâd	G/769
ol-	‘ayıb	DK/223	ol-	âzâd	G/823
ol-	‘ayıb	DK/232	ol-	âzâd	G/933
ol-	ayık	YE/195	ol-	âzâd	KE/26
ol-	ayine	NB/64	ol-	âzâd	M/230
ol-	âyîne	ŞD/280	ol-	âzâd	M/236
ol-	aylağ	NB/198	ol-	âzâd	NB/159
ol-	ayn	NB/197	ol-	âzâd	NB/206
ol-	ayn	ŞD/280	ol-	âzâd	NB/277
ol-	ayrı	NB/275	ol-	âzâd	NB/353
ol-	ayrı	NB/304	ol-	âzâd	NB/376
ol-	ayru	CS/166	ol-	âzâd	NB/402
ol-	ayru	G/573	ol-	âzâd	NB/439
ol-	ayru	G/607	ol-	âzâd	ŞD/84
ol-	ayru	YE/133	ol-	âzâd	YE/157
ol-	ayruk	KE/32	ol-	âzâd	YE/157
ol-	ayruksı	MŞ/50	ol-	âzâd	YE/190
ol-	ayuk	YE/165	ol-	âzâd	YE/207
ol-	az	MŞ/72	ol-	âzâd	YE/271
ol-	az	MŞ/94	ol-	âzâd	YZ/183
ol-	az	NB/241	ol-	âzâd	YZ/189
ol-	az	YE/180	ol-	âzâd	YZ/191
ol-	azâb	NB/260	ol-	âzâde	CS/13
ol-	azâb	ŞD/165	ol-	âzâdlu	M/225
ol-	azâb	ŞD/166	ol-	âzât	YE/76
ol-	azâb	ŞD/62	ol-	azb	ŞD/99
ol-	‘azâb	CS/49	ol-	azîm	ŞD/208
ol-	‘azâb	M/160	ol-	‘azîz	G/913
ol-	‘azâb	M/260	ol-	aziz	NB/114

ol-	aziz	NB/146	ol-	bakar	DK/228
ol-	aziz	NB/232	ol-	bakır	NB/418
ol-	aziz	NB/248	ol-	bâkî	YE/321
ol-	azucuk	M/257	ol-	bâl	ŞD/78
ol-	ba'îd	CS/63	ol-	bal ü yağ	NB/198
ol-	ba'id	NB/115	ol-	balçık	YE/206
ol-	bâbı karîbi	CS/10	ol-	bâlig	M/139
ol-	bâd u ebr	ŞD/46	ol-	bâlig	M/139
ol-	bag	CS/207	ol-	bâlig	M/139
ol-	bag	G/995	ol-	bâlig	M/221
ol-	bağışlar	KE/21	ol-	bâlig	M/230
ol-	baglu	YZ/201	ol-	bani	NB/123
ol-	bağ	NB/198	ol-	basılaçak	DK/123
ol-	bağ	NB/261	ol-	baş	G/593
ol-	bağ	ŞD/193	ol-	baş	G/797
ol-	bağ ile bostân	YE/97	ol-	baş	NB/422
ol-	bağ u bostân	YE/129	ol-	baş	NB/422
ol-	bağlanmaz	NB/405	ol-	baş	YE/267
ol-	bahâ	ŞD/98	ol-	baş	YE/340
ol-	bahâne	NB/35	ol-	baş eğmez	NB/298
ol-	bahâne	YE/268	ol-	başa gelegen	YE/129
ol-	bahr	CS/230	ol-	başlı	NB/295
ol-	bahr	NB/272	ol-	bâtıl	M/195
ol-	bahr	ŞD/108	ol-	bâtıl	M/208
ol-	bahrî	YE/182	ol-	bâtıl	M/256
ol-	bahs	CS/57	ol-	bâtıl	NB/321
ol-	bahs	CS/57	ol-	battâl	YE/171
ol-	bahs	CS/57	ol-	bay	M/230
ol-	bahs	NB/96	ol-	bay	YE/85
ol-	bahş	NB/37	ol-	bayık	G/749
ol-	bahşiş	NB/116	ol-	bayık	G/753
ol-	baht	NB/116	ol-	bayram	NB/292
ol-	baht	NB/164	ol-	bâzâr	NB/334
ol-	baht	NB/68	ol-	becid	YE/141
ol-	baht	ŞD/245	ol-	bedel	CS/152
ol-	bahtiyâr	CS/6	ol-	bedel	NB/134
ol-	bahtiyâr	ŞD/255	ol-	bedel	NB/271
ol-	bakar	DK/109	ol-	bedel	NB/92
ol-	bakar	DK/109	ol-	bed-nam	NB/185

ol-	bedr	NB/127	ol-	berdar	YE/207
ol-	bedr	NB/136	ol-	ber-dâr	CS/175
ol-	bedr	NB/137	ol-	ber-devâm	NB/61
ol-	bedr	NB/140	ol-	ber-devâm	ŞD/93
ol-	bedr	NB/178	ol-	berg	NB/130
ol-	bedr	NB/186	ol-	berg-i gül ü yâsemem	CS/186
ol-	bedr	NB/355	ol-	Berhemen	ŞD/263
ol-	bedr	YE/203	ol-	berk	DK/222
ol-	bedter	G/1081	ol-	berk	NB/112
ol-	beg	M/214	ol-	ber-karâr	NB/61
ol-	beg kulu	NB/194	ol-	ber-karâr	NB/97
ol-	begüm	CS/117	ol-	ber-murâd	NB/200
ol-	beğ	NB/264	ol-	ber-murâd	NB/79
ol-	beğ	NB/273	ol-	ber-taraf	NB/271
ol-	behişt	DK/206	ol-	bes	ŞD/29
ol-	behişt	DK/251	ol-	best	ŞD/170
ol-	belâ	CS/111	ol-	beşâret	M/257
ol-	belâ	CS/111	ol-	beşâret	YE/67
ol-	belâ	CS/20	ol-	beşşâş	NB/155
ol-	belâ	CS/98	ol-	beyân	CS/181
ol-	belirsiz	NB/256	ol-	beyân	YE/105
ol-	ben	YE/184	ol-	beyza	NB/98
ol-	benâguş	NB/342	ol-	bezek	G/867
ol-	bend	CS/118	ol-	bezer	YE/221
ol-	bend	CS/195	ol-	bezle-gûy	NB/166
ol-	bend	G/1113	ol-	bi-amel	NB/303
ol-	bende	CS/6	ol-	bî-bahâ	CS/104
ol-	bende	ŞD/186	ol-	bî-bahâ	CS/26
ol-	bende-vâr	ŞD/90	ol-	bî-cân	ŞD/252
ol-	benna	NB/123	ol-	bî-cân	YE/206
ol-	benven	ŞD/240	ol-	bî-çâre	ŞD/186
ol-	benzemez	NB/58	ol-	bidâr	NB/354
ol-	beraber	NB/178	ol-	bidâr	ŞD/229
ol-	berâber	CS/101	ol-	bîdâr	NB/390
ol-	berâber	CS/40	ol-	bî-dâr	ŞD/245
ol-	berâber	M/204	ol-	bî-dem	YE/207
ol-	berâber	NB/126	ol-	bî-dil	CS/216
ol-	berâber	NB/148	ol-	bî-dûd	CS/62
ol-	berâber	ŞD/187	ol-	bî-duhân	NB/57

ol-	bî-elvân	YE/206	ol-	bîmâr	CS/16
ol-	bî-emân	NB/62	ol-	bîmâr	CS/201
ol-	big	DK/211	ol-	bîmâr	CS/41
ol-	bî-gam	NB/249	ol-	bîmâr	NB/248
ol-	bî-gam	NB/249	ol-	bîmâr	NB/390
ol-	bî-gam	NB/339	ol-	bîna	NB/49
ol-	bigâne	NB/154	ol-	binemez	YE/376
ol-	bigâne	NB/375	ol-	bî-nevâ	G/1049
ol-	bî-gâne	ŞD/203	ol-	bî-nevâ	ŞD/188
ol-	bî-gubâr	NB/58	ol-	bî-nevâ	YZ/199
ol-	bî-gümân	CS/8	ol-	bî-nikâb	NB/239
ol-	bî-haber	NB/224	ol-	binit	DK/110
ol-	bî-haber	NB/294	ol-	binit	DK/150
ol-	bî-hâber	ŞD/106	ol-	binit	DK/181
ol-	bî-hâr	NB/288	ol-	binit	DK/182
ol-	bî-hazân	NB/59	ol-	bir	CS/24
ol-	bî-hisâb	G/853	ol-	bir	NB/237
ol-	bî-hod	NB/275	ol-	bir	NB/237
ol-	bî-hod	YE/71	ol-	bir	NB/237
ol-	bî-hûş	NB/163	ol-	bir	NB/418
ol-	bî-hûş	NB/313	ol-	bir adım	NB/130
ol-	bî-hûş	NB/342	ol-	bî-rahm	CS/163
ol-	bî-hûş	ŞD/152	ol-	bî-reng	YE/206
ol-	bî-i'tidâl	NB/103	ol-	bî-rızâ	ŞD/115
ol-	bî-kân	YE/206	ol-	bî-riyâ	ŞD/221
ol-	bî-karâr-ı 'ışk	CS/137	ol-	biryân	NB/344
ol-	bî-kıymet	NB/54	ol-	biş yüz	KE/42
ol-	bîkî'atin keserâb	ŞD/71	ol-	bişmiş	MŞ/112
ol-	bilen	G/541	ol-	bişmiş	MŞ/25
ol-	bî-levn	YE/206	ol-	bi-şümar	NB/61
ol-	bilmez	NB/179	ol-	bî-şümâr	ŞD/89
ol-	bilmez	YE/97	ol-	bî-ten	YE/206
ol-	bilmiş	DK/157	ol-	biter	KE/21
ol-	bimâr	NB/229	ol-	bitmez	DK/89
ol-	bimâr	NB/262	ol-	bi-vefâ	NB/199
ol-	bimâr	NB/266	ol-	bî-vefâ	G/1121
ol-	bimâr	NB/288	ol-	bî-vefâ	NB/336
ol-	bimâr	NB/347	ol-	bî-vefâ	NB/430
ol-	bimâr	NB/400	ol-	biz	DK/74

ol-	biz	YE/106	ol-	büryân	YE/236
ol-	bîzâr	CS/111	ol-	büt	ŞD/43
ol-	bîzâr	NB/330	ol-	büt-perest	ŞD/133
ol-	bîzâr	NB/390	ol-	bütün	YE/81
ol-	bîzâr	NB/84	ol-	câiz	M/205
ol-	bîzâr	YE/127	ol-	câiz	M/206
ol-	bîzâr	YE/221	ol-	Câlinus u Lokmân	YE/97
ol-	bî-zevâl	NB/67	ol-	cam	NB/317
ol-	bol	G/1081	ol-	câm	NB/272
ol-	bol	G/661	ol-	câm	NB/313
ol-	borcî	M/254	ol-	câm	NB/368
ol-	borcum	NB/290	ol-	câm	ŞD/221
ol-	bostân	YE/207	ol-	cân	CS/129
ol-	bostân	YE/68	ol-	cân	CS/173
ol-	boş	G/961	ol-	cân	CS/89
ol-	boş	NB/342	ol-	cân	G/1041
ol-	bozar	YE/221	ol-	cân	G/1049
ol-	bozar	YE/221	ol-	cân	NB/420
ol-	bozdoğan	NB/63	ol-	cân	ŞD/119
ol-	bozırak ve bulanuk	MŞ/11	ol-	cân	ŞD/188
ol-	bölük	DK/157	ol-	cân	ŞD/225
ol-	budar	YE/220	ol-	cân	ŞD/225
ol-	bulagan	YE/129	ol-	cân	ŞD/290
ol-	bulanıklık	NB/276	ol-	cân	YE/105
ol-	bulanuk	MŞ/11	ol-	cân	YE/205
ol-	bulmuş	G/767	ol-	cân	CS/10
ol-	buruşuğı	MŞ/99	ol-	cân bahşı	NB/421
ol-	buzladur mı	DK/231	ol-	cân u ten	G/959
ol-	bülbül	ŞD/249	ol-	cânân	NB/419
ol-	bülbül	YE/131	ol-	cânân	YE/204
ol-	bülbül	YE/215	ol-	cân-bahş	CS/107
ol-	bülbül	YE/266	ol-	cândan	ŞD/28
ol-	bülbül	YE/68	ol-	cânsuz	CS/120
ol-	bülbül-i şûrîde	CS/95	ol-	cânsuz	YE/164
ol-	bülbül-i zâr	CS/217	ol-	cânım	CS/190
ol-	bünyâd	NB/402	ol-	cârî	CS/5
ol-	bünyâd	YE/182	ol-	cârî-i mutlak	CS/24
ol-	bünyâd	YE/197	ol-	câvid	NB/108
ol-	bürka‘	CS/132	ol-	câvidân	G/1123

ol-	câvidân	NB/308	ol-	civân	ŞD/193
ol-	câvidân	NB/341	ol-	cûd	ŞD/34
ol-	câvidân	ŞD/226	ol-	cûd u sehâ	NB/90
ol-	cây	CS/28	ol-	cûy-ı cennet	ŞD/85
ol-	cefa-pişe	NB/320	ol-	cüdâ	NB/270
ol-	cehennem	CS/118	ol-	cüdâ	NB/298
ol-	cehl	CS/13	ol-	cüdâ	NB/325
ol-	cehl	ŞD/234	ol-	cüdâ	NB/69
ol-	celladı	DK/159	ol-	cürf	M/151
ol-	cem	NB/188	ol-	çağ	NB/198
ol-	cem	NB/233	ol-	çâk	CS/223
ol-	cem	NB/261	ol-	çâk	NB/206
ol-	cem	NB/96	ol-	çâk	NB/226
ol-	cem	ŞD/89	ol-	çak çak	NB/84
ol-	cem	ŞD/92	ol-	çâlâk ü cüst	G/741
ol-	cem´	CS/241	ol-	çara	DK/229
ol-	cem´	DK/201	ol-	çâre	MŞ/59
ol-	cem´	G/1055	ol-	çâresi	CS/227
ol-	cem´	G/1097	ol-	çâresi	NB/424
ol-	cem´	G/1117	ol-	çâşnî	ŞD/82
ol-	cem´	G/655	ol-	çehar erkânı	NB/111
ol-	cem´	M/184	ol-	çemen	ŞD/123
ol-	cemâl	NB/232	ol-	çenber	NB/93
ol-	cennet	CS/116	ol-	çerag	CS/207
ol-	cennet	ŞD/141	ol-	çerâğı	NB/437
ol-	cercîs	YE/198	ol-	çeri başı	DK/239
ol-	ceres	CS/119	ol-	çeşme	ŞD/275
ol-	cevân	NB/159	ol-	çevgân	NB/344
ol-	cevân	NB/67	ol-	çevgân	ŞD/78
ol-	cevher	YE/143	ol-	çevgân	YE/205
ol-	cevlân	YE/205	ol-	çevük	DK/110
ol-	cevr	ŞD/165	ol-	çevük	DK/239
ol-	ceyş	NB/55	ol-	çevük	DK/81
ol-	ciger	CS/179	ol-	çevük	DK/90
ol-	ciger-hûn	CS/108	ol-	çıkaraçak	DK/147
ol-	cihân	NB/118	ol-	çıkarmış	M/175
ol-	cihân	NB/120	ol-	çinar	NB/83
ol-	cilâ	CS/112	ol-	çinâr	NB/103
ol-	cinân	NB/86	ol-	çindir	ŞD/274

ol-	çirkin	M/218	ol-	dâne	NB/154
ol-	çirkin	M/265	ol-	dâne	NB/375
ol-	çog	MŞ/11	ol-	danışmân	YE/103
ol-	çoğ	NB/159	ol-	dâniş-ver	NB/57
ol-	çoğ	NB/181	ol-	dar	ŞD/262
ol-	çoğ	NB/199	ol-	dar	YE/106
ol-	çoğ	NB/199	ol-	dar	YE/107
ol-	çoğ	NB/199	ol-	dâr	CS/126
ol-	çoğ	NB/199	ol-	dâr	CS/217
ol-	çoğ	NB/200	ol-	dâr	ŞD/262
ol-	çoğ	NB/200	ol-	darü's-selâm	ŞD/93
ol-	çoğ	NB/200	ol-	Dârü's-Selâm	CS/12
ol-	çoğ	NB/205	ol-	dâsitân	NB/288
ol-	çoğ	NB/244	ol-	dayağ	NB/261
ol-	çoğ	NB/38	ol-	dâye	G/917
ol-	çok	M/281	ol-	dâyim	M/187
ol-	çok	MŞ/9	ol-	dâyim	ŞD/59
ol-	çok	MŞ/9	ol-	dâyim	ŞD/82
ol-	çok	MŞ/11	ol-	def	NB/166
ol-	dâ'im	ŞD/68	ol-	def	G/737
ol-	da'vî	G/837	ol-	def	M/312
ol-	da'vim	G/879	ol-	deli olagan	YE/128
ol-	dâ'î	NB/118	ol-	delik delik	ŞD/220
ol-	dâ'im	NB/184	ol-	delîl	CS/133
ol-	dâ'im	NB/321	ol-	delîl	CS/5
ol-	dâ'im	NB/63	ol-	delîl	G/567
ol-	dad	G/813	ol-	delü	DK/148
ol-	dag	CS/207	ol-	delü	M/238
ol-	dâg	CS/135	ol-	delü	M/311
ol-	dâg	G/995	ol-	delü	YE/185
ol-	dağ	NB/261	ol-	delü	YE/243
ol-	dağ	NB/92	ol-	delü	YE/340
ol-	daim	NB/71	ol-	delü	YZ/123
ol-	dâl	CS/96	ol-	delü	YZ/149
ol-	dâl	NB/439	ol-	delü	YZ/149
ol-	dâl	NB/45	ol-	delü	YZ/159
ol-	dall	CS/15	ol-	delü	YZ/253
ol-	dâll	CS/3	ol-	dem	NB/338
ol-	dâmen	ŞD/244	ol-	dem	ŞD/167

ol-	dem	ŞD/227	ol-	dertlü	YE/88
ol-	dem	ŞD/259	ol-	derviş	NB/293
ol-	dem-âlûd	CS/31	ol-	derviş	NB/350
ol-	dem-sâz	NB/259	ol-	derviş	YE/128
ol-	dem-sâz	ŞD/220	ol-	dervîş	YE/106
ol-	deng	ŞD/144	ol-	dervîş	YE/145
ol-	deniyyü'n-nefs	ŞD/226	ol-	dervîş	YE/145
ol-	deniz	YE/164	ol-	dervîş	YE/145
ol-	denk	NB/139	ol-	dervîş	YE/146
ol-	depeçük	DK/74	ol-	dervîş	YE/146
ol-	deper-mi	DK/196	ol-	dervîş	YE/146
ol-	der	ŞD/64	ol-	dervîş	YE/146
ol-	derbân	YE/207	ol-	dervîş	YE/171
ol-	derc	CS/20	ol-	dervîşi	CS/116
ol-	derc	NB/131	ol-	deryâ	YE/196
ol-	derc	NB/267	ol-	deryâ	YE/205
ol-	derc	NB/35	ol-	dest	NB/163
ol-	derc	NB/75	ol-	dest	NB/195
ol-	derd	NB/170	ol-	destân	ŞD/266
ol-	derd	NB/306	ol-	destân	YE/206
ol-	derd	NB/369	ol-	destân	YE/206
ol-	derd	YE/207	ol-	destân	YE/259
ol-	dergâh	G/905	ol-	destân	YE/68
ol-	dermân	CS/192	ol-	dest-gîr	CS/17
ol-	dermân	G/611	ol-	dest-gîr	NB/102
ol-	dermân	G/619	ol-	dest-gîr	NB/91
ol-	dermân	KE/38	ol-	destmâl	NB/138
ol-	dermân	NB/419	ol-	destûr	G/929
ol-	dermân	NB/420	ol-	destûr	NB/79
ol-	dermân	ŞD/211	ol-	destûr	YE/167
ol-	dermân	YE/177	ol-	destûr-ı Hak	G/1041
ol-	dermân	YE/207	ol-	dest-yâr	NB/102
ol-	dermân	YE/363	ol-	devâ	NB/68
ol-	dermân	YE/71	ol-	devâ	ŞD/236
ol-	dermân	YE/73	ol-	devâtı	CS/8
ol-	dermânlar	ŞD/158	ol-	devlet	NB/424
ol-	dermiyan	NB/263	ol-	devlet	YE/94
ol-	dert	YE/130	ol-	devr	NB/71
ol-	dertlü	YE/186	ol-	devr	ŞD/46

ol-	devr ü teselsül	CS/57	ol-	dost	NB/75
ol-	didâr	NB/288	ol-	dost	YE/73
ol-	didâr	NB/413	ol-	dost	YE/76
ol-	dîdâr	YE/127	ol-	dost	YE/95
ol-	diken	NB/187	ol-	dôsti	G/751
ol-	diken	YE/258	ol-	dostu	YE/149
ol-	dil	G/749	ol-	döker	DK/228
ol-	dil	NB/299	ol-	döner-mi	DK/196
ol-	dil ü cân	ŞD/258	ol-	du‘â	CS/39
ol-	dil-âzâr	NB/390	ol-	du‘â	YE/222
ol-	dildâr	G/639	ol-	dûd	NB/107
ol-	dildâr	G/643	ol-	duhân	NB/192
ol-	dil-dâr	CS/208	ol-	duhter	NB/198
ol-	dil-esîr	NB/344	ol-	dur	NB/79
ol-	dil-küşâ	ŞD/221	ol-	dûr	CS/10
ol-	dilsiz	YZ/131	ol-	dûr	CS/111
ol-	dilsüz	YE/206	ol-	dûr	CS/111
ol-	dîn	YE/199	ol-	dûr	CS/173
ol-	dîn serveri	G/815	ol-	dûr	CS/237
ol-	direk	G/741	ol-	durak	G/1091
ol-	diri	G/691	ol-	durak	G/903
ol-	diri	YZ/229	ol-	durak	YE/222
ol-	dirlîk	NB/175	ol-	duş	YE/114
ol-	dîv	YE/97	ol-	duşak	DK/158
ol-	dîvân	YE/185	ol-	duzak	YE/149
ol-	divâne	NB/154	ol-	dükkân	YE/185
ol-	divâne	NB/375	ol-	dülkü	YE/205
ol-	divâne	NB/413	ol-	dür	NB/207
ol-	dîvâne	CS/31	ol-	dür-efşân	ŞD/213
ol-	dîvâne	CS/89	ol-	dürr	NB/286
ol-	dîvâne	NB/80	ol-	dürüst	CS/116
ol-	dîvâne	YE/198	ol-	dürüst	M/164
ol-	diyâr	ŞD/89	ol-	dürüst	M/170
ol-	dogru	G/677	ol-	dürüst	M/178
ol-	dolâb	NB/358	ol-	dürüst	M/230
ol-	donuk	NB/275	ol-	dürüst	M/244
ol-	dost	DK/74	ol-	dürüst	M/256
ol-	dost	DK/76	ol-	dürüst	YE/143
ol-	dost	NB/322	ol-	düşman	NB/258

ol-	düşman	NB/301	ol-	eksik	NB/132
ol-	düşman	NB/75	ol-	eksik	NB/158
ol-	düşmân	G/795	ol-	eksik	NB/164
ol-	düşmân	YE/103	ol-	eksik	NB/75
ol-	düşmân	YE/106	ol-	eksük	CS/195
ol-	düşmân	YE/108	ol-	eksük	CS/214
ol-	düşmen	NB/162	ol-	eksük	CS/232
ol-	düşvâr	CS/73	ol-	eksük	CS/239
ol-	düşvâr	MŞ/70	ol-	eksük	G/731
ol-	düşvâr	YE/256	ol-	eksük	G/741
ol-	düşvâr	YZ/141	ol-	eksük	G/757
ol-	dü-tâ	NB/68	ol-	eksük	G/759
ol-	düzd	NB/111	ol-	eksük	G/759
ol-	düzer	YE/221	ol-	eksük	G/763
ol-	düzer	YE/221	ol-	eksük	M/144
ol-	ebed	NB/151	ol-	eksük	M/257
ol-	ebleh	ŞD/138	ol-	eksük	YE/171
ol-	ebsem	ŞD/167	ol-	elem	NB/264
ol-	edâ	YE/81	ol-	em	CS/16
ol-	edeb	CS/48	ol-	emin	NB/143
ol-	edeb	M/144	ol-	emin	NB/221
ol-	efâzıl	ŞD/62	ol-	emin	NB/322
ol-	efgân	YE/71	ol-	emin	NB/98
ol-	efgân ider	CS/42	ol-	emîn	G/1055
ol-	egri	CS/221	ol-	emîn	ŞD/199
ol-	egri	CS/221	ol-	emîn	ŞD/253
ol-	eğlencem	NB/236	ol-	emîn	ŞD/46
ol-	ehl	NB/241	ol-	emîn	YZ/127
ol-	ehl	NB/260	ol-	emîr	ŞD/43
ol-	ehl	ŞD/234	ol-	emrud-şekl	NB/100
ol-	ehl	ŞD/245	ol-	endîşelü	M/186
ol-	ehl-i beyt	NB/145	ol-	Ene'l-Hak	YE/349
ol-	ehl-i beyt	ŞD/152	ol-	enîs	CS/154
ol-	ehl-i dâr	ŞD/151	ol-	enîs	CS/17
ol-	ehl-i îmân	CS/109	ol-	enîs	NB/433
ol-	ejdeha	ŞD/98	ol-	epsem	CS/109
ol-	ejdehâ	NB/336	ol-	epsem	CS/117
ol-	ejder	CS/206	ol-	epsem	CS/179
ol-	ekâbir	NB/227	ol-	epsem	NB/249

ol-	epsem	NB/254	ol-	eydecek	M/149
ol-	epsem	ŞD/85	ol-	eyler	G/581
ol-	er	DK/211	ol-	eyü	M/265
ol-	er	DK/241	ol-	fak	YE/151
ol-	er mi	DK/233	ol-	fakir	NB/187
ol-	erbâb-ı kirâm	CS/26	ol-	fakir	NB/270
ol-	eri	M/244	ol-	fakîr	CS/70
ol-	eri	NB/436	ol-	fakîr	YZ/201
ol-	erişgen	YE/103	ol-	fakr	CS/7
ol-	ervâh-ı kuds	CS/16	ol-	fânî	G/851
ol-	erzân	NB/158	ol-	fârig	CS/118
ol-	erzân	NB/320	ol-	fârig	CS/142
ol-	esen	DK/170	ol-	fârig	CS/145
ol-	esen	DK/170	ol-	fârig	G/917
ol-	esen	DK/170	ol-	fârig	M/314
ol-	esen	DK/170	ol-	fârig	YE/166
ol-	esen	DK/170	ol-	fârig	YE/202
ol-	esen	DK/170	ol-	fârig	YE/75
ol-	eser	G/583	ol-	fârig	YZ/233
ol-	esir	NB/178	ol-	fâriğ	NB/174
ol-	esir	NB/390	ol-	fâriğ	NB/274
ol-	esîr	CS/200	ol-	fâriğ	ŞD/167
ol-	esîr	CS/37	ol-	farz	G/577
ol-	esîr	CS/70	ol-	farz	G/743
ol-	esîr	NB/375	ol-	farz	M/139
ol-	esîr	NB/46	ol-	farz	M/139
ol-	esîr	ŞD/236	ol-	farz	M/139
ol-	esîri	CS/13	ol-	farz	M/139
ol-	esîr-i gam-ı hicrân	CS/139	ol-	farz	M/139
ol-	esrâr	YE/206	ol-	farz	M/139
ol-	esrük	DK/179	ol-	farz	M/139
ol-	esrük	YE/132	ol-	farz	M/140
ol-	esrük	YE/142	ol-	farz	M/140
ol-	esrük	YE/165	ol-	farz	M/141
ol-	esrük	YE/177	ol-	farz	M/141
ol-	esved	CS/61	ol-	farz	M/152
ol-	eş	G/969	ol-	farz	NB/68
ol-	eş	YE/131	ol-	farz	ŞD/166
ol-	eşker	YE/143	ol-	farz-ı ayn	M/140

ol-	farz-ı sakıt	M/215	ol-	fermân	YE/170
ol-	fâsık	M/229	ol-	fermân	YE/204
ol-	fâsid	G/575	ol-	fermân	YE/233
ol-	fâsid	G/577	ol-	ferrâş	NB/128
ol-	fâsid	M/144	ol-	ferş	YE/131
ol-	fâsid	M/183	ol-	ferzâne	NB/154
ol-	fâsid	M/209	ol-	ferzâne	NB/375
ol-	fâsid	MŞ/89	ol-	feth	NB/113
ol-	fâsid	YE/120	ol-	feth	NB/80
ol-	fasid endişler	G/1075	ol-	feth	ŞD/165
ol-	fasl	ŞD/193	ol-	feth	ŞD/228
ol-	fasl	ŞD/262	ol-	fevt	NB/113
ol-	faş	ŞD/170	ol-	fevt	NB/422
ol-	fâş	CS/131	ol-	feyz	ŞD/62
ol-	fâş	NB/219	ol-	fidâ	CS/49
ol-	fâş	NB/267	ol-	fidî	G/573
ol-	fâş	NB/322	ol-	fîgan	CS/110
ol-	fâş	NB/422	ol-	fîr'avn	ŞD/58
ol-	fâş	NB/434	ol-	Firavn ile Hâmân	YE/98
ol-	fâş	ŞD/228	ol-	fitne-ger	CS/214
ol-	fâş	ŞD/80	ol-	fodûl	ŞD/78
ol-	fâş	YE/209	ol-	fûlan	NB/159
ol-	fâş	YE/340	ol-	fûlân	YE/102
ol-	fayide	ŞD/247	ol-	fûtûh	CS/176
ol-	fâyide	M/260	ol-	fûtûh	CS/176
ol-	fâyide	ŞD/248	ol-	gâfil	M/156
ol-	fâyide	ŞD/248	ol-	gâfil	M/166
ol-	fedâ	ŞD/167	ol-	gâfil	M/187
ol-	fedâ	ŞD/78	ol-	gâfil	M/188
ol-	fehm	NB/332	ol-	gâfil	M/255
ol-	fenâ	G/649	ol-	gafil	NB/234
ol-	fenâ	G/865	ol-	gâfil	CS/46
ol-	fenâ	ŞD/226	ol-	gâfil	CS/72
ol-	fenâ	YE/138	ol-	gâfil	CS/88
ol-	ferah	CS/16	ol-	gâfil	G/841
ol-	ferah	NB/181	ol-	gâfil	NB/207
ol-	ferâmûş	NB/342	ol-	gâfil	NB/347
ol-	Ferhâd	NB/402	ol-	gâfil	NB/56
ol-	fermân	G/1059	ol-	gâfil	NB/81

ol-	gâfil	ŞD/204	ol-	gamsuz	CS/111
ol-	gâfil	YE/120	ol-	gani	NB/224
ol-	gâfil	YE/133	ol-	garaz	CS/129
ol-	gâfil	YE/165	ol-	garaz	NB/199
ol-	gâfil	YE/258	ol-	garib	NB/161
ol-	gâfil	YE/282	ol-	garib	NB/161
ol-	gâfil	YE/79	ol-	garib	NB/161
ol-	gâfil	YZ/101	ol-	garib	NB/250
ol-	gâib	M/162	ol-	garîb	CS/49
ol-	galabe	M/248	ol-	garîb	NB/160
ol-	galbe	G/595	ol-	garîb	NB/160
ol-	galib	NB/77	ol-	garîb	ŞD/101
ol-	gâlib	CS/180	ol-	garîb	ŞD/101
ol-	gâlib	M/142	ol-	garîb	ŞD/102
ol-	gâlib	M/151	ol-	garîb	ŞD/102
ol-	gâlib	M/151	ol-	garîb	ŞD/102
ol-	gâlib	M/155	ol-	garîb	ŞD/102
ol-	gâlib	M/157	ol-	gark	CS/107
ol-	gâlib	M/173	ol-	gark	CS/15
ol-	gâlib	M/214	ol-	gark	CS/31
ol-	gâlib	M/261	ol-	gark	CS/7
ol-	gâlib	M/262	ol-	gark	G/601
ol-	gâlib	M/262	ol-	gark	G/701
ol-	gâlib	M/272	ol-	gark	G/717
ol-	gâlib	MŞ/13	ol-	gark	G/883
ol-	gâlib	MŞ/18	ol-	gark	G/883
ol-	gâlib	MŞ/42	ol-	gark	G/901
ol-	gâlib	MŞ/42	ol-	gark	KE/27
ol-	gâlib	NB/167	ol-	gark	M/292
ol-	gâlib	NB/354	ol-	gark	NB/185
ol-	gâlib	NB/43	ol-	gark	NB/233
ol-	gâlîz	MŞ/62	ol-	gark	NB/409
ol-	gâlîz	MŞ/9	ol-	gark	NB/436
ol-	gam	NB/299	ol-	gark	ŞD/197
ol-	gam	ŞD/165	ol-	gark	ŞD/81
ol-	gam-gîn	NB/160	ol-	gark	ŞD/92
ol-	gam-gîn	NB/346	ol-	gark	YE/136
ol-	gam-hâr	CS/42	ol-	gark	YE/140
ol-	gamnâk	G/791	ol-	gark	YE/216

ol-	gark	YE/243	ol-	gerçek	YZ/157
ol-	gark	YE/245	ol-	gerd	NB/170
ol-	gark	YE/66	ol-	gerdan	YE/205
ol-	garra	G/1113	ol-	gerdân	CS/25
ol-	garra	G/839	ol-	gerdân	YE/204
ol-	garra	G/855	ol-	gerdân	YE/206
ol-	garrâ	ŞD/244	ol-	gerdün	YE/204
ol-	gâşiye-dâr	CS/12	ol-	gerilmiş	MŞ/11
ol-	gaşy	ŞD/202	ol-	germ	CS/128
ol-	gavgalı	NB/167	ol-	germ	CS/134
ol-	gâvur	M/239	ol-	germ	CS/155
ol-	gavvâs	NB/265	ol-	germ	CS/198
ol-	gavvâs	YE/241	ol-	germ	CS/21
ol-	gavvâsı	YE/150	ol-	germ	CS/222
ol-	gavvâsı	YE/296	ol-	germ	NB/153
ol-	gayb	G/1087	ol-	germ	NB/165
ol-	gayb	G/733	ol-	germ	NB/219
ol-	gayb-bîn	ŞD/253	ol-	germ	NB/225
ol-	gâyib	KE/28	ol-	germ	NB/235
ol-	gâyib	NB/312	ol-	germ	NB/254
ol-	gâyib	NB/384	ol-	germ	NB/269
ol-	gazab	NB/84	ol-	germ	NB/355
ol-	gazi	YE/205	ol-	germ	NB/361
ol-	geçer	YE/212	ol-	germ	NB/374
ol-	geda	NB/213	ol-	germ	NB/440
ol-	gedâ	ŞD/168	ol-	germ	ŞD/110
ol-	gedâñ	CS/168	ol-	germ	ŞD/39
ol-	gedâñ	CS/168	ol-	gezegen	MŞ/131
ol-	gelmez	DK/134	ol-	gezer	YE/220
ol-	gelmez	NB/69	ol-	gırre	ŞD/185
ol-	gelür	DK/86	ol-	gice	YE/119
ol-	gelür	G/613	ol-	gider	NB/171
ol-	geñ	YE/168	ol-	gider	YE/226
ol-	genc	NB/384	ol-	gilden	ŞD/103
ol-	genc	NB/93	ol-	girçek	DK/150
ol-	genez	MŞ/75	ol-	girdâr	YE/207
ol-	geñez	M/149	ol-	giriftâr	CS/192
ol-	geñez	M/201	ol-	giriftâr	CS/200
ol-	geñez	YE/189	ol-	giriftâr	NB/194

ol-	giriiftâr	NB/354	ol-	gumâm	ŞD/164
ol-	giriiftâr	NB/390	ol-	gusas	ŞD/182
ol-	girihi girihi	NB/384	ol-	gûş ü dehen	NB/188
ol-	girihi girihi	NB/384	ol-	guya	NB/50
ol-	giryân	YE/97	ol-	gûy-ı melâhat	CS/148
ol-	giryân	NB/344	ol-	güc	NB/273
ol-	giryân	NB/366	ol-	güftar	YE/206
ol-	giryân	ŞD/213	ol-	güher-bâr	NB/288
ol-	giryân	YE/204	ol-	gül	CS/111
ol-	giryân	YE/236	ol-	gül	ŞD/259
ol-	giti-sitan	NB/128	ol-	gül	YE/68
ol-	gitmez	NB/56	ol-	gülâb	ŞD/165
ol-	giyilmez	NB/147	ol-	gülâb	ŞD/166
ol-	gonce-veş	CS/182	ol-	gül-âb	CS/48
ol-	göçer	YE/212	ol-	gül-âb	NB/54
ol-	gönül	NB/204	ol-	güldürür	CS/36
ol-	gönül	NB/406	ol-	gülezen	YE/128
ol-	gönül	YE/215	ol-	gül-gün	CS/82
ol-	göregen	YE/129	ol-	gülistân	YE/68
ol-	göremez	NB/186	ol-	gülsitan	NB/82
ol-	görlü	YZ/105	ol-	gülşen	NB/117
ol-	görlü	YZ/203	ol-	gülünc	NB/439
ol-	görmez	DK/178	ol-	gülüşgen	YE/104
ol-	görmez	DK/178	ol-	gül-zâr	CS/180
ol-	görmez	YE/69	ol-	gül-zâr	CS/42
ol-	görmez	YZ/199	ol-	güm	NB/146
ol-	görmez	YZ/257	ol-	güm	ŞD/167
ol-	görünmez	NB/126	ol-	gümân	YE/146
ol-	görünmez	NB/279	ol-	gümrah	YE/98
ol-	görünmez	NB/408	ol-	güm-râh	YE/165
ol-	görünmez	YE/376	ol-	güm-râh	YE/206
ol-	göz	G/1039	ol-	güm-râh	YE/80
ol-	gözü	G/583	ol-	günah	M/265
ol-	gözsüz	M/213	ol-	günah	NB/222
ol-	gubarın	NB/270	ol-	günâh	NB/159
ol-	gulâm	NB/152	ol-	günâh	NB/55
ol-	gulâm	NB/160	ol-	günâhkâr	M/139
ol-	gulâm	YZ/163	ol-	günâhkâr	M/144
ol-	gulûm	ŞD/242	ol-	günâhkâr	M/144

ol-	günâhkâr	M/197	ol-	hâk	CS/96
ol-	günâhkâr	M/205	ol-	hâk	G/791
ol-	günâhkâr	M/215	ol-	hâk	NB/195
ol-	günâhkâr	M/244	ol-	hâk	NB/260
ol-	günâhkâr	M/276	ol-	hâk	NB/309
ol-	gündüz	CS/67	ol-	hâk	NB/384
ol-	güneh-kâr	CS/201	ol-	hâk	NB/428
ol-	güneh-kâr	CS/4	ol-	hakı	ŞD/244
ol-	gürbüz	G/1071	ol-	hâk-i pân	CS/168
ol-	güstah	NB/169	ol-	hakîm	G/747
ol-	güstâh	NB/169	ol-	hakîm	M/237
ol-	güzin	NB/97	ol-	hâkim	G/559
ol-	hâb	NB/145	ol-	hâkim	ŞD/194
ol-	haber	DK/120	ol-	hakîr	G/821
ol-	haber	DK/131	ol-	hakîr	G/839
ol-	haber	DK/249	ol-	hak-nümâ	CS/15
ol-	haber	YZ/209	ol-	hâk-râh	CS/110
ol-	haberdâr	ŞD/101	ol-	hal	ŞD/167
ol-	habib	NB/250	ol-	hâl	ŞD/33
ol-	habl	NB/102	ol-	hâl	ŞD/78
ol-	habs	NB/53	ol-	halâl	M/236
ol-	hâcet	G/1119	ol-	halâl	M/253
ol-	hâcı	NB/353	ol-	halâl	M/253
ol-	hâcib	ŞD/242	ol-	halâl	NB/156
ol-	hacil	CS/191	ol-	halâl	NB/181
ol-	hacil	CS/216	ol-	halâl	NB/341
ol-	hacil	CS/97	ol-	halâl	NB/85
ol-	hacil	M/157	ol-	halâs	CS/116
ol-	hacil	NB/100	ol-	halâs	CS/46
ol-	hacil	NB/107	ol-	halâs	NB/265
ol-	hacil	NB/44	ol-	halâs	NB/266
ol-	hacil	NB/86	ol-	halâs	NB/278
ol-	hadd	ŞD/78	ol-	halâs	NB/327
ol-	hak	M/225	ol-	halâs	NB/353
ol-	hâk	CS/125	ol-	halâs	NB/359
ol-	hâk	CS/172	ol-	halâs	NB/379
ol-	hâk	CS/175	ol-	halâs	NB/383
ol-	hâk	CS/204	ol-	halâs	NB/395
ol-	hâk	CS/206	ol-	halâs	NB/400

ol-	halâyık	G/963	ol-	hâr ü hacil	NB/396
ol-	hâldaş	YE/149	ol-	harab	DK/76
ol-	hâldaş	YE/173	ol-	harab	DK/77
ol-	hâldaş	YE/84	ol-	harâb	CS/183
ol-	hâli	G/597	ol-	harâb	CS/207
ol-	hâfî	ŞD/295	ol-	harâb	CS/219
ol-	halife	NB/36	ol-	harâb	CS/236
ol-	halîl	G/939	ol-	harâb	CS/79
ol-	halk	CS/16	ol-	harâb	CS/80
ol-	halk	CS/7	ol-	harâb	G/539
ol-	halk	CS/8	ol-	harâb	G/543
ol-	halka	NB/201	ol-	harâb	G/837
ol-	halka halka	NB/119	ol-	harâb	G/921
ol-	hall	NB/348	ol-	harâb	G/955
ol-	hall	ŞD/109	ol-	harâb	G/963
ol-	hall	ŞD/206	ol-	harâb	M/236
ol-	hallâc	CS/182	ol-	harâb	MŞ/90
ol-	halt	NB/81	ol-	harâb	MŞ/94
ol-	halvet	G/605	ol-	harâb	NB/123
ol-	halvet	G/605	ol-	harâb	NB/126
ol-	halvet	G/607	ol-	harâb	NB/127
ol-	halvet	ŞD/100	ol-	harâb	NB/172
ol-	halvet	YE/388	ol-	harâb	NB/259
ol-	halvet	YE/78	ol-	harâb	NB/360
ol-	halvet-nişin	ŞD/253	ol-	harâb	NB/54
ol-	ham	ŞD/55	ol-	harâb	ŞD/165
ol-	hâm	NB/355	ol-	harâb	ŞD/166
ol-	hamûş	NB/271	ol-	harâb	ŞD/279
ol-	hâmûş	NB/342	ol-	harâb	YE/211
ol-	hâmûş	YE/207	ol-	harâb	YE/278
ol-	hân	NB/288	ol-	harâb	YE/75
ol-	hançer	NB/61	ol-	harâc	M/169
ol-	handân	NB/209	ol-	harâc	M/240
ol-	handân	NB/305	ol-	harâc	M/242
ol-	handân	ŞD/252	ol-	harâm	CS/117
ol-	hânı	ŞD/67	ol-	harâm	G/829
ol-	hanîn	ŞD/253	ol-	harâm	NB/152
ol-	hâr	ŞD/205	ol-	harâm	NB/155
ol-	har u zar	NB/104	ol-	harâm	NB/160

ol-	harâm	ŞD/154	ol-	hâsıl	MŞ/9
ol-	harami	DK/208	ol-	hâsıl	MŞ/9
ol-	harc	KE/23	ol-	hâsıl	MŞ/9
ol-	harc	KE/30	ol-	hâsıl	MŞ/9
ol-	harc	ŞD/43	ol-	hâsıl	NB/60
ol-	harc	YE/159	ol-	hâsıl	ŞD/100
ol-	harçlık	DK/181	ol-	hâsıl	ŞD/206
ol-	harçlık	DK/110	ol-	hâsıl	ŞD/88
ol-	harçlık	DK/150	ol-	hasta	M/151
ol-	haref	G/545	ol-	haste	CS/157
ol-	harf	G/937	ol-	haste vü zâr	ŞD/262
ol-	harf	NB/41	ol-	haste-dil	NB/344
ol-	hâric	NB/56	ol-	haşr	NB/236
ol-	haridâr	NB/334	ol-	haşr	NB/428
ol-	harif	NB/272	ol-	haşr	NB/437
ol-	harif	NB/272	ol-	haşr	ŞD/45
ol-	harif	NB/272	ol-	hâtem	NB/92
ol-	harif	NB/272	ol-	hâtem	NB/92
ol-	harîf	NB/272	ol-	hatm	CS/19
ol-	harîm	CS/167	ol-	hatm	M/221
ol-	hasen	NB/188	ol-	hatm	NB/297
ol-	hasıl	G/583	ol-	havala	DK/114
ol-	hasıl	NB/79	ol-	havâle	NB/152
ol-	hâsıl	CS/165	ol-	havâss	NB/53
ol-	hâsıl	CS/187	ol-	havîc	G/587
ol-	hâsıl	CS/9	ol-	hayâl	NB/46
ol-	hâsıl	G/1037	ol-	hayâl	ŞD/232
ol-	hâsıl	G/1109	ol-	hayâl	ŞD/31
ol-	hâsıl	G/1123	ol-	hayır	DK/246
ol-	hâsıl	G/587	ol-	hayr	CS/139
ol-	hâsıl	G/587	ol-	hayr	CS/202
ol-	hâsıl	M/139	ol-	hayr	CS/204
ol-	hâsıl	M/152	ol-	hayr	NB/222
ol-	hâsıl	M/156	ol-	hayr	ŞD/62
ol-	hâsıl	M/157	ol-	hayr	ŞD/99
ol-	hâsıl	M/159	ol-	hayr	YZ/167
ol-	hâsıl	M/236	ol-	hayr	CS/130
ol-	hâsıl	MŞ/123	ol-	hayrân	CS/210
ol-	hâsıl	MŞ/9	ol-	hayrân	CS/25

ol-	hayrân	CS/41	ol-	hâzır	G/831
ol-	hayrân	G/633	ol-	hâzır	M/204
ol-	hayrân	KE/43	ol-	hâzır	M/213
ol-	hayrân	KE/45	ol-	hâzır	M/215
ol-	hayrân	M/156	ol-	hâzır	NB/103
ol-	hayrân	NB/118	ol-	hâzır	NB/227
ol-	hayrân	NB/301	ol-	hâzır	NB/257
ol-	hayrân	ŞD/125	ol-	hâzır	NB/305
ol-	hayrân	ŞD/252	ol-	hâzır	NB/418
ol-	hayrân	YE/111	ol-	hâzır	ŞD/192
ol-	hayrân	YE/142	ol-	hâzır	YE/157
ol-	hayrân	YE/142	ol-	hâzır	YE/68
ol-	hayrân	YE/163	ol-	hâzır	YZ/181
ol-	hayrân	YE/185	ol-	hâzır	YZ/181
ol-	hayrân	YE/196	ol-	hâzır	YZ/277
ol-	hayrân	YE/204	ol-	hazîn	ŞD/253
ol-	hayrân	YE/206	ol-	hazm	G/587
ol-	hayrân	YE/225	ol-	hazm	MŞ/9
ol-	hayrân	YE/236	ol-	hazm	MŞ/9
ol-	hayrân	YE/241	ol-	hebâ	CS/45
ol-	hayrân	YE/71	ol-	hedef	ŞD/154
ol-	hayrân	YE/97	ol-	hek	NB/265
ol-	Hayrân	YE/98	ol-	helâk	DK/185
ol-	hayrân	YZ/123	ol-	helâk	DK/188
ol-	hayrân	YZ/133	ol-	helâk	DK/208
ol-	hayrân	YZ/161	ol-	helâk	DK/208
ol-	hayrân	YZ/241	ol-	helâk	DK/212
ol-	hayrân	YZ/283	ol-	helâk	DK/212
ol-	hayvân	G/691	ol-	helâk	G/847
ol-	hayvân	ŞD/252	ol-	helâk	M/139
ol-	hayvân	YE/171	ol-	helâk	M/142
ol-	hayvân	YE/206	ol-	helâk	M/156
ol-	hâyz	M/240	ol-	helâk	M/156
ol-	hazır	DK/88	ol-	helâk	M/240
ol-	hazır	NB/174	ol-	helâk	M/270
ol-	hazır	YZ/209	ol-	helâk	NB/293
ol-	hazır	YZ/271	ol-	helâk	ŞD/30
ol-	hâzır	G/805	ol-	helâk	YE/162
ol-	hâzır	G/809	ol-	helâk	YZ/103

ol-	helâk	YZ/245	ol-	hırâmân	NB/70
ol-	helâl	CS/110	ol-	hısmı	M/244
ol-	helâl	G/683	ol-	hısm	M/229
ol-	helâl	ŞD/126	ol-	Hıtay hakanı	NB/113
ol-	helâl	ŞD/297	ol-	hızr	ŞD/145
ol-	helâl	ŞD/78	ol-	hızr	ŞD/194
ol-	helâl	YE/123	ol-	hicab	NB/259
ol-	helâl	YE/69	ol-	hicab	NB/260
ol-	hemdem	ŞD/167	ol-	hicâb	CS/222
ol-	hem-dem	CS/152	ol-	hicâb	G/843
ol-	hem-dem	CS/37	ol-	hicâb	ŞD/60
ol-	hem-dem	CS/47	ol-	hicâb	YE/161
ol-	hem-dem	NB/216	ol-	hicâb	YE/407
ol-	hem-dem	NB/351	ol-	hicrân	YE/206
ol-	hem-dem	ŞD/193	ol-	hicrin	ŞD/236
ol-	hem-dem	ŞD/221	ol-	hiç	NB/313
ol-	hem-dem	ŞD/55	ol-	hidâyet	NB/370
ol-	hem-dem	ŞD/92	ol-	hilâf	M/214
ol-	hem-dôst	ŞD/170	ol-	hilâl	CS/221
ol-	hem-esr	NB/107	ol-	hilâl	CS/94
ol-	hem-nefes	ŞD/216	ol-	hilâl	CS/94
ol-	hem-nefes	ŞD/220	ol-	hilâl	NB/336
ol-	hemrâh	G/905	ol-	hilâl	NB/370
ol-	hem-râz	NB/241	ol-	hilâl	ŞD/291
ol-	hem-reng	NB/212	ol-	hilâl	YE/203
ol-	hem-ser	NB/136	ol-	hirmân	CS/27
ol-	hem-tâ	CS/19	ol-	hisâb	CS/177
ol-	hem-tâ	CS/19	ol-	hisâb	CS/220
ol-	Hem-tâ	CS/194	ol-	hisâb	M/148
ol-	hercâyî	CS/220	ol-	hisâb	M/212
ol-	hest	ŞD/170	ol-	hisâb	M/260
ol-	hevâ	CS/14	ol-	hisâb	NB/260
ol-	hevâ-dâr	NB/390	ol-	hisâb	YE/240
ol-	heybetlü	YE/337	ol-	hisâb	YE/255
ol-	hezâr	CS/200	ol-	hisar	NB/386
ol-	hezâr	NB/237	ol-	hod u migfer	NB/70
ol-	hezâr	ŞD/205	ol-	hôn	G/629
ol-	hezâr	ŞD/42	ol-	hor	M/263
ol-	hıfz	G/579	ol-	hor	ŞD/123

ol-	hôr	G/755	ol-	hubbü'l-vatan	ŞD/123
ol-	hôr	G/875	ol-	hucest	NB/195
ol-	hôr	G/957	ol-	hulk-ı Hasen	ŞD/123
ol-	hôr	G/567	ol-	hun	CS/143
ol-	horşid	NB/285	ol-	hûn	CS/187
ol-	hoş	DK/216	ol-	hûn	NB/122
ol-	hoş	G/1033	ol-	hurd	DK/190
ol-	hoş	NB/139	ol-	hurd	DK/191
ol-	hoş	NB/144	ol-	hurrem	CS/118
ol-	hoş	NB/144	ol-	hurrem	CS/122
ol-	hoş	NB/151	ol-	hurrem	NB/130
ol-	hoş	NB/158	ol-	hurrem	NB/249
ol-	hoş	NB/212	ol-	hurrem	NB/310
ol-	hoş	NB/324	ol-	hurrem	NB/314
ol-	hoş	NB/336	ol-	hurrem	NB/339
ol-	hoş	ŞD/198	ol-	hurrem	NB/66
ol-	hoş	ŞD/89	ol-	hurrem	ŞD/142
ol-	hôş	NB/338	ol-	hurrem	ŞD/167
ol-	hoş tûtiyâ	CS/9	ol-	hurrem	YE/170
ol-	hoş-bûy	NB/101	ol-	hûş	YE/207
ol-	hoş-hân	ŞD/252	ol-	huşg	NB/256
ol-	hôş-havâ	NB/67	ol-	huşk	ŞD/48
ol-	hoşnud	G/875	ol-	hûş-yâr	NB/390
ol-	hoşnûd	G/1085	ol-	hükm	NB/220
ol-	hoşnûd	G/749	ol-	hüsn	NB/286
ol-	hoşnûd	M/162	ol-	hüsn	NB/372
ol-	hôşnûd	G/641	ol-	hüsn	NB/380
ol-	hôşnûd	G/643	ol-	hüsn	ŞD/98
ol-	hôşnûd	G/643	ol-	hüzn	NB/309
ol-	hôşnûd	G/647	ol-	ılıcak	M/218
ol-	hôşnûd	G/647	ol-	ımâret	NB/112
ol-	hôşnûd	G/647	ol-	ırag	CS/207
ol-	hôşnûd	G/657	ol-	ırag	NB/167
ol-	hoş-ter	ŞD/184	ol-	ırağ	NB/244
ol-	hoş-vakt	NB/68	ol-	ırağ	NB/269
ol-	hoz	KE/41	ol-	ırağ	NB/270
ol-	hûb	NB/131	ol-	ırağ	NB/270
ol-	hûb	NB/337	ol-	ırağ	NB/270
ol-	hûb ü hasen	NB/232	ol-	ırağ	NB/270

ol-	ırağ	NB/270	ol-	ihsân	ŞD/252
ol-	ırağ	NB/314	ol-	ihsân	YE/207
ol-	ırağ	NB/334	ol-	ihtilâf	ŞD/78
ol-	ırâğ	ŞD/65	ol-	ihtiyâr	G/875
ol-	ırak	M/146	ol-	ihtiyâr	ŞD/255
ol-	ırak	M/206	ol-	ihtiyarsız	NB/46
ol-	ırak	M/255	ol-	ihya	NB/123
ol-	ırak	M/257	ol-	iki	NB/399
ol-	ırak	YE/172	ol-	iki kat	ŞD/103
ol-	ırak	YE/225	ol-	ikrâr	YE/199
ol-	ırak	YE/284	ol-	iktifâ	NB/133
ol-	ırmağ	NB/198	ol-	ilâc	ŞD/232
ol-	ırmak	YE/194	ol-	imâm	ŞD/265
ol-	ırmak	YZ/231	ol-	îmâm	YE/226
ol-	ıssı	MŞ/10	ol-	îmân	M/155
ol-	ıssı	MŞ/53	ol-	îmân	YE/199
ol-	ıssı	MŞ/89	ol-	îmân	YE/207
ol-	ıssı	YE/205	ol-	îmân	YE/98
ol-	‘ışk	G/975	ol-	iman ile Kuran	NB/182
ol-	‘ışk	G/991	ol-	imkân	YE/207
ol-	‘ıyân	YE/71	ol-	imtizac	ŞD/78
ol-	ıyd	NB/69	ol-	în	YE/207
ol-	‘ıyd	G/583	ol-	inâyet	NB/115
ol-	ıyş	ŞD/100	ol-	ince	MŞ/10
ol-	‘ikâb	M/152	ol-	infî‘âl	ŞD/78
ol-	‘imâret	G/963	ol-	inlü	M/246
ol-	‘imâret	G/973	ol-	insâf	ŞD/107
ol-	‘imâret	YE/102	ol-	insân	YE/147
ol-	‘inâyet	M/189	ol-	insân	YE/147
ol-	‘itâb	YE/149	ol-	insân	YE/204
ol-	i‘tibâr	CS/6	ol-	insân	YE/205
ol-	i‘tisâm	ŞD/93	ol-	intihâb	CS/207
ol-	i’tikâdım	NB/274	ol-	intizam	NB/47
ol-	içit	DK/150	ol-	intizâr	G/821
ol-	içit	DK/181	ol-	irmiş	G/545
ol-	içit	DK/182	ol-	irmiş	G/611
ol-	içmez	DK/118	ol-	irsal	NB/46
ol-	iğrâk	NB/37	ol-	Îsâ	YE/198
ol-	ihrâc	CS/182	ol-	îsâr	CS/208

ol-	îsâr	YE/127	ol-	kabul	DK/206
ol-	issi	G/581	ol-	kabul	DK/243
ol-	issi	G/737	ol-	kabul	DK/251
ol-	îster	KE/22	ol-	kabul	NB/77
ol-	îsteyen	YE/88	ol-	kabûl	CS/71
ol-	istifrâg	MŞ/104	ol-	kabûl	G/1023
ol-	isyân	YE/205	ol-	kabûl	G/1083
ol-	iş	DK/73	ol-	kabûl	KE/41
ol-	iş	YE/81	ol-	kabûl	M/140
ol-	işaret	NB/56	ol-	kabûl	M/141
ol-	işâret	G/991	ol-	kabûl	M/141
ol-	işâret	M/257	ol-	kabûl	M/144
ol-	işâret	NB/56	ol-	kabûl	M/153
ol-	işigûñ	CS/47	ol-	kabûl	M/177
ol-	işler	G/581	ol-	kabûl	M/230
ol-	işler	KE/21	ol-	kabûl	M/256
ol-	îşret	YE/94	ol-	kabûl	ŞD/268
ol-	iştibâh	NB/159	ol-	kabûl	ŞD/269
ol-	itâb	ŞD/165	ol-	kabûl	YE/129
ol-	itâb	ŞD/185	ol-	kabûl	YZ/125
ol-	iti	CS/81	ol-	kabûl	YZ/135
ol-	itibâr	NB/374	ol-	kabûl	YZ/169
ol-	‘iyân	YE/246	ol-	kabûl	YZ/187
ol-	izzet	NB/50	ol-	kabûl	G/1121
ol-	izzet	ŞD/83	ol-	kabûl	G/575
ol-	‘izzetlü	M/263	ol-	kabûl	G/575
ol-	jeng	CS/7	ol-	kabûl	G/577
ol-	jeng	G/617	ol-	kabûl	G/585
ol-	Ka‘be	KE/39	ol-	kaçar	YE/212
ol-	kâ‘im	ŞD/69	ol-	kaddin	NB/177
ol-	ka‘be	NB/360	ol-	kadeh-perdâz	NB/241
ol-	kâ’il	NB/293	ol-	kadın	DK/74
ol-	kâ’im	YE/112	ol-	kâdir	M/263
ol-	kab	ŞD/166	ol-	kâdir	NB/413
ol-	kabâ	CS/44	ol-	kadr	NB/52
ol-	kabul	DK/115	ol-	kadr	NB/55
ol-	kabul	DK/126	ol-	kafes	CS/118
ol-	kabul	DK/184	ol-	kafes	CS/121
ol-	kabul	DK/198	ol-	kâfi	CS/180

ol-	kâfî	CS/185	ol-	kan	CS/204
ol-	kâfir	YZ/207	ol-	kan	CS/66
ol-	kâfir	M/150	ol-	kan	CS/91
ol-	kâfir	M/150	ol-	kan	G/795
ol-	kâfir	M/150	ol-	kan	NB/300
ol-	kâfir	M/151	ol-	kan	NB/344
ol-	kâfir	M/151	ol-	kan	NB/388
ol-	kâfir	M/152	ol-	kan	NB/403
ol-	kâfir	M/152	ol-	kan	NB/407
ol-	kâfir	M/152	ol-	kan	NB/420
ol-	kâfir	M/153	ol-	kan	ŞD/252
ol-	kâfir	M/211	ol-	kan	ŞD/255
ol-	kâfir	M/218	ol-	kan	YE/105
ol-	kâfir	NB/226	ol-	kân	YE/185
ol-	kâfir	NB/413	ol-	kân	YE/196
ol-	kâfir	YE/148	ol-	kan almağ	NB/198
ol-	kâfir	YE/194	ol-	kanî'	CS/131
ol-	kâfir	YE/200	ol-	kânûn	CS/82
ol-	kâfir	YZ/209	ol-	kapında kulun	NB/65
ol-	kâhel	MŞ/10	ol-	kara	MŞ/11
ol-	kâhil	YE/158	ol-	kara	NB/106
ol-	kahr	ŞD/33	ol-	kara toprak	KE/32
ol-	kahrı	ŞD/88	ol-	karangu	DK/103
ol-	kâim	YE/283	ol-	karangu	DK/110
ol-	kalagan	YE/129	ol-	karangu	DK/178
ol-	kalem	NB/170	ol-	karanlık	NB/159
ol-	kalem	NB/170	ol-	karañu	DK/114
ol-	kalender	NB/118	ol-	karañu	M/146
ol-	kalkan	G/733	ol-	karañu	CS/101
ol-	kalkan	G/735	ol-	karasagu	MŞ/10
ol-	kallâş	NB/422	ol-	kardaş	DK/210
ol-	kamer	CS/125	ol-	kardaş	DK/210
ol-	kamer	CS/126	ol-	kardaş	DK/210
ol-	kamer	NB/216	ol-	kardaş	DK/210
ol-	kâmil	G/741	ol-	kardaş	DK/210
ol-	kâmil	M/149	ol-	kardaş	YE/149
ol-	kâm-rân	NB/192	ol-	kardaş	YE/84
ol-	kâm-yab	NB/260	ol-	kardaş	YZ/233
ol-	kan	CS/146	ol-	Kâr-ger	CS/180

ol-	karıçuk	DK/96	ol-	kebâb	ŞD/165
ol-	karındaş	NB/422	ol-	kebâb	ŞD/220
ol-	karışgan	YE/104	ol-	kebâb	YE/349
ol-	karib	NB/69	ol-	kefâret	G/747
ol-	karîb	CS/10	ol-	kefâret	M/237
ol-	karîn	CS/21	ol-	kefâret	M/239
ol-	kasır	CS/10	ol-	kefâret	M/240
ol-	kâsid	CS/23	ol-	kefen	CS/47
ol-	kâsid	NB/259	ol-	kefen	ŞD/123
ol-	kasir	NB/295	ol-	kehce kûh	ŞD/56
ol-	kâş	NB/252	ol-	kem	CS/109
ol-	katı	M/144	ol-	kem	CS/17
ol-	katı	MŞ/120	ol-	kem	NB/249
ol-	katı	MŞ/11	ol-	kem	ŞD/249
ol-	katır	DK/74	ol-	kem	ŞD/68
ol-	katre	YE/205	ol-	kemâl	M/140
ol-	kavi	G/1071	ol-	kemân	NB/192
ol-	kavî	G/897	ol-	kemân	NB/421
ol-	kavî	G/953	ol-	kemend	CS/43
ol-	kavî	M/218	ol-	kemer	CS/91
ol-	kavî	MŞ/10	ol-	kerem	CS/26
ol-	kavî	MŞ/19	ol-	kesâd	YE/218
ol-	kavî	MŞ/73	ol-	keşf	CS/42
ol-	kaygulu	CS/101	ol-	keşf	CS/43
ol-	kâyil	NB/235	ol-	keşf	ŞD/32
ol-	kâyil	NB/364	ol-	keşf	ŞD/70
ol-	kâyil	NB/368	ol-	keşf	YE/228
ol-	kâyim	G/741	ol-	kevn	YE/206
ol-	kâyim	G/749	ol-	kible	CS/188
ol-	kâyim	G/983	ol-	kible	G/823
ol-	kâyim	ŞD/82	ol-	kılavuz	NB/335
ol-	kazâ	CS/112	ol-	kılavuz	YZ/83
ol-	kazar	YE/221	ol-	kılur	G/1071
ol-	kazi	KE/43	ol-	kırnak	DK/150
ol-	kâzib	NB/67	ol-	kısas	ŞD/182
ol-	kebâb	CS/176	ol-	kısm	ŞD/165
ol-	kebâb	NB/260	ol-	kısmet	CS/108
ol-	kebâb	NB/337	ol-	kısmet	NB/124
ol-	kebâb	NB/358	ol-	kısmet	NB/161

ol-	kıyâm	ŞD/93	ol-	kul	NB/287
ol-	kıyâm ü rükû	NB/45	ol-	kul	NB/288
ol-	kızgun	MŞ/44	ol-	kul	NB/329
ol-	kızıl	MŞ/10	ol-	kul	NB/336
ol-	kızıl	MŞ/120	ol-	kul	NB/69
ol-	kızıl	MŞ/42	ol-	kul	NB/72
ol-	kızıl	MŞ/11	ol-	kul	ŞD/268
ol-	kilid	NB/75	ol-	kul	YE/219
ol-	kinâr	NB/155	ol-	kul	YE/242
ol-	koca	YZ/283	ol-	kul	YE/382
ol-	koç	DK/206	ol-	kul	YE/68
ol-	kolay	M/248	ol-	kul	YE/96
ol-	konmaz	G/987	ol-	kul	YZ/139
ol-	korkar	NB/241	ol-	kul	YZ/197
ol-	koymuş	G/613	ol-	kul	YZ/249
ol-	kölge	DK/110	ol-	kulağuz	DK/119
ol-	kölge	DK/150	ol-	kulavuz	YE/185
ol-	kölge	DK/183	ol-	kulavuz	YE/215
ol-	kör	M/141	ol-	kulu	NB/164
ol-	kör	YZ/151	ol-	kulun	NB/376
ol-	kötrüm	M/213	ol-	kuluñ	DK/110
ol-	kötürüm	M/254	ol-	kurban	DK/102
ol-	Kubbe-i Hadrâ	NB/123	ol-	kurban	DK/103
ol-	Kuds-âşiyân	NB/146	ol-	kurban	DK/131
ol-	kuhl	NB/316	ol-	kurban	DK/134
ol-	kul	CS/193	ol-	kurban	DK/139
ol-	kul	G/1053	ol-	kurban	DK/140
ol-	kul	G/1099	ol-	kurban	DK/150
ol-	kul	G/645	ol-	kurban	DK/150
ol-	kul	G/765	ol-	kurban	DK/155
ol-	kul	G/791	ol-	kurban	DK/157
ol-	kul	G/795	ol-	kurban	DK/159
ol-	kul	G/921	ol-	kurban	DK/160
ol-	kul	M/236	ol-	kurban	DK/170
ol-	kul	NB/101	ol-	kurban	DK/171
ol-	kul	NB/118	ol-	kurban	DK/183
ol-	kul	NB/227	ol-	kurban	DK/188
ol-	kul	NB/257	ol-	kurban	DK/219
ol-	kul	NB/277	ol-	kurban	DK/232

ol-	kurban	DK/232	ol-	kuvvet	CS/176
ol-	kurban	DK/87	ol-	kuvvet	KE/21
ol-	kurban	DK/89	ol-	kuvvet	ŞD/154
ol-	kurbân	CS/121	ol-	küçük	YZ/275
ol-	kurbân	CS/146	ol-	kül	CS/164
ol-	kurbân	CS/158	ol-	kül	NB/206
ol-	kurbân	CS/163	ol-	kül	YE/182
ol-	kurbân	CS/192	ol-	künd	M/165
ol-	kurbân	CS/199	ol-	küstâhlik	M/185
ol-	kurbân	CS/199	ol-	la'l	ŞD/213
ol-	kurbân	CS/41	ol-	la'l-fâm	NB/160
ol-	kurbân	CS/58	ol-	lagv	M/213
ol-	kurbân	CS/65	ol-	lagv	M/214
ol-	kurbân	CS/66	ol-	lâkab	NB/107
ol-	kurbân	CS/78	ol-	lâl	NB/87
ol-	kurbân	CS/92	ol-	lâle zâr	CS/141
ol-	kurbân	NB/290	ol-	lâle-zâr	CS/73
ol-	kurbân	NB/290	ol-	lâ-mekân	YE/129
ol-	kurbân	NB/297	ol-	layık	G/583
ol-	kurbân	NB/301	ol-	lâyık	G/1035
ol-	kurbân	NB/344	ol-	lâyık	G/577
ol-	kurbân	ŞD/190	ol-	lâyık	G/581
ol-	kurbân	ŞD/250	ol-	lâyık	G/591
ol-	kurbân	YE/151	ol-	lâyık	G/607
ol-	kurbân	YE/195	ol-	lâyık	G/651
ol-	kurbân	YE/95	ol-	lâyık	G/687
ol-	kurbân	CS/64	ol-	lâyık	G/723
ol-	kurbânlar	CS/134	ol-	lâyık	G/735
ol-	kurbânlar	CS/158	ol-	lâyık	G/741
ol-	kurbânlar	CS/179	ol-	lâyık	G/743
ol-	kûrbânuñ	CS/181	ol-	lâyık	G/749
ol-	kurd	YE/205	ol-	lâyık	G/753
ol-	kurnaz	NB/387	ol-	lâyık	G/933
ol-	kuru	MŞ/104	ol-	lâyık	M/141
ol-	kuş	YE/267	ol-	lâyık	M/141
ol-	kuflu	DK/121	ol-	lâyık	M/177
ol-	kutlu	YE/337	ol-	lâyık	NB/260
ol-	kutlu	YZ/133	ol-	lâyık	NB/273
ol-	kût-vâl	CS/3	ol-	lâyık	NB/273

ol-	lâyık	NB/36	ol-	ma' lûm	G/557
ol-	lâyık	YE/143	ol-	ma' lûm	G/579
ol-	lazım	NB/133	ol-	ma' lûm	G/591
ol-	lâzım	M/155	ol-	ma' lûm	G/593
ol-	lâzım	M/198	ol-	ma' lûm	G/595
ol-	lâzım	M/238	ol-	ma' lûm	G/633
ol-	lâzım	NB/131	ol-	ma' lûm	G/641
ol-	le'im	ŞD/208	ol-	ma' lûm	G/737
ol-	leb-â-leb	CS/60	ol-	ma' lûm	G/977
ol-	leb-be-leb	ŞD/100	ol-	ma' lûm	G/983
ol-	Leclâc	CS/182	ol-	ma' lûm	M/144
ol-	leşker-şiken	ŞD/123	ol-	ma' lûm	M/145
ol-	levend	NB/168	ol-	ma' lûm	M/147
ol-	leziz	NB/173	ol-	ma' lûm	ŞD/71
ol-	leziz	NB/173	ol-	ma' lûm	YE/102
ol-	leziz	NB/173	ol-	ma' mûr	CS/48
ol-	leziz	NB/174	ol-	ma' mûr	CS/79
ol-	leziz	NB/174	ol-	ma' mûr	ŞD/279
ol-	leziz	NB/174	ol-	ma' mûr	YE/207
ol-	leziz	NB/174	ol-	ma' mûr	YE/224
ol-	leziz	NB/174	ol-	ma' mûr	YE/377
ol-	lezîz	CS/64	ol-	ma' ni	G/565
ol-	lezîz	CS/64	ol-	ma' ni	G/909
ol-	lezîz	CS/64	ol-	ma' ni	M/142
ol-	lezîz	CS/64	ol-	ma' ni	M/146
ol-	lezîz	CS/64	ol-	ma' ni	M/146
ol-	lezîz	NB/173	ol-	ma' ni	M/146
ol-	lezîz	NB/174	ol-	ma' ni	M/169
ol-	lezîz	NB/174	ol-	ma' ni	M/240
ol-	lezzet	M/186	ol-	ma' nî	G/711
ol-	lu' b ile mât	ŞD/104	ol-	ma' nî	G/713
ol-	lutf	ŞD/253	ol-	ma' nî	G/837
ol-	ma' bed	CS/61	ol-	ma' zûl	G/765
ol-	ma' din	G/675	ol-	ma' zûl	G/795
ol-	ma' lum	G/1035	ol-	ma' zûl	G/795
ol-	ma' lum	G/651	ol-	ma' zûl	YE/382
ol-	ma' lûm	G/1059	ol-	ma' zûr	M/198
ol-	ma' lûm	G/1117	ol-	ma' hud	NB/134
ol-	ma' lûm	G/553	ol-	mâ' il	CS/19

ol-	mâ'il	CS/215	ol-	mahrem	CS/119
ol-	mâ'il	CS/237	ol-	mahrem	CS/127
ol-	mâ'il	NB/293	ol-	mahrem	CS/161
ol-	ma'mur	NB/428	ol-	mahrem	CS/164
ol-	ma'rûf	NB/271	ol-	mahrem	NB/256
ol-	ma'zûl	NB/353	ol-	mahrûm	G/817
ol-	magbûn	M/187	ol-	mahrûm	G/833
ol-	magbûn	M/310	ol-	mahrûm	KE/42
ol-	magbûn	YZ/151	ol-	mahrûm	M/303
ol-	magrûr	CS/163	ol-	mahrûm	NB/247
ol-	magrûr	M/154	ol-	mahrûm	ŞD/177
ol-	magrûr	M/165	ol-	mahrûm	ŞD/222
ol-	magrûr	M/270	ol-	mahrûm	G/813
ol-	magrûr	M/312	ol-	mahsus	NB/97
ol-	magrûr	YE/240	ol-	mahsûs	M/188
ol-	mağrur	NB/174	ol-	mahv	CS/209
ol-	mağrur	NB/177	ol-	mahv	G/1123
ol-	mağrur	NB/308	ol-	mahv	G/1127
ol-	mağrur	NB/381	ol-	mahv	G/651
ol-	mağrur	NB/424	ol-	mahv	G/777
ol-	mağrûr	NB/321	ol-	mahv	G/937
ol-	mağrûr	ŞD/255	ol-	mahv	NB/304
ol-	mağrûr	ŞD/52	ol-	mahv	NB/437
ol-	mah	NB/87	ol-	mahv	ŞD/185
ol-	mâh	NB/156	ol-	mahv	ŞD/209
ol-	mâh	NB/159	ol-	mahzun	NB/105
ol-	mâh	NB/80	ol-	mahzûn	CS/76
ol-	mahbûb	NB/131	ol-	mahzûn	YE/206
ol-	mahbûb	NB/241	ol-	makâm	CS/161
ol-	mahbus	YE/207	ol-	makâm	CS/38
ol-	mah-çehre	NB/186	ol-	makâm	G/589
ol-	mahfil	G/597	ol-	makâm	G/693
ol-	mahfûz	CS/20	ol-	makâm	G/753
ol-	mahfûz	ŞD/132	ol-	makâm	NB/152
ol-	mahir	NB/426	ol-	makâm	NB/160
ol-	mâhir	NB/413	ol-	makâm	ŞD/93
ol-	mahkum	G/581	ol-	makâm	YE/101
ol-	mahkum	G/643	ol-	makbûl	CS/6
ol-	mahmûd	G/1085	ol-	makbûl	G/645

ol-	makbûl	M/151	ol-	matlûb	CS/41
ol-	makbûl	M/153	ol-	mâyil	MŞ/11
ol-	makbûl	M/256	ol-	mâyil	MŞ/44
ol-	makbûl	NB/250	ol-	mâyil	MŞ/53
ol-	makbûl	NB/83	ol-	mâyil	NB/285
ol-	makbûl	G/583	ol-	mâyil	NB/298
ol-	maksud	G/989	ol-	mâyil	NB/368
ol-	maksûrât	YE/205	ol-	mâyil	NB/406
ol-	mâl	ŞD/78	ol-	mazhar	KE/31
ol-	mâlik	NB/218	ol-	mazhar	NB/103
ol-	malum	DK/229	ol-	mazleme	M/217
ol-	mânend	CS/19	ol-	mazul	G/1077
ol-	mânend	CS/200	ol-	me'mûr	NB/137
ol-	mânend	NB/107	ol-	me'mûr	NB/201
ol-	mânend	ŞD/56	ol-	mechûl	YE/205
ol-	mani	NB/160	ol-	mecmâ'	ŞD/75
ol-	mani	NB/77	ol-	mecnûn	CS/243
ol-	mâni	NB/122	ol-	mecnûn	CS/31
ol-	mâni	NB/152	ol-	mecnûn	CS/82
ol-	mâni	NB/222	ol-	Mecnûn	NB/302
ol-	mâni	NB/261	ol-	Mecnûn	YE/95
ol-	mâni	NB/311	ol-	mecnûn-misâl	YE/91
ol-	mâni'	CS/131	ol-	mecrûh	NB/285
ol-	mâni'	CS/176	ol-	meczub	NB/241
ol-	mâni'	G/1023	ol-	meded	NB/171
ol-	mâni'	G/1029	ol-	medh ü senâ	NB/336
ol-	mâni'	G/1095	ol-	medîd	CS/22
ol-	mâni'	ŞD/264	ol-	meftûn	CS/82
ol-	mansıb	G/881	ol-	meftûn	KE/38
ol-	mansıb	G/895	ol-	meftûn	NB/366
ol-	Mansûr	ŞD/224	ol-	meges	ŞD/180
ol-	Mansûr	YE/115	ol-	meh	NB/63
ol-	Mansûr	YE/198	ol-	mekan	YE/129
ol-	mansür	NB/101	ol-	mekânım	ŞD/236
ol-	manzûr	NB/137	ol-	mekrûh	M/192
ol-	manzûr	NB/201	ol-	mekrûh	M/192
ol-	mâr	NB/223	ol-	mekrûh	M/237
ol-	mât	YE/94	ol-	mekrûh	M/242
ol-	matlûb	NB/111	ol-	mekteb-i aşk	NB/129

ol-	mektûb	CS/41	ol-	mest	NB/130
ol-	melâik	ŞD/61	ol-	mest	NB/155
ol-	melâmet	G/781	ol-	mest	NB/161
ol-	melâmet	NB/328	ol-	mest	NB/163
ol-	melâmet	YE/110	ol-	mest	NB/165
ol-	melek-veş	ŞD/106	ol-	mest	NB/165
ol-	melûl	G/645	ol-	mest	NB/165
ol-	melûl	M/273	ol-	mest	NB/165
ol-	melûl	NB/140	ol-	mest	NB/169
ol-	melûl	NB/221	ol-	mest	NB/184
ol-	melûl	YE/172	ol-	mest	NB/195
ol-	melûl	YZ/121	ol-	mest	NB/231
ol-	memleket	NB/128	ol-	mest	NB/233
ol-	menâl	ŞD/78	ol-	mest	NB/238
ol-	mensûb	CS/41	ol-	mest	NB/245
ol-	mercân	KE/26	ol-	mest	NB/246
ol-	mercân	YE/206	ol-	mest	NB/284
ol-	mercû‘	M/164	ol-	mest	NB/324
ol-	merdûd	YE/205	ol-	mest	NB/333
ol-	merg	G/789	ol-	mest	NB/340
ol-	mergûb	NB/160	ol-	mest	NB/372
ol-	mergûb	NB/266	ol-	mest	NB/388
ol-	mergûb	NB/349	ol-	mest	NB/74
ol-	merhem	KE/34	ol-	mest	ŞD/122
ol-	merhem	ŞD/118	ol-	mest	ŞD/170
ol-	merkeb	G/901	ol-	mest	ŞD/283
ol-	merkûm	CS/16	ol-	mest	ŞD/50
ol-	merzûk	ŞD/223	ol-	mest	YE/196
ol-	mes‘ûd	ŞD/57	ol-	mest	YE/73
ol-	mes‘ûd	NB/223	ol-	mest ü harâb	CS/172
ol-	mescid	YE/165	ol-	mest ü melâmet	NB/274
ol-	Mesîh-dem	ŞD/66	ol-	mestâne	NB/154
ol-	mesken	NB/248	ol-	mestâne	NB/376
ol-	mest	CS/110	ol-	mestûr	ŞD/118
ol-	mest	CS/135	ol-	meşgul	G/825
ol-	mest	CS/209	ol-	meşgul	G/945
ol-	mest	CS/221	ol-	meşgûl	CS/34
ol-	mest	CS/79	ol-	meşgûl	M/142
ol-	mest	DK/226	ol-	meşgûl	M/142

ol-	meşgûl	M/142	ol-	mi‘mâr	ŞD/67
ol-	meşgûl	M/150	ol-	midâd	ŞD/209
ol-	meşgûl	M/160	ol-	mihaksiz	NB/257
ol-	meşgûl	M/163	ol-	mihman	NB/301
ol-	meşgûl	M/193	ol-	mihmân	CS/67
ol-	meşgûl	M/243	ol-	mihmân	NB/144
ol-	meşgûl	M/255	ol-	mihmân	NB/297
ol-	meşgûl	M/260	ol-	mihmân	NB/403
ol-	meşgûl	M/281	ol-	mihmân	YE/206
ol-	meşgûl	MŞ/17	ol-	mihmân	YE/241
ol-	meşgûl	MŞ/23	ol-	mihmânumuz	CS/116
ol-	meşgûl	YE/266	ol-	mihir	NB/67
ol-	meşgûl	G/585	ol-	mihrâb	CS/60
ol-	meşhûr	CS/16	ol-	mihrûn sâyesi	CS/136
ol-	meşhûr	CS/29	ol-	minnet	NB/199
ol-	meşhûr	CS/79	ol-	minnet	ŞD/128
ol-	meşhûr	M/153	ol-	minnetler	ŞD/118
ol-	meşhûr	M/263	ol-	misafir	NB/227
ol-	meşhûr	YE/91	ol-	misal	NB/67
ol-	mevcud	NB/79	ol-	miskin	G/621
ol-	mevcûd	CS/132	ol-	miskin	NB/167
ol-	mevâc	CS/182	ol-	miskin	NB/320
ol-	mey	NB/159	ol-	miskin	NB/400
ol-	mey	ŞD/81	ol-	miskîn	G/793
ol-	meydân	YE/142	ol-	miskîn	NB/153
ol-	meyhâne	NB/154	ol-	miskîn	ŞD/295
ol-	mey-hâne	NB/375	ol-	miskîn	YE/90
ol-	meyhâre	ŞD/154	ol-	miskîn	YE/96
ol-	meyl	YE/144	ol-	mismil	YE/81
ol-	meyl-i kebâb	ŞD/166	ol-	miyancı	NB/74
ol-	mey-perest	NB/195	ol-	miyesser	M/263
ol-	meyyâl	NB/384	ol-	mu‘allak	M/160
ol-	mezâd	NB/418	ol-	mu‘attar	ŞD/139
ol-	mezâr	ŞD/290	ol-	mu‘attar	ŞD/79
ol-	mezîd	ŞD/44	ol-	mu‘ayyen	CS/160
ol-	mezkûr	CS/5	ol-	mu‘ciz-i ednâ	CS/23
ol-	mısr-ı hüsn	CS/171	ol-	mu‘în	CS/10
ol-	mızrâb	NB/153	ol-	mu‘tekid	M/154
ol-	mi‘mâr	G/1115	ol-	mu‘tekif	CS/200

ol-	mu'tekif	M/243	ol-	muhtâc	M/236
ol-	mu'terif	ŞD/157	ol-	muhtâc	MŞ/21
ol-	mu'ârız	NB/364	ol-	muhtâc	NB/406
ol-	mu'attar	NB/143	ol-	muhtâc	YZ/199
ol-	mu'âvin	NB/87	ol-	muhtâr	CS/16
ol-	mu'tâd	NB/173	ol-	muhtasar	CS/179
ol-	mu'teber	NB/349	ol-	muhtasar	CS/204
ol-	mubâh	CS/59	ol-	muhtasar	CS/91
ol-	mubârek	DK/176	ol-	muhterem	CS/16
ol-	mufazzal?	M/157	ol-	mukâbil	CS/100
ol-	mugnetim	CS/13	ol-	mukâbil	CS/156
ol-	muhal	G/575	ol-	mukâbil	CS/180
ol-	muhal	NB/139	ol-	mukâbil	DK/203
ol-	muhal	ŞD/78	ol-	mukâbil	NB/296
ol-	muhâl	YE/68	ol-	mukâbil	NB/381
ol-	muhâlif	NB/244	ol-	mukadder	M/164
ol-	muhâlif	NB/62	ol-	mukadder	M/301
ol-	muhâlif	ŞD/189	ol-	mukadder	NB/71
ol-	muhâlif	ŞD/43	ol-	mukârin	NB/215
ol-	muhâs	YE/143	ol-	mukarreb	NB/412
ol-	muhayyer	ŞD/219	ol-	mukarrer	M/145
ol-	muhibb	CS/181	ol-	mukarrer	M/154
ol-	muhkem	CS/109	ol-	mukarrer	NB/94
ol-	muhkem	CS/118	ol-	mukayyed	CS/61
ol-	muhkem	CS/123	ol-	mukayyed	CS/61
ol-	muhkem	M/149	ol-	mukbil	NB/81
ol-	muhkem	MŞ/92	ol-	mukim	NB/309
ol-	muhkem	MŞ/94	ol-	mukîm	CS/139
ol-	muhkem	NB/151	ol-	mukîm	CS/144
ol-	muhkem	NB/249	ol-	mukîm	M/212
ol-	muhkem	NB/254	ol-	mukîm	M/212
ol-	muhkem	NB/274	ol-	mukîm	M/213
ol-	muhkem	NB/391	ol-	mukîm	M/242
ol-	muhkem	NB/81	ol-	mukîm	ŞD/237
ol-	muhkem	ŞD/167	ol-	mukrî	NB/102
ol-	muhkem	YZ/111	ol-	muktebes	ŞD/30
ol-	muhtâc	CS/181	ol-	mum	G/847
ol-	muhtâc	M/169	ol-	mum	NB/311
ol-	muhtâc	M/214	ol-	mûm	NB/156

ol-	mûm	ŞD/223	ol-	muzmer	NB/98
ol-	mûnis	KE/41	ol-	mü'ebbed	CS/235
ol-	mûnis	NB/341	ol-	mü'eddeb	M/265
ol-	muntazır	CS/155	ol-	mü'min	YE/91
ol-	murâd	NB/211	ol-	mü'mîn	YE/207
ol-	murâd	NB/265	ol-	mü'min	NB/126
ol-	mûrdan	NB/162	ol-	mübtedî	M/152
ol-	murdâr	M/175	ol-	mübtedî	M/152
ol-	murdâr	M/218	ol-	mübtedî	M/152
ol-	murdâr	NB/354	ol-	mübtedî	M/153
ol-	murdâr	NB/410	ol-	mübtedî	M/164
ol-	murg	ŞD/85	ol-	mübtelâ	NB/299
ol-	musâhib	DK/207	ol-	mübtelâ	NB/336
ol-	musâhib	ŞD/171	ol-	mübtelâ	NB/367
ol-	musâhib	ŞD/247	ol-	mübtelâ	NB/434
ol-	musallat	NB/98	ol-	mübtelâ	ŞD/188
ol-	musavver	NB/71	ol-	mücâvir	ŞD/265
ol-	musavver	ŞD/60	ol-	mücellâ	CS/23
ol-	musîbet	NB/126	ol-	mücerred	NB/300
ol-	musîbet	NB/126	ol-	mücerred	ŞD/134
ol-	muslih	NB/51	ol-	müctemi'	ŞD/55
ol-	mutavvel	CS/179	ol-	müdâm	NB/160
ol-	muti	NB/241	ol-	müdâm	NB/434
ol-	muti	NB/350	ol-	müdâm	ŞD/100
ol-	muti	NB/350	ol-	müdâm	ŞD/100
ol-	muti'	CS/16	ol-	müdâm	ŞD/68
ol-	muti'	DK/249	ol-	müdâm	ŞD/93
ol-	muti'	G/657	ol-	müdâm	YZ/249
ol-	muti'	KE/29	ol-	müdevver	NB/99
ol-	muti'	ŞD/185	ol-	müferrih	NB/131
ol-	mûti'	YZ/147	ol-	müferrih	ŞD/139
ol-	muti'üñ	CS/16	ol-	müflis	NB/104
ol-	muttali	M/314	ol-	müflis	NB/429
ol-	muttali	NB/375	ol-	müheyyâ	CS/194
ol-	muttali'	M/142	ol-	müheyyâ	NB/50
ol-	muttali'	ŞD/186	ol-	müjgân	CS/26
ol-	muttasif	M/234	ol-	mükadder	CS/194
ol-	muvâfik	G/655	ol-	mükâteb	M/239
ol-	muvâfik	ŞD/43	ol-	mükedder	MŞ/10

ol-	mükerrem	NB/338	ol-	müsâfir	NB/349
ol-	mükerrer	CS/64	ol-	müsellem	CS/146
ol-	mükim	NB/61	ol-	müsellem	NB/111
ol-	mükteseb	ŞD/256	ol-	müsellem	NB/339
ol-	mülevves	M/256	ol-	müselmân	NB/415
ol-	mülk	G/693	ol-	müsemmâ	CS/23
ol-	mülk ü makâm	G/935	ol-	müseyyeb	NB/257
ol-	mültezem	ŞD/285	ol-	müslim	CS/21
ol-	mümkin	M/206	ol-	müsmil	G/827
ol-	mümkün	NB/266	ol-	müstagni	NB/123
ol-	mümkün	NB/46	ol-	müstağrak	NB/107
ol-	mümtâz	NB/241	ol-	müstahik	NB/394
ol-	mümtâz	NB/323	ol-	müstakbel	ŞD/32
ol-	mümteni‘	ŞD/53	ol-	müstakîm	ŞD/79
ol-	münâsib	NB/268	ol-	müstecab	NB/128
ol-	münevver	NB/102	ol-	müstecab	NB/260
ol-	münevver	ŞD/79	ol-	müstecâb	CS/46
ol-	münevver	YE/80	ol-	müstecâb	DK/117
ol-	münfehim	NB/55	ol-	müstecâb	NB/281
ol-	münkalib	CS/13	ol-	müstecâb	NB/55
ol-	münkir	M/151	ol-	müstecâb	ŞD/62
ol-	münkir	M/152	ol-	müstedâm	CS/80
ol-	münkir	M/152	ol-	müstedâm	NB/152
ol-	münkir	M/160	ol-	müstedâm	NB/261
ol-	münkir	M/216	ol-	müstefîd	MŞ/9
ol-	münkir	ŞD/239	ol-	müstehab	M/144
ol-	münkir	YE/81	ol-	müstehab	M/144
ol-	müntefî‘	M/141	ol-	müstenîr	ŞD/79
ol-	müntehâ	CS/112	ol-	müstesnâ	NB/123
ol-	müntehâ	CS/98	ol-	müsülmân	M/144
ol-	müreffeh	CS/24	ol-	müsülmân	M/149
ol-	müretteb	NB/50	ol-	müsülmân	M/150
ol-	mürîd	YE/130	ol-	müsülmân	M/215
ol-	mürîd	G/853	ol-	müsülmân	YE/157
ol-	mürşîd	NB/46	ol-	müsülmân	YZ/281
ol-	mürşîd	ŞD/168	ol-	müşebbek	CS/170
ol-	mürtesem	CS/16	ol-	müşerref	NB/396
ol-	müsâfir	M/212	ol-	müşerref	NB/62
ol-	müsâfir	M/212	ol-	müşevveş	ŞD/280

ol-	müşğ	NB/232	ol-	nâff‘	CS/131
ol-	müşğ	NB/347	ol-	nâfile	M/199
ol-	müşğ	NB/43	ol-	nâfile	M/207
ol-	müşğ-âsâ	NB/123	ol-	nahcîr	CS/13
ol-	müşğ-bû	CS/101	ol-	nahcîr	CS/98
ol-	müşğ-feşân	ŞD/193	ol-	nahîf	CS/149
ol-	müşkil	CS/21	ol-	nahîf	ŞD/183
ol-	müşkil	MŞ/129	ol-	nahs	CS/233
ol-	müşkil	NB/126	ol-	nâ-kâm	YE/205
ol-	müşkil	NB/127	ol-	nakd	ŞD/227
ol-	müşkil	NB/169	ol-	nâkıs	M/203
ol-	müşkil	NB/173	ol-	nâkıs	M/223
ol-	müşkil	NB/290	ol-	naks	CS/239
ol-	müşkil	ŞD/102	ol-	nakş	G/547
ol-	müştâk	NB/248	ol-	nakş	G/563
ol-	müştebih	CS/199	ol-	nakş	NB/195
ol-	müşterek	NB/292	ol-	nakş	NB/392
ol-	müte‘allik	M/258	ol-	nakş	NB/91
ol-	mütevekkil	M/234	ol-	nakş	ŞD/130
ol-	müyesser	CS/179	ol-	nakş	ŞD/194
ol-	müyesser	CS/194	ol-	nâlañ	CS/175
ol-	müyesser	CS/22	ol-	nâlân	CS/121
ol-	müyesser	M/256	ol-	nâlân	CS/41
ol-	müyesser	NB/62	ol-	nâm	YE/207
ol-	müyesser	NB/76	ol-	nâmî	YE/205
ol-	müyesser	NB/94	ol-	nâ-müstakim	NB/97
ol-	müyesser	ŞD/108	ol-	nam-ver	NB/99
ol-	müyesser	ŞD/245	ol-	nân	YE/207
ol-	müyesser	YE/161	ol-	nasb	CS/7
ol-	müyesser	YE/384	ol-	nasîb	CS/10
ol-	müzeyyen	CS/207	ol-	nasîb	CS/140
ol-	müzeyyen	NB/82	ol-	nasîb	KE/25
ol-	müzeyyen	ŞD/70	ol-	nasîb	KE/31
ol-	müzeyyin	NB/44	ol-	nasîb	KE/32
ol-	müzîl-i iştihâ	CS/112	ol-	nasîb	KE/35
ol-	nâçâr	NB/288	ol-	nasîb	NB/160
ol-	nâ-çâr	NB/285	ol-	nasîb	NB/160
ol-	nâ-çâr	YE/212	ol-	nasîb	NB/162
ol-	nâdân	YE/205	ol-	nasîb	NB/250

ol-	nasîb	NB/292	ol-	ni‘âl	ŞD/78
ol-	nasîb	YE/172	ol-	nigerân	ŞD/193
ol-	nasîbi	CS/10	ol-	nihal	NB/100
ol-	nasîbi	M/282	ol-	nihân	CS/25
ol-	nasîri	CS/13	ol-	nihân	CS/49
ol-	nâ-tûvân	NB/192	ol-	nihân	CS/6
ol-	nâ-ümid	NB/270	ol-	nihân	NB/119
ol-	nâz	NB/156	ol-	nikâb	CS/125
ol-	nâz	NB/241	ol-	nikâb	CS/176
ol-	nazar-bâz	NB/39	ol-	nikâb	CS/207
ol-	nazik	NB/133	ol-	nikâb	CS/49
ol-	nazil	NB/80	ol-	nikâb	NB/260
ol-	nazm	NB/107	ol-	nikâb	NB/364
ol-	nazm	NB/36	ol-	nisâr	YE/85
ol-	nazm	NB/395	ol-	nisbet	NB/81
ol-	nazum	YZ/245	ol-	nisyân	YE/205
ol-	ne	YZ/167	ol-	nîş	ŞD/49
ol-	ne	YZ/227	ol-	nişân	CS/158
ol-	nefs	ŞD/43	ol-	nişân	CS/199
ol-	nehr	CS/184	ol-	nişân	CS/224
ol-	nem	CS/109	ol-	nişân	NB/100
ol-	nem	CS/17	ol-	nişân	NB/100
ol-	nem	CS/178	ol-	nişân	NB/130
ol-	nem	ŞD/167	ol-	nişân	ŞD/193
ol-	neng	ŞD/262	ol-	nişân	ŞD/286
ol-	ner	DK/206	ol-	nişâne	CS/239
ol-	nerdübân	NB/159	ol-	nişâne	ŞD/286
ol-	nerdübân	NB/192	ol-	nişânuñ	CS/66
ol-	nergis	NB/169	ol-	niyyet	M/243
ol-	nergis	ŞD/221	ol-	nizâ‘	CS/158
ol-	nerm	NB/164	ol-	nizâr	ŞD/90
ol-	nesh	CS/60	ol-	noksan	CS/28
ol-	nesh	CS/60	ol-	noksân	YE/204
ol-	nesh	ŞD/184	ol-	Nûh	ŞD/109
ol-	nesh	ŞD/266	ol-	nûr	CS/225
ol-	nev-bahâr	NB/159	ol-	nûr	M/178
ol-	nev-cevân	NB/146	ol-	nûr	ŞD/269
ol-	ney-şeker	CS/126	ol-	nûr	ŞD/53
ol-	nezr	M/204	ol-	nûr	YE/181

ol-	nûr	YE/349	ol-	para para	DK/211
ol-	nûş	NB/342	ol-	pâre	YZ/121
ol-	nûş	ŞD/154	ol-	pâre	YZ/141
ol-	ocağ	NB/262	ol-	pârsa	ŞD/221
ol-	od	CS/164	ol-	pas	NB/265
ol-	od	DK/172	ol-	pâs-bân	CS/3
ol-	od	NB/80	ol-	pâydar	ŞD/182
ol-	oğlan	NB/403	ol-	pâydar	ŞD/89
ol-	oğlan	NB/415	ol-	pây-dâr	NB/162
ol-	olmaz	NB/56	ol-	pây-dâr	NB/287
ol-	olmuş	G/767	ol-	pây-dâr	NB/72
ol-	on bin	KE/42	ol-	pâyende	DK/74
ol-	oruç	NB/167	ol-	pâyidar	YE/174
ol-	otluk	M/214	ol-	pâyimal	ŞD/78
ol-	oyun	NB/436	ol-	penâh	ŞD/30
ol-	oyuncağı	NB/411	ol-	penâhi	NB/60
ol-	oyuncağı	NB/411	ol-	per	ŞD/78
ol-	oyuncağı	NB/411	ol-	perde	G/715
ol-	oyuncağı	NB/411	ol-	perde	NB/383
ol-	öğsüz	YE/206	ol-	perde	YZ/125
ol-	ölü	YZ/149	ol-	perde-dâr	CS/129
ol-	ölü	YZ/159	ol-	perde-gîr	CS/27
ol-	ömr	ŞD/297	ol-	perişân	NB/420
ol-	ömr-i Nûh	CS/176	ol-	perişân	CS/41
ol-	ömrü	ŞD/57	ol-	perişân	CS/66
ol-	ören	DK/88	ol-	perişân	ŞD/149
ol-	örter	G/1081	ol-	perişân	ŞD/233
ol-	öttürmez	NB/290	ol-	peri-zâd	NB/291
ol-	‘özl	M/153	ol-	perrân	ŞD/77
ol-	‘özl	M/154	ol-	perrân	YE/205
ol-	‘özl	M/198	ol-	per-tâb	ŞD/70
ol-	‘özl-hâh	CS/87	ol-	pervana	NB/168
ol-	‘özlü	M/177	ol-	pervâne	CS/133
ol-	pâdişâh	NB/159	ol-	pervâne	CS/134
ol-	pâdişâhsuz	YE/167	ol-	pervâne	NB/154
ol-	padişeh	NB/128	ol-	pervâne	NB/157
ol-	pâd-şâh	CS/6	ol-	pervâne	NB/266
ol-	pâd-şân	CS/168	ol-	pervâne	NB/375
ol-	pâk-dîn	ŞD/253	ol-	pervâne	NB/67

ol-	pervâz	NB/241	ol-	pür-hûn	NB/281
ol-	pest	CS/9	ol-	pür-hûn	ŞD/269
ol-	pest	NB/195	ol-	pür-kerem	ŞD/280
ol-	pest	ŞD/105	ol-	pür-sûz	YE/207
ol-	peşimân	NB/300	ol-	pür-tâb	CS/41
ol-	peşimân	NB/415	ol-	pür-tınâb	CS/12
ol-	peşimân	CS/208	ol-	pür-tınâb	CS/207
ol-	peşimân	CS/27	ol-	ra'yyet	NB/47
ol-	peşimân	M/165	ol-	râhat	M/186
ol-	peşimân	M/188	ol-	râhat	MŞ/44
ol-	peşimân	M/309	ol-	râhat	MŞ/66
ol-	peşimân	YZ/135	ol-	râhat	NB/131
ol-	peşmân	YE/104	ol-	râhat	NB/328
ol-	peşmine-puş	NB/172	ol-	râhat	YE/78
ol-	peydâ	CS/40	ol-	rahm	NB/369
ol-	peydâ	NB/158	ol-	rahm	NB/410
ol-	peyk	NB/56	ol-	rahmet	G/573
ol-	peykân	NB/300	ol-	rahmet	G/643
ol-	peyvest	G/555	ol-	rahmet	G/743
ol-	pınar	YE/267	ol-	rahmet	ŞD/221
ol-	pinhân	CS/40	ol-	rakib	NB/209
ol-	pinhân	NB/293	ol-	rakib	NB/250
ol-	pir	NB/403	ol-	rakîb	CS/115
ol-	pîr	ŞD/257	ol-	rakîk	MŞ/11
ol-	pişmân	YE/103	ol-	rakîk	MŞ/44
ol-	pişmân	YE/106	ol-	rakîk	MŞ/53
ol-	piş-rev	NB/108	ol-	rakîk	MŞ/63
ol-	pîş-vâ	NB/68	ol-	râm	CS/4
ol-	pûla	CS/20	ol-	râm	NB/355
ol-	pusu	DK/160	ol-	râm	NB/51
ol-	pür	CS/25	ol-	râm	ŞD/290
ol-	pür	NB/116	ol-	rasad	NB/65
ol-	pür	ŞD/62	ol-	râst	ŞD/84
ol-	pür	ŞD/77	ol-	râygân	ŞD/119
ol-	pür âb	NB/128	ol-	razı	DK/209
ol-	pür envâr	CS/42	ol-	râzı	DK/183
ol-	pür-hûn	CS/136	ol-	râzı	DK/186
ol-	pür-hûn	CS/76	ol-	râzı	DK/216
ol-	pür-hûn	CS/82	ol-	râzı	G/1085

ol-	râzı	G/1117	ol-	revan	DK/107
ol-	râzı	G/753	ol-	revân	G/999
ol-	râzı	G/815	ol-	revân	NB/118
ol-	râzı	G/887	ol-	revân	NB/192
ol-	râzı	ŞD/209	ol-	revân	NB/382
ol-	râzî	M/140	ol-	revân	NB/403
ol-	râzî	M/141	ol-	revân	ŞD/257
ol-	râzî	M/276	ol-	revân	ŞD/268
ol-	râzî	YZ/133	ol-	revân	ŞD/269
ol-	râzî	YZ/95	ol-	revân	ŞD/286
ol-	re'is	NB/105	ol-	revâne	NB/66
ol-	re'is	NB/386	ol-	rezm	NB/72
ol-	red	ŞD/45	ol-	rezm	ŞD/232
ol-	redd	NB/243	ol-	rıdvân	G/853
ol-	redd	NB/305	ol-	Rıdvân	YE/98
ol-	ref'	NB/96	ol-	rızân	ŞD/115
ol-	rehber	YE/207	ol-	risvâ	YZ/143
ol-	reh-ber	NB/70	ol-	rivâyet	CS/55
ol-	reh-nümâ	CS/112	ol-	rivâyet	M/194
ol-	reh-nümâñ	CS/168	ol-	rivâyet	M/206
ol-	reh-nümûn	CS/27	ol-	riyâzet	G/663
ol-	remîm	ŞD/79	ol-	ruh	CS/61
ol-	remz	CS/60	ol-	ruh	NB/261
ol-	rencûr	G/615	ol-	ruhban	YE/207
ol-	rencûr	G/617	ol-	ruhbân	YE/98
ol-	rencûr	G/621	ol-	ruhsâr	NB/256
ol-	rencûr	M/240	ol-	rûhu'llah	ŞD/158
ol-	rengi zer	CS/179	ol-	rusvây	NB/330
ol-	resen	CS/186	ol-	rûşen	CS/124
ol-	resm	CS/9	ol-	rûşen	CS/128
ol-	reva	G/1065	ol-	rûşen	CS/130
ol-	revâ	G/1107	ol-	rûşen	CS/133
ol-	revâ	G/1109	ol-	rûşen	CS/190
ol-	revâ	G/611	ol-	rûşen	CS/8
ol-	revâ	M/183	ol-	rûşen	CS/93
ol-	revâ	M/195	ol-	rûşen	CS/93
ol-	revâ	M/202	ol-	rûşen	NB/325
ol-	revâ	M/204	ol-	rûşen	NB/355
ol-	revâ	ŞD/46	ol-	rûşen	NB/357

ol-	rûşen	NB/49	ol-	saf saf	KE/42
ol-	rûşen	NB/63	ol-	saf saf	NB/111
ol-	rûşen	NB/64	ol-	safâ	ŞD/221
ol-	rûşen	NB/81	ol-	sâfî	MŞ/11
ol-	rûşen	NB/82	ol-	sâfî	MŞ/11
ol-	rûşen	NB/87	ol-	sag	CS/184
ol-	rûşen	ŞD/160	ol-	sag	G/621
ol-	rûşen	ŞD/226	ol-	sag	G/891
ol-	rûşen	ŞD/45	ol-	sag u esen	CS/186
ol-	rûşen	ŞD/48	ol-	sağ	DK/108
ol-	rûy	ŞD/262	ol-	sağ	DK/126
ol-	rûz	NB/411	ol-	sağ	DK/90
ol-	rûzigâr	YE/116	ol-	sağ	NB/198
ol-	rûkkân	YE/207	ol-	sağ	NB/262
ol-	sa'âdet	CS/58	ol-	sağ	NB/334
ol-	sa'âdetlu	M/236	ol-	sağ	NB/41
ol-	sa'îd	CS/8	ol-	sağlık	KE/21
ol-	sa'îd	ŞD/27	ol-	sağlıklar	NB/426
ol-	sa'âdet ehli	NB/277	ol-	sâhib	YE/205
ol-	sâ'im	YE/112	ol-	sâhib-dil	ŞD/247
ol-	sâbık	ŞD/100	ol-	sâhib-haber	G/1045
ol-	sabit	G/867	ol-	sâhib-kudret	G/573
ol-	sâbit	G/703	ol-	sahih	NB/291
ol-	sâbit	KE/43	ol-	sahîh	M/144
ol-	sâbit	M/151	ol-	sahîh	M/242
ol-	sâbit	M/152	ol-	sahîh	ŞD/104
ol-	sâbit	NB/55	ol-	sâhir	NB/418
ol-	sabr	ŞD/108	ol-	saht	DK/119
ol-	sabuh	NB/200	ol-	saht	DK/129
ol-	sâde-ruhsâr	CS/217	ol-	saht	DK/129
ol-	sadık	NB/239	ol-	saht	DK/129
ol-	sâdık	G/557	ol-	saht	DK/129
ol-	sâdık	G/567	ol-	saht	DK/135
ol-	sâdık	NB/235	ol-	saht	DK/135
ol-	sâdık	YE/151	ol-	saht	DK/216
ol-	sâdık	YE/158	ol-	saht	DK/234
ol-	sad-pâre	CS/214	ol-	saht	DK/245
ol-	sadr	CS/14	ol-	saht	NB/291
ol-	sâf	NB/245	ol-	saht	NB/80

ol-	sak'î	M/264	ol-	sayru	G/621
ol-	sâkıt	M/212	ol-	sayru	M/212
ol-	sâkî	YE/102	ol-	sayru	M/213
ol-	sakîl	MŞ/10	ol-	sayru	NB/275
ol-	sakîl	MŞ/77	ol-	sayru	YZ/163
ol-	sakîm	ŞD/184	ol-	sayru	YZ/259
ol-	sâkin	MŞ/66	ol-	sayvân	KE/22
ol-	sâkin	ŞD/99	ol-	sayvân	KE/45
ol-	sâkin	YZ/155	ol-	sayvân	YE/207
ol-	sakka	CS/231	ol-	sâz	YE/164
ol-	sakkâ	CS/24	ol-	sâz	YE/207
ol-	sâl	NB/63	ol-	seb'in yıl	YZ/99
ol-	salınduraçak	DK/135	ol-	sebak	ŞD/81
ol-	salib	NB/250	ol-	sebeb	CS/48
ol-	sararmış	MŞ/72	ol-	sebeb	G/659
ol-	sarf	G/691	ol-	sebeb	M/156
ol-	sarf	G/937	ol-	sebeb	NB/394
ol-	sarhoş	NB/145	ol-	sebeb	NB/79
ol-	sarhoş	NB/193	ol-	sebeb	M/156
ol-	sarîh	M/151	ol-	sebih	NB/103
ol-	sarrâf	YE/144	ol-	sebük-endâz	ŞD/154
ol-	saru	MŞ/10	ol-	sebük-sâl	YE/68
ol-	saru	MŞ/11	ol-	sebz	NB/103
ol-	saru	MŞ/11	ol-	sebz	NB/109
ol-	savâb	YE/309	ol-	sebze-zâr	CS/73
ol-	savaş	YE/340	ol-	secde	ŞD/212
ol-	savaşgan	YE/104	ol-	secde-gâh	CS/181
ol-	savug	G/1007	ol-	secde-i sehv	CS/157
ol-	sayd	CS/166	ol-	seçer	YE/212
ol-	sayd	NB/392	ol-	sefer	CS/98
ol-	sayd	ŞD/192	ol-	sefer	CS/98
ol-	sâyd	CS/88	ol-	sefid	CS/63
ol-	sâye	NB/145	ol-	sefih	NB/394
ol-	sâye	NB/51	ol-	sefine	NB/98
ol-	sâye-bân	NB/128	ol-	sehâb	NB/260
ol-	sayru	G/611	ol-	seher	CS/179
ol-	sayru	G/611	ol-	seher	NB/67
ol-	sayru	G/611	ol-	seher	ŞD/87
ol-	sayru	G/611	ol-	seher-hîz	NB/68

ol-	sehl	ŞD/234	ol-	ser-tâc	CS/181
ol-	sehl	ŞD/257	ol-	serv	CS/205
ol-	sehv	G/1127	ol-	serv	NB/101
ol-	sekbân	YE/129	ol-	serv	NB/300
ol-	sekbân	YE/219	ol-	serv	ŞD/110
ol-	selâmet	NB/161	ol-	serv ü semen	NB/187
ol-	selâmet	ŞD/89	ol-	setr	ŞD/217
ol-	selâmet	YE/78	ol-	sevâb	M/152
ol-	semen	ŞD/123	ol-	sevâb	NB/74
ol-	semend	NB/75	ol-	sevâd	NB/93
ol-	semî	G/601	ol-	sevdâ	MŞ/9
ol-	sen	YE/246	ol-	sevdâyî mizâc	CS/57
ol-	sened	NB/172	ol-	sevgülü	M/185
ol-	sensüz	CS/157	ol-	seylâb	CS/230
ol-	sensüz	G/651	ol-	seylâb	NB/251
ol-	sensüz	YE/164	ol-	seyl-âb	NB/221
ol-	serâb	ŞD/258	ol-	seyrân	YE/142
ol-	ser-amed	NB/62	ol-	seyrân	YE/205
ol-	ser-âmed	NB/431	ol-	seyyâh	YE/241
ol-	serd	NB/170	ol-	sıddîk	NB/66
ol-	serd	NB/67	ol-	sıdk	G/569
ol-	serd	ŞD/92	ol-	sıdk	YE/207
ol-	ser-ferâz	NB/310	ol-	sıdk u safâ	ŞD/222
ol-	ser-gerdân	YE/71	ol-	sıfât	M/145
ol-	ser-gerdân	YE/98	ol-	sıfât	ŞD/103
ol-	serhoş	DK/157	ol-	sığmaz	NB/350
ol-	ser-hoş	CS/47	ol-	sığmaz	NB/384
ol-	ser-hoş	NB/236	ol-	sıhhat	CS/180
ol-	ser-keş	NB/132	ol-	sıhhat	CS/196
ol-	ser-keş	NB/158	ol-	sır	YE/205
ol-	sermed	NB/37	ol-	sırdaş	YE/131
ol-	ser-mest	NB/292	ol-	sırr	YE/180
ol-	ser-nigûn	CS/242	ol-	sıvık	MŞ/11
ol-	ser-nigûn	CS/37	ol-	sipâh	CS/221
ol-	ser-nigûn	NB/436	ol-	sipâh	CS/221
ol-	ser-pençen	ŞD/178	ol-	sipeh	CS/93
ol-	ser-sebz	NB/101	ol-	siper	CS/180
ol-	ser-sebz	NB/103	ol-	siper	CS/93
ol-	ser-sebz	NB/292	ol-	siper	NB/184

ol-	sîr	G/631	ol-	sûfi	NB/201
ol-	sîrâb	ŞD/62	ol-	sultan	NB/129
ol-	sitem-gâr	NB/354	ol-	sultân	G/1059
ol-	siyâh	NB/380	ol-	sultân	G/939
ol-	siyeh-gâr	NB/390	ol-	sultân	KE/24
ol-	siyeh-kâr	CS/200	ol-	sultân	NB/154
ol-	siyeh-kâr	CS/208	ol-	sultân	NB/250
ol-	sorar	DK/133	ol-	sultân	NB/272
ol-	sorar	DK/133	ol-	sultân	NB/297
ol-	sorar	DK/133	ol-	sultân	NB/301
ol-	sorar	DK/134	ol-	sultân	NB/367
ol-	sorar	DK/134	ol-	sultân	NB/403
ol-	sorar	DK/134	ol-	sultân	NB/415
ol-	sorar	DK/138	ol-	sultân	NB/420
ol-	sorar	DK/138	ol-	sultân	ŞD/240
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	ŞD/252
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	YE/129
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	YE/185
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	YE/205
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	YE/241
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	YE/254
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	YE/97
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	YZ/171
ol-	sorar	DK/139	ol-	sultân	YZ/183
ol-	sorar	DK/232	ol-	sultân	YZ/183
ol-	sovuk	MŞ/10	ol-	sultân	YZ/201
ol-	sovuk	MŞ/10	ol-	sultân	YZ/205
ol-	sovuk	MŞ/62	ol-	sultân	YZ/259
ol-	söz	G/689	ol-	sultân	YZ/267
ol-	söz	YE/181	ol-	sunar	NB/130
ol-	söz	YE/207	ol-	sûret	G/1121
ol-	su	CS/101	ol-	sünbül	CS/45
ol-	su	ŞD/242	ol-	süner	NB/130
ol-	subh	CS/116	ol-	sürh-rû	CS/101
ol-	subh	KE/27	ol-	sürme	CS/25
ol-	subh	ŞD/128	ol-	süst	G/873
ol-	subh u şâm	ŞD/93	ol-	süst	G/889
ol-	subh-gâh	NB/390	ol-	süst	G/953
ol-	suç	NB/167	ol-	süst	MŞ/10

ol-	süvâr	ŞD/127	ol-	şâd	NB/68
ol-	süzer	YE/220	ol-	şâd	NB/75
ol-	şâ`ir	NB/138	ol-	şâd	NB/91
ol-	şâ`ir	NB/268	ol-	şâd	ŞD/135
ol-	şâb	ŞD/166	ol-	şâd	ŞD/234
ol-	şad	NB/190	ol-	şâd	ŞD/275
ol-	şâd	CS/117	ol-	şâd	ŞD/57
ol-	şâd	CS/123	ol-	şâd	YE/213
ol-	şâd	CS/126	ol-	şâd	YE/237
ol-	şâd	CS/164	ol-	şâd	YE/240
ol-	şâd	CS/38	ol-	şâd ü hurrem	CS/120
ol-	şâd	CS/94	ol-	şâdî	YE/97
ol-	şâd	G/1003	ol-	şad-kam	ŞD/93
ol-	şâd	G/1021	ol-	şâdumân	NB/108
ol-	şâd	G/1045	ol-	şâdumân	NB/225
ol-	şâd	G/1049	ol-	şâdumân	NB/96
ol-	şâd	G/1051	ol-	şah	NB/128
ol-	şâd	G/583	ol-	şâh	CS/3
ol-	şâd	G/617	ol-	şâh	CS/90
ol-	şâd	G/707	ol-	şâh	G/995
ol-	şâd	G/769	ol-	şâh	ŞD/278
ol-	şâd	G/779	ol-	şâh	ŞD/42
ol-	şâd	G/805	ol-	şâh	YE/205
ol-	şâd	G/813	ol-	şâhid	CS/221
ol-	şâd	G/813	ol-	şâhid	CS/3
ol-	şâd	G/823	ol-	şâhid	NB/95
ol-	şâd	G/933	ol-	şâhidin	ŞD/39
ol-	şâd	KE/23	ol-	şâh-râh	NB/159
ol-	şâd	KE/26	ol-	şâh-süvâr	ŞD/104
ol-	şâd	KE/36	ol-	şâkir	NB/323
ol-	şâd	NB/163	ol-	şâkir	YE/206
ol-	şâd	NB/172	ol-	şâm	NB/160
ol-	şâd	NB/210	ol-	şâmil	NB/81
ol-	şâd	NB/223	ol-	şan	NB/91
ol-	şâd	NB/274	ol-	şâne	NB/64
ol-	şâd	NB/317	ol-	şarâb	CS/176
ol-	şâd	NB/372	ol-	şarâb	NB/55
ol-	şâd	NB/376	ol-	şarâb	ŞD/128
ol-	şâd	NB/402	ol-	şarâb	ŞD/166

ol-	şart	NB/256	ol-	şem‘	ŞD/265
ol-	şart	ŞD/290	ol-	şem‘i-veş	ŞD/77
ol-	şeb	NB/191	ol-	şem’	NB/257
ol-	şebih	NB/368	ol-	şemm	NB/97
ol-	şebih	NB/88	ol-	şems	YE/207
ol-	şebih	NB/62	ol-	şen	ŞD/59
ol-	şebih	NB/63	ol-	şerbet	ŞD/84
ol-	şefâ‘atçımız	YZ/191	ol-	şerh	CS/141
ol-	şefâ‘atçi	KE/23	ol-	şerh	G/975
ol-	şefî	NB/268	ol-	şerh	NB/88
ol-	şefî‘	ŞD/185	ol-	şerha şerha	CS/88
ol-	şeh	NB/85	ol-	şerik	NB/230
ol-	şeh	ŞD/223	ol-	şermende	CS/61
ol-	şeha	ŞD/98	ol-	şermende	CS/75
ol-	şehid	DK/103	ol-	şermende	NB/61
ol-	şehid	DK/130	ol-	şermsâr	NB/103
ol-	şehid	DK/176	ol-	şerm-sâr	CS/6
ol-	şehid	DK/208	ol-	şerm-sâr	NB/58
ol-	şehid	DK/75	ol-	şerm-sâr	NB/60
ol-	şehid	DK/97	ol-	şerm-şâr	CS/176
ol-	şehid	DK/98	ol-	şevk	M/156
ol-	şehîd	CS/101	ol-	şeydâ	NB/212
ol-	şehîd	CS/31	ol-	şeyh	NB/191
ol-	şehîd	CS/85	ol-	şeytân	YE/129
ol-	şehîd	KE/39	ol-	şifâ	MŞ/56
ol-	şehîd	M/216	ol-	şihâb	NB/343
ol-	şeh-per	NB/98	ol-	şikâr	CS/175
ol-	şehriyar	NB/86	ol-	şikâr	CS/197
ol-	şehriyâr	NB/101	ol-	şikâr	CS/237
ol-	şeh-süvâr	NB/54	ol-	şikâr	NB/195
ol-	şeh-vâr	CS/217	ol-	şikârı	CS/216
ol-	şekkerin	NB/97	ol-	şikeste	NB/205
ol-	şekker-şiken	NB/187	ol-	şikeste-hâl	NB/113
ol-	şekker-şiken	NB/232	ol-	şinâver	NB/70
ol-	şekl	NB/159	ol-	şirâ	G/1019
ol-	şem	NB/211	ol-	şîrâze-i müşgîn	CS/219
ol-	şem ü şarâb	ŞD/102	ol-	şîrîn-sühan	CS/186
ol-	şem‘	G/1055	ol-	şîve	CS/112
ol-	şem‘	G/1097	ol-	şiven	DK/177

ol-	şölen	DK/150	ol-	tâlib	ŞD/113
ol-	şölen	DK/183	ol-	tama‘	M/280
ol-	şu‘ûr	ŞD/214	ol-	tamam	DK/207
ol-	şûm	NB/311	ol-	tamâm	CS/57
ol-	şûride	NB/162	ol-	tamâm	G/1029
ol-	şûride	YE/84	ol-	tamâm	G/1059
ol-	tâ‘atda	M/142	ol-	tamâm	G/1117
ol-	tâ‘atda	M/262	ol-	tamâm	G/591
ol-	ta‘lîm	CS/108	ol-	tamâm	G/683
ol-	ta‘rif	NB/287	ol-	tamâm	G/697
ol-	tab	NB/50	ol-	tamâm	G/699
ol-	tabak	G/589	ol-	tamâm	G/711
ol-	tâbende	NB/109	ol-	tamâm	G/731
ol-	tâbi	NB/106	ol-	tamâm	G/737
ol-	tâbi	NB/260	ol-	tamâm	G/751
ol-	tâbi‘	M/212	ol-	tamâm	G/759
ol-	tabib	NB/250	ol-	tamâm	G/791
ol-	tac	ŞD/83	ol-	tamâm	G/797
ol-	tâc	ŞD/28	ol-	tamâm	G/801
ol-	tacdârâ	ŞD/53	ol-	tamâm	G/807
ol-	tac-ver	NB/128	ol-	tamâm	G/819
ol-	tagyîr	M/174	ol-	tamâm	G/861
ol-	tagyîr	M/195	ol-	tamâm	G/921
ol-	tagyîr	M/195	ol-	tamâm	G/955
ol-	tagyîr	M/196	ol-	tamâm	G/965
ol-	tagyîr	M/197	ol-	tamâm	M/140
ol-	tagyîr	ŞD/129	ol-	tamâm	M/140
ol-	tahmîr	CS/163	ol-	tamâm	M/140
ol-	taht	G/915	ol-	tamâm	M/140
ol-	taht	NB/164	ol-	tamâm	M/140
ol-	tahte't-turâb	G/955	ol-	tamâm	M/141
ol-	takrir	G/651	ol-	tamâm	M/141
ol-	takrîr	G/1035	ol-	tamâm	M/142
ol-	tâlib	CS/121	ol-	tamâm	M/205
ol-	tâlib	CS/41	ol-	tamâm	NB/152
ol-	tâlib	CS/48	ol-	tamâm	NB/160
ol-	tâlib	NB/241	ol-	tamâm	NB/160
ol-	tâlib	NB/271	ol-	tamâm	NB/255
ol-	tâlib	NB/315	ol-	tamâm	YE/102

ol-	tamâm	YE/146	ol-	tecrîd	G/651
ol-	tamâm	YE/146	ol-	tecrîd	NB/251
ol-	tamâm	YE/151	ol-	tecrîd	NB/404
ol-	tamâm	YZ/285	ol-	tedârük	M/151
ol-	tanıĝ	DK/183	ol-	tek	ŞD/238
ol-	tanıĝ	DK/183	ol-	tekebbür	YE/72
ol-	tanıĝ	DK/183	ol-	tekebbürlik	M/273
ol-	tanık	DK/117	ol-	tekellüfsüz	CS/104
ol-	tanık	ŞD/251	ol-	tekrâr	CS/157
ol-	tanuk	G/1051	ol-	telef	CS/224
ol-	tanuk	YZ/155	ol-	telef	NB/286
ol-	tar	DK/203	ol-	telh	NB/91
ol-	tar	DK/208	ol-	telh	ŞD/99
ol-	tar	G/1077	ol-	temam	ŞD/93
ol-	tar	MŞ/105	ol-	temâm	KE/43
ol-	tar	MŞ/83	ol-	temennî	ŞD/178
ol-	târ	CS/111	ol-	temiz	NB/146
ol-	târâc	CS/182	ol-	temsîl	NB/272
ol-	taraş	YE/340	ol-	ten	G/553
ol-	târâş	YE/85	ol-	ten	ŞD/123
ol-	tarh	CS/61	ol-	ten	YE/207
ol-	tarlık	YZ/179	ol-	teng	NB/115
ol-	tarlık	YZ/283	ol-	teng	ŞD/283
ol-	târ-mâr	CS/176	ol-	ter	NB/182
ol-	tartaĝan	DK/213	ol-	ter	ŞD/259
ol-	târumâr	ŞD/89	ol-	terbiyet	ŞD/62
ol-	tâs	NB/85	ol-	tercümân	NB/63
ol-	taş	NB/422	ol-	terk	G/1105
ol-	taş	YE/171	ol-	terk	M/182
ol-	taş baĝırlı	NB/249	ol-	terk	ŞD/43
ol-	tatlu	MŞ/10	ol-	terk	ŞD/81
ol-	tatvîl	M/141	ol-	tertib	NB/44
ol-	tavk	CS/23	ol-	tertib	MŞ/93
ol-	tayak	DK/82	ol-	tesbih	NB/411
ol-	tayy	ŞD/27	ol-	tesbîh	G/753
ol-	tebâh	G/759	ol-	teselsül	CS/158
ol-	tebâh	NB/120	ol-	teşbih	NB/98
ol-	tebâh	NB/140	ol-	teşbih	CS/59
ol-	tecâvüz	NB/113	ol-	teşne	NB/63

ol-	teşne	ŞD/258	ol-	tugyân	YE/207
ol-	tevfik	G/905	ol-	tûrâb	NB/260
ol-	tevfikuñ	G/1087	ol-	turamaz	MŞ/133
ol-	tıfl	NB/348	ol-	tuş	DK/158
ol-	tılısm	ŞD/184	ol-	tuş	G/1099
ol-	tıg	ŞD/205	ol-	tuş	G/1101
ol-	tımâr	CS/111	ol-	tuş	G/1111
ol-	tir	NB/298	ol-	tuş	G/815
ol-	tiryâk	YE/69	ol-	tuş	G/827
ol-	tiryâk	CS/16	ol-	tuş	G/897
ol-	tiz	ŞD/177	ol-	tuş	G/905
ol-	tîz	MŞ/11	ol-	tuş	NB/357
ol-	togrı	CS/221	ol-	tutmaz	DK/178
ol-	togru	M/259	ol-	tutmaz	DK/178
ol-	togru	M/259	ol-	tutsagi	CS/191
ol-	togru	YZ/177	ol-	tutsak	DK/118
ol-	tok	ŞD/232	ol-	tutsak	DK/120
ol-	tolu	CS/62	ol-	tutsak	DK/162
ol-	tolu	MŞ/10	ol-	tutsak	DK/200
ol-	tolu	MŞ/42	ol-	tutsak	DK/200
ol-	ton	G/1005	ol-	tutsak	DK/200
ol-	top	NB/166	ol-	tutsak	DK/91
ol-	toprağ	ŞD/222	ol-	tuz kibi	DK/178
ol-	toprak	CS/111	ol-	türâb	CS/207
ol-	toprak	KE/45	ol-	türâb	CS/48
ol-	toprak	ŞD/135	ol-	‘ucb	G/875
ol-	toprak	YE/115	ol-	‘ucbı kibri	M/256
ol-	toprak	YE/152	ol-	ucuz	NB/106
ol-	toprak	YE/251	ol-	uçar	YE/212
ol-	toprak	YE/72	ol-	‘ûd	CS/123
ol-	toprak	YE/95	ol-	‘ummân	YE/205
ol-	toptolu	G/773	ol-	‘ummân	YE/97
ol-	toptolu	YZ/115	ol-	umud	DK/169
ol-	toyum	DK/251	ol-	uryan	NB/67
ol-	toz	YE/164	ol-	‘uryân	YE/134
ol-	tozar	YE/221	ol-	‘uryân	YE/225
ol-	töhmet	NB/394	ol-	‘uryân	YE/253
ol-	Tufân	YE/207	ol-	uslu	M/207
ol-	tûfân	NB/403	ol-	uslu	M/225

ol-	uslu	NB/275	ol-	vâkî'	M/144
ol-	uşacuk	MŞ/96	ol-	vâkî'	M/159
ol-	uşan	YE/120	ol-	vâkî'	M/167
ol-	utlu	YE/337	ol-	vâkî'	M/177
ol-	uyanuk	G/1051	ol-	vâkî'	M/177
ol-	uyar	DK/76	ol-	vâkî'	M/209
ol-	uzun	G/677	ol-	vâkîf	CS/182
ol-	uzun	M/246	ol-	vâkîf	NB/81
ol-	uzun	NB/436	ol-	vâki	NB/41
ol-	üftâde	NB/181	ol-	vâkî'	CS/131
ol-	ümme't	KE/30	ol-	vâkî'	MŞ/10
ol-	ümme't	NB/166	ol-	vâkî'	MŞ/9
ol-	ümme't	NB/47	ol-	vakt	M/259
ol-	ümme't	YE/119	ol-	vakt	M/259
ol-	üns	ŞD/93	ol-	vakt	M/259
ol-	'ünvân	CS/14	ol-	vakt	NB/288
ol-	üstâd	NB/410	ol-	vakt	NB/398
ol-	üstühân	NB/110	ol-	vakt	ŞD/131
ol-	üstüvâr	NB/60	ol-	vâlih	CS/44
ol-	üstüvâr	NB/65	ol-	vâlih	NB/102
ol-	üzün	NB/436	ol-	vâlih ü hayrân	NB/378
ol-	v'el-leyl	CS/11	ol-	var	CS/176
ol-	va'de-i ferdâ	CS/45	ol-	var	G/545
ol-	vâ'iz	NB/191	ol-	var	G/811
ol-	vâcib	G/923	ol-	var	NB/288
ol-	vâcib	M/153	ol-	var	ŞD/205
ol-	vâcib	M/153	ol-	var	ŞD/262
ol-	vâcib	M/160	ol-	var	ŞD/90
ol-	vâcib	M/161	ol-	var	YE/107
ol-	vâcib	M/163	ol-	varacak	DK/105
ol-	vâcib	M/198	ol-	varaçak	DK/135
ol-	vâcib	M/212	ol-	varaçak	DK/135
ol-	vâcib	M/213	ol-	varak	ŞD/81
ol-	vâcib	M/214	ol-	varan	G/753
ol-	vâcib	M/238	ol-	vârid	M/164
ol-	vâcib	M/244	ol-	vasf	ŞD/62
ol-	vâcib	NB/200	ol-	vâsıl	DK/249
ol-	vâcib	NB/341	ol-	vâsıl	NB/272
ol-	vâcib	ŞD/92	ol-	vâsıl	ŞD/186

ol-	vâsıl	YE/138	ol-	yad	NB/158
ol-	vâsıta	CS/9	ol-	yad	NB/177
ol-	vasl	G/691	ol-	yâd	G/595
ol-	vasl	NB/426	ol-	yâd	G/817
ol-	vasl	NB/435	ol-	yâd	NB/281
ol-	vasl	ŞD/190	ol-	yâd	NB/402
ol-	vasl	ŞD/56	ol-	yâd	NB/402
ol-	vatan	NB/232	ol-	yâd-gâr	CS/170
ol-	vaz	NB/87	ol-	yâd-gâr	CS/176
ol-	vebâl	ŞD/107	ol-	yâd-gâr-ı 'ışk	CS/137
ol-	vech	NB/100	ol-	yadigar	G/1063
ol-	vefâ	CS/29	ol-	yagma	CS/182
ol-	vefâ	NB/65	ol-	yağma	YE/252
ol-	vefâ	YE/144	ol-	yağma	YE/252
ol-	vefâ-dâr	CS/216	ol-	yağma	YE/252
ol-	vefâ-dâr	NB/334	ol-	yahtulu	G/581
ol-	vefâsız	NB/188	ol-	yakın	G/1119
ol-	veli	NB/159	ol-	yakın	MŞ/77
ol-	velî	G/737	ol-	yakın	NB/244
ol-	velî liküllî zamân	ŞD/34	ol-	yakın	ŞD/102
ol-	virân	NB/301	ol-	yakın	ŞD/65
ol-	virân	NB/403	ol-	yakın	YE/145
ol-	virân	NB/415	ol-	yakın	YE/163
ol-	virân	YE/101	ol-	yakîn	ŞD/253
ol-	virân	YE/101	ol-	yakîni	CS/9
ol-	vîrân	CS/116	ol-	yâkût	NB/49
ol-	vîrân	CS/119	ol-	yalan	G/609
ol-	vîrân	YE/272	ol-	yalan	M/161
ol-	virâne	NB/154	ol-	yalan	NB/159
ol-	virâne	NB/375	ol-	yalan	NB/407
ol-	vîrâne	CS/46	ol-	yalan	NB/416
ol-	vîrâneler	YE/97	ol-	yalan	NB/420
ol-	virmez	YE/69	ol-	yalan	YE/102
ol-	virmez	YE/69	ol-	yalñuz	G/651
ol-	virmiş	G/545	ol-	yar	G/1061
ol-	vücûd	NB/418	ol-	yar	G/1077
ol-	vücûdu	ŞD/34	ol-	yar	G/545
ol-	yad	G/607	ol-	yâr	CS/10
ol-	yad	NB/132	ol-	yâr	CS/196

ol-	yâr	CS/201	ol-	yazar	YE/221
ol-	yâr	CS/202	ol-	yazık	NB/345
ol-	yâr	CS/208	ol-	yebâb	NB/54
ol-	yâr	CS/216	ol-	yedek	ŞD/77
ol-	yâr	CS/37	ol-	yegâne	ŞD/161
ol-	yâr	CS/71	ol-	yegin	NB/75
ol-	yâr	G/1117	ol-	yegrek	NB/109
ol-	yâr	G/639	ol-	yegrek	NB/264
ol-	yâr	G/643	ol-	yeğ	NB/264
ol-	yâr	G/797	ol-	yeğ	NB/288
ol-	yâr	NB/262	ol-	yeğ	NB/392
ol-	yâr	NB/288	ol-	yeksân	G/937
ol-	yâr	NB/292	ol-	Yemen	NB/188
ol-	yâr	NB/314	ol-	yesir	DK/110
ol-	yâr	NB/67	ol-	yetîm	G/789
ol-	yâr	ŞD/216	ol-	yeyni	MŞ/36
ol-	yâr	ŞD/224	ol-	yığnak	DK/175
ol-	yâr	ŞD/260	ol-	yığnak	DK/216
ol-	yâr	ŞD/262	ol-	yığnak	DK/244
ol-	yâr	ŞD/90	ol-	yığnak	DK/249
ol-	yâr	YE/73	ol-	yığnak	DK/78
ol-	yâr u ağyâr	NB/410	ol-	yığnak	DK/82
ol-	yara	NB/119	ol-	yığnak	DK/94
ol-	yaramaz	MŞ/9	ol-	yılan	NB/192
ol-	yaramaz	NB/333	ol-	yırtuk	YZ/157
ol-	yaramaz	NB/393	ol-	yig	G/797
ol-	yârân	NB/301	ol-	yigenegüñ	DK/206
ol-	yarar	NB/309	ol-	yigin	M/235
ol-	yasağ	NB/261	ol-	yigit	YZ/203
ol-	yasağ	NB/269	ol-	yigit mi	DK/187
ol-	yaş	G/759	ol-	yigit mi	DK/233
ol-	yaş	G/797	ol-	yiğit	NB/391
ol-	yaş	YE/267	ol-	yiğit	NB/412
ol-	yavuklu	DK/117	ol-	yitmiş	G/555
ol-	yavuz	M/265	ol-	yog	G/981
ol-	yay	NB/176	ol-	yog	YZ/257
ol-	yaylak	DK/150	ol-	yoğ	NB/183
ol-	yaylak	DK/182	ol-	yohsul	G/793
ol-	yaylası	DK/181	ol-	yohsul	M/219

ol-	yohsul	YE/85	ol-	yoldaş	NB/37
ol-	yohsul	YZ/199	ol-	yoldaş	NB/372
ol-	yok	DK/138	ol-	yoldaş	NB/422
ol-	yoksul	G/791	ol-	yoldaş	YE/131
ol-	yoksul	G/793	ol-	yoldaş	YE/136
ol-	yoksul	M/233	ol-	yoldaş	YE/340
ol-	yol	G/675	ol-	yoldaş	YE/84
ol-	yol	G/679	ol-	yoldaş	YE/88
ol-	yol	G/679	ol-	yoldâş	YZ/233
ol-	yoldaş	DK/203	ol-	yoş	NB/342
ol-	yoldaş	G/1043	ol-	yumış	MŞ/107
ol-	yoldaş	G/1059	ol-	yumşak	M/220
ol-	yoldaş	G/1061	ol-	yumşak	MŞ/11
ol-	yoldaş	G/1065	ol-	yüce	G/835
ol-	yoldaş	G/1085	ol-	yügürür	G/1069
ol-	yoldaş	G/1085	ol-	yüklü	MŞ/124
ol-	yoldaş	G/1099	ol-	yüz	ŞD/112
ol-	yoldaş	G/1099	ol-	yüzer	YE/220
ol-	yoldaş	G/1099	ol-	za‘if	M/143
ol-	yoldaş	G/1105	ol-	za‘if	M/150
ol-	yoldaş	G/1107	ol-	za‘if	M/151
ol-	yoldaş	G/1109	ol-	za‘if	M/240
ol-	yoldaş	G/1115	ol-	za‘if	M/270
ol-	yoldaş	G/1121	ol-	za‘if	M/272
ol-	yoldaş	G/1121	ol-	za‘if	MŞ/9
ol-	yoldaş	G/577	ol-	za‘if	MŞ/9
ol-	yoldaş	G/593	ol-	za‘if	ŞD/167
ol-	yoldaş	G/689	ol-	za‘ferân	NB/192
ol-	yoldaş	G/729	ol-	za‘ferân	NB/331
ol-	yoldaş	G/759	ol-	za‘if	NB/152
ol-	yoldaş	G/837	ol-	za‘if	NB/198
ol-	yoldaş	G/877	ol-	za‘if	NB/366
ol-	yoldaş	G/879	ol-	za‘if	NB/392
ol-	yoldaş	G/905	ol-	za‘il	NB/94
ol-	yoldaş	G/955	ol-	zâ‘il	M/157
ol-	yoldaş	G/957	ol-	zabit	NB/128
ol-	yoldaş	G/969	ol-	zâd	G/661
ol-	yoldaş	G/969	ol-	zâd	ŞD/42
ol-	yoldaş	M/267	ol-	zaferân	NB/331

ol-	zâg	ŞD/39	ol-	zâyî‘	YE/72
ol-	zâğ	ŞD/255	ol-	zâyî‘	M/151
ol-	zahid	NB/168	ol-	zâyil	MŞ/131
ol-	zâhid	NB/236	ol-	zebun	DK/192
ol-	zâhir	CS/237	ol-	zebun	DK/204
ol-	zâhir	CS/97	ol-	zebun	DK/209
ol-	zâhir	G/553	ol-	zebun	DK/209
ol-	zâhir	KE/43	ol-	zebun	DK/210
ol-	zâhir	NB/370	ol-	zebun	DK/210
ol-	zâhir	NB/68	ol-	zebun	NB/436
ol-	zâhir	NB/95	ol-	zebûn	CS/143
ol-	zâhir	NB/96	ol-	zebûn	M/144
ol-	zâhir	ŞD/217	ol-	zebûn	NB/120
ol-	zâhir	ŞD/46	ol-	zebûn	NB/165
ol-	zâhir	ŞD/75	ol-	zebûn	NB/235
ol-	zahmet	M/149	ol-	zebûn	YE/116
ol-	zahmet	M/175	ol-	zehhâr	NB/40
ol-	zahmet	M/211	ol-	zehr	CS/202
ol-	zahmet	NB/176	ol-	zehr	NB/252
ol-	zahmetlü	YE/337	ol-	zelîl	G/567
ol-	zâkir	YE/206	ol-	zelîl	G/587
ol-	zâlim	M/213	ol-	zelîl ü hâr	CS/121
ol-	zâlim	M/214	ol-	zen	NB/232
ol-	zâlim	NB/145	ol-	zer	CS/91
ol-	zamân	ŞD/34	ol-	zer	NB/131
ol-	zâmin	M/163	ol-	zer	NB/92
ol-	zamm	CS/28	ol-	zer	NB/94
ol-	zamm	ŞD/61	ol-	zerd	NB/181
ol-	zamm	ŞD/99	ol-	zerd	ŞD/92
ol-	zâr	CS/160	ol-	zer-feşân	CS/116
ol-	zâr	G/811	ol-	zer-kâr	CS/243
ol-	zâr	NB/104	ol-	zer-nişân	CS/198
ol-	zâr	NB/320	ol-	zevâl	YE/68
ol-	zâr	NB/330	ol-	zeyn	CS/10
ol-	zâr	YE/73	ol-	zeyn	CS/108
ol-	zât u hem sıfât	YE/94	ol-	zeyn	CS/14
ol-	zâyî	NB/264	ol-	zeyn	CS/19
ol-	zâyî	NB/394	ol-	zeyn	CS/228
ol-	zayî‘	M/225	ol-	zeyn	CS/26

ol-	zeyn	CS/29	ol-	zulmetsiz	NB/257
ol-	zeyn	CS/49	ol-	zü'l-celâl	ŞD/78
ol-	zeyn	NB/364	ol-	zülf	CS/44
ol-	zeyn	NB/371	ol-	perişân	NB/237
ol-	zeyn	NB/39	olun-	halâs	MŞ/131
ol-	zeyn	NB/79	olun-	mu'âlece	MŞ/55
ol-	zeyn	NB/90	olun-	mu'âlece	MŞ/81
ol-	zeyn	NB/91	olış-	âzâd	YE/149
ol-	zeyn	NB/94	olma-	âdem	CS/109
ol-	zeyn	NB/94	olma-	âdem	CS/123
ol-	zeyn	NB/97	olma-	âşinâ	G/605
ol-	zeyn	NB/97	olma-	bî-'âr	CS/217
ol-	zından	NB/344	olma-	cem'	CS/131
ol-	zindân	NB/300	olma-	dil-cû	CS/115
ol-	zibâ	NB/287	olma-	harîdâr	CS/200
ol-	zîkr	ŞD/49	olma-	özge	CS/33
ol-	zîkr	ŞD/53	olma-	pas	CS/39
ol-	zindân	YE/129	olma-	pây-dâr	CS/129
ol-	zindân	YE/207	olma-	pây-mâl	CS/4
ol-	zinde	CS/216	olma-	pür-ham	CS/122
ol-	zinde	CS/42	olma-	tamâm	NB/255
ol-	zinet	NB/207	olma-	yoldaş u yâr	G/1121
ol-	zînet	NB/228	olun-	beyân	M/160
ol-	zîr ü zeber	DK/213	olun-	bidâr	NB/66
ol-	ziyâd	NB/172	olun-	devâ	NB/156
ol-	ziyâd	NB/267	olun-	germ	NB/173
ol-	ziyâd	NB/298	olun-	haşr	NB/143
ol-	ziyâd	NB/408	olun-	hazır	NB/182
ol-	ziyâd	NB/422	olun-	i'tibâr	M/174
ol-	ziyâde	M/228	olun-	i'tibâr	M/174
ol-	ziyâde	NB/297	olun-	mahv	NB/279
ol-	ziyâde	NB/64	olun-	mânend	NB/310
ol-	ziyan	NB/192	olun-	Mecnûn	NB/293
ol-	ziyân	NB/159	olun-	mülâhaza	NB/40
ol-	ziyân	NB/308	olun-	müşahede	NB/40
ol-	ziyâret	G/833	olun-	mütevâli	NB/41
ol-	zuhâl	ŞD/78	olun-	mütevâter	NB/41
ol-	zulem	CS/16	olun-	nasb	NB/84
ol-	zulm	NB/108	olun-	subh	NB/257

olun-	subh	NB/76	sal-	va‘deye	YE/340
olun-	tahrir	NB/36	sal-	yabana	ŞD/88
olun-	tedvin	NB/41	sür-	Âb-ı Hayât	NB/306
olun-	terk	M/166	sür-	âb-ı Hayât	NB/163
olun-	tesellî	NB/40	sür-	ayş	ŞD/170
olun-	teskîn	NB/40	sür-	beğlik	NB/177
olun-	tesvid	NB/41	sür-	beğlik	ŞD/240
olun-	vâki	NB/41	sür-	demi	G/957
olun-	vasl	NB/437	sür-	demi	ŞD/239
sal-	akın	NB/388	sür-	devrân	NB/361
sal-	bende	ŞD/181	sür-	devrânımı	NB/410
sal-	çak	NB/73	sür-	devrânunu	YE/306
sal-	dost hayâli	ŞD/108	sür-	dirlik	G/1011
sal-	ecel	YE/117	sür-	dirlik	G/915
sal-	gavga	DK/102	sür-	dirlik	KE/32
sal-	gavgâya	NB/275	sür-	eyyâmı	ŞD/297
sal-	gavgâya	NB/298	sür-	hükmi	G/785
sal-	habsa	DK/239	sür-	hükmini	G/573
sal-	hayâle	YE/147	sür-	hükümünü	ŞD/167
sal-	nazar	YE/225	sür-	‘işreti	YE/217
sal-	pertevini	NB/72	sür-	mekr	NB/73
sal-	sâye	NB/111	sür-	oyun	NB/358
sal-	sâye	NB/117	sür-	ömr	ŞD/256
sal-	sâye	NB/126	sür-	‘ömri	YE/287
sal-	sâye	NB/135	sür-	‘ömür	YE/199
sal-	sâye	NB/297	sür-	râhatlık	M/269
sal-	sâye	NB/358	sür-	safâ	NB/281
sal-	sâye	ŞD/266	sür-	safâ	NB/67
sal-	sâyeler	NB/129	sür-	safaların	NB/284
sal-	sâyesin	NB/263	sür-	safâsın	ŞD/212
sal-	sevdâya	NB/440	sür-	sohbetin	ŞD/256
sal-	sevdâ-yı aşkı	ŞD/114	sür-	tengi	ŞD/234
sal-	takdîre	M/163	sür-	zevkin	ŞD/198
sal-	takdîre	M/163	süril-	‘ömr	ŞD/256
sal-	takdîre	M/164	süril-	‘ömrüm	YE/135
sal-	takdîrine	M/163	süril-	hâller	G/785
sal-	tîg	NB/73	süril-	kaygu	G/617
sal-	tîğ	NB/74	tart-	azâbın	ŞD/212
sal-	tîğ	NB/75	tart-	azâbın	ŞD/212

tart-	kaygumuz	YZ/243	tut-	bî-hod	NB/148
tart-	kaygumuz	YZ/243	tut-	buyrugın	YZ/203
tart-	susalığı	MŞ/95	tut-	buyrugum	YZ/165
tart-	susalığı	MŞ/95	tut-	buyruk	YZ/137
tökül-	günâh	YZ/83	tut-	buyruk	YZ/251
tökül-	günâh	YZ/83	tut-	câ	CS/236
tur-	‘ahde	CS/174	tut-	câ	CS/78
tur-	ahdine	NB/181	tut-	câ	CS/154
tur-	at	YZ/197	tut-	çeri	M/235
tur-	bünyâmîn	YZ/223	tut-	dak	NB/272
tur-	dâyim	DK/180	tut-	dak	ŞD/161
tur-	karşu	YZ/247	tut-	dakı	YE/308
tur-	mâ-cerâya	YZ/203	tut-	delil	NB/376
tur-	mukâbil	CS/244	tut-	dem	ŞD/87
tur-	tamâm	G/733	tut-	diri	NB/257
tur-	tapusuna	YZ/87	tut-	diri	YE/200
tur-	tapuya	YZ/171	tut-	dirlik	YE/86
tur-	tapuya	YZ/183	tut-	dîv	ŞD/167
tur-	tapuya	YZ/85	tut-	endîşe	YE/267
tur-	yusuf	YZ/197	tut-	ermagân	CS/148
tur-	yusuf	YZ/253	tut-	fesâd	YE/218
tut-	âb-ı revân	CS/148	tut-	gözüm	NB/359
tut-	âf-tâb olasın	CS/176	tut-	gümân	YE/393
tut-	ağlamak	NB/246	tut-	gümân	YE/67
tut-	ah	NB/151	tut-	günâh	YZ/285
tut-	âh	CS/80	tut-	hâb	ŞD/70
tut-	âhengi	ŞD/234	tut-	hâr	CS/72
tut-	‘amelümi	YE/210	tut-	hâr	NB/245
tut-	âsmân	CS/148	tut-	haste	NB/200
tut-	‘aşk	YE/353	tut-	hat	NB/422
tut-	aşkın	NB/367	tut-	hayvân	YE/187
tut-	ay-ımış	CS/125	tut-	hoş	NB/283
tut-	‘azîz	YZ/137	tut-	hoş	YZ/197
tut-	bahâya	M/226	tut-	hüş	G/647
tut-	bahâya	M/228	tut-	hû	ŞD/241
tut-	bahâya	M/228	tut-	ıssı	MŞ/62
tut-	bâki	NB/40	tut-	inkârını	CS/96
tut-	bar	YE/211	tut-	irtifâ‘	CS/131
tut-	berâber	M/202	tut-	iş	ŞD/234

tut-	işi	YE/372	tut-	pas	YE/143
tut-	iştihâr	CS/14	tut-	pas	CS/119
tut-	kâim	YE/119	tut-	pâyende	NB/40
tut-	karâr	ŞD/79	tut-	pendi	YE/281
tut-	karâr	YE/199	tut-	pendimi	ŞD/103
tut-	karşu	CS/148	tut-	reng-i şafâk	NB/67
tut-	kevser	ŞD/145	tut-	savâb olsun	YE/309
tut-	kible-i cihân	CS/148	tut-	savlecân	CS/148
tut-	kılavuz	YE/188	tut-	sâye-bân	CS/148
tut-	kıymete	M/226	tut-	selâmet	YE/77
tut-	kin	NB/225	tut-	siper	NB/231
tut-	kolay	YE/133	tut-	siper	CS/123
tut-	ma'zur	ŞD/100	tut-	siper	ŞD/263
tut-	ma'zûr	CS/165	tut-	sözin	DK/73
tut-	ma'zûr	CS/77	tut-	sözin	YE/365
tut-	makbul	NB/145	tut-	sözin	YZ/255
tut-	mâtem	CS/31	tut-	sözüm	NB/254
tut-	mâtem	CS/162	tut-	sözümü	YZ/163
tut-	mekân	YE/254	tut-	sözümü	YZ/181
tut-	mihrâb-ı cân	CS/148	tut-	sözün	ŞD/251
tut-	minnet	YE/307	tut-	sözün	YZ/163
tut-	mu'teber	ŞD/176	tut-	şâ'ir olmadı	NB/413
tut-	muhabbet	ŞD/93	tut-	şâ'ir olmadı	NB/419
tut-	muhkem	CS/119	tut-	şafak rengini	CS/140
tut-	mukâbil	CS/199	tut-	şekl-i mesâ	NB/67
tut-	nasîhatı	YE/268	tut-	şeref	CS/26
tut-	nazarın	NB/294	tut-	şerî'at	YE/89
tut-	nişân	CS/148	tut-	şöhret-i şî'rin	NB/350
tut-	niyyet	KE/21	tut-	tama'	YE/354
tut-	oruc	M/143	tut-	tanuklığın	M/237
tut-	oruc	M/162	tut-	taravet	NB/175
tut-	oruc	M/237	tut-	taşa	DK/240
tut-	oruc mu	NB/363	tut-	tâze	CS/214
tut-	oruç	YE/137	tut-	tâze	CS/227
tut-	ögüdüm	CS/202	tut-	tâze vü ter	NB/87
tut-	öğüt	YE/272	tut-	tedbîrini	CS/232
tut-	öğüt	YE/356	tut-	tevbe	NB/390
tut-	ömr-i Nûh olsun	CS/176	tut-	tiryâk	MŞ/64
tut-	pâk	ŞD/148	tut-	ülfet-i vahşet-zedâ	NB/67

tut-	ümid	NB/155	uğra-	dil belâsına	NB/173
tut-	ümid	YE/122	uğra-	duzağa	YE/237
tut-	ümid	YE/307	uğra-	gavgâlara	NB/407
tut-	ümîdi	CS/53	ur-	ad	YZ/281
tut-	ümîdi	CS/88	ur-	adı	YZ/231
tut-	ümîdini	ŞD/285	ur-	âfet	G/737
tut-	vatan	CS/162	ur-	âh	G/773
tut-	vatan	DK/216	ur-	âh	G/777
tut-	vatan	NB/245	ur-	âh	G/781
tut-	yas	DK/131	ur-	âh	NB/258
tut-	yasum	DK/170	ur-	anbâr	G/711
tut-	yeğîn	NB/225	ur-	anbâr	G/711
tut-	yir	CS/188	ur-	‘ayb	G/1031
tut-	yüksek	NB/327	ur-	balk	YE/152
tut-	zerk ü riyâ	ŞD/253	ur-	bang	NB/89
tut-	zînet-i bâğ-ı İrem	ŞD/87	ur-	bend	CS/113
tut-	zulem	ŞD/56	ur-	bend	CS/123
tutul-	şâhdan	CS/71	ur-	bend	CS/55
tutul-	duzağına	YE/374	ur-	cevlân	YE/177
tutul-	sihrine	NB/296	ur-	cevlân	YE/235
tutul-	siper	ŞD/179	ur-	cevlân	YE/250
ugra-	‘azâba	M/274	ur-	cevlân	YE/281
ugra-	‘azâba	M/277	ur-	cevlân	YE/299
ugra-	‘azâba	M/303	ur-	cevlân	YE/299
ugra-	‘azâbına	M/144	ur-	çarh	ŞD/294
ugra-	derd ü belâya	CS/153	ur-	çarh	YE/200
ugra-	devlete	M/148	ur-	çerh	ŞD/32
ugra-	devlete	M/311	ur-	dâğ-ı belâlar	CS/191
ugra-	gussaya	M/303	ur-	dâğ	NB/278
ugra-	hâle	CS/36	ur-	darb	YE/392
ugra-	pâdişâhlığa	M/148	ur-	dem	ŞD/117
ugra-	renc	M/242	ur-	dem	ŞD/172
ugra-	zahmete	G/1007	ur-	dem	ŞD/250
ugrat-	‘azâbına	M/284	ur-	dem	ŞD/265
ugrat-	belâya	CS/211	ur-	dem	ŞD/48
ugrat-	tamuya	M/311	ur-	dem	ŞD/66
uğra-	ateş	NB/192	ur-	dem	ŞD/66
uğra-	derde	NB/189	ur-	dem	YE/245
uğra-	derde	YE/130	ur-	dem	ŞD/138

ur-	demi	G/975	ur-	merhem	NB/207
ur-	depme	DK/192	ur-	merhemi	NB/415
ur-	dırnaklar	NB/125	ur-	mîzânına	CS/91
ur-	dil	CS/21	ur-	mühr	CS/151
ur-	diş	G/585	ur-	mühr	NB/228
ur-	el	DK/82	ur-	mühr	NB/93
ur-	el	NB/72	ur-	mühr	YE/393
ur-	gerdûn	NB/69	ur-	müşk ile anber	ŞD/278
ur-	gölge	NB/348	ur-	müşkîn	ŞD/153
ur-	gönlüne	NB/409	ur-	na'ra	DK/212
ur-	görmeze	NB/284	ur-	nefes	M/157
ur-	gubâr	NB/65	ur-	nefes	ŞD/141
ur-	halka	ŞD/97	ur-	nefes	ŞD/30
ur-	hayme	G/1065	ur-	nefes	ŞD/86
ur-	hayme	ŞD/71	ur-	nefs	G/1083
ur-	iksîr	ŞD/77	ur-	nîş	NB/296
ur-	îmânun	YE/176	ur-	od	CS/206
ur-	îmânun	YE/310	ur-	od	G/773
ur-	kadem	G/831	ur-	od	NB/168
ur-	kadem	G/1039	ur-	od	NB/283
ur-	kef	ŞD/76	ur-	od	NB/369
ur-	kıymet	YZ/137	ur-	od	NB/385
ur-	kilid	NB/192	ur-	od	NB/399
ur-	kilîd	YZ/149	ur-	od	ŞD/32
ur-	kufî	CS/206	ur-	od	YE/110
ur-	kuhl?? zemân	CS/17	ur-	od	YE/223
ur-	kulağum	YE/271	ur-	od	YZ/153
ur-	kulak	DK/75	ur-	oda	NB/180
ur-	kulak	G/757	ur-	oda	NB/294
ur-	kulak	ŞD/220	ur-	oda	NB/294
ur-	kulak	YE/123	ur-	oda	ŞD/166
ur-	mahfili	G/1067	ur-	oda	YE/359
ur-	mahmuz	DK/195	ur-	oh	DK/211
ur-	mekân	G/697	ur-	ok	ŞD/117
ur-	melceme	MŞ/64	ur-	pervaz	G/1071
ur-	menber	G/841	ur-	pervaz	YE/65
ur-	menzili	G/879	ur-	pervâz	ŞD/209
ur-	merhem	CS/162	ur-	pervâz	YE/303
ur-	merhem	G/827	ur-	rahle	YE/383

ur-	rakam	ŞD/57	ur-	terkin	NB/253
ur-	raks	CS/100	ur-	terkin	ŞD/240
ur-	raks	CS/32	ur-	terkin	YE/129
ur-	raks	NB/360	ur-	terkin	YE/164
ur-	raks	ŞD/106	ur-	terkin	YE/250
ur-	raks	ŞD/56	ur-	terkin	YE/270
ur-	resen	ŞD/153	ur-	terkin	YE/270
ur-	resmini	G/697	ur-	terkin	YE/310
ur-	saykal	YE/400	ur-	terkin	YE/325
ur-	secdeye	YZ/169	ur-	terkin	YE/94
ur-	secdeye	YZ/189	ur-	terkini	ŞD/236
ur-	sema	ŞD/56	ur-	terkini	YE/127
ur-	sikke	NB/375	ur-	terkini	YE/129
ur-	sûr	ŞD/45	ur-	terkini	YE/173
ur-	sûr	YE/169	ur-	terkini	YE/215
ur-	sûr	YE/289	ur-	terkümüz	CS/179
ur-	surını	YE/71	ur-	tîr	CS/76
ur-	şâne	CS/44	ur-	uyan	DK/235
ur-	şâne	CS/65	ur-	uyan	DK/74
ur-	şâne mi	CS/75	ur-	yakular	MŞ/77
ur-	şapala	DK/226	ur-	yakuyı	MŞ/87
ur-	ta'na	YE/245	ur-	yara	CS/192
ur-	ta'na	YZ/161	ur-	yaraların	NB/372
ur-	ta'zîr	M/205	ur-	yarayı	CS/230
ur-	ta'ne	NB/203	ur-	yâre	NB/289
ur-	tac	DK/204	ur-	zahm	CS/123
ur-	tac	DK/224	ur-	zahm	CS/170
ur-	tâc	NB/58	ur-	zahm	CS/79
ur-	tamga	CS/23	ur-	zahm	DK/242
ur-	temennâdır	NB/109	ur-	zahmın	ŞD/170
ur-	terk	G/729	ur-	zarb	DK/208
ur-	terk	G/729	ur-	zarb	DK/235
ur-	terkin	CS/56	ur-	zencîr	YE/393
ur-	terkin	G/649	ur-	zindâna	YZ/163
ur-	terkin	G/651	ur-	zindâna	YZ/163
ur-	terkin	G/729	ur-	zindâna	YZ/163
ur-	terkin	M/159	ur-	zindâna	YZ/241
ur-	terkin	M/159	ur-	zindânuna	YZ/249
ur-	terkin	M/159	urıl-	tertibi	G/543

urin-	adın	G/1029	ver-	cevâb	YZ/253
urul-	hadd-ı kazf	M/236	ver-	cevelân	NB/353
urun-	amâme	NB/70	ver-	cila	ŞD/130
urun-	ışık	NB/76	ver-	cilâ	MŞ/57
urun-	reng	ŞD/87	ver-	cilâ	MŞ/57
urun-	tâc	ŞD/118	ver-	cilâ	MŞ/65
urun-	yüzük	NB/93	ver-	cilâ	NB/59
var-	fenâya	YE/190	ver-	cilâlar	NB/107
var-	garka	G/937	ver-	derdi	ŞD/261
var-	gazaya	M/232	ver-	derdin	ŞD/179
var-	hâba	NB/238	ver-	dermân	NB/139
var-	haber	DK/191	ver-	destûr	YZ/103
var-	hıdmete	YE/182	ver-	destûr	YZ/273
var-	hidmete	ŞD/235	ver-	du'a	NB/128
var-	ırak	YE/189	ver-	emân	NB/323
var-	rükû'a	M/182	ver-	fâ'ide	NB/107
var-	rükû'a	M/182	ver-	fâ'ide	NB/330
var-	rükû'a	M/183	ver-	fenâya	NB/305
var-	rükûa	NB/45	ver-	fenâya	NB/409
var-	secdeye	M/185	ver-	fer	ŞD/52
var-	secdeye	M/185	ver-	ferah	NB/169
var-	secdeye	M/191	ver-	fesâda	MŞ/12
var-	secdeye	M/202	ver-	fitneye	NB/425
var-	secdeye	M/207	ver-	gamın	NB/331
var-	secdeye	M/207	ver-	gaslin	YZ/187
var-	secdeye	NB/142	ver-	gavgâya	NB/331
var-	secdeye	YE/320	ver-	gıdâ	MŞ/28
var-	secdeye	YE/78	ver-	giciyik	MŞ/25
var-	tanukluga	KE/31	ver-	görüşin	YZ/87
var-	teferrüce	YZ/255	ver-	güvâhı	ŞD/84
var-	teşehhüde	M/191	ver-	haber	NB/211
var-	uyhuya	CS/92	ver-	haber	NB/219
var-	uykuya	NB/106	ver-	haber	NB/219
var-	yağmaya	NB/234	ver-	haber	NB/219
var-	yasa	G/599	ver-	haber	NB/219
var-	ziyâna	YE/165	ver-	haber	NB/219
ver-	cân u cihân	ŞD/239	ver-	haber	NB/220
ver-	cevâb	NB/268	ver-	haber	NB/220
ver-	cevâb	ŞD/66	ver-	haber	NB/220

ver-	haber	NB/220	ver-	ivaz	NB/266
ver-	haber	NB/220	ver-	izdivâc	ŞD/75
ver-	haber	NB/220	ver-	keder	NB/368
ver-	haber	NB/48	ver-	kemâl	NB/155
ver-	haber	NB/99	ver-	kemâl	ŞD/152
ver-	haber	ŞD/238	ver-	kût	ŞD/225
ver-	haber	ŞD/30	ver-	kuvvet	MŞ/25
ver-	haber	YZ/105	ver-	kuvvet	MŞ/25
ver-	haber	YZ/173	ver-	kuvvet	MŞ/26
ver-	haber	YZ/187	ver-	kuvvet	MŞ/33
ver-	haber	YZ/211	ver-	kuvvet	MŞ/52
ver-	haber	YZ/211	ver-	kuvvet	YZ/247
ver-	haber	YZ/211	ver-	letâfet	NB/239
ver-	haber	YZ/221	ver-	lezzet	NB/139
ver-	haber	YZ/229	ver-	marifet	NB/215
ver-	haber	YZ/255	ver-	müjde	ŞD/286
ver-	haber	YZ/273	ver-	nazirini	NB/99
ver-	haber	YZ/275	ver-	necât	ŞD/37
ver-	haber	YZ/87	ver-	necât	ŞD/63
ver-	haberi	YZ/253	ver-	nefes	ŞD/131
ver-	haberin	NB/231	ver-	nişân	NB/324
ver-	haberün	YZ/171	ver-	nûr	ŞD/56
ver-	halâslık	YZ/175	ver-	nûr	ŞD/75
ver-	halel	NB/303	ver-	nusret	ŞD/28
ver-	halel	NB/338	ver-	ögüt	YZ/149
ver-	halel	NB/54	ver-	ögüt	YZ/155
ver-	hâr	NB/106	ver-	ögüt	YZ/157
ver-	harâba	ŞD/277	ver-	ögüt	YZ/159
ver-	hâsiyet	NB/99	ver-	ögüdün	ŞD/133
ver-	icâzet	NB/78	ver-	ögüt	NB/198
ver-	ihtimâl	NB/155	ver-	ögüt	ŞD/133
ver-	ihtiyâr	NB/60	ver-	ömr	NB/323
ver-	ikrâr	YZ/271	ver-	pend	NB/393
ver-	imânın	NB/325	ver-	pend	ŞD/105
ver-	insaf	NB/151	ver-	râhat	ŞD/283
ver-	iştihâr	NB/266	ver-	revân	NB/323
ver-	i'tidâl	MŞ/25	ver-	revân	ŞD/239
ver-	ittihad	NB/172	ver-	revnak	NB/47
ver-	ivaz	NB/266	ver-	revnak	NB/87

ver-	rızkî tavarı	YZ/141	ver-	suret	NB/89
ver-	rifat	NB/361	ver-	sûret	NB/148
ver-	safâ	NB/131	ver-	sûret	NB/166
ver-	safâ	NB/306	ver-	sûret	NB/204
ver-	safâ	NB/68	ver-	sûret	NB/211
ver-	safâ	ŞD/157	ver-	sûret	NB/262
ver-	safâ	ŞD/277	ver-	sûret	NB/265
ver-	salavât	YZ/189	ver-	sûret	NB/291
ver-	salavât	YZ/189	ver-	sûret	NB/356
ver-	salavât	YZ/205	ver-	sûret	ŞD/79
ver-	salavât	YZ/205	ver-	sûretler	NB/244
ver-	salavât	YZ/207	ver-	şeref	NB/101
ver-	salavât	YZ/215	ver-	şeref	NB/131
ver-	salavât	YZ/259	ver-	şeref	NB/289
ver-	salavât	YZ/263	ver-	şeref	ŞD/78
ver-	salavât	YZ/271	ver-	şifâ	MŞ/109
ver-	salavât	YZ/285	ver-	şöhret	NB/228
ver-	salavât	YZ/83	ver-	şu'le	YZ/161
ver-	salavât	YZ/83	ver-	şu'le	NB/137
ver-	salavât	YZ/83	ver-	şu'le	NB/201
ver-	salavât	YZ/89	ver-	şu'le	NB/269
ver-	salavât	YZ/97	ver-	şumâra	NB/316
ver-	saltanat	NB/421	ver-	ta'bîrini	YZ/85
ver-	selâm	NB/278	ver-	ta'lim	NB/297
ver-	selâm	NB/381	ver-	ta'm	NB/118
ver-	selâm	NB/48	ver-	tâb	NB/55
ver-	selâm	NB/95	ver-	talâkı	ŞD/85
ver-	selâm	YZ/103	ver-	tâlib	NB/39
ver-	selâm	YZ/107	ver-	tanıklık	NB/276
ver-	selâm	YZ/173	ver-	tasdi'	ŞD/185
ver-	selâm	YZ/221	ver-	tasdi'ler	NB/56
ver-	selâm	YZ/263	ver-	tevbe	NB/397
ver-	selâm	YZ/267	ver-	tuğra	NB/51
ver-	selâm	YZ/277	ver-	uyuz	MŞ/25
ver-	selâmetler	NB/244	ver-	va'deler	ŞD/98
ver-	seyl-âba	NB/258	ver-	yigitlik	YZ/203
ver-	seyle	NB/155	ver-	zahmet	MŞ/94
ver-	sîret	NB/197	ver-	zahmet	NB/95
ver-	son	NB/330	ver-	zahmet	ŞD/224

ver-	zamân	ŞD/239	vir-	bahâr	CS/6
ver-	zamân	NB/324	vir-	bahâr	CS/6
ver-	zarar	NB/400	vir-	bahşâyîş	G/757
ver-	zevâl ü noksân	NB/130	vir-	bahşâyîş	G/757
ver-	zib ü behâ	NB/50	vir-	bañ	KE/35
ver-	zib ü fer	NB/99	vir-	bañ	KE/35
ver-	zîb ü şeref	NB/44	vir-	basîret	YE/406
ver-	zinet	NB/272	vir-	basîret	YE/406
ver-	zinet	NB/363	vir-	belâ	CS/31
ver-	zinet	NB/96	vir-	belâ	CS/31
ver-	zînet	ŞD/54	vir-	biglik	DK/82
ver-	zînet ü ziver	NB/94	vir-	biglik	DK/83
ver-	ziver	NB/93	vir-	biglik	DK/94
ver-	ziyâ	ŞD/75	vir-	biglik	DK/82
ver-	ziyâna	MŞ/30	vir-	biglik	DK/83
verdür-	tanukluk	YZ/157	vir-	biglik	DK/94
veril-	devlet	NB/256	vir-	bûse	CS/178
veril-	nâz	NB/256	vir-	bûse	CS/197
veril-	niyâz	NB/256	vir-	bûse	CS/201
vir-	adın	G/1031	vir-	bûse	CS/209
vir-	adın	G/1031	vir-	bûse	CS/56
vir-	adını	DK/83	vir-	bûse	CS/92
vir-	adını	DK/83	vir-	bûse	CS/178
vir-	amân	YE/168	vir-	bûse	CS/197
vir-	amân	YE/69	vir-	bûse	CS/201
vir-	amân	YE/168	vir-	bûse	CS/209
vir-	amân	YE/69	vir-	bûse	CS/56
vir-	aydın	G/699	vir-	bûse	CS/92
vir-	aydın	G/983	vir-	bûseñi	CS/169
vir-	aydın	G/983	vir-	bûseñi	CS/169
vir-	aydın	G/989	vir-	cân ile cihânı	CS/61
vir-	aydın	G/699	vir-	cavab	DK/246
vir-	aydın	G/983	vir-	cavab	DK/87
vir-	aydın	G/983	vir-	cavab	DK/88
vir-	aydın	G/989	vir-	cefâ	G/819
vir-	‘azâbn	G/827	vir-	cevab	KE/29
vir-	‘azâbn	G/827	vir-	cevâb	CS/108
vir-	bâc	YE/151	vir-	cevâb	CS/49
vir-	bâc	YE/151	vir-	cevâb	G/1111

vir-	cevâb	M/145	vir-	haber	DK/169
vir-	cevâb	M/146	vir-	haber	DK/186
vir-	cevâb	M/148	vir-	haber	DK/203
vir-	cevâb	M/148	vir-	haber	DK/219
vir-	cevâb	YE/158	vir-	haber	DK/221
vir-	cevâb	YE/192	vir-	haber	DK/240
vir-	cevâb	YE/256	vir-	haber	G/1061
vir-	cevâbın	M/146	vir-	haber	G/553
vir-	cezbe-i safâ	CS/13	vir-	haber	G/855
vir-	dad	DK/144	vir-	haber	G/891
vir-	dâniş	G/915	vir-	haber	G/897
vir-	dâniş	G/917	vir-	haber	G/997
vir-	derd	YE/128	vir-	haber	KE/21
vir-	dermânı	YE/367	vir-	haber	KE/30
vir-	destur	DK/199	vir-	haber	M/140
vir-	devlet	G/809	vir-	haber	M/147
vir-	devlet	G/813	vir-	haber	M/149
vir-	devlet	G/833	vir-	haber	M/151
vir-	devlet	M/311	vir-	haber	M/151
vir-	dirligi	G/967	vir-	haber	M/159
vir-	emân	YE/146	vir-	haber	YE/159
vir-	emânet	YE/243	vir-	haber	YE/167
vir-	ezân	KE/23	vir-	haber	YE/179
vir-	fer	CS/61	vir-	haber	YE/185
vir-	fetvâ	M/216	vir-	haber	YE/199
vir-	fetvâ	YE/238	vir-	haber	YE/237
vir-	fursat	DK/121	vir-	haber	YE/69
vir-	gargara	M/168	vir-	haber	YE/77
vir-	garka	G/829	vir-	haber	YE/91
vir-	gavgâya	YE/347	vir-	hareket	YE/77
vir-	göz buñını	DK/213	vir-	hidâyet	G/1085
vir-	gümâne	YE/306	vir-	hidâyet	M/150
vir-	haber	CS/10	vir-	himmet	DK/223
vir-	haber	CS/159	vir-	hular	G/805
vir-	haber	DK/101	vir-	hular	G/895
vir-	haber	DK/102	vir-	hüccet	CS/124
vir-	haber	DK/102	vir-	icâzet	CS/27
vir-	haber	DK/106	vir-	kanâ'atı	YE/193
vir-	haber	DK/130	vir-	kendüzin	G/655

vir-	kerâmet	YE/77	vir-	öğüt	YE/139
vir-	korhu	DK/187	vir-	öğüt	YE/91
vir-	kudret	M/152	vir-	‘öşr	M/231
vir-	kudret	M/161	vir-	‘öşr	M/231
vir-	kudret	M/314	vir-	perveriş	G/915
vir-	kurban	KE/36	vir-	perveriş	G/943
vir-	kurbâna	YE/175	vir-	rıza	CS/195
vir-	kuvvet	DK/223	vir-	rızk	DK/185
vir-	kuvvet	DK/224	vir-	rızk	M/164
vir-	kuvvet	G/903	vir-	rızkî	G/871
vir-	kuvvet	M/157	vir-	rızkîn	CS/3
vir-	kuvvet	M/314	vir-	rızkîn	G/609
vir-	kuvvet	YE/65	vir-	rızkînî	YE/213
vir-	lezzet	CS/10	vir-	rızkumî	G/849
vir-	lezzet	CS/64	vir-	rızkumî	G/871
vir-	lezzet	G/589	vir-	safâ	CS/16
vir-	lezzet	G/679	vir-	safâ	CS/194
vir-	lezzetlerin	G/1053	vir-	safâ	CS/4
vir-	ma‘nî	G/1013	vir-	safâ	CS/54
vir-	makâm	G/725	vir-	safâ	NB/173
vir-	makâm	G/819	vir-	safâlık	YE/132
vir-	makâm	G/901	vir-	salâ	G/585
vir-	mecâli	YE/156	vir-	salâ	YE/139
vir-	möhlet	DK/167	vir-	salavat	KE/32
vir-	nasîhat	CS/134	vir-	salavât	KE/23
vir-	necât	CS/39	vir-	salavât	KE/24
vir-	neşv ü nemâ	CS/86	vir-	salavât	KE/30
vir-	nezir	DK/164	vir-	salavât	M/252
vir-	ni‘met	G/1033	vir-	salâvat	KE/38
vir-	ni‘met	G/1035	vir-	salâvat	YE/302
vir-	ni‘meti	KE/42	vir-	selam	DK/120
vir-	nişân	G/879	vir-	selam	DK/125
vir-	nişân	G/881	vir-	selam	DK/209
vir-	nişân	G/935	vir-	selam	DK/209
vir-	nişân	YE/189	vir-	selam	DK/220
vir-	nişân	YE/278	vir-	selam	DK/227
vir-	nûr	G/1039	vir-	selam	DK/247
vir-	öğüt	M/260	vir-	selâm	DK/188
vir-	öğüdü	YE/69	vir-	selâm	DK/244

vir-	selâm	G/823	vir-	zekât	CS/70
vir-	selâm	KE/22	vir-	zekât	M/143
vir-	selâm	M/183	vir-	zekât	M/225
vir-	selâm	M/198	vir-	zekât	M/233
vir-	selâm	M/199	vir-	zekâtın	YE/391
vir-	selâm	YE/142	vir-	zemistân	CS/6
vir-	sevâb	M/152	vir-	ziyâne	YE/305
vir-	sevâb	M/152	vir-	ziyâne	YE/306
vir-	sevinç	DK/215	virdür-	amân	YE/72
vir-	sırâtü'l-müstakim	CS/165	viril-	da'vet	M/148
vir-	sükûn	CS/6	viril-	salâ	YE/191
vir-	şeref	CS/107	vur-	ad	YZ/281
vir-	şeref	CS/219	vur-	ad	YZ/281
vir-	şû'le	YE/102	vur-	mazarratın	MŞ/38
vir-	şû'le	YE/89	vur-	mazarratın	MŞ/38
vir-	tâbiş	G/757	vur-	merhem	MŞ/156
vir-	tanuklık	M/236	vur-	merhem	MŞ/156
vir-	tanuklık	M/236	vur-	sovuk	MŞ/171
vir-	tanuklık	M/237	vur-	sovuk	MŞ/171
vir-	tanuklık	M/243	vur-	taşra	MŞ/150
vir-	tanukluk	M/143	vur-	taşra	MŞ/150
vir-	tanukluk	M/143	vur-	tılâ	MŞ/130
vir-	tanukluk	M/218	vur-	tılâ	MŞ/130
vir-	tanukluk	M/237	vur-	yaku	MŞ/127
vir-	tevbe	CS/176	vur-	yaku	MŞ/87
vir-	tevfik	KE/42	vur-	yaku	MŞ/127
vir-	tûfân	CS/30	vur-	yaku	MŞ/87
vir-	yağmaya	YE/102	vur-	zift	MŞ/169
vir-	yağmaya	YE/109	vur-	zift	MŞ/169
vir-	yağmaya	YE/161	yaz-	derman	NB/243
vir-	yağmaya	YE/161	yaz-	dermâna	CS/167
vir-	yağmaya	YE/161	yaz-	îmâna	CS/167
vir-	yağmaya	YE/161	yaz-	kurbâna	ŞD/127
vir-	yağmaya	YE/161	yaz-	kurbâna	CS/167
vir-	yahtu	G/989	yaz-	şîrinlik	CS/185
vir-	zahmet	M/164	yaz-	vîrâna	CS/167
vir-	zahmet	M/248	yaz-	yâd-gâr	CS/102
vir-	zamân	G/697	yazıl-	derman	NB/195
vir-	zekât	CS/56	yazıl-	dîvâne	CS/122

yazıl-	fıravın	NB/195	yi-	gam	CS/185
yazıl-	galat	CS/93	yi-	gam	CS/85
yazıl-	kurbâna	CS/122	yi-	gamın	G/601
ye-	bûseni	NB/402	yi-	gussa	M/288
ye-	gam	NB/196	yi-	gussa	YE/261
ye-	gam	NB/373	yi-	gussa	YE/348
ye-	gam	NB/380	yi-	gussa	YE/368
ye-	gam	ŞD/167	yi-	gussañı	CS/169
ye-	gam u gussa	NB/275	yi-	harâm	M/153
ye-	gamın	NB/242	yi-	kaydın	M/139
ye-	gamın	ŞD/207	yi-	kaydını	YE/155
ye-	gamını	NB/168	yi-	kaydum	YE/261
ye-	gussa	YZ/235	yi-	kaygu	YE/165
ye-	gussañ	YZ/97	yi-	kaygu	YE/389
ye-	harâm	YZ/239	yi-	kaygular	YE/165
ye-	harâm	YZ/249	yi-	oruc	M/238
ye-	harâm	YZ/255	yi-	renc	G/593
ye-	kaygu	YZ/89	yi-	renc	G/759
ye-	kayguñ	YZ/173	yi-	ribâ	M/162
ye-	ta'n-ı düşmen	NB/435	yi-	teşvişi	G/1055
yi-	emek	G/591	yi-	teşvîşini	G/597
yi-	endîşe	YE/368	yi-	verhem	ŞD/148
yi-	gam	CS/127	yud-	gussa	YE/220
yi-	gam	CS/180			

Dizin 3 Deyim aktarması (metafor) ilişkisi

aç-	bâl	NB/86	at-	odlara	CS/30
aç-	dîdâr	CS/11	at-	seng-i ta'n	ŞD/61
aç-	dükkân	CS/151	at-	taş	CS/147
aç-	dükkân	NB/363	at-	taş	NB/189
aç-	dükkân	NB/367	at-	taş	NB/208
aç-	dükkân-ı kerem	CS/28	at-	taş	NB/353
aç-	iklîm	NB/70	at-	taşın	CS/58
aç-	per	CS/11	at-	yabana	NB/165
açdır-	göz	NB/73	at-	yabana	NB/400
açıl-	dükân-ı firâk	CS/141	at-	yabana	ŞD/65
açıl-	dükân-ı müşg	CS/198	at-	yabanlara	NB/190
açıl-	dükân-ı şem'	CS/134	at-	yebâna	CS/141
açtır-	ağzını	NB/225	at-	yebâna	CS/88
açtır-	göz	NB/188	bırak-	bend	ŞD/110
al-	avcuna	NB/92	bırak-	ok	NB/161
al-	boynuna	NB/436	çal-	taşa	NB/284
al-	boynuña	CS/171	çal-	taşa	ŞD/235
al-	el	NB/304	çal-	taşlara	NB/409
al-	ele	NB/100	çal-	yere	NB/127
al-	elinden	NB/323	çal-	yerlere	NB/336
al-	kanın	DK/104	çal-	yerlere	NB/369
al-	nâr	CS/95	çekil-	zencîre	ŞD/203
al-	yakana	NB/145	çık-	başa	NB/185
al-	zünnâr	CS/95	çık-	başa	NB/158
at-	cân	CS/133	çık-	başdan	NB/239
at-	cân	CS/199	çık-	başdan	NB/239
at-	cân	CS/23	çık-	başdan	NB/239
at-	cân	NB/152	çık-	cân ü gönülden	NB/270
at-	cân	NB/246	çık-	elden	CS/81
at-	cân	NB/342	çık-	elden	ŞD/248
at-	cân	NB/384	çık-	gözden	G/795
at-	cân	NB/390	çık-	gözünden	NB/134
at-	daş	G/733	çık-	kendüzinden	G/607
at-	hadenk	ŞD/98	çık-	râhdan	NB/136
at-	oda	NB/278	çık-	yoldan	NB/212
at-	oda	ŞD/281	çıkar-	başdan	CS/101
at-	odlara	CS/235	çıkar-	başdan	CS/232

çıkar-	elden	NB/120	er-	el	NB/177
deg-	el	NB/338	eriş-	el	NB/300
dön-	ak mermer	NB/350	eriş-	el	NB/93
dön-	ak mermer	NB/373	geç-	aşaga	CS/31
dön-	hilâle	NB/155	geç-	aşaga	CS/36
dön-	kara taşa	NB/350	geç-	elden	KE/24
dön-	kıla	CS/148	geç-	gözden	CS/130
dön-	muma	YE/108	geç-	kef	NB/155
dön-	târa	NB/153	geç-	yere	NB/222
döndür-	kana	NB/407	geç-	yere	NB/333
döndür-	kana	NB/74	geç-	yere	NB/373
döndür-	za'ferâna	NB/74	geç-	yere	NB/387
dur-	yolda	YE/383	geç-	yerlere	NB/80
dut-	âteş	CS/42	geç-	yire	CS/182
düş-	ayaga	CS/70	geç-	yire	CS/206
düş-	ayaga	CS/17	geç-	yire	NB/373
düş-	ayagina	YZ/239	gel-	başa	NB/64
düş-	ayaguña	CS/168	gel-	başa	YE/114
düş-	ayaklara	NB/199	gel-	ele	NB/94
düş-	ayaktan	NB/248	gel-	ele	YE/201
düş-	ele	YZ/149	gel-	elümden	CS/50
düş-	gözden	ŞD/213	gel-	elümden	CS/71
düş-	gözümnden	ŞD/130	gel-	elümden	CS/71
düş-	nazardan	CS/162	gel-	elümüzden	YE/92
düş-	od	ŞD/222	gel-	lebe	CS/147
düş-	oda	YE/152	gel-	tudaga	CS/190
düş-	oda	YZ/151	gel-	yirine	G/1101
düş-	oda	YZ/151	gel-	yirine	G/1103
düş-	oda	YZ/155	gel-	yirine	M/169
düş-	oda	YZ/207	gel-	yirine	M/177
düş-	oda	YZ/209	gel-	yirine	M/272
düş-	odda	G/875	gel-	yola	G/877
düş-	pâyına	CS/80	gel-	yola	YE/130
düş-	pâyına	ŞD/263	gel-	yola	YZ/115
düşür-	âteş	CS/197	gel-	yola	YZ/153
düşür-	işe	YE/267	gel-	yola	YZ/281
düşür-	pâyâ	CS/211	getür-	ele	YE/342
er-	el	NB/350	getür-	yirine	DK/209
er-	el	NB/365	getür-	yirine	M/141

getür-	yirine	M/148	gir-	eline	NB/110
getür-	yirine	M/160	gir-	eline	NB/120
getür-	yirine	M/161	gir-	eline	NB/388
getür-	yirine	M/177	gir-	elüme	CS/209
getür-	yirine	M/189	gir-	göñlüme	CS/151
getür-	yirine	M/217	gir-	göñlüme	CS/225
getür-	yirine	M/236	gir-	gönlüne	NB/374
getür-	yirine	M/260	gir-	gönlüne	NB/52
getür-	yirine	M/269	gir-	gönüle	YE/126
getür-	yola	G/561	gir-	gözüme	ŞD/114
gir-	câna	CS/151	gir-	yerlere	NB/393
gir-	câna	NB/214	gir-	yola	YE/134
gir-	ele	CS/140	gir-	yola	NB/315
gir-	ele	CS/127	gir--	eline	CS/11
gir-	ele	CS/208	git-	elden	G/889
gir-	ele	CS/4	git-	gönülден	NB/292
gir-	ele	CS/71	git-	tâba	ŞD/144
gir-	ele	M/160	göster-	gün	NB/188
gir-	ele	M/263	göster-	sadr	NB/347
gir-	ele	NB/170	götür-	el	NB/157
gir-	ele	NB/216	götür-	el	NB/299
gir-	ele	NB/248	götür-	el	NB/305
gir-	ele	NB/248	götür-	el	NB/351
gir-	ele	NB/248	götür-	el	ŞD/238
gir-	ele	NB/248	götür-	el	NB/190
gir-	ele	NB/248	götür-	el	NB/122
gir-	ele	NB/248	götür-	el	G/859
gir-	ele	NB/252	ir-	el	G/1077
gir-	ele	NB/303	ir-	el	G/1083
gir-	ele	NB/331	ir-	el	G/571
gir-	ele	NB/373	ko-	pertev	NB/438
gir-	ele	ŞD/109	koş-	baş	CS/110
gir-	ele	ŞD/180	koş-	baş	CS/137
gir-	ele	ŞD/230	koş-	baş	CS/142
gir-	ele	ŞD/286	koş-	baş	CS/157
gir-	ele	YZ/107	koş-	baş	CS/178
gir-	elime	NB/186	koş-	baş	CS/217
gir-	elime	NB/401	koş-	baş	CS/65
gir-	eline	CS/23	koş-	baş	CS/90

koş-	baş	NB/208	ver-	el	NB/382
koş-	baş	NB/210	ver-	el	NB/42
koş-	baş	NB/279	ver-	el	NB/85
koş-	baş	NB/412	ver-	el	NB/95
sal-	ayaklara	NB/312	ver-	el	ŞD/71
sal-	boynuma	ŞD/107	ver-	el	NB/431
sal-	gubâr	NB/91	ver-	ele	NB/434
sal-	oda	ŞD/289	ver-	rûzigâra	NB/56
sal-	yere	ŞD/292	ver-	yele	ŞD/153
sal-	zulmete	YE/81	ver-	yele	ŞD/212
tut-	âteş	NB/262	ver-	yele	ŞD/257
tut-	boyın	CS/7	ver-	yele	ŞD/289
tut-	boyun	ŞD/261	ver-	yele	ŞD/292
tut-	el üstüne	NB/81	ver-	yele	ŞD/296
uğrat-	kara gün	ŞD/187	ver-	yele	ŞD/42
ur-	el	CS/206	ver-	yele	ŞD/42
ur-	el	NB/139	vir-	el	G/1083
ur-	el	NB/417	vir-	el	G/1001
ur-	el	ŞD/144	vir-	el	G/1005
ur-	el	CS/209	vir-	el	CS/240
ur-	el	NB/439	vir-	el	G/1027
ur-	mevc	NB/246	vir-	râh	CS/61
ur-	mevc	YE/190	vir-	yile	CS/197
ur-	mevc	YE/200	vir-	yile	G/1115
ur-	mevc	YE/202	vir-	yile	G/901
ur-	mevc	YE/258	vir-	yile	M/154
var-	ere	NB/373	vir-	yile	M/269
var-	yele	ŞD/103	vur-	el	NB/376
var-	yile	CS/136	vur-	râhı	YE/163
ver-	el	NB/217	vur-	râhı	YE/163
ver-	el	NB/222	yak-	cân	CS/74
ver-	el	NB/406	yak-	cânı	NB/119
ver-	el	NB/420	yak-	cânımı	NB/122
ver-	el	NB/102	yak-	cânum	CS/42
ver-	el	NB/104	yak-	cânumı	CS/31
ver-	el	NB/147	yak-	diller	NB/143
ver-	el	NB/204	yak-	oda	CS/133
ver-	el	NB/353	yak-	oda	CS/140
ver-	el	NB/371	yak-	oda	CS/149

yak-	oda	CS/216	yut-	kan	CS/28
yak-	oda	CS/47	yut-	kan	CS/60
yak-	oda	DK/189	yut-	kan	NB/255
yak-	oda	DK/192	yut-	kan	NB/276
yak-	oda	DK/192	yut-	kan	NB/385
yak-	oda	NB/117	yut-	kan	NB/422
yak-	oda	NB/195	yut-	kan	NB/55
yak-	oda	ŞD/195	yut-	kan	NB/83
yak-	oda	ŞD/198	yut-	kan	ŞD/261
yak-	oda	ŞD/230	yut-	kan	ŞD/289
yak-	oda	ŞD/248	yut-	kanlar	CS/225
yak-	oda	ŞD/279	yut-	kanlar	CS/64
yak-	oda	ŞD/290	yut-	kanlar	NB/320
yak-	odlara	CS/133	yut-	kanlar	NB/97
yak-	odlara	CS/133			
yak-	odlara	CS/149			
yak-	odlara	CS/71			
yak-	odlara	CS/87			
yak-	odlara	ŞD/223			
yan-	aşk oduna	NB/156			
yan-	aşk oduna	NB/279			
yan-	aşk oduna	G/1085			
yan-	âteş-i hierâna	NB/319			
yan-	gönül	NB/88			
yan-	gönül	NB/88			
yan-	hicrin oduna	ŞD/235			
yan-	oda	NB/347			
yan-	oda	ŞD/103			
yan-	oda	ŞD/110			
yan-	oda	ŞD/258			
yan-	oda	ŞD/260			
yan-	oda	YZ/183			
yan-	odlara	NB/352			
yan-	odlara	NB/397			
yan-	odlara	ŞD/91			
yut-	kan	CS/177			
yut-	kan	CS/184			
yut-	kan	CS/184			
yut-	kan	CS/219			

Dizin 4 Ad aktarması (metonimi) ilişkisi

aç	gözünü	ŞD/243	ağla-	kan	NB/329
aç-	agzın	G/667	ağla-	kan	NB/349
aç-	ağız	NB/372	ağla-	kan	NB/409
aç-	ağız	NB/404	ağla-	kan	NB/422
aç-	ağzın	NB/208	ağla-	kan	ŞD/288
aç-	ağzın	NB/210	ağla-	kanlar	NB/125
aç-	ağzın	NB/187	al-	ağzına	NB/93
aç-	ağzın	NB/207	al-	bûse	CS/108
aç-	ağzın	NB/334	al-	bûse	NB/212
aç-	ağzın	NB/79	al-	bûse	NB/247
aç-	bâl	NB/223	al-	bûseler	CS/225
aç-	bâl	NB/85	al-	busen	NB/180
aç-	el	NB/104	al-	bûseni	NB/49
aç-	el	NB/94	al-	bûseni	NB/396
aç-	el	CS/68	al-	bûsesin	CS/127
aç-	el	NB/98	al-	bûseye	NB/332
aç-	el	NB/200	al-	cân	NB/242
aç-	ellerin	NB/105	al-	cân	CS/131
aç-	fem	CS/16	al-	cân	CS/140
aç-	gönlü	NB/106	al-	cân	CS/34
aç-	gönlüm	NB/308	al-	cân	CS/92
aç-	gönlüm	NB/354	al-	cân	CS/92
aç-	gönlünü	NB/223	al-	cân	G/571
aç-	gönül	ŞD/231	al-	cân	NB/155
aç-	gönülleri	NB/223	al-	cân	NB/159
aç-	göz	G/1077	al-	cân	NB/174
aç-	gözünü	DK/194	al-	cân	NB/174
aç-	kulaguñ	G/1033	al-	cân	NB/253
aç-	per	CS/23	al-	cân	NB/335
aç-	zebân	NB/73	al-	cân	NB/356
agla-	kan	CS/171	al-	cân	NB/386
agla-	kan	CS/68	al-	cân	NB/420
agla-	kan	CS/75	al-	cân	ŞD/175
ağla-	kan	NB/182	al-	cân	ŞD/196
ağla-	kan	NB/255	al-	cân ü dil	CS/214
ağla-	kan	NB/258	al-	cân ü dil	NB/168
ağla-	kan	NB/320	al-	cân ü dilümi	CS/193

al-	cânı	ŞD/107	al-	diller	NB/204
al-	cânım	NB/304	al-	ele	NB/102
al-	cânım	NB/404	al-	ele	NB/131
al-	cânım	ŞD/186	al-	ele	CS/154
al-	cânım	ŞD/297	al-	göñlin	G/657
al-	cânımız	NB/420	al-	göñlüm	NB/162
al-	cânın	DK/177	al-	göñlüm	NB/376
al-	cânın	G/861	al-	göñlüm	ŞD/186
al-	cânın	NB/379	al-	göñlümi	CS/77
al-	cânın	NB/72	al-	göñlümi	CS/96
al-	cânın	YZ/245	al-	göñlümüz	NB/211
al-	cânını	ŞD/196	al-	göñlümüz	NB/369
al-	cânını	YZ/245	al-	göñlümüz	NB/423
al-	cânını	YZ/245	al-	göñlün	NB/355
al-	cânlar	NB/324	al-	göñül	CS/173
al-	cânları	ŞD/158	al-	göñül	ŞD/107
al-	cânım	CS/131	al-	göñül	YE/110
al-	cânım	CS/50	al-	göñül ü cân	ŞD/80
al-	cânım	DK/179	al-	hak hükmi	G/789
al-	cânım	DK/180	al-	meydân	NB/242
al-	cânım	DK/182	al-	meydân	NB/174
al-	cânım	YZ/157	at-	adımın	NB/104
al-	cânımı	CS/208	at-	harf	NB/277
al-	cânımı	CS/82	at-	nazar	CS/99
al-	cânımı	DK/182	bırak-	göñlüne	M/144
al-	dil	CS/51	bırak-	hôn	G/625
al-	dil	CS/95	bul-	yir	G/847
al-	dil	NB/178	çek-	bâzâra	NB/193
al-	dil	NB/205	çek-	câm-ı şarâbı	NB/215
al-	dil	NB/206	çek-	cân	ŞD/154
al-	dil	NB/349	çek-	dâra	NB/192
al-	dil	NB/80	çek-	dâra	YE/311
al-	dil	ŞD/196	çek-	el	NB/188
al-	dil ü cân	CS/100	çek-	el	NB/288
al-	dil ü cân	CS/208	çek-	el	NB/298
al-	dil ü cân	NB/228	çek-	el	NB/307
al-	dile	NB/211	çek-	el	NB/339
al-	dilinden	G/1059	çek-	el	NB/436
al-	dilinden	G/1049	çek-	el	NB/69

çek-	el	NB/76	dök-	kan	ŞD/222
çek-	el	ŞD/224	dök-	kanım	NB/163
çek-	elin	NB/115	dök-	kanım	NB/199
çek-	elin	NB/206	dök-	kanım	NB/77
çek-	elin	NB/304	dök-	kanım	ŞD/241
çek-	elin	NB/402	dök-	kanımı	CS/71
çek-	gönlümüz	NB/342	dökül-	kan	ŞD/164
çek-	mıstar	CS/91	dökül-	kan	ŞD/164
çek-	pergâra	NB/192	dökül-	yaş	NB/383
çek-	pergâra	NB/259	dut-	hâne	CS/237
çek-	peymâne	NB/396	dut-	hunük	MŞ/32
çek-	topragı	CS/91	dut-	karâr	G/1019
çek-	zencîre	NB/417	dut-	karşu	G/825
çek-	zencîrne	NB/211	dut-	karşu	G/827
çekil-	can ü dil	NB/201	dut-	kulagın	G/631
çekil-	deftere	NB/202	dut-	kulagın	G/653
çekiş-	cân	NB/307	dut-	kulaguñ	G/783
çık-	cân	NB/436	dut-	kulaguñ	G/853
çık-	cân	NB/411	dut-	kulak	KE/24
çık-	cedvelden	NB/192	dut-	makam	G/1065
çık-	dilin	NB/380	dut-	makâm	G/1059
çık-	erteye	NB/66	dut-	makâm	G/733
çık-	erteye	NB/411	dut-	makâm	G/743
çık-	nefs	G/1077	dut-	makâm	G/821
çık-	ömri	YZ/283	dut-	makâm	G/891
çıkâr-	bâzâra	CS/200	dut-	makâm	G/909
çıkâr-	behâya	NB/348	dut-	nâzük	G/1003
çıkâr-	göñlinden	M/144	dut-	vücûd	G/689
deg-	göz	NB/181	düş-	bâzârlara	NB/357
dök-	hûn	ŞD/275	düş-	cân ü dil	CS/154
dök-	kan	CS/129	düş-	dil	CS/217
dök-	kan	CS/31	düş-	dil	CS/217
dök-	kan	DK/118	düş-	dilden	G/997
dök-	kan	DK/120	düş-	dile	YE/222
dök-	kan	DK/155	düş-	diline	NB/114
dök-	kan	DK/161	düş-	göñli	YZ/203
dök-	kan	KE/29	düş-	gönlümüz	NB/139
dök-	kan	ŞD/155	düş-	gönlümüz	NB/139
dök-	kan	ŞD/160	düş-	gönül	NB/192

düş-	gönül	YE/167	gel-	dile	G/867
düş-	gönül	YE/167	gel-	dile	G/909
düş-	göñül	CS/187	gel-	dile	G/937
düş-	göñüle	M/144	gel-	dile	G/973
düş-	göñüle	M/144	gel-	dile	G/981
düş-	göñüle	M/263	gel-	dile	G/985
düş-	kulaga	CS/190	gel-	dile	YE/151
düş-	ögine	YZ/177	gel-	dile	YE/195
düş-	ögüne	M/261	gel-	dile	YE/320
düş-	öğüme	YE/314	gel-	dile	YE/74
düş-	zencîre	YE/152	gel-	dile	G/907
düşür-	dil ü cân	CS/211	gel-	dile	YZ/151
düşür-	gavgâya	CS/211	gel-	dîne	CS/100
düz-	göñlin	ŞD/153	gel-	dîne	CS/182
düzet-	dûd-ı âh	NB/412	gel-	dünyaya	G/767
er-	va'de	NB/264	gel-	dünyaya	G/885
eriş-	ecelim	NB/313	gel-	dünyaya	G/885
geçir-	dilden	NB/401	gel-	dünyaya	G/907
geçir-	göğsün	NB/350	gel-	dünyaya	G/917
geçür-	ögünden	M/259	gel-	dünyâya	YE/221
gel-	cihâna	NB/44	gel-	dünyâya	YE/221
gel-	dâra	YE/182	gel-	dünyâya	YZ/163
gel-	dâra	YE/186	gel-	gönlüme	NB/135
gel-	dâra	YE/217	gel-	gönlüme	G/739
gel-	dile	CS/52	gel-	gözüme	NB/235
gel-	dile	CS/74	gel-	lisân ü kâle	CS/9
gel-	dile	NB/325	gel-	lisâna	CS/11
gel-	dile	CS/190	gel-	merhâba	NB/213
gel-	dile	YE/123	gel-	vücûda	NB/86
gel-	dile	YE/201	gel-	vücûda	YE/343
gel-	dile	YZ/125	gel-	zebânına	NB/383
gel-	dile	G/1059	getir-	güftâra	NB/107
gel-	dile	G/535	getir-	tercümâna	NB/74
gel-	dile	G/539	getür-	dile	G/997
gel-	dile	G/563	getür-	dile	YE/300
gel-	dile	G/583	getür-	dile	YE/315
gel-	dile	G/591	getür-	dile	YZ/133
gel-	dile	G/691	getür-	vücûda	MŞ/9
gel-	dile	G/755	gir-	ele	NB/248

gir-	kana	CS/152	iç-	kan	ŞD/239
gir-	kana	NB/214	iç-	kanım	ŞD/232
gir-	kana	ŞD/204	iç-	kanımı	NB/255
gir-	kane	ŞD/195	iç-	kanımı	NB/399
gir-	kanına	NB/200	iç-	kanın	NB/290
gir-	kanına	NB/366	iç-	kanın	ŞD/224
gir-	kanına	NB/383	iç-	kanlar	NB/52
gir-	kanuma	CS/117	ir-	‘aklı	CS/5
gir-	kulağına	NB/397	ir-	belâ-yı ecel	CS/158
gir-	zındâna	NB/214	ir-	ecel	CS/213
gir-	zindâna	CS/151	ir-	ecel	NB/81
gir-	zindâna	KE/24	ir-	feryâd	G/1085
gir-	zindâna	NB/404	ir-	feryâd	G/813
git-	‘aklum	CS/67	ir-	feryâd	G/849
git-	akl	NB/293	ir-	feryâd	G/903
git-	cân	NB/293	ir-	feryâd	YE/394
git-	dilümden	YZ/245	ir-	va‘de	DK/73
git-	kendiden	ŞD/149	ko-	dilden	G/607
git-	kendiden	ŞD/149	koma-	‘ömri	G/951
git-	kendiden	ŞD/149	sal-	bünyâd	NB/274
git-	kendiden	ŞD/149	sal-	gözüm	NB/409
git-	kendiden	ŞD/149	sal-	hân	NB/83
git-	kendiden	ŞD/149	sal-	katre	ŞD/244
git-	kendiden	ŞD/149	sal-	kılıcı	NB/113
git-	kendiden	ŞD/149	tök-	kan	DK/225
git-	kendiden	NB/50	tök-	yaş	YZ/101
git-	kendinden	NB/242	tut-	agzuñı	CS/91
git-	rengi	NB/423	tut-	âşiyân	CS/80
git-	ussı	YZ/101	tut-	bazar	NB/339
git-	ussı	YZ/123	tut-	çarha	NB/54
git-	ussı	YZ/91	tut-	dilin	ŞD/207
git-	yabana	NB/214	tut-	dilüñ	CS/105
götür-	gönül	NB/102	tut-	din	NB/225
iç-	kan	NB/161	tut-	dîn	YE/188
iç-	kan	NB/226	tut-	dîn ü îmân	YE/374
iç-	kan	NB/246	tut-	güş	YE/399
iç-	kan	NB/429	tut-	karâr	YE/215
iç-	kan	ŞD/107	tut-	karşı	NB/158
iç-	kan	ŞD/126	tut-	kulak	YE/337

tut-	kulak	YE/394	ver-	cân	NB/182
tut-	kulak	YZ/215	ver-	cân	NB/182
tut-	kulak	YZ/267	ver-	cân	NB/182
tut-	kulak	YZ/85	ver-	cân	NB/198
tut-	kulak	YZ/97	ver-	cân	NB/35
tut-	makâm	M/141	ver-	cân	NB/215
tut-	mesken	CS/191	ver-	cân	NB/323
tut-	mesken	CS/204	ver-	cân	NB/415
tut-	râh-ı adem	ŞD/87	ver-	cân	NB/158
tut-	tarâvet	NB/242	ver-	cân	NB/159
tut-	yuva	DK/192	ver-	cân	NB/164
tut-	yüz	CS/173	ver-	cân	NB/170
tut-	yüz	CS/172	ver-	cân	NB/174
tutul-	lisanım	ŞD/236	ver-	cân	NB/174
ur-	ayaklara	NB/161	ver-	cân	NB/182
ur-	baş	NB/425	ver-	cân	NB/182
ur-	bünyâd	CS/33	ver-	cân	NB/182
ur-	bünyâd	G/695	ver-	cân	NB/182
ur-	bünyâd	NB/180	ver-	cân	NB/182
ur-	bünyâd	YE/121	ver-	cân	NB/209
ur-	bünyâd	YE/199	ver-	cân	NB/209
ur-	bünyâd	YE/342	ver-	cân	NB/210
ur-	dest	NB/67	ver-	cân	NB/210
ur-	dest	ŞD/40	ver-	cân	NB/211
ur-	dest	ŞD/66	ver-	cân	NB/211
ur-	kılıç	DK/236	ver-	cân	NB/215
ur-	minkâr	YE/82	ver-	cân	NB/235
ur-	ok	NB/343	ver-	cân	NB/266
ur-	salâ	G/589	ver-	cân	NB/276
ur-	salâ	G/629	ver-	cân	NB/281
ur-	taht	G/1079	ver-	cân	NB/310
ur-	taht	G/1079	ver-	cân	NB/325
var-	dili	NB/350	ver-	cân	NB/331
var-	haka	YZ/225	ver-	cân	NB/335
var-	uçmaga	YZ/213	ver-	cân	NB/356
var-	uçmağa	NB/146	ver-	cân	NB/356
ver-	cân	ŞD/194	ver-	cân	NB/360
ver-	cân	ŞD/203	ver-	cân	NB/366
ver-	cân	NB/182	ver-	cân	NB/378

ver-	cân	NB/381	ver-	cân	NB/336
ver-	cân	NB/386	ver-	cân	ŞD/142
ver-	cân	NB/404	ver-	cân	ŞD/225
ver-	cân	NB/412	ver-	cân	NB/364
ver-	cân	NB/418	ver-	canı	NB/183
ver-	cân	NB/426	ver-	canı	NB/311
ver-	cân	NB/429	ver-	canımı	NB/179
ver-	cân	NB/440	ver-	cânın	NB/287
ver-	cân	NB/48	ver-	cânlar	NB/116
ver-	cân	NB/81	ver-	cânlar	NB/167
ver-	cân	ŞD/113	ver-	cânlar	NB/180
ver-	cân	ŞD/117	ver-	cânlar	NB/367
ver-	cân	ŞD/126	ver-	cânlar	NB/402
ver-	cân	ŞD/143	ver-	cânlar	NB/430
ver-	cân	ŞD/147	ver-	cânlar	NB/227
ver-	cân	ŞD/150	ver-	dil	NB/153
ver-	cân	ŞD/155	ver-	dil	NB/266
ver-	cân	ŞD/160	ver-	dil	YZ/103
ver-	cân	ŞD/167	ver-	dil	YZ/141
ver-	cân	ŞD/179	ver-	gönlüm	NB/368
ver-	cân	ŞD/193	ver-	gönlümü	NB/384
ver-	cân	ŞD/230	ver-	gönlümüzü	ŞD/257
ver-	cân	ŞD/239	ver-	gönlünü	NB/230
ver-	cân	ŞD/239	ver-	gönlünü	NB/341
ver-	cân	ŞD/239	ver-	gönül	NB/158
ver-	cân	ŞD/252	ver-	gönül	NB/302
ver-	cân	ŞD/256	ver-	gönül	NB/351
ver-	cân	ŞD/258	ver-	gönül	NB/354
ver-	cân	ŞD/263	ver-	gönül	ŞD/107
ver-	cân	ŞD/77	ver-	hayat	ŞD/84
ver-	cân	ŞD/85	ver-	hayât	NB/207
ver-	cân	ŞD/86	ver-	hayât	NB/226
ver-	cân	ŞD/98	ver-	hayât	NB/286
ver-	cân	YZ/277	ver-	hayât	ŞD/194
ver-	cân	YZ/283	ver-	hulle	NB/122
ver-	cân	NB/242	ver-	hulle	NB/122
ver-	cân	NB/279	ver-	meydân	NB/153
ver-	cân	NB/287	ver-	müdde	NB/174
ver-	cân	NB/320	ver-	oy	NB/310

ver-	vücüd	ŞD/55	vir-	cân	CS/197
veril-	yıl	NB/97	vir-	cân	CS/203
vir-	‘akl	M/157	vir-	cân	CS/203
vir-	‘akl	M/157	vir-	cân	CS/208
vir-	‘aşk	YE/108	vir-	cân	CS/210
vir-	‘aşk	YE/108	vir-	cân	CS/214
vir-	baş	CS/100	vir-	cân	CS/216
vir-	baş	CS/100	vir-	cân	CS/216
vir-	boyın	G/1097	vir-	cân	CS/221
vir-	boyın	G/1097	vir-	cân	CS/229
vir-	boyun	YE/133	vir-	cân	CS/232
vir-	boyun	YE/133	vir-	cân	CS/34
vir-	can	DK/182	vir-	cân	CS/42
vir-	can	DK/182	vir-	cân	CS/42
vir-	can	DK/210	vir-	cân	CS/45
vir-	cân	CS/28	vir-	cân	CS/48
vir-	cân	CS/139	vir-	cân	CS/50
vir-	cân	CS/107	vir-	cân	CS/51
vir-	cân	CS/226	vir-	cân	CS/60
vir-	cân	CS/60	vir-	cân	CS/63
vir-	cân	YE/326	vir-	cân	CS/66
vir-	cân	CS/113	vir-	cân	CS/71
vir-	cân	CS/121	vir-	cân	CS/71
vir-	cân	CS/121	vir-	cân	CS/95
vir-	cân	CS/130	vir-	cân	G/571
vir-	cân	CS/133	vir-	cân	G/581
vir-	cân	CS/135	vir-	cân	NB/241
vir-	cân	CS/146	vir-	cân	NB/334
vir-	cân	CS/155	vir-	cân	YE/103
vir-	cân	CS/156	vir-	cân	YE/111
vir-	cân	CS/158	vir-	cân	YE/189
vir-	cân	CS/158	vir-	cân	YE/264
vir-	cân	CS/159	vir-	cân	CS/49
vir-	cân	CS/173	vir-	cân	CS/109
vir-	cân	CS/175	vir-	cân	G/1083
vir-	cân	CS/181	vir-	cân	CS/228
vir-	cân	CS/186	vir-	cân ü dil	CS/154
vir-	cân	CS/189	vir-	cân ü dil	CS/218
vir-	cân	CS/193	vir-	cân ü gönül	CS/192

vir-	cân ü gönül	G/775	vir-	gönül	G/545
vir-	cânı	CS/40	vir-	gönül	G/707
vir-	cânı	CS/41	vir-	gönül	G/721
vir-	cânı	CS/41	vir-	gönül	G/769
vir-	cânı	CS/41	vir-	gönül	G/819
vir-	cânı	CS/42	vir-	gönül	G/951
vir-	cânı	CS/43	vir-	gönül	G/955
vir-	cânı	CS/42	vir-	hisâbın	YE/169
vir-	cânı dîn ü îmânı	YE/217	vir-	hisâbın	YE/213
vir-	cân-ı şîrîn	CS/192	vir-	könül	DK/132
vir-	cânın	CS/111	vir-	könül	DK/134
vir-	cânın	YE/130	vir-	könül	DK/135
vir-	cânını	YE/326	vir-	könül	DK/163
vir-	cânlar	CS/155	vir-	könül	DK/86
vir-	cânım	CS/146	vir-	mezâda	YE/117
vir-	cânım	CS/200	vir-	nişân	G/1087
vir-	dil	CS/177	vir-	sefer	G/803
vir-	dil	CS/164	vir-	taht	DK/83
vir-	dile	YE/90	vir-	taht	G/725
vir-	gönlümi	CS/161	vir-	vücüd	G/817
vir-	gönlüni	G/721	vir-	vücüd	G/843
vir-	gönül	YE/106	vir-	yir	CS/174
vir-	gönül	YE/138	viril-	hisab	KE/43
vir-	gönül	YE/185	vur-	el	NB/376
vir-	gönül	YE/325	vur-	terâzûya	YE/200
vir-	gönül	YE/82	vur-	terâzûya	YE/200

KAYNAKÇA

1. Taranan Eserler

Demirci, Ümit Özgür, Şenol Korkmaz (1998). Yusuf Ve Züleyha. İstanbul: Kaknüs.

Ergin, Muharrem (1997). Dede Korkut Kitabı I-II, Giriş-Metin-Faksmile, II.C. İndeks-Gramer. Ankara: TDK.

Ersoylu, İ.Halil (1989). Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ı. Ankara: TDK.

İsen, Mustafa, Cemal Kurnaz (1990). Şeyhî Divanı. Ankara: Akçağ.

Mazıoğlu, Hasibe (1974). Kitabı Evsaf-I Mesacidi'ş-Şerife, Ankara: TDK.

Önler, Zafer (1990). Müntehab-I Şifa. Ankara: TDK.

Tarlan, Ali Nihad (1992). Necâti Beğ Divanı, Ankara.: Akçağ.

Tatcı, Mustafa (1998). Yûnus Emre Divânı. Ankara: Akçağ.

Üstünova, Kerime (2003). Kutbe'd-dîn İznikî Mukaddime. Bursa: Uludağ.

Yavuz Kemal, (2000). Garibname I/2. İstanbul: TDK.

2. Kitaplar

Akbaş, A. Vahap (2011). Dil Bilgisi. İstanbul: Konak.

Akbaş, Erdinç (2004). Yunus Emre Divanından Seçmeler. İstanbul: Birleşik Matbaası.

Aksan, Doğan (2000). Her Yönüyle Dil- Ana Çizgileriyle Dilbilim (Üç Cilt Birlikte 3. Baskı). Ankara: TDK.

Aksan, Doğan (1978). Anlambilimi ve Türk Anlambilimi. Ankara: Erol Ofset Matbaacılık.

Aksan Doğan (2006). Anlambilim, Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi: Ankara: Engin.

Aydın, Mehmet (2007). Dilbilim El Kitabı. İstanbul: 3F

Banguoğlu, Tahsin (2000). Türkçenin Grameri (6. Baskı). TDK: Ankara.

Bilgegil, Kaya (1984). Türkçe Dilbilgisi (3. Baskı). İstanbul: Dergâh

Bilgegil Kaya (1989). Edebiyat Bilgi ve Teorileri, Belâgat. İstanbul: Enderun.

Bozkurt, Fuat (2000). Türkiye Türkçesi. Ankara: Hatiboğlu

Caferoğlu, Ahmet (2001). Türk Dili Tarihi 1- 2, İstanbul: 4. Baskı Alfa.

Croft William ve Cruse D. Alan (2004). *Cognitive Linguistics*. Cambridge University Press, Cambridge, New York.

Çavuşoğlu, Mehmed (2011). Necatî Bey Divanının Tahlili. İstanbul.Kitabevi.

Deny, Jean (1941). Türk Dili Grameri- Osmanlı Lehçesi (Çev. Ali Ulvi Elöve) (1. Baskı). İstanbul: İstanbul Maarif Matbaası.

Dırven René ve Pörings Ralph (Ed.) (2003). Metaphor And Metonymy in Comparison And Contrast, Mouton De Gruyter, Berlin, New York.

Develioğlu, Ferit (2010). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat. Ankara: Aydın.

Ediskun, Haydar (2005). Türk Dilbilgisi Sesbilgisi- Biçimbilgisi- Cümlebilgisi (10.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ercilasun, Ahmet Bican (1984). Kutadgu Bilig Grameri-Fiil, Ankara: Gazi Üniv.

Erdem, Melek (2003). Türkmen Türkçesinde Metaforlar. Ankara: Köksav.

- Ergin, Muharrem (2000). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak.
- Erol, Hülya Arslan (2008). Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişimleri. Ankara: TDK.
- Filizok, Rıza (2001). Anlam Analizine Giriş. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Forceville Charles J. Ve Urios-Aparisi Eduardo (Ed.) (2009), *Multimodal Metaphor*, Mouton De Gruyter Berlin, New York.
- Gencan, T. Nejat (2007). Dilbilgisi. Ankara: Tek Ağaç Eylül.
- Gülsevin, Gürer (2007). Eski Anadolu Türkçesinde Ekler. Ankara: TDK.
- Guiraud, Pierre (1999). Anlambilim (Çev. Berke Vardar). İstanbul: Multilingual.
- Gülensoy, Tuncer (1995). Türkçe El Kitabı. Kayseri: Bizim Gençlik.
- Güneş, Sezai (2003). Türk Dili Bilgisi. İzmir: Deü Rektörlük.
- Hatiboğlu, Vecihe (1982). Türkçenin Söz Dizimi. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi.
- Hengirmen, Mehmet (2007). Türkçe Dilbilgisi. Ankara: Engin.
- Kahraman, Tahir (1996). Çağdaş Türkiye Türkçesindeki Fiillerin Durum Ekli Tamlayıcıları. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Karaağaç, Günay (2009). Türkçenin Söz Dizimi. İstanbul: Kesit.
- _____ (2012). Türkçenin Dil Bilgisi. Ankara: Akçay.
- Karabeyoğlu, Adnan R. (2008). Türkiye Türkçesinde (Ad + Fiil Birleşmelerinde) Yardımcı Fiiller. İstanbul: Beşir.
- Karahan, Leyla (2008). Türkçede Söz Dizimi- Cümle Tahlilleri (13. Baskı). Ankara: Akçağ.
- Kıran, Zeynel, Kıran, Ayşe (Eziler) (2006). Dilbilime Giriş. Ankara: Seçkin.
- Koç, Nurettin (1996). Yeni Dilbilgisi. İstanbul: İnkılâp.
- Korkmaz, Zeynep (2003). Gramer Terimleri Sözlüğü. Ankara: TDK.
- _____ (2005). Türk Dili Üzerine Araştırmalar I-II, Ankara: TDK.
- _____ (2007). Türkiye Türkçesi Grameri. Ankara: TDK.
- Kövecses Zoltán (2002). *Metaphor: A Practical Introduction*. New York: Cambridge University Press, Oxford.
- Kövecses Zoltán (2005). *Metaphor In Culture, Universality And Variation*. New York: Cambridge University Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (Çev. G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma
- Lyons, John (1981). *Language And Linguistics*. New York, London: Cambridge University Press.
- Mecz, Irène Tamba (1988). Anlambilim (Çev. Necmettin Sevil). İstanbul: İletişim
- Özel, S. ve N. Atabay Ve İ. Kutluk (2003). Sözcük Türleri (3. Baskı). İstanbul: Papatya.
- Özkan, Mustafa (2001). Türkçenin Ses ve Yazım Özellikleri. İstanbul: Filiz.
- _____ (2000). Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi. İstanbul: Filiz.
- _____ (2009). Tarih İçinde Türk Dili. İstanbul: Filiz.
- Özkan, Mustafa, Veysi Sevinçli (2008). Türkiye Türkçesi Söz Dizimi. İstanbul: 3F.
- Öztürk, Deniz (2008). Türkiye Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Fiiller. Ankara: TDK.
- Pala, İskender (2004). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. İstanbul: Kapı.

Panther Klaus-Uwe Ve Thornburg Linda L. Ve Barcelona Antonio (Ed.) (2009). *Metonymy And Metaphor In Grammar*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing.

Punter David (2007). *Metaphor*. London And New York: Routledge.

Redhouse, Sır J. W. (1996). *A Turkish And English Lexicon*, Beyrut.

Sami, Şemsettin (1989). *Kâmus-ı Türkî*. İstanbul: Enderun.

Saraç Yekta (2007). *Klâsik Edebiyat Bilgisi, Belâgat*. İstanbul: 3F

Sev, G. (2002). *Etmek Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller Ve Tamlayıcılarla Kullanılışı*. Ankara: TDK.

Timurtaş, F. Kadri (2005), *Eski Türkiye Türkçesi Xv. Yüzyıl Gramer – Metin – Sözlük*, İstanbul: Akçağ Yayınları

Uğur, Nizamettin (2007). *Anlambilim /Sözcüğün Anlam Açılımı*. İstanbul: Doruk.

Uzun, N. Engin (1998). *Dilbilgisinin Temel Kavramları- Türkçe Üzerine Tartışmalar*. Ankara: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 39.

Vural, Hanifi, Böler Tuncay (2011). *Ses Ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit.

3. Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar

3.1. Bilimsel Dergi Makalesi - Tek Yazarlı

Acarlar, Kevser (1969).“ ‘Olmak’ Fiilinin Özellikleri”, *Türk Dili*, C. XX, Eylül, s. 216, ss. 714-718.

Boeschoten, Hendrik (2003). (Çev.: Muna Yüceol Özezen) “Yapmak Neden Etmek Yerine Kullanılıyor - Tarihsel Bir Bakış”, *Türkbilig, Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 2003/5, Ankara: Hacettepe Ün.

Bostancı, Gülcan Çolak (2009). “Mecaz Anlamı Temel Anlama Dönüşen Kelimeler” *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic Volume 4/4*.

Büker, Cengiz (1990). “Türkçede ‘İmek’ Eylemi”. *Türk Dili Dergisi*, C. 3: s. 19, Ss. 9- 14.

Ergönenç Dilek (2007). “Türkiye Türkçesinde Yapısında İsim-Fiil Bulunan Birleşik Fiiller” *Dil Araştırmaları Dergisi*: c: 1, sayı: 1.

Ertaylan, İsmail Hikmet (1948). "Türk Dilinde Yazılan İlk Yusuf Ve Züleyha". İstanbul: TDED: C.III, S.211.

Filan, Kerima (2003). “Rûz-nâme’de Birleşik Fiiller”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* c: I-II, S: 44, s. 115-128.

Karabacak, Esra (2004). “Olmak Fiili Üzerine”, *Zeynep Korkmaz Armağanı*, Ankara: TDK.

Karabeyoğlu Adnan (2009). *Perifrastik Çiftlerde Anlam Ayırıcı Hususlar Ve Semantik Hiyerarşi Üzerine Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic Volume*.

Korkmaz, Zeynep (1960), “Türkiye Türkçesinde ‘İktidar’ ve ‘İmkân’ Gösteren Yardımcı Fiiller Ve Gelişmeleri”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*: s. 107-124.

_____ (1998). “Türkçede Birleşik Fiiller ve Anlam Kaymaları”. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi* .C: 1998/II, S: 559, s. 3-14.

Özezen, Muna Yüceol (2001). “Türkçe Deyimler Üzerine Birkaç Söz”. Türk Dili, C. 2001/ II: s. 600, ss. 869- 879.

Özbek, Aydın (2010). “On Çek- as a Light Verb -A Contrastive View from Japanese-” . Journal of Language and Linguistic Studies Vol.6, No.1.

Panther Klaus-Uwe Ve Thornburg Linda L. (2003), “On The Nature Of Conceptual Metonymy”, (Ed. Klaus-Uwe Panther Ve Linda L. Thornburg), Metonymy And Pragmatic Inferencing, John Benjamins Publishing Company, Philadelphia, 1-20.

Panther Klaus-Uwe Ve Thornburg Linda L. (2007), “Metonymy”, (Ed. Dirk Geeraerts Ve Hubert Cuyckens), The Oxford Handbook Of Cognitive Linguistics, Oxford University Press, Oxford, New York, 236-263.

Savran, Hülya (2001). “Bir İsim İle Bir Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller Üzerinde Yeni Görüşler”, Türk Dili, C. 2001/ II: s. 596, ss. 140- 142.

Şahin, Hatice (2001). Gel- ve Git- Fiillerinin Birleşik Yapılarda Sergilediği Durumlar, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi. C: 2001/II, S: 595, s. 73-78.

Şenödeyici, Özer (2005). “Türk Dilinde Mecaz-ı Mürsel”. TDAY Belleten, 2005/II: s.119-133.

Turan, Zikri (1999). “Eski Anadolu Türkçesinde Ol- Cevheri Fiili”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten 1996: ss. 265- 289.

Uçar, Aygül (2010). “ Light Verb Constructions In Turkish Dictionaries: Are They Submeanings of Polysemous Verbs (Türkçe Sözcüklerde Katkısız Eylem Yapıları: Bunlar Çokanlamlı Eylemlerin Altanlamları mıdır?)”. Dil ve Edebiyat Dergisi/ Journal of Linguistics and Literatur 7:1, 1-17.

Uzun, Subaşı (1991). “ Deyimleşme ve Türkçede Deyimleşme Dereceleri” Dilbilim Araştırmaları 1991. İstanbul: Hitit.

Yaylagül, Özen (2006). “Divânu Lugâti’t-Türk’teki Ad Aktarmalı Yapılar”, Modern Türklük Araştırmaları Dergisi: ss. 3, 1, 77-88.

Yaylagül Özen (2010). “Divânu Lugâti’t-Türk’te Yer Alan Atasözlerindeki Metaforlar”. Millî Folklor: 22, 85, 112-121.

Yiğitbaşı, Hatice (2003). “Bugünkü Uygur Türkçesinde Birleşik Fiiller”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten. C: I-II, S: 42, s. 365-380.

Zeynalov, Ferhad (1986). “Türk Dillerinde Birlesik Eylem Meselesi”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi: cilt:XXIV-XXV, İstanbul.

3.2. Bildiri – Yayımlanmış

Erdem Melek (2007). “Kültürel Dilbilimi Ve Türkmen Türkçesinde Deyim Aktarmaları (Metaphor) Üzerine”. IV. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı 2000, 1, Ankara: TDK: 539-550.

Özmen, Mehmet (2007). “Olmak Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiil Çekimleri Üzerine”. Türk Dil Kurumu IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı 2000, C. II, Ss. 1417- 1426. Ankara: TDK.

Şen, Mesut (1999). “Almak” Fiili Üzerine”, 3. Uluslararası Türk Dili Kurultayı 1996. Ankara: TDK.

Uçar, Aygül (2007). “Eylemde Çokanlamlılık ve Sözlük Girdisi Olarak Katkısız Eylemler”. XXI Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri. 10-11 Mayıs. Mersin.

3.3. Tezler

Altınöz, Mehmet (2003). 15 Şubat 2002 Tarihli Cumhuriyet, Hürriyet ve Türkiye Gazetelerinde Birleşik Fiiller, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Arı, Nesrin (2010). Harezmi Türkçesinde Birleşik Fiiller ve Durum Ekli Tamlayıcıları, Harran Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Canlıses, Mehmet (2002). Anadolu ve Rumeli ağızlarında Anlamca Kaynaşmış (Deyimleşmiş) Birleşik Fiiller, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Doğan, Ahmet Turan (2011). El-Ferec Ba'de's-Şidde'de Birleşik Fiiller. Yüksek Lisans Tezi Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman

Gözütok, Ahmet (2009). Eski Anadolu Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış (Deyimleşmiş) Birleşik Fiiller, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Ghazy, Muhammed Ezzat (2001). Harezmi ve Kıpçak Türkçesinde Birleşik Fiiller, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Dağıstanoğlu, Bilal Erdem (2009). Kısasü'l-Enbiya'da Birleşik Fiiller, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana

Ertane-Baydar, Arzu Sema (2002). Kırım Tatar Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış – Deyimleşmiş Birleşik Fiiller ve Bu Fiillerin Öğretimdeki Yeri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Kaya, Yasemin (2007). Olmak Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller ve Tamlayıcılarla Kullanılışı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Khamidova, Zamirakhon (2009). Ömer Seyfettin'in "Diyet", "And", "Teke Tek", "Kurbağa Duası", "Keramet", "Yüksek Ökçeler", "Topuz" Hikayelerindeki Birleşik Fiil ve Deyimlerin Özbekçe Muadilleriyle Karşılaştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniv. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Kurutaş, M.Ali (1997). Sürgünde Birleşik Eylemler (Yapıları ve Zaman Kınımları), Çukurova Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Kutlu Ergür, Havva (1998). Muhammediye (1449) Üzerinde Yardımcı Fiil İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Ocak, Fatma Aykut (2009). Abdülhak Hamit Tarhan'ın Şiirlerinin Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller Bakımından İncelenmesi Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Bolu.

Özkan, Bülent (2007). Türkiye Türkçesinde Belirteçlerin Fiillerle Birliktelik Kullanımları ve Eşdizimliliği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Sakça, Bülent (2003). Nehcü'l-Feradiste Birleşik Fiiller, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Şenyiğit, Ebru Ertayman (2009). Yaşar Kemal'in eserlerinde birleşik eylemler ve bunların İngilizce çevirilerindeki karşılıkları üzerine bir çalışma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Tokyürek, Hacer (2005). Eski Türkçede (VIII. YY. – XII. YY.) Yardımcı Fiiller, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

Uçar, Aygöl (2009). Türkçe Eylemlerde Çokanlamlılık: Uygunluk Kuramı Çerçevesinde Bir Çözümleme, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dilbilim Anabilim Dalı Ankara.

Uysal, Seçkin (2010). Nehcü'l-Ferâdîs'te Kıl- Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller Ve Tamlayıcılarla Kullanılışı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

4. Elektronik Kaynaklar

ADS (2010). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. Erişim adresi: <http://tdkterim.gov.tr/atasoz/>. Erişim tarihi: 13.11.2011.

Akdeniz, Safiye (2010). Hakikat / Mecaz Terimlerinin Belagat Sistematiği İçindeki Anlamı. Erişim adresi: <http://www.ege-edebiyat.org/docs/272.doc>. erişim tarihi: 19.12.2011.

Akşehirli, Soner (2010). Çağdaş Metafor Teorisi. erişim adresi: <http://www.ege-edebiyat.org/wp/wp-content/uploads/Hakiki-Anlam.doc>, erişim tarihi: 11.9.2011. erişim tarihi: 17.07.2011

Butt, Miriam (2003). “The Light Verb Jungle”. Erişim adresi: <http://edvarda.hf.ntnu.no/ling/tross/Butt.pdf> . erişim tarihi: 14.8.2010.

ChaeHee-Rahk (1996). “Light Verb Constructions and Structural Ambiguity” erişim adresi: <http://dspace.wul.waseda.ac.jp/dspace/bitstream/2065/12067/1/PACLIC11-99-108.pdf> . erişim tarihi: 19.9.2010.

Dwyer, Arianne M. (2008). “First Phase Syntax of Persian Complex Predicates: Argument Structure and Telicity”. Tromsø Working Papers on Language & Linguistics: erişim adresi: <http://www.iranianlinguistics.org/papers/Pantcheva-CPrs-Telicity.pdf>. erişim tarihi: 13.10.2010.

Dwyer, Arianne M. (2010). “Light Verb Constructions and Case Patterns in Uyghur”. Erişim adresi: http://www.aa.tufs.ac.jp/documents/sympo_ws/jrp164_2010_03_dwyer_abst.pdf erişim tarihi: 17.11.2010.

Doostan Karimi (2004). “Light verbs and structural case”. Lingua. s. 1737-1756 . erişim adresi: <http://www.amazon.com/Light-verbs-structural-case-An/dp/images/B000RR8CK6>. erişim tarihi: erişim tarihi: 17.10.2010.

_____ (2004). “N + V Complex Predicates in Persian”. Erişim adresi: <http://iranianlinguistics.org/papers/KarimiDoostan-Nvverb4.pdf>. erişim tarihi: erişim tarihi: 18.12.2010.

Espinal, M. Teresa (2002). “Lexicalization of Light Verb Structures and the Semantics of Nouns” erişim adresi: <http://filcat.uab.cat/clt/publicacions/reports/pdf/GGT-02-8.pdf>. erişim tarihi: erişim tarihi: 12.4.2011.

Filizok, Rıza (2010). İstiare (Métaphore), erişim adresi: <http://www.ege-edebiyat.org/docs/254.doc>. erişim tarihi: 14.5.2011.

_____ (2010). Mürsel Mecaz. erişim adresi: <http://ege-edebiyat.org/docs/232.doc>. erişim tarihi: 14.6.2011.

Halpert, Claire (2009). Light Verb Constructions and Case Patterns in Uyghur” erişim adresi:

http://web.mit.edu/halpert/www/Site/Papers_files/halpert_uyghur_squib.pdf. erişim tarihi: 7.9.2011.

Roth, Dan, Yuancheng Tu (2011). “Learning English Light Verb Constructions: Contextual or Statistical” erişim adresi: <http://aclweb.org/anthology-new/W/W11/W11-0807.pdf>. erişim tarihi: 9.10.2011.

Megerdoomian, Karine (2001) “ N + V Complex Predicates in Persian” erişim adresi: <http://www.zoorna.org/handouts/Iran2001-CPs.pdf>. erişim tarihi: 12.10.2011.

Karine Megerdoomian (2002). “A Semantic Template For Light Verb Constructions erişim adresi: <http://Www.Zoorna.Org/Papers/Lvctemplate.Pdf> . erişim tarihi: 18.12.2010.

Karimi-Doostan (2004). “ v or V”. Erişim adresi: <http://www.iranianlinguistics.org/papers/Karimi-Doostan-vOrV3.pdf>. erişim tarihi: 19.11.2010.

Özbek, Aydın (2010) On Çek- as a Light Verb -A Contrastive View from Japanese- Journal of Language and Linguistic Studies Vol.6, No.1. erişim adresi: <http://www.jlls.org/Issues/Volume%206/No.2/88-103.pdf>. erişim tarihi: 2.5.2010.

Pantcheva, Marina (2008). “First Phase Syntax of Persian Complex Predicates: Argument Structure and Telicity”. Erişim adresi: <http://septentrio.uit.no/index.php/nordlyd/article/viewFile/140/130>. erişim tarihi: 22.10.2011.

Samvelian, Pollet Laurence DANLOS Benoît SAGOT (2011). “On The Predictability Of Light Verbs erişim adresi: <http://hal.inria.fr/docs/00/61/75/06/PDF/clg11vsup.pdf>. erişim tarihi: 4.12.2010.

TaS (2011) Büyük Türkçe Sözlük, erişim adresi: <http://tdkterim.gov.tr/bts/>, erişim tarihi:22.06.2011.

Tat, Deniz (2010). The Composition of a Complex Verb in Turkish erişim adresi: http://www.u.arizona.edu/~deniztat/Research_files/Tat_Compositionality.pdf. erişim tarihi: 4.8.2011.

Uğur, Nizamettin (2010). Hakikî Anlam, Gerçek Anlam Ve Düzanlam. Erişim adresi: <Http://www.Nizamettinugur.Gen.Tr/Files/20110212014855.Pdf>. erişim tarihi: 3.12.2011.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Asu ERSOY

Doğum yeri: Ankara

Eğitim

İlköğretim: Aydın Güzelhisar İlkokulu- Aydın

Ortaöğretim: Aydın Efeler Lisesi- Aydın

Lise: Aydın Efeler Süper Lisesi- Aydın

Lisans: Celal Bayar Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü-Manisa (1998-2002)

Yüksek lisans: Celal Bayar Üniversitesi SBE- Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü-Manisa (2003-2006)

Doktora: Kocaeli Üniversitesi SBE- Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü- Kocaeli (2008-2012)

İş Deneyimi

2004- 2008 Celal Bayar Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü- Araştırma Görevlisi

2008-2012 Kocaeli Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü- Araştırma Görevlisi (35.madde kapsamında görevlendirildim).

Yabancı dil

İngilizce